HE 122/2006 vp

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE VALTION TALOUSARVIOKSI VUODELLE 2007

HELSINKI 2006

ISSN 1237-4318

Edita Prima Oy, Helsinki 2006

Viitaten yleisperusteluihin ja yksityiskohtaisten perustelujen selvitysosiin ehdotetaan,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä oheen liitetyn ehdotuksen valtion talousarvioksi vuodelle 2007.

Helsingissä 12 päivänä syyskuuta 2006

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Valtiovarainministeri *Eero Heinäluoma*

SISÄLLYSLUETTELO

YLEISPERUSTELUT	**Y**	**7**
1. Yhteenveto	Y	7
2. Lähivuosien talousnäkymät	Y	13
2.1 Kansainvälinen talous	Y	13
2.2 Suomen kansantalouden kehitys	Y	14
2.3 Julkisen talouden näkymät	Y	17
3. Talousarvioesityksen talouspoliittiset lähtökohdat ja tavoitteet	Y	20
3.1 Finanssipolitiikka	Y	21
3.2 Veropolitiikka	Y	22
3.3 Julkisen palvelutuotannon ja hallinnon tuottavuuden kehittäminen	Y	23
3.4 Julkisen talouden kestävyys pitkällä aikavälillä	Y	24
3.5 EU:n talouspoliittinen koordinaatio	Y	26
4. Talousarvioesityksen tuloarviot	Y	27
4.1 Vero- ja maksupolitiikan päälinja	Y	27
4.2 Verotuloarviot	Y	28
4.3 Muiden tulojen arviot	Y	32
5. Talousarvioesityksen määrärahat	Y	33
5.1 Talousarvioesitys ja valtiontalouden kehys	Y	34
5.2 Poikkihallinnolliset politiikkaohjelmat	Y	36
5.3 Määrärahat hallinnonaloittain	Y	41
5.4 Tiede- ja teknologiapolitiikka	Y	68
5.5 Alueiden kehittäminen ja rakennerahastot	Y	69
6. Peruspalvelubudjettitarkastelu	Y	73
6.1 Kuntien valtionosuusjärjestelmä	Y	73
6.2 Kunta- ja palvelurakenneuudistus	Y	74
6.3 Kuntatalouden kehitys vuoteen 2011	Y	75
6.4 Peruspalvelujen järjestäminen	Y	79
6.5 Valtion toimenpiteet	Y	84
7. Valtion resurssihallinto	Y	88
7.1 Työnantaja- ja henkilöstöpolitiikka	Y	89
7.2 Hallinnon kehittäminen	Y	91
7.3 Tuottavuuden kehittäminen	Y	94
8. Valtion talousarvion ulkopuolella olevat rahastot, liikelaitokset ja valtion omistajapolitiikka	Y	96
8.1 Valtion talousarvion ulkopuolella olevat rahastot	Y	96
8.2 Liikelaitokset	Y	101
8.3 Valtion omistajapolitiikka	Y	102

VALTION TALOUSARVIO VUODELLE 2007 . . . . . **1**
Taulukko-osa 1

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT 30
Yleiset määräykset 30

Tuloarviot 1 37
11. Verot ja veronluonteiset tulot 1 37
12. Sekalaiset tulot 2 46
13. Korkotulot ja voiton tuloutukset 4 69
15. Lainat 5 71

Määrärahat 6 73
21. Eduskunta 6 73
22. Tasavallan presidentti 7 77
23. Valtioneuvosto 7 79
24. Ulkoasiainministeriön hallinnonala 8 85
25. Oikeusministeriön hallinnonala 8 109
26. Sisäasiainministeriön hallinnonala 9 139
27. Puolustusministeriön hallinnonala 11 184
28. Valtiovarainministeriön hallinnonala 11 203
29. Opetusministeriön hallinnonala 13 242
30. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala 16 330
31. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala 19 409
32. Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonala 21 463
33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala 22 525
34. Työministeriön hallinnonala 26 618
35. Ympäristöministeriön hallinnonala 27 656
36. Valtionvelan korot 28 690
37. Valtionvelan vähentäminen 29 693

LIITTEET
Liite 1: Taloudellinen katsaus
Liite 2: Talousarvioesityksen aluepoliittiset vaikutukset

YLEISPERUSTELUT

1. Yhteenveto

Kansainvälisessä taloudessa epävarmuus on lisääntynyt poliittisten jännitteiden kasvun myötä. Öljyn hinta on korkealla, eikä sen odoteta juurikaan alenevan. Kuluttajahintojen nousu on nopeutunut niin Yhdysvalloissa kuin euroalueella, ja kansainvälisen kaupan kasvu on hidastumassa. Yhdysvalloissa rahapolitiikkaa on asteittain kiristetty suuren vaihtotaseen alijäämän ja nopeutuneen inflaation taltuttamiseksi. Talouskasvun arvioidaan siellä hidastuvan ja jäävän vajaaseen kolmeen prosenttiin vuosina 2006 ja 2007. Aasiassa talouskasvu jatkuu edelleen nopeana, joskin kansainvälisen talouden epävarmuudet alkanevat vaikuttaa myös kehittyvien maiden kasvuvauhtiin.

Euroalueella talouskasvu nopeutui vuoden 2006 alussa. Talouskasvu on aikaisempaa laaja-alaisempaa ja tukeutuu nyt myös kotimaiseen kysyntään. Kokonaistuotannon arvioidaan kasvavan 2 % sekä v. 2006 että v. 2007. Viimeaikainen epävarmuuden lisääntyminen voi kuitenkin hidastaa talouskasvua, mutta kasvun hidastuminen Yhdysvalloissa ei kovin nopeasti heijastune euroalueelle.

Suomessa talouskasvu on suhdannekierron nopeimmassa vaiheessa. Kokonaistuotanto on kasvanut muutamana vuonna 3 %, josta se nopeutuu kuluvana vuonna 4,5 prosenttiin. Kasvusta osa selittyy vuoden 2005 vertailutasolla, jota metsäteollisuuden työmarkkinakiista alensi. Talouskasvu nojautuu laaja-alaisesti sekä ulkomaiseen että kotimaiseen kysyntään. Vuonna 2007 kasvun arvioidaan hidastuvan jälleen kolmeen prosenttiin. Kuluttajahintojen nousu on pysynyt maltillisena.

Työllisyyden kasvu on parin viime vuoden ajan ollut vahvaa. Työllisyysaste nousee 68,8 prosenttiin v. 2006. Työvoiman kysyntä on kasvanut etenkin yksityisissä palveluissa ja rakentamisessa mutta myös teollisuudessa. Työvoiman tarjonta on samoin lisääntynyt, sillä ikääntyneet pysyvät pidempään työelämässä ja nuoret hakeutuvat aktiivisemmin työmarkkinoille. Työttömyysaste laskee 7,7 prosenttiin v. 2006, ja v. 2007 työttömyysasteen arvioidaan alenevan 7,4 prosenttiin työvoiman tarjonnan vähentyessä. Rakennetyöttömyys pysyy kuitenkin edelleen korkeana, ja se muodostaa yhdessä työmarkkinoiden kohtaanto-ongelmien kanssa kasvavan riskitekijän vakaalle talouskasvulle.

Talouspolitiikan linja

Hallituksen talouspolitiikan tärkein tavoite on työllisyyden lisääminen muun muassa siksi, että väestön ikääntymisestä johtuviin julkisen talouden menopaineisiin pystyttäisiin vastaamaan. Hallituksen talousarviot ovat tukeneet talouskasvua ja työllisyyttä verotuksellisin toimenpitein, kasvuedellytyksiä parantavilla määrärahalisäyksillä ja rakenteellisilla uudistuksilla. Tässä talousarvioesityksessä erityinen painopiste on työmarkkinoiden toimivuutta parantavissa

toimenpiteissä. Julkisen talouden finanssipolitiikan arvioidaan olevan kokonaisuudessaan neutraalia v. 2007.

Suotuisan talouskehityksen myötä verotulot ovat kasvaneet nopeammin kuin hallituskauden alussa arvioitiin. Lisäksi menokuri on pitänyt, ja keskimäärin hallinnonalojen reaalimenojen vuosikasvu jää tällä hallituskaudella 1,2 prosenttiin. Verotulojen lisäyksellä ja omaisuudenmyyntituloilla on lyhennetty valtionvelkaa, mikä on yhdessä alhaisen korkotason kanssa alentanut valtionvelan korkomenoja.

Valtionvelan lyhentäminen ja korkomenojen aleneminen on luonut tilaa väestön ikääntymisestä aiheutuvalle menojen kasvulle. Tästä huolimatta ollaan kuitenkin kaukana vuosikymmenen alussa esitetystä tasapainotavoitteesta, jonka mukaan valtiontalouden ylijäämän tulisi olla kuluvan vuosikymmenen aikana keskimäärin 1½—2 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen, jotta valtion velka saataisiin alenemaan riittävästi julkisen talouden kestävyyden takaamiseksi myöhempinäkin vuosina. Menojen kasvun hillitseminen on välttämätöntä, jotta verorasitus ei tulevaisuudessa kasva kohtuuttomaksi.

Tuottavuuden edistäminen

Vakaan talouskasvun turvaaminen edellyttää työllisyysasteen nostamisen lisäksi työn tuottavuuden jatkuvaa parantamista sekä julkisella että yksityisellä sektorilla. Julkisen hallinnon ja palveluiden tuottavuuden ja tehokkuuden lisääminen on välttämätöntä myös julkisen talouden tasapainon turvaamiseksi. Vuosia 2007—2011 koskevan valtiontalouden kehyspäätöksen mukaisesti tuottavuutta lisäävien toimenpiteiden on arvioitu vähentävän valtion henkilöstömäärää vuoteen 2011 mennessä keskimäärin 1,6 prosentilla vuodessa ja kasvattavan samalla tuottavuutta. Vuonna 2007 vähennys on 1 100 henkilötyövuotta.

Tuloarviot

Budjettitalouden varsinaisiksi tuloiksi arvioidaan 40,5 mrd. euroa v. 2007. Tämä on 3,4 % enemmän kuin vuoden 2006 varsinaisessa talousarviossa. Valtion verotuloiksi arvioidaan 35,1 mrd. euroa. Verotulot kasvavat 5,0 % vuoden 2006 varsinaiseen talousarvioon verrattuna suotuisan talouskehityksen jatkuessa. Muiden tulojen kuin verotulojen arvioidaan alenevan verrattuna vuoden 2006 varsinaiseen talousarvioon. Siirto valtion eläkerahastosta budjettitalouteen puolittuu, koska eläkerahaston varoja on tarkoitus kartuttaa aikaisempaa enemmän valtiontalouden suotuisan tulokehityksen salliessa.

Tulopoliittisen sopimuksen neuvottelutulosta koskevan hallituksen linjauksen mukaiset tuloveronkevennykset alentavat v. 2007 valtion tuloveron tuottoa 725 milj. eurolla inflaatiotarkistus mukaan lukien. Valtionverotuksen ansiotulovähennystä korotetaan ja valtion tuloveroasteikkoa muutetaan siten, että keskituloisen palkansaajan tuloveroaste alenee vajaalla prosenttiyksiköllä.

Määrärahat

Valtion talousarvion määrärahoiksi vuodelle 2007 ehdotetaan valtionvelan vähentäminen mukaan lukien 40,5 mrd. euroa, joka on

2,3 % enemmän kuin vuoden 2006 varsinaisessa talousarviossa. Hinta- ja rakennemuutokset huomioiden määrärahat pysyvät reaalisesti vuoden 2006 tasolla. Hallinnonalojen menot kasvavat nimellisesti noin 1,8 %, ja valtionvelan korkomenojen ennakoidaan kasvavan hieman korkotason nousun seurauksena.

Taulukko 1. Budjettitalouden tuloarviot, määrärahat ja tasapaino, milj. euroa

	2005 tilinpäätös	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys	Muutos % 2006—2007
Tulovero	12 715	12 153	12 721	5
Arvonlisävero	11 281	12 590	13 558	8
Muut verot	8 315	8 667	8 813	2
Muut tulot	6 712	5 726	5 390	-6
Yhteensä	39 023	39 136	40 482	3
Nettolainanotto ja velanhallinta[1)]	-	446	-	
Tuloarviot yhteensä	39 023	39 582	40 482	2
Kulutusmenot	12 340	12 617	12 758	1
Siirtomenot	22 237	24 313	24 824	2
Sijoitusmenot	549	374	393	5
Muut menot pl. valtionvelan nettokuoletukset	2 340	2 278	2 344	3
Yhteensä	37 467	39 582	40 319	2
Nettokuoletukset ja velanhallinta[1)]	3 780	-	163	
Määrärahat yhteensä	41 247	39 582	40 482	2
Tilinpäätösalijäämä	-2 225	-		

[1)] Sisältää nettoutettuna 85 milj. euroa velanhallinnan menoja vuonna 2005, 46 milj. euroa vuonna 2006 ja 48 milj. euroa vuonna 2007.

Jakamaton varaus

Hallitus ehdottaa, että talousarvioesityksen kehykseen kuuluvat menot ovat 30,2 mrd. euroa. Ns. jakamaton varaus vuodelle 2007 on 112 milj. euroa.

Omaisuudenmyyntituloja arvioidaan tällä vaalikaudella kertyvän eduskunnan myöntämien myyntivaltuuksien perusteella siten, että niitä voidaan kohdistaa lähinnä liikenneinfrastruktuurin kehittämiseen ja ylläpitämiseen sekä tutkimus- ja kehitystoimintaan noin 115 milj. euroa.

Omaisuudenmyyntitulojen käyttö

Työllisyysasteen nostamiseksi ja työvoiman ammatillisen ja alueellisen liikkuvuuden lisäämiseksi hallitus ehdottaa toimenpidekokonaisuutta, joka sisältää sekä rakenteellisia uudistuksia, määrärahalisäyksiä että veroperustemuutoksia. Työllistymistä helpottaviin toimenpiteisiin ehdotetaan 15 milj. euron määrärahalisäystä ja työvoiman liikkuvuutta edistäviin toimenpiteisiin 2 milj. euroa. Viimeksi mainittuun sisältyy uusi harkinnanvarainen muuttoavustus. Oppisopimuskoulutuksena järjestettävään ammatilliseen lisäkoulutukseen ehdotetaan 8,3 milj. euron määrärahalisäystä. Työvoiman

Työllisyyttä ja talouskasvua tuetaan

liikkuvuuden lisäämiseksi verotuksen matkakuluvähennyksen enimmäismäärää ehdotetaan korotettavaksi 4 700 eurosta 7 000 euroon, mikä vähentää verotuottoa yhteensä 14 milj. euroa.

Äkillisistä talouden rakennemuutoksista ja suurista työpaikkamenetyksistä kärsivien paikkakuntien avustamiseen varataan valtioneuvoston päätöksellä käytettäväksi yhteensä 30 milj. euroa sisäasiainministeriön, kauppa- ja teollisuusministeriön ja työministeriön hallinnonalan määrärahoista.

Suomi osallistuu Euroopan yhteisössä käynnissä olevaan kokeiluun, jonka tarkoituksena on selvittää, millainen vaikutus kohdennetulla arvonlisäveron alennuksella on työllisyyteen ja harmaaseen talouteen. Tähän liittyen parturi- ja kampaamopalveluiden sekä eräiden pienten korjauspalveluiden arvonlisäverokantaa alennetaan 22 prosentista 8 prosenttiin vuosiksi 2007—2010. Kokeilun arvioidaan vähentävän verotuloja 43 milj. euroa.

Työnantajan sosiaaliturvamaksun alennuskokeilua laajennetaan koskemaan Pielisen Karjalan seutukunnan sekä Ilomantsin ja Rautavaaran kuntien yksityisiä sekä kunta- ja seurakuntatyönantajia vuosina 2007—2009.

Vuonna 2007 käynnistetään kymmenen uutta väylähanketta, joista viisi todettiin jo vuoden 2006 talousarviossa. Näiden hankkeiden kustannukset ovat yhteensä noin 800 milj. euroa, josta v. 2007 aiheutuu 27 milj. euroa. Aloitettavat väylähankkeet ovat Seinäjoki—Oulu -radan perusparannuksen ensimmäinen vaihe, Lahti—Luumäki -radan perusparannus, Keski-Pasilan ratapihatyöt sekä Lappeenranta—Imatra -tien, Kehä I Turunväylä—Vallikallio -tien, Lusi—Vaajakoski -tien, Kirkkonummi—Kivenlahti -tien, Savonlinnan keskustan tien ja Kemin tien ja siltojen perusparannukset sekä Haminan meriväylän parannus.

Panostuksia perheiden, lasten ja nuorten hyvinvointiin jatketaan. Perhevapaauudistus toteutetaan vuoden 2007 alusta lukien. Vanhempainpäivärahoja korotetaan, työnantajalle maksettavaa vuosilomakorvausta korotetaan sekä ns. isäkuukauden käyttöä joustavoitetaan. Lisäksi pidennetään adoptiovanhempien vanhempainrahakautta. Perhevapaauudistukseen kohdennetaan 0,8 milj. euron määrärahalisäys. Uudistus rahoitetaan pääosin korottamalla palkansaajien ja yrittäjien päivärahamaksua ja työnantajan sairausvakuutusmaksua.

Perhehoitajien saatavuuden parantamiseen ehdotetaan runsaat 0,5 milj. euroa, tulkkipalvelujen lisäämiseen noin 1,8 milj. euroa, omaishoitajien vapaan lisäämiseen 7,8 milj. euroa, erityislastentarhanopettajien palveluiden saatavuuteen noin 1,0 milj. euroa ja vammaisten päivätoiminnan laajentamiseen noin 6,0 milj. euroa. Elatustuen korotukseen ehdotetaan 2,5 milj. euroa ja kotihoidontuen sisarkorotukseen 1,4 milj. euroa. Eläkkeensaajan asumistuen korotukseen ehdotetaan 4,6 milj. euroa ja eläkkeensaajien erityishoitotuen korotukseen 4,8 milj. euroa. Sotainvalidien laitoshoitoon pääsyä

helpotetaan ja heidän puolisoidensa sekä rintamaveteraanien kuntoutustoimintaa parannetaan.

Kouluhyvinvoinnin tueksi käynnistetään laaja valtakunnallinen toimenpidekokonaisuus, johon kohdennetaan yhteensä 8 milj. euroa. Lasten aamu- ja iltapäivätoiminnan korvattavan tuntimäärän nostamiseen ehdotetaan 7 milj. euroa.

Esityksen mukaan kehitysyhteistyöhön suunnataan 746 milj. euroa, ja kehitysyhteistyömäärärahat ovat ensi vuonna 0,43 % suhteessa bruttokansantuloon.

Suomen myöntämiin kriisinhallintamenoihin ehdotetaan 119 milj. euroa, josta siviilikriisinhallinnan osuus on runsaat 14 milj. euroa.

EU:n uuden rahoituskauden maaseutuvarojen alentumaa kompensoidaan kansallisesti, ja tästä aiheutuva määrärahatarve v. 2007 on 50 milj. euroa. Maaseudun kehittämisohjelman rahoitus jatkuu nykytasoisena, ja erityisesti kiinnitetään huomiota siihen, että viljelijöiden tulotaso säilyy. Tämän seurauksena ympäristötukien ja luonnonhaittakorvauksien merkitys korostuu.

Kuntatalous

Talousarvioesitykseen sisältyvien toimenpiteiden arvioidaan kokonaisuudessaan parantavan kuntien rahoitusasemaa vuoteen 2006 verrattuna nettomääräisesti 424 milj. euroa indeksikorotukset mukaan lukien. Kuntien yhdistymisavustuksiin ehdotetaan 55 milj. euroa ja kansallisen terveyshankkeen ja sosiaalialan kehittämishankkeen toteuttamiseen 75 milj. euroa. Vuosille 2005—2008 ajoittuvan valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon tarkistuksen viimeisen erän, 185 milj. euroa, suorittamista kunnille aikaistetaan vuodelle 2007. Se suoritetaan kunnille alentamalla kunnallisverotuksen ansiotulovähennystä siten, että kuntien verotulot kasvavat kustannustenjaon tarkistuksen viimeistä erää vastaavasti. Vastaavasti valtionverotuksen veroperusteita muutetaan siten, että verovelvollisten asemaan veroperustemuutoksilla ei ole merkittävää vaikutusta.

Kunta- ja palvelurakenneuudistuksen toteuttaminen alkaa v. 2007. Uudistuksen tarkoituksena on kunnallisen kansanvallan lähtökohdista vahvistaa kunta- ja palvelurakennetta, kehittää palvelujen tuotantotapoja ja organisointia, uudistaa kuntien rahoitus- ja valtionosuusjärjestelmää sekä tarkistaa kuntien ja valtion välistä tehtäväjakoa siten, että kuntien vastuulla olevien palvelujen järjestämiseen ja tuottamiseen sekä kuntien kehittämiseen on vahva rakenteellinen ja taloudellinen perusta. Tarkoituksena on siten parantaa tuottavuutta ja hillitä kuntien menojen kasvua sekä luoda edellytyksiä kuntien järjestämien palveluiden ohjauksen kehittämiselle.

Valtiontalouden tasapaino

Valtion talousarvioesitys vuodelle 2007 on 163 milj. euroa ylijäämäinen. Ylijäämä käytetään velan lyhentämiseen. Tämän lisäksi valtion rahastotalouden ylijäämä kasvaa muun muassa eläkerahaston talousarviosiirron alentamisen ja Asuntorahaston arvopaperistettujen lainojen lunastusten pienenemisen vuoksi.

Taulukko 2. Budjettitalouden ja valtiontalouden tasapaino, milj. euroa

	2005 tilinpäätös	2006 budjetoitu[1)]	2007 esitys	Muutos, % 2006—2007
Budjettitalous				
Tulot	39 023	40 127	40 482	0,9
Menot	37 467	39 782	40 319	1,3
Varsinainen ylijäämä	1 556	346	163	
Velanhallinnan menot (-)	-44	-46	-48	
Nettorahoitusylijäämä	1 511	300	115	
Rahastotalous				
Tulot	4 538	4 639	4 471	-3,6
Menot	4 185	4 234	3 182	-24,8
Nettorahoitusylijäämä	353	405	1 289	
Valtiontalous[2)]				
Tulot	41 373	42 671	43 455	1,8
Menot	39 465	41 920	42 002	0,2
Nettorahoitusylijäämä	1 864	705	1 404	

[1)] Ml. vuoden 2006 lisätalousarvio.

[2)] Budjettitalouden ja rahastojen tuloja ja menoja ei voi sellaisinaan laskea yhteen keskinäisten siirtojen vuoksi.

Hallitusohjelman tavoite valtiontalouden tasapainosta vaalikauden lopussa toteutuu. Kansantalouden tilinpidon käsittein valtiontalouden ylijäämäksi arvioidaan 0,3 % suhteessa bruttokansantuotteeseen v. 2007.

Valtionvelka

Valtion budjettitalouden velan korkomenoiksi arvioidaan 2,3 mrd. euroa eli noin 66 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2006 varsinaisessa talousarviossa. Korkotason nousu lisää euromääräisen valtionvelan korkomenoja enemmän kuin korkomenoja kyetään säästämään velkaa lyhentämällä.

Kuluvana vuonna valtionvelka supistuu sekä euromääräisesti että suhteessa bruttokansantuotteeseen. Ensi vuonna valtionvelka suhteessa bruttokansantuotteeseen alenee 34,4 prosenttiin. Valtionvelan arvioidaan olevan vuoden 2007 lopussa vajaa 60 mrd. euroa.

Kuvio 1. Valtionvelan kehitys, mrd. euroa ja % BKT:sta

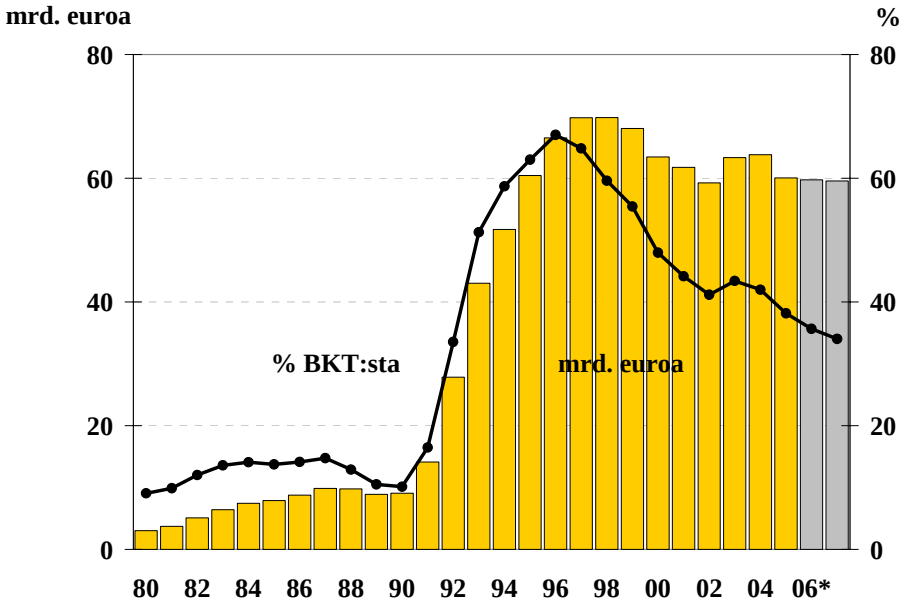

2. Lähivuosien talousnäkymät

Maailmantalous on ohittamassa suhdannehuipun ja siirtymässä hitaamman kasvun vaiheeseen. Korkeat raaka-aineiden hinnat rajoittavat kysyntää, ja rahapolitiikan viritys tärkeimmillä talousalueilla muuttuu kasvua tukevasta hintavakautta ylläpitäväksi. Kotimainen suhdannevaihe on edelleen hyvä. Kuluvan vuoden nopeasta kasvusta osa selittyy viime vuoden työmarkkinahäiriöistä, jotka alentavat kertaluontoisesti vertailutasoa. Kasvun arvioidaan v. 2007 hidastuvankin kolmeen prosenttiin. Jo lähitulevaisuudessa työvoiman kasvurajoitteet heikentävät kotimaisen hyvinvoinnin kehittymistä.

2.1 Kansainvälinen talous

Kansainvälisen talouden kehitykseen liittyvä epävarmuus näyttää kasvaneen. Poliittiset jännitteet ovat lisääntyneet, ja kansanvälisen kysynnän kasvu on vaimenemassa. Useiden tuotantotarvikkeiden hinnat ovat edelleen korkealla tasolla, mutta kysynnän tasaantuminen ja tarjonnan lisääntyminen lievittänevät hintojen nousupaineita. Öljyn hinta on korkea, eikä sen odoteta juurikaan alenevan, sillä tuotantokapasiteetti on yhä liki täyskäytössä. Kuluttajahintojen nousuvauhti on Yhdysvalloissa nopeutunut yli 4½ prosentin ja euroalueella 2½ prosenttiin. Maailmankaupan kasvu hidastunee 6 prosenttiin tänä vuonna ja hieman sen alle v. 2007.

Yhdysvaltain taloudessa merkit kasvun hidastumisesta ovat yleistyneet. Asuntojen hintojen nousu on hidastunut ja yksityisen kulu-

tuksen kasvu on heikennyt. Suuren, nyt jo yli 6 prosentin, vaihtotaseen alijäämän ja nopeutuneen inflaation taltuttamiseksi rahapolitiikkaa on asteittain kiristetty, ja ohjauskorko on noussut jo yli 5 prosenttiin. Yhdysvaltain talouden kasvuvauhdin arvioidaan laantuvan tämän vuoden jälkipuoliskolla ja jäävän keskimäärin vajaaseen 3 prosenttiin vuosina 2006 ja 2007.

Hitaammin kasvavan kansainvälisen kaupan ja korkean öljyn hinnan vaikutukset alkanevat näkyä myös kehittyvien maiden kasvuvauhdissa. Silti talouskasvu säilyy nopeana Kiinassa ja Intiassa, eikä Venäjänkään kasvun odoteta oleellisesti hidastuvan. Japani näyttää pääsevän eroon maata pitkään vaivanneesta hintojen alenemisesta, ja maan talouskasvu on nopeutumassa.

Euroalueen talouskehitys

Euroalueen talouskasvu nopeutui vuoden alussa. Pitkälti viennin kasvun varassa ollut talouskehitys on alkanut tukeutua enemmän myös kotimaiseen kysyntään, sillä kohentunut työllisyys on vahvistanut kotitalouksien luottamusta ja valmiutta kuluttaa. Viimeaikainen epävarmuuden lisääntyminen voi kuitenkin näkyä kuluttajien toimissa ja tuotannon kasvussa. Sitä vastoin kysynnän kasvun hidastumisen Yhdysvalloissa ennakoidaan heijastuvan tänne aluksi lähinnä välillisesti ja siten vasta viipeellä. Tuotannon ennakoidaan kasvavan 2 % vuosina 2006 ja 2007. Globaalitalouden riskit liittyvät öljyn hintaan, inflaatioon, valuuttakursseihin ja kansainväliseen suhdannekehitykseen.

2.2 Suomen kansantalouden kehitys

Vuonna 2005 talouskasvu jatkui metsäteollisuuden lakoista ja työsulusta huolimatta vilkkaana. Kokonaistuotanto lisääntyi 2,9 %, sillä kasvua vahvistivat julkisia investointeja lukuun ottamatta kaikki kysyntäerät. Vahvan taloudellisen toimeliaisuuden johdosta työllisyyden kasvu vauhdittui, ja työttömien määrän lasku nopeutui. Jyrkästi kohonneista energiahinnoista huolimatta kuluttajahintojen nousuvauhti jäi vajaaseen prosenttiin, vaikka tuottajahinnat kohosivat teollisuudessa 2 % ja tuontihinnat peräti 6½ %.

Kuvio 2. Kokonaistuotanto ja työttömyys

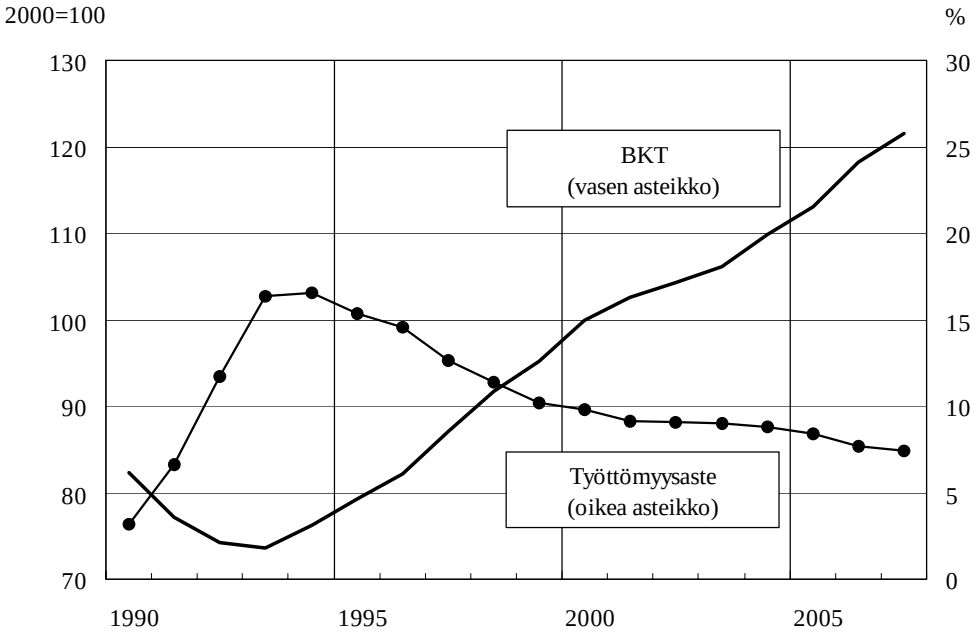

Suomessa BKT:n kasvu on suhdannekierron nopeimmassa vaiheessa. Kokonaistuotannon kasvu on ollut noin 3 % jo muutaman vuoden ajan. Vuoden 2006 ensimmäisellä puoliskolla bruttokansantuote oli alustavien arvioiden mukaan 5 % viimevuotista suurempi, ja tuotantoa lisäsivät kaikki kysyntäkomponentit. Kasvu nojautui laaja-alaisesti sekä ulkomaiseen että kotimaiseen kysyntään. Tämä yhdessä myönteisten ennakoivien indikaattorien kanssa viittaa korkeasuhdanteen jatkumiseen toisella vuosipuoliskolla. Matalan vertailutason poistuessa edellisiin vuosiin nähden poikkeuksellisen nopea kasvuvauhti kuitenkin hidastuu vuoden loppua kohden ja lähestyy tuotantopotentiaalinsa mukaista tasoa. Ensi vuonna kasvu yltää silti vielä kolmeen prosenttiin.

Taulukko 3. Kansantalouden kehitys

	2003	2004	2005*	2006**	2007**
Bruttokansantuote käyvin hinnoin, mrd. euroa	145,9	151,9	157,4	166,8	173,4
Bruttokansantuote, määrän muutos, %	1,8	3,5	2,9	4,5	3,0
Työttömyysaste, %	9,0	8,8	8,4	7,7	7,4
Työllisyysaste, %	67,3	67,2	68,0	68,8	69,1
Kuluttajahintaindeksi, muutos, %	0,9	0,2	0,9	1,5	1,3
Pitkät korot (valtion obligaatiot, 10 v), %	4,1	4,1	3,4	3,8	4,1

Ulkomaankauppa

Sekä vienti että tuonti lisääntyvät edelleen nopeasti. Viennin kasvua nostaa erityisesti metalliteollisuuden tuotteiden voimakas kysyntä, mutta teknisesti myös paperiteollisuuden viimevuotinen tuotantoseisokki. Tuonnin arvon kasvu johtuu osin tuontihintojen nopeasta kohoamisesta. Ulkomaankaupan kasvua ylläpitää myös Suomen kautta kulkevan transiton kaltaisen tuonnin ja viennin kasvun jatkuminen. Maailmankaupan ja kotimaisen kysynnän kasvun hidastuminen vaimentavat ensi vuonna ulkomaankaupan kasvua, vaikka kotimaisen teollisuuden hintakilpailukyvyn ei odoteta muuttuvan. Etenkin metalliteollisuudessa vienti kasvaa edelleen nopeasti.

Kulutus

Kuluttajien luottamus omaan ja Suomen talouteen horjui hieman keväällä, mutta palautui jo kesällä vahvaksi. Kotitalouksien kulutus oli alkuvuonna ennakoituakin vahvempaa, vaikka tulokehitys on jäänyt vaimeaksi. Varsinkin kestokulutustavaroiden hankinnat olivat, autoja lukuun ottamatta, selvästi edellisvuotista runsaampia. Keskimäärin koko vuonna kotitaloudet lisäävät tavaroiden ja palveluiden hankintoja 3½ %. Ensi vuonna tulojen kasvu jää tätä vuotta niukemmaksi, joten kulutuksenkin kasvu hidastuu. Lisäksi nopeasti lisääntyneen velkaantumisen aiheuttamat kustannukset leikkaavat kotitalouksien tuloista entistä suuremman osan.

Julkinen kulutus kasvaa vaimeasti v. 2006 ja 2007. Valtion kulutusmenojen arvioidaan reaalisesti jopa supistuvan. Kuntien kulutusmenot kasvavat 1½ % vuosina 2006 ja 2007. Vuonna 2007 hoitotakuuvelvoitteesta aiheutuu vähemmän menojen kasvua kuin v. 2006.

Investoinnit

Asuinrakennus- sekä maa- ja vesirakennusalan investoinnit ovat kasvaneet viime vuosina ripeästi, ja kasvu jatkuu asuinrakennuksissa myös tänä vuonna. Investointien painopiste on kuitenkin vähitellen siirtymässä muuhun rakentamiseen, kone- ja laiteinvestointeihin sekä edelleen kotimaasta ulkomaille. Teollisuuden tuotantopotentiaalia vahvistaa myös tutkimus- ja tuotekehitysmenojen lisääntyminen.

Työllisyys

Työllisyyden kasvu on vahvaa. Ennusteen mukainen 36 000 uuden työpaikan eli 1,5 prosentin lisäys v. 2006 nostaa työllisyysasteen 68,8 prosenttiin. Työpaikkoja syntyy etenkin yksityisiin palveluihin sekä rakennustoimintaan, mutta myös teollisuuden työvoiman kysyntä on kasvussa. Kysynnän kasvun nopeutumisen myötä myös työvoiman tarjonta on lisääntynyt, sillä ikääntyneet pysyvät työmarkkinoilla pitempään, nuoret hakeutuvat aktiivisemmin työmarkkinoille ja myös Suomen työmarkkinoille tulevan ulkomaisen työvoiman määrä kasvaa jossain määrin. Työvoiman saatavuusongelmat ovat kuitenkin pahentuneet alueellisesti etenkin rakentamisessa, mutta myös eräillä muilla toimialoilla, joilla työvoiman kysyntä ja tarjonta eivät kohtaa hyvin.

Työttömien määrä vähenee kuluvana vuonna keskimäärin 17 000 hengellä ja työttömyysaste painuu 7,7 prosenttiin. Rakennetyöttömyys — runsas 150 000 henkeä — pysyy edelleen suurena ongel-

mana ja on yhdessä työ- ja asuntomarkkinoiden rakenteellisten kapeikkojen kanssa kasvava riskitekijä vakaalle talouskasvulle. Vuonna 2007 työllisyyden kasvu eräillä toimialoilla ja siten koko taloudessa hidastuu, mutta ennen kaikkea tarjonnan hiipuessa työttömyysasteen lasku jatkuu ja työttömyysaste laskee 7,4 prosenttiin.

Palkka- ja hintakehitys

Joulukuussa 2004 allekirjoitettu tulopoliittinen sopimus on voimassa vuoden 2007 syyskuun loppuun. Sopimuksen mukaisten palkankorotusten kustannusvaikutus kuluvan vuoden kesäkuun alusta oli 2,1 %. Sopimuskauden aikana ei tule enää muita korotuksia. Kun palkkaliukumien arvioidaan pysyvän suunnilleen viime vuosien keskimääräisellä tasolla, palkansaajien ansiotasoindeksi kohoaa tänä vuonna keskimäärin 2,9 % ja ensi vuonna 2,5 %. Työpanoksen lisääntymisen vuoksi palkkasumma kasvaa tänä vuonna runsaat 4½ % ja ensi vuonna 3½ %.

Inflaatio on toteutuneen raakaöljyn maailmanmarkkinahintojen jyrkän nousun vuoksi ollut viime kuukausina aiemmin arvioitua nopeampaa. Myös eräiden muiden raaka-aineiden maailmanmarkkinahinnat ovat kuluvan vuoden aikana edelleen tuntuvasti kohonneet. Raaka-aineiden dollarihintojen nousun vaikutusta on jossain määrin hillinnyt euron vahvistuminen. Jos raakaöljyn maailmanmarkkinahinnat ja euron kurssi pysyvät suunnilleen nykyisellä tasolla, kuluttajahintojen keskimääräinen nousu voisi v. 2006 kuitenkin rajoittua 1,5 prosentin tienoille. Tuottajahinnat kohoavat kuluttajahintoja enemmän. Vuoden 2007 aikana kuluttajahintojen nousuvauhti hidastuu hieman, sillä oletetulla raakaöljyn maailmanmarkkinahintatasolla tuontihinnoista johtuva kustannuspaine jää tämänvuotista pienemmäksi ja myös työkustannusten nousu edelleen hidastuu.

2.3 Julkisen talouden näkymät

Talouskasvun nopeutuminen ja työllisyystilanteen koheneminen ovat parantaneet julkisen talouden rahoitusasemaa. Toteutetut veronkevennykset ovat tukeneet talouskasvua. Työllisyyden koheneminen ja yksityisen kulutuksen kasvu ovat vahvistaneet veropohjia. Koko julkisen talouden ylijäämä on asettumassa lähes 3 prosentin tuntumaan kokonaistuotantoon suhteutettuna tänä ja ensi vuonna. Myös valtion ja kuntien yhteenlaskettu rahoitusasema pysyy hieman ylijäämäisenä.

Julkisten menojen osuus bruttokansantuotteesta alenee 49 prosenttiin kuluvana vuonna, vaikka menot nimellisesti lisääntyvätkin. Tuloveronkevennysten takia veroaste alenee edelleen tänä ja ensi vuonna. Vuonna 2007 julkistalouden tasapaino pysyy vuoteen 2006 nähden suunnilleen samansuuruisena ja finanssipolitiikkaa voi luonnehtia neutraaliksi. Julkinen velka (EMU-velka) suhteessa kokonaistuotantoon painuu kuluvana vuonna 38,4 prosenttiin ja jatkaa alenemistaan myös ensi vuonna. Euromääräisesti velka pysyy kui-

tenkin lähes ennallaan, 64 mrd. eurossa. Kuntien velka lisääntyy, vaikkakin hidastuen. Valtionvelka sen sijaan vähenee.

Taulukko 4. Julkisen talouden keskeisiä tunnuslukuja kansantalouden tilinpidon mukaan

	2002	2003	2004	2005*	2006**	2007**
	suhteutettuna bruttokansantuotteeseen, prosenttia					
Verot ja sosiaaliturvamaksut	44,5	43,8	43,5	43,8	43,0	42,7
Julkisyhteisöjen menot	48,8	50,0	50,3	50,1	49,0	48,7
Julkisyhteisöjen nettoluotonanto	4,1	2,3	2,1	2,5	2,9	2,8
Valtionhallinto	1,4	0,5	0,4	0,4	0,6	0,3
Paikallishallinto	-0,2	-0,6	-0,8	-0,7	-0,3	-0,1
Sosiaaliturvarahastot	3,0	2,5	2,5	2,7	2,6	2,6
Työeläkelaitokset	3,0	2,7	2,7	2,8	2,5	2,4
Muut sosiaaliturvarahastot	0,0	-0,2	-0,2	-0,1	0,1	0,2
Julkisyhteisöjen velka (EMU)	41,3	44,3	44,3	40,5	38,4	37,0
Valtionvelka	41,2	43,4	42,0	38,2	35,8	34,4

Valtiontalous kansantalouden tilinpidon mukaan

Kansantalouden tilinpidon mukaisesti valtion tulojen odotetaan lisääntyvän kuluvana vuonna 3 %. Verotulot yhteensä kasvavat 2 %. Välittömiä veroja kertyy viime vuotta vähemmän veronkevennysten seurauksena, sen sijaan arvonlisäveron tuotto nousee yksityisen kulutuksen kasvun mukaisesti. Valtio on saanut kuluvana vuonna poikkeuksellisen paljon osinkotuloja, mikä johtuu eräiden yhtiöiden jakamista ylimääräisistä osingoista. Valtion kokonaismenojen arvioidaan kasvavan v. 2006 runsas 2 % eli hieman vähemmän kuin tulojen. Valtionavut kunnille lisääntyvät kymmenyksen.

Vuonna 2007 verotulojen arvioidaan edelleen kasvavan. Valtion osinkotulot supistuvat. Menot kasvavat 2½ %. Kulutusmenojen kasvu on maltillista, mutta investointimenot lisääntyvät selvästi. Korkomenot nousevat hieman.

Valtion rahoitusylijäämä on kuluvana vuonna 0,6 % suhteessa kansantuotteeseen ja alenee 0,3 prosenttiin v. 2007. Valtionvelan suhde bruttokansantuotteeseen jatkaa alenemistaan, ja nimellisestikään velan ei arvioida lisääntyvän.

Kuntatalous kansantalouden tilinpidon mukaan

Vuonna 2006 kuntatalous pysyy alijäämäisenä. Kuntien rahoitusasema kuitenkin paranee verotulojen ennakoitua nopeamman kasvun seurauksena. Kuntien lainakannan kasvu jatkuu viime vuosia hitaampana.

Kuntien kulutusmenot lisääntyvät nimellisesti 4½ %. Palkkasumma kasvaa runsaat 3½ % ja palvelujen ostojen arvioidaan kasvavan noin 6 % eli hieman edellisvuosia hitaammin. Kuntatyönantajan eläkemaksun ja työnantajan työttömyysvakuutusmaksun korotukset lisäävät henkilöstömenoja. Menoja lisäävät lisäksi mm. hoitotakuun toteuttamisen jatkaminen, työmarkkinatuen rahoitusuudistus sekä sosiaalialan täydennyskoulutusvelvoite.

Vuonna 2007 kuntatalous säilyy edelleen lievästi alijäämäisenä. Kuntatalouden ennakoitu koheneminen perustuu verotulojen ja val-

tionosuuksien yhteensä noin 4½ prosentin kasvuun, kun taas kokonaismenojen kasvun ennakoidaan hidastuvan 3½ prosenttiin. Kuntien ja valtion välisen kustannusjaon tarkistuksen viimeisen erän aikaistaminen ja toteuttaminen verojärjestelmän kautta lisää kuntien tuloja 185 milj. euroa v. 2007.

Kulutusmenot kasvavat nimellisesti 4 %. Ostojen arvioidaan kasvavan nopeasti vuoden 2006 tapaan. Kuntien ansiotason arvioidaan kohoavan 2½ % eli noin ½ prosenttiyksikköä vähemmän kuin v. 2006. Vaikka kuntatyönantajan eläkemaksua korotetaan ja henkilöstön määrän ennakoidaan lisääntyvän 3 000 henkilöllä, palkkausmenojen kasvu hidastuu 3½ prosenttiin. Työvoiman saantivaikeuksien lisääntyminen saattaa kuitenkin kasvattaa paineita liukumiin ja lisätä palkkamenoja ennakoitua enemmän.

Sosiaaliturvarahastot kansantalouden tilinpidon mukaan

Sosiaaliturvarahastot maksavat etuuksia, avustuksia ja erilaisia sairaanhoitokorvauksia v. 2006 noin 24 mrd. euroa, minkä lisäksi valtion budjetista maksetaan valtion työsuhteeseen perustuvia työeläkkeitä 3 mrd. euroa. Sosiaaliturvaetuudet lisääntyvät edellisvuodesta kolmella prosentilla. Nopeimmin kasvavat sairaus- ja työeläkevakuutuksen menot. Työttömyysturvan menot supistuvat työttömyyden alentumisen takia. Eläkkeiden indeksikorotukset ovat edellisvuotista suuremmat, minkä lisäksi kansaneläkkeisiin tehtiin ylimääräinen korotus 1.9.2006. Alkavien työeläkkeiden tasoa nostavat 63 vuotta täyttäneiden työntekijöiden korotetut eläkekarttumat sekä eläkekaton (60 % palkasta) poistuminen vuoden 2005 alussa voimaan tulleen eläkeuudistuksen myötä.

Sairausvakuutusuudistuksen takia sekä työnantajien että työntekijöiden sairausvakuutusmaksut nousivat, mikä nostaa maksutuottoja v. 2006, vaikka työnantajille maksun korotus korvattiin alentamalla vastaavasti kansaneläkemaksua. Työttömyysvakuutusrahasto on hieman ylijäämäinen työttömyysvakuutusmaksujen korotusten vuoksi. Työeläkelaitosten rahoitusylijäämä sitä vastoin supistuu hieman työeläkemaksujen alennusten takia. Sosiaaliturvarahastojen rahoitusylijäämä on 2½ % suhteessa kokonaistuotantoon. Työeläkevarojen markkina-arvo oli kesäkuun 2006 lopussa 104,6 mrd. euroa eli noin 63 % suhteessa kokonaistuotantoon.

Vuonna 2007 sosiaaliturvaetuuksien arvioidaan lisääntyvän 3½ %. Nopeimmin kasvavat edelleen sairaus- ja työeläkevakuutuksen menot. Työttömyysmenojen supistuminen jatkuu. Eläkkeiden indeksikorotukset ovat tämänvuotisia suuremmat. Kansaneläkkeiden indeksikorotuksen arvioidaan olevan 1½ % ja työeläkkeiden 2 %. Eläkkeensaajien lukumäärä lisääntyy kahdella prosentilla. Kaikkiaan eläkkeensaajia on 1,3 milj. henkilöä. Lapsilisää saavien perheiden ja lasten lukumäärä pienenee, koska 17 vuotta täyttävien eli lapsilisäkannasta poistuvien lukumäärä on suurempi kuin syntyvien lasten lukumäärä. Lapsilisää maksetaan 1,0 milj. lapsesta.

Sosiaalivakuutusmaksuprosenttien arvioidaan pysyvän ennallaan lukuun ottamatta työeläkemaksujen pientä korotusta. Sosiaaliva-

kuutusmaksut kasvavat siten likimain samaa vauhtia kuin kansantalouden palkkasumma, josta maksut pääosin kerätään. Työeläkelaitosten ylijäämän arvioidaan olevan 2,4 % suhteessa kokonaistuotantoon, ja muuttumattomilla maksuprosenteilla työttömyysvakuutusrahaston suhdannepuskuri kasvaa 0,2 prosenttiyksikköä suhteessa kokonaistuotantoon.

3. Talousarvioesityksen talouspoliittiset lähtökohdat ja tavoitteet

Hallituksen talouspolitiikan keskeinen tavoite on työttömyyden vähentäminen ja työllisyyden lisääminen 100 000 henkilöllä hallituskauden aikana. Työllisyystavoite ollaan näillä näkymin lähes saavuttamassa; työllisyyden arvioidaan vahvistuvan 80 000 henkilöllä hallituskauden loppuun mennessä. Työllisyysasteen nostamista 75 prosenttiin seuraavan vaalikauden loppuun mennessä koskevan tavoitteen täyttäminen tulee olemaan haastavaa ja vaatii nopean talouskasvun ohella hyödyke-, pääoma- ja työmarkkinoiden toimivuuden parantamista.

Hallituksen tavoite valtiontalouden tasapainosta vaalikauden lopulla saavutetaan näillä näkymin. Julkistalouden pitkän aikavälin kestävyyden turvaaminen edellyttäisi kuitenkin vieläkin vahvempaa julkistalouden rahoitusasemaa.

Kuvio 3. Työlliset 15—74-vuotiaat, trendi

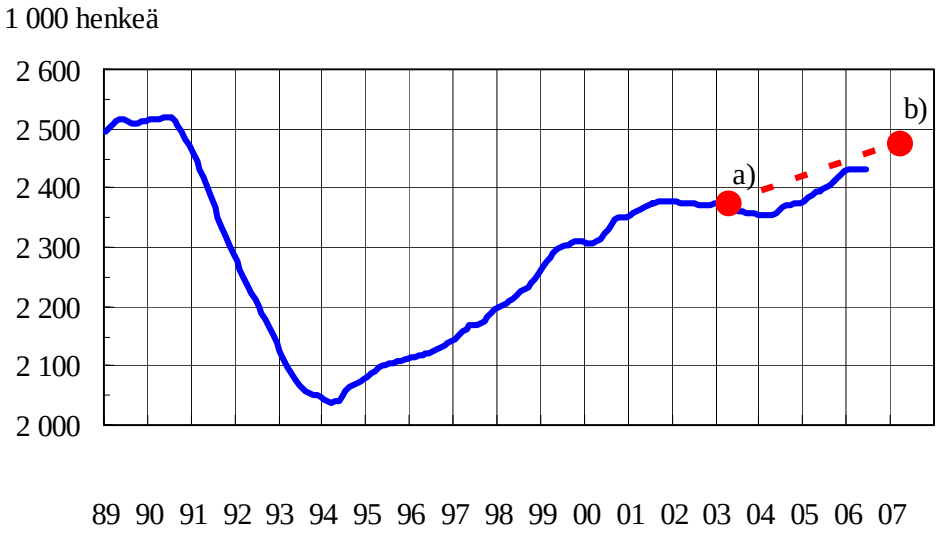

a) Lähtökohtatilanne hallituskauden alussa.
b) Tavoite.

3.1 Finanssipolitiikka

Taloudellinen kehitys on pysynyt viime vuodet selvästi parempana kuin euroalueella keskimäärin, ja yleiset edellytykset Suomen talouskehitykselle näyttäisivät pysyvän suotuisina myös v. 2007. Kansantalouden myönteiseen kokonaiskuvaan on keskeisesti vaikuttanut hallituksen talouspolitiikka. Valtiontalouden menojen kasvu on pysytetty uudistettujen menokehysten asettamissa maltillisissa puitteissa, verojärjestelmän kilpailukykyä on parannettu sekä työ- ja hyödykemarkkinoiden toimivuutta on parannettu rakenteellisilla uudistuksilla.

Kansantalouteen kohdistuu hieman pitemmällä aikavälillä kuitenkin merkittäviä haasteita. Väestön ikääntyminen tuo julkiselle taloudelle menopaineita eläke- ja hoivamenojen kasvuna. Julkisen talouden rahoituspohja on samaan aikaan kaventumassa, sillä työssäkäyvien lukumäärä vähenee ikärakenteen muuttuessa.

Näkymien haasteellisuutta lisää maailmantaloudessa meneillään oleva murros, joka merkitsee myös Suomen osalta vähemmän kilpailukykyisten toimintojen siirtymistä ulkomaille. Työllisyysasteen nostaminen edellyttääkin työvoiman ammatillisen ja maantieteellisen kohtaannon parantamista.

Epävarmuus talouskasvun voimakkuudesta, työllisyyskehityksestä ja verokilpailupaineista sekä tarve varautua väestön ikääntymiseen korostavat pitkäjänteisen finanssipolitiikan merkitystä. Julkisen talouden kestävyyden kannalta on välttämätöntä, että työllisyysaste pystytään kohottamaan selvästi nykyistä korkeammaksi: Työvoimaosuuksia on kyettävä nostamaan kaikissa ikäryhmissä, ja tuottavuuden kasvulle on luotava nykyistä paremmat edellytykset. Koulutukseen sekä tutkimus- ja tuotekehitystoiminnan edellytysten kehittämiseen on panostettava.

Julkisen talouden kestävyyden turvaaminen edellyttää lisäksi, että valtionvelan suhde bruttokansantuotteeseen alenee suhdanneluonteisia poikkeamia lukuun ottamatta. Tämän varmistamiseksi hallituksen tavoitteena on, että valtiontalous on vaalikauden lopulla kansantalouden tilinpidon mukaisesti tasapainossa, jolloin julkiseen talouteen kokonaisuutena muodostuisi selvä ylijäämä osittain rahastoivan eläkejärjestelmämme ansiosta. Nykynäkymin tämä tavoite saavutetaan. Väestön ikääntymisen vaikutukset työmarkkinoilla ja ikäsidonnaisissa menoissa alkavat kuitenkin tuntua selvästi kehyskauden jälkeisinä vuosina. Ilman vahvaa talouskasvua ja tiukkaa julkisen talouden menokuria menositoumusten ja tulojen välille syntyy ennen pitkää rakenteellinen ja aikaa myöten laajeneva kuilu.

Julkisen talouden kestävyyden varmistamisessa on tuottavuuden parantamisella keskeinen sija. Valtionhallinnon tuottavuusohjelma antaa tilaa kannustavalle palkkapolitiikalle ja luo osaltaan tilaa yksityisen sektorin työvoimatarpeelle väestön ikääntyessä ja työvoiman tarjonnan supistuessa. Tuottavuuden kasvun myötä voidaan valtion palveluksessa olevan henkilöstön määrää hallitusti sopeuttaa koko kansantalouden käytettävissä oleviin työvoimaresursseihin

pitäen kuitenkin huolta valtion vastuulla olevien tehtävien hoitamisesta ja julkisen hallinnon palvelutason parantamisesta.

3.2 Veropolitiikka

Hallituksen veropolitiikan keskeinen tavoite on talouskasvun ja työllisyyden edistäminen. Kansainvälisesti kilpailukykyisellä verojärjestelmällä voidaan parhaiten turvata korkea työllisyys ja hyvinvointipalvelujen kestävän rahoituksen edellyttämät verotuotot myös pitkällä aikavälillä.

Hallituskauden ansiotuloverokevennysten yhteismääräksi tulee noin 2 650 milj. euroa. Verotusta on kevennetty kaikilla tulotasoilla, mutta painopiste on ollut pieni- ja keskituloisten verotuksessa. Ostovoimaltaan vakioidun vuoden 2007 keskipalkkatasoa vastaavan palkkatulon veroaste on alentunut vuodesta 2003 vuoteen 2007 runsaalla kolmella prosenttiyksiköllä. Samalla aikavälillä korkein rajaveroaste on alentunut reilulla kahdella prosenttiyksiköllä. Muutoksissa on mukana keskimääräisen kunnallisveroprosentin sekä palkansaajamaksujen muutokset.

Kuvio 4. Palkkatulon veroaste, % keskituloinen palkansaaja

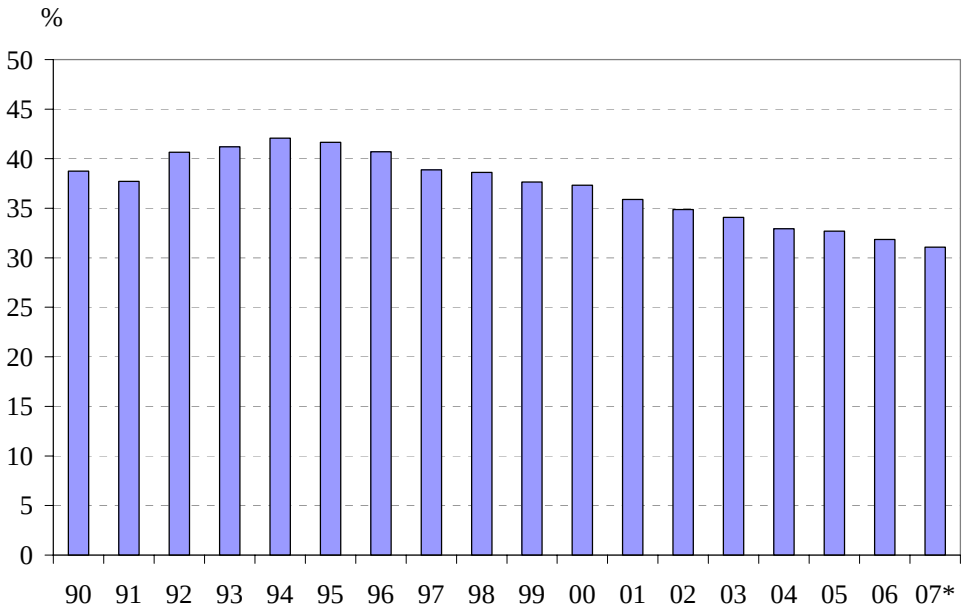

Yritystoiminnan edellytysten parantamiseksi toteutettiin v. 2005 yritys- ja pääomaverouudistus. Uudistuksen jälkeen Suomen verojärjestelmä on kansainvälisesti kilpailukykyinen sekä verokannan että veropohjan suhteen. Osana uudistusta varallisuusverosta luovuttiin v. 2006. Vuonna 2004 nostettiin arvonlisäveron verokynnystä pienyritysten toimintaedellytysten parantamiseksi.

Vuonna 2007 ansiotuloverotusta kevennetään vuoden 2004 tulopoliittisen kokonaisratkaisun yhteydessä sovitun mukaisesti 590 milj. eurolla. Valtion tuloveroasteikosta poistetaan yksi tuloluokka, jolloin asteikosta tulee neliportainen.

Ennen vuotta 2006 veronalennuksia toteutettiin valtion tuloveroasteikon keventämisen lisäksi kasvattamalla kunnallisverotuksen ansiotulovähennystä. Koska tämä menettely koettiin kuntien rahoitusaseman kannalta ongelmalliseksi, v. 2006 otettiin käyttöön uusi valtionverotuksen ansiotulovähennys, jonka avulla pieni- ja keskituloisten verotusta kevennetään.

Työllisyyttä tuetaan myös osallistumalla työvaltaisten alojen arvonlisäverokokeiluun vuosina 2007—2010. Alennettua 8 prosentin verokantaa sovelletaan pieniin korjauspalveluihin sekä parturi- ja kampaamopalveluihin. Teollisuuden sähköveroa alennetaan kansallisen ilmasto- ja energiastrategian mukaisesti.

3.3 Julkisen palvelutuotannon ja hallinnon tuottavuuden kehittäminen

Tuottavuuden lisääminen on yksi keino julkisen talouden tasapainon turvaamiseen. Voimavaroja tulee kyetä siirtämään tehtäväalueelta toiselle väestön ikärakenteen ja aluerakenteen muutosten sekä palvelutarpeiden uusien priorisointien mukaisesti. Hallitus toteuttaa julkisen sektorin tuottavuusohjelmaa ja on käynnistänyt kunta- ja palvelurakennehankkeen.

Suomen julkisen palvelutuotannon laatu, tuloksellisuus ja kustannusvaikuttavuus on arvioitu sekä kansainvälisissä vertailuissa että palveluiden käyttäjien mielipiteiden perusteella hyviksi. Julkisen palvelutuotannon tuottavuus on kuitenkin laskenut jatkuvasti tai pysynyt enintään ennallaan. Lisäksi palvelujen kysynnän kasvun nopeutuminen ja lisääntyvien menopaineiden hallinta edellyttävät rakenteellisia uudistuksia julkisen talouden tasapainoisen kehityksen turvaamiseksi.

Erityisen nopeaa tuottavuuden lasku on ollut kuntien järjestämissä peruspalveluissa, keskimäärin noin 2 % vuodessa ajalla 2000—2004. Valtionhallinnon tuottavuus on pysynyt keskimäärin ennallaan. Lisäpanostukset eivät ole johtaneet palvelujen määrän vastaavaan kasvuun. Muutossuunta on selvä, vaikka palvelujen laadun muutosta ei tuottavuusmittauksessa kaikilta osin ole kyettykään vielä ottamaan huomioon. Kuntien ja niiden palvelutuotantoyksiköiden väliset suuret ja pysyvät tuottavuus- ja tehokkuuserot ovat osoitus siitä, että tehokkaimpien rakenteiden ja toimintamallien kattavalla käyttöön ottamisella voidaan tuottavuutta lisätä paljonkin palvelujen laatua ja vaikuttavuutta vaarantamatta.

Työmarkkinoille tulevat ikäluokat ovat eläkkeelle poistuvia pienempiä ja työvoiman kokonaismäärä kääntyy laskuun samaan aikaan, kun suurten ikäluokkien eläkkeelle siirtyminen aiheuttaa rekrytointitarvetta kaikilla aloilla. Jos nykyiset palvelut ja ikärakenteen muutoksen takia tarvittava palvelujen lisäys tuotetaan tulevaisuu-

dessakin nykyisessä laajuudessa julkisten organisaatioiden itsensä toimesta eikä tuottavuus lainkaan parane, julkinen sektori tarvitsisi palvelukseensa jo lähivuosina lähes joka toisen työmarkkinoille tulevan nuoren. Tällainen kehityskuva on koko kansantalouden kasvuedellytysten turvaamisen kannalta vaarallinen. Julkisten palvelujen ja hallinnon tuottavuuden parantaminen on tämän takia välttämätöntä. Toisaalta kun henkilöstön vaihtuvuus ikärakenteen takia kasvaa, tarjoaa se erinomaisen tilaisuuden toteuttaa suuriakin rakenne- ja toimintatapauudistuksia hyvää henkilöstöpolitiikkaa noudattaen ja työtehtäviä ja osaamista kehittäen.

Tuottavuutta lisätään uudistamalla palvelutuotannon rakenteita ja toimintatapoja sekä käyttämällä tehokkaammin tieto- ja viestintätekniikkaa. Terveydenhuollon, sairaanhoidon, sosiaalitoimen ja opetuksen palveluja tuottavien laitosten keskinäiset tuottavuus- ja tehokkuuserot ovat jatkuvasti suuria. Jo käytössä olevat tehokkaimmat palvelujen järjestämistavat tulee ottaa kattavasti käyttöön. Lisäksi palvelutuotannon järjestämisessä tulee hyödyntää myös yksityisen sektorin palvelutarjontaa kuntasektorin järjestämisvastuulla olevissa palveluissa.

Kuntasektorin osalta hallitus on käynnistänyt kunta- ja palvelurakennehankkeen, jonka tavoitteena on muun ohella parantaa kuntien vastuulla nyt olevan palvelutuotannon tuottavuutta ja tehokkuutta. Tätä sekä muita peruspalvelujen kehittämis- ja tehostamistoimenpiteitä on selostettu yleisperustelujen luvussa 6.

Valtionhallinnon osalta hallitus on osana vuosien 2007—2011 valtiontalouden kehyspäätöstä päättänyt, että tuottavuusohjelman toteuttamisessa siirrytään kokonaisuudessaan toimenpanovaiheeseen. Kehyspäätöksen mukaan tuottavuutta lisäävien toimenpiteiden tulee vähentää valtionhallinnon työvoimatarvetta noin 9 600 henkilötyövuodella vuoteen 2011 mennessä. Tältä osin asiaa tarkastellaan luvussa 7.3.

3.4 Julkisen talouden kestävyys pitkällä aikavälillä

Suomen väestö ikääntyy vuoteen 2030 mennessä nopeammin kuin missään muussa EU-jäsenvaltiossa. Työikäinen väestö alkaa supistua v. 2010, kun ensimmäinen suuri ikäluokka täyttää 65 vuotta. Vanhushuoltosuhteemme, eli 65-vuotiaiden ja sitä vanhempien määrän suhde työikäiseen väestöön (15—64-vuotiaat), on vuonna 2030 EU-maiden korkein, 41 %. Tämän jälkeen ikääntymiskehitys tasaantuu Suomessa hieman. Vuonna 2050 vanhushuoltosuhteemme arvioidaan olevan 47 %, mikä olisi alle EU-maiden keskiarvon.

Suomen talouskasvu uhkaa hidastua pysyvästi noin 1,5 prosenttiin tulevina vuosikymmeninä työikäisen väestön ja työvoiman supistumisen takia. Talouskasvu tulee olemaan yksinomaan tuottavuuden kasvun varassa.

Taulukko 5. Potentiaalinen talouskasvu ja sen tekijät Suomessa 2004—2050[1)]

	2004—2010	2011—2030	2031—2050
Potentiaalinen talouskasvu	2,7	1,7	1,5
Työn tuottavuuden kasvu	2,1	2,0	1,7
Työllisyyden kasvu	0,6	-0,3	-0,2

[1)] Lähde: EU:n komissio ja talouspoliittinen komitea, 2005.

Väestön ikääntyminen lisää tulevina vuosikymmeninä julkisen talouden menopaineita. Tuoreiden EU:n piirissä tehtyjen laskelmien mukaan ikäsidonnaiset menot, eli eläke-, terveydenhuolto- ja pitkäaikaishoitomenot, kasvavat Suomessa hieman yli 5 % suhteessa bruttokansantuotteeseen vuoteen 2050 mennessä, mikä on selvästi yli EU-maiden keskiarvon, 3½ % suhteessa kokonaistuotantoon. Työeläkkeiden osittaisen rahastoinnin vuoksi eläkemaksut nousevat hitaammin kuin eläkemenot.

Suomessa on kuitenkin varauduttu väestön ikääntymisen aiheuttamiin menopaineisiin paremmin kuin monessa muussa EU-maassa. Julkisessa taloudessa on noudatettu tiukkaa menokuria kehyssäännön avulla, ja julkista velkaantuneisuutta on pyritty hillitsemään tulevien menopaineiden varalta. Talouspolitiikalla on edistetty talouskasvua ja työllisyyttä. Eläkejärjestelmä on uudistettu sen rahoituksen kestävyyden vahvistamiseksi. Vuoden 2005 alusta voimaan tullut eläkeuudistus kannustaa lykkäämään eläkkeellesiirtymistä palkitsemalla ikävuosina 63—68 tehdystä työstä 4,5 prosentin eläkekarttumalla. Työeläkejärjestelmässä otetaan vuodesta 2009 lähtien käyttöön ns. elinaikakerroin, jolla sopeutetaan uusia, alkavia eläkkeitä elinajanodotteen nousuun. Työeläkelaitokset ovat kartuttaneet rahastoja, joilla pienennetään eläkemaksun nousupainetta. Varhaista eläkkeellesiirtymistä on pyritty hillitsemään vuoden 2005 alussa voimaantulleella eläkeuudistuksella.

Samaan aikaan kun julkisen talouden menot lisääntyvät, ei julkisen talouden tulojen lisäämiseen verotusta kiristämällä ole juurikaan mahdollisuuksia kansainvälisen verokilpailun takia. Veropolitiikassa on syytä varautua asteittaiseen työeläkemaksujen nostamiseen lähivuosina, jotta tulevaisuuden eläkkeiden maksu voidaan turvata. Ikääntymisen aiheuttamat menot on mahdollista rahoittaa kohtuullisella veroasteella vain, jos veropohja laajenee nykyisestä riittävästi. Tämä edellyttää työllisyyden merkittävää kasvua nykyisestä. Pitkän aikavälin kestävyyden saavuttaminen edellyttäisi, että työllisyysaste nousisi nykyisestä vajaasta 69 prosentista 75 prosenttiin keskipitkällä aikavälillä. Toinen edellytys on tuottavuuden huomattava kohentuminen.

3.5 EU:n talouspoliittinen koordinaatio

Vuoden 2005 aikana EU-talouspoliittisessa koordinaatiossa toteutettiin kaksi tuntuvaa uudistusta. Toinen koski vakaus- ja kasvusopimusta ja toinen Lissabonin strategiaa, jonka osalta sovittiin, että jäsenvaltiot laativat vuosittain päivitettävät kansalliset uudistusohjelmansa. Molempien osalta leimallista on se, että huomio on kohdistunut kansallisiin toimiin ja rakenteellisten uudistusten tarpeeseen. EU-tason yhteensovittamisen tarve on silti olemassa. Tämä on tullut selvästi esille erityisesti energiapolitiikassa, jossa tarvitaan toimia ja koordinaatiota niin kansallisella tasolla, EU-tasolla kuin kansainvälisestikin.

Uudistetun vakaus- ja kasvusopimuksen täytäntöönpanosta on saatu monessa suhteessa myönteisiä kokemuksia. Kokonaisuuden kannalta lienee keskeisintä se, että erityisesti euroalueen suuret maat pyrkivät tervehdyttämään julkista talouttaan verrattain määrätietoisesti. Talouden noususuhdanne on tukenut tätä kehityssuuntaa. Uusi sopimuskehikko on tuonut lisää joustavuutta julkisen talouden sopeutusta koskeviin aikatauluihin, mutta lienee samalla vahvistanut kansallista omistajuutta ja sitoutumista. Tämä on osin seurausta siitä, että jäsenvaltiot ovat vakaus- ja lähentymisohjelmissaan vahvistaneet julkista taloutta koskevat keskipitkän aikavälin tavoitteet. Euroalueen julkisen talouden alijäämä korjaantui v. 2005 jonkin verran. Tänä ja ensi vuonna tilanne ei muutu olennaisesti, vaan alijäämän ennustetaan olevan noin 2,3—2,4 % bruttokansantuotteesta. Myöskään julkisessa velkaantumisessa ei tapahdu muutosta vaan velkasuhde jää 70 prosenttiin bruttokansantuotteesta. Komissio on kiinnittänyt huomiota siihen, että monissa maissa harjoitetaan noususuhdanteesta huolimatta verrattain elvyttävää finanssipolitiikkaa, mikä poikkeaa siitä, mitä vakaus- ja kasvusopimuksen uudistamisen yhteydessä sovittiin. Ongelmana on se, että jäsenvaltiot eivät ole kyenneet hyödyntämään hyviä aikoja julkisen talouden tervehdyttämiseksi ja kestävyyden vahvistamiseksi. Neuvoston mukaan kuuden jäsenvaltion kestävyysriski on suuri ja kymmenellä maalla riskin arvioidaan olevan keskimääräinen lähinnä joko ikäsidonnaisten menojen jyrkän kasvun tai velkatason korkeuden vuoksi. On huolestuttavaa, että monet jäsenvaltiot näyttävät saavuttavan kovin hitaasti keskipitkän aikavälin budjettitavoitteen, joka varmistaa kestävyyden säilymisen.

Lissabonin strategian täytäntöönpanon kannalta kansallisten uudistusohjelmien laatiminen ja niihin liittyvä monenkeskinen seuranta ovat osoittautuneet hyödyllisiksi. Komissio painottaa erityisesti sitä, että lähes kaikki maat ovat asettaneet tutkimus- ja tuotekehitysmenoja koskevia tavoitteita. Kansallisissa ohjelmissa on otettu varsin hyvin huomioon myös julkiseen talouteen liittyvät vakaus- ja kestävyysnäkökohdat. Uudistus on lisännyt strategian kansallista omistajuutta. Vuoden 2006 aikana ohjelmat tullaan päivittämään, ja samalla niiden perusteella päästään arvioimaan entistä systemaattisemmin täytäntöönpanoa ja tavoitteiden toteutumista. On kuitenkin

syytä ottaa huomioon, että kysymys on pääosin keskipitkän aikavälin rakennepolitiikasta ja rakenteellisten uudistusten täytäntöönpanosta, joten näkyviä tuloksia ei voi odottaa kovin pian.

4. Talousarvioesityksen tuloarviot

Taulukko 6. Tuloarviot osastoittain vuosina 2005—2007[1)]

Tunnus	Osasto	v. 2005 tilinpäätös milj. €	v. 2006 varsinainen talousarvio milj. €	v. 2007 esitys milj. €	Muutos 2006—2007 milj. €	Muutos 2006—2007 %
11.	Verot ja veronluonteiset tulot	32 311	33 410	35 092	1 682	5
12.	Sekalaiset tulot	5 373	4 491	3 817	- 673	- 15
13.	Korkotulot ja voiton tuloutukset	1 099	1 006	1 338	332	33
15.	Lainat	241	675	235	- 440	- 65
	Yhteensä	**39 023**	**39 582**	**40 482**	**900**	**2**

[1)] Taulukossa tuloarviot on esitetty osastoittain jäljempänä olevan taulukko-osan mukaisesti. Taulukossa jokainen luku on pyöristetty erikseen tarkasta arvosta, joten laskutoimitukset eivät kaikilta osin täsmää.

Vuonna 2007 valtion budjettitalouden tuloiksi ilman nettolainanottoa arvioidaan 40 482 milj. euroa. Tuloista noin 87 % on veroja ja veronluonteisia tuloja. Taulukosta 6 selviää tuloarvioiden kehitys osastoittain suhteessa vuoden 2006 varsinaiseen talousarvioon.

Vuoden 2006 varsinaisen talousarvion tuloarvioita on tarkistettu vuoden 2006 lisätalousarviossa. Verotulojen arvioidaan v. 2007 kasvavan 3,9 % (rakennemuutoksilla korjattu kasvu) vuodelle 2006 budjetoidusta. Tuloon ja varallisuuteen perustuvien verojen, erityisesti yhteisöveron, sekä arvonlisäveron tuoton arvioidaan kasvavan, sen sijaan valmisteverojen ja muiden verojen tuoton arvioidaan pysyvän lähes ennallaan v. 2007.

4.1 Vero- ja maksupolitiikan päälinja

Ansiotuloista perittävät verot

Vuonna 2007 ansiotulojen verotusta kevennetään noin 590 milj. eurolla marraskuussa 2004 tehdyn tulopoliittisen sopimuksen neuvottelutulosta koskevan hallituksen linjauksen mukaisesti. Tuloveroasteikkoon tehdään lisäksi kahden prosentin suuruinen inflaatiotarkistus, joka vähentää tuloveron tuottoa 150 milj. euroa. Ehdotetut valtionverotuksen veroperusteiden muutokset alentavat välillisesti kunnallisveron tuottoa 17 milj. eurolla, joka kompensoidaan kunnille kunnallisverotuksen ansiotulovähennystä alentamalla.

Työvoiman liikkuvuuden lisäämiseksi matkakuluvähennyksen enimmäismäärää korotetaan 4 700 eurosta 7 000 euroon, mikä vä-

hentää vuositasolla verotuottoa 14 milj. eurolla, josta valtion osuus on 6 milj. euroa. Kuntien verotuottomenetys, 7 milj. euroa, kompensoidaan kunnallisverotuksen ansiotulovähennystä alentamalla.

Valtion tuloveron tuottoa alentaa lisäksi vuosille 2005—2008 jaksotetun kuntien ja valtion välisen kustannustenjaon tarkistuksen viimeisen erän maksamisen aikaistaminen. Viimeinen erä suoritetaan kunnille alentamalla kunnallisverotuksen ansiotulovähennystä siten, että kunnallisveron tuotto kasvaa 185 milj. euroa v. 2007. Valtionverotuksen veroperusteita muutetaan, jotta toimenpiteillä ei olisi merkittävää vaikutusta verovelvollisten asemaan. Muutos alentaa valtion tuloveron tuottoa vuositasolla runsaalla 200 milj. eurolla.

Ulkomailta vuokratun työntekijän sekä rajoitetusti verovelvollisille maksettavan työkorvauksen verotusta muutetaan siten, että Suomesta saaduksi tuloksi katsotaan ulkomailta vuokratun työntekijän Suomessa tekemästä työstä saatu tulo oleskelun kestosta riippumatta. Muutosten arvioidaan lisäävän verotuottoa muutamalla miljoonalla eurolla.

Yhteisövero

Kunnallisverotuksen ansiotulovähennyksen alentaminen lisää myös seurakuntien verotuloja. Tästä syystä seurakuntien osuutta yhteisöveron tuotosta alennetaan verovuodesta 2007 lähtien 0,2 prosenttiyksiköllä ja valtion osuutta korotetaan vastaavasti, mikä lisää valtion verotuloa noin 11 milj. euroa.

Kehitysalueille suunnattavia verohuojennuksia ehdotetaan jatkettavaksi vuosille 2007—2008, mikä alentaa valtion verotuottoa runsaat miljoona euroa.

Työvaltaisten alojen arvonlisäverokannan alentaminen

Suomi osallistuu Euroopan yhteisössä käynnissä olevaan kokeiluun, jonka tarkoituksena on selvittää, millainen vaikutus kohdennetulla arvonlisäveron alennuksella on työllisyyteen ja harmaaseen talouteen. Tähän liittyen eräiden työvaltaisten palvelualojen arvonlisäverokantaa ehdotetaan alennettavaksi 22 prosentista 8 prosenttiin vuosiksi 2007—2010. Alennus koskee parturi- ja kampaamopalveluita sekä pieniä korjauspalveluita. Arvonlisäverokannan alentamisen arvioidaan vähentävän vuositasolla arvonlisäverotuottoa noin 43 milj. eurolla.

Teollisuuden sähköveron alentaminen

Kansallisen ilmasto- ja energiastrategian mukaisesti teollisuuden ja ammattimaisen kasvihuoneviljelyn sähköveroa alennetaan ja eräät sähköntuotannon tuet poistetaan. Näiden muutosten arvioidaan nettomääräisesti vähentävän energiaverojen tuottoa noin 70 milj. eurolla.

4.2 Verotuloarviot

Verokertymiin vaikuttavat veroperustemuutosten lisäksi veronalaisten tulojen ja muun veropohjan kehitys. Veronalaisten tulojen ja muun veropohjan kehitys on riippuvainen koko kansantalouden ja sen osa-alueiden kehityksestä. Esitetyt veropohja-arviot on johdettu talousarvioesityksen liitteenä olevan taloudellisen katsauksen arvioista ja ennusteista.

Taulukko 7. Eräitä veronalaisiin tuloihin ja veropohjaan vaikuttavia tulo- ja kysyntäeriä

	2004	2005	2006	2007
	muutos, % vuodessa			
Veronalaiset ansio- ja pääomatulot	5,0	3,4	3½	4
— Palkka- ym. tulot	4,8	4,6	4½	3½
— Eläkkeet ja muut sosiaalietuudet	4,1	2,9	3	3½
— Pääomatulot	16,2	-1,1	2½	6½
Kotitalouksien kulutusmenojen arvo	3,7	4,3	5½	5
Arvonlisäveron pohja	3,1	5,7	5½	4½
Bensiinin kulutus	-0,4	-0,4	½	-½
Dieselöljyn kulutus	1,9	1,8	2	2
Sähkön kulutus	1,8	-1,9	3	1½
Verollisen alkoholin kulutus	1,2	1,1	1	1½
Henkilöautojen ensirekisteröinnit	26,0	-3,2	½	½

Tulon ja varallisuuden perusteella kannettavat verot

Tulon ja varallisuuden perusteella kannettavia veroja ovat tulovero, korkotulojen lähdevero ja perintö- ja lahjavero. Näistä arvioidaan kertyvän v. 2007 yhteensä 13 451 milj. euroa, eli 5,0 % enemmän kuin vuodelle 2006 on budjetoitu.

Tuloveron kertymäksi v. 2007 arvioidaan 12 721 milj. euroa, mikä on 4,7 % enemmän kuin vuodelle 2007 on budjetoitu. Siitä kotitaloudet maksavat noin kaksi kolmasosaa ja yritykset yhteisöverona noin kolmasosan.

Veronalaisten ansio- ja pääomatulojen arvioidaan kasvavan 4 % v. 2007. Veronalaisista tuloista palkkatulojen osuus on yli 60 %, joten palkkojen ja työllisyyden kehitys on etenkin pidemmällä aikavälillä ratkaisevaa verotulojen kannalta. Palkkatulojen arvioidaan kasvavan noin 3½ %. Eläketulojen ja muiden sosiaalietuuksien kasvuksi ennustetaan samoin 3½ %. Veronalaisten pääomatulojen, joista merkittävimmät erät ovat luovutusvoitot, osinkotulot ja vuokratulot, ennustetaan kokonaisuudessaan kasvavan 6½ %. Vaikka pääomatulojen osuus veropohjasta on alle 10 %, on niiden suhteellinen merkitys suurempi tuloarvioiden osuvuuden kannalta. Pääomatuloennusteiden osuvuus on merkittävä yksittäinen tekijä, joka vaikuttaa siihen, kuinka hyvin ansio- ja pääomatuloverojen tilityksissä käytettävät arvioidut jako-osuudet vastaavat lopullisia jako-osuuksia. Jos pääomatulot toteutuvat esimerkiksi ennustettua korkeampana, on valtion todellinen osuus maksetuista veroista korkeampi kuin on arvioitu, mikä lisää valtion verotulokertymää verovuotta seuraavana vuotena, jolloin verotus valmistuu ja todelliset maksuunpanosuhteet selviävät.

Valtion ansio- ja pääomatuloverojen kertymäksi v. 2007 arvioidaan 8 102 milj. euroa, eli hieman enemmän kuin kuluvalle vuodelle on budjetoitu.

Yhteisöiltä arvioidaan kertyvän valtiolle tuloveroa 4 619 milj. euroa eli lähes 14 % enemmän kuin vuodelle 2006 on budjetoitu.

Vuonna 2007 lopullisen yhteisöveron arvioidaan kasvavan hieman hitaammin kuin v. 2006, mutta budjettitalouden vuotuiseen verokertymään vaikuttavat myös ajoitukselliset tekijät, joiden johdosta v. 2006 yhteisöveroa kertyy edelliseltä verovuodelta tavanomaisena pidettävää tasoa vähemmän. Yrityssektorin kannattavuus on muodostumassa kuluvana vuonna ennätyksellisen hyväksi. Nopea talouskasvu ja työvoimakustannusten maltillinen kehitys ovat näkyneet yritysten tulosten vahvistumisena. Tämä luo hyvän pohjan myös vuodelle 2007. Jos yritysten kustannusten ja tuotannon kehitys jatkuu tasapainoisena, on olemassa edellytykset sille, että yritysten myönteinen tuloskehitys jatkuu myös v. 2007. Tulosten kasvuvauhdin oletetaan kuitenkin hidastuvan. Vaikka työvoimakustannusten arvioidaan ensi vuonnakin lisääntyvän edelleen maltillisesti, tuloskehitystä voivat horjuttaa mm. energiahintojen nousun jatkuminen ja häiriöt kansainvälisen talouden kehityksessä.

Muita tuloon ja varallisuuteen perustuvia veroja arvioidaan kertyvän 11,5 % enemmän kuin vuodelle 2006 on budjetoitu.

	2005 tilinpäätös	2006 budjetoitu	2007 esitys	2006—2007 muutos, %
Tulovero, milj. euroa	12 715	12 153	12 721	4,7
— Ansio- ja pääomatuloista perittävät verot	8 737	8 090	8 102	0,1
— Yhteisövero	3 978	4 063	4 619	13,7
Muut tuloon ja varallisuuteen perustuvat verot	650	655	730	11,5

Liikevaihtoon perustuvat verot

Liikevaihtoon perustuvia veroja ovat arvonlisävero, vakuutusmaksuvero ja apteekkimaksut. Niitä arvioidaan kertyvän 14 201 milj. euroa, mikä on 5,5 % enemmän kuin vuodelle 2006 on budjetoitu. Tästä arvonlisäveron osuus on 13 558 milj. euroa. Vuonna 2006 budjettitalouden arvonlisäverotuottoa korottaa 1 mrd. eurolla luopuminen arvonlisäveron tuoton tilityksistä Kansaneläkelaitoksen sairausvakuutus- ja kansaneläkerahastoihin.

Vuonna 2007 arvonlisäveron tuoton kasvun arvioidaan hieman hidastuvan, mutta kasvuksi arvioidaan yhä 5,2 %. Kotitalouksien vahva luottamus sekä työllisyyden ja palkkatulojen ostovoiman kasvu ovat pitäneet yllä vahvaa kulutuksen kasvua, mutta v. 2007 kotitalouksien velkaantumisen arvioidaan toimivan kulutuksen kasvua rajoittavana tekijänä.

Kotitalouksien kulutus muodostaa 60 % koko arvonlisäveron veropohjasta. Sen lisäksi veropohjaan kuuluvat julkisen, verovapaan sekä yksityisen voittoa tavoittelemattoman toiminnan välituotekäyttö ja investoinnit.

	2005 tilinpäätös	2006 budjetoitu	2007 esitys	2006—2007 muutos, %
Liikevaihtoon perustuvat verot, milj. euroa	11 861	13 467	14 201	5,5
— Arvonlisävero	11 280	12 884	13 558	5,2

Valmisteverot

Valmisteveroja arvioidaan v. 2007 kertyvän yhteensä 4 649 milj. euroa, eli 0,3 % enemmän kuin vuodelle 2006 on budjetoitu. Noin kaksi kolmasosaa valmisteveroista kertyy energiaveroista. Muita tuotoltaan merkittäviä valmisteveroja ovat alkoholijuomavero ja tupakkavero. Energiaverojen tuottoarviota korottaa tekninen muutos, kun aiemmin valmisteverojen tuottoa vähentäneet eräät energiaverotuet, yhteensä 74 milj. euroa v. 2007, otetaankin huomioon määrärahana. Tämä rakennekorjaus huomioon ottaen valmisteverojen tuoton arvioidaan alenevan runsaalla prosentilla vuodelle 2006 budjetoidusta.

Energiaveroja arvioidaan kertyvän yhteensä 2 957 milj. euroa v. 2007, mikä on rakennemuutos huomioon ottaen runsaat 3 % vähemmän kuin kuluvalle vuodelle on budjetoitu. Energiaveroista kolme neljäsosaa kertyy liikenteestä moottoribensiinin ja dieselöljyn verona ja loput mm. lämmityksestä ja energian tuotannosta. Energiaverojen tuottoennuste pohjautuu energia-aineiden kulutusennusteeseen, joka on laadittu yhteistyössä kauppa- ja teollisuusministeriön sekä alalla toimivien tuottajien kanssa. Bensiinin kulutuksen arvioidaan hieman alenevan v. 2007 ja dieselöljyn kulutuksen puolestaan kasvavan 2 %. Tuloarviossa on otettu huomioon teollisuuden sähköveron alentaminen ja vastaavien tukien poistaminen.

Vuonna 2007 alkoholijuomaveron tuoton arvioidaan kasvavan 1,7 % kuluvalle vuodelle budjetoidusta, mikä vastaa verollisen alkoholin kulutuksen kasvuarviota vuodelle 2007. Tupakkaveroa arvioidaan v. 2007 kertyvän 617 milj. euroa eli 1,5 % enemmän kuin on budjetoitu vuodelle 2006.

	2005 tilinpäätös	2006 budjetoitu	2007 esitys	2006—2007 muutos, %
Valmisteverot, milj. euroa	4 522	4 636	4 649	0,3
— Alkoholijuomavero	973	991	1 008	1,7
— Tupakkavero	607	608	617	1,5
— Energiaverot	2 885	2 979	2 957	-0,7

Muut verot ja veronluonteiset tulot

Muita veroja ja veronluontoisia tuloja arvioidaan kertyvän 2 791 milj. euroa, eli niiden tuotto säilyy vuodelle 2006 budjetoidun tasoisena. Autoveroa arvioidaan kertyvän 1 350 milj. euroa, mikä pohjautuu arvioon 150 000 uuden henkilöauton myynnistä v. 2007.

	2005 tilinpäätös	2006 budjetoitu	2007 esitys	2006—2007 muutos, %
Muut verot ja veronluonteiset tulot, milj. euroa	2 562	2 793	2 791	-0,1
— Autovero	1 277	1 400	1 350	-3,6

4.3 Muiden tulojen arviot

Valtion sekalaisiksi tuloiksi arvioidaan 3 817 milj. euroa eli vajaat 13 % vuodelle 2006 budjetoitua vähemmän ja 15 % vähemmän kuin vuoden 2006 varsinaisessa talousarviossa. Nettotuloiksi osakemyynneistä on arvioitu vakiintuneesti 420 milj. euroa. Euroopan unionilta saataviksi tuloiksi arvioidaan 1 242 milj. euroa eli 6,6 % kuluvalle vuodelle budjetoitua enemmän. Valtion eläkerahastosta tuloutetaan budjettitalouteen runsas puolet vähemmän kuin v. 2006. Veikkausvoittovaroja tuloutetaan budjettitalouteen 0,9 % vähemmän ja Raha-automaattiyhdistyksen tuottoa 2,3 % enemmän kuin v. 2006. Eläkerahaston varoja on tarkoitus kasvattaa aikaisempaa nopeammassa tahdissa.

	2005 tilinpäätös	2006 budjetoitu	2007 esitys	2006—2007 muutos, %
Sekalaiset tulot, milj. euroa	5 373	4 377	3 817	-12,8
— siirto valtion eläkerahastosta	1 175	1 059	484	-54,3
— EU-tulot	757	1 165	1 242	6,6
— nettotulot osakemyynneistä	1 491	420	420	0,0
— valtion osuus veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovaroista	386	401	398	-0,9
— Raha-automaattiyhdistyksen tuotto	415	400	409	2,3
— muut	1 148	930	865	-7,0

Korkotuloja ja voiton tuloutuksia arvioidaan kertyvän 1 338 milj. euroa, mikä on 23,5 % vähemmän kuin vuodelle 2006 on budjetoitu. Korkotuloiksi arvioidaan 178 milj. euroa. Valtion korkotulot koostuvat valtion myöntämistä pitkäaikaisista lainoista sekä päivittäisen tarpeen ylittävien kassareservien sijoitustoiminnasta kertyvistä koroista. Kassareservin arvioidaan v. 2007 olevan 4 mrd. euroa ja keskituoton 2,5 %. Osinkotuloja arvioidaan kertyvän 950 milj. euroa, mikä on lähes kolmanneksen vähemmän kuin v. 2006, jolloin valtiolle kertyy poikkeuksellisen korkeat osinkotulot Fortum Oyj:n ja TeliaSonera AB:n jaettua ylimääräisiä osinkoja yhteensä lähes 400 milj. euroa. Valtion liikelaitosten voiton tuloutuksiksi arvioidaan 110 milj. euroa.

	2005 tilinpäätös	2006 budjetoitu	2007 esitys	2006—2007 muutos, %
Korkotulot ja voiton tuloutukset, milj. euroa	1 099	1 749	1 338	-23,5
— korkotulot	187	180	178	-1,0
— osinkotulot	747	1 334	950	-28,8
— valtion liikelaitosten voiton tuloutukset	108	101	110	8,4
— osuus Suomen Pankin voitosta	56	134	100	-25,4

5. Talousarvioesityksen määrärahat

Talousarvioesityksen määrärahoiksi ehdotetaan 40 319 milj. euroa, joka on 1,9 % enemmän kuin vuoden 2006 varsinaisen talousarvion määrärahat. Hintatason nousu sekä talousarvion rakennemuutokset huomioon ottaen määrärahat pysyvät reaalisesti kuluvan vuoden tasolla; hallinnonalojen menot vähenevät 0,3 %. Korkomenojen arvioidaan kasvavan 2,9 %. Valtion menojen kasvun hidastuminen vaalikauden loppua kohden noudattaa hallitusohjelmassa sovittua etupainotteisten menonlisäysten linjaa.

Taulukko 8. Määrärahat pääluokittain vuosina 2005—2007[1)]

Tunnus	Pääluokka	v. 2005 tilinpäätös milj. €	v. 2006 varsinainen talousarvio milj. €	v. 2007 esitys milj. €	Muutos 2006—2007 milj. €	%
21.	Eduskunta	93	104	112	8	8
22.	Tasavallan presidentti	8	12	10	- 2	- 17
23.	Valtioneuvosto	49	75	52	- 23	- 31
24.	Ulkoasiainministeriön hallinnonala	833	895	974	78	9
25.	Oikeusministeriön hallinnonala	683	696	706	10	1
26.	Sisäasiainministeriön hallinnonala	1 538	1 553	1 584	31	2
27.	Puolustusministeriön hallinnonala	2 206	2 274	2 225	- 49	- 2
28.	Valtiovarainministeriön hallinnonala	5 521	5 792	5 995	203	4
29.	Opetusministeriön hallinnonala	6 129	6 470	6 552	81	1
30.	Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala	2 671	2 703	2 633	- 70	- 3
31.	Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala	1 819	1 750	1 773	23	1
32.	Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonala	969	974	1 013	39	4

Taulukko 8. Määrärahat pääluokittain vuosina 2005—2007[1)]

Tunnus	Pääluokka	v. 2005 tilinpäätös milj. €	v. 2006 varsinainen talousarvio milj. €	v. 2007 esitys milj. €	Muutos 2006—2007 milj. €	%
33.	Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala[2)]	9 921	11 325	11 704	379	3
34.	Työministeriön hallinnonala	2 079	1 965	1 938	- 27	- 1
35.	Ympäristöministeriön hallinnonala	686	754	743	- 11	- 1
36.	Valtionvelan korot	2 263	2 238	2 304	66	3
	Yhteensä, pl. valtionvelan vähentäminen	**37 468**	**39 582**	**40 319**	737	**2**
37.	Valtionvelan vähentäminen	3 780	—	163	163	—
	Yhteensä	**41 247**	**39 582**	**40 482**	**900**	**2**

[1)] Taulukossa määrärahat on esitetty pääluokittain jäljempänä olevan taulukko-osan mukaisesti. Taulukossa jokainen luku on pyöristetty erikseen tarkasta arvosta, joten laskutoimitukset eivät kaikilta osin täsmää.

[2)] Sairausvakuutuksen rahoitusuudistus nostaa määrärahatasoa vuodesta 2006 lähtien.

5.1 Talousarvioesitys ja valtiontalouden kehys

Pitkäjänteisen finanssipolitiikan tueksi hallitusohjelmaan sisältyy budjettitalouden menojen kehitystä ohjaava koko hallituskauden kattava menosääntö. Menosääntö asettaa enimmäisrajan pääosalle, noin kolmelle neljännekselle, talousarviomenoista. Menosäännön ja sen pohjalta vahvistetun valtiontalouden kehyksen ulkopuolelle jäävät ennen kaikkea suhdanteiden ja rahoitusautomatiikan mukaan muuttuvat menot, kuten työttömyysturvamenot, asumistuki ja siirtomenot Kansaneläkelaitokselle. Näiden menojen menoperusteisiin tehtävien muutosten vaikutukset kuitenkin sisällytetään kehykseen. Lisäksi kehyksen ulkopuolelle jäävät valtionvelan korkomenot, finanssisijoitukset ja eräät muut menot, joiden sitominen kehykseen ei ole finanssipoliittisesti perusteltua.

Vuoden 2006 maaliskuun kehyspäätöksessä noudatettiin pidättyvää menolinjausta ja hallinnonalojen määrärahoihin kohdistettiin 146 milj. euron vähennys, jotta voitiin varmistaa riittävä liikkumatila ennakoimattomia menoja ja poliittista päätöksentekoa varten. Lisäksi harkinnanvaraisiin määrärahoihin ei muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta tehty hintatason muutoksen perusteella tasokorotuksia, mikä kasvatti kehysvaraa noin 120 milj. eurolla. Tuottavuusohjelmien seurauksena hallinnonalojen menot vähenevät noin 16 milj. eurolla v. 2007.

Lisäksi kevään kehyspäätöksellä vaalikauden kehys tarkistettiin teknisesti vastaamaan vuoden 2007 hinta- ja kustannustasoa sekä talousarvion rakennemuutoksia. Vuoden 2007 kehysmäärärahojen suuruudeksi päätettiin 30 211 milj. euroa, jolloin jakamattomaksi

varaukseksi ennakoimattomia menotarpeita varten jäi 139 milj. euroa.

Talousarvioesityksessä kehystä on korjattu vastaamaan tarkentuneita hintaennusteita sekä talousarvion rakennemuutoksia yhteensä 160 milj. eurolla. Rakennemuutoksena kehyksessä on huomioitu energiaverotukijärjestelmän muutos, joka korottaa sekä budjetin määrärahoja että tuloarvioita 74 milj. eurolla. Hinta- ja kustannusarvioiden tarkentumisesta aiheutuu nettomääräisesti noin 86 milj. euron kehyskorjaus. Tarkistettu menokehys vuodelle 2007 on 30 510 milj. euroa.

Jakamaton varaus

Talousarvioesityksen kehykseen luettaviksi määrärahoiksi ehdotetaan 30 213 milj. euroa, mikä jättää 112 milj. euron jakamattoman varauksen. Hallitus tähtää siihen, että vuoden 2007 talousarvioesitys pysyy vaalikauden kehyksen asettamissa rajoissa. Vuoden 2007 kevään lisätalousarvioesitys annetaan todennäköisesti seuraavalla vaalikaudella uuden hallituksen ohjelman puitteissa.

Liikkumavaran väheneminen kevään kehyspäätöksestä johtuu tässä talousarvioesityksessä ehdotettavista lisäpanostuksista mm. työllisyyden parantamiseen sekä maataloustukeen. Toisaalta arvio Suomen ensi vuoden EU-maksuista on alentunut merkittävästi kehysvaiheesta. Lisäksi vuosille 2005—2008 ajoitetun valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon tarkistuksen viimeisen erän suorittamista kunnille aikaistetaan vuodesta 2008 vuoteen 2007. Vaikka erä suoritetaan kunnille alentamalla kunnallisverotuksen ansiotulovähennystä, sen katsotaan tässä tapauksessa pienentävän vuoden 2007 jakamatonta varausta, koska se rinnastuu muutoin valtionosuusjärjestelmän kautta maksettavaan ja valtion menoja lisäävään kustannustenjaon tarkistukseen.

Vuonna 2005 omaisuuden myynnistä kertyi nettotuloja 1 491 milj. euroa, joista hallituksen päätöksen mukaisesti voidaan 500 milj. euroa ylittävästä osasta 10 % eli 99,1 milj. euroa käyttää kertaluonteisiin lisämenoihin lähinnä infrastruktuuri-investointeihin sekä tutkimus- ja kehitystoiminnan edistämiseen menosäännön estämättä. Tästä vajaat 90 milj. euroa on budjetoitu perusradan ja -tienpitoon sekä uusiin väylähankkeisiin vuosille 2006 ja 2007. Jäljellä olevalla 9,3 milj. eurolla ehdotetaan tässä talousarvioesityksessä käynnistettäväksi neljä uutta väylähanketta.

Hallitus täydensi aiempaa päätöstään omaisuuden myyntitulojen käytöstä kevään 2006 kehyspäätöksessä, jonka mukaan vuodesta 2006 alkaen omaisuudenmyyntitulojen 500 milj. euroa ylittävästä osasta voidaan yllämainittuihin tarpeisiin budjetoida 20 %.

Eduskunnan myöntämien myyntivaltuuksien perusteella voidaan arvioida tällä hallituskaudella valtiolle karttuvan vuosien 2006 ja 2007 aikana tuloja omaisuuden myynnistä siten, että tuloja voidaan edellä mainitun kehyspäätöksen mukaisesti käyttää lähinnä liikenneinfrastruktuurin kehittämiseen ja ylläpitämiseen sekä tutkimus- ja kehitystoimintaan yhteensä 115 milj. euroa. Rahoitettavia kohteita

ovat perustienpito (17 milj. euroa), tiehankkeisiin liittyvät maa-alueiden hankinnat (4 milj. euroa), perusradanpito (29 milj. euroa), yksityisteiden ylläpito (2 milj. euroa), edellä mainituista aiheutuvat arvonlisäveromenot (10 milj. euroa), tutkimus- ja tuotekehitysmenojen myöntövaltuuksien lisääminen (42 milj. euroa) sekä öljyntorjunnan monitoimialuksen hankinnasta vuodelle 2007 kohdistuva osuus (10 milj. euroa). Vuoden 2007 talousarvioesityksen kehyksen ulkopuolisiin menoihin sisältyy omaisuuden myyntituloilla rahoitettavia lisäyksiä yhteensä 182 milj. euroa.

Kehyksen ulkopuoliset menot

Kehyksen ulkopuolisiksi määrärahoiksi ehdotetaan 10 106 milj. euroa, joka on 194 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2006 varsinaisessa talousarviossa. Kasvu johtuu pääasiassa yleisen korkotason nousun aiheuttamasta valtionvelan korkomenoarvion kohoamisesta sekä omaisuuden myyntituloja vastaavien menojen kasvusta.

Taulukko 9. Kehyksen ulkopuolelle jäävät määrärahat, milj. euroa

	2007 esitys
Menosäännön mukaan	
Työttömyysturvamenot, asumistuki ja Kela-siirto	4 719
Veronkevennysten kompensaatiot kunnille	759
EU:lta saatavia tuloja vastaavat menot	1 140
Veikkausvoittovaroja ja RAY:n tuloutusta vastaavat menot	812
Omaisuuden myynnistä saatavilla tuloilla rahoitettavat menot	182
Finanssisijoitukset	66
Korkomenot	2 304
Poikkeuksena menosäännöstä	
Merityötulon tuki	24
Matalapalkkaisen kokoaikatyön tuki	100
Yhteensä	10 106

5.2 Poikkihallinnolliset politiikkaohjelmat

Hallitusohjelman mukaisesti v. 2003 käynnistettiin neljä poikkihallinnollista politiikkaohjelmaa, joita johtavat ja koordinoivat ohjelmista vastaavat ministerit: tietoyhteiskuntaohjelma (pääministeri), työllisyysohjelma (työministeri), yrittäjyyden politiikkaohjelma (kauppa- ja teollisuusministeri) ja kansalaisvaikuttamisen politiikkaohjelma (oikeusministeri). Politiikkaohjelmat jatkuvat hallituskauden loppuun.

Tietoyhteiskuntaohjelma

Tietoyhteiskuntaohjelman tarkoituksena on lisätä kilpailukykyä ja tuottavuutta, sosiaalista ja alueellista tasa-arvoa sekä kansalaisten hyvinvointia ja elämänlaatua hyödyntämällä tieto- ja viestintätekniikkaa koko yhteiskunnassa. Ohjelman avulla pyritään säilyttämään Suomen asema yhtenä tieto- ja viestintäteknologian johtavista

tuottajista ja hyödyntäjistä sekä koordinoidaan valtionhallinnon omia toimenpiteitä horisontaalisella tasolla.

Tietoyhteiskuntaohjelman ministeriryhmä on asettanut tietoyhteiskuntaohjelmalle vuosille 2005—2007 seuraavat yleisprioriteetit: horisontaalinen ja vertikaalinen yhteistyö, palvelutuotannon tehostaminen tieto- ja viestintätekniikan avulla, koulutus ja tietoyhteiskuntaosaaminen, tietoliikenneyhteydet sekä lainsäädäntö ja toimintaympäristö.

Tietoyhteiskuntaohjelman tavoitteena on koko kansan tietoyhteiskunta, joka käsittää kansalaisnäkökulman (valmiudet hyödyntää tietoyhteiskunnan palveluita), julkisen hallinnon näkökulman (toimintamallien uudistaminen ja toiminnan tehostaminen tieto- ja viestintätekniikan avulla) sekä yritysnäkökulman (kilpailukyvyn edistäminen tieto- ja viestintätekniikan avulla).

Politiikkaohjelman loppukaudella painopisteenä on kansallisen tietoyhteiskuntastrategian toimeenpanon käynnistäminen. Strategia sisältää seuraavalle hallituskaudelle ulottuvan konkreettisen toimenpideohjelman mahdollisine vastuutahoineen. Julkisten palvelujen saatavuuden, laadun ja vaikuttavuuden kehittämistä jatketaan toteuttamalla julkishallinnon tietohallinnon uudistamishankkeita (KuntaIT- ja ValtIT-hankkeet, sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen asiakastietojärjestelmä ja kansallinen toimija) sekä mm. edistämällä sähköisten tunnistamisratkaisujen käyttöönottoa koko julkishallinnossa (VETUMA- ja KATSO-palvelut). Sisäasiainministeriöön on perustettu 1.9.2006 lukien kuntien tietohallintokehitystä ohjaamaan KuntaIT-yksikkö. Sen tehtävänä on ohjata kuntien tietohallintokehitystä ja -yhteistyötä, koordinoida kunnille ohjattua valtionhallinnon tietohallintohankkeiden rahoitusta ja toteuttaa kuntasektorin yhteisiä kehittämishankkeita. KuntaIT toimii kiinteässä yhteistyössä valtionhallinnon IT-johtamisyksikön sekä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa. Sähköisen asioinnin kansallisen tason ratkaisuja ja prosessien uudistamista toteutetaan osana Tekesin julkishallinnolle suunnattua Fenix-hakua. Vuonna 2007 jatketaan myös muita tietoyhteiskuntaohjelman käynnissä olevia hankkeita ja toimenpiteitä.

Tietoyhteiskuntaohjelmaan liittyviä hankkeita ja toimenpiteitä on tarkoitus rahoittaa seuraavilta momenteilta niille tässä talousarvioesityksessä ehdotettavien määrärahojen puitteissa:

23.02.21, 26.98.43, 27.01.21, 27.10.21, 28.01.21, 28.01.22, 28.05.21, 28.18.21, 29.01.21, 29.10.25, 29.10.30, 29.20.25, 29.20.30, 29.30.22, 29.40.30, 29.50.21, 29.60.22, 29.60.50, 30.10.61, 30.10.62, 30.20.21, 30.20.47, 30.60.21, 30.70.21, 31.01.21, 31.60.63, 32.10.21, 32.20.22, 32.20.27, 32.20.28, 32.20.40, 32.20.41, 32.20.83, 32.30.45, 32.30.47, 32.30.62, 33.01.28, 33.01.63, 33.32.36, 33.92.50 ja 34.06.51.

Lisäksi lähinnä useiden virastojen toimintamenomomenteilla olevia määrärahoja on tarkoitus käyttää sähköisen asioinnin ja valtion tietohallinnon kehittämiseen.

Työllisyyden politiikka-ohjelma

Osa hallituksen toimenpiteistä työllisyysasteen nostamiseksi ja työttömyyden alentamiseksi on toteutettu poikkihallinnollisessa työllisyyden politiikkaohjelmassa. Työllisyysohjelman painopiste on rakenteellisen työttömyyden alentamisessa ja työvoiman tarjonnan edistämisessä.

Työllisyysohjelma on toteutettu neljänä osahankkeena, jotka ovat
1) julkisen työvoimapalvelun palvelurakenteen uudistaminen,
2) työmarkkinatuen aktivointi,
3) työvoimapoliittiset aktiiviohjelmat ja koulutus sekä
4) työurien pidentäminen.

Ohjelmakauden loppupuolella työllisyysohjelmassa korostetaan hankkeiden tehokasta toimeenpanoa yhteistyössä eri hallinnonalojen ja työmarkkinajärjestöjen kesken, ja tuetaan käynnistettyjen ohjelmien ja toimenpiteiden jatkumista eri hallinnonaloilla.

Vuoden 2006 alussa käynnistetyllä työmarkkinatuen uudistuksella toteutetaan pitkäaikaistyöttömän yhteiskuntatakuu, vahvistetaan työmarkkinatuen vastikkeellisuutta ja muutetaan valtion ja kuntien välistä rahoitusvastuuta työmarkkinatuessa ja toimeentulotuessa. Uudistuksella tehostetaan myös pitkäaikaistyöttömyyden ennaltaehkäisyä.

Työvoimapoliittisten aktiiviohjelmien ja koulutuksen kehittämisessä tavoitteena on pitkäaikaistyöttömyyden ennaltaehkäisy sekä nuorten koulutukseen ja työmarkkinoille sijoittuminen ja nuorisotyöttömyyden alentaminen. Vaikeimmin työllistyvien välityömarkkinoita vahvistetaan, ja kaikille pitkäaikaistyöttömille laaditaan yksilöllinen aktiiviohjelma ja toteutetaan riittävän pitkäkestoiset palveluprosessit. Kaikille työttömille nuorille tarjotaan koulutus-, työharjoittelu- tai työpajatoimenpiteitä työttömyyden kestettyä enintään kolme kuukautta. Nuorten koulutustakuun tavoitteena on, että v. 2008 vähintään 97 % peruskoulun päättävistä aloittaa samana vuonna lukiossa, ammatillisessa koulutuksessa tai perusopetuksen lisäopetuksessa. Nuorten työpajatoimintaa vakinaistetaan.

Aikuiskoulutuksen lisäämiseksi ja kehittämiseksi toimeenpannaan Noste-ohjelmaa, joustavoitetaan työvoimapoliittisen aikuiskoulutuksen yhteishankintamenettelyä erityisesti pk-yritysten tarpeisiin ja parannetaan ammatillisen koulutuksen alueellista ennakointia ja työelämäyhteyksiä. Aikuiskoulutuksen laatua ja vaikuttavuutta parannetaan kehittämällä koulutusta yhteistyössä työ- ja opetushallinnon kesken.

Työvoiman tarjonnan lisääminen ja työllisyysasteen nostaminen edellyttävät, että nuoret siirtyvät peruskoulutuksesta jatko-opintoihin ja työelämään nykyistä aiemmin ja että ikääntyneiden työssäoloaika pitenee edelleen. Nuorten siirtymiseksi työelämään nykyistä nopeammin yliopistojen opiskelijavalintoja kehitetään ja toteute-

taan toimenpideohjelma tutkintojen suorittamiseksi tavoiteajassa. Ammattikorkeakouluissa läpäisyyn kiinnitetään erityistä huomiota ja ammatillisessa koulutuksessa toteutetaan keskeyttämisen vähentämisen toimenpideohjelma. Aikuiskoulutusjärjestelmää vahvistetaan.

Työssä jatkaminen tehdään nykyistä houkuttelevammaksi parantamalla työelämän laatua eri kehittämisohjelmien (Veto, Tykes, Kesto jne.) ja työlainsäädännön avulla. Työelämän turvallisuutta ja joustavuutta kehitetään tasapainoisesti, ja toimenpiteillä nostetaan työn tuottavuutta. Työelämän kehittämisohjelmien toteuttamista jatketaan tehtyjen linjausten mukaisesti (Tykes) ja osa viedään loppuun ohjelmissa päätetyillä tavoilla (Veto). Työelämän laadun kehittämistyössä painotetaan kehittämisohjelmien tuloksien viemistä käytäntöön ja työpaikoille (Kesto). Samalla edistetään kysyntälähtöistä työelämän kehittämistyötä. Työlainsäädännön keskeisenä painopisteenä v. 2007 on yhteistoimintalain uudistamisen loppuunsaattaminen.

Politiikkaohjelmaa on tarkoitus rahoittaa seuraavilta momenteilta niille tässä talousarvioesityksessä ehdotettavien määrärahojen puitteissa:

26.98.63, 29.01.62, 29.20.31, 29.30.31, 29.30.34, 29.91.51, 33.01.62, 33.01.63, 33.17.53, 33.17.54, 33.32.30, 34.01.23, 34.01.63, 34.05.61, 34.05.62, 34.06.21, 34.06.31, 34.06.50, 34.06.51 ja 34.06.52.

Yrittäjyyden politiikkaohjelma koostuu viidestä eri osa-alueesta: Yrittäjyyden politiikkaohjelma

— Yritystoiminnan aloittamisen edistäminen

— Kasvuyrittäjyyden edellytysten parantaminen

— Yritysten sukupolven- ja omistajavaihdosten edistäminen

— Yrityspalveluiden kehittäminen osaamista ja innovatiivisuutta vahvistaen

— Säädösympäristön ennustettavuus, markkinoiden toimivuus ja julkisen sektorin palvelutuotannon uudistaminen.

Toimenpiteiden painotuksista päätettäessä ja resursseja suunnattaessa otetaan huomioon alueiden vaihtelevat tarpeet. Erityistä huomiota kiinnitetään yhteistyöhön alueiden toimijoiden kanssa.

Merkittävä osa politiikkaohjelman loppukauden hankkeista liittyy palvelualojen yrittäjyyden kehittämiseen. Yrittäjien sosiaaliturvan kehittäminen, neuvonta- ja tukiorganisaatioiden uudelleen suuntautuminen sekä naisyrittäjyyden vahvistamiseen tähtäävät toimet ovat erityisen merkityksellisiä palveluyrityksille, samoin maahanmuuttajien yrittäjyyden edellytyksiin liittyvät hankkeet. Akateemisen yrittäjyyden edellytysten vahvistaminen tukee palveluinnovaatioita ja erityisesti liike-elämän palveluiden kehittymistä, myös vientituotteiksi. Keväällä 2007 politiikkaohjelmassa korostuvat tehtyjen päätösten täytäntöönpano sekä käynnissä olevien projektien loppuun saattaminen.

Julkisten yrityspalveluiden uudistaminen ja eri toimijoiden yhteistyön kehittäminen jatkuvat ja siirtyvät yhä enemmän käytännön tasolle. Vuonna 2007 alkavan uuden EU-rakennerahastojen ohjelmakauden valmisteluissa otetaan huomioon seudullisten yrityspalveluiden järjestäminen ja naisyrittäjyyden tarpeet. Maaseudun yritystoiminnan tukijärjestelmää joustavoitetaan ja monipuolistetaan mm. matkailuelinkeinon edellytysten vahvistamiseksi. Vuoden 2007 alusta maaseudun muutoksenhallintaa varten kehitetty malli otetaan käyttöön viiden TE-keskuksen alueella. Lainsäädännön yritysvaikutusten arviointi -hanke ja niin sanotun säädöstyöryhmän esittämien toimenpide-ehdotusten toteutuksen seuraaminen jatkuvat. Yritystoimintaa haittaavan byrokratian karsimisessa painopiste on sähköisen asioinnin kehittämisessä.

Politiikkaohjelman puitteissa seurataan tuottavuuden toimenpideohjelman ja kunta- ja palvelurakennehankkeen edistymistä sekä valmistellaan hankkeiden tavoitteita ja yritystoiminnan edellytyksiä tukevia esityksiä. Ohjelma osallistuu yrittäjyyskasvatuksen kokonaislinjauksen täytäntöönpanoon kaikilla koulutusasteilla. Ohjelmassa selvitetään mihin toimenpiteisiin tulisi ryhtyä luovien alojen yrittäjyyden edistämiseksi. Kehitetään muotoja vammaisten ja muiden erityisryhmien yrittäjyyden tueksi. Maahanmuuttajien yrittäjyyttä tukevan verkoston toiminnan vakinaistaminen arvioidaan v. 2006 saatujen kokemuksien pohjalta. Palvelualojen tutkimus- ja tuotekehitystoimintaa sekä rahoitusta vahvistetaan Finnveran, TEKESin, FinPron ja TE-keskusten toiminnassa. Yritysverouudistuksen ja ikääntyneen työvoiman matalapalkkatuen vaikutuksia seurataan. Uudistetun starttirahajärjestelmän rahoitustilannetta seurataan.

Keskeisiä yrittäjyyden mittareita koskeva tieto kerätään kootusti vuosittain julkaistavaan yrittäjyyskatsaukseen, jonka julkaisemista jatketaan politiikkaohjelman päätyttyäkin.

Yrittäjyyden politiikkaohjelmaa on tarkoitus rahoittaa seuraavilta momenteilta niille tässä talousarvioesityksessä ehdotettavien määrärahojen puitteissa:

26.98.43, 26.98.61, 26.98.62, 26.98.63, 28.18.21, 29.01.62, 29.10.25, 29.20.25, 29.20.30, 29.20.31, 29.30.22, 29.40.25, 29.40.30, 29.50.21, 30.10.61, 30.10.62, 30.10.63, 32.10.21, 32.10.22, 32.20.22, 32.20.27, 32.20.28, 32.20.40, 32.20.83, 32.30.22, 32.30.42, 32.30.43, 32.30.44, 32.30.45, 32.30.47, 32.30.49, 32.30.62, 33.17.50, 33.17.51, 33.18.60, 34.05.61, 34.05.62 ja 34.06.51.

Kansalaisvaikuttamisen politiikkaohjelma

Suomen demokratia on perusteiltaan yksi maailman parhaista ja siinä on monia esimerkillisiä piirteitä. Selvimpiä ongelmia on kansalaisaktiivisuuden taso; yhtenä esimerkkinä äänioikeuden käyttö, joka on Euroopan parhaita maita oleellisesti heikompi. Aktiivisuuden erot kasvavat; Suomi on jakautumassa aktiivisiin ja yhteiskunnasta vetäytyviin kansalaisiin. Luottamus keskeisiin yhteiskunnan

instituutioihin on heikko. Kansalaisten ja hallinnon suhde on etäinen, mikä kertoo puutteellisesta vuorovaikutuksesta.

Politiikkaohjelman päättyessä vuonna 2007 keskeisin tavoite on muuttaa politiikkaohjelman aikana kehitetyt asiat pysyviksi käytännöiksi ministeriöissä ja tehostaa demokratia-asioiden hallintoa. Tavoitteena on uudistaa kansalaiskasvatus oppilaitoksissa, varmistaa kansalaisyhteiskunnan ja yleishyödyllisen toiminnan toimintaedellytykset muuttuvassa yhteiskunnassa, kehittää kansalaisten ja hallinnon vuorovaikutusta ja parantaa edustuksellisen demokratian vetovoimaa.

Aktiivisen kansalaisuuden painotusta opettajankoulutuksessa, kouluissa, oppilaitoksissa ja aikuiskasvatuksessa jatketaan. Kansalais- ja järjestötoiminnan opetusta ja tutkimusta tehostetaan yliopistoissa, ammattikorkeakouluissa ja vapaan sivistystyön oppilaitoksissa. Järjestötoiminnan puitteita selkeytetään toimintaa kannustaviksi.

Kansalaisten osallistumista ja vaikuttamista kehittäviä hankkeita yksilöinä, kansalaisjärjestöjen kautta ja poliittisessa ryhmätoiminnassa jatketaan. Tässä käytetään hyväksi uudistuvan tietotekniikan tarjoamia välineitä, mutta kehitetään myös muita vaikuttamisen keinoja.

Demokratian indikaattoreita, erityisesti kansalaiskasvatusta, kansalaistoimintaa, kunnallista demokratiaa, vaaleja ja puoluetoimintaa tulee seurata pysyvästi ja ylläpitää niistä kaikkien käytössä olevaa tiedostoa. Parantuva tietopohja on tarpeen demokratian jatkuvalle kehittämiselle muuttuvissa oloissa.

Kansalaisvaikuttamisen politiikkaohjelman valmistelussa ja toteutuksessa keskeiset tahot ovat valtioneuvoston kanslia, oikeusministeriö, sisäasiainministeriö, valtiovarainministeriö ja opetusministeriö. Ohjelmaan osallistuvat eduskuntapuolueet, kansalaisjärjestöjen asiantuntijoita, Suomen Kuntaliitto sekä kuntien ja tiedeyhteisön edustajia.

Kansalaisvaikuttamisen politiikkaohjelmaa on tarkoitus rahoittaa seuraavilta momenteilta niille tässä talousarvioesityksessä ehdotettavien määrärahojen puitteissa:

23.27.50, 25.01.21, 25.70.21, 28.01.22, 29.30.22, 29.30.25 ja 29.50.22.

5.3 Määrärahat hallinnonaloittain

Seuraavassa tarkastellaan ehdotettuja määrärahoja hallinnonaloittain. Hallinnonalojen toimintoihin, tehtäviin ja organisaatioihin ehdotettavat muutokset on koottu lukuun 7.

Valtioneuvoston kanslia (pääluokka 23)

Valtioneuvoston pääluokkaan ehdotetaan määrärahoja yhteensä 52 milj. euroa, missä vähennystä on 23 milj. euroa vuoden 2006 varsinaiseen talousarvioon verrattuna. Määrärahassa on vähennyksenä huomioitu EU-puheenjohtajuusmenoihin kertaluonteisena myönne-

tyt yhteensä 25,4 milj. euroa ja lisäyksenä yhteensä 1,6 milj. euroa valtion omistajaohjauksen keskittämiseen 1.5.2007 lukien valtioneuvoston kansliaan. Poliittisen toiminnan määrärahoiksi ehdotetaan 14,9 milj. euroa, mistä 2,5 milj. euroa kertaluonteisena menona vuoden 2007 eduskuntavaaleista aiheutuviin menoihin.

Ulkoasiainministeriön hallinnonala (pääluokka 24)

Ulkoasiainministeriön hallinnonalalle ehdotetaan määrärahoja yhteensä 974 milj. euroa, missä on lisäystä 78,3 milj. euroa vuoden 2006 varsinaiseen talousarvioon verrattuna. Ulkoasiainministeriön pääluokan määrärahoista ulkoasiainhallinnon osuus 21 %, kansainvälisen kehitysyhteistyön 60 %, lähialueyhteistyön 2 % ja muiden menojen 17 %.

Ulkoasiainministeriön toimintamenoihin ehdotetaan 185 milj. euroa. Vuoden 2007 aikana ulkoasiainministeriö osallistuu täysipainoisesti Etyj-troikkaan ja valmistelee vuoden 2008 Etyj-puheenjohtajuutta sekä hoitaa Pohjoismaisen ministerineuvoston puheenjohtajuutta. Osana hallintopalvelujen ja tukitoimintojen kehittämistä ulkoasiainhallinnosta vähennetään 31 hallinnollista tuki- ja palvelutehtävää.

Kehitysyhteistyö

Kansainväliseen kehitysyhteistyöhön talousarvioehdotuksessa ehdotetaan yhteensä 746,1 milj. euroa, joka vastaa noin 0,43 % suhteessa bruttokansantuloon. Ulkoasiainministeriön pääluokan lukuun 30, Kansainvälinen kehitysyhteistyö, ehdotetaan yhteensä 582,5 milj. euroa hallinnonalalle osoitetun kehyksen mukaisesti. Talousarvioesityksessä ehdotetaan myönnettäväksi kehitysyhteistyöhön budjettivuoden määrärahojen lisäksi myös 656 milj. euron sitoumusvaltuudet, joista aiheutuvat menot ajoittuvat vuoden 2007 jälkeisille vuosille.

Lähialueyhteistyö

Lähialueyhteistyöhön ehdotetaan myönnettäväksi 22,5 milj. euroa, mikä on 0,5 milj. euroa vähemmän kuin vuoden 2006 varsinaisessa talousarviossa. Valtioneuvoston vahvistaman lähialueyhteistyöstrategian mukaisesti yhteistyön ensisijainen kohde on Luoteis-Venäjän federaatiopiiri. Lähialueyhteistyötä toteutetaan erityisesti seuraavilla aloilla: ympäristö, maa- ja metsätalous, sosiaali- ja terveydenhuolto, oikeuslaitos, liikenne ja tietoliikenne, energia, ydinturvallisuus sekä koulutus ja kansalaisyhteiskunta.

Kriisinhallintatoiminta

Sotilaalliseen kriisinhallintatoimintaan on ehdotettu yhteensä 107,9 milj. euroa, mikä on 0,8 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2006 varsinaisessa talousarviossa. Ulkoasiainministeriön hallinnonalan osuus suomalaisten kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenoista on 57,4 milj. euroa. Puolustusministeriön hallinnonalalle ehdotetaan 46,9 milj. euroa kriisinhallintatoiminnan kalusto- ja hallintomenoihin. Siviilikriisinhallintaan ehdotetaan 14,1 milj. euroa. Sotilaallisissa ja siviilikriisinhallintaoperaatioissa arvioidaan olevan palkattua henkilöstöä v. 2007 yhteensä noin 1 100 henkilötyövuotta.

Oikeusministeriön hallinnonala (pääluokka 25)

Oikeusministeriön hallinnonalalle ehdotetaan määrärahoja 706 milj. euroa, mikä on 10 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2006 varsinaisessa talousarviossa.

Määrärahoista 95 milj. euroa on tarkoitettu ministeriölle ja sen yhteydessä toimiville viranomaisille, 226 milj. euroa tuomioistuimille, 55 milj. euroa oikeusapuun, 80 milj. euroa ulosottotoimeen, 204 milj. euroa rangaistusten täytäntöönpanoon, 32 milj. euroa syyttäjäntoimeen ja 14,7 milj. euroa vaaleihin.

Demokratian tilan seurannan ja kansalaisvaikuttamisen edellytysten parantamiseksi oikeusministeriöön perustetaan demokratiayksikkö.

Oikeusturva

Tuomioistuinlaitoksessa tavoitteena on säilyttää oikeusturvan saatavuus nykyisellä tasolla ja tasata eroja käsittelyajoissa eri tuomioistuimien välillä kehittämällä tuomioistuinmenettelyä, tuomioistuinorganisaatiota ja tietotekniikan soveltamista. Hallintotuomioistuimissa huolehditaan käsittelyn joutuisuudesta erityisesti yhteiskunnan ja alueiden kehittämisen kannalta merkittävissä asioissa. Käräjäoikeuksien tuomiopiirien uudelleen järjestelyä nopeutetaan.

Oikeusturvan kehittämiseksi vakinaistetaan oikeudellisen neuvonnan kokeilut ja laajennetaan kuluttajavalituslautakunnan toimialaa mm. asumista koskeviin asioihin sekä otetaan käyttöön ryhmävalitus.

Maksuhäiriöt ja niiden hoitaminen

Ulosoton kehittämistoimilla ja uuden konkurssilain mukaisella julkisselvitysmenettelyllä tehostetaan harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjuntaa sekä väärinkäytösten selvittämistä. Velkaongelmien ennalta ehkäisyä ja sujuvaa hoitamista tehostetaan laaja-alaisena yhteistyönä laaditun velkahallintaohjelman mukaisin toimenpitein. Yritystoimintaan liittyviä selvitysmenettelyjä ja luottotietolainsäädäntöä kehitetään liittyen myös yrittäjyyden politiikkaohjelmaan. Ulosoton tehostamiseksi kehitetään ulosoton toimintaprosesseja ja organisaatiota ulosottopiirien kokoa suurentamalla.

Rikollisuuden vastustaminen

Rikollisuuden ja rikollisuudesta aiheutuvien haittojen vähentämiseksi toteutetaan sisäisen turvallisuuden ohjelmaa. Erityisinä lähiajan painopisteinä ovat väkivalta- ja toisaalta talousrikollisuuden vähentämistä koskevat toimenpiteet.

Syyttäjälaitoksessa pyritään rikosvastuun joutuisaksi toteuttamiseksi tehostamaan erityisesti talousrikos- ja muiden vaativien rikosasioiden käsittelyä niin, että pitkään avoinna syyteharkinnassa olevien asioiden määrä vähenee olennaisesti. Toiminnan tehostamiseksi uudistetaan syyttäjälaitoksen organisaatiota muodostamalla nykyisistä yhteistoiminta-alueista syyttäjänvirastot, joihin kuuluu riittävä määrä paikallisia toimipisteitä.

Vankeja arvioidaan olevan keskimäärin 3 800. Vankeinhoidon vaikuttavuuden ja tuottavuuden parantamiseksi jatketaan uudistetun lainsäädännön mukaisesti toiminnan sisällön sekä organisaatio- ja henkilöstörakenteen kehittämistä. Vankeinhoidon laitoskannan kehittämiseksi ja vanhoissa laitoksissa olevien hygieenisten epäkoh-

tien poistamiseksi jatketaan pitkän aikavälin investointiohjelman toteuttamista.

Sisäasiainministeriön hallinnonala (pääluokka 26)

Sisäasiainministeriön hallinnonalalle ehdotetaan määrärahoja yhteensä 1 584 milj. euroa, missä on lisäystä 31 milj. euroa vuoden 2006 varsinaiseen talousarvioon verrattuna.

Ulkomaalaishallinto

Ulkomaalaislakia tullaan muuttamaan Euroopan unionissa hyväksyttyjen säädösten takia. Esimerkiksi vuosina 2006—2007 tulee vähintään seitsemän direktiiviä saattaa kansallisesti voimaan. Ulkomaalaisviraston toimintaa tehostetaan prosesseja sähköistämällä.

Poliisitoimi

Alkoholilainsäädännössä tapahtuneet muutokset ovat vaikuttaneet erityisesti pahoinpitelyjen ja päihtyneiden säilöönottojen määrään. Alkoholin kulutuksen pysyessä nykyisellä tasolla tai mahdollisesti edelleen kasvaessa tulevat alkoholin käytön haitat näkymään jatkossakin poliisin tehtävissä.

Viranomaisten välinen yhteistyö kehittyy edelleen poliisin, tullin ja rajavartioston yhteisten analyysikeskusten toiminnan vakiintuessa. Väkivallan vähentämiseen tähtäävän laajan poikkihallinnollisen rikoksentorjuntaohjelman toimeenpano käynnistyy.

Perhe- ja lähisuhteessa tapahtuvan väkivallan torjunta ja ennalta estäminen on yhä tärkeämpi yhteiskunnallinen tavoite. Poliisin ja sosiaali- ja terveysviranomaisten välistä yhteistyötä lisätään tavoitteena luoda sosiaalipäivystys koko maahan. Lapsiin kohdistuva väkivalta tulee aiempaa useammin ilmi.

Poliisi, rajavartiolaitos ja ulkomaalaisvirasto lisäävät panostusta ihmissalakuljetuksen ja ihmiskaupan torjuntaan.

Poliisitoimi, pelastustoimi ja rajavartiolaitos osallistuvat omalta osaltaan kansallisen kilpailukyvyn kannalta tärkeän sisäisen turvallisuuden ylläpitämiseen tavoitteena, että Suomi on Euroopan turvallisin maa.

Poliisin palvelut ovat saatavissa koko valtakunnan alueella asetettujen palvelutavoitteiden mukaisesti.

Poliisi osallistuu sisäisen turvallisuuden ohjelman toimeenpanoon yhteistyössä muiden viranomaisten ja toimijoiden kanssa. Tavoitteena on paljastaa herkästi piiloon jäävää rikollisuutta, kuten perheväkivaltaa, ihmiskauppaa ja talousrikollisuutta entistä tehokkaammin.

Poliisin tekniikkakeskus siirtyy Kuusankoskelle uusittuihin toimitiloihin. Poliisin ammattikorkeakoulu ja Poliisikoulu yhdistetään yhdeksi oppilaitokseksi Tampereelle. Joensuun ja Hämeenlinnan poliisilaitosten toimitilojen suunnittelu käynnistetään.

Pelastustoimi

Pelastustoimessa käynnistetään väestön suojaamisen strategian edellyttämät toimenpiteet ja strategian osana jatketaan pelastustoimen johtamisjärjestelmähanketta. Pelastustoimen toimintaa suuronnettomuustilanteissa sekä niissä tarvittavia tietojärjestelmiä kehitetään. Ryhdytään toimenpiteisiin väestönsuojelujärjestelmän uudistamiseksi vastaamaan uusia uhkakuvia. Käynnistetään asumisen

turvallisuuden parantamiseen tähtääviä toimenpiteitä. Hätäkeskusten voimavarojen yhteiskäyttöä tehostetaan hätäkeskustietojärjestelmää ja toimintatapoja kehittämällä. Pelastusopiston tutkimustoimintaa kehitetään palvelemaan koko toimialan tarpeita. Siviilikriisinhallintakoulutus vakiinnutetaan osaksi Pelastusopiston toimintaa.

Rajaturvallisuus

Rajaturvallisuus ylläpidetään ja rajaliikenteen sujuvuus turvataan. Laittoman maahantulon järjestämisen ja ihmiskaupan torjuntaa tehostetaan lisäämällä rajavartiolaitoksen osallistumista rikostorjuntaan ja esitutkintaan. Viranomaisten yhteistyötä tehostetaan sekä rajaturvallisuuden ylläpitämisessä että hyödyntämällä rajavartiolaitoksen voimavaroja entistä paremmin sisäisen turvallisuuden ylläpitämisessä. Rajavartiolaitoksen painopistealueita ovat tutkimustoiminta ja riskianalyysi, kansainvälisten rajanylityspaikkojen toimintakyky, uusi kustannustehokas rajavalvontamalli, rikostiedustelu ja -tutkinta, kyky tukea poliisia terrorismin torjunnassa ja muissa erityistilanteissa sekä meripelastustoimi. Rajavartiolaitos vaikuttaa aktiivisesti EU:n rajavalvontayhteistyön kehittämiseen.

Kunnat

Kunnille menevien avustusten ja alueiden kehittämisen osuus pääluokan määrärahoista on noin 32 %. Kuntien yleiseen valtionosuuteen ehdotetaan 189,2 milj. euroa. Esitykseen sisältyy 2,0 prosentin kustannustason tarkistus, mikä vastaa 75 % arvioidusta täysimääräisestä kustannustason muutoksesta. Määrärahan mitoitukseen vaikuttaa lisäksi verotulojen muutoksen perusteella tehtävä valtionosuuksien tasaus.

Kuntien yhdistymisavustuksiin sekä investointi- ja kehittämishankkeiden tukeen tarkoitetuissa 54,7 milj. euron määrärahoissa on varauduttu 14 kuntajaon muutoksen voimaantuloon v. 2007. Kuntien harkinnanvaraisiin avustuksiin ehdotetaan 12 milj. euroa, mikä on 14,5 milj. euroa vähemmän kuin v. 2006. Määrärahasta varataan 2 milj. euroa käytettäväksi valtioneuvoston päätöksellä talouden rakennemuutosten työllisyydelle ja tuotantotoiminnalle aiheuttamien häiriöiden lieventämisen edellyttämiin avustuksiin.

Puolustusministeriön hallinnonala (pääluokka 27)

Puolustusministeriön hallinnonalalle ehdotetaan määrärahoja yhteensä 2 225 milj. euroa, missä on vähennystä 49 milj. euroa vuoden 2006 varsinaiseen talousarvioon verrattuna. Nyt ehdotettavista ja aiemmin myönnetyistä valtuuksista aiheutuu talousarviovuoden jälkeisille vuosille 1 425 milj. euron määrärahasitoumus. Tässä on lisäystä 132 milj. euroa vuoden 2006 varsinaiseen talousarvioon.

Hallinnonalan kehittämisen suuntaviivat on määritetty vuoden 2004 turvallisuus- ja puolustuspoliittisessa selonteossa. Puolustusjärjestelmän kehittämisen painopistealueet ovat johtamisjärjestelmä, maavoimien valmiusyhtymät, ilmapuolustus, sotilaallinen kriisinhallintakyky sekä kotimaan ja ulkomaan elinkeinoelämään verkottunut logistiikka- ja huoltojärjestelmä.

Puolustusvoimien kehittäminen edellyttää keskittymistä ydintoimintoihin ja rakennemuutoksen jatkamista. Kehittämisessä tarvittavien resurssien luomiseksi puolustusvoimissa toteutetaan johtamis- ja hallintojärjestelmän uusiminen, jatketaan rakennemuutosta ja parannetaan tukitoimintojen tuottavuutta kumppanuus- ja palvelukeskushankkeilla sekä oman toiminnan kehittämisellä. Vuosina 2006—2007 kustannuspaineet hallitaan voimakkain sisäisin säästötoimenpitein.

Puolustusmateriaalihankinnat

Puolustusmateriaalihankintoihin ehdotetaan määrärahoja 580,9 milj. euroa, josta 433,5 milj. euroa aiheutuu aikaisemmin myönnettyjen tilausvaltuuksien maksuista. Materiaalihankintamäärärahasta aiheutuu lisäksi 70,4 milj. euroa uusien Puolustusvoimien materiaalinen kehittäminen -tilausvaltuuden (PVKEH 2007) ja Tekninen tutkimus, tuotekehitys ja hankintavalmistelu -tilausvaltuuden (TTK-PROTO 2007) vuoden 2007 maksuosuuksista, 46 milj. euroa muista puolustusmateriaalihankinnoista sekä 31,1 milj. euroa indeksien ja valuuttakurssien muutoksista aiheutuvista menoista. Puolustusmateriaalihankintoihin esitettävä määräraha vähenee 62,4 milj. euroa vuoden 2006 varsinaiseen talousarvioon verrattuna. Vähennys aiheutuu pääosin valtioneuvoston kehyspäätöksissä tehdyistä menoleikkauksista ja menojen ajoitusmuutoksista.

Puolustuksen kehittämisen voimavaroja käytetään ensisijaisesti strategisen iskun ennaltaehkäisyn ja torjunnan kyvyn saavuttamiseen. Laajemman sotilaallisen voimankäytön ennaltaehkäisy- ja torjuntakyky ylläpidetään uhkaa vastaavalla tasolla. Lisäksi parannetaan edellytyksiä osallistua kriisinhallintaan osana eurooppalaisia kriisinhallintajoukkoja.

Puolustusvoimien toimintamenot

Puolustusvoimien toimintamenoihin ehdotetaan määrärahoja yhteensä 1 357 milj. euroa, jossa on lisäystä 28,2 milj. euroa vuoden 2006 varsinaiseen talousarvioon verrattuna. Lisäys johtuu pääosin palkkausten tarkistuksesta ja yleisestä kustannustason noususta.

Puolustusvoimien henkilöstön määrä, rakenne ja osaaminen mukautetaan palvelemaan tehtävien toteuttamista ja puolustusjärjestelmän pitkäjänteistä kehittämistä. Puolustusvoimien henkilöstömenot käännetään laskuun kohti vuoden 2004 tasoa vuoteen 2008 mennessä. Ikäluokasta koulutetaan kaikki varusmiespalvelukseen terveydentilansa puolesta sopivat miehet. Kertausharjoituksissa koulutetaan 5 000 reserviläistä. Yhteistoimintaa ja vuorovaikutusta muun yhteiskunnan ja viranomaisten kanssa kehitetään yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen ja kohteiden turvaamiseksi.

Sotilaallinen kriisinhallinta

Puolustusministeriön hallinnonalalle ehdotetaan sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenoihin 46,9 milj. euroa sekä Puolustusvoimien Kansainvälisen Keskuksen kotimaan toimintamenoihin 3,5 milj. euroa. Suomalaisten kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenoja koskeva osuus 57,4 milj. euroa sisältyy ulkoasiainministeriön hallinnonalalle. Sotilaallisen kriisinhallinnan painopiste on EU:n taisteluosastoihin osallistumisessa ja siihen liit-

tyvän suorituskyvyn luomisessa. Sotilaallisen kriisinhallinnan määrärahat on mitoitettu Suomen kriisinhallintajoukkojen vahvuuksien ja tehtävävaatimusten mukaisesti ottaen huomioon ne kriisinhallintaoperaatiot, joihin Suomi todennäköisesti tulee osallistumaan v. 2007.

Valtiovarainministeriön hallinnonala (pääluokka 28)

Valtiovarainministeriön hallinnonalalle ehdotetaan määrärahoja yhteensä 5 995 milj. euroa, missä on lisäystä 203 milj. euroa vuoden 2006 varsinaiseen talousarvioon verrattuna. Lisäys johtuu lähinnä valtion eläkemenojen kasvusta sekä energiaverotuen budjetointimuutoksesta.

Valtion eläkerahaston varoja on tarkoitus kartuttaa aikaisempaa enemmän suotuisan tulokehityksen vuoksi. Tästä syystä tuloutusta eläkerahastosta budjettitalouteen pienennetään 484 milj. euroon.

Julkisen hallinnon tuottavuutta edistävien hankkeiden toteuttamiseen ehdotetaan talousarviovuodelle 13 milj. euron määrärahaa.

Valtion eläkemenot

Yli puolet valtiovarainministeriön hallinnonalan menoista on eläkkeitä. Valtion maksamiin eläkkeisiin ja korvauksiin ehdotetaan 3 334 milj. euroa, missä on lisäystä 4,6 % vuoden 2006 varsinaiseen talousarvioon verrattuna.

Kuvio 5. Valtion vuotuiset eläkemenot milj. euroa (vasen asteikko) ja eläkkeiden lukumäärä (oikea asteikko)

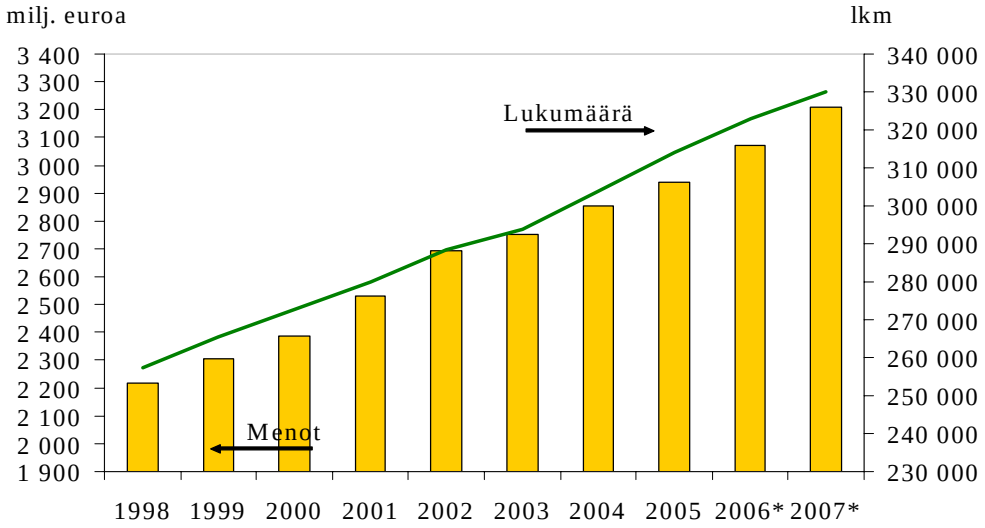

Tulonsiirrot Ahvenanmaalle

Ahvenanmaan maakunnalle maksettavat tulonsiirrot on arvioitu yhteensä 207 milj. euroksi. Määrärahat kasvavat vuoden 2006 varsinaiseen talousarvioon verrattuna 7 milj. euroa. Ahvenanmaan tasoitusmaksun suuruus määräytyy Ahvenanmaan itsehallintolain mukaan siten, että tasoitusmaksu on 0,45 % valtion tilinpäätöksen

mukaisista tuloista lukuun ottamatta uusia valtion lainoja. Tasoitusmaksun määräraha lisääntyy valtion tulojen kasvua vastaavasti.

Maksut EU:lle

Suomen maksuosuuksiin Euroopan unionille ehdotetaan 1 528 milj. euroa, missä on vähennystä 12 milj. euroa vuoden 2006 varsinaiseen talousarvioon verrattuna. Bruttokansantuloon perustuvat maksut sekä Yhdistyneille Kuningaskunnille myönnettävän maksuhelpotuksen osuus vähenevät vuoden 2006 talousarviosta arvonlisäveropohjaan perustuvien maksujen noustessa.

Energiaverotuki

Vuoden 2006 varsinaiseen talousarvioon ei sisältynyt määrärahapuolella energiaverotukea. Energiaverotukeen ehdotetaan 94 milj. euroa. Määrärahaa on tarkoitus käyttää valmisteverojärjestelmän kautta maksettavaan maa- ja puutarhatalouden, kasvihuoneviljelijöiden, alusliikenteen, sähköntuotannon ja energiaintensiivisten yritysten tukeen. Aikaisemmin valmisteverojärjestelmän kautta maksetut tuet on maksettu tukien saajille ohjaamalla heille valmisteveroja. Maksetut suoritukset ovat vähentäneet valmisteverotuottoa. Uudessa menettelyssä ne otettaisiin talousarvioon bruttopohjaisesti.

Opetusministeriön hallinnonala (pääluokka 29)

Opetusministeriön hallinnonalalle ehdotetaan määrärahoja yhteensä 6 552 milj. euroa, missä on lisäystä 81 milj. euroa vuoden 2006 varsinaiseen talousarvioon verrattuna.

Opetusministeriön pääluokan määrärahoista pääosan muodostavat määrärahat yliopistojen toimintaan ja tieteen tukemiseen sekä valtionosuudet ja -avustukset ammattikorkeakouluopetukseen, yleissivistävään koulutukseen, ammatilliseen koulutukseen, ammatilliseen lisäkoulutukseen ja vapaaseen sivistystyöhön, kirjastotoimeen sekä kulttuuriin, taiteeseen, liikuntatoimeen ja nuorisotyöhön. Opetus- ja kulttuuritoimen menoista rahoittavat pääosan valtio ja kunnat. Tieteen sekä kulttuurin, taiteen, liikuntatoimen ja nuorisotyön menoista 402 milj. euroa rahoitetaan veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovaroista.

Ortodoksisen kirkollishallituksen toimintamenoihin myönnetty rahoitus ehdotetaan korvattavaksi lakisääteisellä valtionavulla.

Yliopistojen ja tieteen rahoitus

Valtio vastaa lähes kokonaan yliopistojen ja tieteen toimintamenoista ja määrärahoista. Muiden rahoittajien kuten yritysten ja yhteisöjen osuus on noin 15 % kokonaisrahoituksesta. Yliopistojen toimintamenoista noin 12 % katetaan maksullisen palvelutoiminnan tuloilla. Yliopistojen toimintamenojen perusrahoitus määräytyy tutkintomäärätavoitteiden ja -toteumien perusteella. Yliopistolaitoksen toimintamenorahoitus kasvaa yhteensä 31 milj. eurolla, mistä 20 milj. euroa on lisätty korkeakoululaitoksen kehittämisestä annetun lain perusteella. Suomen Akatemian tutkimusmäärärahoja koskevaan myöntämisvaltuuteen ehdotetaan lisäystä 19,7 milj. euroa. Lisäksi Venäjän velkakonversion kautta tulee hallinnonalalle, pääasiassa yliopistoille, erilaisia tutkimusvälineitä ja -tarvikkeita.

Opetuksen ja kulttuurin valtionosuudet

Kuntien ja muiden ylläpitäjien järjestämien koulutuspalvelujen sekä kulttuuritoimen valtionrahoitus määräytyy pääosin laskennal-

lisen valtionosuusjärjestelmän mukaisesti yksikköhintojen ja suoritemäärien perusteella. Opetus- ja kulttuuritoimen käyttökustannusten valtionosuuksiin ehdotetaan 3 328 milj. euroa, jossa on lisäystä 39 milj. euroa vuoden 2006 varsinaiseen talousarvioon verrattuna. Lisäys aiheutuu lähinnä valtionosuusjärjestelmän perustana olevan kustannustason tarkistuksesta 2,0 prosentilla sekä valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon tarkistuksesta. Lisäksi pienten koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan korvattava tuntimäärä nousee kolmesta neljään, mitä vastaavasti valtionosuuksia korotetaan 7 milj. eurolla. Kouluhyvinvoinnin toimenpidekokonaisuuteen kohdennetaan 8 milj. euroa. Oppisopimusopiskelijoiden lisäkoulutukseen ehdotetaan 8,3 milj. euroa. Opiskelijoiden enimmäismäärä nousee lisärahoituksen johdosta noin 3 000 opiskelijalla yhteensä 25 000 opiskelijaan.

Perustamishankkeiden valtionosuuksiin ehdotetaan 47 milj. euroa kouluhankkeille ja 5,8 milj. euroa kirjastohankkeille. Oppilaitosten perustamishankkeiden valtionosuuksia koskeva valtuus myönnetään v. 2007 jälkirahoitteisena.

Aikuisväestön osaamistason kohottamisohjelmaa ehdotetaan laajennettavaksi 5 milj. eurolla, jolloin ohjelmaan käytetään 35 milj. euroa.

Veikkausvoittovarojen käyttö

Valtion omistaman Veikkaus Oy:n nettovoitto käytetään kokonaisuudessaan urheilun ja liikuntakasvatuksen, nuorisotyön, tieteen ja taiteen edistämiseen opetusministeriön hallinnonalan määrärahoina. Tieteen menoista 28,6 % rahoitetaan veikkauksen ja raha-arpajaisten tuotoilla. Taiteen, kulttuuri-, museo- ja kirjastotoimen, liikunnan ja nuorisotyön valtionrahoituksen (ml. kulttuurin valtionosuudet) kokonaismäärästä 61,3 % myönnetään veikkausvoittovaroista. Veikkauksen voittovaroja arvioidaan kertyvän 397,7 milj. euroa. Veikkausvoittovarojen tuotosta rahoitettavien kirjaston valtionosuuksien määräksi ehdotetaan 33 % näiden valtionosuuksien kokonaismäärästä. Voittovaroista ehdotetaan käytettäväksi 25 % urheilun ja liikuntakasvatuksen edistämiseen, 9 % nuorisotyön edistämiseen, 19 % tieteen edistämiseen ja 47 % taiteen edistämiseen.

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala (pääluokka 30)

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalle ehdotetaan määrärahoja yhteensä 2 633 milj. euroa, missä vähennystä on 70 milj. euroa vuoden 2006 varsinaiseen talousarvioon verrattuna. Nyt ehdotettavista ja aiemmin myönnetyistä valtuuksista aiheutuu talousarviovuoden jälkeisille vuosille yhteensä 3 734 milj. euron määrärahatarve, jossa on lisäystä 1 664 milj. euroa vuoden 2006 talousarvioon verrattuna. Lisäys johtuu pääosin uusittavista maatalouden ympäristötuen ja luonnonhaittakorvauksen sitoumuksista.

Taulukko 10. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan menot politiikkasektoreittain, milj. euroa

	2007 TAE	Muutos 2006/2007
Maaseudun kehittäminen	113	-83
Maatalous	2 095	+24
Elintarvikkeiden turvallisuus ja laatu	44	-0
Kala-, riista- ja porotalous	59	+0
Vesitalous	24	-4
Metsätalous	156	-7
Maanmittaus ja paikkatietojen yhteiskäyttö	55	+0
Hallinto ja muut	88	-0
Yhteensä	2 633	-70

Pääosa määrärahavähennyksistä aiheutuu EU-osarahoitteisen maaseudun kehittämisohjelmakauden vaihtumisesta. Edellisen kauden maksatukset painottuivat vuoteen 2006, ja uusi kausi käynnistyy v. 2007. Suomen maaseudun kehittämisvarat EU:lta supistuvat uudella kaudella. EU:lta saatavat tulot kuitenkin kasvavat noin 56 milj. eurolla, mikä johtuu poikkeuksellisen alhaisesta vuoden 2006 tasosta. Vuonna 2006 tulokertymää vähentävät ohjelmakauden alussa saadut ennakot.

Maaseudun kehittäminen

Hallituksen tavoitteena on maaseudun elinvoiman lisääminen kestävällä tavalla. Maaseutualueiden, erityisesti syrjäisen ja ydinmaaseudun tasapainoista kehitystä suhteessa koko maan kehitykseen, edistetään ohjelmakautta 2007—2013 varten laaditun maaseudun kehittämisstrategian mukaisesti erityisesti vahvistamalla maaseudun yritystoimintaa ja osaamista sekä parantamalla työllisyyttä. Strategiaa toteutetaan Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman toimenpiteiden ja maaseutuneuvonnan avulla. Maaseudun kehittäminen ulottuu myös paikallisiin toimintaryhmiin ja kylätoimintaan. Ohjelmatoiminnan hankkeiden myöntämisvaltuus on uuden ohjelmakauden ensimmäisenä vuotena 62,4 milj. euroa edellisvuotta suurempi, kun taas maksatusvarat pienenevät merkittävästi. Maaseutuneuvonnan määrärahat supistuvat. Vuonna 2007 toteutetaan myös valtioneuvoston maaseutupoliittista erityisohjelmaa.

Maatalous

Tavoitteena on maataloustuotannon jatkuminen koko Suomessa ja kotimaisen elintarvikeketjun tarvitseman laadukkaan raaka-aineen tuottaminen, maatalouden kannattavuuden turvaaminen sekä maataloustuotannon ravinnekuormituksen vähentäminen. Myös energiantuotantoon käytettyä peltoalaa pyritään kasvattamaan. Maksettavien viljelijätukien määrä säilyy suunnilleen vuoden 2006 tasolla. EU-tulotuella kompensoidaan maataloustuotteiden hintojen alentamisen vaikutuksia. Vuonna 2007 otetaan käyttöön uudet ympäristötuki- ja luonnonhaittakorvausjärjestelmät. Niihin liittyy li-

sääntyviä ympäristö- ja eläinten hyvinvointivaatimuksia. Ympäristötuen kansallinen lisäosa yhdistetään EU-osarahoitteiseen järjestelmään. Käyttöön otetaan myös uusia tukijärjestelmiä mm. sokerialan rakenteen kehittämiseksi. Lisäksi viljelijöille maksetaan maa- ja puutarhatalouden kansallisen tuen varoista luonnonhaittakorvauksen kansallista lisäosaa A- ja B-tukialueilla. Uutta korkotukivaltuutta myönnetään 170 milj. euroa. Elintarviketalouden kansallista laatustrategiaa toteutetaan alan yhteisesti sopimilla painopistealueilla. Määrärahojen kasvu vuodesta 2006 vuoteen 2007 on 24 milj. euroa. Kun vuoden 2006 talousarviossa on otettu vähentävänä huomioon edellisiltä vuosilta siirtyneet 62,7 milj. euroa ja v. 2007 vastaava siirtymä on 44,5 milj. euroa, käytettävissä olevat määrärahat säilyvät lähes ennallaan.

Elintarvikkeiden turvallisuus ja laatu

Toimenpiteitä ihmisten ja eläinten terveyden sekä ympäristön suojelemiseksi sekä maatalous- ja elintarviketuotannon kilpailukyvyn parantamiseksi jatketaan. EU:n yhteisen maatalouspolitiikan uudistuksen tavoitteisiin kuuluvat elintarviketurvallisuuden varmistaminen, tuotteiden ja tuotannon laadun parantaminen, ympäristövaikutusten aiempaa parempi huomioon ottaminen sekä eläinten hyvinvoinnin edistäminen.

Kala-, riista- ja porotalous

Toiminnan tavoitteena on kala- ja riistakantojen kestävä ja monipuolinen hyödyntäminen.

Vesitalous

Tavoitteena on parantaa varautumista poikkeuksellisiin vesioloihin sekä erityistilanteisiin vesihuollossa.

Metsätalous

Toiminnan tavoitteina ovat metsien korkea puuntuotannollinen käyttöaste, metsien hyvä puuntuotannollinen tila ja metsien monimuotoisuus. Tavoitteisiin pyritään toteuttamalla hallitusohjelman mukaisesti Kansallinen metsäohjelma 2010:tä ja siihen liittyvää Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelmaa.

Maanmittaus ja paikkatietojen yhteiskäyttö

Hallituksen tietoyhteiskuntaohjelmassa laaditun kansallisen paikkatietostrategian 2005—2010 toimeenpanoa jatketaan. Aloitetaan INSPIRE -direktiiviehdotuksen vaatimat kansalliset toimeenpanotehtävät.

Hallinto ja muut

Vuonna 2007 perustettavaan Maaseutuvirastoon siirretään tehtäviä ministeriöstä ja ministeriön tietopalvelukeskuksesta. Työvoima- ja elinkeinokeskukset, joiden toimintamäärärahat on budjetoitu kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalalle, hoitavat EU:n yhteisen maatalouspolitiikan, maaseutu- ja rakennepolitiikan sekä kalastuspolitiikan toimeenpanotehtäviä aluetasolla ja vastaavat mm. siitä, että tukien valvonnat suoritetaan säädösten mukaisesti. Alueelliset ympäristökeskukset, joiden toimintamäärärahat on budjetoitu ympäristöministeriön hallinnonalalle, hoitavat maa- ja metsätalousministeriön vesivarojen käytön ja hoidon tehtäviä aluetasolla. Lääninеläinlääkärit, joiden toimintamäärärahat on budjetoitu sisäasiainministeriön hallinnonalalle, hoitavat alueelliseen elintarviketurvallisuuteen, eläinten terveyteen ja hyvinvointiin sekä lääkitse-

miseen liittyvät tehtävät. Metsäkeskukset hoitavat aluetasolla metsätalouden edistämistä ja valvontaa koskevia tehtäviä.

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala (pääluokka 31)

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalle ehdotetaan määrärahoja yhteensä 1 773 milj. euroa, missä on lisäystä vuoden 2006 varsinaiseen talousarvioon 23 milj. euroa. Hallinnonalan virastojen ja laitosten maksullisen toiminnan ja muiden tulojen määräksi arvioidaan noin 180 milj. euroa.

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla toteutetaan hallituksen liikenne- ja viestintäpolitiikkaa sekä omistajapolitiikkaa sen omistajaohjauksessa olevien yritysten ja liikelaitosten osalta. Muut politiikkalohkot muodostuvat tutkimuslaitoksista.

Viestintäpolitiikka

Viestintäpolitiikan päämääränä on luoda hyvä toimintaympäristö palvelujen tuottajille sekä käyttäjille mahdollisuus käyttää tietoyhteiskunnan palveluja. Viestintäpolitiikkaa toteutetaan lainsäädännön ja ohjauksen keinoin.

Hallinnollisia tehtäviä hoitavan Viestintäviraston 32,3 milj. euron toimintamenot rahoitetaan pääosin viraston maksutuloilla. Määräraharahoituksen osuus on 5,2 milj. euroa. Suoraa tukea toimialalle osoitetaan sanomalehdistön tukemiseen 14,3 milj. euroa. Televisio- ja radiorahastoon perittävillä TV-maksuilla ja toimilupamaksuilla rahoitetaan Yleisradio Oy:n toimintaa noin 411 milj. eurolla.

Liikennepolitiikka

Liikennepolitiikan päämääränä on huolehtia kansalaisten hyvinvoinnista ja elinkeinoelämän toimintaedellytysten parantamisesta turvaamalla laadukkaat liikkumismahdollisuudet ja toimivat kuljetusmarkkinat tasapainoisesti eri alueilla ja eri väestöryhmille. Liikennepalveluja suunniteltaessa ja järjestettäessä on huomioitava kansalaisten päivittäiset liikkumistarpeet ja elinkeinoelämän kuljetustarpeet.

Liikennepolitiikkaa toteutetaan käyttämällä lainsäädännön ja ohjauksen keinoja sekä ostamalla liikenteen palveluja turvallisen ja ympäristöystävällisen liikennepalvelujärjestelmän luomiseksi. Juna-, meri-, lento- ja linja-autoliikennepalvelujen ostoilla ja tuilla turvataan peruspalvelutasoiset liikkumistarpeet koko maassa sekä edesautetaan liikenteen palvelujen säilymistä. Ostoliikenteessä tehdään v. 2007 arviolta yhteensä noin 20 miljoonaa matkaa.

Liikennepolitiikkaa toteuttavat liikenne- ja viestintäministeriö, hallintovirastot Ajoneuvohallintokeskus, Rautatievirasto ja Ilmailuhallinto sekä väylävirastot Tiehallinto, Ratahallintokeskus ja Merenkulkulaitos. Liikennepolitiikkaa toteutetaan myös tukemalla muita kuin valtion omistamia liikenneverkkoja sekä ostamalla ja tukemalla liikenteen palveluja.

Liikenne- ja viestintäministeriön menoiksi arvioidaan 18,7 milj. euroa. Ajoneuvohallintokeskuksen menoiksi arvioidaan 81,8 milj. euroa, josta 69,9 milj. euroa rahoitetaan maksutuloilla ja ajoneuvoverotustehtävät 11,9 milj. euron määrärahalla. Rautatieviraston menoiksi arvioidaan 6 milj. euroa, josta 2 milj. euroa rahoitetaan mat-

kalippujen tarkastusmaksutuloilla ja 4 milj. euroa määrärahalla. Ilmailuhallinnon menoiksi arvioidaan 11,6 milj. euroa, josta 4 milj. euroa rahoitetaan maksutuloilla ja 7,6 milj. euroa määrärahalla.

Tiehallinnossa perustienpidon painopiste on tieverkon päivittäisen liikennöitävyyden turvaamisessa sekä liikenneturvallisuuden parantamisessa. Perustienpitoon osoitetaan 572 milj. euroa ja tieverkon kehittämisinvestointeihin ehdotetaan 119 milj. euroa.

Ratahallintokeskuksen toiminnassa perusradanpidon painopiste on 1970-luvulla perusparannettujen ja loppuun käytettyjen rataosien päällysrakenteen uusimisessa. Perusradanpidon menoiksi arvioidaan 343 milj. euroa. Ratamaksun ja muiden tulojen johdosta talousarviosta rahoitettava perusradanpidon nettomäärärahatarve on 293 milj. euroa. Ratahankkeisiin ehdotetaan 36,2 milj. euroa.

Merenkulkulaitoksen toimintamenoiksi arvioidaan 100,1 milj. euroa, mistä määrärahalla katetaan 94,1 milj. euroa. Väylämaksut ovat bruttobudjetoituina tuloina talousarvion tulopuolella. Meriväylien kehittämiseen ehdotetaan 14 milj. euroa.

Väylävirastoissa ehdotetaan aloitettavaksi kymmenen uutta kehittämishanketta: Vt 6 Lappeenranta—Imatra, Mt 101 Kehä I Turunväylä—Vallikallio, Vt 4 Lusi—Vaajakoski, Kt 51 Kirkkonummi—Kivenlahti, Vt 14 Savonlinnan keskusta, Vt 4 Kemin kohta ja sillat, Haminan meriväylä, Seinäjoki—Oulu -radan palvelutason parantamisen I-vaihe, Lahti—Luumäki -radan palvelutason parantaminen ja Keski-Pasilan ratapihan palvelutason parantaminen

Yksityisteiden valtionapuun ehdotetaan 12 milj. euroa. Muiden kuin Ilmailulaitoksen vastuulla olevien, säännöllisen reittiliikenteen piirissä olevien lentokenttien avustamiseen ehdotetaan 1 milj. euroa.

Liikenteen palveluja ehdotetaan ostettavaksi tai tuettavaksi yhteensä 158 milj. eurolla, josta merenkulun ja muun vesiliikenteen edistämiseen osoitetaan 67,6 milj. euroa ja joukkoliikenteen palvelujen ostoon, korvauksiin ja tukiin ehdotetaan 90,4 milj. euroa.

Tutkimuslaitokset

Hallinnonalan tutkimuslaitoksina toimivat Ilmatieteen laitos ja Merentutkimuslaitos. Ilmatieteen laitoksen menoiksi arvioidaan 41,3 milj. euroa, josta 11 milj. euroa rahoitetaan tuloilla ja 30,3 milj. euroa määrärahalla. Merentutkimuslaitoksen menoiksi arvioidaan 9,4 milj. euroa, josta 0,9 milj. euroa rahoitetaan tuloilla ja 8,5 milj. euroa määrärahoilla.

Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonala (pääluokka 32)

Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalalle ehdotetaan määrärahoja 1 013 milj. euroa, jossa on lisäystä 38,9 milj. euroa vuoden 2006 varsinaiseen talousarvioon verrattuna.

Teknologia- ja innovaatiopolitiikka

Teknologia- ja innovaatiopolitiikan toteuttamisessa korostuvat julkisen tutkimusjärjestelmän rakenteellista kehittämistä koskevan periaatepäätöksen mukaiset toimenpiteet. Erityisesti huippuosaamiskeskittymät, sektoritutkimuksen rakenteellinen uudistaminen ja strategisen ohjauksen tehostaminen ohjaavat politiikkalohkon ke-

hittämistä. Runsas puolet eli 569 milj. euroa ministeriön hallinnonalan menoista kohdistuu teknologia- ja innovaatiopolitiikkaan. Teknologian kehittämiskeskuksen (Tekes) momenttien myöntämisvaltuuksia ja hankemäärärahaa kasvatetaan 5 prosentilla vuoden 2006 tasosta, josta on poistettu kertaluonteisten osakemyyntitulojen vaikutus. Kun ministeriölle menokehyksissä vuodelle 2007 osoitettu yleinen 5 milj. euron säästö on kohdistettu Tekesin hankemäärärahamomentille, jää Tekesin t&k-rahoituksen kasvuksi kaiken kaikkiaan 4,2 prosenttia. Valtion teknillisen tutkimuskeskuksen (VTT) toimintamenoiksi ehdotetaan 74 milj. euroa, jossa on kasvua yli 4 milj. euroa. Lisäyksellä osaltaan turvataan kansainvälisesti korkeatasoisten osaamiskeskittymien muodostaminen ja verkottuminen. Lisäksi Venäjän velkakonversion kautta tulee hallinnonalan tutkimuslaitoksille erilaisia tutkimusvälineitä ja tarvikkeita. Julkisen t&k-rahoituksen kokonaisuutta käsitellään luvussa 5.4.

Yrityspolitiikka

Yrityspolitiikalla vahvistetaan yritysten kilpailukykyä ja parannetaan yritysten toimintaedellytyksiä.

Rahoitusta kohdistetaan markkinapuutealueille. Yrityspolitiikan painopisteitä ovat aloittavat ja kasvunhakuiset yritykset sekä yritysten osaamisen, verkottumisen ja uuden teknologian käyttöönoton edistäminen. Politiikkalohkon määrärahoiksi ehdotetaan 232 milj. euroa. EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuuteen ehdotetaan myöntämisvaltuutta 63 milj. euroa. Finnvera Oyj:n korkotukilainavaltuuksiksi ehdotetaan yhteensä 235 milj. euroa, josta arvioidaan aiheutuvan menoja 12,7 milj. euroa. Luottotappiokorvauksia yhtiölle arvioidaan maksettavan 21,7 milj. euroa. Yritysten investointi- ja kehittämishankkeiden tuen myöntämisvaltuudeksi ehdotetaan 21,7 milj. euroa, josta 12 milj. euroa varataan käytettäväksi valtioneuvoston päätöksellä talouden rakennemuutosten työllisyydelle ja tuotantotoiminnalle aiheuttamien häiriöiden lieventämisen edellyttämiin avustuksiin. Yrittäjyyttä koskevia toimenpiteitä sisältyy laajasti hallituksen yrittäjyyden politiikkaohjelmaan, jota käsitellään luvussa 5.2.

Muut politiikkalohkot

Energiapolitiikkaa toteutetaan voimassa olevan kansallisen energia- ja ilmastostrategian mukaisesti. Energiapolitiikalle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi panostetaan energian tuotannon ja käytön tehostamiseen, uusiutuvien energialähteiden ja biopolttoaineiden hyödyntämiseen sekä sähkön hintarakenteen kehittämiseen. Päästökauppaa toteutetaan erityisesti Kioton mekanismeja hyödyntämällä. Energiatuen myöntämisvaltuudeksi ehdotetaan 30,2 milj. euroa ja Kioton mekanismien sitoumusvaltuudeksi 30 milj. euroa.

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala (pääluokka 33)

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle ehdotetaan määrärahoja 11,7 mrd. euroa, missä on lisäystä 379 milj. euroa vuoden 2006 varsinaiseen talousarvioon verrattuna.

Hallituksen tavoitteena on kehittää hyvinvointiyhteiskuntaa parantamalla työllisyyttä ja vähentämällä työttömyyttä, ylläpitämällä

työkykyä, vahvistamalla peruspalveluja ja toimeentuloturvaa sekä tasapainottamalla alueellista kehitystä. Sosiaali- ja terveyspolitiikan kehittämisen päätavoitteet ovat terveyden ja toimintakyvyn edistäminen, työelämän vetovoiman lisääminen, syrjäytyneisyyden ehkäisy ja hoito, toimivat palvelut ja kohtuullinen toimeentuloturva, lapsiperheiden hyvinvointi sekä sukupuolten välisen tasa-arvon edistäminen.

Valtion ohella sosiaalimenoja rahoittavat kunnat, työnantajat ja vakuutetut. Valtion osuus kustannuksista vaihtelee järjestelmittäin siten, että työnantajilta ja vakuutetuilta perittävin maksuin rahoitetaan ensisijaisesti ansiosidonnaisia etuuksia. Toimeentuloturvajärjestelmissä valtio vastaa perusturvasta kokonaan toimeentulotukea ja työmarkkinatukea lukuun ottamatta. Lisäksi valtio takaa kansaneläkevakuutus-, sairausvakuutus- ja yrittäjäeläkejärjestelmien rahoituksen riittävyyden. Kunnat vastaavat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen järjestämisestä sekä toimeentulotuesta, joiden rahoittamiseen valtio osallistuu. Sosiaali- ja terveysministeriön pääluokan osuus sosiaalimenoista on lähes neljännes.

Kansaneläke- ja sairausvakuutusrahastot

Kansaneläkelaitoksen osuus kansaneläkkeiden kustannuksista on 60 %. Valtio vastaa kustannuksista muilta osin. Kansaneläkelaitoksen rahoitusosuus katetaan pääosin työnantajilta perittävällä kansaneläkemaksulla. Valtionosuus kansaneläkemenoista on 841 milj. euroa, minkä lisäksi valtio rahoittaa eläkkeensaajien asumistuet, lapsen hoitotuet ja vammaistuet kokonaisuudessaan, yhteensä noin 450 milj. euroa. Lisäksi valtio turvaa kansaneläkevakuutusrahaston rahoitusomaisuuden, jonka tulee olla vähintään 4 % vuotuisista maksetuista kokonaismenoista, sekä turvaa kansaneläkevakuutusrahaston maksuvalmiuden. Vuonna 2007 kansaneläkerahaston vähimmäistason säilyttäminen edellyttää valtion takuusuoritusta arviolta 600 milj. euroa.

Sairausvakuutus on jaettu työtulovakuutukseen ja sairaanhoitovakuutukseen. Työtulovakuutuksen rahoittavat työnantajat sekä palkansaajat ja yrittäjät. Vuonna 2007 arvioidaan vakuutettujen ja työnantajien maksuista tuloutuvan yhteensä 1 859 milj. euroa. Lisäksi valtio osallistuu työtulovakuutuksen rahoitukseen rahoittamalla vähimmäispäivärahat, osuuden yrittäjien sekä maatalousyrittäjien työterveyshuollosta ja osuuden vanhempainpäivärahoista yhteensä 90 milj. euroa. Sairaanhoitovakuutuksen kuluista valtio rahoittaa EU-maihin maksettavat sairaanhoitokorvaukset kokonaan sekä osuuden Kansaneläkelaitoksen toimintakuluista. Muutoin sairaanhoitovakuutuksen rahoittavat puoliksi palkansaajat ja yrittäjät sekä etuudensaajat, yhteensä 1 008 milj. euroa ja valtio 1 072 milj. euron osuudella. Lisäksi valtio turvaa sairausvakuutusrahaston maksuvalmiuden.

Sosiaalivakuutusmaksut

Toimeentulojärjestelmien rahoitus säilyy rakenteiltaan entisellään. Pakollisten sosiaalivakuutusten yhteismäärissä ei tapahdu mer-

kittäviä muutoksia. Työttömyysvakuutusmaksujen arvioidaan pysyvän ennallaan ja työeläkemaksujen arvioidaan hieman nousevan.

Taulukko 11. Sosiaalivakuutusmaksut, % palkasta

	2004	**2005**	**2006**	**2007**
Työnantajat:				
Kansaneläkevakuutus				
yksityinen työnantaja, I maksuluokka	1,35	1,366	0,898	**0,901**
yksityinen työnantaja, II maksuluokka	3,55	3,566	3,098	**3,101**
yksityinen työnantaja, III maksuluokka	4,45	4,466	3,998	**4,001**
Kunta- ja seurakuntatyönantaja	2,4	2,416	1,948	**1,951**
Valtiotyönantaja	3,95	3,966	1,948	**1,951**
Sairausvakuutus				
Yksityinen työnantaja, seurakunta- ja kuntatyönantaja	1,614	1,6	-	**-**
Valtiotyönantaja	2,864	2,85	-	**-**
Kaikki työnantajat 1.1.2006 lukien	-	-	2,06	**2,06**
Työttömyysvakuutus				
palkkasumma alle 840 940 euroa	0,6	0,7	0,75	**0,75**
840 940 euroa ylittävältä osalta	2,5	2,8	2,95	**2,95**
Työeläkevakuutus				
Työnantajan keskimääräinen TEL –maksu	16,8	16,8	16,5	**16,6**
Kuntatyönantaja	23,19	23,21	23,73	**23,83**
Valtiotyönantaja	18,9	18,9	19,2	**19,2**
Vakuutetut:				
Sairausvakuutus				
— Sairaanhoitomaksu 1.1.2006 lukien				
Etuudensaajat (eläke- ja etuustulot)	1,5	1,5	1,5	**1,47**
Palkansaajat ja yrittäjät	1,5	1,5	1,33	**1,30**
— Päivärahamaksu 1.1.2006 lukien				
Palkansaajat	-	-	0,77	**0,76**
Yrittäjät	-	-	1,02	**1,01**
Työttömyysvakuutus	0,25	0,5	0,58	**0,58**
Työeläkevakuutus, alle 53-vuotiaat	4,6	4,6	4,3	**4,4**
53 vuotta täyttäneet	4,7	5,8	5,4	**5,6**
Yrittäjät ja maatalousyrittäjät:				
Työeläkevakuutus, alle 53-vuotiaat	21,4	21,4	20,8	**21,0**
53 vuotta täyttäneet	21,4	22,6	21,9	**22,2**

Työnantajan sosiaaliturvamaksu

Työnantajan sosiaaliturvamaksu määräytyy työnantajan kansaneläkemaksun ja työnantajan sairausvakuutusmaksun yhteismäärän perusteella. Maksujen yhteismäärät nousevat vuodesta 2006 kaikilla työnantajilla 0,003 prosenttiyksikköä.

Eräissä Lapin alueen kunnissa ja saaristokuntien työnantajan sosiaaliturvamaksukokeilua on jatkettu vuosille 2006—2009 ja laajennettu koskemaan kunta- ja seurakuntatyönantajia. Kainuun hallintokokeiluun kuuluvissa kunnissa yksityiset työnantajat sekä kunta- ja seurakuntatyönantajat on vapautettu työnantajan sosiaaliturvamaksusta vuosina 2005—2009. Lisäksi Pielisen Karjalan seutukunnan sekä Rautavaaran ja Ilomantsin kuntien yksityiset, kunta- ja seurakuntatyönantajat vapautetaan työnantajan sosiaaliturvamaksusta vuosina 2007—2009.

Taulukko 12. Työnantajan sosiaaliturvamaksu, %

	2005	2006	2007
Työnantajan sosiaaliturvamaksu:			
— yksityinen työnantaja, maksuluokka I	2,966	2,958	2,961
— yksityinen työnantaja, maksuluokka II	5,166	5,158	5,161
— yksityinen työnantaja, maksuluokka III	6,066	6,058	6,061
— kunta- ja seurakuntatyönantajat	4,016	4,008	4,011
— valtiotyönantajat	6,816	4,008	4,011

Työnantajan sairausvakuutusmaksu

Vuodesta 2007 alkaen työnantajien sairausvakuutusmaksu on 2,06 % palkasta. Maksu on sama kuin v. 2006.

Työnantajan kansaneläkemaksut

Yksityisten työnantajien ja valtiotyönantajien kansaneläkemaksu on v. 2007 maksuluokasta riippuen 0,901 %, 3,101 % tai 4,001 %. Valtiotyönantajien ja kunta- ja seurakuntatyönantajien kansaneläkemaksu nousee 1,951 prosenttiin. Kansaneläkemaksun 0,003 prosenttiyksikön korotus aiheutuu sosiaaliturvamaksun alennuskokeilun laajentamisesta. Vakuutetuilta ei peritä kansaneläkemaksua.

Vakuutetun sairausvakuutusmaksut

Vakuutetun sairausvakuutusmaksu muodostuu sairausvakuutuksen päivärahamaksusta ja sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksusta.

Vuonna 2007 palkansaajilta peritään työtulon perusteella päivärahamaksua 0,76 % ja sairaanhoitomaksua 1,30 % eli yhteensä 2,06 %. Yrittäjiltä peritään työtulon perusteella päivärahamaksua 1,01 % ja sairaanhoitomaksua 1,30 % eli yhteensä 2,31 %. Eläke- ja etuustuloista peritään sairaanhoitomaksuna 1,47 %.

Työttömyysvakuutusmaksut

Työnantajan työttömyysvakuutusmaksun arvioidaan pysyvän vuoden 2006 tasolla, jolloin se on 0,75 % palkkasumman 840 940 euron osalta ja sen ylittävältä osalta 2,95 %. Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun arvioidaan pysyvän edelleen 0,58 prosenttina palkasta.

Työeläkevakuutusmaksut

Keskimääräisen työnantajan TEL -maksun arvioidaan nousevan 16,6 prosenttiin. Valtiotyönantajan työeläkemaksut arvioidaan pysyvän ennallaan 19,2 prosentissa. Kuntatyönantajan työeläkemaksun arvioidaan nousevan 23,83 prosenttiin. Sekä työntekijän, yrittäjän että työnantajan työeläkemaksujen arvioidaan nousevan vuoden 2006 tasosta. (Työeläkevakuutusmaksuista tarkemmin taulukossa 11.)

Sairausvakuutus-korvaukset

Sairausvakuutusmenojen arvioidaan nousevan kaikkiaan noin 4,029 mrd. euroon v. 2007. Merkittävin kasvu aiheutuu vanhempainpäivärahamenojen, lääkekorvaus- ja sairauspäivärahamenojen noususta.

Kansaneläkelaitoksen harkinnanvaraiseen kuntoutukseen käytetään enintään 100,1 milj. euroa. Uusien lääkkeiden hyväksymiseksi erityiskorvattavien lääkkeiden luetteloon on varattu edelleen 8,4 milj. euroa.

Maatilayrittäjien tilakäyntejä tehostetaan 1.1.2007 lukien osana maatalousyrittäjien työterveyshuoltoa. Kokonaiskustannukset lisääntyvät uudistuksen johdosta 0,7 milj. euroa, josta valtionosuus on 0,3 milj. euroa.

Perhevapaat

Perhevapaauudistuksessa vanhempainpäivärahoja korotetaan osittain. Äidille maksetaan äitiysloman ensimmäisiltä 56 arkipäivältä nykyistä korkeampaa päivärahaa (noin 90 % työtuloista). Tämän jälkeen äidille maksettava äitiys- ja vanhempainpäiväraha määräytyy nykyperustein. Jos isä pitää osan vanhempainpäivärahakaudesta, hänelle maksetaan ensimmäisiltä 50 arkipäivältä nykyistä korkeampaa vanhempainrahaa, eli noin 80 % työtuloista. Isän ei tarvitse jäädä kotiin heti äitiyspäivärahajakson päätyttyä, vaan perhe voi jakaa vanhempainrahajakson vapaasti.

Työnantajalle maksettavaa vuosilomakorvausta korotetaan ja ns. isäkuukauden käyttöä joustavoitetaan. Lisäksi pidennetään adoptiovanhempien vanhempainrahakauden vähimmäiskestoa 180 päivästä 200 päivään. Valtio rahoittaa uudistuksesta 0,8 milj. euroa. Lisäksi uudistusta rahoitetaan korottamalla palkansaajien ja yrittäjien päivärahamaksua 0,04 prosenttiyksikköä ja työnantajan sairausvakuutusmaksua 0,05 prosenttiyksikköä. Korotus sisältyy edellä mainittuihin vakuutusmaksuihin.

Osapäiväraha otetaan käyttöön 1.1.2007. Se alentaa sairauspäivärahamenoja 3,5 milj. euroa. Vuositasolla vaikutus on 5,5 milj. euroa.

Urheiluseurat maksavat vuoden 2007 alusta työnantajan sairausvakuutusmaksua. Vakuutusmaksun tuottolisäyksenä on huomioitu 0,3 milj. euroa, mikä myös otetaan huomioon vakuutusmaksua määrättäessä.

Kansaneläkelaitoksen yhteydessä toimineet sosiaalivakuutuslautakunnat lakkautetaan 1.1.2007 lukien ja toiminta siirtyy sosiaaliturvan muutoksenhakulautakuntaan.

Eläkemenot

Eläkkeisiin on sosiaali- ja terveysministeriön pääluokan kautta varattu 2,44 mrd. euroa v. 2007. Kasvua on 55,3 milj. euroa, mikä aiheutuu pääasiassa 1.9.2006 tehdystä tasokorotuksesta kansaneläkkeisiin. Kansaneläkkeisiin käytetään 1,9 mrd. euroa, maatalousyrittäjien eläkkeisiin 447 milj. euroa, yrittäjäeläkkeisiin 68 milj. euroa ja merimieseläkkeisiin 42 milj. euroa.

Työeläkkeet rahoitetaan pääosin työnantajien ja vakuutettujen vakuutusmaksuilla. Valtio osallistuu yrittäjä-, maatalousyrittäjä- ja merimieseläkkeiden rahoitukseen. Kansaneläkkeet, joiden osuus on noin 16 % kokonaiseläkemenoista, rahoitetaan pääasiassa työnantajien vakuutusmaksuilla sekä valtion varoista.

Yrittäjien eläkelakia ja siihen liittyviä muita lakeja uudistetaan 1.1.2007 lukien. Uudistusten johdosta valtion rahoitusosuuden arvioidaan vähenevän lähes 10 milj. eurolla v. 2007. Eläkkeensaajan ja lapsen erityishoitotukea sekä erityisvammaistukea korotetaan 15 eurolla kuukaudessa 1.1.2007 alkaen ja eläkkeensaajan asumistuen asumiskustannusten enimmäismääriä tarkistetaan 2,8 prosentilla I ja II kuntaryhmässä sekä 1,4 prosentilla III kuntaryhmässä. Korotukset lisäävät valtion menoja 1,1 milj. euroa lapsen erityishoitotuen ja erityisvammaistuen osalta, 4,8 milj. euroa eläkkeensaajan erityishoitotuen osalta ja 4,6 milj. euroa eläkkeensaajan asumistuen osalta.

Eläkkeiden indeksimuutokset ja palkkakerroin

Työeläkeindeksi nousee arviolta 2,07 % edelliseen vuoteen verrattuna. Kansaneläkeindeksi nousee arviolta 1,67 %. Palkkakerroin merkitsisi noin 2,7 prosentin nousua v. 2006 käytettyyn palkkakertoimeen verrattuna.

Taulukko 13. Indeksimuutokset ja palkkakerroin

	2004	2005	2006	2007
Työeläkeindeksi	2 028	2 047	2 081	2 124
KEL -indeksi	1 357	1 362	1 377	1 400
Palkkakerroin	1,000	1,028	1,063	1,092

Työttömyysturva

Valtion työttömyysturvamenojen suuruudeksi arvioidaan 660,0 milj. euroa v. 2007. Työttömyysasteen on arvioitu laskevan 7,4 prosenttiin v. 2007, mikä vähentää työttömyyskassoille maksettavia valtionosuusmenoja sekä perusturvamenoja. Työttömän peruspäivärahaa korotetaan elinkustannusten muutosta vastaavasti. Täysimääräinen peruspäiväraha on v. 2007 arviolta 23,89 euroa päivältä.

Yrittäjien perheenjäsenten työttömyysturvaoikeutta muutetaan 1.10.2007 siten, että yritystoiminnan tai oman työn lopettamista tai neljän kuukauden keskeytystä ei edellytetä, jos perheenjäsenen työ yrityksestä on loppunut tuotannollis-/taloudellisista syistä. Uudistus lisää valtion menoja vuonna 2007 1,25 milj. euroa. Vuositasolla kustannus on 8,2 milj. euroa.

Taulukko 14. Keskeiset lukusarjat työttömyysturvasta

	2004	2005	2006	2007
Työttömyysaste	8,8	8,4	7,7	7,4
Päivärahat ja muut työttömyysturvan etuudet:				
Täysimääräinen peruspäiväraha (€/pv)	23,16	23,24	23,50	23,89
Km. peruspäiväraha (€/pv)	22,7	22,8	23,1	23,5
Km. ansiopäiväraha (€/pv)	45,2	46,0	47,9	48,1
Km. koulutuspäiväraha (€/pv)	50,0	51,2	52,4	54,2
Km. aikuiskoulutustuki (€/kk)	857	878	905	920
Km. vuorottelukorvaus (€/pv)	39,9	40,9	42,6	42,9

Pandemiavarautuminen

Hallinnonalan valmiutta tukea kansallista varautumista influenssapandemiaan parannetaan edelleen. Kansanterveyslaitoksen pysyvää valmiustasoa nostetaan myös muiden uhkaavien tartuntatautitilanteiden tai biologisten uhkatilanteiden varalta mm. parantamalla päivystysvalmiutta, laboratoriovalmiuden ylläpitoa sekä tehostamalla pandemiatorjuntaan rakennetun viestintä- ja tietoteknistä valmiutta. Edelleen sairaanhoitopiirien kuntayhtymille kohdennetaan valtionavustusta tartuntatautien torjuntavalmiuksien parantamiseen mukaan lukien nykyisten eristystilojen kunnostaminen ja uusien rakentaminen.

Asiakastietojen sähköinen arkisto

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen kansallisen sähköisen arkiston määrittelyyn ja perustamiseen kohdennetaan voimavaroja.

Sosiaali- ja terveyspalvelut

Kuntien sosiaali- ja terveyspalveluissa on tavoitteena palvelujen toimivuuden, saatavuuden ja kattavuuden sekä perustoimeentulon turvaaminen koko maassa. Sosiaali- ja terveysministeriö on käynnistänyt useita kehittämishankkeita, jotka tukevat osaltaan kuntia tuottamaan tavoitteiden mukaiset sosiaali- ja terveyspalvelut asukkailleen.

Kansallisessa terveydenhuollon hankkeessa, jota toteutetaan vuosina 2003—2007 jatketaan v. 2007 yhdenmukaisin perustein suoritettavan hoidon tarpeen arviointia ja hoitoon pääsyn turvaamisen sekä erikoissairaanhoidon työnjako- ja yhteistyösuunnitelmien toimeenpanoa ja perusterveydenhuollon aseman vahvistamista terveydenhuollon palvelujärjestelmässä sekä tietojärjestelmien kehittämistä. Sosiaalialan kehittämishankkeessa 2003—2007 keskitytään v. 2007 hankkeen tavoitteiden mukaisten toimenpiteiden loppuunsaattamiseen, tulosten levittämiseen ja hankkeen arviointiin.

Kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannusten valtionosuuksiin ehdotetaan 4 302,9 milj. euroa, jossa on lisäystä 280,6 milj. euroa vuoden 2006 tasoon verrattuna. Lisäyksestä 63 milj. euroa liittyy valtion ja kuntien väliseen kustannustenjaon tarkistamiseen ja 82,4 milj. euroa kustannustason muutoksesta johtuvaan valtionosuuksien korottamiseen 2,0 prosentilla.

Valtionosuuksien lisäyksestä 50 milj. euroa liittyy Kansallisen terveydenhuollon hankkeen mukaiseen kuntien terveydenhuoltojärjestelmien kehittämiseen ja 25 milj. euroa Sosiaalialan kehittämishankkeen tarkoittamaan sosiaalipalvelujärjestelmän kehittämistyöhön. Sosiaalialan kehittämishankkeen lisäyksestä noin 17,1 milj. euroa käytetään sosiaalipalvelujen kehittämiseen: lasten päivähoitoa kehitetään vahvistamalla erityislastentarhanopettajien saatavuutta, perhehoitajien saatavuutta parannetaan korottamalla hoitopalkkioiden ja kulukorvausten vähimmäismääriä, vammaisten palveluja parannetaan lisäämällä tulkkipalveluja ja laajentamalla päivätoiminta koskemaan kaikkia vaikeimmin vammaisia, omaishoitajien jaksamista tuetaan lisäämällä omaishoitajille järjestettävää vapaata, elatustuen määrää korotetaan ja lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tukeen tehdään tarkistuksia.

Kansallisen terveydenhuollon hankkeeseen liittyvä 50 milj. euron lisäys ja Sosiaalialan hankkeeseen liittyvästä lisäyksestä noin 7,9 milj. euroa käytetään valtionosuusprosentin korottamiseen yhteensä 0,46 prosenttiyksiköllä. Lisäksi valtionosuusprosenttia korotetaan 0,10 prosenttiyksiköllä liittyen v. 2006 toteutettuun toimeentulotuen asumismenojen omavastuun poistamisen kompensaatioon.

Kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannusten valtionosuusprosentti nousee nykyisestä 33,32 prosentista 33,88 prosenttiin v. 2007.

Valtionosuuksia on lisätty vuoteen 2006 verrattuna 3,4 milj. euroa kuntien valtionosuusjärjestelmän uudistamiseen liittyvien siirtymätasausten johdosta ja vähennetty 8,6 milj. euroa verotuloihin perustuvaan valtionosuuksien tasaukseen liittyen.

Valtionavustuksena kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon hankkeisiin ehdotetaan 39,8 milj. euroa. Tästä määrärahasta vajaat 13 milj. euroa käytetään Kansallista terveydenhuollon hanketta tukeviin kehittämishankkeisiin. Loppuosa määrärahasta kohdennetaan Sosiaalialan kehittämishankkeeseen ja Alkoholiohjelman toimeenpanoon liittyviin hankkeisiin sekä valtionavustuksen maksamiseen sairaanhoitopiireille tartuntatautien torjunnan tehostamista ja pandemiaan varautumista varten.

Työministeriön hallinnonala (pääluokka 34)

Työministeriön hallinnonalalle ehdotetaan määrärahoja yhteensä 1 938 milj. euroa, jossa on vähennystä 27 milj. euroa vuoden 2006 varsinaiseen talousarvioon verrattuna. Nyt ehdotettavista ja aiemmin myönnettävistä valtuuksista aiheutuu talousarviovuoden jälkeisille vuosille yhteensä 460 milj. euron määrärahatarve, jossa on lisäystä 106 milj. euroa vuoden 2006 varsinaiseen talousarvioon verrattuna.

Hallituksen tavoitteena on kasvattaa työllisyyttä 100 000 hengellä vuoteen 2007 mennessä.

Julkinen työvoimapalvelu

Julkisen työvoimapalvelun ydintehtävä on työmarkkinoiden toimivuuden edistäminen. Tavoitteena on pitää yllä ja edistää työvoi-

man kysynnän ja tarjonnan välistä tasapainoa työmarkkinoilla, turvata työvoiman saatavuus, torjua työttömyyttä sekä järjestää työtä hakeville mahdollisuuksia tehdä työtä. Julkisen työvoimapalvelun rakenteellinen uudistus on saatettu loppuun v. 2006. Vuonna 2007 toiminnassa on 38 työvoiman palvelukeskusta. Ne ovat asiantuntijaverkostoja, jossa samaan toimipisteeseen on koottu vaikeimmin työllistyvien julkiset työvoimapalvelut ja kunnan, erityisesti sosiaali- ja terveystoimen ja Kansaneläkelaitoksen palvelut. Työvoimatoimistoihin perustetuissa työnhakukeskuksissa panostetaan työnhakijoiden omatoimisen työnhaun tukemiseen ja työnhakijoiden opastamiseen työnhaussa. Työnantajapalvelut tuotetaan yhä enemmän yhteistyössä muiden yrityspalvelujen ja elinkeinoelämän kanssa. Asiakaspalvelussa lisätään verkkopalveluja. Tiedottavat palvelut tuotetaan entistä enemmän verkkopalveluina, jotka tarjoavat tietoa työ- ja koulutusmahdollisuuksista, työelämästä ja työmarkkinoista. Verkkopalvelujen avulla tehostetaan asiakaspalvelua, parannetaan palvelujen saavutettavuutta sekä mahdollistetaan virkailijoiden työpanoksen uudelleen kohdentaminen.

Työvoimapolitiikan painopistealueet ja mitoitus

Työministeriön toimialan keskeisiä yhteiskunnallisia tavoitteita ovat osaavan työvoiman saatavuuden varmistaminen ja rakennetyöttömyyden alentaminen.

Vuonna 2006 käynnistynyttä työmarkkinatukiuudistusta jatketaan v. 2007. Tavoitteena on siirtää työmarkkinatuen painopistettä passiivituesta aktiivitukeen. Työmarkkinatuen vastikkeellisuutta on lisätty. Mikäli 500 päivää työmarkkinatukea passiivitukena saanut tai työttömyyspäivärahalta siirtynyt 180 päivää työmarkkinatukea saanut työtön kieltäytyy osallistumasta hänelle tarjottuun soveltuvaan työllistymistä edistävään toimenpiteeseen, oikeus työmarkkinatukeen lakkautetaan toistaiseksi. Tälle kohderyhmälle suunnattavia aktiivitoimenpiteitä lisätään keskimäärin 4 000 henkilöllä v. 2007 (lisäys oli v. 2006 keskimäärin 3 000 henkilöä). Aktiivitoimenpiteitä järjestetään valtion ja kuntien, työvoiman palvelukeskusten ja muiden toimijoiden yhteistyönä.

Työllistymistä sekä työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaantoa parannetaan työllistymistä helpottavia toimenpiteitä selvittämään asetetun kolmikantaisen työryhmän esitysten mukaisesti. Palkkatuen ja työmarkkinatukisetelin käyttöä yrityksissä joustavoitetaan siten, että yrityksille voidaan myöntää tukea määräaikaisen työsuhteen perusteella jo kuuden työttömyyskuukauden jälkeen. Työhallinto ja yksityiset henkilöstöpalveluyritykset ryhtyvät toteuttamaan yhteistyötä, jolla nopeutetaan työllistymistä ja helpotetaan avoimien työpaikkojen täyttymistä. Muutosten seurauksena aktiivisiin toimenpiteisiin osallistuvien työttömien määrä lisääntyy keskimäärin 4 750 henkilöllä v. 2007.

Työvoimapolitiikan toimeenpanoon (luku 34.06) ehdotetaan 1 553 milj. euroa. Toimeenpanon määrärahoista hieman alle puolet käytetään työmarkkinatukena maksettavan työttömyysturvan me-

noihin. Työvoimakoulutuksessa on keskimäärin 25 310 henkilöä. Työllisyysmäärärahoilla työllistetään keskimäärin 46 440 henkilöä. Euroopan rakennerahasto-ohjelmiin (luku 34.05) ehdotetaan 221 milj. euroa. Ohjelmien piirissä on keskimäärin 4 500 työtöntä henkilöä. Pääasiassa työttömille työnhakijoille tarkoitettujen aktiivitoimenpiteiden piirissä arvioidaan olevan yhteensä keskimäärin 96 500 henkilöä, mikä on noin 3,8 % työvoimasta. Aktivointiasteen arvioidaan nousevan hallitusohjelman mukaiselle tasolle.

Hallinnonalan määrärahoista varataan 8 milj. euroa ja valtuudesta varataan 8 milj. euroa käytettäväksi valtioneuvoston päätöksellä talouden rakennemuutosten työllisyydelle ja tuotantotoiminnalle aiheuttamien ennalta arvaamattomien häiriöiden lieventämiseen.

Työvoimapoliittisella aikuiskoulutuksella osaltaan vaikutetaan siihen, että työmarkkinoille tuotetaan riittävästi ammattitaitoista työvoimaa ja toisaalta huolehditaan työelämässä jo mukana olevien osaamisen kehittämisestä. Koulutuksen osuvuuden varmistamiseksi perustetaan alueelliset yhteistyöverkostot keskeisten toimialojen järjestöjen ja yritysten kanssa. Työvoimakoulutusta kohdennetaan erityisesti rekrytoiville aloille. Työnhakijoita kannustetaan ammatilliseen ja alueelliseen liikkuvuuteen. Uutena toimenpiteenä tulisi harkinnanvarainen muuttoavustus. Liikkuvuusavustuksen kilometrikorvausta korotetaan ja harkinnanvaraisen matka-avustuksen enimmäiskestoa pidennetään kahdesta kuukaudesta neljään kuukauteen. Maahanmuuttajien osallistumismahdollisuuksia ammatilliseen työvoimakoulutukseen lisätään. Työttömien työnhakijoiden koulutustason nostamiseksi lisätään edelleen tutkintotavoitteisen työvoimakoulutuksen osuutta. Koulutuksen työelämälähtöisyyden parantamiseksi ammatilliseen työvoimakoulutukseen sisällytetään aina ohjattua ja valvottua työssäoppimista. Työnantajien kanssa yhdessä suunnitellun ja rahoitetun yhteishankintakoulutuksen osuutta lisätään edelleen.

Ympäristöministeriön hallinnonala (pääluokka 35)

Ympäristöministeriön hallinnonalalle ehdotetaan määrärahoja yhteensä 743 milj. euroa eli 11 milj. euroa vähemmän kuin v. 2006. Talousarviorahoituksesta noin kaksi kolmannesta käytetään yleiseen asumistukeen ja yksi kolmasosa ympäristön- ja luonnonsuojeluun. Valtion asuntorahaston varoja arvioidaan lisäksi käytettävän noin 2,7 mrd. euroa asuntolainojen, asuntotoimen korkotukien ja avustusten sekä rahaston lainojen korkojen ja kuoletusten maksamiseen. Valtion asuntorahastosta siirretään v. 2007 talousarvioon 116,5 milj. euroa.

Ympäristön- ja luonnonsuojelussa korostetaan ilmastomuutoksen torjuntaa kansainvälisellä yhteistyöllä, luonnon monimuotoisuuden köyhtymisen hidastamista ja Itämeren tilan parantamista. Asumisen edistämisessä kasvavien alueiden tonttitarjontaa lisätään vastaamaan nykyistä paremmin kysyntää. Asuntotuotannossa painopiste on kasvualueilla ja erityisryhmien asuntotarjonnan tukemisessa.

Ympäristönsuojelu

Itämeren ja sisävesien tilaa parannetaan vähentämällä erityisesti maataloudesta peräisin olevaa ravinnekuormitusta sekä tehostamalla yhdyskuntien ja haja-asutuksen jätevesien käsittelyä. Yhdyskuntien vesiensuojelua edistävien siirtoviemärien rakentamista ja pilaantuneiden maiden kunnostusta tuetaan myös valtion työmäärärahoin. Ympäristövahinkojen torjuntavalmiuden parantamiseksi hankittavan monitoimialuksen rahoitus jatkuu vuosina 2007—2008. Ympäristöluvat käsitellään laadukkaasti ja joutuisasti ja lupien valvontaa tehostetaan. Ilmaston muutosta pyritään hillitsemään kansallisin ja kansainvälisin toimenpitein. Vaarallisimpien aineiden ja pienhiukkasten päästöjä ja esiintymistä ympäristössä vähennetään asteittain. Jätteiden syntyä ehkäistään, hyötykäyttöä lisätään ja loppusijoitusta kaatopaikoille vähennetään panemalla täytäntöön valtakunnallisia ja alueellisia jätesuunnitelmia. Öljyjätemaksua ehdotetaan nostettavaksi 4,2 sentistä 5,75 senttiin voiteluöljykilolta. Öljyjätemaksun korotuksesta saatava lisätuotto suunnataan öljyisten maiden kunnostukseen.

Alueidenkäyttö ja luonnonsuojelu

Maankäytön ja asuntopolitiikan yhteistyötä vahvistamalla pyritään lisäämään tonttien tarjontaa asuntorakentamiseen ja vahvistamaan Helsingin seudun kilpailukykyä. Yhdyskuntarakenteen kehitykseen kiinnitetään erityistä huomiota kestävän kehityksen edistämiseksi sekä ilmasto- ja energiapoliittisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

Suojeluohjelmia ja Natura 2000 -verkostoa toteutetaan v. 2005 tarkistetun rahoitusohjelman mukaisesti.

Asuminen ja rakentaminen

Omistusasuntojen kysynnän ennakoidaan edelleen säilyvän korkeana. Suomen hyvä talouskehitys ja matala korkotaso pitävät omistusasuntomarkkinat vahvassa vedossa. Nuorten ja keski-ikäisten kotitalouksien velkaantuminen on kasvanut nopeasti. Asuntojen kysynnän suurin lisäys on kohdistunut pientaloihin, joiden hinnat ja rakentaminen ovat nousseet voimakkaasti. Asuntomarkkinoiden tasapainoisen hintakehityksen kannalta ongelmallista on, että asuntorakentamisen lisäys on kohdistunut kasvukeskusten ulkopuolelle, eikä alueille, joissa kysyntä on suurinta. Etenkin pääkaupunkiseudulla asuntotuotanto on parina viime vuonna alentunut selvästi tonttipulan seurauksena.

Vuokramarkkinoilla asuntojen saatavuus on poikkeuksellisen hyvä. Uusien työpaikkojen synty ja muuttoliikkeen nopeutuminen lisäävät vuokra-asuntojen kysyntää kasvukeskuksissa. Keskipitkällä aikavälillä riittävä, erityisesti kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen tarjonta on talouskehityksen kannalta tärkeää työvoiman liikkuvuuden ja tarjonnan turvaamiseksi. Etenkin Helsingin seudulla monille palvelualan työntekijöille kohtuuhintaisen asunnon löytyminen on seudulla elämisen ja työnteon perusedellytys. Tämän vuoksi keskituloisten vuokra-asunnon saantimahdollisuuksia on parannettu nostamalla ARA-vuokra-asuntojen tulorajoja. Lisäksi parannetaan

1.1.2007 lukien yleisen asumistuen ehtoja säätämällä lasten perhe-eläkkeet asumistukea myönnettäessä etuoikeutetuksi tuloksi.

Valtion tukema asuntotuotanto on kysynnän ja tarpeen supistuttua vähentynyt ja keskittyy entistä enemmän erityisryhmien asuntotarjonnan lisäämiseen. Valtion tukema tuotanto perustuu asuntojen pitkäaikaiseen käyttötarpeeseen ja hankkeiden taloudelliseen kestävyyteen.

Väestöltään vähenevillä alueilla asuntojen heikkenevä kysyntä laskee omistusasuntojen hintoja, ja asuntojen vajaakäyttö aiheuttaa ongelmia vuokra-asuntojen omistajille. Asuntopolitiikalla pyritään ylläpitämään asuntoalueita viihtyisinä ja elinvoimaisina, mutta asuntopoliittisin keinoin ei väestön vähenemiseen voida juurikaan vaikuttaa. Vuokrataloyhteisöjen toiminnan kehittäminen parantaa niiden tehokkuutta ja taloutta. Valtion taloudelliset riskit asuntosektorilla ovat pääosin vuokrataloluotoissa ja -takauksissa. Pääosa valtion lainoittamista ja takaamista asunnoista sijaitsee väestöltään kasvavilla alueilla, mikä vähentää tappioiden todennäköisyyttä. Vuoden 2005 loppuun mennessä valtiolle oli syntynyt asuntojen luotto- ja takaustoimintaan liittyviä taloudellisia menetyksiä yhteensä noin 27 milj. euroa.

Taulukko 15. Määrärahat taloudellisen laadun mukaan vuosina 2005—2007[1)]

Tunnus	Menolaji	v. 2005 tilinpäätös milj. €	v. 2006 varsinainen talousarvio milj. €	v. 2007 esitys milj. €	Muutos 2006—2007 milj. €	Muutos 2006—2007 %
01-03	Palkkaukset[2)]	7	7	7	0	0
04-07	Eläkkeet	2 983	3 121	3 257	136	4
16-18	Puolustusmateriaalin hankkiminen	586	643	581	- 62	- 10
21-28	Toimintamenot	7 338	7 412	7 499	87	1
08-15,	19-29 Muut kulutusmenot	1 426	1 435	1 414	- 20	- 1
01-29	**Kulutusmenot**	**12 340**	**12 617**	**12 758**	**140**	**1**
30-39	Valtionavut kunnille ja kuntayhtymille ym.	7 356	8 126	8 437	311	4
40-49	Valtionavut elinkeinoelämälle	2 768	2 897	3 041	145	5
50-59	Valtionavut kotitalouksille ja yleishyödyllisille yhteisöille	7 044	7 011	6 977	- 34	- 0
60	Siirrot talousarvion ulkopuolisiin valtion rahastoihin ja kansaneläkelaitokselle	2 113	3 016	3 118	102	3
61-62	EU:n rakennerahasto-osuudet ja vastaavat valtion rahoitusosuudet	639	760	686	- 73	- 10
63-65	Muut siirrot kotimaahan	295	302	310	8	3
66-68	Siirrot ulkomaille	605	662	727	65	10
69	Siirrot EU:lle	1 416	1 540	1 528	- 12	- 1
30-69	**Siirtomenot**	**22 237**	**24 313**	**24 824**	**511**	**2**

Taulukko 15. Määrärahat taloudellisen laadun mukaan vuosina 2005—2007[1)]

Tunnus	Menolaji	v. 2005 tilinpäätös milj. €	v. 2006 varsinainen talousarvio milj. €	v. 2007 esitys milj. €	Muutos 2006—2007 milj. €	%
70-73	Kaluston hankinta	27	2	13	11	550
74-75	Talonrakennukset	15	14	17	2	14
76	Maa-alueet, rakennukset ja kiinteistöt	59	53	52	- 1	- 2
77-79	Maa- ja vesirakennukset	320	239	242	3	1
70-79	Reaalisijoitukset	421	308	324	16	5
80-86	Valtion varoista myönnettävät lainat	114	63	67	4	6
87-89	Muut finanssisijoitukset	14	3	3	0	0
80-89	Lainat ja muut finanssisijoitukset	128	65	69	4	6
70-89	**Sijoitusmenot**	**549**	**374**	**393**	**20**	**5**
90-92	Valtionvelan korot	2 246	2 222	2 290	68	3
93-94	Valtionvelan nettokuoletukset ja velanhallinta[3)]	3 780	—	163	163	—
95-99	Muut ja erittelemättömät menot	94	55	54	- 2	- 4
90-99	**Muut menot**	**6 121**	**2 278**	**2 507**	**229**	**10**
	Yhteensä	**41 247**	**39 582**	**40 482**	**900**	**2**

[1)] Kukin momentti on varustettu menon laatua osoittavalla numerotunnuksella. Näiden numerotunnusten perusteella menot on koottu laadun mukaisiin ryhmiin. Taulukossa jokainen luku on pyöristetty erikseen tarkasta arvosta, joten laskutoimitukset eivät kaikilta osin täsmää.

[2)] Sisältää vain näillä momenttinumerotunnuksilla olevat palkkausmäärärahat, muut sisältyvät toimintamenoihin.

[3)] Velanhallinnan menot otetaan huomioon momentilla Nettolainanotto ja velanhallinta (15.03.01), mikäli talousarvio on alijäämäinen.

Valtuudet

Talousarvion käsittelyn yhteydessä voidaan myöntää määrältään ja käyttötarkoitukseltaan rajattu valtuus tehdä sopimuksia tai antaa sitoumuksia. Valtuutta saa yleensä käyttää vain sen varainhoitovuoden aikana, jonka talousarviossa se on myönnetty. Määrärahat valtuuksista aiheutuviin menoihin otetaan joko kokonaan tai puuttuvilta osiltaan tulevien vuosien talousarvioihin.

Taulukko 16. Valtuuksien käytöstä aiheutuvat talousarviomenot valtuuslajeittain, milj. euroa

	2007	2008	2009	2010	2011—
Aiemmin myönnetyistä valtuuksista aiheutuvat menot:					
Avustusten myöntämisvaltuus	377	217	111	43	56
EU-hankkeiden myöntämisvaltuus	584	457	0	0	0
— EU-osuus	290	236	0	0	0
— Kansallinen osuus	294	222	0	0	0
Kehitys- ja lähialueyhteistyövaltuus	512	416	341	182	518
Korkotukilainavaltuus	43	38	31	26	72
Kuntien valtionapuihin liittyvä valtuus	57	42	38	32	60
Lainojen myöntämisvaltuus	48	22	7	1	13
Maa- ja vesirakentamisvaltuus	203	191	128	77	661
Osakkeiden ja osuuksien merkintävaltuus	0	0	0	0	0
Talonrakennusvaltuus	9	2	0	0	0
Tilausvaltuus	492	463	171	87	134
Muu valtuus	259	133	61	21	0
Yhteensä	**2 584**	**1 981**	**888**	**469**	**1 513**
Vuonna 2007 myönnettävistä valtuuksista aiheutuvat menot:					
Avustusten myöntämisvaltuus	956	971	910	845	838
EU-hankkeiden myöntämisvaltuus	72	125	209	141	3
— EU-osuus	32	69	113	83	0
— Kansallinen osuus	40	56	96	57	3
Kehitys- ja lähialueyhteistyövaltuus	0	110	138	159	257
Korkotukilainavaltuus	3	5	5	4	18
Kuntien valtionapuihin liittyvä valtuus	0	2	8	10	43
Lainojen myöntämisvaltuus	19	36	15	5	6
Maa- ja vesirakentamisvaltuus	58	341	340	184	36
Osakkeiden ja osuuksien merkintävaltuus	0	0	0	0	0
Talonrakennusvaltuus	5	9	3	1	0
Tilausvaltuus	82	184	193	156	74
Muu valtuus	33	173	114	53	32
Yhteensä	**1 228**	**1 955**	**1 936**	**1 557**	**1 306**
Menot yhteensä	**3 812**	**3 937**	**2 824**	**2 026**	**2 820**

Vuoden 2007 talousarviossa ehdotetaan myönnettäväksi valtuuksia siten, että niistä aiheutuu menoja yhteensä 8,0 mrd. euroa. Yli puolet menoista johtuu maa- ja metsätalousministeriön valtuuksista EU:n uuteen ohjelmakauteen liittyen. Edellisissä talousarvioissa myönnetyistä valtuuksista arvioidaan aiheutuvan menoja vuodesta 2007 alkaen yhteensä 7,4 mrd. euroa, josta v. 2007 aiheutuvat menot ovat 2,6 mrd. euroa. Nyt ehdotettavista ja aiemmin myönnetyistä valtuuksista aiheutuu talousarviovuoden jälkeisille vuosille yhteensä 11,6 mrd. euron määrärahatarve. Taulukko 16 ei sisällä talousarvion ulkopuolisten rahastojen valtuuksia. Niitä käsitellään luvussa 8.

5.4 Tiede- ja teknologiapolitiikka

Panostukset koulutukseen, tutkimukseen, teknologian kehittämiseen ja innovaatiotoiminnan tukemiseen ovat korkeatasoiseen tietoon ja osaamiseen perustuvan yhteiskunnallisen ja taloudellisen kehityksen keskeinen edellytys. Määrärahojen lisäämisen rinnalla resursseja on kyettävä kohdentamaan entistä selkeämmin kehityksen kannalta tärkeimpiin kohteisiin. Hallitus onkin edellyttänyt, että tiede- ja teknologianeuvoston johdolla laaditaan kansallinen strategia kansainvälisesti kilpailukykyisten tieteen ja teknologian osaamiskeskittymien ja huippuyksiköiden synnyttämiseksi ja vahvistamiseksi. Tutkimusinfrastruktuurien kehittämiseen ja kansallisen infrastruktuuripolitiikan luomiseen on panostettu vastaavalla tavalla.

Julkisen tutkimusjärjestelmän muun kehittämisen keskeiset hankkeet kohdistuvat korkeakoulujen rakenteelliseen ja toiminnalliseen uudistumiseen, valtion sektoritutkimuksen ja sen resurssien kohdentamiseen yhteiskunnan muuttuneiden tarpeiden mukaan sekä ammattimaisten tutkijanurien luomiseen. Tieteen ja teknologian kansainvälistäminen on kehittämistoimien läpikäyvä piirre.

Yliopistojen perusrahoitusta lisätään v. 2007 lakisääteisesti 20 milj. euroa. Innovaatiorahoituksen katvealueita sekä siemen- ja käynnistymisvaiheessa olevien teknologiayritysten rahoituspuutteita on ryhdytty poistamaan tutkimuksen rahoittamisen ja yksityisten pääomasijoittajien toiminnan väliin osuvalla julkisella riskirahoituksella.

Euroopan unionin käynnistyvä tutkimuksen 7. puiteohjelma tarjoaa suomalaisille tutkimusorganisaatioille ja yrityksille runsaasti uusia mahdollisuuksia, joita on hyödynnettävä ohjelman alusta saakka. Vuoteen 2013 ulottuva ohjelma on aikaisempia selvästi suurempi. Ohjelmaan sisältyy useita lupaavia avauksia kuten Euroopan tutkimusneuvoston (ERC) toiminnan aloittaminen, eurooppalaisten teknologiayhteisöjen (ETP) perustaminen sekä yhteisten teknologia-aloitteiden (JTI) suunnittelu ja toteutus. Niiden kautta on mahdollista edistää eurooppalaista tutkimusaluetta (ERA) siten, että Eurooppaan kyetään luomaan toimivat tutkimus- ja innovaatiotoiminnan sisämarkkinat.

Taulukko 17. Keskeisten tutkimus- ja kehittämismäärärahojen kehitys, milj. euroa

	2006 varsinainen talousarvio	2007 talousarvio-esitys	2006—2007 muutos	2006—2007 muutos, %
Yliopistot	426	435	9	2
Valtion tutkimuslaitokset	269	274	5	2
— josta valtion teknillinen tutkimuskeskus	69	73	4	6
Tutkimusorganisaatioiden tutkimusmäärärahat, yhteensä	694	708	14	2
Suomen Akatemia	250	270	20	8
Teknologian kehittämiskeskus	478	498	20	4
Rahoitusorganisaatiot yhteensä	728	768	40	5
Valtion korvaus terveydenhuollon yksiköille erikoissairaanhoitolain mukaiseen tutkimus-toimintaan	49	49	-	-
Yhteensä	1 471	1 525	54	4
Venäjän velkakonversiosopimukseen liittyvät toimitukset[1)]		12		
Kaikki yhteensä	1 471	1 537	66	4

[1)] Suomen ja Venäjän federaation välisen velkakonversiosopimuksen mukaan Suomen entiseltä Neuvostoliitolta olevia velkasaatavia hoidetaan osittain tutkimukseen ja koulutukseen suuntautuvin laite- ja palvelutoimituksin. Suomeen toimitetaan vuosina 2006—2008 yhteensä noin 20 milj. euron arvosta tutkimusrahoitukseen laskettavia tavaroita ja palveluja. Toimitukset jakautuvat usealle hallinnonalalle. Suomen puolelta toimivaltainen viranomainen toimitusluettelosta ja hankekohtaisista arvoista sopimiseen on kauppa- ja teollisuusministeriö.

5.5 Alueiden kehittäminen ja rakennerahastot

Hallitusohjelman aluepoliittisena tavoitteena on sosiaalinen ja alueellinen tasapaino, jonka saavuttamiseksi eroja alueiden kehittämisedellytyksissä kavennetaan. Tavoitteena on muuttoliikkeen ja väestörakenteen tasapainottaminen sekä palvelurakenteen turvaaminen koko maassa. Alueellista kehittämistyötä toteutetaan sekä kansallisilla että EU:n osittain rahoittamilla alueellisilla ohjelmilla.

Alueiden kehittäminen

Alueiden kehittämisen yleiset tavoitteet perustuvat alueiden kehittämislakiin (602/2002). Alueiden kehittämisestä vastaavat valtio, kunnat ja alueilla aluekehitysviranomaisina toimivat maakunnan liitot. Alueiden kehittämistyö muodostaa alue- ja keskushallinnon kehittämistoimista vuorovaikutteisen kokonaisuuden.

Hallitusohjelma ja sitä tarkentava strategia-asiakirja sekä valtioneuvoston päätös valtakunnallisista alueiden kehittämisen tavoitteista määrittelevät alueiden kehittämisen strategian painopisteet ja tärkeimmät toimenpiteet. Ministeriökohtaiset alueiden kehittämisen tavoitteet ja toimenpiteet täsmentävät hallituksen alueiden kehittämisstrategiaa eri hallinnonaloilla. Strategiat tukeutuvat sekä valta-

kunnallisiin että alueellisiin tavoitteisiin. Aluetasolla valtakunnalliset tavoitteet ja ministeriöiden aluestrategiat otetaan huomioon valtion viranomaisten, kuntien ja muiden rahoittajien yhteistyönä ja maakunnan liittojen johdolla valmisteltavissa maakuntaohjelmissa.

Alueiden kehittämislain muutos (954/2005) vahvistaa maakunnan liittojen asemaa aluekehitysviranomaisena sekä parantaa alue- ja keskushallinnon toimenpiteiden yhteensovittamista lisäämällä sektoriviranomaisten yhteistyötä ja koordinaatiota. Osana uudistettua alueiden kehittämiseen liittyvää suunnittelujärjestelmää maakunnan liitot hyväksyvät vuosittaisen maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelman, joka sisältää ehdotuksen valtion talousarvioon otettavista määrärahoista. Vastaavasti ministeriöt kokoavat keskeiset alueiden kehittämiseen vaikuttavat määrärahat. Lisäksi maakuntien esityksiä em. määrärahoista käytetään apuna sektoriministeriöissä valmisteltaessa ehdotuksia vuoden 2008 talousarvioehdotusta varten. Ministeriöiden tulee myös neuvotella maakuntien kanssa koottujen määrärahojen valmistelusta ja kohdentamisesta. Tavoitteena on, että valtioneuvosto päättäisi koottujen määrärahojen alueellisesta jaosta uuteen menettelyyn perustuen mahdollisimman samanaikaisesti vuoden 2007 alussa.

Kansalliset erityisohjelmat: aluekeskusohjelma, osaamiskeskusohjelma, maaseutupoliittinen kokonaisohjelma ja saaristo-ohjelma, jatkuvat v. 2007 uusilla ohjelmilla.

Alueiden kehittämistyölle asetettuja tavoitteita, keinoja tavoitteiden saavuttamiseksi sekä talousarvioesityksen alueellisia vaikutuksia tarkastellaan lähemmin talousarvioesityksen liitteessä 2.

Euroopan unionin rakennerahastojen toiminta Suomessa

Vuonna 2007 suljetaan rakennerahastojen ohjelmakautta 2000—2006 ja käynnistetään uutta ohjelmakautta 2007—2013. Suomessa toteutetaan uudella ohjelmakaudella EU:n alueellinen kilpailukyky ja työllisyys -tavoitetta, joka keskittyy ensisijaisesti tutkimukseen, innovointiin, saavutettavuuteen ja työllisyyden edistämiseen. Lisäksi Suomessa toteutetaan Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitetta, jonka päämääränä on mm. lujittaa unionin alueen yhdentymistä kaikilla osa-alueilla sekä lisätä rajat ylittävää yhteistyötä ja parhaiden käytäntöjen vaihtoa. EU:n rahoitus näille tavoitteille tulee kahdesta rakennerahastosta, jotka ovat Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR) ja Euroopan sosiaalirahasto (ESR).

Tavoitteita toteuttavat toimenpideohjelmat noudattavat kansallisen alue- ja rakennepoliittisen strategian 2007—2013 painopistealueita. Toimenpideohjelmat rakentuvat ohjelmille yhteisille toimintalinjoille, joiden keskinäinen painotus ja sisältö täsmentyvät ohjelmavalmistelun edetessä ja mm. alueelliset erityispiirteet huomioon ottaen.

Kutakin ohjelmaa rahoitetaan yhdestä rahastosta. Euroopan aluekehitysrahastosta rahoitettavat toimenpideohjelmat ovat alueellisia rakennerahasto-ohjelmia, ja ne laaditaan suuralueittain. Euroopan sosiaalirahastosta rahoitettava toimenpideohjelma on valtakunnalli-

nen ohjelma, joka sisältää sekä valtakunnallisen osion että alueelliset osiot.

Suomen saama rakennerahastorahoitus ohjelmakaudella 2007—2013 on yhteensä 1 716 milj. euroa käyvin hinnoin ilmaistuna. Valtion talousarvio ei kuitenkaan sisällä rajat ylittävää yhteistyötä toteuttavien toimenpideohjelmien EU:n rahoitusta, joka tuloutuu ohjelmien hallintomallin mukaisesti suoraan talousarviotalouden ulkopuoliselle hallinto- ja todentamisviranomaiselle. Näiden ohjelmien EU-tukea vastaava valtion rahoitusosuus sisältyy valtion talousarvioon. Valtion talousarvioon ei sisälly myöskään Ahvenanmaalla toteutettavien toimenpideohjelmien varoja, sillä nämä ohjelmat kuuluvat maakunnan toimivaltaan.

Taulukko 18. EU:n rakennerahastojen toimenpideohjelmat 2007—2013, käyvin hinnoin sisältäen 2 prosentin vuotuisen indeksoinnin

	EU:n rahoitus milj. euroa	**Hallinto- ja todentamisviranomainen**
Alueellinen kilpailukyky ja työllisyystavoite (EAKR):		Sisäasiainministeriö
— Etelä-Suomi	138	
— Länsi-Suomi	159	
— Itä-Suomi	366	
— Pohjois-Suomi	311	
Yhteensä	974	
Manner-Suomen alueellinen kilpailukyky ja työllisyystavoite (ESR):		Työministeriö
— Valtakunnallinen osio	218	
— Etelä-Suomi	69	
— Länsi-Suomi	79	
— Itä-Suomi	180	
— Pohjois-Suomi	69	
Yhteensä	615	

Rakennerahastovaroja arvioidaan tuloutuvan valtion talousarvioon yhteensä noin 310 milj. euroa. Tässä ovat mukana Euroopan aluekehitysrahastosta ja Euroopan sosiaalirahastosta ohjelmakaudelta 2000—2006 saatavat tulot sekä ohjelmakauden 2007—2011 ennakkomaksut. EU:n maatalouden ohjaus- ja tukirahaston ohjausosaston (EMOTR-O) ja EU:n kalatalouden ohjauksen rahoitusvälineen (KOR) osalta kertyvät tulot koostuvat ohjelmakauden 2000—2006 maksuista.

Rakennerahastovarat vuoden 2007 talousarviossa

Kuvio 6. EU:n rakennerahasto-ohjelmien myöntämisvaltuus rahastoittain vuonna 2007, milj. euroa

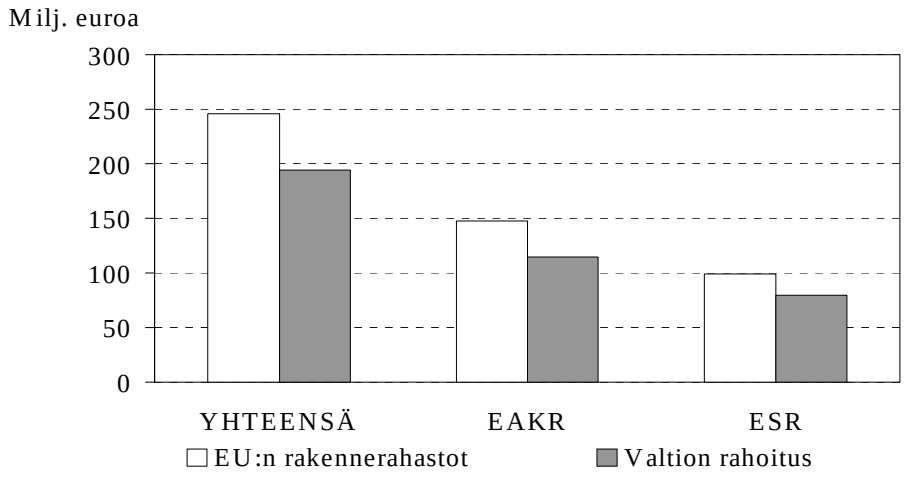

Vuoden 2007 talousarvioon sisältyy myöntämisvaltuutena yhteensä 246 milj. euroa EU:n rakennerahastovaroja ja 196 milj. euroa valtion rahoitusosuutta. Ehdotuksessa EU:n ja kansallisen julkisen rahoituksen suhde vastaa nykytilaa ollen Itä- ja Pohjois-Suomessa 50/50 ja Etelä- ja Länsi-Suomessa sekä ESR-ohjelman valtakunnallisessa osiossa 40/60. Valtion ja kuntien rahoituksen välinen suhde on ehdotuksessa 75/25. Tarkat tiedot EU-rahoituksesta ja vastaavasta valtion rahoituksesta löytyvät momenteilta 26.98.61 ja 34.05.61 sekä niiden taulukoista.

Kuvio 7. EU:n rakennerahastojen ja valtion rahoitusosuuden myöntämisvaltuus ministeriöittäin vuonna 2007

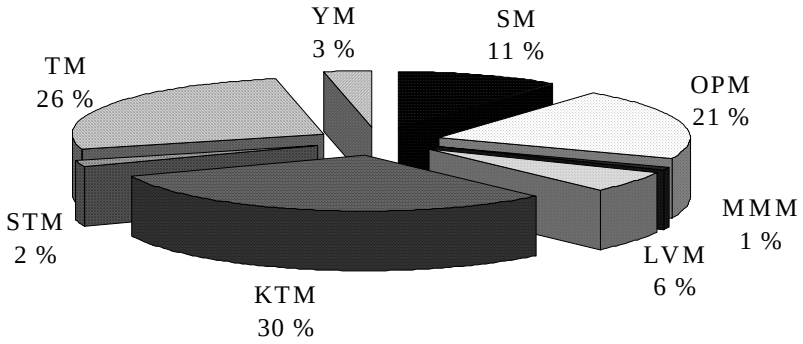

6. Peruspalvelubudjettitarkastelu

6.1 Kuntien valtionosuusjärjestelmä

Valtionosuus- ja avustusjärjestelmä muodostuu tehtäväkohtaisista opetus- ja kulttuuritoimen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuuksista, verotuloihin perustuvasta valtionosuuksien tasauksesta sekä yleisestä valtionosuudesta. Järjestelmää täydentää harkinnanvarainen rahoitusavustus tilapäisissä tai poikkeuksellisissa talousvaikeuksissa oleville kunnille. Kunnille voidaan lisäksi myöntää valtionapua perustamiskustannuksiin ja kehittämishankkeisiin sekä tukea kuntien yhdistymiseen.

Tehtäväkohtaisten valtionosuuksien valtion ja kuntien välistä kustannustenjakoa koko maan tasolla kuvaava valtionosuusprosentti on opetustoimessa ja kirjastotoimessa 45,30 sekä muussa kulttuuritoimessa 29,70 v. 2007. Sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuusprosentti on 33,88. Tehtäväkohtaiset valtionosuudet määräytyvät siten, että laskennallisten kustannusten (sosiaali- ja terveydenhuolto) ja yksikköhintojen (opetus- ja kulttuuritoimi) perusteella kummallekin hallinnonalalle erikseen lasketusta valtionosuuden perusteesta vähennetään kunnan rahoitusosuus. Sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuudet maksetaan kunnille, mutta opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuutta maksetaan myös kuntayhtymille ja yksityisille koulutuksen järjestäjille. Kunnan rahoitusosuus on valtionosuustehtävissä kaikissa kunnissa asukasta kohti yhtä suuri. Sen sijaan valtionosuuden määräytymisperusteissa otetaan huomioon kuntien erilaista palvelutarvetta kuvaavat tekijät sekä olosuhdetekijät, mistä johtuen asukasta kohti lasketut valtionosuudet vaihtelevat kunnittain. Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuutta myönnettäessä otetaan asukaskohtainen rahoitusosuus vähentävänä tekijänä huomioon kuntien osalta, mutta kuntayhtymien ja yksityisten koulutuksen järjestäjien valtionosuus myönnetään täyden rahoitusperusteen mukaisesti.

Valtionosuusjärjestelmässä kuntien tulopohjaa tasataan kuntien verotuloihin perustuvalla valtionosuuksien tasauksella. Valtionosuuksien tasauslisää saavat kunnat, joiden laskennallinen verotulo asukasta kohti alittaa koko maan tasausrajan, joka on 91,86 % maan keskimääräisestä verotulosta. Tasauslisä kattaa täysimääräisesti tasausrajan ja kunnan laskennallisen verotulon erotuksen. Valtionosuuden tasausvähennys tehdään, mikäli kunnan verotulo ylittää tasausrajan. Vähennyksen määrä on 37,0 % tasausrajan ylittävästä osasta. Tasausten määrä muuttuu vuosittain verotustietojen perusteella.

Tehtäväkohtaiset valtionosuudet sekä perustamis- ja kehittämishankkeiden valtionosuudet ja -avustukset on budjetoitu asianomaisille hallinnonaloille, valtionosuuksien tasaus jakautuu opetusministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön sekä sisäasiainministeriön

hallinnonaloille myönnettyjen laskennallisten valtionosuuksien suhteessa.

Valtionosuuksien ja -avustusten tarkoituksena on turvata kuntien mahdollisuudet pitää yllä riittävät kunnalliset palvelut eri osissa maata kohtuullisella veroasteella siten, että kuntien tulopohja on riittävä suhteessa kuntien tehtäviin ja velvoitteisiin. Kunnan perimillä maksuilla ei ole vaikutusta verotuloihin tai valtionosuuksiin.

6.2 Kunta- ja palvelurakenneuudistus

Hallitus antaa eduskunnalle esityksen laiksi kunta- ja palvelurakenneuudistuksesta. Lain on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2007 alusta ja se on voimassa vuoden 2012 loppuun.

Lailla luodaan edellytykset kunta- ja palvelurakenneuudistukselle. Lain tarkoituksena on kunnallisen kansanvallan lähtökohdista vahvistaa kunta- ja palvelurakennetta, kehittää palvelujen tuotantotapoja ja organisointia, uudistaa kuntien rahoitus- ja valtionosuusjärjestelmää sekä tarkistaa kuntien ja valtion välistä tehtäväjakoa siten, että kuntien vastuulla olevien palvelujen järjestämiseen ja tuottamiseen sekä kuntien kehittämiseen on vahva rakenteellinen ja taloudellinen perusta. Tarkoituksena on siten parantaa tuottavuutta ja hillitä kuntien menojen kasvua sekä luoda edellytyksiä kuntien järjestämien palvelujen ohjauksen kehittämiselle.

Kuntarakenne

Kuntarakennetta vahvistetaan yhdistämällä kuntia ja liittämällä osia kunnista toisiin kuntiin. Tavoitteena on elinvoimainen ja toimintakykyinen sekä eheä kuntarakenne. Kuntaliitokset toteutetaan vapaaehtoiselta pohjalta. Kuntien yhdistymisavustussäännökset uudistetaan vuoden 2007 alusta. Yhdistymisavustuksia myönnetään vuosien 2008—2013 alusta voimaan tuleviin kuntajaon muutoksiin. Kuntien yhdistyessä turvataan valtionosuudet liitosta seuraavan viiden vuoden ajaksi. Yhdistymisavustukset kannustavat jatkossa kuntia monikuntaliitoksiin. Yhdistymisavustuksen määrä kuntaliitosta kohden alenee merkittävästi nykyisestä. Yhdistymisavustusta maksetaan kolmen vuoden ajalta. Yhdistymisavustuksia porrastetaan uuden kunnan kokonaisasukasmäärän, muiden kuin suurimman kunnan asukasmäärän ja kuntaliitoksessa mukana olevien kuntien lukumäärän perusteella. Jos kuntaliitos johtaa yli 20 000 asukkaan kuntaan, on yhdistymisavustuksen määrä suurempi. Erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan osalta maksetaan yhdistymisavustusta korotettuna vuosina 2008 ja 2009. Selvitetään erikseen määrättävien kriteereiden pohjalta erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevien kuntien mahdollisuudet turvata asukkailleen lainsäädännön edellyttämät palvelut sekä ryhtyä toimiin palvelujen edellytysten turvaamiseksi.

Palvelurakenne

Palvelurakenteita vahvistetaan kokoamalla kuntaa laajempaa väestöpohjaa edellyttäviä palveluja ja lisäämällä kuntien yhteistoimintaa. Tavoitteena on varmistaa koko maassa laadukkaat ja kansalaisten saatavilla olevat palvelut. Palvelurakenteen on oltava katta-

va ja taloudellinen ja sen on mahdollistettava voimavarojen tehokas käyttö. Kunnassa tai yhteistoiminta-alueella, joka huolehtii perusterveydenhuollosta ja siihen kiinteästi liittyvistä sosiaalitoimen tehtävistä, on oltava vähintään noin 20 000 asukasta. Kunnan tai yhteistoiminta-alueen, jolla on ammatillisesta koulutuksesta annetun lain mukainen ammatillisen peruskoulutuksen järjestämislupa, asukasmäärän on oltava vähintään noin 50 000 asukasta. Kunnan ja yhteistoiminta-alueen muodostamisen edellytyksistä voidaan poiketa, jos toiminnallisen kokonaisuuden muodostaminen ei saaristoisuuden tai pitkien etäisyyksien vuoksi ole mahdollista tai se on tarpeen kielellisten oikeuksien turvaamiseksi. Laajaa väestöpohjaa edellyttävien palvelujen turvaamiseksi maa jaetaan erikoissairaanhoitolaissa lueteltuihin kuntayhtymiin. Kunnan tulee kuulua yhteen kuntayhtymään. Kuntayhtymän tulee kunnan osoittamassa laajuudessa vastata palveluista, joista säädetään erikoissairaanhoitolaissa ja kehitysvammaisten erityishuollosta annetussa laissa. Kunta voi antaa kuntayhtymälle myös muita tehtäviä.

Toiminnan tuottavuutta parannetaan myös tehostamalla kuntien toimintaa palvelujen järjestämisessä ja tuottamisessa sekä vahvistamalla pääkaupunkiseudun ja muiden yhdyskuntarakenteellisista ongelmista kärsivien kaupunkiseutujen toimintaedellytyksiä.

Peruspalveluohjelma

Kuntien tehtäviä ja niiden rahoitusta käsittelevää peruspalveluohjelmaa kehitetään ja se vakinaistetaan osaksi lakiin perustuvaa valtion ja kuntien neuvottelumenettelyä. Kuntien rahoitus- ja valtionosuusjärjestelmä uudistetaan tavoitteena yksinkertainen ja läpinäkyvä järjestelmä. Uudistuksessa päätetään kuntien verotulopohjan vahvistamisesta siirtämällä verovähennyksiä valtion rasitukseksi sekä poistetaan kuntien rahoitusjärjestelmään liittyvät kuntien yhdistymisen ja yhteistyön esteet. Tavoitteena on hallinnonalakohtaisten valtionosuuksien yhdistäminen. Valtionosuusjärjestelmässä otetaan huomioon kuntien erilaiset olosuhteet ja palvelutarpeet. Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasausjärjestelmän on oltava neutraali kunta-valtio suhteen kannalta. Uudistus ei muuta valtion ja kuntien välistä kustannusten jakoa.

6.3 Kuntatalouden kehitys vuoteen 2011

Kuntatalouden lähtötilanne on taloudellisen tilanteen nopean kohenemisen takia parempi kuin kevään 2006 peruspalveluohjelmassa. Vuosikate riittää nettoinvestointien rahoittamiseen vuodesta 2009 lähtien. Tämä johtuu verotulojen ennakoitua nopeammasta kasvusta tänä ja ensi vuonna ja laskelmassa oletetusta toimintamenojen hidastuvasta kasvusta.

Mikäli toimintamenot kasvaisivat jatkossakin yli 5 % vuodessa, vuosikate painuisi syvään alijäämään ja kuntatalouden voimakas velkaantuminen jatkuisi. Lisäksi kuntien väestörakenteet ovat jo nyt hyvin eriytyneitä. Monilla alueilla ja monissa kunnissa muuttoliike kärjistää tilanteen paljon vaikeammaksi kuin miltä se koko kuntata-

louden näkökulmasta näyttää. Rahoitustilanteen pitkään jatkunut kireys yhdistettynä menokehitykseen liittyviin riskeihin edellyttääkin kunnilta ja valtiolta yhteistyötä palvelurakennetta ja tuottavuutta parantavissa ratkaisuissa, niin että toimintamenojen kasvu pysyisi tulevina vuosina maltillisena.

Vuonna 2006 kuntatalous säilyy alijäämäisenä, mutta kuntien ja kuntayhtymien vuosikate kohenee edellisvuodesta. Vuosikate kattaa käyttöomaisuuden poistot ensimmäisen kerran sitten vuoden 2002 mutta jää alle nettoinvestointien tason.

Vuonna 2007 kuntien ja kuntayhtymien vuosikate paranee vuoden 2006 ennakoidusta noin 2,0 mrd. eurosta noin 2,2 mrd. euroon ja ylittää noin viidenneksellä käyttöomaisuuden poistot. Tilikauden tuloksen arvioidaan olevan noin 0,7 mrd. euroa positiivinen. Rahoitustilanteen ennakoitu koheneminen perustuu verotulojen ja valtionosuuksien yhteensä noin 5 prosentin kasvuun sekä toimintamenojen kasvun hidastumiseen noin 4 prosenttiin. Verotulojen arvioidaan kasvavan 5 %, mikä pitää sisällään kuntien ja valtion välisen kustannustenjaon tarkistuksen viimeisen erän aikaistamisen vuodelle 2007. Tämä lisää kuntien tuloja 185 milj. euroa ennakoitua enemmän.

Kuntien nettoinvestointien odotetaan pysyvän likimain 2,3 mrd. euron tasolla, joten vuosikate ei aivan riitä kattamaan nettoinvestointeja. Kuntatalouden säilyessä lievästi alijäämäisenä kuntien velan määrä edelleen kasvaa, joskin selvästi viime vuosia hitaammin. Lainakannan vuoden 2007 lopussa arvioidaan olevan 8,3 mrd. euroa, mikä on noin 5 % suhteessa kokonaistuotantoon.

Kuntatalouden arvioidaan asteittain tasapainottuvan vuosina 2008—2011. Tämän seurauksena kuntien velan kasvu hidastuu. Verotulojen ennakoidaan kasvavan vuosina 2008—2011 keskimäärin noin 3,5 % vuodessa. Toimintamenojen kasvun arvioidaan hidastuvan keskimäärin vajaaseen 4 prosenttiin. Tämä perustuu oletuksiin mm. kuntien ansiotasokehityksen hidastumisesta, työnantajamaksujen alenemisesta ja henkilöstön määrän maltillisesta, vuosittain runsaan 2 000 henkilön kasvusta. Palvelujen ostojen ennakoidaan kasvavan keskimäärin runsaat 5 prosenttia vuodessa eli selvästi 2000-luvun alkuvuosia hitaammin. Nettoinvestointien oletetaan pysyvän nykyisellä, noin 2,3 mrd. euron tasolla.

Kuntien tulojen kasvu on nopeutunut vuodesta 2005 lähtien. Verotulot ja valtionosuudet lisääntyivät 5 % vuonna 2005, ja kasvuksi arvioidaan noin 7 % vuonna 2006. Kuntien maksutulot vuonna 2005 olivat 1 451 milj. euroa, missä on lisäystä 4 % edellisestä vuodesta. Myös v. 2006 maksutulojen arvioidaan laskelmassa kasvavan saman verran. Tämän jälkeenkin tulokehitys on selvästi nopeampaa kuin 2000-luvun alkuvuosina. Lisäksi kuntien rahoitusnäkymiä parantavat kustannustenjaon tarkistuksen aikaistaminen ja kuntatyön-

antajamaksurasituksen helpottuminen. Tämä antaa kunnille hyvän tilaisuuden taseiden kohentamiseen kehyskaudella.

Taulukko 19. Kuntatalouden (kuntien ja kuntayhtymien) kehitys vuosina 2005—2011, kuntien tilinpidon mukaan, milj. euroa (käyvin hinnoin)[1)]

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Tuloksen muodostuminen							
1. Toimintakate	**-18 010**	**-18 887**	**-19 641**	**-20 379**	**-21 109**	**-21 841**	**-22 605**
2. Verotulot	14 255	15 279	16 050	16 677	17 287	17 857	18 437
3. Valtionosuudet, käyttötalous	5 070	5 435	5 698	5 863	6 051	6 226	6 404
4. Rahoitustuotot ja -kulut, netto	162	139	140	138	141	141	145
5. Vuosikate (=1.+2.+3.+4.)	**1 477**	**1 965**	**2 247**	**2 298**	**2 370**	**2 383**	**2 380**
6. Poistot	-1 754	-1 819	-1 886	-1 956	-2 028	-2 103	-2 181
7. Satunnaiset erät, netto[1)]	283	600	300	300	300	300	300
8. Tilikauden tulos	**6**	**746**	**661**	**642**	**642**	**580**	**499**
Rahoitus							
9. Vuosikate	**1 477**	**1 965**	**2 247**	**2 298**	**2 370**	**2 383**	**2 380**
10. Satunnaiset erät[1)]	283	600	300	300	300	300	300
11. Tulorahoituksen korjauserät[1)]	-595	-750	-400	-400	-400	-400	-400
12. Tulorahoitus, netto (=9.+10.+11.)	**1 165**	**1 815**	**2 147**	**2 198**	**2 270**	**2 283**	**2 280**
13. Käyttöomaisuusinvestoinnit	-3 169	-3 250	-3 200	-3 200	-3 200	-3 200	-3 200
14. Rahoitusosuudet ja myyntitulot[1)]	1 068	1 214	880	880	880	880	880
15. Investoinnit, netto (=13.+14.)	**-2 101**	**-2 036**	**-2 320**	**-2 320**	**-2 320**	**-2 320**	**-2 320**
Rahoitusjäämä (=12.+15.)	**-937**	**-221**	**-173**	**-122**	**-50**	**-37**	**-40**
17. Lainakanta	7 705	8 155	8 335	8 465	8 515	8 555	8 595
18. Kassavarat	3 187	3 416	3 423	3 431	3 431	3 434	3 434
19. Nettovelka (=17.-18.)	4 518	4 739	4 912	5 034	5 084	5 121	5 161

[1)] Kuntatalouden kehitystä arvioitaessa tulee ottaa huomioon, että Espoon kaupunki sai vuonna 2006 sähkölaitosmyynnistä myyntituloa 364 milj. euroa. Tämä kertaluonteinen erä on kirjattu vuoden 2006 laskelmissa vastaavansuuruisena satunnaisiin tuottoihin (7,10), tulorahoituksen korjauseriin (11) sekä käyttöomaisuuden myyntituloihin (14). Kirjauksella on positiivinen vaikutus tilikauden tulokseen ja rahoitusjäämään. Lisäksi on otettu huomioon vaikutukset lainanottotarpeeseen ja kassavaroihin.

Vuodesta 2005 vuoteen 2007 kuntien vuosikate paranee sisäasiainministeriön kuntaosaston ennusteen mukaan kaikissa kuntaryhmissä. Taloudellisen tilanteen paranemisesta huolimatta alle 2 000 asukkaan kuntien vuosikate jää huomattavasti alle poistojen ja tilanne vuosikatteella tarkastellen heikkenee jälleen vuonna 2007 vuoteen 2006 verrattuna. Erityisesti yli 100 000 asukkaan kunnissa vuosikate paranee. Useilta vuosilta kertynyttä, kumulatiivista alijäämää oli vuoden 2005 lopussa 177 kunnalla yhteensä noin 433 milj. euroa. Kertynyt alijäämä kohdistui 80-prosenttisesti alle 10 000 asukkaan kuntiin.

Kuntien lainakanta kasvaa vuodesta 2005 vuoteen 2007, mutta vuoteen 2006 verrattuna lainakannan kasvu on olematon koko maan

tasolla v. 2007. Tämä johtuu siitä, että yli 40 000 asukkaan kunnissa lainamäärän arvioidaan pienenevän niiden hyvän taloudellisen tilanteen vuoksi. Lainakannan kasvu jatkuu kuitenkin voimakkaana pienissä kunnissa.

Taulukko 20. Kuntien talouskehitys vuosina 2005—2007 kuntien tilinpidon mukaan, euroa/as kuntaryhmittäin (vuodet 2006 ja 2007 eivät sisällä harkinnanvaraista rahoitusavustusta ja toimintakatteen kasvu peruspalveluohjelman mukaan)

Asukasluku	Vuosikate 2005	Vuosikate 2006	Vuosikate 2007	Lainakanta 2005	Lainakanta 2006	Lainakanta 2007
alle 2 000	-15	52	42	1 493	1 639	1 749
2 000—6 000	43	119	112	1 287	1 537	1 606
6 001—10 000	73	151	116	1 335	1 503	1 535
10 001—20 000	147	229	272	1 256	1 503	1 518
20 001—40 000	137	227	298	1 386	1 548	1 554
40 001—100 000	182	266	304	1 613	1 827	1 808
yli 100 000	453	568	641	1 249	1 315	1 267
Koko maa	213	305	351	1 347	1 515	1 516

Kuvio 8. Kuntien vuosikate ja kumulatiivinen yli-/alijäämä vuoden 2005 tilinpäätöksessä

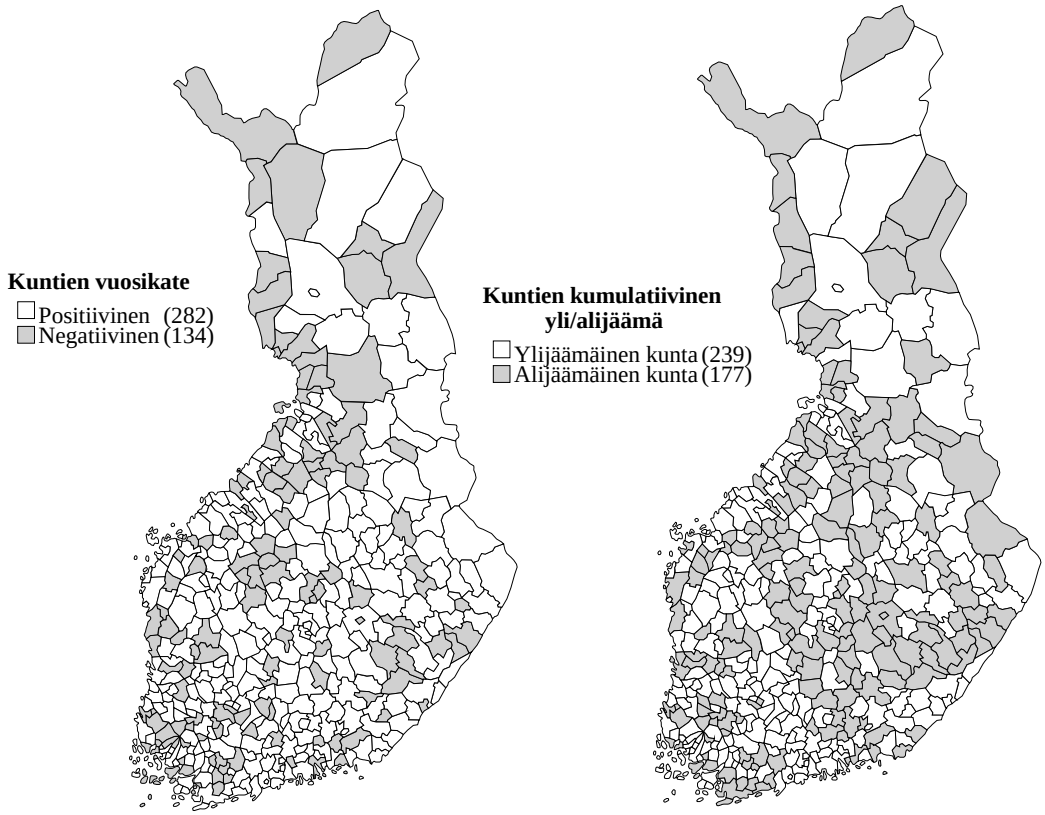

6.4 Peruspalvelujen järjestäminen

Noin 80 % kuntien toimintamenoista koostuu peruspalvelujen järjestämiseen kuuluvista valtionosuustehtävien menoista sosiaali- ja terveydenhuollossa sekä opetus- ja kulttuuritoimessa.

Kunnallisesta henkilöstöstä yli 80 % toimii sosiaali- ja terveydenhuollon sekä opetus- ja kulttuuritoimen tehtävissä. Työn painopiste peruspalveluissa siirtyy väestön ikärakenteen muutoksen seurauksena terveys- ja vanhuspalveluihin. Vakinaisen henkilöstön määrä ja suhteellinen osuus on kasvanut viime vuosina ja kehityksen arvioidaan jatkuvan samansuuntaisena myös tulevina vuosina. Suurten ikäluokkien siirtyessä eläkkeelle vuosikymmenen lopulla kasvaa uuden henkilöstön rekrytointitarve kunnissa.

Kuntien menot

Kuntien ja kuntayhtymien menokehitystä koskeva laskelma on tehty olettaen, että valtion toimenpiteistä aiheutuu kunnille menoja vuositasolla noin 70 milj. euroa.

Kuntien toimintamenojen kehitykseen kehyskaudella liittyy merkittäviä epävarmuustekijöitä. Palvelujen ostot ovat kasvaneet viime vuosina voimakkaasti, ja kasvupaineet ovat suuret lähitulevaisuudessakin, kun väestön ikääntymisen myötä etenkin hoivapalvelujen kysynnän kasvu nopeutuu. Kuntien palkkakustannusten kehitykseen liittyvät riskit koskevat sekä henkilöstön määrän että ansiotason kehitystä. Vuosituhannen vaihteen jälkeen kunnat ovat lisänneet henkilöstönsä määrää lähes 30 000 henkilöllä, vaikka väestörakenteen muutoksen aiheuttamat paineet ovat olleet vielä melko vähäisiä. Kuntien ansiotaso on vuodesta 2004 lähtien kohonnut muuta taloutta nopeammin. Tätä ennen tilanne oli päinvastainen, kun kuntien palkkakehitys oli selvästi muuta taloutta hitaampaa. Lisäksi työvoiman saantivaikeudet uhkaavat lisätä palkkapaineita.

Vuonna 2007 kuntien ja kuntayhtymien toimintamenojen arvioidaan lisääntyvän 4,2 %. Tämä on selvästi vähemmän kuin vuosina 2000—2005, jolloin toimintamenot kasvoivat keskimäärin lähes 5,5 % vuodessa. Toimintamenojen kokonaismääräksi arvioidaan noin 28,9 mrd. euroa, mistä noin 60 % on palkkausmenoja ja noin 30 % palvelujen ja tavaroiden ostoja.

Menojen kasvun hidastumisen ennakoidaan johtuvan pääosin henkilöstömenojen ja avustusten edellisvuotta hitaammasta kasvusta. Kuntien ansiotason arvioidaan kohoavan 2,5 % eli arviolta 0,5 prosenttiyksikköä vähemmän kuin v. 2006. Vaikka kuntatyönantajan eläkemaksua korotetaan ja henkilöstön määrän ennakoidaan lisääntyvän 3 000 henkilöllä, palkkausmenojen kasvun ennakoidaan hidastuvan 3,5 prosenttiin. Syyskuun loppuun asti voimassa olevaan tulopoliittiseen sopimukseen ei sisälly vuodelle 2007 ajoittuvia palkankorotuksia. Työvoiman saantivaikeuksien lisääntyminen uhkaa kuitenkin lisätä paineita liukumiin. Ostojen kasvu jatkuu edelleen varsin nopeana. Kuntien maksamien avustusten määrän arvioidaan pysyvän kuitenkin vuoden 2006 tasolla.

Vuosina 2008—2011 toimintamenojen ennakoidaan kasvavan keskimäärin lähes 4 prosenttia vuodessa. Vaikka toimintamenojen

prosentuaalinen kasvu hidastuukin, on toimintamenojen lisäys jatkossa edelleen yli 1 mrd. euroa vuodessa ja niiden osuuden bruttokansantuotteesta arvioidaan nousevan 18,7 prosentista 19,0 prosenttiin vuosina 2007—2011.

Henkilöstön määrän ennakoidaan olevan vuoden 2007 lopussa 453 000 ja kohoavan vuoteen 2011 mennessä 463 000 henkilöön. Kehitysarviossa henkilöstön määrän arvioidaan kasvavan ainoastaan sosiaali- ja terveystoimessa. Kunta-alalla eläkkeelle siirtyvien määrän kasvu kiihtyy kehyskauden loppua kohti. Vuosittain eläkkeelle siirtyvien määrä kasvaa vuoden 2006 vajaasta 12 000 henkilöstä huippuvuoden 2014 reiluun 16 000 henkilöön. Lisäksi työvoiman tarjonnan kääntyminen laskuun vaikeuttaa kuntien työvoiman saantia, kun työmarkkinoille tulevista uusista ikäluokista entistä suuremman osuuden tulisi työllistyä kuntasektorille.

Taulukko 21. Kuntien ja kuntayhtymien menot 2005—2011, mrd. euroa (käyvin hinnoin)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
1. Toimintamenot	**26,4**	**27,8**	**28,9**	**30,0**	**31,2**	**32,3**	**33,5**
Palkkausmenot	16,2	16,9	17,5	18,1	18,7	19,3	20,0
Palkat	12,4	12,8	13,3	13,8	14,3	14,8	15,3
Muut henkilöstömenot	3,8	4,0	4,2	4,3	4,4	4,6	4,7
Ostot	8,0	8,5	9,0	9,5	10,0	10,5	11,0
Avustukset	1,8	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Muut toimintamenot	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5
2. Toimintatulot	**8,3**	**8,9**	**9,3**	**9,7**	**10,0**	**10,4**	**10,9**
3. Toimintakate	**-18,0**	**-18,9**	**-19,6**	**-20,4**	**-21,1**	**-21,8**	**-22,6**
4. Korkomenot, brutto	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
5. Investoinnit, brutto	3,2	3,3	3,2	3,2	3,2	3,2	3,2
6. Menot yhteensä (1+4+5)	**29,7**	**31,2**	**32,4**	**33,5**	**34,6**	**35,8**	**36,9**
7. Bruttokansantuote	157,4	166,8	173,4	178,9	184,3	189,3	194,1
8. Bruttomenot, % BKT:sta	18,9	18,7	18,7	18,7	18,8	18,9	19,0
9. Kokonaistulot, % toimintamenoista	17,9	18,0	18,2	18,3	18,4	18,5	18,7
10. Toimintatulot, % toimintamenoista	31,7	32,0	32,1	32,2	32,2	32,4	32,5
Työlliset, 1000 henkilöä	448	450	453	456	458	460	463

Kuntien verotulot

Kuntien peruspalvelut rahoitetaan pääosin kuntien omilla verotuloilla. Verotuloja arvioidaan kertyvän v. 2007 noin 16,1 mrd. euroa.

Taulukko 22. Kuntien verotulot vuosina 2005—2011, milj. euroa

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Kunnallisvero	12 364	13 260	13 924	14 474	15 004	15 514	16 034
Yhteisövero	1 162	1 249	1 336	1 383	1 433	1 463	1 493
Kiinteistövero	729	770	790	820	850	880	910
Verotulot yht.	**14 255**	**15 279**	**16 050**	**16 677**	**17 287**	**17 857**	**18 437**
Verotulot, % BKT:sta	9,1	9,2	9,3	9,4	9,4	9,5	9,5
Muutos, %							
Kunnallisvero	3,6	7,3	5,0	4,0	3,7	3,4	3,4
Yhteisövero	9,8	7,5	7,0	3,5	3,6	2,1	2,1
Kiinteistövero	5,8	6,2	2,6	3,8	3,7	3,5	3,4
Verotulot yht.	**4,2**	**7,2**	**5,0**	**3,9**	**3,7**	**3,3**	**3,2**
Kunnallisveroprosentti, keskimäär.	18,30	18,40	18,40	18,40	18,40	18,40	18,40
Yhteisöveroprosentti	26	26	26	26	26	26	26
Kuntien osuus yhteisöverosta, %	22,03	22,03	22,03	22,03	22,03	22,03	22,03

Kuntien verotulojen arvioidaan kasvavan 5 % v. 2007. Kunnallisveron veropohjan kasvu hidastuu palkkasumman kasvun hidastuessa, mutta kunnallisverotuksen ansiotulovähennyksen alentaminen kasvattaa kunnallisveron tuottoa. Vuosille 2005—2008 jaksotetun valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon tarkistuksen viimeisen erän maksamista aikaistetaan vuodelle 2007. Se suoritetaan kunnille siten, että kunnallisverotuksen ansiotulovähennystä pienennetään. Kuntien verotulot kasvavat tämän muutoksen seurauksena 185 milj. euroa v. 2007. Rahoituslaskelmassa keskimääräisen kunnallisveroprosentin oletetaan pysyvän vuosina 2007—2011 vuoden 2006 tasolla. Yhteisöveron tuoton arvioidaan kasvavan 7 % ja kiinteistöveron 2,6 % v. 2007. Kuntien verotulot suhteessa bruttokansantuotteeseen kasvavat hieman edellisvuodesta.

Valtionavut

Valtio rahoittaa kuntien peruspalveluja valtionapujen kautta yhteensä 7,8 mrd. eurolla v. 2007. Kuntien valtionavut ovat pääosin laskennallisia ja yleiskatteisia. Laskennallisiin valtionosuuksiin ehdotetaan 7 008 milj. euroa. Muihin valtionapuihin ehdotetaan 746 milj. euroa. Valtionavut lisääntyvät yhteensä 293 milj. eurolla v. 2007. Lisäykseen sisältyvät valtionosuudet uusien tehtävien aiheuttamiin menoihin, valtionosuuksien indeksitarkistukset sekä v. 2007 maksettava osuus valtion ja kuntien välisestä kustannustenjaon tarkistuksesta.

Valtion päättämien toimenpiteiden lisäksi kuntien valtionapuihin vaikuttaa ikärakenteen ja väestön määrän muutos. Muutoksesta johtuen sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuudet lisääntyvät noin 48 milj. eurolla v. 2007. Opetustoimen osalta ikäluokkien pienentymisestä aiheutuu esi- ja perusopetuksen valtionosuuksien vähentymistä kuntien osalta noin 24 milj. euroa. Muutoksesta johtuen kun-

tien laskennalliset kustannukset lisääntyvät sosiaali- ja terveydenhuollossa noin 144 milj. euroa ja opetustoimessa alenevat noin 54 milj. euroa.

Taulukko 23. Peruspalvelubudjettitarkastelun piirissä olevat kuntien ja kuntayhtymien valtionavut 2005—2007 valtion talousarviossa, milj. euroa, ja muutos 2006—2007, %

	2005	2006	2007 esitys	2006—2007, %
Valtionosuusjärjestelmän piirissä olevat laskennalliset valtionosuudet tasauserineen				
SM	157	200	189	-5,5
OPM	2 350	2 480	2 516	1,4
siitä kuntayhtymien yksikköhintarahoitus	1 057	1 116	1 132	1,4
STM	3 673	4 022	4 303	7,0
Laskennalliset valtionosuudet yhteensä	6 180	6 702	7 008	4,6
Muut peruspalvelubudjettitarkastelun valtionavut				
SM, harkinnanvarainen rahoitusavustus	40	27	12	
SM, kuntien yhdistymisavustukset	41	25	55	
OPM, harkinnanvaraiset avustukset	68	56	55	
OPM, kulttuuritoiminta, liikuntatoimi ja nuorisotyö	28	29	29	
OPM, perustamishankkeet	76	73	53	
STM, erikoissairaanhoitolain mukainen tutkimus (EVO)	41	49	49	
STM, lääkäri- ja hammaslääkärikoulutus (EVO)	90	87	87	
STM, lastensuojelu	55	-	-	
STM, lasten ja nuorten psykiatria, hoitojonot	5	4	-	
STM, perustamis- ja kehittämishankkeet	55	54	40	
STM, perustoimeentulotuki	-	228	241	
TM, työllistämistuki kunnille	68	68	69	
TM, kuntouttava työtoiminta	7	7	7	
TM, korvaukset maahanmuuttajista	51	53	51	
Muut peruspalvelubudjettitarkastelun valtionavut yhteensä	625	759	746	-1,7
Peruspalvelubudjettitarkastelun valtionavut yhteensä	6 805	7 461	7 754	3,9

Tehtäväkohtaisten sosiaali- ja terveydenhuollon sekä opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuksien piirissä olevissa peruspalveluissa kuntien rahoitusosuus muodostuu lakiin perustuvasta omarahoitusosuudesta, joka on asukasta kohti kaikissa kunnissa samansuuruinen. Vuonna 2007 kuntien omarahoitusosuus on sosiaali- ja terveydenhuollossa 1 602 euroa sekä opetus- ja kulttuuritoimessa 640 euroa asukasta kohti.

Taulukossa 24 esitettävät sosiaali- ja terveydenhuollon laskennalliset kustannukset, valtionosuudet ja omarahoitusosuudet kattavat kuntien ja kuntayhtymien järjestämät palvelut. Taulukossa 25 esitettävät opetus- ja kulttuuritoimen laskennalliset kustannukset ja valtionosuudet kattavat kuntien ja kuntayhtymien järjestämät palvelut. Kuntien rahoitusosuudet kattavat mainittujen palvelujen lisäksi

rahoitusosuudet myös yksityisten ja valtion järjestämään koulutukseen.

Taulukko 24. Kuntien ja kuntayhtymien laskennalliset kustannukset, kuntien omarahoitusosuudet sekä valtionosuudet sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannuksiin, milj. euroa

	2005	2006	2007	2006—2007, %
Sosiaali- ja terveydenhuolto				
laskennalliset kustannukset	11 682	12 028	12 671	5,4
kuntien omarahoitusosuudet	7 922	8 020	8 378	4,5
valtionosuudet (ilman tasauseriä)	3 760	4 008	4 293	7,1

Taulukko 25. Kuntien ja kuntayhtymien laskennalliset kustannukset, kuntien rahoitusosuudet sekä valtionosuudet opetus- ja kulttuuritoimen käyttökustannuksiin, milj. euroa

	2005	2006	2007	2006—2007, %
Opetus- ja kulttuuritoimi				
laskennalliset kustannukset	5 280	5 485	5 558	1,3
kuntien rahoitusosuudet	3 151	3 266	3 347	2,5
valtionosuudet (ilman tasauseriä)	2 404	2 479	2 510	1,3

Vuonna 2007 valtionosuustehtävien kustannustason muutoksen arvioidaan olevan 2,4 %, mikä lisää peruspalvelujen järjestämisen kustannuksia sosiaali- ja terveyshuollossa 292 milj. euroa sekä opetus- ja kulttuuritoimessa 107 milj. euroa, eli yhteensä 399 milj. euroa. Valtio osallistuu kustannusten nousuun valtionosuuksiin tehtävien indeksikorotusten kautta. Vuonna 2007 valtionosuuksiin tehdään 2,0 prosentin suuruinen indeksikorotus, joka on 75 % täysimääräisestä kustannustason muutoksesta v. 2007 sekä vuoden 2005 tason 0,2 prosenttiyksikön suuruisesta korjauksesta. Indeksikorotus lisää valtionosuuksia 147 milj. eurolla, josta kuntien ja kuntayhtymien osuus on 133 milj. euroa. Täysimääräinen indeksikorotus olisi 2,6 % ja se lisäisi valtionosuuksia 196 milj. eurolla, josta kuntien ja kuntayhtymien osuus olisi 177 milj. euroa. Rahoituslaskelmassa on käytetty laskentaoletuksena vuosille 2008—2011 täysimääräistä indeksikorotusta.

Tehtäväkohtaisia ja yleistä valtionosuutta lisätään tai vähennetään kuntakohtaisesti valtionosuuksien tasauksella, joka perustuu kunkin kunnan laskennallisten verotulojen määrään. Vuoden 2007 tasaus perustuu verovuoden 2005 tietoihin. Tasaus jaetaan kolmelle hallinnonalalle suhteessa: STM 57 %, OPM 37 % ja SM 6 %.

Taulukko 26. Valtionosuuksien tasaukset 2005—2007, milj. euroa

	2005	2006	2007
Tasauslisät	635	705	715
Tasausvähennykset	-788	-672	-698
Erotus / netto	-153	33	17

Verotuloihin perustuvien valtionosuuksien tasauslisien määrä on noin 715 milj. euroa, jossa lisäystä edelliseen vuoteen on noin 10 milj. euroa. Tasauslisää saa 329 kuntaa. Valtionosuuksien tasausvähennys tehdään 72 kunnalle, määrältään noin 698 milj. euroa.

6.5 Valtion toimenpiteet

Valtion toimenpiteet lisäävät tai vähentävät kuntien ja kuntayhtymien menoja ja tuloja toiminnan muutosten, budjettipäätösten, valtionosuuksien indeksitarkistusten, valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon tarkistuksen sekä verotuksen ja sosiaaliturvamaksujen muutosten johdosta. Vuonna 2007 arvioidaan edellä lueteltujen perusteiden vaikuttavan kuntien ja kuntayhtymien talouteen vuoteen 2006 verrattuna seuraavasti:

Taulukko 27. Valtion toimenpiteiden vaikutukset kuntien ja kuntayhtymien talouteen valtion talousarviossa, milj. euroa, muutokset vuodesta 2006 vuoteen 2007

	menot	**tulot**
1. Toiminnan muutokset ja budjettipäätökset		
Valtionosuusuudistukseen liittyvät siirtymätasaukset		+6
Työmarkkinatukiuudistuksen rahoitusmuutokset:		
— TM, passiivinen työmarkkinatuki (yli 500 päivää)	-15	
— SM, uudistukseen liittyvä siirtymäkauden kompensaatio		-15
SM, harkinnanvarainen rahoitusavustus		-15
SM, kuntien yhdistymisavustukset ja investointituki		+30
STM, laskennallinen valtionosuus:		
— kansallinen terveyshanke, valtionosuus-%:n korotus		+50
— sosiaalialan kehittämishanke, valtionosuus-%:n korotus		+8
— perhehoitajien saatavuuden parantaminen	+2	+1
— tulkkipalvelujen lisääminen	+5	+2
— omaishoitajien vapaan lisääminen	+23	+8
— erityislastentarhanopettajien palvelujen saatavuus	+3	+1
— vammaisten päivätoiminnan laajentaminen	+18	+6
— elatustuen korottaminen	+7	+3
— kotihoidontuen sisarkorotus ja eräät täsmennykset	+5	+2
— asumismenojen omavastuun poiston kompensaatio		+13
STM, toimeentulotuen asumismenojen omavastuun poistaminen	+26	+13
STM, kehittämishankkeet	-14	-14
STM, lasten ja nuorten psykiatria	-4	-4

Taulukko 27. Valtion toimenpiteiden vaikutukset kuntien ja kuntayhtymien talouteen valtion talousarviossa, milj. euroa, muutokset vuodesta 2006 vuoteen 2007

OPM, lisäkoulutuksen oppisopimuskiintiön korottaminen	+7	+7
OPM, kouluhyvinvoinnin hanke		+4
OPM, aamu- ja iltapäivätoiminnan korvattavan tuntimäärän lisäys		+7
OPM, ammatillisen koulutuksen näytöt	+2	+1
OPM, perusopetuksen tietoliikenneyhteydet		+1
OPM, perustamishankkeet		-21
OPM, ammatillinen lisäkoulutus		+1
OPM, ammattikorkeakoulut, hankerahoitus		-5
Yhteensä	+65	+90
2. Indeksikorotukset 2,0 % (75 % täysimääräisestä 2,4 %:n kustannus-tason noususta ja 75 % v. 2005 0,2 %-yks. suuruisesta korjauksesta)		
OPM, josta		+62
— kunnat (77 %)		+48
— yksityiset (23 %)		+14
STM		+82
SM		+3
Yhteensä**,**		+147
josta kunnat		+133
3. Valtion ja kuntien välinen kustannustenjaon tarkistus		
OPM, josta		+23
— kunnat		+18
— yksityiset		+5
STM		+63
Yhteensä, josta		+86
kunnat		+81
4. Verotuksen ja maksujen muutokset		
Kunnallisverotuksen ansiotulovähennyksen pienentäminen (valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon tarkistuksen viimeisen erän maksamisen aikaistaminen)		+185
Valtionverotuksen ansiotulovähennyksen ja tuloveroasteikon muutosten (ns. tupo-kevennykset) vaikutus kuntien verotuloihin		-17
Matkakuluvähennyksen enimmäismäärän korottaminen		-7
Tupo-kevennysten ja matkakuluvähennyksen korotuksen kompensaatio kunnallisverotuksen ansiotulovähennystä alentamalla		+24
Yhteensä		+185
Valtion toimenpiteiden vaikutukset yhteensä		
— ilman indeksikorotuksia	+65	+356
— indeksikorotukset mukaan lukien	+65	+489
Netto ilman indeksikorotuksia		+291
Netto indeksikorotukset mukaan lukien		+424

Vuonna 2007 kuntien yhdistymisavustuksiin osoitetaan 55 milj. euroa, mikä on noin 30 milj. euroa vuotta 2006 enemmän. Kuntien harkinnanvaraisen rahoitusavustuksen määräksi ehdotetaan 12 milj. euroa, jossa on vähennystä 14,5 milj. euroa.

Kansallisen terveydenhuollon hankkeen sekä Sosiaalialan kehittämishankkeen toteuttamiseksi sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuuksia lisätään 75 milj. eurolla. Tästä käytetään valtionosuusprosentin korottamiseen noin 70,7 milj. euroa, erityislastentarhanopettajien palvelujen saatavuuden parantamiseen 1,0 milj. euroa, päivätoiminnan laajentamiseen koskemaan kaikkia vaikeimmin vammaisia sekä tulkkipalvelujen lisäämiseen 7,8 milj. euroa, omaishoitajille järjestettävän vapaan lisäämiseen 7,8 milj. euroa, elatustuen korottamiseen 2,5 milj. euroa, perhehoitajien saatavuuden parantamiseen 0,5 milj. euroa sekä lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tukeen 1,8 milj. euroa. Näiden uudistusten arvioidaan lisäävän kuntien menoja v. 2007 yhteensä 63 milj. euroa.

Osana kaikkein heikoimmassa asemassa olevien tukemiseksi tehtyjä toimenpiteitä toimeentulotuesta poistettiin asumismenojen omavastuu 1.9.2006 lukien. Kustannukset korvataan kunnille täysimääräisinä lisäämällä valtionosuuksia yhteensä 14 milj. eurolla v. 2006 ja 26 milj. eurolla v. 2007.

Valtionavustus kunnille sosiaali- ja terveydenhuollon hankkeisiin on 40 milj. euroa, josta vajaat 15 milj. euroa on kansallisen terveydenhuollon hankkeen kehittämishankkeisiin ja pandemiaan varautumiseen sekä runsaat 25 milj. euroa Sosiaalialan kehittämishankkeeseen ja Alkoholiohjelman hankkeisiin.

Opetus- ja kulttuuritoimen alalla on tarkoitus toteuttaa eräitä toiminnallisia muutoksia, joilla on vaikutusta kuntien tuloihin ja menoihin. Kouluhyvinvoinnin tueksi käynnistetään laaja valtakunnallinen toimenpidekokonaisuus, johon kohdennetaan v. 2007 yhteensä 8 milj. euroa, josta valtionavustuksina kunnille ja kuntayhtymille noin 4 milj. euroa. Aamu- ja iltapäivätoiminnan korvattavan tuntimäärän lisäys kolmesta neljään tuntiin lisää kuntien valtionosuuksia 7 milj. eurolla. Ammatillisen koulutuksen näyttöjen käyttöönotto vuodesta 2006 vaikuttaa myös kuntien tuloihin ja menoihin. Näyttöjen käyttöönoton laajenemisen myötä kuntien menojen arvioidaan kasvavan v. 2007 noin 2 milj. eurolla ja valtionosuudet 1 milj. eurolla. Tietoliikenneyhteyksien parantamiseen liittyviin investointeihin lisätään valtionavustusta 1 milj. euroa v. 2007. Oppisopimusopiskelijoiden lisäkoulutukseen kohdennetaan lisää rahoitusta siten, että kuntien tulojen arvioidaan kasvavan 7 milj. eurolla. Koska kyse on valtion rahoittamasta toiminnasta, kasvavat myös kuntien menot vastaavasti.

Vuosille 2005—2008 jaksotetusta valtion ja kuntien välisestä kustannustenjaon tarkistuksesta maksetaan yhteensä 86 milj. euroa v. 2007. Tästä kuntien osuus on 81 milj. euroa.

Vuosille 2005—2008 jaksotetun valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon tarkistuksen viimeisen erän maksamista kunnille aikaistetaan vuodelle 2007. Se suoritetaan siten, että kunnallisverotuksen ansiotulovähennystä pienennetään ja valtionverotuksen veroperusteita muutetaan siten, että verovelvollisten asemaan muutoksilla ei ole merkittävää vaikutusta. Kuntien verotulot kasvavat tämän seurauksena 185 milj. euroa v. 2007.

Matkakuluvähennyksen enimmäismäärää korotetaan v. 2007, mikä alentaa verotuottoja 14 milj. euroa, josta kuntien osuus on 7 milj. euroa. Lisäksi tuloverotuksen keventämistä jatketaan v. 2007 tulopoliittisen sopimuksen yhteydessä päätetyllä tavalla. Kevennykset toteutetaan kokonaan valtionverotuksen puolella, mutta ne alentavat välillisesti myös kuntien verotuloa 17 milj. eurolla. Nämä kuntien verotulomenetykset, yhteensä 24 milj. euroa, kompensoidaan kunnille kunnallisverotuksen ansiotulovähennystä alentamalla.

Valtion toimenpiteet lisäävät nettomääräisesti kuntien menoja 65 milj. euroa v. 2007. Valtion toimenpiteiden vaikutusten yhteenveto sisältyy kokonaisuudessaan taulukkoon 27.

Talousarvioesitykseen sisältyvien valtion toimenpiteiden arvioidaan menojen, tulojen ja veroperustemuutosten kokonaisvaikutuksena parantavan kuntien rahoitusasemaa vuoteen 2006 verrattuna nettomääräisesti 291 milj. euroa ilman indeksikorotuksia ja indeksikorotukset mukaan lukien 424 milj. euroa.

Valtion vuoteen 2007 kohdistamien uusien toimenpiteiden lisäksi kuntatalouden tasapainoon ja peruspalvelujen rahoitustarpeeseen vaikuttavat kunnille aikaisemmin säädettyjen tehtävien ja velvoitteiden määrän ja palvelujen kysynnän sekä verotulojen, palkkauskustannusten ja kustannustason kehitys.

Peruspalveluohjelman mukaan valmistellaan sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksu-uudistusta. Uudistuksen tarkoituksena on turvata kunnallisten palvelujen asiakasmaksupohja ja maksujen oikeudenmukainen jakautuminen.

Palveluiden tuottavuuden kehittäminen

Peruspalvelujen kysynnän kasvun ja lisääntyvien menopaineiden hallinta on tärkeää sekä koko talouden kasvumahdollisuuksien että kuntatalouden rahoituksen kestävyyden turvaamisen kannalta. Terveydenhuollon menojen kasvu on nopeutunut 2000-luvun alkuvuosina.

Käytettävissä olevien tilastotietojen ja tutkimustulosten mukaan peruspalvelujen tuottavuus on 2000-luvun alussa ollut heikkoa. Tämä on johtunut ensisijassa kuntien henkilöstön määrän voimakkaasta lisäyksestä. Kasvu on johtunut pääosin uusista tehtävistä, palvelujen laatutason kehittämisestä ja erilaisista kehittämishankkeista. On mahdollista, että osa palvelujen tuottavuuden alenemisesta johtuu henkilöstön lisäämisellä aikaansaadusta laadun paranemisesta.

Tuottavuuskehityksen ohella erityistä huomiota kannattaa kiinnittää tuottavuus- ja tehokkuuseroihin, jotka viittaavat mahdollisuuksiin lisätä tuottavuutta. Palveluja tuottavien yksiköiden ja myös kuntien väliset tehokkuuserot ovat huomattavia.

VATT:n tutkimusten mukaan terveyskeskusten väliset tehokkuuserot ovat huomattavan suuria. Tehottomimman viidenneksen keskimääräinen tehokkuus oli 0,63. Tämä tarkoittaa sitä, että nämä terveyskeskukset ovat keskimäärin 37 % tehottomampia kuin kaikista tehokkaimmat terveyskeskukset. Kunnallisen päivähoidon keskimääräinen tehokkuus oli 0,83 eli keskimääräinen toiminnallinen tehottomuus oli 17 % olosuhdetekijöiden huomioon ottamisen jälkeen. Tehottomia ja tehokkaita kuntia on melko tasaisesti ympäri maata kaikissa kokoluokissa. Perusopetuksen keskimääräinen tehokkuus on korkeampi ja kuntien väliset tehokkuuserot selvästi pienempiä kuin terveyskeskuksissa ja lasten päivähoidossa.

Kuntien edellytykset selvitä kasvavista menopaineista paranevat oleellisesti, jos uudistuksilla kyetään nostamaan tuottavuutta. Tuottavuuskehityksen kääntämiseksi olisi tärkeää, että tehokkuudeltaan heikoimmat kunnat omaksuisivat hyvin toimivien kuntien parhaimpia toimintatapoja ja siten tuottaisivat palveluja tehokkaammin. Kunnissa tulisi erityisesti arvioida syitä, jotka aiheuttavat tehottomuutta. Kuntasektorin vastuulla olevien peruspalvelujen tuotantoa pyritään tehostamaan ensisijaisesti kunta- ja palvelurakennehankkeella.

7. Valtion resurssihallinto

Valtion resurssihallinnon keskeiset tehtävät ovat valtiotyönantajan toiminta ja hallinnon kehittäminen. Valtion budjettitalouden piirissä työskentelee v. 2007 noin 122 800 henkilöä ja työvoimakustannukset ovat noin 5,4 mrd. euroa.

Hallituksen lähtökohtana on julkisen sektorin vastuulla olevien palvelujen saatavuuden ja laadun turvaaminen myös tulevaisuudessa. Hallintoa kehitetään tästä lähtökohdasta mahdollisimman tehokkaaksi ja taloudelliseksi.

Valtiontalouden kehyspäätöksen 2007—2011 mukaan valtionhallinnon tuottavuusohjelma siirtyy v. 2007 kokonaisuudessaan toteuttamisvaiheeseen, jossa ministeriöt toteuttavat hallinnonaloillaan kehyspäätöksen valmistelun perustana olleet tuottavuushankkeet ja ottavat niiden vaikutukset huomioon talousarviossa. Valtiovarainministeriön ohjaamana toteutetaan joukko koko valtionhallinnon kattavia yleishallinnon ja tukipalvelujen uudistuksia jotka parantavat tuottavuutta sekä vähentävät menoja ja henkilöstötarvetta.

7.1 Työnantaja- ja henkilöstöpolitiikka

Valtion henkilöstöpolitiikan linjan vaikuttavuuden arviointi ja meneillään olevat merkittävät valtionhallinnon toimintojen kehittämistoimet, kuten tuottavuuden parantaminen ja toimintojen alueellistaminen, ovat edellyttäneet valtioneuvoston v. 2001 päättämän henkilöstöpoliittisen linjan täydentämistä. Valtioneuvosto onkin 23.3.2006 tehnyt periaatepäätöksen valtion henkilöstön aseman järjestämisestä organisaation muutostilanteissa. Periaatepäätöksen tarkoituksena on vahvistaa yhtenäiset toimintatavat organisaatioiden muutostilanteisiin ja henkilöstön aseman turvaamiseen sekä tukea muutosten hallintaa ja laadukasta johtamista.

Valtiontalouden kehyspäätöksessä 2007—2011 asetetun tuottavuustavoitteen toteuttaminen edellyttää strategisen henkilöstösuunnittelun kehittämistä yleensä. Muutoinkin valtion organisaatioiden toimintaympäristössä tapahtuvat tuottavuutta, taloudellisuutta ja vaikuttavuutta koskevat muutokset korostavat toimintastrategiaan perustuvan henkisten voimavarojen hallinnan ja johtamisen merkitystä. Henkisten voimavarojen hallintaa tulee kehittää asettamalla tulostavoitteita ja seuraamalla säännöllisesti niiden toteutumista.

Valtion palkkausjärjestelmät on uudistettu siten, että uuden palkkausjärjestelmän piirissä on 96 % valtion henkilöstöstä ja lähes kaikki virastot. Valtion palkkakilpailukyvyn parantamisessa painopiste on siirtynyt palkintajärjestelmien kehittämiseen.

Valtion virka- ja työehtosopimukset vuosille 2005—2007 on tehty 16.12.2004 allekirjoitetun tulopoliittisen sopimuksen mukaisina. Sopimukset ovat voimassa 30.9.2007 saakka. Vuonna 2006 palkkoja tarkistettiin 1.6.2006 lukien yleiskorotuksella 1,4 %, liittoerällä 0,4 % ja keskimäärin 0,25 prosentin suuruisella tasa-arvoerällä. Sopimuksiin ei sisälly palkantarkistuksia vuodelle 2007.

Tulopoliittisen sopimuksen indeksiehtoa koskeneissa tarkasteluissa loppuvuodesta 2005 todettiin, että se ei johtanut palkkojen korotuksiin. Touko-kesäkuussa 2006 sopijaosapuolet tarkastelivat sopimuksen päämäärien toteutumista ja ansiokehitystä kaikkien palkansaajien ja eri sektoreiden tai sopimusalojen osalta. Valtionhallinnon osalta ei ollut huomautettavaa eikä vaatimuksia tarkastelulausekkeeseen liittyen.

Vuoden 2006 palkankorotusten perintövaikutus vuodelle 2007 on budjetoitu tässä talousarvioesityksessä. Tällä perusteella toimintamenomäärärahoja on lisätty yhteensä 35 milj. eurolla verrattuna vuoden 2006 talousarvioon. Uusien palkkausjärjestelmien käyttöotto lisää palkkausmenoja yhteensä 26 milj. eurolla.

Valtion henkilöstön ansioiden arvioidaan nousevan v. 2006 keskimäärin 2,7 %, josta 1,6 prosenttiyksikköä johtuu sopimuskorotuksista ja 1,1 prosenttiyksikköä sopimusten soveltamisesta.

Taulukko 28. Budjettitalouden henkilöstöä kuvaavia tunnuslukuja vuosina 2004—2007

Tunnusluku	2004	2005	2006[1)]	2007[1)]
Henkilöstön lukumäärä	123 900	123 800	123 700	122 800
Muutos edell. vuodesta, %	-0,2	-0,1	-0,1	-0,7
Henkilötyövuodet, lukumäärä	120 400	120 900	120 800	119 900
Muutos edell. vuodesta, %	-0,2	0,4	-0,1	-0,7
Palkkasumma, milj. euroa[2)]	3 991	4 146	4 250	4 296
Työvoimakustannukset, milj. euroa[2)]	5 060	5 284	5 319	5 377
Keskimääräinen kokonaisansio euroa/kk/henkilö	2 643	2 729	2 803	2 867
Palkkojen sivukulut, %	60,9	61,8	58,9	58,9
Valtion maksamat kaikki eläkemenot, milj. euroa	2 875	2 955	3 044	3 135
Naisten osuus, %	49,0	49,1	49,2	49,3
Henkilöstön keski-ikä, vuotta	42,9	43,1	43,2	43,3

[1)] Vuodet 2006 ja 2007 ovat pääosin arvioita. Niissä on huomioitu tuottavuuden parantamisen mahdollistama valtion henkilöstön väheneminen vuoteen 2007, mutta ei muita vuoden 2007 talousarvioesitykseen sisältyviä henkilöstömuutoksia.

[2)] Vuosien 2006 ja 2007 arvioissa on otettu huomioon tiedossa olevista sopimusmuutoksista ja sopimusten soveltamisesta (mm. uusien palkkausjärjestelmien käyttöönotosta) aiheutuvat lisäykset.

Taulukossa 29 on yhteenveto kunkin pääluokan selvitysosassa esitetyistä arvioiduista vuosien 2006 ja 2007 henkilötyövuosimääristä. Henkilötyövuosien (htv) laskentaperusteet poikkeavat jonkin verran taulukossa 28 esitetystä. Työllisyysvaroin palkattu henkilöstö ei sisälly taulukkoon 29. Taulukon lukuihin sisältyy tuottavuuden parantamisen mahdollistama valtion henkilöstön väheneminen vuodesta 2006 vuoteen 2007 noin 1 100 henkilötyövuodella.

Taulukko 29. Budjettitalouden virastojen henkilöstömäärä henkilötyövuosina[1)]

	Pääluokka	2006	2007	Muutos 2006—2007 htv	%
23.	Valtioneuvosto	278	299	21	7,5
24.	Ulkoasiainministeriön hallinnonala[2)]	1 610	1 610	0	0,0
25.	Oikeusministeriön hallinnonala	9 610	9 560	-50	-0,5
26.	Sisäasiainministeriön hallinnonala	17 820	17 710	-110	-0,6
27.	Puolustusministeriön hallinnonala	17 520	17 110	-410	-2,3
28.	Valtiovarainministeriön hallinnonala	10 700	10 510	-190	-1,8
29.	Opetusministeriön hallinnonala	34 990	34 990	0	0,0
30.	Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala	5 510	5 450	-60	-1,1
31.	Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala	3 350	3 250	-100	-3,0
32.	Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonala	6 860	6 870	10	0,1
33.	Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala	4 190	4 190	0	0,0

Taulukko 29. Budjettitalouden virastojen henkilöstömäärä henkilötyövuosina[1)]

34.	Työministeriön hallinnonala	3 960	3 910	-50	-1,3
35.	Ympäristöministeriön hallinnonala	2 460	2 420	-40	-1,6
	Yhteensä	118 858	117 879[3)]	-979	-0,8

[1)] Ilman pääluokkien 21 ja 22 henkilöstöä sekä valtion liikelaitoksista annetun lain mukaisten liikelaitosten ja työllisyysvaroin palkattu henkilöstöä.

[2)] Ulkoasiainministeriön hallinnonalalla arvioidaan vuosina 2006 ja 2007 olevan lisäksi asemamaasta palkattua henkilöstöä 1 030 htv sekä kriisinhallinta- ja rauhanturvaoperaatioihin palkattua henkilöstöä 1 100 htv.

[3)] Htv-määrää v. 2007 lisää OPM:n pääluokassa Suomen Akatemian tutkimusrahojen (100 htv) ja KTM:n pääluokassa VTT:n maksullisen toiminnan (50 htv) kehitys.

7.2 Hallinnon kehittäminen

Hallituksen lähtökohtana on julkisen sektorin vastuulla olevien palvelujen saatavuuden ja laadun turvaaminen myös tulevaisuudessa. Hallintoa kehitetään tästä lähtökohdasta mahdollisimman tehokkaaksi ja taloudelliseksi. Palvelujen tuotantotapojen ja organisoinnin muuttuessa turvataan demokraattinen ohjaus. Palvelujen saatavuus turvataan molemmilla kotimaisilla kielillä. Hallintoa kehitetään keskus-, alue- ja paikallishallinnon toimivuudesta ja kehittämistarpeista eduskunnalle annetussa selonteossa (VNS 2/2005 vp) esitettyjen toimintalinjojen ja eduskunnan selonteon johdosta hyväksymän lausunnon mukaisesti. Toimenpiteet toteutetaan valtiontalouden kehysten puitteissa ja niiden rahoituksesta päätetään talousarviossa.

Valtion palvelujen saatavuus ja laatu

Valtion palvelujen saatavuuden turvaamiseksi valtion paikallishallinnon toimipaikkaverkko pidetään riittävän kattavana. Ministeriöt vahvistavat alaiselleen alue- ja paikallishallinnolle valtion palvelujen saatavuutta koskevat palvelutavoitteet, joiden saavuttamista seurataan tulosohjauksen yhteydessä ja lääninhallitusten suorittamassa peruspalvelujen arvioinnissa. Sähköisiä asiointipalveluja lisätään ja palveluja tarjotaan entistä enemmän yhteispalveluna.

Hallinnon rakenteet ja yhteistyö

Hallitus jatkaa valtion keskushallinnon uudistamista ja sen rakenteiden ja työnjakojen selkiyttämistä. Lähivuosina keskushallintoa uudistetaan tuottavuuden parantamisen lähtökohdista. Toimeenpanotehtäviä siirretään ministeriöitä alemmalle hallinnon tasolle, virastoja yhdistetään, toimintoja tehostetaan rakenteita ja toimintatapoja kehittäen, tukipalvelutehtäviä kootaan palvelukeskuksiin sekä tehostetaan tietohallintoa, tietoliikennepalveluja ja sähköisiä prosesseja. Valtion tutkimuslaitosjärjestelmää kehitetään valtioneuvoston päättämien linjausten mukaisesti. Hallituksen linjaavaa ja yhteen sovittavaa otetta vahvistetaan sekä lisätään ministeriöiden välistä yhteistyötä kehittämällä ohjelmajohtamisen toimintamallia ja muita toimintamuotoja. Aluehallinnon toiminnan tehostamiseksi jatketaan toimijoiden kokoamista ja aluejakojen yhtenäistämistä. Virastojen ja laitosten strategia- ja tuottavuustavoitteita tuetaan 2005 hyväksytyllä valtion toimitilastrategialla, jonka päämääränä

on parantaa virastojen ja laitosten työympäristöjä siten, että tilat tukevat toimintaa kustannustehokkaasti ja valtion kokonaisetu ja toiminnan yhteiskuntavastuullisuus varmistetaan nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä.

Valtion keskushallinnon uusia, laajenevia ja uudistettavia toimintoja ja yksiköitä sijoitetaan ensisijaisesti pääkaupunkiseudun ulkopuolelle valtioneuvoston periaatepäätöksen 8.11.2001 pohjalta. Alueellistaminen sovitetaan yhteen hallinnon tuottavuustavoitteiden kanssa. Alueellistamisen pitkäjänteisen ohjelman tavoitteena on 4 000—8 000 työpaikan sijoittaminen pääkaupunkiseudun ulkopuolelle vuoden 2015 loppuun mennessä. Alueellistaminen toteutetaan edistämällä maan tasapainoista kehitystä sekä hyödyntämällä ja tukemalla alueiden olemassa olevia vahvuuksia. Alueellistamisesta aiheutuvat menot katetaan kohdentamalla hallinnonalalla voimavaroja uudelleen asianomaisen pääluokan kehyksen ja talousarvion puitteissa. Alueellistamisesta aiheutuvien kustannussäästöjen tulee näkyä kehyskaudella.

Toiminta hallinnonaloilla

Helsingissä v. 2007 toimintansa aloittavan Euroopan kemikaaliviraston Suomeen sijoittumista koskevaa valmistelutyötä jatketaan. Valtion omistamien markkinaehtoisesti toimivien yritysten omistajaohjaus keskitetään valtioneuvoston kansliaan, jonne siirtyy myös yleinen valtion omistajapolitiikan koordinointi ja valmistelu. Ulkoasiainhallinnossa jatketaan hallinnon virtaviivaistamista rationalisoimalla mm. kiinteistöhallinnon sekä tieto- ja virastopalvelujen hallinnollisia tuki- ja palvelutehtäviä.

Oikeushallinnossa ulosottolaitoksen organisaatiota kehitetään uudistetun ulosottolain pohjalta sekä nopeutetaan käräjäoikeusverkoston kehittämistä tavoitteena lakkauttaa neljä käräjäoikeutta v. 2007. Osana kiinteistöjä koskevien kirjaamisasioiden käsittelyn kehittämistä valmistellaan sähköiseen kiinteistönvaihdantaan siirtymistä. Kehitetään sähköistä tiedonsiirtoa rikosasioiden käsittelyketjussa. Virtaviivaistetaan riidattomiin saataviin liittyvien asioiden käsittelyä oikeuslaitoksessa. Oikeusavun saatavuutta parannetaan vakinaistamalla oikeusapuneuvonnan kokeilut oikeusaputoimistoissa.

Sisäasiainhallinnossa paikallispoliisin piirijakoa uudistetaan ja yhteistoiminta-alueita laajennetaan tavoitteena kihlakuntien rajat ylittävä täydellinen yhteistoiminta. Poliisin tietohallintokeskuksesta kehitetään palvelukeskus, joka tuottaa nykyistä laajemmin palveluja myös muille viranomaisille. Poliisin tekniikkakeskuksen toimintaa laajennetaan siten, että se tuottaa palveluja myös muille turvallisuusviranomaisille. Vuonna 2007 perustetaan siviilikriisinhallintakoulutusta antava yksikkö pelastusopiston yhteyteen Kuopioon.

Puolustushallinnossa jatketaan puolustusvoimien rakennemuutosta. Pääesikunnan uudelleen organisointi, Merivoimien Esikunnan siirtäminen Turkuun sekä puolustusvoimien Turun alueen toimintojen yhdistäminen saatetaan loppuun. Maavoimaesikunta lak-

kautetaan ja sen tilalle perustetaan puolustushaaraesikunta, Maavoimien Esikunta. Nykyiset maanpuolustusalueet ja sotilaslääänit lakkautetaan ja perustetaan maavoimien alueellisiksi johtoportaiksi seitsemän sotilaslääänin esikuntaa. Asevelvollisuusasioiden hoitamista varten perustetaan aluetoimistot. Lisäksi yhdistetään varikoita ja keskitetään varastointia.

Valtiovarainhallinnossa jatketaan verohallinnon verotusprosessien virtaviivaistamista lisäämällä automaatiota ja asiakkaille tarkoitettuja itsepalveluja. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan lainojen hoidon siirtäminen Valtiokonttoriin aloitetaan.

Opetusministeriön hallinnonalalla korkeakoululaitokseen liittyviä ja muitakin hallinnonalan pieniä yksialaisia toimipisteitä kootaan suuremmiksi ja monialaisiksi kokonaisuuksiksi sekä vähennetään alueellisesti hajaantuneiden toimipisteiden määrää.

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla kootaan ministeriöstä maatalouden ja maaseudun kehittämisen suunnittelu-, ohjaus- ja toimeenpanotehtäviä ja maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksesta talous- ja tietohallintotehtäviä 1.5.2007 perustettavaan Maaseutuvirastoon.

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla jatketaan tutkimus- ja kehittämislaitosten toiminnan tehostamista ja selvitetään valvonta-, muutoksenhaku- ja lupatoimintojen työ- ja henkilöstömäärien vähentämismahdollisuuksia sekä ministeriötason toimintojen kehittämistä. Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen kansallisen sähköinen arkistointijärjestelmän ja siihen liittyvien palvelutoimintojen valmistelu jatkuu.

Työhallinnossa jatketaan työvoimatoimistoverkon hallinnollista tiivistämistä sekä tarkistetaan toiminta-aluerajoja työssäkäyntialueet huomioonottaen niin, että toimistojen kokonaismäärä voi olla aiempaa 105 toimiston tavoitetta pienempi. Työhallinto ryhtyy myös toteuttamaan yksityisten henkilöstöpalveluyritysten kanssa yhteistyötä, jolla nopeutetaan työllistymistä ja helpotetaan avoimien työpaikkojen täyttymistä.

Ympäristöhallinnossa jatketaan toimenpiteitä valtion asuntorahaston siirtymiseksi Lahteen vuoden 2008 alkupuolella. Mikkelissä sijaitsevan ympäristöhallinnon talous- ja henkilöstöhallinnon palveluyksikön toiminta käynnistyy täydessä laajuudessaan vuoden 2007 aikana. Alueellisten ympäristökeskusten yhteistoimintaa ja erikoistumista vahvistetaan. Luonnonsuojelutehtäviä hoitavien virastojen tehtäväjakoa kehitetään. Ympäristölupajärjestelmän ja -hallinnon tehostamista ja lupakäytäntöjen yhdenmukaistamista jatketaan. Oulussa, Jyväskylässä ja Joensuussa vahvistetaan Suomen ympäristökeskuksen tutkimustoimintaa yhdessä alueen yliopistojen ja muiden tutkimuslaitosten kanssa.

7.3 Tuottavuuden kehittäminen

Valtionhallinnon tuottavuuden lisäämisen tavoitteena on hillitä pysyvästi menojen kasvua ja lisätä mahdollisuuksia kohdentaa voimavaroja uudelleen, vähentää henkilöstötarvetta ja parantaa työvoiman kilpailukykyä. Tuottavuutta ja tehokkuutta lisäävien hankkeiden tavoitteena on samalla osaltaan parantaa palveluja ja niiden saatavuutta sekä vaikuttaa myönteisesti työolojen ja työtyytyvyyden kehittymiseen ja tuottaa muita hyötyjä.

Hallituksen tavoitteena on suunniteltu ja todennettavissa oleva julkisen hallinnon ja palvelujen tuottavuuden kasvu ja tuottavuushyötyjen käyttö. Tuottavuuteen vaikuttavia toimenpiteitä toteutetaan valtionhallintoa koskevalla tuottavuuden toimenpideohjelmalla. Ministeriöt ovat valtiontalouden kehysvalmisteluun liittyen laatineet hallinnonaloittaisen tuottavuusohjelman v. 2004 ja tarkistetun ohjelman v. 2005. Hallitus on kehyspäätöksessään vuosille 2007—2011 tehnyt tuottavuuden toimenpideohjelman toimeenpanovaihetta koskevat päätökset. Ministeriöt käynnistävät tarvittavat hallinnonalakohtaiset tuottavuutta lisäävät toimenpiteet, jatkavat jo aloitettuja toimenpiteitä sekä toteuttavat kehyspäätöksessä todetut talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksia koskevat toimenpiteet yhteistoiminnassa Valtiokonttoriin asetetun ao. hankkeen kanssa. Valtion hankintojen toteutusta tehostetaan keskittämällä merkittävimpien yhteisten tuoteryhmien hankintoja ja vähentämällä päällekkäistä hankintatoimintaa. Tuottavuusmittauksen ja -tutkimuksen kehittämistä jatketaan.

Ministeriöiden ohjelmissa on yhteensä yli sata tuottavuutta lisäävää ja henkilöstötarvetta vähentävää toiminnan, palvelujen ja prosessien sekä tietotekniikan soveltamisen ja käytön uudistamishanketta, jotka liittyvät organisaatioiden perustehtäviin. Lisäksi valtiovarainministeriön ohjaamina toteutetaan joukko koko valtionhallinnon kattavia yleishallinnon ja tukipalvelujen uudistuksia jotka parantavat tuottavuutta sekä vähentävät menoja ja henkilöstötarvetta.

Tuottavuusohjelma siirtyy toimeenpanovaiheeseen

Valtiontalouden kehyspäätöksen mukaisen tuottavuusohjelman tavoitteenasettelu, keskeiset toimenpiteet ja vaikutukset sisältyvät talousarvioesitykseen ja niistä raportoidaan kertomusmenettelyssä. Lisäksi hallitus valtiovarainministeriön valmistelun pohjalta seuraa erikseen ohjelman toteutusta.

Valtiontalouden kehyspäätöksessä vuosille 2007—2011 vahvistettiin tuottavuutta lisäävien toimenpiteiden henkilöstötarvetta pienentävä vaikutus koko valtionhallinnossa ja hallinnonaloittain vuoteen 2011 mennessä. Tavoitteena on, että työvoimatarve v. 2011 olisi kaikkiaan 9 645 henkilötyövuotta nykyistä pienempi. Vähennys olisi noin 8 % nykyisestä henkilöstöstä ja tarkoittaisi sitä, että keskimäärin runsas kolmannes henkilöstön luonnollisen poistuman vapauttamista työpaikoista jätettäisiin täyttämättä. Hallinnonaloittaisissa tavoitteissa on otettu huomioon hallinnonalojen suunnitelmat ja hallituksen painopisteet. Tuottavuuden parantamisen mahdollistama henkilöstötarpeen pieneneminen on otettu huomioon ta-

lousarvioesityksessä siltä osin kuin tuottavuushankkeiden vaikutukset kohdistuvat vuodelle 2007. Tuottavuuden lisääminen vaikuttaa valtion henkilöstöön pienentävästi vuodesta 2006 vuoteen 2007 yhteensä 1 100 henkilötyövuodella. Henkilöstötarpeen pieneneminen johtaa menosäästöihin, jotka vaihtelevat tuottavuutta lisäävien hankkeiden toteutuksen mukaisesti. Osan tuottavuushankkeen aikaansaamasta menosäästöstä hallinnonalat ovat voineet kohdentaa uudelleen ja loppuosa on luettu koko valtiontalouden menoja vähentäväksi säästöksi. Henkilöstövaikutusten hyvää hoitoa varten hallitus on tehnyt työmarkkinajärjestöjen kanssa yhteistoiminnassa valmistellun periaatepäätöksen muutostilanteissa noudattavista henkilöstöpolitiikan periaatteista.

Talous- ja henkilöstöhallinnon palvelujen kehittäminen

Valtion virastoille ja laitoksille tuotetaan talous- ja henkilöstöhallinnon palveluja neljässä palvelukeskuksessa. Sen lisäksi joillakin hallinnonaloilla on koottu talous- ja henkilöstöhallinnon palvelut useista virastoista yhden viraston hoidettavaksi. Keväällä 2006 tehdyn valtioneuvoston kehyspäätöksen mukaan valtionhallintoon perustetaan jo perustetut palvelukeskukset mukaan lukien viisi talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskusta, jotka muodostavat yhtenäisin perustein toimivan verkoston. Tavoitteena on, että kaikkien hallinnonalojen talous- ja henkilöstöhallinnon palvelut tuotetaan palvelukeskustoimintamallilla viimeistään v. 2009. Tällä hetkellä palvelukeskukset on perustettu oikeusministeriön, sisäasiainministeriön, puolustusministeriön ja valtiovarainministeriön hallinnonaloille. Opetusministeriö on selvittänyt yliopistoja palvelevan palvelukeskuksen perustamista.

— Oikeusministeriön palvelukeskuksen toiminta on käynnistynyt Hämeenlinnassa ja Turussa 1.4.2006. Kuopion sivutoimipisteen toiminta käynnistyy 1.1.2007 lähtien jolloin palvelukeskuksen toiminta saavuttaa täyden laajuuden.

— Sisäasiainhallinnon palvelukeskuksen toiminta on käynnistynyt Joensuussa sekä väliaikaisissa toimipisteissä Helsingissä, Hämeenlinnassa ja Rovaniemellä 1.1.2006. Kaikki sisäasiainhallinnon virastot siirtyvät palvelukeskuksen asiakkaiksi vuoden 2006 aikana hieman suunniteltua nopeammin ja palveluiltaan laajemmin. Palvelukeskus ryhtyy ottamaan oman hallinnonalansa ulkopuolisia asiakkaita v. 2007 jolloin Joensuun yliopiston on tarkoitus siirtyä palvelukeskuksen asiakkaaksi.

— Puolustusvoimien palkkahallinnon palvelukeskuksen toiminta käynnistyi v. 2005 Hämeenlinnassa. Palvelukeskus vastaa koko puolustusvoimien henkilöstön palkanmaksusta. Toiminta laajenee palkka- ja taloushallinnon palvelukeskukseksi v. 2006. Puolustusvoimat on kokonaisuudessaan palvelukeskuksen asiakkaana vuoden 2007 loppuun mennessä. Muiden hallinnonalojen virastoja valmistaudutaan ottamaan palvelukeskuksen asiakkaiksi vuoden 2008 jälkeen.

— Valtiovarainministeriön hallinnonalan talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus on käynnistynyt v. 2006 ja toimii Hämeenlinnassa, Porissa ja Helsingissä. Palvelukeskuksen asiakkaina on virastoja usealta hallinnonalalta. Valtiovarainministeriön hallinnonalan virastot ovat jo siirtyneet tai siirtymässä palvelukeskuksen asiakkaiksi. Verohallinnolla on oma taloushallinnon palvelupiste Turussa ja henkilöstöhallinnon palvelupiste Hämeenlinnassa.

Palvelukeskuksiin ja niitä varten kehitettyihin prosesseihin tukeutuminen mahdollistaa talous- ja henkilöstöhallinnon tehtävien tuottavuuden ja tehokkuuden merkittävän lisäämisen ja toiminnan laadun kehittämisen sekä henkilöstövoimavarojen vähentämisen palvelujen tuotannossa.

Hankintatoimen, tietohallinnon ja toimitilahallinnon kehittäminen

Valtionhallinnon hankintatointa tehostetaan edelleen lisäämällä mm. 1.9.2006 voimaan tulleen valtion talousarviolain muutoksen nojalla keskitettyä hankintaa ja parantamalla hankintojen ammattitaitoista hoitamista. Valtionhallinnon tietohallinnon kehittämisessä on siirrytty konsernimaiseen toimintatapaan. Tavoitteena on parantaa palvelujen laatua sekä tehostaa IT-ratkaisujen käyttöönottoa koko valtionhallinnossa. Tuottavuushyödyt näkyvät palvelujen laadun lisäksi kokonaiskustannuksissa ja henkilöstömäärissä. Valtion toimitilahallinnossa toteutetaan toimitilojen palveluja ja käyttöä tehostavaa, uusia työskentelytapoja tukevaa sekä uuden tietotekniikan huomioivaa toimintalinjaa ja ratkaisuja.

8. Valtion talousarvion ulkopuolella olevat rahastot, liikelaitokset ja valtion omistajapolitiikka

Talousarvion ulkopuolella olevien rahastojen yhteenlaskettu tase oli 21,2 mrd. euroa vuoden 2005 lopussa, missä on 4 % kasvua edelliseen vuoteen verrattuna. Valtion liikelaitosten yhteenlaskettu tase oli vuoden lopussa 10,4 mrd. euroa. Liikelaitosten omavaraisuusaste vaihteli 49 ja 98 prosentin välillä. Lisäksi valtiolla on omistuksia kaikkiaan neljässätoista pörssiyhtiössä ja yli 50 muussa yhtiössä. Vuoden 2005 lopussa valtion omistuksen arvo pörssiyhtiöissä oli 19,4 mrd. euroa. Valtion yhtiöomistuksesta arvioidaan kertyvän osinkotuloa 950 milj. euroa momentille 13.03.01 v. 2007.

8.1 Valtion talousarvion ulkopuolella olevat rahastot

Valtiolla on yksitoista talousarviotalouden ulkopuolista rahastoa. Niiden yhteenlaskettujen tulojen arvioidaan olevan v. 2007 noin 4,5 mrd. euroa ja menojen 3,2 mrd. euroa, joten rahastotalouden nettomääräinen ylijäämä on noin 1,3 mrd. euroa. Rahastoista tuloutetaan valtion talousarvioon yhteensä 0,6 mrd. euroa ja niihin ehdotetaan siirrettäväksi 19 milj. euroa v. 2007. Taulukossa 30 on esitetty yhteenvetotiedot rahastojen taloudesta vuosina 2005—2007.

Valtion asuntorahasto

Valtion talousarviossa hyväksytyn valtuuden nojalla sosiaaliseen asuntotuotantoon myönnettävät lainat, korkotuet, avustukset ja asuntolainojen valtiontakauksista aiheutuvat menot maksetaan asuntorahaston varoista. Rahasto vastaa myös velkojensa menoista.

Rahasto saa varansa aravalainojen koroista, lyhennyksistä ja vuosimaksuista sekä valtiontakauksiin liittyvistä takausmaksuista. Rahoitusta rahastolle on otettu sekä osana valtion lainanottoa että rahaston aravalainasaatavia arvopaperistamalla. Talousarviovuoden alussa aravalainojen arvopaperistettu määrä on yhteensä noin 0,3 mrd. euroa ja muu rahastovelka noin 2,4 mrd. euroa. Valtion asuntorahaston asuntolainasaatavien pääomien ennakoidaan olevan vuoden 2007 alussa noin 9,8 mrd. euroa ja rahastosta suoritettavan korkotuen piirissä olevan lainakannan noin 4,3 mrd. euroa. Takausvastuita rahastolla ennakoidaan olevan korkotukilainoissa noin 3,2 mrd. euroa, omistusasuntolainojen osatakauksissa noin 2,3 mrd. euroa ja aravalainojen ensisijaislainoissa noin 0,4 mrd. euroa.

Vuonna 2007 rahaston tuloiksi asuntolainoista ja takausmaksuista ennakoidaan noin 645 milj. euroa. Rahastolla saa olla 2,3 mrd. euroa lyhytaikaista lainaa. Rahaston arvopaperistettuja lainoja erääntyy lunastettavaksi 335 milj. euroa, minkä lisäksi erääntyy rahastolle otettu 1 616 milj. euron suuruinen laina. Uusien myönnettävien arava- ja korkotuki- sekä takauslainojen valtuudeksi ehdotetaan 825 milj. euroa sekä rahastosta maksettavien avustusten ja akordien valtuudeksi yhteensä 70,7 milj. euroa. Vuonna 2007 rahastosta ehdotetaan siirrettäväksi 116,5 milj. euroa talousarvioon. Valtion asuntorahastosta maksetaan lisäksi vielä ennen vuotta 2006 myönnetyt asuntojen korjaus-, energia-, ja terveyshaitta-avustukset.

Omistusasuntolainojen voimassa olevien lainatakausten enimmäismääräksi vapaarahoitteisissa ja asp-lainoissa vuoden 2007 lopussa ehdotetaan yhteensä 2,6 mrd. euroa, mikä vastaa noin 13,0 mrd. euron lainakantaa. Asuntorahastoa rasittavia valtion asuntoluotto- ja takaustoiminnasta kertyneitä taloudellisia menetyksiä oli vuoden 2005 loppuun mennessä syntynyt yhteensä noin 27,2 milj. euroa.

Valtion eläkerahasto

Valtion eläkerahaston avulla valtio varautuu valtion eläkejärjestelmän piiriin kuuluvien tulevien eläkkeiden maksamiseen ja pyrkii tasaamaan tulevien vuosien eläkemenoja. Rahastoon kerätään työnantajan eläkemaksuina valtion virastoilta ja laitoksilta, liikelaitoksilta, kunnilta, yksityisiltä valtionapulaitoksilta ja ns. VALTAVA -laitoksilta arviolta 1 307 milj. euroa v. 2007. Työntekijäin eläkemaksuja ja työttömyysvakuutusmaksuja kerätään rahastoon 325 milj. euroa. Rahaston tuloja ovat myös sijoitustoiminnan tuotot, yhteensä arviolta noin 480 milj. euroa v. 2007.

Rahastolla on eläkerahastolaissa säädetty rahastointitavoite. Rahastoa kartutetaan, kunnes sen määrä vastaa 25 % valtion eläkevastuusta. Eläkerahastolakia muutettiin v. 2006 siten, että siirto rahaston tuloista valtion talousarvioon on enintään 40 % valtion vuotuisesta eläkemenosta. Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen eläkerahastosta annetun lain muuttamisesta siten, että myös v. 2007 rahastosiirron määrä olisi enintään 40 % valtion vuotuisesta eläkemenosta. Siirto talousarvioon v. 2007 on

484 milj. euroa. Vuoden 2007 lopussa rahaston pääoman ennakoidaan olevan 9 841 milj. euroa, joka on 12 % suhteessa eläkevastuuseen.

Maatilatalouden kehittämisrahasto (MAKERA)

Maatilatalouden rakenteen kehittämisen tavoitteena on parantaa tulotasoa sekä elin-, työ- ja tuotanto-olosuhteita maatiloilla. Maatilojen investointeihin ja omistajanvaihdoksiin myönnetään rahoitustukea talousarvion korkotukilainojen korkotukena sekä MAKERA:sta myönnettävinä avustuksina ja eräinä lainoina. MAKERA:n käytettävissä olevat varat, edelliseltä vuodelta siirtyvä erä mukaan lukien, ovat v. 2007 noin 141,3 milj. euroa, mikä on 77,6 milj. euroa vähemmän kuin edellisvuonna. Talousarviosta ehdotetaan siirrettäväksi rahastoon 15,0 milj. euroa. EU:lta rahastoon tuloutuvaa rahoitusosuutta on arviolta 15,5 milj. euroa.

Rahaston menot ovat yhteensä noin 138 milj. euroa. Rahaston menot muodostuvat mm. avustuksista, hoitopalkkioista, velkajärjestely- ja vakuustoiminnan menoista, tutkimustoiminnan tukemisesta sekä sijoitusmenoista. MAKERA:n varoista myönnetään uusia valtionlainoja vain eräisiin porotalouden, luontaiselinkeinojen ja koltttien investointeihin.

Valtion ydinjätehuoltorahasto

Valtion ydinjätehuoltorahasto on muodostunut vuoden 2004 alusta alkaen varautumisrahastosta, ydinturvallisuustutkimusrahastosta ja ydinjätetutkimusrahastosta. Varautumisrahaston pääoma muodostuu ydinjätehuoltomaksuista ja rahaston lainaustoiminnan voitosta. Rahastoinnin tavoitteena on varmistaa, että ydinjätehuollon vaatimat varat ovat käytettävissä. Ydinjätehuoltomaksuja ovat velvollisia suorittamaan yksiköt, joiden toiminnasta aiheutuu ydinjätettä, eli voimayhtiöt Teollisuuden Voima Oy ja Fortum Power and Heat Oy sekä Valtion teknillinen tutkimuskeskus, jonka käytössä on FiR-1-tutkimusreaktori. Rahaston tehtävänä on myös osallistua jätehuoltovelvollisten varautumisvelvollisuuden sisällön määräämiseen. Varautumisrahaston tase on noin 1,4 mrd. euroa.

Valtion ydinjätehuoltorahaston tehtävänä on lisäksi periä ydinenergialaissa määritellyt veronluonteiset maksut ja jakaa kaikki näin kerätyt varat vuosittain ydinturvallisuuteen ja ydinjätehuoltoon liittyville tutkimushankkeille. Ydinlaitosten haltijoilta v. 2006 kerättävät maksut olivat yhteensä 2,7 milj. euroa ja jätehuoltovelvollisilta kerättävät maksut yhteensä 1,2 milj. euroa. Ydinlaitosten haltijoilta v. 2007 kerättävien maksujen arvioidaan pysyvän vuoden 2006 tasolla.

Huoltovarmuusrahasto

Huoltovarmuusrahastoon tuloutetaan polttoaineiden valmisteverotuksen yhteydessä kannettava huoltovarmuusmaksu, jonka tuotto on vajaat 50 milj. euroa vuodessa. Rahaston varoilla turvataan kansalaisten, elinkeinoelämän ja maanpuolustuksen vähimmäistarpeet erilaisissa kriisitilanteissa. Keskeisiä rahoitettavia kohteita ovat valtion varmuusrahastot ja erilaiset tekniset varajärjestelyt. Rahaston tase on noin 1,1 mrd. euroa.

Valtiontakuurahaston

Valtiontakuurahaston tarkoituksena on turvata Finnvera Oyj:n antamien vientitakuiden, takausten ja muiden valtiontakuurahastosta annetun lain (444/1998) tarkoittamien sitoumusten täyttäminen. Rahaston varoista hoidetaan myös aiemmin syntyneet sitoumukset. Valtiontakuurahasto saa varansa Valtiontakuukeskuksen ja sitä edeltäneiden laitosten antamista vientitakuisiin ja muihin vastuusitoumuksiin liittyvistä takuumaksuista ja takaisinperintäsaatavista, Finnvera Oyj:n rahastoon siirtämistä varoista sekä valtion talousarviossa rahastolle siirrettävästä määrärahasta.

Rahastolla oli 31.12.2005 pääosin vientitakuulain (422/2001) mukaisista takuista syntyneitä vastuita yhteensä noin 4,7 mrd. euroa. Vastuukanta kasvoi edellisestä vuodesta noin 0,9 mrd. euroa. Näistä takuista noin 4,5 mrd. euroa on myönnetty vuoden 1999 jälkeen, jolloin Finnvera Oyj aloitti toimintansa ja ne näkyvät sen tilinpäätöksessä taseen ulkopuolisina vastuina. Ennen vuotta 1999 myönnetyistä takuista noin 210 milj. euroa on valtiontakuurahaston vastuulla. Rahaston kassavarat olivat vuoden 2006 alussa noin 420 milj. euroa.

Valtion vakuusrahasto

Viimeistellessään pankkitukijärjestelmän alasajoa valtion vakuusrahasto keskittyy myönnetyn pankkituen hallinnointiin ja tukiehtojen noudattamisen valvontaan, koska uusia pankkitukitarpeita ei ole tiedossa. Myönnettyä pankkitukea oli vuoden 2005 loppuun mennessä maksettu nettomääräisesti yhteensä 6,1 mrd. euroa. Lukuun sisältyy Suomen Pankin, Valtion vakuusrahaston ja valtioneuvoston valtion talousarvion kautta myöntämä tuki. Valtion omavelkaiset takausvastuut on poistettu tarpeettomina vuoden 2003 lopussa.

Valtion televisio- ja radiorahasto

Valtion televisio- ja radiorahasto toimii Yleisradio Oy:n rahoittamiseksi ja muun televisio- ja radiotoiminnan edistämiseksi. Rahastoa hoitaa Viestintävirasto, joka perii TV-maksut ja toimilupamaksut rahastolle. Rahaston maksutulojen arvioidaan olevan noin 422 milj. euroa. Valtioneuvosto päättää liikenne- ja viestintäministeriön esittelystä rahaston määrärahojen käytöstä Yleisradio Oy:n toimintaan, Viestintävirastolle maksujen perintään, tarkastukseen ja valvontaan, sekä tekijänoikeuskorvauksiin ja televisio- ja radiotoiminnan edistämiseen.

Maatalouden interventiorahasto (MIRA)

Maatalouden interventiorahaston varoja käytetään EU:n yhteisen maatalouspolitiikan mukaisen vientituen, interventiovarastoinnin ja muiden maataloustuotteiden markkinoiden tasapainottamiseen tähtäävien tukiohjelmien toimeenpanoon. Varsinaisesta interventiotoiminnasta aiheutuvat menot rahoitetaan EU:n maataloustukirahaston varoista. Vuodesta 2004 alkaen myös kalatalouden interventiotoiminnan määrärahat on tuloutettu rahastoon. Vuonna 2007 interventiotoimintaan arvioidaan tarvittavan yhteensä noin 71 milj. euroa. Suomen valtion vastattavaksi jäävien korko-, hallinto- ja eräiden ruoka-apuun liittyvien kulujen sekä menekinedistämismenojen kan-

sallisen osuuden kattamiseksi talousarvioesityksessä ehdotetaan 2,0 milj. euron siirtoa interventiorahastoon.

Palosuojelurahasto

Palosuojelurahastolain (306/2003) mukaan tulipalojen ehkäisyn ja pelastustoiminnan edistämiseksi on Suomessa olevasta palovakuutetusta kiinteästä ja irtaimesta omaisuudesta vuosittain suoritettava palosuojelumaksu. Palosuojelumaksun on velvollinen suorittamaan jokainen, joka harjoittaa vakuutusliikettä Suomessa.

Rahastosta voidaan myöntää yleis- tai erityisavustuksia kunnille ja pelastustoimen alueille, sopimuspalokunnille sekä pelastusalan järjestöille ja muille vastaaville yhteisöille. Avustukset on suunnattu sellaisiin hankkeisiin, jotka jäävät valtion muiden rahoitusjärjestelmien ulkopuolelle. Rahaston avustukset on yhteen sovitettu valtionosuusjärjestelmän kanssa.

Palosuojelumaksukertymän odotetaan v. 2007 pysyvän noin 7,8 milj. euron tasolla. Rahastosta maksetaan avustuksia yhteensä noin 12,7 milj. euroa. Avustukset kunnille ovat noin 6,3 milj. euroa ja muut avustukset noin 6,4 milj. euroa.

Öljysuojarahasto

Öljysuojarahasto saa varansa maahantuodusta ja Suomen kautta kuljetetusta öljystä perittävästä öljysuojamaksusta. Öljyisten maiden kunnostukseen on lisäksi siirretty valtion talousarviossa öljyjätemaksusta kertyneitä tuloja. Eduskunnalle annetaan hallituksen esitys öljyjätemaksusta annetun lain (894/1986) muuttamisesta. Öljyjätemaksua ehdotetaan nostettavaksi vuoden 2007 alusta lähtien 4,2 sentistä 5,75 senttiin voiteluöljykilolta. Rahastoon ehdotetaan v. 2007 siirrettäväksi 2 milj. euroa. Öljysuojarahaston vuotuinen budjetti on noin 11 milj. euroa.

Öljysuojarahastosta korvataan öljyvahingoista, niiden torjumisesta ja ympäristön ennallistamisesta sekä öljyntorjuntakaluston ja torjuntavalmiuden ylläpidosta aiheutuvia kustannuksia. Rahastosta voidaan korvata myös öljyn pilaamien maa-alueiden kunnostuskustannuksia. Öljyvahingoista ja pilaantuneiden maiden aiheuttamista kustannuksista öljysuojarahasto ei kuitenkaan ole ensisijaisessa vastuussa. Öljysuojarahastosta myönnettävistä korvauksista pääosa maksetaan alueiden pelastustoimille ja valtiolle öljyvahinkojen torjuntavalmiuden edellyttämien hankintojen rahoittamiseen. Vuonna 2006 valmistuvat alueiden pelastustoimien öljyvahinkojen torjuntasuunnitelmat lisäävät pelastuslaitosten öljyntorjunnan hankintoja. Myös öljyn merikuljetusten kasvu Suomenlahdella lisää valtion ja alueiden pelastustoimien hankintoja.

Taulukko 30. Budjetin ulkopuoliset valtion rahastot, milj. euroa

	2005	2006**	2007**
Verot ja veronluonteiset tulot yhteensä	68	68	69
Sekalaiset tulot	782	928	657
Eläkemaksut	1 473	1 564	1 629
Korkotulot ja voiton tuloutukset	739	534	610
Siirrot talousarviosta	23	27	19
Tulot pl. rahoitustaloustoimet	3 085	3 122	2 985
Myönnettyjen lainojen takaisinmaksut	1 453	1 517	1 486
Tulot yhteensä	4 538	4 639	4 471
Kulutusmenot	133	232	159
Siirtomenot	717	793	762
Korkomenot	78	67	93
Siirrot talousarvioon	1 376	1 232	600
Muut menot	1	0	0
Menot pl. rahoitustaloustoimet	2 305	2 325	1 614
Myönnetyt lainat ja muut finanssisijoitukset	1 881	1 909	1 568
Menot yhteensä	4 185	4 234	3 182
Nettorahoitusylijäämä	353	405	1 289

8.2 Liikelaitokset

Valtiolla on kuusi liikelaitosta kolmella eri hallinnonalalla. Ne toimivat markkinoilla kilpailutilanteessa ja rahoittavat toimintansa liiketoimintansa tuloilla. Liikelaitosten talous on valtion talousarvion ulkopuolella. Eduskunta hyväksyy talousarvion käsittelyn yhteydessä niiden palvelutavoitteet ja muut toimintatavoitteet sekä tekee muut keskeiset ohjauspäätökset esim. tarvittaessa antaa suostumuksensa liikelaitoksen lainanottoon. Asianomainen ministeriö päättää liikelaitoksen tulostavoitteesta. Valtioneuvosto vahvistaa tilinpäätöksen ja päättää valtiolle tuloutettavan voiton määrästä. Liikelaitosten toiminta perustuu valtion liikelaitoksista annettuun lakiin (1185/2002) sekä liikelaitoskohtaisiin lakeihin.

Oheisiin taulukoihin on koottu ennusteet valtion liikelaitoksista. Liikelaitosten voiton tuloutuksista vuodelta 2006 arvioidaan kertyvän valtion vuoden 2007 talousarvioon momentille 13.05.01 noin 110 milj. euroa.

Taulukko 31. Valtion liikelaitostoiminta v. 2007

Liikelaitos (konserni)	Liikevaihto	muutos	Tilikauden tulos liikevaihdosta		Sijoitetun pääoman tuotto	Omavarai-suusaste	Investointi-menot	Henkilöstö keskim.
	milj.€	(%)	milj. €	(%)	(%)	(%)	milj. €	lkm
Senaatti-kiinteistöt	596,0	3,7	114,5	19,2	3,8	59,8	320,0	275
(konserni)	599,0	3,7	110,0	18,4	3,7	58,8	320,0	275
Metsähallitus	225,3	-6,2	62,5	28,0	2,7	98,0	30,0	1 325
(konserni)	252,0	1,9	61,6	24,0	-	98,0	30,0	1 465
Tieliikelaitos	540,0	5,6	16,5	3,1	11,2	49,0	50,0	2 800
Varustamoliikelaitos	57,1	2,9	2,7	4,7	3,7	55,2	25,0	470
Luotsausliikelaitos	38,2	0,3	2,0	5,2	10,3	73,9	4,0	400
Ilmailulaitos	265,1	4,6	18,5	7,0	3,2	73,4	90,0	1 770
Yhteensä	1721,7		216,7				519,0	7 040

Taulukko 32. Valtion liikelaitosten tuloutukset ja määrärahat v. 2007 (milj. euroa)

		Tuloutukset talousarvioon					Erityistehtävien määrärahat
	Liikelaitos	Takaus-maksut	Korot	Voiton tuloutukset	Lainojen takaisinmaksut	Yhteensä	
28.60	Senaatti-kiinteistöt	4,1	64,7	32,0	151,5	252,3	0,0
30.63	Metsähallitus	0,0	0,0	59,2	0,0	59,2	34,1
31.26	Tieliikelaitos	0,1	1,9	7,0	3,4	12,4	0,0
31.33	Varustamoliikelaitos	0,0	2,9	1,0	4,3	8,2	0,0
31.34	Luotsausliikelaitos	0,0	0,1	1,2	0,4	1,7	4,2
31.50	Ilmailulaitos	0,3	0,0	9,2	0,0	9,5	0,0
	Yhteensä	4,5	69,6	109,6	159,6	343,3	38,3

8.3 Valtion omistajapolitiikka

Valtioneuvosto päätti kesäkuussa 2004 markkinaehtoisesti toimivien valtionyhtiöiden ja osakkuusyhtiöiden omistajaohjauksen keskittämisestä. Sen ensimmäisenä vaiheena perustettiin omistajaohjauksen johtoryhmä, jonka tehtävänä on varmistaa, että omistajaohjaustoimenpiteiden valmistelu ja toteuttaminen ovat yhdenmukaisia koko valtionhallinnossa. Omistajaohjauksen johtoryhmän toiminta on osoittautunut hyödylliseksi ja vastannut odotuksia.

Keskittämällä markkinaehtoisesti toimivien valtionyhtiöiden ja osakkuusyhtiöiden omistajaohjaus sekä eriyttämällä omistajaohjaus nykyistä selkeämmin kunkin alan regulaatiosta ja viranomaistehtävistä, voidaan varmistaa valtion omistajapolitiikan ja -ohjauksen avoimuus ja johdonmukaisuus. Keskittäminen ja eriyttäminen toteutetaan 1.5.2007, jolloin uusi omistajaohjausyksikkö aloittaa toimintansa valtioneuvoston kansliassa. Lähinnä virkasiirroilla varmistetaan omistajaohjauksen nykyisen asiantuntemuksen ja kokemuksen hyödyntäminen. Omistajaohjausyksikköön siirtyy kauppa-

ja teollisuusministeriöstä 11 virkamiestä, valtiovarainministeriöstä neljä virkamiestä ja liikenne- ja viestintäministeriöstä yksi virkamies.

Valtio pyrkii hoitamaan koko yhtiöomistustaan mahdollisimman ammattitaitoisesti ja aktiivisesti. Valtioneuvoston vuoden 2004 alussa tekemän omistajapolitiikkaa koskevan periaatepäätöksen pohjalta valtionyhtiöitä ja valtion osakkuusyhtiöitä kehitetään niin, että omistuksen arvo pitkällä aikavälillä kasvaa. Markkinaehtoisesti toimivien yhtiöiden tulee olla kannattavia ja kilpailukykyisiä. Valtion erityistehtäviä hoitavien yhtiöiden yleistavoitteena on kannattava toiminta samalla kun pyritään mahdollisimman hyvään yhteiskunnalliseen kokonaistulokseen. Hallitus on valmis jatkamaan valtion omistuksen vähentämistä niissä yhtiöissä, joissa omistus perustuu lähinnä sijoittajaintressiin. Omistusjärjestelyt harkitaan aina yhtiökohtaisesti voimassa olevien eduskunnan antamien valtuuksien rajoissa.

Valtion talousarvio vuodelle 2007

TULOARVIOT

Osasto 11	€
11. VEROT JA VERONLUONTEISET TULOT	**35 091 576 000**
01. Tulon ja varallisuuden perusteella kannettavat verot	**13 451 000 000**
01. Tulovero	12 721 000 000
02. Korkotulojen lähdevero	170 000 000
03. Perintö- ja lahjavero	560 000 000
04. Liikevaihdon perusteella kannettavat verot ja maksut	**14 201 000 000**
01. Arvonlisävero	13 558 000 000
02. Eräistä vakuutusmaksuista suoritettava vero	517 000 000
03. Apteekkimaksut	126 000 000
08. Valmisteverot	**4 649 000 000**
01. Tupakkavero	617 000 000
04. Alkoholijuomavero	1 008 000 000
05. Virvoitusjuomavero	37 000 000
07. Energiaverot	2 957 000 000
08. Eräiden juomapakkausten valmistevero	30 000 000

Osasto 12

10.	**Muut verot**	**2 677 000 000**
03.	Autovero	1 350 000 000
05.	Varainsiirtovero	550 000 000
06.	Arpajaisvero	135 000 000
07.	Ajoneuvovero	585 000 000
08.	Jätevero	57 000 000
19.	**Muut veronluonteiset tulot**	**113 576 000**
02.	Lästimaksut	953 000
03.	Ratavero	21 000 000
04.	Viestintämarkkinamaksu, teleurakointimaksu, tietoturvamaksu ja postitoiminnan valvontamaksu	4 223 000
05.	Lentoliikenteen valvontamaksu	6 600 000
06.	Väylämaksut	75 200 000
08.	Öljyjätemaksu	4 600 000
09.	Muut verotulot	1 000 000

Osasto 12

12.	**SEKALAISET TULOT**	**3 817 427 000**
24.	**Ulkoasiainministeriön hallinnonala**	**1 300 000**
99.	Ulkoasiainministeriön hallinnonalan tulot	1 300 000
25.	**Oikeusministeriön hallinnonala**	**91 700 000**
01.	Tuomioistuintulot	31 000 000
47.	Ulosottomaksut	51 000 000
50.	Rangaistusten täytäntöönpanon tulot	9 550 000
99.	Oikeusministeriön hallinnonalan muut tulot	150 000
26.	**Sisäasiainministeriön hallinnonala**	**144 250 000**
98.	Euroopan aluekehitysrahastosta saatavat tulot	143 350 000
99.	Sisäasiainministeriön hallinnonalan muut tulot	900 000
27.	**Puolustusministeriön hallinnonala**	**2 578 000**
20.	Tulot irtaimen omaisuuden myynnistä ja rojaltimaksuista	18 000
22.	Puolustushallinnon rakennuslaitoksen tulot	8 000
99.	Puolustusministeriön hallinnonalan muut tulot	2 552 000
28.	**Valtiovarainministeriön hallinnonala**	**789 712 000**
07.	Siirto valtion eläkerahastosta	483 540 000
23.	Palvelukeskuksen tulot	100 000
25.	Vakuutusmaksut vahingon- ym. korvauksista	24 480 000
28.	Kuntien osuudet verotuskustannuksista	111 145 000
29.	Kansaneläkelaitoksen osuus verotuskustannuksista	30 312 000

30.	Evankelisluterilaisten seurakuntien osuudet verotuskustannuksista	16 960 000
49.	Tullilaitoksen tulot	6 974 000
51.	Metallirahatulot	22 050 000
63.	Muiden eläkelaitosten puolesta maksettujen eläkemenojen hyvitykset	33 200 000
90.	Euroopan unionin perinteisten omien varojen kantopalkkiot	47 700 000
91.	Euroopan unionilta saatavat tulot matkakustannusten korvaamiseen	3 100 000
99.	Valtiovarainministeriön hallinnonalan muut tulot	10 151 000

29. Opetusministeriön hallinnonala **424 755 000**

70.	Opintotukitoiminnan tulot	22 000 000
88.	Valtion osuus veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovaroista	397 755 000
99.	Opetusministeriön hallinnonalan muut tulot	5 000 000

30. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala **959 276 000**

01.	EU:n maataloustukirahastosta saatavat tulot	584 567 000
02.	Maaseudun kehittämiseen saatavat tulot EU:lta	325 100 000
03.	Elinkeinokalatalouden kehittämiseen saavat tulot EU:lta	9 450 000
04.	EU:lta saatavat muut tulot	1 108 000
20.	Valtion osuus totopeleistä saadusta tulosta	8 800 000
30.	Elintarviketurvallisuusviraston tulot	2 130 000
31.	Lihantarkastustoiminnan tulot	141 000
32.	Kasvinjalostusmaksut	753 000
40.	Vesioikeudelliset kalatalousmaksut	2 300 000
41.	Tenojoen kalastuslupamaksut	500 000
42.	Hirvieläinten metsästysmaksut	5 400 000
43.	Viehekalastusmaksut	2 400 000
44.	Kalastuksenhoitomaksut	6 167 000
45.	Riistanhoitomaksut	6 960 000
60.	Metsäntutkimuslaitoksen tulot	2 000 000
99.	Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan muut tulot	1 500 000

31. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala **66 617 000**

24.	Tiehallinnon tulot	7 000 000
30.	Merenkulkulaitoksen tulot	17 000
40.	Radanpidon tulot	14 000 000
99.	Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan muut tulot	45 600 000

32. Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonala **15 652 000**

10.	Rahoitusosuus kauppa- ja teollisuusministeriön sekä työvoima- ja elinkeinokeskusten pk-yritysten osaamisen kehittämispalveluista	3 300 000
20.	Turvatekniikan keskuksen tulot	1 352 000
99.	Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalan muut tulot	11 000 000

33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala **426 455 000**

05.	Vakuutusvalvontaviraston tulot	—
08.	Kansanterveyslaitoksen tulot	700 000
09.	Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen tulot	1 085 000

Osasto 13

92. Raha-automaattiyhdistyksen tuotto	409 495 000
98. Valtionapujen palautukset	15 000 000
99. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan muut tulot	175 000
34. Työministeriön hallinnonala	**150 962 000**
40. Euroopan sosiaalirahastosta saatavat tulot	128 000 000
70. Palkkaturvamaksujen palautukset	21 327 000
99. Työministeriön hallinnonalan muut tulot	1 635 000
35. Ympäristöministeriön hallinnonala	**127 370 000**
07. Siirto valtion asuntorahastosta	116 500 000
40. Alueellisten ympäristökeskusten tulot	220 000
60. Korvaukset ympäristövahinkojen torjuntatoimista	4 650 000
99. Ympäristöministeriön hallinnonalan muut tulot	6 000 000
39. Muut sekalaiset tulot	**616 800 000**
01. Sakkorahat	82 000 000
02. Verotukseen liittyvät korkotulot	75 000 000
04. Menorästien ja siirrettyjen määrärahojen peruutukset	35 000 000
07. Valtiolle valtion eläkerahaston ulkopuolella tuloutettavat korvaukset	2 300 000
10. Muut sekalaiset tulot	2 500 000
50. Nettotulot osakemyynnistä	420 000 000

Osasto 13

13. KORKOTULOT JA VOITON TULOUTUKSET	**1 338 075 000**
01. Korkotulot	**178 475 000**
04. Korot valtion lainoista liikelaitoksille	69 600 000
05. Korot muista lainoista	8 875 000
07. Korot talletuksista	100 000 000
03. Osinkotulot	**950 000 000**
01. Osinkotulot	950 000 000
04. Osuus valtion rahalaitosten voitosta	**100 000 000**
01. Osuus Suomen Pankin voitosta	100 000 000
05. Valtion liikelaitosten voiton tuloutukset	**109 600 000**
01. Valtion liikelaitosten voiton tuloutukset	109 600 000

Osasto 15

15. LAINAT		**234 680 000**
01. Valtiolle takaisin maksettavat lainat		**234 680 000**
02. Takaisinmaksut valtion lainoista liikelaitoksille	.....	159 700 000
04. Muiden lainojen lyhennykset	.....	74 980 000

Tuloarvioiden kokonaismäärä:

40 481 758 000

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 21

		€
21.	**EDUSKUNTA**	**112 349 000**
01.	**Kansanedustajat**	**21 775 000**
	21. Kansanedustajien toimintamenot (arviomääräraha)	21 775 000
02.	**Eduskunnan kanslia**	**66 998 000**
	21. Eduskunnan kanslian toimintamenot (arviomääräraha)	59 498 000
	29. Arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	5 200 000
	74. Eduskunnan rakennusten peruskorjaukset (siirtomääräraha 3 v) ...	2 300 000
09.	**Valtiontilintarkastajat**	**239 000**
	21. Valtiontilintarkastajien toimintamenot (arviomääräraha)	239 000
14.	**Eduskunnan oikeusasiamies**	**4 778 000**
	21. Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian toimintamenot (arviomääräraha)	4 778 000
30.	**Kansainvälisten suhteiden ja Euroopan unionin asioiden tutkimuslaitos**	**1 650 000**
	21. Kansainvälisten suhteiden ja Euroopan unionin tutkimuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	1 500 000
	29. Arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	150 000
40.	**Valtiontalouden tarkastusvirasto**	**13 228 000**
	21. Valtiontalouden tarkastusviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	12 743 000
	29. Arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	485 000
99.	**Eduskunnan muut menot**	**3 681 000**
	21. Käyttövarat eduskuntaryhmille ryhmäkanslioita varten (arviomääräraha)	3 681 000

Pääluokka 22

22.	**TASAVALLAN PRESIDENTTI**	**9 943 000**
01.	**Tasavallan presidentti**	**340 000**
01.	Presidentin palkkio ja edustusrahat (kiinteä määräraha)	297 000
21.	Presidentin käyttövarat (kiinteä määräraha)	43 000
02.	**Tasavallan presidentin kanslia**	**9 603 000**
21.	Tasavallan presidentin kanslian toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	6 913 000
27.	Eläkkeellä olevien presidenttien menot (kiinteä määräraha)	190 000
29.	Arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	1 000 000
75.	Perusparannukset (siirtomääräraha 3 v)	1 500 000

Pääluokka 23

23.	**VALTIONEUVOSTO**	**51 909 000**
01.	**Valtioneuvosto**	**4 028 000**
01.	Palkkaukset (arviomääräraha)	4 028 000
02.	**Valtioneuvoston kanslia**	**25 424 000**
21.	Valtioneuvoston kanslian toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	22 424 000
29.	Arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	3 000 000
03.	**Oikeuskanslerinvirasto**	**2 847 000**
21.	Oikeuskanslerinviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	2 847 000
27.	**Poliittisen toiminnan avustaminen**	**14 933 000**
50.	Puoluetoiminnan tukeminen (kiinteä määräraha)	14 933 000
99.	**Valtioneuvoston muut menot**	**4 677 000**
21.	Pääministerin ja hänen avustajiensa matkat (arviomääräraha)	812 000
24.	Kunniamerkit (arviomääräraha)	471 000
25.	Jatkosodan ihmisluovutukset -tutkimushanke (siirtomääräraha 2 v)	639 000
26.	Kemikaaliviraston valmistelumenot (siirtomääräraha 2 v)	2 300 000
27.	Suomen itsenäisyyden 90-vuotisjuhlavuosi (siirtomääräraha 2 v) .	300 000
28.	Merkkivuoden 1809 valmistelu (siirtomääräraha 3 v)	80 000
58.	Avustus Tammenlehvän perinneliiton toiminnan tukemiseen (siirtomääräraha 3 v)	75 000

Pääluokka 24

24. ULKOASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA	**973 684 000**
01. Ulkoasiainhallinto	**204 645 000**
21. Ulkoasiainhallinnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	185 040 000
29. Ulkoasiainministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	14 800 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha 3 v)	4 805 000
30. Kansainvälinen kehitysyhteistyö	**582 468 000**
50. Valtionapu Teollisen yhteistyön rahasto Oy:lle	—
66. Varsinainen kehitysyhteistyö (siirtomääräraha 3 v)	582 468 000
50. Lähialueyhteistyö	**22 533 000**
66. Lähialueyhteistyö (siirtomääräraha 3 v)	22 533 000
99. Ulkoasiainministeriön hallinnonalan muut menot	**164 038 000**
01. Euroopan parlamentin jäsenten palkkaukset (arviomääräraha)	1 154 000
21. Tilapäinen edustus kansainvälisissä neuvotteluissa (arviomääräraha)	2 213 000
22. Suomalaisten kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenot (arviomääräraha)	57 441 000
25. Siviilihenkilöstön osallistuminen kriisinhallintaan (arviomääräraha)	14 136 000
26. Etyj-puheenjohtajuus (siirtomääräraha 2 v)	1 100 000
50. Eräät valtionavut (kiinteä määräraha)	1 315 000
51. Hädänalaisten avustaminen (arviomääräraha)	39 000
66. Eräät jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (arviomääräraha)	86 323 000
67. Kansainvälisen ilmastosopimuksen alaisen yhteistyön menot (siirtomääräraha 3 v)	300 000
95. Kurssivaihtelut (arviomääräraha)	17 000

Pääluokka 25

25. OIKEUSMINISTERIÖN HALLINNONALA	**706 477 000**
01. Ministeriö ja sen yhteydessä toimivat viranomaiset	**95 383 000**
21. Oikeusministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	23 421 000
22. Eräiden virastojen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	20 462 000
27. Erityismenot (arviomääräraha)	1 000 000
29. Oikeusministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	39 000 000
51. Eräät valtion maksamat korvaukset ja avustukset (arviomääräraha)	11 500 000

10.	**Tuomioistuinlaitos**	**225 527 000**
21.	Korkeimman oikeuden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	7 000 000
22.	Korkeimman hallinto-oikeuden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	8 500 000
23.	Muiden tuomioistuinten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	203 627 000
27.	Erityismenot (arviomääräraha)	6 400 000
30.	**Oikeudelliset palvelut ja julkinen oikeusapu**	**55 105 000**
21.	Oikeusaputoimistojen ja kuluttajariitalautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	22 705 000
50.	Yksityisille oikeusavustajille maksettavat korvaukset (arviomääräraha)	32 400 000
40.	**Maksuhäiriöt, ulosotto ja konkurssivalvonta**	**80 031 000**
21.	Ulosottolaitoksen ja konkurssivalvonnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	80 031 000
50.	**Rangaistusten täytäntöönpano**	**203 980 000**
21.	Rangaistusten täytäntöönpanon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	198 580 000
74.	Avolaitostyöt (siirtomääräraha 3 v)	5 400 000
60.	**Syyttäjälaitos**	**31 791 000**
21.	Syyttäjälaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	31 791 000
70.	**Vaalimenot**	**14 660 000**
21.	Vaalimenot (arviomääräraha)	14 660 000

Pääluokka 26

26.	**SISÄASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA**	**1 584 356 000**
01.	**Sisäasiainministeriö**	**103 291 000**
21.	Sisäasiainministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	23 465 000
22.	Tietohallinnon yhteiset menot (siirtomääräraha 2 v)	5 212 000
23.	Sisäasiainhallinnon palvelukeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	9 114 000
24.	KuntaIT:n toimintamenot (siirtomääräraha 3 v)	2 500 000
29.	Sisäasiainministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	60 000 000
43.	Poikkeusolojen viestintäverkot (siirtomääräraha 3 v)	3 000 000
02.	**Ulkomaalaisvirasto**	**13 221 000**
21.	Ulkomaalaisviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	13 221 000

Pääluokka 26

05.	**Lääninhallitukset**	**51 648 000**
21.	Lääninhallitusten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	51 648 000
06.	**Rekisterihallinto**	**29 576 000**
21.	Rekisterihallinnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	29 576 000
07.	**Kihlakunnat**	**42 289 000**
21.	Kihlakunnanvirastojen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	42 289 000
75.	**Poliisitoimi**	**575 681 000**
21.	Poliisitoimen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	572 181 000
22.	Maasta poistamis- ja noutokuljetuksista aiheutuvat menot (arviomääräraha)	3 500 000
80.	**Pelastustoimi**	**66 689 000**
21.	Pelastustoimen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	61 089 000
22.	Erityismenot (arviomääräraha)	2 090 000
31.	Valtionavustukset (siirtomääräraha 2 v)	3 510 000
90.	**Rajavartiolaitos**	**199 805 000**
21.	Rajavartiolaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	199 605 000
74.	Rakentaminen (kiinteä määräraha)	200 000
97.	**Avustukset kunnille**	**259 588 000**
31.	Kuntien yleinen valtionosuus, verotuloihin perustuvat tasaukset ja siirtymätasaukset (arviomääräraha)	189 178 000
32.	Kuntien yhdistymisavustukset ja kuntajako sekä kuntien yhteistoiminnan tukeminen (arviomääräraha)	54 710 000
34.	Kuntien harkinnanvarainen rahoitusavustus (kiinteä määräraha) ..	12 000 000
35.	Holhoustoimen edunvalvonta (arviomääräraha)	3 700 000
98.	**Alueiden kehittäminen**	**242 568 000**
43.	Maakunnan kehittämisraha (siirtomääräraha 3 v)	31 380 000
61.	Euroopan aluekehitysrahaston osallistuminen EU:n rakennerahasto-ohjelmiin (arviomääräraha)	138 923 000
62.	EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus sisäasiainministeriön osalta (arviomääräraha)	27 307 000
63.	Kainuun kehittämisraha (siirtomääräraha 3 v)	44 958 000

Pääluokka 27

27. PUOLUSTUSMINISTERIÖN HALLINNONALA	**2 225 281 000**
01. Puolustuspolitiikka ja hallinto	**235 206 000**
21. Puolustusministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	13 568 000
29. Puolustusministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	221 638 000
10. Sotilaallinen maanpuolustus	**1 939 631 000**
16. Puolustusmateriaalihankinnat (siirtomääräraha 2 v)	580 932 000
21. Puolustusvoimien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	1 357 049 000
50. Maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukeminen (kiinteä määräraha)	1 650 000
30. Sotilaallinen kriisinhallinta	**50 444 000**
21. Puolustusvoimien Kansainvälisen Keskuksen kotimaan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	3 494 000
22. Sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenot (siirtomääräraha 2 v)	46 940 000
95. Kurssivaihtelut (arviomääräraha)	10 000

Pääluokka 28

28. VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA	**5 995 452 000**
01. Valtiovarainministeriö	**82 160 000**
21. Valtiovarainministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	29 163 000
22. Valtioneuvoston tietohallintoyksikön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	9 017 000
29. Valtiovarainministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	43 000 000
62. EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus valtiovarainministeriön osalta (arviomääräraha)	130 000
89. Osakkeiden myyntijärjestelyt ja hankinnat (siirtomääräraha 2 v) ..	850 000
03. Valtion taloudellinen tutkimuskeskus	**3 814 000**
21. Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	3 814 000
05. Valtiokonttori	**18 937 000**
21. Valtiokonttorin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	18 937 000

07.	**Valtion maksamat eläkkeet ja korvaukset**	**3 334 202 000**
05.	Vakinaiset eläkkeet, perhe-eläkkeet sekä kuntoutustuet (arviomääräraha)	3 208 860 000
06.	Ylimääräiset eläkkeet (arviomääräraha)	19 900 000
07.	Muut eläkemenot (arviomääräraha)	28 285 000
50.	Tapaturmakorvaukset ja muut vahingonkorvaukset (arviomääräraha)	43 257 000
63.	Muiden eläkelaitosten vastattavaksi kuuluvat eläkemenot (arviomääräraha)	33 200 000
95.	Valtion maksettavaksi tulevat korot liikaa saaduista ennakkotuloista viimeisenä eläkelaitoksena (arviomääräraha)	700 000
18.	**Verohallinto**	**339 597 000**
21.	Verohallinnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	339 597 000
39.	**Eräät siirrot Ahvenanmaan maakunnalle**	**207 333 000**
30.	Ahvenanmaan tasoitusmaksu (arviomääräraha)	182 133 000
31.	Verohyvitys (arviomääräraha)	21 000 000
40.	Arpajaisveron tuoton palauttaminen Ahvenanmaan maakunnalle (arviomääräraha)	4 200 000
40.	**Tullilaitos**	**129 832 000**
21.	Tullilaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	129 832 000
52.	**Tilastokeskus**	**41 655 000**
21.	Tilastokeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	41 655 000
80.	**Hallinnon uudistaminen ja eräät henkilöstöhallinnon tukitoimenpiteet**	**14 834 000**
21.	Henkilöstön sopeuttamisen tukeminen (siirtomääräraha 2 v)	169 000
23.	Työsuojelun edistäminen (siirtomääräraha 2 v)	1 103 000
25.	Valtion henkilöstöjärjestelyt (siirtomääräraha 2 v)	352 000
27.	Tuottavuuden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	13 000 000
60.	Valtion maksu Koulutusrahastosta johtuvista menoista (arviomääräraha)	210 000
81.	**Eräät hallinnonaloittain jakamattomat menot**	**9 545 000**
01.	Euroopan unionin kansallisten asiantuntijoiden palkkaukset (siirtomääräraha 2 v)	1 177 000
02.	Eräät muut palkat ja virkasuhteen ehtoja koskevat päätökset (arviomääräraha)	168 000
25.	Euroopan unionin osallistuminen matkakustannusten korvauksiin (siirtomääräraha 2 v)	3 100 000
95.	Lakiin tai asetukseen perustuvat menot, joita varten talousarvioon ei ole erikseen merkitty määrärahaa (arviomääräraha)	100 000
96.	Edeltä arvaamattomat tarpeet (kiinteä määräraha)	5 000 000

82.	**Korvaukset rahastoille ja rahoituslaitoksille**	**6 500 000**
44.	Isäntämaakorvaus Pohjoismaiden Investointipankille (kiinteä määräraha)	6 500 000
84.	**Kansainväliset rahoitusosuudet**	**1 405 000**
66.	Kansainvälisille rahoituslaitoksille annettujen sitoumusten lunastaminen (arviomääräraha)	170 000
68.	Suomen maksuosuus Pohjoismaiden Ympäristörahoitusyhtiön pääomasta (arviomääräraha)	1 235 000
90.	**Suomen maksuosuudet Euroopan unionille**	**1 528 000 000**
69.	Maksut Euroopan unionille (arviomääräraha)	1 528 000 000
99.	**Muut valtiovarainministeriön hallinnonalan menot**	**277 638 000**
41.	Tuki työnantajille (arviomääräraha)	124 000 000
43.	Energiaverotuki (arviomääräraha)	93 883 000
63.	Verosta vapautuksen johdosta takaisin maksetut verot (arviomääräraha)	12 000 000
95.	Valtion saatavien turvaaminen (arviomääräraha)	55 000
97.	Verotukseen liittyvät korkomenot (arviomääräraha)	47 700 000

Pääluokka 29

29.	**OPETUSMINISTERIÖN HALLINNONALA**	**6 551 714 000**
01.	**Hallinto, kirkollisasiat ja toimialan yhteiset menot**	**277 653 000**
21.	Opetusministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	23 964 000
23.	Opetushallituksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	18 991 000
25.	Kansainvälinen yhteistyö (siirtomääräraha 2 v)	4 566 000
26.	Eräät kopiointi- ja käyttöoikeuskorvaukset (siirtomääräraha 2 v)	13 063 000
27.	Kansainvälisen henkilövaihdon keskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	7 995 000
29.	Opetusministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	135 000 000
50.	Eräät avustukset (kiinteä määräraha)	485 000
51.	Avustukset kirkolliseen ja uskonnolliseen toimintaan (kiinteä määräraha)	2 341 000
62.	EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus opetusministeriön osalta (arviomääräraha)	68 266 000
66.	Rahoitusosuudet kansainvälisille järjestöille (arviomääräraha)	1 982 000
70.	Kaluston hankinta (siirtomääräraha 3 v)	1 000 000

10.	**Yleissivistävä koulutus**	**1 939 029 000**
21.	Valtion yleissivistävän koulutuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	43 523 000
22.	Ylioppilastutkintolautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	6 000
25.	Yleissivistävän koulutuksen kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)	9 249 000
30.	Valtionosuus ja -avustus yleissivistävän koulutuksen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	1 838 630 000
34.	Valtionosuus oppilaitosten perustamiskustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)	47 100 000
51.	Valtionavustus järjestöille (kiinteä määräraha)	521 000
20.	**Ammatillinen koulutus**	**662 634 000**
21.	Valtion ammatillisen koulutuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	31 615 000
24.	Työpaikalla tapahtuva oppiminen (siirtomääräraha 2 v)	3 026 000
25.	Ammatillisen koulutuksen kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)	1 899 000
30.	Valtionosuus ja -avustus ammatillisen koulutuksen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	513 883 000
31.	Valtionosuus oppisopimuskoulutukseen (arviomääräraha)	112 211 000
30.	**Ammatillinen lisäkoulutus ja vapaa sivistystyö**	**339 998 000**
21.	Opetusalan koulutuskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	424 000
22.	Opetustoimen henkilöstökoulutus ja eräät muut menot (siirtomääräraha 2 v)	14 004 000
25.	Aikuiskoulutuksen kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)	2 927 000
30.	Valtionosuus kansalaisopistojen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	79 567 000
31.	Valtionosuus ja -avustus ammatilliseen lisäkoulutukseen (arviomääräraha)	116 419 000
34.	Valtionavustus aikuisten koulutustason kohottamisohjelmaan (siirtomääräraha 3 v)	35 000 000
50.	Valtionosuus kansanopistojen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	47 251 000
51.	Valtionosuus ammatillisten erikoisoppilaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	18 008 000
52.	Valtionosuus ja -avustus aikuiskoulutuksen perustamiskustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)	1 000 000
53.	Valtionavustus järjestöille (kiinteä määräraha)	9 328 000
55.	Valtionosuus opintokeskusten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	11 561 000
56.	Valtionosuus kesäyliopistojen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	4 509 000

40.	**Ammattikorkeakouluopetus**	**367 711 000**
22.	Ammattikorkeakoululaitoksen yhteiset menot (siirtomääräraha 3 v)	3 310 000
25.	Ammattikorkeakoulujen kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)	2 068 000
30.	Valtionosuus ja -avustus kunnallisten ja yksityisten ammattikorkeakoulujen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	362 333 000
50.	**Yliopisto-opetus ja -tutkimus**	**1 396 849 000**
21.	Yliopistojen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	1 289 052 000
22.	Yliopistolaitoksen yhteiset menot (siirtomääräraha 3 v)	22 043 000
23.	Kansalliskirjaston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	13 277 000
24.	Harjoittelukoulujen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	72 477 000
60.	**Tiede**	**270 238 000**
21.	Suomen Akatemian toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	32 034 000
22.	Arkistolaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	14 131 000
23.	Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	2 730 000
24.	Varastokirjaston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	1 520 000
25.	Eräiden teosten laatiminen ja hankkiminen (siirtomääräraha 2 v)	150 000
50.	Suomen Akatemian tutkimusmäärärahat (siirtomääräraha 3 v)	130 011 000
53.	Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarat tieteen edistämiseen (arviomääräraha)	77 342 000
66.	Rahoitusosuudet kansainvälisille järjestöille (arviomääräraha)	12 320 000
70.	**Opintotuki**	**766 854 000**
22.	Opintotuen muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	622 000
52.	Opintolainojen valtiontakaus ja korkotuki (arviomääräraha)	23 000 000
55.	Opintoraha ja asumislisä (arviomääräraha)	690 932 000
57.	Korkeakouluopiskelijoiden ateriatuki (arviomääräraha)	20 300 000
58.	Avustus vuokrakustannusten korvaamiseen (siirtomääräraha 2 v)	4 000 000
59.	Lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulumatkatuki (arviomääräraha)	28 000 000
80.	**Taide ja kulttuuri**	**388 399 000**
21.	Taiteen keskustoimikunnan ja taidetoimikuntien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	3 366 000
22.	Valtion taidemuseon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	16 947 000
23.	Suomenlinnan hoitokunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	2 596 000
24.	Museoviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	16 745 000
25.	Näkövammaisten kirjaston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	7 018 000
26.	Suomen elokuva-arkiston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	3 494 000
27.	Valtion elokuvatarkastamon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	555 000
28.	Venäjän ja Itä-Euroopan instituutin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	402 000
30.	Valtionosuudet ja -avustukset yleisten kirjastojen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	74 451 000

31. Valtionosuus ja -avustus teattereiden ja orkestereiden käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	13 812 000
32. Valtionosuudet ja -avustukset museoille (arviomääräraha)	4 470 000
33. Valtionosuus ja -avustus kuntien kulttuuritoimintaan (arviomääräraha)	5 541 000
34. Valtionosuus yleisten kirjastojen perustamiskustannuksiin (arviomääräraha)	5 800 000
40. Korvaus Suomenlinnan Liikenne Oy:lle (arviomääräraha)	252 000
50. Eräät avustukset (siirtomääräraha 3 v)	8 395 000
51. Apurahat taiteilijoille, kirjailijoille ja kääntäjille (arviomääräraha)	11 088 000
52. Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarat taiteen edistämiseen (arviomääräraha)	188 829 000
53. Valtionavustus tilakustannuksiin (kiinteä määräraha)	16 795 000
54. Valtionavustus Suomen Kansallisteatterin peruskorjauksen lainanhoitokuluihin (kiinteä määräraha)	3 627 000
70. Kaluston hankinta (siirtomääräraha 3 v)	1 110 000
72. Valtion taidemuseon kokoelmien kartuttaminen (siirtomääräraha 3 v)	589 000
75. Perusparannukset ja talonrakennukset (siirtomääräraha 3 v)	2 500 000
95. Kulttuuriympäristön suojelusta aiheutuvat menot (arviomääräraha)	17 000
90. Liikuntatoimi	**101 550 000**
50. Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarat urheilun ja liikuntakasvatuksen edistämiseen (arviomääräraha)	100 208 000
52. Valtionosuus liikunnan koulutuskeskuksille (kiinteä määräraha)	1 342 000
91. Nuorisotyö	**40 799 000**
50. Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarat nuorisotyön edistämiseen (arviomääräraha)	36 076 000
51. Nuorten työpajatoiminta ja ehkäisevä huumetyö (siirtomääräraha 2 v)	4 723 000

Pääluokka 30

30. MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN HALLINNONALA	**2 633 274 000**
10. Maaseudun kehittäminen	**112 755 000**
50. Valtionapu maaseudun elinkeinojen kehittämiseen (siirtomääräraha 3 v)	8 580 000
54. Hevostalouden edistäminen totopeleistä valtion osuutena kertyvillä varoilla (arviomääräraha)	8 632 000
55. Valtionapu 4H-toimintaan (kiinteä määräraha)	4 620 000

61. EU:n osallistuminen maaseudun kehittämiseen (arviomääräraha)	48 400 000
62. Valtion rahoitusosuus EU:n osaksi rahoittamasta maaseudun kehittämisestä (arviomääräraha)	40 000 000
63. Maaseudun kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	2 523 000
20. Maatalous	**2 094 824 000**
21. Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	31 725 000
22. Torjunta-ainetarkastukset (arviomääräraha)	441 000
40. Maa- ja puutarhatalouden kansallinen tuki (siirtomääräraha 2 v)	566 165 000
41. EU-tulotuki (arviomääräraha)	551 337 000
42. Satovahinkojen korvaaminen (siirtomääräraha 3 v)	3 400 000
43. Maatalouden ympäristötuki (siirtomääräraha 2 v)	310 996 000
44. Luonnonhaittakorvaus (siirtomääräraha 2 v)	414 673 000
45. Luopumistuet ja -korvaukset ja pellonmetsitystuki (siirtomääräraha 2 v)	130 900 000
46. Markkinoinnin ja tuotannon kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)	3 642 000
47. Laatujärjestelmien kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	1 213 000
48. Puutarhatalouden ja sokerintuotannon erityistoimenpiteet (arviomääräraha)	31 852 000
49. Maaseutuelinkeinotoiminnan korkotuki (arviomääräraha)	31 480 000
60. Siirto interventiorahastoon (kiinteä määräraha)	2 000 000
61. Siirto Maatilatalouden kehittämisrahastoon (siirtomääräraha 2 v)	15 000 000
30. Elintarvikkeiden turvallisuus ja laatu	**43 770 000**
21. Elintarviketurvallisuusviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	39 552 000
25. Eläinlääkintähuolto (arviomääräraha)	1 650 000
41. Erät korvaukset (arviomääräraha)	2 568 000
40. Kala-, riista- ja porotalous	**58 741 000**
21. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	16 397 000
25. Kalakannan hoitovelvoitteet (siirtomääräraha 2 v)	2 300 000
41. Hirvieläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen (arviomääräraha)	5 400 000
42. Petoeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen (siirtomääräraha 2 v)	2 300 000
43. Porotalouden edistäminen (siirtomääräraha 2 v)	1 644 000
50. Metsästyksen ja riistanhoidon edistäminen (siirtomääräraha 2 v)	7 194 000
51. Kalatalouden edistäminen (siirtomääräraha 2 v)	5 799 000
52. Tenojoen kalastuslupamaksut ja viehekalastusmaksut (arviomääräraha)	2 750 000
62. Elinkeinokalatalouden markkinoinnin ja rakennepolitiikan edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	14 000 000
77. Kalataloudelliset rakentamis- ja kunnostushankkeet (siirtomääräraha 3 v)	957 000

Pääluokka 30

50.	**Vesitalous**	**23 826 000**
22.	Vesivarojen käytön ja hoidon menot (siirtomääräraha 2 v)	6 480 000
30.	Vesihuoltolaitteiden rakentamisen korkotuki (arviomääräraha)	1 000 000
31.	Avustukset yhdyskuntien vesihuoltotoimenpiteisiin (siirtomääräraha 3 v)	5 927 000
43.	Eräät valtion maksettavaksi määrätyt korvaukset (arviomääräraha)	420 000
48.	Poikkeuksellisten tulvien aiheuttamien vahinkojen korvaaminen (siirtomääräraha 3 v)	841 000
77.	Vesistö- ja vesihuoltotyöt (siirtomääräraha 3 v)	9 158 000
60.	**Metsätalous**	**150 213 000**
21.	Metsäntutkimuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	39 950 000
41.	Metsäpuiden siemenhuolto (kiinteä määräraha)	903 000
42.	Valtionapu metsätalouden edistämis- ja valvontaorganisaatioille (siirtomääräraha 2 v)	42 789 000
43.	Eräät korvaukset (arviomääräraha)	50 000
44.	Tuki puuntuotannon kestävyyden turvaamiseen (arviomääräraha)	57 880 000
45.	Metsäluonnon hoidon edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	6 965 000
50.	Eräät metsätalouden valtionavut (siirtomääräraha 2 v)	1 576 000
83.	Lainat puuntuotannon kestävyyden turvaamiseen (siirtomääräraha 3 v)	100 000
63.	**Metsähallitus**	**5 790 000**
50.	Metsähallituksen eräät julkiset hallintotehtävät (siirtomääräraha 3 v)	5 790 000
70.	**Maanmittaus ja paikkatietojen yhteiskäyttö**	**55 113 000**
21.	Maanmittauslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	47 775 000
22.	Geodeettisen laitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	3 338 000
40.	Kiinteistötoimitusten tukemisesta aiheutuvat menot (arviomääräraha)	4 000 000
90.	**Hallinto**	**87 510 000**
21.	Maa- ja metsätalousministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	26 594 000
22.	Tietojärjestelmien kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)	3 172 000
23.	Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	13 380 000
25.	Maaseutuviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	11 593 000
26.	Kansainvälinen yhteistyö (siirtomääräraha 2 v)	729 000
27.	Yhteistutkimukset (siirtomääräraha 3 v)	3 328 000
29.	Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	25 000 000
66.	Eräät jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (arviomääräraha)	3 714 000
91.	**Maaseutuelinkeinojen valituslautakunta ja eläinlääkintävahinkojen arviolautakunta**	**732 000**
21.	Lautakuntien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	732 000

Pääluokka 31

31. LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA	**1 772 805 000**
01. Liikenne- ja viestintäministeriö	**18 688 000**
21. Liikenne- ja viestintäministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	18 688 000
20. Ajoneuvohallintokeskus	**11 856 000**
21. Ajoneuvohallintokeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	11 856 000
24. Tiehallinto	**721 847 000**
21. Perustienpito (siirtomääräraha 2 v)	572 027 000
76. Tielain mukaiset maa-alueiden hankinnat ja korvaukset (arviomääräraha)	30 820 000
78. Eräät tiehankkeet (arviomääräraha)	97 800 000
79. Jälkirahoitus-, kokonaisrahoitus- ja elinkaarirahoitushankkeet (siirtomääräraha 3 v)	21 200 000
25. Tienpidon valtionavut	**12 000 000**
50. Valtionapu yksityisten teiden kunnossapitoon ja parantamiseen (siirtomääräraha 3 v)	12 000 000
30. Merenkulkulaitos	**108 110 000**
21. Merenkulkulaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	94 060 000
76. Maa- ja vesialueiden hankinta (arviomääräraha)	50 000
77. Väyläverkon kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	—
78. Eräät vesiväylähankkeet (arviomääräraha)	14 000 000
32. Merenkulun ja muun vesiliikenteen edistäminen	**67 621 000**
41. Ulkomaanliikenteen kauppa-alusluetteloon merkittyjen lastialusten ja kolmansien maiden välillä liikennöivien matkustaja-alusten kilpailuedellytysten turvaaminen (arviomääräraha)	40 985 000
42. Ulkomaanliikenteen matkustaja-alusten ja -autolauttojen kilpailuedellytysten turvaaminen (arviomääräraha)	21 483 000
50. Lästimaksuista suoritettavat avustukset (arviomääräraha)	953 000
51. Luotsauksen hintatuki (siirtomääräraha 2 v)	4 200 000
40. Ratahallintokeskus	**331 042 000**
21. Perusradanpito (siirtomääräraha 2 v)	293 342 000
76. Rataverkon maa-alueiden hankinnat ja korvaukset (arviomääräraha)	1 500 000
78. Eräät ratahankkeet (arviomääräraha)	36 200 000

41. Rautatievirasto	**4 000 000**
21. Rautatieviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	4 000 000
51. Ilmailuhallinto	**7 600 000**
21. Ilmailuhallinnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	7 600 000
52. Ilmaliikenteen korvaukset ja valtionavut	**1 000 000**
41. Valtionapu eräiden lentopaikkojen rakentamiseen ja ylläpitoon (kiinteä määräraha)	1 000 000
60. Joukkoliikenteen palvelujen ostot, korvaukset ja tuet	**90 433 000**
42. Valtionavustus koulutuksesta (kiinteä määräraha)	841 000
63. Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	52 625 000
64. Saariston yhteysalusliikennepalvelujen ostot ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	6 567 000
65. Junien kaukoliikenteen osto (arviomääräraha)	30 400 000
70. Viestintävirasto	**5 219 000**
21. Viestintäviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	5 219 000
72. Viestinnän korvaukset ja avustukset	**14 264 000**
42. Sanomalehdistön tuki (kiinteä määräraha)	14 264 000
80. Ilmatieteen laitos	**30 278 000**
21. Ilmatieteen laitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	30 278 000
81. Merentutkimuslaitos	**8 499 000**
21. Merentutkimuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	8 499 000
99. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan muut menot	**340 348 000**
29. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	271 279 000
40. Eräät valtionavut (kiinteä määräraha)	942 000
62. EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus liikenne- ja viestintäministeriön osalta (arviomääräraha)	13 822 000
78. Vuosaaren sataman liikenneväylien rakentaminen (arviomääräraha)	53 800 000
88. Osakehankinnat (siirtomääräraha 3 v)	505 000

Pääluokka 32

32. KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖN HALLINNONALA	**1 013 151 000**
10. Hallinto	**158 094 000**
21. Kauppa- ja teollisuusministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	25 001 000
22. Työvoima- ja elinkeinokeskusten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	79 423 000
25. Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (siirtomääräraha 2 v)	725 000
29. Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	40 000 000
66. Kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (arviomääräraha)	7 700 000
92. Korvaus valtion ydinjätehuoltorahastolle (arviomääräraha)	5 235 000
95. Maanomistajien osuus vanhoista kaivospiirimaksuista (arviomääräraha)	10 000
20. Teknologia- ja innovaatiopolitiikka	**569 263 000**
21. Geologian tutkimuskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	40 450 000
22. Valtion teknillisen tutkimuskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	74 016 000
23. Turvatekniikan keskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	9 250 000
24. Kuluttajatutkimuskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	1 922 000
25. Mittatekniikan keskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	5 170 000
26. Teknologian kehittämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	29 218 000
27. Teknologinen tutkimustoiminta (arviomääräraha)	164 770 000
28. Hanke- ja ohjelmatoiminnan selvitys- ja kehittämismenot (siirtomääräraha 2 v)	9 164 000
40. Avustukset teknologiseen tutkimukseen ja kehitykseen (arviomääräraha)	161 637 000
41. Valtionavustus eräille yhteisöille keksintö-, laatu- ja standardisointitoimintojen edistämiseksi (siirtomääräraha 3 v)	7 005 000
83. Lainat teknologiseen tutkimukseen ja kehitykseen (arviomääräraha)	66 661 000
30. Yrityspolitiikka	**232 485 000**
21. Patentti- ja rekisterihallituksen toimintamenot (siirtomääräraha 3 v)	1 270 000
22. Matkailun edistämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	16 088 000
40. Kansainvälistymisavustus yritysten yhteishankkeisiin (arviomääräraha)	17 000 000
42. Finnvera Oyj:n korkotuet (arviomääräraha)	12 684 000
43. Finnvera Oyj:n tappiokorvaukset (arviomääräraha)	21 700 000
44. Alueellinen kuljetustuki (arviomääräraha)	3 840 000

45. Yritysten investointi- ja kehittämishankkeiden tukeminen (arviomääräraha)	15 648 000
47. Valtionavustus kehittämispalvelutoimintaan ja eräille yhteisöille (siirtomääräraha 3 v)	4 361 000
48. Korkotuki julkisesti tuetuille vienti- ja alusluotoille (arviomääräraha)	35 000 000
49. Avustus ulkomaankauppaa edistäville järjestöille ja Finpro ry:lle (kiinteä määräraha)	24 306 000
60. Siirrot valtiontakuurahastoon (arviomääräraha)	20 000
62. EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus kauppa- ja teollisuusministeriön osalta (arviomääräraha)	80 568 000
40. Kuluttaja- ja kilpailupolitiikka	**16 171 000**
21. Kuluttajaviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	5 854 000
26. Kilpailuviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	5 133 000
31. Korvaus talous- ja velkaneuvonnan järjestämisestä (siirtomääräraha 2 v)	4 511 000
50. Valtionavustus kuluttajajärjestöille (kiinteä määräraha)	673 000
60. Energiapolitiikka	**35 756 000**
21. Energiamarkkinaviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	706 000
27. Energiansäästön ja uusiutuvan energian käytön edistäminen ja energiatiedotus (siirtomääräraha 3 v)	3 400 000
40. Energiatuki (arviomääräraha)	27 600 000
43. Kioton mekanismit (arviomääräraha)	4 000 000
50. Eräät energiataloudelliset avustukset (siirtomääräraha 3 v)	50 000
70. Omistajapolitiikka	**1 382 000**
88. Osakehankinnat (siirtomääräraha 3 v)	1 382 000

Pääluokka 33

33. SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA	**11 703 986 000**
01. Sosiaali- ja terveysministeriö	**69 248 000**
21. Sosiaali- ja terveysministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	36 022 000
28. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän edistäminen tietoteknologian avulla sekä siihen tarvittavan infrastruktuurin rakentaminen (siirtomääräraha 2 v)	1 840 000
29. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	15 000 000
62. EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus sosiaali- ja terveysministeriön osalta (arviomääräraha)	5 976 000
63. Eräät erityishankkeet (siirtomääräraha 3 v)	6 200 000
67. Kansainväliset jäsenmaksut ja maksuosuudet (arviomääräraha)	4 210 000

02. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus	**23 327 000**
21. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	23 327 000
03. Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunta	**1 951 000**
21. Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	1 951 000
04. Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunta	**2 989 000**
21. Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	2 989 000
06. Terveydenhuollon oikeusturvakeskus	**6 549 000**
21. Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	4 349 000
26. Mielentilatutkimustoiminnan menot (arviomääräraha)	2 200 000
07. Työterveyslaitos	**40 900 000**
50. Valtionapu Työterveyslaitoksen menoihin (siirtomääräraha 2 v)	38 200 000
51. Valtion korvaus työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin (siirtomääräraha 2 v)	2 700 000
08. Kansanterveyslaitos	**44 946 000**
21. Kansanterveyslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	34 346 000
26. Rokotteiden hankinta (siirtomääräraha 3 v)	10 600 000
09. Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus	**4 915 000**
21. Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	4 915 000
10. Säteilyturvakeskus	**11 772 000**
21. Säteilyturvakeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	11 772 000
11. Lääkelaitos ja Lääkehoidon kehittämiskeskus	**2 696 000**
21. Lääkelaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	1 363 000
22. Lääkehoidon kehittämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	1 333 000
12. Valtion koulukodit	**603 000**
21. Valtion koulukotien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	603 000
13. Työsuojelun piirihallinto	**25 513 000**
21. Työsuojelupiirien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	25 513 000

14. Valtion mielisairaalat	**718 000**
21. Valtion mielisairaaloiden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	718 000
15. Perhekustannusten tasaus	**1 415 900 000**
51. Äitiysavustus ja valtion tuki kansainväliseen lapseksiottamiseen (arviomääräraha)	11 300 000
52. Lapsilisät (arviomääräraha)	1 403 600 000
53. Eräät valtion korvattavat perhe-etuudet (arviomääräraha)	1 000 000
16. Yleinen perhe-eläke	**38 200 000**
60. Yleinen perhe-eläke (arviomääräraha)	38 200 000
17. Työttömyysturva	**660 250 000**
50. Valtionosuus työttömyyskassoille (arviomääräraha)	536 500 000
51. Työttömyysturvalain mukainen perusturva (arviomääräraha)	52 750 000
53. Valtionosuus koulutuspäivärahasta (arviomääräraha)	12 000 000
54. Valtionosuus aikuiskoulutustuesta (arviomääräraha)	26 000 000
55. Valtionosuus vuorottelukorvauksesta (arviomääräraha)	33 000 000
18. Sairausvakuutus	**1 162 000 000**
60. Valtion osuus sairausvakuutuslaista johtuvista menoista (arviomääräraha)	1 162 000 000
19. Eläkevakuutus	**2 447 600 000**
50. Valtion osuus merimieseläkekassan menoista (arviomääräraha) ...	42 000 000
51. Valtion osuus maatalousyrittäjän eläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha)	447 000 000
52. Valtion osuus yrittäjän eläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha)	68 000 000
53. Valtion korvaus lapsen hoidon ja opiskelun ajalta kertyvästä eläkkeestä (arviomääräraha)	100 000
60. Valtion osuus kansaneläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha)	1 890 500 000
20. Tapaturmavakuutus	**14 500 000**
53. Valtion osuus maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen kustannuksista (arviomääräraha)	14 500 000
21. Rintamaveteraanieläkkeet	**74 000 000**
52. Rintamalisät (arviomääräraha)	74 000 000
22. Sotilasvammakorvaukset ja eräät kuntoutustoiminnan menot	**226 678 000**
50. Sotilasvammakorvaukset (arviomääräraha)	223 600 000
56. Valtionapu sotainvalidien puolisoiden kuntoutustoimintaan (siirtomääräraha 2 v)	2 960 000

57. Rintama-avustus eräille ulkomaalaisille vapaaehtoisille rintamasotilaille (siirtomääräraha 2 v)	110 000
59. Valtionapu rintamaveteraanien kuntoutustoimintaan (siirtomääräraha 2 v)	8 000
23. Muu sodista kärsineiden turva	**2 350 000**
30. Valtion korvaus sodista kärsineiden huoltoon (arviomääräraha)	2 350 000
28. Muu toimeentuloturva	**62 100 000**
50. Sotilasavustus (arviomääräraha)	18 500 000
51. Maahanmuuttajan erityistuki (arviomääräraha)	21 100 000
60. Pitkäaikaisesti työttömien henkilöiden eläketuki (arviomääräraha)	22 500 000
32. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto	**4 723 987 000**
30. Valtionosuus kunnille sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	4 302 900 000
32. Valtion korvaus terveydenhuollon yksiköille erikoissairaanhoitolain mukaiseen tutkimustoimintaan (kiinteä määräraha)	48 747 000
33. Valtion korvaus terveydenhuollon yksiköille lääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin (arviomääräraha)	87 170 000
34. Valtion korvaus kunnille mielentilatutkimuspotilaista sekä potilassiirroista aiheutuviin kustannuksiin (arviomääräraha)	2 370 000
36. Valtionavustus kunnille sosiaali- ja terveydenhuollon hankkeisiin (siirtomääräraha 3 v)	39 800 000
38. Valtionosuus kunnille perustoimeentulotuen kustannuksiin (arviomääräraha)	240 500 000
39. Valtionavustus sosiaalialan osaamiskeskusten toimintaan (kiinteä määräraha)	2 500 000
33. Eräät sosiaali- ja terveydenhuollon menot	**13 100 000**
23. Oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen menot (arviomääräraha)	6 200 000
31. Valtionavustus saamenkielisten sosiaali- ja terveyspalvelujen turvaamiseksi (kiinteä määräraha)	600 000
32. Valtion korvaus rikosasioiden sovittelun järjestämisen kustannuksiin (kiinteä määräraha)	6 300 000
53. Terveyden edistäminen ja terveysvalvonta	**9 960 000**
23. Terveysvalvonta (siirtomääräraha 2 v)	800 000
24. Tartuntatautien valvonta (siirtomääräraha 2 v)	1 360 000
50. Terveyden edistäminen (siirtomääräraha 2 v)	7 800 000
57. Maatalousyrittäjien lomitustoiminta	**207 739 000**
40. Valtion korvaus maatalousyrittäjien lomituspalvelujen kustannuksiin (arviomääräraha)	192 500 000
50. Valtion korvaus maatalousyrittäjien lomituspalvelujen hallintomenoihin (kiinteä määräraha)	15 239 000

92. Raha-automaattiyhdistyksen tuoton käyttö	**409 495 000**
50. Avustukset yhteisöille ja säätiöille terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen (arviomääräraha)	306 000 000
55. Valtion korvaus sotainvalidien laitosten käyttökustannuksiin (siirtomääräraha 2 v)	61 707 000
58. Eräät kuntoutustoiminnan menot (siirtomääräraha 2 v)	3 500 000
59. Rintamaveteraanien kuntoutustoiminnan menot (siirtomääräraha 2 v)	38 288 000

Pääluokka 34

34. TYÖMINISTERIÖN HALLINNONALA	**1 937 782 000**
01. Työhallinto	**59 933 000**
21. Työministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	24 031 000
22. Työvoimaopiston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	772 000
23. Työelämäohjelmat (siirtomääräraha 3 v)	3 300 000
29. Työministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	22 000 000
63. Valtionavustus työelämäohjelmahankkeisiin (siirtomääräraha 3 v)	8 300 000
67. Kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksut ja maksuosuudet (arviomääräraha)	1 530 000
05. Euroopan rakennerahastojen ohjelmien toteutus	**221 390 000**
61. Euroopan sosiaalirahaston osallistuminen EU:n rakennerahasto-ohjelmiin (arviomääräraha)	135 623 000
62. EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus työministeriön osalta (arviomääräraha)	85 767 000
06. Työvoimapolitiikan toimeenpano	**1 552 500 000**
21. Työvoima-asiain paikallishallinnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	144 617 000
31. Valtion korvaus kunnille kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä (arviomääräraha)	6 500 000
50. Työvoimapoliittiseen aikuiskoulutukseen osallistuvien opintososiaaliset edut (arviomääräraha)	137 854 000
51. Työllistämis-, koulutus- ja erityistoimet (kiinteä määräraha)	516 711 000
52. Työmarkkinatuki (arviomääräraha)	716 100 000
64. Työllisyysperusteiset siirtomenot investointeihin (arviomääräraha)	30 718 000
07. Pakolais- ja siirtolaisuusasiat	**77 266 000**
21. Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanottotoiminta valtion osalta (arviomääräraha)	7 739 000
28. Paluumuuttajien muuttovalmennus (arviomääräraha)	900 000

30. Valtion korvaus kunnille eräiden Suomeen muuttavien henkilöiden toimeentulotuen sekä heille annetun sosiaali- ja terveydenhuollon erityiskustannuksiin (arviomääräraha)	9 300 000
63. Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanotto (arviomääräraha)	59 327 000
99. Työministeriön hallinnonalan muut menot	**26 693 000**
23. Siviilipalvelus (arviomääräraha)	3 893 000
50. Palkkaturva (arviomääräraha)	22 000 000
51. Eräät merimiespalvelut (arviomääräraha)	800 000

Pääluokka 35

35. YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA	**742 726 000**
01. Ympäristöministeriö	**34 045 000**
21. Ympäristöministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	34 045 000
10. Ympäristön suojelu	**28 167 000**
27. Ympäristövahinkojen torjunta (arviomääräraha)	2 667 000
60. Siirto öljysuojarahastoon (siirtomääräraha 3 v)	2 300 000
63. Ympäristönsuojelun edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	1 100 000
65. Öljyjätemaksulla rahoitettava öljyjätehuolto (siirtomääräraha 3 v)	2 300 000
67. Ympäristöyhteistyön edistäminen Suomen lähialueen maissa (siirtomääräraha 3 v)	800 000
70. Ympäristövahinkojen torjunta-aluksen hankinta (siirtomääräraha 3 v)	10 000 000
77. Ympäristötyöt (siirtomääräraha 3 v)	9 000 000
20. Yhdyskunnat, alueidenkäyttö ja luonnonsuojelu	**63 090 000**
22. Eräät luonnonsuojelun menot (siirtomääräraha 3 v)	2 112 000
37. Avustukset kuntien kaavoitukseen ja maankäytön ohjaukseen (siirtomääräraha 3 v)	850 000
52. Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät (siirtomääräraha 3 v) ...	23 778 000
63. Eräät luonnonsuojeluun liittyvät korvaukset (siirtomääräraha 3 v)	14 000 000
64. Avustukset rakennusperinnön hoitoon (siirtomääräraha 3 v)	2 350 000
76. Luonnonsuojelualueiden hankkiminen (siirtomääräraha 3 v)	20 000 000
30. Asumisen edistäminen	**490 500 000**
54. Asumistuki (arviomääräraha)	440 500 000
55. Avustukset korjaustoimintaan (siirtomääräraha 3 v)	50 000 000
60. Siirto valtion asuntorahastoon	—
40. Alueelliset ympäristökeskukset	**65 463 000**
21. Alueellisten ympäristökeskusten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	65 463 000

Pääluokka 36

50. Ympäristölupavirastot	**4 679 000**
21. Ympäristölupavirastojen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	4 679 000
60. Suomen ympäristökeskus	**25 062 000**
21. Suomen ympäristökeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	25 062 000
70. Valtion asuntorahasto	**4 639 000**
21. Asuntorahaston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	4 639 000
99. Ympäristöministeriön hallinnonalan muut menot	**27 081 000**
26. Eräät korvaukset (siirtomääräraha 2 v)	440 000
29. Ympäristöministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	9 000 000
62. EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus ympäristöministeriön osalta (arviomääräraha)	12 641 000
63. EU:n ympäristörahaston osallistuminen ympäristö- ja luonnonsuojeluhankkeisiin (siirtomääräraha 3 v)	1 500 000
65. Eräät avustukset (siirtomääräraha 3 v)	2 000 000
66. Kansainvälisen yhteistyön jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (arviomääräraha)	1 500 000

Pääluokka 36

36. VALTIONVELAN KOROT	**2 303 700 000**
01. Euromääräisen velan korko	**2 284 000 000**
90. Euromääräisen velan korko (arviomääräraha)	2 284 000 000
03. Valuuttamääräisen velan korko	**700 000**
90. Valuuttamääräisen velan korko (arviomääräraha)	700 000
09. Muut menot valtionvelasta	**19 000 000**
21. Palkkiot ja muut menot valtionvelasta (arviomääräraha)	19 000 000

Pääluokka 37

37. VALTIONVELAN VÄHENTÄMINEN	**163 169 000**
01. Valtionvelan nettokuoletukset ja velanhallinta	**163 169 000**
94. Nettokuoletukset ja velanhallinta (arviomääräraha)	163 169 000

Määrärahojen kokonaismäärä:

40 481 758 000

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

YLEISET MÄÄRÄYKSET

Brutto- ja nettobudjetointi

Valtion talousarviossa noudatetaan pääsääntönä bruttobudjetointia. Nettobudjetointi on talousarviosta annetussa laissa tarkoin rajoitettu poikkeus pääsäännöstä.

Talousarviossa voidaan nettobudjetoida

1) uudet valtionlainat, valtionlainoista saatavat emissiovoitot ja pääomavoitot ja valtionlainojen pääomaa suojaavista johdannaisista kertyvät tulot sekä valtionvelan kuoletukset, valtionlainoihin liittyvät pääomatappiot ja emissiotappiot ja valtionlainojen pääomaa suojaavista johdannaisista aiheutuvat menot;

2) valtionlainoista saatavat korkotulot ja valtionlainojen koronmaksua suojaavista johdannaisista kertyvät tulot sekä valtionlainoista aiheutuvat korkomenot ja valtionlainojen koronmaksua suojaavista johdannaisista aiheutuvat menot;

3) viraston tai laitoksen toiminnasta kertyvät tulot ja siitä aiheutuvat menot;

4) osakkeiden myynnistä kertyvät tulot sekä myyntiin liittyvät myyntipalkkiot ja valtion ostajan puolesta vastattavaksi ottamat maksuvelvoitteet;

5) eläkelaitokselle lain nojalla maksettava maksuvalmiussuoritus ja suorituksen palautus valtiolle;

6) lakiin perustuva valtionapu kunnalle ja kunnan maksettavaksi valtiolle valtionapujärjestelmän määräytymisperusteiden mukaan tuleva määrä;

7) yliopiston toiminnasta saatavat tulot ja toimialaltaan ja toiminnaltaan yliopistolain (645/1997) 4 §:ssä yliopistojen tehtäväksi säädettyä yhteiskunnallista vuorovaikutusta sekä yliopistojen tutkimustulosten ja taiteellisen toiminnan yhteiskunnallista vaikuttavuutta välittömästi edistävien tai yliopiston koulutus- ja tutkimuspalveluiden kansainvälisessä kaupallisessa hyödyntämisessä tarvittavien, yliopiston yksin tai merkittävällä osuudella yhdessä muiden kanssa perustamien osakeyhtiöiden (yliopistoyhtiö) osakkeiden hallinnoinnista ja myynnistä saatavat tulot sekä yliopiston toiminnasta aiheutuvat menot ja yliopistoyhtiöiden perustamisesta, osakkeiden merkitsemisestä ja muista omistusjärjestelyistä aiheutuvat menot sen mukaan kuin siitä talousarvion asianomaisella momentilla erikseen määrätään.

Toimintamenomomentin vakiosisällön kuvauksessa mainitut virastolle työnantajana maksetut tulot, vakuutus- ja vahingonkorvaukset, työpaikkaruokaloiden käytöstä saadut korvaukset sekä viraston toimitilojen satunnaisesta luovuttamisesta ulkopuolisille yksittäisiä tilaisuuksia varten saadut tulot voidaan viraston tai laitoksen toiminnasta kertyvinä tuloina nettobudjetoida vähentämällä ne asianomaiselta toimintamenomomentilta, vaikka sille ei olisi momentin perusteluissa merkitty myönnetyn nettomäärärahaa. Toimintamenomäärärahan kanssa saa lisäksi nettouttaa myyntituotot sellaisesta irtaimesta käyttöomaisuudesta, jonka hankinta rahoitetaan toimintamenomäärärahasta. Kiinteän omaisuuden, finanssisijoitusten (esim. osakkeet ym. arvopaperit) ja erillismomenteilta rahoitettavan irtaimen käyttöomaisuuden myyntituottoja ei saa kuitenkaan nettouttaa toimintamenomäärärahan kanssa.

Jos viraston tai laitoksen toimintamenomomentille on momentin perusteluissa merkitty myönnetyn nettomäärärahaa, tai jos viraston tai laitoksen toiminnasta kertyvien tulojen ja siitä aiheutuvien menojen erotus on otettu nettomääräisenä tuloarviona tulomomentille, kuuluvat nettobudjetoinnin piiriin kaikki viraston tai laitoksen toiminnasta kertyvät tulot ja siitä aiheutuvat, toimintamenomomentin vakiosisällön kuvauksen ja momentin perusteluiden päätösosan mukaiset menot. Nettobudjetoitavia tuloja ja menoja ovat tällöin muun muassa:

1) maksullista toimintaa harjoittavan viraston toiminnasta tai toiminnan osasta kertyvät tulot ja siitä aiheutuvat menot;

2) viraston tai laitoksen vastuulla toteutettavasta tutkimus- tms. yhteishankkeesta tai yhteisestä toiminnasta tuloina saatavat muiden osapuolten maksuosuudet ja hankkeesta tai toiminnasta aiheutuvat menot;

3) viraston tai laitoksen toimintaan liittyvät EU:lta saatavat tulot ja näihin tuloihin liittyvät menot;

4) viraston tai laitoksen lahjoituksena ja testamentilla saamat varat sekä sponsoreilta saatavat tulot silloin, kun virastolla tai laitoksella on oikeus ottaa ne vastaan eikä kysymys ole viraston tai laitoksen tavanomaiseen toimintaan ja talouteen nähden epätavallisen suurista määristä; ja

5) liiketoimintaa harjoittavan viraston tai laitoksen toiminnasta kertyvät tulot ja siitä aiheutuvat menot.

Jos viraston tai laitoksen toiminnasta kertyvistä tuloista vain osa on budjetoitu toimintamenomomentille, jolle on momentin perusteluiden päätösosassa merkitty myönnetyn nettomäärärahaa, on asianomaisen momentin perusteluiden päätösosassa lisäksi yksilöity, mitkä tulot momentille on nettoutettu tai mitä tuloja ei ole momentille nettoutettu. Vastaavasti, jos nettobudjetoitaessa arvioitujen tulojen suuremman määrän johdosta nettotuloarviona talousarvioon otettava tulomomentti sisältää vain osan viraston tai laitoksen toiminnasta aiheutuvista menoista, on asianomaisen tulomomentin perusteluiden päätösosassa yksilöity, mitkä menot momentille on nettoutettu taikka mitä menoja ei sille ole nettoutettu.

Nettobudjetoitavia tuloja eivät ole verot, veronluonteiset maksut tai sakkomaksut. Nettobudjetoinnin kohteena eivät myöskään voi olla siirtomenot tai niiden palautukset lukuun ottamatta lain nojalla maksettavaa maksuvalmiussuoritusta eläkelaitokselle ja suorituksen palautusta sekä lakiin perustuvaa valtionapua kunnalle ja kunnan maksettavaksi valtiolle valtionapujärjestelmän määräytymisperusteiden mukaan tulevaa määrää, eivätkä sijoitusmenot tai omaisuuden myyntitulot lukuun ottamatta osakkeiden myyntiä taikka viraston tai laitoksen toimintaan tarkoitetun irtaimen omaisuuden hankintaa tai irtaimen omaisuuden myyntiä.

Nettobudjetoidun toimintamenomomentin menojen vakiosisältöön kuuluvat jäljempänä ilmenevät toimintamenomomenttien vakiosisällön mukaiset menot.

Nettoutetusta toiminnasta kertyviä tuloja saa käyttää tästä toiminnasta aiheutuviin menoihin ilman, että siitä on mainintaa luku- tai momenttiperusteluissa.

Menomomentteja koskevat yleiset määräykset

Menot on jaettu talousarviossa momenteiksi tehtävän tai menojen laadun mukaan.

Tehtävän mukaan budjetoituja määrärahoja ovat jäljempänä käsiteltävät virastojen toimintamenomäärärahat sekä eräät kulutusmenoihin luettavat projektiluonteiset määrärahat. Tehtävän mukaan budjetoitua määrärahaa saa käyttää kaikkiin kyseisestä tehtävästä säännönmukaisesti aiheutuviin menoihin, ellei talousarviosta muuta johdu.

Pääjaotteluna on seuraava menojen laadun mukainen pääryhmitys (suluissa vastaavat momenttien numerotunnukset):

1) kulutusmenot (01—29): menot, joiden välittömänä vastikkeena valtio saa varainhoitovuonna käytettäviä tuotannontekijöitä, kuten työpanosta, tavaroita ja palveluksia,

2) siirtomenot (30—69): menot, joista valtio ei saa välitöntä vastiketta,

3) sijoitusmenot (70—89): menot, joiden välittömänä vastikkeena valtio saa pitkävaikutteisia tuotannontekijöitä tai rahoitusvaateita, joista valtio saa tuloa tai muuta hyötyä useana varainhoitovuonna, ja

4) muut menot (90—99): edellä mainittuihin pääryhmiin kuulumattomat menot, kuten valtionvelan hoitomenot.

Momentin määrärahaa saa käyttää ainoastaan momentin numerotunnuksen osoittaman menoryhmän menoihin. Siten kulutusmenoihin tarkoitettua määrärahaa ei saa käyttää siirtomenoihin eikä siirtomenoihin tarkoitettua määrärahaa kulutusmenoihin, ellei momentin perusteluissa ole määrätty toisin.

Momentilla yksilöityyn käyttötarkoitukseen ei saa käyttää muuta käyttötarkoitukseltaan yleisempää määrärahaa (esim. toimintamenomomentin määrärahaa), vaikka kyseisen yleisemmän määrärahan perusteluissa mainittua yksilöityä käyttötarkoitusta ei olisi suljettu pois. Tästä pääsäännöstä voidaan poiketa, jos momentin perusteluissa on asiaa koskeva maininta.

Määrärahat henkilöstön palkkaamiseen on budjetoitu pääsääntöisesti palkkausmomenteille (01—03) ja toimintamenomomenteille (21—27). Muun momentin määrärahaa saadaan käyttää henkilöstön palkkaamiseen virastoihin ja laitoksiin vain, jos palkkauksesta ja momentin määrärahalla palkattavien henkilöiden enimmäismäärästä ilmaistuna henkilötyövuosina on maininta momentin perustelujen päätösosassa. Virkaan nimitettyjen virkamiesten palkkauksiin ei saa käyttää muita kuin palkkaus- tai toimintamenomomentteja. Milloin määrärahaa saa käyttää palkkoihin tai palkkioihin, sitä käytetään myös näihin liittyviin sosiaaliturva- ja eläkemaksuihin ja muihin henkilösivumenoihin.

Menojen ja tulojen kohdentaminen varainhoitovuoteen kuuluviksi

Määrärahaa saa käyttää vain momentille sovellettavan kohdentamisperusteen mukaan varainhoitovuoteen kohdentuviin menoihin.

Jos asianomaisen momentin perusteluiden päätösosassa ei ole toisin mainittu, on määrärahat ja tuloarviot kohdennettu talousarviossa varainhoitovuoteen kuuluviksi valtion talousarviosta annetun asetuksen 5 a ja 5 b §:ssä säädetyillä perusteilla.

Vakiosisältöiset menomomentit

Toimintamenomomenteille ja momenteille 29, 70, 74—75, 76 ja 77—79 on määritelty sellaisia vakiosisältöisiä käyttötarkoituksia, joihin ao. momenteille budjetoituja määrärahoja saa käyttää ilman, että siitä on maininta ao. momentin perusteluissa. Toimintamenomomentin vakiosisältöä sovelletaan myös silloin, kun toimintamenot on nettobudjetoinnin johdosta budjetoitu tulopuolelle osaksi nettotuloarviota.

Määrärahoja käytettäessä momenttien perustelut ovat vakiosisältömääritykseen nähden ensisijaisessa asemassa. Siten momentin perusteluissa voidaan poiketa vakiosisällöstä joko sulkemalla osa vakiokäyttötarkoituksista pois tai täydentämällä niitä muilla käyttötarkoituksilla. Jälkimmäisessä tilanteessa käyttötarkoitusten täydentäminen ilmaistaan em. momenteilla ”myös”-sanalla esim. seuraavasti: ”Momentin määrärahaa saa käyttää myös kunniakonsulien menoihin.”

Toimintamenomäärärahat

Viraston toiminnasta aiheutuvat menot budjetoidaan yhtenä määrärahana menomomenteille 21—27. Toimintamenomäärärahaa saa käyttää viraston tai laitoksen laissa tai asetuksessa säädettyjen tehtävien hoidosta aiheutuviin palkkausmenoihin ja muihin kulutusmenoihin, koneiden ja kaluston sekä muun aineellisen tai aineettoman käyttöomaisuuden hankintamenoihin sekä muihin viraston toiminnasta välittömästi aiheutuneisiin menoihin, kuten leasingkorkoihin ym. korkomenoihin ja vahingonkorvauksiin.

Virastot ja laitokset voivat ilman niille talousarvion yhteydessä erikseen myönnettyä valtuutta tehdä lakisääteisten velvoitteidensa täyttämiseksi välttämättä tarvittavia, ehdoiltaan ja laajuudeltaan viraston tai laitoksen talouteen ja toimintaan nähden tavanomaisia sopimuksia ja sitoumuksia, joista voi aiheutua menoja myös tulevina varainhoitovuosina. Tällaiset sopimukset ja sitoumukset voivat

koskea kulutusmenon luonteisia eriä, esimerkiksi vuokria ja tarvehankintoja.

Toimintamenomäärärahaa saa käyttää myös vähäisten, viraston tai laitoksen tavanomaiseen jatkuvaan toimintaan liittyvien ennakkomaksujen maksamiseen.

Erillisinä menojen laadun mukaisina määrärahoina on budjetoitu siirtomenot, talonrakennus- ja maa- ja vesirakennusinvestointimenot ja osakkeiden ja osuuksien hankinta- ja lainananto- ym. finanssisijoitusmenot sekä eräät poikkeuksellisen suuret kalustoinvestoinnit. Näihin ei siten saa käyttää toimintamenomäärärahaa, ellei määrärahan perusteluissa ole toisin määrätty.

Ellei tarkoitukseen ole osoitettu muuta määrärahaa, toimintamenomäärärahaa saa käyttää viraston toimialaan kuuluvien, EU:n hyväksymien ja osarahoittamien hankkeiden rahoittamiseen sekä ao. hankkeiden tarjouksiin osallistumisen edellyttämään rahoitukseen. Jos toimintamenomäärärahaan, joka on nettobudjetoitu, tulee tuloja valtiontalouden ulkopuolelta, on tätä tuloa vastaava viraston ja laitoksen tavaroiden ja palveluiden ostoihin liittyvä arvonlisäveron osuus maksettava ao. toimintamenomäärärahasta.

Toimintamenomomentille nettobudjetoidaan virastolle työnantajana maksetut, mutta työntekijälle myönnetyt sairausvakuutuksen mukaiset sairaus- ja äitiyspäivärahat, työkyvyttömyyseläke ja kuntoutusraha silloin, kun virasto maksaa työntekijälle palkan sairaus- ja äitiysloman ajalta tahi työkyvyttömyyseläkeajalta tai kuntoutusrahakaudelta sekä saadut korvaukset työterveydenhuollon kustannuksiin. Lisäksi toimintamenomomentille nettobudjetoidaan viraston saamat kohdassa ”Brutto- ja nettobudjetointi” tarkoitetut irtaimen käyttöomaisuuden myyntituotot, korvaukset työpaikkaruokaloiden käytöstä ja viraston saamat vakuutus- ja vahingonkorvaukset sekä viraston saamat tulot sen toimitilojen satunnaisesta luovuttamisesta ulkopuolisille yksittäisiä tilaisuuksia varten.

Lisäksi toimintamenomomentin määrärahaa saa käyttää maksullisen toiminnan menoihin, mikäli viraston tai laitoksen maksullista toimintaa ei ole budjetoitu omaksi momentikseen.

Menojen laadun mukaiset momentit

Kulutusmenot (01—29)

Kulutusmenoja ovat menot, joiden välittömänä vastikkeena valtio saa varainhoitovuonna käytettäviä tuotannontekijöitä. Kulutusmenoihin luetaan valtion palveluksessa olevan henkilöstön palkkaukset, muut palkkiot, sosiaaliturvamaksut, eläkemaksut, tavaroiden ja palvelusten ostomenot, puolustusmateriaalin sekä arvoltaan vähäisten tai taloudelliselta pitoajaltaan lyhytikäisten koneiden, laitteiden ja kaluston hankintamenot sekä muut sellaiset valtion toiminnasta johtuvat tai toimintaan liittyvät menot, mikäli niitä ei ole luettava siirto- tai sijoitusmenoihin.

Kulutusmenoihin luetaan myös EU-ohjelmien vaatima tekninen apu.

Valtion henkilöstön palkkauksiin saa käyttää kulutusmenomomentteja seuraavasti:

a) toimintamenomomentteja ja erityisiä palkkausmomentteja (numerotunnus 01—03) ja

b) muita kulutusmenomomentteja työsopimussuhteisen henkilöstön ja valtion virkamieslain (750/1994) 9 §:n 1 momentissa tarkoitettujen määräaikaiseen virkasuhteeseen nimitettyjen virkamiesten palkkauksiin, jos momentin vakiokäyttötarkoituksessa tai päätösosassa on niin määrätty sekä

c) valtion virkamieslain mukaan valtioneuvoston käytettäväksi asetetun virkamiehen palkkaukseen kyseessä olevan hallinnonalan ministeriön toimintamenomomenttia.

Virkaan nimitettyjen virkamiesten palkkauksia ei saa maksaa muilta kuin toimintameno- ja palkkausmomenteilta.

04—07. Eläkkeet

Momenteille on merkitty lakiin, asetukseen tai valtiota sitovaan sopimukseen perustuvat tai perusteluissa erikseen määritellyt vakinaiset eläkkeet, perhe-eläkkeet, ylimääräiset eläk-

keet sekä eräät lähinnä eläkkeen luonteiset avustukset.

16—18. Puolustusmateriaalin hankkiminen

Momenteille on merkitty puolustusmateriaalin hankkimisesta aiheutuvat menot. Lisäksi momentille voidaan vähennyksenä merkitä viraston saamat puolustusmateriaalihankintoihin liittyvät vakuutus- ja vahingonkorvaukset sekä sopimussakot, vaikka tästä ei olisi mainintaa momentin perusteluissa.

29. Arvonlisäveromenot

Määrärahaa saa käyttää pääluokassa 21 eduskunta ja pääluokassa 22 tasavallan presidentti tavaroiden ja palveluiden ostoihin sisältyvien arvonlisäverojen maksamiseen sekä muissa pääluokissa valtioneuvoston ja ministeriöiden hallinnonalojen muiden kuin erikseen arvonlisäverovelvollisten virastojen ja laitosten tavaroiden ja palveluiden ostoihin sisältyvien arvonlisäverojen maksamiseen.

Valtion kulutus- ja investointimenot (momentit 01—28 ja 70—79) on budjetoitu ilman arvonlisäveroa. Muille kuin erikseen verovelvollisille valtion virastoille ja laitoksille myönnetään määrärahat verottomin hinnoin.

Siirtomenot (30—69)

Siirtomenoihin luetaan kunnille, muille julkisille yhteisöille, elinkeinoelämälle, kotitalouksille ja yleishyödyllisille yhteisöille maksettavat valtionavut ja valtion välityksellä tapahtuvat varainsiirrot sekä vastikkeetta tapahtuvat varainsiirrot talousarvion ulkopuolella oleviin valtion rahastoihin, kansaneläkelaitokselle ja ulkomaille. Valtio ei saa siirtomenoista välitöntä tai suoranaista aineellista vastiketta, kuten rahaa, tavaraa tai palvelusta siirron saajalta. Välillisesti siirtomenot edistävät valtion tehtävien toteuttamista. Siirtomenomomenteilta maksettavat kulutus- ja investointimenot budjetoidaan arvonlisäverollisina.

Siirtomenot on yleensä luokiteltu saajan mukaan. Valtionavut rakennustoimintaan sekä koneiden ja kaluston hankintaan on pyritty merkitsemään eri momenteille kuin kulutukseen tai muihin käyttötarkoituksiin menevät valtionavut. Mikäli määräraha koskee useaa siirronsaajaryhmää, on esitetty jaottelu saajaryhmittäin tarvittaessa edelleen jaoteltuna käyttötalouteen ja pääomatalouteen tarkoitettuihin siirtoihin.

Momenteille 30—69 on budjetoitu korvaukset liiketoimintaa harjoittaville yksiköille niiden yleisen edun vuoksi suorittamista tehtävistä, milloin etu koituu muille kuin valtiolle.

Lakisääteisesti määräytyvät ja harkinnanvaraiset siirtomenot on pyritty merkitsemään eri momenteille.

30—39. Valtionavut kunnille ja kuntayhtymille ym.

Momenteille on merkitty kunnille ja kuntayhtymille sekä Ahvenanmaan maakunnalle suoritettavat valtionavut.

40—49. Valtionavut elinkeinoelämälle

Momenteille on merkitty elinkeinoelämän edistämiseksi tarkoitetut valtionavut yrityksille ja yksityisille elinkeinonharjoittajille sekä yrittäjien ja elinkeinonharjoittajien yms. etuja edistäville keskusjärjestöille, yhdistyksille ym.

50—59. Valtionavut kotitalouksille ja yleishyödyllisille yhteisöille

Momenteille on merkitty siirrot kotitalouksille (yksityisille kuluttajille) sekä valtionavut yleishyödyllisille järjestöille, laitoksille, yhdistyksille, seuroille jne. Tällaisia ovat esimerkiksi urheilujärjestöt, yksityiset oppilaitokset, yksityiset sairaalat ja sellaiset yksityiset tutkimuslaitokset, jotka eivät välittömästi palvele liike- tai elinkeinoelämää.

60. Siirrot talousarvion ulkopuolisiin valtion rahastoihin ja kansaneläkelaitokselle

Momentille on merkitty siirrot talousarvion ulkopuolisiin valtion rahastoihin sekä siirrot kansaneläkelaitokselle.

61—62. EU:n rakennerahasto-osuudet ja vastaavat valtion rahoitusosuudet

Momenteille on budjetoitu varainsiirrot Euroopan unionin komission kanssa hyväksyttävien EU:n rakennerahastojen tavoite- ja yhteisöaloiteohjelmien mukaisten valtion omien ja muiden hankkeiden EU:n rahoituksen suorittamiseen. EU:n osallistuminen ohjelmiin on merkitty momentille 61 ja vastaava valtion rahoitus momentille 62. Kalatalouden ohjaamisen rahoitusvälineen rahoitusosuus on poikkeuksellisesti budjetoitu momentille 62 (30.40.62).

63—65. Muut siirrot kotimaahan

Momenteille on merkitty sellaiset erittelemättömät siirrot, joiden jakamista kuntien, elinkeinoelämän ja kotitaloussektorin kesken ei ole voitu edeltäkäsin suorittaa.

66—69. Siirrot ulkomaille

Momenteille on merkitty sellaiset ulkomaille siirrettävät varat, joista ei saada välitöntä vastiketta tai joiden vastike on vähäinen suhteessa menon suuruuteen. Tällaisia ovat esim. kehitysyhteistyötoiminnan puitteissa myönnettävät avustukset sekä kansainvälisten yhteisöjen jäsenmaksut sekä muut sellaiset avustusluonteiset jäsenmaksut, jotka ao. yhteisöt käyttävät toimintansa rahoitukseen tai välittävät edelleen avustuksina kolmansille tahoille.

Sijoitusmenot (70—89)

Sijoitusmenoihin luetaan muut kuin puolustusmateriaalin ja arvoltaan vähäisten tai taloudelliselta pitoajaltaan lyhytikäisten koneiden, laitteiden ja kaluston hankintamenot, talonrakennusten sekä maa- ja vesirakenteiden rakentamismenot, arvopapereiden, maa-alueiden ja rakennusten hankintamenot sekä lainananto.

Reaalisijoitukset (70—79)

Reaalisijoituksiin luetaan sellaiset valtion käyttöomaisuuden hankinnat, jotka täyttävät jäljempänä eri vakiomomenttiryhmien kohdalla esitetyt tunnusmerkit. Koneiden, laitteiden ja kaluston hankintamenot on merkitty momenteille 70—73. Talonrakennukset on merkitty momenteille 74—75 ja muut rakennustyöt momenteille 77—79. Maa-alueiden, rakennusten ja kiinteistöjen ostomenot on merkitty momentille 76.

70—73. Kaluston hankinta

Mikäli viraston tai laitoksen toimintamenot on budjetoitu toimintamenomomentille (21—27), on tälle yleensä sisällytetty myös määrärahat kaluston ja aineettoman käyttöomaisuuden hankintaan.

Poikkeustapauksissa (hankinnan suuruus, kertaluonteisuus, valtuuden käyttö, poikkeuksellinen hankintamenettely) voidaan momentilla erikseen määriteltävän kaluston hankintamenot budjetoida momentille 70 (Kaluston hankinta), jonka määrärahaa saa käyttää mainitunlaisten, viraston tai laitoksen (tai nimetyn hallinnonalan) toiminnan edellyttämien koneiden, laitteiden ja kaluston hankintamenoihin.

74—75. Talonrakennukset

Momenteille on merkitty ja niiden määrärahoja saa käyttää niiden perusteluiden mukaisista valtion uudisrakennustöistä ja rakennusten perusparannustöistä aiheutuviin tarpeellisiin muun kuin vakinaisesti virkaan nimitetyn henkilöstön palkkausmenoihin ja muihin rakentamismenoihin. Perusparannuksiksi katsotaan sellaiset muutos- tai korjaustyöt, joiden johdosta rakennuksen arvo lisääntyy oleellisesti. Määrärahoja saa käyttää myös rakennusten turva- ja muista teknisistä järjestelmistä aiheutuviin menoihin. Momenttien määrärahoja saa käyttää myös uudisrakennustöiden ja perusparannustöiden suunnittelusta ja siihen liittyvien konsulttipalvelujen ostoista aiheutuviin menoihin, lukuun ottamatta sitä hankkeittain erittelemätöntä suunnittelutyötä, jota vastaavat

palkkausmenot on merkitty toimintamenomomentille.

Momenteilla yksilöityjen hankkeiden kustannusarviot vastaavat rakennuskustannusindeksin pistelukua, joka ilmoitetaan kehyspäätöksen yhteydessä. Jos hankkeesta on tehty urakkasopimus, kustannusarvio perustuu sopimukseen. Kustannusarviot eivät sisällä arvonlisäveroa.

76. Maa-alueet, rakennukset ja kiinteistöt

Momentille on merkitty maa-alueiden, rakennusten ja kiinteistöjen ostomenot.

77—79. Maa- ja vesirakennukset

Momenteille on merkitty ja niiden määrärahoja saa käyttää niiden perusteluiden mukaisten muista valtion rakennustöistä kuin talonrakennuksista aiheutuviin muun kuin vakinaisesti virkaan nimitetyn henkilöstön palkkausmenoihin ja muihin menoihin. Tällaisia töitä voivat olla esim. yleisten teiden, rautateiden, satamien, kanavien ja siltojen rakentamis- ja peruskorjaustyöt, maankuivatustyöt, vesi- ja viemärijohtotyöt, koskien ja vesiväylien perkaamis-, uittoväylien rakentamis- sekä pengerrys- ja patoamistyöt. Momenttien määrärahoja saa käyttää myös mainitunlaisten rakennustöiden suunnittelusta ja siihen liittyvien konsulttipalvelujen ostoista aiheutuviin menoihin, lukuun ottamatta sitä hankkeittain erittelemätöntä suunnittelutyötä, jota vastaavat palkkausmenot on merkitty toimintamenomomentille.

Lainat ja muut finanssisijoitukset (80—89)

80—86. Valtion varoista myönnettävät lainat

Momenteille on merkitty valtion varoista myönnettävät lainat.

87—89. Muut finanssisijoitukset

Momenteille on merkitty osakkeiden ja arvopapereiden ostomenot, sijoitukset valtionenemmistöisiin osakeyhtiöihin ym. finanssisijoitukset.

Muut menot (90—99)

Muihin menoihin luetaan valtionvelan korot sekä muut kulutus-, siirto- ja sijoitusmenoihin kuulumattomat menot.

90—92. Valtionvelan korot

Momenteille on merkitty euro- ja valuuttamääräisen velan korot.

93—94. Valtionvelan nettokuoletukset ja velanhallinta

Momenteille on merkitty euro- ja valuuttamääräisen velan nettokuoletukset, pääomatappiot ja emissiotappiot nettoutettuina.

95—99. Muut ja erittelemättömät menot

Momenteille on merkitty edellä luokittelemattomat menot, kuten alijäämän kattamiseen tarkoitetut menot.

T U L O A R V I O T

Osasto 11
VEROT JA VERONLUONTEISET TULOT

S e l v i t y s o s a :

Osaston tuloarviot vuosina 2005—2007

		v. 2005 tilinpäätös 1000 €	v. 2006 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2007 esitys 1000 €	Muutos 2006—2007 1000 €	%
01.	**Tulon ja varallisuuden perusteella kannettavat verot**	**13 365 106**	**12 808 000**	**13 451 000**	**643 000**	**5**
01.	Tulovero	12 715 303	12 153 000	12 721 000	568 000	5
02.	Korkotulojen lähdevero	163 659	165 000	170 000	5 000	3
03.	Perintö- ja lahjavero	486 144	490 000	560 000	70 000	14
04.	**Liikevaihdon perusteella kannettavat verot ja maksut**	**11 861 016**	**13 173 000**	**14 201 000**	**1 028 000**	**8**
01.	Arvonlisävero	11 280 500	12 590 000	13 558 000	968 000	8
02.	Eräistä vakuutusmaksuista suoritettava vero	464 498	460 000	517 000	57 000	12
03.	Apteekkimaksut	116 018	123 000	126 000	3 000	2
08.	**Valmisteverot**	**4 522 263**	**4 636 000**	**4 649 000**	**13 000**	**0**
01.	Tupakkavero	607 173	608 000	617 000	9 000	1
04.	Alkoholijuomavero	972 975	991 000	1 008 000	17 000	2
05.	Virvoitusjuomavero	35 276	40 000	37 000	- 3 000	- 7
07.	Energiaverot	2 885 153	2 979 000	2 957 000	- 22 000	- 1
08.	Eräiden juomapakkausten valmistevero	21 686	18 000	30 000	12 000	67

Osaston tuloarviot vuosina 2005—2007

		v. 2005 tilinpäätös 1000 €	v. 2006 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2007 esitys 1000 €	Muutos 2006—2007 1000 €	%
10.	**Muut verot**	**2 534 237**	**2 683 000**	**2 677 000**	**- 6 000**	**- 0**
03.	Autovero	1 277 064	1 400 000	1 350 000	- 50 000	- 4
05.	Varainsiirtovero	541 946	535 000	550 000	15 000	3
06.	Arpajaisvero	125 628	130 000	135 000	5 000	4
07.	Ajoneuvovero	536 251	560 000	585 000	25 000	4
08.	Jätevero	53 347	58 000	57 000	- 1 000	- 2
19.	**Muut veronluonteiset tulot**	**28 002**	**109 949**	**113 576**	**3 627**	**3**
02.	Lästimaksut	603	953	953	—	—
03.	Ratavero	15 451	18 000	21 000	3 000	17
04.	Viestintämarkkinamaksu, teleurakointimaksu, tietoturvamaksu ja postitoiminnan valvontamaksu	3 734	4 532	4 223	- 309	- 7
05.	Lentoliikenteen valvontamaksu	—	5 800	6 600	800	14
06.	Väylämaksut	—	76 300	75 200	- 1 100	- 1
08.	Öljyjätemaksu	3 185	3 364	4 600	1 236	37
09.	Muut verotulot	5 029	1 000	1 000	—	—
	Yhteensä	**32 310 625**	**33 409 949**	**35 091 576**	**1 681 627**	**5**

01. Tulon ja varallisuuden perusteella kannettavat verot

01. Tulovero

Momentille arvioidaan kertyvän 12 721 000 000 euroa.

Selvitysosa: Vero perustuu tuloverolakiin (1535/1992). Momentille kertyy luonnollisten henkilöiden ansiotuloista valtion tuloveroasteikon mukaan maksettava vero, pääomatuloista maksettava vero, rajoitetusti verovelvollisten maksama lähdevero sekä valtion osuus yhteisöjen tuloverosta. Lisäksi momentille kertyy vielä varallisuusveroa, vaikka veromuoto on lakkautettu vuoden 2006 alusta.

Veronalaisten ansio- ja pääomatulojen arvioidaan kasvavan noin 3½ % vuonna 2007. Veronalaisista tuloista palkkatulojen osuus on yli 60 %, joten palkkojen ja työllisyyden kehitys on etenkin pidemmällä aikavälillä ratkaisevaa verotulojen kannalta. Palkkatulojen ennustetaan kasvavan noin 3½ % vuonna 2007. Pääomatulojen arvioidaan kasvavan 6 % vuonna 2007. Vaikka pääomatulojen osuus veronalaisista tuloista on alle 10 %, niiden merkitys on huomattava budjettitalouden verokertymän kannalta, koska valtio on pääomatuloveron ainoa veronsaaja. Pääomatuloennusteiden osuvuus on merkittävä yksittäinen tekijä, joka vaikuttaa siihen, kuinka hyvin ansio- ja pääomatuloverojen tilityksissä käytettävät veronsaajien arvioituihin maksuunpanosuhteisiin perustuvat jako-osuudet vastaavat todellisia maksuunpanosuhteita.

Ansio- ja pääomatuloista arvioidaan vuonna 2007 kertyvän verotuloa 8 102 milj. euroa, josta lähdeveron osuus on noin 440 milj. euroa.

Tuloarviossa on otettu huomioon tulopoliittisen sopimuksen neuvottelutulosta koskevaan hallituksen kannanottoon sisältyvä linjaus ansiotulojen verotuksen keventämisestä vuonna 2007.

Tuloarviossa on otettu huomioon, että valtion ja kuntien välisen kustannuksenjaon tarkistuksen viimeisen erän suorittaminen kunnille aikaistetaan vuodelle 2007 ja suoritetaan verojärjestelmän kautta siten, että kuntien

tuloveron tuotto kasvaa 185 milj. euroa. Valtionverotuksen veroperusteita muutetaan siten, että verovelvollisten asemaan toimenpiteillä ei ole merkittävää vaikutusta. Lisäksi tuloarviossa on otettu huomioon valtionverotuksen puolella toteutettavista ansiotuloverotuksen kevennyksistä ja matkakuluvähennyksen enimmäismäärän korottamisesta kunnille aiheutuvan verotuottomenetyksen, 24 milj. euroa, kompensaatio verojärjestelmän kautta.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen vuoden 2007 veroasteikkolaiksi. Asteikon toinen ja kolmas tuloraja ehdotetaan yhdistettäväksi ja marginaaliveroprosentteja muutetaan.

Tuloveroasteikkoon ehdotetaan tehtäväksi kahden prosentin suuruinen inflaatiotarkistus, jonka arvioidaan vähentävän veron tuottoa vuositasolla noin 150 milj. euroa verrattuna vuonna 2006 voimassa oleviin veroperusteisiin.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen tuloverolain (1535/1992) ja eräiden muiden verolakien muuttamisesta sekä valtion ja kuntien kustannustenjaon tarkistuksesta aiheutuviksi muutoksiksi lainsäädäntöön. Valtionverotuksen ansiotulovähennystä ehdotetaan korotettavaksi ja kunnallisverotuksen ansiotulovähennystä pienennettäväksi. Muutosten arvioidaan yhdessä tuloveroasteikkoon tehtävien muutosten kanssa vähentävän valtion tuloveron tuottoa vuositasolla yhteensä runsaat 800 milj. euroa. Lisäksi matkakuluvähennyksen enimmäismäärää korotetaan 4 700 eurosta 7 000 euroon, mikä vähentää valtion verotuottoa vuositasolla noin 6 milj. euroa.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen ulkomailta vuokratun työntekijän sekä rajoitetusti verovelvolliselle maksettavan työkorvauksen verottamiseen liittyviksi säännöksiksi. Esityksen mukaan Suomesta saaduksi tuloksi katsottaisiin ulkomailta Suomeen vuokratun työntekijän Suomessa tekemästä työstä saama palkkatulo työntekijän Suomessa oleskelun kestosta riippumatta. Ehdotuksen arvioidaan lisäävän verotuottoa muutamalla miljoonalla eurolla.

Yhteisöiltä arvioidaan kertyvän tuloveroa valtiolle vuonna 2007 noin 4 619 milj. euroa. Yhteisöjen tuloveron veropohjan arvioidaan kasvavan 5 % vuonna 2007. Tuloverolain muuttamisesta annettavassa hallituksen esityksessä seurakuntien osuutta yhteisöveron tuotosta ehdotetaan alennettavaksi 0,2 %-yksiköllä ja valtion osuutta korotettavaksi vastaavasti, mikä lisää valtion verotuloja vuositasolla 11 milj. euroa. Valtion osuus yhteisöveron tuotosta muutoksen jälkeen on 76,23 %.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi kehitysalueelle tehtävien investointien korotetuista poistoista annetun lain (1262/1993) muuttamisesta. Kehitysalueille suunnattuja verohuojennuksia ehdotetaan jatkettavaksi vuosille 2007 ja 2008, minkä arvioidaan alentavan tuloveron tuottoa noin 1,6 milj. euroa, josta valtion osuus on noin 1,2 milj. euroa.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi varojen arvostamisesta verotuksessa annetun lain (1142/2005) muuttamisesta. Asunto-osakeyhtiön osakkeille ja huoneiston hallintaan oikeuttavan kiinteistöosakeyhtiön osakkeille määriteltäisiin vertailuarvo muiden arvopapereiden tapaan. Ehdotetuilla muutoksilla on verotuloja jossain määrin vähentäviä vaikutuksia, mutta vaikutuksen suuruutta ei voida käytettävissä olevien tietojen perusteella arvioida.

Momentin nimike on muutettu.

2007 talousarvio	12 721 000 000
2006 talousarvio	12 153 000 000
2005 tilinpäätös	12 715 302 724

02. Korkotulojen lähdevero

Momentille arvioidaan kertyvän 170 000 000 euroa.

Selvitysosa: Vero perustuu korkotulojen lähdeverosta annettuun lakiin (1550/1992). Veron määrä on 28 % talletukselle tai joukkovelkakirjalainalle maksetusta korosta.

2007 talousarvio	170 000 000
2006 talousarvio	165 000 000
2005 tilinpäätös	163 659 362

03. Perintö- ja lahjavero

Momentille arvioidaan kertyvän 560 000 000 euroa.

Selvitysosa: Vero perustuu perintö- ja lahjaverolakiin (378/1940) ja siinä olevaan perintöveroasteikkoon.

2007 talousarvio	560 000 000
2006 talousarvio	490 000 000
2005 tilinpäätös	486 143 655

04. Liikevaihdon perusteella kannettavat verot ja maksut

01. Arvonlisävero

Momentille arvioidaan kertyvän 13 558 000 000 euroa.

Selvitysosa: Vero perustuu arvonlisäverolakiin (1501/1993). Veron määrä on pääsääntöisesti 22 % veron perusteesta. Elintarvikkeiden vero on 17 %. Lääkkeiden, kirjojen, elokuvien, liikunta- ja majoituspalvelujen, yleisradion lupamaksutulojen, henkilökuljetusten sekä kulttuuri- ja viihdetilaisuuksien pääsymaksujen vero on 8 %. Arvonlisäveropohjan arvioidaan kasvavan vuonna 2006 noin 5,7 prosenttia yksityisen kulutuksen vahvan kasvun seurauksena. Vuonna 2007 arvonlisäveropohjan kasvun arvioidaan hidastuvan 4,4 prosenttiin.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi arvonlisäverolain (1501/1993) väliaikaisesta muuttamisesta liittyen eräiden työvaltaisten palvelualojen arvonlisäverokannan alentamiseen vuosiksi 2007—2010. Alennus koskisi parturi- ja kampaamopalveluja sekä pieniä korjauspalveluja, joita ovat polkupyörien, kenkien ja nahkatavaroiden sekä vaatteiden ja liinavaatteiden korjaus- ja muutostyöt. Sovellettava verokanta olisi 8 prosenttia. Esitys liittyy Euroopan yhteisössä käynnissä olevaan kokeiluun, jonka tarkoituksena on selvittää, minkälainen vaikutus kohdennetulla arvonlisäverotuksen alennuksella on työllisyyteen ja harmaaseen talouteen. Kokeilun arvioidaan alentavan vuositasolla arvonlisäveron tuottoa noin 43 milj. eurolla.

2007 talousarvio	13 558 000 000
2006 lisätalousarvio	294 000 000
2006 talousarvio	12 590 000 000
2005 tilinpäätös	11 280 500 291

02. Eräistä vakuutusmaksuista suoritettava vero

Momentille arvioidaan kertyvän 517 000 000 euroa.

Selvitysosa: Vero perustuu lakiin eräistä vakuutusmaksuista suoritettavasta verosta (664/1966). Veron määrä on 22 % vakuutussopimuksen mukaisesta vakuutusmaksusta, johon vero ei sisälly. Verosta on vapautettu henkilö-, luotto- ja jälleenvakuutussopimukseen tai potilasvahinkolain mukaiseen vakuutussopimukseen perustuvat vakuutusmaksut sekä ulkomaanliikenteen tavaran kuljetusten ja kuljetusvälineiden vakuutussopimuksiin perustuvat vakuutusmaksut.

2007 talousarvio	517 000 000
2006 talousarvio	460 000 000
2005 tilinpäätös	464 497 500

03. Apteekkimaksut

Momentille arvioidaan kertyvän 126 000 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot ovat apteekkimaksusta annetun lain (148/1946) mukaisia maksuja.

Apteekkimaksusta annetun lain (701/2002) 2 §:n taulukkoa on tarkoitus tarkistaa siten, että tarkistus perustuu toteutuneeseen kokonaislii-

kevaihdon muutokseen vuodesta 2003 vuoteen 2004. Tarkistettua apteekkimaksutaulukkoa sovelletaan ensimmäisen kerran apteekkimaksuun, joka määrätään vuoden 2006 liikevaihdon perusteella.

2007 talousarvio	126 000 000
2006 talousarvio	123 000 000
2005 tilinpäätös	116 018 492

08. Valmisteverot

01. Tupakkavero

Momentille arvioidaan kertyvän 617 000 000 euroa.

Selvitysosa: Vero perustuu tupakkaverolakiin (1470/1994). Veron määrä on 50 % savukkeiden, 22 % sikareiden, 48 % piippu- ja savuketupakan ja 50 % savukkeiksi käärittävän hienoksi leikatun tupakan sekä 60 % savukepaperin ja muun tupakkaa sisältävän tuotteen vähittäismyyntihinnasta. Lisäksi savukkeista kannetaan veroa 15,13 euroa/1 000 kappaleelta ja piippu- ja savuketupakasta sekä savukkeiksi käärittävästä tupakasta 3,62 euroa/kg.

Tupakkaveron tuotosta lähes 90 % kertyy savukkeiden verosta. Savukkeiden kulutuksen arvioidaan vuonna 2007 kasvavan noin prosentilla.

2007 talousarvio	617 000 000
2006 talousarvio	608 000 000
2005 tilinpäätös	607 173 418

04. Alkoholijuomavero

Momentille arvioidaan kertyvän 1 008 000 000 euroa.

Selvitysosa: Vero perustuu alkoholi- ja alkoholijuomaverolakiin (1471/1994).

Veron määrä on väkevien alkoholijuomien osalta 28,25 euroa litralta laskettuna sataprosenttisena alkoholina. Välituotteiden vero on vastaavasti 20,19 euroa ja viinien vero 19,27 euroa litralta laskettuna sataprosenttisena alkoholina. Oluen vero litrassa sataprosenttista alkoholia on 19,45 euroa.

Alkoholijuomien kulutusarviot perustuvat valtiovarainministeriön yhteistyössä eri toimijoiden kanssa laatimiin ennusteisiin alkoholin kulutuksesta. Alkoholijuomien kulutuksen arvioidaan kokonaisuudessaan kasvavan 1½ % vuonna 2007.

2007 talousarvio	1 008 000 000
2006 talousarvio	991 000 000
2005 tilinpäätös	972 974 698

05. Virvoitusjuomavero

Momentille arvioidaan kertyvän 37 000 000 euroa.

Selvitysosa: Vero perustuu virvoitusjuomaverolakiin (1474/1994). Perusveron määrä on 4,5 senttiä litralta.

Virvoitusjuomaveron alaisten tuotteiden kulutuksen arvioidaan hieman vähenevän vuonna 2007.

2007 talousarvio	37 000 000
2006 talousarvio	40 000 000
2005 tilinpäätös	35 276 430

07. Energiaverot

Momentille arvioidaan kertyvän 2 957 000 000 euroa.

Selvitysosa: Vero perustuu nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annettuun lakiin (1472/1994) sekä lakiin sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta (1260/1996).

Energiaverotuottoennusteen pohjana oleva energia-aineiden kulutusennuste on laadittu yhteistyössä kauppa- ja teollisuusministeriön kanssa. Moottoribensiinin kulutuksen arvioidaan alenevan ½ % vuonna 2007 ja dieselöljyn

kulutuksen kasvavan vajaat 2 %. Sähkön kulutuksen arvioidaan kasvavan 1½ %.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverolain (1260/1996) muuttamisesta siten, että teollisuuden ja ammattimaisen kasvihuoneviljelyn sähkövero puolitetaan ja eräät sähköntuotannon tuet poistetaan. Muutosten arvioidaan alentavan nettomääräisesti energiaverojen kertymää noin 70 milj. eurolla.

Aikaisemmin valmisteverojärjestelmän kautta maksetut tuet on maksettu tukien saajille palauttamalla heille valmisteveroja. Maksetut palautukset ovat vähentäneet energiaverojen tuottoa. Uudessa menettelyssä tukien tarkoitus ja tuen saamisen peruste huomioiden ne otettaisiin talousarvioon määrärahana momentille 28.99.43. Tuen määräksi arvioidaan 74 milj. euroa vuonna 2007 ja energiaverojen tuloarvio kasvaa vastaavalla määrällä.

2007 talousarvio	2 957 000 000
2006 talousarvio	2 979 000 000
2005 tilinpäätös	2 885 153 357

08. Eräiden juomapakkausten valmistevero

Momentille arvioidaan kertyvän 30 000 000 euroa.

Selvitysosa: Vero perustuu lakiin eräiden juomapakkausten valmisteverosta (1037/2004). Alkoholijuomien, virvoitusjuomien, vesien ja eräiden muiden sellaisenaan juotavien juomien eri materiaalista valmistetut juomapakkaukset, lukuun ottamatta nestepakkauskartongista valmistettuja pakkauksia, ovat veronalaisia. Verosta vapaita puolestaan ovat juomapakkaukset, jotka ovat uudelleenkäytettäviä ja kuuluvat panttiin perustuvaan palautusjärjestelmään. Raaka-aineena hyödynnettävien, panttiin perustuvaan palautusjärjestelmään kuuluvien juomapakkausten vero on vuoden 2007 loppuun asti 8,5 senttiä litralta. Kertakäyttöisten, mihinkään palautusjärjestelmään kuulumattomien juomapakkausten vero on 51 senttiä litralta.

Juomapakkausten valmisteverokertymän arvioidaan kasvavan vuonna 2007, koska juomateollisuuden pakkausjärjestelmien muutokset ovat olleet ennakoitua suurempia, minkä seurauksena esimerkiksi tölkkien käyttö on yleistynyt.

Momentin nimike on muutettu.

2007 talousarvio	30 000 000
2006 talousarvio	18 000 000
2005 tilinpäätös	21 685 572

10. Muut verot

03. Autovero

Momentille arvioidaan kertyvän 1 350 000 000 euroa.

Selvitysosa: Vero perustuu autoverolakiin (1482/1994). Veron määrä on 28 % yleisestä kuluttajahinnasta vähennettynä 650 eurolla (bensiinikäyttöiset henkilöautot) tai 450 eurolla (dieselkäyttöiset henkilöautot). Ennen vuoden 2003 alkua valmistetun käytettynä verotettavan auton vero perustuu Suomen markkinoilla olevan vastaavan ajoneuvon arvossa olevaan veroon. Pakettiautojen verotus perustuu tuontiarvoihin ja vero on 35 % verotusarvosta. Tuottoarviossa on otettu huomioon taksi- ja invalidiautoille suoritettava veronpalautus, jonka määräksi on arvioitu 25 200 000 euroa.

Ennusteen pohjana oleva uusien henkilöautojen myyntiarvio ja arvio käytettyinä maahantuoduista autoista pohjautuvat autoalan ja tullin arvioihin. Vuonna 2007 uusien henkilöautojen myynnin arvioidaan olevan 150 000 kappaletta ja käytettyjen henkilöautojen tuonnin 27 000 kappaletta.

2007 talousarvio	1 350 000 000
2006 talousarvio	1 400 000 000
2005 tilinpäätös	1 277 064 449

05. Varainsiirtovero

Momentille arvioidaan kertyvän 550 000 000 euroa.

Selvitysosa: Vero perustuu varainsiirtoverolakiin (931/1996). Vero on 4 % kiinteistöjen ja 1,6 % arvopapereiden luovutushinnasta.

2007 talousarvio	550 000 000
2006 talousarvio	535 000 000
2005 tilinpäätös	541 946 194

06. Arpajaisvero

Momentille arvioidaan kertyvän 135 000 000 euroa.

Selvitysosa: Vero perustuu arpajaisverolakiin (552/1992).

Veron määrä lasketaan rahapanosten ja maksettujen voittojen erotuksesta. Oy Veikkaus Ab:n rahapeleissä ja Ahvenanmaan PAF:n vastaavissa peleissä verokanta on 9,5 % sekä raha-automaatti- ja kasinopeleissä 8,25 %.

2007 talousarvio	135 000 000
2006 talousarvio	130 000 000
2005 tilinpäätös	125 628 235

07. Ajoneuvovero

Momentille arvioidaan kertyvän 585 000 000 euroa.

Selvitysosa: Vero perustuu ajoneuvoverosta annettuun lakiin (1281/2003). Veron päivää kohden kannettava määrä on perusveron osuus lisättynä käyttövoimaveron osuudella. Perusveron määrä päivää kohden on 26 senttiä ajoneuvosta, joka on otettu käyttöön ennen tammikuun 1 päivää 1994 ja 35 senttiä ajoneuvosta, joka on otettu käyttöön mainittuna päivänä tai sen jälkeen. Käyttövoimaveroa määrätään ajoneuvolle, jota käytetään muulla voimalla tai polttoaineella kuin moottoribensiinillä.

2007 talousarvio	585 000 000
2006 talousarvio	560 000 000
2005 tilinpäätös	536 251 180

08. Jätevero

Momentille arvioidaan kertyvän 57 000 000 euroa.

Selvitysosa: Vero perustuu jäteverolakiin (495/1996).

Jäteveron määrä on 30 euroa yleiselle kaatopaikalle toimitetulta jätetonnilta.

2007 talousarvio	57 000 000
2006 talousarvio	58 000 000
2005 tilinpäätös	53 347 151

19. Muut veronluonteiset tulot

02. Lästimaksut

Momentille arvioidaan kertyvän 953 000 euroa.

Selvitysosa: Lästimaksu perustuu lakiin (189/1936) ja asetukseen (468/1954) lästimaksusta. Vastaavat menot on merkitty momentille 31.32.50.

2007 talousarvio	953 000
2006 talousarvio	953 000
2005 tilinpäätös	603 452

03. Ratavero

Momentille arvioidaan kertyvän 21 000 000 euroa.

Tuloarvio budjetoidaan suoriteperusteisena.

Selvitysosa: Ratavero perustuu rataverosta annettuun lakiin (605/2003). Rataverolain 5 §:n pykälän muuttamisesta annetun lain perusteella kannetaan momentilta 31.40.78 rahoitetun Kerava—Lahti -oikoradan käytöstä investoinnin rataveroa, jonka tuotto on arvioitu 4 000 000 euroksi. Tuloarviosta 17 000 000

euroa on otettu huomioon momentin 31.40.21 määrärahan mitoituksessa.

2007 talousarvio	21 000 000
2006 talousarvio	18 000 000
2005 tilinpäätös	15 450 800

04. Viestintämarkkinamaksu, teleurakointimaksu, tietoturvamaksu ja postitoiminnan valvontamaksu

Momentille arvioidaan kertyvän 4 223 000 euroa.

Selvitysosa: Viestintämarkkinamaksu ja teleurakointimaksu perustuvat viestintämarkkinalakiin (393/2003). Tietoturvamaksu perustuu sähköisen viestinnän tietosuojalakiin (516/2004). Postitoiminnan valvontamaksu perustuu postipalvelulakiin (313/2001). Hallitus antaa eduskunnalle esityksen laiksi sähköisen viestinnän tietosuojalain muuttamisesta siten, että toiminnan rahoitusrakennetta muutetaan alentamalla tietoturvamaksutuloja 250 000 eurolla ja lisäämällä sopimustuloja. Momentin tuloarvio on otettu huomioon momentin 31.70.21 mitoituksessa.

2007 talousarvio	4 223 000
2006 talousarvio	4 532 000
2005 tilinpäätös	3 733 930

05. Lentoliikenteen valvontamaksu

Momentille arvioidaan kertyvän 6 600 000 euroa.

Selvitysosa: Eduskunta on hyväksynyt talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi lentoliikenteen valvontamaksusta. Kyseessä on veronluonteinen maksu. Maksun suuruus on 0,90 euroa jokaisesta lentoasemilta lähteneestä vähintään kaksivuotiaasta matkustajasta. Matkustajamääräksi arvioidaan noin 7,6 miljoonaa matkustajaa. Maksuvelvollinen on lentoaseman pitäjä. Kunkin lentoaseman osalta maksusta vähennetään vuositasolla 20 000 euroa. Momentin tuloarvio on otettu huomioon momentin 31.51.21 mitoituksessa.

2007 talousarvio	6 600 000
2006 talousarvio	5 800 000

06. Väylämaksut

Momentille arvioidaan kertyvän 75 200 000 euroa.

Selvitysosa: Väylämaksu perustuu Väylämaksulakiin (1122/2005), jonka perusteella Suomen vesialueella kauppamerenkulkua harjoittavasta aluksesta suoritetaan valtiolle väylämaksua. Vuoden 2007 arvio väylämaksukertymästä perustuu vuoden 2005 toteutumaan siten, että vuosina 2006 ja 2007 liikenteen määrän on arvioitu kasvavan 2 % mikä korottaa tulokertymää 1 % vuodessa.

2007 talousarvio	75 200 000
2006 talousarvio	76 300 000

08. Öljyjätemaksu

Momentille arvioidaan kertyvän 4 600 000 euroa.

Selvitysosa: Maksu perustuu öljyjätemaksusta annettuun lakiin (894/1986). Öljyjätemaksua esitetään nostettavaksi vuoden 2007 alusta lähtien nykyisestä 4,2 sentistä 5,75 senttiin voiteluöljykilolta. Öljyjätemaksulla rahoitettavat vastaavat menot on merkitty momentille 35.10.60 ja 65.

2007 talousarvio	4 600 000
2006 talousarvio	3 364 000
2005 tilinpäätös	3 185 226

09. Muut verotulot

Momentille arvioidaan kertyvän 1 000 000 euroa.

Selvitysosa: Momentille tuloutetaan kaikki sellaiset verot ja veronluonteiset tulot, joiden osalta ei ole katsottu kertymän vähäisyyden vuoksi tarpeelliseksi pitää omaa tulomomenttia. Momentille kertyy lähinnä ennen vuotta 2007 voimassa olleiden veroperusteiden mukaisia veroja ja maksuja.

11.19

2007 talousarvio	1 000 000
2006 talousarvio	1 000 000
2005 tilinpäätös	5 029 023

Osasto 12
SEKALAISET TULOT

Selvitysosa:

Osaston tuloarviot vuosina 2005—2007

		v. 2005 tilinpäätös 1000 €	v. 2006 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2007 esitys 1000 €	Muutos 2006—2007 1000 €	%
24.	**Ulkoasiainministeriön hallinnonala**	**1 745**	**1 390**	**1 300**	**- 90**	**- 6**
99.	Ulkoasiainministeriön hallinnonalan tulot	1 745	1 390	1 300	- 90	- 6
25.	**Oikeusministeriön hallinnonala**	**93 383**	**88 470**	**91 700**	**3 230**	**4**
01.	Tuomioistuintulot	31 147	30 000	31 000	1 000	3
47.	Ulosottomaksut	51 727	48 000	51 000	3 000	6
50.	Rangaistusten täytäntöönpanon tulot	10 375	10 320	9 550	- 770	- 7
99.	Oikeusministeriön hallinnonalan muut tulot	135	150	150	—	—
26.	**Sisäasiainministeriön hallinnonala**	**116 894**	**129 990**	**144 250**	**14 260**	**11**
98.	Euroopan aluekehitysrahastosta saatavat tulot	115 864	129 000	143 350	14 350	11
99.	Sisäasiainministeriön hallinnonalan muut tulot	1 030	990	900	- 90	- 9
27.	**Puolustusministeriön hallinnonala**	**24 785**	**939**	**2 578**	**1 639**	**175**
20.	Tulot irtaimen omaisuuden myynnistä ja rojaltimaksuista	18	18	18	—	—
22.	Puolustushallinnon rakennuslaitoksen tulot	14	8	8	—	—
99.	Puolustusministeriön hallinnonalan muut tulot	24 752	913	2 552	1 639	180
28.	**Valtiovarainministeriön hallinnonala**	**1 582 791**	**1 551 769**	**789 712**	**- 762 057**	**- 49**
07.	Siirto valtion eläkerahastosta	1 174 875	1 229 104	483 540	- 745 564	- 61
23.	Palvelukeskuksen tulot	—	—	100	100	0
25.	Vakuutusmaksut vahingon- ym. korvauksista	24 144	24 000	24 480	480	2
28.	Kuntien osuudet verotuskustannuksista	112 773	114 169	111 145	- 3 024	- 3
29.	Kansaneläkelaitoksen osuus verotus-kustannuksista	30 756	31 137	30 312	- 825	- 3
30.	Evankelisluterilaisten seurakuntien osuudet verotuskustannuksista	17 209	17 422	16 960	- 462	- 3

Osaston tuloarviot vuosina 2005—2007

		v. 2005 tilinpäätös 1000 €	v. 2006 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2007 esitys 1000 €	Muutos 2006—2007 1000 €	%
49.	Tullilaitoksen tulot	6 745	7 537	6 974	- 563	- 7
51.	Metallirahatulot	43 774	22 520	22 050	- 470	- 2
63.	Muiden eläkelaitosten puolesta maksettujen eläkemenojen hyvitykset	10 879	26 000	33 200	7 200	28
(87.)	Tulot rahoitusmarkkinoiden vakauttamisesta	45 570	30 000	—	- 30 000	- 100
90.	Euroopan unionin perinteisten omien varojen kantopalkkiot	39 368	34 800	47 700	12 900	37
91.	Euroopan unionilta saatavat tulot matkakustannusten korvaamiseen	2 332	3 700	3 100	- 600	- 16
99.	Valtiovarainministeriön hallinnonalan muut tulot	74 365	11 380	10 151	- 1 229	- 11
29.	**Opetusministeriön hallinnonala**	**414 533**	**421 432**	**424 755**	**3 323**	**1**
(43.)	Ylioppilastutkintolautakunnan tulot	9	8	—	- 8	- 100
70.	Opintotukitoiminnan tulot	24 115	23 000	22 000	- 1 000	- 4
88.	Valtion osuus veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovaroista	386 108	391 424	397 755	6 331	2
99.	Opetusministeriön hallinnonalan muut tulot	4 301	7 000	5 000	- 2 000	- 29
30.	**Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala**	**530 117**	**902 962**	**959 276**	**56 314**	**6**
01.	EU:n maataloustukirahastosta saatavat tulot	455 963	825 110	584 567	- 240 543	- 29
02.	Maaseudun kehittämiseen saatavat tulot EU:lta	21 399	32 948	325 100	292 152	887
03.	Elinkeinokalatalouden kehittämiseen saavat tulot EU:lta	6 492	5 096	9 450	4 354	85
04.	EU:lta saatavat muut tulot	1 106	845	1 108	263	31
20.	Valtion osuus totopeleistä saadusta tulosta	7 978	7 700	8 800	1 100	14
30.	Elintarviketurvallisuusviraston tulot	7 349	3 130	2 130	- 1 000	- 32
31.	Lihantarkastustoiminnan tulot	30	240	141	- 99	- 41
32.	Kasvinjalostusmaksut	334	757	753	- 4	- 1
40.	Vesioikeudelliset kalatalousmaksut	2 132	2 300	2 300	—	—
41.	Tenojoen kalastuslupamaksut	313	500	500	—	—
42.	Hirvieläinten metsästysmaksut	5 392	4 200	5 400	1 200	29
43.	Viehekalastusmaksut	2 173	2 500	2 400	- 100	- 4
44.	Kalastuksenhoitomaksut	5 457	6 500	6 167	- 333	- 5
45.	Riistanhoitomaksut	7 260	7 176	6 960	- 216	- 3
60.	Metsäntutkimuslaitoksen tulot	1 343	2 000	2 000	—	—
(71.)	Eläinlääkintä- ja elintarviketutkimuslaitoksen tulot	2 686	460	—	- 460	- 100
(73.)	Kasvintuotannon tarkastuskeskuksen tulot	—	—	—	—	—
99.	Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan muut tulot	2 711	1 500	1 500	—	—

Osaston tuloarviot vuosina 2005—2007

		v. 2005 tilinpäätös 1000 €	v. 2006 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2007 esitys 1000 €	Muutos 2006—2007 1000 €	%
31.	**Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala**	**80 026**	**53 367**	**66 617**	**13 250**	**25**
24.	Tiehallinnon tulot	12 352	3 000	7 000	4 000	133
30.	Merenkulkulaitoksen tulot	—	17	17	—	—
40.	Radanpidon tulot	19 282	6 000	14 000	8 000	133
99.	Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan muut tulot	48 392	44 350	45 600	1 250	3
32.	**Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonala**	**74 334**	**15 713**	**15 652**	**- 61**	**- 0**
10.	Rahoitusosuus kauppa- ja teollisuusministeriön sekä työvoima- ja elinkeinokeskusten pk-yritysten osaamisen kehittämispalveluista	4 639	3 300	3 300	—	—
20.	Turvatekniikan keskuksen tulot	1 595	1 413	1 352	- 61	- 4
(30.)	Siirrot valtion talousarvion ulkopuolisista rahastoista	60 702	—	—	—	—
99.	Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalan muut tulot	7 398	11 000	11 000	—	—
33.	**Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala**	**502 236**	**422 464**	**426 455**	**3 991**	**1**
05.	Vakuutusvalvontaviraston tulot	—	—	—	—	—
08.	Kansanterveyslaitoksen tulot	627	700	700	—	—
09.	Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen tulot	1 252	1 144	1 085	- 59	- 5
92.	Raha-automaattiyhdistyksen tuotto	415 445	400 445	409 495	9 050	2
98.	Valtionapujen palautukset	84 663	20 000	15 000	- 5 000	- 25
99.	Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan muut tulot	249	175	175	—	—
34.	**Työministeriön hallinnonala**	**137 818**	**156 877**	**150 962**	**- 5 915**	**- 4**
40.	Euroopan sosiaalirahastosta saatavat tulot	114 535	134 000	128 000	- 6 000	- 4
70.	Palkkaturvamaksujen palautukset	20 691	21 327	21 327	—	—
99.	Työministeriön hallinnonalan muut tulot	2 592	1 550	1 635	85	5
35.	**Ympäristöministeriön hallinnonala**	**136 398**	**135 800**	**127 370**	**- 8 430**	**- 6**
07.	Siirto valtion asuntorahastosta	130 000	128 000	116 500	- 11 500	- 9
40.	Alueellisten ympäristökeskusten tulot	339	250	220	- 30	- 12
60.	Korvaukset ympäristövahinkojen torjuntatoimista	4 349	4 650	4 650	—	—
(70.)	Asuntotoimen tulot	6	—	—	—	—
99.	Ympäristöministeriön hallinnonalan muut tulot	1 704	2 900	6 000	3 100	107
39.	**Muut sekalaiset tulot**	**1 677 825**	**609 700**	**616 800**	**7 100**	**1**
01.	Sakkorahat	76 699	75 000	82 000	7 000	9
02.	Verotukseen liittyvät korkotulot	71 900	75 000	75 000	—	—
04.	Menorästien ja siirrettyjen määrärahojen peruutukset	32 497	35 000	35 000	—	—
07.	Valtiolle valtion eläkerahaston ulkopuolella tuloutettavat korvaukset	2 417	2 200	2 300	100	5

Osaston tuloarviot vuosina 2005—2007

		v. 2005 tilinpäätös 1000 €	v. 2006 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2007 esitys 1000 €	Muutos 2006—2007 1000 €	%
10.	Muut sekalaiset tulot	3 374	2 500	2 500	—	—
50.	Nettotulot osakemyynnistä	1 490 937	420 000	420 000	—	—
	Yhteensä	**5 372 884**	**4 490 873**	**3 817 427**	**- 673 446**	**- 15**

24. Ulkoasiainministeriön hallinnonala

99. Ulkoasiainministeriön hallinnonalan tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 1 300 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot kertyvät kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksujen ja maksuosuuksien sekä kehitysavun palautuksista sekä muista tuloista, joita ei ole nettoutettu hallinnonalan menomomenteille.

2007 talousarvio	1 300 000
2006 talousarvio	1 390 000
2005 tilinpäätös	1 744 524

25. Oikeusministeriön hallinnonala

01. Tuomioistuintulot

Momentille arvioidaan kertyvän 31 000 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot perustuvat tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annettuun lakiin (701/1993) ja vastaavaan asetukseen (1282/2005) sekä kaupanvahvistajaasetukseen (958/1996).

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	30 755	29 600	31 000
— muut tuotot	260	-	-
Tuotot yhteensä	31 015	29 600	31 000
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	72 906	73 150	74 000
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-41 891	-43 550	-43 000
Kustannusvastaavuus, %	43	40	42

2007 talousarvio	31 000 000
2006 talousarvio	30 000 000
2005 tilinpäätös	31 146 865

47. Ulosottomaksut

Momentille arvioidaan kertyvän 51 000 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot perustuvat lakiin ulosottomaksuista (34/1995) ja vastaavaan asetukseen (35/1995).

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	49 818	48 000	51 000
— muut tuotot	61	-	-
Tuotot yhteensä	49 879	48 000	51 000
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	57 184	57 177	59 000
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-7 305	-9 177	-8 000
Kustannusvastaavuus, %	87	84	86

2007 talousarvio	51 000 000
2006 talousarvio	48 000 000
2005 tilinpäätös	51 726 685

50. Rangaistusten täytäntöönpanon tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 9 550 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot perustuvat oikeusministeriön asetukseen oikeusministeriön ja eräiden hallinnonalalla toimivien viranomaisten suoritteista perittävistä maksuista (1348/2003).

Tulojen arvioitu kertymä	€
Työtoiminta	6 300 000
Palvelusuhdeasunnot	1 900 000
Vankien ruoka- ja ylläpitokorvaukset	650 000
Muut tulot	700 000
Yhteensä	9 550 000

2007 talousarvio	9 550 000
2006 talousarvio	10 320 000
2005 tilinpäätös	10 374 552

99. Oikeusministeriön hallinnonalan muut tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 150 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot perustuvat oikeusministeriön asetukseen oikeusministeriön ja eräiden hallinnonalalla toimivien viranomaisten suoritteista perittävistä maksuista (1348/2003) ja oikeusministeriön asetukseen julkisen notaarin suoritteiden maksuista (1210/2002). Lisäksi momentille kertyvät konkurssilain mukaan valtiolle tilitettävät velkojien menettämät jako-osuudet.

2007 talousarvio	150 000
2006 talousarvio	150 000
2005 tilinpäätös	134 814

26. Sisäasiainministeriön hallinnonala

98. Euroopan aluekehitysrahastosta saatavat tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 143 350 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot kertyvät ohjelmakauden 2000—2006 tavoite 1- ja 2 -ohjelmien toteuttamiseen myönnettävän EU-tuen välimaksuista sekä ohjelmakauden 2007—2013

alueellinen kilpailukyky ja työllisyys -tavoitetta toteuttavien Itä-Suomen, Pohjois-Suomen, Etelä-Suomen ja Länsi-Suomen toimenpideohjelmien ennakkomaksuista vuoden 2007 osuutena.

Tulojen arvioitu kertymä	€
Ohjelmakausi 2000—2006 (välimaksut)	
Tavoite 1	74 000 000
Tavoite 2	52 000 000
Yhteensä	126 000 000
Ohjelmakausi 2007—2013 (ennakkomaksut)	
Itä-Suomi	6 540 000
Pohjois-Suomi	5 530 000
Etelä-Suomi	2 450 000
Länsi-Suomi	2 830 000
Yhteensä	17 350 000
Yhteensä	143 350 000

2007 talousarvio	143 350 000
2006 talousarvio	129 000 000
2005 tilinpäätös	115 863 993

99. Sisäasiainministeriön hallinnonalan muut tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 900 000 euroa.

Selvitysosa:

Tulojen arvioitu kertymä	€
Lääninhallitusten lainanhoitomaksut	350 000
Takavarikoitujen esineiden myyntitulot	100 000
Muut tulot	450 000
Yhteensä	900 000

2007 talousarvio	900 000
2006 talousarvio	990 000
2005 tilinpäätös	1 030 026

27. Puolustusministeriön hallinnonala

20. Tulot irtaimen omaisuuden myynnistä ja rojaltimaksuista

Momentille arvioidaan kertyvän nettotuloa 18 000 euroa.

Momentille kertyviä tuloja saa käyttää irtaimen omaisuuden myynnistä aiheutuviin menoihin, kotimaisen puolustusteollisuuden kanssa tehtävistä materiaalin vaihtosopimuksista aiheutuviin menoihin sekä muihin irtaimen omaisuuden hankinta- ja huoltomenoihin.

Selvitysosa:

Tulot ja menot	€
Bruttotulot	
Tulot irtaimen omaisuuden myynnistä ja rojaltimaksuista	4 278 000
Bruttomenot	
Irtaimen omaisuuden myynti-, hankinta- ja huoltomenot	4 260 000
Nettotulot	18 000

2007 talousarvio	18 000
2006 talousarvio	18 000
2005 tilinpäätös	18 000

22. Puolustushallinnon rakennuslaitoksen tulot

Momentille arvioidaan kertyvän nettotuloa 8 000 euroa.

Momentille kertyviä tuloja saa käyttää toimintamenomäärärahojen vakiosisällön mukaisiin tarkoituksiin. Lisäksi tuloja saa käyttää myös peruskorjaus- tai perusparannusmenojen väliaikaiseen rahoittamiseen.

Selvitysosa: Rakennuslaitoksen tulot kertyvät valtion maksuperustelain (150/1992) ja puolustusministeriön hallinnonalan maksullisista suoritteista annetun puolustusministeriön asetuksen (1050/2005) mukaan hinnoiteltavista suoritteista, joita puolustushallinnolle tuotetaan omakustannushintaan ja ulkopuolisille liiketaloudellisin perustein.

Nettotuloarviossa on otettu huomioon 139 100 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena.

Puolustushallinnon rakennuslaitoksen tulostavoitteet on esitetty luvussa 27.92.

Toiminnan tulot ja menot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttotulot	123 881	128 255	130 921
Bruttomenot	123 867	128 247	130 913
Nettotulot	14	8	8

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot	123 881	128 255	130 782
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	123 984	128 450	130 974
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-102	-195	-192
Kustannusvastaavuus, %	100	100	100

2007 talousarvio	8 000
2006 talousarvio	8 000
2005 tilinpäätös	14 352

99. Puolustusministeriön hallinnonalan muut tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 2 552 000 euroa.

Selvitysosa: Momentille kertyvät tulot ovat sotilaalliseen kriisinhallintaan liittyviä kustannusten korvauksia ja muita tuloja, momentin 27.30.22 määrärahoin hankitun irtaimen omaisuuden myyntituloja sekä hallinnonalan tilivirastojen sellaisia tuloja, joita ei ole budjetoitu muille momenteille.

2007 talousarvio	2 552 000
2006 lisätalousarvio	1 660 000
2006 talousarvio	913 000
2005 tilinpäätös	24 752 450

28. Valtiovarainministeriön hallinnonala

07. Siirto valtion eläkerahastosta

Momentille arvioidaan kertyvän 483 540 000 euroa.

Siirron kuukausittaisen määrän päättää Valtion Eläkerahasto.

Tuloarvio budjetoidaan maksuperusteisena.

Selvitysosa: Siirto perustuu valtion eläkerahastosta annettuun lakiin (1372/1989).

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen eläkerahastosta annetun lain muuttamisesta siten, että rahastosta valtion talousarvioon siirrettävä määrä on vuonna 2007 enintään 40 prosenttia valtion eläkejärjestelmän piiriin kuuluvaan palvelukseen perustuvista eläkkeistä vuonna 2007 aiheutuvasta menosta.

2007 talousarvio	483 540 000
2006 lisätalousarvio	-170 000 000
2006 talousarvio	1 229 104 000
2005 tilinpäätös	1 174 874 634

23. Palvelukeskuksen tulot

Momentille arvioidaan kertyvän nettotuloa 100 000 euroa.

Momentille kertyviä tuloja saa käyttää toimintamenomäärärahojen vakiosisällön mukaisiin tarkoituksiin.

Selvitysosa: Valtiokonttorin palvelukeskus aloitti toimintansa 1.1.2006 ja sen toiminnasta aiheutuneet tulot ja menot on vuonna 2006 merkitty Valtiokonttorin toimintamenoihin momentille 28.05.21.

Palvelukeskuksen toiminnasta aiheutuvat menot katetaan palveluista saatavilla myyntituotoilla, jotka on hinnoiteltu omakustannushintaan. Palvelukeskuksella on vuonna 2007 asiakkaita vähintään kolmelta hallinnonalalta.

Palvelukeskus sitoutuu tuottamaan talous- ja henkilöstöhallinnon palvelut vuonna 2007 kaikille vuoden 2006 aikana palvelusopimuksen tekeville asiakkaille.

Momentille kertyvillä tuloilla varaudutaan rahoittamaan palvelukeskuksen investointeja tulevina vuosina. Vuodelta 2007 tuloutettava osuus on 100 000 euroa.

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

Maksullisen toiminnan tuotot, suoritteiden myyntituotot	3 325
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	3 325
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-
Kustannusvastaavuus, %	100

2007 talousarvio	100 000

25. Vakuutusmaksut vahingon- ym. korvauksista

Momentille arvioidaan kertyvän 24 480 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot kertyvät Valtiokonttorista annetun lain (305/1991) perusteella. Tulot kertyvät valtion virastoilta ja laitoksilta sekä valtion liikelaitoksilta perittävistä Valtiokonttorin suorittamia tapaturmakorvauksia, taloudellisen tuen, liikennevahinkosekä muita korvauksia vastaavista maksuista.

2007 talousarvio	24 480 000
2006 talousarvio	24 000 000
2005 tilinpäätös	24 143 807

28. Kuntien osuudet verotuskustannuksista

Momentille arvioidaan kertyvän 111 145 000 euroa.

2007 talousarvio	111 145 000
2006 talousarvio	114 169 000
2005 tilinpäätös	112 773 419

29. Kansaneläkelaitoksen osuus verotuskustannuksista

Momentille arvioidaan kertyvän 30 312 000 euroa.

2007 talousarvio	30 312 000
2006 talousarvio	31 137 000
2005 tilinpäätös	30 756 387

30. Evankelisluterilaisten seurakuntien osuudet verotuskustannuksista

Momentille arvioidaan kertyvän 16 960 000 euroa.

2007 talousarvio	16 960 000
2006 talousarvio	17 422 000
2005 tilinpäätös	17 208 931

49. Tullilaitoksen tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 6 974 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot perustuvat tullilakiin (1466/1994) sekä valtiovarainministeriön asetukseen tullilaitoksen suoritteiden maksullisuudesta (1212/2004). Momentille tuloutetaan myös muiden viranomaisten puolesta kannettujen maksujen kantopalkkiot.

Tulojen arvioitu kertymä	€
Julkisoikeudelliset suoritteet	4 616 000
Liiketaloudelliset suoritteet	728 000
Muiden viranomaisten puolesta kannettujen maksujen kantopalkkiot	630 000
Muut sekalaiset tulot	1 000 000
Yhteensä	6 974 000

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot, suoritteiden myyntituotot	5 087	5 937	5 344
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	5 400	6 255	5 482
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-313	-318	-138
Kustannusvastaavuus, %	94,2	94,9	97,5

Osa tullilaitoksen julkisoikeudellisista suoritteista (EMOTR -vienti, yksityisille henkilöille myönnettävät ennakkoratkaisut sekä eräät kielteiset päätökset) myydään kohtuusyistä omakustannushintaa alhaisemmalla hinnalla.

2007 talousarvio	6 974 000
2006 talousarvio	7 537 000
2005 tilinpäätös	6 745 152

51. Metallirahatulot

Momentille arvioidaan kertyvän nettotuloa 22 050 000 euroa.

Momentille tuloutetaan metallirahojen liikkeeseenlaskusta ja niiden lyöntioikeuksien luovutuksesta syntyvät tulot ja palautuneiden rahojen metalliseosten myynnistä syntyvät tulot.

Momentille kertyviä tuloja saa käyttää metallirahojen valmistuksesta tehtyjen sopimusten mukaisten valmistus-, rahoitus- ja varastointikustannusten maksamiseen sekä metallirahojen takaisinlunastukseen sekä rahojen varastoinnista ja hävityksestä aiheutuviin menoihin.

Momentille merkitään myös juhla- sekä keräilyrahoista saatavien tulojen ja niistä aiheutuvien menojen erotus.

Selvitysosa:

Tulot ja menot	€
Toiminnan tulot	29 490 000
Toiminnan erillismenot	7 440 000
Nettotulot	22 050 000

2007 talousarvio	22 050 000
2006 talousarvio	22 520 000
2005 tilinpäätös	43 774 317

63. Muiden eläkelaitosten puolesta maksettujen eläkemenojen hyvitykset

Momentille arvioidaan kertyvän 33 200 000 euroa.

Tuloarvio budjetoidaan maksuperusteisena.

Selvitysosa: Momentille kertyy tuloja muiden eläkelaitosten valtiolle suorittamina heidän vastuulleen kuuluvien eläkemenojen korvauksena valtion eläkelain muuttamisesta annetun lain (381/2001) nojalla. Vastaavat menot on budjetoitu momentille 28.07.63.

2007 talousarvio	33 200 000
2006 talousarvio	26 000 000
2005 tilinpäätös	10 879 115

(87.) Tulot rahoitusmarkkinoiden vakauttamisesta

Selvitysosa: Momentti ja sen tuloarvio ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

2006 talousarvio	30 000 000
2005 tilinpäätös	45 569 751

90. Euroopan unionin perinteisten omien varojen kantopalkkiot

Momentille arvioidaan kertyvän 47 700 000 euroa.

Selvitysosa: Euroopan unionin neuvoston tekemän nykyisen omien varojen päätöksen (2000/597/EY) mukaan jäsenvaltiot saavat unionin puolesta keräämiään tullituloja, maatalousmaksuja ja sokerimaksuja EU:lle tilittäessään vähentää kertyneistä tuloista 25 % jäsenvaltiolle aiheutuvien keruukustannusten kattamiseen.

2007 talousarvio	47 700 000
2006 talousarvio	34 800 000
2005 tilinpäätös	39 367 971

91. Euroopan unionilta saatavat tulot matkakustannusten korvaamiseen

Momentille arvioidaan kertyvän 3 100 000 euroa.

Selvitysosa: Euroopan unioni maksaa matkakustannusten korvauksen ennakkoon jäsenmaille. Jäsenvaltio saa vuotuisen kokonaismäärärahan, joka on kullekin jäsenvaltiolle vahvistettu prosentuaalinen osuus EU:n talousarvion yleiset kokouskulut -alamomentin määrärahasta. Vastaavat menot on budjetoitu momentille 28.81.25.

2007 talousarvio	3 100 000
2006 talousarvio	3 700 000
2005 tilinpäätös	2 332 258

99. Valtiovarainministeriön hallinnonalan muut tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 10 151 000 euroa.

Tuloarvio budjetoidaan maksuperusteisena.

Selvitysosa: Tulot kertyvät lakkautuspalkkojen osalta eräiden keskitetysti suoritettujen etuuksien ja korvausten perimisestä valtion liikelaitoksilta annetun valtioneuvoston päätöksen (868/1988), valtionperintöjen osalta perintökaaren (40/1965), regressien osalta pääosin tapaturmavakuutuslain (608/1948) ja sotilastapaturmalain (1211/1990), eläkkeiden palautusten osalta valtion eläkelain (280/1966), kuntien avopalveluennakoiden palautusten ja regressien osalta sotilasvammalain (404/1948) perusteella. Lisäksi momentille kertyy Senaatti-kiinteistöjen lainojen valtiontakauksesta perittäviä maksuja.

Tulojen arvioitu kertymä	€
Liikelaitosten puolesta maksettujen lakkautuspalkkojen takaisinmaksut	21 000
Vakuutuskorvausten regressit	3 300 000
Valtionperinnöt	1 500 000
Saadut maksut myönnetyistä takauksista	4 100 000
Muut tulot	1 230 000
Yhteensä	10 151 000

2007 talousarvio	10 151 000
2006 talousarvio	11 380 000
2005 tilinpäätös	74 364 963

29. Opetusministeriön hallinnonala

(43.) Ylioppilastutkintolautakunnan tulot

S e l v i t y s o s a : Momentti ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta ja sen bruttomenot budjetoitaviksi momentille 29.10.22 sekä bruttotulot huomioitavaksi ko. momentin nettomäärärahassa.

2006 talousarvio	8 000
2005 tilinpäätös	9 372

70. Opintotukitoiminnan tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 22 000 000 euroa.

S e l v i t y s o s a :

Tulojen arvioitu kertymä	€
Vuonna 2007 maksettujen takausvastuiden lyhennykset	800 000
Takausvastuusaatavien lisäys	14 200 000
Korkotulot	7 000 000
Yhteensä	22 000 000

2007 talousarvio	22 000 000
2006 talousarvio	23 000 000
2005 tilinpäätös	24 114 921

88. Valtion osuus veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovaroista

Momentille arvioidaan kertyvän 397 755 000 euroa.

S e l v i t y s o s a : Veikkaus Oy:n tulouttamistavoitteeksi asetetaan 397 700 000 euroa. Lisäksi momentille arvioidaan kertyvän 55 000 euroa voittovaroista rakentamiseen myönnettyjen lainojen kuoletuksista ja koroista.

2007 talousarvio	397 755 000
2006 lisätalousarvio	10 000 000
2006 talousarvio	391 424 000
2005 tilinpäätös	386 108 260

99. Opetusministeriön hallinnonalan muut tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 5 000 000 euroa.

S e l v i t y s o s a : Momentille kertyvät tulot ovat hallinnonalan tilivirastojen sellaisia tuloja, joita ei ole budjetoitu muille momenteille.

2007 talousarvio	5 000 000
2006 talousarvio	7 000 000
2005 tilinpäätös	4 300 706

30. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala

01. EU:n maataloustukirahastosta saatavat tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 584 567 000 euroa.

S e l v i t y s o s a : EU on perustanut Euroopan maatalouden tukirahaston (maataloustukirahasto) yhteyteen väliaikaisen rakenneuudistusrahaston sokeriuudistukseen liittyvien rakennetoimien rahoittamiseksi. Varat rakenneuudistusrahastoon kerätään jäsenvaltioiden sokerintuotantoa jatkavalta teollisuudelta. Kertyneillä varoilla tuetaan muun muassa sulkevia ja muuhun tuotantoon siirtyviä sokeritehtaita. Suomessa kerättäviä ja komissiolle tilitettäviä rahastomaksuja ei sisällytetä valtion talousarvioon. Vuonna 2007 Suomessa arvioidaan kerättävän rahastomaksuja EU:lle noin 20 milj. euroa. Vastaavasti arvioidaan tälle momentille tuloutuvan Suomen sokerialan rakennetoimenpiteisiin 31 132 000 euroa.

EU:n yhteisen maatalouspolitiikan ja kalastuspolitiikan toteuttamiseksi Suomen osuudeksi Euroopan maatalouden tukirahastosta (maataloustukirahasto) ja sen sokerin rakenneuudistusrahastosta arvioidaan yhteensä

655 567 000 euroa. Kun tästä tuloutetaan talousarvion ulkopuoliseen Maatalouden interventiorahastoon 71 000 000 euroa, momentille arvioidaan tuloutuvan 584 567 000 euroa. EU:lta tuloutuvia tuloja vähentää neuvoston asetukseen (EY N:o 1698/2005) kuuluvien järjestelmien siirtyminen rahoitettavaksi Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto), josta tuloutuvat tulot on kirjattu momentille 12.30.02.

Vuoden 2007 tulokertymässä on otettu huomioon ne tulot, joista EU:n toimielin tekee maksupäätöksen vuonna 2007.

Maidontuotannon maakiintiön ylityksen rahoittamiseksi tuottajilta perittävät maksut tuloutetaan tälle momentille. Koska komissio vähentää maksuja vastaavasti Suomelle suoritettavia maataloustukirahaston osuuksia, maksuilla ei ole vaikutusta momentin tulokertymään.

Tulokertymässä ei ole otettu huomioon Ahvenanmaan tuloja sen toimivaltaan kuuluvien tehtävien osalta.

Arvio maataloustukirahaston ja sokerin rakenneuudistusrahaston tuloista

	Yhteensä milj. €	Vastaavia menoja momenteilla
Talousarvioon		
Sokerirakennetuki	31,132	30.20.48
EU-tulotuki	551,337	30.20.41
Puutarhatalouden erityistoimenpiteet	0,720	30.20.48
Hunajantuotanto	0,093	30.20.46
Eläinlääkintä ETY 424/90	1,200	30.30.21
		30.30.25
Kasvinsuojelutoimien tukeminen ETY 1256/1999	0,085	30.30.21
Yhteensä	584,567	
Maatalouden interventiorahastoon	71,000	Maatalouden interventiorahastossa
Kaikki yhteensä	655,567	

Momentin nimike on muutettu.

2007 talousarvio	584 567 000
2006 talousarvio	825 110 000
2005 tilinpäätös	455 962 942

02. Maaseudun kehittämiseen saatavat tulot EU:lta

Momentille arvioidaan kertyvän 325 100 000 euroa.

Selvitysosa: EU:sta arvioidaan kertyvän yhteensä 340 450 000 euroa EU:n maatalouden ohjaus- ja tukirahaston ohjausosaston ja Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahaston) tuloja. Kun tästä tuloutetaan talousarvion ulkopuoliseen Maatilatalouden kehittämisrahastoon 15 350 000 euroa, momentille arvioidaan tuloutuvan 325 100 000 euroa.

Ohjelmakaudella 2000—2006 EU:n maatalouden ohjaus- ja tukirahaston ohjausosasto (EMOTR-O) osallistuu tavoite 1-ohjelmien ja Leader+ -yhteisöaloiteohjelman rahoitukseen. Ohjausosastosta arvioidaan tuloutuvan näissä ohjelmissa 44 300 000 euroa. Kun tästä tuloutetaan talousarvion ulkopuoliseen Maatilatalouden kehittämisrahastoon 11 200 000 euroa, momentille arvioidaan tuloutuvan 33 100 000 euroa EMOTR-O:sta.

Ohjelmakaudella 2007—2013 EU:n uusi maaseuturahasto osallistuu Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman rahoitukseen. Maaseuturahasto maksaa ennakkona maaseudun kehittämisohjelman hyväksymisen jälkeen 7 % siitä rahoitusosuudesta, jonka rahasto voi

jakaa maksettavaksi kahden talousarviovuoden aikana. Maaseuturahastosta arvioidaan tuloutuvan 296 150 000 euroa, josta vuonna 2007 maksettavien ennakoiden osuus on 67 750 000 euroa. Kun talousarvion ulkopuoliseen Maatilatalouden kehittämisrahastoon tuloutetaan ennakoista 4 150 000 euroa, momentille arvioidaan tuloutuvan 292 000 000 euroa, mistä ennakoiden osuus on 63 600 000 euroa.

Aiemmin eräiden maaseudun kehittämishankkeiden, ympäristötuen, luonnonhaittakorvauksen ja luopumis- ja pellonmetsitystukien EU-osuudet maksettiin EU:n maatalouden ohjaus- ja tukirahaston tukiosastosta ja ne tuloutuivat momentille 12.30.01.

Tulokertymässä ei ole otettu huomioon Ahvenanmaan tuloja sen toimivaltaan kuuluvien tehtävien osalta.

Arvio eri ohjelmien tulokertymästä (milj. euroa)

Ohjelma	Tuloutuu talousarvioon	Tuloutuu MAKERAan	Tuloutuu yhteensä	Vastaavia menoja momenteilla
Ohjelmakausi 2000—2006 (EMOTR-O)				
Tavoite 1, Itä-Suomi	13,200	8,600	21,800	30.10.61 ja MAKERA
Tavoite 1, Pohjois-Suomi	8,800	2,600	11,400	30.10.61 ja MAKERA
Yhteisöaloite Leader+	11,100	-	11,100	30.10.61
Yhteensä EMOTR-O	33,100	11,200	44,300	
Ohjelmakausi 2007—2013				
Kehittämishankkeet (ml. investoinnit)	19,400	4,150	23,550	30.10.61 ja MAKERA
Ympäristötuki	112,500	-	112,500	30.20.43
Luonnonhaittakorvaus	147,300	-	147,300	30.20.44
Luopumis- ja pellonmetsitystuki	12,800	-	12,800	30.20.45
Yhteensä maaseuturahasto	292,000	4,150	296,150	
Kaikki yhteensä	325,100	15,350	340,450	

Momentin nimike on muutettu.

2007 talousarvio	325 100 000
2006 talousarvio	32 948 000
2005 tilinpäätös	21 398 539

03. Elinkeinokalatalouden kehittämiseen saavat tulot EU:lta

Momentille arvioidaan kertyvän 9 450 000 euroa.

Selvitysosa: EU:n kalatalouden ohjauksen rahoitusvälineeltä (KOR) arvioidaan tuloutuvan EU:n yhteisen kalastuspolitiikan mukaisen rakennepolitiikan toteuttamiseksi ohjelmakauden 2000—2006 ohjelmien (1-ohjelmat ja niiden ulkopuolinen elinkeinokalatalouden rakenneohjelma) tuloina 7 000 000 euroa.

Euroopan kalatalousrahastosta (EKTR) arvioidaan tuloutuvan ohjelmakauden 2007—2013 ohjelman ennakkomaksuna 2 450 000 euroa.

Tuloja vastaavia menoja on momentilla 30.40.62.

EU:lta saatavien tulojen mitoituksessa on otettu huomioon myös Ahvenanmaan osuus.

	Tulot milj. €
EU:n kalatalouden ohjauksen rahoitusväline (KOR) (ohjelmakausi 2000—2006)	7,000
Euroopan kalatalousrahasto (EKTR) (ohjelmakausi 2007—2013)	2,450
Yhteensä	9,450

Momentin nimike on muutettu.

2007 talousarvio	9 450 000
2006 talousarvio	5 096 000
2005 tilinpäätös	6 491 976

04. EU:lta saatavat muut tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 1 108 000 euroa.

S e l v i t y s o s a : Momentin tuloina on otettu huomioon EU:lta maa- ja metsätalousministeriön tehtäväalueelle saatavat muut kuin momenteille 12.30.01, 12.30.02 ja 12.30.03 sekä laitosten tutkimushankkeisiin EU:sta tuloutuvat tulot. Tulot kertyvät EU-säädösten mukaisesti.

Tulot ja vastaavat menot

	Tulot €	Menot €	Momentti
Kirjanpitotiedot ETY 1915/83	112 000	300 000	30.20.21
Kalastuksen valvonta, Neuvoston päätös 2001/431/EY	150 000	508 000	30.90.21
Kalataloustietojen keruu, Neuvoston päätös 2000/439/EY	550 000	870 000	30.90.21
		553 000	30.40.21
Rakennetutkimus, Neuvoston asetus ETY 571/88	296 000	-	30.90.23
Yhteensä	1 108 000	2 231 000	

EU:n osuus kirjanpitotietojen toimittamisesta kattaa noin puolet siitä aiheutuvista kustannuksista. Vuonna 2007 tuloutuu vuoden 2005 loppueriä ja vuoden 2007 ennakoita.

EU:n osuus kalastuksen valvonnan menoista on noin 20 % ja kalataloustietojen keruun menoista noin 45 %. Vuonna 2007 tuloutuvat vuoden 2006 kalastusvalvonnan menoihin kohdistuvat EU:n osuudet ja vuoden 2007 kalataloustietojen keruusta aiheutuviin menoihin kohdistuvat EU:n osuuksien ennakot sekä vuoden 2006 kalataloustietojen keruun EU-osuuksien loppuerät.

Vuonna 2005 toteutetun EU:n maatalouden rakennetutkimuksen loppueränä arvioidaan tuloutuvan 296 000 euroa. Vuonna 2007 toteutettavan EU:n maatalouden rakennetutkimuksen menot 700 000 euroa on budjetoitu momentille 30.90.23. EU:n rahoitusosuus on noin 700 000 euroa, mistä vuonna 2006 tuloutuu ennakko ja loppuerä tuloutunee vuonna 2008.

2007 talousarvio	1 108 000
2006 talousarvio	845 000
2005 tilinpäätös	1 106 442

20. Valtion osuus totopeleistä saadusta tulosta

Momentille arvioidaan kertyvän 8 800 000 euroa.

S e l v i t y s o s a : Tulot perustuvat arpajaislakiin (1047/2001). Tuloja vastaavasti myönnetään määrärahoja 8 632 000 euroa momentilla 30.10.54 hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen sekä 168 000 euroa momentilla 30.20.21 Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskukselle hevostalouden tutkimukseen.

2007 talousarvio	8 800 000
2006 talousarvio	7 700 000
2005 tilinpäätös	7 977 610

30. (12.30.30 ja 73) Elintarviketurvallisuusviraston tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 2 130 000 euroa.

Tulot kertyvät torjunta-ainelain (1031/1977) 7 §:n perusteella.

S e l v i t y s o s a : Vastaavia menoja on momenteilla 30.20.22, 30.30.21, 32.10.22, 33.09.21 ja 35.60.21. Elintarviketurvallisuusviraston muusta toiminnasta kertyvät tulot on otettu huomioon momentin 12.30.31 nettotuloissa ja momentin 30.30.21 nettomenoissa.

2007 talousarvio	2 130 000
2006 talousarvio	3 130 000
2005 tilinpäätös	7 348 537

31. Lihantarkastustoiminnan tulot

Momentille arvioidaan kertyvän nettotuloa 141 000 euroa.

Tulot kertyvät lihantarkastuksesta ja eräiden liha-alan laitosten valvonnasta perittävistä maksuista (830/2001) sekä eräiden kalastustuotteiden ja kalalaitosten valvonnasta perittävistä maksuista (831/2001) annettujen maa- ja metsätalousministeriön asetusten perusteella.

Momentille kertyviä tuloja saa käyttää Elintarviketurvallisuusviraston tehtävänä olevasta lihantarkastuksesta aiheutuviin toimintamenomomentin vakiosisällön mukaisiin tarkoituksiin.

Selvitysosa: Toimintaa koskevia tulostavoitteita on esitetty luvun 30.30 perusteluissa.

Toiminnan tulot ja menot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttotulot	5 459	5 594	5 640
Bruttomenot	5 429	5 354	5 499
Nettotulot	30	240	141

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot	5 459	5 594	5 640
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	5 554	5 473	5 635
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-95	121	5
Kustannusvastaavuus, %	98	102	100

2007 talousarvio	141 000
2006 talousarvio	240 000
2005 tilinpäätös	29 812

32. Kasvinjalostusmaksut

Momentille arvioidaan kertyvän 753 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot kertyvät kasvinjalostustoiminnan edistämisestä annetun lain (896/1977) mukaisina maksuina. Jalostettujen lajikkeiden siementavarasta suoritettavia maksuja arvioidaan kertyvän 673 000 euroa, mitä vastaavasti menoja on momentilla 30.30.41. Lisäksi momentille arvioidaan kertyvän 80 000 euroa puutarhakasvien jalostusmaksutuloja, joita vastaavat menot on merkitty momentille 30.20.21.

2007 talousarvio	753 000
2006 talousarvio	757 000
2005 tilinpäätös	334 477

40. Vesioikeudelliset kalatalousmaksut

Momentille arvioidaan kertyvän 2 300 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot kertyvät vesilain (264/1961) ja ympäristönsuojelulain (86/2000) nojalla määrätyistä kalatalousmaksuista sekä muista vastaavista maksuista. Vastaavia menoja on merkitty momentille 30.40.25.

2007 talousarvio	2 300 000
2006 talousarvio	2 300 000
2005 tilinpäätös	2 132 313

41. Tenojoen kalastuslupamaksut

Momentille arvioidaan kertyvän 500 000 euroa.

S e l v i t y s o s a : Tulot kertyvät Tenojoen kalastuspiirin yhteisestä kalastussäännöstä Norjan kuningaskunnan kanssa tehdyn sopimuksen (Sops 94/1989) 5 artiklan ja kalastussäännön 2 §:n mukaisista kalastuslupamaksuista. Vuoden 2006 tulokertymää vastaavista menoista valtiolle kuuluva osuus on merkitty momentille 30.90.21 sekä kalastuskunnille ja muille yksityisille vesialueen omistajille kuuluva osuus momentille 30.40.52.

2007 talousarvio	500 000
2006 talousarvio	500 000
2005 tilinpäätös	313 196

42. Hirvieläinten metsästysmaksut

Momentille arvioidaan kertyvän 5 400 000 euroa.

S e l v i t y s o s a : Tulot kertyvät valtion lukuun myytävistä hirvieläimistä sekä riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetun lain (616/1993) 4 §:n mukaisista pyyntilupamaksuista saatavina tuloina. Aikuisen hirven pyyntilupamaksu korotetaan 100 eurosta 120 euroon ja hirvenvasan 34 eurosta 50 euroon riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetun valtioneuvoston asetuksen (823/2001) 2 §:n muuttamisella. Vastaava meno on momentilla 30.40.41.

2007 talousarvio	5 400 000
2006 talousarvio	4 200 000
2005 tilinpäätös	5 391 996

43. Viehekalastusmaksut

Momentille arvioidaan kertyvän 2 400 000 euroa.

S e l v i t y s o s a : Tulot perustuvat kalastuslain (286/1982) 88 §:ään.

Viehekalastusmaksu on edelleen kalenterivuodelta 27 euroa ja seitsemän vuorokauden kalastusjaksolta 6 euroa. Vuonna 2005 maksettiin 73 367 kpl läänikohtaisia viehekalastusmaksuja kalenterivuodeksi ja 31 945 kpl seitsemän vuorokauden pituiselle jaksolle. Kun kalenterivuotta koskevia viehekalastusmaksuja arvioidaan kertyvän vuonna 2007 vähintään 81 500 kpl ja seitsemän vuorokauden kalastusjaksokohtaisia vähintään 33 250 suoritusta, kokonaiskertymäksi tulee yhteensä 2 400 000 euroa. Vuoden 2006 arvioitua tulokertymää vastaavat menot vähennettyinä valtiolle maksun kannosta vuonna 2006 koituviksi arvioiduilla menoilla jaetaan vuonna 2007 kalavesien omistajille. Tämä meno on merkitty momentille 30.40.52.

2007 talousarvio	2 400 000
2006 talousarvio	2 500 000
2005 tilinpäätös	2 172 592

44. Kalastuksenhoitomaksut

Momentille arvioidaan kertyvän 6 167 000 euroa.

S e l v i t y s o s a : Tulot perustuvat kalastuslain (286/1982) 88 ja 91 c §:iin.

Kalastuksenhoitomaksu on edelleen kalenterivuodelta 20 euroa ja seitsemän vuorokauden kalastusjaksolta 6 euroa. Vuonna 2005 maksettiin 265 277 kpl kalastuksenhoitomaksuja kalenterivuodeksi ja 22 363 kpl seitsemän vuorokauden pituiselle jaksolle. Kun kalenterivuotta koskevia kalastuksenhoitomaksuja arvioidaan kertyvän vuonna 2007 vähintään 300 000 kpl ja seitsemän vuorokauden maksuja 25 000 kpl, momentille arvioidaan kertyvän yhteensä 6 150 000 euroa. Lisäksi momentille arvioidaan kertyvän 17 000 euroa kalastuksenhoitomaksurekisterin osoite- ja nimitietojen myynnistä saatavina tuloina. Kalatalouden edistämiseen käytettävä meno on merkitty momentille 30.40.51.

2007 talousarvio	6 167 000
2006 talousarvio	6 500 000
2005 tilinpäätös	5 456 590

45. Riistanhoitomaksut

Momentille arvioidaan kertyvän 6 960 000 euroa.

S e l v i t y s o s a : Riistanhoitomaksun suorittavien henkilöiden määräksi arvioidaan 290 000. Riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetun lain (616/1993) 1 §:ssä tarkoitetun riistanhoitomaksun suuruus on edelleen 24 euroa. Metsästyksen ja riistanhoidon edistämiseen varattu määräraha on merkitty momentille 30.40.50.

2007 talousarvio	6 960 000
2006 talousarvio	7 176 000
2005 tilinpäätös	7 259 905

60. Metsäntutkimuslaitoksen tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 2 000 000 euroa.

Tulot kertyvät tutkimusmetsien maksullisesta toiminnasta.

S e l v i t y s o s a : Bruttobudjetoidusta maksullisesta toiminnasta kertyy puunmyyntituloja 1 500 000 euroa, maan- ja rakennusten vuokratuloja 400 000 euroa ja muita tuloja 100 000 euroa. Metsäntutkimuslaitoksen muusta toiminnasta kertyvät tulot yhteensä 4 900 000 euroa on otettu huomioon menoja vähentävänä tekijänä momentin 30.60.21 nettomäärärahassa.

2007 talousarvio	2 000 000
2006 talousarvio	2 000 000
2005 tilinpäätös	1 342 635

(71.) Eläinlääkintä- ja elintarviketutkimuslaitoksen tulot

S e l v i t y s o s a : Momentti ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta ja sen tulot otettavaksi huomioon momentin 30.30.21 nettomäärärahassa.

2006 talousarvio	460 000
2005 tilinpäätös	2 686 107

(73.) Kasvintuotannon tarkastuskeskuksen tulot

S e l v i t y s o s a : Momentti ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta ja sen tulot otettavaksi huomioon momentin 12.30.30 laskelmissa.

99. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan muut tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 1 500 000 euroa.

S e l v i t y s o s a : Tulokertymässä otetaan huomioon ne hallinnonalan tulot, joita varten ei ole erillistä tulomomenttia tai joita ei oteta huomioon nettoutettavina tuloina.

2007 talousarvio	1 500 000
2006 lisätalousarvio	76 000
2006 talousarvio	1 500 000
2005 tilinpäätös	2 711 378

31. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala

24. Tiehallinnon tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 7 000 000 euroa.

S e l v i t y s o s a : Tulot ovat takaisin perittäviä maanlunastuskorvauksia ja muita sekalaisia tuloja sekä EU:n suoran rakentamistuen tuloutuksia kustannuksista, jotka on maksettu investointimomenteilta.

2007 talousarvio	7 000 000
2006 lisätalousarvio	1 680 000
2006 talousarvio	3 000 000
2005 tilinpäätös	12 351 767

30. Merenkulkulaitoksen tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 17 000 euroa.

S e l v i t y s o s a : Tulokertymä on muulla kuin toimintamenomomentin määrärahalla

hankitun irtaimen omaisuuden myyntituottoa ja muita sekalaisia tuloja.

2007 talousarvio	17 000
2006 talousarvio	17 000
2005 tilinpäätös	—

40. Radanpidon tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 14 000 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot ovat muun muassa radanpidon kiinteistöjen myyntituloja sekä EU:n suoran rakentamistuen tuloutuksia kustannuksista, jotka on maksettu investointimomenteilta.

2007 talousarvio	14 000 000
2006 talousarvio	6 000 000
2005 tilinpäätös	19 282 436

99. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan muut tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 45 600 000 euroa.

Selvitysosa: Hallitus on antanut eduskunnalle esityksen tieliikennelain 87 §:n väliaikaisesta muuttamisesta siten, että eräissä tapauksissa sisäpuolelta kavennettujen kuormaautojen poikkeusluvista arvioidaan kertyvän tuloja vuonna 2007 noin 350 000 euroa.

Momentin 31.24.78 selvitysosan perusteluihin viitaten tuloarvioon sisältyy Hakamäentie, Helsinki -hankkeen rakentamisesta aiheutuvista menoista Helsingin kaupungin rahoitusosuus, jonka arvioidaan olevan vuonna 2007 noin 11,2 milj. euroa sekä (Kehä I) Turunväylä—Vallikallio aiheutuvista menoista Espoon kaupungin rahoitusosuus, jonka arvioidaan olevan vuonna 2007 noin 1,2 milj. euroa. Lisäksi momentin 31.99.78 selvitysosan perusteluihin viitaten tuloarvioon sisältyy Vuosaaren sataman liikenneväylien rakentamisesta aiheutuvista menoista Helsingin kaupungin rahoitusosuus, jonka arvioidaan olevan vuonna 2007 noin 32,8 milj. euroa. Hallinnonalan muiden sekalaisten tulojen arvioidaan olevan noin 50 000 euroa.

2007 talousarvio	45 600 000
2006 lisätalousarvio	7 056 000
2006 talousarvio	44 350 000
2005 tilinpäätös	48 391 909

32. Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonala

10. Rahoitusosuus kauppa- ja teollisuusministeriön sekä työvoima- ja elinkeinokeskusten pk-yritysten osaamisen kehittämispalveluista

Momentille arvioidaan kertyvän 3 300 000 euroa.

Selvitysosa: Pk-yritysten osaamisen kehittämispalveluista annetun lain (971/2004) perusteella vuonna 2007 osaamisen kehittämispalveluihin osallistuvilta peritään rahoitusosuus, joka on noin kuudesosa niistä erilliskustannuksista, joita palvelujen tuottamisesta aiheutuu. Rahoitusosuudet kertyvät kauppa- ja teollisuusministeriön ja työvoima- ja elinkeinokeskusten toimeksiannosta pk-yrityksille järjestetyistä yrittäjäkoulutustilaisuuksista, tuotteistetuista asiantuntijapalveluista, alueellisista elinkeinojen kehittämisprojekteista sekä muista momentilta 32.10.22 rahoitettavista osaamisen kehittämispalveluista ja momentilta 32.30.62 rahoitettavista Euroopan sosiaalirahaston osarahoittamista hankkeista.

2007 talousarvio	3 300 000
2006 talousarvio	3 300 000
2005 tilinpäätös	4 638 879

20. Turvatekniikan keskuksen tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 1 352 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot ovat valtion maksuperustelain (150/1992) nojalla annetun kaup-

pa- ja teollisuusministeriön päätöksen (1032/1996) mukaisia lupa- ja tarkastusmaksuja, sähköturvallisuuslain (410/1996), laitteiden energiatehokkuudesta annetun lain (1241/1997), pelastustoimen laitelain (562/1999), painelaitelain (869/1999) ja jalometallituotteita koskevan lain (1029/2000) sekä vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (390/2005) mukaisia korvauksia testauksista ja tutkimuksista aiheutuneista kustannuksista sekä korvaus Mittatekniikan keskukselle ja Energiamarkkinavirastolle tuotetuista hallintopalveluista.

2007 talousarvio	1 352 000
2006 talousarvio	1 413 000
2005 tilinpäätös	1 595 173

99. Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalan muut tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 11 000 000 euroa.

Selvitysosa:

Tulojen arvioitu kertymä	€
Matkailun edistämiskeskuksen tulot	3 000
Teknologian kehittämiskeskuksen tulot	422 000
Kilpailuviraston tulot	3 000
Valtausmaksut	750 000
Muut tulot	9 822 000
Yhteensä	11 000 000

Matkailun edistämiskeskuksen tulot kertyvät sekalaisista tuloista.

Teknologian kehittämiskeskuksen tulot perustuvat kauppa- ja teollisuusministeriön päätökseen (1254/1997) viraston maksuista.

Kilpailuviraston tulot perustuvat kauppa- ja teollisuusministeriön päätökseen (185/2000) kilpailuviraston maksullisista suoritteista.

Valtausmaksuista saatavat tulot perustuvat kaivoslakiin (503/1965).

2007 talousarvio	11 000 000
2006 talousarvio	11 000 000
2005 tilinpäätös	7 397 534

33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala

05. Vakuutusvalvontaviraston tulot

Momentille ei arvioida kertyvän nettotuloa.

Selvitysosa: Vakuutusvalvontaviraston talousarvio perustuu nettobudjetointiin ja lakiin vakuutustarkastuksen kustantamisesta (479/1944). Myyntitulot ovat vakuutustarkastuksen kustantamisesta annetun lain mukaisia vakuutustarkastusmaksuja sekä valtion maksuperustelain (150/1992) nojalla sosiaali- ja terveysministeriön määräämien perusteiden mukaisia maksuja. Muihin tuloihin sisältyvät poistetun irtaimiston myynnistä saadut tulot, viivästyskorko- ja perimismaksutulot.

Vakuutustarkastusmaksuista mahdollisesti kertyvä laskutusylijäämä huomioidaan hyvityksenä seuraavan vuoden vakuutustarkastusmaksujen laskutuksessa. Vastaavasti alijäämä huomioidaan seuraavan vuoden laskutuksessa lisämaksuna.

Nettotuloarviossa on otettu huomioon 13 000 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena.

Vakuutusvalvontaviraston tulostavoitteet on esitetty luvussa 33.05.

2007 talousarvio	—
2006 talousarvio	—
2005 tilinpäätös	—

08. Kansanterveyslaitoksen tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 700 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot ovat Kansanterveyslaitoksesta annetun lain (828/1981) 5 §:n mukaisia maksuja ja sekalaisia tuloja.

Tulot kertyvät rokotteiden myynnistä ja välitystoiminnasta sekä sekalaisista tuloista. Vastaavat menot on merkitty momenteille 33.08.21 ja 33.08.26.

2007 talousarvio	700 000
2006 talousarvio	700 000
2005 tilinpäätös	627 239

09. Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 1 085 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot ovat valtion maksuperustelain (150/1992) nojalla sosiaali- ja terveysministeriön määräämien perusteiden mukaisia kemikaalilain (744/1989) tarkoittamia käsittelymaksuja, alkoholilain (1143/1994) tarkoittamia lupa- ja valvontamaksuja, toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi annetun lain (693/1976) 25 §:n mukaisia käsittelymaksuja sekä valtioneuvoston määräämien perusteiden mukaisia geenitekniikkalain (377/1995) tarkoittamia tarkastusmaksuja.

2007 talousarvio	1 085 000
2006 talousarvio	1 144 000
2005 tilinpäätös	1 251 876

92. Raha-automaattiyhdistyksen tuotto

Momentille arvioidaan kertyvän 409 495 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot ovat arpajaislain (1047/2001) 3 §:n 4 momentin mukaisia tuottoja. Tuloja vastaavasti momentilta 33.92.50 myönnetään 306 000 000 euroa avustuksina yhteisöille ja säätiöille terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen sekä momenteilta 33.92.55, 58 ja 59 yhteensä 103 495 000 euroa valtion korvauksena sotainvalidien laitosten käyttökustannuksiin, eräisiin kuntoutustoiminnan menoihin ja rintamaveteraanien kuntoutustoiminnan menoihin.

2007 talousarvio	409 495 000
2006 talousarvio	400 445 000
2005 tilinpäätös	415 445 000

98. Valtionapujen palautukset

Momentille arvioidaan kertyvän 15 000 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot ovat sosiaali- ja terveydenhuollon ja sosiaalivakuutuksen erityislakien nojalla maksettujen valtionapujen ja valtion osuuksien palautuksia.

2007 talousarvio	15 000 000
2006 talousarvio	20 000 000
2005 tilinpäätös	84 662 750

99. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan muut tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 175 000 euroa.

2007 talousarvio	175 000
2006 talousarvio	175 000
2005 tilinpäätös	249 052

34. Työministeriön hallinnonala

40. Euroopan sosiaalirahastosta saatavat tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 128 000 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot kertyvät ohjelmakauden 2000—2006 ohjelmien 1, 2, 3 ja yhteisöaloite Equalin sekä ohjelmakauden 2007—2013 Manner-Suomen ESR-ohjelman toteuttamiseen myönnettävän EU-tuen maksatuksista vuoden 2007 osuutena. Sosiaalirahasto-ohjelmien menot EU:n osalta on budjetoitu momentille 34.05.61.

Tulojen arvioitu kertymä	€
Ohjelmakausi 2000—2006	
Tavoite 3	53 000 000
Tavoite 1A	25 000 000
Tavoite 1B	12 000 000
Tavoite 2A	8 000 000
Tavoite 2B	7 000 000
Yhteisöaloite Equal	12 000 000
Ohjelmakausi 2007—2013	
Manner-Suomi	11 000 000
Yhteensä	128 000 000

2007 talousarvio	128 000 000
2006 talousarvio	134 000 000
2005 tilinpäätös	114 535 215

70. Palkkaturvamaksujen palautukset

Momentille arvioidaan kertyvän 21 327 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot ovat palkkaturvalain (866/1998) 31 §:n ja merimiesten palkkaturvalain (1108/2000) 29 §:n mukaisia työttömyysvakuutusrahaston suorituksia sekä työnantajilta ja niiden konkurssipesiltä kyseisen vuoden aikana takaisin perittyjen saatavien pääomia. Palkkaturvalain ja merimiesten palkkaturvalain mukaiset menot 22 000 000 euroa on budjetoitu momentille 34.99.50.

2007 talousarvio	21 327 000
2006 talousarvio	21 327 000
2005 tilinpäätös	20 691 257

99. Työministeriön hallinnonalan muut tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 1 635 000 euroa.

Selvitysosa: Palkkaturvapalautusten korot ovat palkkaturvalain (866/1998) 17 §:n ja merimiesten palkkaturvalain (1108/2000) 15 §:n mukaan palkkaturvana maksetuille määrille kertyviä korkolain 4 §:n 1 momentin mukaisia korkoja, jotka työnantaja tai tämän konkurssipesä on velvollinen maksamaan.

Momentin mitoituksessa on otettu huomioon 180 000 euroa Kainuun hallintokokeilualueen ESR-toiminnasta kertyvinä tuloina. Tuista säädetään Euroopan komission hyväksymien yrittäjäkoulutusta ja alueellisten kehittämisprojektien tukiohjelmia koskevissa säädöksissä (EU 548 ja 549 /11.10.1996).

Tulojen arvioitu kertymä	€
Palkkaturvapalautusten korot	1 000 000
Kainuun hallintokokeilun ESR-toiminnan tulot	180 000
Muut tulot	455 000
Yhteensä	1 635 000

2007 talousarvio	1 635 000
2006 talousarvio	1 550 000
2005 tilinpäätös	2 591 524

35. Ympäristöministeriön hallinnonala

07. Siirto valtion asuntorahastosta

Momentille siirretään 116 500 000 euroa.

Selvitysosa: Rahastosta tehdään valtion lainanoton korkokustannuksiin ja rahaston omapääomaeriin perustuva tuloutus valtion talousarvioon. Korollisena pääomana käytetään vuoden 2005 vahvistetun tilinpäätöksen mukaista omaa pääomaa, josta on vähennetty ne summat, yhteensä noin 1,35 mrd. euroa, jotka valtion talousarviosta on vuosina 1990—1993 siirretty rahastoon. Valtion lainanoton korkokustannuksena käytetään vuoden 2005 valtion euromääräisen pitkäaikaisen lainanoton efektiivistä, nimellistä korkokustannusta (1,96 %) siten, että sen vuosimuutoksesta on otettu huomioon puolet. Rahastosta tehtävää tuloutusta vähentää rahaston yhdystilin saldolle samoin perustein laskettu korko, joka on noin 16,8 milj. euroa.

2007 talousarvio	116 500 000
2006 talousarvio	128 000 000
2005 tilinpäätös	130 000 000

40. Alueellisten ympäristökeskusten tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 220 000 euroa.

Selvitysosa: Tuloista arvioidaan kertyvän vesiensuojelumaksuina 170 000 euroa. Vesiensuojelumaksut peritään vesilain (264/1961) 10 luvun 27 §:n perusteella.

2007 talousarvio	220 000
2006 talousarvio	250 000
2005 tilinpäätös	338 932

60. Korvaukset ympäristövahinkojen torjuntatoimista

Momentille arvioidaan kertyvän 4 650 000 euroa.

Selvitysosa: Öljysuojarahastosta annetun lain (1406/2004) 10 ja 18 §:n mukaisina korvauksina arvioidaan saatavan Rajavartiolaitoksen kahden vartiolaivan peruskorjauksesta ja öljyntorjuntavalmiudesta sekä muun öljyvahinkojen torjuntakaluston hankinnasta aiheutuneista menoista 4 500 000 euroa.

Ympäristövahinkojen torjuntakustannuksista arvioidaan vahingonkorvausvelvollisilta saatavan korvauksina 150 000 euroa.

2007 talousarvio	4 650 000
2006 talousarvio	4 650 000
2005 tilinpäätös	4 349 160

99. Ympäristöministeriön hallinnonalan muut tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 6 000 000 euroa.

Selvitysosa: Momentille arvioidaan kertyvän 3 500 000 euroa EU:n ympäristörahaston (LIFE) rahoituskauden 2000—2006 tuloja ja 2 500 000 euroa Life+ -rahoitusvälineen uuden rahoituskauden 2007—2013 tuloja. Vastaavina menoina on budjetoitu aiemmilta vuosilta siirtyvät määrärahat huomioon ottaen 1 500 000 euroa momentille 35.99.63. Muut tulot perustuvat ympäristöministeriön suoritteista annettuun maksuasetukseen (1241/2003) sekä sekalaisiin tuloihin. Momentille tuloutetaan myös Suomen ympäristökeskuksen, ympäristölupavirastojen ja Valtion asuntorahaston sekalaiset tulot.

2007 talousarvio	6 000 000
2006 talousarvio	2 900 000
2005 tilinpäätös	1 704 495

39. Muut sekalaiset tulot

01. Sakkorahat

Momentille arvioidaan kertyvän 82 000 000 euroa.

Selvitysosa: Momentille tuloutetaan sakkorangaistuksista sekä pysäköintivirhemaksulain (248/1970) perusteella kertyvät varat.

2007 talousarvio	82 000 000
2006 talousarvio	75 000 000
2005 tilinpäätös	76 698 827

02. Verotukseen liittyvät korkotulot

Momentille arvioidaan kertyvän 75 000 000 euroa.

Tuloarvio budjetoidaan maksuperusteisena.

Selvitysosa: Momentille tuloutetaan tulo- ja varallisuusveron toimittamiseen liittyvät korkotulot, kertyneet viivekorot ja jäämämaksut sekä verontilityslain mukaiset korkotulot.

2007 talousarvio	75 000 000
2006 talousarvio	75 000 000
2005 tilinpäätös	71 900 449

04. Menorästien ja siirrettyjen määrärahojen peruutukset

Momentille arvioidaan kertyvän 35 000 000 euroa.

Selvitysosa: Momentille tuloutetaan käyttämättä jääneet menorästit sekä siirretyt siirtomäärärahat, joita tilinpäätöksessä ei enää voida siirtää seuraavalle vuodelle.

2007 talousarvio	35 000 000
2006 talousarvio	35 000 000
2005 tilinpäätös	32 496 791

07. Valtiolle valtion eläkerahaston ulkopuolella tuloutettavat korvaukset

Momentille arvioidaan kertyvän 2 300 000 euroa.

Selvitysosa: Tuloutukset perustuvat lakiin maistraattien, järjestysoikeuksien ja kaupungin ulosottolaitoksen siirtämisestä valtion haltuun (344/1976), lakiin kaupunginvankiloiden lakkauttamisesta (346/1976), lakiin raastuvanoikeuksien ja kaupunkien syyttäjälaitoksen siirtämisestä valtion haltuun (353/1976) sekä lakiin poliisilain muuttamisesta annetun lain muuttamisesta (51/1977).

Vuoden 1994 alusta lukien kaikkien valtion eläkejärjestelmän piiriin kuuluvien työnantajien eläkemaksut maksetaan valtion eläkerahastoon. Momentin tulot kertyvät Kuntien eläkevakuutuksen valtiolle maksamista kaupunkien oikeuslaitosten eläkemenojen korvauksista. Momentin tulotasoon vaikuttaa se, että Kuntien eläkevakuutus on aikaisempina vuosina maksanut osan eläkkeistä aiheutuvista menoista kertasuorituksina.

2007 talousarvio	2 300 000
2006 talousarvio	2 200 000
2005 tilinpäätös	2 417 022

10. Muut sekalaiset tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 2 500 000 euroa.

Selvitysosa: Momentille tuloutetaan sellaiset sekalaiset tulot, joita ei voida tulouttaa muille momenteille.

2007 talousarvio	2 500 000
2006 talousarvio	2 500 000
2005 tilinpäätös	3 374 463

50. Nettotulot osakemyynnistä

Momentille arvioidaan kertyvän nettotuloa 420 000 000 euroa.

2007 talousarvio	420 000 000
2006 talousarvio	420 000 000
2005 tilinpäätös	1 490 937 424

Osasto 13
KORKOTULOT JA VOITON TULOUTUKSET

Selvitysosa:

Osaston tuloarviot vuosina 2005—2007

		v. 2005 tilinpäätös 1000 €	v. 2006 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2007 esitys 1000 €	Muutos 2006—2007 1000 €	%
01.	**Korkotulot**	**187 346**	**154 795**	**178 475**	**23 680**	**15**
04.	Korot valtion lainoista liikelaitoksille	86 623	83 200	69 600	- 13 600	- 16
05.	Korot muista lainoista	6 075	9 095	8 875	- 220	- 2
07.	Korot talletuksista	94 648	62 500	100 000	37 500	60
03.	**Osinkotulot**	**746 890**	**650 000**	**950 000**	**300 000**	**46**
01.	Osinkotulot	746 890	650 000	950 000	300 000	46
04.	**Osuus valtion rahalaitosten voitosta**	**55 938**	**100 000**	**100 000**	**—**	**—**
01.	Osuus Suomen Pankin voitosta	55 938	100 000	100 000	—	—
05.	**Valtion liikelaitosten voiton tuloutukset**	**108 467**	**101 100**	**109 600**	**8 500**	**8**
01.	Valtion liikelaitosten voiton tuloutukset	108 467	101 100	109 600	8 500	8
	Yhteensä	**1 098 641**	**1 005 895**	**1 338 075**	**332 180**	**33**

01. Korkotulot

04. Korot valtion lainoista liikelaitoksille

Momentille arvioidaan kertyvän 69 600 000 euroa.

Selvitysosa: Korot kertyvät valtion liikelaitoksille lainaehdoin annetun vieraan pääoman koroista.

2007 talousarvio	69 600 000
2006 lisätalousarvio	-7 300 000
2006 talousarvio	83 200 000
2005 tilinpäätös	86 622 632

05. Korot muista lainoista

Momentille arvioidaan kertyvän 8 875 000 euroa.

Selvitysosa: Tuloarviossa on otettu huomioon Valtiokonttorin hoidossa olevien valtion talousarvion määrärahoista myönnettyjen lainojen korot. Tuloarvioon sisältyvät myös peruskuivatus- ja metsänparannuslainojen korot.

2007 talousarvio	8 875 000
2006 talousarvio	9 095 000
2005 tilinpäätös	6 075 490

07. Korot talletuksista

Momentille arvioidaan kertyvän 100 000 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot ovat valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) mukaisia tuloja. Momentin tuloiksi merkitään yli päivittäisen tarpeen olevien valtion kassareservien sijoitustoiminnasta kertyvät korkotulot.

2007 talousarvio	100 000 000
2006 lisätalousarvio	32 500 000
2006 talousarvio	62 500 000
2005 tilinpäätös	94 648 173

03. Osinkotulot

01. Osinkotulot

Momentille arvioidaan kertyvän 950 000 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot kertyvät osinkotuloina valtion osakeomistuksen perusteella. Osinkopolitiikan yleisenä lähtökohtana on, että valtionyhtiöt ja valtion osakkuusyhtiöt maksavat osinkoa, joka osinkosuhteella mitattuna vastaa pörssiyhtiöiden normaalia tasoa.

2007 talousarvio	950 000 000
2006 lisätalousarvio	683 900 000
2006 talousarvio	650 000 000
2005 tilinpäätös	746 890 497

04. Osuus valtion rahalaitosten voitosta

01. Osuus Suomen Pankin voitosta

Momentille arvioidaan kertyvän 100 000 000 euroa.

Selvitysosa: Suomen Pankista annetun lain (214/1998) mukaan osa pankin voitosta siirretään käytettäväksi valtion tarpeisiin.

2007 talousarvio	100 000 000
2006 lisätalousarvio	34 000 000
2006 talousarvio	100 000 000
2005 tilinpäätös	55 937 577

05. Valtion liikelaitosten voiton tuloutukset

01. Valtion liikelaitosten voiton tuloutukset

Momentille arvioidaan kertyvän 109 600 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot kertyvät valtion liikelaitoksista annetun lain (1185/2002) mukaisesti voitontuloutuksina vuoden 2006 tuloksien perusteella.

2007 talousarvio	109 600 000
2006 talousarvio	101 100 000
2005 tilinpäätös	108 467 000

Osasto 15
LAINAT

Selvitysosa:

Osaston tuloarviot vuosina 2005—2007

		v. 2005 tilinpäätös 1000 €	v. 2006 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2007 esitys 1000 €	Muutos 2006—2007 1000 €	%
01.	**Valtiolle takaisin maksettavat lainat**	**240 529**	**228 864**	**234 680**	**5 816**	**3**
02.	Takaisinmaksut valtion lainoista liikelaitoksille	197 304	90 370	159 700	69 330	77
04.	Muiden lainojen lyhennykset	43 225	138 494	74 980	- 63 514	- 46
(03.)	**Valtion nettolainanotto ja velanhallinta**	**—**	**446 039**	**—**	**- 446 039**	**- 100**
(01.)	Nettolainanotto ja velanhallinta	—	446 039	—	- 446 039	- 100
	Yhteensä	**240 529**	**674 903**	**234 680**	**- 440 223**	**- 65**

01. Valtiolle takaisin maksettavat lainat

Valtion lainasaatavaa hoitavalla viranomaisella on oikeus yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain (57/1993) 78 §:ssä tarkoitetun vapaaehtoisen velkajärjestelyn yhteydessä luopua osasta valtion myöntämän lainan pääomaa ja korkoa.

02. Takaisinmaksut valtion lainoista liikelaitoksille

Momentille arvioidaan kertyvän 159 700 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot kertyvät valtion liikelaitoksista annetun lain (1185/2002) mukaisten liikelaitosten aloittavassa taseessa valtiolta liikelaitoksille myönnetyiksi merkittyjen lainojen takaisinmaksusta.

2007 talousarvio	159 700 000
2006 lisätalousarvio	68 830 000
2006 talousarvio	90 370 000
2005 tilinpäätös	197 303 852

04. Muiden lainojen lyhennykset

Momentille arvioidaan kertyvän 74 980 000 euroa.

Selvitysosa: Tuloarvio koostuu Valtiokonttorin hoidettavina olevien valtion talousarvion määrärahoista maksettujen lainojen

lyhennyksistä. Tuloarvioon sisältyy mm. valtion liikelaitoksista valtion yhtiöiksi muutetuille yhtiöille sekä muille valtion yhtiöille myönnettyjen lainojen lyhennyksiä sekä valtion liikelaitosten eläkemaksulainojen lyhennyksiä. Tuloarvioon sisältyy myös maatila-, maankäyttö- ja maanhankintalain mukaan muodostettujen tilojen kauppa- ja lunastushintojen lyhennykset sekä peruskuivatus- ja metsänparannuslainojen lyhennykset.

2007 talousarvio	74 980 000
2006 talousarvio	138 494 000
2005 tilinpäätös	43 225 433

(03.) Valtion nettolainanotto ja velanhallinta

S e l v i t y s o s a : Luku ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

(01.) Nettolainanotto ja velanhallinta

S e l v i t y s o s a : Sen johdosta, että talousarvio on ylijäämäinen, momentti ja sille merkitty tuloarvio ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

2006 lisätalousarvio	-446 039 000
2006 talousarvio	446 039 000
2005 tilinpäätös	—

M Ä Ä R Ä R A H A T

Pääluokka 21
EDUSKUNTA

S e l v i t y s o s a :

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2005—2007

		v. 2005 tilinpäätös 1000 €	v. 2006 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2007 esitys 1000 €	Muutos 2006—2007 1000 €	%
01.	**Kansanedustajat**	**19 117**	**20 820**	**21 775**	**955**	**5**
21.	Kansanedustajien toimintamenot (arvio-määräraha)	19 117	20 820	21 775	955	5
02.	**Eduskunnan kanslia**	**53 529**	**61 254**	**66 998**	**5 744**	**9**
21.	Eduskunnan kanslian toimintamenot (arviomääräraha)	49 836	56 554	59 498	2 944	5
29.	Arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	3 693	4 700	5 200	500	11
74.	Eduskunnan rakennusten peruskorjaukset (siirtomääräraha 3 v)	—	—	2 300	2 300	0
09.	**Valtiontilintarkastajat**	**1 449**	**1 737**	**239**	**- 1 498**	**- 86**
21.	Valtiontilintarkastajien toimintamenot (arviomääräraha)	1 449	1 737	239	- 1 498	- 86
14.	**Eduskunnan oikeusasiamies**	**3 807**	**4 545**	**4 778**	**233**	**5**
21.	Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian toimintamenot (arviomääräraha)	3 807	4 545	4 778	233	5

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2005—2007

		v. 2005 tilinpäätös 1000 €	v. 2006 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2007 esitys 1000 €	Muutos 2006—2007 1000 €	%
30.	**Kansainvälisten suhteiden ja Euroopan unionin asioiden tutkimuslaitos**	**—**	**—**	**1 650**	**1 650**	**0**
21.	Kansainvälisten suhteiden ja Euroopan unionin tutkimuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	—	—	1 500	1 500	0
29.	Arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	—	—	150	150	0
40.	**Valtiontalouden tarkastusvirasto**	**11 394**	**12 521**	**13 228**	**707**	**6**
21.	Valtiontalouden tarkastusviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	10 996	12 093	12 743	650	5
29.	Arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	398	428	485	57	13
99.	**Eduskunnan muut menot**	**3 447**	**3 603**	**3 681**	**78**	**2**
21.	Käyttövarat eduskuntaryhmille ryhmäkanslioita varten (arviomääräraha)	3 447	3 603	3 681	78	2
	Yhteensä	**92 744**	**104 480**	**112 349**	**7 869**	**8**

01. Kansanedustajat

21. Kansanedustajien toimintamenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 21 775 000 euroa.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 54 700 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena.

Määrärahan käytön arvioitu jakautuminen	€
Kansanedustajien palkkiot	14 885 000
Kansanedustajien kulukorvaukset	3 990 000
Kansanedustajien kotimaan matkat	2 900 000
Yhteensä	21 775 000

2007 talousarvio	21 775 000
2006 talousarvio	20 820 000
2005 tilinpäätös	19 117 274

02. Eduskunnan kanslia

21. Eduskunnan kanslian toimintamenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 59 498 000 euroa.

Eduskunnan kansliaan voidaan perustaa valiokuntasihteeristöön kaksi valiokuntaneuvoksen virkaa. Määrärahasta saa käyttää 500 000 euroa Ulkopolitiikan tutkimuksen säätiölle.

Selvitysosa: Virat perustetaan vuonna 2007 aloittavaa tarkastusvaliokuntaa varten.

Eduskunta maksaa Ulkopolitiikan tutkimuksen säätiölle 500 000 euroa Ulkopoliittisen instituutin toiminnan siirtämisestä osaksi eduskunnan yhteyteen perustettavan Kansainvälisten suhteiden ja Euroopan unionin asioiden tutkimuslaitoksen toimintaa.

Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 98 500 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena.

2007 talousarvio	59 498 000
2006 talousarvio	56 554 000
2005 tilinpäätös	49 836 356

29. (21.02.19) Arvonlisäveromenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 5 200 000 euroa.

Momentille on budjetoitu koko pääluokan arvonlisäveromenot lukuun ottamatta momenteille 21.30.29 ja 21.40.29 budjetoituja arvonlisäveromenoja.

2007 talousarvio	5 200 000
2006 talousarvio	4 700 000
2005 tilinpäätös	3 692 836

74. Eduskunnan rakennusten peruskorjaukset (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 2 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää eduskunnan rakennusten peruskorjausten ja muutostöiden suunnittelu- ja rakentamiskustannuksiin.

2007 talousarvio	2 300 000

09. Valtiontilintarkastajat

21. Valtiontilintarkastajien toimintamenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 239 000 euroa.

Valtiontilintarkastajien kansliasta lakkautetaan kansliapäällikön virka 1.3.2007 lukien.

Selvitysosa: Valtiontilintarkastajien kanslian toimintamenot on budjetoitu ajalle 1.1.—28.2.2007, koska kanslian toiminta lakkaa 1.3.2007 lukien ja valiokuntalaitoksessa aloittaa vaalikauden alusta toimintansa tarkastusvaliokunta. Muutoksesta johtuvan valtiontilintarkastajien kanslian henkilökunnan uudelleen sijoittamisen edellyttämiin kustannuksiin samoin kuin kanslian käytössä olleiden vuokratilojen huoneistomenoihin on 1.3.2007 lukien varauduttu eduskunnan kanslian momentin 21.02.21 toimintamenoissa.

Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 600 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena.

2007 talousarvio	239 000
2006 talousarvio	1 737 000
2005 tilinpäätös	1 449 219

14. Eduskunnan oikeusasiamies

21. Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian toimintamenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 4 778 000 euroa.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 12 200 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena.

2007 talousarvio	4 778 000
2006 talousarvio	4 545 000
2005 tilinpäätös	3 807 082

30. Kansainvälisten suhteiden ja Euroopan unionin asioiden tutkimuslaitos

21. Kansainvälisten suhteiden ja Euroopan unionin tutkimuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 1 500 000 euroa.

Kansainvälisten suhteiden ja Euroopan unionin asioiden tutkimuslaitokseen voidaan perustaa johtajan virka. Määrärahaa saa käyttää menoihin, jotka aiheutuvat 1.1.2007 perustettavan kansainvälisten suhteiden ja Euroopan unionin asioiden tutkimuslaitoksen henkilökunnan palkkaamisesta, toimitilojen vuokraamisesta ja muista tutkimuslaitoksen toiminnasta aiheutuvista kustannuksista.

2007 talousarvio	1 500 000

29. Arvonlisäveromenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 150 000 euroa.

2007 talousarvio	150 000

40. Valtiontalouden tarkastusvirasto

21. Valtiontalouden tarkastusviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 12 743 000 euroa.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 29 400 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena.

2007 talousarvio	12 743 000
2006 talousarvio	12 093 000
2005 tilinpäätös	10 996 000

29. (21.40.19) Arvonlisäveromenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 485 000 euroa.

2007 talousarvio	485 000
2006 talousarvio	428 000
2005 tilinpäätös	397 591

99. Eduskunnan muut menot

21. Käyttövarat eduskuntaryhmille ryhmäkanslioita varten (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 3 681 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää ryhmien toiminnalle välttämättömien sihteerien ja muun toimistohenkilökunnan palkkaamiseen sekä ryhmien toiminnasta aiheutuvien muiden menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Määräraha jaetaan ryhmien kesken siten, että kutakin edustajaa kohden suoritetaan 1 420 euroa kuukaudessa, minkä lisäksi kullekin vuoden 2003 kansanedustajainvaalien tuloksen perusteella muodostetulle eduskuntaryhmälle vaalikauden loppuun asti ja vuoden 2007 eduskuntavaalien tuloksen perusteella muodostetulle eduskuntaryhmälle vaalikauden alusta lukien suoritetaan perussummana kahden edustajan kuukausisummaa vastaava määrä kuukaudessa.

Momentin määräraha on muutettu arviomäärärahaksi.

2007 talousarvio	3 681 000
2006 talousarvio	3 603 000
2005 tilinpäätös	3 447 360

Pääluokka 22
TASAVALLAN PRESIDENTTI

Selvitysosa:

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2005—2007

		v. 2005 tilinpäätös 1000 €	v. 2006 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2007 esitys 1000 €	Muutos 2006—2007 1000 €	%
01.	**Tasavallan presidentti**	**297**	**305**	**340**	**35**	**11**
01.	Presidentin palkkio ja edustusrahat (kiinteä määräraha)	261	262	297	35	13
21.	Presidentin käyttövarat (kiinteä määräraha)	36	43	43	—	—
02.	**Tasavallan presidentin kanslia**	**7 848**	**11 310**	**9 603**	**- 1 707**	**- 15**
21.	Tasavallan presidentin kanslian toiminta-menot (siirtomääräraha 2 v)	6 457	8 770	6 913	- 1 857	- 21
27.	Eläkkeellä olevien presidenttien menot (kiinteä määräraha)	116	240	190	- 50	- 21
29.	Arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	694	1 000	1 000	—	—
75.	Perusparannukset (siirtomääräraha 3 v)	581	1 300	1 500	200	15
	Yhteensä	**8 145**	**11 615**	**9 943**	**- 1 672**	**- 14**
	Henkilöstön kokonaismäärä	85	85	85		

01. Tasavallan presidentti

01. Presidentin palkkio ja edustusrahat (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 297 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää tasavallan presidentin palkkiosta annetun lain (1032/1999) mukaisten menojen maksamiseen.

2007 talousarvio	297 000
2006 lisätalousarvio	30 000
2006 talousarvio	262 000
2005 tilinpäätös	261 052

21. Presidentin käyttövarat (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 43 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää tasavallan presidentin käyttömenojen maksamiseen.

2007 talousarvio	43 000
2006 talousarvio	43 000
2005 tilinpäätös	35 832

02. Tasavallan presidentin kanslia

S e l v i t y s o s a : Tasavallan presidentin kanslian tehtävänä on avustaa tasavallan presidenttiä, hoitaa hallintoasiat, järjestää tasavallan presidentin ja hänen perheensä henkilökohtaiset palvelut sekä huolehtia tasavallan presidentin henkilökohtaisesta ja hänen käytössään olevien tilojen turvallisuudesta.

21. Tasavallan presidentin kanslian toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 6 913 000 euroa.

S e l v i t y s o s a : Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 130 000 euroa ajoneuvo- ja kiinteistöpalvelumenoina ja 13 300 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena sekä vähennyksenä 2 000 000 euroa kertaluonteisena menona.

2007 talousarvio	6 913 000
2006 talousarvio	8 770 000
2005 tilinpäätös	6 457 000

27. Eläkkeellä olevien presidenttien menot (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 190 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää tasavallan presidentin eläkeoikeudesta annetun lain (930/1999) 1 §:n 2 momentin mukaisten eläkkeellä olevien presidenttien käytettäväksi osoitetuista palveluista aiheutuvien menojen maksamiseen.

S e l v i t y s o s a : Määrärahan taso vastaa toteutunutta määrärahan käyttöä.

2007 talousarvio	190 000
2006 talousarvio	240 000
2005 tilinpäätös	116 098

29. (22.02.19) Arvonlisäveromenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 1 000 000 euroa.

2007 talousarvio	1 000 000
2006 talousarvio	1 000 000
2005 tilinpäätös	693 791

75. Perusparannukset (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 1 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Presidentinlinnan, Mäntyniemen virka-asunnon ja Kultarannan huvilatilan tarpeellisiin peruskorjauksiin.

2007 talousarvio	1 500 000
2006 talousarvio	1 300 000
2005 tilinpäätös	581 000

Pääluokka 23
VALTIONEUVOSTO

S e l v i t y s o s a :

Toiminta-ajatus

Valtioneuvoston kanslia on ministeriö, joka vastaa pääministerin johdolla hallitusohjelman toimeenpanon valvonnasta ja avustaa pääministeriä valtioneuvoston johtamisessa. Valtioneuvoston kanslia vastaa Suomen EU-politiikan yhteensovittamisesta ja käsittelee EU:n kehittämistä. Valtioneuvoston kanslia turvaa kaikissa olosuhteissa pääministerin ja hallituksen toimintaedellytykset.

Toimintaympäristö

Vuoden 2007 eduskuntavaalit sekä nimitettävän hallituksen hallitusohjelman seuranta ja politiikkaohjelmamenettelyn soveltaminen ovat keskeisiä kanslian toimintaan vaikuttavia tekijöitä.

Kaikkien valtion omistamien markkinaehtoisesti toimivien yritysten omistajaohjaus keskitetään valtioneuvoston kansliaan. Keskittämisellä pyritään johdonmukaistamaan ja tehostamaan omistajaohjausta. Ratkaisu eriyttää valtion omistajaohjauksen yritystoiminnan sääntely- ja viranomaistehtävistä. Markkinaehtoisesti toimivien yhtiöiden omistajaohjauksen lisäksi valtioneuvoston kansliaan siirtyy yleinen omistajapolitiikan koordinointi ja valmistelu.

Perustuslailliseen sopimukseen liittyvien Suomen kannanottojen valmistelu ja yhteensovittaminen on kanslialle yksi keskeisiä EU-politiikan tehtäviä. Tavoitteena on edistää ratkaisun löytämistä, jotta laajentuvan unionin toimintaa voitaisiin tehostaa. Toisena painopisteenä toiminnassa on toiminta unionin kilpailukyvyn parantamiseksi, mikä edustaa jatkuvuutta Suomen EU-politiikassa.

Suomen sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden riippuvuus laajasta kansainvälisestä tilanteesta on globalisaation myötä voimistunut. Kanslian tavoitteena on tehostaa ja kehittää valtion johtamista palvelevaa turvallisuustoimintaa. Painopisteenä on myös kriisiviestinnän kehittäminen ja yhteensovittaminen.

Talousneuvoston työssä korostuvat ennen kaikkea talouden globalisoitumisen mukanaan tuomien mahdollisuuksien hyödyntämiseen ja kilpailuhaasteen kohtaamiseen, väestön ikääntymiseen ja sen aiheuttamiin muutoksiin työmarkkinoilla sekä julkisen talouden kykyyn selviytyä sille asetetuista vastuista.

Toimintaympäristöön vaikuttavat myös julkishallinnon tuottavuuden kasvutavoitteet.

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Valtioneuvoston kanslia asettaa toiminnalleen seuraavat yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet:

— EU-asioiden käsittely- ja yhteensovitusjärjestelmää kehitetään siten, että vahvistetaan Suomen EU-politiikan johdonmukaisuutta, ennakoitavuutta ja vaikuttavuutta.

— Valtion yritysomaisuuden hoito tuottaa hyvän kokonaistuloksen.

— Uudelle hallitukselle tarjotaan kehittyneet johtamisvälineet, vaihtoehtoisia menettelytapoja ja raportointimahdollisuuksia hallitusohjelman seurantaan.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Tuottavuusohjelman toimeenpanoa jatketaan uudistamalla valtioneuvoston arkiston toimintaa, käännöstoimintaa kehittämällä sekä selvittämällä mahdollisuudet ulkoistaa taloushallinnon palvelut palvelukeskukseen.

Valtioneuvoston kanslian kehittämishankkeen tulosten pohjalta edistetään tuottavuuden seurantaa kehittämällä kustannuslaskentajärjestelmää, joka yhdistää työajankäytön seurannan ja muut kustannustiedot. Asiakastyytyväisyyden mittaamista kehitetään.

Henkilöstövoimavarojen hallinta ja kehittäminen

Valtioneuvoston kanslian henkilöstösuunnittelun tavoitteena on oikein mitoitettu ja osaava henkilöstö, joka työskentelee hyvässä työyhteisössä, jonka työilmapiiriä seurataan ja kehitetään.

	2005 toteutuma	2006 tavoite	2007 tavoite
Fyysinen hyvinvointi			
— sairauspoissaolopäivä/htv	12,5	7,4	7,0
Työtyytyväisyys			
— työtyytyväisyysindeksi	3,3	3,4	3,4

Oikeuskanslerinvirasto

Oikeuskanslerinviraston työn tarkoituksena on tukea viranomaisten toiminnan lainmukaisuuden ylläpitämistä sekä ihmisten oikeusturvan edistämistä. Tämä toteutuu valvomalla viranomaisten ja muiden julkista tehtävää hoitavien sekä asianajajien toimintaa. Oikeuskansleri seuraa, että valtioneuvostossa asiat ratkaistaan laillista järjestystä ja voimassa olevia säännöksiä noudattaen. Kaikessa toiminnassa oikeuskansleri valvoo perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista.

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2005—2007

		v. 2005 tilinpäätös 1000 €	v. 2006 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2007 esitys 1000 €	Muutos 2006—2007 1000 €	Muutos 2006—2007 %
01.	**Valtioneuvosto**	**5 068**	**3 987**	**4 028**	**41**	**1**
01.	Palkkaukset (arviomääräraha)	5 068	3 987	4 028	41	1
02.	**Valtioneuvoston kanslia**	**27 680**	**51 120**	**25 424**	**- 25 696**	**- 50**
21.	Valtioneuvoston kanslian toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	22 064	21 250	22 424	1 174	6
(22.)	EU-puheenjohtajuus (siirtomääräraha 3 v)	3 000	25 370	—	- 25 370	- 100
29.	Arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	2 616	4 500	3 000	- 1 500	- 33
03.	**Oikeuskanslerinvirasto**	**2 805**	**2 818**	**2 847**	**29**	**1**
21.	Oikeuskanslerinviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	2 805	2 818	2 847	29	1
27.	**Poliittisen toiminnan avustaminen**	**12 020**	**14 712**	**14 933**	**221**	**2**
50.	Puoluetoiminnan tukeminen (kiinteä määräraha)	12 020	14 712	14 933	221	2
99.	**Valtioneuvoston muut menot**	**1 421**	**1 892**	**4 677**	**2 785**	**147**
21.	Pääministerin ja hänen avustajiensa matkat (arviomääräraha)	485	812	812	—	—
24.	Kunniamerkit (arviomääräraha)	402	471	471	—	—

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2005—2007

		v. 2005 tilinpäätös 1000 €	v. 2006 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2007 esitys 1000 €	Muutos 2006—2007 1000 €	%
25.	Jatkosodan ihmisluovutukset -tutkimushanke (siirtomääräraha 2 v)	484	414	639	225	54
26.	Kemikaaliviraston valmistelumenot (siirtomääräraha 2 v)	—	120	2 300	2 180	1 817
27.	Suomen itsenäisyyden 90-vuotisjuhlavuosi (siirtomääräraha 2 v)	—	—	300	300	0
28.	Merkkivuoden 1809 valmistelu (siirtomääräraha 3 v)	—	—	80	80	0
58.	Avustus Tammenlehvän perinneliiton toiminnan tukemiseen (siirtomääräraha 3 v)	50	75	75	—	—
	Yhteensä	**48 995**	**74 529**	**51 909**	**- 22 620**	**- 30**
	Henkilöstön kokonaismäärä[1)]	287	278	299		

[1)] Henkilöstön kokonaismäärään ei sisälly valtioneuvoston jäseniä.

01. Valtioneuvosto

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 4 028 000 euroa.

Henkilöstön määrä on enintään 45, joista 18 valtioneuvoston jäsentä ja 27 erityisavustajaa.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 8 600 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena.

2007 talousarvio	4 028 000
2006 talousarvio	3 987 000
2005 tilinpäätös	5 068 262

02. Valtioneuvoston kanslia

Selvitysosa: Valtion omistajapolitiikan ja -ohjauksen johtamisen kehittämiseksi ehdotetaan markkinaehtoisesti toimivien valtionyhtiöiden ja osakeyhtiöiden omistajaohjaus keskitettäväksi valtioneuvoston kansliaan 1.5.2007 lukien. Samalla siirretään kansliaan henkilöresursseja valtiovarainministeriöstä, liikenne- ja viestintäministeriöstä ja kauppa- ja teollisuusministeriöstä.

21. Valtioneuvoston kanslian toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 22 424 000 euroa.

Valtioneuvoston kansliaan perustetaan omistajaohjausyksikön johtajan virka 1.5.2007 lukien. Viran palkkaustaso määräytyy valtion ylimmän virkamiesjohdon palkkauskäytäntöjen mukaisesti.

Selvitysosa: Määrärahasta on tarkoitus rahoittaa tietoyhteiskuntaohjelmaa.

Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 43 100 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena, 29 000 euroa uuden palk-

kausjärjestelmän menoina ja 100 000 euroa kriisiviestinnän ylläpitomenoina. Lisäksi määrärahan mitoituksessa on valtion omistajaohjauksen keskittämisestä valtioneuvoston kansliaan 1.5.2007 lukien otettu lisäyksenä huomioon palkkaus- ja muina menoina 812 000 euroa, mistä 232 000 euroa neljän henkilön siirtona momentilta 28.01.21, 65 000 euroa yhden henkilön siirtona momentilta 31.01.21 ja 515 000 euroa 11 henkilön siirtona momentilta 32.10.21. Lisäksi määrärahan mitoituksessa on omistajaohjausyksikön perustamisen johdosta otettu lisäyksenä huomioon 647 000 euroa, mistä 597 000 euroa muun muassa tietohallintomenoina ja uusista tiloista aiheutuvina menoina sekä 50 000 euroa yhden henkilön palkkaus- ja muina menoina.

Määrärahan mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon vuoden 2006 talousarviossa J. V. Snellmanin juhlahankkeeseen kertaluonteisena myönnetty 300 000 euroa. Lisäksi määrärahan mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon 103 000 euroa ohjelmajohtajan ja yhden sihteerin kahdeksan kuukauden palkkausmenot.

Määrärahan mitoituksessa on myös otettu huomioon 50 000 euroa, joka on tarkoitettu tietoyhteiskuntaohjelman rahoitukseen.

2007 talousarvio	22 424 000
2006 lisätalousarvio	200 000
2006 talousarvio	21 250 000
2005 tilinpäätös	22 064 000

(22.) EU-puheenjohtajuus (siirtomääräraha 3 v)

Selvitysosa: Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

2006 lisätalousarvio	4 500 000
2006 talousarvio	25 370 000
2005 tilinpäätös	3 000 000

29. (23.02.19) Arvonlisäveromenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 3 000 000 euroa.

2007 talousarvio	3 000 000
2006 talousarvio	4 500 000
2005 tilinpäätös	2 616 205

03. Oikeuskanslerinvirasto

Selvitysosa: Valtioneuvoston toiminnan laillisuusvalvonta suoritetaan ensisijaisesti tarkastamalla yleisistuntojen ja tasavallan presidentin istuntojen esittelylistat ennakolta siten, että havaitut virheet voidaan korjata. Vuonna 2005 tarkastettiin noin 2 300 lista-asiaa.

Vuonna 2005 oikeuskanslerinvirastoon tuli yksityisiltä 1 186 kanteluasiaa ja ratkaistiin 1 221 kanteluasiaa. Käsittelyajan mediaani oli noin 7 viikkoa ja keskiarvo noin 26 viikkoa. Vuonna 2005 ns. toimenpideratkaisujen osuus on ollut noin 18 % tutkituista kanteluasioista. Omasta aloitteesta tutkittaviksi otettuja ja rangaistustuomioiden tarkastuksen johdosta vireille pantuja asioita vuonna 2005 oli 176. Tavoitteena on käsitellä asiat mahdollisimman nopeasti ja antaa oikeita, asianmukaisesti perusteltuja ja laadukkaita ratkaisuja.

21. Oikeuskanslerinviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 2 847 000 euroa.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 4 000 euroa uuteen palkkausjärjestelmään siirtymisestä, 7 400 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena, 35 000 euroa kertaluonteisena menona oikeuskanslerinviraston 200-vuotisjuhlahistoriikin kirjoittamista varten ja 15 000 euroa vuoden 2007 eduskuntavaaleihin liittyvinä menoina

sekä vähennyksenä 50 000 euron kertaluonteinen meno.

2007 talousarvio	2 847 000
2006 talousarvio	2 818 000
2005 tilinpäätös	2 805 000

27. Poliittisen toiminnan avustaminen

50. Puoluetoiminnan tukeminen (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 14 933 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää puoluelain (10/1969) 9 §:n sekä puolueiden toiminnan tukemiseen myönnettävistä avustuksista annetun asetuksen (27/1973) 1 §:n mukaisesti avustuksiin eduskunnassa edustettuina oleville puolueille niiden säännöissä ja yleisohjelmissa määritellyn julkisen toiminnan tukemiseen. Määrärahasta 12 381 780 euroa on tarkoitettu käytettäväksi puolueiden poliittisen toiminnan tukemiseen, mistä kahdeksan prosenttia on tarkoitettu puolueille naisten poliittiseen toimintaan sekä samoin kahdeksan prosenttia puolueille niiden piirijärjestöjen toimintaan samojen perusteiden mukaisesti kuin edellä mainitut avustukset. Lisäksi määrärahasta saa käyttää 62 220 euroa avustuksen suorittamiseen Ahvenanmaan maakuntahallitukselle poliittisen toiminnan tukemiseen Ahvenanmaan maakunnassa sekä 2 489 000 euroa kertaluonteisena menona vuoden 2007 eduskuntavaaleista aiheutuviin kustannuksiin edellä mainittujen säädösten mukaisesti.

Selvitysosa: Määrärahasta on tarkoitus rahoittaa kansalaisvaikuttamisen politiikkaohjelmaa.

2007 talousarvio	14 933 000
2006 talousarvio	14 712 000
2005 tilinpäätös	12 020 000

99. Valtioneuvoston muut menot

21. Pääministerin ja hänen avustajiensa matkat (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 812 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Eurooppa-neuvoston kokouksista sekä pääministerin työvierailuista ja muista matkoista aiheutuvien menojen korvaamiseen. Määrärahaa saa käyttää myös valtioneuvoston kansliassa toimivan muun ministerin valtioneuvoston kanslian toimialasta johtuvien matkustusmenojen korvaamiseen. Lisäksi määrärahaa saa käyttää pääministeriä välittömästi avustavien henkilöiden ja turvamiesten matkustusmenojen korvaamiseen.

2007 talousarvio	812 000
2006 talousarvio	812 000
2005 tilinpäätös	485 310

24. Kunniamerkit (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 471 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtion virkamiehille ja muille lunastuksetta annettavien kunniamerkkien kustannusten korvaamiseen.

2007 talousarvio	471 000
2006 talousarvio	471 000
2005 tilinpäätös	401 941

25. Jatkosodan ihmisluovutukset -tutkimushanke (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 639 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää tutkimuksesta aiheutuvien menojen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää enintään kymmentä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen.

S e l v i t y s o s a : Tutkimushankkeessa selvitetään poliisilinjan ja sotilaslinjan luovutuksia Saksaan ja myöhemmin Neuvostoliittoon ja sotavankileirien kuolintapauksia sekä vangeiksi joutuneiden suomalaisten ja suomensukuisten sotavankien myöhempiä vaiheita. Tutkimushanke on sijoitettu Kansallisarkistoon. Tutkimusprojekti on aloitettu vuonna 2004 ja se kestää vuoteen 2008. Hankkeesta on arvioitu aiheutuvan menoja yhteensä 1 900 000 euroa.

2007 talousarvio	639 000
2006 talousarvio	414 000
2005 tilinpäätös	484 000

26. Kemikaaliviraston valmistelumenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 2 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää EU:n kemikaaliviraston perustamisesta Helsinkiin aiheutuviin valmistelu- ja vuokramenoihin. Määrärahaa saa käyttää enintään yhtä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen.

S e l v i t y s o s a : Valtioneuvoston kanslia on 24.2.2006 tehnyt Senaatti-kiinteistöjen kanssa vuokrasopimuksen toimitilojen vuokraamisesta sisältäen perusvuokran ja muut vuokrasopimuksesta aiheutuvat kustannukset.

2007 talousarvio	2 300 000
2006 talousarvio	120 000

27. Suomen itsenäisyyden 90-vuotisjuhlavuosi (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Suomen itsenäisyyden 90-vuotisjuhlallisuuksien järjestämiseen. Määrärahaa saa käyttää enintään yhtä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen.

2007 talousarvio	300 000
2006 lisätalousarvio	100 000

28. Merkkivuoden 1809 valmistelu (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 80 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää merkkivuoden 1809 valmisteluun. Määrärahaa saa käyttää enintään yhtä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen.

S e l v i t y s o s a : Merkkivuoden 1809 valmistelua ja toteuttamista varten on asetettu valtuuskunta ja toimikunta (ajalle 26.6.2006-31.12.2010), jonka tehtävänä on valmistella merkkivuoteen 1809 liittyvät yleiset valtiolliset tapahtumat sekä edistää merkkivuoden huomioon ottamista valtion virastojen ja laitosten, kuntien, muiden yhteisöjen sekä tiedotusvälineiden toiminnassa erityisesti vuonna 2009.

2007 talousarvio	80 000

58. Avustus Tammenlehvän perinneliiton toiminnan tukemiseen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 75 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää avustuksena Tammenlehvän perinneliiton valtakunnallisen perinnetyön tukemiseen.

S e l v i t y s o s a : Veteraanipolitiikkaan liittyen perustettiin keväällä 2003 Tammenlehvän perinneliitto, jonka tarkoituksena on hoitaa ja vaalia Suomen vuosina 1939—1945 käymien sotien ja niiden veteraanien perintöä.

2007 talousarvio	75 000
2006 talousarvio	75 000
2005 tilinpäätös	50 000

Pääluokka 24
ULKOASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

Selvitysosa:

Toiminta-ajatus

Ulkoasiainministeriö edistää Suomen ja suomalaisten turvallisuutta ja hyvinvointia sekä toimii turvallisen ja oikeudenmukaisen maailman hyväksi. Ulkoasiainministeriön toiminnan keskiössä ovat ulko- ja turvallisuuspolitiikka, ulkopoliittisesti merkittävät kansainväliset asiat sekä kansainväliset suhteet yleensä. Ministeriö edistää Suomen kaupallistaloudellisia etuja ja vastaa kehityspolitiikasta ja kehitysyhteistyöstä sekä vaikuttaa globalisaation hallintaan, kehittää kansainvälistä oikeutta ja huolehtii julkisuusdiplomatiasta. Edustustoverkko palvelee suomalaisia ja koko suomalaista yhteiskuntaa. Ulkoasiainministeriön toiminta perustuu ministeriön arvoihin, jotka ovat yhteistyö, luovuus ja tuloksellisuus.

Toimintaympäristö

Globaali kehitys avaa yhteiskuntia ja markkinoita sekä tiivistää niiden välisiä poliittisia, taloudellisia ja konkreettisia yhteyksiä. Kansainvälisen toimintaympäristön muutoksessa korostuu laajan turvallisuuden näkökulma. Merkittäviä myös Suomen ja suomalaisten turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä ovat terrorismi, heikot valtiot, järjestäytynyt rikollisuus, ihmisoikeuksien loukkaukset, maailmanlaajuiset terveysuhat ja ympäristökatastrofit. Euroopan unionin merkitys kansainvälisenä toimijana kasvaa ja sen laajentuminen jatkuu. Unionin rooli sotilaallisessa ja siviilikriisinhallinnassa vahvistuu maailmanlaajuisesti. Ministeriön toimintaympäristö myös kotimaassa muuttuu. Ulkoasiainhallinto tekee yhä enemmän yhteistyötä muun valtionhallinnon, talouselämän ja kansalaisjärjestöjen kanssa.

Hallinnonalan strategiset tavoitteet

Hallitusohjelman ja sitä tukevan ministeriön strategian "Suomen etu - globaali vastuu" pohjalta on toiminnalle asetettu keskeiset strategiset vaikuttavuustavoitteet, joiden avulla ministeriö toteuttaa toiminta-ajatustaan ja joiden mukaisesti voimavarat kohdennetaan.

Vaikutusvaltainen Suomi kansainvälisessä yhteisössä

Ulkoasiainministeriö huolehtii siitä, että Suomi kykenee mahdollisimman tehokkaasti vaikuttamaan kansainvälisissä suhteissa tehtäviin ratkaisuihin, jotka heijastuvat Suomen ja suomalaisten turvallisuuteen ja hyvinvointiin. Vuoden 2007 toiminnassa tämä tarkoittaa muun muassa seuraavaa:

— tavoitteena on lisätä Suomen vaikutusvaltaa Euroopan unionin päätöksiin, turvata unionin yhtenäisyys ja toimintakyky sekä tukea integraatiokehitystä. Tässä työssä hyödynnetään Suomen EU-puheenjohtajuuskauden tuloksia ja kokemuksia,

— Suomen kahdenvälistä ja monenkeskistä yhteistyötä Venäjän kanssa kehitetään. Neuvotteluissa EU:n ja Venäjän välisen sopimusjärjestelmän tulevaisuudesta vaikutetaan siihen, että tulevat sopimusjärjestelmät heijastavat Suomen kansallisia intressejä. Venäjän lisääntynyt kiinnostus

pohjoiseen ulottuvuuteen hyödynnetään täysimääräisesti muun muassa olemassa olevien PU-kumppanuuksien kehittämisessä sekä uusien kumppanuuksien perustamisessa,

— transatlanttisia suhteita kehitetään niin kahdenvälisesti kuin aktiivisena EU:n jäsenvaltiona ja Naton rauhankumppanina,

— Suomen puheenjohtajuudet Pohjoismaisessa ministerineuvostossa ja Barentsin euroarktisessa neuvostossa sekä vuoden 2008 Etyj-puheenjohtajuuden valmistelut ja troikkajäsenyys vuosina 2007—2009 hoidetaan menestyksellisesti Suomen kansainvälisen aseman vahvistamiseksi.

Turvallisuutta luova kansainvälinen yhteisö

Ulkoasiainministeriö toimii sen hyväksi, että kansainvälinen yhteisö kykenee ehkäisemään konflikteja ja hallitsemaan kriisejä. Ministeriö vahvistaa kansainvälisten instituutioiden toimintakykyä ja niiden yhteistoimintaa alueellisesti ja maailmanlaajuisesti. Se ehkäisee ja torjuu uusia turvallisuusuhkia yhteistyötä edistämällä. Vuoden 2007 toiminnassa tämä tarkoittaa muun muassa seuraavaa:

— EU:n ulkoista toimintaa vahvistetaan kehittämällä unionin johdonmukaisuutta ja tehokkuutta,

— kriisinhallintaa edistetään kokonaisvaltaisen lähestymistapana, jossa siviili- ja sotilastoimintoja tarkastellaan kokonaisuutena. Hallinnonalojen välistä suunnittelua, yhteistoimintaa ja valmiuksia kehitetään sekä kansallisesti että kansainvälisesti,

— laaja-alaista turvallisuutta edistetään muun muassa panostamalla turvallisuus- ja kehityspolitiikan johdonmukaisuuteen. Konfliktien ehkäisyyn, ratkaisemiseen, vakauttamiseen ja yhteiskuntien jälleenrakennukseen on panostettava kokonaisvaltaisesti,

— osallistutaan valtioneuvoston seuraavan turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon laadintaan ja valmisteluun.

Oikeudenmukainen maailma

Ulkoasiainministeriö tukee demokratian, hyvän hallinnon, ihmisoikeuksien, tasa-arvon, oikeusvaltioperiaatteen, toimivan markkinatalouden ja kestävän kehityksen toteutumista. Lisääntyvän keskinäisen riippuvuuden maailmassa ulkoasiainministeriö edistää inhimillistä turvallisuutta ja vähentää köyhyyttä. Vuoden 2007 toiminnassa tämä tarkoittaa muun muassa seuraavaa:

— EU:n ihmisoikeuspolitiikan johdonmukaisuutta lisätään. YK:n ihmisoikeusneuvostosta kehitetään ihmisoikeuksien edistämiseen ja toimeenpanoon keskittyvä elin,

— globaalihallinnan uusia keinoja kehitetään yhteistyössä muiden maiden hallitusten, yrityssektorin ja kansalaisyhteiskunnan kanssa,

— YK-järjestelmän reformeja ja kansainvälisten avunantajien välistä yhteistyötä edistetään ja varmistetaan Suomen panos kansainvälisissä järjestöissä,

— kehityspolitiikan ja kehitysyhteistyön tuloksia, laatua ja vaikuttavuutta parannetaan toimeenpanemalla avun tuloksellisuutta koskevan ns. Pariisin julistuksen periaatteet Suomen kahdenvälisessä ja multilateraalisessa toiminnassa.

Menestyvä Suomi

Ulkoasiainministeriö vahvistaa avointa ja sääntöperustaista maailmantaloutta Suomen kansainvälisen kilpailukyvyn edistämiseksi. Ministeriö parantaa suomalaisten yritysten markkinoillepääsyn ja toiminnan edellytyksiä sekä edistää Suomeen suuntautuvia investointeja. Ulkoasiainministeriö vauhdittaa suomalaisen kulttuurin, luovuuden ja osaamisen tunnetuksi tulemista ja menestymistä ulkomailla. Edustustot avaavat ovia, madaltavat kansainvälisiä kynnyksiä ja luovat verkostoja. Vuoden 2007 toiminnassa tämä tarkoittaa muun muassa seuraavaa:

— kansainvälistä kauppajärjestelmää vahvistetaan toimeenpanemalla WTO:n kauppaneuvottelukierroksen tulokset sekä varmistamalla että Venäjän WTO-jäsenyys toteutuu Suomen tavoitteiden mukaisesti. Monenkeskistä kauppajärjestelmää täydennetään alueellisin ja kahdenvälisin järjestelyin painopisteenä Suomen talouden kannalta keskeiset markkinat,

— yritysten ulkoiseen toimintaympäristöön vaikutetaan purkamalla vienti- ja tuontikaupan esteitä ja jatkamalla ulkoasiainministeriön viennin ja kansainvälistymisen edistämisstrategian toimeenpanoa,

— EU:n kilpailukykyä kehitetään yhteisen kauppapolitiikan keinoin,

— Suomen tunnettuutta, vahvuuksia ja erityisosaamista hyödynnetään kaikissa ulkosuhteissa.

Avoin ja palveleva ulkoasiainministeriö

Ulkoasiainministeriö tiivistää yhteistyötään kansalaisyhteiskunnan ja taloudellisten toimijoiden kanssa lisäämällä avoimuutta ja kehittämällä uudenlaisia kumppanuuksia. Ministeriö tuottaa ja jakaa yhteiskunnan ja sidosryhmiensä kannalta merkityksellistä ja hyödyllistä tietoa. Ulkoasiainministeriö tarjoaa Suomen viranomaispalveluja maailmalla. Ministeriö helpottaa suomalaisten asiointia sekä turvallista liikkumista ja elämistä ulkomailla. Ulkoasiainministeriö auttaa nopeasti, tehokkaasti ja asiantuntevasti hätään joutuneita suomalaisia. Vuoden 2007 toiminnassa tämä tarkoittaa mm. seuraavaa:

— toteutetaan hallinnonalan toiminnan ja organisaation kehittämistä koskeva selvitystyö,

— konsuli- ja muiden kansalaispalveluiden laatua parannetaan,

— vuorovaikutusta ja tiedonvaihtoa sidosryhmien sekä kansalaisyhteiskunnan kanssa lisätään muun muassa kehittämällä mediaviestintää sekä hyödyntämällä kansalaisviestinnässä maakunnallisia toimipisteitä.

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2005—2007

		v. 2005 tilinpäätös 1000 €	v. 2006 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2007 esitys 1000 €	Muutos 2006—2007 1000 €	%
01.	**Ulkoasiainhallinto**	**197 163**	**199 789**	**204 645**	**4 856**	**2**
21.	Ulkoasiainhallinnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	177 363	179 184	185 040	5 856	3
29.	Ulkoasiainministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	13 145	14 800	14 800	—	—
74.	Talonrakennukset (siirtomääräraha 3 v)	4 805	4 805	4 805	—	—
(76.)	Kiinteistöjen ja huoneistojen hankkiminen (siirtomääräraha 3 v)	1 850	1 000	—	- 1 000	- 100
30.	**Kansainvälinen kehitysyhteistyö**	**472 222**	**518 377**	**582 468**	**64 091**	**12**
50.	Valtionapu Teollisen yhteistyön rahasto Oy:lle	—	—	—	—	—
66.	Varsinainen kehitysyhteistyö (siirtomääräraha 3 v)	472 222	518 377	582 468	64 091	12
(67.)	Taloudellinen, teollinen ja teknologinen yhteistyö kehitysmaiden kanssa (siirtomääräraha 3 v)	—	—	—	—	—
50.	**Lähialueyhteistyö**	**25 018**	**23 000**	**22 533**	**- 467**	**- 2**
66.	Lähialueyhteistyö (siirtomääräraha 3 v)	25 018	23 000	22 533	- 467	- 2
99.	**Ulkoasiainministeriön hallinnonalan muut menot**	**138 504**	**154 218**	**164 038**	**9 820**	**6**
01.	Euroopan parlamentin jäsenten palkkaukset (arviomääräraha)	955	1 150	1 154	4	0
21.	Tilapäinen edustus kansainvälisissä neuvotteluissa (arviomääräraha)	1 549	2 213	2 213	—	—

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2005—2007

		v. 2005 tilinpäätös 1000 €	v. 2006 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2007 esitys 1000 €	Muutos 2006—2007 1000 €	%
22.	Suomalaisten kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenot (arviomääräraha)	46 249	49 119	57 441	8 322	17
25.	Siviilihenkilöstön osallistuminen kriisinhallintaan (arviomääräraha)	12 476	14 411	14 136	- 275	- 2
26.	Etyj-puheenjohtajuus (siirtomääräraha 2 v)	—	—	1 100	1 100	0
50.	Eräät valtionavut (kiinteä määräraha)	1 705	1 383	1 315	- 68	- 5
51.	Hädänalaisten avustaminen (arviomääräraha)	19	39	39	—	—
66.	Eräät jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (arviomääräraha)	74 550	84 886	86 323	1 437	2
67.	Kansainvälisen ilmastosopimuksen alaisen yhteistyön menot (siirtomääräraha 3 v)	1 000	1 000	300	- 700	- 70
95.	Kurssivaihtelut (arviomääräraha)	—	17	17	—	—
	Yhteensä	**832 906**	**895 384**	**973 684**	**78 300**	**9**
	Henkilöstön kokonaismäärä[1)]	1 630	1 610	1 610		

[1)] Hallinnonalalla arvioidaan olevan lisäksi kriisinhallinta- ja rauhanturvaoperaatioihin palkattua henkilöstöä vuosina 2006 ja 2007 noin 1 100 henkilötyövuotta sekä ulkomaanedustuksen toimipisteisiin asemamaasta palkattua henkilöstöä vuosina 2006 ja 2007 1 030 henkilötyövuotta.

01. Ulkoasiainhallinto

Selvitysosa: Ulkoasiainministeriön strategian pohjalta ulkoasiainhallintoa kehitetään entistä selkeämmin toiminnan ja tavoitteiden lähtökohdista siten, että hallinnonalan toiminnan tuloksia ja vaikuttavuutta voidaan entistä järjestelmällisemmin arvioida. Strategian pohjalta kehitetään tulosohjausta ja strategista johtamista sekä organisaatiota, mukaan lukien edustustoverkko.

Tuottavuusohjelma

Osana ulkoasiainhallinnon tuottavuusohjelmaa toteutetaan hallinnonalan toiminnan ja organisaation kehittämistä koskeva selvitystyö. Hallinnon virtaviivaistamista jatketaan vuoden 2007 aikana rationalisoimalla hallinnollisia tuki- ja palvelutehtäviä mm. kiinteistöhallinnossa sekä tietoja virastopalveluissa. Talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskusmallin toteuttamista jatketaan. Tuottavuusohjelman mukaiset henkilöstötoimenpiteet ajoitetaan edustustojen tukitehtävien osalta vuoteen 2007 johtuen suuresta ulkomaanedustuksen siirtokierroksesta. Tavoitteena on vähentää ulkoasiainhallinnosta 31 hallinnollista tuki- ja palvelutehtävää.

Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö

Ulkoasiainhallinnon henkilöstöstrategia 2005—2010 linjaa suuntaviivat ulkoasiainhallinnon henkilöstöpolitiikalle. Tavoitteena on kehittää järjestelmällistä osaamisen johtamista ja urasuunnittelua. Koulutuksessa panostetaan uusien toimintatapojen ja muuttuvan toimintaympäristön edellyttämiin tarpeisiin.

Edustustoverkko ja kansalaispalvelut

Ulkoasiainministeriön edustustoverkko kattaa 97 toimipistettä, joista 90 eri valtioissa ja 7 kansainvälisissä järjestöissä. Edustustot toimivat Suomen ja suomalaisten kansainvälisenä tukiverk-

kona. Niiden tehtävänä on parantaa Suomen yhteiskunnan, talouden ja kulttuurin tunnettuutta ulkomailla sekä tukea suomalaisia yrityksiä viennin edistämisessä ja kansainvälistymisessä (VKE). Edustustoverkon kattavuutta arvioidaan näiden toimintojen ja ministeriön strategisten tavoitteiden pohjalta.

Ulkoasiainministeriö jatkaa konsuli- ja muiden kansalaispalveluiden laadun parantamista ja edustustojen tarjoamaa tukea asiakkaiden tarpeita vastaavasti. Toiminnan onnistumista mitataan asiakastyytyväisyyden kehityksellä.

21. Ulkoasiainhallinnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 185 040 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös kunniakonsulien menojen, valtion virastoille maksettavien tutkimus- ja kehittämistoiminnasta aiheutuvien kulutusmenojen sekä tutkimusapurahojen maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 3 373 000 euroa kehitysyhteistyön operatiivisten määrärahojen kasvun vaikutuksena kehitysyhteistyöhallinnon menoihin, 292 100 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena ja 47 000 euroa uuteen palkkausjärjestelmään siirtymisen johdosta sekä vähennyksenä 689 000 euroa kuuden henkilön palkkaus- ja muiden menojen siirtona momentille 27.10.21.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon nettobudjetoitavina tuloina ulkoasiainhallinnon suoritteiden maksuista annetun asetuksen (1173/2005) mukaiset tulot sekä edustustojen pankkitilien korkotulot.

Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö

— Strategista henkilöstösuunnittelua kehitetään ottamalla vuoden 2007 alussa käyttöön osaamisenhallintajärjestelmä. Uuden palkkausjärjestelmän toiminnan edelleen kehittämistä jatketaan; erityistä huomiota kiinnitetään hallinnonalan palkkakilpailukyvyn parantamiseen. Henkilöstön kehittämisessä painopisteinä ovat johtamiskoulutus ja sen edelleen kehittäminen sekä kattava ja monipuolinen siirtokoulutus. Verkkokoulutusta kehitetään edelleen. Ministeriön sisäistä viestintää tehostetaan panostamalla intranetiin niin että se toimii sekä työn apuvälineenä ja tiedonlähteenä että organisaatiota yhdistävänä henkilöstölehtenä.

— EU-puheenjohtajuuden vuoksi ulkomaanedustuksessa olevan henkilöstön kausia pidennettiin joten vuonna 2007 on edessä normaalia suurempi siirtokierros, joka aiheuttaa huomattavia kustannuksia ulkoasiainhallinnolle. Siirtokierroksen yhteydessä toteutetaan tuottavuusohjelman mukaiset edustustojen tukitehtävien vähennykset. Vuonna 2007 puretaan myös EU-puheenjohtajuuskauden vuoksi tehdyt määräaikaiset vahvistukset sekä ulkomaanedustuksesta että ministeriöstä. Vuoden alussa perustetaan ministeriöön Etyj-puheenjohtajuussihteeristö sekä vahvistetaan Wienin Etyj-edustustoa Suomen vuoden 2008 Etyj-puheenjohtajuudesta johtuen.

Toiminnan edellyttämät voimavarat ja perusinfrastruktuurin ylläpito

— Ulkoasiainministeriö hallinnoi kirjanpitoarvoltaan lähes 255 milj. euron kiinteistöomaisuutta. Kiinteistöhallinnon kehittäminen on osa ulkoasiainhallinnon tuottavuusohjelmaa. Vuonna 2006 valmistuvan kiinteistöhallinnon selvityksen perusteella jatketaan kehittämistoimia tavoitteena taloudellisen, tehokkaan ja tuottavan hallintomallin löytyminen.

— Osana ulkoasiainhallinnon tuottavuusohjelmaa laaditaan vuonna 2007 ministeriön sähköisten palveluiden strategia. Tietohallinnon kustannuksia pyritään alentamaan kilpailuttamalla tietoliikennepalvelut. Arkki-järjestelmän käyttöä tehostetaan ja sen kehittämistä koko ulkoasiainhallinnon tietovälineeksi jatketaan. Tiedon tuottamisen välineeksi kehitetään asianhallinnan ratkaisuja. Tietoturvallisuuden parantamiseksi ministeriössä toteutetaan tietoturvastrategian mukaisesti tietoturvallisuuden hallintajärjestelmän suunnittelu.

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma, julkisoikeudelliset suoritteet (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	17 655	15 217	19 700
— muut tuotot	200	183	200
Tuotot yhteensä	17 855	15 400	19 900
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	16 751	14 134	18 199
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	1 104	1 266	1 701
Kustannusvastaavuus, %	107	109	109

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	202 565	196 984	206 240
Bruttotulot	20 014	17 800	21 200
Nettomenot	182 551	179 184	185 040
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	10 956		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	5 768		

Ulkoasiainhallinnolle asetettujen tavoitteiden mukaiset tunnusluvut

	2005 toteutuma	2006 ennakoitu	2007 tavoite
Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö			
1. Työtyytyväisyysbarometriin osallistumisaste, %	44	55	65
2. Työtyytyväisyys barometrin mukaan	tyydyttävä+ (3,2)	tyydyttävä+ (3,3)	tyydyttävä+ (3,4)
3. TAKE-keskusteluissa sovitun koulutuksen toteutumisaste, %	75	75	75
4. Henkilötietojärjestelmän käyttö siirtojen ja rekrytointien suunnittelussa, %	90	90	95
Toiminnan edellyttämän perusinfrastruktuurin ylläpito			
1. UH:n sisäisen tietoverkon peitto edustustoverkosta, kpl	92 (95 %)	95 (98 %)	97 (100 %)

Ulkoasiainhallinnon toimintamenot toimialoittain v. 2007	€
Edustustojen toimintamenot	53 811 000
Ministeriön johdon, osastojen ja erillisten yksiköiden toimintamenot	15 800 000
Henkilöstöhallinnon toimintamenot	94 637 000
Kiinteistöhallinnon toimintamenot	9 000 000
Tietohallinto toimintamenot	11 500 000
Ulkoasiainhallinnon VEL-maksun hoitokuluosuus	292 000
Yhteensä	185 040 000

2007 talousarvio	185 040 000
2006 lisätalousarvio	3 280 000
2006 talousarvio	179 184 000
2005 tilinpäätös	177 363 000

29. (24.01.19) Ulkoasiainministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 14 800 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös kehitysyhteistyöhön ja lähialueyhteistyöhön käytettyjen ja kotimaasta hankittujen palvelujen ostoihin sisältyvien arvonlisäveromenojen maksamiseen.

S e l v i t y s o s a : Arvonlisäverolain mukaan ministeriöiden kehitysyhteistyötä varten kotimaasta ostamat palvelut ovat arvonlisäverollisia. Jotta arvonlisäverolla ei rasiteta Suomen kehitysyhteistyötä ja lähialueyhteistyötä arvonlisäveromenot budjetoidaan erikseen.

2007 talousarvio	14 800 000
2006 talousarvio	14 800 000
2005 tilinpäätös	13 144 643

74. Talonrakennukset (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 4 805 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös valtiolle vuokrattujen tilojen peruskorjausluonteisten korjaus- ja muutostöiden maksamiseen.

Vuonna 2007 saa tehdä käynnissä oleviin talonrakennushankkeisiin liittyviä sitoumuksia siten, että niistä aiheutuu valtiolle menoja vuoden 2007 jälkeisille vuosille yhteensä enintään 3 000 000 euron arvosta.

Käyttösuunnitelma	€
Hanke	
2. Peruskorjaushankkeet	4 760 000
3. Nimetyille hankkeille jakamaton	45 000
Yhteensä	4 805 000

2007 talousarvio	4 805 000
2006 talousarvio	4 805 000
2005 tilinpäätös	4 805 000

(76.) Kiinteistöjen ja huoneistojen hankkiminen (siirtomääräraha 3 v)

S e l v i t y s o s a : Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

2006 lisätalousarvio	—
2006 talousarvio	1 000 000
2005 tilinpäätös	1 850 000

30. Kansainvälinen kehitysyhteistyö

S e l v i t y s o s a : Kehityspolitiikka on osa ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Kehityspoliittisen ohjelman tavoitteet ja toimeenpano rakentuvat osaksi ulkoasiainministeriön strategiaa ja toiminta-ajatusta. Kehityspoliittisen ohjelman toimeenpanoa seurataan osana ulkoasiainministeriön strategisten tavoitteiden seurantaa.

Suomen kehityspolitiikalle ja sen toimeenpanolle luovat perustan YK:n vuosituhatjulistus, sen arvot ja kehityspäämäärät. Kehityspolitiikan keskeisimpänä *vaikuttavuustavoitteena* on äärim-

mäisen köyhyyden ja nälän poistaminen korostaen oikeusperustaista lähestymistapaa ja kestävän kehityksen periaatteita.

Suomi tukee hallituksen kehityspoliittisen ohjelman mukaisesti yhteistyömaita vuosituhatjulistuksen kehityspäämäärien 1—7 toimeenpanossa kohdistaen tukensa ja toimintansa yhteistyömaiden köyhyyden vähentämissuunnitelmissa asetettujen prioriteettien mukaisesti sektoreille ja kehitysohjelmille, joilla Suomen vahvuudet tuottavat lisäarvoa ja joilla Suomella on vahvaa osaamista. Tämä koskee myös EU:a ja monenkeskistä yhteistyötä. Lisäksi tavoitteena on vuosituhatjulistuksen 8. kehityspäämäärän mukaisesti tukea kumppanimaissa kehitykselle suotuisan toimintaympäristön vahvistamista.

Vuosituhatjulistuksen kehityspäämäärien saavuttamista seurataan käyttäen seuraavia vuosituhatjulistuksen seurannan tunnuslukuja (MDG):

MDG 1: alle 1 USD päivässä ansaitsevien osuus (%) koko väestöstä; kehitys aikavälillä 2005—2015.
MDG 1: alle 5-vuotiaiden alipainoisten lasten määrä 100 000 normaalipainoista kohden; kehitys aikavälillä 2005—2015.
MDG 2: peruskoulun aloittaneiden lasten määrä; kehitys aikavälillä 2005—2015.
MDG 3: poikien ja tyttöjen osuudet (%) ensimmäisen ja toisen asteen koulutuksen aloittaneista; kehitys aikavälillä 2005—2015.
MDG 4: alle 5-vuotiaiden kuolleisuus (määrä); kehitys aikavälillä 2005—2015.
MDG 5: äitikuolleisuuden määrä/100 000 terveenä synnyttänyttä kohden; kehitys aikavälillä 2005—2015.
MDG 6: HIV-positiivisten osuus (%) raskaana olevista: kehitys aikavälillä 2005—2015.
MDG 7: veden ja sanitaation puutteesta kärsivien osuus (%) koko väestöstä: kehitys aikavälillä 2005—2015.
MDG 8: Suomen ja kehitysmaiden kaupallisten ja muiden kumppanuuksien määrä: kehitys aikavälillä 2005—2015.

Maa- ja aluekohtaisen, monenkeskisen ja EU-yhteistyön vaikuttavuutta voidaan arvioida käyttäen myös muita kehityspäämäärien saavuttamisen seurantaa varten kehitettyjä maa-, järjestö-, ohjelma- tai teemakohtaisia mittareita. Tavoitteena on, että sekä kansalliset että sektori- ja ohjelmakohtaiset mittarit osoittavat edistymistä kaikissa Suomen pitkäaikaisissa yhteistyömaissa ja monenkeskisen avun osalta kehitysmaissa yleensä.

Suomen kehityspoliittisen ohjelman ja ulkoasiainministeriön strategian pohjalta on määritelty kehityspolitiikan ja kehitysyhteistyön *toiminnalliset tulostavoitteet,* joita ovat:

— Politiikkajohdonmukaisuuden edistäminen ottamalla kehityspoliittinen näkökulma huomioon kaikilla niillä kansallisen ja kansainvälisen yhteistyön politiikan lohkoilla, joilla vaikutetaan kehitysmaiden asemaan.

— YK-vuosituhatjulistuksen tavoitteiden toimeenpanon jatkaminen kasvattamalla ja kohdentamalla kehitysyhteistyömäärärahoja kehityspoliittisen ohjelman mukaisesti.

— Kehityspolitiikan ja kehitysyhteistyön tulosten, laadun ja vaikuttavuuden parantaminen toimeenpanemalla avun tuloksellisuutta koskevan Pariisin julistuksen periaatteet Suomen kahdenvälisessä toiminnassa sekä edistämällä niitä multilateraalisessa toiminnassa.

Suomen kehityspolitiikan toiminnallisten tulostavoitteiden saavuttamista arvioidaan käyttämällä seuraavia *tunnuslukuja*:

1) Suomen kehitysyhteistyömäärärahat kohdennetaan kehityspoliittisen ohjelman tavoitteiden mukaisesti. Tavoitearvot:
— Köyhimpiin maihin (LDC) kohdistuvan rahoituksen osuus kasvaa.
— Kehitysyhteistyömäärärahoista valtaosa kohdennetaan kahdenväliseen yhteistyöhön.
2) Omistajuus. Tavoitearvot:
— Kaikilla Suomen pitkäaikaisilla yhteistyömailla on kansallisiin prioriteetteihin ja köyhyydenvähentämistavoitteisiin perustuvat kehityssuunnitelmat laadittuna, ja tuki suunnataan näiden suunnitelmien mukaisesti.
— Monenkeskisessä kehitysyhteistyössä tuki kohdennetaan järjestöjen, rahoituslaitosten sekä temaattisten ja kumppanuusohjelmien tavoitteiden mukaisesti.
— Vuosittain tehtävissä arvioinneissa käytetään kunkin kumppanimaan/ järjestön/ rahoituslaitoksen/ ohjelman omia arviointikehikoita ja tavoitteita kuvaavia tunnuslukuja, mikäli ne ovat käytettävissä.
3)Yhteensovittaminen. Tavoitearvot:
— Sektoriohjelmat, joita Suomi tukee, käyttävät kumppanimaan omia julkisia budjetointi-, kirjanpito-, seuranta- ja raportointijärjestelmiä.
— Suomen ohjelma-apuun liittyvät maksulupaukset ja maksatukset tapahtuvat kumppanimaiden ja muiden avunantajien kanssa yhteisesti sovituissa aikatauluissa.
4) Harmonisaatio. Tavoitearvot:
— Ohjelma-avun osuus nousee 66 % vuoteen 2010 mennessä (Pariisin julistuksen tavoite).
— Yhteismissioiden määrä kasvaa.
— Suomi ei aseta yhteisesti sovittujen ehtojen lisäksi ylimääräisiä ehtoja omalle avulleen budjettituessa tai sektoriohjelmissa.
5) Keskittäminen. Tavoitearvot:
— Pitkäaikaisten yhteistyömaiden osuus Suomen kahdenvälisestä maa- ja aluekohtaisesta lahjamuotoisesta yhteistyöstä on vähintään 60 % .
— Pitkäaikaisissa yhteistyömaissa kahdenvälisessä yhteistyössä Suomen maksatukset kohdentuvat enenevästi korkeintaan kolmelle sektorille tai yhteistyöohjelmalle ja vuosimaksatukset ovat vähintään 10 milj. euroa/vuosi.
— Monenkeskisessä yhteistyössä Suomen maksatukset kohdentuvat YK-järjestöistä UNDP:lle, UNICEF-ille, UNFPAlle, WFP:lle ja muille vuosituhatjulistuksen toimeenpanon kannalta keskeisille YK-järjestöille sekä kehitysrahoituslaitoksista Maailmanpankkiin/IDAan ja alueellisiin kehitysrahoituslaitoksiin.

Maa- ja aluekohtaisen, monenkeskisen ja EU-yhteistyön toiminnallista tuloksellisuutta voidaan arvioida käyttäen myös muita kehityspäämäärien saavuttamisen seurantaa varten kehitettyjä maa-, järjestö-, ohjelma- tai teemakohtaisia mittareita.

Hallitusohjelman ja hallituksen kehityspoliittisen ohjelman tavoitteena on kehitysyhteistyömäärärahojen nostaminen 0,7 prosenttiin bruttokansantulosta vuoteen 2010 mennessä, taloudellinen kehitys kuitenkin huomioon ottaen. Vuonna 2007 kehitysyhteistyömäärärahojen tason arvioidaan nousevan 0,43 prosenttiin BKTL:sta. Kehitysyhteistyön kasvuluvuista seuraavalle vaalikaudelle päätetään vuoden 2007 eduskuntavaalien jälkeisissä hallitusohjelma- ja kehysneuvotteluissa. Maa- ja aluekohtaisessa kehitysyhteistyössä LDC-maiden osuudeksi vuonna 2007 arvioidaan noin 85 milj. euroa (46 %[1)]). Saharan eteläpuoleisten maiden osuuden arvioidaan olevan noin 102 milj. euroa (55 %[1)]). LDC-maat sekä Afrikka ovat painopisteenä myös monenkeskisessä ja EY-kehitysyhteistyössä.

Talousarvion puitteissa tehdään erillinen päätös kunakin vuonna seuraavien vuosien toimintaa ohjaavien monenkeskisen ja maa- ja aluekohtaisen kehitysyhteistyön myöntö- ja sopimusvaltuuksien kohdentamisesta.

[1)] Prosenttiluku on suhteutettu käyttösuunnitelmakohdan kehykseen ilman tsunamin, Pakistanin ja Irakin jälleenrakennuksen rahoitusta.

Julkisen kehitysavun määrärahat ja maksatukset (milj. euroa) sekä maksatusten %-osuus BKTL:sta

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Määrärahat yhteensä	401,6	421,2	452,0	479,2	506,8	545,6	600,1	670,754
Maksatukset	390,9	402,4	434,4	490,4	494,3	547,3	720,6[1)]	
%-osuus BKTL:sta	0,33	0,31	0,32	0,35	0,35	0,37	0,47	

[1)] Vuonna 2005 Irakille ja Serbialle myönnetyt velkahelpotukset olivat yhteensä 67,3 milj. euroa. Velkahelpotukset kirjattiin laskennalliseksi kehitysyhteistyöksi eikä niillä ollut määrärahavaikutusta. Näiden %-osuus BKTL:sta vuonna 2005 oli noin 0,05.

Valtion kehitysyhteistyömenot v. 2007 pääluokittain	milj. €
Luvussa 24.30	582,468
Ulkoasiainministeriön hallinnonalan muissa luvuissa	47,662
Sisäasiainministeriön hallinnonalalla	0,200
Valtiovarainministeriön hallinnonalalla	96,800
Opetusministeriön hallinnonalalla	1,300
Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla	1,200
Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla	0,200
Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalalla	1,000
Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla	1,200
Työministeriön hallinnonalalla	12,000
Ympäristöministeriön hallinnonalalla	2,100
Yhteensä	746,130

50. Valtionapu Teollisen yhteistyön rahasto Oy:lle

Momentille ei myönnetä määrärahaa.

Valtioneuvosto voi Teollisen yhteistyön rahasto Oy:stä annetun lain (291/1979) 3 §:n 4 momentin ja 3 a ja b §:n nojalla antaa määräämillään ehdoilla yhtiölle sitoumuksia siitä, että valtio korvaa yhtiölle sen luotonanto- ja takaustoiminnassa mahdollisesti syntyneitä tappioita sekä osake- ja osuussijoitusten menetyksiä ja arvonalennuksia ja valtio maksaa yhtiön ottamasta muusta kuin euromääräisestä lainasta mahdollisesti aiheutuvan kurssitappion. Sitoumuksia saa antaa siten, että niiden piiriin kuuluvien maksettujen luottojen, osake- ja osuussijoitusten ja takausten yhteinen pääomamäärä saa olla vasta-arvoltaan enintään 168 187 926 euroa ja nostettujen muiden kuin euromääräisten lainojen yhteinen pääoma enintään 100 000 000 euroa.

2007 talousarvio	—
2006 talousarvio	—
2005 tilinpäätös	—

66. (24.30.66 ja 67) Varsinainen kehitysyhteistyö (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 582 468 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää käyttösuunnitelmassa yksilöidyistä käyttötarkoituksista aiheutuvien menojen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää aikaisemmin myönnettyjen valtuuksien nojalla tapahtuviin maksatuksiin ja vuoden 2007 kuluessa sovittavien maksujärjestelyjen aiheuttamiin menoihin.

Määrärahaa saa käyttää myös kehitysyhteistyöhallinnon menojen maksamiseen, kun ne aiheutuvat henkilökunnan koulutuksesta, kohdemaihin ja kohdemaissa tehtävistä kehitysyhteistyöhallinnon virkamatkoista, toimistoautomatiikan hankinnasta sekä kehitysyhteistyöhankkeisiin liittyvien asiantuntijapalkkioiden maksamisesta. Humanitaariseen

apuun tarkoitettuja määrärahoja saa käyttää myös muiden kuin kehitysmaiden avustamiseen vain poikkeuksellisen laajan humanitaarisen kriisin niin edellyttäessä. Momentin määrärahoista veloitetaan valtion virastojen ja laitosten osallistumisesta kehitysyhteistyöhön annetussa laissa (382/1989) tarkoitetuista kehitysyhteistyötehtävistä virastolle tai laitokselle aiheutuvat kustannukset. Momentilta voidaan myöntää valtionavustusta sekä maksaa valtuuksien käytöstä aiheutuviin menoihin liittyviä ennakkomaksuja enintään 1 000 000 euroa.

Käyttösuunnitelma	€
1. Monenkeskinen kehitysyhteistyö	155 000 000
2. Maa- ja aluekohtainen kehitysyhteistyö	198 382 000
3. Euroopan kehitysrahasto	50 847 000
4. Maittain kohdentamaton kehitysyhteistyö	23 500 000
5. Humanitaarinen apu	60 439 000
6. Kehitysyhteistyön suunnittelu ja tukitoiminnot sekä kehitys-poliittinen tiedotus	7 500 000
7. Kehitysyhteistyön evaluointi ja sisäinen tarkastus	900 000
8. Tuki kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyölle, Kehitysyhteistyön Palvelukeskukselle (KePa) ja kehitysyhteistyötiedotukselle	75 900 000
9. Korkotuki	10 000 000
Yhteensä	582 468 000

Vuoden 2007 aikana saa tehdä uusia kehitysyhteistyösopimuksia ja antaa sitoumuksia, joista aiheutuu menoja vuoden 2007 jälkeisille vuosille yhteensä enintään 656 450 000 euron ja korkotukiluottoja myöntää enintään 80 000 000 euron arvosta. Korkotuen osuus on 28 000 000 euroa.

Myöntö- ja sopimusvaltuuksien jakautuminen	€
1. Monenkeskinen kehitysyhteistyö	338 250 000
2. Maa- ja aluekohtainen kehitysyhteistyö	210 800 000
3. Euroopan kehitysrahasto	-
4. Maittain kohdentamaton kehitysyhteistyö	10 500 000
5. Humanitaarinen apu	-
6. Kehitysyhteistyön suunnittelu ja tukitoiminnot sekä kehitys-poliittinen tiedotus	-
7. Kehitysyhteistyön evaluointi ja sisäinen tarkastus	-
8. Tuki kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyölle, Kehitysyhteistyön Palvelukeskukselle (KePa) ja kehitysyhteistyötiedotukselle	68 900 000
9. Korkotuki	28 000 000
Yhteensä	656 450 000

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon kehitysyhteistyön hallintoresurssien lisääminen samassa suhteessa kuin kehitysyhteistyön kokonaismäärärahat kasvavat. Kehitysyhteistyön hallinnon ja operatiivisten määrärahojen suhde pysyy samana kuin aikaisempina vuosina sillä operatiivisten määrärahojen lisäyksestä 5 % on ohjattu toimintamenomäärärahoihin.

Irakin jälleenrakennushanke on siirretty käyttösuunnitelmakohdalta 4. (Maittain kohdentamaton kehitysyhteistyö) käyttösuunnitelmakohdalle 2. (Maa- ja aluekohtainen kehitysyhteistyö), johon on jo aiemmin sisällytetty muut jälleenrakennushankkeet.

Aiemmin momentilta 24.99.50 rahoitetut kehitysyhteistyökelpoiset valtionavut, Suomen UNICEF-yhdistys, Suomen UNIFEM - Finlands UNIFEM ry ja Suomen Pakolaisapu ry, rahoitetaan käyttösuunnitelman kohdasta 8. (Tuki kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyölle, kehitysyhteistyön Palvelukeskukselle (KePa) ja kehitysyhteistyötiedotukselle).

Aiemmin momentille 24.30.(67) budjetoitu 2 300 000 euron määräraha on kohdennettu käyttösuunnitelman kohtaan 4. (Maittain kohdentamaton kehitysyhteistyö).

Valtuuksien perusteella aiheutuvien menojen mitoituksessa on otettu huomioon vuoden 2006 lisätalousarviossa myönnetyt valtuudet. Lisäksi ennen vuotta 2006 myönnettyjen valtuuksien maksatuksia jätetään käyttämättä 30,9 milj. euroa sekä siirretään maksatuksia

62,7 milj. euroa vuodelta 2008 myöhemmille vuosille.

Valtuuksien perusteella tehdyistä ja tehtävistä myöntöpäätöksistä aiheutuvat menot (milj. euroa)

	2007	2008	2009	2010	Myöhemmille vuosille yhteensä
Ennen vuotta 2006 myönnetyt valtuudet[1)]	390,4	248,9	157,1	96,7	160,3
Vuonna 2006 myönnetyt valtuudet[2)]	117,9	164,5	183,0	84,5	357,7
Vuonna 2007 myönnetyt valtuudet	-	107,3	135,1	157,1	257,0
Yhteensä	508,3	520,7	475,2	338,3	775,0

[1)] Luvussa mukana v. 2000 lisätalousarvion EKR-valtuus sekä vuoden 2004 lisätalousarvion maa- ja aluekohtainen valtuus.

[2)] Luvussa mukana v. 2005 lisätalousarvion maa- ja aluekohtainen valtuus (tsunami).

1. Monenkeskinen kehitysyhteistyö

Käyttökohteeseen ehdotetaan määrärahoja 155 000 000 euroa sekä uusia myöntö- ja sopimusvaltuuksia vuoden 2007 jälkeisille vuosille yhteensä 338 250 000 euroa.

Tavoitteena on monenkeskisen järjestelmän toimintakyvyn ja tuloksellisuuden vahvistaminen. Tuki kohdentuu yleisavustuksien ohella temaattiseen tukeen ja kumppanuushankkeisiin.

Pääosa YK-järjestöjen kehitysrahoituksesta kohdistetaan sitomattomana yleisavustuksena neljälle operatiiviselle kehitysjärjestölle: YK:n kehitysohjelmalle (UNDP), YK:n lastenrahastolle (UNICEF), YK:n väestörahastolle (UNFPA) ja Maailman elintarvikeohjelmalle (WFP). Tuessa kansainvälisille kehitysrahoituslaitoksille on ensisijainen kanava Maailmanpankkiryhmään kuuluva Kansainvälinen kehitysjärjestö (IDA). Muita tuettavia rahoituslaitoksia ovat alueelliset kehitysrahoituslaitokset, kuten Aasian kehityspankkiryhmä (AsDB), Afrikan kehityspankkiryhmä (AfDB) ja Latinalaisen Amerikan kehityspankki (IDB), YK:n alainen Kansainvälinen maatalouden kehittämisrahasto (IFAD) sekä pohjoismaiset kehitysrahastot. Rahoitus ohjataan monivuotisina ja sitomattomina lisärahoitusneuvotteluissa sovitun rahoitusosuuden mukaisesti.

Monenkeskisen kehitysyhteistyön tulostavoitteita vuonna 2007 ovat kansainvälisen kehitysarkkitehtuurin reformin edistäminen, toimintalinjausten johdonmukaisuuden vahvistaminen monenkeskisen, kahdenvälisen ja EU:n toiminnan välillä. Tavoitteena on myös kehitysmaiden velkataakan helpottaminen. Vuosituhatjulistuksen tavoitteita edistetään. Suomen asiantuntijapanos turvataan kehityspoliittisen ohjelman kannalta keskeisimmissä järjestöissä ja sektoreilla.

Monenkeskisen toiminnan tuloksellisuutta seurataan käyttämällä järjestöjen, rahoituslaitosten sekä temaattisten ja kumppanuusohjelmien ohjelmakohtaisia tuloksellisuusmittareita. Hyödynnetään avunantajamaiden yhteisiä arvioita toiminnan tuloksellisuudesta, seurataan kehitysmaiden velkataakan kehitystä sekä arvioidaan suomalaisten osuutta kansainvälisten järjestöjen tehtävissä. Seurataan myös Suomen toiminnan vaikutuksia monenkeskisten toimijoiden päättävissä elimissä ja kenttätoiminnassa.

2. Maa- ja aluekohtainen kehitysyhteistyö

Käyttökohteeseen ehdotetaan määrärahoja 198 382 000 euroa sekä uusia myöntö- ja sopimusvaltuuksia vuoden 2007 jälkeisille vuosille yhteensä 210 800 000 euroa.

Kahdenvälisessä yhteistyössä tavoitteena on kasvattaa pitkäaikaisten yhteistyömaiden osuutta 60 prosenttiin maa- ja aluekohtaisesta lahjamuotoisesta yhteistyöstä. Suomen pitkäaikaisia yhteistyömaita ovat Afrikassa Mosambik, Tansania, Etiopia, Sambia ja Kenia sekä Latinalaisessa Amerikassa Nicaragua sekä Aasiassa Vietnam ja Nepal. Näiden osuu-

den arvioidaan olevan noin 108 milj. euroa (59 %[1)]). Afrikan kehitys vuosituhatjulistuksen tavoitteiden saavuttamiseksi on keskeinen. Pitkäjänteisen kehitysyhteistyön lisäksi maa- ja aluekohtaisessa yhteistyössä panostetaan kriisien ennaltaehkäisyyn, hallintaan ja jälkihoitoon.

Määräaikaista yhteistyötä tuetaan Etelä-Afrikassa, Palestiinalaisalueilla, Länsi-Balkanilla, Itä-Timorilla, Afganistanissa ja Sudanissa. Suomi osallistuu kansainvälisen yhteisön työn tukemiseen väkivaltaisten kriisien ennaltaehkäisemiseksi sekä kriiseistä toipuvien valtioiden jälleenrakentamiseksi, mukaan lukien Irak ja Sudan. Määräaikaisella yhteistyöllä tuetaan myös luonnonkatastrofien jälleenrakennusta Indonesiassa, Pakistanissa ja Sri Lankassa.

Muissa maissa kahdenvälistä kehitysyhteistyötä toteutetaan vain silloin, kun Suomen kahdenvälisellä panoksella on todellista lisäarvoa.

Maa- ja aluekohtaisen kehitysyhteistyön jakosuunnitelma	Milj. euroa, arvio
Pitkäaikaiset yhteistyömaat	**108,4**
AFRIKKA JA LÄHI-ITÄ	73,3
Etiopia	6,4
Kenia	8,6
Mosambik	20,4
Sambia	14,6
Tansania	23,3
AASIA JA LATINALAINEN AMERIKKA	35,1
Nepal	5,8
Nicaragua	13,0
Vietnam	16,3
Siirtymävaiheen ja määräaikaisen yhteistyön maat	**53,0**
Afrikka ja Lähi-Itä	26,0
Aasia ja Latinalainen Amerikka	20,2
Länsi-Balkan	6,8
Alueellinen yhteistyö	**31,8**
Afrikka ja Lähi-Itä	13,4
Aasia ja Latinalainen Amerikka	14,3
Muut	4,1
Muut maat	**5,2**
Afrikka ja Lähi-Itä	0
Aasia ja Latinalainen Amerikka	4,2
Muut ja joustovara	1,0
Yhteensä	**198,4**

[1)] Prosenttiluku on suhteutettu käyttösuunnitelmakohdan kehykseen ilman tsunamin, Pakistanin ja Irakin jälleenrakennuksen rahoitusta.

Maa- ja aluekohtaisen kehitysyhteistyön lähtökohtana ovat yhteistyökumppanien kansalliset kehityssuunnitelmat ja köyhyydenvähentämisstrategiat. Tavoitteena on, että muiden avunantajien kanssa yhteistyössä toteutettavat sektorilähtöiset ohjelmakokonaisuudet sekä hanke-, institutionaalinen ja paikallinen yhteistyö nivotaan tiiviiksi osaksi yhteistyömaiden omia kehittämissuunnitelmia. Edellisten lisäksi tavoitteena on kasvattaa budjettitukea lähinnä pitkäaikaisissa yhteistyömaissa, mikäli maiden kansallisten kehityssuunnitelmien toimeenpano ja yhteiskuntakehitys etenevät tyydyttävästi.

Maa- ja aluekohtaisessa kehitysyhteistyössä vaikuttavuustavoitteiden toteutumista seurataan MDG-indikaattoreista johdettujen sekä muiden maakohtaisten köyhyydenvähentämisstrategioiden ja budjettituen seurantaindikaattorien avulla.

Maa- ja aluekohtaisessa kehitysyhteistyössä kehitysyhteistyön laadunhallinnan toteutumista arvioidaan seuraamalla yhteistyön harmonisaation etenemistä muiden avunantajien ja maan eri hallinnonalojen välillä, arvioimalla yhteisrahoitusohjelmien ja kansallisten käytäntöjen käyttämisen osuuden kehitystä sekä painopistesektoreille keskittymisasteen kehittymistä.

3. Euroopan kehitysrahasto

Käyttökohteeseen ehdotetaan määrärahoja 50 847 000 euroa.

EU:n ja AKT-maiden (Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren -maiden) välisessä yhteistyössä vuosituhatjulistuksen tavoitteita edistetään EU- ja AKT-maiden välisen Cotonoun-kumppanuussopimuksen pohjalta. Cotonoun sopimukseen perustuva kehitys- ja muu yhteistyö rahoitetaan Euroopan Kehitysrahastosta (European Development Fund, EKR). Yhdeksäs EKR, jota on täydennetty edellisistä rahastois-

ta jääneillä varoilla, kattaa vuodet 2000—2007.

Toiminnallisena tavoitteena on EKR:n tuloksellisuuden tehostaminen EU:n uuden kehityspoliittisen julkilausuman tavoitteiden saavuttamiseksi sekä johdonmukaisuuden edistäminen esim. neuvoston kehityspolitiikkaa linjaavien työryhmien ja EKR-komitean välillä.

EKR:n tuloksellisuutta seurataan komission maastrategioiden tuloksellisuusarviointien pohjalta.

4. Maittain kohdentamaton kehitysyhteistyö

Käyttökohteeseen ehdotetaan määrärahoja 23 500 000 euroa sekä uusia myöntö- ja sopimusvaltuuksia vuoden 2007 jälkeisille vuosille yhteensä 10 500 000 euroa. Käyttösuunnitelmakohtaan sisällytettyjä liikekumppanuusohjelman määrärahoja saa käyttää myös taloudellista, teollista ja teknologista yhteistyötä kehitysmaiden kanssa koskevista päätöksistä aiheutuviin menoihin.

Maittain kohdentamattoman yhteistyön tavoitteena on tukea sellaista toimintaa, joka on keskeistä kehityspoliittisen ohjelman ja vuosituhatjulistuksen kehityspäämäärien saavuttamiseksi erityisesti johdonmukaisuuden ja kehitykselle suotuisan toimintaympäristön edistämiseksi sekä kehitystä tukevien kumppanuuksien aikaansaamiseksi, erityisesti turvallisuuden ja kehityksen sekä kaupallisen toiminnan ja kehityksen aloilla, yleisemmin kuin suoraan liittyen tiettyyn maantieteelliseen alueeseen.

Tavoitteena on aktiivinen laajan turvallisuuden toimeenpano, jossa korostuu ennaltaehkäisevä toiminta. Vastataan aktiivisesti konfliktien eston, ratkaisun ja laadukkaan jälkihoidon haasteisiin. Tavoitteiden saavuttamista edistetään rahoittamalla konfliktien ehkäisyä ja hallintaa tukevia ohjelmia ja järjestöjä, kohdentamalla tukea temaattiseen yhteistyöhön sekä kehitysmaiden kapasiteetin vahvistamiseen. Edistetään oikeusperustaista kehitystä, demokratiaa ja ihmisoikeuksia sekä kehitykselle suotuisan toimintaympäristön kehittymistä.

Tuetaan Suomen ja kehitysmaiden välisten julkisen, yksityisen, kansalaisjärjestöjen ja osallistumiseen perustuvien kumppanuussuhteiden syntymistä ja kehittymistä. Erityisesti kehitetään taloudellisten toimijoiden välisiä kumppanuuksia vaurauden lisäämiseksi kehitysmaissa köyhyyden vähentämiseksi ja liiketoimintamahdollisuuksien luomiseksi myös suomalaisille toimijoille.

Tavoitteena on tehostaa läpileikkaavien teemojen, kuten tasa-arvon ja helposti syrjäytyvien ryhmien oikeuksien edistämistä sekä ympäristökysymysten huomioonottamista kaikessa toiminnassa. Kahdenvälisen, monenkeskisen ja EU-yhteistyön täydentävyyttä lisätään.

Maittain kohdentamattoman kehitysyhteistyön vaikuttavuutta seurataan pääsääntöisesti ohjelma- ja järjestöjenkohtaisista tavoitteista johdettujen tunnuslukujen avulla.

5. Humanitaarinen apu

Käyttökohteeseen ehdotetaan määrärahoja 60 439 000 euroa.

Humanitaarisen avun tavoitteena on ihmishenkien pelastaminen, ihmisten hädän lievittäminen ja kaikkein heikoimmassa asemassa olevien auttaminen. Avun painopiste on köyhimmissä kehitysmaissa. Suomi pyrkii edistämään humanitaarisen avun tehostamista ja avustusstandardien käyttöönottoa sekä sovittamaan kehitysyhteistyötä ja humanitaarista apua entistä tiiviimmin yhteen. Apua annetaan tarvelähtöisesti katastrofien, kriisien, aseellisten konfliktien sekä sairauksien (hiv/aids) uhreille puolueettomuuden, tasapuolisuuden ja humaanisuuden periaatteita noudattaen. Humanitaarisella avulla tuetaan kriisialueiden väestöä myös välittömässä jälleenrakennustyössä ja katastrofivalmiuksien parantamisessa.

Humanitaarinen apu ohjataan kansainvälisten ja kotimaisten humanitaaristen avustusjärjestöjen kautta. Humanitaarisesta avusta rahoitetaan myös keskeisten kansainvälisten humanitaaristen järjestöjen yleisavustukset, kuten YK:n pakolaisjärjestön (UNHCR), palestiinalaisia pakolaisia avustavan UNRWA:n ja Punaisen Ristin Kansainvälinen Komitean (ICRC) yleisavustukset. Tavoitteena on kohdentaa humanitaarisen avun rahoitusta aiempaa keskitetymmin toimijoille, joilla on kykyä

osallistua mahdollisimman joustavasti ja nopeasti kriisien avustamiseen.

Humanitaarisen avun tuloksellisuutta arvioidaan humanitaarista apua antavien avustusjärjestöjen omien tuloksellisuutta mittaavien tunnuslukujen kautta. Humanitaarisen avun tason kehittymistä seurataan.

6. Kehitysyhteistyön suunnittelu ja tukitoiminnot sekä kehityspoliittinen tiedotus

Käyttökohteeseen ehdotetaan määrärahoja 7 500 000 euroa.

Suunnittelun ja tukitoimintojen tavoitteena on parantaa kehitysyhteistyön laatua tukemalla tutkimusta, kehittämällä toimialakohtaista suunnittelua, edistämällä ja systematisoimalla tuloksiin ja vaikutuksiin perustuvaa seurantaa sekä vahvistamalla kehitysyhteistyöhallinnon kapasiteettia ja henkilöstön osaamista.

Tutkimustoiminnan tavoitteena on edistää kehityspoliittisen ohjelman toimeenpanoa ja sen keskeisten kehityskysymysten parempaa ymmärrystä. Tavoitteena on myös kehitysmaiden tutkijoiden valmiuksien vahvistaminen sekä pohjois-etelä yhteistyön edistäminen tutkimussektorilla.

Kehitysyhteistyön henkilöstön koulutuksen ja valmennustoiminnan tavoitteena on kehittää ulkoasiainministeriön henkilöstökapasiteetteja ja luoda edellytyksiä kehitysyhteistyön laadun parantamiselle ja vaikuttavuuden lisäämiselle.

Kehityspoliittisen viestinnän ja tiedotustoiminnan tavoitteena on vahvistaa yhteiskunnan tukea vuosituhatjulistuksen arvoille ja päämäärille. Lisäksi tavoitteena on yhteistyömaiden kulttuuri- ja viestintäosaamisen lisääminen.

Suomi osallistuu OECD:n kehitysapukomitean (DAC) työhön, mikä tukee kehityspolitiikan suunnittelua.

Kehitysyhteistyön tietojärjestelmiä kehitetään kehitysyhteistyömäärärahojen käyttöä koskevan suunnittelun, päätöksenteon ja seurannan tueksi.

Kehitysyhteistyöhallinnon ja kehityspolitiikan toiminnallista tehokkuutta ja rakenteita arvioidaan ministeriön sisäisen kehitysyhteistyön laadunvarmistusjärjestelmän avulla.

7. Kehitysyhteistyön evaluointi ja sisäinen tarkastus

Käyttökohteeseen ehdotetaan määrärahoja 900 000 euroa.

Evaluaatio- ja tarkastustoiminnan tavoitteena on parantaa kehitysyhteistyön sisällön ja hallinnollisten toimintatapojen laatua sekä varainkäytön tehokkuutta ja tarkoituksenmukaisuutta. Evaluoinnilla ja sisäisellä tarkastuksella on toisiaan täydentävä rooli kehitysyhteistyön tulosten, laadun ja vaikuttavuuden arvioinnissa ja valvonnassa sekä kehityspoliittisen ohjelman toimeenpanossa.

8. Tuki kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyölle, Kehitysyhteistyön Palvelukeskukselle (KePa) ja kehitysyhteistyötiedotukselle

Käyttökohteeseen ehdotetaan määrärahoja 75 900 000 euroa sekä uusia myöntö- ja sopimusvaltuuksia vuoden 2007 jälkeisille vuosille yhteensä 68 900 000 euroa.

Määrärahaa käytetään pääasiassa suomalaisten kansalaisjärjestöjen ja Kehitysyhteistyön Palvelukeskuksen (KePa) tukemiseen sekä kansainvälisille kansalaisjärjestöille annettavaan temaattiseen tukeen, kun tuen tavoitteena on edistää kehitykselle suotuisaa toimintaympäristöä. Lisäksi määrärahaa voidaan käyttää kehitysmaiden kansalaistoiminnan tukemiseen kansalaisjärjestöjen yhteenliittymien, kuten säätiöiden kautta.

Järjestöjen kehitysyhteistyön vaikuttavuustavoitteita ovat köyhyyden vähentäminen, kehitysmaiden kansalaisyhteiskuntien sekä globaalin kumppanuuden vahvistaminen. Kehityspoliittisen viestinnän osalta tavoitteena on kumppanuuksien vahvistaminen sekä kansalaisviestinnän ja asiakaspalvelujen laadun kehittäminen.

Puolet kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyötuesta kanavoidaan kymmenen kumppanijärjestön kautta. Hallituksen kehityspoliittisen ohjelman tavoitteena on kasvattaa järjestöjen kehitysyhteistyötuen osuutta 14 prosenttiin varsinaisesta kehitysyhteistyöstä vuoteen 2007 mennessä.

Kumppanijärjestöjen toiminnan tuloksellisuutta arvioidaan järjestöjen kehittämien vaikuttavuutta ja tuloksellisuutta arvioivien tun-

nuslukujen pohjalta. Järjestöt raportoivat avun tuloksista ja tuotoksista. Kehitysyhteistyötuen käytön oikeellisuuden ja tuloksellisuuden seuranta perustuu vakiintuneisiin kansalaisjärjestöjen ja ministeriön välillä sovittuihin laadunvarmistuskäytäntöihin.

9. Korkotuki

Käyttökohteeseen ehdotetaan määrärahoja 10 000 000 euroa. Lisäksi ehdotetaan, että uusia korkotukiluottoja saa vuonna 2007 myöntää enintään 80 000 000 euroa.

Korkotuen osuuden arvioidaan olevan yhteensä 28 000 000 euroa.

Korkotukiluotoilla tuetaan kehitysmaiden taloudellista ja sosiaalista kehitystä. OECD:n vientiluottoja ja korkotukiluottoja koskevan ns. konsensussopimuksen tavoitteena on rajoittaa epätervettä kilpailua rajaamalla korkotuki kaupallisesti kannattamattomiin hankkeisiin.

Korkotukiluottojen käytön tehostamiseksi ja monipuolistamiseksi tavoitteena on yhteistyösuhteiden kehittäminen nykyistä useampien maiden kanssa. Erityisesti joissakin Suomen pitkäaikaisissa yhteistyö- ja siirtymästrategiamaissa vahvistetaan mahdollisuuksien mukaan korkotuen ja muun kehitysyhteistyön välisiä yhteyksiä. Näissäkin varmistetaan yhteensopivuus yhteistyömaan omien kehityssuunnitelmien kanssa.

Toiminnan laadunvarmistamiseksi periaatteena on, että ulkoasiainministeriö hyväksyy vain hankkeita, joilla suomalainen osaaminen tuo lisäarvoa kumppanimaan kehitykseen. Hankkeiden seurantamekanismeja vahvistetaan.

Määrärahaa käytetään myös jo myönnettyjen luottojen käytön seurantaan ja valvontaan sekä uusien hanke-esitysten valmisteluun ja arviointiin. Määrärahaa voidaan käyttää myös erityisissä tapauksissa luottoon liittyvän takuumaksun tukemiseen.

2007 talousarvio	582 468 000
2006 lisätalousarvio	—
2006 talousarvio	518 377 000
2005 tilinpäätös	472 222 000

(67.) Taloudellinen, teollinen ja teknologinen yhteistyö kehitysmaiden kanssa (siirtomääräraha 3 v)

Selvitysosa: Momentti ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta ja sen määräraha budjetoitavaksi momentille 24.30.66.

50. Lähialueyhteistyö

Selvitysosa: Suomen lähialueyhteistyön tavoitteena on edistää alueellista vakautta ja tukea lähialueiden tasapainoista taloudellista ja yhteiskunnallista kehitystä. Pyrkimyksenä on edistää ympäristönsuojelua ja ydinturvallisuutta sekä tukea hallinnon ja oikeusjärjestelmän uudistuksia. Suomeen haitallisesti kohdistuvia ilmiöitä, kuten järjestäytyneen rikollisuuden sekä huumeiden ja tartuntatautien leviämistä, pyritään ehkäisemään. Lähialueyhteistyöllä edistetään myös paikallisdemokratian ja kansalaisyhteiskunnan vahvistumista.

Lähialueyhteistyön ensisijainen kohde on Luoteis-Venäjän federaatiopiiri, erityisesti Karjalan tasavalta, Leningradin alue, Murmanskin alue ja Pietari. Lähialueyhteistyön tavoitteiden ja tuloksellisuuden varmistamiseksi yhteistyötä voidaan tehdä myös Venäjän keskushallinnon tasolla. Euroopan unionin laajentumisen myötä Itämeren alueen merkitys korostuu ja alueellisen yhteistyön tarve lisääntyy.

Ukraina ja Valko-Venäjä lukeutuvat OECD:n kehitysapukomitean (DAC) hyväksymiin maihin, joille voidaan kohdentaa julkisia kehitysyhteistyömäärärahoja. Tästä syystä lähialuerahoitusta voidaan osoittaa tapauskohtaisesti vain sellaisiin Ukrainassa ja Valko-Venäjällä toteutettaviin hankkeisiin, joita ei voida pitää Suomen kehityspoliittisen ohjelman ja vuosituhatjulistuksen pää-

määrien mukaisina kehitysyhteistyöhankkeina. Ensisijaisesti tällaisia ovat säteily- ja ydinturvahankkeet.

Lähialueyhteistyötä toteutetaan erityisesti seuraavilla aloilla: ympäristö, maa- ja metsätalous, sosiaali- ja terveydenhuolto, oikeuslaitos, liikenne ja tietoliikenne, energia, ydinturvallisuus sekä koulutus ja kansalaisyhteiskunta. Lähialueyhteistyön kehittämisluonteen mukaisesti koulutus ja muu inhimillisten voimavarojen kehittäminen, samoin kuin hallinnon ja lainsäädännön kehittäminen, sisällytetään läpileikkaavina toimintoina eri toimialojen ohjelmiin. Suunnittelussa huomioidaan lisäksi tasa-arvo- ja vähemmistökysymykset, ympäristönäkökohdat sekä korruption vastainen toiminta. Lähialueyhteistyötä toteutetaan pääsääntöisesti useampivuotisten toimialakohtaisten ohjelmien kautta. Toiminnan vaikuttavuuteen kiinnitetään erityistä huomiota.

Osana lähialueyhteistyötä edistetään monenvälisen rahoituksen hyödyntämistä erityisesti Luoteis-Venäjällä. Kansainvälisten rahoituslaitosten kautta voidaan kanavoida tukea hankkeille, jotka Luoteis-Venäjän ohella vaikuttavat myös laajemmin Venäjällä tai muissa Suomen lähialuestrategian yhteistyömaissa silloin kun se on poliittisista tai taloudellista syistä tarkoituksenmukaista. Yhteisrahoitushankkeiden lisäksi lähialueyhteistyön rahoitusta suunnataan teknisen avun rahastoihin ja asiantuntijatoimintaan kansainvälisissä rahoituslaitoksissa. Hallitusohjelman mukaisesti osallistutaan Itämeren suojeluun Luoteis-Venäjän, erityisesti Pietarin jätevesihuollon kehittämishankkeilla. Suomi osallistuu Euroopan unionin pohjoisen ulottuvuuden ympäristökumppanuusohjelmaan sekä sosiaali- ja terveysalan kumppanuusohjelmaan. Hallituksen turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon mukaisesti Suomi osallistuu Globaali kumppanuus -ohjelmaan.

Nykymuotoista lähialueyhteistyötä kehitetään asteittain tasavertaiseksi kanssakäymiseksi ja yhteistyöksi, jossa osapuolet yhdessä asettavat tavoitteet, sitoutuvat niihin ja kantavat vastuun yhteistyön toteutuksesta.

Suomi on vuoden 2006 loppuun mennessä sitoutunut lähialueyhteistyön toimintaohjelmansa puitteissa yhteistyömaiden taloudellisen ja poliittisen muutosprosessin edistämiseen yhteensä noin 1 193 milj. eurolla, josta valtion talousarvion kautta kanavoidun lahja-avun osuus on noin 725 milj. euroa.

Lähialueyhteistyöhön tarkoitetut voimavarat vuosina 1990—2006 (milj. euroa)

	1990—2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Yht.
Lahja-apu								
Pääluokat yhteensä	378,6	35,3	39,2	34,8	29,0	27,8	26,6	571,3
Suomen osuus EBRD:n osakepääomasta	48,1	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5		65,6
Baltian investointiohjelma	15,3							15,3
FINNFUNDin osakepääoman korottaminen	5,0					0,2		5,2
Puolan velan anteeksianto	68,1							68,1
Lahja-apu yhteensä	515,1	38,8	42,7	38,3	32,5	31,5	26,6	725,5
Luotot								
Rakennesopeutusluotot	115,7							115,7
G-24 maksutaseluotot	45,6							45,6
FINNFUND-luotot	35,2	1,6	4,0		0,3	1,8	1,2	44,1
Luotot yhteensä	196,5	1,6	4,0		0,3	1,8	1,2	205,4

Takuut								
Takuut humanitaarisen avun toimituksiin	41,4							41,4
EBRD:n takuupääoma	192,6							192,6
Baltian investointi-ohjelman takuuosuus	11,2							11,2
Takuut Baltian energia-sektorille	16,8							16,8
Takuut yhteensä	262,0							262,0
Yhteensä	973,6	40,4	46,7	38,3	32,8	33,3	27,8	1 192,9

Lahja-avun jakautuminen pääluokittain (milj. euroa)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Pääluokka 24	30,4	31,2	35,3	30,3	25,4	25,0	23,0	22,5
Pääluokka 25	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Pääluokka 26								
Pääluokka 27	0,5	0,5	0,5	1,0	0,2			
Pääluokka 28	1,1	0,6	0,6	1,2	1,2	1,2		
Pääluokka 29	0,6	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Pääluokka 30	0,5	0,5	0,4	0,4	0,4	0,3	0,2	0,2
Pääluokka 31	1,1	1,1	1,0	0,9	0,9	0,9	0,1	
Pääluokka 32	0,1	0,1	0,1					
Pääluokka 33	0,3	0,3	0,3	0,2	0,1	0,2	0,2	0,4
Pääluokka 34	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
Pääluokka 35	3,3	3,3	3,3	3,1	3,1	2,5	1,9	0,8
Yhteensä	38,6	38,8	42,7	38,3	32,5	31,3	26,6	25,1

Lähialueyhteistyömäärärahat on pääosin keskitetty ulkoasiainministeriön pääluokkaan. Sektoriministeriöiden vastuulla ovat normaalit kansainväliseen yhteistyöhön käytettävät hallintomenot, virkamiesvaihto, korkeakoulujen välinen yhteistyö sekä pienimuotoiset seminaari- ja koulutushankkeet.

Vuonna 2007 ehdotetaan momentille 24.50.66 Lähialueyhteistyö 4,5 milj. euron sopimuksentekovaltuuksia.

66. Lähialueyhteistyö (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 22 533 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää ensisijaisesti ympäristö-, maa- ja metsätalous-, sosiaali- ja terveydenhuollon, hallinnon kehittämisen, energia-, ydinturvallisuus- sekä kansalaisyhteiskuntaa tukeviin hankkeisiin. Lähialueyhteistyön kehittämisluonteen huomioiden hankkeet toteutetaan useampivuotisina toimialakohtaisina ohjelmina. Hankkeiden suunnittelussa huomioidaan tasa-arvo- ja vähemmistökysymykset, ympäristönäkökohdat sekä korruption vastainen toiminta.

Määrärahaa saa käyttää lähialuestrategian mukaisiin kahdenvälisten ja monenkeskisten hankkeiden suunnittelun, toteutuksen ja arvioinnin rahoittamiseen sekä kotimaisten ja kansainvälisten rahoituslaitosten ja järjestöjen yhteydessä toimivien Suomen lähialuestrategian yhteistyömaiden kehitystä tukevien investointi-, teknisen avun ja muiden rahastojen tukemiseen sekä näiden rahastojen toteuttamien hankkeiden rahoittamiseen. Määrärahaa saa käyttää

ensisijaisesti Venäjän Federaatiossa toteutettaviin hankkeisiin. Määrärahaa saa käyttää tapauskohtaisesti sellaisiin Ukrainassa ja Valko-Venäjällä toteutettaviin hankkeisiin, ensisijaisesti säteily- ja ydinturvahankkeisiin, joita ei voida pitää Suomen kehityspoliittisen ohjelman ja vuosituhatjulistuksen päämäärien mukaisina kehitysyhteistyöhankkeina. Määrärahaa saa käyttää myös vuonna 2004 tai aikaisemmin tehtyjen sitoumusten täyttämiseen Baltian maissa toteutettavissa hankkeissa.

Määrärahaa saa käyttää myös kansainvälisissä järjestöissä ja rahoituslaitoksissa sekä kohdemaissa toimivien asiantuntijoiden rahoittamiseen. Määrärahaa saa käyttää myös edellä mainittuun toimintaan liittyvien valtion kulutusmenojen maksamiseen sekä muille valtion virastoille maksettavien lähialuehankkeista aiheutuvien kulutusmenojen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää myös enintään kolmea henkilötyövuotta vastaavan henkilömäärän palkkaamiseen määräaikaiseen työsopimussuhteeseen lähialueyhteistyön koordinointiin, hankevalmisteluun, yhteisrahoitukseen, arviointiin ja hallintoon sekä sen kehittämiseen liittyviin asiantuntijatehtäviin. Momentilta voidaan myöntää valtionavustusta.

Vuoden 2007 aikana saa tehdä lähialueyhteistyötä koskevia sopimuksia ja antaa sitoumuksia, joista aiheutuu menoja vuoden 2007 jälkeisille vuosille yhteensä enintään 4 500 000 euron arvosta.

Selvitysosa: Tavoitteena on vuonna 2007 edistää hankkeiden laatua sekä lisätä lähialueyhteistyöhön liittyvää vuorovaikutusta jalkauttamalla lähialueyhteistyön uusi strategia eri sidosryhmien edustajille tiedottamisen ja erilaisten tilaisuuksien avulla. Siirtymistä kohti tasavertaista yhteistyötä jatketaan asettamalla tavoitteeksi venäläisten keskimäärin 17 prosentin osuus teknisen avun yhteishankkeiden kokonaiskustannuksista. Toiminnan vaikuttavuuden arvioimiseksi toteutetaan 1—2 ohjelma- tai sektorikohtaista evaluaatiota.

Määrärahan käytön arvioitu jakautuminen	€
Ympäristö	5 300 000
Maa- ja metsätalous	1 700 000
Sosiaali- ja terveydenhuolto	3 200 000
Hallinnon kehittäminen	1 200 000
Energia ja ydinturvallisuus	2 700 000
Kansalaisjärjestömääräraha	1 300 000
Muut toimialat	3 733 000
Kansainvälinen yhteistyö sekä teknisen avun rahastot	2 400 000
Varalla käynnissä olevien lähialuehankkeiden lisärahoitukseen ja mahdollisiin uusiin hankkeisiin	1 000 000
Yhteensä	22 533 000

Valtuuksien perusteella tehdyistä ja tehtävistä myöntöpäätöksistä arvioidut menot (milj. euroa)

	2007	2008	2009	2010—
Ennen vuotta 2006 myönnetyt valtuudet	1,8	0,2	0,2	0,5
Vuonna 2006 myönnetyt valtuudet	2,0	2,0	1,0	
Vuonna 2007 myönnetyt valtuudet		2,0	2,0	0,5
Yhteensä	3,8	4,2	3,2	1,0

Sopimuksentekovaltuudesta on tarkoitus käyttää pääosa lähialueiden ympäristö-, energia- ja ydinturva-, maa- ja metsätalous sekä sosiaali- ja terveydenhuollon hankkeisiin.

2007 talousarvio	22 533 000
2006 talousarvio	23 000 000
2005 tilinpäätös	25 018 000

99. Ulkoasiainministeriön hallinnonalan muut menot

S e l v i t y s o s a :

Kriisinhallinta

Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa ml. kriisinhallinta kehitetään eduskunnalle syksyllä 2004 annetun turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon mukaisesti. Suomen kriisinhallintatoiminnan tavoitteena on vahvistaa kansainvälisen yhteisön kykyä puuttua kansainvälisiin konflikteihin ja kriisitilanteisiin sekä kehittää kansallisia valmiuksia, ottaen huomioon Suomen kansainväliset velvoitteet.

Suomi on mukana keskeisten maailmanlaajuisten ja eurooppalaisten kriisinhallintaa toteutettavien kansainvälisten järjestöjen työssä osallistuen toiminnan ja sen edellyttämien valmiuksien kehittämiseen samoin kuin kriisinhallintatehtäviin eri puolilla maailmaa. Suomi osallistuu sotilaallisiin ja siviilikriisinhallintatehtäviin Euroopassa (painopiste Länsi-Balkanilla), Lähi-idässä, Kaukasuksella, Aasiassa (painopiste Afganistanissa) ja Afrikassa. Rauhanturvaoperaatioihin ja siviilikriisinhallintatehtäviin palkattua henkilöstöä arvioidaan olevan noin 1 100 henkilötyövuotta.

Siviilikriisinhallinnan kehittämistä jatketaan unionin prioriteettialueilla poliisitoiminnassa, oikeusvaltiokehityksessä, siviilihallinnon kehittämisessä ja pelastustoimessa sekä vahvistamalla osallistumista muiden kansainvälisten järjestöjen kuten YK:n, Etyjin, EN:n ja muiden toimijoiden johtamiin operaatioihin. Tavoitteena on EU:n konseptuaalisen työn sekä voimavarojen vahvistaminen ja operationaalisuuden saavuttamisen edistäminen kaikilla prioriteettialueilla. Prioriteettialueista painotetaan etenkin oikeusvaltioperiaatetta, sen laajamittaista kehitystä ja sisällyttämistä tuleviin operaatioihin. Tavoitteena on kehittää siviilikriisinhallinnan toimintakykyä edistämällä siviili- ja sotilaallisen kriisinhallintaosallistumisen keskinäistä synergiaa ja yhteistoimintaa.

Ulkoasiainministeriö kehittää yhdessä sisäasiainministeriön kanssa Suomen valmiuksia osallistua siviilikriisinhallintaoperaatioihin. Lisäksi tavoitteena on saada lisää suomalaisia merkittäviin siviilikriisinhallinnan johtotehtäviin järjestöihin ja operaatioihin.

Kioton joustomekanismit

Hallitusohjelman mukaisesti tavoitteena on vahvistaa Suomen toimintaa kansainvälisessä ympäristöpolitiikassa, mihin pyritään mm. toteuttamalla Kioton pöytäkirjan joustomekanismeja kehitys- ja muissa maissa. Ulkoasiainministeriö huolehtii ns. puhtaan kehityksen mekanismin kautta hankittavista päästövähenemistä hallituksen energia- ja ilmastopoliittisen strategian mukaisesti.

Etyj-puheenjohtajuus

Suomi toimii vuonna 2008 Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön, Etyj, puheenjohtajana. Järjestön puheenjohtajuudesta päätettiin ulkoministerikokouksessa Ljubljanassa joulukuussa 2005. Puheenjohtajamaan ulkoasiainministeri toimii Etyjin puheenjohtajana, jonka vastuulla on Etyjin poliittinen ohjaus. Vuoden mittaisen puheenjohtajuuden lisäksi Suomi toimii järjestön troikkajäsenenä vuosina 2007—2009. Puheenjohtajuudesta aiheutuu lisäkustannuksia vuodesta 2007 lähtien. Puheenjohtajuuden menestykselliseksi hoitamiseksi ulkoasiainministeriöön perustetaan vuoden 2007 alusta Etyj-puheenjohtajuussihteeristö sekä vahvistetaan Wienin Etyj-edustustoa.

01. Euroopan parlamentin jäsenten palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 1 154 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Euroopan parlamentin Suomen edustajien palkkausmenojen maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 4 000 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena.

2007 talousarvio	1 154 000
2006 talousarvio	1 150 000
2005 tilinpäätös	955 367

21. Tilapäinen edustus kansainvälisissä neuvotteluissa (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 2 213 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtio- ja ministerivierailuista aiheutuvien menojen maksamiseen Suomessa ja ulkomailla. Määrärahaa saa käyttää myös valtio- ja ministerivierailuihin liittyvän tilapäisen työvoiman palkkioiden ja työnantajamaksujen maksamiseen.

2007 talousarvio	2 213 000
2006 talousarvio	2 213 000
2005 tilinpäätös	1 549 016

22. Suomalaisten kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 57 441 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kriisinhallintalaissa (211/2006) tarkoitetun kriisinhallintahenkilöstön palkkaus-, päiväraha-, muonanparannusraha- ja koulutusmenojen sekä valtion eläkemaksun ja kriisinhallintahenkilöstölle palvelusajaksi otetun henkilövakuutuksen kustannusten maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää myös kansainvälisen kriisinhallintayhteistyön puitteissa annettavaan koulutukseen ja sen materiaalikuluihin sekä kansainvälisen kriisinhallintatyön puitteissa yksittäisille mailla annettavaan tukeen puolustussektorilla ja vakauttamistehtäviin konfliktien jälkeen. Lisäksi määrärahaa saa käyttää sellaisten kansainvälisten kriisinhallintaoperaatioiden taloudelliseen tukemiseen, joihin Suomi ei lähetä henkilöstöä tai muutoin osallistu.

Siinä tapauksessa, että Suomelle esitetään pyyntö uuden kriisinhallintajoukon lähettämisestä kansainvälisiin kriisinhallintatehtäviin, ja Suomi päättää kriisinhallintajoukon asettamisesta tai että Suomi päättää jatkaa osallistumistaan jo käynnissä olevan operaation seuraavaan vaiheeseen, saa näihin menoihin käyttää tälle momentille myönnettyjä määrärahoja.

Käyttösuunnitelma	€
01. EU:n taisteluosastojen koulutus- ja valmiusmenot	12 253 000
03. Liberian kriisinhallintaoperaation menot (UNMIL-operaatio)	197 000
04. Suomen Kosovon kriisinhallintajoukon menot (KFOR-operaatio)	21 621 000
05. Yhteiset menot	2 100 000
06. Suomen Bosnia-Hertsegovinan kriisinhallintajoukon menot (ALTHEA/EUFOR-operaatio)	7 033 000
07. YKSOS:n menot (UNMIS-operaatio)	197 000
08. SRJA:n menot (ISAF-operaatio)	7 616 000
09. Varalla käynnissä olevien operaatioiden lisämenoihin ja niiden jatkamiseen, mahdollisiin uusiin rauhanturvaamis-operaatioihin sekä muihin rauhanturvamenoihin	6 424 000
Yhteensä	57 441 000

Selvitysosa: Määräraha on mitoitettu Suomen kriisinhallintajoukkojen vahvuuksien ja tehtävävaatimusten mukaisesti ottaen huomioon ne kriisinhallintaoperaatiot, joihin Suomi todennäköisesti tulee osallistumaan vuonna 2007. Suomalaisten kriisinhallintajoukkojen yhteisvahvuus on noin 1 000 sotilasta. YK:n maksamat palkkausmenokorvaukset tuloutetaan momentille 12.24.99.

Momentin nimike on muutettu.

2007 talousarvio	57 441 000
2006 lisätalousarvio	—
2006 talousarvio	49 119 000
2005 tilinpäätös	46 249 115

25. Siviilihenkilöstön osallistuminen kriisinhallintaan (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 14 136 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös kriisinhallintatoimintaan ulkomailla osallistuvasta suomalaisesta siviilihenkilöstöstä aiheutuvien erityismenojen ja Suomen siviilikriisinhallintatoiminnasta aiheutuvien muiden menojen maksamiseen sekä muiden hallinnonalojen siviilikriisinhallintaan osallistuvien virkamiesten menojen maksamiseen. Lisäksi määrärahaa saa käyttää myös siviilikriisinhallinnan projekteihin ja koulutukseen Suomessa, vaalitarkkailijoiden aiheuttamien menojen maksamiseen, siviilikriisinhallintatoimintaa harjoittavien järjestöjen toiminnan tukemiseen sekä siviilikriisinhallinnan tehtävissä toimivalle henkilöstölle otetun henkilövakuutuksen kustannusten maksamiseen. Määrärahasta saa käyttää 4 000 000 euroa uusiin siviilikriisinhallintaprojekteihin tai käynnissä olevien siviilikriisinhallintaprojektien mahdollisiin lisämenoihin.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon 200 000 euroa siirtona momentille 26.01.21 siviilikriisinhallinnan koulutusmenoina. Määräraha on mitoitettu siviilikriisinhallintatoimintaan osallistuvan 100 henkilötyövuoden mukaisesti ottaen huomioon ne siviilikriisinhallinnan projektit, joihin Suomi todennäköisesti tulee osallistumaan muun muassa Euroopan unionin mahdollisten laajentuvien siviilikriisinhallintatehtävien myötä. Järjestöiltä saatavat tulot on budjetoitu momentille 12.24.99.

Aiemmin tältä momentilta rahoitettu KATU ry:n tuki rahoitetaan momentilta 24.99.50.

2007 talousarvio	14 136 000
2006 talousarvio	14 411 000
2005 tilinpäätös	12 476 468

26. Etyj-puheenjohtajuus (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 1 100 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Suomelle vuonna 2008 tulevan Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön, Etyj, puheenjohtajuuskauden valmistelusta ja suunnittelusta aiheutuvien menojen, mukaan lukien määräaikaisen henkilöstön palkkausten, maksamiseen.

Selvitysosa: Vuoden 2007 aikana tehdään valtaosa puheenjohtajuuskauteen liittyvästä valmistelutyöstä. Ulkoasiainministeriöön perustetaan 1.1.2007 lähtien Etyj-puheenjohtajuutta varten erillinen sihteeristö, jonka tehtävänä on vastata puheenjohtajuuskauden sisältövalmistelusta sekä puheenjohtajuuskautena järjestettävien kokousten, vierailujen ja muiden tapahtumien järjestelyistä. Näistä tärkein on vuonna 2008 järjestettävä ministerikokous. Puheenjohtajuuskaudella Wienin Etyj-edustusto (WET) hoitaa Etyjin pysyvän neuvoston, sen valmistelukomitean, talous- ja hallintokomitean sekä useiden työryhmien puheenjohtajuuden. Etyj-edustustoa vahvistetaan vuoden 2007 aikana.

2007 talousarvio	1 100 000

50. Eräät valtionavut (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 1 315 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtionavustusten maksamiseen käyttösuunnitelmassa mainituille yhteisöille. Kansalaisjärjestöjen Eurooppatiedotukseen varatusta määrärahasta osoitetaan Eurooppalainen Suomi ry:lle 219 000 euroa ja Vaihtoehto EU:lle Tiedotuskeskus ry:lle 51 000 euroa.

Käyttösuunnitelma	€
Kansalaisjärjestöjen Eurooppa-tiedotus	515 000
Suomen YK-liitto ry	315 000
Suomen toimikunta Euroopan turvallisuuden edistämiseksi	110 000
Saamelaisneuvosto	50 000
Euroopan turvallisuus- ja yhteistyökonferenssin toimintaa tukevat järjestöt sekä ihmisoikeusjärjestöt	45 000
SPR:n kansainvälisen humanitaarisen oikeuden ja Geneven sopimusten tunnetuksi tekeminen Suomessa	60 000

KATU ry	100 000
Muut kansainvälistä toimintaa harjoittavat yhteisöt	120 000
Yhteensä	1 315 000

Selvitysosa: Aiemmin tältä momentilta rahoitetut kehitysyhteistyökelpoiset valtionavut, mukaan lukien Suomen UNICEF-yhdistys, Suomen UNIFEM - Finlands UNIFEM ry ja Suomen Pakolaisapu ry, rahoitetaan momentin 24.30.66 käyttösuunnitelman kohdasta 8. (Tuki kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyölle, kehitysyhteistyön Palvelukeskukselle KePa ja kehitysyhteistyötiedotukselle) ja momentilta 24.99.25 rahoitettu KATU ry:n tuki tältä momentilta.

2007 talousarvio	1 315 000
2006 talousarvio	1 383 000
2005 tilinpäätös	1 704 806

51. Hädänalaisten avustaminen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 39 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää konsulipalvelulain mukaan hädänalaisessa asemassa olevien henkilöiden kotiuttamisesta ja avustamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen, tileistä poistoihin sekä avustuksien maksamiseen ulkomailla.

2007 talousarvio	39 000
2006 talousarvio	39 000
2005 tilinpäätös	18 512

66. Eräät jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 86 323 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää ulkoasiainministeriön toimialaan liittyvien järjestöjen jäsenmaksujen ja vapaaehtoisten rahoitusavustusten maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon Suomen maksuosuus YK:n päämajan peruskorjaukseen (CMP).

Määrärahan käytön arvioitu jakautuminen	€
Maksuosuus Pohjoismaiden ministerineuvoston talousarvioon	21 596 000
Maksuosuus YK:n talousarvioon	8 518 000
Maksuosuus YK:n ympäristörahastolle (UNEP)	2 860 000
Maksuosuus otsonirahastolle	737 000
Maksuosuus YK:n rauhanturvajoukoille	22 843 000
Maksuosuus YK:n päämajan peruskorjaukseen (CMP)	1 512 000
Maksuosuus YK:n asuinyhdyskuntarahastolle (UNCHS)	460 000
Kemiallisen aseen kieltojärjestön jäsenmaksu (OPCW)	385 000
Maksuosuudet muille YK:n alaisille järjestöille ja rahastoille	4 917 000
Euroopan Neuvoston jäsenmaksut	3 330 000
OECD:n jäsenmaksu	2 018 000
WTO:n jäsenmaksu	710 000
Maksuosuudet ETYJ:n talousarvioihin	4 150 000
Maksuosuus maailmanlaajuiselle ympäristörahastolle (GEF)	8 000 000
Ydinkoekieltosopimus; Suomen maksuosuus valmistelukomitean kustannuksista	461 000
Muut jäsenmaksut	3 826 000
Yhteensä	86 323 000

2007 talousarvio	86 323 000
2006 talousarvio	84 886 000
2005 tilinpäätös	74 550 458

67. Kansainvälisen ilmastosopimuksen alaisen yhteistyön menot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kansainvälisen ilmastosopimuksen alaiseen yhteistyöhön kehitysmaiden kanssa sekä Suomen Kioton joustomekanismeja koskevan koeohjelman ja sen hankkeiden kustannuksiin.

Vuoden 2007 aikana saa tehdä yhteistyötä koskevia sopimuksia ja antaa sitoumuksia, joista aiheutuu menoja vuoden 2007 jälkeisille vuosille yhteensä enintään 2 000 000 euron arvosta.

Selvitysosa: Aiemmin myönnettyjen valtuuksien käytöstä arvioidaan valtiolle ai-

heutuvan menoja enintään 300 000 euroa vuonna 2007.

Hallituksen energia- ja ilmastopoliittisen strategian mukaisesti ulkoasiainministeriö huolehtii ns. puhtaan kehityksen mekanismin kautta hankittavista päästövähenemistä. Koeohjelman kustannusten osalta määrärahat osoitetaan ulkoasiainministeriölle. Koeohjelman kustannuksiin kuuluu myös eräitä ns. yhteistoteutushankkeisiin kuuluvia kustannuksia.

Energia- ja ilmastopoliittisen strategian sisältämien uusien päästövähenemähankintojen osalta varat osoitetaan kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalan talousarviosta erikseen ulkoasiainministeriön käyttöön.

2007 talousarvio	300 000
2006 talousarvio	1 000 000
2005 tilinpäätös	1 000 000

95. Kurssivaihtelut (arviomääräraha)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 17 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää ulkoasiainministeriön vahvistamien tilikurssien ja pankkien virallisten päivänkurssien välisten laskennallisten sekä muiden valuuttamääräisten ulkomaisten maksujen laskennallisten kurssierojen kattamiseen.

2007 talousarvio	17 000
2006 talousarvio	17 000
2005 tilinpäätös	—

Pääluokka 25
OIKEUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

S e l v i t y s o s a :

Hallinnonalan toimintaympäristö

Oikeudellinen sääntely kansainvälistyy ja kohdistuu yhä uusille elämänalueille. Yhteiskunnan moninaistuminen, kansainvälistyminen sekä väestörakenteen muutos aiheuttavat erityisiä tarpeita lainsäädännön ja oikeusturvajärjestelmän kehittämiselle. Kansalaisten tiedon tarve heitä koskevissa asioissa on lisännyt oikeudellisen neuvonnan tarvetta. Oikeudenkäyntikuluja ja oikeudenkäyntimenettelyä koskevat uudistukset ovat lisänneet asianosaisten oikeudenkäyntikuluriskiä, mikä on nostanut oikeudenkäyntikynnystä erityisesti riita-asioissa. Eri tuomioistuinten käsittelyajoissa on suuria eroja, mikä merkitsee alueellista epätasapainoa oikeusturvan saatavuudessa. Sovittelumenettelyn merkitys on kasvanut. Oikeuksien toteutumisen takaava selkeä lainsäädäntö, hyvä hallinto ja tehokas oikeusturvajärjestelmä ovat yhä keskeisempiä kilpailutekijöitä kansainvälisillä markkinoilla.

Suomen rikollisuustilanteessa ei ole viime vuosina tapahtunut suuria muutoksia. Suhteessa väkilukuun tapahtuu Suomessa edelleen henkirikoksia enemmän kuin Pohjoismaissa ja muissa Länsi-Euroopan maissa. Tilastoitu pahoinpitelyrikollisuus on pitkällä aikavälillä jonkin verran lisääntynyt. Alkoholilainsäädännössä vuonna 2004 tapahtuneet muutokset ovat vaikuttaneet lähinnä väkivaltarikoksiin ja välittömästi alkoholin käyttöön liittyviin rikoksiin. Niiden määrän kasvu on viime aikoina kuitenkin pysähtynyt. Viranomaisten tietoon tulleiden huumausainerikosten ja omaisuusrikosten kehityssuunta on ollut laskeva. Nopeaan globalisaatiokehitykseen liittyvät uhkat koskevat kansainvälistä terrorismia ja tietoyhteiskunnan haavoittuvuutta sekä järjestäytyneen rikollisuuden leviämistä. Nämä edellyttävät oikeusviranomaisten kansainvälisen yhteistyön lisäämistä ja kotimaisen viranomaisyhteistyön tehostamista.

Kuluvan vuosikymmenen alkuvuosina yksityishenkilöiden ja yritysten velkaongelmien määrä on pysynyt useimmilla mittareilla tarkasteltuna jokseenkin vakaana. Tärkein ympäristömuuttuja on yleinen talouskehitys, jota kuvaavat parhaiten kokonaistuotannon kasvu ja keskimääräinen työttömyysaste. Molempien muuttujien suhteen kehityksen arvioidaan lähivuosina olevan myönteinen. Kotitalouksien velkaantumisaste on kuitenkin viime vuosikymmenen loppupuolelta alkaen tasaisesti kasvanut, mikä lisää riskejä ylivelkaantumiseen. Velkaantumisaste suhteessa käytettäviin tuloihin oli 87 % syyskuussa 2005.

Väestön eliniän pidentyminen ja perhevarallisuuden kasvu sekä perheiden monimuotoistuminen ja kansainvälistyminen tekevät tarpeelliseksi perheenjäsenten keskinäisiä varallisuussuhteita koskevan lainsäädännön uudistustarpeiden arvioinnin. Väestörakenteen muutos ja rakennuskannan vanheneminen lisäävät muun muassa asunto-osakeyhtiöiden perusparannus- ja kunnossapitotarvetta, mikä on otettava huomioon lainsäädännön uudistamistarpeita arvioitaessa.

Euroopan unionin osalta ajankohtaistuu erityisesti perustuslakisopimusta koskevien ratkaisujen valmistelu ja päätöksenteko. Ratkaisut koskevat muun muassa unionin toimivallan laajuutta.

Hallinnonalan viranomaistoimintaan kohdistuvat palveluvaatimukset ovat jatkuvasti kasvaneet, mikä edellyttää voimavarojen kohdentamista entistä selvemmin hallinnonalan ydintehtäviin ja tukipalvelujen tehostamista.

Oikeusministeriö asettaa seuraavat alustavat yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet ja muut kehittämistavoitteet:

Hallinnonalan tavoitteenasettelussa keskeisiä painotuksia ovat

— oikeudenkäynteihin liittyvien käsittelyviiveiden vähentäminen

— rikosvastuun toteuttamiseen liittyvien viiveiden vähentäminen

— vankilaolosuhteiden parantaminen

Oikeusturva

Tuomioistuinten harjoittamassa lainkäytössä on kysymys oikeusvaltion ja hyvinvointiyhteiskunnan perusedellytyksistä. Tuomioistuinlaitoksen koko yhteiskunnan kannalta perustavaa laatua olevana yhteiskunnallisena vaikuttavuustavoitteena on turvata oikeusrauhan säilyminen. Tähän nähden oikeuslaitoksen tulee antaa oikeudenkäynnin osapuolille oikeusturvaa oikeudenmukaisin menettelyin, edistää yleistä hyvinvointia takaamalla korkeatasoinen oikeusturva ja turvata luottamuksen säilyminen. Oikeusturvapolitiikassa kiinnitetään erityistä huomiota tarjottavan oikeusturvan joutuisuuteen, alueelliseen tasapuolisuuteen ja kustannusten kohtuullisuuteen.

Tuomioistuinten lainkäytön ensisijaisena tavoitteena tuomioistuinlaitoksen supistuvassa menokehyksessä on säilyttää oikeusturvan saatavuus ja asioiden käsittelyajat saavutetulla tasolla. Tavoite edellyttää tuottavuus- ja kehittämistoimin toteutettavia oikeuslaitoksen rakenteellisia uudistuksia ja oikeudenkäyntimenettelyjen keventämistä. Tuomioistuinten alueellisia käsittelyaikaeroja tasoitetaan. Tavoitteena on supistaa alueelliset käsittelyaikaerot, jotka nykyisin ovat enimmillään 5—6 kuukautta, hovi- ja hallinto-oikeuksissa enimmillään neljään kuukauteen vuonna 2007. Asioiden kokonaiskestoon ja pitkään vireillä olleisiin asioihin kiinnitetään erityistä huomiota. Asioiden käsittelyn kokonaiskesto ei pitene vuonna 2007. Oikeusavun saatavuutta parannetaan vakinaistamalla oikeusneuvonnan kokeilut oikeusaputoimistoissa. Käynnistetään Kotkan oikeustalohanke.

Kriminaalipolitiikka

Kriminaalipolitiikan keskeinen tavoite on rikollisuuden, erityisesti uusintarikollisuuden vähentäminen. Painopistealueina ovat väkivalta-, huume- ja talousrikollisuus. Tavoitteiden saavuttamiseksi tehostetaan erityisesti väkivaltarikosten torjuntaa, rikosvastuun joutuisaa toteuttamista, syyttäjien otetta rikosasiain käsittelyketjussa sekä rangaistusten täytäntöönpanon vaikuttavuuden parantamista uusintarikollisuuden vähentämiseksi. Käynnistetään esitutkinta- ja pakkokeinolain kokonaisuudistuksen valmistelu.

Tavoitteena on vähentää ensikertaisten vankien uusintarikollisuutta siten, että viiden vuoden kuluessa vapautumisesta vankilaan palaavien määrä vähenee 35 prosentin tasolta 32 prosentin tasolle. Henkirikosten määrä pyritään alentamaan pysyvästi alle sataan vuodessa, kun se on viime vuosina vaihdellut runsaan 100 ja vajaan 150 välillä. Rangaistusjärjestelmää kehitettäessä kiinnitetään erityistä huomiota vankiluvun hallintaan, jotta vankimäärästä aiheutuvia kustannuspaineita voidaan hillitä ja kohdentaa käytettävissä olevia resursseja entistä tehokkaammin uusintarikollisuutta vähentävään toimintaan. Vankien majoitustiloja koskevien pahimpien epäkohtien poistamista kiirehditään. Lounais-Suomen vankila otetaan käyttöön vuonna 2007. Kylmäkosken vankilan laajentaminen käynnistetään liittyen äkillisiä rakennemuutoksia kokeneiden paikkakuntien erityisiin rahoitusjärjestelyihin.

Maksuhäiriöt ja velkahallinta

Velkahallintaohjelman mukaisin toimenpitein ja kehittämällä ulosotto- ja konkurssivalvontaviranomaisten toimintaa vähennetään velkaongelmia, tehostetaan ja nopeutetaan velvoitteiden täytäntöönpanoa ja maksukyvyttömyystilanteiden selvittämistä, edistetään velallisten selviytymistä veloistaan, alennetaan perintäkustannuksia sekä tehostetaan talousrikollisuuden ja harmaan talouden vastaista toimintaa. Näin vahvistetaan osaltaan tervettä taloutta ja luotonantoa, ehkäistään sosiaalista ja taloudellista syrjäytymistä sekä vastustetaan harmaata taloutta ja talousrikollisuutta.

Vaikuttavuustavoitteita ovat torjuttujen luottotappioiden määrää kuvaavan ulosoton perintätuloksen vakiinnuttaminen, väärinkäytösten tehokkaampi selvittäminen, ulosottovelallisten selviytymisen edistäminen sekä perintäkustannusten alentaminen. Perintätulos vakiinnutetaan 640 milj. euron tasolle siitä huolimatta, että velallisen suojaosuuden korottaminen palkan ulosmittauksessa pienentää tulosta vuoden 2007 alusta ja ulosoton määräaikaisuuden vaikutusten voimaantulo vuonna 2008. Ulosoton määräaikaisuuden vaikutusten voimaantulo ja velkavastuun päättyminen tulevat vähentämään ulosottovelallisten ja velkaongelmien määrää vuodesta 2008 seuraavan vuosikymmenen alkuun.

Kansalaisten oikeussuhteet

Perhesuhteita koskevan lainsäädännön kehittämisessä olennaista on tasapainon säilyttäminen yksilöllisyyttä ja perhevastuuta korostavien näkökulmien välillä. Arvioidaan tehdyn tutkimuksen pohjalta, johtaako voimassa oleva aviovarallisuutta koskeva lainsäädäntö sovittelusäännöksineen epäoikeudenmukaisiin ja yllättäviin lopputuloksiin. Vaikutetaan kansainvälisellä tasolla säännösvalmisteluun, jolla tähdätään oikeusvarmuuden lisäämiseen perhesuhteiden kansainvälistyessä erityisesti määrittelemällä, mitkä tuomioistuimet ovat toimivaltaisia ja minkä valtion lakia sovelletaan muun muassa elatusvelvoitetta koskeviin kysymyksiin.

Jatketaan sähköistä kiinteistönvaihdantaa ja sähköistä panttikirjaa koskevaa lainvalmistelua ottaen huomioon järjestelmän rakentamisessa valittavat tietotekniset ratkaisut ja järjestelmän rahoittaminen.

Euroopan oikeudellinen kehittäminen

Suomen tavoitteena on Tampereen Eurooppa-neuvostossa hyväksyttyjen päätelmien mukaisesti todellinen eurooppalainen oikeusalue, jossa kansalaiset voivat käyttää oikeuksiaan yhtenäisin perustein. Oikeusministeriö painottaa erityisesti tuomioiden ja päätösten vastavuoroisen tunnustamisen periaatetta.

Lainsäädännön laatu

Tavoitteena on, että lainsäädäntöä käytetään johdonmukaisesti ja tilanteissa, joissa lainsäädäntö toteuttaa asetetut tavoitteet kokonaisuutena arvioiden parhaalla mahdollisella tavalla. Vakiinnutetaan säädösvalmistelun suunnittelua, johtamista ja laadunvalvontaa koskevat yhteiset järjestelmät ja toimintaperiaatteet. Kehitetään erityisesti menetelmiä sääntelyn hallittavuuden parantamiseksi sekä vaihtoehtojen ja vaikutusten arvioimiseksi. Edistetään hyvää säädösvalmistelukulttuuria niin kansallisesti kuin EU- ja muussa kansainvälisessä yhteistyössä.

Tuottavuuden kehittäminen

Hallinnonalan tuottavuuden parantamiseksi toteutetaan vuosina 2007—2011 hallinnonalan tuottavuusohjelman mukaisia toimenpiteitä, joilla pyritään hallituksen kehyspäätöksen 23.3.2006 mukaisesti luomaan edellytykset yhteensä 720 henkilötyövuoden vähennysten toteuttamiselle luonnollista vaihtuvuutta hyväksikäyttäen. Vuonna 2007 pyritään tuottavuustoimiin liittyen vähentämään hallinnonalalta yhteensä 48 henkilötyövuotta. Keskeiset tuottavuuden kehittämistavoitteet on esitetty hallinnonalan tuottavuusohjelmassa.

Edellä sanottuja lähivuosien strategisia tavoitteita täsmentävät vaikuttavuustavoitteet ja toiminnalliset tavoitteet on esitetty tämän pääluokan eri luvuissa. Hallinnonalan yleiset, ennen muuta henkilöstöön, tuottavuuden parantamiseen ja tietohallintoon liittyvät kehittämistavoitteet on esi-

tetty luvussa 25.01 (Ministeriö ja sen yhteydessä toimivat viranomaiset).

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2005—2007

		v. 2005 tilinpäätös 1000 €	v. 2006 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2007 esitys 1000 €	Muutos 2006—2007 1000 €	%
01.	**Ministeriö ja sen yhteydessä toimivat viranomaiset**	**90 718**	**91 212**	**95 383**	**4 171**	**5**
21.	Oikeusministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	31 169	23 969	23 421	- 548	- 2
22.	Eräiden virastojen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	7 200	17 143	20 462	3 319	19
27.	Erityismenot (arviomääräraha)	1 334	1 000	1 000	—	—
29.	Oikeusministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	39 622	39 000	39 000	—	—
51.	Eräät valtion maksamat korvaukset ja avustukset (arviomääräraha)	11 393	10 100	11 500	1 400	14
10.	**Tuomioistuinlaitos**	**225 824**	**221 881**	**225 527**	**3 646**	**2**
21.	Korkeimman oikeuden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	7 222	7 000	7 000	—	—
22.	Korkeimman hallinto-oikeuden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	8 741	8 500	8 500	—	—
23.	Muiden tuomioistuinten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	202 545	199 981	203 627	3 646	2
27.	Erityismenot (arviomääräraha)	7 316	6 400	6 400	—	—
30.	**Oikeudelliset palvelut ja julkinen oikeusapu**	**56 501**	**56 251**	**55 105**	**- 1 146**	**- 2**
21.	Oikeusaputoimistojen ja kuluttajariitalautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	21 208	21 851	22 705	854	4
50.	Yksityisille oikeusavustajille maksettavat korvaukset (arviomääräraha)	35 293	34 400	32 400	- 2 000	- 6
40.	**Maksuhäiriöt, ulosotto ja konkurssivalvonta**	**80 409**	**79 000**	**80 031**	**1 031**	**1**
21.	Ulosottolaitoksen ja konkurssivalvonnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	80 409	79 000	80 031	1 031	1
50.	**Rangaistusten täytäntöönpano**	**194 839**	**195 630**	**203 980**	**8 350**	**4**
21.	Rangaistusten täytäntöönpanon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	188 939	190 230	198 580	8 350	4
74.	Avolaitostyöt (siirtomääräraha 3 v)	5 900	5 400	5 400	—	—
60.	**Syyttäjälaitos**	**30 949**	**30 998**	**31 791**	**793**	**3**
21.	Syyttäjälaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	30 949	30 998	31 791	793	3
70.	**Vaalimenot**	**4 119**	**21 150**	**14 660**	**- 6 490**	**- 31**
21.	Vaalimenot (arviomääräraha)	4 119	21 150	14 660	- 6 490	- 31
	Yhteensä	**683 358**	**696 122**	**706 477**	**10 355**	**1**
	Henkilöstön kokonaismäärä	9 581	9 610	9 560		

01. Ministeriö ja sen yhteydessä toimivat viranomaiset

S e l v i t y s o s a : Oikeusministeriö toiminta-ajatuksensa mukaisesti osana valtioneuvostoa luo oikeuspolitiikan linjoja, kehittää säädöspolitiikkaa ja ohjaa hallinnonalaa. Oikeusministeriön tavoitteena on avoin, aktiivinen ja turvallinen yhteiskunta, jossa ihmiset voivat luottaa oikeuksiensa toteutumiseen.

Oikeusministeriön pitkän aikavälin tavoitteet ja kehittämislinjat vuoteen 2012 on määritetty ministeriön strategia-asiakirjassa. Pääluokkaperustelujen selvitysosassa on esitetty keskeiset näiden linjausten mukaiset vaikuttavuustavoitteet sekä hallitusohjelmaa ja hallituksen strategia-asiakirjaa toteuttavat tavoitteet. Tässä luvussa on esitetty oikeusministeriötä ja sen yhteydessä toimivia viranomaisia koskevat tavoitteet sekä koko hallinnonalalle yhteisiä kehittämistavoitteita.

Oikeusministeriö asettaa seuraavat alustavat tavoitteet vuodelle 2007:

Vakiinnutetaan valtioneuvostossa *säädösvalmistelun* yhteiset toimintaperiaatteet ja työskentelytavat, joilla parannetaan säädösvalmistelun suunnitelmallisuutta ja laatua. Yhtenäistetään ja selkiytetään säädösehdotusten vaikutusten arviointia koskeva ohjeistus ja luodaan niiden täytäntöönpanoa tukevat järjestelyt. Oikeusministeriö yhteensovittaa toimenpiteitä sekä edistää hyvää säädösvalmistelukulttuuria mm. ohjauksella, neuvonnalla ja laintarkastuksella.

Oikeusministeriön laintarkastuksen kattavuustavoite on, että hallituksen lakiesityksistä vähintään 80 % sekä VN- ja TP-asetuksista vähintään 70 % tulee tarkastetuiksi. Tarkastuksen joutuisuustavoite on 15 päivää. Vaikutetaan siihen, että ministeriöt omalta osaltaan suunnittelisivat lainvalmistelutyön paremmin ja tähän liittyen noudattaisivat tarkastuttamisvelvollisuutta ja varaisivat riittävän ajan kääntämiselle ja tarkastukselle.

Käynnistetään arviointi perustuslain toimivuudesta ja mahdollisesta tarkistamistarpeesta. Selvitetään valtiollisen kansanäänestyksen ja kansanaloitteen kehittämistä. Demokratian tilan seuraamisen ja kansalaisvaikuttamisen edellytysten parantamiseksi oikeusministeriöön perustetaan demokratiayksikkö.

Oikeusturvan kehittämisessä painopistealueena olevaa käräjäoikeusverkoston kehittämistä nopeutetaan ja tavoitteena on lakkauttaa vuonna 2007 neljä käräjäoikeutta. Organisaatiomuutosten lisäksi jatketaan yleisten tuomioistuinten oikeudenkäyntimenettelyjen ja kokoonpanojen keventämistä sekä tuetaan hallinto-oikeuksien uusien joustavien kokoonpanojen käyttöönottoa. Selvitetään oikaisumenettelyn laajentamismahdollisuuksia ja Helsingin hallinto-oikeuteen keskitettyjen veroasioiden hajauttamismahdollisuuksia muihin hallinto-oikeuksiin. Yhtenäistetään hallinto-oikeuksien muutoksenhakujärjestelmää toteuttamalla maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla olevan maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan tehtävien siirto hallinto-oikeuksille. Käynnistetään hallintolainkäyttölain tarkistaminen. Kiinteistöjen kirjaamisasioiden käsittelyn kehittämistä selvitetään. Summaaristen asioiden käsittelyä tehostetaan vuonna 2006 valmistuvien selvitysten pohjalta. Useat edellä mainitut toimenpiteet liittyvät tuottavuusohjelman toteuttamiseen.

Kriminaalipolitiikassa ministeriön painopistealueita ovat vankeuslain ja siihen liittyvien organisaatio- ja henkilöstörakenteen muutosten toteuttaminen uudessa vankeuslainsäädännössä asetettujen tavoitteiden mukaisesti, vankiluvun hallintaan tähtäävien ja muiden tuottavuustoimien valmistelu ja toteuttaminen sekä syyttäjätoimen organisaatiomuutosten sujuva toteuttaminen.

Suunnitteilla olevat vankimäärään vaikuttavat toimenpiteet koskevat sakon muuntorangaistusta, valvotun koevapauden käyttöä, elektroniseen valvontaan tai muuhun vastaavaan menetelmään perustuvaa vankilan ulkopuolella täytäntöönpantavaa seuraamuksen käyttöönottoa sekä yhdyskuntapalvelun sisällön kehittämistä sen käyttömahdollisuuksien lisäämiseksi vankeusrangaistuksen vaihtoehtona.

Vankeinhoitolaitoksen investointiohjelman suunnittelussa huolehditaan yhteistyössä Rikosseuraamusviraston ja Senaatti-kiinteistöjen kanssa erityisesti siitä, että vankien majoitustiloja koskevat pahimmat hygieeniset epäkohdat saadaan poistetuksi viimeistään 2010-luvun alussa.

Tuetaan kirjallisen rikosprosessin laajamittaista käyttöönottoa sekä syyttäjälaitoksen resurssien kohdentamista talousrikos- ja muiden vaativien rikosasioiden entistä joutuisampaan käsittelyyn. Huolehditaan väkivallan vähentämisohjelman toimeenpanoon liittyvistä koordinointi-, seuranta- ja asiantuntijatehtävistä.

Maksuhäiriöpolitiikassa ulosottolaitoksen organisaatiota kehitetään uudistetun ulosottolainsäädännön pohjalta niin, että ulosottopiirien määrä olisi 22 vuoden 2008 alussa, kun se tällä hetkellä on 51. Organisaatiomuutoksella pyritään nykyistä tasaisempaan työnjakoon sekä parempaan tuottavuuteen ja vaikuttavuuteen. Yksinkertaistetaan riidattomien saatavien perintää sekä tehostetaan yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa talousrikollisuuden ja harmaan talouden vastaista toimintaa. Otetaan kolmen seuraavan vuoden aikana käyttöön maksuhäiriöpolitiikan pääluokkaperusteluissa esitetyt vaikuttavuustunnusluvut.

Hallinnonalan tukitehtävien laadun ja tuottavuuden parantamiseksi jatketaan perustettujen talous- ja henkilöstöhallinnon sekä tietotekniikan palvelukeskusten kehittämistä osana valtion palvelukeskusverkostoa. Talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksen toiminta saavuttaa täyden laajuutensa vuoden 2007 alussa ja palvelujen tuottamisessa valmistaudutaan siirtymään nettobudjetointiin vuonna 2008.

Oikeushallinnon tietotekniikkakeskuksessa vakiinnutetaan uudet ohjaus- ja seurantamenettelyt sekä kehitetään palveluiden hinnoittelua ja tuotteistamista sekä palvelusopimuksia tavoitteena selkeä tilaaja-tuottaja -mallin käyttöönotto. Huolehditaan siitä, että toiminta ja palveluiden tuottaminen ovat yhdenmukaisia valtion IT-toimintojen uudistamistavoitteiden ja -toimenpiteiden kanssa.

Tietohallinnossa painopistealueita ovat hallituksen tietoyhteiskuntaohjelmaan ja oikeusministeriön tuottavuusohjelmaan sisältyvät sähköinen oikeusprosessi, sähköiset palvelut kansalaisille ja sidosryhmille, oikeussaliteknologian kehittäminen sekä poliisin, syyttäjien ja tuomioistuinten tiedonvaihdon kehittäminen rikosasiain toimintoketjun sujuvuuden parantamiseksi. Sähköisiä asiointipalveluita kehitetään.

Oikeusministeriön hallinnonalan *henkilöstöstrategian* toimeenpanoa jatketaan ja strategia uudistetaan suunnitelman mukaan vuoden 2007 aikana. Tällöin otetaan erityisesti huomioon hallinnonalan tuottavuusohjelman vaikutukset henkilöstön mitoittamiseen ja sen osaamisen kehittämiseen. Jatkotyössä otetaan käyttöön strategian toimeenpanossa jo valmiiksi saatu kehittämistyö.

Oikeuspoliittisen tutkimuksen kehittämistä jatketaan julkisen tutkimusjärjestelmän kehittämistä koskevien hallituksen linjausten, oikeuspoliittisen tutkimuksen kehittämisohjelman (2005) ja valmisteltavana olevan tutkimusstrategian pohjalta.

21. Oikeusministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 23 421 000 euroa.

Nettoutettavia tuloja ovat julkaisutoiminnasta sekä EU:lta saatavat tulot.

Määrärahaa saa käyttää myös kansainvälisten yhteisöjen jäsenmaksujen ja maksuosuuksien maksamiseen.

Selvitysosa:

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	31 731	23 999	23 451
Bruttotulot	418	30	30
Nettomenot	31 313	23 969	23 421
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	2 738		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	2 594		

Määrärahasta on tarkoitettu 470 000 euroa kansalaisvaikuttamisen politiikkaohjelmasta aiheutuvien menojen maksamiseen. Määrärahan mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon 1 000 000 euroa siirtona Oikeushallinnon palvelukeskukselle momentille 25.01.22 talous- ja henkilöstöhallinnon tukitehtävien uudelleenjärjestelyyn liittyen. Lisäyksenä on otettu huomioon 394 000 euroa kuuden henkilötyövuoden palkkaus- ja muina menoina demokratiayksikön perustamisen johdosta 1.1.2007 lukien, 76 000 euroa uuteen palkkausjärjestelmään siirtymisen johdosta ja 88 600 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena. Lisäksi määrärahan mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon 94 000 euroa ohjelmajohtajan ja yhden henkilötyövuoden palkkaus- ja muina menoina 1.5.2007 lukien ja 44 000 euroa tuottavuustoimenpiteiden johdosta.

Määrärahan käytön arvioitu jakautuminen päätoiminnoittain	%
Yhteiskuntapolitiikan strategiat ja seuranta	10
Säädösvalmistelu	23
EU- ja muu kansainvälinen yhteistyö	15
Hallinnonalan ohjaus	16
Ministeriön muut hallintotehtävät	4
Ministeriön tukitoiminnot	21
Palkallinen poissaolo	11

Tietoja henkilöstöstä

	2005 toteutuma	2006 arvio	2007 arvio
Henkilötyövuodet	395	280	244
Keski-ikä	45,6	46,1	46,6
Työtyytyväisyysindeksi	3,2	3,2	3,2
Sairauspoissaolot, työpäivää/htv	7,8	7,8	7,5

2007 talousarvio	23 421 000
2006 lisätalousarvio	110 000
2006 talousarvio	23 969 000
2005 tilinpäätös	31 169 000

22. Eräiden virastojen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 20 462 000 euroa.

Nettobudjetoinnissa on otettu huomioon Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen, Oikeusrekisterikeskuksen, tietosuojavaltuutetun toimiston ja Kriminaalipolitiikan instituutin maksullisen toiminnan tulot sekä EU:lta saatavat tulot.

Määrärahaa saa käyttää myös Kriminaalipolitiikan instituutin jakamien apurahojen maksamiseen.

Selvitysosa: Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimus tukee oikeusministeriön lainvalmistelua ja tuottaa perustietoa oikeus- ja kriminaalipolitiikkaa koskevan yhteiskunnallisen keskustelun, suunnittelun ja päätöksenteon pohjaksi. Julkisen tutkimusjärjestelmän kehittämiseen ja resurssien uudelleenkohdentamiseen liittyen tavoitteena on Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen resurssien olennainen vahvistaminen ja laitoksen uudelleenorganisointi.

Rikollisuustilanteen seurantaa kehitetään. Aiempaa määrällistä seurantaa syvennetään ja laajennetaan rikollisuuden luonteen ja teonpiirteiden seurantaan rekisteriaineistojen avulla. Muita rikollisuustutkimuksen painopisteitä ovat vuoden 2006 kansallisen uhritutkimuksen aineiston analyysi sekä nuorten miesten rikollisuus ja rikosuhrikokemukset. Seuraamusjärjestelmän tutkimuksen teemoja ovat nuorisorangaistus, seuraamusten vaikutus uusintarikollisuuteen sekä sen selvittäminen, kuinka paljon nuoria on rikosperusteisesti ja tahdonvastaisesti muissa laitoksissa kuin vankiloissa. Oikeusolojen kuvauksessa arvioidaan oikeudellisten instituutioiden toimintaa ja oikeusongelmien ratkaisutapoja. Lisäksi arvioidaan perheitä, velkojen hallintajärjestelmiä sekä tietosuojaa koskevan sääntelyn toimivuutta. Lainsäädäntötutkimusta harjoitetaan myös erityisesti sääntelyn ja lainvalmistelun laadun näkökulmasta. Yleisön luottamus oikeuslaitokseen on myös tutkimuksen kohteena. Laitoksen kansallisia ja kansainvälisiä tutkimusyhteyksiä yliopistoihin ja alan tutkimuslaitoksiin lisätään. Tutkimustiedon saatavuutta ja tiedon käytettävyyttä vahvistetaan verkkotiedottamista lisäämällä. Maksullisen tutkimustoiminnan tuloilla pyritään jatkossakin kattamaan viidesosa laitoksen kokonaisrahoituksesta.

Kriminaalipolitiikan instituutti tuottaa kansainvälisiä asiantuntijapalveluja kriminaalipolitiikan alalla. Laitoksen toimintaa ohjaa keskeisesti YK:n kriminaalipoliittinen ohjelma ja siihen vuosittain liittyvät linjapäätökset.

Tietosuojavaltuutetun toimisto ylläpitää ja edistää kansalaisten perusoikeutena olevaa oikeutta yksityisyyteen ja edistää osaltaan kansalaisten luottamusta yhteiskunnan palveluihin. Toimiston lähivuosien keskeinen tehtävä on osallistua mahdollisimman laajasti tietoyhteiskunnan kansalliseen ja kansainväliseen kehittämistyöhön sekä tuottaa tähän liittyvää ohjausaineistoa, harjoittaa laajaa sidosryhmäyhteistyötä ja osallistua eri toimialojen lainsäädäntö- ja menetelmäkehitystyöhön sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla.

Rekisterinpitäjiltä ja rekisteröidyiltä kirjallisesti tulevien toimenpide- ja ohjauspyyntöjen määrää pyritään pitemmällä tähtäimellä vähentämään ennaltaehkäisevän toiminnan ja ratkaisukäytännöstä tiedottamisen avulla. Lyhyemmällä tähtäimellä vireille tulevien asioiden määrän arvioidaan kuitenkin lisääntyvän. Lisäksi tehtävät tulevat valmisteilla olevan lainsäädännön johdosta lisääntymään. Tavoitteena on lisätä asioiden käsittelymääriä sisäisiä toimintatapoja ja henkilöstön osaamista kehittämällä. Oikeudenloukkauksia koskevien asioiden osuutta pyritään vähentämään suhteessa ohjaus- ja neuvontapyyntöjen määrään samalla kun tavoitteena on alentaa käsiteltävien asioiden keskimääräistä kustannusta. Tietopalvelua ja asioista tiedottamista sekä ratkaisujen laatua ja niiden ymmärrettävyyttä pyritään kehittämään.

Tavoitteena on säilyttää asioiden käsittelyaika entisellään tai lyhentää sitä. Luottotietolainsäädäntöön ja sähköisen viestinnän tietosuojalainsäädäntöön liittyvät, vireillä olevat uudistukset kuitenkin lisäävät merkittävästi työmäärää, mikä vaikuttaa myös yksikön resurssitarpeisiin. Kansalaisilta vireille tulevien asioiden keskimääräinen käsittelyaikatavoite on 6 kuukautta, kaikkien asioiden keskimääräinen käsittelyaika 4 kk. Enimmäiskäsittelyaikatavoite on 10 kk (kuten v. 2006). Maksullisen koulutustoiminnan laajuus on edelleen noin 10 000 euroa vuodessa.

Tietosuojavaltuutetun kustannukset ja henkilötyövuodet toimintokokonaisuuksittain

	Kustannukset		Henkilötyövuodet	
	2004	2005	2004	2005
Päätoiminnot				
TSV:n ratkaisutoiminta	23 %	27 %	24 %	27 %
Ennaltaehkäisevä toiminta	22 %	19 %	19 %	17 %
Lainsäädännön ja hallinnon kehittäminen	3 %	4 %	3 %	4 %
Ennakko- ja jälkikäteisvalvonta sekä lausunnot	6 %	7 %	6 %	7 %
Tietopalvelu, konsultointi ja tietosuojan yleinen seuranta	8 %	9 %	9 %	10 %
Kansainvälinen toiminta	6 %	7 %	4 %	4 %
Tukitoiminnot	19 %	16 %	20 %	19 %
Palkallinen poissaolo	12 %	11 %	14 %	12 %
Kustannukset (1 000 euroa)/henkilötyövuodet yhteensä	1 263	1 299	21,0	20,8

Onnettomuustutkintakeskuksen tavoitteena on selvittää tehokkaasti ja luotettavasti onnettomuuksien syitä ja antaa niiden perusteella turvallisuussuosituksia yleisen turvallisuuden parantamiseksi ja uusien onnettomuuksien estämiseksi sekä seurata turvallisuussuositusten toteutumista.

Raideliikenteen ja ilmailun suositusten toteutumisaste on noin 60 %. Tavoitteena on kehittää suositusseurannan ajantasaisuutta ja parantaa suositusten laatua ja niistä tiedottamista. EU-yhteistyö tulee edelleen tiivistymään ja asettamaan uusia vaatimuksia onnettomuustutkinnalle muun muassa Euroopan unioniin perustettujen yhteiseurooppalaisten ilmailu-, rautatie- ja merenkulun turvallisuusviranomaisten toiminnan laajentuessa ja kehittyessä.

Kilpailuttamismahdollisuuksien ja tutkinnan kustannusten seurannan kehittämiseen kiinnitetään erityistä huomiota. Tähän liittyen on jo aloitettu toimintolaskentajärjestelmän ja työajankirjaussovelluksen käyttö. Toimintakäsikirjan ja tutkijan ohjeiden perusteella kehitetään tutkintakäytäntöjä ottaen huomioon myös Euroopan unionin piirissä aloitetut tutkinnan yhtenäistämis- ja kehittämistavoitteet. Tutkijoiden koulutusta jatketaan.

Suuronnettomuuden tutkinta (A-tutkinta) tai suuronnettomuuden vaaratilanteen tai vakavan onnettomuuden tutkinta (B-tutkinta) valmistuu keskimäärin yhdessä vuodessa ja vähäisen onnettomuuden tutkinta (C-tutkinta) keskimäärin puolessa vuodessa.

Pyritään tekemään aikaisempaa enemmän niin sanottuja alustavia selvityksiä, jotta voidaan entistä tarkemmin arvioida, onko tapauksen ottaminen tutkittavaksi yleisen turvallisuuden kannalta tärkeää. Tavoitteena on tietää suositusten osalta toteutuksen tilanne 80 prosentista suosituksista. Tutkinnan kestäessä pyritään aikaisempaa enemmän informoimaan osapuolia ja toimialoja turvallisuuden kannalta merkittävistä havainnoista tutkinnan aikana.

Oikeusrekisterikeskuksen yleistavoitteena on, että perintä- ja rekisteröintitehtävät sekä tietojen luovutus hoidetaan nopeasti ja oikeusturvanäkökohdat huomioon ottaen. Oikeusrekisterikeskuksen perustehtäviin liittyvä työmäärä on kasvanut merkittävästi luovutettavien rikostaustaotteiden johdosta, kun laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä tuli voimaan vuonna 2003. Lisäksi vuonna 2002 voimaan tullut laki sakon täytäntöönpanosta on lisännyt maksuaikahakemusten määrää huomattavasti. Erityistavoitteena on saattaa loppuun vuonna 2005 aloitettu yksityisoikeudellisten rekisterien hallittu alustan vaihto sekä tehostaa uuden täytäntöönpanojärjestelmän avulla perintätulosta. Rangaistusmääräys- ja rikesakkomenettelyn kehittäminen vähentää Oikeusrekisterikeskuksen työmäärää.

Oikeusrekisterikeskuksen kustannukset ja henkilötyövuodet

	Kustannukset		Henkilötyövuodet	
	2004	2005	2004	2005
Päätoiminnot	57 %	50 %	70 %	66 %
Tukitoiminnot	30 %	38 %	15 %	17 %
Palkallinen poissaolo	13 %	12 %	15 %	17 %
Kustannukset (1 000 euroa) ja henkilötyövuodet yhteensä	3 838	5 187	56,7	53,5

Oikeushallinnon tietotekniikkakeskuksen tehtävänä on tuottaa hallinnonalan virastoille tietotekniikan kehittämis-, asiantuntija-, tuotanto-, hankinta- ja tukipalveluja, jotka tukevat virastojen toimintaprosesseja ja niiden kehittämistä. Tietotekniikkakeskus tuottaa tarvittavat palvelut itse tai hankkii ne muilta palvelun tuottajilta. Tietotekniikkakeskuksen ohjaus perustuu tulosohjaukseen ja palvelusopimuksiin.

Virastoihin tällä hetkellä sijoitettujen alueellisten tukihenkilöiden asemaa ja organisaatiota sekä siirtoa tietotekniikkakeskuksen henkilöstöksi selvitetään vuoden 2007 aikana.

Keskeisiä kehittämisalueita ovat tiedon saatavuuteen liittyvät raportointijärjestelmät, tietopalvelujärjestelmät kuten Finlex ja sähköiseen asiointiin liittyvät kehittämistehtävät sekä oikeussaliteknologian rakentaminen video- ja äänentallennusjärjestelmineen ja hallinnonalojen välisen tiedonsiirron kehittäminen. Useissa hallinnonalan tuottavuushankkeissa tietotekniikan kehittäminen on keskeisellä sijalla.

IT-palveluiden laadun ja käyttökelpoisuuden mittaamiseksi suoritetaan vuosittain palvelutasotutkimuksia ja käytettävyystutkimuksia. Tietojärjestelmien käytettävyys pyritään pitämään nykyisellä hyvällä tasolla ja asiakastyytyväisyyttä parantamaan käyttäjätuen palveluja parantamalla. Erityisesti panostetaan palveluiden tuotteistamiseen ja hinnoitteluun. Palvelujen tuottavuutta ja taloudellisuutta seurataan vertaamalla käyttäjäkohtaisia kustannuksia muihin hallinnonaloihin.

Oikeusministeriön alaisuuteen perustettiin 1.1.2006 *Oikeushallinnon palvelukeskus*, johon keskitetään valtaosa ministeriössä ja hallinnonalan virastoissa aiemmin hoidetuista talous- ja henkilöstöhallinnon tukipalveluista. Toiminta saavuttaa täyden laajuuden vuoden 2007 alussa, kun myös Kuopion toimipiste aloittaa toimintansa.

Oikeushallinnon palvelukeskuksen keskeisenä tavoitteena on parantaa talous- ja henkilöstöhallinnon tuottavuutta, taloudellisuutta ja laatua hallinnonalalla sekä vapauttaa hallinnonalan virastoissa voimavaroja niiden perustehtäviin. Keskeiset tulosohjauksen ja palvelujen laatua mittaavat mittarit valmistellaan vuoden 2006 aikana siten, että niitä hyödynnetään viraston valmistautumisessa nettobudjetointiin vuonna 2008.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	7 117	17 653	20 962
Bruttotulot	526	510	500
Nettomenot	6 591	17 143	20 462
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	663		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	1 272		

Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 33 000 euroa uuteen palkkausjärjestelmään siirtymisen johdosta, 575 000 euroa siirtona momentilta 25.50.21 vankiloiden mikrotukihenkilöiden siirrosta Oikeushallinnon tietotekniikkakeskukseen sekä 2 852 000 euroa siirtona momenteilta 25.01.21, 25.10.21, 25.10.22, 25.10.23, 25.40.21 ja 25.60.21 Oikeushallinnon palvelukeskuksen toimintamenoja varten. Määrärahan mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon 44 000 euroa tuottavuustoimenpiteiden johdosta. Vuonna 2007 Oikeushallinnon palvelukeskuksen toimintamenojen rahoituksesta on muiden momentin 25.01.22 virastojen osuus 132 000 euroa.

Määrärahan käytön arvioitu jakautuminen €

Oikeushallinnon palvelukeskus	7 300 000
Oikeushallinnon tietotekniikkakeskus	5 200 000
Oikeusrekisterikeskus	2 950 000
Tietosuojavaltuutetun toimisto	1 300 000
Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos	1 167 000
Onnettomuustutkintakeskus	950 000
Kriminaalipolitiikan instituutti (Heuni)	470 000
Tietosuojalautakunta	25 000
Hallinnonalan talous- ja henkilöstöhallinnon järjestelmät	1 000 000
Yhteiset tietohallintomenot	100 000
Yhteensä	20 462 000

Tietoja henkilöstöstä

	2005 toteutuma	2006 arvio	2007 arvio
Henkilötyövuodet	113	268	351
Keski-ikä	45,4	45,7	46,0
Sairauspoissaolot, työpäivää/htv	8,4	8,0	8,0

2007 talousarvio	20 462 000
2006 talousarvio	17 143 000
2005 tilinpäätös	7 200 000

27. (25.01.29) Erityismenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 1 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää onnettomuuksien tutkinnasta annetun lain (373/1985) mukaan onnettomuustutkintaa varten asetetuista tutkintalautakunnista sekä valtioneuvoston päättämässä laajuudessa kansainvälisenä yhteistyönä toimitettavasta tutkinnasta aiheutuvien palkkioiden ja muiden kulutusmenojen maksamiseen. Määrärahaa saa lisäksi käyttää konkurssiasiamiehen vähävaraisessa konkurssipesässä ottamaan kuluvastuuseen liittyen ulkomaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa antamasta sitoumuksesta mahdollisesti johtuvan korvausvastuun toteuttamiseen.

2007 talousarvio	1 000 000
2006 talousarvio	1 000 000
2005 tilinpäätös	1 333 951

29. (25.01.19) Oikeusministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 39 000 000 euroa.

2007 talousarvio	39 000 000
2006 talousarvio	39 000 000
2005 tilinpäätös	39 621 961

51. Eräät valtion maksamat korvaukset ja avustukset (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 11 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää rikosvahinkolain (1204/2005) nojalla maksettaviin rikosvahinkokorvauksiin sekä syyttömästi vangitulle tai tuomitulle valtion varoista vapauden menetyksen johdosta maksettavasta korvauksesta annetun lain (422/1974) nojalla maksettaviin korvauksiin sekä niihin liittyvien vähäisten asia-

miespalkkioiden maksamiseen. Lisäksi määrärahaa saa käyttää avustuksiin rikollisuutta ehkäisevää työtä tekeville ja rikosten uhreista huolehtiville yhteisöille, avustuksiin saamelaisten kulttuuri-itsehallinnon ylläpitämiseen, avustuksiin Julkisen Sanan Neuvostolle ja säädösaineistoa julkaiseville yhteisöille. Määrärahaa saa käyttää myös avustuksiin maakuntien liitoille, jotka alueellaan huolehtivat lainopillisen asiantuntija-avun hankkimisesta kalatalousyhteisöille eräisiin laajoihin vesiasioihin liittyvissä kysymyksissä, sekä oikeusjärjestyksen kehittämistä ja tunnetuksi tekemistä tukevan toiminnan avustamiseen.

Määrärahaa saa lisäksi käyttää avustuksiin ympäristövahingoista johtuvien oikeudenkäyntien korvaamiseen sekä ympäristönsuojelua koskevissa hallintoasioissa aiheutuneisiin tarpeellisiin edunvalvontakustannuksiin. Avustusta voidaan suorittaa, jos asialla voidaan katsoa olevan tärkeää merkitystä yleisen ympäristönsuojelun edun kannalta tai huomattavaa vaikutusta lukuisten henkilöiden oloihin ja asianosaiselle tai kantajalle aiheutuvia kuluja ei voida pitää kohtuullisina ottaen huomioon hänen maksukykynsä. Määrärahasta saa käyttää enintään 1 880 000 euroa muihin kuin rikosvahinkolain nojalla maksettaviin rikosvahinkokorvauksiin sekä syyttömästi vangitulle tai tuomitulle valtion varoista vapaudenmenetyksen johdosta maksettavasta korvauksesta annetun lain nojalla maksettaviin korvauksiin.

Käyttösuunnitelma	€
Rikosvahinkokorvaukset sekä syyttömästi vangituille ja tuomituille maksettavat korvaukset	9 650 000
Avustukset rikollisuutta ehkäisevää työtä tekeville ja rikosten uhreista huolehtiville yhteisöille (enintään)	290 000
Avustukset saamelaisten kulttuuri-itsehallinnon ylläpitämiseen (enintään)	1 330 000
Muut avustukset (enintään)	230 000
Yhteensä	11 500 000

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 1 400 000 euroa uuden rikosvahinkolain johdosta.

Henkilövahinkoasiain neuvottelukunta seuraa uuden rikosvahinkolain tavoitteiden toteutumista.

2007 talousarvio	11 500 000
2006 talousarvio	10 100 000
2005 tilinpäätös	11 392 999

10. Tuomioistuinlaitos

Selvitysosa: Riippumattomat sekä hyvin ja tehokkaasti toimivat tuomioistuimet ovat edellytys perus- ja ihmisoikeusvaatimusten mukaisen oikeusturvan toteutumiselle sekä oikeusvarmuudelle, jota niin talouden toiminta kuin kansalaisten keskinäisten suhteiden järjestäminenkin vaativat. Niin ikään ne ovat edellytys yleisen järjestyksen ja turvallisuuden säilymiselle sekä erimielisyyksien selvittämiselle tasapuolisin menettelyin ennalta asetettujen yleisten sääntöjen pohjalta.

Tuomioistuinten käsiteltäväksi tulee yhä useammin laajoja ja oikeudellisesti vaativia asioita sekä uudenlaisia oikeudellisia kysymyksiä. Eri alojen lainsäädännössä tapahtuu jatkuvasti muutoksia, jotka vaativat perehtymistä ja tulkintaa tuomioistuimissa. Myös oikeusturvaa koskevat odotukset ovat kasvaneet. Nämä seikat asettavat sekä yleisten tuomioistuinten että hallintotuomioistuinten osalta yhä suurempia vaatimuksia niin lainkäyttöjärjestelmän toimivuudelle kuin henkilöstön ammatillisille taidoillekin.

Tätä korostaa myös oikeusjärjestyksen kansainvälistyminen erityisesti Euroopan unionin jäsenyyden, Euroopan ihmisoikeussopimuksen sekä monien muiden Suomea sitovien kansainvälisten velvoitteiden myötä. Muun muassa EY-oikeus ulottaa vaikutuksensa yhä useammille oikeus-

aloille, ja sitä joudutaan soveltamaan yhä useammin niin hallintolainkäytössä kuin yleisissä tuomioistuimissakin.

Yleisissä tuomioistuimissa käsitellään ja ratkaistaan rikosoikeudellista vastuuta koskevat syyteasiat sekä yksityisoikeudellisia oikeussuhteita koskevat riita-asiat, hakemusasiat ja kirjaamisasiat. Yleiset tuomioistuimet huolehtivat siten rikosvastuun toteuttamisesta kaikilla yksityisen ja yhteiskunnallisen toiminnan aloilla. Ne vastaavat myös oikeussuojan antamisesta yksityisille ihmisille, yrityksille ja muille yhteisöille niiden keskinäisissä suhteissa sekä myös suhteissa julkisyhteisöihin silloin, kun kysymys ei ole hallinto-oikeudellisen lainsäädännön soveltamisesta.

Hallintotuomioistuimilta haetaan muutosta päätöksiin, joita tehdään kaikilla hallinnonaloilla ja hallinnon eri tasoilla. Hallintotuomioistuinten ratkaisuilla on usein asianosaisvaikuttavuuden lisäksi laajalle yhteiskunnan toiminta- ja kilpailukykyyn ulottuvia vaikutuksia. Näin esimerkiksi maankäytön suunnittelua ja rakentamista sekä liikenneyhteyksien ja tietojärjestelmien muodostamista koskevien valitusten ratkaisemisella on merkittäviä vaikutuksia työllisyyteen. Verotusta sekä taloudellista kilpailua ja julkisia hankintoja koskevat ratkaisut vaikuttavat välittömästi taloudelliseen toimintaan. Samoin ratkaisuilla on merkitystä hallinnon toimivuuden edistämisessä, sillä vähäinenkin viivytys tai epävarmuus sovellettavan lainsäädännön oikeista tulkinnoista voi aiheuttaa huomattavia lisäkustannuksia hallinnossa.

Julkishallintoa koskevalle lainsäädännölle on tunnusomaista jatkuva muutos ja laajentuminen yhä uusiin asiaryhmiin, mikä osaltaan lisää hallintotuomioistuimiin kohdistuvia odotuksia. Esimerkiksi väestörakenteen muutokset edellyttävät jatkuvaa lainsäädännön uudistamista, jolloin hallintotuomioistuinten ratkaistaviksi tulee jatkuvasti uudentyyppisiä oikeuskysymyksiä sosiaali- ja terveydenhuollon alalta. Hallinto-oikeuksien piirissä on korkeimman hallinto-oikeuden johdolla aloitettu järjestelmällinen yhteistyö laadunhallinnassa.

Tuottavuus- ja kehittämistoimiin kuuluvina toimenpiteinä nopeutetaan käräjäoikeuksien yhdistämistä ja kevennetään tuomioistuimien menettelyjä. Hovioikeusprosessia tehostetaan seulontamenettelyn avulla, ratkaisukokoonpanoja keventämällä tai muilla vuonna 2006 valmistuvassa selvityksessä esitettävillä keinoilla. Rikosasioissa vakiinnutetaan kirjallinen menettely. Laajojen asioiden käsittelyä nopeutetaan ja tehostetaan kehittämällä yhteistyötä oikeudenkäynnin eri toimijoiden kesken. Hallinto-oikeuksissa vakiinnutetaan nykyistä joustavammat käsittelykokoonpanot. Tuetaan eri tuomioistuimissa tehtävää laatutyötä.

Tuomarivastuujärjestelmää kehitetään, tuomarikoulutusjärjestelmän valmistelua sekä oikeuslaitoksen kansliahenkilöstön ammatillisen koulutusohjelman toteuttamista ja tuomioistuinten johtamiskoulutusta jatketaan. Käynnistetään hanke oikeustalon rakentamiseksi Kotkaan.

Tietoja henkilöstöstä

	2005 toteutuma	2006 arvio	2007 arvio
Yleiset tuomioistuimet			
Henkilöstömäärä, htv	2 823	2 764	2 736
Keski-ikä	46,5	47,0	47,5
Sairauspoissaolot, työpäivää/htv	7,5	7,5	7,5
Hallintotuomioistuimet			
Henkilöstömäärä, htv	658	672	668
Keski-ikä	47,7	48,0	48,5
Sairauspoissaolot, työpäivää/htv	8,9	8,5	8,5

21. Korkeimman oikeuden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 7 000 000 euroa.

Selvitysosa: Korkein oikeus on ylin tuomioistuin riita- ja rikosasioissa. Sen tärkein tehtävä on valituslupajärjestelmän pohjalta yksittäisiä valitusasioita ratkaisemalla antaa oikeuskäytäntöä ohjaavia ja yhtenäistäviä ennakkopäätöksiä lain tulkinnasta ja soveltamisesta. Lisäksi korkein oikeus käsittelee ja ratkaisee ylimääräistä muutoksenhakua koskevia asioita sekä antaa tasavallan presidentille lausuntoja armahdusasioissa ja Ahvenanmaan itsehallintoa koskevissa asioissa.

Korkein oikeus valvoo omalla toimialallaan alempien tuomioistuinten lainkäyttöä esimerkiksi seuraamalla toiminnan joutuisuutta, voimavarojen riittävyyttä ja päätösten laatua sekä laatii yleisten tuomioistuinten yhteisen toimintakertomuksen.

Korkeimpaan oikeuteen saapuvien asioiden samoin kuin myönnettävien valituslupien ja julkaistujen asiaratkaisujen määrän arvioidaan pysyvän suunnilleen aikaisempien vuosien tasolla. Vuonna 2005 saapui 3 151 asiaa, myönnettiin valituslupa 174 asiassa ja julkaistiin 145 ratkaisua. Saapuneista asioista 33 % oli riita- ja 38 % rikosasioita. Vuoden 2006 alusta voimaan tulleet säännökset tulevat jossain määrin vähentämään ylimääräisten muutoksenhakuasioiden aiheuttamaa työmäärää ja mahdollistavat siten korkeimman oikeuden työn kohdentamisen oikeuskäytännön ohjaamisen kannalta aikaisempaa tarkoituksenmukaisemmalla tavalla.

Tunnuslukutaulukko

	2005 toteutuma	2006 arvio	2007 tavoite
Ratkaistut asiat, kpl	3 154	3 150	3 150
— myönnetyt valitusluvat	174	170	180
— julkaistut ratkaisut	145	130	140
Keskimääräinen käsittelyaika (kk)			
— valituslupa-asiat	5,2	4,0	4,0
— asiaratkaisut	15,3	14,0	14,0
Toiminnallinen tehokkuus			
— taloudellisuus (€/ratkaistu asia)	2 305	2 317	2 317
— tuottavuus (ratkaistut asiat/htv)	37	37	37

Tavoitteena on, että valitusluvan myöntämistä tai epäämistä koskeva päätös annetaan mahdollisimman joutuisasti, jotta niissä asioissa, joissa valituslupaa ei myönnetä, ratkaisun lainvoimaisuus ei viivästy tarpeettomasti. Vuonna 2007 keskimääräisen neljän kuukauden käsittelyajan lisäksi tavoitteena on, että hylätyistä valituslupa-asioista 80 % käsitellään alle kuudessa kuukaudessa.

Korkeimman oikeuden päätöksistä lain (701/1993) mukaisesti perittävinä maksuina arvioidaan kertyvän 130 000 euroa momentille 12.25.01.

Määrärahan mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon 34 000 euroa siirtona Oikeushallinnon palvelukeskukseen momentille 25.01.22 sekä lisäyksenä 6 000 euroa uuteen palkkausjärjestelmään siirtymisen johdosta. Lisäksi määrärahan mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon 22 000 euroa tuottavuustoimenpiteiden johdosta.

2007 talousarvio	7 000 000
2006 lisätalousarvio	4 000
2006 talousarvio	7 000 000
2005 tilinpäätös	7 222 000

22. Korkeimman hallinto-oikeuden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 8 500 000 euroa.

Selvitysosa: Korkein hallinto-oikeus ratkaisee hallintolainkäyttöasiat ylimpänä oi-

keusasteena. Oikeusturvanäkökohtien lisäksi korkeimman hallinto-oikeuden julkaisemat ennakkopäätökset ovat tärkeitä lakien soveltamiselle valtion ja kuntien hallinnossa. Suurimpia asiaryhmiä ovat verotus, rakentaminen ja kaavoitus, ympäristöasiat, sosiaali- ja terveydenhuolto, ulkomaalaisasiat, kunnallishallinto sekä kilpailuasiat ja julkiset hankinnat. Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisemista asioista noin 85 % koskee alueellisten hallinto-oikeuksien antamia päätöksiä. Lisäksi korkein hallinto-oikeus ratkaisee muun muassa markkinaoikeuden sekä valtioneuvoston ja ministeriöiden päätöksistä tehdyt valitukset.

Korkein hallinto-oikeus valvoo lainkäyttöä esimerkiksi seuraamalla hallintotuomioistuinten toiminnan joutuisuutta, voimavarojen riittävyyttä ja päätösten laatua sekä laatii hallintotuomioistuinten yhteisen toimintakertomuksen.

Hallintotuomioistuinten päätökset ovat tärkeitä asianosaisille ja monilla päätöksillä on myös laaja yhteiskunnallinen vaikuttavuus oikeus- ja hallintokäytäntöä ohjaavina ennakkopäätöksinä sekä keskeinen asema EY-oikeuden soveltamisessa. Korkeimman hallinto-oikeuden on voitava ratkaista muutoksenhakuasiat joutuisasti. Vuonna 2007 korkeimman hallinto-oikeuden tavoitteena on ratkaista 4 100 lainkäyttöasiaa. Uusia asioita arvioidaan saapuvan 3 900.

Vuonna 2007 ratkaistavien asioiden keskimääräiseksi käsittelyajaksi arvioidaan muodostuvan 10 kuukautta siten, että niistä 28 % on ratkaistu alle kuudessa kuukaudessa ja 25 % 6—9 kuukaudessa (28 ja 20 % vuonna 2005).

Tunnuslukutaulukko

	2005 toteutuma	2006 arvio	2007 tavoite
Ratkaistut asiat, kpl	4 009	4 000	4 100
Keskimääräinen käsittelyaika (kk)	10,6	10,0	9,7
Toiminnallinen tehokkuus			
— taloudellisuus (€/ratkaistu asia)	2 176	2 179	2 180
— tuottavuus (ratkaistut asiat/htv)	41	40	41

Korkeimman hallinto-oikeuden suoritteista lain (701/1993) mukaisesti perittävinä maksuina arvioidaan kertyvän 300 000 euroa momentille 12.25.01.

Määrärahan mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon 40 000 euroa siirtona Oikeushallinnon palvelukeskukseen momentille 25.01.22 ja lisäyksenä 4 000 euroa uuteen palkkausjärjestelmään siirtymisen johdosta. Lisäksi määrärahan mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon 22 000 euroa tuottavuustoimenpiteiden johdosta.

2007 talousarvio	8 500 000
2006 lisätalousarvio	3 000
2006 talousarvio	8 500 000
2005 tilinpäätös	8 741 000

23. Muiden tuomioistuinten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 203 627 000 euroa.

Käräjäoikeuksien tuomiopiirijärjestelyihin liittyen (Kokemäki, Kyrönmaa, Orimattila ja Turunseutu) voidaan 1.10.2007 lukien perustaa neljä käräjätuomarin virkaa (3 T13 ja 1 T11) edellyttäen, että samasta ajankohdasta lukien lakkautetaan neljä laamannin virkaa (1 T17 ja 3 T15).

Hovioikeuksiin voidaan organisaatio- ja henkilöstörakenteen kehittämiseksi 1.3.2007 lukien perustaa yksi hovioikeuden laamannin virka (T16) ja kolme hovioikeudenneuvoksen virkaa (2 T14 ja 1 T12) edellyttäen, että vastaavasti vähennetään määräaikaisia hovioikeudenneuvoksia ja viskaaleita.

Hallinto-oikeuksiin voidaan 1.3.2007 lukien perustaa neljä hallinto-oikeustuomarin virkaa (3 T13 ja 1 T11) edellyttäen, että vastaavasti vähennetään määräaikaisia hallinto-oikeustuomareita ja hallinto-oikeussihteereitä.

Vakuutusoikeuteen voidaan 1.3.2007 perustaa 3 vakuutusoikeustuomarin virkaa (2 T13 ja 1 T11) uuden sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan perustamisen ja sen päätöksiin liittyvien valitusten aiheuttaman lisätyömäärän johdosta.

Nettobudjetoinnissa otetaan tuloina huomioon Maanmittauslaitoksen kiinteistötietojärjestelmän tuloista asetuksen perusteella oikeusministeriölle jakamat osuudet sekä EU:lta saatavat tulot.

Selvitysosa: Hovioikeuksiin saapuvien asioiden määrän arvioidaan pysyvän aikaisempien vuosien tasolla noin 12 500 asiana. Asioista oli 25 % riita- ja 67 % rikosasioita vuonna 2005. Ratkaistujen asioiden määrä on vuoteen 2004 verrattuna laskenut selvästi seulontamenettelyyn liittyvien ongelmien vuoksi. Lainsäädäntöä ollaan kuitenkin tarkistamassa ja työmenetelmien kehittämistä jatketaan. Keskimääräinen käsittelyaika oli vuonna 2005 7,9 kuukautta. Käsittelyajoissa on edelleen huomattavia hovioikeuskohtaisia eroja: kun vuonna 2005 asiat Kouvolan hovioikeudessa ratkaistiin 5,1 kuukaudessa, viipyivät ne Helsingin hovioikeudessa 11,2 kuukautta. Tavoitteena on, että henkilöstövoimavaroja uudelleen kohdentamalla tämä noin kuuden kuukauden käsittelyaikaero supistuu neljään kuukauteen vuonna 2007. Keskimääräisen 8 kuukauden käsittelyaikatavoitteen lisäksi tavoitteena on, että 50 % asioista ratkaistaan alle kuudessa kuukaudessa ja 25 % 6—12 kuukaudessa (53 ja 24 % v. 2005).

Hallinto-oikeuksien asiamäärät kasvoivat vuonna 2005 noin 14 % pääosin Helsingin hallinto-oikeuteen saapuneiden autoverovalitusten vuoksi. Vuonna 2005 suurimpia asiaryhmiä olivat sosiaali- ja terveydenhuolto (27 %), verot (26 %), taloudellinen toiminta mukaan lukien liikenne- ja viestintäasiat (15 %), ulkomaalaisasiat (9 %) sekä rakentaminen ja ympäristöasiat yhteensä 11 %. Saapuneiden asioiden määrän arvioidaan myös vuosina 2006 ja 2007 pysyvän vähintään samalla tasolla kuin vuonna 2005 johtuen muun ohella ympäristösuojelulainsäädännön voimaantuloon liittyvien ympäristölupahakemusten lisääntymisestä.

Keskimääräinen käsittelyaika oli vuonna 2005 8,4 kuukautta vaihdellen Turun hallinto-oikeuden 6,3 kuukaudesta Kouvolan hallinto-oikeuden 11,7 kuukauteen. Tavoitteena on voimavaroja uudelleen kohdentamalla supistaa käsittelyaikaero neljään kuukauteen vuonna 2007. Keskimääräisen 8,5 kuukauden käsittelyaikatavoitteen lisäksi tavoitteena on, että asioista 45 % ratkaistaan alle kuudessa kuukaudessa ja 32 % 6—12 kuukaudessa (45 ja 32 % v. 2005).

Käräjäoikeuksiin saapui vuonna 2005 yhteensä 768 000 asiaa. Vuonna 2007 asiamäärien arvioidaan pysyvän aiempien vuosien tasolla muissa kuin kiinteistöasioiden asiaryhmissä. Kiinteistöasioiden vähentymiseen vaikuttaa maakaaren siirtymäkauden päättyminen vuonna 2006. Rikosoikeudellisia asioita ratkaistiin kaikkiaan noin 97 000 asiaa, joista 65 000 oli varsinaisia rikosasioita ja muut pakkokeinoasioita ja sakon muuntoasioita sekä muita rikosoikeudellisia asioita. Siviiliasioita ratkaistiin yhteensä 191 000 asiaa. Ratkaistuista asioista kappalemääräisesti, mutta ei työmäärällisesti, merkittävimmän asiaryhmän muodostivat kiinteistöasiat (63 %), joita ratkaistiin noin 486 000 asiaa.

Saapuneista rikosoikeudellisista asioista 38 % liittyi liikenteeseen. Rattijuopumuksia tai törkeitä rattijuopumuksia oli 30 % ja muita liikenneturvallisuuteen liittyviä asioita 8 %. Pahoinpitelyrikosten osuus oli 13 %. Rikosasioiden määrän arvioidaan kokonaisuudessaan pysyvän vuoden 2005 tasolla. Vuonna 2005 lautamieskokoonpanossa ratkaistiin noin 44 000 rikosasiaa. Rikosprosessin keventämistä yksinkertaisissa rikosasioissa koskeva muutos tulee voimaan lokakuun alussa 2006. Muutos vähentää istunnossa ratkaistujen asioiden määrää ja lautamieskustannuksia.

Keskimääräinen käsittelyaika rikosasioissa oli 3,3 kk ja pääkaupunkiseudun suurissa käräjäoikeuksissa 4,0—6,4 kk. Vuonna 2007 ta-

voitteena on, että minkään käräjäoikeuden keskimääräinen käsittelyaika ei ole yli 3 kk pidempi koko maan keskiarvoon verrattuna. Lisäksi tavoitteena on, että 50 prosentissa rikosasioista käsittelyaika on enintään 2 kk. Käsittelyaika saa ylittää 9 kk enintään 10 prosentissa rikosasioista.

Suppealla haastehakemuksella vireille tulleiden riita-asioiden käsittelyaika oli 2 kk. Istunnossa käsiteltyjen 5 668 riita-asian (3,9 % riita-asioista) keskimääräinen käsittelyaika oli 9,8 kk. Vuonna 2007 tavoitteena on, että pääkäsittelyssä ratkaistavista asioista 35 % ratkaistaan alle kuudessa kuukaudessa ja 75 % alle 12 kuukaudessa.

Markkinaoikeuteen saapui vuonna 2005 yli 600 asiaa, missä on kasvua 71 % edelliseen vuoteen verrattuna. Julkisia hankintoja koskevien valitusten määrä kasvoi noin 200 asialla ja energiamarkkinaviraston sähkömarkkinalain mukaisista päätöksistä saapui 77 valitusta. Vuonna 2005 ratkaistiin 292 asiaa, joista yli 90 % koski julkisia hankintoja ja keskimääräinen käsittelyaika oli noin 6 kuukautta. Asiamäärien yllättävästä kasvusta johtuen markkinaoikeus on pahoin ruuhkautunut vuosille 2005 ja 2006 osoitetuista lisävoimavaroista huolimatta. Kun asiamäärien arvioidaan pysyvän korkeina myös vuonna 2007, markkinaoikeuden voimavaroja on edelleen lisättävä, jotta käsittelyajat säilyisivät kohtuullisina.

Vakuutusoikeuteen vuonna 2005 saapuneiden asioiden määrä oli noin 10 900, mikä on 7 % vähemmän kuin edellisenä vuonna. Suurimpia asiaryhmiä olivat työttömyysturva-, opintotuki-, tapaturma- sekä työ- ja kansaneläkeasiat. Ruuhkautumiskehitys kuitenkin jatkui, kun saapuneiden asioiden määrä ylitti ratkaistujen määrän ja keskimääräinen käsittelyaika piteni 14 kuukauteen. Vuodeksi 2006 osoitetuilla lisävoimavaroilla, jotka on tarkoitus myöntää myös vuonna 2007, ruuhkautumiskehitys arvioidaan voitavan pysäyttää ja käsittelyaikoja asteittain lyhentää.

Valmisteilla oleva sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnasta annettava laki merkitsee vakuutusoikeuden asiamäärän kasvua 1 300—1 500 asialla eli yli 10 prosentilla. Nykyiset jutturuuhkat huomioon ottaen vakuutusoikeuteen on tämän vuoksi palkattava lisähenkilöstöä.

Työtuomioistuimeen saapui v. 2005 140 asiaa ja määrän arvioidaan pysyvän tällä tasolla vuosina 2006 ja 2007.

Tuomioistuimille on talousarvion valmistelun yhteydessä alustavasti asetettu vuodeksi 2007 seuraavat toiminnalliset tavoitteet:

Tunnuslukutaulukko

	2005 toteutuma	2006 tavoite	2007 tavoite
Hovioikeudet			
Ratkaistut asiat, kpl	12 921	12 930	12 900
Keskimääräinen käsittelyaika, kk	7,9	7,9	8
Taloudellisuus (€/ratkaistu asia)	2 663	2 689	2 690
Tuottavuus (ratkaistut asiat/htv)	25	25	25
Käräjäoikeudet			
Ratkaistut asiat, kpl	773 836	835 522	770 000
Painotettu työmäärä	175 912	182 647	175 000
Keskimääräinen käsittelyaika, kk			
— Rikosasiat	3,3	3,1	3,2
— Laajat riita-asiat	8,0	7,9	7,9
— Summaariset asiat	2,0	2,1	2,0
— Velkajärjestelyasiat	5,9	5,8	5,8

Taloudellisuus (€/pain. työmäärä)	726	692	706
Tuottavuus (pain. työmäärä/htv)	80	85	85
Istuntoasiat/tuomarihtv	115		100
Hallinto-oikeudet			
Ratkaistut asiat, kpl	22 480	22 100	22 000
Keskimääräinen käsittelyaika, kk	8,4	8,5	8,5
Taloudellisuus (€/ratkaistu asia)	1 196	1 262	1 260
Tuottavuus (ratkaistut asiat/htv)	52	50	50
Vakuutusoikeus			
Ratkaistut asiat, kpl	10 580	11 400	11 400
Keskimääräinen käsittelyaika, kk	14,0	13,5	13,0
Taloudellisuus (€/ratkaistu asia)	586	584	590
Tuottavuus (ratkaistut asiat/htv)	99	104	104
Markkinaoikeus			
Ratkaistut asiat, kpl	292	330	450
Keskimääräinen käsittelyaika, kk	6,2	7,0	8,0
Taloudellisuus (€/ratkaistu asia)	4 086	3 727	59
Tuottavuus (ratkaistut asiat/htv)	17	19	19
Työtuomioistuin			
Ratkaistut asiat, kpl	163	145	140
Keskimääräinen käsittelyaika, kk	5,2	5,0	5,0
Taloudellisuus (€/ratkaistu asia)	5 646	6 414	6 400
Tuottavuus (ratkaistut asiat/htv)	14	13	13

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	205 775	201 781	205 127
Bruttotulot	2 638	1 800	1 500
Nettomenot	203 137	199 981	203 627
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	11 512		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	10 920		

Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 1 500 000 euroa tuomioistuinten toimintaedellytysten turvaamiseen, 768 000 euroa uuteen palkkausjärjestelmään siirtymisen johdosta ja 586 600 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena sekä vähennyksenä 896 000 euroa siirtona Oikeushallinnon palvelukeskukseen momentille 25.01.22 ja 35 000 euroa yhden henkilön palkkausmenojen siirtona momentille 25.50.21. Lisäksi määrärahan mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon 220 000 euroa tuottavuustoimenpiteiden johdosta.

Määrärahan käytön arvioitu jakautuminen	€
Hovioikeudet	34 000 000
Käräjäoikeudet	125 000 000
Hallinto-oikeudet	28 000 000
Erityistuomioistuimet	9 000 000
Tietohallinto- ja muut menot	7 627 000
Yhteensä	203 627 000

Tuomioistuinten suoritteista lain mukaisesti perittävinä maksuina arvioidaan kertyvän noin 31 000 000 euroa momentille 12.25.01. Niiden suoritteiden kokonaiskustannuksista, joista maksuja peritään, voidaan maksuilla kattaa noin 42 %.

2007 talousarvio	203 627 000
2006 lisätalousarvio	463 000
2006 talousarvio	199 981 000
2005 tilinpäätös	202 545 000

27. (25.10.29) Erityismenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 6 400 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää viranomaistoiminnasta lakien ja asetusten nojalla aiheutuvien oikeudenkäyntikulujen sekä valtion maksettavaksi vahingonkorvauslain (412/1974) nojalla määrättyjen korvausten maksamiseen.

2007 talousarvio	6 400 000
2006 talousarvio	6 400 000
2005 tilinpäätös	7 316 020

30. Oikeudelliset palvelut ja julkinen oikeusapu

Selvitysosa: Oikeusavun vaikuttavuutta ja tuottavuutta lisätään vakinaistamalla oikeudellisen neuvonnan kokeilut. Yksityisille oikeusavustajille tehtävien oikeusapupäätösten käsittelyn keskittämisvaihtoehdot selvitetään vuoden 2007 aikana osana tuottavuusohjelmaa. Oikeusaputoimistojen verkostoa kehitetään ja resursseja kohdennetaan kysynnän mukaisesti oikeusapupalvelujen laatua heikentämättä. Oikeusavun vaikuttavuutta ryhdytään kuvaamaan myös sovintoon päättyneiden asioiden määrillä.

Oikeusturvaa tulee saada koko maassa tasapuolisesti ja varhaisessa vaiheessa kunkin asian ratkaisemiseen soveltuvassa joustavassa menettelyssä ja kohtuullisin kustannuksin. Oikeusaputoimistosta kansalainen voi saada itselleen oikeudellisen asian hoitamista varten avustajan kokonaan tai osittain valtion varoilla. Oikeusapu kattaa kaikki oikeudelliset asiat. Oikeusaputoimistot tekevät myös oikeusapupäätökset. Oikeusapua ei myönnetä, jos hakijalla on oikeusturvavakuutus, josta asian kulut voidaan korvata. Oikeusapua ei myöskään anneta yrityksille eikä yhteisöille.

Kuluttajariitalautakunta toteuttaa oikeusturvaa antamalla kirjallisia ratkaisusuosituksia kuluttajien ja elinkeinoharjoittajien välisiin kulutushyödykkeen hankintaan liittyviin erimielisyyksiin, jotka kuluttajat ovat saattaneet lautakunnan käsiteltäväksi. Lisäksi lautakunta käsittelee asuntokauppariitoja. Lautakunta myös sovittelee riitoja. Lautakunta neuvoo ja kouluttaa kuluttajaneuvojia sekä vastaa kansalaisten ja elinkeinoharjoittajien kirjallisiin tiedusteluihin. Lautakunta tiedottaa ratkaisuistaan ja seuraa suositustensa noudattamista. Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen kuluttajariitalautakunnasta, jolla lautakunnan toimivaltaa laajennetaan muun muassa asumista koskeviin asioihin sekä otetaan käyttöön ryhmävalitus.

Tietoja henkilöstöstä

	2005 toteutuma	2006 arvio	2007 arvio
Oikeusaputoimistot			
Henkilöstömäärä, htv	453	450	448
Keski-ikä	48,1	48,5	49
Sairauspoissaolot, työpäivää/htv	9,4	9	9
Kuluttajariitalautakunta			
Henkilöstömäärä, htv	10	29	36
Keski-ikä	46,8	48,0	48,5
Sairauspoissaolot, työpäivää/htv	4,8	5	5

21. Oikeusaputoimistojen ja kuluttajariitalautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 22 705 000 euroa.

Nettobudjetoinnissa otetaan huomioon tulot oikeusapumaksusta, oikeusavun saajan maksamat korvaukset samoin kuin hävinneen vastapuolen korvaukset oikeudenkäyntikuluista.

Selvitysosa: Momentin nimike on muutettu.

Oikeusaputoimistoihin saapui vuonna 2005 yhteensä noin 53 500 asiaa, joka on vuoden 2004 tasoa. Siviili- ja hallinto-oikeudellisia asioita oli 82 %, joista perintö- ja perheoikeudellisia asioita oli 47 %, muita siviilioikeudellisia 34 % ja 1 % velkajärjestelyasioita. Rikosasioiden osuus oli 18 %. Vuonna 2007 asiamäärien arvioidaan kasvavan. Käsitellyistä asioista 32 % annettiin oikeudellinen neuvo, asiakirjan laatimiseen päättyi 23 % asioista, tuomioistuinkäsittelyssä ratkaistiin 24 % ja 21 % asioista päättyi joko hallintoviranomaisen käsittelyyn tai muuhun toimenpiteeseen. Yksityisten asiamiesten asiakkaille tehtiin 22 500 oikeusapupäätöstä ja 1 873 taloudellista selvitystä. Käsiteltyjen asioiden määrä on edellisen vuoden tasoa.

Lokakuussa 2005 alkaneeseen oikeusapuohjaukseen tuli vuonna 2005 noin 2 400 puhelua. Näistä 21 % päättyi puhelinneuvoon eikä vaatinut jatkotoimenpiteitä. Oikeudelliseen neuvontaan ohjattiin 38 % puheluista, 28 prosentissa puheluista ohjattiin soittaja ottamaan yhteys oikeusavustajaan, asianajajaan tai muuhun lakimieheen, 12 prosentissa soittaja ohjattiin ottamaan yhteys toiseen viranomaiseen. Perintöasioihin liittyviä yhteydenottoja oli eniten, noin 20 % puheluista. Oikeusaputoimistojen jonotusaika oli noin 12 päivää, joka on edellisen vuoden tasoa. Vuonna 2007 jonotusajan arvioidaan pysyvän edellisen vuoden tasolla.

Kuluttajavalituslautakuntaan saapui vuonna 2005 valituksia 3 800 kappaletta, joka on edellisen vuoden tasoa. Autojen ja ym. kulkuneuvojen valituksia oli eniten, 15 % asioista. Käsiteltyjen valitusten määrä oli 15 % edellistä vuotta vähemmän. Lautakunnan antamien suositusten noudattamisaste on 70—80 %, joka on edellisten vuosien tasoa. Lautakunnan käsittelyaika yleisellä osastolla on 7,1 kk ja asuntokauppaosastolla 13,4 kk. Vuodelle 2006 myönnettyjen lisäresurssien arvioidaan vähentävän asiaruuhkaa ja myös lyhentävän käsittelyaikaa.

Oikeusaputoimistoille ja kuluttajariitalautakunnalle on talousarvion valmistelun yhteydessä alustavasti asetettu vuodeksi 2007 seuraavat toiminnalliset tavoitteet:

Oikeusaputoimistot

	2005 toteutuma	2006 arvio	2007 tavoite
Käsitellyt asiat, kpl	53 861	55 314	55 300
Oikeusapupäätökset, kpl	22 500	22 541	22 500
Taloudellisuus (€/painotettu työmäärä)	82	84	83
Tuottavuus (painotettu työmäärä/htv)	510	546	540
Jonotusaika, pv		12	12

Kuluttajariitalautakunta

	2005 toteutuma	2006 arvio	2007 tavoite
Käsitellyt valitukset, kpl	3 404	3 700	4 000
Taloudellisuus (€/käsitelty asia)	459	440	440
Tuottavuus (käsitellyt asiat/htv)	117	123	123
Käsittelyaika, kk			
— asuntokauppa-asiat	13,4	12,0	11,0
— muut asiat	7,1	9,0	8,0

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	24 463	25 751	26 605
Bruttotulot	4 052	3 900	3 900
Nettomenot	20 411	21 851	22 705
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	3 863		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	4 661		

Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 300 000 euroa kuluttajariitalautakunnan toimivallan laajentamisen johdosta muun muassa asumiseen, 334 000 euroa uuteen palkkausjärjestelmään siirtymisen johdosta ja 69 600 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena. Lisäksi määrärahan mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon 44 000 euroa tuottavuustoimenpiteiden johdosta.

2007 talousarvio	22 705 000
2006 lisätalousarvio	91 000
2006 talousarvio	21 851 000
2005 tilinpäätös	21 208 000

50. Yksityisille oikeusavustajille maksettavat korvaukset (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 32 400 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää oikeusapulain (257/2002), yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain (57/1993), oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain (689/1997) sekä konkurssilain (120/2004) soveltamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Käyttösuunnitelma	€
Oikeusapu ja puolustus	28 400 000
Asianomistajan avustaminen	100 000
Yksityishenkilön velkajärjestely	1 700 000
Syytteestä vapautetun oikeudenkäyntikulujen korvaus	1 500 000
Konkurssilain mukaisten julkisselvittäjien ja pesänhoitajien palkkiot	700 000
Yhteensä	32 400 000

Selvitysosa: Yksityisille oikeusavustajille maksettavista korvauksista 78 % kertyy käräjäoikeuksista, 19 % hovioikeuksista sekä noin 3 % muista tuomioistuimista. Vuonna 2005 yksityinen oikeusavustaja määrättiin noin 32 000 asianosaiselle ja maksetut korvaukset asianosaista kohti olivat keskimäärin 976 euroa. Menoja alennetaan muuttamalla oikeusapulainsäädäntöä siten, että oikeusapu kohdennetaan aiempaa tarkemmin oikeusturvatarpeen mukaisesti.

2007 talousarvio	32 400 000
2006 talousarvio	34 400 000
2005 tilinpäätös	35 292 595

40. Maksuhäiriöt, ulosotto ja konkurssivalvonta

Selvitysosa: Ulosoton vaikuttavuuden ja tuottavuuden parantamiseksi kehitetään ulosoton organisaatiota, henkilöstön osaamista ja tehtävärakenteita, menettelytapoja ja toimintaprosessia. Ulosottolain kokonaisuudistuksen III vaiheessa lisätään menettelyn joustavuutta uudistamalla palkan ulosmittausta, ulosmittausta, omaisuuden realisointia ja rahasaatavan perintää koskevat muut säännökset. Ulosottomaksujen painopistettä siirretään pois heikoimmassa taloudellisessa asemassa olevilta velallisilta perittävistä taulukkomaksuista. Ulosottolain muutos tulee voimaan vuoden 2007 alusta. Uudistus tulee helpottamaan heikoimmassa taloudellisessa asemassa olevien velallisten asemaa ja pienentämään perintätulosta. Ulosottolainsäädännön kokonaisuudistuksen viimeisen vaiheen (IV) käsittävä hallituksen esitys on annettu eduskunnalle kesällä 2006. Esitykseen sisältyvät veroulosottoa ja ulosoton hallinnon ja viranomaistoiminnan organisaatiota koskevat säännökset. Muutosten on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2008 alusta. Ulosottolaitoksen organisaatiota kehitettäisiin näiden säännösten pohjalta niin, että ulosottopiirien määrä olisi 22 vuoden 2008 alussa, kun se tällä hetkellä on 51. Organisaatiomuutoksella pyritään nykyistä tasaisempaan työnjakoon, parempaan tuottavuuteen ja vaikuttavuuteen.

Perintämenettelyn tehostamiseksi ja kustannusten alentamiseksi yksinkertaistetaan riidattomien saatavien perintää. Kehitetään velkojalle, velalliselle ja julkiselle taloudelle perintäprosessin eri vaiheissa koituvien kustannusten seurantaa ja hallintaa.

Vakiinnutetaan uuden konkurssilain mukaisen julkisselvityksen mukaiset käytännöt ja kehitetään toiminnan tavoitteenasettelua sekä jatketaan uudistettujen yksityishenkilöiden ja yritysten selvitysmenettelyjen toimivuuden seurantaa ja arviointia. Kehitetään luottotietolainsäädäntöä koskien myös yrittäjien ja yhteisöjen luottotietoja. Tehostetaan yhteistyössä ulosotto-, konkurssivalvonta- sekä muiden viranomaisten kanssa talousrikollisuuden ja harmaan talouden vastaista toimintaa vahvistamalla ulosoton erikoisperintää sekä parannetaan toiminnan tuloksellisuuden arviointia väärinkäytösten paljastamisen, rikoshyödyn ja keinotekoisin järjestelyin täytäntöönpanon ulottumattomiin saatetun omaisuuden takaisinsaannin suhteen.

Tietoja henkilöstöstä

	2005 toteutuma	2006 arvio	2007 arvio
Ulosottolaitos			
Henkilötyövuodet	1 420	1 417	1 409
Keski-ikä	48,5	49,0	49,5
Sairauspoissaolot, työpäivää/htv	10,5	10,0	10,0
Konkurssiasiamiehen toimisto			
Henkilötyövuodet	10	10	10
Keski-ikä	44,7	45,0	45,5
Sairauspoissaolot, työpäivää/htv	2,4	2,5	2,5

21. Ulosottolaitoksen ja konkurssivalvonnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 80 031 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Konkurssiasiamiehen toimiston, kihlakuntien ulosottovirastojen ja Ahvenanmaan maakunnanvoudinviraston toimintamenojen sekä kihlakunnanvirastojen ulosotto-osastojen muiden kuin momentilta 26.07.21 (Kihlakunnanvirastojen toimintamenot) rahoitettavien toimintamenojen maksamiseen. Momentin määrärahasta maksetaan myös ulosottolaitoksen keskitettyjen tietojärjestelmien käytöstä, ylläpidosta ja kehittämisestä aiheutuvat menot.

Nettobudjetoinnissa otetaan tuloina huomioon Konkurssiasiamiehen toimiston erityistilintarkastuksista takaisin perittävät korvaukset.

Selvitysosa: Ulosottoon saapui vuonna 2005 perittäväksi 2,2 miljoonaa asiaa ja 3,1 mrd. euroa. Ulosottovelallisten määrä oli vuoden lopussa 262 000. Ulosottopiirien toiminnan kannalta vuosi 2004 oli poikkeuksellinen. Maaliskuussa voimaan tullut ulosottolain kokonaisuudistuksen II vaihe ja samanaikaisesti käyttöön otettu ulosoton uusi tietojärjestelmä hidastivat asioiden käsittelyä ja perintää. Vuosien 2006—2007 aikana toiminnan arvioidaan normalisoituvan. Käsiteltyjen asioiden määrän, niiden käsittelyaikojen ja perityn euromäärän arvioidaan palautuvan perinteiselle hyvälle tasolle.

Vuoden 2005 aikana on otettu käyttöön uusia täydentäviä tunnuslukuja, joiden perusteella voidaan arvioida saavutettuja tuloksia perintätuloksen, väärinkäytöksiin puuttumiskyvyn, ulosottovelallisten selviytymisen ja perintäkustannusten kannalta. Tunnuslukuja kehitetään edelleen toiminnan vaikuttavuuden mittaamiseksi ja uudelleen organisoimiseksi. Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen oikeusministeriö on asettanut *ulosottolaitoksen* toiminnalle vuodelle 2007 alustavasti seuraavat tulostavoitteet:

Tunnuslukutaulukko

	2005 toteutuma	2006 arvio	2007 arvio/tavoite
Käsitellyt asiat (1 000 kpl)	2 655	2 450	2 400
Tilitetty hakijoille (milj. €)	657	640	640
Onnistunut perintä			
Asiamääristä, %	35,8	38,0	40,0
Rahamääristä, %	20,1	20,0	20,0
Keskimääräinen käsittelyaika, kk	6,4	6,4	6,0

Taloudellisuus (€/käsitelty asia)			
Ulosottovirastot	29	30	32
Ulosotto-osastot	26	28	30
Tuottavuus (käsitellyt asiat/htv)	1 781	1 710	1 700

Konkurssiasiamiehen toimisto. Uuden konkurssilain myötä käynnistyneellä julkisselvitysmenettelyllä pyritään erityisesti torjumaan harmaata taloutta ja talousrikollisuutta. Julkisselvitys käynnistetään konkurssiasiamiehen aloitteesta sellaisissa vähävaraisissa konkurssipesissä, joissa havaitaan velallisen toimintaan liittyviä erityisiä selvitystarpeita. Julkisselvityskäytäntöjen kehittämistä jatketaan laajalla neuvonnalla ja koulutuksella. Myös konkurssipesien erityistarkastuksia kehitetään paremmin vähävaraisten konkurssipesien ja julkisselvitystilanteiden tarpeet huomioon ottaviksi. Konkurssiasiamiehen varoin teetettävien erityistarkastusten kustannuksista arvioidaan saatavan perittyä valtiolle takaisin noin 25 %.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	78 846	79 120	80 151
Bruttotulot	104	120	120
Nettomenot	78 742	79 000	80 031
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	6 357		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	8 024		

Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon yhteistoimintamääräyksistä johtuen 1 050 000 euroa 11 kihlakunnanviraston ulosotto-osaston yhdistämisestä kihlakunnan ulosottovirastoihin siirtona momentilta 26.07.21, 379 000 euroa uuteen palkkausjärjestelmään siirtymisen johdosta ja 224 100 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena sekä vähennyksenä 700 000 euroa siirtona Oikeushallinnon palvelukeskukseen momentille 25.01.22, 28 000 euroa siirtona momentille 26.01.23 ja 176 000 euroa tuottavuustoimenpiteiden johdosta.

Määrärahan käytön arvioitu jakautuminen	€
Ulosottolaitos	70 796 000
Konkurssiasiamiehen toimisto	1 035 000
Tietohallintomenot	8 200 000
Yhteensä	80 031 000

Ulosottomaksutuloina arvioidaan momentille 12.25.47 kertyvän noin 51 000 000 euroa. Niiden suoritteiden kokonaiskustannuksista, joista ulosottomaksuja peritään, voidaan maksuilla kattaa 86 %.

2007 talousarvio	80 031 000
2006 lisätalousarvio	244 000
2006 talousarvio	79 000 000
2005 tilinpäätös	80 409 000

50. Rangaistusten täytäntöönpano

Selvitysosa: Vankien määrä on ollut vuosina 2005—2006 yli 40 prosenttia suurempi kuin viime vuosikymmenen lopulla. Vankeja oli vuonna 2005 keskimäärin 3 888. Vuonna 2006 määrän arvioidaan olevan keskimäärin 3 950. Sakon muuntorangaistusten täytäntöönpanoa koskevat muutokset, uudet säännökset ehdonalaisesta vapauttamisesta ja valvotun koevapauden käyttöönotto vaikuttavat vankimäärää vähentävästi. Vuonna 2007 vankeja arvioidaan olevan keskimäärin 3 800. Vuoden 2007 alussa on vankiloissa käytössä yhteensä 3 636 majoituspaikkaa.

Rangaistusten täytäntöönpanon vaikuttavuutta parannetaan lisäämällä seuraamusten sisällön yksilöllistä suunnitelmallisuutta, tehostamalla päihdehoitoa ja tehostamalla vangin tukea ja valvontaa vapautumisvaiheessa. Rangaistusajan suunnittelusta vastaavien sijoittajayksiköiden toiminta vakiinnutetaan. Yhdyskuntaseuraamuksiin liittyvää päihdekuntoutusta lisätään. Valvotun koevapauden käyttöä lisätään ja sisältöä kehitetään.

Vuoden aikana vankeusrangaistusta suorittamaan tulevien määrä on noin 3 800 ja sakon muuntorangaistusta suorittamaan tulevien määrä noin 1 700. Yksilöllisten rangaistusajan suunnitelmien toteuttamiseksi lisätään osa-aikaisesti järjestettäviä toimintoja. Suljettujen laitosten ylimajoituksen tasaamiseksi tehostetaan avolaitospaikkojen käyttöä.

Uuden lainsäädännön tavoitteiden toteutumisen tukemiseksi vankeinhoitolaitos on organisoitu viideksi aluevankilaksi. Aluevankiloiden organisaatio- ja henkilöstörakennetta uudistetaan suunnitelmallisen ja tavoitteellisen lähityön vaatimuksia vastaavaksi. Rikosseuraamusviraston organisaatiota uudistetaan vastaamaan muuttuneita tehtäviä ja koko rikosseuraamusalan tehokkaan johtamisen vaatimuksia. Osana valtionhallinnon tuottavuuden parantamista koskevaa toimenpideohjelmaa tehdään vuonna 2006 käynnistetyn selvitystyön pohjalta suunnitelmat palvelujen tuottamisesta, hankintatavasta ja ulkopuolisten palveluntuottajien käyttämisestä sekä muutosten toteuttamisaikataulusta. Vankeinhoidon koulutuskeskuksessa järjestettävässä henkilöstön koulutuksessa siirretään painopistettä eri aloilla hankittua ammattitaitoa täydentävään koulutukseen.

Vuonna 2007 otetaan Turkuun rakennettavan uuden vankilan valmistuessa käyttöön 262 majoituspaikkaa, missä yhteydessä poistetaan käytöstä 396 vanhaa majoituspaikkaa. Lisäksi Vankimielisairaalan 40 potilaspaikkaa siirtyy uusiin tiloihin. Vuonna 2007 on tarkoitus aloittaa Kuopion vankilan peruskorjaus- ja lisärakennustyöt. Lisäksi jatketaan Mikkelin vankilan perusparannus- ja lisärakennushankkeen suunnittelua. Näiden hankkeiden toteutumisen jälkeen on peruskorjaamatta 512 vankipaikkaa.

Korjausrakentamisessa painotetaan ns. paljusellejä, joista Euroopan neuvoston kidutuksen vastainen komitea on toistuvasti arvostellut Suomea. Erikseen kartoitetaan keinot ratkaista paljusselliongelma Hämeenlinnan vankilan naisosastolla. Käynnistetään Kylmäkosken vankilan laajennushanke liittyen äkillisistä rakennemuutoksista kärsivien alueiden erityisrahoitukseen.

Yhdyskuntaseuraamuksia suorittaneiden määrä on kuluvan vuosikymmenen alkupuoliskolla lisääntynyt ja oli vuonna 2005 päivittäin keskimäärin lähes 4 800. Vuonna 2007 määrän arvioidaan olevan 4 940. Lokakuun alussa 2006 voimaan tulevien säädösmuutosten arvioidaan lisäävän ehdonalaisesti vapautuneiden valvottavien määrää noin 150:llä. Ehdollisesti rangaistujen valvontaan määrättävien nuorten määrän arvioidaan vähenevän. Täytäntöönpantaviksi tulevien yhdyskuntapalvelutuomioiden määrän arvioidaan lisääntyvän hieman ja olevan noin 4 100.

Toiminnan laajuus

	2005 toteutuma	2006 talousarvio	2007 arvio
Vankeja keskimäärin	3 888	3 820	3 800
Vapaudesta vankilaan tulleet	7 552	7 500	7 500
Yhdyskuntaseuraamuksia suorittavia keskimäärin	4 791	4 910	4 940
Täytäntöönpantaviksi tulevat yhdyskuntaseuraamukset	5 819	6 080	6 140

Tietoja henkilöstöstä

	2005 toteutuma	2006 arvio	2007 arvio
Rangaistusten täytäntöönpano			
Henkilöstömäärä, htv	3 160	3 175	3 150
Keski-ikä	43,4	43,5	43,5
Sairauspoissaolot, työpäivää/htv	14,3	14,0	13,8

21. Rangaistusten täytäntöönpanon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 198 580 000 euroa.

Määrärahasta saa käyttää vankeinhoitolaitoksen työtoiminnan liiketaloudellisten suoritteiden hintojen alentamiseen enintään 5 700 000 euroa ja vankeinhoitolaitoksen toiminnallisista tarpeista aiheutuvien henkilökunnan asuntojen vuokraosuuksien alentamiseen enintään 2 000 000 euroa.

Nettobudjetoinnissa on otettu huomioon laitosmyymälöiden myyntitulot, Satakunnan vankilan toiminnan tulot, Vankeinhoidon koulutuskeskuksen tulot, tulot mielentilatutkimuksista sekä EU:lta saatavat tulot lukuun ottamatta maataloustukia.

Selvitysosa: Oikeusministeriö on asettanut talousarvioesityksen valmistelun yhteydessä seuraavat alustavat toiminnalliset tulostavoitteet vuodelle 2007:

Vankeinhoitolaitos

	2005 toteutuma	2006 tavoite	2007 tavoite
Vankeusvangeista toiminnoissa (keskimäärin), %	62	63	63
Toiminta- ja päihdeohjelmien osuus rangaistusta suorittavien vankien työajankäytöstä, %	5,0	5,6	5,7
Rangaistusta suorittavista avolaitoksissa (keskimäärin), %	25,4	26,0	27,0
Valvotun koevapauden onnistuneesti suorittaneet, %			85
Vankilaturvallisuus			
— karkaamiset ja luvatta poistumiset/vuoden aikana vankilassa olleet, %	0,5	alle 0,5	0,4
— poistumisluvalta palaamatta jääneet/vuoden aikana vankilassa olleet, %	2,1		2,1
Taloudellisuus (toimintameno/vanki, €)	43 779	43 800	46 000
Tuottavuus (vangit/henkilötyövuosi)	1,42	1,42	1,42
Henkilöstön koulutustasoindeksi	4,0	4,1	4,1

Kriminaalihuoltolaitos

	2005 toteutuma	2006 tavoite	2007 tavoite
Yhdyskuntapalvelun loppuun suorittaneet, %	82	85	85
Nuorisorangaistuksen loppuun suorittaneet, %	45	50	50
Rangaistusajan suunnitelma tehdään, % tuomituista	85	80	85
Taloudellisuus (toimintamenot/tuomitut, €)	2 662	2 766	2 850
Tuottavuus (tuomiota suorittavat+lausuntoasiakkaat)	54	60	60
Henkilöstön koulutustasoindeksi	5,4	5,4	5,5

Vankeinhoidon koulutuskeskus

	2005 toteutuma	2006 tavoite	2007 tavoite
Koulutettavapäivät	28 872	27 060	25 000
Taloudellisuus (kustannukset/koulutettavapäivä, €)	103	109	110
Tuottavuus (koulutettavapäivät/opetushenkilöstön htv:t)	1 604	1 630	1 600

Määrärahan käytön arvioitu jakautuminen	€
Vankeinhoitolaitos	175 130 000
Kriminaalihuoltolaitos	13 600 000
Rikosseuraamusvirasto	6 820 000
Vankeinhoidon koulutuskeskus	3 030 000
Yhteensä	198 580 000

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	198 161	197 490	205 880
Bruttotulot	7 722	7 260	7 300
Nettomenot	190 439	190 230	198 580
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	6 982		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	5 482		

Vankeinhoitolaitoksen työtoiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	7 757	8 100	7 000
— muut tuotot	1 500	1 300	1 400
Tuotot yhteensä	9 257	9 400	8 400
— josta toimintamenomomentille nettouttamattomat tuotot	7 015	7 600	7 000

Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	15 736	15 800	15 600
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-6 479	-6 400	-7 200
Kustannusvastaavuus, %	59	59	54
Hintatuki	5 095	5 300	5 700
Kustannusvastaavuus hintatuen jälkeen	-1 384	-1 100	-1 500

Työtoiminnan arvioitu henkilötyövuosimäärä on 187 henkilötyövuotta.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon lisäyksenä 1 030 000 euroa laitosten vuokrista ja 1 800 000 euroa uuden vankeuslainsäädännön toimeenpanosta aiheutuvina menoina, 1 250 000 euroa vankien vapautumissuunnitelmien laatimista, koevapauden käyttöönoton tukitoimia ja päihdepalvelujen lisäämistä varten, 922 000 euroa uuteen palkkausjärjestelmään siirtymisen johdosta, 3 500 000 euroa vankeinhoitolaitoksen toimintaedellytysten turvaamista varten, 100 000 euroa Kylmäkosken vankilan laajentamishankkeen aloittamiseen, 35 000 euroa yhden henkilön palkkausmenojen siirtona momentilta 25.10.23 ja 401 200 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena sekä vähennyksenä 575 000 euroa siirtona momentille 25.01.22 oikeushallinnon tietotekniikkakeskuksen toimintamenoja varten ja 81 000 euroa kahden henkilötyövuoden palkkausmenojen siirtona momentille 26.01.23. Lisäksi määrärahan mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon 220 000 euroa tuottavuustoimenpiden johdosta.

2007 talousarvio	198 580 000
2006 lisätalousarvio	3 500 000
2006 talousarvio	190 230 000
2005 tilinpäätös	188 939 000

74. Avolaitostyöt (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 5 400 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös maarakennustöihin. Määrärahasta saadaan lisäksi käyttää enintään 1 000 000 euroa työsiirtolatöihin kunnan omistuksessa oleviin työkohteisiin, jotka ovat kulttuurihistoriallisesti arvokkaita tai joihin voidaan liittää kuntouttavaa toimintaa, jonka kustannuksiin kunta osallistuu.

Selvitysosa: Tavoitteena on työllistää työsiirtolatyyppisissä avolaitoksissa keskimäärin 180 avolaitosvankia, minkä lisäksi kyseisiin laitoksiin sijoitetaan arviolta keskimäärin 30 laitoksen ulkopuolella siviilityössä tai opiskelemassa käyvää. Työllistämis- ja ylläpitomenot ovat 26 000 euroa vankia kohti vuodessa.

2007 talousarvio	5 400 000
2006 talousarvio	5 400 000
2005 tilinpäätös	5 900 000

60. Syyttäjälaitos

Selvitysosa: Syyttäjälaitoksen toiminnan vaikuttavuutta koskevana yleisenä tavoitteena on syyteharkinnan suorittaminen joutuisasti, asianosaisten oikeusturvan ja rikosvastuun toteutumisen edellyttämällä tavalla. Joutuisuus otetaan huomioon rikosasian käsittelyn kaikissa vaiheissa. Voimavaroja kohdennetaan erityisesti vaativiin ja yhteiskunnallisesti merkittäviin rikosasioihin kuten talous- ja huumausainerikoksia sekä järjestäytynyttä rikollisuutta koskevat asiat.

Tuottavuuden parantamista koskevien tavoitteiden saavuttamiseksi ja resurssien uudelleen kohdentamiseksi uudistetaan vuonna 2006 annettavan hallituksen esityksen mukaisesti paikalli-

sen syyttäjätoimen organisaatio, laajennetaan kirjallisen menettelyn ja esitutkinnan rajoittamismahdollisuuden käyttöä sekä edistetään uuden lainsäädännön mukaisesti rikosten sovittelutoimintaa. Annetaan hallituksen esitys, jolla syyttäjien käsiteltäviksi tulevien rangaistusvaatimusten määrä vähenisi alle puoleen.

Paikallissyyttäjille saapui vuonna 2005 noin 86 600 asiaa. Ratkaistujen asioiden määrä oli noin 86 700. Lisäksi ratkaistiin noin 236 500 rangaistusmääräysasiaa. Asiamäärien arvioidaan pysyvän vuosina 2006—2007 suunnilleen samalla tasolla.

Tietoja henkilöstöstä

	2005 toteutuma	2006 arvio	2007 arvio
Syyttäjälaitos			
Henkilötyövuodet	539	539	530
Keski-ikä	45,6	46,0	46,5
Sairauspoissaolot, työpäivää/htv	9,0	9,0	9,0

21. Syyttäjälaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 31 791 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtakunnansyyttäjänviraston, kihlakuntien syyttäjänvirastojen ja Ahvenanmaan maakunnansyyttäjänviraston toimintamenojen sekä kihlakunnanvirastojen syyttäjäosastojen muiden kuin momentilta 26.07.21 (Kihlakunnanvirastojen toimintamenot) rahoitettavien toimintamenojen maksamiseen.

Selvitysosa: Oikeusministeriö asettaa talousarvioesityksen valmistelun yhteydessä alustavasti syyttäjälaitokselle seuraavat tulostavoitteet:

	2005 toteutuma	2006 arvio	2007 tavoite
Joutuisuus			
— keskimääräinen syyteharkinta-aika	1,8 kk	1,9 kk	2,0 kk
— yli 6 kk syyteharkinnassa olleita asioita avoinna	2 053	1 801	1 800
— yli vuoden syyteharkinnassa olleita asioita avoinna	371	279	260
Tuottavuus			
— ratkaistut asiat/htv (koko henkilöstö)	169	174	175
— ratkaistut asiat/htv (syyttäjät)	267	275	275
Taloudellisuus			
— toimintamenot/ratkaisu, €	314	315	315

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon lisäyksenä 466 000 euroa uuteen palkkausjärjestelmään siirtymisen johdosta, 400 000 euroa talousrikosasioiden käsittelyn tehostamista varten ja 92 000 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena sekä vähennyksenä 182 000 euroa siirtona momentille 25.01.22 Oikeushallinnon palvelukeskuksen toimintamenoja varten. Lisäksi määrärahan mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon 44 000 euroa tuottavuustoimenpiteiden johdosta.

Määrärahan käytön arvioitu jakautuminen	€
Valtakunnansyyttäjänvirasto	2 990 000
Paikalliset syyttäjäyksiköt	27 601 000
Atk- ja muut tietohallintopalvelut	1 200 000
Yhteensä	31 791 000

2007 talousarvio	31 791 000
2006 lisätalousarvio	326 000
2006 talousarvio	30 998 000
2005 tilinpäätös	30 949 000

70. Vaalimenot

21. Vaalimenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 14 660 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää vaalilain (714/1998), saamelaiskäräjistä annetun lain (974/1995) ja menettelystä neuvoa-antavissa kansanäänestyksissä annetun lain (571/1987) mukaisesti eduskuntavaaleista, presidentinvaalista, kunnallisvaaleista, europarlamenttivaaleista, saamelaiskäräjävaaleista ja neuvoa-antavista kansanäänestyksistä sekä niiden tulosten kokoamisesta ja tietojenkäsittelystä aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahasta on tarkoitettu 100 000 euroa kansalaisvaikuttamisen politiikkaohjelmasta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 1 000 000 euroa äänestysaktiivisuutta lisääviä toimenpiteitä varten.

Vuonna 2007 toimitetaan eduskuntavaalit ja saamelaiskäräjävaalit. Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon vaalivalmiuden ylläpidosta ja vaalitietojärjestelmän kehittämisestä aiheutuvat menot.

2007 talousarvio	14 660 000
2006 talousarvio	21 150 000
2005 tilinpäätös	4 118 786

Pääluokka 26
SISÄASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

Selvitysosa:

Toimintaympäristön kuvaus

Mahdollisuudet tasapainoiseen alueelliseen kehitykseen ovat parantuneet. Keskisuuret ja suuret kaupunkiseudut eri puolilla maata ovat suotuisalla kasvu-uralla. Vuonna 2007 talouden kasvun arvioidaan hidastuvan, jolloin työvoiman alueellinen liikkuvuus on hallittua. Myönteisten mahdollisuuksien kääntöpuolella ovat elinkeinotoiminnan rakenteelliset ongelmat, jotka ovat samanaikaisesti syventymässä erityisesti maaseudulla ja pienissä seutukunnissa. Näiden alueiden kehitystä varjostaa erityisesti ikääntymisestä johtuva väestö- ja työvoimaresurssien väheneminen. Kansainvälistyvät markkinat kiristävät kilpailua yritysten ja alueiden välillä ja muuttavat niiden toimintaedellytyksiä. Osaamiseen perustuva kilpailukyky on menestystekijä, jonka vahvistaminen edellyttää julkisen vallan ja yksityisen tuotantoelämän yhteistyötä. EU:n rakennerahastopolitiikan rahoitus vähenee vuodesta 2007 lähtien ja tämä edellyttää muutoksia kansallisessa aluepolitiikassa.

Globalisoituminen ja Euroopan unionin laajentuminen asettavat suuria haasteita myös julkiselle sektorille. Samanaikaisesti julkisen hallinnon palvelutarpeet lisääntyvät kansallisista syistä muun muassa väestön ikääntymisestä ja kansalaisten vaatimusten johdosta. Julkisen hallinnon henkilöstön eläkkeelle siirtyminen lisääntyy lähivuosina nopeasti. Samanaikaisesti työmarkkinoille tulevat ikäluokat ovat entistä pienempiä. Nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä palvelujen saatavuuden turvaaminen ja hallinnon kustannustehokkuuden merkitys korostuvat entisestään.

EU:n siirtymäaikasäännösten päättyminen, alkoholilainsäädännössä tapahtuneet muutokset ja hintatason aleneminen ovat vaikuttaneet erityisesti pahoinpitelyjen ja päihtyneiden säilöönottojen määrään. Alkoholin kulutuksen pysyessä aikaisempaa korkeammalla tasolla tai mahdollisesti edelleen kasvaessa tulevat alkoholin käytön haitat näkymään jatkossakin poliisin tehtävissä muun muassa lisääntyneinä kotiväkivaltahälytyksinä ja onnettomuuksien kasvuna.

Turvallisuusviranomaisten välinen yhteistyö kehittyy edelleen muun muassa poliisin, tullin ja rajavartioston yhteisten analyysikeskusten toiminnan vakiintuessa. Väkivallan vähentämiseen tähtäävän laajan poikkihallinnollisen rikoksentorjuntaohjelman toimeenpano käynnistyy.

Turvallisuusviranomaisten yhteistyön välineenä käytettävän viranomaisradioverkon hallinta siirretään liikenne- ja viestintäministeriöstä sisäasiainministeriölle. Samalla siirretään Suomen Erillisverkot Oy:n omistajaohjaus sisäasiainministeriöön.

Perhe- ja lähisuhteessa tapahtuvan väkivallan torjunta ja ennalta estäminen on yhä tärkeämpi yhteiskunnallinen tavoite. Poliisin ja sosiaali- ja terveysviranomaisten välistä yhteistyötä lisätään tavoitteena luoda sosiaalipäivystys koko maahan. Lapsiin kohdistuva väkivalta tulee aiempaa useammin ilmi.

Poliisi, rajavartiolaitos ja ulkomaalaisvirasto lisäävät panostusta ihmissalakuljetuksen ja ihmiskaupan torjuntaan.

Väestön ikääntyminen ja keskittyminen kasvukeskusalueille vaikuttaa myös pelastustoimen palvelujen tarpeeseen ja järjestämistapaan. Palvelujen tarve kasvukeskusalueilla lisääntyy, kun taas palvelujen turvaaminen väestökatoalueilla vaikeutuu. Pelastustoimen henkilöstön ikääntyminen ja ikärakenteen painottuminen vanhempiin ikäluokkiin aiheuttaa paineita erityisesti koulutuksen järjestämiseen. Kohoava eläkeikä vaikeuttaa henkilöstön tehokasta käyttöä pelastuslaitoksissa. Pelastustoimen kansainvälinen yhteistyö ja siihen liittyvät avunantotehtävät ovat lisääntymässä.

Ihmisten liikkuminen globaalisti ja EU:n sisäisen liikkuvuuden alueen laajetessa myös EU:n sisällä lisääntyy. Sen lisäksi Suomessa pyritään aktiivisesti lisäämään työvoiman maahanmuuttoa maahanmuuttopoliittisen ohjelman mukaisesti. Turvapaikanhakijoiden määrän nopeisiin muutoksiin ja muihin yllättäviin muuttoliikkeisiin varaudutaan. Ulkomaalaishallinnon palvelujen kysyntä tuleekin kasvamaan. Siksi on pyrittävä tehostamaan toimintoja ja tarvittaessa tekemään myös hallinnon uudelleenjärjestelyjä. Myös EU:n ylikansallinen päätöksenteko ja muutenkin lisääntyvä EU- ja kansainvälinen yhteistyö asettavat uusia haasteita maahanmuuttohallinnolle. Laittoman maahanmuuton ja työnteon sekä ihmiskaupan torjunta, turvapaikkajärjestelmän väärinkäytön minimoiminen ja laittomasti maassa oleskelevien tehokas palauttaminen vaativat entistä enemmän huomiota.

Kansainvälisen kehityksen seurauksena ihmisten liikkuminen lisääntyy ja se vaikuttaa rajaturvallisuuteen, jonka haasteet kasvavat Euroopan unionin ulkorajoilla. Myös Euroopan unionin sisällä ihmisten vapaa liikkuminen lisää rajavalvonnan haasteita. Vapaa liikkuminen lisää järjestäytyneen rikollisuuden toimintamahdollisuuksia. Euroopan unionin alueella laiton maahantulo on yksi keskeisistä ongelmista, ja sen merkitys lisääntyy myös Suomessa. Euroopassa ja myös Suomessa on todettu, että suuri osa laittomasta maahantulosta ja muusta rajat ylittävästä rikollisuudesta liikkuu pääosin sisärajojen kautta. Schengen-alue laajennee Baltian maihin vuonna 2007 ja sisärajatarkastukset poistuvat. Tämä luo uusia mahdollisuuksia rikollisille ja turvapaikkamenettelyä väärinkäyttäville henkilöille. Laittomaan maahantuloon liittyy rikollisia ilmiöitä kuten ihmissalakuljetusta ja ihmiskauppaa.

Venäjän ja Suomen välinen rajaliikenne on kasvussa. Suomesta Venäjälle ja transitona Suomen kautta vietävän tavaraliikenteen määrä on suuri. Rajaliikenteen kehittäminen on osa Euroopan unionin pohjoisen ulottuvuuden ja Venäjän strategiaa sekä tärkeä menestystekijä Suomelle. Samalla kasvava rajaliikenne on maiden välisen elintasokuilun vuoksi myös riski.

Venäjän ulkomaalaispolitiikalla ja rajavalvonnalla on suuri merkitys Suomen sisäiselle turvallisuudelle. Venäjän rajavartiopalvelun uudistaminen on käynnistynyt. Venäjän Federaation turvallisuuspalvelun (FSB) rajavartiopalvelun resursseja kohdennetaan etelärajalle, jossa turvallisuustilanne on heikko. Suomen vastaisella rajalla rajavartioasemaverkko harvenee ja esteaitarakennelmat jäävät hoitamatta. Samalla henkilöstön osalta ollaan siirtymässä kokonaan ammattilaisorganisaatioon, ja meneillään on ylimenokausi. Tämä saattaa lisätä laitonta maahantuloa, sillä Venäjällä oleskelee laittomasti jopa miljoonia henkilöitä, joista ainakin osa pyrkii aktiivisesti Euroopan unionin alueelle.

Suorat lennot Kaukoidästä etenkin Kiinasta ja Intiasta jatkavat kasvuaan. Tämä ulkorajaliikenne merkitsee myös kasvavaa haastetta laittoman maahantulon ja ihmiskaupan torjunnalle.

Koko maan tasolla kuntatalouden arvioidaan vuosina 2006 ja 2007 paranevan vuoteen 2005 verrattuna. Kuntatalouden kehitysarvio on kuvattu yleisperustelujen peruspalvelubudjettitarkastelun yhteydessä.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

Sisäasiainministeriö asettaa toiminnalleen seuraavat alustavat yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet:

Tasapainoinen alueellinen kehittäminen sekä kansallisen ja alueellisen kilpailukyvyn vahvistaminen

Alueiden kilpailukykyä vahvistetaan ja tasapainoista aluerakennetta kehitetään tukemalla alueiden osaamista, yrittäjyyttä ja työllisyyttä sekä luomalla edellytyksiä hyvinvointiyhteiskunnan perusrakenteiden ylläpitämiselle. Tavoitteen toteutumista seurataan säännöllisesti sekä laadullisella arvioinnilla että määrällisillä tunnusluvuilla, jotka kuvaavat koulutustasoa, työmarkkinatilannetta, muuttoliikettä ja väestöä, alueellista bruttokansantuotetta ja tuotantoa, kuntataloutta erityyppisissä kunnissa sekä hyvinvointia. Maakunnan liitot ovat maakuntaohjelmissaan asettaneet alueensa kehitystä koskevia tavoitteita.

Poliisitoimi, pelastustoimi ja rajavartiolaitos osallistuvat omalta osaltaan kansallisen kilpailukyvyn kannalta tärkeän sisäisen turvallisuuden ylläpitämiseen tavoitteena, että Suomi on Euroopan turvallisin maa.

Tunnusluku	2005 toteutuma	2006 tavoite	2007 tavoite
Katuturvallisuusindeksin arvo	91,4	93	94
Liikenneturvallisuusindeksin arvo	135,9	136	138
Rikoslakirikosten (pl. liikennerikokset) selvitystaso, %	49,6	49,7	50,0

Toimivan, luotettavan ja yhteistyökykyisen palveluhallinnon turvaaminen

Valtion palvelujen saatavuus turvataan kaikilla seuduilla kehittämällä valtion alue- ja paikallishallinnon palvelutuotantoa ja säilyttämällä paikallishallinnon toimipaikkaverkko riittävän kattavana. Ministeriöt vahvistavat alueelliset palvelutavoitteet valtion alue- ja paikallishallinnolle. Palveluja tarjotaan entistä enemmän verkkopalveluina ja yhteispalveluna. Hallinnon rakenteita uudistetaan ja jatketaan keskushallinnon toimintojen alueellistamista ensisijaisesti pääkaupunkiseudun ulkopuolelle. Tavoitteen toteutumista seurataan säännöllisesti konkreettisen toimenpidesuunnitelman ja valtion alue- ja paikallishallinnolle asetettujen sitovien palvelutavoitteiden avulla.

Kainuun hallintokokeilulla turvataan kunnallisten palvelujen laatu ja saatavuus kokeilualueella. Kokeilussa turvataan kansalaisten osallistuminen kuntien yhteistyönä hoidettavia palveluita koskevaan päätöksentekoon.

Turvallisimmat ja sujuvimmat liikenneyhteydet Venäjän ja Euroopan unionin välillä kulkevat Suomen kautta.

Kunnallisten peruspalvelujen saatavuuden turvaaminen

Kunnallisten peruspalveluiden saatavuus ja laatu turvataan koko maassa kohtuullisella vero- ja maksutasolla. Toteutetaan yleisperusteluiden peruspalvelubudjettitarkastelussa tarkemmin selostettu kunta- ja palvelurakenneuudistus, jolla turvataan vahva rakenteellinen ja taloudellinen perusta kuntien vastuulla olevien palvelujen järjestämiseen ja tuottamiseen sekä kuntien kehittämiseen. Hallituksen esitys uudistuksen suunnittelun ja toimeenpanon edellyttämäksi lainsäädännöksi on tarkoitus antaa eduskunnalle siten, että lait voivat tulla voimaan vuoden 2007 alusta ja uudistuksen edellyttämät lainsäädännölliset ja hallinnolliset toimenpiteet voidaan toteuttaa vuoden 2009 alusta.

Kuntarakennetta on tarkoitus vahvistaa yhdistämällä kuntia ja liittämällä osia kunnista toisiin kuntiin. Tavoitteena on elinvoimainen ja toimintakykyinen sekä eheä kuntarakenne. Palvelurakenteita vahvistetaan kokoamalla kuntaa laajempaa väestöpohjaa edellyttäviä palveluja ja lisää-

mällä kuntien yhteistoimintaa. Palvelurakenteen on oltava kattava ja taloudellinen ja sen on mahdollistettava voimavarojen tehokas käyttö. Kuntien rahoitus- ja valtionosuusjärjestelmiä on tarkoitus uudistaa sekä tarkistaa kuntien ja valtion välistä tehtäväjakoa.

Hyvän turvallisuustilanteen ja myönteisen turvallisuuskulttuurin vahvistaminen

Poliisi osallistuu sisäisen turvallisuuden ohjelman toimeenpanoon yhteistyössä muiden viranomaisten ja toimijoiden kanssa. Tavoitteena on erityisesti torjua järjestäytynyttä kansainvälistä rikollisuutta ja huumausainerikollisuutta. Lisäksi tavoitteena on paljastaa herkästi piiloon jäävää rikollisuutta kuten perheväkivaltaa, ihmiskauppaa ja talousrikollisuutta entistä tehokkaammin. Paikallispoliisin piirijakoa uudistetaan ja yhteistoiminta-alueita laajennetaan tavoitteena kihlakuntien rajat ylittävä täydellinen yhteistoiminta. Rakenteellisten uudistusten tavoitteena on myös erikoisosaamisen tehostaminen ja partiotoiminnan lisääminen. Uudistukset toteutetaan siten, että poliisin palvelut voidaan turvata tasapuolisesti läheisyysperiaatetta noudattaen.

Suomessa on hyvä turvallisuuskulttuuri ja tehokas pelastustoimen järjestelmä. Tämä tarkoittaa turvallista yhteiskuntaa, jossa onnettomuuksia estetään tehokkaasti ennakolta, motivoitunutta ja osaavaa henkilöstöä, uhkiin mitoitettuja, asiakaslähtöisiä ja taloudellisesti tuotettuja palveluita sekä hyvää kumppanuusverkostoa.

Suomessa on Euroopan turvallisimmat raja- ja merialueet. Rajaturvallisuuden taso pidetään hallituskaudella vuoden 2003 tasolla. Toimenpiteillä varmistetaan, että laittoman maahantulon järjestämisrikosten määrä pysyy vuoden 2003 tasolla. Rajaliikenne sujuu ilman kohtuutonta jonotusta. Euroopan unionin ja Schengenin ulkorajaliikenteessä henkilön rajatarkastuksessa keskimääräinen odotusaika satamissa on 30 minuuttia sekä maarajalla ja lentoasemilla 10 minuuttia. Pidemmällä aikavälillä matkustajan keskimääräinen odotusaika satamissa on 20 minuuttia sekä maarajalla ja lentoasemilla 5 minuuttia.

Tunnusluku	2005 toteutuma	2006 arvio	2011 tavoitetaso
Tulipalojen määrä, enintään (pl. metsä- ja maastopalot) (kpl)	9 920	10 430	alle 8 500
Palokuolemien määrä, enintään (hlö)	109	85	alle 40
Rakennuspalovahinkojen arvo (milj. €), enintään	102	168	alle 80

Tunnusluku/mittari	Mittarin arvo 2004	Mittarin arvo 2005	Tavoitetaso 2007
Laittoman maahantulon järjestämisrikokset (kpl)	18	43	enintään 42
Rajatarkastusten kattavuus (%)	99,9	99,9	99,5
Rajatarkastusten laatu (%)	99,6	99,7	99,9
Rajatapahtumien estäminen (%)	93	89	97
Rajatapahtumien paljastaminen (%)	75	68	72
Rajatapahtumien selvitystaso (%)	100	100	64
Rajavartiolaitoksen paljastamat rikokset (lkm)	6 858	6 647	8 000
Henkilöliikenteen sujuvuus maarajalla ja lentoasemilla	8	8	10
Henkilöliikenteen sujuvuus satamissa	34	30	30

Meripelastustoimen johtamis- ja suoritusvalmius pidetään sellaisena, että kaikkiin hätätilanteisiin kyetään osoittamaan apua. Avun tulee olla paikalla viimeistään tunnin kuluttua siitä hetkestä kun hätätilanne on määritetty.

Aktiivisen ja hallitun maahanmuuttopolitiikan edistäminen

Ihmis- ja perusoikeudet, hyvä hallinto, oikeusturva ja kansallisten etujen huomioon ottaminen toteutuvat maahanmuuttopolitiikassa. Maahanmuutto on hallittua; laillista maahanmuuttoa edistetään ja kansainvälistä suojelua annetaan sitä tarvitseville. Torjutaan laitonta maahanmuuttoa ja työntekoa sekä ihmiskauppaa. Työperäisen maahanmuuton lisäämiselle luodaan paremmat edellytykset.

Sisäasiainhallinnon palvelukeskus

Sisäasiainhallinnon palvelukeskuksen tavoitteena on parantaa hallinnon tuottavuutta ja laatua ja mahdollistaa voimavarojen suuntaaminen hallinnonalan ydintehtäviin. Talous-, henkilöstö- ja yhteyspalvelujen osalta tavoitteena on, että tuottavuus kasvaa vuoteen 2009 mennessä keskimäärin 35 %. Samalla asiakas- ja työtyytyväisyys pyritään säilyttämään vähintään nykyisellä tasolla. Palvelukeskus ryhtyy ottamaan vastaan oman hallinnonalansa ulkopuolisia asiakkaita vuonna 2007.

Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon prosessien ja tietojärjestelmien yhtenäistämistä tehdään keskitetysti Kieku-ohjelmassa yhteistyössä talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskusten kanssa. Yhteistyö tukee palvelutuotannon yhtenäistymistä ja palveluiden laadun parantamista.

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2005—2007

		v. 2005 tilinpäätös 1000 €	v. 2006 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2007 esitys 1000 €	Muutos 2006—2007 1000 €	%
01.	**Sisäasiainministeriö**	**96 983**	**96 772**	**103 291**	**6 519**	**7**
21.	Sisäasiainministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	22 121	22 457	23 465	1 008	4
22.	Tietohallinnon yhteiset menot (siirtomääräraha 2 v)	5 212	5 212	5 212	—	—
23.	Sisäasiainhallinnon palvelukeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	—	7 103	9 114	2 011	28
24.	KuntaIT:n toimintamenot (siirtomääräraha 3 v)	—	—	2 500	2 500	0
29.	Sisäasiainministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	62 246	60 000	60 000	—	—
43.	Poikkeusolojen viestintäverkot (siirtomääräraha 3 v)	6 604	2 000	3 000	1 000	50
(63.)	Julkiset palvelut verkkoon -hanke (siirtomääräraha 2 v)	800	—	—	—	—
02.	**Ulkomaalaisvirasto**	**13 122**	**12 942**	**13 221**	**279**	**2**
21.	Ulkomaalaisviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	13 122	12 942	13 221	279	2
05.	**Lääninhallitukset**	**53 248**	**51 415**	**51 648**	**233**	**0**
21.	Lääninhallitusten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	53 248	51 415	51 648	233	0
06.	**Rekisterihallinto**	**29 055**	**28 569**	**29 576**	**1 007**	**4**
21.	Rekisterihallinnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	29 055	28 569	29 576	1 007	4
07.	**Kihlakunnat**	**44 252**	**43 748**	**42 289**	**- 1 459**	**- 3**
21.	Kihlakunnanvirastojen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	44 252	43 748	42 289	- 1 459	- 3

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2005—2007

		v. 2005 tilinpäätös 1000 €	v. 2006 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2007 esitys 1000 €	Muutos 2006—2007 1000 €	%
75.	**Poliisitoimi**	**578 505**	**571 067**	**575 681**	**4 614**	**1**
21.	Poliisitoimen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	575 439	567 567	572 181	4 614	1
22.	Maasta poistamis- ja noutokuljetuksista iheutuvat menot (arviomääräraha)	3 066	3 500	3 500	—	—
80.	**Pelastustoimi**	**69 472**	**66 394**	**66 689**	**295**	**0**
21.	Pelastustoimen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	62 340	60 594	61 089	495	1
22.	Erityismenot (arviomääräraha)	3 422	2 090	2 090	—	—
31.	Valtionavustukset (siirtomääräraha 2 v)	3 710	3 710	3 510	- 200	- 5
90.	**Rajavartiolaitos**	**200 283**	**197 465**	**199 805**	**2 340**	**1**
21.	Rajavartiolaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	198 876	197 124	199 605	2 481	1
(70.)	Ilma- ja vartioalusten hankinta (siirtomääräraha 3 v)	145	—	—	—	—
74.	Rakentaminen (kiinteä määräraha)	1 262	341	200	- 141	- 41
97.	**Avustukset kunnille**	**242 436**	**254 476**	**259 588**	**5 112**	**2**
31.	Kuntien yleinen valtionosuus, verotuloihin perustuvat tasaukset ja siirtymätasaukset (arviomääräraha)	156 772	199 676	189 178	- 10 498	- 5
32.	Kuntien yhdistymisavustukset ja kuntajako sekä kuntien yhteistoiminnan tukeminen (arviomääräraha)	40 531	24 600	54 710	30 110	122
34.	Kuntien harkinnanvarainen rahoitusavustus (kiinteä määräraha)	40 000	26 500	12 000	- 14 500	- 55
35.	Holhoustoimen edunvalvonta (arviomääräraha)	3 386	3 700	3 700	—	—
(36.)	Valtionavustus Aasian luonnononnettomuudesta kunnille ja kuntayhtymille aiheutuviin kustannuksiin (kiinteä määräraha)	1 726	—	—	—	—
(80.)	Korkotuet ja velkojen vakautuslainat kunnille (arviomääräraha)	21	—	—	—	—
98.	**Alueiden kehittäminen**	**210 232**	**230 448**	**242 568**	**12 120**	**5**
43.	Maakunnan kehittämisraha (siirtomääräraha 3 v)	29 905	29 880	31 380	1 500	5
61.	Euroopan aluekehitysrahaston osallistuminen EU:n rakennerahastoohjelmiin (arviomääräraha)	110 286	125 097	138 923	13 826	11
62.	EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus sisäasiainministeriön osalta (arviomääräraha)	25 247	31 162	27 307	- 3 855	- 12
63.	Kainuun kehittämisraha (siirtomääräraha 3 v)	44 795	44 309	44 958	649	1
	Yhteensä	**1 537 588**	**1 553 296**	**1 584 356**	**31 060**	**2**
	Henkilöstön kokonaismäärä	17 980	17 820	17 710		

01. Sisäasiainministeriö

Selvitysosa: Sisäasiainministeriö rakentaa toiminta-ajatuksensa mukaisesti turvallista ja tasapainoisesti kehittyvää Suomea.

Sisäasiainministeriön vision mukaan Suomi on Euroopan turvallisin maa, jossa on elinvoimaiset alueet ja hyvä hallinto takaa laadukkaat ja tasapuoliset palvelut. Sisäasiainministeriö on hyvin johdettu, yhteistyökykyinen ja ihmisten osaamista arvostava asiantuntijaorganisaatio.

Sisäasiainministeriö arvostaa toiminnassaan luotettavuutta, muutos- ja yhteistyökykyisyyttä sekä avoimuutta.

Ministeriön toiminnan tavoitteet ovat:

Aluekehitys ja aluehallinto

— aluepolitiikan strategisen roolin vahvistaminen eri hallinnonalojen päätöksenteossa,

— alueiden omaehtoisen kehittämisen edellytysten tukeminen ja ohjelmatyön tuloksellinen toteuttaminen,

— alue- ja paikallishallinnon toimivuuden ja yhteistyön parantaminen, päätösvallan lisääminen sekä kansanvaltaisen ohjauksen vahvistaminen,

— laadukkaiden ja taloudellisesti tuotettujen julkisten palvelujen, erityisesti valtion palvelujen saatavuuden turvaaminen maan eri osissa.

Aluepolitiikan strategista roolia päätöksenteossa vahvistetaan vuosiksi 2007—2013 laaditulla EU:n alue- ja rakennerahastopolitiikkaa koskevalla kansallisella strategialla, valtioneuvoston päätöksellä alueiden kehittämisen valtakunnallisiksi tavoitteiksi ja maakuntaohjelmilla. Maakuntaohjelmien toteuttamissuunnitelmiin kirjataan eri hallinnonalojen alueen kehittämistoimet ja ne toimivat pohjana valtion aluekehittämisen rahoituksen jakamiselle.

Vuoden 2007 alusta voimaan tuleva alueiden kehittämislain muutos (954/2005) vahvistaa maakunnan liittojen asemaa aluekehittämisviranomaisina ja lisää yhteistyötä alueilla, alueiden ja keskushallinnon välillä sekä keskushallinnossa.

Aluepolitiikan merkitystä vahvistetaan myös lisäämällä aktiivista ja näkyvää tiedottamista tehdyistä strategisista päätöksistä. Seuranta- ja tutkimustoiminnan tietoja hyödynnetään strategisessa ja toiminnallisessa päätöksenteossa sekä toiminnan kehittämisessä.

Ohjelmatyön tuloksellisessa toteuttamisessa keskitytään EU-ohjelmien kauden 2000—2006 sulkemiseen ja uuden kauden aloittamiseen viivytyksettä. Valtioneuvoston hyväksymät erityisohjelmat (osaamiskeskusohjelma, aluekeskusohjelma, maaseutupoliittinen erityisohjelma ja saaristo-ohjelma) jatkuvat vuodesta 2007 uusilla laadituilla ohjelmilla.

Alue- ja paikallishallinnon toimivuuden ja yhteistyön parantamiseksi, päätösvallan lisäämiseksi sekä kansanvaltaisen ohjauksen vahvistamiseksi varmistetaan julkisen sektorin vastuulla olevien palvelujen saatavuus ja turvataan laatu myös tulevaisuudessa. Hallintoa kehitetään tästä lähtökohdasta mahdollisimman tehokkaaksi ja taloudelliseksi.

Laadukkaiden ja taloudellisesti tuotettujen palvelujen turvaamiseksi kehitetään sähköisiä palveluja ja valtion paikallishallinnon asiakaspalveluja siirretään yhteisesti annettavaksi. Yhteispalvelun tehostamiseksi kehitetään myös sähköistä yhteispalvelua. Tavoitteena on asiakkaan palvelutarpeesta lähtevä hallinnonalojen rajat ylittävä tapa tuottaa palvelut. Tavoitteena on kuntien ja koko julkishallinnon tietohallintoyhteistyötä tiivistämällä ja sähköistä asiointia kehittämällä tehostaa julkishallinnon toimintoja, parantaa julkisten palvelujen saatavuutta, laatua ja vaikuttavuutta.

Julkisen hallinnon sähköisen asioinnin kehittämistä varten sisäasiainministeriöön perustetaan kuntien tietohallintokehitystä ohjaamaan KuntaIT -yksikkö, joka toimii verkostomaisesti yhteistyössä kuntasektorin, valtionhallinnon ja yksityisen sektorin toimijoiden kanssa.

Valtion toimintayksiköiden alueellistamisella pääkaupunkiseudun ulkopuolelle varmistetaan osaavan henkilöstön saaminen valtion palvelukseen ja tuetaan alueiden osaamista. Tähän pyritään erityisesti klustereiden tukemisella alueellistamistoimenpiteitä kohdennettaessa.

Kunnat

Osana kunta- ja palvelurakenneuudistusta uudistetaan kuntien rahoitus- ja valtionosuusjärjestelmä tavoitteena yksinkertainen ja läpinäkyvä järjestelmä. Uudistuksessa päätetään kuntien verotulopohjan vahvistamisesta siirtämällä verovähennyksiä valtion rasitukseksi sekä poistetaan kuntien rahoitusjärjestelmään liittyvät kuntien yhdistymisen ja yhteistyön esteet. Tavoitteena on hallinnonalakohtaisten valtionosuuksien yhdistäminen. Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasausjärjestelmän on oltava neutraali kunta—valtio suhteen kannalta. Uudistus ei muuta valtion ja kuntien välistä kustannusten jakoa. Kuntien tehtäviä ja niiden rahoitusta käsittelevää peruspalveluohjelmaa kehitetään ja se vakinaistetaan osaksi lakiin perustuvaa valtion ja kuntien neuvottelumenettelyä.

Kuntajakolain säännökset kuntien yhdistymisavustusten muodosta ja tasosta uudistetaan. Uusia yhdistymisavustussäännöksiä sovelletaan vuosien 2008—2013 alusta voimaan tuleviin kuntajaon muutoksiin. Yhdistymisavustukset kannustavat jatkossa kuntia monikuntaliitoksiin. Yhdistymisavustusta maksetaan kolmen vuoden ajalta. Kuntien yhdistyessä turvataan valtionosuudet liitosta seuraavan viiden vuoden ajaksi.

Kuntien taloudellista asemaa vahvistetaan siten, että harkinnanvaraisia rahoitusavustuksia voidaan asteittain vähentää.

Peruspalveluiden arvioinnilla tuetaan palveluiden saatavuuden, laadun ja rahoituksen kehittämistä sekä palveluiden järjestämistä taloudellisesti ja tuloksellisesti. Kuntien järjestämien peruspalvelujen arviointien tehokkuuden lisäämiseksi koordinoidaan arviointia toteuttavien tahojen yhteistyötä ja kehitetään arviointitietojen hyödyntämistä valtionhallinnossa tapahtuvassa kuntia koskevassa päätöksenteossa.

Poliisitoimi

Poliisitoimen keskeiset strategiset linjaukset on vahvistettu sisäisen turvallisuuden ohjelmassa. Ohjelman toimeenpanon painopisteenä ovat järjestäytyneen kansainvälisen rikollisuuden torjunta ja huumausainerikollisuuden torjunta. Työtä ohjaa valtioneuvoston vahvistama toimenpideohjelma, jonka toimeenpano edellyttää laajaa viranomaisyhteistyötä. Talousrikostorjunnan tehostamistyötä jatketaan.

Sisäisen turvallisuuden ohjelman tavoitteiden saavuttamiseksi turvallisuussuunnittelua kehitetään edelleen vahvistettujen linjausten mukaisesti ja yhteistyötä yksityisen sektorin kanssa toteutetaan yritysturvallisuusstrategian mukaisesti.

Poliisi varautuu terrorismiin kansallisena ja kansainvälisenä viranomaisyhteistyönä.

Pelastustoimi

Pelastustoimen johtamis-, valvonta- ja hälyttämisjärjestelmää sekä tilannekuvan muodostamiseksi tarvittavaa järjestelmää uudistetaan valtioneuvoston periaatepäätöksen ja siihen liittyvän yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamisen strategian pohjalta. Huolehditaan osaltaan sisäisen turvallisuuden ohjelman toimeenpanosta painopisteinä onnettomuuksien ennaltaehkäisy ja suuronnettomuusvalmiuksien tehostaminen. Kehitetään edelleen toimialan sisäistä yhteistyötä tavoitteena erityisesti menettelyjen ja toimintatapojen yhdenmukaistamainen. Ryhdytään toimenpiteisiin väestönsuojelujärjestelmän uudistamiseksi vastaamaan uusia uhkakuvia.

Maahanmuuttohallinto

Ulkomaalaislainsäädännön toimivuutta kehitetään soveltamisesta saatujen kokemusten ja muiden lainsäädännön muutostarpeiden perusteella kokonaisvaltaisen strategian linjausten mukaisesti. Maahanmuuttohallinnon toimintakyvystä huolehditaan. Aloitetaan maahanmuuttopoliittisen ohjelman sisäasiainhallinnolta edellyttämät toimenpiteet ohjelman tultua hyväksytyksi ottaen

huomioon ihmis- ja perusoikeuksien kunnioittamisen sekä sisäisen turvallisuuden ja kansallisten etujen vaatimukset. EU:ssa pyritään yhteiseen maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikkaan muun muassa harmonisoimalla lainsäädäntöä. Suomi huolehtii kansallisten etujen huomioon ottamisesta säädösten valmistelussa. EU:ssa hyväksytyt säädökset saatetaan kansallisesti voimaan määräajassa. Huolehditaan siitä, että Suomella on toimivat yhteistyösuhteet Venäjän, Ukrainan ja muiden EU:n lähialueiden maahanmuuttohallintoihin. Samalla huolehditaan siitä, että kahdenväliset suhteet lähialueiden EU-jäsenmaihin ja muihin Pohjoismaihin ovat toimivat.

Siviilikriisinhallinta

Siviilikriisinhallinnan kotimaan valmiuksia kehitetään ja ylläpidetään niin, että ne vastaavat lainsäädännössä asetettuja vaatimuksia. 1.8.2006 alkaen on perustettu siviilikriisinhallintakoulutusta antava koulutuskeskus Kuopioon pelastusopiston yhteyteen. Siviilikriisinhallinnan koulutusjärjestelmän perustamisella parannetaan ulkomaille lähetettävän henkilöstön kykyä vastata entistä paremmin siviilikriisinhallintatehtävien kansainvälisiin haasteisiin.

Palvelukeskus

Sisäasiainhallinnon palvelukeskuksen toiminta on käynnistynyt 1.1.2006. Vuoden 2007 aikana palvelukeskus jatkaa asiakassuhteiden kehittämistä talous- ja henkilöstöpalvelujen osalta kaikkiin asiakkaisiinsa. Palvelukeskus aloittaa hallinnonalan puhelinvälitystehtävien keskittämisen Kajaanin toimipisteeseen vuoden 2007 alusta lukien.

Palvelukeskus ottaa vastaan vuonna 2007 maksulliseksi asiakkaakseen hallinnonalan ulkopuolisena virastona Joensuun yliopiston ja varautuu muiden asiakkaiden vastaanottoon.

Toiminnan volyymitietoja	2006 arvio	2007 tavoite
Talouspalvelut		
Osto- ja matkalaskut (1 000 kpl)	313	546
Myyntilaskut (1 000 kpl)	122	283
Henkilömäärä	56	79
Määräraha (1 000 euroa)	4 200	4 483
Henkilöstöpalvelut		
Palkanmaksutapahtumat (1 000 kpl)	200	380
Henkilömäärä	36	58
Määräraha (1 000 euroa)	2 700	3 221
Yhteyspalvelut		
Henkilöä keskitetyn puhelunvälityksen piirissä	500	9 600
Henkilömäärä	3	23
Määräraha	200	1 410
Henkilömäärä yhteensä	95	160

Palvelukeskuksen henkilökunta on ammattitaitoista ja työkykyistä. Henkilökunta on pysyvää ja jaksaa työskennellä palvelukeskuksessa ja on tyytyväinen työhönsä. Tavoitteena on, että palvelukeskus siirtyy uuteen palkkausjärjestelmään vuoden 2007 aikana.

Tuottavuusohjelman toimeenpano

Tuottavuutta parannetaan tuottavuusohjelmassa esitettyjen toimenpiteiden mukaisesti ja käytetään saavutetut tuottavuushyödyt siten, että tehtävät kyetään hoitamaan tuloksellisella tavalla. Tavoitteena on parantaa mahdollisuuksia saada voimavaroja uusiin tehtäviin ja muihin välttämättömiin voimavaratarpeisiin sekä lisätä mahdollisuuksia kohdentaa voimavaroja uudelleen.

Sisäasiainhallinnon tuottavuutta parannetaan keskittämällä yhteisiä toimintoja palvelukeskuksiin. Talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus aloitti toimintansa vuoden 2006 alusta. Puhelinvälityspalvelut keskitetään Kajaanin toimipisteeseen vuodesta 2007 alkaen. Poliisin tietohal-

lintokeskuksesta kehitetään sisäasiainministeriön hallinnonalan tietohallinnon -palvelukeskus, joka tuottaa nykyistä laajemmin palveluita myös muille viranomaisille. Samalla selvitetään, mitkä nykyisin virastoissa tehtävistä tietohallintotehtävistä voitaisiin keskittää palvelukeskukselle. Keskuksen toiminta alkaa vuoden 2008 aikana. Poliisin tekniikkakeskuksen toimintaa laajennetaan siten, että se tuottaa palveluita myös muille turvallisuusviranomaisille. Tuottavuushyötyjä saavutetaan myös sähköistämällä muun muassa lääninhallitusten, ulkomaalaishallinnon ja poliisin lupa- ja muita palveluita sekä toimintaprosesseja. Lisäksi selvitetään mahdollisuudet koota asiakaspalvelut ensisijassa olemassa oleviin palvelupisteisiin. Hallinnonalan toimitila-asioiden hallinnoinnin keskittämistä valmistellaan. Sisäasiainministeriön hankintatoimi keskitetään.

Sisäasiainministeriö asettaa ministeriön henkisten voimavarojen kehittämiselle seuraavat tavoitteet:

Henkisten voimavarojen kehittäminen	2005 toteutuma	2006 arvio	2007 tavoite
Sairauspoissaolot (pv/htv)	8,0	7,8	enintään 7,6
Työtyytyväisyysindeksi (1—5)	3,30	3,35	vähintään 3,35

21. Sisäasiainministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 23 465 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös siviilikriisinhallinnan koulutustoimintaan sekä EU:n hyväksymien ja rahoittamien hankkeiden maksamiseen.

Selvitysosa:

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	23 605	23 257	24 265
Bruttotulot	984	800	800
Nettomenot	22 621	22 457	23 465
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	1 973		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	1 473		

Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 135 000 euroa kunta- ja palvelurakenneuudistukseen liittyvinä henkilöstömenoina sekä siviilikriisinhallinnan koulutustoiminnan määrärahoja 1 000 000 euroa, josta 200 000 euroa siirtona momentilta 24.99.25, 200 000 euroa momentilta 27.30.21, 100 000 euroa momentilta 26.75.21 ja 200 000 momentilta 26.80.31. Lisäksi määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 28 000 euroa yhden henkilötyövuoden palkkaus- ja muiden menojen siirtona momentilta 26.75.21, 131 000 euroa viranomaisradioverkon hallinnoinnin uudelleenjärjestelyyn liittyen kahden henkilötyövuoden palkkaus- ja muiden menojen siirtona momentilta 31.01.21 ja 101 300 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena sekä vähennyksenä 33 000 euroa yhden henkilötyövuoden palkkaus- ja muiden menojen siirtona momentille 26.01.23 ja 135 000 euroa tuottavuustoimenpiteiden johdosta.

Lisäksi määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 200 000 euroa ministeriön toimitilojen vuokramenojen tilapäisen nousun johdosta. Tarkoitus on, että vuosina 2006—2008 myönnetään 200 000 euron lisä-

määräraha, joka otetaan vähennyksenä huomioon vuosina 2009—2011.

2007 talousarvio	23 465 000
2006 lisätalousarvio	100 000
2006 talousarvio	22 457 000
2005 tilinpäätös	22 121 000

22. Tietohallinnon yhteiset menot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 5 212 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää sisäasiainhallinnon yhteisen tietoverkon ja yhteiskäytössä olevien tietojärjestelmien ylläpito- ja kehittämismenoihin sekä hallinnonalan yhteisen uuden tietotekniikkakeskuksen suunnittelu- ja toteuttamismenoihin.

Selvitysosa:

Määrärahan käytön arvioitu jakautuminen	€
Runkoverkko	1 659 000
Hallinnonalan tietoliikenneverkot	1 634 000
Asiankäsittelyjärjestelmät	600 000
Sähköposti	150 000
Talous- ja henkilöstöhallinnon järjestelmät	150 000
Muut järjestelmät	290 000
Sähköinen asiointi	385 000
Tietoturvallisuus	100 000
Muut tietohallintomenot	244 000
Yhteensä	5 212 000

2007 talousarvio	5 212 000
2006 talousarvio	5 212 000
2005 tilinpäätös	5 212 000

23. Sisäasiainhallinnon palvelukeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 9 114 000 euroa.

Nettobudjetoinnissa otetaan tuloina huomioon muilta kuin sisäasiainministeriön hallinnonalan virastoilta ja laitoksilta saatavat tulot.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon lisäyksenä 28 000 euroa yhden henkilötyövuoden palkkaus- ja muiden menojen siirtona momentilta 25.40.21, 81 000 euroa kahden henkilötyövuoden palkkausmenojen siirtona momentilta 25.50.21, 33 000 euroa yhden henkilötyövuoden palkkaus- ja muiden menojen siirtona momentilta 26.01.21, 26 000 euroa yhden henkilötyövuoden palkkaus- ja muiden menojen siirtona momentilta 26.02.21, 169 000 euroa kolmen henkilötyövuoden palkkaus- ja muiden menojen siirtona momentilta 26.05.21, 99 000 euroa kahden henkilötyövuoden palkkaus- ja muiden menojen siirtona momentilta 26.06.21, 35 000 euroa yhden henkilötyövuoden palkkaus- ja muiden menojen siirtona momentilta 26.07.21, 1 124 000 euroa 20 henkilötyövuoden palkkaus- ja muiden menojen siirtona momentilta 26.75.21, 88 000 euroa kahden henkilötyövuoden palkkaus- ja muiden menojen siirtona momentilta 26.80.21, 328 000 euroa seitsemän henkilötyövuoden palkkaus- ja muiden menojen siirtona momentilta 26.90.21 ja 500 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena. Tarkoitus on, että määrärahat palautetaan vuoden 2008 valtion talousarviossa momenteille, joilta ne on siirretty. Vuoden 2008 alusta lukien siirrytään kaikilta osin tilaaja—tuottaja -mallin mukaiseen maksulliseen toimintaan.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	7 103	9 514
Bruttotulot	-	400
Nettomenot	7 103	9 114

2007 talousarvio	9 114 000
2006 talousarvio	7 103 000

24. KuntaIT:n toimintamenot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 2 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää enintään kuutta henkilötyövuotta vastaavan määräaikaisen henkilöstön palkkaamiseen sekä muihin toimintamenoihin.

Määrärahaa saa käyttää myös EU:n hyväksymien ja rahoittamien hankkeiden maksamiseen.

S e l v i t y s o s a : Sisäasiainministeriöön on perustettu 1.9.2006 lukien kuntien tietohallintokehitystä ohjaamaan KuntaIT-yksikkö. Se toimii verkostomaisesti yhteistyössä kuntasektorin, valtionhallinnon ja yksityisen sektorin toimijoiden kanssa. Yksikön vahvuus on kuusi henkilötyövuotta.

Tarkoitus on, että erillisellä toimintamäärärahalla voimistetaan ja nopeutetaan kuntien tietohallintokehitystä ja näin parannetaan tuottavuutta. Määrärahalla edesautetaan palvelurakenneuudistusta ja sähköisten toimintatapojen käyttöönottoa kuntahallinnossa. Tässä yhteydessä kartoitetaan eri hallinnonalojen peruspalvelujen järjestämiseen liittyvä IT-rahoitus ja varmistetaan rahoituksen suuntaaminen yhdenmukaisesti. Tavoitteena on kuntien ja koko julkishallinnon tietohallinnon yhteistyön tiivistäminen.

Määrärahasta on tarkoitus käyttää 450 000 euroa palkkaus- ja muihin henkilöstömenoihin, 1 800 000 euroa asiantuntijapalveluiden ostamiseen ja 250 000 euroa painatus- ja muihin menoihin.

Erillisen momentin ja määrärahan pysyvyys selvitetään vuonna 2007.

Määräraha on siirtoa momentilta 26.98.43.

2007 talousarvio	2 500 000

29. (26.01.19) Sisäasiainministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 60 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös momentilta 26.98.63 hankittavaan työvoimapoliittiseen aikuiskoulutukseen ja työllisyysperusteisiin valtion investointihankkeisiin liittyvien arvonlisävero-osuuksien maksamiseen.

2007 talousarvio	60 000 000
2006 talousarvio	60 000 000
2005 tilinpäätös	62 246 491

43. (31.72.43) Poikkeusolojen viestintäverkot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 3 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää viranomaisradioverkon hintatuen ja alijäämätuen maksamiseen Suomen Erillisverkot Oy:lle.

S e l v i t y s o s a : Sisäasiainministeriöön siirretään liikenne- ja viestintäministeriöstä viranomaisradioverkon hallinnointi.

Viranomaisradioverkon käyttäjiä arvioidaan olevan vuoden 2006 lopussa noin 28 500 ja vuoden 2007 lopussa 30 000. Virve-verkon käytön hintoja tarkistetaan ja Huoltovarmuuskeskuksen tukea käytetään siten, että alijäämätuki on enintään 3 milj. euroa.

Järjestelyyn liittyen momentille 26.01.21 on merkitty lisäyksenä 131 000 euroa siirtona momentilta 31.01.21.

2007 talousarvio	3 000 000
2006 lisätalousarvio	440 000
2006 talousarvio	2 000 000
2005 tilinpäätös	6 604 000

02. Ulkomaalaisvirasto

S e l v i t y s o s a : Ulkomaalaisviraston yhteiskunnallisena vaikuttavuustavoitteena on päätöksenteossa huolehtia siitä, että sen toiminta edistää hallittua maahanmuuttoa ja virasto tuottaa tieto- ja asiantuntijapalveluja maahanmuuttopoliittisen päätöksenteon tueksi. Ulkomaalaisviraston päätöksenteossa korostuvat ihmis- ja perusoikeuksien, hyvän hallinnon ja oikeusturvan periaatteet sekä maahanmuuttoon liittyvien väärinkäytösten estäminen.

	2005 toteutuma	2006 arvio	2007 tavoite
Perustiedot			
Toimintamenot (1 000 €)	13 576	12 792	13 221
Henkilötyövuodet (htv)	233	225	225
Tunnusluvut			
Toiminnallinen tuloksellisuus			
— tuottavuus (päätöstä/htv)	163	170	171
— taloudellisuus (nettomenot €/päätös)	356	348	347
— maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus (%)	53	53	55

Sisäasiainministeriö asettaa ulkomaalaisvirastolle alustavasti seuraavat toiminnalliset tulostavoitteet:

Päätöksenteko on nopeaa ja oikeusvarmaa. Päätösten määrä vastaa vähintään vireille tulleiden asioiden määrää. Vireille tulleiden hakemusten läpivientiajat pidetään vähintään saavutetulla tasolla. Asiakkaiden oikeusturva säilyy hyvänä. Henkilö- ja teknisiä resursseja käytetään joustavasti ja tehokkaasti. Päätöksentekoprosessit ovat laadullisesti mitattavia sekä läpinäkyviä, ohjaavia ja rutiinityötä säästäviä. Tavanomaiset soveltamiskysymykset linjataan. Toiminnallisten pääprosessien sähköistämistyötä jatketaan.

Päätöksenteko

Tunnusluvut	2005 toteutuma	2006 arvio	2007 tavoite
Vireille tulevat hakemukset (kpl), arvio			
1. Maahanmuutto	19 372	20 000	20 000
— työntekijän oleskelulupa	3 716	4 000	4 000
— opiskelijan oleskelulupa	3 448	3 500	3 500
— muut oleskeluluvat (sis. kv-suojelu)	12 208	12 500	12 500
2. Maasta poistaminen	2 685	2 700	2 700
3. Kansainvälinen suojelu	7 081	7 100	7 100
— turvapaikka	2 684	2 600	2 600
— pakolaiskiintiö	697	700	700
— matkustusasiakirjat	3 700	3 800	3 800
4. Kansalaisuus	5 826	6 000	7 000
— kansalaisuushakemukset	2 533	2 600	2 600
Yhteensä	**34 964**	**35 800**	**36 800**

Ratkaisut			
1. Maahanmuutto	16 975	20 000	20 000
— työntekijän oleskelulupa	2 905	4 000	4 000
— opiskelijan oleskelulupa	3 158	3 500	3 500
— muut oleskeluluvat (sis. kv-suojelu)	10 912	12 500	12 500
2. Maasta poistaminen	2 729	2 700	2 700
3. Kansainvälinen suojelu	6 779	7 100	7 100
— turvapaikka	2 447	2 600	2 600
— pakolaiskiintiö	612	700	700
— matkustusasiakirjat	3 720	3 800	3 800
4. Kansalaisuus	7 152	7 500	8 000
— kansalaisuushakemukset	3 893	4 000	4 000
Yhteensä	**33 635**	**37 300**	**37 800**
Käsittelyaika keskimäärin vrk			
1. Maahanmuutto	67	65	65
— työntekijän oleskelulupa	46	35	30
— opiskelijan oleskelulupa	20	17	16
3. Kansainvälinen suojelu			
— turvapaikka (nopeutettu menettely)	97 (53)	180 (80)	180 (70)
— matkustusasiakirjat	139	120	120
4. Kansalaisuus			
— kansalaisuushakemukset	551	400	350
Päätösten pysyvyys muutoksenhaussa (%)	>95	>95	>95
Ratkaistu vireille tulleista (%)	97	104	103

Ulkomaalaisrekisterin ylläpito

Ulkomaalaisrekisteri tarjoaa luotettavan ja ajantasaisen asianhallinta- ja tietopalveluvälineen ulkomaalaisasioiden toimintaympäristölle.

Ulkomaalaisrekisterin tekninen toimivuus oli 99,8 % vuonna 2005 ja sen arvioidaan säilyttävän tasonsa myös vuosina 2006 ja 2007.

Tieto- ja asiantuntijapalvelut

Ulkomaalaisvirasto tuottaa ajankohtaisia tilastotietoja ja tietoja ulkomaalaislain ja kansalaisuuslain soveltamisesta ja muusta toiminnastaan siten, että ministeriöllä on käytettävissään kotimaisen politiikan valmistelun, toiminnan suunnittelun ja EU:n tilastoyhteistyön edellyttämät tiedot.

Henkisten voimavarojen hallinta

	2005 toteutuma	2006 arvio	2007 tavoite
Henkiset voimavarat			
Lähtövaihtuvuus (%)	29	26	22
Koulutuspäivät/htv	3,9	4	4
Koulutustasoindeksi	5,2	5,4	5,5
Sairaspoissaolot (työpäivää/htv)	11,5	10,5	10,0
Työtyytyväisyysindeksi (1—5)	3,11	3,17	3,20

21. Ulkomaalaisviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 13 221 000 euroa.

Selvitysosa:

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	16 081	15 442	15 721
Bruttotulot	2 505	2 500	2 500
Nettomenot	13 576	12 942	13 221
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	1 525		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	1 071		

Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 100 000 euroa turvapaikkamenojen lisääntymisen johdosta, 127 000 euroa uuteen palkkausjärjestelmään siirtymisen johdosta ja 30 000 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena sekä vähennyksenä 26 000 euroa yhden henkilötyövuoden palkkaus- ja muiden menojen siirtona momentille 26.01.23 ja 20 000 euroa tuottavuustoimenpiteiden johdosta.

2007 talousarvio	13 221 000
2006 lisätalousarvio	87 000
2006 talousarvio	12 942 000
2005 tilinpäätös	13 122 000

05. Lääninhallitukset

Selvitysosa: Lääninhallitus on seitsemän ministeriön ohjaama valtion aluehallintoviranomainen ja monialainen asiantuntijavirasto. Lääninhallitukset edistävät, arvioivat ja valvovat läänin elinoloja, asukkaiden hyvinvointia ja perusoikeuksien toteutumista.

Perustietoja lääninhallituksista

Lääninhallitusten suurimmat toimialat ovat sosiaali- ja terveystoimi ja sivistystoimi. Lääninhallitusten poliisiosastojen menot maksetaan poliisin toimintamäärärahoista lukuun ottamatta lääninhallituksen virastona tarjoamia palveluja, joita ovat muun muassa toimitilat, henkilöstö- ja taloushallinto sekä virastopalvelut. Ahvenanmaan lääninhallituksella on Manner-Suomen lääninhallitusten tehtävistä poikkeavia tehtäviä, jotka johtuvat valtionhallinnon ja maakunnallisen itsehallinnon erityispiirteistä Ahvenanmaalla.

Sisäasiainministeriö asettaa lääninhallituksille seuraavat alustavat tulostavoitteet:

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Lääninhallitusten tärkeä yhteiskunnallinen vaikuttavuustavoite on huolehtia eri toimialojensa kautta väestön oikeuksien toteutumisesta koko maassa.

Lääninhallitukset edistävät alueellista kehitystä ja huolehtivat, että alueellinen ja seudullinen hyvinvointi ja kansalaisten turvallisuus paranevat. Lääninhallitukset toimivat koko väestön sosiaalisen turvallisuuden, terveyden ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi sekä syrjäytymisen vähentämiseksi. Lääninhallitukset tukevat erityisesti lasten ja nuorten sosiaaliseen syrjäytymiseen ja

terveyseroihin johtavien kehityskulkujen katkaisemista. Lääninhallitukset vastaavat alueellisesta varautumistoiminnasta.

Toiminnan painopisteet

Sosiaali- ja terveysosastoissa hoidetaan kolmen eri ministeriön toimialaan kuuluvia tehtäviä. Sosiaali- ja terveystoimessa toteutetaan sosiaali- ja terveyspolitiikan strategisia linjauksia yhteistyössä kuntien kanssa. Lähivuosien tavoitteina ovat toimivat sosiaali- ja terveyspalvelut, palvelujen piiriin pääsyn turvaaminen kohtuuajassa sekä väestön terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen. Tämä edellyttää toimintakäytäntöjen sekä sektorien välisen ja alueellisen yhteistyön kehittämistä. Lääninhallitusten keskeisenä tehtävänä on ohjata, seurata ja valvoa sekä kunnallista että yksityistä palvelutuotantoa ja ehkäisevää työtä. Näihin liittyvien kantelujen määrä on lisääntynyt ja käsiteltävät asiat ovat vaikeutuneet viime vuosina. Lääninhallituksilla on merkittävä rooli kuntien ja kuntayhtymien sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämishankkeisiin suunnattavan määrärahan hallinnoinnissa. EU-rakennerahastojen hallinnointiin kuuluvia tehtäviä alueellistetaan sosiaali- ja terveysministeriöstä lääninhallituksiin. Alkoholihallinnon painopiste on valvonnan tehostaminen. Eläinlääkinnän ja ympäristöterveydenhuollon keskeisinä kehittämiskohteina ovat eläinten terveydenhuoltojärjestelmä, eläintautien valmiussuunnitelmat, ympäristöterveydenhuollon valvonnan vahvistaminen paikallistasolla, eläinsuojeluvalvonnan tehostaminen sekä eläimistä ihmisiin leviävien tautien valvonnan tehostaminen. Lääninhallitukset osallistuvat ympäristöterveydenhuollon valtakunnallisen valvontaohjelmien totuttamiseen. Lääninhallitukset jatkavat kuntien elintarvikevalvonnan vaatimusten mukaisuuden arviointia.

Sivistysosastot hoitavat niille säädöksissä osoitettuja ja delegoituja opetus- ja kulttuurihallinnon sekä liikunta- ja nuorisotoimen tehtäviä. Sivistysosastot edistävät tulossopimuksissa tarkemmin sovittavalla tavalla koulutuspolitiikan sekä kirjasto-, liikunta- ja nuorisopolitiikan valtakunnallisten ja alueellisten tavoitteiden saavuttamista. Lääninhallitukset huolehtivat rakennerahastojen (EAKR, ESR) toimenpideohjelmissa rahoitettavien hankkeiden rahoituspäätöksistä, maksatuksista, seurannasta ja valvonnasta siten kuin uudistettavassa rakennerahastolaissa säädetään.

Liikenneosastojen toiminnan kehittämisen painopisteenä on julkisen liikenteen palveluverkoston turvaaminen liikennelupia myöntämällä ja täydentävillä peruspalveluliikenteen ostoilla. Painopisteenä on myös matkapalvelukeskusten perustamisen koordinointi. Liikenneosastojen asema turvallisuusviranomaisten infrastruktuuripalvelujen tuotannossa korostuu.

Kilpailu- ja kuluttajayksiköt valvovat kilpailua alueellisilla ja paikallisilla markkinoilla puuttumalla haitallisiin kilpailunrajoituksiin ja edistämällä kilpailua. Lääninhallitukset osallistuvat kuluttajaoikeudellisen lainsäädännön noudattamisen valvontaan, millä lisätään kuluttajien luottamusta markkinoiden toimintaan. Taloudellinen turvallisuus paranee talous- ja velkaneuvonnan keinoin ja hintatietoisuuden edistämisellä. Tuoteturvallisuusvalvonnan painopisteenä on seudullisten valvontayksiköiden muodostumisen tukeminen.

Pelastusosastot toteuttavat osaltaan pelastustoimen valtakunnallisia tavoitteita ja edistävät aluehallinnon viranomaisten yhteistyötä. Painopistealueina ovat pelastustoimen alueilla tehtyjen palvelutasopäätösten toteutumisen seuranta ja valvonta sekä sisäisen turvallisuuden ohjelman toteutumisen edistäminen läänin alueella.

Oikeushallinto-osastoja kehitetään osana ulosottolaitoksen uudistusta, jossa korostuu ulosoton yhtenäisyys, vaikuttavuus ja lainmukaisuus. Oikeushallinto-osastojen erityisenä osana tässä uudistuksessa on ohjaustehtävän tehostuminen.

Poliisiosastot toteuttavat paikallispoliisin ohjaajina ja alueellisina yhteistyökumppaneina sisäisen turvallisuuden ohjelmaa, jossa varaudutaan määriteltyihin turvallisuusuhkiin.

Lääninhallitusten hallinto-osastot toteuttavat yhteispalvelun tehostamishankkeen toimia läänin alueella. Lääninhallituksen alaisen paikallishallinnon toimitilahallintoa tehostetaan. Lääninhalli-

tukset huolehtivat alueellisista maanpuolustuskursseista. Palvelujen sekä tuottavuuden ja taloudellisuuden parantamiseksi siirretään muun muassa puhelinkeskustoimintaa palvelukeskukseen.

Toiminnalliset tulostavoitteet

	Toteutuma 2005 (kpl)	Oma-kustannus-hinta (€)	Arvio 2006 (kpl)	Oma-kustannus-hinta (€)	Tavoite 2007 (kpl)	Oma-kustannus-hinta (€)
Taksilupa	2 804	245	2 800	240	2 800	220
Tavaraliikennelupa	10 512	164	9 000	160	9 000	155
Anniskelulupa	3 890	580	3 900	580	4 000	560
Alkoholijuomien vähittäismyyntilupa	1 926	180	1 900	180	1 900	175
Lainojen vuosimaksuja	51 794	18	45 000	18	42 500	18
Prosessuaaliset kantelut	2 240		2 300		2 200	

Palvelujen saatavuus

Lääninhallituksille asetetaan alueelliset palvelutavoitteet, joiden toteutumista arvioidaan ministeriöiden ja lääninhallitusten välisissä tulosneuvotteluissa ja joista raportoidaan peruspalvelujen arviointiraporteissa.

Palvelu	**Arviointikriteeri**	**Tavoite 2007**
Sivistystoimen kantelut	Käsittelyaika	70 % 9 kuukaudessa
Sosiaali- ja terveystoimen kantelut	Käsittelyaika	Pääsääntöisesti 6—11 kk
Kunnalliskantelut	Käsittelyaika	70 % 9 kuukaudessa
Alkoholiluvat	Käsittelyaika	Keskimäärin 1 kk
Yksityisen sosiaali- ja terveyshuollon palveluntuottajien luvat	Käsittelyaika	Keskimäärin 3 kk
Tavaraliikennelupa	Käsittelyaika	14 pv
Linjaliikennelupa	Käsittelyaika	2 kk
Taksilupa	Käsittelyaika	2 kk
Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajien valvonta	Valvontakäynnit	Vuosittain 5 % tuottajista
Ympäristöterveydenhuollon laitosvalvonta	Valvontakäynnit	Vuosittain 90 % kohteista

Laadunhallinta

Lääninhallituksissa otetaan käyttöön keskeisten palvelujen laatua arvioiva asiakaspalautejärjestelmä.

Henkiset voimavarat

	2005 toteutuma	2006 arvio	2007 arvio
Henkilöstömäärä	1 034	1 001	980
Vakinaisia/määräaikaisia (%)	90/10	90/10	91/9
Naisten ja miesten osuus henkilöstöstä (N/M %)	68/32	67/33	66/34
Työtyytyväisyysindeksi (1—5)	3,3	3,3	3,4
Sairauspoissaoloja henkilötyövuotta kohti (työpv)	7,9	7,0	6,8

21. Lääninhallitusten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 51 648 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksuihin, rahoitus- ja maksuosuuksiin sekä EU:n hyväksymiin ja rahoittamiin hankkeisiin.

Selvitysosa:

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	60 797	58 815	60 573
Bruttotulot	8 887	7 400	8 925
Nettomenot	51 910	51 415	51 648
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	3 307		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	4 645		

Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 174 000 euroa uuteen palkkausjärjestelmään siirtymisen johdosta, 250 000 euroa rikosten sovittelu-uudistuksen johdosta, 44 000 euroa yhden henkilötyövuoden palkkaus- ja muiden menojen siirtona momentilta 29.01.21 ja 322 800 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena sekä vähennyksenä 169 000 euroa kolmen henkilötyövuoden palkkaus- ja muiden menojen siirtona momentille 26.01.23 ja 362 000 euroa tuottavuustoimenpiteiden johdosta.

2007 talousarvio	51 648 000
2006 talousarvio	51 415 000
2005 tilinpäätös	53 248 000

06. Rekisterihallinto

Selvitysosa:

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Väestötietojärjestelmän tiedot ovat oikeita ja ajantasaisia.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Maistraattien tehtävien alueellistaminen ja maistraattien erikoistuminen jatkuvat. Kansalaisille ja viranomaisten välille luodaan verkkopalveluita. Rekisterihallinnon vastuulla olevien järjestelmien tietojen laatu parantuu ja sähköisen asioinnin toimintaedellytykset laajentuvat.

Rekisterihallinnon paikallisviranomaisina toimii 22 maistraattia, joiden toimialueena on yksi tai useampia kihlakuntia. Maistraateista 6 toimii kihlakunnan viraston osastona ja 16 erillisenä virastona. Ahvenanmaalla rekisterihallinnon paikallisviranomaisen tehtävät hoitaa lääninhallitus. Maistraatit tarjoavat ihmisen koko elämänkaaren kattavia, laadukkaita rekisteri- ja oikeusturvapalveluja. Maistraatit hoitavat väestökirjanpidon, kaupparekisterin ja yhdistysrekisterin paikallisviranomaisen tehtäviä sekä yleishallintotehtäviä ja holhousviranomaisen tehtäviä.

Väestökirjanpidon keskusviranomaisena toimii Väestörekisterikeskus. Väestörekisterikeskus kehittää ja ohjaa väestökirjanpitoa sekä pitää yllä valtakunnallista väestötietojärjestelmää yhdessä maistraattien kanssa. Väestörekisterikeskus vastaa myös väestötietojärjestelmän valtakunnal-

lisista tieto- ja verkkopalveluista. Väestörekisterikeskuksen tehtäviin kuuluvat myös varmenteen tuottaminen sähköiseen henkilökorttiin ja muut varmennepalvelut, vaalien äänioikeusrekisteri, julkishallinnon yhteyspalveluhakemisto - Julha sekä holhousrekisteri.

Sisäasiainministeriö asettaa rekisterihallinnolle seuraavat alustavat tulostavoitteet:

Väestökirjanpitotoiminnan vaikuttavuus ja painopisteet

	2005 toteutuma	2006 arvio	2007 tavoite
Vaikuttavuustavoite			
Väestötietojärjestelmän tiedot ovat oikeita ja ajantasaisia			
Vakinaisista osoitteista vastaa tosiasiallisen kotikunnan ja asuinpaikan osoitetta, %	99	99	99
Tilapäisistä osoitteista on oikein, %	79	80	82
Toiminnalliset tulostavoitteet			
Muuttoilmoituksista saadaan puhelimitse tai verkon välityksellä, %	48	48	50
Rakennustiedot sähköisesti ilmoittavien kuntien osuus kaikista rakennustietoja ilmoittavista kunnista, %	76	78	80
Taloudellisuustavoite			
Väestörekisterikeskuksen antaman tietopalvelun kokonaistulot, milj. euroa	9,6	9,8	10,0
Väestörekisterikeskuksen antamien varmennepalvelujen tulot, milj. euroa	1,2	1,4	1,7

Rekisterihallinnolle asetetaan lisäksi seuraavat alueelliset palvelutavoitteet:

Alueelliset palvelutavoitteet

	2007 tavoite
Edunvalvontaan määrääminen	
Maistraatin päätöksellä ratkaisut, aika enintään kk	3
Hakemukset käräjäoikeudelle, aika enintään kk	4—6
Edunvalvonta-tilintarkastus	
Määräaikana maaliskuun loppuun mennessä saapuneiden vuositilien tarkastusaika	saapumisvuoden loppuun mennessä
Julkinen notaari	
Palvelujen saanti, enintään pv	2
Isyyden tunnustamisen vahvistaminen	
Käsittelyaika enintään, pv	2
Muuttoilmoitus/osoitteet	
Palvelupuhelimeen vastaamisaika, aika normaalitilanteissa enintään min.	1
Kaupparekisteri	
Asunto-osakeyhtiöiden kaupparekisteri-ilmoitusten käsittely, aika keskimäärin kk	0,5
Väestörekisterikeskuksen asiakastuki	
Päivystäjän tavoitettavuus, enintään min.	1
Asiantuntijan tavoitettavuus, enintään h	2
Väestörekisterikeskuksen asiakaspalautteen käsittely	
Vastausaika internet-yhteydellä, arkisin enintään vrk	1

Alueellisten palvelutavoitteiden ja vaikuttavuustavoitteiden ohella rekisterihallinnossa korostuvat seuraavat seikat:

Yleistä

Työmäärää maistraattien kesken tasataan ja maistraattien erikoistumista edistetään siten, että ensivaiheessa tehtävät erikoistumiseen ja toimivallan jakoon liittyvät toimenpiteet saatetaan loppuun vuoden 2007 aikana.

Rekisterihallinnon vastuulla olevien järjestelmien käytettävyyttä ja toimintavarmuutta parannetaan.

Sähköisen asioinnin toimintaedellytyksiä parannetaan.

Yhteispalvelun palveluvalikoimaa laajennetaan ja yhtenäistetään valtakunnallisesti. Suunnitelman mukaan yhteispalvelulla korvataan maistraattien heikon tuottavuuden palvelupisteitä.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittyminen

	2005 toteutuma	2006 arvio	2007 tavoite
Henkilötyövuodet			
— maistraatit	818	818	798
— Väestörekisterikeskus	108	112	112
Naisten ja miesten osuus henkilöstöstä, %			
— maistraatit (naiset/miehet)	86/14	86/14	86/14
— Väestörekisterikeskus (naiset/miehet)	62/38	62/38	62/38
Työtyytyväisyysindeksi			
— maistraatit (1—5)	3,2	3,2	3,3
— Väestörekisterikeskus (0—100)	74	74	76
Sairauspoissaolot, pv/htv			
— maistraatit	10,4	10,0	9,5
— Väestörekisterikeskus	14,5	14,0	13,0

Eräitä rekisterihallinnon volyymitietoja

	2005 toteutuma	2006 arvio	2007 arvio
Väestötietojärjestelmä			
Ylläpito			
— Tallennetut ilmoitukset	1 220 244	1 194 250	1 192 400
Tietopalvelu (tietoyks. lkm)			
— VRK (laskutettu yksikkö, milj. kpl)	290	301	308
— Valtio	43	45	46
— Kunnat	38	40	41
— Muu julkishallinto	10	11	11
— Yksityiset	199	205	210
— Maistraatit (julk.oik. maksullinen palv., otteet, luettelot, kpl)	196 527	191 680	190 567
— Maistraatit (liiketal. palvelu, kpl)	4 735	9 917	9 711

Kauppa- ja yhdistysrekisteri			
Kaupparekisteri			
— kaupparek. annettavat otteet, jäljennökset ja todistukset	25 643	24 290	23 890
— YTJ:stä annettavat otteet ja todistukset	676	720	725
— asunto-osakeyhtiöiden ilmoitukset	20 205	20 435	20 608
— muut ilmoitukset	15 369	14 870	14 735
Yhdistysrekisteri			
— annettavat otteet, jäljennökset ja todistukset	6 543	6 325	6 246
Holhous (julkisoikeudelliset suoritteet)			
— holhousrekisteristä annetut otteet	10 820	10 750	10 439
— lupapäätökset	6 730	6 750	6 799
— tilintarkastukset	41 325	41 438	42 630
— edunvalvojan määrääminen	2 800	2 973	3 001
— hakemukset käräjäoikeudelle edunvalvonnan määräämiseksi	4 826	4 923	4 908
Yleishallinto (todistajapalvelut)			
— kaupanvahvistukset	10 462	10 168	10 144
— julkisen notaarin tehtävät	123 571	123 180	123 610
— venerekisteristä annettavat otteet	20 526	20 375	20 340
— nimenmuutoshakemukseen annetut päätökset	3 099	3 063	3 783
— vihkimiset ja parisuhteen rekisteröinnit	10 849	10 981	11 156

21. Rekisterihallinnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v) *Selvitysosa:*

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 29 576 000 euroa.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	52 067	50 011	52 426
Bruttotulot	22 732	21 442	22 850
Nettomenot	29 335	28 569	29 576
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	3 339		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	3 059		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot	20 704	19 700	20 600
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	26 572	26 200	26 800
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-5 868	-6 500	-6 200
Kustannusvastaavuus, %	78	75	77

Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 130 000 euroa uuteen palkkausjärjestelmään siirtymisen johdosta, 1 107 000 euroa maistraattien yhdistymisistä ja muuttumisesta erillisvirastoiksi aiheutuvien menojen siirtona momentilta 26.07.21, 15 900 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena sekä vähennyksenä 99 000 euroa kahden henkilötyövuoden palkkaus- ja muiden menojen siirtona momentille 26.01.23 ja 300 000 euroa tuottavuustoimenpiteiden johdosta.

2007 talousarvio	29 576 000
2006 talousarvio	28 569 000
2005 tilinpäätös	29 055 000

07. Kihlakunnat

Selvitysosa: Poliisi-, syyttäjä-, ulosotto- ja rekisteritoimen sekä paikallistason yleishallintotehtävät on organisoitu kihlakunnittain. Kihlakunnanvirasto toimii valtion paikallisena yleis- ja erityishallintoviranomaisena kihlakunnan alueella. Tehtäviä hoitaessaan kihlakunnanvirasto toteuttaa valtakunnallisia, alueellisia ja paikallisia tavoitteita.

Sisäasiainministeriö asettaa kihlakunnanvirastoille seuraavat alustavat tulostavoitteet vuodelle 2007:

— Yhteispalvelun palveluvalikoimaa laajennetaan ja yhtenäistetään valtakunnallisesti. Suunnitelman mukaan yhteispalvelulla korvataan kihlakunnanvirastojen heikon tuottavuuden palvelupisteitä.

— Kihlakunnanvirastojen asiakaspalvelut palvelutoimistoissa ja palvelupisteissä järjestetään pääsääntöisesti yhteispalveluna huomioiden sähköisen yhteispalvelun tuomat mahdollisuudet.

21. Kihlakunnanvirastojen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 42 289 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kihlakunnanviraston yhteisen henkilökunnan palkkauksiin sekä yhteisiin toimitila- ja muihin menoihin.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 700 000 euroa Pietarsaaren ja Seinäjoen kihlakunnanvirastojen toimitilamenoihin ja 25 000 euroa uuteen palkkausjärjestelmään siirtymisen johdosta sekä vähennyksenä maistraattien yhdistymisistä ja muuttumisesta erillisvirastoiksi aiheutuvina menoina 2 915 000 euroa, josta 1 050 000 euroa on siirtoa momentille 25.40.21 ja 1 107 000 euroa momentille 26.06.21 sekä 35 000 euroa yhden henkilötyövuoden palkkaus- ja muiden menojen siirtona momentille 26.01.23.

2007 talousarvio	42 289 000
2006 talousarvio	43 748 000
2005 tilinpäätös	44 252 000

75. Poliisitoimi

Selvitysosa: Poliisi turvaa oikeus- ja yhteiskuntajärjestystä, ylläpitää yleistä järjestystä ja turvallisuutta sekä ennalta estää rikoksia, selvittää niitä ja saattaa ne syyteharkintaan. Poliisin tavoitteena on, että Suomi on Euroopan turvallisin maa, minkä takeena on ammattitaitoinen, palvelualtis, luotettava, yhteistyöhakuinen ja tehokkaasti organisoitu poliisi.

Sisäasiainministeriö asettaa poliisille seuraavat alustavat tulostavoitteet:

Perustietoja poliisista	2005 toteutuma	2006 arvio	2007 tavoite
Rikosten määrä/kaikki rikokset, kpl, enintään	787 307	755 000	760 000
Rikosten määrä/rikoslaki rikokset, kpl, enintään	531 717	515 000	535 000
Henkeen ja terveyteen kohdistuneiden rikosten määrä, kpl, enintään	33 550	29 000	34 000[1)]
Omaisuusrikosten määrä, kpl, enintään	257 714	272 000	260 000
Poliisin tietoon tulleiden huumausainerikosten määrä, kpl, enintään	14 358	13 700	14 500
Poliisien määrä (ei sisällä opiskelijoita), hlöä	7 711	7 640	7 636
Opiskelijoiden määrä, hlöä	534	642	642
Muun henkilöstön määrä, hlöä	2 771	2 654	2 574
Poliisin henkilöstö yhteensä, hlöä	11 016	10 936	10 852
Asukkaiden lukumäärä/poliisi (ei sisällä opiskelijoita), hlöä	678	685	685
Poliisikoulutuksesta valmistuvien määrä, hlöä	360	397	384
Poliisitoimen kokonaiskustannukset/asukas, euroa, enintään	131	128	127
Poliisikoulun koulutuspäivän hinta, euroa, enintään	126	113	144
Poliisin ammattikorkeakoulun koulutuspäivän hinta, euroa, enintään	175	180	195
Poliisin henkilöstön sairaspoistuma kiinteästä työajasta, prosenttia, enintään	4,15	4,15	4,15

[1)] Poliisin tavoitteena on paljastaa muun muassa piilorikollisuutta aikaisempaa enemmän, minkä vuoksi tilastoitujen rikosten määrä kasvaa.

Valvonta

Poliisi osallistuu seudullisen ja paikallisen turvallisuussuunnittelun edelleen kehittämiseen sisäisen turvallisuuden ohjelman linjausten mukaisesti. Perhe- ja läheisväkivaltaa ennalta estetään yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa. Kenttäpartioiden toimintaa väkivaltarikollisuuden torjunnassa tarkistetaan. Toteutetaan poliisin liikennevalvontastrategiaa, jossa kiinnitetään erityistä huomiota raskaan liikenteen valvonnan tehostamiseen yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa. Lisätään automaattista liikennevalvontaa yhteistyössä tiehallinnon kanssa ja otetaan käyttöön uutta liikennevalvontatekniikkaa.

Valvonta	2005 toteutuma	2006 arvio	2007 tavoite
Katuturvallisuusindeksin arvo, vähintään	91,4	93,0	94,0
Liikenneturvallisuusindeksin arvo, vähintään	135,9	136,0	138,0
Liikenteessä kuolleiden määrä, hlöä, enintään	366	350	325
Liikennevalvontasuoritteen kustannus, euroa, enintään	20,90	15,00	22,00
Toimintameno/määräraha, 1 000 euroa, enintään	188 789	185 419	183 711

Henkilöstö			
Henkilömäärä, hlöä	3 274	3 251	3 226
Osuus käytetystä työajasta, prosenttia	29,7	29,7	29,7

Hälytystoiminta

Turvataan poliisin hälytyspalvelujen saatavuus ja poliisin toimintaedellytykset hätäkeskusalueilla. Kenttäjohtojärjestelmä toimii yhdenmukaisesti koko maassa.

Hälytystoiminta	2005 toteutuma	2006 arvio	2007 tavoite
Toimintavalmiusaika A-luokan tehtävissä, min	12,1	12,0	12,0
Toimintavalmiusaika A ja B -luokan tehtävissä, min	22,2	21,0	21,0
A ja B hälytystehtävien määrä, kpl, enintään	843 431	732 875	740 000
Kustannukset/hälytystehtävä, euroa, enintään	75,35	85,17	83,57
Toimintameno/määräraha, 1 000 euroa, enintään	54 923	53 943	53 446
Henkilöstö			
Henkilömäärä, hlöä	953	946	938
Osuus käytetystä työajasta, prosenttia	8,6	8,6	8,6

Rikostorjunta

Rikostorjunnan viime vuosien tulokset ja muutoinkin toiminnan tuloksellisuus on ollut positiivista. On edelleen tärkeää jatkaa talousrikostorjunnan ja harmaan talouden torjunnan tehostamistoimia. Talousrikollisuuden osalta tehostetaan erityisesti toimenpiteitä, joilla vähennetään rikoksentekomahdollisuuksia. Omaisuusrikosten selvitystasoa nostetaan edelleen. Järjestäytyneen rikollisuuden toimintaedellytyksiä heikennetään yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa kansainvälistä yhteistyötä hyödyntäen. Erityisesti järjestäytyneen rikollisuuden torjunnassa on tärkeää toteuttaa rikoksentekijöiden rikosvastuu heidän kotimaassaan. Toimeenpannaan väkivaltarikollisuuden vähentämiseen tähtäävä rikoksentorjuntaohjelma poliisia koskevien toimenpiteiden osalta. Väkivaltarikollisuuden torjunnassa paneudutaan poliisilta piiloon jäävään väkivaltarikollisuuteen. Laillisuusvalvonta on keskeinen osa poliisin laatutyötä.

Rikostorjunta	2005 toteutuma	2006 arvio	2007 tavoite
Poliisin tietoon tulleiden törkeiden huumausainerikosten määrä, kpl, enintään	564	770	650
Rikoslakirikosten selvitystaso, prosenttia (pl. liikennerikokset), vähintään	49,6	49,7	50,0
Omaisuusrikosten selvitystaso, prosenttia, vähintään	39,4	39,2	40,2
Henkeen ja terveyteen kohdistuneiden rikosten selvitystaso, prosenttia, vähintään	79,9	83,0	83,0
Päätettyjen talousrikosten tutkinta-aika, ka./vrk, enintään	381	250	225
Takaisin saatu rikoshyöty talousrikoksissa (netto), milj. euroa, vähintään	46,8	43,0	40,0
Kustannukset/poliisin tietoon tullut rikos, euroa	335	332	332
Kustannukset/selvitetty rikoslakirikos, euroa, enintään	450	450	450
Toimintameno/määräraha, 1 000 euroa, enintään	237 848	233 602	231 450
Henkilöstö			
Henkilömäärä, hlöä	4 125	4 095	4 064
Osuus käytetystä työajasta, prosenttia	37,4	37,4	37,4

Lupapalvelut

Lupapalvelut tuotetaan joustavasti ja kustannustehokkaasti. Sähköisen asioinnin hyödyntäminen palveluissa syvenee ja vaihtoehtoisten palvelumuotojen käyttämistä kehitetään ja lisätään. Lupapalvelut tukevat tehokkaasti yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämistä sekä liikenneturvallisuutta. Poliisi myöntää matkustusasiakirjoja, joissa on biometriset tunnisteet.

Lupapalvelut	2005 toteutuma	2006 arvio	2007 tavoite
Poliisin myöntämät keskeiset luvat (ajoluvat, ampuma-aseluvat, passit, henkilökortit), kpl	850 561	700 000	800 000
Poliisin myöntämien ulkomaalaislupien määrä, kpl	43 496	50 000	50 000
Kustannukset/poliisin myöntämät keskeiset luvat, euroa/kpl	40,7	45,6	43,6
Lupapalvelujen kustannusvastaavuus, prosenttia	103	100	100
Henkilömäärä, hlöä	789	783	777
Osuus käytetystä työajasta, prosenttia	7,2	7,2	7,2

21. Poliisitoimen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 572 181 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksuihin, rahoitus- ja maksuosuuksiin.

Määrärahaa saa käyttää myös EU:n hyväksymien ja rahoittamien poliisitoimeen liittyvien hankkeiden maksamiseen.

Selvitysosa:

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	656 835	607 567	613 731
Bruttotulot	69 830	40 000	41 550
Nettomenot	587 005	567 567	572 181
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	39 804		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	28 238		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot	39 610	37 400	38 550
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	38 719	37 400	38 550
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	891	0	0
Kustannusvastaavuus, %	102	100	100

Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 75 000 euroa Joensuun toimitilojen suunnitteluun, 980 000 euroa uuteen palkkausjärjestelmään siirtymisen johdosta ja 1 641 800 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena sekä vähennyksenä 1 124 000 euroa 20 henkilötyövuoden palkkaus- ja muiden menojen siirtona momentille 26.01.23, 28 000 euroa yhden henkilötyövuoden palkkaus- ja muiden menojen siirtona momentille 26.01.21, 100 000 euroa siviilikriisinhallinnan koulutusmenoihin siirtona momentille 26.01.21 ja 715 000 euroa tuottavuustoimenpiteiden johdosta.

Vuonna 2007 aloitetaan Hämeenlinnan toimitilojen suunnittelu.

2007 talousarvio	572 181 000
2006 lisätalousarvio	6 910 000
2006 talousarvio	567 567 000
2005 tilinpäätös	575 439 000

22. Maasta poistamis- ja noutokuljetuksista aiheutuvat menot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 3 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää poliisin vastuulla olevien maasta poistettavien henkilöiden maasta poistamiskuljetuksista ja turvapaikanhakijoiden tulkkaus- ja käännöspalveluista sekä Suomeen luovutettavien rikoksentekijöiden noutokuljetuksista aiheutuviin menoihin.

Selvitysosa:

Määrärahan käytön arvioitu jakautuminen	€
Maasta poistamiskuljetukset	2 900 000
Tulkkaus- ja käännöspalvelut	400 000
Noutokuljetukset	200 000
Yhteensä	3 500 000

Tarkoitus on vuosien 2005—2007 aikana kokeilla arviomäärärahan käyttöä. Käytäntöä on tarkoitus jatkaa, mikäli määräraha ei kokeilun aikana ylity ilman poikkeuksellisia syitä.

2007 talousarvio	3 500 000
2006 talousarvio	3 500 000
2005 tilinpäätös	3 065 573

80. Pelastustoimi

Selvitysosa: Pelastustoimen tehtävänä ovat tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäiseminen, pelastustoiminta onnettomuustilanteissa sekä poikkeusolojen väestönsuojelutehtävien hoitaminen sekä niihin varautuminen.

Pelastuslaitosten hoitamat tehtävät ovat viime vuosina lisääntyneet. Erityisesti pelastuslaitosten hoitamat terveydenhuollon ensivastetehtävät, erilaiset viranomaisten yhteistoimintatehtävät ja luonnononnettomuuksien aiheuttamat tehtävät ovat lisääntyneet. Palokuolemien määrä on kansainvälisesti ottaen pysynyt Suomessa korkealla tasolla. Tuhopolttojen määrä on ollut viime vuosina kasvussa. Vakavien luonnononnettomuuksien kuten myrskyjen, tulvien ja metsäpalojen riskin arvioidaan tulevaisuudessa lisääntyvän.

Sisäasiainministeriö asettaa pelastustoimelle seuraavat alustavat tulostavoitteet:

Käynnistetään väestön suojaamisen strategian edellyttämät toimenpiteet ja strategian osana jatketaan pelastustoimen johtamisjärjestelmähanketta. Kehitetään pelastustoimen toimintaa suuronnettomuustilanteissa sekä niissä tarvittavia tietojärjestelmiä. Ryhdytään toimenpiteisiin väestönsuojelujärjestelmän uudistamiseksi vastaamaan uusia uhkakuvia.

Käynnistetään asumisen turvallisuuden parantamiseen tähtääviä pelastustoimen toimenpiteitä.

Tutkimustoimintaa kehitetään palvelemaan koko toimialan tarpeita. Viitaten luvun 26.01 perusteluihin siviilikriisinhallintakoulutus vakiinnutetaan osaksi Pelastusopiston toimintaa.

Hätäkeskusten toimintaedellytyksiä vahvistetaan, palveluja ja niiden laatua kehitetään sekä johtamista parannetaan, jotta hätäkeskukset kykenevät selviytymään tehtävistään. Hätäkeskusten voimavarojen yhteiskäyttöä tehostetaan hätäkeskustietojärjestelmää ja toimintatapoja kehittämällä.

Tunnusluvut	2005 toteutuma	2006 arvio	2007 tavoite
SUORITTEET			
Pelastuslaitosten hälytysluonteisten tehtävien määrä, arvio	94 051	96 000	85 000
— tulipaloista aiheutuvat tehtävät	12 970	14 000	12 000
— tarkistus- ja varmistustehtävät	28 614	29 000	27 000
— ensivastetehtävät	24 213	26 000	24 000
— muut tehtävät	28 254	27 000	22 000
Hätäilmoitusten määrä, kpl, arvio	2 408 000	3 700 000	3 700 000
— josta hätäpuhelujen määrä, kpl	1 885 904	2 900 000	2 900 000
— kentälle välitetyt tehtävät, kpl	978 375	1 503 000	1 503 000
Pelastusopiston tutkinnot (ml. AMK-tutkinnot), kpl, vähintään	238	268	250
Pelastusopiston koulutettavapäivät, kpl, vähintään	99 359	109 830	102 800
PALVELUKYKY JA LAATU			
Ensimmäinen yksikkö saapuu onnettomuustapauksista paikalle 1. riskialueella (6 min), %	56	56	90
Ensimmäinen yksikkö saapuu onnettomuustapauksista paikalle 2. riskialueella (10 min), %	84	84	90
Erityiskohteiden palotarkastus, vähintään (%)	85	100	100
86 %:ssa hätäpuheluista vastausaika on 10 sekuntia	8,4	10	10
Hätäpuheluun vastataan 10 sekunnissa (% hätäpuheluista)	94,8[1)]	86,0	86,0
Kiireellisissä tapauksissa aika hätäilmoituksesta tehtäväksiantoon on tehtävän edellyttämässä ajassa, %	90	90	90
Hätäkeskuslaitoksen yhteistyöviranomaisten tyytyväisyys-indeksi (asteikko 1—5), vähintään	ei mitattu	3,5	3,5
Väestöstä on tyytyväinen Hätäkeskuslaitoksen palveluihin, vähintään (1—5)	4,29	4,00	4,30
TALOUDELLISUUS			
Hätäkeskustoiminnasta aiheutuvat bruttokustannukset, €/asukas, enintään[2)]	8,2	9,9	9,8
Pelastusopiston tutkintoon johtavan koulutuksen opiskelija-kohtainen vuotuinen käyttömeno, €, enintään	24 600	26 000	25 100
Pelastusopiston koulutettavapäivän hinta, €, enintään	136	132	136
TUOTTAVUUS			
Hätäpuhelujen määrä/hätäkeskuspäivystäjä	-	7 000	7 000
Pelastusopiston henkilöstökulut/koulutettavapäivät	48,51	50,00	51,00

HENKISTEN VOIMAVAROJEN HALLINTA			
Pelastusopisto			
Henkilöstömäärä	103	103	104
Sukupuolijakauma, miehet/naiset	81/22	80/23	80/24
Sairauspoissaolot, työpäivää/htv, enintään	10,50	10,00	9,5
Hätäkeskuslaitos			
Henkilöstömäärä	772	777	758
Sukupuolijakauma, miehet/naiset	349/423	351/426	343/415
Sairauspoissaolot, työpäivää/htv, enintään	13,5	12,0	12,0

[1)] Toteutumassa on mukana vain ELS-tietojärjestelmässä mukana olevat hätäkeskukset.

[2)] Vuoden 2005 tunnusluku on nettoluku. Tavoite on muutettu vuodesta 2006 alkaen bruttoluvuksi.

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot	3 498	4 419	4 642
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	3 703	4 714	4 938
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-205	-295	-296
Kustannusvastaavuus, %	94,5	93,7	94,0
Hintatuki	292	292	-
Kustannusvastaavuus hintatuen jälkeen	87	-3	-296

21. Pelastustoimen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 61 089 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös EU:n hyväksymiin ja rahoittamiin hankkeisiin.

Selvitysosa:

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	61 732	67 301	67 765
Bruttotulot	6 263	6 707	6 676
Nettomenot	55 469	60 594	61 089
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	3 823		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	10 694		

Pelastusopiston bruttomenot ja -tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 arvio	2007 tavoite
Bruttomenot	14 074	13 909	14 111
Tulot	3 876	3 127	3 349
Henkilötyövuodet	91	103	105

Hätäkeskuksen bruttomenot ja -tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 arvio	2007 tavoite
Bruttomenot	45 241	51 486	51 435
Tulot	2 344	3 580	3 327
Henkilötyövuodet	589	750	758

Tuloissa on huomioitu 1 890 000 euroa Savonia -ammattikorkeakoulun maksamina korvauksina Pelastusopiston antaman ammattikorkeakouluopetuksen johdosta.

Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 200 000 euroa huoneistopalosimulaattorin vuokramenoina, 17 000 euroa uuteen palkkausjärjestelmään siirtymisen johdosta ja 113 000 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena sekä vähennyksenä 88 000 euroa kahden henkilötyövuoden palkkaus- ja muiden menojen siirtona momentille 26.01.23.

2007 talousarvio	61 089 000
2006 lisätalousarvio	160 000
2006 talousarvio	60 594 000
2005 tilinpäätös	62 340 000

22. Erityismenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 2 090 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää pelastuslain (468/2003) 77 §:n 1 momentin nojalla suoritettavien korvausten maksamiseen ja toimintakustannuksiin, jotka aiheutuvat ilma-alusten käytöstä etsintä- ja pelastustehtäviin ja siihen liittyvän hälytys- ja johtamisjärjestelmän välittömien kustannusten korvaamisesta Ilmailulaitokselle sekä kustannuksiin metsäpalojen tähystystoiminnasta ja kansainvälisen hätäavun antamisesta ja vastaanottamisesta ja siihen varautumisesta. Määrärahaa saa käyttää myös poliisiviranomaisen johtamaan etsintä- tai muuhun vastaavaan virka-aputehtävään. Määrärahaa voidaan käyttää myös pelastuslain 74 §:ssä tarkoitetulla tavalla ilma-alusten käyttöä pelastustoiminnassa koskevan valmiuden ylläpitämiseen sekä pelastuslain 87 §:n 2 momentin mukaisten erityisten palon- tai onnettomuuden syiden tutkimusten aiheuttamien menojen suorittamiseen.

Määrärahaa saa käyttää myös kansainvälisen avun antamiseen EU:n ja kansainvälisten järjestöjen pelastuspalvelu- ja siviilikriisinhallintajärjestelmien puitteissa sekä YK:n alaisena toimivien katastrofien arviointi-, koordinointi- ja tukiryhmien (UNDAC, UNDAC-support, IHP), NATO:n Euro-Atlanttisen kumppanuusneuvoston (EAPC) asiantuntijoiden, Suomen pelastuspalvelun kansainvälisen komennuskunnan (FRF) kahden- tai monenvälisistä komennuksista johtuviin palkkaus-, varautumis- ja toimintakustannuksiin sekä sisäasiainministeriön määräämistä kuntien pelastustehtävistä lähialueilla aiheutuviin toimintakustannuksiin.

Selvitysosa:

Tavoitteet

Metsäpalot voidaan havaita aikaisessa vaiheessa, jolloin paloalat ja vahingot jäävät pieniksi. Osallistumalla pelastus- ja lääkärihelikoptereiden rahoitukseen varmistetaan helikoptereiden käytettävyys kadonneiden etsinnässä ja muussa pelastustoiminnassa. Pelastustoimelle luotuja henkilöstö- ja materiaa-

livalmiuksia kyetään käyttämään kansainvälisissä pelastus- ja avunantotehtävissä.

Määrärahan mitoituksen perusteena on Suomen kansainvälisen pelastuskomennuskunnan lähettäminen yhteen tehtävään tai osallistuminen 3—5 pienempään tehtävään tai materiaaliavun antaminen yhteen katastrofiin.

Määrärahan käytön arvioitu jakautuminen	€
Ilma-alusten käyttö pelastuspalveluun	1 520 000
Metsäpalojen tähystystoiminta	286 000
Kansainvälisen hätäavun antaminen ja vastaanottaminen sekä siihen varautuminen	190 000
Pelastuslain 87 §:n 2 momentin mukaiset tutkimukset	10 000
Pelastuslain 77 §:n mukaiset avustukset	84 000
Yhteensä	2 090 000

2007 talousarvio	2 090 000
2006 talousarvio	2 090 000
2005 tilinpäätös	3 422 349

31. Valtionavustukset (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 3 510 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtionavustusten maksamiseen alueen pelastustoimen valtionavustuksesta annetun lain (1122/2003) nojalla pelastustoimen hoidon kannalta tarpeellisen kaluston tai järjestelmän hankinnasta aiheutuviin huomattaviin kustannuksiin sekä kehittämishankkeisiin pelastustoimen alueille. Määrärahaa saa käyttää myös pelastuslain (468/2003) 77 §:n 2 momentin mukaisten avustusten maksamiseen väestönsuojelumenoihin kunnille ja pelastustoimen alueille.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon 200 000 euroa siirtona momentille 26.01.21 siviilikriisinhallinnan koulutusmenoihin.

Tavoitteet

Momentilta myönnetyn rahoituksen tavoitteena on parantaa pelastustoimen palvelujen laatua ja pelastustoiminnan sekä väestönsuojelun valmiutta, sekä tehostaa voimavarojen käyttöä. Lisäksi määrärahan avulla edistetään pelastustoimen alueiden tasapainoista kehittymistä.

Tuloksellisuustavoitteet

	2005 toteutuma	2006 arvio	2007 tavoite
Tuettujen VIRVE -päätelaitteiden määrä	196	0	0
Tuettujen kehittämishankkeiden määrä	7	15	15
Tuettujen paloautojen määrä	57	45	30
Tuettujen kuntien johtokeskusten määrä	2	2	2

Määrärahan käytön arvioitu jakautuminen	€
Valtionosuus pelastustoimen alueille	3 410 000
Pelastuslain 77 §:n 2 momentin mukaiset avustukset	100 000
Yhteensä	3 510 000

2007 talousarvio	3 510 000
2006 lisätalousarvio	-100 000
2006 talousarvio	3 710 000
2005 tilinpäätös	3 710 000

90. Rajavartiolaitos

Selvitysosa: Rajavartiolaitoksen vision mukaan Suomessa on Euroopan turvallisimmat raja- ja merialueet. Rajavartiolaitos on yhteistyökykyinen, kansainvälisesti arvostettu rajaturvallisuuden ja meripelastuksen asiantuntija, joka tuottaa yhteiskunnalle välttämättömiä turvallisuuspalveluja tehokkaasti ja taloudellisesti. Turvallisuuden takeena on luotettava ja ammattitaitoinen henkilöstö.

Rajavartiolaitos arvostaa toiminnassaan luotettavuutta, ammattitaitoa sekä yhteistyökykyä.

Osana sisäasiainministeriön tuottavuushankkeita rajavartiolaitoksessa kehitetään johto-organisaatioiden ja sotilaallisen maanpuolustuksen tukipalveluja. Rajavartiolaitoksessa jatketaan tullin, rajavartiolaitoksen ja poliisitoimintojen, tuki- ja muiden palvelujen sekä voimavarojen käytön yhteensovittamista. Jatketaan kustannustehokkaan rajavartiomallin kehittämistä muulle kuin Kaakkois-Suomen rajaosuudelle. Tähän liittyvä kokeilutoiminta on käynnistetty 2006 ja sitä jatketaan vuonna 2007.

Tavoitteena on avata Imatran rajanylityspaikka ympärivuorokautiselle maantieliikenteelle vuoden 2007 aikana.

Sisäasiainministeriö asettaa rajavartiolaitokselle seuraavat alustavat tulostavoitteet:

Henkiset voimavarat

Rajavartiolaitoksen henkilökunta on ammattitaitoista ja työkykyistä. Henkilökunta pysyy ja jaksaa työskennellä rajavartiolaitoksen palveluksessa ja on tyytyväinen työhönsä. Henkilöstön työympäristö on työturvallista. Tavoitetasot on asetettu seuraavan taulukon mukaisiksi.

Tulosmittarit	2005 toteutuma	2006 arvio	2007 tavoite
Ammattitaito (koulpv/htv)	20,0	19,0	18,0
Lähtövaihtuvuus (%)	6,6	7,9	8,0
Kenttäkelpoisuus (1,0—5,6)	4,2	4,2	4,2
Fyysinen kunto (1,0—5,9)	3,9	4,0	4,0
Sairastavuus (sa pv/htv)	8,8	8,5	8,3
Tapaturmat (sa pv/htv)	0,7	0,6	0,5
Työilmapiiri (1—5)	-	3,50	-

Toiminnallinen tuloksellisuus

Tulosalueet yhteensä

Rajavartiolaitoksen toiminnallinen tuloksellisuus pidetään vuoden 2005 tasolla. Laadunhallintaa nostetaan kolme prosenttiyksikköä. Tuottavuus eli painotettujen suoritteiden suhde henkilötyövuosiin laskee viisi prosenttiyksikköä. Syynä tuottavuuden laskuun on partioinnin vähentyminen itärajan sivusuunnilla johtuen henkilöstön komentamisesta Lapista, Kainuusta ja Pohjois-Karjalasta kesäajaksi tukemaan Helsingin alueen rajatarkastuksia; ulkorajatarkastukset vähenevät Helsingin satamissa Baltian maiden ryhtyessä soveltamaan Schengen sopimusta syksyllä 2007; varusmieskoulutusvuorokaudet vähenevät johtuen varusmieskoulutuksen lakkaamisesta 1.7.2007 Kajaanin rajajääkärikomppaniassa sekä Ivalon rajajääkärikomppanian supistuessa rajajääkäriosastoksi. Taloudellisuus eli painotettujen suoritteiden suhde toimintamenoihin laskee kaksi prosenttiyksikköä johtuen rajavartiolaitoksen uuden palkkausjärjestelmän aiheuttamasta henkilöstökulujen noususta.

	2005 toteutuma	2006 arvio	2007 tavoite
Tulosmittarit (kokonaisindeksit), vähintään			
Toiminnallinen tuloksellisuus (ind)	116	115	116
Laadunhallinta (ind)	132	129	135
Tuottavuus (ind)	101	102	96
Taloudellisuus (ind)	99	99	97
Panokset			
Toimintamenot (milj. euroa)[1)]	203	200	202
Henkilötyövuodet (htv)	3 132	3 105	3 077

[1)] Toimintamenot ovat kassamenoja ko. vuoden hintatasossa.

Rajavalvonta

Päätöksentekijöille välitetään ajantasainen ja rajatilannetta vastaava rajatilannekuva. Rajavalvonta kohdennetaan ja valmiutta ylläpidetään siten, että tärkeimmillä alueilla luvattomat rajanylitykset estetään tai havaitaan välittömästi. Muilla alueilla luvattomat rajanylitykset paljastetaan määräaikojen puitteissa. Luvattomat rajanylitykset ja muut merkittävät rajatapahtumat selvitetään viipymättä rajavaltuutettujen käsittelyä ja muita jatkotoimenpiteitä varten. Rajavalvonta järjestetään tuottavasti ja taloudellisesti. Toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitetasot on asetettu seuraavan taulukon mukaisiksi.

	2005 toteutuma	2006 arvio	2007 tavoite
Tulosmittarit			
Toiminnallinen tuloksellisuus (ind)	127	120	127
Laadunhallinta (ind)	146	136	149
Rajatilannekuva (0—10)	8,2	8,1	7,6
Rajatapahtumien estäminen (%)	89	97	97
Rajatapahtumien paljastaminen (%)	68	79	78
Rajatapahtumien selvitysaika (pv)	4,2	3,2	3,4
Rajatapahtumien selvitystaso (%)	100	70	90
Rajatapahtumien käsittely (%)	100	100	100
Tuottavuus (ind)	109	103	102
Taloudellisuus (ind)	107	101	106
Tuotokset			
Partiointi (tuntia)	384 000	386 000	354 000
— josta itärajalla (tuntia)	304 000	310 000	273 000
Kiinteä valvonta (tuntia)	895 000	922 000	852 000
Tarkastukset (kpl)	95 000	104 000	100 000
Havaitut rajatapahtumat (kpl)[1)]	128	80	96
Havaitut rikkomukset (kpl)[2)]	2 056	2 300	2 500
Panokset			
Toimintamenot (milj. euroa)	106	109	105
Henkilötyövuodet (htv)	1 631	1 696	1 602

[1)] Henkilön, ilma-aluksen tai aluksen luvaton rajanylitys tai muu rajatapahtuma.

[2)] Valtioraja-, rajavyöhyke-, metsästys-, kalastus-, vene- ja maastoliikenne- jne. rikkomukset ja rikokset.

Rajatarkastukset

Kaikki Schengenin alueen ulkorajan ylittävät henkilöt tarkastetaan. EU/ETA:n kansalaisille tehdään vähimmäistarkastus ja muille perusteellinen tarkastus. Schengenin sisärajoilla valmius rajatarkastuksiin ylläpidetään. Maahantulo ja maastalähtö vastoin säädettyä järjestystä paljastetaan turvaten sujuva rajanylitysliikenne. Rajatarkastuksissa ja niihin liittyvissä tutkinnoissa ja hallintopäätöksissä huolehditaan henkilöiden oikeusturvasta. Rajatarkastukset järjestetään tuottavasti ja taloudellisesti. Toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitetasot on asetettu seuraavan taulukon mukaisiksi.

	2005 toteutuma	2006 arvio	2007 tavoite
Tulosmittarit			
Toiminnallinen tuloksellisuus (ind)	95	101	95
Laadunhallinta (ind)	99	102	102
Tarkastusten kattavuus (%)	99,9	100	100
Tarkastusten laatu (%)	99,7	99,9	99,9
Tarkastusten sujuvuus maarajoilla ja lentoasemilla (min)	8	11	10
Tarkastusten sujuvuus satamissa (min)	30	34	33
Oikeusturva (%)	100,0	99,9	99,9
Tuottavuus (ind)	92	10	90
Taloudellisuus (ind)	90	98	87
Tuotokset			
Rajatarkastukset ulkorajalla (milj. hlöä)[1)]	15,5	16,0	14,8
— josta viisumivelvollisia (milj. hlöä)[2)]	4,4	4,5	4,2
Havaitut rikkomukset (kpl)[3)]	3 518	4 830	4 820
Panokset			
Toimintamenot (milj. euroa)	85	79	85
Henkilötyövuodet (htv)	1 311	1 224	1 288

[1)] Rajatarkastukset ulkorajalla 2002/14,7 milj., 2003/14,4 milj, 2004/15,2 milj.

[2)] Viisumivelvolliset 2002/4,1 milj., 2003/4,1 milj., 2004/4,1 milj.

[3)] Rajatarkastusten yhteydessä havaitut rikos-, ulkomaalais- ja tieliikennelain rikkomukset ja rikokset.

Meri- ja muu pelastustoiminta

Meripelastussuunnitelmat pidetään ajan tasalla. Välitön johtamisvalmius ylläpidetään. Rajavartiolaitoksen meripelastusyksiköiden suorituskyvystä huolehditaan. Kaikkiin merihätätapauksiin osoitetaan apua viivytyksettä. Meripelastustapahtumien havaitsemiseksi ja ennalta ehkäisemiseksi huolehditaan merialueiden riittävästä valvonnasta rajavalvonnan yhteydessä. Meripelastuksen toimivuutta tuetaan johtamiskoulutuksella ja vaikuttamalla sidosryhmiin. Naapurimaiden meripelastusta tuetaan ja tarvittaessa annetaan apua. Toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitetasot on asetettu seuraavan taulukon mukaisiksi.

	2005 toteutuma	2006 arvio	2007 tavoite
Tulosmittarit, vähintään			
Toiminnallinen tuloksellisuus (ind)	115	116	116
Laadunhallinta (ind)	115	116	116
Suunnitelmavalmius (0—10)	8,4	8,4	8,4
Johtamisvalmius (0—10)	6,2	7,1	7,1
Suorituskyky (%)	100,0	100,0	100,0
Saatavuus (tuntia)	0,6	0,6	0,6
Tuotokset			
Pelastussuoritteet (kpl)	1 618	1 720	1 720
Harjoitus ym. suoritteet (kpl)	274	555	555
RVL:n yksiköiden toiminta-aika (tuntia)[1)]	2 469	2 200	2 200
Estetyt merionnettomuudet (kpl)	3	10	10
Pelastettu avuntarpeesta (hlöä)	3 182	3 300	3 300
Pelastettu hengenvaarasta (hlöä)	71	200	200
Panokset			
Toimintamenot (milj. euroa)	3	3	3
Henkilötyövuodet (htv)	50	45	49

[1)] Pl. meripelastuskeskukset

Sotilaallinen maanpuolustus

Puolustussuunnitelmat, tilanteen edellyttämä johtamis- ja toimintavalmius sekä kyky joukkojen perustamiseen ylläpidetään. Asevelvolliset kotiutetaan tehtävien mukaisesti koulutettuna ja rajajoukkoihin sijoituskelpoisina. Tehtävien edellyttämät rajajoukot tuotetaan. Rajajoukoille varataan tehtävien edellyttämä sotavarustus. Rajajoukkojen kokoonpanojen, käyttöperiaatteiden ja sotavarustuksen kehittämisen myötä rajavartiolaitoksen varusmieskoulutus keskitetään kolmeen koulutuskeskukseen vuonna 2007. Sotilaallinen maanpuolustus järjestetään tuottavasti ja taloudellisesti. Toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitetasot on asetettu seuraavan taulukon mukaisiksi.

	2005 toteutuma	2006 arvio	2007 tavoite
Tulosmittarit, vähintään			
Toiminnallinen tuloksellisuus (ind)	94	101	96
Laadunhallinta (ind)	99	101	102
Suunnitelmavalmius (0—10)	6,8	7,0	7,0
Sijoitettavuus (%)	83	80	82
Koulutettavuus (%)	72	85	85
Sijoitustilanne (0—10)	9,3	9,4	9,3
Sotavarustus (0—10)	7,2	5,4	5,3
Koulutus (0—10)	7,5	7,5	7,5
Tuottavuus (ind)	91	101	91
Taloudellisuus (ind)	89	98	89
Tuotokset			
Koulutusvuorokaudet	140 900	157 000	139 000
Panokset			
Toimintamenot (milj. euroa)	9	9	9
Henkilötyövuodet (htv)	140	140	133

21. Rajavartiolaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 199 605 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää meripelastuslain (1145/2001) 21 §:n 3 momentin nojalla suoritettavien korvausten maksamiseen sekä rajavartiolaitoksen ilma-alusten meripelastustehtävistä johtuvien lennonvarmistuspalvelujen ja meripelastustoimeen liittyvän lentopelastuksen hälytys- ja johtamistoiminnasta aiheutuvien kustannusten korvaamiseen Ilmailulaitokselle.

Määrärahaa saa käyttää myös koneiden, laitteiden ja kaluston hankintamenojen maksamiseen sekä rakennusten, rakenteiden ja kiinteistöjen perusparannuksesta ja uudisrakentamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen silloin, kun hankkeen hankintameno tai kustannusarvio on alle 1 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös EU:n hyväksymiin ja rahoittamiin hankkeisiin.

Selvitysosa:

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	202 845	199 874	202 967
Bruttotulot	4 619	2 750	3 362
Nettomenot	198 226	197 124	199 605
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	12 593		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	13 244		

Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 500 000 euroa kertaluonteisena menona biometristen tunnisteiden käyttöön siirtymisen johdosta, 464 000 euroa uuteen palkkausjärjestelmään siirtymisen johdosta ja 467 300 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena sekä vähennyksenä 328 000 euroa seitsemän henkilötyövuoden palkkaus- ja muiden menojen siirtona momentille 26.01.23 ja 175 000 euroa tuottavuustoimenpiteiden johdosta.

2007 talousarvio	199 605 000
2006 lisätalousarvio	500 000
2006 talousarvio	197 124 000
2005 tilinpäätös	198 876 000

74. Rakentaminen (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 200 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Immolan varuskunta-alueen peruskorjaushankkeen menoihin.

Selvitysosa: Tarkoitus on, että suunnittelu hoidetaan yhdessä Senaatti-kiinteistöjen kanssa.

Momentti ja sen määräraha on tarkoitus poistaa vuoden 2008 talousarviossa, koska kiinteistöjen omistajahallinta on tarkoitus siirtää Senaatti-kiinteistöille.

2007 talousarvio	200 000
2006 talousarvio	341 000
2005 tilinpäätös	1 262 000

97. Avustukset kunnille

Selvitysosa:

Kuntien rahoitus- ja valtionosuusjärjestelmä on kuvattu yleisperustelujen peruspalvelubudjettitarkastelun (yleisperustelujen luku 6) yhteydessä.

Luvun menot aiheutuvat pääosin peruspalvelubudjettitarkastelun piiriin kuuluvista kuntien yleisestä valtionosuudesta ja verotuloihin perustuvasta valtionosuuksien tasauksesta, kuntien yhdistymisavustuksista ja harkinnanvaraisesta rahoitusavustuksesta.

Kuntien yleisellä valtionosuudella ja verotuloihin perustuvalla valtionosuuksien tasauksella pyritään osaltaan siihen, että kuntien lakisääteiset tehtävät ja niiden kokonaisrahoitus ovat tasapainossa alueittain ja kuntaryhmittäin.

Kuntien yhdistymisavustuksilla edistetään vapaaehtoiselta pohjalta kuntien yhdistymisiä sekä muita sellaisia kunta- ja seuturakenteen muutoksia, jotka edesauttavat laadukkaiden ja tasavertaisten kunnallisten peruspalveluiden tuottamista taloudellisemmin. Kuntien yhdistymisiä toteutuu 14 vuonna 2007, kun vuonna 2006 yhdistymisiä on vain yksi.

	2005 toteutuma	2006 arvio	2007 tavoite
Kuntien yhdistymisiä	10	1	14
Määräraha (milj. euroa)	41,2	24,6	54,7

Kuntien harkinnanvaraisella rahoitusavustuksella pyritään huolehtimaan, että vaikeimmassakin taloudellisessa asemassa olevat kunnat pystyvät suoriutumaan peruspalveluiden tuottamisesta ja näiden kuntien talouden tasapainoa voidaan parantaa. Harkinnanvaraista rahoitusavustusta varaudutaan maksamaan 30 kunnalle, mikä on 20 kuntaa vähemmän kuin vuoden 2006 arvio. Avustuksiin käytettävissä oleva määräraha 12 milj. euroa on 14,5 milj. euroa pienempi kuin vuonna 2006.

	2005 toteutuma	2006 arvio	2007 tavoite
Avustusta saaneiden kuntien lkm	105	50	30
Rahoitusavustus yht. milj. euroa	40	26,5	12
Vuosikate neg., lukumäärä	139	105	60
Vuosikate neg. ilman avustusta	159	125	76

Kuntien verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus on jaettu kolmelle hallinnonalalle siten, että sosiaali- ja terveysministeriön osuus on 57 %, opetusministeriön 37 % ja sisäasiainministeriön osuus 6 % tasausten kokonaismäärästä. Tasaus lisää valtionosuuksia nettomääräisesti 17 553 448 euroa. Tasauksen nettovaikutus edelliseen vuoteen verrattuna muuttuu siten, että valtionosuusmenot pienenevät mainituilla kolmella hallinnonalalla yhteensä 15 108 416 euroa.

Verotuloihin perustuvat valtionosuuksien tasauslisät ja -vähennykset hallinnonaloittain (euroa)

	Lisäykset	Vähennykset	netto
Sosiaali- ja terveysministeriö	407 689 234	-397 683 769	10 005 465
Opetusministeriö	264 640 380	-258 145 605	6 494 775
Sisäasiainministeriö	42 914 656	-41 861 449	1 053 207
Yhteensä	715 244 271	-697 690 823	17 553 448

Vuoden 2006 alusta lukien toteutettuun kuntien valtionosuusjärjestelmän uudistamiseen sisältyy kolmen vuoden siirtymäaika, jonka mukaiset siirtymätasaukset on jaettu hallinnonaloittain edellä mainitussa suhteessa. Tasaus vähentää valtionosuuksia nettomääräisesti -1 153 000 euroa. Tasauksen nettovaikutus edelliseen vuoteen verrattuna muuttuu siten, että valtionosuusmenot kasvavat 5 888 000 euroa.

Siirtymätasauslisät ja -vähennykset hallinnonaloittain (euroa)

	Lisäykset	Vähennykset	netto
Sosiaali- ja terveysministeriö	1 538 138	-2 195 311	-657 173
Opetusministeriö	998 440	-1 425 027	-426 587
Sisäasiainministeriö	161 909	-231 085	-69 176
Yhteensä	2 698 488	-3 851 424	-1 152 936

Vuonna 2007 valtionosuuksia korotetaan 75 prosentilla täydestä indeksikorotuksesta eli 2,0 prosenttia.

31. Kuntien yleinen valtionosuus, verotuloihin perustuvat tasaukset ja siirtymätasaukset (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 189 178 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kuntien valtionosuuslain (1147/1996) mukaisen kuntien yleisen valtionosuuden, verotuloihin perustuvan valtionosuuksien tasauksen ja siirtymätasauksen maksamiseen.

S e l v i t y s o s a : Hallitus antaa tuloverolain muuttamiseen liittyvän esityksen kuntien valtionosuuslain muuttamisesta siten, että vuoden 2008 alusta toteutettavan uusimuotoisen valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon tarkistuksen yhteydessä otetaan valtionosuusprosenttia alentamalla huomioon verojärjestelmän kautta vuonna 2007 kompensoitava vuoden 2005 kustannustenjaon tarkistuksen vuodelle 2008 jaksotettu erä 185 milj. euroa.

Kunnan yleinen valtionosuus määräytyy etukäteen vahvistettavan keskimääräisen asukasta kohden myönnettävän euromäärän ja kuntakohtaisten määräytymisperusteiden mukaisena. Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon yleisen valtionosuuden perusteena oleva vuodenvaihteen 2005/2006 asukasluku sekä sen ja keskimääräisen euromäärän perusteella määräytyvä yleisen valtionosuuden perusosa sekä kuntien valtionosuuslain mukainen asukasluvun muutokseen perustuva lisä, saaristolisä, syrjäisyyslisä, taajamarakennelisä, kielilisä. Lisäksi määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon 1.1.2006 toteutetun työmarkkinauudistuksen vaikutusten korjauserä 30 120 000 euroa sekä siihen liittyvä siirtymäkauden vähennys 15 061 000 euroa.

Yleisen valtionosuuden keskimääräiseen euromäärään on tehty 2,0 prosentin kustannustason tarkistus, mikä on otettu huomioon 3 101 000 euron lisäyksenä määrärahan mitoituksessa. Yleisen valtionosuuden asukasta kohti laskettava keskimääräinen euromäärä on 28,19.

Luvun perusteluihin viitaten määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon verotuloihin perustuvat valtionosuuksien tasauslisät sekä -vähennykset, nettomäärältään 1 053 000 euroa sekä siirtymätasauslisät ja -vähennykset, nettomäärältään -70 000 euroa. Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon verotuloihin perustuvan valtionosuuden tasauksen ja siirtymätasauksen nettomuutos siten, että valtionosuuksien tasauksen osalta valtionosuusmenot vähenevät 907 000 euroa ja siirtymätasauksen osalta ne lisääntyvät 354 000 euroa vuoteen 2006 verrattuna. Luvun perusteluihin viitaten siirtymä- ja valtionosuuksien tasaukseen perustuvat tasauslisät ja -vähennykset tehdään tämän momentin lisäksi talousarvion momenteille 29.10.30, 29.80.30 ja 33.32.30.

2007 talousarvio	189 178 000
2006 talousarvio	199 676 000
2005 tilinpäätös	156 771 949

32. Kuntien yhdistymisavustukset ja kuntajako sekä kuntien yhteistoiminnan tukeminen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 54 710 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kuntajakolain (1196/1997) 38 §:n mukaisiin laskennallisiin yhdistymisavustuksiin, lain 39 §:n mukaisten valtionosuuksien vähenemisen korvaamiseen ja lain 40 §:n mukaiseen investointi- ja kehittämishankkeiden tukeen.

Määrärahasta saa käyttää enintään 200 000 euroa kuntajakolain 8 §:n mukaisten erityisten selvitysten toimittamisesta aiheutuneiden kustannusten maksamiseen ja enintään 150 000 euroa avustuksiin kunnille niistä kustannuksista, joita niille aiheutuu yhdistymiseen liittyvistä esiselvityksistä.

Lisäksi määrärahasta saa käyttää enintään 2 000 000 euroa kuntien valtionosuuslain 13 a §:n mukaisten yhteistoiminta-avustusten maksamiseen.

Selvitysosa: Hallitus antaa eduskunnalle esityksen kuntajakolain muuttamisesta siten, että säännökset yhdistymisavustusten muodosta ja tasosta uudistetaan vuoden 2008 alusta ja sen jälkeen toteutettavissa kuntajaon muutoksissa. Samalla luovutaan kuntajaon muutosten yhteydessä erikseen maksettavasta investointi- ja kehittämishankkeiden tuesta.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon neljäntoista uuden, vuoden 2007 alusta voimaan tulevan kokonaisia kuntia koskevan kuntajaon muutoksen perusteella maksettavat laskennalliset yhdistymisavustukset 24 780 500 euroa, vuonna 2006 toteutuneen yhden kuntajaon muutoksen toisen vuoden yhdistymisavustus 1 794 000 euroa, vuonna 2005 toteutuneen kymmenen kuntajaon muutoksen kolmannen vuoden yhdistymisavustus 11 144 000 euroa, vuonna 2004 toteutuneen yhden kuntajaon muutoksen neljännen vuoden yhdistymisavustus 750 500 euroa, vuonna 2003 toteutuneen kahden kuntajaon muutoksen viidennen vuoden yhdistymisavustus 897 000 euroa, valtionosuuden vähenemisen korvaus 7 043 000 euroa, investointi- ja kehittämishankkeiden tuki 5 950 000 euroa, kuntajakolain mukaiset selvityskustannukset 200 000 euroa, yhdistymisiin liittyviin esiselvityksiin myönnettävä avustus 150 000 euroa ja yhteistoiminta-avustukset 2 000 000 euroa.

2007 talousarvio	54 710 000
2006 talousarvio	24 600 000
2005 tilinpäätös	40 531 246

34. Kuntien harkinnanvarainen rahoitusavustus (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 12 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kuntien valtionosuuslain 13 §:n mukaisten harkinnanvaraisten rahoitusavustusten maksamiseen kunnille.

Määrärahasta varataan 2 000 000 euroa käytettäväksi valtioneuvoston päätöksellä talouden rakennemuutosten työllisyydelle ja tuotantotoiminnalle aiheuttamien ennalta arvaamattomien häiriöiden lieventämisen edellyttämiin avustuksiin.

Selvitysosa: Avustusta voidaan myöntää kunnalle, joka ensisijaisesti poikkeuksellisten tai tilapäisten taloudellisten vaikeuksien vuoksi on lisätyn taloudellisen tuen tarpeessa. Siihen vaikuttavina tekijöinä otetaan huomioon myös paikalliset erityisolosuhteet. Rahoitusavustuksen myöntämisen ehtona on, että kunta on hyväksynyt suunnitelman taloutensa tasapainottamiseksi toteutettavista toimenpiteistä. Valtionapuviranomainen voi asettaa avustuksen myöntämiselle ja käytölle myös muita kunnan talouteen liittyviä ehtoja. Rahoitusavustus voidaan seuraavina vuosina jättää myöntämättä tai se voidaan myöntää alennettuna, jos suunnitelmaa tai asetettuja ehtoja ei ole noudatettu.

2007 talousarvio	12 000 000
2006 talousarvio	26 500 000
2005 tilinpäätös	40 000 000

35. Holhoustoimen edunvalvonta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 3 700 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää yleisen edunvalvonnan järjestämisestä annetun lain (443/1999) 6 §:ssä tarkoitettuihin edunvalvontapalvelun tuottajille maksettaviin korvauksiin.

Selvitysosa: Edunvalvontapalveluiden tuottajalle maksetaan korvaus sisäasiainministeriön vahvistamien perusteiden mukaisesti. Korvausperusteena on vuodesta 2004 lukien käytetty edunvalvontakohtaisesti määräytyvää korvausta. Korvausta suoritetaan vähintään 70 euroa ja enintään 240 euroa edunvalvontaa kohti talousarvioon tarkoitusta varten varatun määrärahan rajoissa.

2007 talousarvio	3 700 000
2006 talousarvio	3 700 000
2005 tilinpäätös	3 385 910

98. Alueiden kehittäminen

Selvitysosa: Alueiden kehittämisen yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet ovat tasapainoinen alueellinen kehittäminen sekä kansallisen ja alueellisen kilpailukyvyn vahvistaminen. Tavoitteeseen pyritään alueiden osaamista, innovatiivisuutta, yrittäjyyttä ja työllisyyttä sekä hyvinvointiyhteiskunnan perusrakenteita kehittämällä. Lisäksi määrärahoilla tuetaan toimivan, luotettavan ja yhteistyökykyisen palveluhallinnon turvaamista.

Alueiden omaehtoisen kehittämisen lähtökohtana ovat alueiden omiin vahvuuksiin perustuvat kehittämistoimet. Alueiden omaehtoisen kehitystyön tavoitteet kirjautuvat maakuntaohjelmiin ja toteuttamissuunnitelmiin. Toteuttamissuunnitelmat laaditaan maakunnan liittojen johdolla neuvottelemalla laajasti kuntien, alueviranomaisten ja keskushallinnon päätöksentekijöiden kanssa. Niihin kirjataan eri hallinnonalojen alueen kehittämistoimet ja ne toimivat pohjana valtion aluekehittämisen rahoituksen jakamiselle. Toteuttamissuunnitelmat vakiinnutetaan aluekehittämisen toimeenpanoasiakirjoiksi ja niitä käytetään pohjana valtion talousarvioesitystä ja kehyksiä laadittaessa. Lisäksi luodaan ja vakiinnutetaan menettelytavat, joilla maakuntaohjelmien ja niiden vuosittaisten toteuttamissuunnitelmien toteutuman vaikuttavuus alueen kehitykseen arvioidaan.

Kainuun hallintokokeilu jatkuu. Tavoitteena on tukea Kainuun elinvoiman ja strategisen kapasiteetin lisäämistä siten, että maakunnan elinkeinojen kehittämiseen saadaan lisää voimaa ja palvelujen laatu ja saatavuus voidaan turvata. Kainuun kehittämisrahan käytön tavoitteena on muun muassa alueen työttömyyden alentaminen lähemmäs valtakunnan tasoa, tienpidon tason ylläpitäminen, julkisen liikenteen palvelukyvyn turvaaminen, metsä- ja muun ympäristön hoito sekä elinkeinoelämän toimintaedellytysten parantaminen.

Ohjelmatyön tuloksellinen toteuttaminen vuosien 2007—2008 aikana tarkoittaa EU-ohjelmissa nykyisen ohjelmakauden tuloksellisesta loppuun saattamisesta ja uuden ohjelmakauden käynnistämistä viivytyksittä. Tavoitteena on vaikuttavasti ja tuloksellisesti ohjata ja toteuttaa EU-ohjelmakauden 2007—2013 alueellinen kilpailukyky- ja työllisyystavoitteen EAKR-toimenpideohjelmat. Strategiana vuosille 2007—2013 on vahvistaa kansallista ja alueellista kilpailukykyä, työllisyyttä ja hyvinvointia. Alueelliset erityispiirteet ja koheesiopolitiikan keskeiset periaatteet otetaan huomioon. Kansallisesti ja alueellisesti vastataan menestyksekkäästi kiristyvään kansalliseen ja kansainväliseen kilpailuun. Ennakoidaan ja reagoidaan joustavasti maailmatalouden muutoksiin. Toimitaan houkuttelevina yritys-, osaamis-, työ- ja asuinympäristöinä. Erityisesti toimenpiteitä suunnataan Itä- ja Pohjois-Suomeen, harvaan asutuille alueille sekä Etelä- ja Länsi-Suomen kehityshaasteissa oleville alueille.

Strategia kattaa soveltuvin osin myös Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen sekä Euroopan naapuruus- ja kumppanuusinstrumentin. Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen ohjel-

missa tuetaan raja-alueiden ja laajempien yhteistyöalueiden integroitumista sekä laajempien verkostojen syntymistä. Lisäämällä yhteistyötä ja edistämällä kokemusten vaihtoa ja hyvien käytäntöjen leviämistä Euroopan alueellinen yhteistyö ja ENPI-ohjelmat voivat merkittävällä tavalla vaikuttaa alueiden, erityisesti raja-alueiden kilpailukykyyn ja taloudelliseen kehitykseen, sekä parantaa raja-alueiden ja rajat ylittävien työmarkkinoiden toimivuutta.

Aluekeskusohjelmaa toteutetaan osana hallituksen kaupunkipoliittisia strategisia linjauksia ja maakuntien kehittämistä. Aluekeskusohjelman tavoitteena vuosille 2007—2010 on aluekeskusten vahvuuksien ja osaamisen, sen perustan ja rakenteiden kehittäminen, erikoistumisen ja yhteistyötoimintamallien kehittäminen kaikki maakunnat kattavan verkoston vahvistamiseksi. Ohjelman kohteena ovat toiminnallisesti yhtenäiset, työssäkäyntiin, asumiseen, sekä palvelujen tuottamiseen ja kysyntään perustuvat kaupunkiseudut.

Kaupunkiseutujen roolia toisaalta osana kansantalouden kasvun edistäjinä ja kansallisen innovaatiojärjestelmän vahvoina solmukohtina ja toisaalta omien alueiden kehityksen moottoreina vahvistetaan. Huomiota kiinnitetään erityisesti koko kaupunkiverkon vahvistamiseen.

Helsingin seudun kehittämisessä vahvistetaan näkökulmaa laajan metropolialueen kilpailukyvyn ja sisäisen yhteistyön kehittämiseen.

Osaamiskeskusohjelman tavoitteena on osaltaan vaikuttaa innovaatiopolitiikan yleisten tavoitteiden toteutumiseen alueilla. Vuosina 2007—2013 toteutettavan ohjelman tavoitteena on 1) synnyttää klusteriperusteisesti huippuosaamiseen perustuvia uusia innovaatioita, tuotteita, palveluita, yrityksiä ja työpaikkoja, 2) tukea alueiden välistä erikoistumista ja työnjakoa kansainvälisesti kilpailukykyisten osaamiskeskusten synnyttämiseksi ja 3) lisätä alueellisten innovaatioympäristöjen vetovoimaa kansainvälisesti toimivien yritysten, investointien ja huippuosaajien saamiseksi alueelle. Ohjelman lähtökohtana on alueen eri toimijoiden välinen yhteistyö yhdessä saman klusterin muualla sijaitsevien toimijoiden kanssa.

Maaseutupoliittista erityisohjelmaa toteutetaan vuosina 2007—2010. Tavoitteena on maaseudun elinvoimaisuuden vahvistaminen sekä kaupunki- ja maaseutuvuorovaikutuksen hyödyntäminen. Erityisohjelma linjaa ja yhteen sovittaa eri ministeriöiden toimia maaseudun kehittämiseksi. Ohjelma valmistellaan sisäasiainministeriön sekä maa- ja metsätalousministeriön johdolla toimivassa maaseutupolitiikan yhteistyöryhmässä. Sisäasiainministeriö esittelee ohjelman valtioneuvostolle.

Saaristo-ohjelma on käynnissä 2007—2010. Ohjelmalla pyritään laaja-alaiseen saaristoisuuden, vesistöisyyden ja meren hyödyntämiseen.

Alueiden kehittämislain muutoksen (954/2005) 10 a §:n mukaiset määrärahaehdotukset

Sisäasiainministeriön pääluokan keskeiset alueiden kehittämiseen vaikuttavat määrärahat ovat maakunnan kehittämisraha (26.98.43) ja Kainuun kehittämisraha (26.98.63). Näillä momenteilla oleva määräraha on yhteensä 76 338 000 euroa. Suurin osa maakunnan kehittämisrahasta jaetaan valtioneuvoston päätöksillä maakunnan liitoille käytettäväksi valtakunnallisia alueiden kehittämisen tavoitteita toteuttaviin erityisohjelmiin. Lisäksi osa määrärahasta jaetaan maakunnan liitoille käytettäväksi muihin kuin em. erityisohjelmiin. Maakunnan liitot voivat itse päättää tämän määrärahan kohdistamisesta tärkeinä pitämiinsä alueiden kehittämisen toimenpiteisiin. Kainuun kehittämisraha kohdistuu kokonaisuudessaan Kainuun maakuntaan ja sen käyttötarkoituksista päättää Kainuun hallintokokeilusta annetun lain (343/2003) mukaan Kainuun maakuntavaltuusto.

43. Maakunnan kehittämisraha (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 31 380 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää lähinnä alueiden elinkeinotoiminnan omaehtoiseen kehittämiseen mukaan lukien osaamiskeskus-, aluekeskus- ja kaupunkipoliittiset toimenpiteet, maaseudun ja saariston kehittäminen sekä seudullisiin yhteistyöhankkeisiin. Määrärahaa saa käyttää myös maakunnan kehittämisrahasta rahoitettavien ohjelmien ja hankkeiden toteuttamiseen tarvittavan enintään 24 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen sekä henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien tila- ja muiden kustannusten maksamiseen.

Määräraha on alueiden kehittämisestä annetun lain 20 §:ssä tarkoitettu maakunnan kehittämisraha.

Selvitysosa: Määräraha on alueiden kehittämislaissa tarkoitettua alueiden kehittämisen rahoitusta, jota suunnataan erityisesti alueellisiin osaamispanostuksiin.

Määrärahasta on tarkoitus rahoittaa tietoyhteiskuntaohjelmaa ja yrittäjyyden politiikkaohjelmaa.

Määrärahasta arvioidaan käytettävän osaamiskeskusohjelman toteuttamiseen 8 700 000 euroa, aluekeskusten kehittämiseen ja kaupunkipoliittisten toimenpiteiden rahoittamiseen 9 200 000 euroa, maaseutupoliittiseen kokonaisohjelmaan 1 000 000 euroa ja saaristo-ohjelmaan 200 000 euroa. Ohjelmiin sitomattomaan rahoitukseen arvioidaan käytettävän 12 280 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon 2 500 000 euroa siirtona momentille 26.01.24.

2007 talousarvio	31 380 000
2006 talousarvio	29 880 000
2005 tilinpäätös	29 905 000

61. Euroopan aluekehitysrahaston osallistuminen EU:n rakennerahasto-ohjelmiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 138 923 000 euroa.

Vuonna 2007 saa uusia myöntämispäätöksiä tehdä yhteensä 147 273 000 eurolla.

Mikäli vuoden 2006 myöntämisvaltuutta on jäänyt käyttämättä, saadaan käyttämättä jääneestä osasta tehdä myöntämispäätöksiä vuonna 2007.

Määrärahaa saa käyttää EU:n ohjelmakauden 2007—2013 alueellinen kilpailukyky ja työllisyys -tavoitetta toteuttavien toimenpideohjelmien hankkeiden EU-rahoitusosuuden maksamiseen sekä ohjelmien toteutukseen liittyvään tekniseen apuun.

Määrärahaa saa käyttää lisäksi EU:n ohjelmakauden 2000—2006 tavoiteohjelmia 1 ja 2 toteuttavien hankkeiden EU-rahoitusosuuden maksamiseen sekä ohjelmien toteutukseen liittyvään tekniseen apuun Euroopan aluekehitysrahastosta maksettavan EU-rahoitusosuuden maksamiseen.

Määrärahaa saa yhdessä hallinnonalojen vastinrahoitusmomenttien määrärahojen kanssa käyttää myös Euroopan aluekehitysrahaston osarahoittamien ohjelmien toteuttamiseen tarvittavan enintään 105 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen. Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Kainuun hallintokokeilusta annetun lain mukaisesti kohdistuu momentin myöntämisvaltuudesta 8 500 000 euroa ja määrärahasta 6 850 000 euroa Kainuun maakuntaan.

Selvitysosa: Määräraha on alueiden kehittämislaissa tarkoitettua alueiden kehittämisen rahoitusta.

Määrärahasta on tarkoitus rahoittaa yrittäjyyden politiikkaohjelmaa.

Määrärahasta arvioidaan käytettävän ohjelmakauden 2007—2013 maksatuksiin 14 549 000 euroa ja ohjelmakauden 2000—2006 maksatuksiin 124 374 000 euroa.

Euroopan aluekehitysrahaston varojen käytön tavoitetasot ohjelmakauden 2000—2006 tavoite 1- ja 2 -ohjelmissa (milj. euroa)

	2005 toteutuma	2006 arvio	2007 tavoite
Myöntämisvaltuutta käytettävissä TA-vuoteen mennessä, milj. euroa[1)]	819,832	933,813	-
Myöntämisvaltuuden toteutunut käyttö, %	94	96	100
Sidottu vuosien 2000—2006 kehyksistä, %	85	99	100
Maksettu vuosien 2000—2006 kehyksistä, %	60	74	88

[1)] Sisältää uudelleen budjetoidut myöntämisvaltuudet.

Myöntämisvaltuuden käytöstä valtiolle aiheutuvat menot (milj. euroa)

Myöntämisvaltuusvuosi	2007	2008	2009	2010	Yhteensä
Vuosien 2000—2006 sitoumukset	118,374	107,362	-	-	225,736
Vuoden 2007 sitoumukset	13,699	27,755	55,687	41,632	138,773
Yhteensä	132,073	135,117	55,687	41,632	364,509
Kainuu	6,850	4,987	3,400	2,550	17,787
— vuoden 2005—2006 sitoumukset	6,000	3,287	-	-	9,287
— vuoden 2007 sitoumukset	0,850	1,700	3,400	2,550	8,500
Valtuudet yhteensä	138,923	140,104	59,087	44,182	382,296

Myöntämisvaltuuden ja määrärahan käyttö eri ohjelmiin (milj. euroa)

Ohjelma Euroopan aluekehitysrahasto	Ohjelmakauden rahoituskehys valtuutena	Myöntämis-valtuus v. 2007	Määräraha v. 2007
Ohjelmakausi 2000—2006			
Tavoite 1,Itä-Suomi	328,922	-	46,699
— josta Kainuu	11,876	-	6,000
Tavoite 1, Pohjois-Suomi	169,719	-	21,550
Tavoite 2, Länsi-Suomi	227,507	-	30,918
Tavoite 2, Etelä-Suomi	179,898	-	25,207
Yhteensä	906,046	-	124,374
Ohjelmakausi 2007—2013			
Itä-Suomi	365,564	65,394	6,353
— josta Kainuu	47,523	8,500	0,850
Pohjois-Suomi	311,273	41,870	4,188
Länsi-Suomi	159,367	21,438	2,148
Etelä-Suomi	138,063	18,571	1,860
Yhteensä	974,276	147,273	14,549
Yhteensä	1 880,322	147,273	138,923

Vuoden 2007 myöntämisvaltuuden arvioitu jakautuminen hallinnonaloittain (milj. euroa)

	Euroopan aluekehitysrahaston osuus					Valtion rahoitusosuus					
	Itä	Pohjoinen	Etelä	Länsi	Yhteensä	Itä	Pohjoinen	Etelä	Länsi	Tavoite 3 ja ENPI	Yhteensä
VM	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,100	0,100
SM	5,120	5,862	3,157	4,288	18,427	1,616	2,731	2,018	3,730	4,567	14,662
OPM	6,258	5,024	4,828	2,573	18,683	2,423	3,338	3,433	2,097	1,165	12,456
MMM	1,138	0,837	0,186	0,429	2,590	0,454	0,664	0,220	0,255	0,199	1,792
LVM	6,827	2,931	1,857	1,715	13,330	4,577	2,428	3,432	2,797	0,777	14,011
KTM	31,292	21,353	4,829	8,360	65,834	15,884	18,208	8,077	11,187	0,291	53,647
STM	0,569	0,419	-	-	0,988	0,269	0,304	-	-	0,097	0,670
TM	2,845	3,350	1,671	2,358	10,224	1,077	1,517	1,211	2,098	0,583	6,486
YM	2,845	2,094	2,043	1,715	8,697	0,808	1,214	1,818	1,165	1,846	6,851
Kainuu	8,500	-	-	-	8,500	4,023	-	-	-	-	4,023
Yhteensä	65,394	41,870	18,571	21,438	147,273	31,131	30,404	20,209	23,329	9,625	114,698

Tulot on merkitty momentille 12.26.98 ja valtion rahoitusosuus momenteille 26.98.62, 28.01.62, 29.01.62, 30.10.62, 31.99.62, 32.30.62, 33.01.62, 34.05.62 ja 35.99.62.

2007 talousarvio	138 923 000
2006 lisätalousarvio	—
2006 talousarvio	125 097 000
2005 tilinpäätös	110 285 659

62. EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus sisäasiainministeriön osalta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 27 307 000 euroa.

Vuonna 2007 saa uusia myöntämispäätöksiä tehdä yhteensä 20 577 000 eurolla.

Mikäli vuoden 2006 myöntämisvaltuutta on jäänyt käyttämättä, saadaan käyttämättä jääneestä osasta tehdä myöntämispäätöksiä vuonna 2007.

Määrärahaa saa käyttää EU:n ohjelmakauden 2007—2013 alueellinen kilpailukyky ja työllisyys -tavoitetta toteuttavien toimenpideohjelmien Euroopan aluekehitysrahastosta ja Euroopan sosiaalirahastosta rahoitettavien hankkeiden sekä Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen (tavoite 3) ja Euroopan naapuruus- ja kumppanuusinstrumentin rajayhteistyöosion (ENPI CBC) valtion rahoitusosuuden maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää lisäksi EU:n ohjelmakauden 2000—2006 Euroopan aluekehitysrahastosta ja Euroopan sosiaalirahastosta rahoitettavien, tavoite 1- ja 2 -ohjelmien sekä yhteisöaloitteiden ja innovatiivisten toimien hankkeiden valtion rahoitusosuuden maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää myös teknisen avun ja edellä mainittujen ohjelmien toteuttamiseen tarvittavan henkilöstön palkkaamiseen ja muuhun tekniseen apuun yhdessä momenteilla 26.98.61 ja 34.05.61 olevien EU-osuuksien kanssa sekä EU:n ohjelmakauden 1995—1999 sitoumusten maksamiseen. Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Kainuun hallintokokeilusta annetun lain mukaisesti kohdistuu momentin myöntämisvaltuudesta 4 023 000 euroa ja määrärahasta 6 028 000 euroa Kainuun maakuntaan.

Selvitysosa: Määräraha on alueiden kehittämislaissa tarkoitettua alueiden kehittämisen rahoitusta.

Määrärahasta on tarkoitus rahoittaa yrittäjyyden politiikkaohjelmaa.

Määrärahasta arvioidaan käytettävän ohjelmakauden 2007—2013 maksatuksiin 2 979 000 euroa ja ohjelmakauden 2000—2006 maksatuksiin 24 328 000 euroa.

Myöntämisvaltuuden käytöstä valtiolle aiheutuvat menot (milj. euroa)

Myöntämisvaltuusvuosi	2007	2008	2009	2010	Yhteensä
Vuosien 2000—2006 sitoumukset	18,903	5,734	-	-	24,637
Vuoden 2007 sitoumukset	2,376	3,310	6,622	4,246	16,554
Yhteensä	21,279	9,044	6,622	4,246	41,191
Kainuu	6,028	3,456	1,609	1,006	12,099
— vuoden 2005—2006 sitoumukset	5,425	2,651	-	-	8,076
— vuoden 2007 sitoumukset	0,603	0,805	1,609	1,006	4,023
Valtuudet yhteensä	27,307	12,500	8,231	5,252	53,290

Myöntämisvaltuuden arvioitu jakautuminen rahastoittain ja ohjelmittain (milj. euroa)

	Itä	Pohjoi-nen	Etelä	Länsi	Tavoite 3 ja ENPI sekä valtak. ESR-osio	Yhteensä
Euroopan aluekehitysrahasto	1,616	2,731	2,018	3,730	4,567	14,662
Euroopan aluekehitysrahasto/Kainuu	4,023	-	-	-	-	4,023
Euroopan sosiaalirahasto	0,409	0,165	0,248	0,287	0,783	1,892
Yhteensä	6,048	2,896	2,266	4,017	5,350	20,577

Myöntämisvaltuuden ja määrärahan käyttö eri ohjelmiin (milj. euroa)

Ohjelma	Ohjelmakauden rahoituskehys valtuutena	Myöntämisvaltuus v. 2007	Määräraha v. 2007
Ohjelmakausi 2000—2006			
Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR)			
Tavoite 1	422,686	-	8,280
— josta Kainuu	9,176	-	5,425
Tavoite 2	416,754	-	3,015
Yhteisöaloitteet	137,180	-	10,066
Yhteensä	976,620	-	21,361
Euroopan sosiaalirahasto (ESR)			
Tavoite 1	227,627	-	0,803
Tavoite 2	143,152	-	2,164
Yhteensä	370,779	-	2,967
EAKR+ESR yhteensä	1 347,399	-	24,328
Ohjelmakausi 2007—2013			
Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR)			
Itä-Suomi	274,680	5,639	0,792
— josta Kainuu	35,708	4,023	0,603
Pohjois-Suomi	232,260	2,731	0,360
Länsi-Suomi	91,914	3,730	0,559
Etelä-Suomi	89,896	2,018	0,303
Tavoite 3 ja ENPI CBC	46,400	4,567	0,678
Yhteensä	735,150	18,685	2,692

Euroopan sosiaalirahasto (ESR)			
Itä-Suomi	130,766	0,409	0,061
Pohjois-Suomi	59,340	0,165	0,029
Länsi-Suomi	91,914	0,287	0,043
Etelä-Suomi	89,896	0,248	0,037
Valtak. ESR-osio	-	0,783	0,117
Yhteensä	371,916	1,892	0,287
EAKR+ESR yhteensä	1 107,066	20,577	2,979
EAKR+ESR YHTEENSÄ	2 454,465	20,577	27,307

2007 talousarvio	27 307 000
2006 lisätalousarvio	—
2006 talousarvio	31 162 000
2005 tilinpäätös	25 246 622

63. Kainuun kehittämisraha (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 44 958 000 euroa.

Vuonna 2007 saa tehdä päätöksiä siten, että niistä saa aiheutua valtiolle menoja vuosina 2008—2010 enintään 2 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Kainuun hallintokokeilusta annetun lain (343/2003) 6 ja 10 §:n mukaisten menojen maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää myös aiempina vuosina momenteilla 34.06.51 ja 34.06.64 tehdyistä päätöksistä vuonna 2007 aiheutuvien menojen maksamiseen siltä osin kuin ne ovat kohdistuneet Kainuun hallintokokeilu -alueelle.

Määrärahaa saa käyttää myös toimintamenojen maksamiseen. Momentille budjetoidaan toimintamenojen vakiosisällön mukaiset tulot sekä tiehallinnon toimenpiteissä ulkopuolisten rahoittajien maksamat maksuosuudet.

Määrärahaa saa käyttää enintään 35 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen sekä henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien tila- ja muiden kustannusten maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan suoriteperusteella siltä osin kuin määrärahasta maksetaan kulutusmenoja. Muilta osin määräraha budjetoidaan maksuperusteella.

Selvitysosa: Määräraha on alueiden kehittämislaissa tarkoitettua alueiden kehittämisen rahoitusta.

Määrärahasta on tarkoitus rahoittaa työllisyysohjelmaa ja yrittäjyyden politiikkaohjelmaa.

Momentille on otettu kansallinen kehittämisraha Kainuun hallintokokeilusta annetun lain 6 §:n nojalla kokeilualueen kehittämistä varten. Lain 10 §:ssä luetellaan Kainuun kehittämisrahan käyttötarkoitukset.

Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon työllistymistä helpottavia toimenpiteitä selvittämään asetetun kolmikantaisen työryhmän esitysten toimeenpanoon 780 000 euroa.

Myöntämisvaltuuden käytöstä valtiolle aiheutuvat menot (milj. euroa)

Myöntämisvaltuusvuosi	2007	2008	2009	2010	Yhteensä
Vuoden 2005—2006 sitoumukset	7,793	0,762	-	-	8,555
Vuoden 2007 sitoumukset	-	1,000	1,000	0,500	2,500
Yhteensä	7,793	1,762	1,000	0,500	11,055

2007 talousarvio	44 958 000
2006 talousarvio	44 309 000
2005 tilinpäätös	44 795 000

Pääluokka 27
PUOLUSTUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Selvitysosa: Suomen puolustuksen päämääränä on kaikissa tilanteissa taata maan itsenäisyys sekä turvata kansalaisten elinmahdollisuudet ja valtiojohdon toimintavapaus. Suomen puolustuskyky mitoitetaan siten, että koko maata puolustetaan. Tätä varten ylläpidetään yleistä asevelvollisuutta, ja puolustus rakentuu alueellisen puolustusjärjestelmän pohjalle. Kehittämällä sotilaallista yhteensopivuutta jatketaan valmiuksien luomista kansainväliseen sotilaalliseen yhteistyöhön erilaisissa kriisitilanteissa. Puolustuksen kehittämisen lähtökohtana on kansallinen puolustus, joka mahdollistaa liittoutumisen.

Puolustusministeriö asettaa toimialallaan seuraavat alustavat yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteet vuodelle 2007:

— Kansallista puolustusta ylläpidetään ja kehitetään niin, että se vastaa muuttuvan turvallisuusympäristön vaatimuksiin. Tähän liittyen parannetaan uskottavaa puolustuskykyä sekä sotilaallisten turvallisuusuhkien ennaltaehkäisy- ja torjuntakykyä. Puolustusjärjestelmää kehitetään valtioneuvoston vuoden 2004 turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon mukaisesti siten, että toiminnan tuottavuus ja kustannustehokkuus paranevat.

— Puolustusministeriön hallinnonalan yhteistoimintaa ja vuorovaikutusta kehitetään muun yhteiskunnan ja viranomaisten kanssa hallinnon eri tasoilla yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen ja kohteiden turvaamiseksi.

— Puolustushallinnon kykyä kansainväliseen yhteistoimintaan ja kansainväliseen sotilaalliseen kriisinhallintaan kehitetään. Sotilaallista kriisinhallintakykyä parannetaan kansainvälisten sitoumusten ja toimintaympäristön vaatimusten mukaisesti. Sotilaallisen kriisinhallinnan painopiste on EU:n taisteluosastoihin osallistumisessa ja siihen liittyvän suorituskyvyn luomisessa.

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2005—2007

		v. 2005 tilinpäätös 1000 €	v. 2006 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2007 esitys 1000 €	Muutos 2006—2007 1000 €	%
01.	**Puolustuspolitiikka ja hallinto**	**238 813**	**242 189**	**235 206**	**- 6 983**	**- 3**
21.	Puolustusministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	13 509	14 167	13 568	- 599	- 4
29.	Puolustusministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	225 304	228 022	221 638	- 6 384	- 3

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2005—2007

		v. 2005 tilinpäätös 1000 €	v. 2006 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2007 esitys 1000 €	Muutos 2006—2007 1000 €	%
10.	**Sotilaallinen maanpuolustus**	**1 919 251**	**1 973 848**	**1 939 631**	**- 34 217**	**- 2**
16.	Puolustusmateriaalihankinnat (siirtomääräraha 2 v)	570 847	643 300	580 932	- 62 368	- 10
(17.)	Hornet 413-koneen korjaus (siirtomääräraha 3 v)	15 100	—	—	—	—
21.	Puolustusvoimien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	1 331 654	1 328 898	1 357 049	28 151	2
50.	Maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukeminen (kiinteä määräraha)	1 650	1 650	1 650	—	—
30.	**Sotilaallinen kriisinhallinta**	**47 560**	**57 998**	**50 444**	**- 7 554**	**- 13**
21.	Puolustusvoimien Kansainvälisen Keskuksen kotimaan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	—	6 242	3 494	- 2 748	- 44
22.	Sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenot (siirtomääräraha 2 v)	47 562	51 746	46 940	- 4 806	- 9
95.	Kurssivaihtelut (arviomääräraha)	-2	10	10	—	—
92.	**Puolustushallinnon rakennuslaitos**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
	Yhteensä	**2 205 624**	**2 274 035**	**2 225 281**	**- 48 754**	**- 2**
	Henkilöstön kokonaismäärä	18 060	17 520	17 110		

01. Puolustuspolitiikka ja hallinto

Selvitysosa: Puolustuspolitiikalla tarkoitetaan maanpuolustuksen tehtäviä ja yleisjärjestelyjä koskevaa valmistelua, päätöksentekoa ja poliittista ohjausta sekä osallistumista kansainvälistä rauhaa ja turvallisuutta ylläpitävään toimintaan. Puolustuspolitiikka kattaa maanpuolustuksen kaikki alat, ja siitä vastaa puolustusministeriö, joka määrittää puolustuspolitiikan valmisteluun ja täytäntöönpanoon liittyen sotilaallisen maanpuolustuksen suuntalinjat ja tavoitteet. Lisäksi puolustusministeriö vastaa puolustuspolitiikan alalla osallistumisesta kansainvälistä turvallisuutta ja vakautta ylläpitävään toimintaan niin kansainvälisten järjestöjen puitteissa kuin myös kahden- ja monenvälisen puolustuspoliittisen sekä sotilaallisen yhteistyön keinoin.

Puolustusministeriön hallinnonalan ohjaukseen kuuluvat mm. sotilaallisen maanpuolustuksen suorituskykyvaatimusten määrittäminen ja yhteensovittaminen, hallinnonalan materiaalipolitiikka ja hankeohjaus, hallinnonalan henkilöstö- ja työnantajapolitiikan linjaukset, henkilöstövoimavarojen ohjaus sekä muut laaja-alaiset henkilöstöasiat. Puolustusministeriö vastaa myös sotilaallisen kriisinhallinnan toimintaedellytysten, yleisjärjestelyjen ja keskeisten toimintaperiaatteiden määrittämisestä.

Puolustusministeriön yhteydessä toimii turvallisuus- ja puolustusasiain komitea, jonka tehtävänä on avustaa puolustusministeriötä sekä ulko- ja turvallisuuspoliittista ministerivaliokuntaa kokonaismaanpuolustusta koskevissa asioissa.

Puolustusministeriö asettaa toiminnalleen seuraavat alustavat tulostavoitteet vuodelle 2007:

— Sotilaallisen maanpuolustuksen kehittämistä ohjataan turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon linjausten ja valtiojohdon päätösten mukaisesti.

— Hallinnonalan toimintaa kehitetään tavoitteena siirtyä pysyvistä, kiinteistä järjestelyistä joustavampiin, enemmän liikkumatilaa antaviin toiminta- ja hallintomalleihin. Tilaaja-tuottajamalliin pohjautuvia toimintamalleja otetaan laaja-alaisesti käyttöön.

— Turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon valmistelua, hallinnonalan strategista suunnittelua ja toiminnan kehittämistä sekä valtioneuvoston yhteistä ennakointitoimintaa tuetaan oikea-aikaisen ja tarkoituksenmukaisesti suunnatun tutkimuksen avulla.

— Puolustushallinnon henkilöstöjärjestelmää kehitetään vuoden 2004 turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon, puolustushallinnon henkilöstöpoliittisen ohjelman ja hallinnonalan tuottavuusohjelman mukaisesti. Henkilöstön asemaan vaikuttavissa rakennemuutos- ja toimintamallien kehittämishankkeissa noudatetaan hyvän työnantajan menettelytapoja.

— Asevelvollisten taloudellis-sosiaalista asemaa edistetään asevelvollisten poikkihallinnollisessa yhteistyöfoorumissa.

— Puolustusvoimien suorituskykyä parannetaan tehokkaalla suunnittelulla ja hankintatoiminnalla, joihin liittyvää ministeriön ohjausta ja seurantaa kehitetään.

— Asevelvollisuuslakia ja puolustusvoimista annettua lakia koskevat kokonaisuudistukset sekä vapaaehtoista maanpuolustusta koskeva säädöshanke viedään päätökseen.

— Kansainvälistä puolustuspoliittista yhteistyötä syvennetään hallinnonalan strategisten linjausten mukaisesti. Kansainväliseen puolustusmateriaalialan yhteistyöhön osallistutaan kansallisista lähtökohdista. EU:n puolustusmateriaalialan yhteistyön kehittämiseen osallistutaan aktiivisesti kaikilla Euroopan puolustusviraston (EDA) neljällä toimialueella. Puolustusvoimien materiaalin kansainvälinen yhteistoimintakelpoisuus varmistetaan. Kansainvälistä hankinta- ja ylläpitoyhteistyötä ja teollisuuden vientiedellytyksiä kehitetään.

— Vapaaehtoisen maanpuolustuksen kehittämistä ohjataan puolustusvoimien kokonaissuorituskykyä kehittävällä ja yhteiskunnan varautumiskykyä tukevalla tavalla.

— Kehitetään kykyä antaa virka-apua erityisesti ei-sotilaallisten uhkien ennaltaehkäisyyn ja torjuntaan liittyen sekä kotimaassa että ulkomailla. Ministeriön toimintakykyä normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa parannetaan.

— Tehdään kokonaisarvio puolustusministeriön hallinnonalan keskushallinnon toiminnan kehittämistarpeista.

21. Puolustusministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 13 568 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös räjähtävän materiaalin turvallisuuteen keskittyvän järjestön (NIMIC/MSIAC) ja Euroopan puolustusviraston maksuosuuksien maksamiseen sekä ETY-järjestön luottamusta ja turvallisuutta lisäävien toimien täytäntöönpanosta sekä näistä johtuvista hallinnollisista toimista aiheutuvien menojen maksamiseen.

S e l v i t y s o s a : Määrärahasta on tarkoitus rahoittaa tietoyhteiskuntaohjelmaa.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon lisäyksenä 30 000 euroa uuteen palkkausjärjestelmään siirtymisen johdosta ja 23 800 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena sekä vähennyksenä huomioon 1 000 000 euroa Maanpuolustuksen tieteellisen neuvottelukunnan tutkimusmäärärahojen siirtona momentille 27.10.21 ja 88 000 euroa tuottavuustoimenpiteiden johdosta.

Henkisten voimavarojen hallinnan tulostavoitteet

— Varmistetaan työkyvyn kehittämisprosessin toimivuus ja osaamisen hallinta. Erityistä huomiota kiinnitetään esimiestaitojen kehittämiseen ja koko henkilöstön ammatillisuuden vahvistamiseen
— Henkilöstön työkyvyn turvaamiseksi Tyky-toimintaprosessi otetaan täysimääräisesti käyttöön ja laaditaan osaamisen kehittämisohjelma
— Työtyytyväisyysindeksin tulee ylittää muiden ministeriöiden keskimääräinen taso

2007 talousarvio	13 568 000
2006 lisätalousarvio	-1 000 000
2006 talousarvio	14 167 000
2005 tilinpäätös	13 509 000

29. (27.01.19) Puolustusministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 221 638 000 euroa.

2007 talousarvio	221 638 000
2006 lisätalousarvio	17 005 000
2006 talousarvio	228 022 000
2005 tilinpäätös	225 304 135

10. Sotilaallinen maanpuolustus

Selvitysosa: Puolustusvoimat ylläpitää sellaista sotilaallista puolustuskykyä, joka kyetään sopeuttamaan muuttuviin uhkatilanteisiin ja jolla hallitaan eriasteiset kriisitilanteet sekä pystytään torjumaan Suomen alueelle suunnatut eritasoiset sotilaalliset toimenpiteet. Päämäärän toteuttamiseksi ylläpidetään turvallisuusympäristöä vastaava strategisen iskun ennaltaehkäisy- ja torjuntakyky. Laajemman sotilaallisen voimankäytön ennaltaehkäisy- ja torjuntakyky ylläpidetään uhkaa vastaavalla tasolla. Lisäksi parannetaan edellytyksiä osallistua kriisinhallintaan osana eurooppalaisia kriisinhallintajoukkoja.

Puolustusjärjestelmän kehittämisen painopistealueet ovat johtamisjärjestelmä, maavoimien valmiusyhtymät, ilmapuolustus, sotilaallinen kriisinhallintakyky sekä koti- ja ulkomaan elinkeinoelämään verkottunut logistiikka- ja huoltojärjestelmä.

Puolustusvoimien sodan ajan vahvuuden supistamista jatketaan siten, että vuonna 2008 enimmäisvahvuus on 350 000 sotilasta.

Puolustusvoimien kehittäminen edellyttää keskittymistä ydintoimintoihin ja rakennemuutoksen jatkamista. Kehittämisessä tarvittavien resurssien luomiseksi puolustusvoimissa toteutetaan johtamis- ja hallintojärjestelmän uusiminen, jatketaan rakennemuutosta ja parannetaan tukitoimintojen tuottavuutta kumppanuus- ja palvelukeskushankkeilla sekä oman toiminnan kehittämisellä. Vuosina 2006—2007 kustannuspaineet hallitaan voimakkain sisäisin säästötoimenpitein.

Sotilaallisen maanpuolustuksen menojen ja henkilötyövuosien arvioitu jakauma tulosalueittain

		2005 toteutuma		2006 ennakoitu		2007 arvio	
		milj. €	htv	milj. €	htv	milj. €	htv
	Tulosalue:						
1.	Strateginen ja operatiivinen suunnittelu ja johtaminen	64	505	64	500	63	492
2.	Tutkimustoiminta ja kehittäminen	87	444	95	439	95	433
3.	Asevelvollisten ylläpito ja koulutus	415	5 544	432	5 341	421	5 184

4.	Puolustusvoimien palkatun henkilöstön koulutus	77	849	84	841	85	827
5.	Puolustusvoimien materiaalinen valmius (materiaalin käyttö, huolto, ylläpito, hankinta, kehittäminen ja luopuminen)	1 034	6 722	1 093	6 657	1 057	6 545
6.	Maanpuolustustahdon ylläpito ja yhteiskuntasuhteet	32	153	28	152	33	149
7.	Tilannekuvan ylläpito, aluevalvonta ja sotilastiedustelu sekä virka-apu	155	2 005	160	1 986	169	1 953
8.	Kansainvälinen yhteistyö	20	84	16	174	15	297
	Yhteensä	1 884	16 306	1 972	16 090	1 938	15 880

Taulukko sisältää momentit 27.10.16 (Puolustusmateriaalihankinnat) ja 27.10.21 (Puolustusvoimien toimintamenot)

Sotilaallisen maanpuolustuksen menojen jakauma tulosyksiköittäin (milj. euroa)

	2005 toteutuma	2006 ennakoitu	2007 arvio
Maavoimat	938	1 106	950
— Puolustusmateriaalihankinnat	236	434	269
— Toimintamenot	702	672	681
Merivoimat	212	221	200
— Puolustusmateriaalihankinnat	55	67	44
— Toimintamenot	157	154	156
Ilmavoimat	356	391	386
— Puolustusmateriaalihankinnat	35	77	65
— Toimintamenot	321	314	321
Pääesikunta	240	246	263
— Puolustusmateriaalihankinnat	80	65	64
— Toimintamenot	160	181	199
Yhteiset menot	138	8	139
— Puolustusmateriaalihankinnat	135	-	139
— Toimintamenot	3	8	-
Yhteensä	1 884	1 972	1 938
— Puolustusmateriaalihankinnat	541	643	581
— Toimintamenot	1 343	1 329	1 357

Puolustusministeriö asettaa alustavasti sotilaalliselle maanpuolustukselle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2007:

Kehittämisohjelmia koskevat tavoitteet

— Maavoimat saavuttaa strategisen iskun ennaltaehkäisyn ja torjunnan kyvyn vuonna 2008. Kolme valmiusprikaatia on varustettu pääosin valmiusyhtymäkonseptin mukaisesti prikaati 2005 -järjestelmillä.

— Maavoimien iskukyvyn kehittäminen ja jalkaväkimiinojen korvaaminen aloitetaan hankkimalla raskaita raketinheittimiä asevaikutuksen ulottamiseksi vastustajan operatiiviseen syvyyteen.

Maavoimien kehittäminen

Kumulatiivinen määrärahojen käyttö (milj. euroa)	2006 (suunn.)	2007 (suunn.)
Puolustusmateriaalihankintamäärärahat	232,5	476
Toimintamenomäärärahat	6	14

— Ilmavoimat kehittää suorituskykyään varustamalla ja kouluttamalla kokoonpanoiltaan ja sotavarustukseltaan uudistetut sodanajan joukot sekä parantamalla tähän liittyen valmiustukikohtien taistelunkestävyyttä kehittämällä passiivista puolustusta ja kykyä toimintakyvyn palauttamiseen. Vuonna 2007 siirtymiskykyiset tukikohdan johtopaikat on otettu käyttöön. Yksi hävittäjälentolaivue on varustettu päivitetyllä kyvyllä.

Ilmavoimien kehittäminen

Kumulatiivinen määrärahojen käyttö (milj. euroa)	2006 (suunn.)	2007 (suunn.)
Puolustusmateriaalihankintamäärärahat	58,8	130,1
Toimintamenomäärärahat	1,7	3,7

— Vuosina 2007 ja 2008 jatketaan pitkän ja keskipitkän kantaman ilmatorjuntaohjusjärjestelmän sekä ammusilmatorjunnan hankinnan valmisteluja. Lisäksi kehitetään pääkaupunkiseudun ja valmiusprikaatien ilmatorjunnan tulenkäytön johtokeskuksia ja aloitetaan ItO 90 -ohjusjärjestelmän modernisointi.

Ilmatorjunnan kehittäminen

Kumulatiivinen määrärahojen käyttö (milj. euroa)	2006 (suunn.)	2007 (suunn.)
Puolustusmateriaalihankintamäärärahat	109,7	137,3
Toimintamenomäärärahat	0,8	2,1

— Merivoimat saavuttaa vuonna 2007 Laivue 2000:n kaikilla aluksilla operatiivisen valmiuden. Miinalaiva Hämeenmaalla on materiaalinen toimintavalmius, ja meritorjuntaohjusjärjestelmä 85:n modernisointi saatetaan kokonaan päätökseen.

Merivoimien kehittäminen

Kumulatiivinen määrärahojen käyttö (milj. euroa)	2006 (suunn.)	2007 (suunn.)
Puolustusmateriaalihankintamäärärahat	69,4	127,6
Toimintamenomäärärahat	3,2	7,6

— Eurooppalaisia kriisinhallintatavoitteita vastaavan kyvyn kehittämistä jatketaan ottaen huomioon EU:n kriisinhallinnan kehittämistä koskevat päätökset.

Johtamis- ja hallintojärjestelmän uudistamista ja resurssien käyttöä koskevat tavoitteet

Puolustusvoimien johtamis- ja hallintojärjestelmän uudistaminen valmistellaan siten, että uusittu, strategisen suunnitelman vaatimuksia vastaava johtamis- ja hallintojärjestelmä otetaan käyttöön kokonaisuudessaan 1.1.2008. Tähän liittyen vuonna 2007

— saatetaan loppuun Pääesikunnan uudelleen organisointi.

— saatetaan loppuun Merivoimien Esikunnan siirtäminen Turkuun sekä puolustusvoimien Turun alueen toimintojen yhdistäminen.

— lakkautetaan Maavoimaesikunta ja sen tilalle perustetaan itsenäinen puolustushaaraesikunta, Maavoimien Esikunta.

— lakkautetaan nykyiset maanpuolustusalueet ja sotilaslääänit. Maavoimien alueellisiksi johtoportaiksi perustetaan seitsemän sotilaslääänin esikuntaa. Asevelvollisuusasioiden hoitamista varten ja maavoimien paikallisiksi johtoportaiksi perustetaan aluetoimistot.

— toteutetaan varikoiden yhdistäminen ja varastoinnin keskittäminen vuoden 2004 selonteon toimeenpanosta annetun puolustusministeriön ohjauskirjeen mukaisesti 1.1.2008 mennessä.

Puolustusvoimien henkilöstövoimavaroja kehitetään puolustushallinnon henkilöstöpoliittisen ohjelman ja vuoden 2004 selonteon toimeenpanosta annetun puolustusministeriön ohjauskirjeen linjausten perusteella. Puolustusvoimien henkilöstön määrä, rakenne ja osaaminen mukautetaan palvelemaan tehtävien toteuttamista ja puolustusjärjestelmän pitkäjänteistä kehittämistä. Henkilöstöjohtamisen edellytykset turvataan kehittämällä puolustusvoimien koulutusjärjestelmää, työskentely- ja opiskeluympäristöjä sekä osaamisen hallintaa ja ohjausta. Puolustusvoimien henkilöstön toimintakykyä vahvistetaan edistämällä oikeudenmukaista, terveellistä ja turvallista työ- ja toimintakulttuuria sekä tukemalla työelämän monimuotoisuutta. Puolustusvoimien henkilöstömenot käännetään laskuun kohti vuoden 2004 tasoa vuoteen 2008 mennessä.

Uskottavan materiaalisen suorituskyvyn turvaamiseksi noin kolmannes puolustusbudjetista käytetään puolustusmateriaalihankintoihin.

Tulostavoite/tunnusluku	2005 toteutuma	2006 ennakoitu	2007 tavoite
Laadultaan ja määrältään riittävä rauhan- ja sodanajan henkilöstö ja yhteiskunnan koulutusjärjestelmään sopiva koulutusjärjestelmä		arvio	arvio
Palkatun sotilashenkilöstön kenttäkelpoisuus (1—5)	3,9	3,9	3,9
Henkinen työkyky (1—7)	--	5,1	5,1
Johtaminen (1—5)	--	3,7	3,7
Tiedottaminen (1—5)	3,7	3,7	3,7
Puolustusvoimien ulkoinen työnantajakuva (1—5)	3,2	3,2	3,2
Määrällisesti ja laadullisesti riittävä ajanmukainen sotavarustus		arvio	arvio
Puolustusmateriaalihankintojen suunnittelun luotettavuutta parannetaan ja hankintojen toteuttamista tehostetaan siten, että puolustusmateriaalin hankintamäärärahojen siirtyvien erien osuus käytettävissä olevista määrärahoista on enintään, %	25,4	13	12
Käytettävissä olevien puolustusmateriaalin hankintamäärärahojen sitomaton osuus on 31.12. korkeintaan, %	4,7	5	5
Tilausvaltuuksien kokonaismääristä tulee olla sidottu valtuuden myöntämisvuonna vähintään, %	48,7	85	90
Puolustusvoimien käytettävissä olevien toimitilojen määrää (milj. htm^2) vähennetään	3,60	3,51	3,49
Puolustusvoimien maksuperustelain mukaisen maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus-% on vähintään	111	104	105

16. Puolustusmateriaalihankinnat (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 580 932 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää puolustusmateriaalin sekä puolustusvoimien muun kaluston ja välineistön hankkimisesta aiheutuvien menojen maksamiseen ja hankintaan välittömästi liittyvään tutkimus- ja kehittämistoimintaan, järjestelmien testaukseen ja käyttökoulutukseen. Määrärahasta saa käyttää 464 536 000 euroa aikaisemmin myönnetyistä tilausvaltuuksista ja niihin liittyvistä indeksi- ja valuuttakurssimuutoksista aiheutuvien menojen maksamiseen sekä 45 980 000 euroa muihin puolustusmateriaalihankintoihin.

Sen johdosta, että aikaisemmissa talousarvioissa hyväksyttyjen tilausvaltuuksien perusteella ei kaikilta osin ole ollut mahdollista tehdä sopimuksia, saa vuoden 2007 aikana tehdä sopimuksia Helikopterien huolto- ja tukeutumisjärjestelmien kehittäminen (HTH) -tilausvaltuuden sitomatta olevaa määrää vastaavasti edellyttäen, että näistä sopimuksista aiheutuvat vuotuiset maksut eivät ylitä HTH -tilausvaltuuden rahoitussuunnitelmassa esitettyjä rahamääriä.

Puolustusvoimien tekninen tutkimus ja tuotekehitys (TTK) -tilausvaltuuden osalta saadaan purkaa tehtyjä sopimuksia ja sitoa uudelleen tilausvaltuuden varoja vuonna 2007 sitoumuksista maksamatta olevien 26 252 000 euron puitteissa.

Vuonna 2007 saa tehdä puolustusvoimien integroidun tiedustelun, valvonnan ja johtamisen sekä merivoimien, ilmavoimien ja ilmatorjunnan kehittämiseen liittyen (Puolustusvoimien materiaalinen kehittäminen -tilausvaltuus, PVKEH 2007) sopimuksia siten, että niistä aiheutuu talousarvion voimaantulopäivän valuuttakurssitasolla valtiolle menoja vuosina 2007—2011 enintään 521 087 000 euroa. Valtuuden käytöstä saa aiheutua mainitulla valuuttakurssitasolla valtiolle menoja vuoden 2007 loppuun mennessä enintään 61 266 000 euroa, vuoden 2008 loppuun mennessä enintään 169 733 000 euroa, vuoden 2009 loppuun mennessä enintään 313 200 000 euroa, vuoden 2010 loppuun mennessä enintään 447 087 000 euroa ja vuoden 2011 loppuun mennessä enintään 521 087 000 euroa.

Vuonna 2007 saa tehdä puolustusvoimien tekniseen tutkimukseen, hankevalmisteluun ja sarjahankintaa edeltävään kehitystyöhön sekä protoversioiden hankintaan (TTK-PROTO 2007) liittyen sopimuksia siten, että niistä aiheutuu talousarvion voimaantulopäivän valuuttakurssitasolla valtiolle menoja vuosina 2007—2010 enintään 67 423 000 euroa. Valtuuden käytöstä saa aiheutua mainitulla valuuttakurssitasolla valtiolle menoja vuoden 2007 loppuun mennessä enintään 9 150 000 euroa, vuoden 2008 loppuun mennessä enintään 36 673 000 euroa, vuoden 2009 loppuun mennessä enintään 59 523 000 euroa ja vuoden 2010 loppuun mennessä enintään 67 423 000 euroa.

Puolustusvoimien materiaalinen kehittäminen (PVKEH 2007)- sekä Tekninen tutkimus, tuotekehitys ja hankintavalmistelu (TTK-PROTO 2007) -tilausvaltuuksien enimmäismäärien mukaiset suoritukset voidaan sitoa alaa kuvaavaan hintakehitykseen vuoden 2007 ensimmäisestä vuosineljänneksestä alkaen.

Tilausvaltuuksien maksatusmäärärahat ja niihin liittyvät indeksien ja valuuttakurssien noususta aiheutuvat lisätarpeet sekä indeksien ja valuuttakurssien alenemisesta syntyvät vähennykset budjetoidaan talousarviossa varainhoitovuoteen kuuluviksi maksuperusteisina.

Selvitysosa:

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2007	2008	2009	2010	2011—	Valtuuden käytöstä aiheutuvat kaikki menot yhteensä[1)]
Valmiusyhtymien varustaminen (VYV 1)						
Ennen vuotta 2007 tehdyt sitoumukset	39 400	56 519	18 000			113 919
VYV 1 yhteensä	39 400	56 519	18 000			113 919
Helikopterien huolto- ja tukeutumis-järjestelmien kehittäminen (HTH)						
Ennen vuotta 2007 tehdyt sitoumukset	5 152	5 345				10 497
Vuoden 2007 sitoumukset	12 190	15 604	7 573	6 404	7 030	48 801
HTH yhteensä	17 342	20 949	7 573	6 404	7 030	59 298
Pääkaupunkiseudun puolustuksen kehittäminen (PPK)						
Ennen vuotta 2007 tehdyt sitoumukset	18 500					18 500
PPK yhteensä	18 500					18 500
Pv:n tekninen tutkimus ja tuotekehitys (TTK)						
Ennen vuotta 2007 tehdyt sitoumukset	26 252					26 252
TTK yhteensä	26 252					26 252
Valmiusyhtymien varustamisen täydentäminen (VYV 2)						
Ennen vuotta 2007 tehdyt sitoumukset	158 500	98 600				257 100
VYV 2 yhteensä	158 500	98 600				257 100
Suomen sotataloudellisen valmiuden kehittäminen (STALVA)						
Ennen vuotta 2007 tehdyt sitoumukset	33 600	33 600				67 200
STALVA yhteensä	33 600	33 600				67 200
Ilmavoimien hävittäjätorjuntakyky 2004 (IHT 2004)						
Ennen vuotta 2007 tehdyt sitoumukset	31 154	26 798	14 678			72 630
IHT 2004 yhteensä	31 154	26 798	14 678			72 630
Merivoimien ja tiedustelun kehittäminen (PVKEH 2005)						
Ennen vuotta 2007 tehdyt sitoumukset	31 060	14 850				45 910
PVKEH 2005 yhteensä	31 060	14 850				45 910
Raskas raketinheitinjärjestelmä (MLRS)						
Ennen vuotta 2007 tehdyt sitoumukset	8 500	9 600	9 800	11 000		38 900
MLRS yhteensä	8 500	9 600	9 800	11 000		38 900
Puolustusvoimien materiaalinen kehittäminen (PVKEH 2006)						
Ennen vuotta 2007 tehdyt sitoumukset	69 178	159 030	109 450	61 900	67 100	466 658
PVKEH 2006 yhteensä	69 178	159 030	109 450	61 900	67 100	466 658

Puolustusvoimien materiaalinen kehittäminen (PVKEH 2007)						
Vuoden 2007 sitoumukset	61 266	108 467	143 467	133 887	74 000	521 087
PVKEH 2007 yhteensä	61 266	108 467	143 467	133 887	74 000	521 087
Tekninen tutkimus, tuotekehitys ja hankintavalmistelu (TTK-PROTO 2007)						
Vuoden 2007 sitoumukset	9 150	27 523	22 850	7 900		67 423
TTK-PROTO 2007 yhteensä	9 150	27 523	22 850	7 900		67 423
Valtuudet yhteensä	**503 902**	**555 936**	**325 818**	**221 091**	**148 130**	**1 754 877**

[1)] Ei sisällä indeksien ja valuuttakurssien muutoksista aiheutuvia menoja

Momentin mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon 1 200 000 euroa siirtona momentille 27.10.21 (Puolustusvoimien toimintamenot) räjähdevarastoinnin turvallisuuden kehittämiseen liittyviin kiireellisiin ja välttämättömiin menoihin.

Tilausvaltuuksien sopimusten mukaisten maksatusten lisäksi tilausvaltuuksiin liittyvien indeksien ja valuuttakurssien noususta aiheutuvien lisätarpeiden ja indeksien ja valuuttakurssien alenemisesta syntyvien vähennysten erotuksesta arvioidaan aiheutuvan 31 050 000 euron menot vuonna 2007.

HTH-tilausvaltuuden uudistaminen johtuu siitä, että tilausvaltuuteen sisältyy materiaalihankintoja, joita koskevia sopimuksia ei ole mahdollista tai tarkoituksenmukaista tehdä vielä vuonna 2006.

TTK-valtuuteen esitetään, että voitaisiin 31.12.2006 jälkeen purkaa tehtyjä sopimuksia ja sitoa uudelleen tilausvaltuuden varoja vuonna 2007. Tutkimusohjelmien eteneminen johtaa tutkimustoiminnan tavoitteiden tarkentumiseen ja täten tarpeeseen kohdentaa rahoitusta uudelleen.

Puolustusvoimien materiaalinen kehittäminen (PVKEH 2007) -tilausvaltuuden integroidun johtamisjärjestelmän kehittämisohjelmassa tavoitteena on kaikille puolustushaaroille yhteisen tiedustelu-, valvonta- ja johtamis- (TVJ) arkkitehtuurin luominen. Maavoimien kehittämisohjelmassa varustetaan suojelukomppaniat ja erikoisjääkäripataljoona. Ilmavoimien kehittämisohjelmassa hankitaan torjuntahävittäjäkaluston ylläpitopäivitys. Ilmatorjunnan kehittämisohjelmassa korvataan nykyinen lähi-ilmatorjuntaohjusjärjestelmä uudella lyhyen kantaman ilmatorjuntaohjausjärjestelmällä ja modernisoidaan Ilmantorjuntaohjus 90 -järjestelmä. Huollon ja logistiikan kehittämisohjelmassa hankitaan puolustusvoimien ajoneuvostrategian mukaisia sotavarusteajoneuvoja, taistelijan varustusta sekä logistiikan tilannekuvan kehittämiseen liittyviä palveluita ja materiaalia. Lisäksi puolustusvoimien ilmasta-maahan iskukykyä kehitetään.

Tekninen tutkimus, tuotekehitys ja hankintavalmistelu (TTK-PROTO 2007) -tilausvaltuuden keskeisenä tavoitteena on parantaa tuleviin tilausvaltuuksiin sisällytettävien hankintojen valmiutta tutkimus-, kehittämis-, testaus- ja kokeilutoiminnalla.

Puolustusvoimien materiaalinen kehittäminen (PVKEH 2007)- ja Tekninen tutkimus, tuotekehitys ja hankintavalmistelu (TTK-PROTO 2007) -tilausvaltuudet kaikkine taloudellisine seurannaisvaikutuksineen toteutetaan puolustusministeriön hallinnonalalle vuosille 2007—2011 vahvistettujen valtiontalouden kehysten puitteissa.

Ulkomaisten puolustusmateriaalihankintojen osalta vastaostojen yleinen alaraja on 10 000 000 euroa. Mikäli erityiset syyt sitä puoltavat, puolustusministeriö voi kompensaatiotoimikuntaa kuultuaan päättää, että alarajan ylittävissä hankinnoissa ei käytetä vastaostoehtoa.

2007 talousarvio	580 932 000
2006 lisätalousarvio	—
2006 talousarvio	643 300 000
2005 tilinpäätös	570 847 000

21. Puolustusvoimien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 1 357 049 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös ulkomaalaisille oppilaille annettavasta sotilaskoulutuksesta ja puolustusvoimien joukkojen kansainvälisestä harjoitustoiminnasta ja sen valmisteluista sekä muusta puolustusvoimien kansainvälisestä yhteistoiminnasta aiheutuvien menojen maksamiseen, palvelussuhdeasuntojen vuokrien alentamiseen sekä Vapaudenristin Ritarikunnan menoihin. Määrärahaa saa käyttää enintään 4 400 000 euroa puolustusvoimien toiminnallisista tarpeista aiheutuvien palvelussuhdeasuntojen vuokraosuuksien maksamiseen sekä enintään 336 000 euroa sotainvalideille ja sotaveteraaneille, maanpuolustustyölle sekä merkittäville urheilutapahtumille suoritettavan liiketaloudellisin perustein hinnoitellun maksullisen toiminnan hintojen alentamiseen.

Vuonna 2007 saa tehdä puolustusvoimien toiminnan edellyttämiä materiaalin ja palvelujen hankintaan liittyviä pitkäaikaisia sopimuksia siten, että niistä saa aiheutua valtiolle menoja vuoden 2008 loppuun mennessä enintään 31 900 000 euroa ja vuoden 2009 loppuun mennessä enintään 42 200 000 euroa.

Vuonna 2007 saa tehdä ampumarata- ja maalilaitteistojen hankintasopimuksia sekä edellä mainittujen laitteistojen huoltosopimuksia siten, että niistä aiheutuu valtiolle menoja vuosina 2007—2009 enintään 9 000 000 euroa. Valtuuden käytöstä saa aiheutua valtiolle menoja vuoden 2007 loppuun mennessä enintään 3 000 000 euroa, vuoden 2008 loppuun mennessä enintään 6 000 000 euroa ja vuoden 2009 loppuun mennessä enintään 9 000 000 euroa.

Vuonna 2007 saa tehdä puolustusvoimien toiminnan edellyttämien käyttöajoneuvojen hankintasopimuksia siten, että niistä aiheutuu valtiolle menoja vuosina 2007—2010 enintään 28 810 000 euroa. Valtuuden käytöstä saa aiheutua valtiolle menoja vuoden 2007 loppuun mennessä enintään 6 260 000 euroa, vuoden 2008 loppuun mennessä enintään 13 530 000 euroa, vuoden 2009 loppuun mennessä enintään 19 780 000 euroa ja vuoden 2010 loppuun mennessä enintään 28 810 000 euroa.

Vuonna 2007 saa tehdä taistelijan vaatetusvarustukseen M 05 kuuluvien varusteiden hankintasopimuksia siten, että niistä aiheutuu valtiolle menoja vuosina 2007—2009 enintään 6 000 000 euroa. Valtuuden käytöstä saa aiheutua valtiolle menoja vuoden 2007 loppuun mennessä enintään 2 000 000 euroa, vuoden 2008 loppuun mennessä enintään 4 000 000 euroa, vuoden 2009 loppuun mennessä enintään 6 000 000 euroa.

Uusiin tilausvaltuuksiin sisältyvien tavaroiden ja palvelujen hintojen tarkistuksista aiheutuvien lisämenojen maksamiseen käytetään puolustusvoimien toimintamenoihin vuosittain myönnettäviä määrärahoja.

Tilausvaltuuksien maksatusmäärärahat ja niihin liittyvät indeksien ja valuuttakurssien noususta aiheutuvat lisätarpeet sekä indeksien ja valuuttakurssien alenemisesta syntyvät vähennykset budjetoidaan talousarviossa varainhoitovuoteen kuuluviksi maksuperusteisina.

Selvitysosa: Määrärahasta on tarkoitus rahoittaa tietoyhteiskuntaohjelmaa.

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2007	2008	2009	2010	2011—	Valtuuden käytöstä aiheutuvat kaikki menot yhteensä
KASI-järjestelmän huolto- ja ylläpito -tilausvaltuus						
Ennen vuotta 2007 tehdyt sitoumukset	2 468	2 428	1 974	1 973	5 921	14 764
KASI-järjestelmän tilausvaltuus yhteensä	2 468	2 428	1 974	1 973	5 921	14 764
Vuoden 2005 toimintamenojen tilausvaltuus						
Ennen vuotta 2007 tehdyt sitoumukset	8 371					8 371
Vuoden 2005 toimintamenojen tilausvaltuus yhteensä	8 371					8 371
ItOhj90-järjestelmän huolto -tilausvaltuus						
Ennen vuotta 2007 tehdyt sitoumukset	2 290	2 360	2 430			7 080
ItOhj90-järjestelmän huolto -tilausvaltuus yhteensä	2 290	2 360	2 430			7 080
Alkeislentokoulutuksen ulkoistamisen -tilausvaltuus						
Ennen vuotta 2007 tehdyt sitoumukset	4 105	4 105	4 105	3 079		15 394
Alkeislentokoulutuksen ulkoistamisen -tilausvaltuus yhteensä	4 105	4 105	4 105	3 079		15 394
Vuoden 2006 toimintamenojen tilausvaltuus						
Ennen vuotta 2007 tehdyt sitoumukset	30 523	7 946				38 469
Vuoden 2006 toimintamenojen tilausvaltuus yhteensä	30 523	7 946				38 469
NH90 koulutuspalvelut -tilausvaltuus						
Ennen vuotta 2007 tehdyt sitoumukset		3 000	3 000	3 000	54 000	63 000
NH90 koulutuspalvelut -tilausvaltuus yhteensä		3 000	3 000	3 000	54 000	63 000
Vuoden 2007 toimintamenojen tilausvaltuus						
Vuoden 2007 sitoumukset		31 900	10 300			42 200
Vuoden 2007 toimintamenojen tilausvaltuus yhteensä		31 900	10 300			42 200
Maalilaitehankinnat -tilausvaltuus						
Vuoden 2007 sitoumukset	3 000	3 000	3 000			9 000
Maalilaitehankinnat -tilausvaltuus yhteensä	3 000	3 000	3 000			9 000
Käyttöajoneuvojen hankinnat -tilausvaltuus						
Vuoden 2007 sitoumukset	6 260	7 270	6 250	9 030		28 810
Käyttöajoneuvojen hankinnat -tilausvaltuus yhteensä	6 260	7 270	6 250	9 030		28 810
Taistelijan vaatetushankinnat -tilausvaltuus						
Vuoden 2007 sitoumukset	2 000	2 000	2 000			6 000
Taistelijan vaatetushankinnat -tilausvaltuus yhteensä	2 000	2 000	2 000			6 000
Valtuudet yhteensä	**59 017**	**64 009**	**33 059**	**17 082**	**59 921**	**233 088**

Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 2 436 300 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena, 1 200 000 euroa räjähteiden varastoinnin kehittämiseen liittyvien kiireellisten ja välttämättömien menojen siirtona momentilta 27.10.16, 1 000 000 euroa Maanpuolustuksen tieteellisen neuvottelukunnan tutkimusmäärärahojen siirtona momentilta 27.01.21 ja 689 000 euroa sotilastehtävien palkkaus- ja muiden toimintamenojen siirtona momentilta 24.01.21. Määrärahan mitoituksessa on lisäyksenä otettu myös huomioon 330 000 euroa valtion virkaehtosopimuksen johdosta sekä uuteen palkkausjärjestelmään siirtymisen johdosta 2 767 000 euroa, mistä puolustusvoimien osuus on 2 607 000 euroa ja Puolustushallinnon Rakennuslaitoksen osuus on 160 000 euroa.

Ampumarata- ja maalilaitteistot on aikaisemmin toteutettu vuotuisilla määrärahoilla. Tilausvaltuus mahdollistaa paremman yhteistyön laitteiden valmistajien kanssa. Ampumarata- ja maalilaitteistojen kunnossapito ja varaosalogistiikka saadaan toimimaan varmalla pohjalla ja saadaan suunnitelmallisesti turvattua laitteistojen hankinnat, huolto- ja kehittämisen rahoitus, koulutusedellytykset sekä lisättyä palvelusturvallisuutta.

Käyttöajoneuvohankinnat on aikaisemmin toteutettu vuotuisilla määrärahoilla. Tilausvaltuus mahdollistaa puolustusvoimien ajoneuvostrategian mukaisen pitkäjänteisen käyttöajoneuvokannan kehittämisen ja useampivuotiset sopimukset ajoneuvojen toimittajien kanssa. Hankittava ajoneuvokalusto korvaa poistuvaa kalustoa, joten toimitilakustannukset ja elinjaksokustannukset eivät nouse nykyisestä.

Vaatetusta koskevalla tilausvaltuudella hankitaan valmiusyhtymille ja muille tärkeimmille operatiivisille joukoille niitä taistelijan vaatetusvarustukseen M 05 kuuluvia tuotteita, jotka eivät ole ensisijaisesti sotilaallisesti käyttöön tarkoitettuja.

Uudet tilausvaltuudet kaikkine taloudellisine seurannaisvaikutuksineen toteutetaan puolustusministeriön hallinnonalalle vuosille 2007—2011 vahvistettujen valtiontalouden kehysten puitteissa.

Momentin bruttomenojen arvioidaan jakaantuvan seuraavasti: palkkausmenot 719 milj. euroa, varusmiesten päivärahat sekä reserviläispalkat ja -päivärahat 35 milj. euroa, palvelujen ostot 240 milj. euroa, aineet, tarvikkeet ja tavarat 147 milj. euroa, vuokrat 132 milj. euroa, muut kulut 71 milj. euroa ja investoinnit 36 milj. euroa. Lisäksi momentille arvioidaan kertyvän tuloja 23 milj. euroa. Bruttomenoihin ja -tuloihin sisältyvät myös palvelussuhdeasunnoista puolustusvoimille aiheutuvat vuokramenot sekä niistä kertyvät vuokratulot.

Aiemmin myönnettyjen tilausvaltuuksien käytöstä aiheutuu maksuja vuonna 2007 enintään 47 757 000 euroa.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	1 371 525	1 352 132	1 380 266
Bruttotulot	28 483	23 234	23 217
Nettomenot	1 343 042	1 328 898	1 357 049
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	36 161		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	24 773		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot	7 838	6 650	7 545
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	8 242	6 365	7 220
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-405	285	325
Kustannusvastaavuus, %	95	104	105
Hintatuki	343	336	336
Kustannusvastaavuus hintatuen jälkeen	-62	621	661

Puolustusministeriö asettaa alustavasti puolustusvoimille seuraavat toiminnalliset tulostavoitteet vuodelle 2007:

Tulostavoite/tunnusluku	2005 toteutuma	2006 ennakoitu	2007 tavoite
Tulosalue 1:			
Strateginen ja operatiivinen suunnittelu ja johtaminen			
VNS 2004:n toimeenpano PLM:n ohjauskirjeen mukaisesti		arvio	arvio
Tulosalue 2:			
Tutkimustoiminta ja kehittäminen			
Puolustusvoimien tutkimustoiminnan onnistuneisuus		arvio	arvio
Tulosalue 3:			
Asevelvollisten ylläpito ja koulutus			
Asevelvollisten koulutusvuorokausimäärä/koulutuksen henkilötyövuosimäärä	1 927	1 820	1 820
Joukkotuotannossa olevien SA-yksiköiden koulutustaso on vähintään (1—5)	3,5	3,5	3,5
SA-joukkoihin koulutetaan ikäluokasta kaikki varusmiespalvelukseen määrätyt, terveydentilansa puolesta palvelukseen soveltuvat miehet	23 842	23 000	23 000
Kertausharjoituksissa koulutettujen määrä suhteessa tarpeeseen (määrä/tarve ml. vapaaehtoiset), %	85	17	17
Asevelvolliskoulutetun vuorokausikustannukset, euroa	40	40	40
Tulosalue 4:			
Puolustusvoimien palkatun henkilöstön koulutus			
Perus- ja jatkokoulutettujen upseerien määrä/koulutuksen henkilötyövuodet	0,4	0,3	0,3
Tulosalue 5:			
Puolustusvoimien materiaalinen valmius (materiaalin käyttö, huolto, ylläpito, hankinta, kehittäminen ja luopuminen)			
Keskeisimmän sotavarustuksen käytettävyys			arvio

Tulosalue 6:			
Maanpuolustustahdon ylläpito ja yhteiskuntasuhteet			
Asevelvollisten maanpuolustustahto on tasolla (1—5)	4	4	4
Palkatun henkilöstön maanpuolustustahto on tasolla (1—5)	5	5	5
Tulosalue 7:			
Tilannekuvan ylläpito, aluevalvonta ja sotilastiedustelu sekä virka-apu			
Puolustusvoimien tilannekuva pidetään ajantasaisena siten, että se mahdollistaa puolustussuunnittelun ja oikea-aikaisen päätöksenteon.			
Tilannekuvan taso (1—5)	4	4	4
Toteutetaan virka-apuvelvoitteet laadukkaasti		arvio	arvio

2007 talousarvio	1 357 049 000
2006 lisätalousarvio	1 450 000
2006 talousarvio	1 328 898 000
2005 tilinpäätös	1 331 654 000

50. Maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukeminen (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 1 650 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukemiseen.

Selvitysosa: Määrärahaa käytetään puolustusvalmiutta tukevaan puolustushallinnon ulkopuoliseen vapaaehtoiseen maanpuolustuskoulutukseen sekä vapaaehtoisen maanpuolustusjärjestelmän alue- ja paikallistason toimintaan.

Maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukemisen alustavat tulostavoitteet vuodelle 2007 ovat seuraavat:

— Määrärahaa käytetään erityisesti puolustusvalmiutta tukevaan vapaaehtoiseen maanpuolustuskoulutukseen.

— Pidetään vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen sekä vapaaehtoisen maanpuolustusjärjestelmän alue- ja paikallistason toiminnan määrä ja laatu vähintään edellisen vuoden tasolla.

2007 talousarvio	1 650 000
2006 talousarvio	1 650 000
2005 tilinpäätös	1 650 000

30. Sotilaallinen kriisinhallinta

Selvitysosa: Määrärahat suomalaisten kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenoihin budjetoidaan ulkoasiainministeriön pääluokassa momentille 24.99.22, määrärahat Puolustusvoimien Kansainvälisen Keskuksen kotimaan toimintamenoihin puolustusministeriön pääluokassa momentille 27.30.21 ja sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenoihin sekä tarkkailijatoiminnan menoihin momentille 27.30.22.

Kriisinhallinnan osalta päämääränä on Suomen korkean kriisinhallintaprofiilin säilyttäminen sekä siviili- että sotilaallisella sektorilla. Suomen kriisinhallintapanosta ja uusia toimintamuotoja kehitetään laadullisesti tavoitteena toimintaympäristön muutosta vastaava kriisinhallintakyky.

Puolustusministeriö asettaa sotilaalliselle kriisinhallinnalle seuraavat alustavat tulostavoitteet vuodelle 2007:

— Osallistutaan kriisinhallintaoperaatioihin valtiojohdon päätösten mukaisesti.

— Jatketaan puolustusvoimille eurooppalaisia kriisinhallintatavoitteita vastaavan kyvyn kehittämistä.

— Ylläpidetään valmiutta osallistua uusiin operaatioihin lyhyelläkin varoitusajalla.

— Tavoitteena on valmius osallistua EU:n nopean toiminnan joukkoihin 1.1.2007 alkaen.

Tulosmittarit

Suomen kansainväliset valmiusjoukot ovat 30 vuorokauden lähtövalmiudessa 1.1.2007 alkaen
a) seuraavilla joukoilla on täysi operointikyky vuonna 2007:
— jääkäripataljoona
— prikaatin johtamiskyky (esikunta- ja viestikomppania)
— pioneeripataljoona
— CIMIC-komppania
— NBC-osasto
— maavoimien erikoisoperaatiojoukko
— merivoimien erikoisoperaatiojoukko
b) seuraavilla joukoilla on alustava operointikyky vuonna 2007:
— elektronisen sodankäynnin osasto
— merivoimien johtoalus
— rannikkojääkäriyksikkö
— alustarkastusryhmä
EU:n nopean toiminnan joukot ovat viiden vuorokauden lähtövalmiudessa 1.1.2007 alkaen
— Saksa-Hollanti-Suomi-taisteluosastolla on täysi operointikyky vuonna 2007
— Ruotsi-Norja-Suomi-Viro-taisteluosastolla on alustava operointikyky vuonna 2007

21. Puolustusvoimien Kansainvälisen Keskuksen kotimaan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 3 494 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Puolustusvoimien Kansainvälisen Keskuksen kotimaan toimintamenojen maksamiseen.

S e l v i t y s o s a : Määrärahan mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon 3 100 000 euroa EU:n taisteluosastojen koulutusajan palkkaus-, muutto- ja asumismenojen sekä siirtokorvausten siirtona momentille 27.30.22 ja 200 000 euroa siviilikriisinhallinnan koulutustoiminnan määrärahojen siirtona momentille 26.01.21. Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 7 000 euroa uuteen palkkausjärjestelmään siirtymisen johdosta sekä 531 000 euroa Puolustusvoimien Kansainvälisen Keskuksen kalusto- ja hallintomenojen siirtona momentilta 27.30.22.

Momentin nimike on muutettu.

2007 talousarvio	3 494 000
2006 lisätalousarvio	314 000
2006 talousarvio	6 242 000

22. Sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 46 940 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää EU:n taisteluosastojen koulutusajan palkkaus-, muutto- ja asumismenoihin sekä siirtokorvauksiin, SALIS-sopimuksen mukaisen ilmakuljetusjärjestelyn Suomen maksuosuuden hallinnollisten kulujen, sotilastarkkailijoiden palkkojen ja kansallisen päivärahan, valmiusjoukon palkkaus-, koulutus-, ylläpito-, varustamis-, hallinto- ja muiden kulutusmenojen ja kansainvälisten kriisinhallintakurssien menojen maksamiseen, Kosovossa, Afganistanissa ja Bosnia-Hertsegovinassa olevien suomalaisten kriisinhallintajoukkojen sekä Liberiassa ja Sudanissa olevien suomalaisten esikuntaupseerien matkakustannusten, terveydenhoito-, kuljetus-, varustamis-, huolto-, edustus- ja hallintomenojen maksamiseen sekä kansainvälisen kriisinhallintakoulutuksen menoihin. Määrärahaa saa käyttää myös Suomen kansainväliseen kriisinhallintaan nimeämien joukkojen kehittämisohjelmasta aiheutuviin menoihin.

Siinä tapauksessa, että Suomelle esitetään pyyntö uuden kriisinhallintajoukon lähettämisestä kansainvälisiin kriisinhallintatehtäviin ja

Suomi päättää joukon asettamisesta tai että Suomi päättää jatkaa osallistumistaan jo käynnissä olevan operaation seuraavaan vaiheeseen, saa näihin menoihin käyttää tälle momentille myönnettyjä määrärahoja.

Käyttösuunnitelma	€
01. Suomen Kosovon kriisinhallintajoukon menot (KFOR-operaatio)	12 600 000
02. Suomen Bosnia-Hertsegovinan kriisinhallintajoukon menot (EUFOR/ALTHEA-operaatio)	4 650 000
03. Sotilastarkkailijatoiminnan menot	2 450 000
04. SRJA:n menot (ISAF-operaatio)	6 650 000
05. YKSOS:n menot (UNMIS-operaatio)	50 000
06. Liberian kriisinhallintaoperaation menot (UNMIL-operaatio)	40 000
07. Kriisinhallintaoperaatioiden yhteiset menot	1 405 000
08. Kriisinhallinnan joukkojen kehittämisohjelma	6 000 000
09. EU:n taisteluosastojen koulutusajan palkkaus-, muutto- ja asumismenot sekä siirtokorvaukset	7 001 000
20. Varalla käynnissä olevien operaatioiden lisämenoihin ja niiden jatkamiseen, mahdollisiin uusiin kriisinhallintaoperaatioihin sekä muihin kriisinhallintamenoihin	6 094 000
Yhteensä	46 940 000

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon 531 000 euroa Puolustusvoimien Kansainvälisen Keskuksen kalusto- ja hallintomenojen siirtona momentille 27.30.21. Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 3 100 000 euroa EU:n taisteluosastojen koulutusajan palkkaus-, muutto- ja asumismenojen sekä siirtokorvausten siirtona momentilta 27.30.21. Määräraha on mitoitettu Suomen kriisinhallintajoukkojen vahvuuksien ja tehtävävaatimusten mukaisesti ottaen huomioon ne kriisinhallintaoperaatiot, joihin Suomi todennäköisesti tulee osallistumaan vuonna 2007. Suomi on asettanut YK:n käyttöön yhteensä noin 30 aseetonta sotilastarkkailijaa Lähi-itään, Kashmiriin, entisen Jugoslavian alueelle ja Etiopia-Eritrean alueelle. Suomalaiset kriisinhallintajoukot toimivat Kosovossa KFOR-operaatiossa, Bosnia-Hertsegovinassa EUFOR/ALTHEA-operaatiossa, Afganistanissa ISAF-operaatiossa, Sudanissa UNMIS-operaatiossa ja Liberiassa UNMIL-operaatiossa. Saksalais-hollantilais-suomalainen EU:n taisteluosasto on valmiudessa 1.1.—30.6.2007. Suomalaisten kriisinhallintajoukkojen yhteisvahvuus on noin 1 000 sotilasta.

Rauhanturvaamistoiminnan kustannusten korvaukset ja muut tulot tuloutetaan momentille 12.27.99.

Momentin nimike on muutettu.

2007 talousarvio	46 940 000
2006 lisätalousarvio	-314 000
2006 talousarvio	51 746 000
2005 tilinpäätös	47 561 870

95. Kurssivaihtelut (arviomääräraha)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 10 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää suomalaisista kriisinhallintajoukoista aiheutuvien puolustusministeriön hallinnonalan menojen laskutuksessa syntyviin kurssieroihin.

2007 talousarvio	10 000
2006 talousarvio	10 000
2005 tilinpäätös	-2 224

92. Puolustushallinnon rakennuslaitos

Selvitysosa: Rakennuslaitoksen toiminta-ajatuksena on järjestää maanpuolustukselle parhaat kiinteistöpalvelut kaikissa oloissa. Rakennuslaitoksen ylläpidettävä rakennuskanta on vuonna 2007 yhteensä 3,36 milj. htm^2. Lisäksi ylläpidon kohteena ovat energiaverkostot sekä puolustusvoimien käytössä olevat erilaiset aluerakenteet ja laitteet.

Puolustusministeriö asettaa Puolustushallinnon rakennuslaitokselle seuraavat alustavat tulostavoitteet vuodelle 2007:

— Puolustushallinnon rakennuslaitoksen toimintaa, osaamista ja organisaatiota kehitetään vastaamaan puolustusvoimien tarpeita. Laitoksesta kehitetään puolustusministeriön ohjauksen mukaisesti puolustushallinnon kansallisia ja kansainvälisiä haasteita vastaava kiinteistö-, rakennus-, ylläpito- ja ympäristöalan asiantuntija-, hankinta- ja tuottajaorganisaatio, osaamiskeskus.

— Tuetaan puolustusvoimia vuoden 2004 turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon toimeenpanoon liittyvän tila-, alue- ja ympäristönhallinnan suunnittelussa ja toteutuksessa sekä otetaan puolustusvoimien rakennemuutos huomioon rakennuslaitoksen oman organisaation ja toiminnan kehittämisessä.

— Tuotetaan rakennuttamispalvelut, Senaatti-kiinteistöjen ja Pääesikunnan sopiman investointiohjelman hankesuunnittelutehtävät, kiinteistö- ja ympäristöpalvelut, siivouspalvelut ja asiantuntijapalvelut laadukkaasti ja kilpailukykyisesti tehtyjen kumppanuussopimusten ja asiantuntijapalvelusopimusten mukaisesti.

— Tehdään vuosikorjaukset rakennuksiin, ulkoalueisiin ja rakenteisiin kunnossapito-ohjelman ja valtakunnallisesti sovitun kunnossapitokehyksen puitteissa käyttäjän tarpeet ja omistajien tavoitteet huomioiden. Erityisesti varmistetaan toimitilojen jatkuva käytettävyys.

— Toteutetaan erillistilaukset ja pieninvestoinnit sopimusten mukaisessa laajuudessa, aikatauluissa ja kustannuksissa.

— Parannetaan energian toimintavarmuutta erityisesti kriittisissä kohteissa ja varmistetaan kustannuskilpailukyky energian hankinnassa. Parannetaan kiinteistöjen energiatehokkuutta Senaatti-kiinteistöjen kanssa tehdyn kumppanuussopimuksen mukaisesti energiakatselmusten ja energiansäästötoimien avulla.

— Puolustushallinnon ulkopuolelle tuotettujen palvelujen liiketaloudellinen kannattavuus varmistetaan sisällyttämällä riittävä kate palvelujen hintaan.

Kiinteistöjen ylläpidon ja energiapalvelujen tunnusluvuille asetetaan seuraavat tavoitetasot:

Tunnusluku	2005 toteutuma	2006 ennakoitu	2007 tavoite
PhRakL:n ylläpitämät toimitilarakennukset:			
Hoito €/htm^2/kk (ei sis. kiinteistöveroa eikä ns. käyttäjäpalveluita)	0,50	0,49	0,47
Siivouspalvelut €/sm^2/kk[1)]	0,77	0,76	0,76
Vuosikorjaukset €/htm^2/kk	0,43	0,44	0,45
Lämmön ominaiskulutus kWh/rm^{3}L	40,1	39,5	39,2
Euroa/MWh (lämpöenergia), lämmön hinta	47,28	52,70	53,60
Sähkön ominaiskulutus kWh/rm^{3}S	13,3	13,0	13,0
Euroa/MWh (sähköenergia), sähkön hinta	73,04	78,30	87,50
Veden ominaiskulutus l/rm^{3}L	108	108	105
Euroa/m^3 (vesi), veden hinta	2,20	2,80	2,95

[1)] Siivousala on pienempi kuin Rakennuslaitoksen ylläpitämien toimitilojen huoneistoala.

Tulosmittarit

	2005 toteutuma	2006 arvio	2007 tavoite
Asiakastyytyväisyys (1—5)	3,75	3,77	3,8
Työtyytyväisyys (1—5)	3,61	3,61	3,7
Liikevaihto/htv (euroa)	104 000	108 000	122 000

Pääluokka 28
VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

S e l v i t y s o s a :

Toimintaympäristö

Suomen väestö ikääntyy nopeammin kuin muissa EU-maissa ja tästä aiheutuu työmarkkinoille ja julkiseen talouteen erilaisia jännitteitä. Ikääntyminen on suuri haaste erityisesti julkisen talouden kestävälle rahoitukselle, kun eläke- ja hyvinvointipalvelujen menopaineet kasvavat, mutta työvoiman määrän vähentyessä kansantuotteen sekä veropohjan kasvu hidastuvat.

Työvoiman vähentymistä voidaan hidastaa lähinnä pidentämällä työuria ja parantamalla työelämän vetovoimaa. Työpanoksen niukentuessa entistä tärkeämmäksi tulee sen ja muiden voimavarojen kohdentaminen mahdollisimman tuottavasti, jolloin strategisten henkilöstövoimavarojen johtamisen merkitys kasvaa. Talouspolitiikan suurin haaste onkin työllisyysasteen ja tuottavuuden nostaminen.

Keskeinen haaste liittyy myös kansainvälisen työnjaon ja kilpailuympäristön nopeaan muutokseen avoimessa maailmantaloudessa. Kilpailuympäristön nopeaan muutokseen sopeutuminen edellyttää hyvin toimivia hyödyke-, rahoitus- ja työmarkkinoita. Tuottavuus on globaalitaloudessa kansallisen kilpailukyvyn tärkein määrittäjä ja sitä voidaan tehokkaammin kohottaa investoinneilla inhimilliseen pääomaan ja teknologiseen kehitykseen. Tuottavuuden parantamispyrkimyksiä vastaan toimii muun muassa monimutkaistuva lainsäädäntö.

Kansainvälinen kilpailu tuotannosta ja työpaikoista johtaa maiden lisääntyvään kilpailuun osaavasta ja korkeasti koulutetusta työvoimasta. Kilpailu suorista sijoituksista ja työpaikoista johtaa myös maiden välisen verokilpailun voimistumiseen. Talouden kansainvälistyminen lisää työn, työvoiman, pääomien ja palveluiden liikkuvuutta. Kansainväliset normit ja verokilpailu edellyttävät muutoksia kansalliseen lainsäädäntöön ja toimintatapoihin.

Julkisen talouden vakaus ja kestävyys edellyttää julkisten menojen kasvun hillintää, tuottavuuden kohottamista sekä talouden kasvupotentiaalin vahvistamista. Julkisen talouden tasapainon turvaaminen pidemmällä aikavälillä edellyttää tulonsiirtojen ja palvelujärjestelmien uudistamista toisiaan tukevasti sekä julkisen sektorin voimavarojen oikeaa mitoittamista ja tehtävien priorisointia. Voimavaroja on voitava siirtää tehtäväalueelta toiselle väestön ikärakenteen ja aluerakenteen muutosten ja palvelutarpeiden uusien priorisointien mukaisesti. Samalla on otettava entistä paremmin huomioon julkisen talouden ja julkisen sektorin vaikutukset talouskasvuun ja työllisyyteen samoin kuin kilpailuympäristön toimivuuteen ja resurssien kohdentumiseen.

Pidemmällä aikavälillä väestön ikääntyminen johtaa kuntasektorilla kasvaviin peruspalvelujen kysyntä- ja rahoituspaineisiin. Talouden tasapainottaminen edellyttää kunnilta sellaisia palvelurakenteita ja tuottavuutta koskevia päätöksiä, joilla toimintamenojen kasvu voidaan pitää verotulojen ja valtionosuuksien kasvun asettamissa rajoissa.

Valtioneuvosto asettaa valtiovarainministeriön hallinnonalalle seuraavat vaikuttavuustavoitteet:

Talouden kasvu ja vakaus

Talous- ja rakennepoliittisen valmistelun tavoitteena on työllisyysasteen nostaminen työpanosta ja työn kysyntää lisäämällä. Veropoliittisten ratkaisujen toimeenpanossa tähdätään työllisyyden, investointien ja talouskasvun tukemiseen sekä kansainvälisen kilpailukyvyn turvaamiseen.

Veroeurojen käytön tehostaminen

Tavoitteena on, että julkisen talouden tasapainovaatimukset ja palvelujen järjestämisen turvaaminen kohtaavat, kun väestön ikärakenne muuttuu ja kuntien menopaineet kasvavat. Peruspalvelujen turvaaminen edellyttää rakenteellisia muutoksia, joilla voidaan lisätä taloudellisuutta ja tehokkuutta sekä varmistaa näin rahoituksen kestävyys. Edessä oleva nopea eläkkeelle siirtyminen mahdollistaa toimintojen rationalisoinnin ja pakottaa voimavarojen kohdentamiseen ydintoimintoihin. Valtion resurssiohjausta tehostetaan edelleen ottamalla käyttöön konsernimaisen johtamisen tarjoamia mahdollisuuksia ja menettelyjä.

Työllisyysasteen parantaminen

Työllisyyden parantaminen on hallitusohjelman tärkein tavoite. Talous- ja rakennepolitiikan valmistelun tavoitteena on työllisyysasteen nostaminen lisäämällä työpanosta ja työn kysyntää. Talouspolitiikan haasteisiin vastataan tilanteessa, jossa Suomen taloudellinen toimintaympäristö on voimakkaassa murroksessa. Kyky sopeutua globaalitalouden muutoksiin ja teknologian hyödyntäminen ovat avainasemassa työllisyysasteen nostamisen ja suotuisan tuottavuuskehityksen kannalta

Valtiovarainministeriö asettaa toimialalleen seuraavat valtioneuvoston asettamia tavoitteita täydentävät alustavat tulostavoitteet:

Valtiovarainhallinto turvaa osaltaan tulevien sukupolvien talouden perustaa ja valinnanmahdollisuuksia tehokkaalla ja laadukkaalla julkisen toiminnan ja talouden ohjauksella ja kehittämisellä sekä luomalla yrityksille ja yksityisille suotuisaa, kannustavaa ja vakaata taloudellista toimintaympäristöä.

Valtiovarainhallinnon toiminta perustuu tutkittuun tietoon ja vahvaan näkemykseen tulevaisuuden muutostarpeista ja niitä tukevista ohjausprosesseista, asiakaslähtöisten vero- ja tullipalvelujen tuottamiseen sekä valtion konsernitason palvelujen tehokkaaseen ohjaamiseen ja taloudelliseen järjestämiseen.

Talouspolitiikka

Valtiovarainhallinto tuottaa strategisesti ja rakentavasti kriittistä, vankkaan tietoon pohjautuvaa hallinnonalarajat ylittävää näkemystä yhteiskunnalliseen talouskeskusteluun sekä päätöksenteon tueksi.

Rahoitusmarkkinapolitiikalla ja sitä edistävällä toiminnalla vahvistetaan ja luodaan rahoitusmarkkinoille toimintapuitteet ja pelisäännöt, jotka kaikissa oloissa ylläpitävät yleisön luottamusta rahoitusmarkkinoiden vakaaseen, tehokkaaseen ja tasapuoliseen toimintaan niin kotimaassa kuin kansainvälisesti.

Hallinnonalalla tuotetulla tilasto- ja tutkimustiedolla tuetaan taloudellisen kehityksen muutosten ennakointia sekä päätösten tekoa.

Osallistutaan kuntatalouden kehittämiseen sekä kunta- ja palvelurakenteiden uudistamiseen valtiovarainhallinnolla käytettävissään olevin keinoin.

Toimeenpannaan Lissabonin strategian pohjalta laadittua kansallista kilpailukykyohjelmaa valtiovarainhallinnossa olevin instrumentein.

Vaikutetaan aktiivisesti EU-tason vakaussopimuksen noudattamisen ja budjettikurin tehostamiseen.

Julkisen talouden ja toiminnan ohjaus

Kehys- ja budjettivalmistelulla jatketaan toimia valtiontalouden menokehyksessä pysymisen varmistamiseksi muun muassa korostamalla menokurin välttämättömyyttä tulevien vuosien menoja suunniteltaessa ja toteuttamalla hallinnonalan tuottavuusohjelmaa.

Valtion budjettitalouden velanhallinnan strategisena tavoitteena on tyydyttää valtion budjettitalouden rahoitustarve ja minimoida velasta aiheutuva kustannus pitkällä aikavälillä hyväksyttäväksi katsottavalla riskitasolla.

Valtionhallinnon kehittäminen ja konserniohjaus

Valtiovarainhallinto koordinoi, ohjaa ja kehittää osaltaan laadukkaita julkisen toiminnan ja talouden ohjauksen välineitä, kuten tulosohjausta, toimialansa lainsäädäntöä, valtiokonsernin palvelutuotantoa, valtion IT-johtamista sekä edellä mainittuihin liittyvää osaamista.

Jatketaan käynnistettyjen muutosprosessien toimeenpanoa: tuottavuusohjelma, talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskusten kokoamisen tuki, valtion toimitila-, kiinteistö-, hankinta- ja IT-strategian toimeenpano.

Edistetään valtion kilpailukykyä työnantajana sekä osaavan henkilökunnan rekrytoitumista valtion palvelukseen.

Verotuksen toimeenpano

Verohallinto toimittaa verotusta ja tilittää verot ja veronluonteiset maksut veronsaajille siten, että veronsaajat saavat verotulonsa oikean määräisinä, oikea-aikaisesti ja kustannustehokkaasti. Verotusmenettely toteutetaan niin, että se aiheuttaa mahdollisimman vähän kustannuksia ja haittaa asiakkaiden taloudelliselle toiminnalle.

Yleinen tullipolitiikka ja tullitoimi sekä sisämarkkinoiden toimivuus

Tullin yhteiskunnallisena vaikuttavuustavoitteena on turvata yritysten ulkomaankaupan sujuvuus, huolehtia tehokkaasti ja oikein EU:n kauppapolitiikan ja kansallisen tavaraverotuksen täytäntöönpanosta sekä taata tuloksellinen rikostorjunta tehokkailla valvontamenetelmillä, nykyaikaisilla teknisillä apuvälineillä sekä toimintojen kohdistamista tukevilla tietojärjestelmillä. Keskeisiä painopistealueita ovat tulliselvitys- ja verotusprosessien uudistaminen tietotekniikan avulla sekä Venäjän kaupan tullisujuvuuden edistäminen.

Tilastotoimi

Tilastoalan kansallisena yleisviranomaisena Tilastokeskus kehittää valtion tilastotointa laadukkaana ja tehokkaasti ja yhtenäisin toimintatavoin toimivana kokonaisuutena. Tilastokeskus huolehtii tuottamiensa tietojen relevanssista ja laadusta siten, että ne täyttävät keskeiset kansalliset tietotarpeet ja Suomen kansainväliset sitoumukset. Virasto toimii siten, että sen tunnettuus ja myönteinen julkisuuskuva säilyvät edelleen hyvinä. Tiedonantajien vastausmotivaatiota ylläpidetään huolehtimalla heidän tietosuojastaan kaikissa tietojenkäsittelyn vaiheissa. Tiedonantajia rohkaistaan myös siirtymään tietojen antamiseen sähköisesti.

Hallinnonalan tuottavuus ja toiminnallinen tehokkuus

Valtiovarainministeriön hallinnonalan tuottavuusohjelmalla haetaan tuottavuuden parantumista kahdella tasolla: 1) toimenpiteistä, joilla vaikutetaan koko valtionhallinnon tuottavuuden parantamiseen 2) toimenpiteistä, joilla vaikutetaan hallinnonalan eri toimintayksiköiden, erityisesti ydintoiminnan kehittämisen sekä johtamisen kehittämisen kautta saataviin tuottavuushyötyihin. Ensimmäiseen kategoriaan kuuluu valtion konsernihallinnon ja -palvelujen kehittämisen kokonaisuus. Jälkimmäinen koskee kaikkia hallinnonalan yksiköitä, joista tuottavuusohjelman ns. kärkihankkeiksi on nostettu verotusprosessien uudistaminen ja tullin toiminnan kehittäminen sähköistä asiointia lisäämällä. Hallinnonalan tuottavuuden kehitystä kuvaava mittaristo on käytössä. Luodaan ja otetaan käyttöön hallinnonalan yhteinen kehittämisen ja arvioinnin viitekehys sekä sen käyttöä tukevat hyvän hallinnan ja ohjauksen menettelyt.

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2005—2007

		v. 2005 tilinpäätös 1000 €	v. 2006 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2007 esitys 1000 €	Muutos 2006—2007 1000 €	%
01.	**Valtiovarainministeriö**	**139 831**	**81 681**	**82 160**	**479**	**1**
21.	Valtiovarainministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	28 099	30 742	29 163	- 1 579	- 5
22.	Valtioneuvoston tietohallintoyksikön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	8 185	7 861	9 017	1 156	15
29.	Valtiovarainministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	40 656	42 000	43 000	1 000	2
62.	EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus valtiovarainministeriön osalta (arviomääräraha)	50	237	130	- 107	- 45
(73.)	Talous-, henkilöstö- ja tietohallinnon kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	12 000	—	—	—	—
(83.)	Pääomalaina Solidium Oy:lle (kiinteä määräraha)	50 000	—	—	—	—
89.	Osakkeiden myyntijärjestelyt ja hankinnat (siirtomääräraha 2 v)	841	841	850	9	1
03.	**Valtion taloudellinen tutkimuskeskus**	**3 768**	**3 762**	**3 814**	**52**	**1**
21.	Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	3 768	3 762	3 814	52	1
05.	**Valtiokonttori**	**42 078**	**41 776**	**18 937**	**- 22 839**	**- 55**
21.	Valtiokonttorin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	41 708	41 408	18 937	- 22 471	- 54
(22.)	Valtion eläkelautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	370	368	—	- 368	- 100
07.	**Valtion maksamat eläkkeet ja korvaukset**	**3 032 908**	**3 187 860**	**3 334 202**	**146 342**	**5**
05.	Vakinaiset eläkkeet, perhe-eläkkeet sekä kuntoutustuet (arviomääräraha)	2 940 064	3 072 760	3 208 860	136 100	4
06.	Ylimääräiset eläkkeet (arviomääräraha)	18 685	20 290	19 900	- 390	- 2
07.	Muut eläkemenot (arviomääräraha)	24 115	27 710	28 285	575	2
50.	Tapaturmakorvaukset ja muut vahingonkorvaukset (arviomääräraha)	37 208	41 000	43 257	2 257	6
63.	Muiden eläkelaitosten vastattavaksi kuuluvat eläkemenot (arviomääräraha)	12 147	26 000	33 200	7 200	28
95.	Valtion maksettavaksi tulevat korot liikaa saaduista ennakkotuloista viimeisenä eläkelaitoksena (arviomääräraha)	688	100	700	600	600
18.	**Verohallinto**	**349 540**	**347 487**	**339 597**	**- 7 890**	**- 2**
21.	Verohallinnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	349 540	347 487	339 597	- 7 890	- 2

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2005—2007

		v. 2005 tilinpäätös 1000 €	v. 2006 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2007 esitys 1000 €	Muutos 2006—2007 1000 €	%
39.	**Eräät siirrot Ahvenanmaan maakunnalle**	**205 805**	**200 610**	**207 333**	**6 723**	**3**
30.	Ahvenanmaan tasoitusmaksu (arviomääräraha)	181 797	176 110	182 133	6 023	3
31.	Verohyvitys (arviomääräraha)	20 998	21 000	21 000	—	—
40.	Arpajaisveron tuoton palauttaminen Ahvenanmaan maakunnalle (arviomääräraha)	3 010	3 500	4 200	700	20
40.	**Tullilaitos**	**142 495**	**129 953**	**129 832**	**- 121**	**- 0**
21.	Tullilaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	130 295	129 953	129 832	- 121	- 0
(70.)	Kaluston hankinta (siirtomääräraha 2 v)	4 000	—	—	—	—
(71.)	Toimistoautomaatiojärjestelmän hankinta (siirtomääräraha 3 v)	8 200	—	—	—	—
52.	**Tilastokeskus**	**41 453**	**41 239**	**41 655**	**416**	**1**
21.	Tilastokeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	41 453	41 239	41 655	416	1
60.	**Senaatti-kiinteistöt**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
80.	**Hallinnon uudistaminen ja eräät henkilöstöhallinnon tukitoimenpiteet**	**24 375**	**18 885**	**14 834**	**- 4 051**	**- 21**
21.	Henkilöstön sopeuttamisen tukeminen (siirtomääräraha 2 v)	169	169	169	—	—
23.	Työsuojelun edistäminen (siirtomääräraha 2 v)	1 050	1 096	1 103	7	1
(24.)	Työhyvinvoinnin tuki (siirtomääräraha 2 v)	500	1 600	—	- 1 600	- 100
25.	Valtion henkilöstöjärjestelyt (siirtomääräraha 2 v)	530	410	352	- 58	- 14
(26.)	EU-puheenjohtajuus (siirtomääräraha 2 v)	7 000	15 400	—	- 15 400	- 100
27.	Tuottavuuden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	15 000	—	13 000	13 000	0
60.	Valtion maksu Koulutusrahastosta johtuvista menoista (arviomääräraha)	126	210	210	—	—
81.	**Eräät hallinnonaloittain jakamattomat menot**	**74 645**	**10 062**	**9 545**	**- 517**	**- 5**
01.	Euroopan unionin kansallisten asiantuntijoiden palkkaukset (siirtomääräraha 2 v)	1 177	1 177	1 177	—	—
02.	Eräät muut palkat ja virkasuhteen ehtoja koskevat päätökset (arviomääräraha)	23	168	168	—	—
25.	Euroopan unionin osallistuminen matkakustannusten korvauksiin (siirtomääräraha 2 v)	2 685	3 700	3 100	- 600	- 16
(28.)	Julkishallinnon sähköisen tunnistamisen ja verkkomaksamisen -hanke (siirtomääräraha 3 v)	450	—	—	—	—

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2005—2007

		v. 2005 tilinpäätös 1000 €	v. 2006 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2007 esitys 1000 €	Muutos 2006—2007 1000 €	%
95.	Lakiin tai asetukseen perustuvat menot, joita varten talousarvioon ei ole erikseen merkitty määrärahaa (arviomääräraha)	310	17	100	83	488
96.	Edeltä arvaamattomat tarpeet (kiinteä määräraha)	70 000	5 000	5 000	—	—
82.	**Korvaukset rahastoille ja rahoitus-laitoksille**	**5 165**	**5 500**	**6 500**	**1 000**	**18**
44.	Isäntämaakorvaus Pohjoismaiden Investointipankille (kiinteä määräraha)	5 165	5 500	6 500	1 000	18
84.	**Kansainväliset rahoitusosuudet**	**1 232**	**1 405**	**1 405**	**—**	**—**
66.	Kansainvälisille rahoituslaitoksille annettujen sitoumusten lunastaminen (arviomääräraha)	—	170	170	—	—
68.	Suomen maksuosuus Pohjoismaiden Ympäristörahoitusyhtiön pääomasta (arvio-määräraha)	1 232	1 235	1 235	—	—
90.	**Suomen maksuosuudet Euroopan unionille**	**1 416 418**	**1 540 000**	**1 528 000**	**- 12 000**	**- 1**
69.	Maksut Euroopan unionille (arviomäärä-raha)	1 416 418	1 540 000	1 528 000	- 12 000	- 1
99.	**Muut valtiovarainministeriön hallinnonalan menot**	**41 039**	**182 055**	**277 638**	**95 583**	**53**
41.	Tuki työnantajille (arviomääräraha)	—	124 000	124 000	—	—
(42.)	Tuki varustamoliikkeille (arviomääräraha)	8 250	—	—	—	—
43.	Energiaverotuki (arviomääräraha)	—	—	93 883	93 883	0
63.	Verosta vapautuksen johdosta takaisin maksetut verot (arviomääräraha)	9 463	8 000	12 000	4 000	50
95.	Valtion saatavien turvaaminen (arvio-määräraha)	57	55	55	—	—
97.	Verotukseen liittyvät korkomenot (arvio-määräraha)	23 269	50 000	47 700	- 2 300	- 5
	Yhteensä	**5 520 751**	**5 792 275**	**5 995 452**	**203 177**	**4**
	Henkilöstön kokonaismäärä	10 659	10 700	10 510		

01. Valtiovarainministeriö

Selvitysosa: Valtiovarainministeriö pyrkii toiminnallaan vaikuttamaan tulevien sukupolvien talouden perustan ja valinnanmahdollisuuksien turvaamiseen. Valtiovarainministeriö vastaa valtioneuvoston esikuntana tasapainoisen ja kestävän kasvun talouspolitiikasta, valtiontalouden hyvästä hoidosta ja tuloksellisesta julkisesta hallinnosta.

Valtiovarainministeriön strategisena tavoitteena on

— valmistella talouden vakaata kehitystä, kasvuedellytyksiä sekä julkisen talouden kestävyyttä tukevaa talouspolitiikkaa, ennakoida tulevia haasteita ja varautua niihin mahdollisuuksien mukaan

— valmistella talous- ja rakennepolitiikkaa, jonka pyrkimyksenä on työllisyysasteen nostaminen työpanosta ja työn kysyntää lisäämällä

— parantaa julkisen hallinnon ja julkisten palveluiden tuottavuutta ohjausta, rakenteita sekä uutta teknologiaa hyödyntämällä.

Vaikuttavuus

Valtiovarainministeriö on strateginen vaikuttaja, joka toiminnallaan ja toimenpiteillään

— luo ennustettavuutta ja puitteita taloudelliseen, poliittiseen ja muuhun päätöksentekoon

— kehittää julkisen toiminnan ja talouden ohjauksen laadukkaita ja oikeudenmukaisia prosesseja ja ohjausvälineitä

— kehittää ja uudistaa valtionhallintoa ja valtion konsernipalveluja

— ohjaa ja kehittää hallinnonalansa tuottavuutta

— kehittää ja toimeenpanee valtion henkilöstöpolitiikkaa

— ohjaa valtion varoja ja osaltaan varmistaa valtion toiminnan rahoituksen.

Edellä mainittujen vaikuttavuustavoitteiden kohteena ovat poliittiset päätöksentekijät, valtion- ja muu julkishallinto, EU ja muut kansainväliset tahot, työmarkkinaosapuolet sekä välillisesti myös yritykset, yhteisöt ja kansalaiset.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Ministeriö varmistaa toimintansa tuloksellisuutta ja tuottavuutta tehostamalla omia toimintaprosessejaan ja niihin liittyviä toimintatapoja sekä johtamista. Ministeriössä valmistellaan asioita kolmessa kokonaisuudessa, jotka ovat 1. Talouspolitiikan valmistelu, 2. Valtion konserniohjaus ja 3. Hallinnonalan ohjaus. Tavoitteena on asioiden parempi valmistelu ja yhteensovittaminen, entistä ennakoivampi ote, ministeriössä olevan osaamisen ja resurssien saaminen entistä parempaan yhteiskäyttöön sekä ministeriön toiminnan vaikuttavuuden paraneminen.

Varmistaakseen toimintansa tuloksellisuuden ja vaikuttavuuden ministeriö tiivistää yhteistyötä myös sidosryhmiensä kanssa.

Tilivelvollisuusuudistuksen jatkoon liittyen uudistetaan hallinnonalan budjetin rakenne siten, että luku- ja momenttirakenne muodostaa toimintojen johtamista palvelevan kokonaisuuden ja lukurakenne tukee selkeiden ja mielekkäiden tulostavoitteiden asettamista.

Ministeriön toiminnan tuottavuuden seurantaa edistetään kustannuslaskentajärjestelmällä, joka otetaan käyttöön vuoden 2007 alusta. Ministeriön ja sen hallinnonalan virastojen hankinnoissa sovelletaan hallinnonalan hankintastrategiassa tehtyjä linjauksia. Tavoitteena on tuottavuuden lisääminen hankinnan prosessikustannukset minimoimalla.

Hallinnonalan tuottavuusohjelmassa siirrytään aktiiviseen toimeenpanovaiheeseen. Valtiovarainministeriö varmistaa tuottavuustoimenpiteiden riittävät tukitoimet ja yhteiset menettelyt omalla hallinnonalallaan. Hallinnonalan johtamisessa sovelletaan valmisteltuja hyvän hallinnan ja ohjauksen menettelyjä sekä hallinnonalan kehittämisen ja arvioinnin yhteistä viitekehystä.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Ministeriön strategista henkilöstöjohtamista kehitetään kokonaisvaltaisesti ja siten, että tuetaan meneillään olevia muutosprosesseja. Henkilöstövoimavarojen hallinnan tavoitteena on tehokas ja toimintaa tukeva johtaminen, riittävän ja osaavan henkilöresurssin varmistaminen sekä innostava ja palkitseva työyhteisö. Henkilöstövoimavaroja koskeva päätöksenteko perustuu laadullisesti hyvään pitkän tähtäimen henkilöstösuunnitteluun, jossa sovelletaan laadittuja henkilöstöstrategisia (mitoitus ja osaaminen) linjauksia. Ministeriön palkkaus- ja palkitsemisjärjestelmän kehittämistä jatketaan.

Valtiovarainministeriön henkilöstösuunnittelua tehdään osana ministeriön ydinprosessien tunnistamista ja kehittämistä. Ministeriön organisaatiota muokataan entistä joustavammaksi ja toimintatapoja kehitetään sellaisiksi, että henkilöstömäärää on mahdollista asteittain vähentää.

Ministeriössä jatketaan osaamisen strategialähtöistä kehittämistä yhdessä määriteltyjen osaamisalueiden suuntaisesti sekä kehitetään edelleen ministeriön johtamista ja esimiestyötä. Toimenpiteitä ministeriön henkilöstön työhyvinvoinnin ylläpitämiseksi jatketaan päivitetyn työyhteisöohjelman linjausten pohjalta. Työtyytyväisyyttä arvioidaan tehtävällä mittauksella. Mittauksen tulosten perusteella tehdään kehittämissuunnitelma ja käynnistetään sen toimeenpano.

Valtioneuvoston tietohallintoyksikkö

Valtioneuvoston tietohallintoyksikkö valmistelee valtiovarainministeriön toimialaan kuuluvat valtioneuvoston yhteistä tietohallintoa koskevat asiat sekä yksittäisen ministeriön sisäiseen tietohallintoon kuuluvat asiat, joista se palvelusopimuksen nojalla on ottanut vastatakseen.

Vaikuttavuus

Valtioneuvoston tietohallintoyksikkö vastaa sekä valtioneuvoston yhteiskäyttöisten järjestelmien että palvelusopimusministeriöidensä toimintaa tukevien järjestelmien käytettävyydestä, luotettavuudesta ja näille toiminnoille asetettujen toimintavarmuus- ja turvallisuusvaatimusten täyttymisestä. Järjestelmien on vastattava myös Euroopan unionin asettamia turvallisuus-, tietosuoja- ja toimintakriittisyysvaatimuksia.

Valtioneuvoston tietohallintoyksikkö tuottaa palvelusopimuspohjaisesti kaikki tietohallintopalvelut valtioneuvoston kanslialle ja valtiovarainministeriölle. Se tuottaa määritellyt järjestelmä-, ylläpito- ja hallintapalvelut niille ministeriöille, joiden kanssa sillä on ao. palveluita koskevat sopimukset.

Tietohallintoyksikkö vastaa hallitusohjelman mukaisen sähköisen asioinnin edistämisestä tuottamalla, kehittämällä ja ylläpitämällä julkishallinnon kansalaisportaalia *Suomi.fi*:tä ja sen sisältöä. Samoin yksikkö kehittää ja ylläpitää vuorovaikutteista julkishallinnon lomake- ja asiointiportaalia *Lomake.fi*:tä, sähköisen asioinnin opasta *Asiointiopas.fi*:tä sekä julkishallinnon verkkopalvelujen laatukriteeristöä *Laatuaverkkoon.fi*:tä.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Valtioneuvoston tietohallintoyksikön laatutavoitteita ovat:

— asiakastyytyväisyys, jota mitataan kerran vuodessa laatupalautteella, on vähintään 3,5 asteikolla 1—5

— käyttäjätyytyväisyys, jota mitataan aina palvelupyynnön jälkeen tapahtuvalla kohtaamiskyselyllä, on asteikolla 1—10 vähintään 8

— ongelmanselvityksen palveluvastetavoitteena toiminnan estävissä käyttötukitilanteissa on vikaselvityksen aloittaminen yhden tunnin kuluessa ilmoituksesta ja toimintaa haittaavan vian kohdalla neljän tunnin kuluessa

— käytettävyystavoite kriittisten järjestelmien palvelimissa on 99,5 % ja ns. normaalin palvelutason palvelimissa 98,5 %

— valtioneuvoston tietoliikenneverkon kriittisten aktiivilaitteiden käytettävyystavoite on 99,95 %

— vasteaika tietoliikenneverkon aktiivikomponenttien korjaamisella on 4 tuntia

— valtioneuvoston vaihteen palvelujen asiakastyytyväisyyden laatutavoite asteikolla 1—10 on 8,5.

21. Valtiovarainministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 29 163 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös vastikkeettomien menojen maksamiseen kansainvälisille yhteisöille. Määrärahaa saa käyttää myös koko hallintoa koskeviin hallinnon kehittämishankkeisiin sekä EU-yhteistyöhön hallinnon kehittämisessä.

Nettobudjetoinnissa otetaan tuloina huomioon siirtyvän omaisuuden väliaikaisesta hallinnasta valtiovarainministeriölle saatavat tulot sekä Julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuslautakunnan (JHTT-lautakunnan) tulot.

S e l v i t y s o s a : Määrärahasta on tarkoitus rahoittaa tietoyhteiskuntaohjelmaa.

Määrärahan mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon 232 000 euroa neljän viran palkkaus- ja muiden menojen siirtona momentille 23.02.21 liittyen valtion omistajaohjauksen keskittämiseen valtioneuvoston kansliaan 1.5.2007 lukien. Lisäksi määrärahan mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon 110 000 euroa tuottavuustoimenpiteiden johdosta.

Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 76 000 euroa uuteen palkkausjärjestelmään siirtymisen johdosta ja 71 900 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	30 233	30 829	29 223
Bruttotulot	1 992	87	60
Nettomenot	28 241	30 742	29 163
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	9 167		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	9 024		

2007 talousarvio	29 163 000
2006 lisätalousarvio	2 000 000
2006 talousarvio	30 742 000
2005 tilinpäätös	28 099 000

22. Valtioneuvoston tietohallintoyksikön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 9 017 000 euroa.

S e l v i t y s o s a : Määrärahasta on tarkoitus rahoittaa tietoyhteiskuntaohjelmaa ja kansalaisvaikuttamisen politiikkaohjelmaa.

Momentille voidaan nettouttaa asiakasorganisaatioille tuotetuista palveluista saatavat tulot.

Määrärahan mitoituksessa on lisäyksenä otettu huomioon 1 000 000 euroa tietohallintoyksikön palvelutoiminnan laajentumisen johdosta. Lisäyksenä on otettu huomioon myös seuraavat valtioneuvoston tietohallintoyksikön uudet vastuut:

— kriisiviestinnän kansalaisportaali 130 000 euroa

— kansalaisten puhelinneuvonta -yhteyskeskus 77 000 euroa

— omistajaohjauksen keskittäminen valtioneuvoston kansliaan 37 000 euroa

— julkisten verkkopalvelujen laatukriteerien kehittäminen sekä *Laatuaverkkoon.fi*.

Lisäksi määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 3 000 euroa uuteen palkkausjärjestelmään siirtymisen johdosta ja 14 000 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2007 esitys
Bruttomenot	9 063
Bruttotulot	46
Nettomenot	9 017

2007 talousarvio	9 017 000
2006 lisätalousarvio	—
2006 talousarvio	7 861 000
2005 tilinpäätös	8 185 000

29. (28.01.19) Valtiovarainministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 43 000 000 euroa.

2007 talousarvio	43 000 000
2006 talousarvio	42 000 000
2005 tilinpäätös	40 655 649

Valtiovarainministeriö päättää vastinrahoituksen käytöstä ministeriön hallinnonalan sisällä EU-ohjelmien rahoituskehysten mukaisesti.

2007 talousarvio	130 000
2006 talousarvio	237 000
2005 tilinpäätös	49 950

89. Osakkeiden myyntijärjestelyt ja hankinnat (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 850 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää osake- ja muista omaisuusjärjestelyistä ja omaisuuden hallinnoinnista aiheutuvien sekä valtionyhtiöiden yksityistämiseen liittyvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Valtion omistajaohjaus keskitetään valtioneuvoston kansliaan 1.5.2007. Valtiovarainministeriön hallinnonalan yhtiöitä ja ministeriön hallinnonalalta valtioneuvoston kansliaan siirtyneitä yhtiöitä, valtion kiinteistövarallisuutta ja muuta valtion omaisuutta koskevat mahdolliset järjestelyt edellyttävät määrärahaa järjestelyistä sekä niihin liittyvistä hallinnointi- ja hoitotoimenpiteistä johtuvien menojen maksamiseen.

2007 talousarvio	850 000
2006 talousarvio	841 000
2005 tilinpäätös	841 000

62. EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus valtiovarainministeriön osalta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 130 000 euroa.

Vuonna 2007 saa tehdä myöntämispäätöksiä ohjelmakauden 2007—2013 ohjelmiin liittyen yhteensä 100 000 eurolla.

Mikäli vuosien 2003—2006 myöntämisvaltuutta on jäänyt käyttämättä, saa käyttämättä jääneestä osasta tehdä myöntämispäätöksiä vuonna 2007.

Määrärahaa saa käyttää ohjelmakauden 2000—2006 Euroopan aluekehitysrahastosta rahoitettavien yhteisöaloitteiden ja ohjelmakauden 2007—2013 Euroopan alueiden välisen yhteistyön valtion rahoitusosuuden maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Selvitysosa: Määräraha on alueiden kehittämislaissa (602/2002) tarkoitettua alueiden kehittämisen rahoitusta.

Myöntämisvaltuuden käytöstä valtiolle aiheutuvat menot (milj. euroa)

Myöntämisvaltuusvuosi	2007	2008	2009	Yhteensä
Vuosien 2003—2006 sitoumukset	0,130	0,118	-	0,248
Vuoden 2007 sitoumukset	-	0,050	0,050	0,100
Yhteensä	0,130	0,168	0,050	0,348

03. Valtion taloudellinen tutkimuskeskus

Selvitysosa: Valtion taloudellinen tutkimuskeskus (VATT) toimii valtiovarainministeriön hallinnonalalla soveltavan taloudellisen tutkimuksen yksikkönä.

Valtiovarainministeriö asettaa talousarvioesityksen valmistelun yhteydessä tutkimuskeskukselle vuodelle 2007 seuraavat alustavat tulostavoitteet:

1. VAIKUTTAVUUS

VATT:n perustehtävä on tuottaa talouspoliittisen päätöksenteon tueksi tutkimustietoa julkisen sektorin voimavarojen tehokkaasta käytöstä ja sopeutumisesta muuttuviin vaatimuksiin ja toimintaympäristöön sekä julkisen sektorin toimenpiteiden vaikutuksista kansantalouden kasvuun ja hyvinvointiin.

Yhteiskunnallista vaikuttavuutta edistetään priorisoimalla tutkimustoimintaa kolmivuotisen tutkimusohjelman, valtiovarainministeriön strategisten tavoitteiden ja hallituksen strategia-asiakirjan mukaisesti. Tutkimustulosten hyödynnettävyyttä ja vaikuttavuutta parannetaan.

2. TOIMINNALLINEN TULOKSELLISUUS

2.1. Tuotokset ja laadunhallinta

Julkisten palvelujen uudelleenarvioinnin vuoksi tutkimuksen painopistettä siirretään näiden palvelujen tutkimiseen. Tutkimustietoa tuotetaan erityisesti kunta- ja palvelurakenneuudistuksen tietotarpeita ajatellen. VATT panostaa erityisesti tuottavuuden tutkimiseen, jossa on suuria haasteita muun muassa palvelujen laadun mittaamisongelmien vuoksi. Terveydenhuollon, sosiaalitoimen ja koulutuspalvelujen tuottavuuden ja tehokkuuden arviointihankkeet jatkuvat eri ministeriöiden tuottavuushankkeisiin liittyen. Tehokkuuteen ja tuottavuuteen vaikuttavien tekijöiden selvittäminen vaatii osittain uusien tutkimusmenetelmien omaksumista perinteisten tilastollisten lähestymistapojen rinnalle. Tähän liittyen tutkitaan kuntatalouden järjestelmiä, jotka ovat keskeisiä palvelujen kehittämisen ja turvaamisen näkökulmasta. Palvelututkimuksen tehostamiseksi ja sen vaikuttavuuden lisäämiseksi rakennetaan asiantuntijaverkostoa sekä järjestetään seminaareja ja tiedotusta.

Sekä globalisaatiosta että väestön ikääntymisestä johtuen on suurta tarvetta tutkia hyvinvointivaltion pitkän ajan taloudellista kestävyyttä. Näissä tutkimuksissa käsitellään Suomen houkuttelevuutta yritysten sijaintipaikkana sekä ikääntymisen vaikutusta tuottavuuden kehitykseen. Veropolitiikan alalla tehtävä työ keskittyy verotuksen taloudellisiin vaikutuksiin ja mahdollisuuksiin vaikuttaa talouden pitkän aikavälin kasvuun. Elinkeinopolitiikkaa koskevassa tutkimustyössä painottuvat kasvuun, yrittäjyyteen ja laajasti nähtyyn suomalaisen yhteiskunnan kilpailukykyyn liittyvät kysymykset. Kansainvälisen verokilpailun suomalaiselle verojärjestelmälle aiheuttamia muutostarpeita tutkitaan ja arvioidaan. Verotuksen vaikutusten arvioinnissa tarvittavaa yritystietokantaa kehitetään.

Henkilöverotuksen tutkimuksessa keskitytään henkilöverotuksen ja etuuksien työmarkkina- ja tulonjakovaikutuksiin eri väestöryhmissä. Lisäksi eritellään järjestelmien ja niihin tehtyjen muutosten toimivuutta ja tehokkuutta muun muassa hyödyntämällä tutkimuksissa VATT:n ja valtiovarainministeriön yhteistä TUJA-mikrosimulointimallia.

Työmarkkinoiden muutoksessa korostuu lähivuosina lisääntyvän eläköitymisen vuoksi työpanoksen määrällinen ja laadullinen riittävyys. VATT:n työmarkkinatutkimuksessa keskitytään tämän johdosta erityisesti työmarkkinoiden kohtaannon, työvoiman hankinnan ja liikkuvuuden kysymyksiin sekä työvoimapolitiikan vaikutusarviointiin. Työvoimapolitiikan arviointitutkimuksessa hyödynnetään tehtyä menetelmällistä kehitystyötä.

Julkisten toimenpiteiden tehokkuutta tarkastellaan selvittämällä aluepoliittisten toimien — erityisesti EU:n rakennerahastojen — vaikuttavuutta sekä alueellisten työmarkkinoiden toimivuutta

muun muassa uudella aluetaloudellisella mallilla. Esille nousee myös asuntotarjonnan ja työvoiman liikkuvuuden välisen suhteen tutkimus. Lisäksi tarkastellaan asumiskysyntää sekä asumisen hinnanmuodostusta maa-, rakennus- ja kiinteistömarkkinoilla.

Infrastruktuuria koskevissa tutkimushankkeissa tarkastellaan sen merkitystä talouskasvulle ja tuottavuudelle, uusien ohjaus- ja rahoitusjärjestelyjen vaikutuksia tuottavuuteen ja julkiseen talouteen sekä infrastruktuuripalvelujen tuotannossa tapahtuneiden muutosten vaikutuksia.

Ympäristö- ja energiatalouden keskeisimmät hankkeet käsittelevät kansainvälisten ympäristösopimusten toteuttamisen ja ympäristöpolitiikan pitkän aikavälin vaikutusarviointia. Ilmastonmuutokseen sopeutumisen taloudellisten vaikutusten tutkimus otetaan uudeksi tutkimusteemaksi.

Mallien kehitystyötä suunnataan talouspolitiikan vaihtoehtojen keskipitkän ja pitkän aikavälin ennakointiin ja arviointiin sekä talouden rakennemuutosten ja -politiikan vaikuttavuuden arviointiin. Alueellinen tasapainomalli suunnataan erityisesti julkisen sektorin ja infrastruktuurien vaikutusten arviointiin.

2.2. Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

VATT kehittää pitkäjänteisesti julkisen talouden tutkimuksen osaamista Suomessa. Henkilökunnan osaamista kehitetään elinikäisen oppimisen periaatteella. Tavoitteena on johtamisen, työkyvyn ja työilmapiirin pitäminen korkealla tasolla.

3. YLEISET KEHITTÄMISHANKKEET

VATT osallistuu valtiovarainministeriön hallinnonalan tuottavuuden mittaamishankkeeseen ja kehittää edelleen oman toimintansa tuottavuusmittausta.

Tiedotus ja viestintä

Tutkimuskeskuksessa jatketaan verkkoviestinnän ja verkkopalvelujen kehittämistä muun muassa parantamalla englannin kielellä tapahtuvaa viestintää kansainvälisiä asiakkaita silmälläpitäen. Tutkimuskeskuksen graafinen ilme uudistetaan.

Tietohallinto

Tietohallinnon strategista ja operatiivista kehittämistyötä jatketaan VATT:n strategisten linjausten mukaisesti yhteistyössä valtiovarainministeriön hallinnonalan kanssa.

21. Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 3 814 000 euroa.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 15 000 euroa uuteen palkkausjärjestelmään siirtymisen johdosta ja 11 700 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	4 903	4 846	4 714
Bruttotulot	1 399	1 084	900
Nettomenot	3 504	3 762	3 814
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	672		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	936		

2007 talousarvio	3 814 000
2006 talousarvio	3 762 000
2005 tilinpäätös	3 768 000

05. Valtiokonttori

Selvitysosa: Valtiokonttori on valtion konsernihallinnon laatujohdettu palveluvirasto, joka valtiovarainministeriön ohjauksessa tuottaa koko valtionhallinnon yhteisesti tarvitsemat hallinnolliset tukipalvelut sekä ohjaa virastojen ja laitosten tukiprosesseja ja tukee niiden kehittymistä. Valtiokonttori edistää riskienhallintaa koko valtionhallinnossa ja järjestää lakisääteiset vakuutuspalvelut kaikille valtion yksiköille sekä säädetyt korvauspalvelut sotien veteraaneille ja muille edunsaajille. Valtiokonttori muodostuu kolmesta toimialasta sekä Valtiokonttorin palvelukeskuksesta:

1. VAIKUTTAVUUS

Valtiokonttorin strategisena tavoitteena on tuottaa valtionhallinnolle kustannustehokkaasti talous- ja henkilöstöhallinnollisia palveluja, rahoitus- ja korvauspalveluja sekä lakisääteisiä vakuutuspalveluja, minkä saavuttamiseksi

— Valtiokonttorin kaikki perustoiminta hoidetaan laadukkaasti, mutta entistä taloudellisemmin.

Valtiokonttori seuraa sisäisesti ja raportoi valtiovarainministeriölle sekä tilinpäätöksessään toimintansa tuloksellisuutta eurooppalaiseen laatupalkintomalliin (EFQM) sekä tasapainotettuun tuloskorttiin (BSC) pohjautuvan ohjausmallin lukuisilla mittareilla.

— Hallinnon ohjaus -toimialan keskeisenä tavoitteena on viedä läpi kehittämishanke (KIEKU), jonka lopputuloksena virastojen hallinnolliset tukipalvelut on uudelleen organisoitu tuottavuuden oleelliseksi paranemiseksi valtionhallinnon tasolla.

Vuoteen 2008 mennessä virastoilla on mahdollisuus talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskusten ja niissä käytettävien yhtenäisten toimintaprosessien sekä vuonna 2009 yhtenäisten talous- ja henkilöstöhallinnon tietojärjestelmien käyttöön.

— Rahoitustoimialalla kehitetään riskienhallintaa ja rahoitustoimintojen tuloksellisuusmittausta sekä sopimusperusteista yhteistoimintaa toimeksiantajavirastojen kanssa ja antolainauksen hallintamallit rakennetaan sellaisiksi että ne johtavat taloudellisesti parempaan lopputulokseen.

Velanhallinta kyetään hoitamaan paremmalla tuloksella kuin toimeksiantajan päättämä vertailusalkku edellyttää ja antolainojen hallinnointi tapahtuu tehokkaammin ja vähäisemmillä riskitasoilla kuin vuonna 2006.

— Vakuutustoimialalla kehitetään ja tuetaan valtiotyönantajien kokonaisvaltaista riskienhallintatyötä kehittämällä työnantaja-asiakkaiden käyttöön riskienhallinta-analyysimenetelmiä ja kouluttamalla johtoa riskienhallinta-asioissa. Tuottavuushankkeiden onnistumista tuetaan Kaikutyöhyvinvointiohjelmalla, joka tukee johtamisen ja esimiestyön kehittämistä muutosjohtamistilanteessa. Toimialalla toteutetaan eläkelakien muutokset oikeassa ajassa ja kustannustehokkaasti sekä sopeutetaan hallitusti sotilasvamma- ja veteraaniasioiden hoito alenevaan kysyntään.

Vuonna 2009 kaikissa valtion virastoissa on riskienhallinnan kehittämisohjelma.

Eläkeiän odote on 62 vuotta vuonna 2010 ja työkykyodote pysyy nykyisellä tasolla (0,85).

2. TOIMINNALLINEN TULOKSELLISUUS

— Hallinnon ohjaus -toimialalla palvelukeskusmallin toteuttaminen sekä luotettava, oikea-aikainen ja helposti hyödynnettävä tietotuotanto.

Vuoden 2007 lopussa palvelukeskuksissa hoidetaan 40 % talous- ja henkilöstöhallinnon perusprosesseista mitattuna asiakasvirastojen henkilöstömäärällä.

Netran tuloksellisuustiedon kattavuus on 80 % vuonna 2007.

— Rahoitustoimialalla valtion lainanoton korkoeron pysyminen pienenä suhteessa muihin eurooppalaisiin valtioihin ja sijoittajakunnan pysyttäminen nykyisessä laajuudessaan sekä antolainojen luottotappioiden minimointi.

Pysytään velanotossa euromaiden parhaimmistossa.

Antolainojen luottotappioiden kustannusten minimointi.

— Vakuutustoimialalla työnantajien palvelutaso vastaa lakisääteisessä vakuuttamisessa yksityisen sektorin vastaavaa palvelutasoa ja kustannustehokkuutta nostetaan yhteistyöllä muiden työeläketoimijoiden kanssa sekä panostamalla tietotekniikan ja toiminnallisten sekä asiakkuuden hallintaprosessien kehittämiseen.

Valtion työeläkejärjestelmässä toimeenpanon yksikkökustannukset ovat alhaisemmat kuin muulla työeläkesektorilla.

— Valtiokonttorin palvelukeskus tarjoaa kilpailukykyisiä ja laadukkaita palveluita sekä toimii kannattavasti.

Palveluista saatavilla tuloilla pystytään kattamaan palvelutoiminnasta aiheutuvat kustannukset.

2.1. Toiminnallinen tehokkuus

Suoritteen nimi	**Kustannukset (1 000 euroa)**		
	2005	2006	2007
Keskuskirjanpidon hoito	564	811	630
Valtion maksuliikenteen hallinnointi	260	275	270
Valtion velan hallinnointi	5 615	5 700	5 700
Asuntolainojen hallinnointi	3 117	3 600	3 300
Korkotukilainojen hallinnointi	253	350	310
Eläkepäätökset	7 914	7 900	7 900
Eläkkeiden ennakkotiedusteluvastaukset	1 016	1 460	1 400
Maksetut eläkkeet	3 244	3 750	3 500
Vahingonkorvauspäätökset	4 576	4 700	4 700
Sotainvalidi- ja veteraanipäätökset	3 951	4 600	4 250
%-osuus Valtiokonttorin kokonaiskustannuksista	67 %	67 %	61 %

Valtiokonttorin perustoiminta hoidetaan entistä taloudellisemmin hyödyntäen sähköisiä palveluprosesseja. Sähköisiä palveluprosesseja kehittämällä voidaan vähentää käytettävien henkilötyövuosien määrää. Tavoitteena on Valtiokonttorin perustoiminnassa vuonna 2007 kymmenen henkilötyövuoden vähentäminen verrattuna vuoden 2006 ennakoituun toteumaan.

Valtiokonttori parantaa tuottavuuttaan vuoden 2007 aikana muun muassa

— sotainvalidien ja veteraanien kuntoutukseen hakeutumisen prosessia kehittämällä ja yksinkertaistamalla,

— vanhuuseläkehakemusten sähköistämisellä siten, että hakemus on mahdollista toimittaa Valtiokonttoriin sähköisenä ja se siirtyy suoraan tietokantaan,

— viestintätoimintoja ja sopimusten hallintaa keskittämällä sekä

— kirjaamo- ja arkistotointa kehittämällä.

Palvelukeskuksen tuottavuus paranee vuoden 2007 aikana 14 %. Yksikkökustannukset alenevat suurimmassa osassa palveluprosesseja. Työajanseuranta tehdään asiakkaittain ja palveluprosesseittain.

Pidemmän tähtäimen tuottavuuden parantamiseksi Valtiokonttori toteuttaa toimitilauudistuksen vuosina 2006—2009, jossa tilatehokkuuden suunnitellaan paranevan merkittävästi, sekä yhtenäistää asiakkuuksien hallinnan.

Koko valtionhallinnon tuottavuuden parantamiseen Valtiokonttori osallistuu muun muassa toteuttamalla Kieku-hanketta, jossa tuotetuilla talous- ja henkilöstöhallinnon yhteisillä sähköistetyillä prosesseilla ja niitä tukevilla tietojärjestelmillä sekä valtionhallinnon palvelukeskusverkostoa tukemalla luodaan edellytykset merkittäville tuottavuusparannuksille muualla valtionhallinnossa. Vuonna 2010 palvelukeskuksissa hoidetaan 70 % talous- ja henkilöstöhallinnon perusprosesseista. Kieku-hankkeesta saatavan pitkän aikavälin tuottavuushyödyn on arvioitu olevan vuositasolla noin 100 milj. euroa ja sen toteutuminen on jo alkanut.

Kaiku-hankkeessa vaikutetaan valtion eläkemenojen kasvun hidastumiseen torjumalla työkyvyn alenemisen riskiä. Laskennallisen hyödyn työkyvyttömyyseläkealkavuuden pienenemisenä arvioidaan olevan vuositasolla noin 50 milj. euroa.

2.2. Tuotokset ja laadunhallinta

2.2.1. Toimialat

Suoritteen nimi	**Suoritekappaleet**		
	2005	2006	2007
Sähköisten ostolaskujen osuus kaikista laskuista			30 %
Netran avatut sivut / pv	1 289	1 500	1 500
Hoidettujen antolainojen kanta lkm	28 003	29 500	26 000
Omistusasuntolainatakaukset lkm	167 901	185 000	190 000
Korkotukilainojen kanta lkm	23 058	29 000	20 000
Eläkepäätösten määrä (kaikki eläkelajit)	21 266	23 000	25 000
Henkilöasiakkaiden ennakkoinfo	94 394	100 000	100 000
Maksettujen eläkkeiden kanta lkm	307 622	308 000	308 000
Vahingonkorvauspäätösten määrä (tapaturma-, rikos-, liikenne- ja hirvivahingot)	36 785	35 300	36 700
Sotainvalidi- ja veteraaniasioiden päätösten määrä	132 603	125 900	107 410
Elinkorkojen ja huoltoeläkkeiden maksukanta lkm	32 081	29 000	27 000

Asiakastyytyväisyystutkimusten yleisarvosanojen painottamaton keskiarvo

	2005	2006	2007
Hallinnon ohjaus -toimiala	8,1/8,4	8,3	8,3
Rahoitustoimiala	8,4	8,4	8,4
Vakuutustoimiala	8,4	8,4	8,4

2.2.2. Palvelukeskus

Suoritekappaleet	2007
Ostolaskujen lukumäärä (kpl)	120 000
Hoidettujen palvelussuhteiden lukumäärä (htv)	2 300

Palvelukeskus toteuttaa kattavan asiakastyytyväisyystutkimuksen vähintään kerran vuodessa. Kaikille uusille asiakkaille tehdään asiakastyytyväisyystutkimus tilanteesta ennen palvelukeskuksen käyttöön siirtymistä. Tavoitteena on, että siirtyminen palvelukeskuksen asiakkaaksi ei

alenna tyytyväisyyttä palveluihin. Toiminnan vakiinnuttua tyytyväisyyden pitää olla parempi kuin aiemmassa toimintamallissa.

Palvelukeskus ohjaa toimintaansa Valtiokonttorin sisäiseen EFQM- ja BSC-perusteiseen ohjausmalliin nojautuen. Palvelujen laatua mitataan käsiteltyjen tapausten help desk -raportoinnilla, palvelutuotannon määrän mittaamisella ja laatutavoitteiden seurannalla. Laatutavoitteet asetetaan muun muassa käsittelyajoille ja aikataulujen pitävyydelle.

Palvelukeskus osallistuu vuoden 2007 Suomen Laatupalkintokilpailuun. Alueellistamisen toteuttamista jatketaan vakiinnuttamalla Porin toimipisteen toiminta ja kehittämällä työskentelytapoja monitoimipisteisyyttä tukeviksi.

2.3. Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Valtiokonttorin vuosina 2005 ja 2006 toteuttamassa työyhteisön ja johtamisen kehittämisohjelmassa saadut opit siirretään kiinteäksi osaksi päivittäistä työyhteisöjen toimintaa. Ohjelman toimenpiteisiin ovat kuuluneet johtamisjärjestelmään ja esimiestoimintaan liittyvien toimintatapojen ja pelisääntöjen kehittäminen, tulos- ja kehityskeskustelujen sisällön parantaminen, puheeksiottamismallin käyttöönotto sekä asiakkuuden ja muutoksen johtamiseen liittyvät menettelytavat.

Vuoden 2005 lopulla otettiin käyttöön uusi palkkausjärjestelmä, jonka hyödyntäminen toiminnan johtamisen apuvälineenä saadaan täysimääräisesti käyttöön. Työnantajan kilpailukykyä on tarkoitus parantaa muun muassa tulospalkkausjärjestelmän käyttöönotolla sekä viestintää ja rekrytointimenettelyjä kehittämällä. Tässä tarkoituksessa henkilöstöhallinnon voimavaroja on lisätty jo vuoden 2006 aikana.

Valtiokonttori tekee vuosittain henkilöstökertomuksen, johon sisältyvät lukuisat suoritustason mittarit sekä henkilöstön näkemyksistä kerätyt tiedot ovat osa Valtiokonttorin johtamiskäytäntöjä.

Palvelukeskuksessa työtyytyväisyys pysyy vähintään samalla tasolla kuin ennen palvelukeskusmalliin siirtymistä (keskiarvo 3,6).

21. Valtiokonttorin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 18 937 000 euroa.

Selvitysosa: Määrärahasta on tarkoitus rahoittaa tietoyhteiskuntaohjelmaa.

Määrärahan mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon maksullisesta toiminnasta saatavat tulot.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon valtion eläkejärjestelmään sisällytettävän eläkemaksun hoitokuluosuuden käyttöönotto vuoden 2007 alusta, Valtiokonttorin palvelukeskukseen liittyvien toimintamenojen ja tulojen siirto momentille 12.28.23 sekä maa- ja metsätalousministeriön myöntämien lainojen siirrosta Valtiokonttorin hoidettavaksi aiheutuva 252 000 euron määrärahasiirto momentilta 30.90.23.

Eläkemaksuun sisältyvä hoitokuluosuus maksetaan Valtiokonttorille. Tuloja on merkitty momentille sen johdosta lisää 25,7 milj. euroa. Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon myös eläkkeiden hoitokuluosuudella rahoitettava työkyvyttömyysriskin torjunta, johon liittyvät menot ovat 1,9 milj. euroa vuonna 2007. Menot on aiempina vuosina budjetoitu momentille 28.80.24.

Valtiokonttorin omalta palvelukeskukseltaan ostamien palvelujen palvelumaksut on merkitty menoiksi Valtiokonttorin toimintamenoihin ja Valtiokonttorin palvelukeskukselle tuottamistaan yleis- ja tietohallintopalveluista laskuttamat tulot on merkitty tuloiksi Valtiokonttorin toimintamenoihin.

Maa- ja metsätalousministeriön myöntämiä lainoja siirtyy Valtiokonttorin hoidettavaksi lääninhallituksista, Maanmittauslaitokselta sekä maa- ja metsätalousministeriön tietopal-

velukeskukselta. Tietopalvelukeskukselta käytännön tehtävien siirto tapahtuu 1.5.2007 lukien, muilta osin vuoden 2008 alusta. Siirtyvien lainojen kappalemäärä on noin 50 000 ja niiden pääoma-arvo noin 75 milj. euroa. Vastuu siirtyvästä lainakannasta on maa- ja metsätalousministeriöllä siihen saakka kunnes siirto nykyisestä lainojenhoitojärjestelmästä on toteutettu Valtiokonttorin lainojenhoitojärjestelmään vuoden 2008 alussa. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnoimista määrärahoista maksetaan näiden lainojen hoidon vaatimat muutokset Valtiokonttorin lainojen hoidon tietojärjestelmään.

Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 85 000 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena ja vähennyksenä 330 000 euroa tuottavuustoimenpiteiden johdosta.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	45 266	46 669	48 016
Bruttotulot	4 255	5 261	29 079
Nettomenot	41 011	41 408	18 937
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	3 620		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	4 316		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	4 170	5 261	29 079
— muut tuotot	24	-	-
Tuotot yhteensä	4 194	5 261	29 079
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	3 045	4 821	26 589
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	1 149	440	2 490
Kustannusvastaavuus %	138	109	109

2007 talousarvio	18 937 000
2006 talousarvio	41 408 000
2005 tilinpäätös	41 708 000

(22.) Valtion eläkelautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Selvitysosa: Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

2006 talousarvio	368 000
2005 tilinpäätös	370 000

07. Valtion maksamat eläkkeet ja korvaukset

05. Vakinaiset eläkkeet, perhe-eläkkeet sekä kuntoutustuet (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 3 208 860 000 euroa.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Määrärahaa saa käyttää valtion eläkelain (280/1966) ja siihen liittyvän lainsäädännön mukaisten eläkkeiden, perhe-eläkkeiden, kuntoutustukien ja muiden kuntoutusetuuksien ja niiden lisien sekä viivästyskorotusten ja mahdollisten oikeudenkäyntikulujen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää valtion eläkelain muuttamisesta annetun lain (381/2001) nojalla viimeisen eläkelaitoksen periaatteesta johtuvien ennakkomenojen maksamiseen, jotka aiheutuvat siitä, että muut eläkelaitokset maksavat valtion puolesta myöntämiään valtion vastuulle kuuluvia eläkkeitä.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on lisäyksenä otettu huomioon 3 100 000 euroa valtion eläkelain (280/1966) mukaisista kuntoutusetuuksista aiheutuvia menoja.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon arvioitu eläkekannan volyymikasvu. Määräraha on laskettu vuodelle 2007 arvioidussa TEL-indeksitasossa (2124).

Määrärahan käytön arvioitu jakautuminen (1 000 euroa)

Valtion palveluksen perusteella myönnetyt eläkkeet, kuntoutustuet ja perhe-eläkkeet	2 241 040
Kunnan, seurakunnan ja yksityisen palveluksen perusteella myönnetyt eläkkeet, kuntoutustuet, perhe-eläkkeet sekä valtionapulaitosten vastaavat eläkkeet	879 010
Kansanedustajain eläkkeet ja perhe-eläkkeet	9 520
Toisen korvauslain 7 §:n 2 momentissa tarkoitetut eläkkeet	20
Liikelaitosten ja liiketoimintaa harjoittavien valtion virastojen ja laitosten eläkkeet, kuntoutustuet ja perhe-eläkkeet	76 170
Valtion eläketurvan piiriin kuuluville henkilöille myönnetyt kuntoutusetuudet	3 100
Yhteensä	3 208 860

2007 talousarvio	3 208 860 000
2006 talousarvio	3 072 760 000
2005 tilinpäätös	2 940 064 224

06. Ylimääräiset eläkkeet (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 19 900 000 euroa.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Määrärahaa saa käyttää ylimääräisten eläkkeiden myöntämiseen voimassa olevien valtioneuvoston päätösten mukaisesti sekä aiemmin myönnettyjen ylimääräisten eläkkeiden maksamiseen.

Eläkkeet myönnetään noudattaen soveltuvin osin valtion eläkelain ja valtion perhe-eläkelain säännöksiä sellaisina kuin ne olivat voimassa ennen 1.1.2005. Ylimääräisestä eläkkeestä vähennetään samasta palveluksesta työntekijäin eläkelain nojalla myönnettävä eläke.

Edelleen määrärahaa saa käyttää valtion palveluksesta aiemmin ylimääräisen eläkkeen saaneiden toimihenkilöiden määräaikaisten eläkkeiden jatkamiseen sekä heidän jälkeensä myönnettävien perhe-eläkkeiden maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää enintään 751 200 euroa ylimääräisistä taiteilijaeläkkeistä annetun valtioneuvoston päätöksen (75/1974) mukaisten taiteilijaeläkkeiden ja ylimääräisistä sanomalehtimieseläkkeistä annetun valtioneuvoston päätöksen (37/1977) mukaisten sanomalehtimieseläkkeiden myöntämiseen kuitenkin siten, että enintään saadaan myöntää täyttä eläkettä vastaavina 35 ylimääräistä taiteilijaeläkettä ja 10 ylimääräistä sanomalehtimieseläkettä. Lisäksi määrärahasta saadaan käyttää enintään 9 000 euroa eduskunnan kansliatoi-

mikunnan myöntämien ylimääräisten eläkkeiden maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää ylimääräisten eläkkeiden ja perhe-eläkkeiden myöntämiseen Maatalousseurojen Keskusliiton, sittemmin Maatalouskeskusten liiton, ja niiden jäsenjärjestöinä toimineiden maanviljelys- ja talousseurojen päätoimisesta palveluksesta asutuslainsäädännössä annetun toimivallan käyttämistä varten muodostetuissa toimielimissä. Edellytyksenä on lisäksi, että henkilöllä on tai olisi ollut oikeus eläkkeeseen valtion varoista tai kunnallisesta eläkejärjestelmästä ns. lisäeläketurvan mukaisesti ja että eläketurva muuten jäisi olennaisesti pienemmäksi siitä, mitä se olisi ollut, jos asutustehtävissä palveltu aika olisi luettu eläkeajaksi mainittuja eläkkeitä varten.

Selvitysosa: Määräraha on laskettu vuodelle 2007 arvioidussa TEL-indeksitasossa (2124). Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon se, että vuonna 2007 myönnetään uusia taiteilijaeläkkeitä 35 ja sanomalehtimieseläkkeitä 10 kpl. Uusien ylimääräisten eläkkeiden määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon ns. paikalta palkattujen ulkomaan kansalaisten Suomen valtion palveluksesta kertyneen eläketurvan maksaminen kertasuorituksena (VNp 195/1989) nojalla.

Määrärahan käytön arvioitu jakautuminen	€
Ennen myönnetyt ylimääräiset eläkkeet	18 966 600
Vuoden kuluessa myönnettävät taiteilija- ja sanomalehtimieseläkkeet (enintään)	751 200
Vuoden kuluessa myönnettävät muut ylimääräiset eläkkeet	173 200
Eduskunnan kansliatoimikunnan eläkkeet (enintään)	9 000
Yhteensä	19 900 000

2007 talousarvio	19 900 000
2006 talousarvio	20 290 000
2005 tilinpäätös	18 684 957

07. Muut eläkemenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 28 285 000 euroa.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Määrärahaa saa käyttää korvausten maksamiseen Kuntien eläkevakuutukselle eri lakien nojalla valtion toimintojen kunnallistamisen yhteydessä suoritetuista eläkejärjestelyistä ja Eläkekassa Maalle siitä eläkemenojen lisäyksestä, mikä aiheutuu asutustehtävissä palvellun ajan huomioon ottamisesta eläkekassan myöntämässä eläkkeessä. Edelleen määrärahaa saa käyttää korvausten maksamiseen Nokia Oyj:lle, Vapo Oy:lle, Vammas Oy:lle ja Lapua Oy:lle siitä valtion eläkelain tasoisen eläketurvan säilyttämisestä syntyvästä lisärasituksesta, joka näille yhtiöille aiheutuu 31.8.1976 Televan, 31.12.1983 Valtion polttoainekeskuksen, 31.12.1990 Vammaskosken tehtaan ja Lapuan patruunatehtaan palveluksessa olleen henkilöstön siirrosta näiden yhtiöiden palvelukseen.

Määrärahaa saa käyttää myös korvausten maksamiseen yrityskauppojen tai vastaavien yritysten omistuspohjan uudelleenjärjestelyjen yhteydessä tai konsernin sisällä yhtiöstä toiseen vanhana työntekijänä ennen 1.1.1994 siirretyn henkilön työnantajalle sekä Patria Vammas Oy:n tai Patria Lapua Oy:n palveluksesta yrityskauppojen, liikkeen luovutuksen tai vastaavien uudelleenjärjestelyjen yhteydessä vanhana työntekijänä siirretyn henkilön työnantajalle, jolloin vanhana työntekijänä tarkoitetaan 31.12.1990 Vammaskosken tehtaan tai Lapuan patruunatehtaan palveluksesta Vammas Oy:n tai Patruunatehdas Lapua Oy:n palvelukseen ja myöhemmin Patria-konserniin siirtyneitä henkilöitä. Valtiokonttori saa sopia vakuutusmatemaattisin perustein lasketusta eläkevastuiden kertasuorituksesta. Lisäksi määrärahaa saa käyttää eläkeoikeuden siirtämisestä Suomen työeläkejärjestelmän ja Euroopan yhteisöjen eläkejärjestelmän välillä suoritettuihin eläkeoikeuksien pääoma-arvojen siirtoihin valtion eläkejärjestelmästä asiaa koskevan lain mukaisesti.

Selvitysosa: Korvaukset maksetaan pääasiassa vakuutusmatemaattisesti laskettuina kertasuorituksina. Määrärahaa ei tulla käyt-

tämään eläkekorvausten maksamiseen vuoden 1992 jälkeen perustettaville yhtiöille.

Määräraha on laskettu vuodelle 2007 arvioidussa TEL-indeksitasossa (2124). Määrärahassa on huomioitu laki eläkeoikeuden siirtämisestä Suomen työeläkejärjestelmän ja Euroopan yhteisöjen eläkejärjestelmän välillä (165/1999).

Määrärahan käytön arvioitu jakautuminen	€
Korvaus Kuntien eläkevakuutukselle	23 355 000
Korvaus Nokia Oyj:lle	305 000
Korvaus Vapo Oy:lle	1 025 000
Korvaus Vammas Oy:lle	254 000
Korvaus Lapua Oy:lle	153 000
Muut korvaukset	31 000
Eläkeoikeuksien pääoma-arvojen siirrot Euroopan yhteisöjen eläkejärjestelmään	3 162 000
Yhteensä	28 285 000

2007 talousarvio	28 285 000
2006 talousarvio	27 710 000
2005 tilinpäätös	24 115 274

50. Tapaturmakorvaukset ja muut vahingonkorvaukset (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 43 257 000 euroa.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Määrärahaa saa käyttää tapaturmavakuutuslain ja liikennevakuutuslain sekä mainittuihin korvausjärjestelmiin liittyvän muun lainsäädännön mukaisten korvausten maksamiseen, valtion palveluksessa olleiden henkilöiden ja eräiden heihin verrattavien henkilöiden kuoltua suoritettavan taloudellisen tuen maksamiseen, valtion virkamieslain ja eroraha-asetuksen mukaisten toistuvien korvausten maksamiseen sekä valtion palveluksessa oleville virantoimituksesta tai työtehtävien suorittamisesta aiheutuvien eräiden kustannusten ja vahinkojen korvaamiseen sekä rautatien käytöstä johtuvan vahingon vastuusta annetun lain mukaisten korvausten maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää myös tapaturma- ja liikennevahinkojen korvauksiin liittyvien asiantuntijalääkäripalkkioiden maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää myös valtioneuvoston erikseen päättäessä luonnonkatastrofien johdosta katastrofialueilla tehdyistä pelastus- ja evakuointitoimista, evakuointilennoista ja annetusta sairaanhoidosta sekä surmansa saaneiden kotimaahan kuljettamisesta aiheutuvien kustannusten korvaamiseen.

Selvitysosa: Tapaturma- ja liikennevahinkojen korvausmeno toteutuu 30.12.2004 annetuilla tapaturmavakuutus- ja liikennevakuutuslakien (1358/2004, 1360/2004) ja sosiaali- ja terveyshuollon asiakasmaksuista annetun lain muutoksilla (1363/2004) 1.1.2005 lukien voimaantulleen ns. täyskustannusvastuun mukaisena, minkä arvioidaan lisäävän korvausmenoa vuonna 2007 noin 2,7 milj. euroa.

Tapaturma- ja liikennevahinkojen korvauksiin liittyvien asiantuntijalääkäripalkkioiden menovaikutus on noin 22 000 euroa vuodessa.

Määrärahan käytön arvioitu jakautuminen (1 000 euroa)

Tapaturmavakuutuslain (608/1948), ammattitautilain (1343/1988), valtion virkamiesten tapaturmakorvauksesta annetun lain (449/1990), julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain (1295/2002) 6 luvun 14 §:n, sotilastapaturmalain (1211/1990), valtion eläkelain (280/1966) 18 b §:n, käräjäoikeuslain (581/1993) ja tapaturmakorvausjärjestelmään liittyvän muun lainsäädännön nojalla maksettavat tapaturmakorvaukset	35 200
Liikennevakuutuslain (279/1959) ja liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (626/1991) nojalla maksettavat liikennevakuutuskorvaukset	1 950
Eräistä oikeudenkäynneistä valtion palveluksessa oleville aiheutuvien kustannusten korvaamisesta annetun lain (269/1974) ja valtion virantoimituksesta tai työtehtävästä aiheutuneiden eräiden vahinkojen korvaamisesta annetun lain (794/1980) nojalla maksettavat valtion henkilöstölle aiheutuvien eräiden kustannusten ja vahinkojen korvaukset	67
Valtion virkamieslain (750/1994) ja eroraha-asetuksen (1350/1994) nojalla maksettavat virkamiesten toistuvat korvaukset	3 400

Ryhmähenkivakuutusta vastaavan edun järjestämisestä aiheutuvat menot virka- ja työehtosopimusten nojalla sekä kansanedustajana toimineen henkilön, eduskunnan virkamiesten ja rauhanturvaamishenkilöstön vastaavaa etua koskevan lainsäädännön nojalla sekä asevelvollisen kuoltua suoritettava taloudellinen tuki	2 400
Rautatien käytöstä johtuvan vahingon vastuusta annetun lain (8/1898) nojalla maksettavat korvaukset	150
Lapuan patruunatehtaan onnettomuuden tapaturmakorvaukset	90
Yhteensä	43 257

2007 talousarvio	43 257 000
2006 talousarvio	41 000 000
2005 tilinpäätös	37 208 283

63. Muiden eläkelaitosten vastattavaksi kuuluvat eläkemenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 33 200 000 euroa.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Määrärahaa saa käyttää valtion eläkelain muuttamisesta annetun lain (381/2001) nojalla viimeisen eläkelaitoksen periaatteesta johtuvien Valtiokonttorin toisten eläkelaitosten puolesta myöntämien eläkkeiden maksamiseen.

Selvitysosa: Määräraha on laskettu vuodelle 2007 arvioidussa TEL-indeksitasossa (2124).

Vastaavat tulot on budjetoitu momentille 12.28.63.

2007 talousarvio	33 200 000
2006 talousarvio	26 000 000
2005 tilinpäätös	12 147 474

95. Valtion maksettavaksi tulevat korot liikaa saaduista ennakkotuloista viimeisenä eläkelaitoksena (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 700 000 euroa.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Määrärahaa saa käyttää valtion eläkelain muuttamisesta annetun lain (381/2001) nojalla viimeisen eläkelaitoksen periaatteesta johtuvien Valtiokonttorin toisten eläkelaitosten puolesta myöntämien eläkkeiden maksamisesta aiheutuvien korkomenojen maksamiseen.

Selvitysosa: Valtiokonttori saa muiden eläkelaitosten vastuulla olevien eläkemenojen maksamisesta vastaavan korvauksen ennakkotulona momentille 12.28.63. Jos ennakkotulo on todellista eläkemenoa suurempi, valtion maksettavaksi aiheutuu korkomenoja.

2007 talousarvio	700 000
2006 talousarvio	100 000
2005 tilinpäätös	687 610

18. Verohallinto

Selvitysosa: Verohallinto toimii valtiovarainministeriön hallinnonalan keskeisenä organisaationa. Sen asiakkaita ovat veronsaajat, veronmaksajat sekä tieto- ja asiantuntijapalvelujen käyttäjät.

Valtiovarainministeriö asettaa talousarvioesityksen valmistelun yhteydessä verohallinnolle vuodelle 2007 alustavasti seuraavat tulostavoitteet:

1. VAIKUTTAVUUS

Verohallinnon perustehtävänä on toimittaa verotus sekä tilittää verot ja veronluonteiset maksut veronsaajille siten, että veronsaajat saavat verotulonsa oikean määräisinä, oikea-aikaisesti ja kustannustehokkaasti. Verotus toimitetaan niin, että se aiheuttaa varsinaisten verojen lisäksi mahdollisimman vähän kustannuksia ja haittaa asiakkaiden taloudelliselle toiminnalle.

Veronsaajiin kohdistuvan asiakasvaikuttavuuden tavoite on edistää verotulojen oikea-aikaista ja oikeamääräistä kertymistä ja tilittämistä veronsaajille. Veronmaksajien asiakasvaikuttavuuden

tärkeimpiä tavoitteita ovat asiakkaiden asiointitarpeiden vähentäminen, asioinnin helpottaminen ja verotuksen toimittamisen laatu. Tällä tarkoitetaan erityisesti verotuksen yhdenmukaisuutta ja oikeellisuutta.

Vaikuttavuutta tuetaan toimenpiteillä, joilla varmistetaan veronsaajille tilitettävien verotulojen oikean määräinen ja oikea-aikainen kertyminen. Keinoja tähän ovat asiakkaiden riittävä palvelu ja ohjaus, optimaalisesti kohdistettu verovalvonta sekä verojen tehokas perintä. Veronmaksajien oma toiminta vaikuttaa ratkaisevasti verohallinnon toiminnan tuloksellisuuteen. Verohallinto edistää sitä, että veronmaksajat voivat suoriutua lakisääteisistä velvoitteistaan mahdollisimman vähällä vaivannäöllä. Asiakasviestinnällä varmistetaan, että asiakkaat ovat tietoisia oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan veroasioissa.

Harmaan talouden torjunta on verovalvonnan tärkeä painopistealue, joka näkyy verohallinnon toiminnassa kansallisena ja kansainvälisenä viranomaisyhteistyönä.

Verohallinnon keräämien nimellisarvoisten verotulojen ja nettomenojen kehitys sekä nettomenojen ja verotulojen suhde vuosina 2001—2005 (1 000 euroa)

	2001	2002	2003	2004	2005
Nettomenot	307 761	325 275	319 922	326 515	332 487
Bruttoverotulot	49 765 614	49 376 972	48 600 500	49 858 200	52 377 900
— suhde %	0,62	0,66	0,66	0,65	0,63
Nettoverotulot	39 360 000	40 220 240	39 211 620	40 152 700	41 923 900
— suhde %	0,78	0,81	0,82	0,81	0,79

2. TOIMINNALLINEN TULOKSELLISUUS

2.1. Toiminnallinen tehokkuus

Työn tuottavuuden kasvutavoite on 3 prosenttia. Taloudellisuuden (yksikkökustannukset) arvioidaan heikkenevän 3,5 prosenttia vuoden 2006 ennusteesta.

Parivuosivertailu

	2004 toteutuma	2005 toteutuma	2006 ennuste	2007 ennuste
Tuottavuusindeksi	100,0	101,2		
Taloudellisuusindeksi, hankkeilla	100,0	98,7		
Taloudellisuusindeksi, ilman hankkeita	100,0	94,8		
Tuottavuusindeksi		100,0	101,0	
Taloudellisuusindeksi, hankkeilla		100,0	108,8	
Taloudellisuusindeksi, ilman hankkeita		100,0	109,6	
Tuottavuusindeksi			100,0	103,0
Taloudellisuusindeksi, hankkeilla			100,0	103,5
Taloudellisuusindeksi, ilman hankkeita			100,0	103,9

Laskennassa käytetään pohjana Tilastokeskuksen mallia, jonka avulla tuotetaan useamman vuoden tehokkuusluvut. Tuottavuusindeksi saadaan jakamalla tuotosindeksi työpanosindeksillä. Taloudellisuusindeksi saadaan jakamalla kustannusindeksi tuotosindeksillä.

Verohallinnon tuottavuustyön keskeisin tavoite on virtaviivaistaa verotusprosesseja lisäämällä automaatiota ja asiakkaille tarkoitettuja itsepalveluja. Tämä parantaa ensivaiheessa henkilöverotuksen tuottavuutta. Yritys- ja yhteisöverotuksessa vaikutukset näkyvät vasta viiveellä. Tukitoimintojen tuottavuustyössä hyödynnetään myös valtiokonsernin ja valtiovarainministeriön hallinnonalan yhteisiä menettelyjä.

Tuottavuustyö vaikuttaa myös toiminnan taloudellisuuteen, mutta muun muassa uusien järjestelmien kehittämisen kalleuden vuoksi taloudellisuus ei voi kehittyä yhtä suotuisasti kuin työn tuottavuus. Myös vuonna 2006 käyttöönotetun uuden palkkausjärjestelmän kustannusvaikutukset hidastavat taloudellisuuskehitystä.

Toiminnan ja lainsäädännön muutoksia tulee arvioida laajasti myös kansalaisten ja yritysten näkökulmasta.

2.2. Tuotokset ja laadunhallinta

Asiakasmäärät

	2005 toteutuma	2006 ennuste	2007 ennuste
Tulo- ja varallisuusverotettu henkilöasiakas	4 547 710	4 589 000	4 630 000
Verotettu maatalouden harjoittaja	101 394	97 000	92 500
Verotettu yritysasiakas	189 488	188 000	187 000
Verotettu yhteisöasiakas	348 500	354 000	360 000
Liiketoiminnasta alv-velvolliset	258 176	262 000	266 000
Alkutuotannosta alv-velvolliset	251 560	257 000	262 000
Säännölliset työnantajat	116 342	116 500	117 000
Satunnaiset työnantajat	102 637	100 000	98 000
Kiinteistöverosuorite	3 810 700	3 846 000	3 880 543
Perintöverotettu	99 919	102 000	104 000

Toiminnan yhdenmukaisuutta ja oikeellisuutta seurataan verohallinnossa muun muassa evaluointitutkimusten avulla. Tavoitteena sekä henkilöverotuksessa että yritysverotuksessa ovat yhtenäiset valtakunnalliset työmenetelmäohjeet ja valikointikriteerit sen jälkeen, kun nyt käynnissä olevat yhdenmukaistamiseen liittyvät toimenpiteet yritysverotuksessa on tehty. Lisäksi tavoitteena on, että verotuksen toimenpiteiden läpimenoajat ovat yhdenmukaisia eri osissa Suomea ja käsittelyajat ovat veronmaksajien tarpeisiin nähden kohtuulliset.

Veronmaksaja- ja veronsaaja-asiakkaiden tyytyväisyyttä verohallinnon palveluihin seurataan joka kolmas vuosi tehtävillä asiakastyytyväisyystutkimuksilla. Asiakastyytyväisyystutkimusten toteutumat ja vuoden 2007 kouluarvosanatavoite ovat:

Asiakastyytyväisyys (kouluarvosana)

	1995 toteutuma	1998 toteutuma	2001 toteutuma	2004 toteutuma	2007 tavoite
Veronmaksaja-asiakas					
— henkilöasiakas	7,3	7,7	7,8	7,9	8,0
— yritysasiakas	ei tutkittu	7,3	7,6	7,8	7,9
Veronsaaja-asiakas			8,1	8,1	8,1

Verovalvonnassa toiminnan painopistealueena ovat veroja kerryttävä verovalvonta ja harmaan talouden torjunta. Vuosittaiset verovalvontasuunnitelmat sisältävät verovalvonnan tavoitteet. Valtioneuvoston 20.6.2001 tekemän periaatepäätöksen mukainen neljäs toimintaohjelma talousrikollisuuden ja harmaan talouden vähentämiseksi on vahvistettu ja virke-projektin määräaikaa on jatkettu vuoden 2008 loppuun.

Ennakkoperinnän ja lopullisen verotuksen vastaavuudessa tavoitteena on, että kokonaispoikkeama vuonna 2007 (verovuosi 2006) voi olla enintään 11 prosenttia maksuunpannuista veroista ja maksuista.

Jäämäperinnän kertymä on 52 prosenttia vuoden 2007 aikana perintään otettujen ja vuonna 2006 maksuunpantujen, mutta maksamatta 1.1.2007 olevien verojen yhteismäärästä.

2.3. Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Verohallinnon henkilötyövuosimäärätavoite vuodelle 2007 on 6 000 henkilötyövuotta. Vuoteen 2011 mennessä tavoitteena on laskea henkilötyövuosimäärä 4 954 henkilötyövuoteen, mikä tarkoittaa 1 220 henkilötyövuoden vähennystä vuoden 2005 toteumaan. Tavoitteen saavuttaminen vaatii lainsäädännön kehittämistä siten, että automatisoidun käsittelyn määrää voidaan lisätä. Henkilötyövuosimäärän alentaminen tapahtuu eläköitymisen ja muun luonnollisen poistuman rajoissa siten, että uutta henkilöstöä rekrytoidaan toiminnan kehittämisen tarpeiden mukaisesti.

Henkilöresurssit

	2004 toteutuma	2005 toteutuma	2006 tavoite	2007 tavoite
Henkilötyövuodet	6 266	6 174	6 150	6 000

Osana henkilöstötilinpäätöksen laadintaa toteutetaan työoloihin liittyvä vuotuinen henkilöstökysely (valtiovarainministeriön työolobarometri). Tavoitteena on tukea työhyvinvoinnin kehittämistä. Eräille henkilöstötilinpäätökseen sisältyville mittareille on lisäksi asetettu tavoitearvot.

Henkisten voimavarojen hallinnan ja kehittymisen tavoitteet vuonna 2007 (barometrin asteikko 1—5)

Työolobarometri	2005 toteutuma	2006 arvio	2007 tavoite
Työtyytyväisyysindeksi	3,32		3,4
Työilmapiiri ja yhteistyö	3,56		3,6
Johtaminen	3,28		3,35
Kehittymisen tuki	3,28		3,35
Henkilöstötilinpäätöksen mittarit			
Korkeakoulututkintojen osuus kasvaa	33,8 %	34,5 %	34,8 %
Lyhytaikaiset poissaolot eivät lisäänny	3,64 pv/hlö	3,64 pv/hlö	3,64 pv/hlö
Lähtövaihtuvuus laskee	143 hlö	120 hlö	110 hlö

3. HANKKEET

Yrittäjyyden politiikkaohjelmaan liittyvän verotilijärjestelmän suunnittelua ja toteutusta jatketaan. Pientyönantajien internet-pohjaista maksupalvelujärjestelmää (*Palkka.fi*) kehitetään toteuttamalla siihen TYEL-eläkeuudistuksen edellyttämät piirteet.

Tietoyhteiskuntaohjelman tavoitteiden mukaisesti verohallinto jatkaa edelleen sähköisten asiointipalvelujen tuottamista ja edistää sähköisen tiedonvälityksen lisääntymistä. Vuonna 2006 käyttöön otetun Verokortti verkossa -palvelun lisäksi kehitetään henkilöasiakkaille sähköinen palvelu esitäytetyn veroilmoituksen korjaamiseksi. TYVI-tiedonkeruun kattavuutta laajennetaan edelleen.

Verotusprosessien kehittämistä jatketaan. Tavoitteena on nostaa verotustyön tuottavuutta siten, että verotustyössä hyödynnetään yhä enenevässä määrin automaattista menettelyä, systemaattista asiakasanalyysiin perustuvaa valvonnan kohdentamista sekä sähköisiä palveluja ja sähköistä tiedonsiirtoa.

Verotusjärjestelmien vanhenevan teknologian vuoksi järjestelmiä joudutaan uusimaan myös ilman toiminnallisen kehittämisen aikaan saamista, mikä osaltaan kuluttaa kehitysresursseja.

21. Verohallinnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 339 597 000 euroa.

Selvitysosa: Määrärahasta on tarkoitus rahoittaa yrittäjyyden politiikkaohjelmaan kuuluvia pientyönantajien internet-pohjaista maksupalvelujärjestelmä- (*Palkka.fi*) ja verotilihanketta sekä tietoyhteiskuntaohjelmaan kuuluvia TYVI-palvelujen jatkokehitystä ja markkinointia sekä verotukseen liittyvän sähköisen asioinnin mahdollistamista.

Määrärahan mitoituksessa on huomioitu oikeudenhoidollisista syistä alle omakustannusarvon hinnoitelluista julkisoikeudellisista suoritteista aiheutuvien menojen kattaminen sekä Ahvenanmaan ajoneuvoverotuksen kustannukset vuonna 2007.

Lisäksi määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 2 950 000 euroa uuteen palkkausjärjestelmään siirtymisen johdosta ja 787 400 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena sekä vähennyksenä 1 600 000 euroa tuottavuustoimenpiteiden johdosta.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	337 262	352 187	344 397
Bruttotulot	4 776	4 700	4 800
Nettomenot	332 486	347 487	339 597
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	41 593		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	58 646		

2007 talousarvio	339 597 000
2006 lisätalousarvio	1 750 000
2006 talousarvio	347 487 000
2005 tilinpäätös	349 540 000

39. Eräät siirrot Ahvenanmaan maakunnalle

Selvitysosa: Yleisiä veroja ja maksuja koskeva lainsäädäntövalta sekä oikeus kantaa veroja kuuluvat Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) mukaan valtakunnalle. Tämän vuoksi Ahvenanmaan maakunnalle suoritetaan itsehallinnosta aiheutuvien menojen kattamiseksi vuosittain valtion varoista määrä, joka vahvistetaan itsehallintolain tarkoittamassa tasoituksessa. Ahvenanmaan valtuuskunta toimittaa tasoituksen vuosittain jälkikäteen kultakin kalenterivuodelta. Tasoitusmäärä lasketaan siten, että valtion tilinpäätöksen mukaiset asianomaisen vuoden tulot lukuun ottamatta uusia valtion lainoja, kerrotaan itsehallintolain mukaisella tasoitusperusteella, joka on 0,45 prosenttia.

Tasoitusmäärästä maksetaan vuosittain ennakkoa, joka on otettava valtion talousarvioesitykseen. Ahvenanmaan valtuuskunta vahvistaa ennakon suuruuden. Myös vuotuisen ennakon arvioitu määrä lasketaan edellä tarkoitetulla tavalla.

Ahvenanmaan maakunnalle voidaan itsehallintolain mukaan myöntää myös ylimääräistä määrärahaa, verohyvitystä ja erityistä avustusta itsehallintolaissa tarkemmin säädetyin perustein. Myös näistä määrärahoista päättää Ahvenanmaan valtuuskunta. Itsehallintolain mukaan tasaval-

lan presidentti vahvistaa tasoitusta koskevan valtuuskunnan päätöksen sekä edellä tarkoitettuja muita määrärahoja koskevat valtuuskunnan päätökset. Ahvenanmaan valtuuskunnan päätökset on vahvistettava niitä muuttamatta tai jätettävä vahvistamatta.

30. Ahvenanmaan tasoitusmaksu (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 182 133 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) mukaista tasoitusta ja tasoitusmäärää koskevien ennakkomaksujen suorittamiseen. Kun tasoitus lain mukaan suoritetaan jälkikäteen, saattavat tällöin vielä vahvistamattomien tasoitusten määrät nousta ennakkomaksuja suuremmiksi. Tämän johdosta määrärahaa saa käyttää ennen lopullisen tasoituksen vahvistamista myös lisäennakon myöntämiseen varainhoitovuotta edeltäneiden vuosien menoihin.

2007 talousarvio	182 133 000
2006 lisätalousarvio	4 464 000
2006 talousarvio	176 110 000
2005 tilinpäätös	181 797 319

31. Verohyvitys (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 21 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Ahvenanmaan itsehallintolain 49 §:n mukaisen verohyvityksen maksamiseen Ahvenanmaan maakunnalle.

Selvitysosa: Ahvenanmaan itsehallintolain 49 §:n mukaan Ahvenanmaan maakunnalle on maksettava ylimenevä osa, jos maakunnassa verovuodelta maksuunpantu tulo- ja varallisuusvero ylittää 0,5 prosenttia vastaavasta verosta koko maassa (verohyvitys).

2007 talousarvio	21 000 000
2006 talousarvio	21 000 000
2005 tilinpäätös	20 997 666

40. Arpajaisveron tuoton palauttaminen Ahvenanmaan maakunnalle (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 4 200 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää arpajaisveron tuoton palauttamiseen Ahvenanmaan maakunnalle.

2007 talousarvio	4 200 000
2006 lisätalousarvio	610 000
2006 talousarvio	3 500 000
2005 tilinpäätös	3 009 681

40. Tullilaitos

Selvitysosa: Tullilaitos kantaa tullit, tehtäväalueelleen kuuluvat verot ja muut maksut oikein, huolehtii ulkomaankaupan sujuvuudesta sekä yleisestä turvallisuudesta torjumalla laitonta tuontia ja vientiä ja muuta ulkomaankauppaan ja -liikenteeseen liittyvää rikollisuutta, sekä turvaa osaltaan Euroopan unionin ulkomaankaupan ja sisämarkkinoiden häiriöttömän toiminnan huolehtimalla kansallisista ja unionin elinkeinoelämän eduista ja tietotarpeista samoin kuin kauppa-, kilpailu- ja maatalouspoliittisten velvoitteiden toimeenpanosta.

Valtiovarainministeriö asettaa talousarvioesityksen valmistelun yhteydessä tullilaitokselle vuodelle 2007 seuraavat alustavat tulostavoitteet:

1. VAIKUTTAVUUS

Tullilaitos turvaa osaltaan Euroopan unionin ulkomaankaupan sujuvuuden sekä sisämarkkinoiden häiriöttömän toiminnan sopeuttamalla toimintojaan ja rakenteitaan unionin laajentumisen edellyttämällä tavalla, vahvistaen toimintakykyään itärajan ja Kaakkois-Suomen satamien kautta kulkevan liikenteen hallitsemiseksi. Samalla järkeistetään ja supistetaan toimintoja siellä, missä tehtävien määrä on laajentumisen johdosta tai muista syistä vähentynyt. Sekä unionia että erityi-

sesti Suomea palvelevassa yhteiskunnallisessa suojelutehtävässään laitos vahvistaa toimintaedellytyksiään sisäisen turvallisuuden ohjelman toimeenpanossa.

Tullirikostorjunnan taso vuosina 2005—2007

	2005 toteutuma	2006 tavoite	2007 tavoite
Tullin paljastamat rikokset	5 196	5 300	5 300
Tullin paljastamien rikosten selvittämistaso (%)	91	92	92
Tullirikostorjunnan vaikuttavuus (milj. euroa)	25,85	15,00	15,00

Asiakaspalvelua kehitetään siten, että kullekin asiakasryhmälle tarjotaan sille sopivat ja mahdollisimman sujuvat sekä oikeellisuuden turvaavat tulliasiointitavat. Sähköisen asioinnin käyttöä ja sähköisen palvelun vuorokautista palveluaikaa laajennetaan.

2. TOIMINNALLINEN TULOKSELLISUUS

Toimintaympäristön muutoksista huolimatta säilytetään toiminnan tuloksellisuus kokonaisuudessaan vähintään ennallaan kohdistamalla sekä henkilö- että teknisiä voimavaroja uudelleen.

2.1. Toiminnallinen tehokkuus

Tullilaitos osallistuu valtiovarainministeriön tuottavuusohjelmaan ministeriön linjausten mukaisesti. Laitos valmistautuu taloushallinnon palvelukeskuksen asiakkuuteen vuodesta 2008 alkaen. Tullilaitos hankkii Hansel Oy:n kautta C-kategorian hankinnoistaan vähintään 75 prosenttia, B-kategorian hankinnoistaan vähintään 50 prosenttia. Tullilaitos osallistuu tuottavuusohjelmaan tietohallinnon ja toimitilojen osalta ministeriön kanssa sovittavalla tavalla.

Tullilaitoksen tunnusluvut vuosina 2005—2007 (vuosi 2005=100)

		2005 toteutuma	2006 tavoite	2007 tavoite
Menot		100	109,6	97,8
Henkilötyövuodet		100	102,0	101,7
Työpanoksella painotetut suoritteet		100	103,9	108,6
Varsinaiset suoritteet		100	106,7	106,7
Työn tuottavuus:	painotetut suoritteet / htv	100	101,9	106,8
	varsinaiset suoritteet / htv	100	104,6	104,9
Taloudellisuus:	menot / painotetuilla suoritteilla	100	105,5	90,0
	menot / varsinaisilla suoritteilla	100	102,7	91,7

2.2. Laadunhallinta

Laadunhallinnassa kehitetään asiakasryhmittäin tarkoituksenmukaiset tullioikeellisuuden varmistamistavat, jotka ovat sekä asiakkaille että Tullilaitokselle mahdollisimman kustannustehokkaat. Asiakasryhmäkohtaiset laadunhallintamenetelmät otetaan asteittain käyttöön alkaen tullitoiminnaltaan suurista asiakkaista.

Toiminnan laadun arvioimiseksi seurataan verojäämien määrää, verrataan sähköisesti saapuvien tulli-ilmoitusten määrää kaikkiin tuonti-ilmoituksiin, sähköisesti vastaanotettujen eurooppalaisen järjestelmän passitusten lukumäärää kaikkiin järjestelmän passitusten määrään sekä tarkastellaan tullirikosten selvittämisastetta samoin kuin asiakastyytyväisyyttä auto- ja valmisteverotuksessa sekä tulliselvityksessä.

2.3. Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Tullilaitoksen henkilötyövuosikehys vuodelle 2007 on 2 610 henkilötyövuotta. Vähennystä verrattuna vuoteen 2006 on 8 henkilötyövuotta. Henkilötyövuosimäärän vähenemisessä on otettu huomioon tuottavuusohjelman vaatimukset.

Tullilaitoksen henkilöstöstrategialla varmistetaan toimintastrategioita tukevat yhdenmukaiset menettelytavat tullilaitoksessa. Laitoksen arvot määrittävät toimintatavat kaikilla organisaatiotasoilla. Tavoitteena on parantaa Tullilaitoksen kilpailukykyä työnantajana. Johtaminen ja esimiestyö ovat keskeisiä kehittämiskohteita.

Tullilaitoksen palkkausmenot ja henkilötyövuodet vuosina 2005—2007

	2005 toteutuma	2006 talousarvio	2007 esitys
Palkkausmenot, 1 000 €	103 312	105 313	106 931
Henkilötyövuodet	2 567	2 618	2 610

Henkilöstöpoliittisten tavoitteiden mittaamisessa käytetään työtyytyväisyystutkimusta, henkilöstötilinpäätöstä sekä lyhytaikaisten sairauspoissaolojen kehittymistä, henkilöstön vaihtuvuutta ja eläköitymisiän muutoksia.

Tullilaitoksen resurssien jakautuminen päätehtävittäin vuosina 2005—2007[1)]

	2005		2006		2007	
	htv	1 000 €	htv	1 000 €	htv	1 000 €
Ulkomaankaupan sujuvuus (sisältää perusvalvonnan)	1 080	56 390	1 100	61 721	1 072	53 834
Yhteiskunnan suojaaminen	520	27 156	541	30 350	540	27 115
Fiskaalisuus	531	27 735	531	29 806	531	26 669
Tuki (sisältää hallinnon, koulutuksen, tietotekniikan, tietopalvelun ja tilastoinnin)	436	22 731	446	24 989	467	23 403
Yhteensä	2 567	134 012	2 618	146 866	2 610	131 021

[1)] Resurssien jakautumista päätehtävittäin muokataan vastaamaan Tullilaitoksen strategioita (muun muassa perusvalvonta siirretään ulkomaankaupan tehtäväalueelta yhteiskunnan suojaamisen tehtäväalueelle).

21. Tullilaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 129 832 000 euroa.

Nettobudjetoinnissa otetaan tuloina huomioon EU:lta saatavat tulot pois lukien EU:lle kannettavista kolmansien maiden tulleista saatava kantopalkkio, huumekoiratoimintaan saatavat lahjoitukset sekä mahdolliset tulot viranomaisyhteistyöstä. Määrärahaa saa käyttää myös kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksuihin.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 600 000 euroa Imatran tullin ympärivuorokautisen aukiolon mahdollistamiseksi ja 355 200 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena sekä vähennyksenä 390 000 euroa tuottavuustoimenpiteiden johdosta.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	134 334	130 083	129 972
Bruttotulot	322	130	140
Nettomenot	134 012	129 953	129 832
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	8 366		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	4 650		

2007 talousarvio	129 832 000
2006 lisätalousarvio	11 500 000
2006 talousarvio	129 953 000
2005 tilinpäätös	130 295 000

52. Tilastokeskus

Selvitysosa: Tilastokeskus laatii yhteiskuntaoloja koskevia tilastoja ja selvityksiä sekä huolehtii kansallisen tilastotoimen yleisestä kehittämisestä yhteistyössä muiden valtion viranomaisten kanssa.

Valtiovarainministeriö asettaa alustavasti talousarvioesityksen valmistelun yhteydessä Tilastokeskukselle vuodelle 2007 seuraavat tulostavoitteet:

1. VAIKUTTAVUUS

Tilastokeskus tuottaa voimassa olevien EU-säädösten ja -sitoumusten sekä kansallisten tarpeiden edellyttämät tilastot ja palvelut, toteuttaa tilastojen välttämättömät ajanmukaistukset ja uudistukset sekä kattaa toimintamenorahoituksellaan uusista EU-asetuksista vuonna 2007 aiheutuvat ja kansalliselle rahoitukselle vuonna 2007 siirtyvät kustannukset.

2. TOIMINNALLINEN TULOKSELLISUUS

2.1. Toiminnallinen tehokkuus

Tilastotietojen tuotannon yksikkökustannukset ja kiinteiden kustannusten osuus kokonaiskustannuksista pidetään vuoden 2006 tasolla. Tuottavuuden arvioidaan kasvavan keskimäärin 2 prosentilla vuodessa vuosina 2006—2008.

Toteutetaan Tilastokeskuksen tuottavuusohjelman mukaisia toimenpiteitä. Sähköistä tiedonsiirtoa lisätään koko tuotantoketjussa. Suorassa tiedonkeruussa edistetään sähköisen tiedonkeruun käyttöä. Tietojärjestelmiä integroidaan siten, että kerättyjen tietojen monikäyttöisyyttä voidaan lisätä. Tilastokeskus toteuttaa palvelutoiminnan tehostamiseksi tuotantomallia, joka perustuu tietovarastoajatteluun, ja luopuu keskuskoneesta vuoden 2008 loppuun mennessä. EU:sta vuonna 2007 aiheutuvat lisäkustannukset 736 000 euroa katetaan toimintamenomäärärahalla. Taloushallinnon tehtäviä siirretään palvelukeskukseen.

Tilastokeskuksen kokonaiskustannukset (1 000 euroa)

	2005	2006	2007	Muutos %
Tuotteet ja palvelut	27 703	28 750	28 750	0
Tietovarannot	25 531	24 750	24 750	0
Kokonaiskustannukset	53 234	53 500	53 500	0

Maksullisen palvelutoiminnan tavoitteena on keskimääräinen 100 prosentin kustannusvastaavuus kolmivuotisjaksona 2006—2008.

2.2. Tuotokset ja laadunhallinta

Tilastokeskus jatkaa tuotteiden ja palvelujen laadun parantamista sekä palvelukyvyn kehittämistä muun muassa uudistamalla palveluvalikoimaa ja siirtämällä standardipalveluja verkkopalveluiksi. Keskeiset yleisen yhteiskuntatilaston tiedot tarjotaan vähintään nykyisessä laajuudessa maksuttomana julkispalveluna.

Säännöllisesti ilmestyvien tilastojen julkistamisnopeus viikkoina tilastoajankohdan päättymisestä

	2005	2006	2007
Vuositilastot	40,1	40,1	40,1
¼-vuositilastot	8,4	8,4	8,4
Kuukausitilastot	4,7	4,7	4,7

2.3. Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Tilastokeskuksen Henkilöstö 2010 -linjausten mukaisesti jatketaan panostamista henkilöstön avainosaamisen, palkitsemisen ja henkilöstön työhyvinvoinnin parantamiseen sekä esimiestyön kehittämiseen. Työtyytyväisyys pyritään pitämään vähintään nykyisellä tasolla.

21. Tilastokeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 41 655 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös jäsenmaksujen maksamiseen ja EU:n jäsenyyteen liittyvien tilastohankkeiden rahoitukseen.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 90 000 euroa siirtona momentilta 32.10.21. Lisäksi määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 134 100 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena ja vähennyksenä 110 000 euroa tuottavuustoimenpiteiden johdosta.

Määrärahan mitoituksessa on nettobudjetoitavina tuloina otettu huomioon maksullisen toiminnan tulot sekä EU:lta ja yhteishankkeista saatavat tulot.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	51 795	52 589	52 355
Bruttotulot	10 271	11 350	10 700
Nettomenot	41 524	41 239	41 655
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	8 159		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	8 088		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	8 303	8 200	8 200
— muut tuotot	53	100	100
Tuotot yhteensä	8 356	8 300	8 300
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	8 655	8 300	8 200
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-299	-	100
Kustannusvastaavuus %	97	100	101

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Yhteisrahoitteisen toiminnan tulot			
— muilta valtion virastoilta saatava rahoitus	1 120	950	950
— EU:lta saatava rahoitus	1 629	1 700	1 300
— muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	245	400	150
Tulot yhteensä	2 994	3 050	2 400
Hankkeiden kokonaiskustannukset[1)]	6 175	4 500	4 678
Kustannusvastaavuus (tulot - kustannukset)	-3 181	-1 450	-2 278
Kustannusvastaavuus %	48	68	51

[1)] Yhteisrahoitteisten hankkeiden kustannuslaskennassa on siirrytty hyödyntämään työaikakirjanpidon tietoja. Vuoden 2006 talousarviota laadittaessa menettely ei ollut vielä käytössä.

2007 talousarvio	41 655 000
2006 talousarvio	41 239 000
2005 tilinpäätös	41 453 000

60. Senaatti-kiinteistöt

1. PALVELU- JA MUUT TOIMINTATAVOITTEET

Senaatti-kiinteistöt tuottaa ja kehittää tilapalveluja ja niihin läheisesti liittyviä muita palveluja ensi sijassa valtion virastoille ja laitoksille sekä huolehtii hallinnassaan olevasta valtion kiinteistövarallisuudesta. Senaatti-kiinteistöjen arvoperusta on yhteiskuntavastuullinen toiminta osana valtioyhteisöä. Tehtävänä on tarjota tilapalveluja, jotka ovat taloudellisesta, sosiaalisesta ja ympäristön näkökulmasta vastuullisesti tuotettu ja hinnoiteltu.

Senaatti-kiinteistöt

— varmistaa toimintansa kestävän ja terveen taloudellisen pohjan huolimatta kiinteistökannan lisääntyvästä korjaus- ja ylläpitotarpeesta,

— kehittää ja ylläpitää asiantuntija- ja tilahallintapalveluita tukemaan valtioasiakkaiden toiminnallisia ja rakenteellisia muutoksia,

— pyrkii asiakastyytyväisyyden säilyttämiseen siitä huolimatta että investointimahdollisuudet vähenevät,

— hoitaa hallinnan siirtoihin, palvelukeskusten synnyttämiseen sekä valtion kiinteistövarallisuuden kehittämiseen liittyvät toimenpiteet.

2. INVESTOINNIT

Senaatti-kiinteistöjen investoinneista saa aiheutua menoja vuonna 2007 enintään 320 milj. euroa. Lisäksi Senaatti-kiinteistöt saa tehdä sitoumuksia, joista saa aiheutua menoja seuraavina varainhoitovuosina enintään 250 milj. euroa. Tämän lisäksi Senaatti-kiinteistöt saa suorittaa investointeja, jotka työministeriö rahoittaa. Investoinnit painottuvat rakennuskannan arvoa säilyttäviin ja sen toimintakelpoisuutta parantaviin peruskorjausinvestointeihin. Investointikehys ei sisällä maankäyttömaksuja eikä varainsiirtoveroja.

Senaatti-kiinteistöt saa antaa lainaa samaan liikelaitoskonserniin kuuluvalle osakeyhtiömuotoiselle tytäryhtiölle tai osakkuusyhtiölle enintään 30 milj. euroa. Lisäksi Senaatti-kiinteistöt saa antaa vastavakuutta vaatimatta omavelkaisia takauksia tytäryhtiöinä toimivien kiinteistöosakeyhtiöiden lainoista sekä riittävää vakuutta vastaan osakkuusyhtiöidensä lainoista yhteensä enintään 35 milj. euron arvosta.

3. LAINANOTTO

Senaatti-kiinteistöt oikeutetaan ottamaan vuoden 2007 aikana tehtäviä investointisitoumuksia varten valtion liikelaitoksista annetun lain (1185/2002) 5 §:n 1 momentissa tarkoitettua lainaa enintään 250 milj. euroa.

Selvitysosa: Valtiovarainministeriö on huomioon ottaen palvelu- ja muut toimintatavoitteet asettanut alustavasti Senaatti-kiinteistöjen tulostavoitteeksi 114,5 milj. euroa vuodelle 2007.

Vuonna 2007 Senaatti-kiinteistöt tulouttaa valtion talousarvioon yhteensä 252,3 milj. euroa vuoden 2006 voiton tuloutuksena, takausmaksuina sekä lainan korkoina ja lyhennyksinä. Vuoden 2007 rahoitussuunnitelmassa korkojen ja lainanlyhennysten osuudeksi on arvioitu 216,2 milj. euroa ja voiton tuloutukseksi 32 milj. euroa ja takausmaksujen suuruudeksi 4,1 milj. euroa.

Tulos- ja rahoitussuunnitelmaan perustuva alustava investointisuunnitelma vuodelle 2007 (milj. euroa)

Rakennuskannan arvoa ja käyttökelpoisuutta parantavat korjausinvestoinnit	170
Uudisrakennusinvestoinnit	150
Yhteensä	320

Tunnuslukutaulukko

	2005 toteutuma		2006 ennakoitu		2007 arvio	
	liikelaitos	konserni	liikelaitos	konserni	liikelaitos	konserni
Liikevaihto, milj. €	552,4	554,5	575	577	596	599
— muutos, %	2,9	2,9	4,1	4,1	3,7	3,7
Vuokrakate, milj. €	376,8	376,8	400	400	413	413
— % liikevaihdosta	68,2	68,0	69,6	69,3	69,3	69,0

Liikevoitto, milj. €	184,3	177,6	213	207	215	210
— % liikevaihdosta	33,4	32,0	37,0	35,9	36,1	35,1
Tilikauden tulos, milj. €	87,8	82,6	116,8	111	114,5	110
— % liikevaihdosta	15,9	14,9	20,3	19,2	19,2	18,4
— % peruspääomasta	13,1	12,3	17,4	16,5	17,0	16,4
Tuloutus valtion talousarvioon, milj. €	32,2	32,0	32	32	32	32
Sijoitetun pääoman tuotto, %	3,41	3,31	3,8	3,7	3,8	3,7
Investoinnit % liikevaihdosta	64,3	64,0	59,1	58,9	53,7	53,4
Omavaraisuusaste, %	59,3	58,1	59,6	58,5	59,8	58,8
Taseen loppusumma, milj. €	5 647	5 573	5 710	5 730	5 770	5 790
Henkilöstömäärä	271	271	275	275	275	275

Vuoden 2005 toteumalukuihin sisältyvät myyntivoitot ja -tappiot, vuosien 2006 ja 2007 luvuissa näitä ei ole ennakoitu.

Liikelaitosta koskevat tulomomentit (milj. euroa)

	2005 toteutuma	2006 ennakoitu	2007 arvio
Tuloutus tulomomenteille			
12.28.99 Takausmaksut	2,5	3,6	4,1
13.01.04 Korot	81,3	72,3	64,7
13.05.01 Voiton tuloutus	32,2	32,0	32,0
15.01.02 Lainat	193,4	151,4	151,5
Yhteensä	309,4	259,3	252,3

80. Hallinnon uudistaminen ja eräät henkilöstöhallinnon tukitoimenpiteet

21. Henkilöstön sopeuttamisen tukeminen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 169 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää hallinnon rationalisoinnin yhteydessä tarvittavista henkilöstön uudelleen sijoittamisen tukitoimista aiheutuviin menoihin.

2007 talousarvio	169 000
2006 talousarvio	169 000
2005 tilinpäätös	169 000

23. Työsuojelun edistäminen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 1 103 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää työsuojelurahastosta annettua lakia (407/1979) vastaavan järjestelyn toteuttamiseksi valtionhallinnossa työsuojelututkimukseen, työsuojelukoulutukseen, työsuojelutietojen keräämiseen ja työsuojelua koskevaan tiedottamiseen sekä valtiotyönantajan ja sen palveluksessa olevan henkilöstön välisten työelämän suhteiden edistämistä tarkoittavaan tutkimukseen, koulutukseen ja tiedotukseen.

2007 talousarvio	1 103 000
2006 talousarvio	1 096 000
2005 tilinpäätös	1 050 000

(24.) Työhyvinvoinnin tuki (siirtomääräraha 2 v)

Selvitysosa: Momentti ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta ja sen määräraha budjetoitavaksi momentille 28.05.21.

2006 talousarvio	1 600 000
2005 tilinpäätös	500 000

25. Valtion henkilöstöjärjestelyt (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 352 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää lakkautuspalkkalain (182/1931) mukaisten lakkautuspalkkojen maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon edelliseltä vuodelta siirtyväksi arvioitu määrä ja lakkautuspalkkaa saavien henkilöiden eläkkeelle siirtyminen. Vanhuuseläkkeelle arvioidaan siirtyvän 7 henkilöä vuonna 2007.

Lisäksi määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 1 900 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena.

2007 talousarvio	352 000
2006 talousarvio	410 000
2005 tilinpäätös	530 000

(26.) EU-puheenjohtajuus (siirtomääräraha 2 v)

Selvitysosa: Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

2006 lisätalousarvio	1 000 000
2006 talousarvio	15 400 000
2005 tilinpäätös	7 000 000

27. Tuottavuuden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 13 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää julkisen hallinnon tuottavuuden edistämiseen tähtäävien tietohallintoinvestointien, tutkimusten, selvitysten sekä koulutus- ja muiden palvelujen hankkimiseen. Määrärahaa saa käyttää enintään 25 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen määräaikaisiin tehtäviin.

Selvitysosa: Määrärahaa on tarkoitus käyttää sellaisten hallinnon tuottavuutta edistävien hankkeiden rahoittamiseen, joista valtiovarainministeriö on tehnyt ao. ministeriön kanssa tuottavuuden lisäämistä ja tuottavuushyötyjen toteuttamista koskevan yhteistoimintasopimuksen.

2007 talousarvio	13 000 000
2005 tilinpäätös	15 000 000

60. Valtion maksu Koulutusrahastosta johtuvista menoista (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 210 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Koulutusrahastosta annetun lain (1306/2002) 13 §:n mukaisen valtion maksun maksamiseen Koulutusrahastolle.

Selvitysosa: Valtio suorittaa palveluksessaan olevan henkilöstönsä osalta Koulutusrahastolle sen tilinpäätöksessä vahvistetut valtion henkilöstölle myönnetyistä ammattitutkintostipendeistä aiheutuneet kustannukset rahastolle.

Ammattitutkintostipendien määrä nousi 1.8.2005 alkaen 40 %.

2007 talousarvio	210 000
2006 talousarvio	210 000
2005 tilinpäätös	125 718

81. Eräät hallinnonaloittain jakamattomat menot

01. Euroopan unionin kansallisten asiantuntijoiden palkkaukset (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 1 177 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Euroopan unionin toimielimissä toimivien suomalaisten kansallisten asiantuntijoiden palkkaus- ja sosiaaliturvakustannusten maksamiseen sekä eräissä tapauksissa tiettyjen päivärahojen maksamiseen sellaisille kansallisille asiantuntijoille, joille Euroopan unioni ei maksa korvauksia. Määrärahalla saa palkata enintään 25 henkilötyövuotta vastaavan määrän henkilöstöä määräaikaisiin kansallisten asiantuntijoiden tehtäviin.

Selvitysosa: Euroopan unionissa palvelevien suomalaisten kansallisten asiantunti-

joiden palkkauksen ja sosiaaliturvan maksaa kotimainen työnantaja, mutta Euroopan unioni maksaa pääsääntöisesti heille tiettyjä korvauksia. Kansallisten asiantuntijoiden palvelussuhteen ehdot unionin toimielimissä perustuvat komission 27.2.2004 sekä neuvoston 16.6.2003 antamiin päätöksiin. Kansalliset asiantuntijat työskentelevät Euroopan unionin toimielimissä määräajan, vähintään kuusi kuukautta ja enintään neljä vuotta. Henkilö voi toimia kansallisena asiantuntijana pääsääntöisesti vain yhden kerran.

Momentin määräraha on muutettu kaksivuotiseksi siirtomäärärahaksi.

2007 talousarvio	1 177 000
2006 lisätalousarvio	—
2006 talousarvio	1 177 000
2005 tilinpäätös	1 177 000

02. Eräät muut palkat ja virkasuhteen ehtoja koskevat päätökset (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 168 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää välttämättömän lisähenkilökunnan palkkausten maksamiseen sellaisissa tapauksissa, joissa henkilöstön lisätarve ei ole ollut tiedossa varsinaista talousarvioesitystä laadittaessa, sekä valtiovarainministeriön tekemistä virkasuhteen ehtoja koskevista päätöksistä aiheutuvien menojen maksamiseen.

2007 talousarvio	168 000
2006 talousarvio	168 000
2005 tilinpäätös	23 005

25. Euroopan unionin osallistuminen matkakustannusten korvauksiin (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 3 100 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää EU:n jäsenvaltioiden valtuuskuntien matkakulujen korvaamisesta annetun päätöksen mukaisten matkustusmenojen maksamiseen.

S e l v i t y s o s a : Euroopan unioni maksaa neuvoston ja sen työryhmien kokouksiin osallistumisesta aiheutuvien matkakustannusten korvauksen ennakkoon jäsenmaille. Jäsenvaltio saa vuotuisen kokonaismäärärahan, joka on kullekin jäsenvaltiolle vahvistettu prosentuaalinen osuus EU:n talousarvion yleiset kokouskulut -alamomentin määrärahasta. Siltä osin kuin matkustamisesta aiheutuu menoja, joita EU ei hyväksy korvattavaksi, ne maksetaan toimintamenomäärärahoista. Jäsenvaltioiden on toimitettava vuosittain helmikuun loppuun mennessä neuvoston pääsihteerille tilitys jäsenvaltiolle osoitetun määrärahan käytöstä. Vastaava tulo on merkitty momentille 12.28.91.

Määrärahan arvioitu jakautuminen hallinnonaloittain

Hallinnonala	€
21. Eduskunta	-
22. Tasavallan presidentti	-
23. Valtioneuvosto	236 300
24. Ulkoasiainministeriö	772 700
25. Oikeusministeriö	179 200
26. Sisäasiainministeriö	326 300
27. Puolustusministeriö	30 600
28. Valtiovarainministeriö	292 300
29. Opetusministeriö	99 500
30. Maa- ja metsätalousministeriö	363 000
31. Liikenne- ja viestintäministeriö	122 600
32. Kauppa- ja teollisuusministeriö	315 700
33. Sosiaali- ja terveysministeriö	116 300
34. Työministeriö	62 400
35. Ympäristöministeriö	183 100
Yhteensä	3 100 000

2007 talousarvio	3 100 000
2006 talousarvio	3 700 000
2005 tilinpäätös	2 685 000

95. Lakiin tai asetukseen perustuvat menot, joita varten talousarvioon ei ole erikseen merkitty määrärahaa (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 100 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää sellaisten lakiin tai asetukseen perustuvien menojen maksamiseen, joita varten talousarvioon ei ole erikseen myönnetty määrärahaa.

2007 talousarvio	100 000
2006 talousarvio	17 000
2005 tilinpäätös	310 000

96. Edeltä arvaamattomat tarpeet (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 5 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää sellaisten edeltä arvaamattomista tarpeista aiheutuvien välttämättömien menojen maksamiseen, joita varten talousarviossa ei ole määrärahaa.

2007 talousarvio	5 000 000
2006 talousarvio	5 000 000
2005 tilinpäätös	70 000 000

82. Korvaukset rahastoille ja rahoituslaitoksille

44. Isäntämaakorvaus Pohjoismaiden Investointipankille (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 6 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää sen taloudellisen hyödyn korvaamiseksi, minkä Suomen Pohjoismaiden Investointipankin isäntämaana katsotaan saavan.

Selvitysosa: Suomen katsotaan hyötyvän Pohjoismaiden Investointipankin sijainnista Helsingissä vuosittain noin 5 951 000 euroa, mikä vastaa pankin vuonna 2005 henkilökuntansa palkoista pidättämien verojen määrää. Määrärahan tarkoituksena on vahvistaa pankin asemaa erityisesti kansainvälisillä markkinoilla. Sitä ei ole tarkoitettu käytettäväksi lisäetujen antamiseksi pankin henkilökunnalle. Järjestelystä sovittiin 10.11.1997 Helsingissä pidetyssä Pohjoismaiden valtiovarainministereiden kokouksessa. Koska Pohjoismaiden Ympäristörahoitusyhtiön ja Pohjoismaiden Kehitysrahaston työntekijät ovat muodollisesti Pohjoismaiden Investointipankin palkkaamia, sisältyy isäntämaakorvaukseen myös edellä mainittujen instituutioiden työntekijöiden maksamat palkkaverot. Vuonna 2007 suoritettavaa isäntämaakorvausta varten momentille ehdotetaan 6 500 000 euroa.

2007 talousarvio	6 500 000
2006 talousarvio	5 500 000
2005 tilinpäätös	5 164 680

84. Kansainväliset rahoitusosuudet

66. Kansainvälisille rahoituslaitoksille annettujen sitoumusten lunastaminen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 170 000 euroa.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Määrärahaa saa käyttää kansainvälisille rahoituslaitoksille jäsenyyden perusteella vuosina 1982—1986 annettujen sitoumusten lunastamiseen sekä lunastamisesta aiheutuvien kustannusten maksamiseen. Määrärahaa saa myös käyttää vuoden 1986 jälkeen annettujen sitoumusten lunastamisen yhteydessä aiheutuvien valuuttakurssitappioiden ja lunastamiskustannusten maksamiseen.

Selvitysosa: Vuosina 1982—1986 annettuja sitoumuksia oli 31.3.2006 lunastamatta noin 1,0 milj. euroa.

2007 talousarvio	170 000
2006 talousarvio	170 000
2005 tilinpäätös	—

68. Suomen maksuosuus Pohjoismaiden Ympäristörahoitusyhtiön pääomasta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 1 235 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Pohjoismaiden Ympäristörahoitusyhtiön peruspääoman korotuksen vuonna 2007 suoritettavan maksuosuuden maksamiseen.

Selvitysosa: Pohjoismaiden Ympäristörahoitusyhtiön (NEFCO) peruspääomaa on tarkoitus korottaa vuosien 2002—2007 aikana 80 milj. eurosta 113,4 milj. euroon. Suomen osuus korotuksesta on yhteensä 7 400 000 euroa, joka tulee maksettavaksi kuudessa erässä vuosina 2002—2007. Vuonna 2007 suoritettavaa maksuerää varten momentille ehdotetaan 1 235 000 euroa.

2007 talousarvio	1 235 000
2006 talousarvio	1 235 000
2005 tilinpäätös	1 232 100

90. Suomen maksuosuudet Euroopan unionille

69. Maksut Euroopan unionille (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 1 528 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Euroopan unionille suoritettavien arvonlisäveropohjaan ja bruttokansantuloon perustuvien Suomen maksuosuuksien sekä Yhdistyneille kuningaskunnille myönnettävän maksuhelpotuksen rahoitusosuuden maksamiseen.

Selvitysosa: EU:n talousarvion rahoittamiseen annettavista varoista ja jäsenvaltioiden maksuosuuksista niihin säädetään EU:n omia varoja koskevassa neuvoston päätöksessä (nykyinen 2000/597/EY).

EU:n omat varat käsittävät sekalaisten tulojen ja perinteisten omien varojen eli tullien ja sokerimaksujen lisäksi jäsenvaltioiden suoritettavat arvonlisäveropohjaan (ALV-maksu) ja bruttokansantuloon (BKTL-maksu) perustuvat maksut. Suomen EU:n puolesta keräämät perinteiset omat varat eivät sisälly Suomen valtion talousarvioon.

ALV-maksun ja BKTL-maksun tarkemmat laskentaperusteet sisältyvät neuvoston asetuksiin (EY) N:o 1150/2000 EU:n omista varoista tehdyn päätöksen soveltamisesta, N:o 1553/89 arvonlisäverosta kertyvien omien varojen kannon lopullisesta menettelystä ja N:o 2223/96 markkinahintaisen bruttokansantulon muodostamisesta.

Määräraha perustuu EU:n neuvoston esitykseen vuoden 2007 talousarvioksi.

Määrärahan käytön arvioitu jakautuminen	€
Arvonlisäveropohjaan perustuvat maksut	246 000 000
Yhdistyneille kuningaskunnille myönnettävän maksuhelpotuksen rahoitus	128 000 000
Bruttokansantuloon perustuvat maksut	1 154 000 000
Yhteensä	1 528 000 000

2007 talousarvio	1 528 000 000
2006 talousarvio	1 540 000 000
2005 tilinpäätös	1 416 417 725

99. Muut valtiovarainministeriön hallinnonalan menot

41. Tuki työnantajille (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 124 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtion maksamaan tukeen työnantajille.

Selvitysosa: Lakia eräiltä matkustajaaluksilta saadusta merityötulosta toimitetun ennakonpidätyksen väliaikaisesta maksuvapautuksesta (625/2004) sovelletaan vuosilta 2005—2009 maksettavista palkoista toimitettaviin ennakonpidätyksiin ja mainituilta verovuosilta toimitettavia verotuksia koskeviin tilityksiin. Tuki myönnetään siten, että työnantaja saa oma-aloitteisesti jättää tukea vastaavan määrän palkoista toimittamistaan ennakonpidätyksistä suorittamatta verohallinnolle. Veronsaajien verotulo-osuudet oikaistaan verontilitysjärjestelmässä. Tuen määrä arvioidaan 24 000 000 euroksi.

Lakia väliaikaisesta työnantajan matalapalkkatuesta (1078/2005) sovelletaan vuosilta 2006—2010 maksettaviin palkkoihin. Työnantaja on oikeutettu matalapalkkatukeen, jos hänellä on palveluksessaan 55 vuotta täyttänyt työntekijä, jolle kokoaikaisesta työstä maksettava palkka on 900—2 000 euroa kuukaudessa. Tuki myönnetään siten, että työnantaja saa oma-aloitteisesti jättää tukea vastaavan määrän palkoista toimittamistaan ennakonpidätyksistä suorittamatta verohallinnolle. Veronsaajien verotulo-osuudet oikaistaan verontilitysjärjestelmässä. Tuen määrä arvioidaan 100 000 000 euroksi.

2007 talousarvio	124 000 000
2006 talousarvio	124 000 000

43. Energiaverotuki (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 93 883 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valmisteverojärjestelmän kautta maksettavaan maa- ja puutarhatalouden, kasvihuoneviljelijöiden, alusliikenteen, sähköntuotannon ja energiaintensiivisten yritysten tukeen.

Selvitysosa: Hallitus päätti vuoden 2005 kehyspäätöksen yhteydessä, että maa-, poro- ja kasvihuonetalouden tuotantokustannuksia alennetaan huojentamalla niiden energiaverotusta. Maataloudessa käytettyjen eräiden energiatuotteiden valmisteveron palautuksesta annetun lain (603/2006) ja nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetun lain 10 a §:n muuttamisesta annetun lain (604/2006) mukaan maa- ja puutarhataloudessa energiaverojen palautus toteutetaan kevyen ja raskaan polttoöljyn ja sähkön energiaverojen osittaisena palautuksena. Porotalouden osuus on budjetoitu momentille 30.20.40.

Aikaisemmin valmisteverojärjestelmän kautta maksetut tuet on maksettu tukien saajille palauttamalla heille valmisteveroja. Maksetut palautukset ovat vähentäneet valmisteverotuottomäärää momentilla 11.08.07. Uudessa menettelyssä tukien tarkoitus ja tuen saamisen peruste huomioiden ne otettaisiin talousarvioon määrärahana. Valmisteverojen tuotto lisääntyy 74 milj. eurolla momentilla 11.08.07.

Määrärahan käytön arvioitu jakautuminen	**€**
1. Energiaverotuki maa- ja puutarhataloudelle Laki maataloudessa käytettyjen eräiden energiatuotteiden palautuksesta (603/2006)	19 883 000
2. Kasvihuoneviljelijöiden tuki Laki nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta (1472/1994 10 a §)	2 500 000
3. Alusliikenteen tuki Laki nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta (1472/1994 9 § 4 mom.)	3 000 000
4. Sähkön tuotannon tuet Laki sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta (1260/1996 8 §)	46 000 000
5. Energiaintensiivisten yritysten veronpalautus Laki sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta (1260/1996 8 a §)	22 500 000
Yhteensä	93 883 000

2007 talousarvio	93 883 000
2006 lisätalousarvio	15 810 000

63. Verosta vapautuksen johdosta takaisin maksetut verot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 12 000 000 euroa.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Määrärahaa saa käyttää veron takaisin maksamiseen tapauksissa, joissa maksuvelvollinen on sosiaalisista tai muista veronhuojennussäännöksissä taikka verosopimuksissa tarkoitetuista syistä valtiovarainministeriön, Verohallituksen tai Tullihallituksen päätöksen nojalla oikeutettu saamaan takaisin jo maksetun veron. Lisäksi määrärahaa saa käyttää tuomioistuimen päätöksellä palautettavaksi määrättyjen verojen, korkojen ja oikeudenkäyntikulujen maksamiseen tapauksissa, joissa vastaavaa tulo- tai muuta momenttia ei ole käytettävissä.

Määrärahaa saa käyttää myös Tullilaitoksen maksamien verojen, tullien ja muiden maksujen palautuskorkojen maksamiseen.

2007 talousarvio	12 000 000
2006 talousarvio	8 000 000
2005 tilinpäätös	9 463 056

95. Valtion saatavien turvaaminen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 55 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtion laina- ja takaussaatavien perintään ja näiden sekä perintöomaisuuden turvaamiseen ja hoitoon samoin kuin aiheettomasti maksettujen etuuksien takaisin perimisestä ja valtion takautumisoikeuden käyttämisestä aiheutuvien menojen maksamiseen sekä kiinnityksen haltijan vastuuvakuutuksen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää myös kiinteistön tai muun omaisuuden ostamiseen konkurssi- tai pakkohuutokaupassa tai muussa realisointijärjestelyssä, milloin se on valtion laina-, takaus- tms. saatavien turvaamiseksi tai takausvastuiden minimoimiseksi tarpeen, sekä valtiolle näin tulleen omaisuuden hoidosta ja realisoinnista aiheutuvien menojen maksamiseen.

2007 talousarvio	55 000
2006 talousarvio	55 000
2005 tilinpäätös	56 868

97. Verotukseen liittyvät korkomenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 47 700 000 euroa.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Määrärahaa saa käyttää tulo- ja varallisuusverotuksen toimittamiseen liittyvien korkojen, verontilityslain mukaisten korkojen sekä veronkantolain 27 b §:n ja siihen liittyvän voimaantulosäännöksen (568/2004), autoverolain (1482/1994) 65 §:n, valmisteverotuslain 39 §:n 1 momentin (569/2004) ja tullilain 39 §:n 2 momentin (570/2004) mukaisten sekä tullilaitoksen maksamien muiden verojen ja maksujen palautuskorkojen maksamiseen.

Selvitysosa: Verotukseen liittyvien korkomenojen määräksi vuonna 2007 arvioidaan 47 700 000 euroa.

2007 talousarvio	47 700 000
2006 talousarvio	50 000 000
2005 tilinpäätös	23 269 388

Pääluokka 29
OPETUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Opetusministeriön hallinnonalalla myönnettävät valtionosuudet ja -avustukset budjetoidaan vuonna 2007 myöntöpäätöksen perusteella poiketen tulojen ja menojen kohdentamista koskevista yleisistä määräyksistä. Valtuusmenettelyn piiriin kuuluvat valtionosuudet ja -avustukset budjetoidaan kuitenkin maksuperusteisesti.

Selvitysosa:

Talousarvioesityksen lähtökohdat

Opetusministeriö toteuttaa hallituksen koulutus-, tiede-, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikkaa yhdessä hallinnonalan virastojen ja laitosten sekä toimialan yhteisöjen kanssa. Hallinnonalan arvoja ovat sivistys, tasa-arvo, luovuus ja hyvinvointi. Talouden kestävä kasvu sekä Suomen henkinen ja aineellinen hyvinvointi rakentuvat olennaisesti sivistyksen varaan.

Toimialan strategiset avainalueet

Koulutuksellista ja kulttuurista tasa-arvoa edistetään turvaamalla eri väestöryhmien ja alueiden mahdollisuudet koulutukseen ja kulttuuripalveluihin. Yhteiskunnan sivistyksellistä ja taloudellista kilpailukykyä edistetään vahvistamalla osaamista ja luomalla edellytyksiä innovaatiotoiminnalle. Tavoitteena on osaavan työvoiman saatavuus ja työurien pidentäminen. Tieteen ja kulttuurin keinoin vahvistetaan luovan hyvinvointiyhteiskunnan innovaatioperustaa. Väestön henkistä ja fyysistä hyvinvointia sekä yhteiskunnallista osallisuutta ja osallistumista edistetään. Nuorten sosiaalista vahvistumista tuetaan.

Hallinnonalan toimintaympäristö

Kansainvälisen talouden kehityksen myötä maailmantalouden suhdanteet ulottuvat entistä vahvemmin myös Suomeen. Tutkimuksen, innovaatioiden ja tuotekehittelyn sekä huippuosaamisen merkitys korostuu osana globaalia kilpailukykyä. Työelämä muuttuu yhä korkeampaa osaamista vaativaksi. Koulutustason nousu sekä jatkuvat panostukset kulttuuriin ja tutkimustoimintaan vahvistavat suomalaista hyvinvointiyhteiskuntaa ja innovaatiojärjestelmää. Kansainvälistymisen myötä suomalainen yhteiskunta muuttuu myös aikaisempaa moniarvoisemmaksi ja monimuotoisemmaksi.

Peruskouluikäisten määrän väheneminen pienentää perusopetuksen oppilasmäärää. Väestörakenteen muutokset vaikuttavat koulutus- ja työvoimatarpeisiin sekä palveluiden saatavuuteen. Työvoiman saatavuus vaikeutuu ja työvoimakapeikot yleistyvät, toisaalta kansainvälinen liikkuvuus lisääntyy. Keskeisenä haasteena on työurien pidentäminen ja maahanmuuttajien kotouttaminen. Elinikäinen oppiminen ja työssä jaksamisen tukeminen edesauttavat väestön pysymistä työelämässä.

Alueellisen kehityksen haasteena on, että uudet työpaikat syntyvät pääasiassa kasvukeskuksiin. Monilla alueilla ja toimialoilla työmahdollisuudet vähenevät. Taloudellinen epävarmuus ja sosiaaliset ongelmat voivat heijastua myös lapsiin ja nuoriin. Toimivat koulutus-, kulttuuri- ja vapaa-

ajan palvelut ovat keskeinen alueellinen vetovoimatekijä ja tasa-arvon edistäjä. Tietoyhteiskuntakehitys laajentaa mahdollisuuksia demokratian ja yhteiskunnallisen tasa-arvon toteutumiseen.

Hallinnonalan yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Koulutus- ja tiedepolitiikka

Koulutus- ja tiedepolitiikalla vahvistetaan Suomen kilpailukykyä ja hyvinvointia edistävää osaamista. Tulevaisuuden osaamispohjan turvaamiseksi parannetaan lasten ja nuorten kouluhyvinvointia. Tiedepolitiikan painopisteinä ovat kansainvälisyyden vahvistaminen, tutkijankoulutuksen ja tutkijanuran kehittäminen sekä tieteen ja yhteiskunnan vuorovaikutuksen lisääminen.

Koulutuspolitiikan painopisteitä ovat koulutuksen laadun ja tehokkuuden parantaminen, lasten ja nuorten tukeminen sekä aikuisten koulutusmahdollisuuksien parantaminen. Työurien pidentymistä tuetaan nopeuttamalla nuorten sijoittumista koulutukseen ja työelämään sekä lisäämällä työikäisen aikuisväestön koulutusmahdollisuuksia. Opintotuen kehittämisellä edistetään suunnitelmallista ja päätoimista opiskelua ja opintoaikojen lyhenemistä.

Oppilaitosverkon ja koulutuspalvelujen sopeuttamista väestökehitykseen tuetaan. Korkeakouluverkon rakennetta kehitetään eduskunnalle annetun koulutuspoliittisen selonteon linjausten mukaisesti. Tuottavuutta parannetaan keskittämällä voimavaroja ydintehtäviin, siirtämällä talous- ja henkilöstöhallinnon toimintoja palvelukeskuksiin sekä kehittämällä sähköistä asiointia. Valtionosuussektorin tuottavuuden parantaminen tapahtuu osana kunta- ja palvelurakenneuudistushanketta.

Tavoitteena on, että

— 97 % peruskoulun päättävistä aloittaa samana vuonna lukiossa, ammatillisessa koulutuksessa tai perusopetuksen lisäopetuksessa vuonna 2008,

— koulutuksen keskeyttäminen vähenee ja läpäisy paranee,

— korkeakoulutuksen aloittamisikä alenee yhdellä vuodella vuoteen 2008 mennessä ja tutkinnon suorittamisikä vähintään vuodella vuoteen 2012 mennessä,

— vuosittain koulutukseen osallistuvien osuus työikäisestä aikuisväestöstä kasvaa vähintään 60 prosenttiin vuoteen 2008 mennessä ja että

— tohtorin tutkintojen määrä nousee 1 600 tutkintoon vuoteen 2008 mennessä.

Koulutustakuu: perusopetuksen suorittaneiden välitön sijoittuminen koulutukseen

	2002	2004	2007 (tavoite)
Ammatilliseen peruskoulutukseen sijoittuneet, %	36,7	38,4	38,5
Lukiokoulutukseen sijoittuneet, %	54,8	54,1	55,0
Perusopetuksen lisäopetukseen sijoittuneet, %	2,6	2,5	3,0
Sijoittuneet yhteensä, %	94,2	95,0	96,5
Sijoittuneiden määrä	57 900	60 400	63 300

Tutkintoon johtavan koulutuksen keskeyttäminen (%)

	2002	2004	2007 (tavoite)
Lukiokoulutus	2,2	1,9	1,8
Ammatillinen peruskoulutus[1)]	10,8	9,7	8,5
Ammattikorkeakouluopinnot	6,0	6,3	6,0
Yliopistokoulutus	4,8	4,8	4,2

[1)] Tilasto ei sisällä näyttötutkintona suoritettavaan ammatilliseen perustutkintoon valmistavaa koulutusta, oppisopimuskoulutusta eikä erityisoppilaitoksissa järjestettävää koulutusta.

Korkeakoulututkinnon suorittajien keski-ikä (mediaani)

	2002	2004	2007 (tavoite)
Ammattikorkeakoulututkinto[1)]	24,9	25,1	24,5
Ylempi korkeakoulututkinto	27,1	27,3	26,9

[1)] Nuorten koulutus

Tutkinnon suorittaneiden työllistyminen ja jatko-opintoihin sijoittuminen (%)

	2002	2004	2007 (tavoite)
Ylioppilastutkinto	70,1	70,0	72,0
Ammatillinen perustutkinto	73,2	73,4	75,0
Ammatillisen lisäkoulutuksen tutkinto	85,3	85,5	86,3
Ammattikorkeakoulututkinto	89,2	89,0	89,0
Yliopistotutkinto[1)]	92,4	92,1	92,3
Tohtorintutkinto	91,9	91,2	92,3

[1)] Ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneista

Opiskelijat ja tutkinnot[1)]

	2002	2004	2007 (arvio)
Esiopetus			
— opiskelijamäärä	60 910	58 390	56 900
Perusopetus			
— uudet opiskelijat	63 570	59 830	57 300
— päättötodistuksen saaneet	61 450	63 830	66 000
— opiskelijamäärä	582 230	581 080	561 000
Lukiokoulutus			
— uudet opiskelijat	41 020	40 590	36 500
— suoritetut ylioppilastutkinnot[2)]	36 200	34 650	33 000
— opiskelijamäärä	124 160	118 530	115 000

Ammatillinen peruskoulutus[3]			
— uudet opiskelijat	60 280	61 350	60 000
— suoritetut tutkinnot	33 210	36 600	43 000
— opiskelijamäärä[4]	138 130	143 780	146 000
Ammatillinen lisäkoulutus[5]			
— uudet opiskelijat	20 540	24 620	28 000
— suoritetut tutkinnot	13 150	13 080	15 500
— opiskelijamäärä oppilaitosmuotoisessa koulutuksessa[6]	12 950	24 090	25 000
— opiskelijamäärä oppisopimuskoulutuksessa[7]	14 720	18 940	22 200
Ammattikorkeakoulujen perustutkinnot[8]			
— aloittaneet	31 420	32 690	33 500
— suoritetut tutkinnot	20 480	20 670	22 200
— opiskelijamäärä	114 050	116 830	117 500
— josta ulkomaalaiset opiskelijat[4]	3 130	3 730	4 300
Ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot[8]			
— aloittaneet	160	240	1 200
— suoritetut tutkinnot	-	60	240
— opiskelijamäärä	160	610	1 600
Yliopiston perustutkinnot[9]			
— uudet opiskelijat	21 010	20 970	20 800
— suoritetut tutkinnot	14 690	15 310	19 000
— opiskelijamäärä	144 310	149 170	151 000
— josta ulkomaalaiset opiskelijat	2 840	3 050	5 400
Yliopiston tohtorintutkinnot[10]			
— suoritetut tutkinnot	1 220	1 400	1 590
— opiskelijamäärä	21 940	22 110	22 300
— josta ulkomaalaiset opiskelijat	1 310	1 580	2 521

[1] Opetushallinnon alainen koulutus. Esiopetuksen, perusopetuksen, lukiokoulutuksen, ammatillisen peruskoulutuksen ja oppisopimuskoulutuksena järjestettävän ammatillisen lisäkoulutuksen opiskelijamäärät ovat valtionosuusjärjestelmän mukaisia opiskelijamääriä.

[2] Ei sisällä IB-lukioiden eikä Reifeprüfung-tutkintoja.

[3] Sisältää ammatilliseen perustutkintoon johtavan oppilaitosmuotoisena ja oppisopimusmuotoisena järjestettävän opetussuunnitelmaperusteisen ja näyttötutkintoon valmistavan koulutuksen.

[4] Sisältää myös muun kuin tutkintoon johtavan koulutuksen opiskelijat.

[5] Sisältää ammattitutkintoon ja erikoisammattitutkintoon johtavan oppilaitosmuotoisen ja oppisopimusmuotoisen koulutuksen.

[6] Tilastokeskuksen tiedonkeruuseen perustuva opiskelijamäärä. Osa opiskelijamäärän lisäyksestä johtuu vuoden 2004 alussa tilastoinnissa tapahtuneista muutoksista.

[7] Valtionosuusjärjestelmän mukainen keskimääräinen vuosiopiskelijamäärä.

[8] Lähde AMKOTA-tietokanta.

[9] Sisältää alemman ja ylemmän korkeakoulututkinnon opiskelijat ja tutkinnot, lähde KOTA-tietokanta.

[10] Sisältää kaikki jatkotutkinto-opiskelijat (myös lisensiaattitutkinnon), lähde KOTA-tietokanta.

Taide- ja kulttuuripolitiikka

Taide- ja kulttuuripolitiikalla edistetään kansallisesti ja kansainvälisesti luovuutta, kulttuurista moninaisuutta ja tasa-arvoa. Kulttuuripolitiikalla vaikutetaan myös hyvinvointi-, alue- ja innovaatiopolitiikan toteutumiseen. Tavoitteena on varmistaa luovuuden edellytysten ja kulttuuristen oikeuksien toteutuminen sekä taiteen ja kulttuurin laatu ja saatavuus. Tavoitteen saavuttamiseksi

vahvistetaan kulttuuritoiminnan taloudellista perustaa.

Taiteen ja luovuuden edellytysten parantaminen

Vahvistetaan taiteellisen ja muun luovuuden edellytyksiä, osaamista ja kehittymistä yhteiskunnassa. Korkean ammatillisen taiteen laatu turvataan pyrkimällä parantamaan tekijöiden toiminta-edellytyksiä.

Kulttuuriperinnön säilyttäminen, suojelu ja aktiivinen käyttö

Kulttuuriympäristöä vaalitaan edistäen myös kohteiden taloudellista hyödyntämistä. Kulttuuriperinnön säilyttämistä ja digitaalista tallentamista sekä saatavuutta tietoverkkojen kautta parannetaan. Kulttuurin muistiorganisaatioita kehitetään.

Kulttuuripalvelut ja niiden käyttö sekä hyödyntäminen

Varaudutaan väestökehityksen aiheuttamiin vaikutuksiin taiteen ja kulttuurin palveluissa. Taiteen ja kulttuurin saavutettavuutta sekä etnisten ryhmien ja vammaisten osallisuutta ja kulttuuritoiminnan edellytyksiä kehitetään.

Lasten ja nuorten taiteen ja kulttuuripalveluiden edistäminen

Edistetään lasten ja nuorten taidetta, lapsille ja nuorille suunnattuja kulttuuripalveluja sekä luovaa toimintaa. Kehitetään lasten ja nuorten turvallista mediaympäristöä.

Kulttuurin tuotannon ja viennin edistäminen

Taiteen ja kulttuurin eri alojen infrastruktuuria kehitetään. Monipuolisen taiteen ja kulttuurin tarjontaa ja taloudellista hyödyntämistä edistetään. Vahvistetaan luovaa taloutta kilpailukyvyn ja työllisyyden parantamiseksi. Edistetään toimialojen liiketaloudellista osaamista ja kulttuurivientiä. Tekijänoikeusjärjestelmän toimivuutta kehitetään ja siihen liittyvää osaamista lisätään.

Taiteen ja kulttuurin tunnuslukuja	2004 toteutuma	2005 toteutuma	2007 arvio
Teatteri- ja orkesterilain piiriin kuuluvien teattereiden ja Kansallisteatterin katsojat, 1 000 henk.	2 490	2 438	2 500
Teattereille myönnetyt henkilötyövuodet[1)]	2 413	2 459	2 469
Museoiden kävijämäärät valtionosuuden piirissä ja muissa päätoimisesti hoidetuissa museoissa, 1 000 henk.	4 723	4 578	4 600
Museoille myönnetyt henkilötyövuodet[1)]	1 028	1 072	1 158
Sinfoniaorkesterien[2)] ja Kansallisoopperan kuulijat, 1 000 henk.	952	1 015	1 100
Orkestereille myönnetyt henkilötyövuodet[1)]	1 011	1 027	1 033
Kotimaiset pitkien elokuvien ensi-illat	13	12	12
Kotimaisten pitkien dokumenttielokuvien ensi-illat	6	4	3
Yleisten kirjastojen kokonaislainaus, 1 000 kpl	109 750	105 570	105 000
Sivukirjastojen määrä	456	456	470

[1)] Valtionosuuden perusteena käytettävät laskennalliset henkilötyövuodet

[2)] Sisältää kaksi valtionosuusjärjestelmään kuulumatonta orkesteria.

Liikuntapolitiikka

Liikuntapolitiikalla tuetaan väestön hyvinvointia ja terveyttä koko elämänkaaren aikana.

Väestön hyvinvoinnin, terveyden ja toimintakyvyn edistäminen

Kannustetaan kaiken ikäisiä säännölliseen liikkumiseen ja tuodaan esille liikunnan huomioon ottaminen koulutuksessa ja yhdyskuntasuunnittelussa. Tavoitetta toteutetaan terveysliikuntaa edistävillä ohjelmilla sekä tukemalla liikuntajärjestöjen toimintaa ja laajoja väestöryhmiä palvelevaa liikuntapaikkarakentamista.

Yhteiskunnallisen osallisuuden ja osallistumisen vahvistaminen

Tuetaan paikallistasoisten vapaaehtoistoimijoiden koulutuksen kehittämistä osana liikunnan koulutusjärjestelmää. Kehitetään koulutustoiminnan laatua ja sisältöä lasten ja nuorten, terveysliikunnan ja huippu-urheilun tarpeisiin.

Kansainväliseen menestykseen tähtäävän sekä eettisesti ja yhteiskuntavastuullisesti toimivan huippu-urheilun tukeminen

Huippu-urheilun toimintaedellytyksiä parannetaan tukemalla valmennusjärjestelmien kehittämistä ja valmennuksen tehostamista, vammaishuippu-urheilun integrointia sekä antidoping -toimintaa.

Liikunnan tunnuslukuja	2004 toteutuma	2005 toteutuma	2007 arvio
Terveytensä kannalta riittävästi (2 krt/vko) liikkuvat 15—64-vuotiaat, %			
— miehet	61	60	61
— naiset	65	68	69

Liikunnan vapaaehtois- ja kansalaistoimintaan osallistuminen, henkilöä	1997—1998	2001—2002	2006
Kaikki	509 000	510 000	530 000
— miehet	291 000	291 000	296 000
— naiset	218 000	219 000	234 000

Nuorisopolitiikka

Nuorisopolitiikalla edistetään nuorten aktiivista kansalaisuutta, tuetaan nuorten sosiaalista vahvistumista sekä parannetaan nuorten kasvu- ja elinoloja.

Nuorten aktiivisen kansalaisuuden tukeminen

Tavoitteena on edistää nuorten aktiivista toimintaa yhteiskunnassa. Nuorille luodaan edellytyksiä harrastuksiin ja yhteistoimintaan sekä vaikutuskanavia yhteiskunnalliseen toimintaan. Tavoitteena on, että nuoret äänestävät valtakunnallisissa vaaleissa yhtä aktiivisesti kuin muu väestö.

Nuorten sosiaalinen vahvistaminen

Sosiaalinen vahvistaminen keskittyy syrjäytymisen riskiryhmissä oleviin nuoriin. Nuorten elämäntaitoja parannetaan erilaisin toimenpitein. Nuorten työpajatoiminnan tavoitteena on nuorisotyöttömyyden vähentäminen. Ehkäisevällä päihde- ja huumetyöllä pyritään vähentämään nuorten huumeiden ja alkoholin käyttöä ja kokeilua.

Nuorten kasvu- ja elinolojen parantaminen

Nuorten kasvu- ja elinoloja parannetaan tavoitteena nuorten elinolojen saattaminen samalle tasolle muiden väestöryhmien kanssa.

Nuorten työpajatoiminta	2004 toteutuma	2005 toteutuma	2007 arvio
Työpajat, lkm	236	230	230
Nuoret työpajoissa, lkm (6 kk:n jaksoissa)	7 000	7 050	8 000
Koulutukseen, työhön tai muuhun ohjattuun toimintaan sijoittuneet, %	50	66	66
Nuorisotyöttömät, lkm	34 800	30 500	24 000

Valtionosuudet opetusministeriön hallinnonalalla (1 000 euroa)

		2005 tilinpäätös	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys	2006/2007 muutos
29.10.30	Yleissivistävä koulutus	1 725 485	1 854 440	1 838 630	-15 810
29.20.30	Ammatillinen koulutus	425 961	500 397	513 883	13 486
29.20.31	Oppisopimuskoulutus	110 116	101 727	112 211	10 484
29.30.30	Kansalaisopistot	76 394	78 100	79 567	1 467
29.30.31	Ammatillinen lisäkoulutus	109 145	112 790	116 419	3 629
29.30.50	Kansanopistot	45 593	46 847	47 251	404
29.30.51	Ammatilliset erikoisoppilaitokset	15 776	18 169	18 008	-161
29.30.55	Opintokeskukset	13 161	11 938	11 561	-377
29.30.56	Kesäyliopistot	4 253	4 511	4 509	-2
29.40.30	Ammattikorkeakoulut	339 629	358 704	362 333	3 629
29.80.30 ja 52	Kirjastot	90 147	91 235	110 956	19 721
29.80.31 ja 52	Teatterit ja orkesterit	44 040	45 529	46 665	1 136
29.80.32 ja 52	Museot	18 113	18 987	19 353	366
29.80.33	Kuntien kulttuuritoiminta	6 080	5 000	5 541	541
29.90.50 ja 52	Liikunnan koulutuskeskukset	14 276	16 708	17 031	323
29.90.50	Kuntien liikuntatoimi	15 435	16 712	16 872	160
29.91.50	Kuntien nuorisotyö	6 099	7 073	7 073	-
Yhteensä		3 059 703	3 288 867	3 327 863	38 996
Arvio valtionosuuksien jakautumisesta					
Kunnat ja kuntayhtymät (77 %)		2 355 971	2 532 428	2 562 455	30 027
— Kunnat		1 295 784	1 392 835	1 409 350	16 515
— Kuntayhtymät		1 060 187	1 139 593	1 153 105	13 512
Yksityiset (23 %)		703 732	756 439	765 408	8 969

Luvun 26.97 perusteluihin viitaten valtionosuuksissa on otettu huomioon kuntien valtionosuuslain mukainen osuus verotuloihin perustuvista valtionosuuksien tasauslisistä ja -vähennyksistä sekä siirtymätasauksista. Tasausten perusteella on tehty 5 781 000 euron lisäys momentille 29.10.30 ja 288 000 euron lisäys momentille 29.80.30. Tasauserien yhteisvaikutus pääluokan 29 osalta on nettomäärältään 6 069 000 euroa.

Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarat

Arpajaislain (1047/2001) mukaan raha-arpajaisten sekä veikkaus- ja vedonlyöntipelien tuotto käytetään urheilun ja liikuntakasvatuksen, tieteen, taiteen ja nuorisotyön edistämiseen. Mainittuja pelejä toimeenpanevan rahapeliyhteisön asianomaisen tilikauden voittoa sekä voittovaroista myönnetyistä lainoista kertyviä kuoletuksia ja korkoja vastaavaksi arvioitu määräraha otetaan vuosittain valtion talousarvioon. Veikkausvoittovarat muodostavat keskeisen rahoituslähteen mainituilla sektoreilla.

Veikkaus Oy:n tulouttamistavoitteeksi on asetettu 397,7 milj. euroa. Tämän ylittävä tuotonkasvu siirretään yhtiön käyttörahastoon tulevien vuosien tasaisen kertymän varmistamiseksi.

Voittovaroista ehdotetaan myönnettäväksi momentilta 29.60.53 tieteen tukemiseen 77,3 milj. euroa, momentilta 29.80.52 taiteen tukemiseen 188,8 milj. euroa, momentilta 29.90.50 liikunnan tukemiseen 100,2 milj. euroa ja momentilta 29.91.50 nuorisonkasvatustyön tukemiseen 36,1 milj. euroa. Momentin 29.80.52 määrärahasta ehdotetaan käytettäväksi kirjastojen valtionosuuksiin

36,5 milj. euroa, mikä kattaa 33 % kirjastojen käyttökustannusten valtionosuuksista. Tämä on raha-arpajaisten sekä veikkaus- ja vedonlyöntipelien tuoton käyttämisestä annetun lain (1054/2001) 2 §:n mukainen enimmäisosuus.

Tieteen, taiteen, liikunnan ja nuorisotyön valtionrahoituksen määräksi luvuissa 29.60, 80, 90 ja 91 ehdotetaan yhteensä 801,0 milj. euroa, mistä veikkausvoittovarojen osuus on 50,2 %.

Veikkausvoittovarat ja samoihin tarkoituksiin myönnetyt muut määrärahat, milj. euroa

	2002 TP	2003 TP	2004 TP	2005 TA	2006 TA	2007 TAE	2007 %-osuus (ilman kirjastoa)
Kirjastojen käyttökustannusten valtionosuus	80,1	87,0	87,3	89,8	90,9	111,0	
— veikk.varat	35,5	58,6	59,0	48,5	40,0	36,5	
— budj.varat	44,5	28,4	28,3	41,3	50,9	74,5	
Tiede	188,9	210,5	238,9	241,1	258,3	270,2	
— veikk.varat	76,2	75,8	75,7	75,7	75,7	77,3	21,1
— budj.varat	112,7	134,7	163,2	165,4	182,6	192,9	
Taide	222,2	227,0	243,2	259,5	270,3	277,4	
— veikk.varat	144,2	130,1	128,6	136,7	146,4	152,3	41,6
— budj.varat	78,0	96,9	114,6	122,8	123,9	125,1	
Liikunta	84,4	85,7	90,0	93,0	96,4	101,5	
— veikk.varat	83,3	83,9	88,1	89,9	95,1	100,2	27,4
— budj.varat	1,0	1,9	1,9	3,1	1,3	1,3	
Nuoriso	22,0	22,3	30,7	34,5	39,0	40,8	
— veikk.varat	20,3	20,7	28,5	31,6	34,2	36,1	9,9
— budj.varat	1,6	1,6	2,2	2,8	4,7	4,7	
Veikkausvoittovarat yhteensä ilman kirjastoa	324,0	310,5	320,9	333,9	351,4	365,9	100,0
Veikkausvoittovarat yhteensä	359,5	369,1	379,9	382,4	391,4	402,4	

Eräisiin käyttötarkoituksiin varatut määrärahat veikkausvoittovaroista ja muilta talousarvion momenteilta (euroa)

	Veikkaus-voittovarat	Yleiset budjettivarat	Yhteensä
Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen toimintamenot	2 375 000	2 730 000	5 105 000
Suomen Akatemian tutkimusmäärärahat	58 500 000	130 011 000	188 511 000
Valtionosuus ja -avustus teattereille ja orkestereille	32 853 000	13 812 000	46 665 000
Valtionosuus ja -avustus museoille	14 883 000	4 470 000	19 353 000
Valtionosuus ja -avustus kirjastoille	36 505 000	74 451 000	110 956 000
Entistämis- ja korjausavustukset	1 075 000	1 160 000	2 235 000

Taidetoimikuntien toimintamenoihin sekä alueellisille taidetoimikunnille käytettäväksi taiteen edistämiseen	4 320 000	3 366 000	7 686 000
Liikunnan koulutuskeskukset	15 689 000	1 342 000	17 031 000
Nuorten työpajatoiminnan kehittäminen ja syrjäytymisen ehkäisy	1 600 000	4 723 000	6 323 000

Kirkollisasiat

Opetusministeriön toimialaan kuuluvat evankelis-luterilainen kirkko, ortodoksinen kirkkokunta sekä muut uskonnolliset yhdyskunnat. Lisäksi toimialaan kuuluu hautaustoimen yleinen järjestäminen, jossa lähtökohtana on uskonnonvapauden ja yhdenvertaisuuden sekä arvokkuuden ja kunnioittavuuden toteutuminen.

Tavoitteena on

— turvata suotuisat toimintaedellytykset evankelis-luterilaiselle kirkolle, ortodoksiselle kirkkokunnalle ja muille uskonnollisille yhdyskunnille ja

— edistää mahdollisuuksia uskonnon tunnustamiseen ja harjoittamiseen sekä muilla tavoin edistää uskonnonvapauden toteutumista.

Tuottavuusohjelman vaikutukset

Julkisen sektorin tuottavuuden lisääminen on osa hallitusohjelmaan kirjattua hallituksen talouspoliittista strategiaa. Vuosia 2007—2011 koskeva kehyspäätös sisältää tuottavuuden kehittämisen toimenpiteitä, joiden tuloksena valtion henkilöstötarve vähenee opetusministeriön hallinnonalalla kehyskaudella 1 300 henkilötyövuodella, mikä on 3,5 % nykyhenkilöstöstä. Tuottavuusohjelman toimenpiteitä selvitetään yksityiskohtaisemmin asianomaisten lukujen yhteydessä.

Talousarvioesityksen rakennetta on muutettu yhdistämällä eräitä lukuja ja momentteja sekä muuttamalla eräiden lukujen keskinäistä järjestystä.

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2005—2007

		v. 2005 tilinpäätös 1000 €	v. 2006 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2007 esitys 1000 €	Muutos 2006—2007 1000 €	%
01.	**Hallinto, kirkollisasiat ja toimialan yhteiset menot**	**256 607**	**277 852**	**277 653**	**- 199**	**- 0**
21.	Opetusministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	21 974	22 275	23 964	1 689	8
(22.)	Kehittämistoiminta (siirtomääräraha 3 v)	3 785	3 694	—	- 3 694	- 100
23.	Opetushallituksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	18 748	18 827	18 991	164	1
25.	Kansainvälinen yhteistyö (siirtomääräraha 2 v)	6 019	5 966	4 566	- 1 400	- 23
26.	Eräät kopiointi- ja käyttöoikeuskorvaukset (siirtomääräraha 2 v)	10 063	10 563	13 063	2 500	24
27.	Kansainvälisen henkilövaihdon keskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	7 932	7 931	7 995	64	1
29.	Opetusministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	127 923	135 000	135 000	—	—

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2005—2007

		v. 2005 tilinpäätös 1000 €	v. 2006 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2007 esitys 1000 €	Muutos 2006—2007 1000 €	%
50.	Eräät avustukset (kiinteä määräraha)	485	485	485	—	—
51.	Avustukset kirkolliseen ja uskonnolliseen toimintaan (kiinteä määräraha)	2 572	2 564	2 341	- 223	- 9
62.	EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus opetusministeriön osalta (arviomääräraha)	53 706	68 554	68 266	- 288	- 0
66.	Rahoitusosuudet kansainvälisille järjestöille (arviomääräraha)	1 900	1 943	1 982	39	2
70.	Kaluston hankinta (siirtomääräraha 3 v)	1 500	50	1 000	950	1 900
(05.)	**Kirkollisasiat**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
(07.)	**Opetushallitus**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
(08.)	**Kansainvälinen yhteistyö**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
(10.)	**Yliopisto-opetus ja -tutkimus**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
10.	**Yleissivistävä koulutus**	**1 842 579**	**1 969 612**	**1 939 029**	**- 30 583**	**- 2**
21.	Valtion yleissivistävän koulutuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	42 724	43 202	43 523	321	1
22.	Ylioppilastutkintolautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	—	—	6	6	0
25.	Yleissivistävän koulutuksen kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)	3 649	4 149	9 249	5 100	123
30.	Valtionosuus ja -avustus yleissivistävän koulutuksen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	1 725 485	1 854 440	1 838 630	- 15 810	- 1
34.	Valtionosuus oppilaitosten perustamiskustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)	70 200	67 300	47 100	- 20 200	- 30
51.	Valtionavustus järjestöille (kiinteä määräraha)	521	521	521	—	—
(20.)	**Ammattikorkeakouluopetus**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
20.	**Ammatillinen koulutus**	**573 348**	**639 305**	**662 634**	**23 329**	**4**
21.	Valtion ammatillisen koulutuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	31 366	31 376	31 615	239	1
24.	Työpaikalla tapahtuva oppiminen (siirtomääräraha 2 v)	3 026	3 026	3 026	—	—
25.	Ammatillisen koulutuksen kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)	1 499	1 499	1 899	400	27
30.	Valtionosuus ja -avustus ammatillisen koulutuksen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	425 961	500 397	513 883	13 486	3
31.	Valtionosuus oppisopimuskoulutukseen (arviomääräraha)	110 116	101 727	112 211	10 484	10
(76.)	Kiinteistöjen hankinta (siirtomääräraha 3 v)	1 380	1 280	—	- 1 280	- 100

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2005—2007

		v. 2005 tilinpäätös 1000 €	v. 2006 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2007 esitys 1000 €	Muutos 2006—2007 1000 €	%
30.	**Ammatillinen lisäkoulutus ja vapaa sivistystyö**	**319 244**	**331 056**	**339 998**	**8 942**	**3**
21.	Opetusalan koulutuskeskuksen toiminta-menot (siirtomääräraha 2 v)	412	412	424	12	3
22.	Opetustoimen henkilöstökoulutus ja eräät muut menot (siirtomääräraha 2 v)	14 404	14 004	14 004	—	—
25.	Aikuiskoulutuksen kehittäminen (siirto-määräraha 2 v)	2 927	2 927	2 927	—	—
30.	Valtionosuus kansalaisopistojen käyttö-kustannuksiin (arviomääräraha)	76 394	78 100	79 567	1 467	2
31.	Valtionosuus ja -avustus ammatilliseen lisäkoulutukseen (arviomääräraha)	109 145	112 790	116 419	3 629	3
34.	Valtionavustus aikuisten koulutustason kohottamisohjelmaan (siirtomääräraha 3 v)	28 000	30 000	35 000	5 000	17
50.	Valtionosuus kansanopistojen käyttö-kustannuksiin (arviomääräraha)	45 593	46 847	47 251	404	1
51.	Valtionosuus ammatillisten erikoisoppi-laitosten käyttökustannuksiin (arviomäärä-raha)	15 776	18 169	18 008	- 161	- 1
52.	Valtionosuus ja -avustus aikuiskoulutuksen perustamiskustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)	2 000	2 000	1 000	- 1 000	- 50
53.	Valtionavustus järjestöille (kiinteä määrä-raha)	7 179	9 358	9 328	- 30	- 0
55.	Valtionosuus opintokeskusten käyttö-kustannuksiin (arviomääräraha)	13 161	11 938	11 561	- 377	- 3
56.	Valtionosuus kesäyliopistojen käyttö-kustannuksiin (arviomääräraha)	4 253	4 511	4 509	- 2	- 0
(40.)	**Yleissivistävä koulutus**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
40.	**Ammattikorkeakouluopetus**	**346 583**	**365 158**	**367 711**	**2 553**	**1**
22.	Ammattikorkeakoululaitoksen yhteiset menot (siirtomääräraha 3 v)	4 886	4 386	3 310	- 1 076	- 25
25.	Ammattikorkeakoulujen kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)	2 068	2 068	2 068	—	—
30.	Valtionosuus ja -avustus kunnallisten ja yksityisten ammattikorkeakoulujen käyttö-kustannuksiin (arviomääräraha)	339 629	358 704	362 333	3 629	1
50.	**Yliopisto-opetus ja -tutkimus**	**1 333 334**	**1 352 984**	**1 396 849**	**43 865**	**3**
21.	Yliopistojen toimintamenot (siirtomäärä-raha 2 v)	1 237 436	1 258 053	1 289 052	30 999	2
22.	Yliopistolaitoksen yhteiset menot (siirto-määräraha 3 v)	24 051	22 599	22 043	- 556	- 2
23.	Kansalliskirjaston toimintamenot (siirto-määräraha 2 v)	—	—	13 277	13 277	0
24.	Harjoittelukoulujen toimintamenot (siirto-määräraha 2 v)	71 847	72 332	72 477	145	0
(60.)	**Ammatillinen koulutus**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2005—2007

		v. 2005 tilinpäätös 1000 €	v. 2006 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2007 esitys 1000 €	Muutos 2006—2007 1000 €	%
60.	**Tiede**	**241 101**	**258 371**	**270 238**	**11 867**	**5**
21.	Suomen Akatemian toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	31 966	31 827	32 034	207	1
22.	Arkistolaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	13 777	13 843	14 131	288	2
23.	Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	2 787	2 788	2 730	- 58	- 2
24.	Varastokirjaston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	1 513	1 522	1 520	- 2	- 0
25.	Eräiden teosten laatiminen ja hankkiminen (siirtomääräraha 2 v)	300	200	150	- 50	- 25
50.	Suomen Akatemian tutkimusmäärärahat (siirtomääräraha 3 v)	103 873	120 132	130 011	9 879	8
53.	Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarat tieteen edistämiseen (arviomääräraha)	75 733	75 739	77 342	1 603	2
66.	Rahoitusosuudet kansainvälisille järjestöille (arviomääräraha)	11 151	12 320	12 320	—	—
(69.)	**Ammatillinen lisäkoulutus ja vapaa sivistystyö**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
70.	**Opintotuki**	**736 320**	**776 765**	**766 854**	**- 9 911**	**- 1**
22.	Opintotuen muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	600	599	622	23	4
52.	Opintolainojen valtiontakaus ja korkotuki (arviomääräraha)	23 206	27 100	23 000	- 4 100	- 15
55.	Opintoraha ja asumislisä (arviomääräraha)	660 656	698 700	690 932	- 7 768	- 1
57.	Korkeakouluopiskelijoiden ateriatuki (arviomääräraha)	20 213	20 000	20 300	300	2
58.	Avustus vuokrakustannusten korvaamiseen (siirtomääräraha 2 v)	3 728	3 866	4 000	134	3
59.	Lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulumatkatuki (arviomääräraha)	27 918	26 500	28 000	1 500	6
80.	**Taide ja kulttuuri**	**351 996**	**363 876**	**388 399**	**24 523**	**7**
21.	Taiteen keskustoimikunnan ja taidetoimikuntien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	3 354	3 357	3 366	9	0
22.	Valtion taidemuseon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	16 969	16 948	16 947	- 1	- 0
23.	Suomenlinnan hoitokunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	2 616	2 407	2 596	189	8
24.	Museoviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	16 040	16 743	16 745	2	0
25.	Näkövammaisten kirjaston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	6 091	6 178	7 018	840	14
26.	Suomen elokuva-arkiston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	3 455	3 464	3 494	30	1

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2005—2007

		v. 2005 tilinpäätös 1000 €	v. 2006 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2007 esitys 1000 €	Muutos 2006—2007 1000 €	%
27.	Valtion elokuvatarkastamon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	544	547	555	8	1
28.	Venäjän ja Itä-Euroopan instituutin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	805	806	402	- 404	- 50
30.	Valtionosuudet ja -avustukset yleisten kirjastojen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	41 609	51 274	74 451	23 177	45
31.	Valtionosuus ja -avustus teattereiden ja orkestereiden käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	15 594	13 667	13 812	145	1
32.	Valtionosuudet ja -avustukset museoille (arviomääräraha)	4 098	4 471	4 470	- 1	- 0
33.	Valtionosuus ja -avustus kuntien kulttuuritoimintaan (arviomääräraha)	6 080	5 000	5 541	541	11
34.	Valtionosuus yleisten kirjastojen perustamiskustannuksiin (arviomääräraha)	6 000	7 000	5 800	- 1 200	- 17
40.	Korvaus Suomenlinnan Liikenne Oy:lle (arviomääräraha)	192	252	252	—	—
50.	Eräät avustukset (siirtomääräraha 3 v)	10 345	10 215	8 395	- 1 820	- 18
51.	Apurahat taiteilijoille, kirjailijoille ja kääntäjille (arviomääräraha)	10 629	11 062	11 088	26	0
52.	Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarat taiteen edistämiseen (arviomääräraha)	185 280	186 380	188 829	2 449	1
53.	Valtionavustus tilakustannuksiin (kiinteä määräraha)	15 135	16 465	16 795	330	2
54.	Valtionavustus Suomen Kansallisteatterin peruskorjauksen lainanhoitokuluihin (kiinteä määräraha)	3 560	3 534	3 627	93	3
70.	Kaluston hankinta (siirtomääräraha 3 v)	500	1 000	1 110	110	11
72.	Valtion taidemuseon kokoelmien kartuttaminen (siirtomääräraha 3 v)	589	589	589	—	—
75.	Perusparannukset ja talonrakennukset (siirtomääräraha 3 v)	2 500	2 500	2 500	—	—
95.	Kulttuuriympäristön suojelusta aiheutuvat menot (arviomääräraha)	11	17	17	—	—
(88.)	**Tiede**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
(90.)	**Taide ja kulttuuri**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
90.	**Liikuntatoimi**	**93 007**	**96 385**	**101 550**	**5 165**	**5**
50.	Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarat urheilun ja liikuntakasvatuksen edistämiseen (arviomääräraha)	89 940	95 077	100 208	5 131	5
52.	Valtionosuus liikunnan koulutuskeskuksille (kiinteä määräraha)	1 867	1 308	1 342	34	3
(53.)	Avustus Yleisurheilun MM 2005 -kisojen mediajärjestelyjen kustannuksiin (kiinteä määräraha)	1 200	—	—	—	—

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2005—2007

		v. 2005 tilinpäätös 1000 €	v. 2006 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2007 esitys 1000 €	Muutos 2006—2007 1000 €	%
91.	**Nuorisotyö**	**34 478**	**38 951**	**40 799**	**1 848**	**5**
50.	Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarat nuorisotyön edistämiseen (arviomääräraha)	31 630	34 228	36 076	1 848	5
51.	Nuorten työpajatoiminta ja ehkäisevä huumetyö (siirtomääräraha 2 v)	2 848	4 723	4 723	—	—
(98.)	**Liikuntatoimi**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
(99.)	**Nuorisotyö**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
	Yhteensä	**6 128 598**	**6 470 315**	**6 551 714**	**81 399**	**1**
	Henkilötyövuosien kokonaismäärä	34 710	34 990	34 990[1)]		

[1)] Sisältää Suomen Akatemian tutkimusmäärärahojen lisäyksen vaikutuksen.

01. (29.01, 05, 07, 08, osa ja 10, osa) Hallinto, kirkollisasiat ja toimialan yhteiset menot

Selvitysosa: Opetusministeriö vastaa osana valtioneuvostoa koulutus-, tiede-, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan kehittämisestä ja kansainvälisestä yhteistyöstä. Ministeriö edistää sivistystä, luo edellytyksiä osaamiselle, elinikäiselle oppimiselle ja luovuudelle sekä kansalaisten osallistumiselle ja hyvinvoinnille.

Opetusministeriön toimintaprosessit ja niille asetetut tavoitteet edistävät koulutus-, tiede-, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan toimialan yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteiden toteutumista.

Opetusministeriö asettaa toiminnalleen seuraavat tulostavoitteet:

Tuotokset ja laadunhallinta

1. Opetusministeriön toiminnan laatu on korkeatasoista. Käynnistetään opetusministeriön laatukriteerien määrittely ja jatketaan riskienhallinnan kehittämistä.

2. Opetusministeriön strategiatyö on tavoitteellista ja toimintaa ohjaavaa. Käynnistetään opetusministeriön strategiatyön uudistaminen.

3. Opetusministeriön lainsäädäntötyö täyttää valtioneuvoston asettamat laatuvaatimukset. Vahvistetaan suunnitelmallisuutta, yhteistyötä ja osaamista lainsäädännön valmistelussa.

4. Opetusministeriön ja sen hallinnonalan toiminnan ja talouden suunnittelu sekä seuranta on systemaattista ja kokonaisvaltaista kattaen sekä kansallisen että kansainvälisen toiminnan. Suunnittelu- ja seurantajärjestelmää kehitetään ja selkeytetään.

5. Opetusministeriön toimialan ohjaus edistää yhteiskunnallisen vaikuttavuuden ja toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteiden toteutumista.

Toiminnallinen tehokkuus

6. Luodaan edellytyksiä opetusministeriön tuottavuuden paranemiselle. Toteutetaan opetusministeriön hallinnonalan tuottavuusohjelman mukaisesti palvelukeskushanketta, hankinta- ja toimitilastrategioita sekä jatketaan tuottavuuden mittauksen kehittämistä. Verkko- ja verkkotoimintastrategian toteuttamista jatketaan tavoitteena siirtyä pääsääntöisesti sähköisiin prosesseihin vuonna 2010.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

7. Opetusministeriön henkilöstömäärää vähennetään strategisten tavoitteiden mukaisesti hyödyntämällä erityisesti eläköitymistä ja muuta vaihtuvuutta. Rekrytoinnissa kiinnitetään huomiota organisaation uusiutumiskykyyn.

8. Otetaan käyttöön osaamisen kehittämisjärjestelmä, jonka painopisteenä on osaamisen laaja-alaisuus sekä tutkimuksellisen ja kokemuksellisen tiedon hyödyntäminen.

9. Varmistetaan työhyvinvoinnin seuranta- ja kehittämisprosessin toimivuus muutostilanteissa.

Opetusministeriön henkilöstötavoitteet

	2004 toteutuma	2005 toteutuma	2007 tavoite
— Henkilötyövuodet	329	330	333
— Työtyytyväisyysindeksi vähintään	3,4	3,4	3,4
— Johtajuusindeksi vähintään	-	3,5	3,5

21. Opetusministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 23 964 000 euroa.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	21 472	22 455	24 144
Bruttotulot	128	180	180
Nettomenot	21 344	22 275	23 964
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	4 013		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	4 643		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Uusi palkkausjärjestelmä	84
Virka- ja työehtosopimus	140
Tuottavuustoimenpiteet	-176
Siirto 1 htv momentille 26.05.21	-44
Siirto 1 htv momentille 29.01.23	-48
Vuokrat	374
Kehittämishankkeet sekä mm. koulutuksen arviointi momentilta 29.01.(22)	994
VEL-maksun hoitokuluosuus	65
Muuttokustannukset (kertameno)	300
Yhteensä	1 689

Määrärahasta on tarkoitus rahoittaa tietoyhteiskuntaohjelmaa.

2007 talousarvio	23 964 000
2006 talousarvio	22 275 000
2005 tilinpäätös	21 974 000

(22.) Kehittämistoiminta (siirtomääräraha 3 v)

Selvitysosa: Momentti ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta ja sen määrärahasta 994 000 euroa budjetoitavaksi momentille 29.01.21.

2006 talousarvio	3 694 000
2005 tilinpäätös	3 785 000

23. (29.07.21) Opetushallituksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 18 991 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

1) oppimateriaalin kehittämiseen,

2) ruotsinkielisen ja muun vähälevikkisen oppimateriaalin tuottamiseen,

3) 258 000 euroa avustuksena saamelaiskäräjille jaettavaksi saamenkielisen oppimateriaalin tuottamiseen.

S e l v i t y s o s a : Opetushallituksen tehtävänä on vastata toimialaansa kuuluvan koulutuksen kehittämisestä, edistää koulutuksen tuloksellisuutta ja kansainvälistymistä, seurata koulutuksen järjestämistä sekä huolehtia erikseen säädetyistä tehtävistä.

Opetusministeriö asettaa Opetushallitukselle seuraavat tavoitteet:

Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tukeminen

1) Määritellään *tulevaisuuden oppimisen ja oppimisympäristöjen kehittämisen linjaukset*. Laaditaan opetussuunnitelmien perusteita ja tuetaan niiden toteutumista. Laaditaan tarvittavat tutkintojen perusteet. Edistetään oppilaiden ja opiskelijoiden hyvinvointia. Tuetaan koko ikäluokan oppimista erityisesti varhaisen puuttumisen toimenpitein. Tehostetaan toimenpiteitä koulutuksen läpäisyn parantamiseksi.

2) Kehitetään *suomenruotsalaista koulutusta* ottaen huomioon kulttuuri-identiteettiin kasvamisen erityistarpeet ja tasavertaiset koulutusmahdollisuudet. Lisätään ruotsin kielen opiskelun kiinnostavuutta. Selvitetään ruotsin kielen opetuksen tarjontaa suhteessa kielilainsäädännön tavoitteisiin.

3) Edistetään *koulutusjärjestelmän tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta* tuottamalla tietoa ja arviointeja koulutuksen kehittämisen tueksi. Kehitetään tietotuotantoa ja laadunhallintaa.

4) Kehitetään *koulutusjärjestelmän ylläpitoa ja kehittämistä tukevien kansallisten palveluiden* kustannustehokkuutta, kohdentuvuutta, kattavuutta ja laatua tuottavuusohjelman mukaisesti. Tuetaan koulutuksen järjestäjiä alueellisen yhteistyön kehittämisessä. Uudistetaan valtion oppilaitosten ohjausjärjestelmää.

5) Vastataan *EU:n ohjelmakauden 2000—2006 projektien* sulkemisesta ja valmistaudutaan tulevan ohjelmakauden projektien hallinnointiin.

Toiminnallinen tehokkuus

Tuottavuuden parantamiseksi jatketaan sähköisen asianhallinnan kehittämistä, palvelukeskushankkeen suunnittelua sekä tuloksellisuuden laskentatoimen suunnittelu- ja seurantavälineiden kehittämistä. Voimavaroja keskitetään erityisesti ydintehtävien hoitamiseen.

Maksullinen palvelutoiminta perustuu Opetushallituksen omaan asiantuntemukseen ja se palvelee omalta osaltaan strategisten painopisteiden toteutumista. Toiminta sisältää koulutus-, konsultointi- ja arviointihankkeita, oppimateriaali- ja julkaisutuotantoa sekä erilaisia julkisoikeudellisia ja muita suoritteita. Tavoitteena on säilyttää maksullisen toiminnan volyymi ja tulot edellisten vuosien tasolla, samalla kun toiminnan siirtyminen väistötiloihin aiheuttaa kustannusten väliaikaista kasvua.

Henkisten voimavarojen hallinta

	2004 toteutuma	2005 toteutuma	2007 tavoite
Henkilötyövuodet (mom. 29.01.23)	300	306	291
Henkilötyövuodet (muut momentit)	42	43	50
Työtyytyväisyysindeksi	3,15	-	3,4

Opetushallituksen viranomaissuoritteet, kpl

	2004 toteutuma	2005 toteutuma	2007 tavoite
Opetussuunnitelmien perusteet	7	5	20
Ammattitutkinnon perusteet	47	53	50
Oppimistulosten arviointi	3	3	3

Tavoitteena on lisätä työtyytyväisyyttä viraston organisaation muutosprosessien ja uuden strategian toimeenpanon avulla.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	27 255	26 037	26 201
Bruttotulot	7 566	7 210	7 210
Nettomenot	19 689	18 827	18 991
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	3 553		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	2 612		

Maksullisen palvelutoiminnan kustannusvastaavuus (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Julkisoikeudelliset suoritteet			
— Tuotot	2 675	2 520	2 400
— Kustannukset	2 580	2 520	2 400
— Kustannusvastaavuus %	104	100	100
Liiketaloudelliset suoritteet			
— Tuotot	4 469	4 500	4 500
— Kustannukset	3 727	3 760	3 900
— Kustannusvastaavuus %	120	120	115

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Uusi palkkausjärjestelmä	64
Virka- ja työehtosopimus	125
Toimitilakustannukset	226
Siirto 1 htv momentilta 29.01.21	48
Tuottavuustoimenpiteet	-364
VEL-maksun hoitokuluosuus	64
Yhteensä	163

2007 talousarvio	18 991 000
2006 talousarvio	18 827 000
2005 tilinpäätös	18 748 000

25. (29.08.25) Kansainvälinen yhteistyö (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 4 566 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) menoihin, jotka aiheutuvat osallistumisesta kansainvälisten järjestöjen toimintaan ja pohjoismaiseen kulttuuriyhteistyöhön,

2) kulttuurisopimusten ja vaihto-ohjelmien toimeenpanosta aiheutuviin menoihin,

3) ulkomaille suuntautuvan kulttuuri- ja sivistystoiminnan edellyttämiin palkkaus- ja ohjelmamenoihin tarkoitettujen avustusten ja apurahojen maksamiseen henkilöille ja yhteisöille, jotka edistävät opetus-, tiede- ja kulttuurivaihtoa sekä Suomen kulttuurin tunnetuksi tekemistä ulkomailla.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Koulutuksen ja tieteen toimialan kansainväliset hankkeet	1 186 000
Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisotoimen toimialan kansainväliset hankkeet	2 411 000
Muut kansainväliset hankkeet	969 000
Yhteensä	4 566 000

Momentin nimike on muutettu.

2007 talousarvio	4 566 000
2006 talousarvio	5 966 000
2005 tilinpäätös	6 019 000

26. Eräät kopiointi- ja käyttöoikeuskorvaukset (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 13 063 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) tekijänoikeuslakiin (404/1961) perustuvien kopiointi- ja muiden käyttökorvausten maksamiseen,

2) kopiointia, tallennusta ja käyttöoikeuksia koskevan tiedotus- ja selvitystoiminnan menojen maksamiseen,

3) enintään 2 000 000 euroa suojattujen teosten tekijöille maksettavan lainauskorvauksen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin.

Selvitysosa: Määrärahasta maksetaan tekijänoikeuslain nojalla tehtyyn sopimukseen perustuvia korvauksia oppilaitoksissa ja valtion virastoissa tapahtuvasta kopioinnista ja suojatun aineiston käytöstä.

Kohdassa 3 ehdotetun määrärahan tarkoituksena on, että Suomi täyttää yhteisölainsäädännön vaatimukset yleisistä kirjastoista tapahtuvasta lainauksesta suoritettavan korvauksen osalta. Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen tekijänoikeuslain 19 §:n 4 momentin muuttamisesta.

2007 talousarvio	13 063 000
2006 talousarvio	10 563 000
2005 tilinpäätös	10 063 000

27. (29.10.23) Kansainvälisen henkilövaihdon keskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomääräarahaa 7 995 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

1) enintään 144 000 euroa maksullisen palvelutoiminnan tukemiseen,

2) 1 684 000 euroa ulkomailla tapahtuvan Suomen kielen ja kulttuurin opetuksen järjestämiseen mukaan lukien ulkomaisissa yliopistoissa palvelevien yliopisto-opettajien ja muiden opetushallintoviranomaisten, yhteensä enintään 47 henkilön, palkkaukseen,

3) 2 802 000 euroa opiskelija-, harjoittelija-, opettaja-, nuoriso- ja asiantuntijavaihtoon myönnettäviin stipendeihin, apurahoihin ja avustuksiin.

Selvitysosa:

Toiminnallinen tuloksellisuus

Kansainvälisen henkilövaihdon keskus, CIMO (Centre for International Mobility)

— edistää kansainvälistä vuorovaikutusta suomalaisessa koulutuksessa ja työelämässä sekä kulttuuri- ja nuorisotoimen alueella,

— tukee toiminnallaan kansainvälisen liikkuvuuden lisäämistä ja suomalaisen koulutuksen ja kulttuurin kansainvälistä näkyvyyttä ja kilpailukykyä,

— toteuttaa stipendi- ja henkilövaihto-ohjelmia ja vastaa Euroopan Unionin koulutus-, kulttuuri- ja nuoriso-ohjelmien kansallisesta toimeenpanosta sekä pohjoismaisen Nordplus-ohjelman toimeenpanosta,

— järjestää neuvonta- ja tietopalvelua ja markkinoi suomalaista koulutusta kansainvälisesti, erityisinä painopistealueina ovat Venäjä ja Aasia,

— tukee Suomen kielen ja kulttuurin opetusta ulkomaisissa yliopistoissa,

— järjestää ulkomaisille yliopisto-opiskelijoille suomen kielen kursseja Suomessa sekä

— lisää tietotekniikan hyväksikäyttöä tiedotuksessa, neuvonnassa ja koulutuksessa.

Määrälliset tavoitteet

	2003 toteutuma	2005 toteutuma	2007 tavoite
Sokrates-ohjelmaan osallistuvat	10 051	11 937	13 880
— Suomesta lähtevät	4 561	5 319	7 880
— Suomeen saapuvat	5 490	6 618	6 000
EU:n nuoriso-ohjelmaan osallistuvat	4 996	4 567	4 300
Leonardo da Vinci-ohjelma	-	1 250	1 300
Kahdenvälinen ja monenkeskinen yhteistyö	1 074	677	830
— vaihto-ohjelmat	153	246	300
— muut stipendiohjelmat	921	431	530
North-South -kehitysmaaohjelma	-	207	180
Kv-harjoittelijavaihto[1)]	1 332	1 415	1 600
Suomen kielen ja kulttuurin edistäminen (kesäkurssiapurahat)	257	254	300

[1)] Sisältää myös CIMOn tukemien opiskelijajärjestöjen organisoiman harjoittelijavaihdon.

Päätösosan kohdassa 2 tarkoitetut palkkausmenot määräytyvät soveltuvin osin ulkomailla työskentelevien Suomen kielen ja kulttuurin yliopisto-opettajien ohjesäännön mukaisesti.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	9 758	9 821	9 885
Bruttotulot	2 173	1 890	1 890
Nettomenot	7 585	7 931	7 995
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	593		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	940		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Uusi palkkausjärjestelmä	19
Virka- ja työehtosopimus	29
VEL-maksun hoitokuluosuus	16
Yhteensä	64

2007 talousarvio	7 995 000
2006 talousarvio	7 931 000
2005 tilinpäätös	7 932 000

29. (29.01.19) Opetusministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 135 000 000 euroa.

2007 talousarvio	135 000 000
2006 talousarvio	135 000 000
2005 tilinpäätös	127 923 240

50. Eräät avustukset (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 485 000 euroa.

Käyttösuunnitelma	€
1. Svenska Finlands folkting -nimisestä järjestöstä annetun lain (1331/2003) mukainen valtionavustus	475 000
2. Paasikivi-Seuralle myönnettävä valtionavustus	10 000
Yhteensä	485 000

2007 talousarvio	485 000
2006 lisätalousarvio	50 000
2006 talousarvio	485 000
2005 tilinpäätös	485 000

51. (29.05.21 ja 50) Avustukset kirkolliseen ja uskonnolliseen toimintaan (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 2 341 000 euroa.

Käyttösuunnitelma	€
1. Avustus Ortodoksiselle kirkolle	1 983 000
2. Avustus Suomen Merimieskirkolle, eräiden siirtoväen sankarihautojen hoito ja kaatuneiden muiston vaaliminen sekä luovutetun alueen hautausmaiden kunnostaminen	358 000
— mistä Hampurin ja Lontoon merimieskirkkojen rakennusavustuksiin ja rakennuslainojen hoitoon (enintään)	152 000
Yhteensä	2 341 000

Suomen Merimieskirkolle myönnettävästä avustuksesta saa käyttää enintään 152 000 euroa Hampurin ja Lontoon merimieskirkkojen rakennusavustuksiin ja rakennuslainojen hoitoon edellyttäen että evankelis-luterilaisen kirkon keskusrahasto suorittaa vähintään vastaavat osuudet.

Selvitysosa: Hallitus on antanut eduskunnalle esityksen ortodoksista kirkkoa koskevan lainsäädännön kokonaisuudistukseksi. Ortodoksisen kirkon keskus- ja hiippakuntahallinnon ylläpito siirretään valtiolta ortodoksiselle kirkolle vuoden 2007 alusta lukien. Toimintamenoihin aiemmin myönnetty talousarviorahoitus korvataan vuosittain myönnettävällä valtionavulla.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon (1 000 euroa)	
Kustannustason muutos (1,2 %) kohdan 1 avustuksessa	22
VEL-maksun hoitokuluosuus	6
Yhteensä	28

2007 talousarvio	2 341 000
2006 talousarvio	2 564 000
2005 tilinpäätös	2 572 000

62. EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus opetusministeriön osalta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 68 266 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) ohjelmakauden 2000—2006 Euroopan aluekehitys- ja sosiaalirahastosta rahoitettavien tavoite 1-, 2- ja 3 -ohjelman sekä Equal-, Interreg- ja Urban-yhteisöaloitteiden ja innovatiivisten toimien hankkeiden valtion rahoitusosuuden maksamiseen,

2) ohjelmakauden 2007—2013 tavoite 2- ja 3 -ohjelmien hankkeiden valtion rahoitusosuuden maksamiseen,

3) teknisen avun ja edellä mainittujen ohjelmien toteuttamiseen tarvittavan henkilöstön palkkaamiseen yhdessä momenteilla 26.98.61 ja 34.05.61 olevien EU-osuuksien kanssa,

4) neuvoston asetuksen (EY) N:o 1260/1999 30 artiklasta (tukikelpoisuus) ja 39 artiklasta (varainhoitoa koskevat oikaisut) johtuvien velvoitteiden maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Valtuus:

Vuonna 2007 saa uusia myöntämispäätöksiä tehdä yhteensä 38 771 000 eurolla.

Mikäli vuoden 2006 myöntämisvaltuutta on jäänyt käyttämättä, saa käyttämättä jääneestä osasta tehdä myöntämispäätöksiä vuonna 2007.

Selvitysosa: Huolehditaan ohjelmakausien 2000—2006 ja 2007—2013 EU:n rakennerahasto-ohjelmien tehokkaasta toimeen-

panosta ja koordinoinnista. Tavoitteena on tukea kansallista koulutus- ja kulttuuripolitiikkaa hyödyntämällä täysimääräisesti hallinnonalalle kohdistetut EU:n rakennerahastoresurssit.

Määrärahasta arvioidaan käytettävän 18 252 000 euroa Euroopan aluekehitysrahaston hankkeiden valtion rahoitusosuutena ja 50 014 000 euroa Euroopan sosiaalirahaston hankkeiden valtion rahoitusosuutena.

Määräraha on alueiden kehittämislaissa tarkoitettua alueiden kehittämisen rahoitusta.

Määrärahasta on tarkoitus rahoittaa työllisyysohjelmaa ja yrittäjyyden politiikkaohjelmaa.

Myöntämisvaltuuksien käytöstä valtiolle aiheutuvat menot (milj. euroa)

Myöntämisvaltuusvuosi	2007	2008	2009	Yhteensä
Vuosien 2003—2006 sitoumukset	64,596	73,160	-	137,756
Vuoden 2007 sitoumukset	3,670	7,754	27,347	38,771
Yhteensä	68,266	80,914	27,347	176,527

Momentin myöntämisvaltuuden arvioitu jakautuminen rahastoittain (milj. euroa)

	Itä-Suomi	Pohjois-Suomi	Länsi-Suomi	Etelä-Suomi	Tavoite 3 ja ENPI	ESR-ohjelman valtak. osio	Yhteensä
Euroopan aluekehitysrahasto	2,423	3,338	2,097	3,433	1,165	-	12,456
Euroopan sosiaalirahasto	5,688	2,303	3,983	3,451	-	10,889	26,315
Yhteensä	8,111	5,642	6,080	6,884	1,165	10,889	38,771

2007 talousarvio	68 266 000
2006 lisätalousarvio	—
2006 talousarvio	68 554 000
2005 tilinpäätös	53 706 370

66. (29.08.66) Rahoitusosuudet kansainvälisille järjestöille (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 1 982 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Unescon ja muiden hallitustenvälisten monenkeskisen sivistyksellisen yhteistyön järjestöjen ja ohjelmien jäsenmaksujen ja rahoitusosuuksien maksamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Unescon jäsenmaksu	1 395 000
Suomen maksuosuus Euroopan nuorisosäätiöön	34 000
Suomen maksuosuus Euroopan neuvoston nuorisokortin osittaissopimuksesta	5 000
Suomen maksuosuus WIPOlle/Bernin unionille	80 000
Suomen maksuosuus ICCROMille	21 000
Maailman kulttuuri- ja luonnonperinnön suojelua koskevasta sopimuksesta aiheutuva meno	15 000
OECD/CERI jäsenmaksu	20 000
Suomen maksuosuus Euroopan neuvoston EURIMAGES-rahastoon	290 000
Suomen maksuosuus Euroopan audiovisuaaliselle observatoriolle	21 000
Suomen maksuosuus Euroopan nykykielten keskukselle	33 000
Suomen maksuosuus WADAlle	55 000
OECD/INES jäsenmaksu	13 000
Yhteensä	1 982 000

2007 talousarvio	1 982 000
2006 talousarvio	1 943 000
2005 tilinpäätös	1 899 745

70. Kaluston hankinta (siirtomääräraha 3 v)
Momentille myönnetään 1 000 000 euroa.
Määrärahaa saa käyttää:
1) opetusministeriön tilajärjestelyjen aiheuttamien kalusto- ja varustehankintojen sekä niiden suunnittelumenojen maksamiseen,
2) kahta henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen määräaikaisiin tehtäviin.

2007 talousarvio	1 000 000
2006 talousarvio	50 000
2005 tilinpäätös	1 500 000

(05.) Kirkollisasiat

S e l v i t y s o s a : Luku ehdotetaan yhdistettäväksi lukuun 29.01 ja sen momentit 21 ja 50 yhdistettäväksi momentiksi 29.01.51.

(07.) Opetushallitus

S e l v i t y s o s a : Luku ehdotetaan yhdistettäväksi lukuun 29.01 ja sen momentti 21 siirrettäväksi momentiksi 29.01.23.

(08.) Kansainvälinen yhteistyö

S e l v i t y s o s a : Luku ehdotetaan yhdistettäväksi lukuihin 29.01 ja 29.80 sen momentit 25 ja 66 siirrettäväksi luvun 29.01 vastaaviksi momenteiksi sekä momentti 22 momentiksi 29.80.28 ja momentti 50 yhdistettäväksi momenttiin 29.80.50.

(10.) Yliopisto-opetus ja -tutkimus

S e l v i t y s o s a : Luku ehdotetaan siirrettäväksi lukuun 29.50 ja sen momentit 21, 22, 24 vavastaaviksi momenteiksi ko. lukuun paitsi momentti 29.10.23 lukuun 29.01 momentiksi 27.

10. (29.40) Yleissivistävä koulutus

S e l v i t y s o s a :

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Yleissivistävän koulutuksen (esiopetus, perusopetus, lisäopetus, lukiokoulutus, taiteen perusopetus ja aamu- ja iltapäivätoiminta) kehittämisen lähtökohtana on koulutuksen perusturvan takaaminen ja vahvistaminen kaikille asuinpaikasta, kielestä ja taloudellisesta asemasta riippumatta koko maan kattavasti. Tavoitteena on koulu- ja oppilaitosverkon toimintakyvyn, alueellisen saavutettavuuden ja vaikuttavuuden kehittäminen.

Toiminnan keskeinen tavoite on varmistaa lasten ja nuorten koulutuksellisten oikeuksien toteutuminen. Tämä saavutetaan ammattitaitoisen opetuksen, ohjauksen ja turvallisen opiskeluympä-

ristön sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin varmistamisella. Esi- ja perusopetus sekä lukiokoulutus toteutetaan laadukkaasti ja tuloksellisesti siten, että oppilaat saavuttavat jatko-opintojen edellyttämät valmiudet ja entistä suurempi osuus koulunsa päättävistä nuorista aloittaa jatko-opinnot samana vuonna. Yhteiskunnallista vaikuttavuutta kuvataan kansainvälisillä PISA-tutkimusten tuloksilla.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Kouluhyvinvoinnin tueksi käynnistetään laaja valtakunnallinen toimenpidekokonaisuus, johon kohdennetaan yhteensä 8 000 000 euroa vuonna 2007. Erityistä huomiota kiinnitetään koulukiusaamisen ehkäisyyn sekä perusopetuksen ylempien vuosiluokkien ja toisen asteen nivelvaiheen opetus- ja työmuotojen kehittämiseen koulutuksellisen syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Painopisteenä on varhainen tuki oppimis- ja koulunkäyntivaikeuksiin sekä oppilaiden ja opiskelijoiden osallistumisen vakiinnuttaminen osaksi koulujen yhteisöllistä toimintakulttuuria. Aamu- ja iltapäivätoimintaa tuetaan laadullisesti ja määrällisesti.

Erityisopetuksen seudullisia palveluja sekä hallinnollisia menettelytapoja kehitetään yhteistyössä koulutuksen järjestäjien kanssa. Esi- ja perusopetuksen integraatioratkaisuja tuetaan. Käynnistetään kansallinen suvaitsevaisuuskasvatushanke, jolla lisätään tietämystä vieraista kulttuureista, vähemmistöistä ja ihmisoikeuksista. Tehostetaan lukiokoulutuksen läpäisyä sekä kehitetään suullisen kielitaidon valtakunnallista arviointia. Toimeenpannaan ylioppilastutkinnon äidinkielen kokeen uudistus ja otetaan käyttöön terveystiedon koe.

Tuotetaan, hallitaan ja hyödynnetään kansalliset ja kansainväliset tarpeet huomioonottavaa, luotettavaa ja vertailukelpoista arviointi- ja tutkimustietoa. Monipuolistetaan esi- ja perusopetuksen sivistys- ja kasvatustehtävän arviointia.

Yleissivistävän koulutuksen oppilasmäärät vuosina 2005—2007

	2005 syksy toteutuma	2006 syksy arvio	2007 syksy arvio	2006/2007 syksy muutos
Esiopetus	57 577	57 300	56 900	-400
Perusopetus	574 544	568 000	561 000	-7 000
— josta lisäopetus	2 370	2 400	2 400	-
Nuorten lukiokoulutus	106 892	109 000	107 000	-2 000
Aikuisten lukiokoulutus	23 707	22 000	21 000	-1 000
— josta aineopiskelijat	14 817	15 000	15 500	500

Ylioppilastutkintoon osallistuu vuonna 2007 noin 77 200 kokelasta ja heidän arvioidaan suorittavan yhteensä noin 220 200 koetta.

21. (29.40.21) Valtion yleissivistävän koulutuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 43 523 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

1) EU:n Eurooppa-koulujen opettajien ja hallintohenkilökunnan palkkaus- ja eräiden muiden menojen maksamiseen,

2) valtion yleissivistävien oppilaitosten kansainvälistämiseen, maahanmuuttajien täydentävään opetukseen, vammaisten lasten koulujen palvelu- ja kehittämiskeskustoimintaan sekä avustuksina oppimisympäristöjen kehittämiseen ja tieto- ja viestintätekniikan hyväksikäyttöön opetuksessa.

Selvitysosa:

Oppilasmäärät

	2005 toteutuma	2006 arvio	2007 tavoite
Helsingin ranskalais-suomalainen koulu	866	866	866
Suomalais-venäläinen koulu	680	680	680
Vammaisten lasten koulut	485	485	485
Koulukotien perusopetus	153	153	153
Yhteensä	2 184	2 184	2 184

Henkilötyövuodet

	2005 toteutuma	2006 arvio	2007 tavoite
Helsingin ranskalais-suomalainen koulu	81	81	81
Suomalais-venäläinen koulu	83	83	83
Vammaisten lasten koulut	687	688	687
Yhteensä	851	852	851

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Helsingin ranskalais-suomalainen koulu	4 827 000
Suomalais-venäläinen koulu	4 682 000
Vammaisten lasten koulut	30 680 000
Koulukotien perusopetus	2 030 000
EU:n Eurooppa-koulut	904 000
Yhteinen kansainvälinen toiminta ja kehittämishankerahoitus	400 000
Yhteensä	43 523 000

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	46 877	46 102	47 523
Bruttotulot	3 887	2 900	4 000
Nettomenot	42 990	43 202	43 523
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	1 914		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	1 648		

Kuntien rahoitusosuus valtion yleissivistävän koulutuksen kustannuksiin, 5 846 000 euroa, on otettu huomioon momentin 29.10.30 mitoituksessa.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon (1 000 euroa)	
Virka- ja työehtosopimus	266
Uusi palkkausjärjestelmä	38
Tuottavuustoimenpiteet	-35
VEL-maksun hoitokuluosuus	79
Yhteensä	348

2007 talousarvio 43 523 000
2006 talousarvio 43 202 000
2005 tilinpäätös 42 724 000

22. Ylioppilastutkintolautakunnan toiminta-menot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille ehdotetaan nettomäärärahaa 6 000 euroa.

S e l v i t y s o s a :

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	6 279	6 674	7 267
Bruttotulot	6 287	6 682	7 261
Nettomenot	-8	-8	6

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon (1 000 euroa)	
VEL-maksun hoitokuluosuus	14

Momentin bruttomenot ja bruttotulot on aiemmin budjetoitu momentille 12.29.(43). Nettobudjetoitavat tulot kertyvät ylioppilastutkintolautakunnan suoritteista perittävistä maksuista annetun opetusministeriön asetuksen (1335/2001) mukaan.

2007 talousarvio 6 000

25. (29.40.25) Yleissivistävän koulutuksen kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 9 249 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) yleissivistävän koulutuksen sekä siihen liittyvän kouluhyvinvoinnin kokeilu-, tutkimus-, kehittämis-, arviointihankkeista aiheutuvien suunnittelu-, käynnistämis- ja toimintamenojen sekä avustusten maksamiseen,

2) EU:n ja OECD:n hyväksymien muiden kuin rakennerahastoista rahoitettavien tutkimus- ja koulutushankkeiden maksamiseen,

3) enintään viittä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen.

S e l v i t y s o s a :

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)	
Toisen asteen sähköisen hakujärjestelmän kehittäminen	500
EU:n kemikaaliviraston käynnistymisestä opetustoimelle aiheutuvat kustannukset	100
Kouluhyvinvoinnin edistäminen	4 500
Yhteensä	5 100

Määrärahasta on tarkoitus rahoittaa yrittäjyyden politiikkaohjelmaa ja tietoyhteiskuntaohjelmaa.

2007 talousarvio 9 249 000
2006 talousarvio 4 149 000
2005 tilinpäätös 3 649 000

30. (29.40.30) Valtionosuus ja -avustus yleissivistävän koulutuksen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 1 838 630 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (635/1998) mukaisten valtionosuuksien ja -avustusten maksamiseen sekä kuntien valtionosuuslain mukaisten verotuloi-

hin ja valtionosuusuudistukseen perustuvien valtionosuuksien tasausten maksamiseen kunnille,

2) enintään 200 000 euroa aamu- ja iltapäivätoimintaa koskevan lainsäädännön toimeenpanon tukemisesta, seurannasta ja toiminnan kehittämisestä aiheutuvien menojen maksamiseen,

3) enintään 6 000 000 euroa avustuksina tieto- ja viestintätekniikan käyttöön opetuksessa, oppimisympäristöjen kehittämiseen sekä tietoliikenneyhteyksien parantamiseen,

4) enintään 1 400 000 euroa avustuksina kouluhyvinvoinnin edistämiseen sekä oppimisvaikeuksien valtakunnallisiin asiantuntija- ja neuvontapalveluihin,

5) enintään 8 362 000 euroa opetusministeriön määräämin perustein opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 42 §:n mukaisten avustusten maksamiseen oppilaitosten kokeilu- ja kehittämistoimintaan ja oppilaitosten kansainvälistämiseen, vieraskielisten oppilaiden äidinkielen ja suomi/ruotsi toisena kielenä sekä heidän muun opetuksensa tukemiseen, saamenkielisten, romanikielisten oppilaiden äidinkielen opetuksen järjestämiseen, sekä kunnalle tai rekisteröidylle yhdistykselle Ruotsissa rajakuntien yhteistoimintaan perustuvasta suomalaisoppilaiden koulunkäynnistä aiheutuviin kustannuksiin,

6) enintään 1 290 000 euroa opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (635/1998) 43 §:n 2 momentin ja saamenkieliseen ja saamen kielen opetukseen perusopetuksessa, lukiossa ja ammatillisessa koulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista annetun valtioneuvoston päätöksen (191/1999) 4 ja 5 §:n mukaisten saamenkielisen ja saamen kielen opetuksen valtionavustuksen maksamiseen,

7) Suomen, Norjan ja Ruotsin välillä yhteistyöstä ulkomaanopetuksen alalla tehdyn sopimuksen mukaisten menojen maksamiseen,

8) enintään 136 000 euroa taiteen perusopetusta antavien oppilaitosten harkinnanvaraisiin valtionavustuksiin.

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukaisen aamu- ja iltapäivätoiminnan valtionosuuden laskennallisena perusteena käytettävä ohjaustuntien määrä on enintään 2 830 300. Ohjaustunnin hinta on 21,37 euroa tuntia kohden.

Taiteen perusopetuksen asukaskohtaisen valtionosuuden perusteena käytettävä yksikköhinta on 1,4 euroa asukasta kohden. Valtionosuuden laskennallisena perusteena käytettävä tuntimäärä on musiikin perusopetuksessa enintään 1 509 000 ja muussa tuntiperusteisen valtionosuuden piiriin kuuluvassa taiteen perusopetuksessa enintään 90 650 tuntia.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö	€
1) Laskennalliset kustannukset (oppilasmäärä x yksikköhinta)	
— esiopetus (56 500 * 4 866 €)	274 949 000
— kunnallinen perusopetus (550 700 * 5 343 €)	2 942 539 000
— yksityinen perusopetus (13 300 * 5 528 €, sis. alv.)	73 534 000
— kunnallinen lukio-opetus (110 130 * 4 796 €)	528 208 000
— yksityinen lukio-opetus (9 870 * 4 950 €, sis. alv.)	48 869 000
— asukaskohtainen taiteen perusopetus	7 320 000
Kuntien rahoitusosuus	-2 149 274 000
Tasauserät	5 781 000
Aamu- ja iltapäivätoiminnan valtionosuus	34 476 000
Opetustuntikohtainen taiteen perusopetuksen valtionosuus	53 166 000
Ulkomailla toimivien koulujen valtionosuus	1 603 000
Valtionosuudet yhteensä	1 821 171 000
2) Aamu- ja iltapäivätoiminnan seuranta ja kehittäminen (enintään)	200 000
3) Tieto- ja viestintätekniikan käyttö opetuksessa, oppimisympäristöt ja tietoliikenneyhteydet (enintään)	6 000 000
4) Kouluhyvinvoinnin edistäminen sekä opetusmenetelmät ja työmuodot (enintään)	1 400 000
5) Rahoituslain 42 §:n mukaiset avustukset (enintään)	8 362 000
6) Rahoituslain 43 §:n mukaiset avustukset (enintään)	1 290 000

7) Ulkomaanopetuksen menot	71 000
8) Taiteen perusopetusta antavien oppilaitosten valtionavustukset (enintään)	136 000
Yhteensä	1 838 630 000

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen perusopetuslain muuttamiseksi ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamiseksi siten, että koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan valtionosuuteen oikeuttavien ohjaustuntien lukumäärä nostetaan kolmesta neljään. Muutos tukee koulupäivän kokonaisvaltaista eheyttämistä ja lisää oppilaiden hyvinvointia.

Valtionosuuden mitoituksessa huomioon otettu kuntien rahoitusosuus sisältää kuntien osuutena harjoittelukouluista ja valtion yleissivistävästä koulutuksesta 28 278 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa käytetyt keskimääräiset yksikköhinnat (ei sis. alv)

Lukio-opetus	4 796 euroa/opisk.
Perusopetus	5 343 euroa/opp.
Esiopetus	4 866 euroa/opp.
Taiteen perusopetus	
— asukaskohtainen valtionosuus	1,4 euroa/asukas
— opetustuntikohtainen valtionosuus	58 euroa/opetustunti
Aamu- ja iltapäivätoiminta	21,37 euroa/ohjaustunti

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon (1 000 euroa)

Lakisääteinen kustannustason tarkistus (2,0 %)	36 716
Kustannustenjaon tarkistuksen kolmas erä	16 838
Tasauserien muutos	-20 262
Määrärahan oikaisu	-12 871
Esiopetuksen oppilasmäärän muutos	-3 218
Perusopetuksen oppilasmäärän muutos	-21 055
Lukiokoulutuksen opiskelijamäärän muutos	-1 262
Aamu- ja iltapäivätoiminnan yksikköhinnan tarkistus	678
Aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaustuntien lisääminen	8 450
Aamu- ja iltapäivätoiminnan laajuuden arvion muutos	-19 452
Taiteen perusopetuksen asukasmäärän muutos	8
Tuntiperusteisen taiteen perusopetuksen laajuuden muutos	824
Tietoliikenneyhteyksien parantaminen	1 000
Kouluhyvinvoinnin edistäminen	3 500
Yhteensä	-10 107

Määrärahasta on tarkoitus rahoittaa tietoyhteiskuntaohjelmaa.

2007 talousarvio	1 838 630 000
2006 talousarvio	1 854 440 000
2005 tilinpäätös	1 725 484 761

34. (29.40.34) Valtionosuus oppilaitosten perustamiskustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 47 100 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) perusopetuksen, lukiokoulutuksen, taiteen perusopetuksen, ammatillisen koulutuksen ja ammattikorkeakoulujen opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (635/1998) mukaisten perustamishankkeiden maksamiseen,

2) peruskoulujen, lukioiden, musiikkioppilaitosten, ammatillisten oppilaitosten ja ammattikorkeakoulujen opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (705/1992) mukaisten perustamishankkeiden maksamiseen,

3) peruskoulun, lukion ja yleisen kirjaston valtionosuuksista ja -avustuksista annetun lain (1112/1978) mukaisten perustamiskustannusten valtionosuuksien maksamiseen.

Valtuudet:

1) Vuonna 2007 saa myöntää valtionosuutta yleissivistävän koulutuksen perustamishankkeille siten, että hankkeista aiheutuvat valtionosuudet ovat tammikuun 2007 kustannustasossa yhteensä enintään 50 000 000 euroa. Valtionosuudet maksetaan opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (635/1998) 47 § 2 momentin mukaan hankkeen valmistumista seuraavan kalenterivuoden alusta seitsemän vuoden aikana.

2) Vuonna 2007 saa edellisen lisäksi vahvistaa laajuuksia sellaisille perustamishankkeille, joille valtionosuus tullaan myöntämään vuonna 2008 tai sen jälkeen siten, että arvio hankkeista aiheutuvista valtionosuuksista vuoden 2007 tammikuun kustannustasossa on yhteensä enintään 60 000 000 euroa.

Selvitysosa: Myönnettävillä valtionosuuksilla arvioidaan voitavan rakentaa tai peruskorjata tilat 8 000 oppilaalle.

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Vuosina 1993—2006 myönnetyt valtionosuudet	
— yleissivistävä koulutus	36 200 000
— kunnallinen ammatillinen koulutus ja ammattikorkeakoulut	9 400 000
— yksityinen ammatillinen koulutus ja ammattikorkeakoulut	1 477 000
Ennen vuotta 1993 myönnettyjen rakentamislupien edellyttämät valtionosuudet ja muut lakisääteiset menot	
— yleissivistävät oppilaitokset	23 000
Yhteensä	47 100 000

Myönnetyistä valtionosuuksista arvioidaan valtiolle aiheutuvan menoja seuraavasti (milj. euroa)

	2008	2009	2010	2011—
Ennen vuotta 2007 myönnetyt valtionosuudet				
— yleissivistävät oppilaitokset	27,0	25,7	22,5	45,2
— ammatilliset oppilaitokset ja ammattikorkeakoulut	9,5	7,7	6,2	8,9
Vuonna 2007 myönnettävät valtionosuudet				
— yleissivistävät oppilaitokset	1,5	7,7	9,4	40,3
Yhteensä	38,0	41,1	38,1	94,4

Momentin nimike on muutettu.

2007 talousarvio	47 100 000
2006 talousarvio	67 300 000
2005 tilinpäätös	70 200 000

51. (29.40.51) Valtionavustus järjestöille (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 521 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää avustusten maksamiseen kodin ja koulun yhteistyöstä huolehtiville järjestöille, Kerhokeskus - koulutyön tuki ry:lle, koulun vapaan harrastustoiminnan tukemiseen, Suomen lasten ja nuorten kuvataidekoulujen liitto ry:lle, Ympäristökasvatuksen seura ry:lle, Kesälukioseura ry:lle ja eräiden vaihto-oppilasjärjestöjen toiminnan tukemiseen.

2007 talousarvio	521 000
2006 talousarvio	521 000
2005 tilinpäätös	521 000

(20.) Ammattikorkeakouluopetus

Selvitysosa: Luku ehdotetaan siirrettäväksi luvuksi 29.40 ja sen momentit 22, 25 ja 30 luvun 29.40 vastaaviksi momenteiksi.

20. (29.60) Ammatillinen koulutus

Selvitysosa:

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Ammatillisen koulutuksen päämääränä on vahvistaa työelämän ja yhteiskunnan hyvinvointia ja kilpailukykyä kansainvälistyvässä toimintaympäristössä kohottamalla väestön ammatillista osaamista sekä tukemalla työelämälähtöistä innovaatiotoimintaa. Keskeisiä tavoitteita ovat koulutuksen laadun, työelämävastaavuuden ja vaikuttavuuden parantaminen sekä ammatillisen osaamisen ja ammattitaidon arvostuksen lisääminen.

Pääluokan selvitysosassa on asetettu tavoitteeksi, että ammatillisen perustutkinnon suorittaneiden työllistymis- ja jatko-opintoihin sijoittumisaste on 75 % vuonna 2007.

Työllistyminen ja jatko-opintoihin sijoittuminen	2002 toteutuma	2004 toteutuma	2007 tavoite
Perustutkinnon suorittaneiden työllistyminen ja jatko-opintoihin sijoittuminen[1)], %	73,2	73,4	75,0
— työlliset (sisältää työlliset opiskelijat), %	61,9	63,4	64,5
— päätoimiset opiskelijat, %	11,2	10,0	10,5

[1)] Lähde: Tilastokeskus. Sisältää myös muun kuin opetushallinnon alaisen koulutuksen. Kuvaa työllistymisen ja jatko-opintoihin sijoittumisen tilannetta vuoden lopussa. Tarkastelussa ovat kyseisen vuoden heinäkuun loppuun mennessä ja kolmen edeltävän vuoden aikana suoritetut ammatilliset perustutkinnot.

Ammattiopistostrategialla pyritään riittävän vahvan rakenteellisen ja taloudellisen perustan muodostamiseen ammatillisen koulutuksen järjestämiselle alueilla ja eri alojen koulutuksessa sekä koulutuksen vaikuttavuuden ja tehokkuuden lisäämiseen. Keskeisinä strategian tavoitteina ovat työvoiman saatavuuden turvaaminen, koulutuspalvelujen työelämävastaavuuden ja asiakassuuntautuneisuuden parantaminen, elinikäisen oppimisen ja yksilöllisten opintopolkujen edellytysten vahvistaminen sekä koulutuksen saavutettavuuden turvaaminen maan eri osissa ja molempien kieliryhmien tarpeet huomioon ottaen. Tavoitteisiin pyritään muodostamalla alueellisia tai muutoin vahvoja ammattiopistoja, jotka käsittävät koulutuksen järjestäjän kaikki koulutustoiminnot ja opetusyksiköt. Valmistelutyössä sovitetaan yhteen ammatillisen koulutuksen ja aikuiskoulutuksen kehittämispolitiikan tavoitteet. Ammattiopistojen muodostumista edistetään vuoteen 2008 ulottuvalla opetusministeriön ja koulutuksen järjestäjien välisellä vuorovaikutteisella hankkeella.

Ammatillisen koulutuksen laadun ja vaikuttavuuden parantamiseksi ja opiskelijoiden työelämään siirtymisen tehostamiseksi ammatilliseen peruskoulutukseen on liitetty näyttöön perustuva osoitus ammattitaidon saavuttamisesta. Ammattiosaamisen näyttöjen käyttöönottovaihe ajoittuu vuosille 2006—2009, jolloin toteutetaan valtakunnallista tukiohjelmaa. Ammattiosaamisen näyttöjen käyttöönotosta aiheutuvat lisäkustannukset otetaan huomioon yksikköhintojen keskimääräisiä euromääriä vahvistettaessa toiminnan laadun ja laajuuden arvioituina muutoksina.

Ammatillisen koulutuksen vaikuttavuuden parantamiseen tähdätään myös tuloksellisuusrahoituksella palkitsemalla koulutuksen järjestäjiä tutkinnon suorittaneiden työllistymisestä ja korkeaasteen jatko-opintoihin sijoittumisesta osana laskennallista rahoitusjärjestelmää.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Pääluokan selvitysosassa on asetettu tavoitteeksi, että tutkintoon johtavan ammatillisen peruskoulutuksen keskeyttämisaste laskee 8,5 prosenttiin vuonna 2007.

Perustutkintoon johtavan koulutuksen keskeyttäminen[1)]	2002 toteutuma	2004 toteutuma	2007 tavoite
Keskeyttää opintonsa ammatillisessa koulutuksessa, %	12,3	10,8	9,5
Keskeyttää opintonsa ammatillisessa koulutuksessa eikä sijoitu muualle koulutusjärjestelmään, %	10,8	9,7	8,5

[1)] Lähde: Tilastokeskus. Vain opetushallinnon alainen koulutus. Tilasto ei sisällä näyttötutkintona suoritettavaan ammatilliseen perustutkintoon valmistavaa koulutusta, oppisopimuskoulutusta eikä erityisoppilaitoksissa järjestettävää koulutusta.

Ammatillisen perustutkinnon tavoiteajassa suorittaneiden määrää (läpäisyastetta) pyritään nostamaan 61,5 %:iin vuonna 2007, kun se oli 59,0 % vuonna 2003[1)].

Pääluokan selvitysosassa on asetettu tavoitteeksi, että perusopetuksen vuonna 2007 päättävistä 38,5 % (noin 25 500) sijoittuu välittömästi samana vuonna ammatilliseen koulutukseen.

Ammatilliseen koulutukseen siirtymiskynnyksen madaltamiseksi ja ammatillisen koulutuksen alkuvaiheen keskeyttämisen vähentämiseksi vuonna 2006 kokeiluna käynnistetyn ammatilliseen peruskoulutukseen ohjaavan ja valmistavan koulutuksen aloittajatavoitteeksi asetetaan noin 700 vuonna 2007.

Toisen asteen koulutukseen hakeutumis- ja ohjaamisprosesseja uudistetaan siten, että sähköinen haku voidaan ottaa käyttöön asteittain kaikkeen toisen asteen koulutukseen haettaessa, ensivaiheessa osana vuoden 2007 syksyn yhteishakua.

Keskeyttämisen vähentämiseen tähtäävää toimenpideohjelmaa uudistetaan rakennerahastokauden vaihtumisen edellyttämällä tavalla.

Ammatillisen koulutuksen tuloksellisuuden parantamiseen pyritään myös palkitsemalla koulutuksen järjestäjiä keskeyttämisen vähenemisestä ja läpäisyn paranemisesta osana laskennallista rahoitusjärjestelmää.

Ammatillisen peruskoulutuksen tarjontaa suunnataan työvoiman kysynnän mukaisesti pitäen samanaikaisesti tavoitteena tasavertaisia koulutusmahdollisuuksia maan eri osissa. Tarjonta mitoitetaan siten, että koko peruskoulun päättävälle ikäluokalle voidaan tarjota mahdollisuus lukio- tai ammatillisiin opintoihin. Tämän lisäksi tarjonnan mitoittamisessa otetaan huomioon lukiosta ammatilliseen koulutukseen siirtyvät, ilman ammatillista koulutusta jääneet nuoret sekä työelämästä tai muutoin koulutusjärjestelmän ulkopuolelta tulevat erityisesti ilman ammatillista koulutusta olevat aikuiset.

Ammatillisen koulutuksen uusien opiskelijoiden, tutkintojen ja keskimääräisten vuosiopiskelijamäärien arvioidaan kehittyvän seuraavasti:

[1)] Lähde: Tilastokeskus. Kuvaa kolme vuotta aikaisemman kalenterivuoden uusien opiskelijoiden tilannetta tilastointivuoden lopussa. Tilasto ei sisällä näyttötutkintona suoritettavaan ammatilliseen perustutkintoon valmistavaa koulutusta, oppisopimuskoulutusta eikä erityisoppilaitoksissa järjestettävää koulutusta.

Oppilaitosmuotoinen tutkintoon johtava/valmistava ammatillinen peruskoulutus sekä oppisopimuskoulutuksena järjestettävä perus- ja lisäkoulutus[1)]

	2002 toteutuma	2004 toteutuma	2007 arvio
1. Ammatillinen peruskoulutus yhteensä			
— uudet opiskelijat	60 280	60 350	60 000
— suoritetut tutkinnot	33 210	36 600	43 000
— opiskelijamäärä[2)]	138 125	143 780	146 000
1.1. Oppilaitosmuotoinen peruskoulutus yhteensä			
— uudet opiskelijat	53 720	53 805	53 000
— suoritetut tutkinnot	30 550	34 055	39 000
— opiskelijamäärä[2)]	126 265	131 240	133 000
— josta erityisopiskelijoiden määrä	11 130	13 980	16 000
1.1.1. Opetussuunnitelmaperusteinen koulutus			
— uudet opiskelijat	46 335	47 860	46 000
— suoritetut tutkinnot	27 165	30 100	33 000
— opiskelijamäärä[2)]	115 625	118 975	119 000
1.1.2. Näyttötutkintoon valmistava koulutus			
— uudet opiskelijat	7 385	5 945	7 000
— suoritetut tutkinnot	3 385	3 955	6 000
— opiskelijamäärä	10 640	12 265	14 000
1.2. Oppisopimuskoulutuksena järjestettävä peruskoulutus			
— uudet opiskelijat	6 560	6 545	7 000
— suoritetut tutkinnot	2 660	2 545	4 000
— opiskelijamäärä	11 860	12 540	13 000
2. Oppisopimuskoulutuksena järjestettävä ammatillinen lisäkoulutus yhteensä			
— opiskelijamäärä	17 730	22 305[3)]	25 000
2.1. Ammatti- ja erikoisammattitutkintoon valmistava koulutus			
— uudet opiskelijat	11 520	12 580	14 500
— suoritetut tutkinnot	6 040	5 440	7 000
— opiskelijamäärä	14 715	18 935	22 200
2.2. Ei-tutkintotavoitteinen lisäkoulutus			
— opiskelijamäärä	3 015	3 370	2 800

[1)] Opetushallinnon alainen koulutus. Lähde uusien opiskelijoiden ja suoritettujen tutkintojen osalta Tilastokeskus ja opiskelijamäärätietojen osalta valtionosuusjärjestelmä (keskimääräinen vuosiopiskelijamäärä).

[2)] Sisältää myös vammaisten valmentavan ja kuntouttavan opetuksen ja ohjauksen, maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavan koulutuksen ja muuna kuin ammatilliseen perustutkintoon johtavana koulutuksena järjestettävän kotitalousopetuksen sekä ammatilliseen peruskoulutukseen ohjaavan ja valmistavan kokeilukoulutuksen opiskelijat.

[3)] Oppisopimuskoulutuksena järjestettävän lisäkoulutuksen rahoituksen perusteena oleva opiskelijamäärä oli 22 000.

Oppilaitosmuotoisen ammatillisen peruskoulutuksen järjestäjiä arvioidaan olevan 174 vuoden 2007 alussa. Näistä kuntia on arviolta 26, kuntayhtymiä 57 ja yksityisiä yhteisöjä tai säätiöitä 91. Lisäksi valtion omistuksessa on viisi erityisopetusta antavaa oppilaitosta sekä Saamelaisalueen koulutuskeskus ja Merenkulun turvallisuuskoulutuskeskus.

Ammatillista peruskoulutusta oppisopimuskoulutuksena järjestäviä koulutuksen järjestäjiä on vuoden 2007 alussa arviolta 75 ja ammatillista lisäkoulutusta oppisopimuskoulutuksena järjestäviä koulutuksen järjestäjiä arviolta 80.

21. (29.60.21) Valtion ammatillisen koulutuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 31 615 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

1) valtion ammatillisten erityisoppilaitosten, Saamelaisalueen koulutuskeskuksen ja Merenkulun turvallisuuskoulutuskeskuksen toimintaan,

2) valtion ammatillisten oppilaitosten kansainvälistämiseen, oppimisympäristöjen kehittämiseen ja tietoverkkojen rakentamiseen sekä tieto- ja viestintätekniikan käyttöön opetuksessa ja opiskelussa, maahanmuuttajien tukiopetukseen, valtion ammatillisten erityisoppilaitosten palvelu- ja kehittämiskeskustoimintaan, ammatilliseen lisäkoulutukseen sekä työnantajille maksettaviin koulutuskorvauksiin.

Selvitysosa: Valtion oppilaitoksissa järjestettävän ammatillisen peruskoulutuksen opiskelijamäärätavoite vuonna 2007 on 1 000, josta 880 on erityisoppilaitosten opiskelijoita.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	34 199	33 776	33 715
Bruttotulot	1 983	2 400	2 100
Nettomenot	32 216	31 376	31 615
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	4 342		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	3 492		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot	1 394	1 750	1 500
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	1 240	1 750	1 500
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	154	-	-
Kustannusvastaavuus, %	112	100	100

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon (1 000 euroa)

Virka- ja työehtosopimus	151
Uusi palkkausjärjestelmä	26
Tuottavuustoimenpiteet	-26
VEL-maksun hoitokuluosuus	104
Yhteensä	255

Kuntien rahoitusosuus valtion ammatillisissa oppilaitoksissa annettavan koulutuksen kustannuksiin, 4 648 000 euroa, on otettu huomioon momentin 29.20.30 mitoituksessa.

2007 talousarvio	31 615 000
2006 talousarvio	31 376 000
2005 tilinpäätös	31 366 000

24. (29.60.24) Työpaikalla tapahtuva oppiminen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 3 026 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää työssäoppimisen ja muun työpaikalla tapahtuvan oppimisen rahoittamiseen ja koulutuksen kehittämiseen.

2007 talousarvio	3 026 000
2006 talousarvio	3 026 000
2005 tilinpäätös	3 026 000

25. (29.60.25) Ammatillisen koulutuksen kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 1 899 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) ammatillisen koulutuksen kokeilu-, tutkimus-, kehittämis- ja arviointihankkeista aiheutuvien suunnittelu-, käynnistämis- ja toimintamenojen sekä avustusten maksamiseen,

2) EU:n hyväksymien muiden kuin rakennerahastoista rahoitettavien tutkimus- ja koulutushankkeiden maksamiseen,

3) enintään kahta henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Toisen asteen sähköisen hakujärjestelmän kehittäminen	400

Määrärahasta on tarkoitus rahoittaa yrittäjyyden politiikkaohjelmaa ja tietoyhteiskuntaohjelmaa.

2007 talousarvio	1 899 000
2006 talousarvio	1 499 000
2005 tilinpäätös	1 499 000

30. (29.60.30) Valtionosuus ja -avustus ammatillisen koulutuksen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 513 883 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (635/1998) mukaisten valtionosuuksien ja -avustusten maksamiseen,

2) enintään 5 976 000 euroa opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 42 §:n 1 momentin ja opetusministeriön määräämin perustein 42 §:n 2 momentin mukaisten avustusten maksamiseen sekä Örebron kuulovammaisten oppilaitoksen suomalaisten ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden kustannusten kattamiseen,

3) enintään 961 000 euroa avustuksina oppimisympäristöjen kehittämiseen ja tietoverkkojen rakentamiseen sekä tieto- ja viestintätekniikan käyttöön opetuksessa ja opiskelussa.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Laskennalliset kustannukset (opiskelijat * yksikköhinta)	1 129 346 000
— kunnallinen ammatillinen koulutus (114 500 * 8 498 €)	973 030 000
— yksityinen ammatillinen koulutus (17 500 * 8 932 €, sis. alv.)	156 316 000
Kuntien rahoitusosuus	-622 400 000
Rahoituslain mukaiset avustukset (enintään)	5 976 000
Tietoyhteiskuntaohjelma (enintään)	961 000
Yhteensä	513 883 000

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon (1 000 euroa)

Ammattiosaamisen näyttöjen käyttöönotto	1 000
Kustannustason muutos (2,0 %)	9 955
Kustannustenjaon tarkistuksen kolmas erä	3 283
Yhteensä	14 238

Valtionosuuden mitoituksessa huomioon otettu kuntien rahoitusosuus sisältää kuntien osuutena valtion ammatillisissa oppilaitoksissa annettavan koulutuksen kustannuksiin 4 648 000 euroa.

Määrärahasta on tarkoitus rahoittaa tietoyhteiskuntaohjelmaa ja yrittäjyyden politiikkaohjelmaa.

2007 talousarvio	513 883 000
2006 talousarvio	500 397 000
2005 tilinpäätös	425 961 195

31. (29.60.31) Valtionosuus oppisopimuskoulutukseen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 112 211 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (635/1998) mukaisten valtionosuuksien maksamiseen.

Oppisopimusopiskelijoiden enimmäismäärä ammatillisessa lisäkoulutuksessa vuonna 2007 on 25 000. Oppisopimuskoulutuksena järjestettävän ammatti- ja erikoisammattitutkintoon valmistavan koulutuksen yksikköhinta on 3 027 euroa ja muun ammatillisen lisäkoulutuksen 2 186 euroa opiskelijaa kohden.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Peruskoulutuksen laskennalliset kustannukset (opiskelijat * yksikköhinta)	85 877 000
— kunnallinen ammatillinen koulutus (10 574 * 6 544 €)	69 191 000
— yksityinen ammatillinen koulutus (2 426 * 6 878 €, sis. alv.)	16 686 000
Kuntien rahoitusosuus	-46 975 000
Lisäkoulutus	
— ammatti- ja erikoisammattitutkintoon valmistava koulutus (22 204 * 3 027 €)	67 220 000
— muu lisäkoulutus (2 785 * 2 186 €)	6 089 000
Yhteensä	112 211 000

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon (1 000 euroa)	
Kustannustason muutos peruskoulutuksessa (2,0 %)	760
Kustannustenjaon tarkistuksen kolmas erä	247
Lisäkoulutuksen opiskelijamäärän mitoituksen tarkistus	9 325
Yhteensä	10 332

Määrärahasta on tarkoitus rahoittaa työllisyysohjelmaa ja yrittäjyyden politiikkaohjelmaa.

2007 talousarvio	112 211 000
2006 talousarvio	101 727 000
2005 tilinpäätös	110 115 991

(76.) Kiinteistöjen hankinta (siirtomääräraha 3 v)

Selvitysosa: Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

2006 talousarvio	1 280 000
2005 tilinpäätös	1 380 000

30. (29.69) Ammatillinen lisäkoulutus ja vapaa sivistystyö

Selvitysosa: Aikuiskoulutusta järjestetään noin 800:ssa julkisen valvonnan alaisessa oppilaitoksessa ja korkeakoulussa. Näistä rahoitetaan pääosin vapaan sivistystyön piiriin kuuluvien ja ammatillista lisäkoulutusta järjestävien oppilaitosten sekä sivistys- ja neuvontajärjestöjen toimintaa. Aikuiskoulutuksen voimavaroja sisältyy opetusministeriön talousarviossa lisäksi muiden lukujen määrärahoihin jäljempänä tässä luvussa esitettävän taulukon mukaisesti.

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Opetusministeriön hallinnonalan omaehtoisen aikuiskoulutuksen yleistavoitteena on

— lisätä työikäisen väestön mahdollisuuksia osallistua osaamistasoa ylläpitävään ja kohottavaan koulutukseen kilpailukyvyn ja työllisyyden turvaamiseksi,

— huolehtia riittävän omaehtoisen ei-tutkintotavoitteisen koulutustarjonnan saavutettavuudesta kansalaisyhteiskunnan ja demokratian vahvistamiseksi,

— parantaa aikuisväestön elinikäisen oppimisen edellytyksiä yhteiskunnallisen tasa-arvon ja kansalaisten sivistyksellisten oikeuksien turvaamiseksi sekä

— kehittää aikuiskoulutuksen laatua, alueellista vaikuttavuutta ja ohjausta kaikilla koulutustasoilla.

Opetusministeriön hallinnonalan aikuiskoulutusta kehitetään siten, että omaehtoinen aikuiskoulutus, työvoimapoliittinen aikuiskoulutus ja henkilöstökoulutus muodostavat toimivan kokonaisuuden.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Osaamistason ylläpitämiseen ja koulutustason kohottamiseen tähtäävä koulutus. Työikäiselle aikuisväestölle soveltuvia koulutusjärjestelyjä lisätään ja opitun tunnustamista ja hyväksilukemista tehostetaan tutkintotavoitteisessa koulutuksessa kaikilla koulutustasoilla. Ammatillisen perus- ja lisäkoulutuksen aikuiskoulutustarjonnan tavoitteena on, että ammatilliseen perustutkintoon johtavan tai valmistavan koulutuksen aloittaa yhteensä 16 000 sekä ammatti- ja erikoisammattitutkintoon valmistavan koulutuksen yhteensä 48 000 aikuista vuonna 2007. Tavoitteena on, että ammatillisessa aikuiskoulutuksessa suoritettujen ammatillisten tutkintojen tai niiden osien määrä kasvaa nykytasosta 5 % vuoteen 2009 mennessä. Aikuisten koulutustason kohottamisohjelmaa (Noste) laajennetaan siten, että 10 000 vuotuisen aloittajan tavoite saavutetaan vuonna 2007 ja lisäksi valtionosuusrahoitteiseen ammatilliseen perus- ja lisäkoulutukseen osallistuu 15 000 vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa olevaa aikuista. Ammattikorkeakoulujen koulutustarjonnasta noin viidennes suunnataan aikuiskoulutukseen. Ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavaa koulutusta lisätään asteittain niin, että koulutuksen aloittaa 1 700 opiskelijaa vuonna 2007. Yliopistotasoista aikuiskoulutusta kehitetään luomalla avoimen yliopiston kautta toimivat väylät tutkinto-opiskeluun, monipuolistamalla aikaisemman osaamisen hyväksilukevaa tutkintokoulutusta sekä uudistamalla täydennyskoulutuksen rakenteita ja rahoituspohjaa.

Tasa-arvoa ja kansalaisyhteiskunnan elinvoimaisuutta ylläpitävä ja vahvistava koulutus. Vapaan sivistystyön oppilaitosten asemaa tasa-arvoa, sosiaalista koheesiota sekä aktiivista kansalaisuutta kannustavan aikuiskoulutuksen järjestäjinä vahvistetaan. Vapaan sivistystyön oppilaitosten koulutusta suunnataan informaatio-ohjauksen avulla alan valtakunnallisten järjestöjen kanssa määritellyille painopistealueille sekä aikuiskoulutuksessa aliedustetuille kansalaisryhmille vuosina 2005—2008. Aikuislukion aineopiskelun tarjontaa suunnataan erityisesti maahanmuuttajien kielikoulutukseen sekä aikuisväestön osaamisen ja jatko-opintokelpoisuuden tarpeisiin. Avoimen ammattikorkeakouluopetuksen järjestelyjä ja tarjontaa monipuolistetaan siten, että avoimessa ammattikorkeakoulussa suoritetaan 37 000 opintopistettä vuonna 2007 ja tarjonnan pääosa suunnataan muille kuin ammattikorkeakoulujen omille opiskelijoille. Avoimen yliopisto-opetuksen saavutettavuutta parannetaan yhteistyössä vapaan sivistystyön järjestäjäverkon kanssa. Neuvontajärjestöjen toimintaa tuetaan aktiivista kansalaisuutta ja yhteiskunnan eheyttä tukevien tehtävien hoitamisessa.

Aikuisopiskelun edellytysten parantaminen. Vakaiden toimintaedellytysten turvaamiseksi ammatillisen aikuiskoulutuksen järjestäjien ja vapaan sivistystyön oppilaitosten asemaa vahvistetaan. Aikuisopetushenkilöstön osaamisen kehittämistä ja koulutustason kohottamista tuetaan kohdennetuilla koulutus- ja kehittämisohjelmilla. Valtion rahoittamaa opetustoimen henkilöstökoulutusta suunnataan erityisesti verkkopedagogiikkaan, erityisopetukseen ja työssäoppimiseen. Verkko-opetuksen tarjontaa lisätään ja aikuisopiskelijoiden neuvonta- ja ohjauspalveluja kehitetään oppilaitoksissa ja verkon välityksellä. Aikuisopiskelun tieto- ja neuvontapalveluja ja ohjausta tehostetaan pitäen tavoitteena, että kaikissa aikuiskoulutusta järjestävissä oppilaitoksissa ja korkeakouluissa tarjotaan aikuisopiskeluun soveltuvia ohjauspalveluja ja että koko koulutustarjonnan kattavat asiakaslähtöiset tieto- ja neuvontapalvelut ovat käytettävissä vuodesta 2008 alkaen.

Koulutuksen saavutettavuutta ja aikuiskoulutuksen järjestäjien yhteistyötä kehitetään alueellisten toimenpideohjelmien pohjalta. Vapaan sivistystyön oppilaitoksissa käynnistetään valtionavustuksina rahoitettava opintosetelin sovellus erityistä tukea tarvitsevien osallistujaryhmien opintomaksujen alentamiseksi tai kokonaan poistamiseksi.

Aikuiskoulutuksen laadun, vaikuttavuuden ja ohjauksen kehittäminen. Aikuiskoulutuksen laatu varmistetaan eri tavoin hankitun osaamisen osoittavilla tutkintojärjestelmillä ja valtakunnallisilla arvioinneilla. Koulutuksen arviointineuvosto toteuttaa arvioinnit ammatillisesta aikuiskoulutuksesta sekä vapaan sivistystyön oppilaitosverkoston toimintaedellytyksistä ja palvelukyvystä.

Tavoite- ja tulosohjausta, järjestämislupia, rahoitusperusteita ja informaatio-ohjausta kehitetään siten, että aikuiskoulutusta voidaan suunnitella, seurata ja suunnata tarpeita vastaavasti valtakunnallisesti ja alueellisesti.

Omaehtoisen aikuiskoulutuksen opiskelijamäärä ja suoritetut tutkinnot koulutusmuodoittain opetushallinnon alaisessa aikuiskoulutuksessa

Koulutusmuoto	2004 toteutuma	2005 arvio	2007 arvio
Aikuislukio[1)]			
tutkinto-opiskelijat	9 500	8 500	8 000
aineopiskelijat	14 600	13 800	15 000
Ammatillinen peruskoulutus			
näyttöön valmistava koulutus, opiskelijat	14 500	14 500	14 500
oppisopimuskoulutusopiskelijat	17 500	17 600	18 000
suoritetut tutkinnot	11 500	12 200	12 500
Ammattitutkintoon tai erikoisammattitutkintoon valmistava koulutus			
opiskelijamäärä	53 500	53 500	54 500
suoritetut tutkinnot	13 000	14 000	15 000
Ammattikorkeakoulujen aikuiskoulutus			
amk-tutkinto, opiskelijat	14 990	14 900	15 000
ylempi amk-tutkinto, opiskelijat	600	1 050	1 200
avoin ammattikorkeakoulu, opiskelijat	10 703	9 913	11 000
suoritetut amk-tutkinnot	4 270	4 300	4 400
suoritetut ylemmät amk-tutkinnot	60	150	240
Yliopistojen aikuiskoulutus			
täydennyskoulutus, opiskelijat	95 210	95 000	95 000
avoin yliopisto, opiskelijat	88 700	89 000	89 000
Vapaan sivistystyön oppilaitokset			
kansalaisopistot, opiskelijat	621 923	630 000	630 000
kansanopistot, opiskelijat	111 783	112 000	112 000
kesäyliopistot, opiskelijat	35 419	36 000	36 000
opintokeskukset, opiskelijat	192 187	193 000	192 000
liikunnan koulutuskeskukset, opiskelijat	79 258	80 000	80 000

[1)] Aikuislukioiden tiedot kuvaavat kaikkien lukioiden yli 18-vuotiaita opiskelijoita.

Aikuiskoulutuksen rahoitus opetusministeriön hallinnonalalla (euroa)

		2006 talousarvio	2007 esitys
29.10	Yleissivistävä koulutus		
	30. Valtionosuus käyttökustannuksiin lukion aikuisopiskelijat (arvio)	12 620 000	13 036 000

29.20	Ammatillinen koulutus[1)]		
	21. Valtion ammatillisen koulutuksen toimintamenot		
	ammatillinen lisäkoulutus (arvio)	600 000	600 000
	30. Valtionosuus käyttökustannuksiin		
	näyttötutkintona suoritettavaan ammatilliseen perustutkintoon valmentava koulutus (arvio)	52 437 000	53 895 000
	31. Valtionosuus oppisopimuskoulutukseen		
	oppisopimuskoulutuksena suoritettava ammatilliseen perustutkintoon johtava koulutus (arvio)[2)]	25 495 000	26 204 000
	oppisopimuskoulutuksena suoritettava ammatillinen lisäkoulutus (arvio)	63 984 000	75 675 000
29.30	Ammatillinen lisäkoulutus ja vapaa sivistystyö	331 056 000	339 998 000
29.40	Ammattikorkeakouluopetus		
	30. Valtionosuus käyttökustannuksiin		
	aikuisten ammattikorkeakoulututkintoon johtava koulutus (arvio)	44 426 000	45 248 000
	erikoistumisopinnot ja ylempi amk-tutkinto (arvio)	11 444 000	11 647 000
	avoin ammattikorkeakouluopetus (arvio)	3 200 000	3 200 000
29.50	Yliopisto-opetus ja -tutkimus[3)]		
	21. Yliopistojen toimintamenot		
	avoin yliopisto-opetus	13 000 000	13 000 000
	täydennyskoulutuksen hintojen alentaminen (enintään)	410 000	415 000
	22. Yliopistolaitoksen yhteiset menot		
	täydennyskoulutuksen tuotekehitystyö	2 650 000	2 500 000
29.90	Liikuntatoimi		
	50. Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarat		
	liikunnan koulutuskeskukset	12 493 000	13 449 000
	52. Valtionosuus liikunnan koulutuskeskuksille	1 308 000	1 342 000
Yhteensä		575 123 000	600 209 000

[1)] Taulukko ei sisällä ammatillista perustutkintoa opetussuunnitelman mukaan opiskelevia aikuisia (yli 25 vuotiaina aloittaneita), joita on noin 9 500 vuonna 2007 ja joista aiheutuvat kustannukset ovat arviolta noin 37 milj. euroa vuonna 2007.

[2)] Luvussa on otettu huomioon vain ammatilliseen perustutkintoon tähtäävän oppisopimuskoulutuksen yli 25 vuotiaina aloittaneet (noin 68 % opiskelijoista).

[3)] Taulukko ei sisällä yliopiston perustutkintoa opiskelevia aikuisia (yli 25 vuotiaina aloittaneita), joita oli noin 40 000 vuonna 2005 ja joista aiheutuvat kustannukset ovat arviolta noin 151 milj. euroa vuonna 2007.

21. (29.69.21) Opetusalan koulutuskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 424 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Opetusalan koulutuskeskuksen palvelutoiminnan tukemiseen.

Selvitysosa: Opetusalan koulutuskeskuksesta annetun lain (1259/1997) mukaisesti koulutuskeskus keskittyy erityisesti opetusalan kehittämisen ja uudistusten edellyttämään opettajien ja muun henkilöstön koulutukseen.

Tavoitteena on järjestää koulutusta noin 12 000 opetushenkilöstöön kuuluvalle vuonna 2007. Toiminnasta arvioidaan toteutettavan yli puolet Heinolan ja Tampereen toimipisteiden ulkopuolella noin 90 eri paikkakunnalla.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	5 805	4 953	4 965
Bruttotulot	5 392	4 541	4 541
Nettomenot	412	412	424
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	8		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	8		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot	6 043	6 200	6 200
Maksullisen toiminnan kustannukset	6 448	6 610	6 610
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-405	-410	-410
Kustannusvastaavuus, %	94	94	94
Hintatuki	412	412	412
Kustannusvastaavuus hintatuen jälkeen	7	2	2

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

VEL-maksun hoitokuluosuus	12
2007 talousarvio	424 000
2006 talousarvio	412 000
2005 tilinpäätös	412 000

22. (29.69.22) Opetustoimen henkilöstökoulutus ja eräät muut menot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 14 004 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) opetustoimen henkilöstön henkilöstö- ja lisäkoulutukseen,

2) ammattitutkintojen ja kielitutkintojen kehittämiseen,

3) lähialueyhteistyöhön ja muuhun Venäjä-yhteistyöhön sekä erityisryhmien koulutuksesta aiheutuviin menoihin ja avustuksiin.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö	€
1. Koulutuspoliittisesti merkittävien alueiden koulutus	
Verkkopedagogiikka, media- ja tiedekasvatus	1 700 000
Oppimisen perusteet sekä aine- ja aihekohtaiset taidot	1 750 000
Yrittäjyyskasvatuksen ja oppilaitosten työelämäyhteistyön kehittäminen	700 000
Opintojen ohjaus ja tukipalvelujen kehittäminen	700 000
Erityisopetuksen kehittäminen	800 000
Työssäoppimisen ja ammattiosaamisen näyttöjen kehittäminen	1 000 000

Monikielinen ja -kulttuurinen opetus kouluissa ja oppilaitoksissa	500 000
Oppilaitosjohdon koulutus ja työyhteisöjen kehittäminen	850 000
Kouluhyvinvoinnin, oppilas- ja opiskelijahuollon kehittäminen	744 000
Ammatillisen aikuiskoulutuksen ja vapaan sivistystyön opetus- ja muun henkilöstön lisäkoulutusohjelmat	1 685 000
Opetusministeriön käytettäväksi	500 000
Yhteensä	10 929 000

2. Ammattitutkintojen ja kielitutkintojen kehittäminen ja toimeenpano

Ammattitutkintojen kehittäminen ja toimeenpano	1 682 000
Kielitutkintojen kehittäminen ja toimeenpano	235 000
Virallisten kääntäjien tutkintojärjestelmän kehittäminen	65 000
Yhteensä	1 982 000

3. Lähialueyhteistyö ja erityisryhmien koulutus

Lähialueyhteistyö ja muu Venäjäyhteistyö	538 000
Suomessa asuvien ulkomaalaisten opetus	336 000
Romanien aikuiskoulutus ja sen kehittäminen	219 000
Yhteensä	1 093 000

Kaikki yhteensä	14 004 000

Määrärahasta on tarkoitus rahoittaa tietoyhteiskuntaohjelmaa, yrittäjyyden politiikkaohjelmaa ja kansalaisvaikuttamisen politiikkaohjelmaa.

Valtion rahoittamaan opetustoimen lyhyt- ja pitempikestoiseen henkilöstökoulutukseen osallistuu yhteensä noin 22 000 henkilöä vuonna 2007. Koulutusta tarjotaan perus- ja toisen asteen sekä ammatillisen aikuiskoulutuksen ja vapaan sivistystyön opetushenkilöstölle yllä mainituilla painopistealoilla. Opettaja-tv -hanketta toteutetaan yhdessä yleisradion kanssa.

Määrärahasta on kohdennettu 809 000 euroa kouluhyvinvoinnin, oppilas- ja opiskelijahuollon kehittämiseen ja virallisten kääntäjien tutkintojärjestelmän kehittämiseen.

2007 talousarvio	14 004 000
2006 talousarvio	14 004 000
2005 tilinpäätös	14 404 000

25. (29.69.25) Aikuiskoulutuksen kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 2 927 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmaan sisältyviin ja muihin aikuiskoulutuksen kokeilu-, tutkimus-, kehittämis- ja arviointihankkeisiin,

2) muista kuin rakennerahastoista rahoitettavista EU:n tutkimus- ja koulutushankkeista aiheutuvien menojen ja avustusten maksamiseen,

3) enintään 11 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkausmenojen maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahaa on tarkoitus käyttää koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmaan sisältyvien uudistusten jatkovalmisteluun, elinikäisen oppimisen edellytyksiä ja aikuisopiskeluun osallistumista edistäviin hankkeisiin, aikuiskoulutuksen arvioinnin ja seurannan tehostamiseen, aikuisopiskelua tukevien tiedotus- ja neuvontapalveluiden kehittämiseen, kansalaisten tietoyhteiskuntavalmiuksia edistäviin hankkeisiin, aikuisille soveltuvien tutkintojen sekä verkko-opetuksen kehittämiseen sekä muihin aikuiskoulutuksen valtakunnallisiin ja kansainvälisiin kehittämishankkeisiin.

Määrärahasta on tarkoitus käyttää 120 000 euroa kansalaisvaikuttamisen politiikkaohjelman toimeenpanoon.

2007 talousarvio	2 927 000
2006 talousarvio	2 927 000
2005 tilinpäätös	2 927 000

30. (29.69.30) Valtionosuus kansalaisopistojen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 79 567 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) vapaasta sivistystyöstä annetun lain (632/1998) mukaisen valtionosuuden maksamiseen,

2) enintään 2 150 000 euroa vapaasta sivistystyöstä annetun lain 14 §:n mukaisiin erityisavustuksiin ja ylimääräisiin avustuksiin.

Valtionosuuteen oikeuttavia laskennallisia opetustunteja on enintään 2 036 920. Tuntikiintiön estämättä määrärahaa saa käyttää oikaisupäätöksistä aiheutuvien valtionosuuksien maksamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Valtionosuus käyttökustannuksiin	77 417 000
Valtionavustukset (enintään)	2 150 000
Yhteensä	79 567 000

Valtionosuuden laskennallisena perusteena käytettävä yksikköhinta on keskimäärin 66 euroa opetustuntia kohden.

Valtionavustuksia käytetään koulutuksen kehittämishankkeisiin, mukaan lukien tietoyhteiskuntahankkeet ja laatupalkinto, sekä koulutuksen suuntaamiseen maahanmuuttajien kieli- ja kulttuurikoulutukseen, terveyttä edistäviin opintoihin, tietoyhteiskunnan perusvalmiuksiin, kansalaisyhteiskuntaan osallistumisen valmiuksia lisääviin opintoihin ja aikuiskoulutuksessa aliedustettujen uusien osallistujaryhmien rekrytoinnin kehittämiseen sekä opintosetelityyppisten avustusten rahoitukseen.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon (1 000 euroa)	
Kustannustason muutos (2,0 %)	1 539
2007 talousarvio	79 567 000
2006 talousarvio	78 100 000
2005 tilinpäätös	76 394 337

31. (29.69.31) Valtionosuus ja -avustus ammatilliseen lisäkoulutukseen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 116 419 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (635/1998) mukaisten valtionosuuksien maksamiseen,

2) enintään 70 000 euroa ammatillisten kurssikeskusten muuttumisesta ammatillisiksi aikuiskoulutuskeskuksiksi annetun lain (761/1990) mukaisten toimitiloista aiheutuvien vuokrien korvaamiseen sekä vuokratiloja korvaavien omien tilojen hankinnan valtionavustuksiin,

3) enintään 7 753 000 euroa työelämän palvelutoiminnan ja koulutuksen laadun kehittämiseen, näyttötutkintojen koe- ja materiaalipalveluihin sekä edellisiin vuosiin kohdistuviin loppusuorituksiin ja oikaisuihin.

Valtionosuuteen oikeuttavia laskennallisia opiskelijatyövuosia on enintään 15 670. Opiskelijatyövuosikiintiön estämättä määrärahaa saa käyttää oikaisupäätöksistä aiheutuvien valtionosuuksien maksamiseen.

Selvitysosa: Tavoitteena on, että tutkintotavoitteisen ammatillisen lisäkoulutuksen aloittaa vuonna 2007 noin 15 000 henkilöä ja opiskelijamäärä on noin 25 000. Heistä noin 80 % suorittaa näyttötutkinnossa ammatillisen tutkinnon tai sen osan vuoteen 2009 mennessä.

Määrärahan arvioitu käyttö	€
1. Valtionosuus käyttökustannuksiin	108 596 000
2. Valtionavustus toimitiloista aiheutuviin kustannuksiin (enintään)	70 000
3. Valtionavustus työelämän palvelutoiminnan ja koulutuksen laadun kehittämiseen, näyttötutkintojen koe- ja materiaalipalveluihin sekä edellisvuosien loppusuorituksiin ja oikaisuihin (enintään)	7 753 000
Yhteensä	116 419 000

Valtionosuuden laskennassa pohjana käytettävä yksikköhinta on ammatillisen koulutuksen keskimääräinen yksikköhinta 8 498 euroa opiskelijatyövuotta kohden, jota porrastetaan eri hintaryhmissä. Toteutuneen koulutuksen mukaan laskettu todellinen keskimääräinen hinta omaehtoisessa lisäkoulutuksessa on noin 8 600 euroa opiskelijatyövuotta kohden (ei sis. alv). Noin 90 % lisäkoulutuksesta on omaehtoista ammatillista lisäkoulutusta. Vähintään 80 % koulutuksesta suunnataan ammatti- ja

erikoisammattitutkintoihin valmentavaan koulutukseen.

Määrärahasta on tarkoitus rahoittaa työllisyysohjelmaa.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon (1 000 euroa)

Kustannustason muutos (2,0 %)	2 149
Toiminnan laajuuden muutos	1 490
Yhteensä	3 639

2007 talousarvio	116 419 000
2006 talousarvio	112 790 000
2005 tilinpäätös	109 144 845

34. (29.69.34) Valtionavustus aikuisten koulutustason kohottamisohjelmaan (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 35 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää aikuisten koulutustason kohottamisohjelman toteuttamiseen myönnettävän valtionavustuksen maksamiseen.

Selvitysosa: Valtionavustuksilla rahoitetaan enintään perusasteen tutkinnon suorittaneiden, pääasiassa työssä olevien 30—59-vuotiaiden aikuisten

1) ammatilliseen tutkintoon ja tietokoneen ajokortin suorittamiseen valmistavaa koulutusta, tutkintotilaisuuksia ja opiskelun tukitoimia,

2) opiskelun tukitoimia valtionosuusrahoitteisessa ammatilliseen tutkintoon valmistavassa sekä perusopetuksen oppimäärän ja keskeytyneiden lukio-opintojen loppuunsaattamiseen tähtäävässä koulutuksessa, sekä

3) opintoihin hakeutumista edistäviä toimia.

Ammatilliseen tutkintoon valmistavaan koulutukseen myönnettävän avustuksen myöntämisen edellytyksenä on, että hakija järjestää valtionosuusrahoituksella koulutusta siinä laajuudessa, jota opetusministeriö on käyttänyt valtionosuusrahoituksen mitoittamisen perusteena.

Avustuksen myöntää lääninhallitus yhteistyössä työvoima- ja elinkeinokeskusten kanssa. Myös osa momenttien 29.10.30, 29.20.30, 29.20.31, 29.30.31 ja 34.06.51 määrärahoista suunnataan aikuisten koulutustason kohottamisohjelman (Noste) tavoitteiden mukaisesti.

Tavoitteena on, että vuonna 2007 valtionavustuksin rahoitetussa Noste-koulutuksessa aloittaa 10 500 henkilöä, joista ammatillisen tutkinnon aloittavia on 7 100 henkilöä ja tietokoneen ajokortin aloittavia 3 400 henkilöä. Lisäksi valtionosuusrahoitteiseen ammatilliseen perus- ja lisäkoulutukseen osallistuu noin 15 000 Noste-ohjelman kohderyhmään kuuluvaa aikuista.

Määrärahasta on tarkoitus rahoittaa työllisyysohjelmaa.

2007 talousarvio	35 000 000
2006 talousarvio	30 000 000
2005 tilinpäätös	28 000 000

50. (29.69.50) Valtionosuus kansanopistojen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 47 251 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) vapaasta sivistystyöstä annetun lain (632/1998) mukaisen valtionosuuden maksamiseen,

2) enintään 1 831 000 euroa vapaasta sivistystyöstä annetun lain 14 §:n mukaisiin erityisavustuksiin ja ylimääräisiin avustuksiin.

Valtionosuuteen oikeuttavia laskennallisia opiskelijaviikkoja on enintään 294 530, joista enintään 4 700 opiskelijaviikkoa suunnataan Snellman-korkeakoulu nimiselle vapaan sivistystyön oppilaitokselle. Opiskelijaviikkokiintiön estämättä määrärahaa saa käyttää oikaisupäätöksistä aiheutuvien valtionosuuksien maksamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Valtionosuus käyttökustannuksiin	45 420 000
Valtionavustukset (enintään)	1 831 000
Yhteensä	47 251 000

Valtionosuuden laskennallisena perusteena käytettävä yksikköhinta on keskimäärin 267 euroa opiskelijaviikkoa kohden. Perustetaan uusi kansanopisto 1.8.2007 alkaen.

Valtionavustuksia käytetään koulutuksen kehittämishankkeisiin, mukaan lukien tietoyhteiskuntahankkeet, sekä koulutuksen suuntaamiseen maahanmuuttajien kieli- ja kulttuurikoulutukseen, kansalaisyhteiskuntaan osallistumisen valmiuksia lisääviin opintoihin ja aikuiskoulutuksessa aliedustettujen uusien osallistujaryhmien rekrytoinnin kehittämiseen sekä opintosetelityyppiseen rahoitukseen.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon (1 000 euroa)

Kustannustason muutos (2,0 %)	896
Kustannustenjaon tarkistuksen kolmas erä	-496
Yhteensä	400

2007 talousarvio	47 251 000
2006 lisätalousarvio	1 239 000
2006 talousarvio	46 847 000
2005 tilinpäätös	45 593 228

51. (29.69.51) Valtionosuus ammatillisten erikoisoppilaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 18 008 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (635/1998) mukaisen valtionosuuden maksamiseen.

Valtionosuuteen oikeuttavia laskennallisia tunteja on enintään 350 830.

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon (1 000 euroa)

Kustannustason muutos (2,0 %)	367
Ammattihelikopterilentäjien ja lennonohjaajien koulutuksen laajentuminen	200
Muun toiminnan laajuuden muutos	-713
Yhteensä	-146

Valtionosuuden perusteena käytettävä yksikköhinta on 51 euroa opetustuntia kohti.

2007 talousarvio	18 008 000
2006 talousarvio	18 169 000
2005 tilinpäätös	15 775 558

52. (29.69.52) Valtionosuus ja -avustus aikuiskoulutuksen perustamiskustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 1 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (635/1998) mukaisten vapaan sivistystyön perustamishankkeiden valtionavustusten maksamiseen.

Valtuudet:

1) Vuonna 2007 saa myöntää perustamishankkeisiin valtionavustusta yhteensä enintään 800 000 euroa.

2) Vuonna 2007 saadaan edellisen lisäksi määrätä valtionavustuksen enimmäismääriä sellaisille perustamishankkeille, joille valtionavustus tullaan myöntämään vuonna 2008 tai sen jälkeen siten, että arvio hankkeista aiheutuvista valtionavustuksista on vuoden 2007 tammikuun kustannustasossa yhteensä enintään 1 500 000 euroa.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Vuonna 2007 myönnettävät valtionavustukset	566 000
Ennen vuotta 2007 myönnetyt valtionavustukset	434 000
Yhteensä	1 000 000

Myönnettävillä valtionavustuksilla arvioidaan voitavan rakentaa tai peruskorjata opiskelu- tai asuintilat 140 opiskelijalle.

Myönnettävistä valtionavustuksista arvioidaan aiheutuvan valtiolle menoja 334 000 euroa vuonna 2008.

2007 talousarvio	1 000 000
2006 talousarvio	2 000 000
2005 tilinpäätös	2 000 000

53. (29.69.53) Valtionavustus järjestöille (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 9 328 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää avustusten maksamiseen Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry:lle, Marttaliitto ry:lle ja Käsi- ja taideteollisuusliitto TAITO ry:lle ja niiden edelleen jaettavaksi

piiri- tai jäsenjärjestöilleen, Finlands svenska Marthaförbund rf:lle, Sami Duodji ry:lle, järjestöille vapaaseen sivistystyöhön, Naisjärjestöjen Keskusliitto ry:lle, Naisjärjestöt Yhteistyössä - Kvinno-organisationer i Samarbete NYTKIS ry:lle sekä Kriittiselle korkeakoululle.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Kotitalousneuvontajärjestöjen toimintaan	2 388 000
Käsi- ja taideteollisuusjärjestöjen toimintaan	2 751 000
Opintokeskusta ylläpitävien järjestöjen sivistystyöhön ja kansalaisvaikuttamista koskevaan toimintaan	3 000 000
Vapaan sivistystyön keskusjärjestöjen toimintaan ja muiden järjestöjen sivistystoimintaan	791 000
Järjestöjen suomen kieltä ja kulttuuria koskevaan yhteistyöhön sekä muuhun kansainväliseen yhteistyöhön	100 000
Naisjärjestöjen Keskusliiton toimintaan	109 000
Naisjärjestöt Yhteistyössä - Kvinno-organisationer i Samarbete NYTKIS ry:n toimintaan	84 000
Kriittisen korkeakoulun toimintaan	105 000
Yhteensä	9 328 000

2007 talousarvio	9 328 000
2006 talousarvio	9 358 000
2005 tilinpäätös	7 179 000

55. (29.69.55) Valtionosuus opintokeskusten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 11 561 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) vapaasta sivistystyöstä annetun lain (632/1998) mukaisen valtionosuuden maksamiseen, sekä

2) enintään 273 000 euroa vapaasta sivistystyöstä annetun lain 14 §:n mukaisiin kehittämisavustuksiin ja ylimääräisiin avustuksiin.

Valtionosuuteen oikeuttavia laskennallisia opetustunteja on enintään 172 940. Valtionosuuteen oikeuttavia laskennallisia opintokerhotunteja on enintään 255 000. Tuntikiintiön estämättä määrärahaa saa käyttää oikaisupäätöksistä aiheutuvien valtionosuuksien maksamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Valtionosuus opintokerhotoimintaan	1 020 000
Valtionosuus muuhun opintotoimintaan	10 268 000
Valtionavustukset (enintään)	273 000
Yhteensä	11 561 000

Valtionosuuden laskennallisena perusteena käytettävä keskimääräinen yksikköhinta muuhun kuin opintokerhotoimintaan on noin 91 euroa. Opintokerhotunnin laskennallinen yksikköhinta on 4 euroa.

Valtionavustuksia käytetään koulutuksen kehittämishankkeisiin, mukaan lukien tietoyhteiskuntahankkeet, sekä koulutuksen suuntaamiseen maahanmuuttajien kieli- ja kulttuurikoulutukseen, tietoyhteiskunnan perusvalmiuksiin, terveyttä edistäviin opintoihin sekä kansalaisyhteiskuntaan osallistumisen valmiuksia lisääviin opintoihin ja aikuiskoulutuksessa aliedustettujen uusien osallistujaryhmien rekrytoinnin kehittämiseen sekä opintosetelityyppisten avustusten rahoitukseen.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon (1 000 euroa)	
Toiminnan laajuuden muutos	-563
Kustannustason muutos (2,0 %)	229
Kustannustenjaon tarkistuksen kolmas erä	-37
Yhteensä	-371

2007 talousarvio	11 561 000
2006 talousarvio	11 938 000
2005 tilinpäätös	13 161 173

56. (29.69.56) Valtionosuus kesäyliopistojen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 4 509 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) vapaasta sivistystyöstä annetun lain (632/1998) mukaisen valtionosuuden maksamiseen,

2) enintään 386 000 euroa lain 14 §:n mukaisiin kehittämisavustuksiin ja ylimääräisiin avustuksiin.

Valtionosuuteen oikeuttavia laskennallisia opetustunteja on enintään 54 434. Tuntikiintiön estämättä määrärahaa saa käyttää oikaisupäätöksistä aiheutuvien valtionosuuksien maksamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Valtionosuus käyttökustannuksiin	4 123 000
Valtionavustukset (enintään)	386 000
Yhteensä	4 509 000

Valtionosuuden laskennallisena perusteena oleva yksikköhinta on keskimäärin 133 euroa.

Valtionavustuksia käytetään koulutuksen kehittämishankkeisiin, mukaan lukien tietoyhteiskuntahankkeet, sekä koulutuksen suuntaamiseen maahanmuuttajien kieli- ja kulttuurikoulutukseen, kansalaisyhteiskuntaan osallistumisen valmiuksia lisääviin opintoihin, avoimen yliopiston opintoihin valmentavaan koulutukseen ja aikuiskoulutuksessa aliedustettujen uusien osallistujaryhmien rekrytoinnin kehittämiseen sekä opintosetelityyppiseen rahoitukseen.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)	
Kustannustason muutos (2,0 %)	87
Toiminnan laajuuden muutos	-90
Yhteensä	-3

2007 talousarvio	4 509 000
2006 talousarvio	4 511 000
2005 tilinpäätös	4 253 273

(40.) Yleissivistävä koulutus

Selvitysosa: Luku ehdotetaan siirrettäväksi luvuksi 29.10 ja sen momentit 21, 25, 30, 34, ja 51 luvun 29.10 vastaaviksi momenteiksi.

40. (29.20) Ammattikorkeakouluopetus

Selvitysosa:

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Tavoitteena on kansainvälisesti korkeatasoinen, osaava ja laadukas korkeakouluverkosto, jossa annetaan tutkimukseen perustuvaa ja työelämän asiantuntija- ja kehittämistehtäviin tähtäävää opetusta, ja jossa tehdään tasokasta, aluekehitystä edistävää ja alueen työelämän tarpeita vastaavaa tutkimus- ja kehitystyötä.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Ammattikorkeakoulut panostavat koulutuksen laatuun ja tasoon läpäisyn parantamiseksi ja nopeuttamiseksi tavoitteena keskeyttämisen väheneminen ja tutkintojen suorittamisiän aleneminen.

Ammattikorkeakoulujen koulutustarjonnan alakohtaiseen määrään ja ammattikorkeakoulujen työnjakoon liittyvät muutokset, jotka ovat välttämättömiä koulutustarpeen mitoittamiseksi ja suuntaamiseksi työelämän tarpeiden mukaisesti, ratkaistaan ja selvitetään tavoitesopimuskaudella 2007—2009. Kymmenen prosenttia aloituspaikkojen kokonaismäärästä kohdennetaan uudelleen alueellisesti ja alakohtaisesti keväällä 2007 ja 2008 sovittavissa lisäpöytäkirjoissa.

Opetusministeriö, ammattikorkeakoulut ja niiden ylläpitäjät varmistavat korkeakouluyksikköjen riittävän koon ja monipuolisuuden sen mukaisesti kuin opetusministeriön, ammattikorkeakoulujen ja niiden ylläpitäjien välisissä vuosia 2007—2009 koskevissa tavoitesopimuksissa on sovittu. Ammattikorkeakoulujen pieniä yksialaisia toimipisteitä kootaan suuremmiksi monialai-

siksi kokonaisuuksiksi ja alueellisesti hajaantuneiden toimipisteiden määrää vähennetään. Tuottavuutta lisätään siten, että suoritettujen opintopisteiden ja tutkintojen määrä kasvaa sopimuskaudella nopeammin kuin käytettävissä oleva yksikköhintarahoitus.

Ammattikorkeakoulut vahvistavat alueellista innovaatiojärjestelmäänsä hyödyntäen tutkimus- ja kehitystyöstrategioitaan. Yliopistot ja ammattikorkeakoulut jatkavat keskinäistä yhteistyötään uudistettujen aluestrategioiden pohjalta.

Ammattikorkeakoulut vahvistavat toimintansa kansainvälistymistä ja osallistuvat aktiivisesti eurooppalaisen ja kansainvälisen korkeakouluyhteisön kehittämiseen. Verkottumisen ja hankeyhteistyön kehittämiseen panostetaan.

Ammattikorkeakoulujen keskimääräiset sopimuskaudelle 2007—2009 sovitut määrälliset tavoitteet

	2002 toteutuma	2005 toteutuma	2009 tavoite
*Opinnot ja tutkinno*t			
Ammattikorkeakoulututkintoon johtavan koulutuksen läpäisy viiden vuoden kuluttua aloittamisvuodesta	-	-	63,5
45 opintopistettä tai enemmän lukuvuonna suorittaneet opiskelijat, % nuorten koulutuksen opiskelijoista	60,0	59,2	65,0
Virtuaaliopinnot opintopisteinä	69 405	159 096	300 000
Päätoimiset opettajat			
Yliopettajista tohtoreita tai lisensiaatteja, %	58,7	75,6	80,0
Opiskelijat			
Ammatillista väylää tulevien opiskelijoiden osuus aloittaneista nuorten koulutuksessa	-	-	25,0
Kansainvälisyys			
Yli 3 kk:n opiskelija- ja harjoittelijavaihto Suomesta ja Suomeen	5 870	6 885	9 000
Ulkomaalaiset tutkinto-opiskelijat	3 130	3 935	5 000
Tutkimus- ja kehitystyö			
T&K-työn ulkopuolisen rahoituksen osuus käyttötalouden tuloista	5,7	-	10,0
Tutkimustoiminnan htv:t, % päätoimisten opettajien määrästä	16,2	-	25,0
Hankkeistettujen opinnäytetöiden osuus kaikista opinnäytetöistä	69,2	75,7	80,0

Opetusministeriö tukee kansallisen korkeakoulupolitiikan ja ammattikorkeakoulujen tavoitteiden toteutumista hankerahoituksella. Hankerahoituksen osuus valtionosuusrahoituksesta on 3,0 %.

Opetusministeriö myöntää ammattikorkeakouluille tuloksellisuusrahoitusta yleisten tuloksellisuuskriteerien perusteella ja lisäksi koulutuksen laatuyksikkökriteerien ja aluekehityksen huippuyksikkökriteerien perusteella. Tuloksellisuusrahoituksen osuus valtionosuusrahoituksesta on 0,4 %. Yleisinä palkitsemiskriteereinä on viisi asiakokonaisuutta: 1) opetuksen ja opetusmenetelmien kehittyminen, 2) koulutuksen vetovoima- ja opintojen eteneminen, 3) tutkimus- ja kehitystyö, 4) aluevaikuttavuus ja työelämäyhteistyö sekä 5) ammattikorkeakoulujen toiminta- ja uusiutumiskyky.

22. (29.20.22) Ammattikorkeakoululaitoksen yhteiset menot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 3 310 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) ammattikorkeakoulujen tietoyhteyksien ja -verkon rahoittamiseen, ammattikorkeakoulujen seurannan ja arvioinnin tietokannan, ammattikorkeakoulujen opiskelijavalintajärjestelmän, ammattikorkeakoulujen arviointien sekä ammattikorkeakoulujen muiden vastaavien yhteisten menojen keskitettyyn rahoittamiseen,

2) enintään neljää henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen.

S e l v i t y s o s a :

Määrärahan arvioitu käyttö	€
1. Ammattikorkeakoulujen tietoyhteydet ja -verkot (FUNET) sekä tietotekniikan ja laskennan asiantuntijapalvelut	1 300 000
2. Ammattikorkeakoulujen seurannan ja arvioinnin tietokanta (AMKOTA)	650 000
3. Ammattikorkeakoulujen opiskelijavalinta- ja yhteishakujärjestelmä	849 000
4. Ammattikorkeakoulujen arviointi	511 000
Yhteensä	3 310 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kansalliskirjaston tehtävien siirto momentille 29.50.23	-1 076

2007 talousarvio	3 310 000
2006 talousarvio	4 386 000
2005 tilinpäätös	4 886 000

25. (29.20.25) Ammattikorkeakoulujen kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 2 068 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) ammattikorkeakoulujen arvioinnista, ammattikorkeakoulututkimuksesta ja muista selvitys- ja kehittämishankkeista aiheutuvien suunnittelu-, käynnistämis- ja toimintamenojen ja avustusten maksamiseen,

2) EU:n hyväksymien muiden kuin rakennerahastoista rahoitettavien tutkimus- ja koulutushankkeiden maksamiseen,

3) enintään neljää henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen.

S e l v i t y s o s a : Määrärahasta on tarkoitus rahoittaa yrittäjyyden politiikkaohjelmaa.

2007 talousarvio	2 068 000
2006 talousarvio	2 068 000
2005 tilinpäätös	2 068 000

30. (29.20.30) Valtionosuus ja -avustus kunnallisten ja yksityisten ammattikorkeakoulujen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 362 333 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) ammattikorkeakoululain (351/2003) ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (635/1998) mukaisen valtionosuuden maksamiseen,

2) enintään 950 000 euroa opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain ja liikenneopettajankoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (358/2003) mukaisen liikenneopettajankoulutuksen valtionavustuksen maksamiseen,

3) enintään 10 100 000 euroa ammattikorkeakoululain mukaisena hankerahoituksena toiminnan kehittämiseen ja tukemiseen,

4) enintään 9 249 000 euroa ammattikorkeakoulujen tuloksellisuusrahoitukseen, avoimen ammattikorkeakouluopetuksen tukemiseen, tietoyhteiskuntahankkeisiin sekä ammattikorkeakoulujen aluekehitystyön edellytysten luomiseen ja kehittämiseen.

S e l v i t y s o s a :

Määrärahan arvioitu käyttö		€
1)	Laskennalliset kustannukset (opiskelijamäärä * yksikköhinta)	737 127 000
	— kunnalliset ammattikorkeakoulut (76 983 * 6 428 €)	494 821 000
	— yksityiset ammattikorkeakoulut (36 412 * 6 655 €, sis. alv.)	242 306 000
	Kuntien rahoitusosuus	-395 093 000
2)	Valtionavustus liikenneopettajankoulutukseen (enintään)	950 000
3)	Hankerahoitus toiminnan kehittämiseen ja tukemiseen (enintään)	10 100 000
4)	Tuloksellisuusrahoitukseen ym. (enintään)	9 249 000
	Yhteensä	362 333 000

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon (1 000 euroa)	
Hankerahoituksen pienentäminen	-5 000
Kustannustason muutos (2,0 %)	6 752
Kustannustenjaon tarkistuksen kolmas erä	2 212
Yhteensä	3 964

Määrärahasta on tarkoitus rahoittaa tietoyhteiskuntaohjelmaa ja yrittäjyyden politiikkaohjelmaa.

2007 talousarvio	362 333 000
2006 talousarvio	358 704 000
2005 tilinpäätös	339 628 782

50. (29.10, osa) Yliopisto-opetus ja -tutkimus

Selvitysosa: Korkeakoululaitoksen kehittämisestä annetun lain mukaan yliopistojen toimintamenomomentille osoitettua määrärahaa korotetaan vuosittain vähintään määrällä, joka vastaa valtion keskustason palkkauksia koskevista sopimusratkaisuista aiheutuvaa palkkausmenojen kasvua. Lisäksi vuosina 2005—2007 määrärahaa korotetaan vähintään 20 miljoonalla eurolla kunakin vuonna.

Yliopistojen rahoitusmallissa painopistettä siirretään vahvistamaan tutkimuksen, tutkijakoulutuksen sekä kansainvälistymisen edellytyksiä. Toimintamenoista perusrahoituksen osuus on 70,3 %, hankerahoituksen 6,4 % ja tuloksellisuusrahoituksen 23,3 %. Hankerahoituksella tuetaan erityisesti rakenteellista kehittämistä, kansainvälistymistä ja opiskeluprosessien kehittämistä.

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Yliopistot vahvistavat toiminnallaan yhteiskunnan kestävää taloudellista ja kulttuurista kehitystä, hyvinvointia sekä kansainvälistä kilpailukykyä. Tavoitteena on toiminnan korkea kansainvälinen taso ja laatu.

Tavoitteena on turvata korkeasti koulutetun työvoiman ja tutkijakunnan saatavuus. Yliopistokoulutuksen ja -tutkintojen sisältöä kehitetään määrällisesti ja laadullisesti paremmin yhteiskunnan muuttuvia tarpeita vastaaviksi.

Yliopistot vahvistavat yhteyksiään elinkeino- ja työelämään. Yliopistot tehostavat tutkimustulosten ja osaamisen liiketoiminnallista ja muuta yhteiskunnallista hyödyntämistä sekä innovaatiopalveluja. Yliopistot vahvistavat yrittäjyyden ja liiketoimintaosaamisen edellytyksiä. Yliopistojen alueellista vaikuttavuutta vahvistetaan verkostoitumalla ja lisäämällä vuorovaikutusta alueiden keskeisten toimijoiden kanssa.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Yliopistot lisäävät kansainvälistä yhteistyötä ja verkostoitumista erityisesti tutkimuksen alueella ja toimivat osana eurooppalaista korkeakoulutusaluetta. Yliopistot lisäävät yhteistyötä Venäjän kanssa ja vahvistavat suomalaista Venäjä-asiantuntemusta. Yliopistot osallistuvat valtakunnallisen Aasia-ohjelman toteuttamiseen. Yliopistot lisäävät vieraskielistä opetusta ja ulkomaisten opiskelijoiden sekä opetus- ja tutkimushenkilöstön rekrytointia.

Yliopistot kehittävät opetuksen laatua ja opintojen suunnittelu-, ohjaus- ja seurantajärjestelmiä niin, että opintojen läpäisy tehostuu ja tutkintojen suorittamisajat lyhenevät. Tavoitteena on, että kaikilla koulutusaloilla vähintään 75 prosenttia aloittaneista opiskelijoista suorittaa ylemmän korkeakoulututkinnon tavoiteajassa. Työelämässä toimiville kehitetään täydennyskoulutusta, soveltuvaa tutkintoon johtavaa koulutusta ja avoimen yliopisto-opetuksen tarjontaa.

Yliopisto-opintojen laskennallinen läpäisy (6 vuotta ennen tarkasteluvuotta aloitettu opiskelu)

2001	2002	2003	2004	2005
67,7 %	69,3 %	70,4 %	68,6 %	70,5 %

Yliopistot kehittävät toimintaansa ja rakenteitaan vapauttaen voimavaroja ydintehtäviensä hoitamiseen ja painoalojensa vahvistamiseen. Tuottavuusohjelmaan liittyvät toimeenpanopäätökset tehdään vuonna 2007 tavoitteena yliopistoissa vuoteen 2011 mennessä 1 000 henkilötyövuoden vähennys vuotuisin määrärahavaikutuksin ja 1 000 henkilötyövuoden uudelleen kohdentaminen. Tavoitteena on, että vuonna 2007 yliopistojen henkilötyövuosien määrä on korkeintaan edellisen vuoden tasolla.

Yliopistot laajentavat toimintansa rahoituspohjaa suoran budjettirahoituksen lisäksi hankkimallaan täydentävällä rahoituksella. Yliopistojen täydentävän rahoituksen osuus on vähintään 36 prosenttia kokonaisrahoituksesta. Täydentävän rahoituksen tulee tukea yliopistojen perustehtäviä ja niihin liittyviä tavoitteita.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Yliopistot kehittävät työyhteisöään siten, että niiden kilpailukyky työnantajina sekä henkilöstön työkyky ja -tyytyväisyys ovat hyvällä tasolla. Yliopistot edistävät tasa-arvoisen työ- ja tiedeyhteisön kehittymistä.

Yliopistojen kustannusten kohdentuminen eri tulosalueille

	2003 toteutuma	2005 toteutuma	2007 arvio
Kokonaiskustannukset, milj. euroa	1 850	1 975	..
Koulutus, %	38,8	37,3	36,8
Tutkimus ja jatkotutkintokoulutus, %	50,3	51,7	52,2
Yhteiskunnalliset palvelut ja taiteellinen toiminta, %	10,9	11,0	11,0
Budjettirahoitteisen toiminnan kustannukset, milj. euroa	1 208	1 281	..
Koulutus, %	49,0	48,6	48,0
Tutkimus ja jatkotutkintokoulutus, %	40,2	39,9	40,7
Yhteiskunnalliset palvelut ja taiteellinen toiminta, %	10,8	11,5	11,3

Yliopistoilla arvioidaan olevan käytössä EU:n maataloustuotannon tukia noin 336 000 euroa.

Yliopistoilla säilytetään oikeus luovuttaa tiloja opiskelijaruokaloille sekä opinala- ja harrastejärjestöille vastikkeetta siitä huolimatta, että Senaatti-kiinteistöt perii yliopistoilta vuokraa näistä tiloista.

21. (29.10.21) Yliopistojen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 1 289 052 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

1) enintään 415 000 euroa täydennyskoulutuksen hintojen alentamiseen yliopistojen omien päätösten mukaisesti,

2) enintään 550 000 euroa muun liiketaloudellisen maksullisen palvelutoiminnan tukemiseen,

3) enintään 540 000 euroa yliopiston yksin tai yhdessä muiden kanssa perustamien valtion talousarviosta annetun lain (423/1988) 3 a §:n 1 momentin 7 kohdassa tarkoitettujen yliopistoyhtiöiden perustamisesta ja valtiolle kuuluvien osakkeiden merkitsemisestä ja muista omistusjärjestelyistä sekä yhtiöiden toiminnan käynnistämisestä aiheutuviin menoihin,

4) yliopistojen opettajille, tutkijoille ja opiskelijoille myönnettäviin tutkimusta ja koulutusta edistävien apurahojen maksamiseen, opiskelijoille opintoihin liittyvän harjoittelun järjestämiseen sekä yliopistojen toimintaan liittyvien kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksuista ja rahoitusosuuksista aiheutuvien menojen maksamiseen.

Kohdassa 3 tarkoitetut yliopistoyhtiöt perustetaan yliopiston esityksestä opetusministeriön päätöksellä. Perustetuissa yliopistoyhtiöissä valtiolle kuuluvia osakkeita hallinnoi asianomainen yliopisto. Yliopistot oikeutetaan hyväksymään tässä tarkoitettujen yliopistoyhtiöiden osakkeiden luovutus, merkitsemättä jättäminen tai vastaava osakejärjestely, joka aiheuttaa valtion määräysvallan tai määräenemmistövallan menetyksen taikka, muussa kuin valtionyhtiössä, määrävähemmistön hallinnan menetyksen.

Määrärahan käytön edellytyksenä kohdan 3 käyttötarkoitukseen on, että

a) perustettava yliopistoyhtiö toteuttaa välittömästi yliopistolain 4 §:ssä yliopiston tehtäväksi säädettyä yhteiskunnallista ja vuorovaikutusta sekä tutkimustulosten tai taiteellisen toiminnan yhteiskunnallisen vaikuttavuuden edistämistä; tai

b) perustettava yliopistoyhtiö vahvistaa mahdollisuuksia hyödyntää yliopistojen toimintaa ja sen tuloksia liiketoiminnassa kotimaassa tai kansainvälisesti;

c) perustettavan yliopistoyhtiön toimialaksi on määritelty tämän kappaleen a tai b kohdan mukainen liiketoiminta.

Osakkeiden hallinnoinnista ja myynnistä saatavat tulot otetaan 5 000 000 euroon saakka nettobudjetoinnissa huomioon asianomaisen yliopiston tuloina. Yliopistot oikeutetaan luovuttamaan hallinnassaan olevia valtiolle kuuluvia immateriaalioikeuksia ja muuta irtainta omaisuutta apporttina perustettaville yliopistoyhtiöille enintään 1 500 000 euron arvosta.

Valtuus:

Vuoden 2007 aikana saa tehdä sellaisia yliopistojen tiloja lisääviä vuokrasopimuksia, joista aiheutuu menoja vasta vuoden 2007 jälkeen siten, että nettomenojen lisäys on vuositasolla enintään 4 500 000 euroa.

Selvitysosa: Kohdassa 3 tarkoitettujen osakkeiden hallinnoinnissa noudatetaan muutoin mitä laissa valtion osakasvallan käytöstä eräissä taloudellista toimintaa harjoittavissa osakeyhtiöissä (740/1991) säädetään.

Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta perustuvat opetusministeriön asetukseen yliopistojen suoritteista perittävistä maksuista (1091/2005) sekä opetusministeriön päätöksiin kirjasto- ja tietopalveluista perittävistä maksuista (82/1993) ja avoimesta korkeakouluopetuksesta korkeakouluissa perittävistä maksuista (83/1993).

Yliopistokohtaiset tutkintotavoitteet keskimäärin vuosiksi 2007—2009

	Ylemmät korkeakoulututkinnot		Tohtorintutkinnot	
	2005 toteutuma	2007—2009 tavoite	2005 toteutuma	2007—2009 tavoite
Helsingin yliopisto	2 322	2 535	378	423
Jyväskylän yliopisto	1 346	1 380	109	129
Oulun yliopisto	1 333	1 545	130	157
Joensuun yliopisto	681	783	53	69
Kuopion yliopisto	473	510	89	87
Turun yliopisto	1 085	1 304	137	154
Tampereen yliopisto	945	1 116	105	112
Åbo Akademi	504	578	70	70
Vaasan yliopisto	358	415	16	20
Lapin yliopisto	381	415	18	20
Teknillinen korkeakoulu	1 017	1 150	150	163

Tampereen teknillinen yliopisto	742	850	65	75
Lappeenrannan teknillinen yliopisto	491	610	35	40
Helsingin kauppakorkeakoulu	379	400	19	22
Svenska handelshögskolan	240	250	15	15
Turun kauppakorkeakoulu	226	275	8	13
Sibelius-Akatemia	133	145	11	11
Teatterikorkeakoulu	82	55	2	3
Taideteollinen korkeakoulu	158	170	10	9
Kuvataideakatemia	24	32	2	2
Yhteensä	12 920	14 518	1 422	1 594

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Helsingin yliopisto, mistä vähintään 2 700 000 euroa Svenska social- och kommunalhögskolanille	290 788 000
Jyväskylän yliopisto	103 268 000
Oulun yliopisto	123 712 000
Joensuun yliopisto	56 776 000
Kuopion yliopisto	54 349 000
Turun yliopisto	114 893 000
Tampereen yliopisto	85 658 000
Åbo Akademi	49 908 000
Vaasan yliopisto	20 388 000
Lapin yliopisto	29 246 000
Teknillinen korkeakoulu	118 338 000
Tampereen teknillinen yliopisto	64 142 000
Lappeenrannan teknillinen yliopisto	36 974 000
Helsingin kauppakorkeakoulu	25 097 000
Svenska handelshögskolan	13 768 000
Turun kauppakorkeakoulu	14 273 000
Sibelius-Akatemia	25 661 000
Teatterikorkeakoulu	10 856 000
Taideteollinen korkeakoulu, mistä vähintään 2 800 000 euroa elokuva- ja lavastustaiteen osaston toiminta-määrärahaa	27 574 000
Kuvataideakatemia	4 815 000
Opetusministeriön käytettäväksi	18 568 000
Yhteensä	1 289 052 000

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	1 720 323	1 791 308	1 824 052
Bruttotulot	513 972	533 255	535 000
Nettomenot	1 206 351	1 258 053	1 289 052
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	227 080		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	258 165		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot, suoritteiden myyntituotot	217 435	225 874
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	208 270	219 822
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	9 165	6 052

Kustannusvastaavuus, %	104,4	102,8
Hintatuki	570	965
Kustannusvastaavuus tuen jälkeen	9 735	7 017

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Yhteisrahoitteisen toiminnan tulot		
— muilta valtion virastoilta saatava rahoitus	156 750	164 031
— EU:lta saatava rahoitus	60 200	59 797
— muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	59 870	92 595
Tulot yhteensä	276 820	316 423
Hankkeiden kokonaiskustannukset	302 500	364 590
Kustannusvastaavuus (tulot - kustannukset)	-25 680	-48 167
Kustannusvastaavuus, %	91,5	86,8

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Korkeakoululaitoksen kehittämislaki	20 000
Virka- ja työehtosopimus	6 829
Uusi palkkausjärjestelmä	11 852
Hevossairaalan toimintaan siirtona momentilta 30.30.25	30
Kansalliskirjaston tehtävien siirtona momentille 29.50.23	-12 201
VEL-maksun hoitokuluosuus	4 489
Yhteensä	30 999

Määrärahasta on tarkoitus rahoittaa tietoyhteiskuntaohjelmaa ja yrittäjyyden politiikkaohjelmaa.

2007 talousarvio	1 289 052 000
2006 lisätalousarvio	2 100 000
2006 talousarvio	1 258 053 000
2005 tilinpäätös	1 237 436 000

22. (29.10.22) Yliopistolaitoksen yhteiset menot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 22 043 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) yliopistoja koskevan tutkimus-, arviointi-, selvitys- ja kehittämistoiminnan, näihin liittyvän kansainvälisen yhteistyön sekä työllistymistä edistävän toiminnan, tuottavuusohjelman mukaisten toimenpiteiden ja opettajien kouluttajien täydennyskoulutuksen menojen maksamiseen sekä opetuksen ja tutkimuksen toimintaedellytysten turvaamiseksi tarvittavien menojen ja avustusten maksamiseen ja potilasvakuutusmaksujen maksamiseen,

2) yliopistojen yhteisen atk-toiminnan ja tietoliikenneyhteyksien kehittämistoiminnasta aiheutuviin kustannuksiin,

3) yliopistojen aikuiskoulutuksen kehittämiseen sekä pitkäkestoisen täydennyskoulutuksen tuotekehitystyöstä aiheutuviin kustannuksiin yliopistojen esittämillä alueilla osana niiden yhteiskunnallista tehtävää,

4) yliopistokeskusten kehittämisestä aiheutuvien kustannusten maksamiseen,

5) enintään 206 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen määräaikaisiin tehtäviin.

Käyttösuunnitelma	€
1. Tutkimus-, kehittämis- ja julkaisutoiminta	8 043 000
2. Yliopistojen yhteinen atk-toiminta ja tietoliikenneyhteydet	9 000 000
3. Yliopistojen aikuiskoulutuksen kehittäminen	2 500 000
4. Yliopistokeskusten kehittäminen	2 500 000
Yhteensä	22 043 000

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)	
Virka- ja työehtosopimus	70
Uusi palkkausjärjestelmä	24
Kertaluonteiset erät	-650
Yhteensä	-556

Määrärahasta on tarkoitus rahoittaa kansalaisvaikuttamisen politiikkaohjelmaa.

2007 talousarvio	22 043 000
2006 talousarvio	22 599 000
2005 tilinpäätös	24 051 000

23. Kansalliskirjaston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 13 277 000 euroa.

Selvitysosa: Kansalliskirjasto toimii Helsingin yliopiston yhteydessä. Kansalliskirjaston tehtävistä säädetään yliopistolaissa (645/1997) ja vapaakappalelaissa (420/1980). Hallitus on antanut eduskunnalle esityksen yliopistolain muuttamisesta. Kansalliskirjasto vastaa toimialallaan kansallisen kulttuuriperinnön ja muiden kokoelmien ylläpidosta sekä niihin liittyvästä tiedonvälityksestä ja tietopalvelusta. Kansalliskirjaston tehtävänä on kehittää ja tarjota kansallisia palveluja yliopistojen kirjastoille, yleisille kirjastoille, ammattikorkeakoulukirjastoille ja erikoiskirjastoille sekä edistää kirjastoalan kotimaista ja kansainvälistä yhteistyötä.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Tavoitteena on vahvistaa Kansalliskirjaston roolia kirjastoalan kansallisena kehittäjänä ja kirjastoverkon peruspalvelujen tarjoajana. Kansalliskirjasto

— kehittää ja vahvistaa suomalaisen kirjastolaitoksen palvelutasoa,

— tuottaa kirjastoverkolle tietokantapalveluja, digitaalisen kirjaston sovelluspalveluja, elektronisen aineiston hankintapalveluja, standardointi- ja yhteistilastopalveluja,

— kehittää tutkimuskirjastoa tieteellisenä tutkimusympäristönä,

— modernisoi kirjaston asiantuntijapalveluja kansallisista kokoelmista ja humanistis-yhteiskuntatieteellisiltä tieteenaloilta vastaamaan tutkimusyhteisön uusia tarpeita sekä

— digitoi kustannustehokkaasti kansalliset lähdeaineistot verkon kautta laajaan käyttöön.

Määrälliset tavoitteet

	2003 toteutuma	2005 toteutuma	2007 tavoite
Kulttuuriperinnön turvaaminen			
— digitoidut sivut	126 000	278 575	170 000
— mikrokuvaus/ valotusmäärä	975 073	1 309 364	1 250 000
Kansalliset tietoverkkopalvelut			
— kansallisten tietokantojen koko, milj.	7,66	8,45	9,9
— kansallisten tietokantojen hakukäyttö, milj.	..	3	3,4
— FinElib -aineistojen käyttö (haut), milj.	13,4	29,8	45,9
Kansalliset tutkimuskirjastopalvelut			
— lainat (paikallis+kauko)	524 100	530 700	530 000
— paikalliskävijät	280 728	429 368	430 000

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2007 esitys
Bruttomenot	15 043
Bruttotulot	1 766
Nettomenot	13 277

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Siirto momentilta 29.40.22	1 076
Siirto momentilta 29.50.21	12 201
Yhteensä	13 277

2007 talousarvio 13 277 000

24. (29.10.24) Harjoittelukoulujen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 72 477 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

1) oppilasavustuksiin,

2) maksullisen kouluruokailun tarjoamisesta henkilökunnalle ja opetusharjoittelijoille aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Harjoittelukoulujen tavoitteena on opettajankoulutusta palvelevan toiminnan korkea taso ja läheinen vuorovaikutus yliopiston kanssa. Harjoittelukoulut huolehtivat opetussuunnitelmatyön ja opetuksen laadusta sekä kehittävät monipuolista ohjattua harjoittelua. Ohjatun harjoittelun määrällisenä tavoitteena on vähintään 41 700 opintopistettä. Opettajankoulutuksen määrällisten muutosten vaikutukset harjoittelutarpeeseen ja koulujen toiminnan laajuuteen arvioidaan.

Tuottavuusohjelmaan liittyvät toimeenpanopäätökset tehdään tavoitteena vuoteen 2011 mennessä 81 henkilötyövuoden vähennys vuotuisin määrärahavaikutuksin.

Määrälliset tavoitteet

	2003 toteutuma	2005 toteutuma	2007 tavoite
Oppilaita	7 836	7 893	7 900
— peruskoulu	5 657	5 684	5 700
— lukio	2 179	2 209	2 200

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	73 405	73 732	74 277
Bruttotulot	1 929	1 400	1 800
Nettomenot	71 476	72 332	72 477
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	3 419		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	3 790		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Virka- ja työehtosopimus	459
Uusi palkkausjärjestelmä	238
Tuottavuustoimenpiteet	-352
Kertaluonteiset erät	-200
Yhteensä	145

Kuntien rahoitusosuus harjoittelukouluissa annettavan opetuksen kustannuksiin, 22 432 000 euroa, on otettu huomioon momentin 29.10.30 mitoituksessa.

2007 talousarvio	72 477 000
2006 talousarvio	72 332 000
2005 tilinpäätös	71 847 000

(60.) Ammatillinen koulutus

Selvitysosa: Luku ehdotetaan siirrettäväksi luvuksi 29.20 ja sen momentit 21, 24, 25, 30, 31 ja 76 luvun 29.20 vastaaviksi momenteiksi.

60. (29.88) Tiede

Suomen Akatemian momenteilta 29.60.50 ja 29.60.53 rahoitettaviin tutkimushankkeisiin saa vuonna 2007 hyväksyä sitoumuksia 225 290 000 euron arvosta.

Tieteellisten seurain valtuuskunnalle voidaan edelleen luovuttaa tilat vastikkeetta.

Selvitysosa:

Tutkimushankkeiden myöntämisvaltuuden käytöstä valtiolle aiheutuvat menot

	Myöntämisvaltuus	Menot, milj. euroa					
Vuosi	milj. euroa	2006	2007	2008	2009	2010	2011
2002	148,1	7,2					
2003	152,6	30,9					
2004	172,6	51,8	35,2				
2005	175,6	61,5	52,7	26,3	17,6		
2006	205,6	20,6	72,0	61,7	30,8	20,6	
2007	225,3		22,5	78,9	67,6	33,8	22,5
Yhteensä		171,9	182,4	166,9	116,0	54,4	22,5

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Tiedepolitiikan tavoitteena on eri sektoreiden ja toimijoiden yhteistyönä tiedon ja osaamisen sekä Suomen tieteen kansainvälisen tason ja näkyvyyden vahvistuminen hyödyttäen suomalaista yhteiskuntaa ja sen taloutta. Suomalaisen tutkimuksen kansainvälistä menestymistä vahvistetaan rahoittamalla korkeatasoista tutkimusta ja tukemalla tutkimusta, jonka odotetaan lisäpanostuksella yltävän kansainvälisiin läpimurtoihin.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Julkisella tutkimusrahoituksella turvataan pitkäjänteinen, kattava ja uusiutumiskykyinen perustutkimus ja tutkijankoulutus sekä edistetään uusien innovaatioiden syntymistä. Julkista tutkimusrahoitusta lisätään ja lisäpanostus kohdennetaan erityisesti huippututkimuksen edellytysten vahvistamiseen.

Tutkimuksen kotimaista sekä eurooppalaista ja muuta kansainvälistä yhteistyötä lisätään edelleen.

Tutkijankoulutusta kansainvälistetään ja kehitetään siten, että tohtorin tutkintojen määrä vastaa tarpeita ja laatu paranee entisestään. Tutkijoiden liikkuvuutta lisätään ja kehitetään joustava yhteisrahoitteinen tutkijanuramalli, joka on tutkijalle kannustava, selkeä ja ennakoitavissa oleva. Sukupuolten tasa-arvon toteutumista tutkijanuralla vahvistetaan.

Vahvistetaan tieteen tunnettuutta yhteiskunnassa ja parannetaan kansalaisten mahdollisuuksia ymmärtää ja hyödyntää tutkimustietoa.

Tutkimustoiminnan ja tietoyhteiskunnan kehittäminen turvataan korkeatasoisilla tukipalveluilla ja tutkimuksen tietohuollolla.

21. (29.88.21) Suomen Akatemian toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 32 034 000 euroa.

S e l v i t y s o s a : Suomen Akatemia on rahoittajaorganisaatio, jonka tehtävänä on edistää korkeatasoista tutkimusta tieteelliseen laatuun perustuvalla pitkäjänteisellä mutta määräaikaisella rahoituksella, luotettavalla arvioinnilla, tiedepoliittisella asiantuntemuksella sekä monipuolisella ja globaalilla yhteistyöllä.

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Suomen Akatemian toiminta parantaa suomalaisen tutkimuksen laatua ja kansainvälistä tunnettuutta sekä vahvistaa tutkimuksen yhteiskunnallista arvostusta. Akatemia edistää tutkimuksen uusiutumista, luo edellytyksiä tutkimuksen monimuotoisuudelle sekä edistää tutkimustulosten laajamittaista hyödyntämistä hyvinvoinnin, kulttuurin, talouden ja ympäristön parhaaksi.

Toiminnallinen tuloksellisuus

— Akatemia rahoittaa korkeatasoista tutkimusta, suuntaa voimavaroja ajankohtaisten tutkimusongelmien sekä tieteellisen kehityksen myötä syntyvien uusien tutkimusalojen tukemiseen. Akatemia edistää luovien tutkimusympäristöjen syntyä ja kehittymistä. Akatemia toimii aktiivisesti kansallisen ja kansainvälisen tutkimusyhteistyön tehostamiseksi ja huippututkimuksen kansainvälisen verkottumisen vahvistamiseksi sekä vahvistaa Suomen osallistumista kansainvälisten tieteellisten järjestöjen toimintaan.

— Akatemia edistää osaltaan tehokasta ja laadukasta tutkijankoulutusta. Akatemian rahoituksen painopiste on tohtorin tutkinnon jälkeisen tutkijanuran kehittämisessä.

— Akatemia vahvistaa kansallista ja kansainvälistä yhteistyötä tutkimusrahoituksessa, arvioinnissa ja ennakoinnissa.

— Akatemia vastaa osaltaan tutkimuksen ja tieteellisen työn tunnetuksi tekemisestä.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

— Akatemia kehittää työyhteisöään tavoitteena henkilöstön hyvä työkyky ja -hyvinvointi. Akatemia arvioi ja kehittää oman toimintansa laatua ja tehokkuutta, kehittää rakenteita ja sähköisiä toimintatapoja.

Tunnuslukuja	2003	2005	2007 arvio
Käsiteltyjen hakemusten lukumäärä	5 073	5 964	6 000
Yleisen tutkimusmäärärahahaun hakupaine,			
myönnöt hakemusten lukumäärästä, %	27	17	17
myönnöt hakemusten rahamäärästä, %	14	10	10
Akatemiaprofessorit	38	39	40
Akatemiatutkijat	238	247	260
Tutkijatohtoripaikat	380	388	325

Kansainväliset sopimukset	47	57	58
Lukiolaisten tiedekilpailu Viksu, osallistujien lukumäärä	137	170	170
Henkilötyövuodet, hallintovirasto	137	166	162

Suomen Akatemian tulostavoitteiden toteuttamiseen käytetään myös momenttien 29.60.50, 29.60.53 ja 29.60.66 määrärahoja.

Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta perustuvat opetusministeriön päätökseen Suomen Akatemian eräistä suoritteista perittävistä maksuista (1109/1993).

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	30 889	32 792	33 154
Bruttotulot	1 044	965	1 120
Nettomenot	29 845	31 827	32 034
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	6 582		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	8 703		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Virka- ja työehtosopimus	208
Tuottavuustoimenpiteet	-88
VEL-maksun hoitokuluosuus	87
Yhteensä	207

2007 talousarvio	32 034 000
2006 talousarvio	31 827 000
2005 tilinpäätös	31 966 000

22. (29.88.22) Arkistolaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 14 131 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

1) arkistolaitoksen kansainvälisen yhteistyön edellyttämien järjestöjen ja ohjelmien jäsenmaksujen ja rahoitusosuuksien maksamiseen,

2) EU:n hyväksymien hankkeiden menojen maksamiseen.

Valtuus:

Kansallisarkisto saa vuoden 2007 aikana tehdä Hämeenlinnan maakunta-arkiston uudisrakennusta koskevan vuokrasopimuksen siten, että siitä aiheutuva menojen lisäys on vuodesta 2008 alkaen vuositasolla enintään 743 000 euroa.

Selvitysosa: Vuoden 2006 talousarviossa päätetty vuokrasopimuksen tekemistä koskeva valtuus peruuntuu.

Arkistolaitos on asiantuntija- ja palveluorganisaatio, jonka toiminnan tavoitteena on, että yhteiskunnan ja yksilön kannalta merkittävä arkistoaines säilyy suppeassa ja käyttökelpoisessa muodossa ja on tehokkaasti käytettävissä. Arkistolaitoksen toiminta parantaa julkishallinnon ja yksityisten yhteisöjen asiakirjahallinnon ja arkistotoimen edellytyksiä. Tavoitteena on, että viranomaisten asiakirjoista säilytetään pysyvästi noin 15 %.

Toiminnallinen tuloksellisuus

— Arkistolaitos kehittää ja ohjaa arkistotointa siten, että julkisen sektorin asiakirjahallintoa ja arkistotointa hoidetaan tehokkaasti ja taloudellisesti. Arkistolaitos määrittelee, mitkä julkiset asiakirjat säilytetään pysyvästi.

— Arkistolaitos säilyttää hallussaan olevat arkistoainekset tehokkaasti ja turvallisesti sekä parantaa niiden käytettävyyttä ja saatavuutta.

— Arkistolaitos tarjoaa asiakkailleen monipuolista, luotettavaa ja nopeaa, maksutonta ja maksullista tietopalvelua.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

— Arkistolaitos kehittää työyhteisöään tavoitteena henkilöstön hyvä työkyky ja -hyvinvointi.

Maksullisen palvelutoiminnan liiketaloudellisten suoritteiden tuottotavoite on 5 000 euroa.

Määrärahasta on tarkoitus rahoittaa tietoyhteiskuntaohjelmaa.

Tunnuslukuja	2003	2005	2007 tavoite
Arkistoaineksen kokonaismäärä (hyllymetriä)	108 028	111 022	113 000
Annettu koulutus (luentotunteja)	1 015	973	800
Tehdyt tarkastukset, lkm	75	135	100
Järjestetyt arkistot (hyllymetriä)	1 893	1 530	1 400
Tutkijakäynnit	79 385	72 211	72 000
Annetut todistukset ja selvitykset	18 016	17 301	17 000
Henkilötyövuodet	226,4	232,5	222

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	14 769	14 473	14 761
Bruttotulot	946	630	630
Nettomenot	13 823	13 843	14 131
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	200		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	154		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Virka- ja työehtosopimus	67
Uusi palkkausjärjestelmä	49
Energiakustannusten nousu	210
Tuottavuustoimenpiteet	-66
VEL-maksun hoitokuluosuus	28
Yhteensä	288

2007 talousarvio	14 131 000
2006 lisätalousarvio	210 000
2006 talousarvio	13 843 000
2005 tilinpäätös	13 777 000

23. (29.88.23) Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 2 730 000 euroa.

Selvitysosa: Kotimaisten kielten tutkimuskeskus on kielitieteellinen tutkimuslaitos, jonka toiminnan tavoitteena on lisätä tietoa kotimaisista kielistä ja niiden asemasta kulttuurissa ja yhteiskunnassa sekä näin osaltaan luoda edellytyksiä kielelliselle tasa-arvolle Suomessa.

Tunnuslukuja	2003	2005	2007 tavoite
Tieteelliset julkaisut, kpl/sivua	68/6 093	82/4 614	70/5 000
Yleistajuiset julkaisut, kpl/sivua	368/3 091	374/3 546	350/3 000
Tietopalvelutehtävät, kpl	1 776	1 733	1 700
Henkilötyövuodet	109,5	114	111,6
Työtyytyväisyysindeksi	3,4	3,4	3,4

Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen tulostavoitteiden toteuttamiseen käytetään myös momentin 29.60.53 määrärahoja.

Maksullisen palvelutoiminnan liiketaloudellisten suoritteiden tuottotavoite on 3 300 euroa.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	3 513	3 461	3 403
Bruttotulot	851	673	673
Nettomenot	2 662	2 788	2 730
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	832		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	957		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Virka- ja työehtosopimus	20
Uusi palkkausjärjestelmä	12
Tuottavuustoimenpiteet	-106
VEL-maksun hoitokuluosuus	16
Yhteensä	-58

2007 talousarvio	2 730 000
2006 talousarvio	2 788 000
2005 tilinpäätös	2 787 000

24. (29.88.24) Varastokirjaston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 1 520 000 euroa.

S e l v i t y s o s a : Varastokirjaston tehtävänä on vastaanottaa ja säilyttää tieteellisistä ja yleisistä kirjastoista siirrettävää aineistoa sekä asettaa se käyttöön.

Tunnuslukuja	2003	2005	2007 tavoite
Vastaanotetun aineiston määrä, hyllymetriä	3 958	5 470	5 300
Tilausten määrä	64 133	70 011	72 000
Henkilötyövuodet	24	22,7	22,1

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Virka- ja työehtosopimus	7
Uusi palkkausjärjestelmä	1
Tuottavuustoimenpiteet	-13
VEL-maksun hoitokuluosuus	3
Yhteensä	-2

2007 talousarvio	1 520 000
2006 talousarvio	1 522 000
2005 tilinpäätös	1 513 000

25. (29.88.25) Eräiden teosten laatiminen ja hankkiminen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 150 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) historiateossarjojen, elämäkertojen ja eräiden muiden teosten laadinta- ja hankintamenojen sekä laadintamenoihin myönnettävien avustusten maksamiseen,

2) enintään viittä henkilötyövuotta vastaavan määräaikaisen henkilöstön palkkaamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Anders Chydeniuksen kootut teokset -hanke	150 000

2007 talousarvio	150 000
2006 talousarvio	200 000
2005 tilinpäätös	300 000

50. (29.88.50) Suomen Akatemian tutkimusmäärärahat (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 130 011 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) tutkimusohjelmista, tutkimuksen huippuyksiköistä, tutkijankoulutuksesta, muista tutkimushankkeista, tutkimuksen erityisrahoituksesta, valtionavustuksista ja apurahoista sekä kansainvälisestä yhteistyöstä aiheutuvien menojen maksamiseen,

2) arvioinneista, tieteellisestä julkaisutoiminnasta ja tieteen tunnetuksi tekemisestä aiheutuvien menojen maksamiseen,

3) kansainvälisten järjestöjen rahoitusosuuksista aiheutuvien menojen maksamiseen,

4) EU:n hyväksymien tutkimus- ja koulutushankkeiden menojen maksamiseen,

5) Suomen Akatemian rahoittamiin tutkimushankkeisiin ja ohjelmiin liittyviin palkkaus-, eläkemaksu- ja muihin kulutusmenoihin, laite- ja ohjelmistohankintojen menoihin ja yleiskustannuksiin,

6) enintään 800 000 euroa maksullisena toimintana Suomessa järjestettävien kansainvälisten tieteellisten konferenssien ja kansallisten tieteellisten seminaarien kuluihin.

Selvitysosa: Määrärahaan sisältyy 1 310 705 euroa yhteisrahoitteisten tutkimushankkeiden rahoitukseen, mitä vastaavat tulot kertyvät momentille 12.29.99.

Suomessa järjestettävien kansainvälisten tieteellisten konferenssien ja kansallisten tieteellisten seminaarien menoista rahoitetaan ensisijaisesti kutsuttujen ulkomaisten esitelmöitsijöiden matkakuluja, vuokra-, sihteeri- ja postituskuluja.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Aikaisempien vuosien myöntämisvaltuuden kasvusta aiheutuva lisäys	7 909
Vuoden 2007 myöntämisvaltuuden kasvusta aiheutuva lisäys	1 970
Yhteensä	9 879

Määrärahasta on tarkoitus rahoittaa tietoyhteiskuntaohjelmaa.

2007 talousarvio	130 011 000
2006 talousarvio	120 132 000
2005 tilinpäätös	103 873 000

53. (29.88.53) Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarat tieteen edistämiseen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 77 342 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) tutkimusohjelmista, tutkimuksen huippuyksiköistä, tutkijankoulutuksesta, muista tutkimushankkeista, tutkimuksen erityisrahoituk-

sesta ja kansainvälisestä yhteistyöstä aiheutuvien menojen maksamiseen,

2) arvioinneista, tieteellisestä julkaisutoiminnasta ja tieteen tunnetuksi tekemisestä aiheutuvien menojen maksamiseen,

3) kansainvälisten järjestöjen rahoitusosuuksista aiheutuvien menojen maksamiseen,

4) EU:n hyväksymien tutkimus- ja koulutushankkeiden menojen maksamiseen,

5) Suomen Akatemian rahoittamiin tutkimushankkeisiin ja ohjelmiin liittyviin palkkaus-, eläkemaksu- ja muihin kulutusmenoihin, laite- ja ohjelmistohankintojen menoihin ja yleiskustannuksiin,

6) yksityisten arkistojen valtionavusta annetun lain (HE) mukaisten menojen maksamiseen,

7) 50 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen Kotimaisten kielten tutkimuskeskukseen tutkimus-, keruu- ja sanakirjahankkeisiin sekä em. hankkeista aiheutuvien muiden kulutusmenojen ja apurahojen maksamiseen,

8) päätöksentekoa tukevaa yhteiskunnallista tutkimusta tekeville yhteisöille ja tutkimuslaitoksille myönnettävien valtionavustusten maksamiseen,

9) kansainväliseen yhteistyöhön osallistumisesta aiheutuvien menojen maksamiseen,

10) tieteen edistämiseksi ja tieteen ja yhteiskunnan vuorovaikutuksen edistämiseksi myönnettävien valtionavustusten, -palkintojen ja apurahojen, tieteellisen kirjallisuuden kääntämis- ja painattamismenojen, tiedonjulkistamisen edistämismenojen ja tutkimuksen tietohuollon menojen sekä tieteen tukemiseen liittyvistä tutkimuksista, selvityksistä ja julkaisuista aiheutuvien menojen maksamiseen,

11) tutkimusaineistojen käytön saatavuuden parantamiseksi myönnettäviin valtionavustuksiin ja valtion laitosten vastaavien hankkeiden menojen maksamiseen.

12) enintään 700 000 euroa yksityisten arkistojen valtionavusta annetun lain nojalla Työväen Arkiston uusista tiloista johtuviin kunnostus-, muutto- ja vuokramenoihin.

Kohdassa 7 tarkoitettujen henkilöiden osalta työnantajalle maksetut sairausvakuutuksen mukaiset etuudet otetaan nettobudjetoitaessa tuloina huomioon.

Selvitysosa:

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi ykstyisten arkistojen valtionavusta, jolla korvataan voimassaoleva laki yksityisluontoisten arkistojen valtionavusta (998/1974).

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Suomen Akatemian käytettäväksi tutkimushankkeiden rahoittamiseen ja tieteellisen tutkimuksen edistämiseen	58 500 000
Yksityisten arkistojen valtionavusta annetun lain (HE) mukaisiin menoihin	5 090 000
Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen toimintaan	2 375 000
Tiedeinstituuttien ja tutkimuslaitosten, Tiedekeskus Heurekan sekä eräiden tieteellisten seurojen ja yhdistysten toiminta-avustuksiin	7 955 000
Päätöksentekoa tukevaa yhteiskunnallista tutkimusta tekeville yhteisöille ja tutkimuslaitoksille myönnettäviin avustuksiin	500 000
Eräisiin kansainvälisen tieteellisen yhteistyön menoihin, jäsenmaksuihin ja rahoitusosuuksiin	750 000
Tieteen ja yhteiskunnan vuorovaikutuksen edistämiseen ja muihin tieteen tukemisesta aiheutuviin menoihin	2 172 000
Yhteensä	77 342 000

Kohdassa 12 tarkoitettujen menojen maksamiseen on tarkoitus käyttää aikaisemmilta vuosilta kertyneiden veikkauksen ja raha-arpajaisten tuottoarvioiden ylittäneitä lisätuottoja.

2007 talousarvio	77 342 000
2006 lisätalousarvio	2 150 000
2006 talousarvio	75 739 000
2005 tilinpäätös	75 733 149

66. (29.88.66) Rahoitusosuudet kansainvälisille järjestöille (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 12 320 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Suomen maksuosuuksien maksamiseen Euroopan hiukkasfysiikan tutkimuskeskukselle (CERN), Euroopan eteläiselle observatoriolle (ESO), Euroopan molekyylibiologian laboratoriolle (EMBL), Euroopan molekyylibiologian konferenssille (EMBC) ja Euroopan Yliopistoinstituutille (EUI) sekä vastaaville kansainvälisille tieteellisille järjestöille.

Selvitysosa: Jäsenmaksuosuudet määräytyvät pääsääntöisesti jäsenmaiden kansantuoteosuuksien perusteella järjestöjen hallintoelinten tekemien päätösten mukaisesti.

2007 talousarvio	12 320 000
2006 talousarvio	12 320 000
2005 tilinpäätös	11 151 377

(69.) Ammatillinen lisäkoulutus ja vapaa sivistystyö

Selvitysosa: Luku ehdotetaan siirrettäväksi luvuksi 29.30 ja sen momentit 21, 22, 25, 30, 31, 34, 50— 53, 55 ja 56 luvun 29.30 vastaaviksi momenteiksi.

70. Opintotuki

Selvitysosa: Opintotukilain (65/1994) mukainen opintotuki koostuu opintorahasta, opintotuen asumislisästä sekä opintolainan valtiontakauksesta. Opintoraha on veronalainen etuus. Korkeakouluopiskelijoiden ennen 1.7.1992 ja muiden opiskelijoiden ennen 1.7.1994 nostamille opintolainoille suoritetaan lisäksi opintotukilain (28/1972) nojalla määräytyvää korkotukea.

Opintotukitoiminnan tavoitteena on opiskeluaikaisen toimeentulon turvaaminen ja opintotuen mitoittaminen siten, että tuetaan omaehtoiseen koulutukseen hakeutumista ja päätoimista opiskelua. Opintotukea kehitetään koulutuspoliittisten tavoitteiden pohjalta. Tavoitteena on riittävä ja kannustava opintotuki, jolla edistetään suunnitelmallista ja päätoimista opiskelua ja opintoaikojen lyhenemistä.

Koulumatkatuen tarkoituksena on korvata lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten opiskelijoiden kohtuulliset päivittäiset koulumatkakustannukset.

Tukea myönnetään, kun opiskelijan yhdensuuntainen koulumatka on vähintään kymmenen kilometriä ja koulumatkakustannukset ovat yli 54 euroa kuukaudessa. Opiskelijan omavastuuosuus on 43 euroa kuukaudessa.

Opintotuen toimeenpanotehtävät hoitaa Kansaneläkelaitos. Korkeakoulujen opintotukilautakunnat voivat myöntää opintotuen oman korkeakoulunsa opiskelijoille Kansaneläkelaitoksen kanssa solmitun sopimuksen perusteella. Kansaneläkelaitos maksaa korvauksen sopimuksen perusteella korkeakouluissa hoidettavista tehtävistä. Myös muilla oppilaitoksilla on opintotukiasioiden hoitamiseen liittyviä tehtäviä. Opetusministeriö vastaa opintotukitoiminnan yleisestä johtamisesta, ohjauksesta ja kehittämisestä.

Opintotukimäärärahat ja opintotuen saajat

	2003	2005	2007 arvio
Opintotukimenot (milj. euroa)			
Opintoraha			
— korkea-aste	328,0	322,5	323,3
— toinen aste	110,3	106,5	108,8
Asumislisä	224,8	231,6	258,8
Koulumatkatuki	25,6	27,9	28,0
Ateriatuki	16,6	20,2	22,9
Opintotuen saajat			
Opintoraha			
— korkea-aste	200 308	198 671	202 600
— toinen aste	140 380	131 463	134 500
Asumislisä			
— korkea-aste	157 130	159 359	162 000
— toinen aste	62 012	62 800	65 900
Koulumatkatuki	64 560	64 000	64 000
Valtiontakauksen saajat			
Korkea-aste	96 850	93 352	100 000
Toinen aste	48 539	42 191	43 000

Valtion takaamien opintolainojen lainakanta oli vuoden 2005 lopussa 1 299,8 milj. euroa, josta ns. vanhojen opintolainojen osuus oli 103,3 milj. euroa. Opintolainaa oli vuoden lopussa 327 041 henkilöllä. Keskimääräinen opintolainan määrä ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneella oli 5 600 euroa ja ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneella 6 400 euroa.

Määrärahan mitoitusperusteet

Keskimääräinen opintotuki	2003	2005	2007 arvio
Opintoraha, €/kk			
— korkea-aste	250	250	250
— toinen aste	133	138	139
Asumislisä, €/kk	156	163	184
Koulumatkatuki, €/kk	94	103	110

Vuonna 2007 määrärahan mitoituksessa säännönmukaisesti opintorahaa saavien määräksi arvioidaan 241 000, joista korkeakouluopiskelijoita 151 000 ja 90 000 muita opiskelijoita. Asumislisän saajamääräksi arvioidaan 158 000. Koulumatkatuen säännönmukaisen saajamäärän arvioidaan olevan noin 29 000 opiskelijaa.

Opintotukilain mukaisen opintorahan kuukausittaiset enimmäismäärät vuonna 2007 (€/kk)

Korkeakouluopiskelijat	
— vanhempiensa luona asuvat, alle 20-vuotiaat	38,68
— vanhempiensa luona asuvat, 20 vuotta täyttäneet	105,96
— muualla asuvat, alle 18-vuotiaat	126,14
— muualla asuvat, 18 vuotta täyttäneet	259,01

Muissa oppilaitoksissa opiskelevat	
— vanhempiensa luona asuvat, alle 20-vuotiaat	21,86
— vanhempiensa luona asuvat, 20 vuotta täyttäneet	63,91
— muualla asuvat, alle 18-vuotiaat	84,09
— muualla asuvat, 18 vuotta täyttäneet	213,60

Opintotuen asumislisän määrä on 80 prosenttia määritellystä asumismenosta. Asumislisää myönnettäessä asumismenoja ei oteta huomioon 252 euron ylittävältä osalta. Ulkomailla opiskelevan asumislisän määrä on enintään 210 euroa kuukaudessa.

Ateriatuen määrä on 1,47 euroa ateriaa kohti.

Opintotuen saajamäärän ja käyttöasteen arvioitu kehitys

	2003	2005	2007 arvio
Lukiokoulutus	31 830 (26 %)	27 382 (23 %)	28 000 (23 %)
Ammatillinen peruskoulutus	100 720 (78 %)	96 775 (73 %)	100 000 (75 %)
Ammattikorkeakouluopinnot	98 589 (85 %)	97 043 (83 %)	99 000 (84 %)
Yliopisto-opinnot	96 534 (62 %)	96 737 (61 %)	99 000 (61 %)

22. Opintotuen muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 622 000 euroa.

Selvitysosa: Opintotuen muutoksenhakulautakunta toimii ensimmäisenä muutoksenhakuasteena opintotukiasioissa. Vuonna 2007 arvioidaan valituksia tulevan vireille noin 3 000. Valitusten tavoitteellinen keskimääräinen käsittelyaika on kuusi kuukautta.

Hallitus antaa eduskunnalle esityksen opintotukilain 32 §:n muuttamisesta opintotuen muutoksenhakulautakunnan organisaation uudistamiseksi.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)	
Virka- ja työehtosopimus	4
Uusi palkkausjärjestelmä	3
Toimitilakustannukset	56
Yhteensä	63

2007 talousarvio	622 000
2006 talousarvio	599 000
2005 tilinpäätös	600 000

52. Opintolainojen valtiontakaus ja korkotuki (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 23 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) opintotukilain (28/1972) mukaisten opintolainojen korkotukeen,

2) opintotukilain (65/1994) mukaisista valtiontakauksista aiheutuviin menoihin.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Opintolainojen korkotuki	100 000
Takausvastuusuoritukset	14 000 000
Maksuvapautukset	5 000 000
Takausvastuusaatavien tileistä poistot	2 000 000
Korkoavustukset	1 900 000
Yhteensä	23 000 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)	
Takausvastuusuoritusten väheneminen	-1 000
Takausvastuusaatavien tileistä poistojen väheneminen	-3 000
Korkoavustusten käytön muutos	-100
Yhteensä	-4 100

2007 talousarvio	23 000 000
2006 talousarvio	27 100 000
2005 tilinpäätös	23 205 561

55. Opintoraha ja asumislisä (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 690 932 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää opintotukilain (65/1994) mukaisten opintorahojen ja opintotuen asumislisän maksamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Korkeakouluopiskelijoiden opintorahat	323 332 000
Muiden oppilaitosten opiskelijoiden opintorahat	108 800 000
Asumislisä	258 800 000
Yhteensä	690 932 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Vanhempien tulorajojen tarkistus	4 100
Kansanopistojen ja liikunnan koulutuskeskusten asuntoloissa asuvien asumislisän tarkistus	400
Opintorahan ja asumislisän käytön muutos	-12 268
Yhteensä	-7 768

2007 talousarvio	690 932 000
2006 talousarvio	698 700 000
2005 tilinpäätös	660 656 233

57. Korkeakouluopiskelijoiden ateriatuki (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 20 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) avustuksen maksamiseen opiskelijaravintoloille alempaa tai ylempää korkeakoulututkintoa, ammattikorkeakoulututkintoa tai ylempää ammattikorkeakoulututkintoa suorittavien korkeakouluopiskelijoiden sekä opintotukeen oikeuttaviin ammatillisiin tai erikoistumiskoulutusohjelmiin taikka poikkeuskoulutukseen osallistuvien opiskelijoiden aterioiden hinnan alentamiseksi 1,47 eurolla ateriaa kohti,

2) ylimääräisen avustuksen maksamiseen muualla kuin korkeakoulun tiloissa sijaitsevan opiskelijaravintolan pitäjälle enintään 0,84 euroa, kuitenkin enintään opiskelijaruokailusta aiheutuvien tila- ja laitekustannusten määrä, sellaista ateriaa kohden, josta maksetaan ateriatukea.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Korkeakouluopiskelijoiden ateriatuki	19 000 000
Opiskelijaravintoloiden ylimääräinen avustus	1 300 000
Yhteensä	20 300 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Ateriatuen käytön kasvu	300

2007 talousarvio	20 300 000
2006 talousarvio	20 000 000
2005 tilinpäätös	20 212 502

58. Avustus vuokrakustannusten korvaamiseen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 4 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) avustuksen maksamiseen Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiölle korkeakouluopiskelijoiden terveydenhoitoa varten tarvittavien tilojen vuokrakustannusten korvaamiseen,

2) avustuksen maksamiseen opiskelija-asuntotarkoitukseen luovutettujen valtion maa-alueiden vuokrakustannusten korvaamiseen silloin, kun kiinteistöä käytetään lähinnä opintotuen asumislisään tai asumistukeen oikeutettujen opiskelijoiden asumiseen edellyttäen, että asianomainen kunta tukee opiskelija-asumista vastaavalla määrällä.

Käyttösuunnitelma	€
1. Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö	2 727 000
2. Opiskelija-asuntoyhteisöt	1 273 000
Yhteensä	4 000 000

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon (1 000 euroa)

Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön tilakustannusten kasvu	109
Opiskelija-asuntoyhteisöjen maa-alueiden vuokrakustannusten nousu	25
Yhteensä	134

2007 talousarvio	4 000 000
2006 talousarvio	3 866 000
2005 tilinpäätös	3 728 000

59. Lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulumatkatuki (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 28 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulumatkatuesta annetun lain (48/1997) mukaisen tuen maksamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Matkalippujen hinnan nousu	1 500

2007 talousarvio	28 000 000
2006 talousarvio	26 500 000
2005 tilinpäätös	27 917 769

80. (29.90) Taide ja kulttuuri

Selvitysosa: Taide- ja kulttuuripolitiikan tavoitteena on

1) turvata suotuisat toimintaedellytykset taiteen- ja kulttuurikentän toimijoille,

2) turvata kansalaisille mahdollisuudet monipuolisiin ja laadukkaisiin taide-elämyksiin ja kulttuuripalveluihin sekä,

3) edistää toimijoiden kansallista ja kansainvälistä verkostoitumista.

Taiteen ja kulttuurin saatavuus ja saavutettavuus. Tuetaan laitosten tuottavuutta ja palvelutoimintaa lisääviä hankkeita (verkkopalvelustrategiat, toimintojen uudelleenorganisoinnit, toimitilahankkeet). Taiteen keskustoimikuntaa ja taidetoimikuntajärjestelmää kehitetään valtakunnallisena kokonaisuutena. Musiikin alueellista tarjontaa kehitetään. Lasten ja nuorten taide- ja kulttuuripalveluiden tukea suunnataan eri taiteenaloille ja lastenkulttuurikeskusten toimintaa vakiinnutetaan. Toteutetaan taiteen ja kulttuurin saavutettavuutta koskevaa toimenpideohjelmaa, jonka tavoitteena on edistää taide- ja kulttuuripalveluiden saavutettavuutta kaikille väestöryhmille ja parantaa kieli- ja kulttuurivähemmistöjen ja vammaisten oman kulttuuritoiminnan edellytyksiä.

Kirjastoverkon ja -palveluiden toimivuus. Tuetaan kuntien välistä yhteistyötä kirjastojen toiminnassa kunta- ja palvelurakennehankkeen linjaukset huomioiden. Tuetaan kirjastojen toimipaikkaverkoston säilymistä aloittamalla nelivuotinen Kirjasto monipalvelukeskukseksi -ohjelma. Ajantasaistetaan yleisten kirjastojen teknistä infrastruktuuria ja turvataan asiakkaiden opastus etenkin haja-asutusalueilla ja taajamien reuna-alueilla. Tuetaan lasten ja nuorten kirjastopalvelujen kehittämistä.

Audiovisuaalinen teollisuus ja kulttuuriomaisuus. Edistetään audiovisuaalisen alan tuotantoa, jakelua ja kulttuuritoimintaa nostamalla edelleen elokuvan ja muun audiovisuaalisen alan tukea. Uudistetaan tukijärjestelmiä toimialan taloudellisen rakenteen vahvistamiseksi. Lisätään alan kansainvälistymis- ja vientipyrkimyksiä erityisprojektien avulla. Lisätään lasten ja nuorten elokuvan painoarvoa tukipolitiikassa. Mediakasvatuksen asemaa vakiinnutetaan jatkamalla Lap-

set ja media -ohjelman toimeenpanoa. Valtion elokuvakuvatarkastamon ja Suomen elokuva-arkiston toiminta-alueiden kehittämistä jatketaan.

Kulttuurissektorin tietoyhteiskuntakehitys. Tuetaan kotimaista sisällöntuotantoa tietoverkoissa ja muissa sähköisissä päätelaitteissa. Toteutetaan Kulttuuri tietoyhteiskunnassa -strategiaa 2010 mm. kolmivuotisella Digitaaliset demot -projektilla sekä tehostamalla kulttuurin tietoverkkohankkeiden toimeenpanoa. Tuetaan kulttuurin verkkopalveluja niiden toimivuuden ja saatavuuden parantamiseksi.

Tekijänoikeudet digitaalisessa ja tietoverkkoympäristössä. Tekijänoikeudellista osaamista ja tietämystä lisätään koulutuksella ja tekijänoikeuden tunnetuksi tekemisellä. Tekijänoikeuslainsäädännön ja -järjestelmän toimivuutta digitaalisessa luomis- ja käyttöympäristössä sekä tietoverkoissa parannetaan. Teknisiä suojakeinoja koskevien säännösten vaikutusta yksityiseen kopiointiin seurataan.

Pohjoinen kulttuurinen kumppanuus. Toimeenpannaan opetusministeriön Taiteen ja kulttuurin Venäjä-ohjelmaa ja Venäjän kulttuuri- ja joukkoviestintäministeriön kanssa vuonna 2005 solmittua yhteistyösopimusta.

Kulttuuriviennin kehittämisohjelman toimeenpano. Ulkoasiainministeriön, kauppa- ja teollisuusministeriön ja opetusministeriön sekä kulttuuriviennin toimijoiden yhteistyönä vuonna 2006 laaditun kulttuuriviennin kehittämisohjelman mukaisesti kehitetään kulttuuriviennin tukiverkostotoimintaa ja -rakenteita, tuotteistusta, alan liiketoimintaosaamista ja kulttuurin matkailullista tuotteistusta.

Kulttuuriperinnön säilyttäminen ja alan kehittäminen. Kulttuuriperintöalan yhteiskunnallista vaikuttavuutta kuvaavaa tietopohjaa vahvistetaan. Tuetaan kulttuuriperintöaineistojen digitointia ja saatavuuden parantamista. Museoalaa kehitetään uudistetun museolain edellyttämällä tavalla. Museoiden arviointitoiminta vakiinnutetaan. Museoiden ja muiden kulttuuriperintökohteiden saavutettavuutta parannetaan ja lisätään kulttuuriperintökasvatusta.

Taiteen ja kulttuurin ja muun yhteiskunnallisen kehityksen välisten suhteiden kehittäminen. Taide- ja kulttuuritoimintojen vaikutuksia yhteisölliseen ja taloudelliseen kehitykseen, kulttuurituotteiden ja palvelujen vientiin sekä alueelliseen kehitykseen pyritään lisäämään. Toteutetaan luovuusstrategian toimenpiteitä, joilla pyritään vahvistamaan luovuuden merkitystä yhteiskunnan eri alueilla.

Taiteen ja kulttuurin rahoitus budjetti- ja veikkausvoittovarojen kesken

	Veikkaus-voittovaroista	Budjettivaroista	Yhteensä
Taiteenalojen edistäminen	30 630 000	14 454 000	45 084 000
Kansalliset taidelaitokset	73 022 000	51 904 000	124 926 000
Kirjastotoimi	39 970 000	87 339 000	127 309 000
Museot ja kulttuuriperintö	21 284 000	28 923 000	50 207 000
Alueellinen taiteen edistäminen	13 510 000	5 541 000	19 051 000
Kulttuuripolitiikan kehittäminen	5 889 000	686 000	6 575 000
Taiteen ja kulttuurin kansainvälinen toiminta	3 583 000	5 905 000	9 488 000
Viestintäkulttuuri	941 000	4 818 000	5 759 000
Yhteensä	188 829 000	199 570 000	388 399 000

21. (29.90.21) Taiteen keskustoimikunnan ja taidetoimikuntien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 3 366 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

1) taiteilijaprofessoreiden viroista aiheutuviin palkkausmenoihin,

2) taiteen edistämiseksi myönnettävien apurahojen ja avustusten maksamiseen,

3) taide- ja kulttuuripolitiikan tutkimus- ja tiedotustoimintaan,

4) enintään 10 000 euroa maksullisen palvelutoiminnan tukemiseen.

Määrärahasta myönnettävät apurahat ja avustukset budjetoidaan maksuperusteisina.

Selvitysosa: Taiteen keskustoimikunnan toiminnan tavoitteena on parantaa suomalaisen taiteen laatua ja kansainvälistä tasoa sekä vahvistaa taiteen uudistumiskehitystä, ja sen arvostusta yhteiskuntaa uudistavana monimuotoisena voimavarana ja merkitysten luojana. Keskustoimikunnan työ hyödyntää ja edistää hyvinvointia, kulttuuria ja sen moninaisuutta sekä ympäristöä ja taloutta. Taiteen keskustoimikunta on asiantuntija- ja rahoittajaorganisaatio, joka rahoittaa korkeatasoista taiteen tekemistä erityisesti jakamalla apurahoja ja valtionapuja. Rahoitus on määräaikaista ja perustuu taiteellisen laadun vertaisarviointiin ja laajaan taidepoliittiseen asiantuntemukseen. Käytettävissä olevilla resursseilla taiteen keskustoimikunta:

— rahoittaa korkeatasoista ja innovatiivista taiteellista työskentelyä ja vahvistaa taiteen monimuotoista roolia yhteiskunnassa,

— panostaa taiteen tasa-arvoisen saatavuuden, saavutettavuuden, kulttuurisen monimuotoisuuden ja taiteen soveltavan käytön lisäämiseen,

— painottaa edelleen sitä, että apurahapolitiikassa hakijakunnan sukupuoli-, ikä-, kieli- ja asuinpaikkarakenne tulee huomioiduksi korostaen nuorten taiteilijoiden asemaa apurahan hakijoina ja saajina,

— luo edellytyksiä taiteilijoiden liikkuvuudelle ja kansainvälistymiselle,

— vahvistaa monitaiteellisen ja -kulttuurisen toiminnan osalta ennalta taiteenaloittaisesti sitomattoman tuen asemaa,

— seuraa, arvioi ja kehittää oman toimintansa laatua ja tehokkuutta ja parantaa rakenteidensa toimivuutta ja selkeyttä sekä kehittää asiakkaidensa sähköisiä palveluja tehtyjen kehittämisehdotusten mukaan,

— vahvistaa osaltaan taiteen asemaa ja merkitystä yhteiskunnassa ja tuottaa opetusministeriön käyttöön taidepolitiikan kannalta olennaista tutkimustietoa, arviointivälineitä ja tietopalveluita.

Kulttuuripoliittisista syistä hintatuella katetaan noin 33 % maksullisen toiminnan erillismenoista.

Tuloksellisuuden tunnusluvut	2004 toteutuma	2005 toteutuma	2007 arvio
TUOTOKSET JA LAADUNHALLINTA			
Valtionavustukset:			
— hakemukset, kpl	8 711	9 153	9 400
— hakijat	5 756	5 896	6 100
— myönnöt, kpl	2 768	2 925	3 100
— saajat	2 425	2 491	2 600
Lausunnot valtionavustushakemuksista OPM:lle	753	752	750
Taideteostoimikunnan kokoelmat, kpl	12 096	12 218	12 400
Julkaisut	13	15	10
HENKISTEN VOIMAVAROJEN HALLINTA			
Henkilötyövuodet	34	33	34

Apurahan hakijat ja saajat sukupuolen, alueen, kielen ja iän mukaan vuonna 2005

	% hakijoista	% tuen saajista
Naiset	52	49
Pääkaupunkiseutu	51	54
Ruotsinkieliset	8	8
Alle 35-v.	27	22
Hakijat ja saajat yhteensä	5 149	2 094

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	3 464	3 377	3 386
Bruttotulot	103	20	20
Nettomenot	3 360	3 357	3 366
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	478		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	472		

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon (1 000 euroa)

Virka- ja työehtosopimus	5
2007 talousarvio	3 366 000
2006 talousarvio	3 357 000
2005 tilinpäätös	3 354 000

22. (29.90.22) Valtion taidemuseon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 16 947 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

1) siviilipalvelusmiehistä aiheutuvien menojen maksamiseen,

2) enintään 3 573 000 euroa näyttelytoiminnan ja muun maksullisen palvelutoiminnan tukemiseen.

Selvitysosa: Valtion taidemuseo edistää kuvataiteen kulttuuriperintöä ja vahvistaa oman aikamme visuaalisen kulttuurin merkitystä.

Kulttuuriperinnön hoidon vaikuttavuustavoitteena on visuaalisen kulttuuriperinnön kartuttaminen tuleville sukupolville. Taidekokoelmien ja kartuttamisen tavoitteet ovat lähes yksinomaan laadullisia ottaen samalla huomioon sisällölliset painotukset.

Yleisölle suunnatun toiminnan tavoitteena on pitää kulttuuriperintö elävänä vahvistamalla Valtion taidemuseon eri yksiköiden roolia monipuolisten ja korkealaatuisten kulttuuripalvelujen tarjoajana. Näyttely- ja ohjelmistotoiminnan tarjonta pyritään pitämään monipuolisena samalla kun kävijätutkimuksin seurataan asiakkaiden tyytyväisyyttä ja pyritään vastaamaan sen toiveisiin. Yleisölähtöisyyteen, jolla tarkoitetaan ajankohtaisuutta näyttelytarjonnassa, kiinnitetään erityistä huomiota. Tulosalueen, joka kokonaisuudessaan on maksullista toimintaa, taloudellisena tavoitteena on, että tulot kattavat kokonaiskustannuksista 11 % ja erilliskustannuksista 30 %.

Taidemuseoalan kehittämisyksikkö jatkaa koko taidemuseokenttää koskevia kehityshankkeita yhdessä maan muiden taidemuseoiden kanssa. Vuonna 2007 toteutetaan osatutkimuksia taidemuseotoiminnan vaikuttavuuden arvioimiseksi.

Kulttuuripoliittisista syistä hintatuella katetaan noin 67 % maksullisen toiminnan erillismenoista.

Kulttuurialan luonteesta johtuen tulostavoitteet eivät ole jatkuvasti kasvavia. Suoritteiden määrien osalta huomioidaan niiden vaihtelevat laajuudet.

Tuloksellisuuden tunnusluvut	2004 toteutuma	2005 toteutuma	2007 tavoite
VAIKUTTAVUUS, TUOTOKSET JA LAADUNHALLINTA			
Näyttelytoiminnan kävijämäärä			
— kokonaiskävijämäärä	522 993	406 905	333 000
— maksavien kävijöiden osuus	345 801	241 082	175 000
— maksavien kävijöiden osuus, %	66	59	53
Asiakastyytyväisyys (asiakaspalvelu), %	88	91	85
Kokoelma- ja erikoisnäyttelyt, kpl	28	22	17
Tutkimus- ja näyttelyjulkaisut, kpl	16	15	10
Konservoidut teokset, kpl	610	723	900
TOIMINNALLINEN TEHOKKUUS			
Näyttelykäynnin keskitulo, euroa	3,7	3,4	3,0
Näyttelykäynnin keskihinta, euroa	2,7	2,7	4,1
Näyttelyjulkaisujen myydyt määrät/painokset, %	86	67	60
Hallinnollisten palvelujen osuus kokonaiskustannuksista, %	16	17	16
Maksullinen toiminta (kustannusvastaavuus)			
— tulot/kokonaiskustannukset, %	23	16	11
— tulot/erilliskustannukset, %	64	48	30
— hintatuki/erilliskustannukset, %	31	48	67
HENKISTEN VOIMAVAROJEN HALLINTA			
Henkilötyövuodet	242	243	228

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	19 933	19 361	19 030
Bruttotulot	2 923	2 413	2 083
Nettomenot	17 010	16 948	16 947
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	2 255		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	2 214		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Virka- ja työehtosopimus	62
Tuottavuustoimenpiteet	-92
VEL-maksun hoitokuluosuus	29
Yhteensä	-1

2007 talousarvio	16 947 000
2006 talousarvio	16 948 000
2005 tilinpäätös	16 969 000

23. (29.90.23) Suomenlinnan hoitokunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 2 596 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös rakennusten perusparannustöihin.

Selvitysosa: Suomenlinnan hoitokunnan toiminnan keskeinen tavoite on vastata Unescon maailmanperintöluetteloon otetun ja kansallisesti merkittävän Suomenlinnan rakennuskulttuurimuistomerkin restauroinnista, ylläpidosta ja käyttämisestä sekä kulttuurimatkailun perusinformaation tuottamisesta ja jakamisesta.

Suomenlinnaa kehitetään kestävän matkailun periaatteita noudattaen. Tavoitteena on yleisön tietämyksen lisääntyminen maailmanperintökohteesta. Suomenlinnan julkisuuskuvaa pyritään parantamaan tukemalla siellä järjestettäväksi sopivia ja paikan arvon mukaisia kulttuuritapahtumia. Suomenlinnan kunnostuksessa hyödynnetään saarella sijaitsevaa työsiirtolaa.

Tunnusluku	2004 toteutuma	2005 toteutuma	2007 tavoite
TUOTOKSET JA LAADUNHALLINTA			
Matkailijamäärä sesongin ulkopuolisina kuukausina (loka-huhtikuu)	145 000	158 000	170 000
TOIMINNALLINEN TEHOKKUUS			
Rakennuttamisen osuus korjauskustannuksista, %	16	12,5	15,0
Linnoitusmuureista parhaassa kuntoluokassa koko linnoitusmuurimäärästä (52 800 m²), %	36	37,5	38,5
Vuokratuotot, kasvu %	2,5	0,5	2,0
HENKISTEN VOIMAVAROJEN HALLINTA			
Henkilötyövuodet	88,6	90,6	91,0

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	6 565	6 282	6 431
Bruttotulot	3 819	3 875	3 835
Nettomenot	2 746	2 407	2 596
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	130		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	-		

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon (1 000 euroa)

Virka- ja työehtosopimus	22
2007 talousarvio	2 596 000
2006 talousarvio	2 407 000
2005 tilinpäätös	2 616 000

24. (29.90.24) Museoviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 16 745 000 euroa.

Käyttösuunnitelma	€
Kansallismuseon toimintamenot	5 808 000
Museoviraston muut toimintamenot	10 937 000
Yhteensä	16 745 000

Selvitysosa: Museovirasto johtaa ja kehittää maan yleistä museotointa ja huolehtii esineellisen kulttuuriperinnön ja kulttuuriympäristön tutkimisesta, säilyttämisestä ja hoidosta. Museoviraston toiminnan pääpainopisteenä on palvelujen saatavuuden ja sisältöjen kehittäminen: alueellisen yhteistyön kehittä-

minen, arkisto- kokoelma- ja tilastotiedonhallinnan parantaminen, Museoviraston tilakysymysten selvittäminen sekä Suomen merimuseon kehittäminen ja muutto.

Museoviraston tuottaman tiedon välittämisessä painottuu tietoaineistojen saattaminen digitaalisessa muodossa väestön ulottuville, kulttuuriperintökasvatus, Museoviraston kohteiden ja toiminnan saavutettavuuden parantaminen, kansainvälinen toiminta sekä museoalan kansallisesti merkittävien kirjasto-, arkisto- ja kuvakokoelmien palvelujen kehittäminen. Suomen kansallismuseon tavoitteena on kulttuuriperinnön aktiivisen käytön vahvistaminen sekä tiedon saatavuuden edistäminen.

Kulttuuriperintöä vaalitaan irtaimen ja kiinteän kulttuuriperinnön säilyttämisen ja vedenalaisen kulttuuriperinnön suojelun keinoin, voimistamalla muinaisjäännösten hoitoa ja luetteloimalla poikkeusoloissa suojeltavaa kulttuuriomaisuutta sekä toteuttamalla museolain muutoksesta johtuvat seurantatehtävät. Suomen kansallismuseon kokoelmien hoidon, käytön ja liikkuvuuden edellytykset turvataan.

Kulttuuriperintöä koskevaa uutta tietoa tuotetaan tutkimuksella, inventoinnilla ja dokumentoinnilla. Kulttuuriperinnön painoarvoa yhteiskunnassa vahvistetaan sektoritutkimuksen (erilliset tutkimushankkeet, museoalan arviointi) keinoin.

Henkilöstön hyvinvointia ja organisaation osaamista edistetään henkilöstösuunnittelulla, kehittämällä palkkausjärjestelmää ja työterveysjärjestelmää sekä toteuttamalla työhyvinvointihankkeita.

Tuloksellisuuden tunnusluvut	2004 toteutuma	2005 toteutuma	2007 toteutuma
TUOTOKSET JA LAADUNHALLINTA			
Käynnit Museoviraston verkkosivuilla	965 916	1 170 942	1 288 000
Lausuntojen käsittelyaika, pv	32,5	35	30
Museoiden kävijämäärä			
— kokonaiskävijämäärä	311 870	300 583	320 000
— maksavien kävijöiden osuus, %	55,3	54,2	55
Linnojen kävijämäärä			
— kokonaiskävijämäärä	211 083	178 304	205 000
— maksavien kävijöiden osuus, %	70,5	66,7	65
Tutkimus- ja näyttelyjulkaisut, kpl	6	5	7
Esinetietojen digitointiaste, %	21,2	23,3	26
TOIMINNALLINEN TEHOKKUUS			
Museokäynnin keskihinta, euroa	4,56	4,58	4,5
Museokäynnin keskitulo, euroa	2,65	2,59	2,6
Linnassa käynnin keskihinta, euroa	1,69	1,69	1,7
Linnassa käynnin keskitulo, euroa	2	2,35	2
HENKISTEN VOIMAVAROJEN HALLINTA			
Vakinaiset henkilötyövuodet	289	293	301

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	20 034	20 339	19 624
Bruttotulot	3 820	3 596	2 879
Nettomenot	16 214	16 743	16 745

Siirtyvät erät	
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	257
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	83

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Suomen merimuseon toiminnan kehittäminen	100
Virka- ja työehtosopimus	95
Tuottavuustoimenpiteet	-238
VEL-maksun hoitokuluosuus	45
Yhteensä	2

2007 talousarvio	16 745 000
2006 talousarvio	16 743 000
2005 tilinpäätös	16 040 000

25. (29.90.25) Näkövammaisten kirjaston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 7 018 000 euroa.

Määrärahasta saa käyttää maksullisen palvelutoiminnan hintatukeen enintään 4 000 euroa.

Selvitysosa: Näkövammaisten kirjaston tavoitteena on näkövammaisten ja muiden lukemisesteisten henkilöiden tasa-arvoinen kohtelu kirjallisuuden saannissa, koulunkäynnissä ja opiskelussa. Kirjasto toteuttaa tehtäväänsä tuottamalla ja tarjoamalla asiakaskuntansa käyttöön erityisaineistoa, kuten äänikirjoja, pistekirjoja ja elektronisia kirjoja, sekä toimimalla ääni- ja pistekirjapalvelujen asiantuntijalaitoksena. Kirjasto tuottaa 97-prosenttisesti näkövammaisten koululaisten oppikirjat sekä tutkintoa suorittavien opiskelijoiden tutkintovaatimuksissa olevat kirjat, yhteensä noin 500 uutta nimikettä. Tuotettua aineistoa lainataan tai myydään näkövammaisten ja muiden lukemisesteisten henkilöiden käyttöön.

Kirjasto tuottaa uusia kauno- ja tietokirjallisuuden nimikkeitä näkövammaisille ja muille lukemisesteisille soveltuvassa muodossa määrän, joka on noin 35 % Suomessa vuosittain julkaistavasta yleisestä kirjallisuudesta. Kirjasto välittää kirjallisuutta asiakkaiden käyttöön paikallisena palveluna, postitse ja tietoverkon kautta. Potentiaalinen asiakaskunta on noin 40 000 henkilöä.

Kirjasto jatkaa analogisen kokoelman digitoimista ja verkkopalveluiden suunnittelua, lisää palvelujen käyttöä kehittämällä yhteistyötä yleisten kirjastojen kanssa ja vahvistaa kirjaston IT-toimintaa.

Kulttuuripoliittisista syistä maksullisen toiminnan erillismenoista katetaan yli 99 % momentin määrärahasta.

Tuloksellisuuden tunnusluvut	2004 toteutuma	2005 toteutuma	2007 arvio
TUOTOKSET JA LAADUNHALLINTA			
— kirjatuotanto, kpl	1 551	1 916	1 810
— lainojen määrä, kpl	294 992	348 227	450 000
— lainoja yleisten kirjastojen kautta, kpl	33 000	35 000	38 000
— oppikirjatoimitukset, kpl	3 298	3 955	4 000
— asiakkaiden määrä, kpl	12 805	11 685	13 000
— äänikirjakokoelma, nimikkeitä	29 932	32 900	34 000
— joista DAISY-äänikirjoja	320	2 934	13 000
— asiakastyytyväisyys (arvosana 4—10)	8,8	9,9	8,5
TOIMINNALLINEN TEHOKKUUS			
— kirjalainan keskihinta, euroa	14	13	13
— oppikirjatoimituksen keskihinta,euroa	297	284	284
HENKISTEN VOIMAVAROJEN HALLINTA			
— henkilötyövuodet	64,3	65,4	65,0

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	5 766	6 210	7 050
Bruttotulot	51	32	32
Nettomenot	5 715	6 178	7 018
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	1 024		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	1 400		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

DAISY-äänikirjakokoelman laajentaminen	811
Virka- ja työehtosopimus	21
VEL-maksun hoitokuluosuus	8
Yhteensä	840

2007 talousarvio	7 018 000
2006 talousarvio	6 178 000
2005 tilinpäätös	6 091 000

26. (29.90.26) Suomen elokuva-arkiston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 3 494 000 euroa.

Määrärahasta saa käyttää esitystoiminnan ja muun maksullisen palvelutoiminnan hintatukeen enintään 123 000 euroa.

Selvitysosa: Suomen elokuva-arkiston tavoitteena on elokuvan muodossa olevan kulttuuriomaisuuden tallettaminen ja säilyttäminen, elokuvakulttuurin edistäminen sekä tutkimus- ja tietopalvelutoiminnan harjoittaminen. Elokuva-arkisto palvelee väestön kulttuurisia, tiedollisia ja tutkimuksellisia tarpeita, luovaa teollisuutta sekä turvaa audiovisuaalisen kulttuuriperinnön esillä olon.

Vuonna 2007 tallettamisen ja säilyttämisen tavoitteena on saattaa loppuun nitraattipohjaisten elokuvien pelastaminen, aloittaa kotimaisen filmikokoelman hoitamisstrategian toimeenpano, osallistua digitaalista restaurointitekniikkaa käsittelevään kansainväliseen tutkimushankkeeseen sekä hankkia kokoelmiin lakisääteisen talletusvelvollisuuden alaisen filmi- ja videotuotannon esityskopiot (n. 600 kopiota) ja oheismateriaalit vuodelta 2003 sekä originaalimateriaalit vuonna 2001 tarkastetuista 21 elokuvasta. Lisäksi vapaaehtoisina talletuksina otetaan vastaan noin 500 pitkää ulkomaista elokuvakopiota ja kartutetaan videokokoelmaa noin 6 000 uudella videotallenteella, joista vapaakappaleita on 50 %. Valmistaudutaan perinnekokoelman uudelleen varastointiin. Jatketaan Suomen elokuva-arkiston tehtäväalueen kehittämistä kansainväliseksi arkisto-, tutkimus-, tieto- ja palvelukeskukseksi. Käynnistetään radio- ja televisioarkistointijärjestelmän tekninen koekäyttö.

Elokuvakulttuurin edistämisen ja tutkimus- ja tietopalvelun tavoitteena on Suomen elokuva-arkiston perustamisen 50-vuotisjuhlavuonna tehdä tunnetuksi suomalaista elokuvahistoriaa ja elokuva-arkistotyötä.

Kulttuuripoliittista syistä hintatuella katetaan noin 27 % maksullisen toiminnan erillismenoista.

Tuloksellisuuden tunnusluvut	2004 toteutuma	2005 toteutuma	2007 arvio
TUOTOKSET JA LAADUNHALLINTA			
— Kokoelmien hoito / arkistoidut elokuvat, lkm	118 031	128 054	135 000
— Elävän kuvan museo / museoesineet, lkm	10 648	11 148	11 750
— Kirjasto-, tieto-, laina- ja asiakaspalvelut, lkm	34 750	34 300	35 000
— Maksulliset palvelut / esitystoiminta katsojamäärät	65 669	60 489	62 000
— Maksullinen arkistopalvelu / kuva- ja filmipalvelu	5 554	4 834	5 000
TOIMINNALLINEN TEHOKKUUS			
— Kokoelma- ja arkistyö yht., euroa / elok. lkm	18,50	17,10	16,39
— Elävän kuvan museo, euroa / esine	20,62	21,15	19,74
— Kirjasto, euroa / kirjastopalvelu	6,83	6,21	6,43
— Maksullinen palvelu: esitystoiminnan subventio / katsoja	2,12	2,53	1,98
— Maksullinen palvelu: tuotto / arkistopalvelu	-0,91	-1,73	-2,00
HENKISTEN VOIMAVAROJEN HALLINTA			
— Henkilötyövuodet	58	58	58

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	3 986	3 808	3 838
Bruttotulot	477	344	344
Nettomenot	3 509	3 464	3 494
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	488		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	434		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Virka- ja työehtosopimus	15
Uusi palkkausjärjestelmä	8
VEL-maksun hoitokuluosuus	7
Yhteensä	30

2007 talousarvio	3 494 000
2006 talousarvio	3 464 000
2005 tilinpäätös	3 455 000

27. (29.90.27) Valtion elokuvatarkastamon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 555 000 euroa.

Määrärahasta saa käyttää tarkastustoiminnan ja muun maksullisen palvelutoiminnan hintatukeen enintään 215 000 euroa.

Selvitysosa: Valtion elokuvatarkastamon toiminnan tavoitteena on luoda lapsille turvallinen kuvaohjelmaympäristö. Tavoitteen saavuttamiseksi tarkastamo hoitaa lakiin perustuvaa lastensuojelullisiin syihin pohjautuvaa kuvaohjelmien ennakkotarkastusta ja rekisteröintiä, suorittaa ilmoituksiin perustuvaa ennaltaehkäisevää laillisuusvalvontaa sekä myöntää esityslupia. Tavoitteena on valistuksen ja tiedotuksen keinoin lisätä kansalaisten tietämystä kuvaohjelmien sääntelystä.

Kuvaohjelmien ennakkotarkastuksen tavoitteena on lasten kehityksen turvaaminen kuvaohjelma-ympäristössä. Keinoja ovat alle 18-vuotiaille suunnattujen kuvaohjelmien tarkastaminen, sääntelyä koskeva valistus sekä jälkivalvontatyö yhdessä poliisin kanssa. Vaikutta-

vuutta mitataan yleisölle ja kuvaohjelmien levittäjille suunnatuilla kyselyillä.

Jatketaan verkkopohjaisten, kustannustehokkaiden ja asiakasystävällisten ilmoitus- ja rekisteröintijärjestelmien kehittämistä. Käynnistetään lainmuutokseen perustuvat jälkivalvontatoimet.

Kulttuuripoliittisista syistä hintatuella katetaan noin 38 % maksullisen toiminnan erillismenoista.

Tuloksellisuuden tunnusluvut	2004 toteutuma	2005 toteutuma	2007 arvio
TUOTOKSET JA LAADUNHALLINTA			
Tarkastetut pitkät kuvaohjelmat, kpl	759	945	770
Tarkastetut lyhyet kuvaohjelmat, kpl	602	603	620
Keskimääräinen tarkastajamäärä/kuvaohjelma	1,80	1,77	2
Yleisökysely/tyytyväisyys ikärajoihin, %	-	85,5	-
Myönnetyt esitysluvat, kpl	19	18	20
Ilmoitetut kuvaohjelmat, kpl	26 687	30 736	25 000
TOIMINNAN TEHOKKUUS			
Tarkastuksen keskimääräinen hinta, euroa/tunti	336	268	300
HENKISTEN VOIMAVAROJEN HALLINTA			
Henkilötyövuodet	12,8	12,5	13

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	744	778	829
Bruttotulot	312	231	274
Nettomenot	432	547	555
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	48		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	161		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Virka- ja työehtosopimus	4
Uusi palkkausjärjestelmä	2
VEL-maksun hoitokuluosuus	2
Yhteensä	8

2007 talousarvio	555 000
2006 talousarvio	547 000
2005 tilinpäätös	544 000

28. (29.08.22) Venäjän ja Itä-Euroopan instituutin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 402 000 euroa.

S e l v i t y s o s a : Instituutin toiminnot yhdistetään tarvittavin osin yliopisto- ja kirjastolaitokseen.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys, 6 kk:n osuus
Bruttomenot	907	816	407
Bruttotulot	8	10	5
Nettomenot	899	806	402
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	180		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	87		

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon (1 000 euroa)

Virka- ja työehtosopimus	3
Uusi palkkausjärjestelmä	2
VEL-maksun hoitokuluosuus	2
Yhteensä	7

2007 talousarvio	402 000
2006 talousarvio	806 000
2005 tilinpäätös	805 000

30. (29.90.30) Valtionosuudet ja -avustukset yleisten kirjastojen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 74 451 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (635/1998) mukaisten kirjastojen valtionosuuksien ja -avustusten maksamiseen,

2) kuntien valtionosuuslain (1147/1996) mukaisten verotuloihin perustuvien tasausten ja valtionosuusuudistuksen siirtymäkauden tasausten maksamiseen kunnille,

3) enintään 336 000 euroa avustuksina kirjastojen sisältötuotannon kehittämiseen.

S e l v i t y s o s a :

Kirjastojen valtionosuudet ja -avustukset	€
Laskennalliset kustannukset (47 euroa * 5 228 800 asukasta)	243 558 000
Kunnan rahoitusosuus	-133 226 000
Tasauserät	288 000
Kirjastojen sisältötuotannon kehittäminen (enintään)	336 000
Yhteensä	110 956 000

Kirjastojen valtionosuudet ja -avustukset	
— josta tältä momentilta	74 451 000
— josta momentilta 29.80.52 (veikkausvoittovarat)	36 505 000

Yleisten kirjastojen tavoitteena on tarjota väestölle yhtäläiset mahdollisuudet sivistyksen, tietojen ja taitojen ja kansalaisvalmiuksien hankkimiseen, kirjallisuuden ja taiteen harrastamiseen, kansainvälistymiseen sekä elinikäiseen oppimiseen. Kirjaston tehtävänä on myös tarjota mahdollisuus virtuaalisten ja vuorovaikutteisten verkkopalvelujen käyttöön ja opastaa käytössä.

Kirjastojen kirjahankintoja tuetaan valtionosuudella sekä vähälevikkisen laatukirjallisuuden ostotuella. Kirjastojen omien verkkopalvelujen kehittämistä tuetaan. Julkisten verkkopalvelujen käyttöpaikkojen varmistamiseksi jatketaan asiakaspäätteiden hankinnan ja siihen liittyvän täydennyskoulutuksen tukemista. Kirjastojen toimipaikkaverkoston säilymistä tuetaan aloittamalla nelivuotinen Kirjasto monipalvelukeskukseksi -ohjelma.

Kirjastotoimen vaikuttavuutta arvioidaan kirjastojen käytön, aineistohankintojen ja henkilöstövoimavarojen indikaattoreilla.

Eräitä kirjastotoimen tunnuslukuja	2004 toteutuma	2005 toteutuma	2007 arvio
Kirja-aineiston hankinnat, kpl/1 000 asukasta	312	307	300
Muut aineistohankinnat, kpl/1 000 asukasta	55	53	50
Henkilötyövuodet, 1 000 asukasta	0,8	0,8	0,8
Fyysiset käynnit, kpl/asukas	12,8	12,0	11,0
Verkkokäynnit, kpl/asukas	8,0	9,0	11,0
Lainaukset, kpl/asukas	21,1	20,3	20,0
Lainaajia, % asukasluvusta	45,9	44,7	45,0
Toimintakustannukset/asukas	46,4	47,8	50,0

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kustannustason muutos (2,0 %)	1 276
Kustannustenjaon tarkistuksen kolmas erä	280
Veikkausvoittovarojen jakosuhteen muutos	10 349
Tasauserien muutos	11 272
Yhteensä	23 177

2007 talousarvio	74 451 000
2006 talousarvio	51 274 000
2005 tilinpäätös	41 609 000

31. (29.90.31) Valtionosuus ja -avustus teattereiden ja orkestereiden käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 13 812 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (635/1998) mukaisten teattereiden ja orkestereiden valtionosuuksien ja -avustusten maksamiseen.

Valtionosuuden laskennallisena perusteena käytettävä henkilötyövuosien määrä on teattereilla enintään 2 469 ja orkestereilla enintään 1 033.

Selvitysosa: Valtionosuuden perusteena käytettävä yksikköhinta on teattereilla 31 567 euroa ja orkestereilla 32 711 euroa henkilötyövuotta kohden.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon (1 000 euroa)

Kustannustason muutos (2,0 %)	848

Lakisääteisiin valtionosuuksiin ja -avustuksiin on lisäksi myönnetty 32 988 000 euroa momentilla 29.80.52.

2007 talousarvio	13 812 000
2006 talousarvio	13 667 000
2005 tilinpäätös	15 594 000

32. (29.90.32) Valtionosuudet ja -avustukset museoille (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 4 470 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (635/1998) mukaisten museoiden valtionosuuksien ja -avustusten maksamiseen,

2) enintään 252 000 euroa avustusten maksamiseen museoiden kokoelmatietojen siirtämiseksi elektroniseen muotoon.

Valtionosuuden laskennallisena perusteena käytettävä henkilötyövuosien määrä on enintään 1 158.

Selvitysosa: Valtionosuuden perusteena käytettävä yksikköhinta on 37 584 euroa henkilötyövuotta kohden.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon (1 000 euroa)

Kustannustason muutos (2,0 %)	375

Lakisääteisiin valtionosuuksiin ja -avustuksiin on lisäksi myönnetty 15 230 000 euroa momentilla 29.80.52.

2007 talousarvio	4 470 000
2006 talousarvio	4 471 000
2005 tilinpäätös	4 098 000

33. (29.90.33) Valtionosuus ja -avustus kuntien kulttuuritoimintaan (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 5 541 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (635/1998) mukaisten valtionosuuksien ja -avustusten maksamiseen kuntien kulttuuritoimintaan,

2) enintään 106 000 euroa lain 42 §:n mukaisen valtionavustuksen maksamiseen.

Valtionosuuden laskennallisena perusteena käytettävä yksikköhinta on 3,50 euroa asukasta kohden.

S e l v i t y s o s a : Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon 12 866 000 euroa kuntien asukaskohtaisesti määräytyvänä osuutena toiminnan kustannuksista.

2007 talousarvio	5 541 000
2006 talousarvio	5 000 000
2005 tilinpäätös	6 080 210

34. (29.90.34) Valtionosuus yleisten kirjastojen perustamiskustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 5 800 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (635/1998) mukaisten kirjastojen perustamishankkeiden valtionosuuksien maksamiseen.

Valtuudet:

1) Vuonna 2007 saa tehdä mainitun lain mukaisia valtionosuuden myöntämispäätöksiä perustamishankkeille enintään 4 000 000 eurolla.

S e l v i t y s o s a :

Tuetut hankkeet	2004 toteutuma	2005 toteutuma	2007 arvio
Uudisrakennukset, kpl/hyöty-m²	4 /1 575	3 /4 038	3 /2 400
Saneeraukset, kpl/hyöty-m²	3 /1 919	2 /1 240	2 /2 900
Kirjastoautot	12	14	10

Valtuuksista aiheutuvat menot (1 000 euroa)

	2008	2009	2010	Myöh. vuodet yht.
Ennen vuotta 2007 myönnetyt luvat ja tehdyt rahoituspäätökset	5 400	4 400	3 700	5 900
Vuonna 2007 tehtävät rahoituspäätökset	-	700	900	2 400
Yhteensä	5 400	5 100	4 600	8 300

2007 talousarvio	5 800 000
2006 talousarvio	7 000 000
2005 tilinpäätös	5 999 770

40. (29.90.40) Korvaus Suomenlinnan Liikenne Oy:lle (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 252 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää korvauksen maksamiseen Suomenlinnan Liikenne Oy:lle tavara-

liikenteen käyttötappioon ja lainanhoitomenoihin.

Selvitysosa: Valtion ja Helsingin kaupungin kesken solmitun Suomenlinnan liikenteen hoitoa koskevan sopimuksen mukaisesti valtio korvaa puolet Suomenlinnan tavaraliikenteen käyttötappiosta.

2007 talousarvio	252 000
2006 talousarvio	252 000
2005 tilinpäätös	192 015

50. (29.08.50 ja 29.90.50) Eräät avustukset (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 8 395 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) kulttuuri-instituuttien tukemiseen,

2) ystävyysseurojen kulttuuriyhteistyön tukemiseen,

3) rakennussuojelulain (60/1985) nojalla avustusten maksamiseen kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten entistämiseen ja parantamiseen,

4) kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden alusten entistämis- ja korjausavustuksiin,

5) avustusten maksamiseen maailmanperintökohteiden entistämis-, tutkimus- ja valistustoimintaan,

6) avustusten maksamiseen seurantalojen korjaustöihin, korjaustoimintaan liittyvään selvitys- ja tarkastustyöhön sekä valistus- ja neuvontatoimintaan,

7) avustusten maksamiseen rauhantyön edistämiseen,

8) kulttuurilehtien tukemiseen,

9) avustusten maksamiseen kulttuuriperinteen tallentamiseen ja tutkimiseen,

10) lehtimiespalkintoihin,

11) avustusten maksamiseen saamenkielisen kulttuurin edistämiseen ja saamelaisjärjestöjen toimintaan,

12) avustusten maksamiseen kansalaisjärjestötoimintaan,

13) muiden kulttuurin alan avustusten, apurahojen ja palkintojen maksamiseen sekä julkaisujen tukemiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö	€
1. Kulttuuri-instituutit	4 328 000
2. Ystävyysseurojen kulttuuriyhteistyö	1 175 000
3. Kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten kunnossapito ja parantaminen	679 000
4. Kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden alusten entistäminen ja korjaaminen	214 000
5. Maailmanperintökohteet	254 000
6. Seurantalojen korjaustyöt sekä valistus- ja neuvontatoiminta	267 000
7. Rauhantyön edistäminen	325 000
8. Kulttuurilehtien tukeminen	679 000
9. Kulttuuriperinteen tallentaminen ja tutkiminen	84 000
10. Lehtimiespalkinnot	29 000
11. Saamelaiskäräjille saamenkielisen kulttuurin edistämiseen ja saamelaisjärjestöjen toimintaan, mistä 12 000 euroa Utsjoen saamelaiskirkkotupien ylläpitoon	205 000
12. Eräiden kansalaisjärjestöjen toiminnan tukeminen	98 000
13. Muut avustukset	58 000
Yhteensä	8 395 000

Kohdan 13 avustusta on tarkoitus myöntää muun ohella Sibeliuksen kootut teokset -projektin julkaisutyöhön.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon (1 000 euroa)	
Ystävyysseurojen kulttuuriyhteistyö	-725
Kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten kunnossapito ja parantaminen	-141
Kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden alusten entistäminen ja korjaaminen	-46
Maailmanperintökohteet	-38
Seurantalojen korjaustyöt sekä valistus- ja neuvontatoiminta	-248
Rauhantyön edistäminen	-135
Kulttuurilehtien tukeminen	-121
Kulttuuriperinteen tallentaminen ja tutkiminen	-15
Lehtimiespalkinnot	-5

Eräiden kansalaisjärjestöjen toiminnan tukeminen	-38
Kansainväliseen levitykseen tarkoitettujen julkaisujen tukeminen, siirto momentille 29.80.52	-298
Yhteensä	-1 810

2007 talousarvio	8 395 000
2006 talousarvio	10 215 000
2005 tilinpäätös	10 345 000

51. (29.90.51) Apurahat taiteilijoille, kirjailijoille ja kääntäjille (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 11 088 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) taiteilijaprofessoreiden viroista ja valtion taiteilija-apurahoista annetun lain (734/1969) mukaisten 495 apurahavuotta vastaavien taiteilija-apurahojen maksamiseen,

2) aikaisemmin myönnettyjen pitkäaikaisten taiteilija-apurahojen maksamiseen,

3) eräistä kirjailijoille ja kääntäjille suoritettavista apurahoista ja avustuksista annetun lain (1080/1983) mukaisiin apurahoihin ja avustuksiin.

Vuonna 2007 saadaan myöntää kohdeapurahoina 50 taiteilija-apurahaa vastaava määrä.

Momentin määrärahat budjetoidaan maksuperusteisina.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Valtion taiteilija-apurahat ja kohdeapurahat	8 388 000
Kirjailijoiden ja kääntäjien apurahat ja avustukset	2 700 000
Yhteensä	11 088 000

Taiteilija-apurahan määrä on 1 254 euroa kuukaudessa 1.6.2006 lukien. Apurahaa tarkistetaan valtion virkamiesten palkkatarkistuksia vastaavasti opetusministeriön päätöksellä. Kirjailijoiden ja kääntäjien apurahojen kokonaismäärä on 10 % edellisenä kalenterivuonna kuntien ylläpitämiin yleisiin kirjastoihin hankittuun kirjallisuuteen käytetystä rahamäärästä.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Virka- ja työehtosopimus	26

2007 talousarvio	11 088 000
2006 talousarvio	11 062 000
2005 tilinpäätös	10 628 680

52. (29.90.52) Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarat taiteen edistämiseen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 188 829 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) taiteen ja kulttuurin edistämistä tarkoittavien toimenpiteiden rahoittamiseen, taide- ja kulttuuripolitiikan tutkimus-, selvitys- ja tiedotustoiminnan palkkaus- ja muiden menojen maksamiseen, yliopistojen ja muiden valtion laitosten kulttuuria koskeviin kokeilu- ja tutkimushankkeisiin sekä taideteosten hankkimiseen valtion julkisiin rakennuksiin,

2) taiteen edistämisestä annetun lain (328/1967) mukaisiin taiteen keskustoimikunnan ja valtion taidetoimikuntien myöntämiin apurahoihin ja avustuksiin, alueellisten taidetoimikuntien myöntämiin taiteilija- ja kohdeapurahoihin ja muihin avustuksiin sekä enintään 900 000 euroa eräistä kuvataiteen tekijöille suoritettavista apurahoista annetun lain (115/1997) mukaisiin apurahoihin,

3) opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (635/1998) mukaisten valtionosuuksien ja -avustusten maksamiseen museoille sekä muuhun museo- ja perinnealan tukemiseen,

4) opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukaisen valtionosuuden ja -avustuksen maksamiseen kirjastoille sekä enintään 1 515 000 euroa lain 42 §:n mukaisen avustuksen maksamiseen kirjastoille ja enintään 2 100 000 euroa kirjastojen muihin avustuksiin,

5) opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukaisten valtionosuuksien ja -avustusten maksamiseen teattereille ja orkestereille sekä enintään 3 434 000 euroa teatteri-

ja orkesterilain (730/1992) 6 a §:n mukaisen valtionavustuksen maksamiseen,

6) EU:n ohjelmien mukaisten kulttuurihankkeiden rahoitusosuuksien maksamiseen sekä valtionhallinnon kulttuurialan kansainvälisen yhteistyön menoihin,

7) tekijänoikeuslain (404/1961) 55 §:ssä säädetyn tekijänoikeusneuvoston toimintamenoihin,

8) enintään 49 määräaikaisen henkilön palkkaamiseen määräaikaisiin taiteen edistämisen tehtäviin.

9) valtionavustuksen maksamiseen vuoden 2007 Eurovision-laulukilpailujen järjestämiseen.

Kohdassa 2 tarkoitetut avustukset ja apurahat budjetoidaan maksuperusteisina.

Kohdassa 8 tarkoitettujen henkilöiden osalta työnantajalle maksetut sairausvakuutuksen mukaiset etuudet otetaan nettobudjetoitaessa tuloina huomioon.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Taiteenalojen edistäminen	30 630 000
Kansalliset taidelaitokset	73 022 000
— josta teattereiden ja orkestereiden valtionosuudet	32 853 000
Kirjastotoimi	39 970 000
— josta kirjastojen valtionosuudet	36 505 000
Museot ja kulttuuriperintö	21 284 000
— josta museoiden valtionosuudet	14 883 000
Alueellinen taiteen edistäminen	13 510 000
Kulttuuripolitiikan kehittäminen	1 753 000
Kulttuurivienti ja kansainvälinen yhteistyö	3 583 000
Kulttuuri tietoyhteiskunnassa	941 000
Opetusministeriön käytettäväksi	136 000
Eurovision-laulukilpailut	4 000 000
Yhteensä	188 829 000

Kohdassa 9 tarkoitettujen menojen maksamiseen on tarkoitus käyttää aikaisemmilta vuosilta kertyneiden veikkauksen ja raha-arpajaisten tuottoarvioiden ylittäneitä lisätuottoja.

2007 talousarvio	188 829 000
2006 lisätalousarvio	4 170 000
2006 talousarvio	186 380 000
2005 tilinpäätös	185 279 972

53. (29.90.53) Valtionavustus tilakustannuksiin (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 16 795 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää avustusten maksamiseen eräiden tiede- ja kulttuurilaitosten sekä -yhteisöjen tilakustannuksiin.

Selvitysosa: Avustettavat laitokset ja yhteisöt maksavat vuokraa Senaatti-kiinteistöille tai valtion kiinteistövarallisuuden haltijavirastoille.

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Tiedeinstituutit	506 000
Kulttuuri-instituutit ja -yhteisöt	16 289 000
Yhteensä	16 795 000

2007 talousarvio	16 795 000
2006 talousarvio	16 465 000
2005 tilinpäätös	15 134 990

54. (29.90.54) Valtionavustus Suomen Kansallisteatterin peruskorjauksen lainanhoitokuluihin (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 3 627 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää avustuksen maksamiseen Suomen Kansallisteatterin peruskorjauksen lainan lyhennykseen sekä koron maksuun.

Selvitysosa: Avustuksella maksetaan lainan lyhennyksen ja koron vuoden 2007 osuus.

2007 talousarvio	3 627 000
2006 talousarvio	3 534 000
2005 tilinpäätös	3 560 361

70. (29.90.70) Kaluston hankinta (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 1 110 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös toiminta- ja näyttelyvarustusten sekä niiden suunnittelumenojen maksamiseen.

Käyttösuunnitelma	€
1. Valtion taidemuseo	125 000
2. Museovirasto	845 000
3. Suomen elokuva-arkisto	70 000
4. Näkövammaisten kirjasto	70 000
Yhteensä	1 110 000

S e l v i t y s o s a :

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Merimuseon kalustaminen	110
2007 talousarvio	1 110 000
2006 talousarvio	1 000 000
2005 tilinpäätös	500 000

72. (29.90.72) Valtion taidemuseon kokoelmien kartuttaminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 589 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Valtion taidemuseon taidehankinnoista aiheutuvien menojen maksamiseen.

2007 talousarvio	589 000
2006 talousarvio	589 000
2005 tilinpäätös	589 000

75. (29.90.75) Perusparannukset ja talonrakennukset (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 2 500 000 euroa.

Käyttösuunnitelma	€
1. Museoviraston perusparannukset ja pienet rakennushankkeet	1 000 000
2. Suomenlinnan perusparannukset	1 500 000
Yhteensä	2 500 000

Valtuudet:

1) Käyttösuunnitelman kohdan 1. hankkeita koskevia sitoumuksia saa tehdä siten, että niistä vuoden 2007 jälkeen aiheutuvat menot ovat yhteensä enintään 600 000 euroa.

2) Käyttösuunnitelman kohdan 2. hankkeita koskevia sitoumuksia saa tehdä siten, että niistä vuoden 2007 jälkeen aiheutuvat menot ovat yhteensä enintään 1 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös enintään yhdeksää henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen määräaikaisiin tehtäviin.

2007 talousarvio	2 500 000
2006 talousarvio	2 500 000
2005 tilinpäätös	2 500 000

95. (29.90.95) Kulttuuriympäristön suojelusta aiheutuvat menot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 17 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää muinaismuistolain (295/1963) toteuttamisesta aiheutuvien menojen ja lain nojalla suoritettavien korvausten maksamiseen.

2007 talousarvio	17 000
2006 talousarvio	17 000
2005 tilinpäätös	11 000

(88.) Tiede

S e l v i t y s o s a : Luku ehdotetaan siirrettäväksi luvuksi 29.60 ja sen momentit 21—24, 25, 50, 53 ja 66 vastaaviksi momenteiksi.

(90.) Taide ja kulttuuri

Selvitysosa: Luvun momentit on siirretty lukuun 29.80 vastaaviksi momenteiksi. Momentti 50 ja momentti 29.08.(05) on yhdistetty momentiksi 29.80.50.

90. (29.98) Liikuntatoimi

Selvitysosa:

Toimialan yleinen kehittäminen. Toimialan strategista johtamista ja suunnittelua vahvistetaan kehittämällä ohjaus-, arviointi- ja seurantajärjestelmiä sekä hyödyntämällä liikuntatieteellisiä tutkimustuloksia ja vuonna 2006 valmistunutta kansallista liikuntatutkimusta. Paikallistason liikuntatoimen tukemiseen kiinnitetään huomiota. Sukupuolten välinen tasa-arvo ja monikulttuurisuus ovat toimialan perusteita. Liikunnan toimialalla tavoitellaan kattavaa yhteistyötä koko toiminta-alueella.

Terveyttä edistävät liikuntatottumukset. Liikuntapaikkarakentamisella luodaan olosuhteita väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi ihmisen koko elinkaaren aikana**.** Etusijalla liikuntapaikkarakentamisessa ovat laajoja käyttäjäryhmiä palvelevat liikuntapaikat, erityisesti uimahallit, ulkoilureitit sekä lähiliikuntapaikat. Poikkihallinnollisen terveyttä edistävän liikunnan ohjelman avulla tavoitellaan liikunnallisten elintapojen edistämistä ihmisten terveyden ja toimintakyvyn parantamiseksi.

Aktiivinen liikunnan kansalaistoiminta. Liikunnan kansalaistoimintaa vahvistetaan lajiliittojen uudistetun tulosperusteisen valtionavustusjärjestelmän, liikunta- ja kansanterveystyöjärjestöjen valtionavustusten, järjestöjen kehittämisavustusten sekä eri ohjelmien, mm. valmentaja- ja ohjaajakoulutuksen kehittämisen, kautta.

Liikunnallinen lasten ja nuorten toiminta. Lasten ja nuorten liikuntaohjelma painottuu erityisesti 13—18-vuotiaiden liikunta-aktiivisuuden lisäämiseen. Lasten liikunnan kansalaistoimintaa tuetaan ja edistetään liikunnallisuutta lisääviä toimintatapoja. Liikunnallisen iltapäivätoiminnan tukea suunnataan 3.—9.-luokkalaisten toiminnan kehittämiseen.

Eettisin toimintatavoin ja menetelmin menestyvä huippu-urheilu. Huippu-urheilun tukemisella tavoitellaan eettisesti kestävää kansainvälistä menestystä sekä yksilö- että joukkuelajeissa. Käynnissä olevat huippu-urheilun kehittämiskohteet pitävät sisällään muun muassa joukkuepalloiluprojektin sekä nuorten lahjakkaiden urheilijoiden valmennusedellytysten parantamisen.

Laaja-alainen osaamisen kehittäminen. Liikunnan koulutusta, tutkimusta ja tiedonvälitystä tuetaan avustuksin, apurahoin ja muin sellaisin määrärahoin, joilla parannetaan osaamista liikuntatoimialalla. Liikunnan koulutuskeskuksia kehitetään koko väestölle tarkoitettuina kunto- ja terveysliikuntakeskuksina sekä liikunnan kansalaistoimintaa tukevina kilpa- ja huippu-urheilun valmennuskeskuksina. Kansainvälistä liikunta-alan yhteistyötä ja osaamispääoman kasvua tuetaan.

Lasten liikunnan seuratoiminnan paikallistukihankkeet

	myönnetyt	hakemukset	lapsia ja nuoria	tytöt (%)	pojat (%)
2005	355	788	58 000	44	56
2006, arvio	370	820	60 000	46	54
2007, tavoite	400	850	62 000	47	53

Kunnossa Kaiken Ikää -ohjelma

	hankkeet	kunnat	liikkujat	naiset (%)	miehet (%)
2005	164	174	53 000	69	31
2006, arvio	164	174	53 000	68	32
2007, tavoite	170	180	55 000	67	33

Opiskelijavuorokaudet liikunnan koulutuskeskuksissa

	Valtakunnalliset	Muutos	%	Alueelliset	Muutos	%
2005	332 307	1 406	0	73 505	-5 229	-7
2006, arvio	340 000	7 693	2	75 000	1 495	2
2007, tavoite	350 000	10 000	3	75 000	0	0

Luvun nimike on muutettu.

50. (29.98.50) Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarat urheilun ja liikuntakasvatuksen edistämiseen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 100 208 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettuun lakiin (635/1998), liikuntalakiin (1054/1998) ja vapaasta sivistystyöstä annettuun lakiin (632/1998) perustuvien valtionosuuksien ja -avustusten sekä muiden urheilun ja liikuntakasvatuksen edistämiseen tarkoitettujen avustusten ja apurahojen maksamiseen, mistä enintään 715 000 euroa vapaasta sivistystyöstä annetun lain 14 §:n mukaisiin avustuksiin sekä enintään 100 000 euroa kuntien tunnustuspalkintoon sukupuolten tasa-arvotoiminnan tai monikulttuurisuuden edistämisestä liikunnassa,

2) liikuntapaikkarakentamisen tukemiseen sekä liikunta- ja vapaa-ajanrakentamisen tutkimukseen,

3) kokeilu-, kehittämis- ja ohjelmatoiminnan menoihin sekä urheilijoiden ja valmentajien avustusten ja apurahojen maksamiseen,

4) yhteisöjen ja valtionhallinnon kansainvälisen liikunta-alan yhteistyön, liikuntatieteellisen toiminnan, dopinginvastaiseen toiminnan, testaustoiminnan ja dopingin vastaisen kasvatuksen tehostamisen menoihin, korkeakoulujen, tutkimuslaitosten ja tutkijoiden liikuntatieteellisten tutkimushankkeiden sekä näiden kanssa yhteistyössä toteutettavien tietojärjestelmä- ja muiden hankkeiden rahoittamiseen sekä enintään 350 000 euroa opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 42 §:n mukaisen avustuksen maksamiseen Suomen Urheilumuseosäätiölle, josta 115 000 euroa museon perusnäyttelyn uudistamiseen,

5) valtion liikuntaneuvoston ja sen jaostojen menoihin,

6) liikunnan ja urheilun tunnustus- ja tuloksellisuuspalkintojen maksamiseen sekä liikunnan kansainväliseen yhteistyöhön,

7) läänien liikuntatoimen menoihin,

8) enintään neljää henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen.

Kunnan liikuntatoimen valtionosuuden perusteena käytettävä yksikköhinta on 10,8 euroa asukasta kohden.

Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten valtionosuuden perusteena olevien opiskelijavuorokausien enimmäismäärä on 269 900 ja alueellisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijapäivien enimmäismäärä on 51 000. Mainittujen määrien estämättä määrärahaa saa käyttää valtionosuuksien oikaisupäätöksistä aiheutuviin menoihin.

Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten yksikköhinta on 16,60 euroa (sis. alv.) opiskelijapäivää kohden.

Kohdissa 1—3 määrärahoista myönnettävät apurahat budjetoidaan maksuperusteisina.

Kohdassa 8 tarkoitettujen henkilöiden osalta työnantajalle maksetut sairausvakuutuksen mukaiset etuudet otetaan nettobudjetoitaessa tuloina huomioon.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Kuntien liikuntatoimi	16 872 000
Liikuntapaikkarakentaminen	17 100 000
Liikunnan koulutuskeskukset	15 689 000
Liikunnan kansalaistoiminta	32 842 000
Lasten ja nuorten liikunnan kehittäminen	3 050 000
Terveyttä edistävän liikunnan kehittäminen	1 880 000
Huippu-urheilun kehittäminen	1 790 000
Liikunnan koulutus, tutkimus ja tiedonvälitys	7 475 000
Kansainvälinen yhteistyö	480 000
Läänien liikuntatoimi	350 000
Valtion liikuntaneuvosto	350 000
Opetusministeriön käytettäväksi	2 330 000
Yhteensä	100 208 000

Määrärahan mitoituksessa käytetty valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten yksikköhintaa joka on 76,50 euroa opiskelijavuorokautta kohden.

Liikunnan koulutuskeskusten valtionosuuksiin on lisäksi myönnetty 1 342 000 euroa momentilla 29.90.52.

2007 talousarvio	100 208 000
2006 lisätalousarvio	2 710 000
2006 talousarvio	95 077 000
2005 tilinpäätös	89 940 237

52. (29.98.52) Valtionosuus liikunnan koulutuskeskuksille (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 1 342 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää vapaasta sivistystyöstä annetun lain mukaisten valtionosuuksien maksamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon (1 000 euroa)	
Kustannustason muutos (2,0 %)	264

2007 talousarvio	1 342 000
2006 talousarvio	1 308 000
2005 tilinpäätös	1 867 000

91. (29.99) Nuorisotyö

Selvitysosa:

Aktiivinen kansalaisuus. Tavoitteen saavuttamiseksi tuetaan nuorten valtakunnallisia järjestöjä sekä nuorisotyötä tekeviä järjestöjä, kuntien nuorisotyötä, valtakunnallisia nuorisokeskuksia, Nuori Kulttuuri -toimintaa ja nuorten uusien toimintatapojen kehittämistä. Kuntia tuetaan nuorten kuulemis- ja osallistumisjärjestelmien kehittämisessä. Myös nuorten ympäristökasvatus on painoalue. Toimintaa arvioidaan seuraamalla nuorten osallistumista järjestö- ja harrastustoimintaan sekä äänestysaktiivisuutta.

Sosiaalinen vahvistaminen. Tavoitteena on nuorisotyöttömyyden asteittainen poistaminen. Turvataan nuorten työpajatoiminta vakiintuvana moniammatillisena palveluna EU-rakennerahasto-ohjelmien uusiutuessa kaudelle 2007—2013. Tavoitteena on, että kaksi kolmasosaa työpajanuorista sijoittuu koulutukseen, työhön tai muuhun ohjattuun toimintaan pajajakson jälkeen. Koululaisten iltapäiväkerhotoiminta sekä Avartti-nuorisotoimintaohjelma ovat edelleen painoalueita. Tuetaan ehkäisevän päihde- ja huumetyön menetelmien kehittämistä ja käyttöönottoa kunnissa ja järjestöissä tavoitteena nuorten alkoholin ja huumeiden käytön ja kokeilun vähentäminen.

Nuorten kasvu- ja elinolot. Valmistellaan nuorisolain edellyttämä nuorisopoliittinen kehittämisohjelma. Otetaan käyttöön keskitetty tiedosto nuorten elinoloista, nuorten elinoloasenteista ja tulevaisuudenkäsityksistä sekä nuorisotyön peruspalveluista.

Toimialan yleinen kehittäminen. Nuorisotyön peruspalvelujen tuottamiseksi tuetaan kuntia ja niiden alueellista yhteistyötä, valtakunnallisia nuorisokeskuksia ja nuorisotyön valtakunnallisia palvelujärjestöjä. Nuorten tieto- ja neuvontapalvelujen kattavuutta lisätään.

Kansainvälisen yhteistyön nuorisopoliittinen tavoite on pohjoismaisen hyvinvointivaltion tavoitteiden edistäminen sekä nuorten kansainvälistäminen.

Eräitä nuorisotoimen tehokkuutta kuvaavia tunnuslukuja

Toiminnot	2004	2005	2007
Nuorisotoimialan järjestöt			
— tuetut järjestöt, lkm	97	103	105
— nuorten määrä	830 000	850 000	850 000
Kuntien nuorisotyö			
— nuorisotilat, lkm	1 100	1 100	1 100
— nuorisotyöntekijät, lkm	3 400	3 400	3 400
Valtakunnalliset nuorisokeskukset			
— avustetut, lkm	10	10	10
— nuorisokurssipäivät	150 000	160 000	165 000
Iltapäiväkerhot			
— tuetut lkm	1 500	1 550	1 600
Nuorisotutkimus			
— tuetut, lkm	15	15	15
Ehkäisevä päihde- ja huumetyö			
— tuetut hankkeet, lkm	50	50	60
Nuorten tieto- ja neuvontapalvelut			
— kunnat palvelujen piirissä	42	70	120
— nuoret palvelujen piirissä (%)	50	60	70
Aluekehittäminen			
— tuetut hankkeet, lkm	55	53	70
Avartti			
— ryhmät, lkm	50	53	70
— nuoret ryhmissä	700	750	1 000
Nuori Kulttuuri			
— Nuorten ulkomaiset esiintymismatkat	1 411	1 364	1 400
— Nuori Kulttuuri-tapahtumat	7 400	21 000[1)]	8 000

[1)] Sisältää vuonna 2005 Oulussa pidetyt Koulun Suurjuhlat

50. (29.99.50) Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarat nuorisotyön edistämiseen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 36 076 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (635/1998) ja nuorisolain (72/2006) perusteella kuntien nuorisotoimen valtionosuuksiin,

2) nuorisolakiin (72/2006) perustuviin valtionavustuksiin valtakunnallisille nuorisojärjestöille, nuorisotyön valtakunnallisille palvelujärjestöille ja nuorisotyötä tekeville järjestöille,

3) nuorisolakiin (72/2006) perustuviin avustuksiin valtakunnallisten nuorisokeskusten toimintaan ja rakentamiseen sekä nuorisotilojen

rakentamis-, peruskorjaus- ja varustamisavustuksiin,

4) nuorisotutkimuksen avustamiseen ja apurahojen maksamiseen, nuorisotyöhön ja -politiikkaan liittyvien selvitysten laatimiseen ja nuorten tieto- ja neuvontapalvelujen sekä nuorten verkkomedioiden ja niiden kehittämistoiminnan menoihin,

5) yhteisöjen ja valtionhallinnon kansainvälisen nuorisoalan yhteistyön ja nuorison kansainvälisten toimintaohjelmien tukemiseen,

6) koululaisten iltapäiväkerhotoiminnan, Avartti-toimintaohjelman, liikunnallisen, kulttuurisen ja monikulttuurisen nuorisotyön ja -toiminnan tukemiseen,

7) nuorten työpajatoiminnan valtakunnalliseen tukeen, ehkäisevään päihde- ja huumetyöhön sekä muuhun nuorten sosiaaliseen vahvistamiseen,

8) valtion nuorisoasiain neuvottelukunnan ja sen jaostojen, valtakunnallisten nuorisojärjestöjen ja nuorisotyön palvelujärjestöjen arviointi- ja avustustoimikunnan sekä läänien nuorisotoimen menoihin ja nuorisotyön alueelliseen kehittämiseen,

9) toimialan aluehallinnon tai valtion virastojen määräaikaisten hankkeiden toteuttamiseen,

10) enintään kahta henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen.

Kuntien nuorisotoimen valtionosuuden laskennallisena perusteena käytettävä yksikköhinta on 13 euroa alle 29-vuotiasta asukasta kohden.

Kohdassa 10 tarkoitettujen henkilöiden osalta työnantajalle maksetut sairausvakuutuksen mukaiset etuudet otetaan nettobudjetoitaessa tuloina huomioon.

S e l v i t y s o s a :

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Nuorten aktiivinen kansalaisuus	
— Valtakunnalliset nuorisoalan järjestöt	12 100 000
— Valtakunnalliset nuorisokeskukset	4 400 000
— Nuorisotilojen rakentaminen	1 900 000
— Nuorisotyön kokeilu, tietohuolto, nuorisokulttuuri	1 900 000
— Nuorten tieto- ja neuvontapalvelut, verkkomediat	900 000
Nuorten sosiaalinen vahvistaminen	
— Nuorten työpajat, ehkäisevä päihde- ja huumetyö, sosiaalinen vahvistaminen	1 600 000
— Koululaisten iltapäiväkerhotoiminta	1 150 000
Nuorten elinolot ja toimialan yleinen kehittäminen	
— Valtionosuus kuntien nuorisotoimeen	7 073 000
— Kansainvälinen yhteistyö	1 000 000
— Nuorisotutkimus	925 000
— Läänien nuorisotoimi ja alueellinen kehittäminen	1 500 000
— Valtion nuorisoasiain neuvottelukunta sekä arviointi- ja avustustoimikunta	360 000
— Opetusministeriön käytettäväksi	1 268 000
Yhteensä	36 076 000

2007 talousarvio	36 076 000
2006 lisätalousarvio	970 000
2006 talousarvio	34 228 000
2005 tilinpäätös	31 630 191

51. (29.99.51) Nuorten työpajatoiminta ja ehkäisevä huumetyö (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 4 723 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) nuorten työpajatoiminnan tukemiseen ja vakinaistamiseen,

2) ehkäisevän päihde- ja huumetyön tukemiseen.

S e l v i t y s o s a : Määrärahasta on tarkoitus rahoittaa työllisyysohjelmaa.

2007 talousarvio	4 723 000
2006 talousarvio	4 723 000
2005 tilinpäätös	2 848 000

(98.) Liikuntatoimi

S e l v i t y s o s a : Luku ehdotetaan siirrettäväksi luvuksi 29.90 ja sen momentit 50 ja 52 luvun 29.90 vastaaviksi momenteiksi.

(99.) Nuorisotyö

S e l v i t y s o s a : Luku ehdotetaan siirrettäväksi luvuksi 29.91 ja sen momentit 50 ja 51 luvun 29.91 vastaaviksi momenteiksi.

Pääluokka 30
MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Selvitysosa: Maa- ja metsätalousministeriö johtaa toiminta-ajatuksensa mukaisesti uusiutuvien luonnonvarojen kestävän käytön politiikkaa osana valtioneuvostoa ja EU:n yhteistä päätöksentekoa.

Ministeriön vision mukaan Suomi on uusiutuvia luonnonvaroja kestävästi, monipuolisesti ja tehokkaasti hyödyntävä yhteiskunta, jossa ihminen ja luonto voivat hyvin. Ministeriön uusiutuvien luonnonvarojen kestävän käytön politiikkaan sisältyy myös elintarvikkeiden laatu ja turvallisuus sekä eläinten ja kasvien terveys. Toimenpiteillään ministeriö luo edellytyksiä maaseudun elinkeinojen ja virkistystoimintojen kehittämiseen. Tavoitteen toteuttamiseksi vaikutetaan myös EU:n tasolla tapahtuvaan päätöksentekoon.

Maa- ja metsätalousministeriön toimialan jakautuminen politiikkasektoreihin sekä niiden menot, milj. euroa (suluissa on viittaus lukuun, jossa määrärahat on budjetoitu)

	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys	Muutos 2006/2007
Maaseudun kehittäminen (30.10)	195,991	112,755	-83,236
Maatalous (30.20)	2 071,031	2 094,824	23,793
Elintarvikkeiden turvallisuus ja laatu (30.30)	43,949	43,770	-0,179
Kala-, riista- ja porotalous (30.40)	58,328	58,741	0,413
Vesitalous (30.50)	27,898	23,826	-4,072
Metsätalous (30.60 ja 63)	162,940	156,003	-6,937
Maanmittaus ja paikkatietojen yhteiskäyttö (30.70)	54,876	55,113	0,237
Hallinto ja muut (30.90 ja 91)	88,448	88,242	-0,206
Yhteensä	2 703,461	2 633,274	-70,187

Ympäristöä ja luonnonsuojelua koskeva yhteisölainsäädäntö säätelee myös suomalaisten luonnonvarojen käyttöä. EU:n politiikat määrittävät tällä hetkellä erityisesti maatalouden, elintarvikkeiden turvallisuuden ja laadun sekä kalatalouden tavoitteita. Vuodesta 2007 lukien myös maaseudun kehittämisen tavoitteet määritellään EU:n strategiassa ja sen pohjalta laaditussa kansallisessa strategiassa. Lisäksi paikkatietojen yhteiskäytössä EU vaikuttaa toimintalinjoihin. Maa- ja metsätalousministeriön toimialaan vaikuttaminen tapahtuukin pitkälti EU-politiikkojen ja säädösvalmistelun yhteydessä. Suomen EU-politiikoilla tulee olla suunta ja niiden tulee olla vaikuttavia.

Uudella ohjelmakaudella 2007—2013 EU:n laajenemisen johdosta Suomen osuus EU:n maaseudun kehittämisvaroista supistuu noin 30 prosentilla. Tätä vähennystä korvataan lisäämällä

valtion rahoitusta. Lisäksi on käytettävissä EU:n suorien tukien leikkauksesta maaseudun kehittämiseen palautettavat määrärahat.

EU:n säädösten mukaan maaseudun kehittämisen eri osa-alueille (ns. linjoille) on osoitettava tietty vähimmäisosuus EU:n kehyksestä, mikä rajoittaa merkittävästi ohjelmien vapaata rakentamista. Suomessa lähtökohtana on ollut suunnilleen nykytasoinen maaseudun kehittämistoiminta.

Maaseudun kehittämisohjelman rahoitus kaudella 2000—2006[1)] ja kaudella 2007—2013, milj. euroa

	EU:n osuus		Kansallinen osuus		Yhteensä	
	Nykyinen kausi[2)]	Uusi kausi[2)]	Nykyinen kausi	Uusi kausi	Nykyinen kausi	Uusi kausi
Linja 1[3)]	144	201	189	245	333	446
Linja 2[4)]	1 938	1 515	3 254	3 891	5 192	5 406
Linja 3	205	266	335	326	540	592
Osa linjasta 4 (Leader)[5)]	19	29	28	35	47	64
Tekninen apu	6	18	22	22	28	40
YHTEENSÄ	2 313	2 029	3 828	4 519	6 140	6 548
Linja 1 varhaiseläke (1995—1999)	133	31	217	37	350	68
Linja 2 pellonmetsitys (1995—1999)	25	3	24	7	49	10
KAIKKI YHTEENSÄ	2 471	2 063	4 069	4 563	6 539	6 626
— josta linja 4 (Leader)	84	109	130	133	214	242
— josta modulaatiovarat	10	128			10	128
Muutos edellisestä kaudesta		-409		494		85

[1)] Ohjelmakausi 2000—2006 sisältää osarahoitteisten maaseudun kehittämisohjelmien lisäksi seuraavan kansallisen rahoituksen, joka siirtyy ohjelmakaudella 2007—2013 rahoitettavaksi Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmasta: Pomo+-ohjelma, kansallinen tekninen apu ja kansallinen Leader-verkostoyksikkö, ympäristötuen kansallisesta lisäosasta EU-osarahoitteiseen ympäristötukeen siirtyvä määrä, ympäristötuen koulutus sekä tavoite 1 -alueen ulkopuolella kansallisesti rahoitetut maatalouden investointituet ja nuorten viljelijöiden aloitustuki.

[2)] Mukaan lukien modulaatiovarat.

[3)] Ilman varhaiseläkejärjestelmää.

[4)] Ilman pellonmetsitystä.

[5)] Vain yhteishankkeet ja hallintoraha (Leader-toimintatapa sisältyy linjojen 1, 2 ja 3 rahoitusosuuksiin).

Toimintalinjan 1 tavoitteena on maa- ja metsätalousalan kilpailukyvyn parantaminen tukemalla muun muassa ammatillista koulutusta ja tiedotusta, nuorten viljelijöiden maatalouden harjoittamisen aloittamista, maatalouden investointeja, maa- ja metsätaloustuotteiden jalostukseen ja markkinointiin liittyviä investointeja sekä innovatiivista yhteistyötä maa- ja metsätalous- sekä elintarvikealalla. Toimintalinjan 2 tukijärjestelmät kuten luonnonhaittakorvaukset, maatalouden ympäristötuet, eläinten hyvinvointia edistävät tuet sekä ei-tuotannolliset investoinnit liittyvät ympäristön ja maaseudun tilan parantamiseen. Toimintalinjan 3 tavoitteena on maaseutualueiden elämänlaadun ja maaseudun elinkeinoelämän monipuolistaminen tukemalla maatilojen monialaistamista, mikroyritysten perustamista ja kehittämistä, matkailuelinkeinon edistämistä, elinkeinoelämän ja maaseutuväestön peruspalvelujen kehittämistä, kylien kehittämistä, maaseutuperinnön säilyttämistä ja edistämistä sekä näitä toimia tukevaa koulutusta ja tiedotusta. Toimintalinja 4 liittyy paikallisten kehittämisstrategioiden mukaisesti kaikilla toimintalinjoilla toteutettavaan Leader-toimintatapaan. Tekninen apu sisältää myös kansallisen maaseutuverkoston toiminnan.

Linjoihin 1. ja 2. sisältyvät toimenpiteet kohdistuvat lähinnä *maatalous* -politiikkasektoriin, muut lähinnä *maaseudun kehittäminen* -politiikkasektoriin.

Seuraavassa on toimialan politiikkasektoreiden toimintaympäristön kuvausta, maa- ja metsätalousministeriön asettamat alustavat toimialan yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet vuodelle 2007 ja perustelu määrärahamuutokselle 2006/2007 sekä hallinnonalan toiminnalliset tulostavoitteet. Muut alustavat tulostavoitteet ja perustelut on esitetty luku- ja momenttiperusteluissa.

Maaseudun kehittäminen

Toimintaympäristö

Väestön väheneminen maaseutualueilla on viime vuosina hieman tasaantunut. Väestö keskittyy kuitenkin edelleen entistä harvempiin alueellisiin kasvukeskuksiin ja maaseudulta muuttavat erityisesti nuoret, koulutetut, työikäiset ja naiset. Tämä heikentää huoltosuhdetta ja vaikeuttaa maaseudun elinvoiman säilyttämistä. Hyvinvointia kuvaavat mittarit (muun muassa väestö, työllisyysaste) osoittavat kaupunkien ja kaupunkien läheisen maaseudun olevan lähes samalla tasolla, kun taas harvaan asuttu ja ydinmaaseutu jäävät keskiarvon alapuolelle. Maaseudun elinkeinorakenne on monipuolistunut erityisesti pienyritysvaltaisen ja monimuotoisen yritystoiminnan johdosta. Kaikista aktiivitiloista noin kolmanneksella harjoitetaan myös muuta yritystoimintaa kuin alkutuotantoa.

Toimintaympäristön muutosta kuvaavat tunnusluvut

Maaseudun väestön osuus koko maan väestöstä (%)[1)]	2002	2003	2004	2005
Harvaan asuttu maaseutu	11,0	10,9	10,7	10,6
Ydinmaaseutu	15,3	15,2	15,2	15,1
Kaupunkien läheinen maaseutu	15,5	15,6	15,8	15,9
Maaseutu yhteensä	41,8	41,7	41,7	41,6

[1)] Tunnusluvut on esitetty päivitetyn uuden maaseudun kolmijakoluokittelun mukaan.

Vaikuttavuustavoitteet

Maaseudun kehittämisen politiikkasektorilla ensisijaiseksi tavoitteeksi asetetaan maaseudun elinvoiman lisääminen kestävällä tavalla. Tähän vaikutetaan edistämällä maaseutualueiden tasapainoista kehitystä suhteessa koko maan kehitykseen. Erityinen haaste on harvaan asutun ja ydinmaaseudun väestökehityksen tasapainottuminen ja työllisyyden paraneminen etenkin Itä- ja Pohjois-Suomessa.

Tunnusluvut[1)]

	2002	2003	2004	2005	2006—2007
Väkiluvun muutos (%)					Hidastuu
Harvaan asuttu maaseutu	-1,31	-1,16	-1,05	-1,09	
Ydinmaaseutu	-0,39	-0,30	-0,10	-0,20	

Määrärahojen muutokset

Määrärahat supistuvat 83,2 milj. euroa (-42 %), mikä johtuu siitä, että EU-osarahoitteisen ohjelmatoiminnan maksatukset painottuvat nykyisen ohjelmakauden viimeiseen vuoteen, eli vuoteen 2006. Myös maaseutuneuvonnan määrärahat supistuvat suhteellisen paljon (-25 %).

Maatalous

Toimintaympäristö

Maailmankaupan vapautuminen ja EU:n laajeneminen ovat lisänneet kilpailua markkinoilla. Kiristyneen kilpailun vaikutukset heijastuvat maataloustuotteiden hintatasoon, sillä Suomen hintataso ei voi merkittävästi poiketa keskeisten kilpailijamaiden hintatasosta. Maataloustuotteiden hintataso määräytyy pitkälti kotimaisen elintarviketeollisuuden kilpailukyvyn perusteella. Lisäksi EU on keväällä 2005 alentanut huomattavasti maksamiensa vientitukien tasoja, mikä on supistanut Suomessa maksettavia vientitukia noin 29 %.

Vuonna 2006 Suomessa käyttöön otettu EU:n yhteisen maatalouspolitiikan uudistus poisti pääosin tukien ja tuotannon välisen kytkennän EU:n suorissa tuissa, joiden osuus viljelijätuista on 30 %. Uudistuksessa ympäristönäkökohtien sekä elintarvikkeiden laatuun ja turvallisuuteen liittyvien tekijöiden huomioon ottaminen asetettiin EU:n suorien tukien saannin edellytykseksi. Uudella ohjelmakaudella vuodesta 2007 lähtien nämä ns. täydentävät ehdot ovat myös maatalouden ympäristötuki- ja luonnonhaittakorvausjärjestelmien tukiehtona. Viljelijöiden täydentäviä ehtoja koskevan tietämyksen lisäämiseksi otetaan vuonna 2007 käyttöön uusi tilaneuvontajärjestelmä. EU:n sokerialan uudistukseen liittyen otetaan käyttöön myös uusia sokerialan rakenneuudistustoimenpiteitä, jotka EU rahoittaa keräämällä maksuja tuotantoa jatkavalta sokeriteollisuudelta.

EU:n suorien tukien osittaisen irrottamisen tuotannosta arvioidaan keskipitkällä aikavälillä lisäävän tuotannon markkinasuuntautuneisuutta ja alueellista keskittymistä, vähentävän tuotantoa ja nopeuttavan maatilojen rakennekehitystä. Ympäristöön ja huoltovarmuuteen liittyvien näkökohtien vuoksi on tärkeää, että likimain nykyisensuuruinen peltoala säilyy viljelykuntoisena jatkossakin. Elintarvikekäytöstä vapautuvasta peltoalasta on kuitenkin mahdollista siirtää osa peltobioenergiantuotantoon.

Etelä-Suomen kansallisen tuen kausi päättyy vuoden 2007 lopussa. Tuen jatko edellyttää komission hyväksyntää. Pohjoisen tuen alueella tukijärjestelmä on pitkäaikainen. EU arvioi kuitenkin vuoden 2007 aikana pohjoisen tuen kehittämistarpeita.

Maatalouden ravinnepäästöt maaperään, vesistöihin ja ilmaan vähenevät uusien, tarkennettujen tuotantomenetelmien ja -suositusten ja -määräysten seurauksena. Kansallisen energia- ja ilmastostrategian päästörajoitusten mukaisesti maatalousperäisten energialähteiden tuotanto ja käyttö lisääntyvät lähivuosina.

Toimintaympäristön muutoksen tunnusluvut

	Yksikkö	2003	2004	2005	Kehitysarvio 2007
Tukea saaneiden tilojen määrä	kpl	72 029	70 635	68 271	laskee (v. 2006 nousun jälkeen)
Väheneminen edellisestä vuodesta	%	1,8	1,9	3,3	jatkuu melko nopeana
Tilojen keskimääräinen peltopinta-ala	ha	31,8	32,7	34,2	kasvaa
Pellonkäyttö					
Maatalouskäytössä yht., josta	ha	2 245 700	2 253 300	2 266 200	nykyinen taso
— elintarvikkeiden ja rehujen tuotannossa oleva ala	ha	2 025 300	2 053 925	2 016 522	supistuu hitaasti
— energiakäytössä oleva ala	ha		3 475	8 678	kasvaa olennaisesti
— kesantona oleva ala	ha	220 400	195 900	241 000	kasvaa hitaasti

Tuotantomäärät					
Maitomäärä	milj. ltr	2 399,7	2 377,7	2 362	laskee hitaasti
Lihantuotanto yhteensä, josta	milj. kg	373,6	379,5	378	
— naudanlihan tuotanto	milj. kg	95,8	93,3	87	laskee hitaasti
— sianlihan tuotanto	milj. kg	193,2	198,5	204	kasvaa kulutuksen tahdissa
— siipikarjanlihan tuotanto	milj. kg	83,7	87,0	87	kasvaa kulutuksen tahdissa
Kananmunien tuotanto	milj. kg	56,2	58,0	58	laskee hitaasti
Viljasato yhteensä	milj. kg	3 791,1	3 618,7	4 058	laskee hitaasti
Maataloustulo (kokonaistasolla)	milj. €	1 120,7	1 068,0	917,8	laskee

Vaikuttavuustavoitteet

Tavoitteena on maataloustuotannon jatkuminen koko Suomessa ja kotimaisen elintarvikeketjun tarvitseman laadukkaan raaka-aineen tuottaminen, maatalouden kannattavuuden turvaaminen sekä maataloustuotannon ravinnekuormituksen vähentäminen. Tavoitteena on myös energiantuotantoon käytetyn peltoalan kasvu.

Tunnusluvut

	2003	2004	2005 arvio	2006 arvio	2007 tavoite
1. Maataloustulo euroa/tila	22 579	25 012	22 606	22 400	nousee
2. Kirjanpitotilojen työansio euroa/tunti[1)]	4,1	4,5	3,7	3,7	nousee
3. Kannattavuuskerroin[2)]					
— neljäsosalla suurempi kuin	0,73	0,74	0,66	0,66	nousee
— neljäsosalla pienempi kuin	0,21	0,23	0,17	0,17	nousee
4. Omavaraisuus %					
— maito, neste	111	109	108	107	106
— liha	106	105	105	105	105
— kananmunat	116	119	119	119	115
— ruis	75	62	75	75	80
5. Valtakunnallinen typpitase, kg H/ha[3)]	<55	<54	<53	<52	<51
6. Valtakunnallinen fosforitase, kg P/ha[3)]	<8,2	<8,0	<7,8	<7,6	<7,4

7. Maatalouden kasvihuonekaasupäästöt, milj. tonnia hiilidioksidia/ekvivalenttia[4)]	<5,74	<5,63	<5,6	<5,6	<5,5
8. Energiakasveilla % pellosta	0	0,2	0,4	0,5	1,0

[1)] Työtuntiansio lasketaan vähentämällä kokonaistuotosta kaikki kustannukset (sisältää oman pääoman 5 % korkovaatimuksen) ja jakamalla saatu euromäärä tehdyillä työtunneilla. Kirjanpitotilojen työtuntiansio on MTT:n ennuste vuodelle 2005 ja 2006.

[2)] Kannattavuuskerroin osoittaa, kuinka suuri osa oman työn palkkavaatimuksesta ja oman pääoman korkovaatimuksesta on saavutettu. Oman työn palkkavaatimus oli vuonna 2003 11,3 euroa, vuonna 2004 11,7 euroa ja vuonna 2005 12,3 euroa tunnilta sekä oman pääoman korkovaatimus oli 5 prosenttia.

[3)] Typpi- ja fosforitase kuvaavat peltohehtaarille käytetyistä panoksista tulevien ja lopputuotteisiin sitoutuneiden ravinnemäärien erotusta.

[4)] Maatalouden kasvihuonekaasujen toteutuneet päästötiedot ovat MTT:n ja Tilastokeskuksen laskemia. Aiemmasta laskentatavasta poiketen ne eivät sisällä maatalousmaan hiilidioksidipäästöjä.

Määrärahojen muutokset

Määrärahat kasvavat 23,8 milj. euroa (+1 %) muun muassa EU:n sokerialan rakenneuudistuksen johdosta. Käytettävissä olevien määrärahojen taso säilyy kuitenkin suunnilleen edellisvuoden tasolla, kun vuonna 2006 käytettävissä oli talousarviomäärärahojen lisäksi maatalouden ympäristötukeen edelliseltä vuodelta siirtynyt 62,7 milj. euroa ja vuonna 2007 on käytössä 44,5 milj. euroa vuodelta 2006 siirtyvää määrärahaa eri tarkoituksiin.

Elintarvikkeiden turvallisuus ja laatu

Toimintaympäristö

Turvallisuustavoitteet suomalaisessa elintarvikeketjussa rakentuvat EU:n yhteisen politiikan perustalle. Elintarvikkeiden turvallisuus ja eläinten hyvinvointi on kytketty osaksi yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteita. Tavoitteiden toteutuminen varmistetaan täydentävien ehtojen valvonnalla.

EU:n laajeneminen, lisääntyvä maailmankauppa sekä ilmastonmuutoksen vaikutukset tuovat sisämarkkinakauppaan uusia riskejä, jotka liittyvät eläin- ja kasvitautien leviämiseen sekä elintarvikkeiden ja maatalouden tuotantopanosten turvallisuuteen. Kriisinhallinnan tarve kasvaa, mikä todettiin lintuinfluenssan osalta taudin levittyä Aasiasta Eurooppaan ja Afrikkaan.

Vaikuttavuustavoitteet

— eläinten ja kasvien terveys sekä maatalouden tuotantopanosten turvallisuus ja laatu säilyy edelleen hyvänä,

— eläinten hyvinvointi paranee,

— elintarvikevälitteiset ja eläinten ja ihmisten välillä leviävät tautitapaukset vähenevät ja vieraiden aineiden esiintyminen elintarvikkeissa pysyy nykyisellä hyvällä tasolla, ja

— alkuperä- ja tuotantotapamerkinnät ovat luotettavia ja muuntogeenisten tuotteiden käyttöönotto on hallittua.

Määrärahojen muutokset

Määrärahojen taso säilyy ennallaan.

Kala-, riista- ja porotalous

Toimintaympäristö

Kala- ja riistakantojen arvioidaan säilyvän elinvoimaisina, porotaloudessa laidunten kestävyydessä on elpymistä. Kalastuksessa ammatinharjoittajien määrän arvioidaan vähenevän, toisaalta vapaa-ajan kalastajien ja metsästäjien lukumäärät ovat edelleen suhteellisen korkealla tasolla.

Vaikuttavuustavoitteet

— kala- ja riistakantojen kestävä ja monipuolinen hyödyntäminen,
— porolaidunten kestävän käytön mukaan mitoitettu kannattava porotalous,
— elinkeinokalatalouden kannattavuuden parantaminen,
— vapaa-ajan kalastuksen lisääntyminen kestävän käytön sallimissa rajoissa,
— kalavarojen tehokas, tarpeeseen perustuva ja suunnitelmallinen hoito, ja
— riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen rajoittaminen.

Määrärahojen muutokset

Määrärahojen taso säilyy ennallaan.

Vesitalous

Toimintaympäristö

Yhdyskuntien ja yhteiskunnan tärkeiden toimintojen tulvariskien hallintaa ja vesistöjen käytettävyyttä parantavien hankkeiden tarve ja kysyntä kasvaa. Tähän vaikuttaa osaltaan myös valmisteilla oleva EU:n tulvadirektiivi. Kuntarajat ylittävää yhteistyötä ja erityistilanteisiin varautumista palvelevia vesihuoltohankkeita on runsaasti vireillä eri puolella Suomea. Hankkeet tukevat myös vesihuollon rakenteellista kehitystä kohti suurempia toiminnallisia yksiköitä. Valtion tuen kysyntä on edelleen suuri.

Vaikuttavuustavoitteet

Tavoitteena on yhteiskunnallisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä vesitalous. Vesistöjen hoidossa tavoitteena on vesistöjen hyvä käytettävyys ja hyvä riskien hallinta myös poikkeuksellisissa vesitilanteissa. Vesihuollon edistämisessä pyritään alueellisen yhteistyön, erityistilanteisiin varautumisen sekä maaseudun vesihuollon parantamiseen. Tavoitteena on myös vaikuttaa yhdyskuntapoliittisiin ratkaisuihin, jotta ne olisivat tulvariskien hallinnan ja vesihuollon välttämättömyyspalvelujen saatavuuden kannalta kestäviä.

Määrärahojen muutokset

Määrärahojen taso alenee.

Metsätalous

Toimintaympäristö

Metsätalouden kannattavuutta kuvaava yksityismetsätalouden nettotulos on viime vuosina reaalisesti heikentynyt, koska hakkuukertymä ei ole kasvanut odotusten mukaisesti ja puun hinnat ovat kuusitukkia lukuun ottamatta reaalisesti laskeneet. Vuoden 2007 hakkuukertymään vaikuttavat ennen kaikkea puun hintakehitys ja puun tuonnin kehitys Venäjältä. Metsätalouden kannattavuuteen kiinnitetään erityistä huomiota vuonna 2006 valmistuvissa uusituissa hyvän metsänhoidon suosituksissa. Metsähakkeen käyttö on kohonnut Kansallisen metsäohjelma 2010:n tavoitteiden mukaisesti (v. 2005 2,99 milj. m^3) ja käytön ennustetaan kasvavan myös vuonna 2007. Energiapuun talteenoton kannattavuus nuorista metsistä on kuitenkin pitkälti valtion tukien varassa. Metsäsektorin työllisyys on laskenut, mutta jonkin verran hitaammin kuin on ennakoitu. Tulevaisuudessa metsäsektorilla voi olla ongelmana työvoiman saatavuus, kun suuret ikäluokat siirtyvät eläkkeelle. Lähivuosina myös metsänomistajien keski-iän nousu ja kaupunkilaismetsänomistajien määrän lisääntyminen tulee jatkumaan. Nämä lisäävät metsäneuvontapalveluiden ja metsätyöpalveluiden tarvetta, kun metsänomistajien omatoimisuus metsätöissä vähenee.

Toimintaympäristössä tapahtuneiden muutosten takia kansallista metsäohjelmaa tarkistetaan. Tarkistustyö saadaan valmiiksi vuonna 2007. Tarkistettu ohjelma on tarkoitus ulottaa metsäsektorin pitkäjänteisyyttä korostaen vuoteen 2015. Vuonna 2007 tehdään myös päätös kansallista metsäohjelmaa täydentävän Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelman (METSO) jatkamisesta ja luonnonsuojelulain mukaisesta luonnonsuojeluohjelmasta.

Vaikuttavuustavoitteet

Hakkuukertymän nouseminen kansallisen metsäohjelman tavoitteeseen (63—68 milj. m^3) lisäisi kantorahatuloja ja parantaisi metsätalouden kannattavuutta. Tällä hetkellä kestävien hakkuumahdollisuuksien käyttöaste on hieman yli 80 prosenttia. Valtio voi vain välillisesti vaikuttaa hakkuukertymän lisäämiseen, mutta valtio voi sen sijaan konkreettisesti vaikuttaa metsätalouden kestävyyteen. Tämä edellyttää, että huolehditaan pitkäjänteisesti metsänhoito- ja metsänparannustöiden toteuttamisesta, metsäsuunnittelusta, metsänomistajien neuvonnasta ja metsäluonnon monimuotoisuuden säilyttämisestä, jolloin hakkuut voidaan tehdä metsätalouden kestävyyttä vaarantamatta. Maa- ja metsätalousministeriö asettaa metsäpolitiikan lähivuosien tärkeimmiksi yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteiksi

— metsien korkean puuntuotannollisen käyttöasteen,
— metsien hyvän puuntuotannollisen tilan,
— metsien monimuotoisuuden, ja
— metsätalouden kannattavuuden.

Tavoitteisiin pyritään toteuttamalla hallitusohjelman mukaisesti kansallista metsäohjelmaa ja siihen liittyvää Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelmaa.

Määrärahojen muutokset

Määrärahojen taso laskee 6,9 milj. euroa (-4,3 %), minkä vuoksi kansallisessa metsäohjelmassa asetettujen tavoitteiden saavuttaminen vaikeutuu. Tuki puuntuotannon kestävyyden turvaamiseen vähenee 5 milj. eurolla, mikä vähentää valtion tuella rahoitettavien metsänhoitotöiden suoritemääriä ja työllisyysvaikutusta. Valtionapu metsätalouden edistämis- ja valvontaorganisaatioille pienenee 1,39 milj. eurolla.

Maanmittaus ja paikkatietojen yhteiskäyttö

Toimintaympäristö

Maanmittaustehtävät ovat osa valtion peruspalvelutehtävää, jolla ylläpidetään valtakunnallista kiinteistö- ja maastotietojärjestelmää. Nämä järjestelmät ovat perustana monissa yhteiskunnan ydintoiminnoissa ja niihin liittyvissä tietojärjestelmissä. Maanmittausalan palveluihin ja tuotteisiin kohdistuu jatkuvasti paikkatieto- ja paikannustekniikan käytön lisääntymisen, tieto- ja sisältöteollisuuden yleisen laajenemisen sekä tiedonsiirtoteknologian kehittymiseen perustuvien tietovarantojen käytön lisääntymisen luomia muutostarpeita. Kansallisten tietovarantojen ja palveluiden merkitys virallisina ja luotettavina tietolähteinä korostuu. Euroopan unionin alueella otetaan käyttöön yhtenäiset koordinaattijärjestelmät ja karttaprojektiot. Paikkatietojen harmonisointiin tähtäävä INSPIRE-direktiiviehdotus tulee vaikuttamaan Suomen kansallisen paikkatietostrategian 2005—2010 toimenpanoon.

Vaikuttavuustavoitteet

— kiinteistö- ja maastotietojärjestelmä turvaavat osaltaan yksityisen maanomistuksen pysyvyyden ja maastotiedon oikeellisuuden,
— kiinteistöjä ja maastoa koskevat tiedot ovat valtakunnallisesti kattavia, ajantasaisia ja niitä hyödynnetään laajasti yhteiskunnassa (tietovarantojen hyödyntämisessä hakukertojen kasvu vähintään 3 % edellisvuodesta), ja
— toimialan tietovarantojen monipuolinen käyttö helpottaa kansalaisten arkea, tehostaa hallintoa ja edistää elinkeinoelämän kilpailukykyä.

Määrärahojen muutokset

Määrärahojen taso säilyy ennallaan.

Hallinto ja muut

Määrärahojen mitoituksessa on otettu huomioon Maaseutuviraston perustaminen sekä Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksen ja maa- ja metsätalousministeriön tehtävien vastaavat muutokset.

Määrärahojen taso alenee hieman toimintojen supistamisen johdosta.

Maa- ja metsätalousministeriön asettamat hallinnonalan toiminnallisen tuloksellisuuden alustavat tavoitteet vuodelle 2007

1. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnon kehittämisen ja toimintojen alueellistamisen tavoitteista ja toimenpiteistä 13.12.2004 tekemän päätöksen perusteella 1.5.2007 lukien kootaan maatalouden ja maaseudun kehittämisen suunnittelu-, ohjaus- ja toimeenpanotehtäviä maa- ja metsätalousministeriöstä ja niihin liittyviä talous- ja tietohallintotehtäviä Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksesta Maaseutuvirastoon. Ministeriön tehtävät keskitetään hallintopoliittisten linjausten mukaisesti yhteiskuntapolitiikan strategisiin kysymyksiin ja kansainvälisiin asioihin. Tietopalvelukeskuksen tehtävät keskitetään entistä kohdennetummin maaseutuelinkeinotilaston tuottamiseen ja tietohallinnan asiantuntijatehtäviin hallinnonalalla. Maa- ja metsätalousministeriön 13.10.2005 tekemän päätöksen mukaan Maaseutuviraston sijaintipaikkakunta on Seinäjoki ja palvelukeskustehtävien sijaintipaikka on Pori.

2. Hallinnonalan virastoissa ja laitoksissa toimeenpannaan ja tarkistetaan tuottavuusohjelmia

— voimavaroja kohdennetaan painopistealueille, toimintatapoja ja toimintojen järjestämistä tehostetaan,

— tarkistetaan vuosille 2007—2011 laaditut strategiset henkilöstösuunnitelmat, ja

— kehitetään seurantaa ja arviointia, ohjausta ja johtamista, muun muassa sitä tukevaa laskentatointa.

3. Luonnonvarojen kestävän käytön edistäminen ja ilmastopolitiikka

Maa- ja metsätalousministeriön luonnonvaramittareiden perusteella uusiutuvien luonnonvarojen tila on Suomessa yleisesti ottaen hyvä ja käyttö kestävän kehityksen mukaista:

— maataloudesta ja vesiviljelystä vesiin aiheutuvaa kuormitusta vähennetään,

— maatalouden aiheuttamia kasvihuonekaasupäästöjä pienennetään,

— metsävarojen määrä on säilynyt runsaana valtakunnan metsien inventoinnin mukaan,

— uusiutuvien energialähteiden (puu, maatalouden biomassa, biokaasu, bioetanoli, biodiesel) tuotantoa ja käyttöä edistetään,

— useimmat taloudellisesti tärkeät kalakannat ovat jo tehokkaasti hyödynnettyjä eikä niiden saaliita ole enää mahdollista lisätä,

— porotaloutta harjoitetaan lähtökohtaisesti ekologisen kantokyvyn rajoissa, laidunten kuluneisuus on paikoittainen ongelma, joskin tilanne on hieman parantunut etenkin pohjoisissa paliskunnissa, ja

— metsästys mitoitetaan riistakantojen mukaiseksi. Useimpien riistalajien kannat ovat vahvat.

Maa- ja metsätalousministeriön pääluokassa alueiden kehittämiseen vaikuttavat määrärahat tai määrärahan osat ovat seuraavat:

— Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma vuosiksi 2007—2013 (toimintalinjoihin 1, 3 ja 4 liittyvät kehittämismäärärahat), mom. 30.10.61 ja 62. Komissio hyväksynee ohjelman vuoden 2006 loppuun mennessä.

— Metsäluonnon hoidon edistäminen (mom. 30.60.45).

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2005—2007

		v. 2005 tilinpäätös 1000 €	v. 2006 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2007 esitys 1000 €	Muutos 2006—2007 1000 €	%
10.	**Maaseudun kehittäminen**	**156 587**	**195 991**	**112 755**	**- 83 236**	**- 42**
50.	Valtionapu maaseudun elinkeinojen kehittämiseen (siirtomääräraha 3 v)	11 920	11 370	8 580	- 2 790	- 25
54.	Hevostalouden edistäminen totopeleistä valtion osuutena kertyvillä varoilla (arviomääräraha)	7 810	7 532	8 632	1 100	15
55.	Valtionapu 4H-toimintaan (kiinteä määräraha)	4 820	4 870	4 620	- 250	- 5
61.	EU:n osallistuminen maaseudun kehittämiseen (arviomääräraha)	52 884	70 862	48 400	- 22 462	- 32
62.	Valtion rahoitusosuus EU:n osaksi rahoittamasta maaseudun kehittämisestä (arviomääräraha)	76 030	98 834	40 000	- 58 834	- 60
63.	Maaseudun kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	3 123	2 523	2 523	—	—
20.	**Maatalous**	**2 052 373**	**2 071 031**	**2 094 824**	**23 793**	**1**
21.	Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	32 057	31 929	31 725	- 204	- 1
22.	Torjunta-ainetarkastukset (arviomääräraha)	439	437	441	4	1
40.	Maa- ja puutarhatalouden kansallinen tuki (siirtomääräraha 2 v)	609 320	608 620	566 165	- 42 455	- 7
41.	EU-tulotuki (arviomääräraha)	469 738	543 486	551 337	7 851	1
42.	Satovahinkojen korvaaminen (siirtomääräraha 3 v)	3 400	3 400	3 400	—	—
43.	Maatalouden ympäristötuki (siirtomääräraha 2 v)	321 900	264 629	310 996	46 367	18
44.	Luonnonhaittakorvaus (siirtomääräraha 2 v)	422 673	422 673	414 673	- 8 000	- 2
45.	Luopumistuet ja -korvaukset ja pellonmetsitystuki (siirtomääräraha 2 v)	150 100	147 000	130 900	- 16 100	- 11
46.	Markkinoinnin ja tuotannon kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)	4 702	4 242	3 642	- 600	- 14
47.	Laatujärjestelmien kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	1 513	1 313	1 213	- 100	- 8
48.	Puutarhatalouden ja sokerintuotannon erityistoimenpiteet (arviomääräraha)	329	810	31 852	31 042	3 832
49.	Maaseutuelinkeinotoiminnan korkotuki (arviomääräraha)	21 058	26 180	31 480	5 300	20
60.	Siirto interventiorahastoon (kiinteä määräraha)	1 000	1 600	2 000	400	25
61.	Siirto Maatilatalouden kehittämisrahastoon (siirtomääräraha 2 v)	14 144	14 712	15 000	288	2

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2005—2007

		v. 2005 tilinpäätös 1000 €	v. 2006 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2007 esitys 1000 €	Muutos 2006—2007 1000 €	%
30.	**Elintarvikkeiden turvallisuus ja laatu**	**49 785**	**43 949**	**43 770**	**- 179**	**- 0**
21.	Elintarviketurvallisuusviraston toiminta-menot (siirtomääräraha 2 v)	46 079	39 651	39 552	- 99	- 0
25.	Eläinlääkintähuolto (arviomääräraha)	2 216	1 680	1 650	- 30	- 2
41.	Eräät korvaukset (arviomääräraha)	1 490	2 618	2 568	- 50	- 2
40.	**Kala-, riista- ja porotalous**	**58 959**	**58 328**	**58 741**	**413**	**1**
21.	Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	16 786	16 597	16 397	- 200	- 1
25.	Kalakannan hoitovelvoitteet (siirtomäärä-raha 2 v)	2 100	2 300	2 300	—	—
41.	Hirvieläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen (arviomääräraha)	4 376	4 200	5 400	1 200	29
42.	Petoeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen (siirtomääräraha 2 v)	2 300	2 300	2 300	—	—
43.	Porotalouden edistäminen (siirtomääräraha 2 v)	1 674	1 857	1 644	- 213	- 11
50.	Metsästyksen ja riistanhoidon edistäminen (siirtomääräraha 2 v)	7 053	7 122	7 194	72	1
51.	Kalatalouden edistäminen (siirtomääräraha 2 v)	6 258	6 128	5 799	- 329	- 5
52.	Tenojoen kalastuslupamaksut ja viehe-kalastusmaksut (arviomääräraha)	2 455	2 867	2 750	- 117	- 4
62.	Elinkeinokalatalouden markkinoinnin ja rakennepolitiikan edistäminen (siirtomäärä-raha 3 v)	15 200	14 200	14 000	- 200	- 1
77.	Kalataloudelliset rakentamis- ja kunnostus-hankkeet (siirtomääräraha 3 v)	757	757	957	200	26
50.	**Vesitalous**	**41 091**	**27 898**	**23 826**	**- 4 072**	**- 15**
22.	Vesivarojen käytön ja hoidon menot (siirto-määräraha 2 v)	6 601	6 459	6 480	21	0
30.	Vesihuoltolaitteiden rakentamisen korko-tuki (arviomääräraha)	1 285	1 200	1 000	- 200	- 17
31.	Avustukset yhdyskuntien vesihuolto-toimenpiteisiin (siirtomääräraha 3 v)	5 654	5 590	5 927	337	6
43.	Eräät valtion maksettavaksi määrätyt korvaukset (arviomääräraha)	52	420	420	—	—
48.	Poikkeuksellisten tulvien aiheuttamien vahinkojen korvaaminen (siirtomääräraha 3 v)	4 091	841	841	—	—
77.	Vesistö- ja vesihuoltotyöt (siirtomääräraha 3 v)	23 408	13 388	9 158	- 4 230	- 32
60.	**Metsätalous**	**158 579**	**157 110**	**150 213**	**- 6 897**	**- 4**
21.	Metsäntutkimuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	39 640	39 318	39 950	632	2
41.	Metsäpuiden siemenhuolto (kiinteä määrä-raha)	835	843	903	60	7

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2005—2007

		v. 2005 tilinpäätös 1000 €	v. 2006 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2007 esitys 1000 €	Muutos 2006—2007 1000 €	%
42.	Valtionapu metsätalouden edistämis- ja valvontaorganisaatioille (siirtomääräraha 2 v)	46 684	44 179	42 789	- 1 390	- 3
43.	Eräät korvaukset (arviomääräraha)	8	50	50	—	—
44.	Tuki puuntuotannon kestävyyden turvaamiseen (arviomääräraha)	62 431	62 880	57 880	- 5 000	- 8
45.	Metsäluonnon hoidon edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	5 725	7 005	6 965	- 40	- 1
50.	Eräät metsätalouden valtionavut (siirtomääräraha 2 v)	3 035	2 735	1 576	- 1 159	- 42
83.	Lainat puuntuotannon kestävyyden turvaamiseen (siirtomääräraha 3 v)	221	100	100	—	—
63.	**Metsähallitus**	**5 892**	**5 830**	**5 790**	**- 40**	**- 1**
50.	Metsähallituksen eräät julkiset hallintotehtävät (siirtomääräraha 3 v)	5 892	5 830	5 790	- 40	- 1
70.	**Maanmittaus ja paikkatietojen yhteiskäyttö**	**55 753**	**54 876**	**55 113**	**237**	**0**
21.	Maanmittauslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	47 963	47 576	47 775	199	0
22.	Geodeettisen laitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	3 200	3 300	3 338	38	1
40.	Kiinteistötoimitusten tukemisesta aiheutuvat menot (arviomääräraha)	4 590	4 000	4 000	—	—
(71.)	**Eläinlääkintä- ja elintarviketutkimuslaitos**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
(72.)	**Elintarvikevirasto**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
(73.)	**Kasvintuotannon tarkastuskeskus**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
90.	**Hallinto**	**91 337**	**87 720**	**87 510**	**- 210**	**- 0**
21.	Maa- ja metsätalousministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	37 249	35 541	26 594	- 8 947	- 25
22.	Tietojärjestelmien kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)	5 000	4 083	3 172	- 911	- 22
23.	Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	14 732	13 857	13 380	- 477	- 3
25.	Maaseutuviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	—	—	11 593	11 593	0
26.	Kansainvälinen yhteistyö (siirtomääräraha 2 v)	729	729	729	—	—
27.	Yhteistutkimukset (siirtomääräraha 3 v)	7 510	5 820	3 328	- 2 492	- 43
29.	Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	24 011	25 000	25 000	—	—
66.	Eräät jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (arviomääräraha)	2 106	2 690	3 714	1 024	38

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2005—2007

		v. 2005 tilinpäätös 1000 €	v. 2006 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2007 esitys 1000 €	Muutos 2006—2007 1000 €	%
91.	**Maaseutuelinkeinojen valituslautakunta ja eläinlääkintävahinkojen arviolautakunta**	**725**	**728**	**732**	**4**	**1**
21.	Lautakuntien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	725	728	732	4	1
	Yhteensä	**2 671 081**	**2 703 461**	**2 633 274**	**- 70 187**	**- 3**
	Henkilöstön kokonaismäärä[1)]	5 600	5 510	5 450		

[1)] Lisäksi pääluokan 30 määrärahoja (mom. 30.10.61 ja 62, 30.20.43 ja 47, 30.40.41, 42, 51, 62 ja 77, 30.63.50 ja 30.70.40) voidaan käyttää 332 henkilötyövuotta vastaavasti tilapäisluonteisiin tehtäviin palkattavien määräaikaisten henkilöiden palkkaamiseen valtion virastoihin tai laitoksiin. Lisäksi hallinnonalan tehtäviä hoitaa toisten pääluokkien henkilöstömäärissä: KTM, TE-keskukset: noin 705 EU:n maatalous-, maaseutu- ja kalastuspolitiikan toimeenpanotehtävissä, YM: 242 vesivarojen käyttö- ja hoitotehtävissä, SM: 26 lääneläinlääkäriä, UM: 7 erityisasiantuntijaa, VM: noin 40 tullilaitoksessa tarkastustehtävissä.

10. Maaseudun kehittäminen

Selvitysosa: Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla maaseudun elinvoiman lisäämiseen vaikutetaan ohjelmatyön, yritystukien, tutkimus- ja kehittämishankkeiden samoin kuin maaseudun neuvonnan avulla. Maaseutualueiden ja erityisesti harvaan asutun ja ydinmaaseudun tasapainoinen kestävä kehitys edellyttää paitsi voimavarojen suuntaamista näille alueille myös maaseudun ja kaupungin vuorovaikutuksen antamien mahdollisuuksien hyödyntämistä.

Ohjelmakaudella 2000—2006 arvioidaan tähän mennessä syntyneen runsaat 10 000 uutta työpaikkaa, näistä vajaa puolet naisille. Uusista työpaikoista noin 60 prosenttia sijaitsi harvaan asutulla ja ydinmaaseudulla. Uusia yrityksiä on syntynyt yli 4 000, joista noin puolet sijaitsee harvaan asutulla tai ydinmaaseudulla. Yli 35 000 työpaikkaa on uudistettu. Näistä 60 prosenttia sijaitsi harvaanasutulla tai ydinmaaseudulla. Ohjelmien rahoitus ja toteuttaminen jatkuu vuoden 2008 loppuun saakka (alueellista maaseudun kehittämisohjelmaa ALMAa lukuun ottamatta).

Ohjelmakautta 2007—2013 varten on laadittu kansallinen maaseudun kehittämisstrategia, jota toteutetaan Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmassa. Ohjelmalla edistetään maaseutualueiden kasvua, työllisyyttä ja kestävää kehitystä vaikuttamalla maaseudun peruselinkeinojen säilymiseen ja niiden monipuolistamiseen, muun yritystoiminnan kehittämiseen ja paikallisen omaehtoisen toiminnan vahvistamiseen maaseudun elinvoiman ja elämänlaadun lisäämiseksi. Maaseudun kehittämisohjelman linjojen 1, 3 ja 4 toimenpiteet sekä tekninen apu rahoitetaan pääosin tämän luvun määrärahoin ja linjan 2 toimenpiteet luvun 30.20 määrärahoin. Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista.

Kansallisen maaseutupolitiikan painopisteet määritellään vuosille 2007—2010 laadittavassa maaseutupoliittisessa erityisohjelmassa. Vuosien 2005—–2006 erityisohjelmassa tavoitteiksi oli asetettu elinkeinojen ja työn uudistaminen, osaamisen tason nostaminen, peruspalvelujen ja asumisen kehittäminen sekä maaseudun toimintarakenteiden vahvistaminen. Kansallista rahoitusta kohdennetaan erityisohjelman mukaisiin toimenpiteisiin mm. valtakunnallisina maaseudun tutki-

mus- ja kehittämishankkeina, erityisesti laajoina toimialakohtaisina verkostohankkeina, sekä kahdeksan maaseutuprofessuurin rahoitukseen.

Maaseudun neuvontajärjestöjen työtä maatilatalouden ja maaseudun muun yritystoiminnan kehittämiseksi ja elinvoimaisen maaseudun säilyttämiseksi tuetaan valtionavulla. Neuvontajärjestöt tukevat omalta osaltaan hallituksen yrittäjyyden politiikkaohjelman tavoitteita erityisesti yritysten liiketoimintaosaamisen sekä sukupolvenvaihdoksia ja muita hallittuja omistuksen siirtoja varten tarvittavan yritysneuvonnan osalta. 4H-toiminnalla edistetään erityisesti maaseudun ja kaupungin välisen vuorovaikutuksen vahvistamisen tavoitetta. Kansallisilla totopelivaroilla edistetään hevostaloutta, erityisesti kotimaista hevoskasvatusta.

Maa- ja metsätalousministeriö asettaa vuoden 2007 talousarvioesityksen valmisteluun liittyen alustavasti maaseudun kehittämisen politiikkasektorille seuraavat vaikuttavuustavoitteet, joilla varmistetaan ohjelmakauden 2000—2006 tavoitteiden toteutumista, joiden maksatus jatkuu vuoden 2008 loppuun:

— maaseudun yritystoiminta vahvistuu (ohjelmakaudella 2000—2006 yli 4 000 uutta yritystä, joista 50 % harvaanasutulla ja ydinmaaseudulla)

— työllisyys paranee (ohjelmakaudella 2000—2006 vähintään 12 000 uutta työpaikkaa, joista 50 % harvaanasutulla ja ydinmaaseudulla)

— osaaminen vahvistuu (ohjelmakaudella 2000—2006 vähintään 200 000 koulutettua), ja

— kylätoiminta aktivoituu (vuoden 2007 loppuun mennessä vähintään 1 900 kyläsuunnitelmaa).

Toiminnallinen tuloksellisuus

— ohjelmakauden 2000—2006 ohjelmien maksatukset edistyvät N+2 säännön mukaisesti siten, että ne toteutuvat mahdollisimman täysimääräisesti vuoden 2008 aikana,

— Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma pyritään aloittamaan mahdollisimman pian ohjelmakauden 2007—2013 alkupuolella.

50. Valtionapu maaseudun elinkeinojen kehittämiseen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 8 580 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää maaseudun neuvontajärjestöjen valtionavustuksista annetun valtioneuvoston asetuksen (244/2002) mukaisesti yleisavustuksena neuvontaan ja tutkimukseen myönnettävien valtionapujen maksamiseen lähinnä valtakunnallista, koko maan kattavaa neuvontaa harjoittaville rekisteröidyille yhdistyksille ja muille yhteisöille.

Määrärahaa saa käyttää myös vuonna 2004 Loimaalle perustetun maatalousmuseon vuokra- ja muihin toimintamenoihin enintään 673 000 euroa. Erikseen haettaessa määrärahaa saadaan myöntää myös erityisavustuksena. Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Valtionapuinen neuvonta tukee pääluokkaperusteluissa esitettyjen vaikuttavuustavoitteiden toteuttamista turvaamalla tasokkaan sekä alueellisesti ja sisällöllisesti kattavan neuvonnan tarjonnan, joka omalta osaltaan luo edellytyksiä maataloustuotannon harjoittamiselle koko Suomessa. Alueellisella neuvontajärjestöllä on vuosittain n. 40 000 asiakaskontaktia (laskutettujen asiakkaiden määrä). Määrärahaa suunnataan siten, että voidaan turvata kattavat ja korkealaatuiset neuvontakokonaisuudet.

Neuvontajärjestöjen ohjauksella suunnataan toimintaa em. tavoitteisiin pääsemiseksi. Maaseudun elinkeinoneuvonnalle asetetaan alustavasti kolme avaintulosaluetta ja niille seuraavat tulostavoitteet:

1. Maaseutuyritysten kilpailukyvyn sekä tuotteiden, toiminnan ja palvelujen laadun parantaminen

— Maatalouden tuottavuuskasvun ja perheviljelmien kannattavuuden turvaamiseksi neuvonta panostaa taloudellisten laskelmien ja taloussuunnitelmien tekemiseen sekä analysoin-

tiin. Tavoitteena on mm. laatia liiketaloussuunnitelma kaikille omistajanvaihdosta suunnitteleville tiloille.

— Neuvonta toteuttaa suurimman osan alkutuotannon laatukoulutuksesta ja sertifioinnin neuvonnasta.

2. Ympäristön ja maaseudun tilan parantaminen

— Maataloustuotannon ravinnekuormituksen vähentämiseksi neuvontajärjestöt tekevät kattavasti viljelysuunnitelmia tiloille.

3. Maaseudun elinkeinojen monipuolistaminen

— Maatalouden energiatuotannon lisäämiseksi neuvonnassa panostetaan tuotantotekniikoiden sekä tuotannon kannattavuuden, tukimahdollisuuksien ja markkinointikanavien esittelyyn.

2007 talousarvio	8 580 000
2006 talousarvio	11 370 000
2005 tilinpäätös	11 920 000

54. Hevostalouden edistäminen totopeleistä valtion osuutena kertyvillä varoilla (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 8 632 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää arpajaislain (1047/2001) 18 §:ssä tarkoitetusta valtion osuudesta suoritettavien avustusten maksamiseen, totopelien tuottojen käyttämisestä hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen annetun lain (1055/2001) mukaisesti ja hevostalousneuvottelukunnan sekä hevostalouslain (796/1993) mukaisten menojen maksamiseen.

S e l v i t y s o s a : Totopeleistä arvioidaan valtionosuutena kertyvän 8 800 000 euroa, jota vastaava tulo on merkitty momentille 12.30.20. Kun valtion osuudesta käytetään momentilla 30.20.21 myönnettäviä määrärahoja vastaavasti Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskukselle hevostalouden tutkimukseen 168 000 euroa, valtion osuudesta jää tälle momentille 8 632 000 euroa käytettäväksi hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen.

Määrärahan arvioitu jakautuminen	€
Avustus hevostalousjärjestöjen toiminnan tukemiseen	470 000
Avustus totopelilaitteiden linja-, huolto- ja asennuskuluihin	673 000
Avustus hevoskasvatukseen	2 550 000
Palkintotuki ja muut avustukset	4 638 000
Avustus raviratojen korjaus- ja korvausinvestointeihin	300 000
Hevostalousneuvottelukunnan menot	1 000
Yhteensä	8 632 000

2007 talousarvio	8 632 000
2006 lisätalousarvio	76 000
2006 talousarvio	7 532 000
2005 tilinpäätös	7 809 610

55. Valtionapu 4H-toimintaan (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 4 620 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää maaseudun neuvontajärjestöjen valtionavustuksista annetun valtioneuvoston asetuksen (244/2002) mukaisesti 4H-toiminnan tukemiseen.

S e l v i t y s o s a : 4H-toiminta edistää maaseudun elinvoimaisuutta mm. palvelutarjonnan, yrittäjyyden, ympäristökasvatuksen, asuinympäristön viihtyisyyden sekä metsä- ja luonto-osaamisen edistämisen avulla. 4H-neuvontajärjestössä on yhteensä yli 300 valtionavustusta saavaa yhdistystä, joiden toiminta kattaa noin 90 % Suomen kunnista. 4H-neuvonnan tavoitteista sovitaan tarkemmin neuvonnan ja maa- ja metsätalousministeriön välisissä tulossopimuksissa.

2007 talousarvio	4 620 000
2006 talousarvio	4 870 000
2005 tilinpäätös	4 820 000

61. EU:n osallistuminen maaseudun kehittämiseen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 48 400 000 euroa.

Vuonna 2007 saa tehdä ohjelmakauteen 2007—2013 kohdistuvia myöntämispäätöksiä yhteensä 51 500 000 eurolla.

Mikäli vuosien 2000—2006 myöntämisvaltuutta on jäänyt käyttämättä, saa käyttämättä jääneestä osasta tehdä ohjelmakauteen 2000—2006 kohdistuvia myöntämispäätöksiä vuonna 2007.

Määrärahaa saa käyttää EU:n ohjelmakauden 2000—2006 tavoite 1-ohjelmia ja Leader+ -yhteisöaloiteohjelmaa toteuttavien hankkeiden sekä ohjelmien toteutukseen liittyvän teknisen avun Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston ohjausosastosta (EMOTR-O) maksettavan EU-rahoitusosuuden maksamiseen. Määrärahaa saa myös käyttää EU:n ohjelmakauden 2007—2013 Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa toteuttavien hankkeiden ja sen toteutukseen liittyvän teknisen avun Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) maksettavan EU-rahoitusosuuden maksamiseen.

Määrärahaa saa yhdessä vastinrahoitusmomentin 30.10.62 määrärahojen kanssa käyttää EMOTR:n ohjausosaston (EMOTR-O) osarahoittamien tavoite 1- ja Leader+-ohjelmien toteuttamiseen ja maaseuturahaston osarahoittaman Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman toteuttamiseen tarvittavan enintään 101 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen teknisen avun varoin. Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Kainuun hallintokokeilusta annetun lain mukaisesti kohdistuu momentin määrärahasta 2 595 000 euroa Kainuun maakuntaan.

Selvitysosa: Määräraha on osaksi alueiden kehittämislaissa tarkoitettua alueiden kehittämisen rahoitusta.

Määrärahasta on tarkoitus rahoittaa tietoyhteiskuntaohjelmaa ja yrittäjyyden politiikkaohjelmaa.

Määrärahasta arvioidaan käytettävän 28 084 000 euroa tavoite 1-ohjelmissa, 12 404 000 euroa Leader+ -yhteisöaloiteohjelmassa ja 7 912 000 euroa Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmassa.

Vuonna 2005 käytössä olleesta 62,366 milj. euron myöntämisvaltuudesta käytettiin 52,717 milj. euroa, joten vuodelle 2006 siirtyi valtuutta käytettäväksi 9,649 milj. euroa. Vuodelle 2005 osoitetusta 60,574 milj. euron määrärahasta maksettiin 52,884 milj. euroa.

Myöntämisvaltuuksien käytöstä aiheutuvat menot, milj. euroa

Myöntämisvaltuusvuosi	2007	2008	2009	2010	Myöh. vuodet yhteensä
Ennen vuotta 2007 tehdyt sitoumukset (ohjelmakausi 2000—2006)	40,488	17,937	-	-	-
Vuoden 2007 sitoumukset (ohjelmakausi 2007—2013)	7,912	18,270	13,050	12,268	-
Yhteensä	48,400	36,207	13,050	12,268	-

Myöntämisvaltuuden ja määrärahan käyttö eri ohjelmiin, milj. euroa

Ohjelma	Ohjelmakauden rahoituskehys valtuutena	Budjetoitu valtuutta ohjelmakautena	Myöntämisvaltuus v. 2007	Käytetty määrärahaa v. 2000—2005	Budjetoitu määrärahaa v. 2006	Määräraha v. 2007
Alueellinen maaseudun kehittämisohjelma (EMOTR-T)	116,330	121,266	-	77,779	35,771	-
Tavoite 1, Itä-Suomi	77,601	79,300	-	40,318	13,574	17,072
— josta Kainuu	11,795	12,377	-	6,070	2,045	2,595
Tavoite 1, Pohjois-Suomi	50,055	51,375	-	24,770	8,904	11,012
Leader+ -yhteisöaloiteohjelma (EMOTR-O)	56,379	57,599	-	27,246	12,613	12,404
Ohjelmakausi 2000—2006 yhteensä	300,365	309,540	-	170,113	70,862	40,488
Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma (ohjelmakausi 2007—2013)[1)]	395,550	-	51,500	-	-	7,912
— josta tekninen apu	18,000	-	2,250	-	-	1,125
Kaikki yhteensä	695,915	309,540	51,500	170,113	70,862	48,400

[1)] Sisältää osan linjasta 1, linjan 3, osan linjasta 4 ja teknisen avun.

Momentin teknisen avun määrärahaa käytetään myös momenttien 30.20.43 ja 30.20.44 osalta Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman toteutukseen liittyvän teknisen avun EU:n rahoitusosuuden maksamiseen. Kainuun hallintokokeilusta annetun lain mukaisesti määrärahasta rahoitetaan EMOTR-O:n osuutta.

Momentin menoihin liittyvät tulot on merkitty momentille 12.30.02 sekä valtion rahoitusosuus momentille 30.10.62.

Momentin nimike on muutettu.

2007 talousarvio	48 400 000
2006 lisätalousarvio	—
2006 talousarvio	70 862 000
2005 tilinpäätös	52 884 371

62. Valtion rahoitusosuus EU:n osaksi rahoittamasta maaseudun kehittämisestä (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 40 000 000 euroa.

Vuonna 2007 saa tehdä ohjelmakauteen 2007—2013 kohdistuvia myöntämispäätöksiä yhteensä 56 400 000 eurolla.

Mikäli vuosien 2000—2006 myöntämisvaltuutta on jäänyt käyttämättä, saa käyttämättä jääneestä osasta tehdä ohjelmakauteen 2000—2006 kohdistuvia myöntämispäätöksiä vuonna 2007.

Määrärahaa saa käyttää EU:n ohjelmakauden 2000—2006 Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahastosta (EMOTR) ja Euroopan aluekehitysrahastosta (EAKR) rahoitettavien tavoite 1- ja tavoite 2-ohjelmia sekä Leader+ - ja Interreg III-yhteisöaloiteohjelmia toteuttavien hankkeiden valtion rahoitusosuuden maksamiseen. Määrärahaa saa myös käyttää EU:n ohjelmakauden 2007—2013 Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta

(maaseuturahasto) rahoitettavan Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa toteuttavien hankkeiden ja sen toteutukseen liittyvän teknisen avun sekä Euroopan aluekehitysrahastosta (EAKR) rahoitettavien hankkeiden valtion rahoitusosuuden maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää myös tekniseen apuun yhteisön tukiedellytysten mukaisesti yhdessä momenteilla 30.10.61 ja 26.98.61 olevien EU-osuuksien kanssa sekä alueellisen maaseudun kehittämisohjelman, Pohjois-Suomen tavoite 1 -ohjelman ja Leader+-yhteisöaloiteohjelman osalta kokonaan kansallisesti rahoitettavana osuutena sisältäen myös maaseudun kehittämistoimenpiteiden arviointiin tarvittavat varat. Määrärahaa saa käyttää kansallisena teknisenä apuna enintään 50 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen ohjelmakauteen 2000—2006 liittyviin tehtäviin. Määrärahaa saa käyttää myös neuvoston asetuksen (EY/1290/2005) artiklan 31 (sääntöjenmukaisuuden tarkastaminen) ja 33 (maaseuturahastoa koskevat erityiset säännökset), neuvoston asetuksen (EY 1260/1999) artiklan 30 (tukikelpoisuus) ja artiklan 39 (varainhoitoa koskevat oikaisut) ja neuvoston asetuksen (ETY 2082/1993) artiklan 24 (tuen vähentäminen, pidättäminen ja peruuttaminen) mukaisten Suomen velvoitteiden maksamiseen. Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Kainuun hallintokokeilusta annetun lain mukaisesti kohdistuu momentin määrärahasta 2 147 000 euroa Kainuun maakuntaan.

Selvitysosa: Määräraha on osaksi alueiden kehittämislaissa tarkoitettua alueiden kehittämisen rahoitusta.

Määrärahasta on tarkoitus rahoittaa tietoyhteiskuntaohjelmaa ja yrittäjyyden politiikkaohjelmaa.

Momentin määrärahassa ja valtuudessa on otettu lisäyksenä huomioon 841 000 euroa siirtona momentilta 32.30.45. Määrärahasta arvioidaan käytettävän 26 566 000 euroa Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston ohjausosaston (EMOTR-O) hankkeiden valtion rahoitusosuutena, 3 242 000 euroa Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) hankkeiden valtion rahoitusosuutena ja 8 669 000 euroa Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahasto) valtion rahoitusosuutena. Lisäksi määrärahasta arvioidaan käytettävän 1 423 000 euroa teknisen avun kokonaan kansallisesti rahoitettavana osuutena sekä 100 000 euroa yhteisön varoista sidottujen hankkeiden maksatusten korjaamiseen. Euroopan aluekehitysrahaston osalta osallistutaan kaudella 2007—2013 alueellinen kilpailukyky ja työllisyys-, Euroopan alueellinen yhteistyö (tavoite 3) tavoitteita ja Euroopan naapuruus- ja kumppanuusinstrumenttien rajayhteistyöosiota (ENPI CBC) toteuttavien hankkeiden rahoitukseen.

Vuonna 2005 käytössä olleesta 83,415 milj. euron myöntämisvaltuudesta käytettiin 67,269 milj. euroa, joten vuodelle 2006 siirtyi valtuutta käytettäväksi 16,146 milj. euroa. Vuodelle 2005 osoitetusta 83,248 milj. euron määrärahasta maksettiin 76,030 milj. euroa. Lisäksi vuodelle 2006 siirtyi käytettäväksi vuoden 2004 kolmevuotista siirtomäärärahaa 26,806 milj. euroa.

Myöntämisvaltuuksien käytöstä valtiolle aiheutuvat menot, milj. euroa

Myöntämisvaltuusvuosi	2007	2008	2009	2010	Myöh. vuodet yhteensä
Ennen vuotta 2007 tehdyt sitoumukset (ohjelmakausi 2000—2006)	30,831	23,126	-	-	-
Vuoden 2007 sitoumukset (ohjelmakausi 2007—2013)	9,169	19,574	14,125	13,532	-
Yhteensä	40,000	42,700	14,125	13,532	-

Myöntämisvaltuuden ja määrärahan käyttö eri ohjelmiin, milj. euroa

Ohjelma	Ohjelma-kauden rahoituskehys valtuutena	Budjetoitu valtuutta ohjelma-kautena	Myöntämis-valtuus v. 2007	Käytetty määrärahaa ohjelma-kautena	Budjetoitu määrärahaa v. 2006	Määräraha v. 2007
EMOTR-osarahoitteiset						
Alueellinen maaseudun kehittämisohjelma (EMOTR-T)	230,910	240,477	-	151,619	66,033	-
Tavoite 1, Itä-Suomi	65,944	67,534	-	33,987	11,702	9,395
— josta Kainuu	9,761	10,391	-	4,976	1,718	2,147
Tavoite 1, Pohjois-Suomi	40,247	41,341	-	19,350	7,330	8,854
Leader+ (EMOTR-O)	37,807	38,597	-	17,229	8,032	8,317
EMOTR-osarahoitteiset yhteensä	374,908	387,949	-	222,185	93,097	26,566
EAKR-osarahoitteiset						
Tavoite 1	7,082	7,148	-	4,770	1,029	0,850
Tavoite 2	7,996	8,395	-	5,959	0,854	0,800
Interreg	4,966	4,966	-	1,456	1,160	1,092
EAKR-osarahoitteiset yhteensä	20,044	20,509	-	12,185	3,043	2,742
Kansallinen tekninen apu	13,847	13,847	-	9,590	2,594	1,423
Ohjelmien korjaukset	-	-	-	0,126	0,100	0,100
Ohjelmakausi 2000—2006 yhteensä	408,799	422,305	-	244,086	98,834[1)]	30,831
Ohjelmakausi 2007—2013						
Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma [2)]	433,450	-	54,608	-	-	8,669
— josta tekninen apu	22,000	-	2,750	-	-	1,375
EAKR-osarahoitteiset	..	-	1,792	-	-	0,500
Kaikki yhteensä	842,249	422,305	56,400	244,086	98,834[1)]	40,000

[1)] Lisäksi on käytössä 26,806 milj. euroa vuodelta 2004 siirtynyttä määrärahaa.

[2)] Sisältää osan linjasta 1, linjan 3, osan linjasta 4 ja teknisen avun.

Momentin teknisen avun määrärahaa käytetään myös momenttien 30.20.43 ja 30.20.44 osalta Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman toteutukseen liittyvän teknisen avun valtion osuuden maksamiseen. Kainuun hallintokokeilusta annetun lain mukaisesti määrärahasta rahoitetaan hankkeiden valtionosuutta, joihin myönnetään EU:n osarahoitusta EMOTR-O:sta.

2007 talousarvio	40 000 000
2006 lisätalousarvio	—
2006 talousarvio	98 834 000
2005 tilinpäätös	76 029 931

63. Maaseudun kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 2 523 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää maaseutuelinkeinojen rahoituslain (329/1999), maaseudun kehit-

tämisestä annetun valtioneuvoston asetuksen (609/2000), maaseudun kehittämishankkeisiin myönnettävän tuen kohdentamisesta annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen (1289/2002) ja maaseudun kehittämistoimenpiteitä tuettaessa noudatettavasta menettelystä annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen (129/2002) mukaisessa laajuudessa valtakunnallisten maaseudun tutkimus- ja kehittämishankkeiden toteuttamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen mukaan lukien hankkeisiin sisältyvät kulutusmenot. Määrärahaa voidaan myöntää em. lainsäädännön edellyttämässä laajuudessa myös julkisyhteisöjen toteuttamiin hankkeisiin.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena ja kulutusmenojen osalta suoriteperusteisena.

Selvitysosa: Määrärahasta on tarkoitus rahoittaa yrittäjyyden politiikkaohjelmaa.

Määrärahalla rahoitetaan valtakunnallisia maaseudun kehittämishankkeita, jotka ovat lähinnä laajoja verkostohankkeita. Näiden on todettu toteuttavan tehokkaimmin asetettuja tavoitteita. Valtioneuvoston ja neljännen maaseutupoliittisen kokonaisohjelman linjausten mukaisesti rahoitusta kootaan yhteishankkeiden avulla eri ministeriöistä. Momentilta rahoitetaan kahdeksaa maaseutuprofessuuria.

Määrärahasta on tarkoitus osoittaa kylätoiminnan valtakunnalliseen kehittämiseen 530 000 euroa. Varoista pääosa kanavoituu maakunnalliseen työhön. Kylätoiminta on maaseudun kehitystyössä olennainen toimija satojen projektirahoituksella toteutettavien hankkeiden myötä. Näihin sitoutuu valtion ja kunnan rahoituksen (yhteensä 36 milj. euroa) lisäksi merkittävä määrä yksityistä rahaa ja talkootyötä lähes 20 milj. euron arvosta. Kylätoiminnan valtionavun tavoitteena on rahoituspohjan vakauttaminen ja välttämättömän kehitystyön jatkumisen turvaaminen.

2007 talousarvio	2 523 000
2006 talousarvio	2 523 000
2005 tilinpäätös	3 123 000

20. Maatalous

Selvitysosa: Pääluokkaperusteluissa esitettyjen vaikuttavuustavoitteiden saavuttamiseksi maa- ja puutarhataloutta tuetaan Suomessa EU:n yhteisen maatalouspolitiikan mukaisten tukimuotojen lisäksi kansallisella tukijärjestelmällä. Maa- ja elintarviketalouden kilpailukyky Suomen olosuhteissa perustuu tulevaisuudessa myös entistä enemmän kaikkien elintarvikeketjun toimijoiden vahvaan osaamiseen ja uusien innovaatioiden (mm. uudet tuotteet ml. bioenergia, uudet tuotantoteknologiat, uudet ympäristöystävällisemmät tuotantotavat) kehittämiseen ja nopeaan käyttöönottoon koko elintarvikeketjussa. Maa- ja metsätalousministeriö pyrkii kehittämistoimillaan varmistamaan myös sen, että kuluttajat ovat tyytyväisiä kotimaisten elintarvikkeiden valikoimaan ja tuotelaatuun.

Maa- ja puutarhatalouden kokonaislaskelman mukaan tukien osuus maa- ja puutarhatalouden kokonaistuotosta oli 46 % vuonna 2005. Markkinatuotot eivät useimpien tuotteiden osalta kata tuotantokustannuksia kokonaisuudessaan. Tukien kokonaismäärä oli suurempi kuin viljelijöiden työpalkaksi ja tuotantoon sijoitetun oman pääoman tuotoksi jäävä maataloustulo, joten tukien merkitys maatalouden toimintaedellytysten ja laadukkaiden elintarvikkeiden tuotannon jatkumisen turvaamisessa on keskeinen. EU-tulotukia leikataan 5 %, osa palautetaan seuraavana vuonna suoraan viljelijöille ja osa maaseudun kehittämistoimenpiteisiin Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman mukaisesti. Nämä ns. modulaatiovarat ohjataan maatalouden ympäristötukeen.

Sokerialan rakennetta kehitetään EU:n kokonaan rahoittaman rakennetuen avulla. Rakennetukivarat kerätään jäsenmaiden sokeriteollisuudelta.

Uuden ohjelmakauden Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman toimintalinjalla 2 parannetaan ympäristön ja maaseudun tilaa toimenpiteillä, jotka kohdistuvat maatalousmaan kestävään käyttöön ja ympäristönsuojeluun. Toimintalinjan 2 toimenpiteitä ovat luonnonhaittakorvaus, maatalouden ympäristötuki ja ei-tuotannollisten investointien tuet. Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen maatalouden ympäristötukia, luonnonhaittakorvausta ja eräitä muita tukia koskevaksi laiksi.

Etelä-Suomen kansallisen tuen maksuvaltuus artikla 141 mukaisessa tuessa alenee 3 milj. euroa vuoteen 2006 verrattuna. Pohjoinen tuki jatkunee nykymuodossaan myös vuonna 2007.

Maatalouden toimintaedellytysten säilyminen ja kehittyminen edellyttävät, että Suomen tuottavuus- ja rakennekehitys eivät merkittävästi poikkea keskeisistä kilpailijamaista. Tätä kehitystä tuetaan investointi- ja rahoitustukien avulla sekä maatalouden luopumistuki- ja eläkejärjestelyin. Tuella pyritään tuotantokustannusten alentamiseen edistämällä yrityskoon kasvua. Rahoitustuki suunnataan perheviljelmille ja niiden muodostamille yhteenliittymille. Tukea myönnettäessä otetaan huomioon ympäristönsuojelu-, eläinten hyvinvointi- ja tuotteiden laatunäkökohdat.

Korkotukilainojen myöntämisvaltuuteen osoitetaan 170 milj. euroa, kun käytössä arvioidaan olevan merkittävä määrä edelliseltä vuodelta siirtyvää valtuutta. Korkotukea myönnetään muun muassa tuotantorakennusten, maanhankinnan, maatilojen asuinrakentamisen ja konehankintojen rahoittamiseen sekä nuorten viljelijöiden aloitustukeen liittyviin kiinteistö- ja irtaimistohankintoihin. Lisäksi korkotukilainoja voidaan myöntää eräisiin porotalouden ja luontaiselinkeinojen kohteisiin.

Maatilatalouden rakenteen kehittämiseksi MAKERAsta arvioidaan myönnettävän avustuksia yhteensä noin 121 milj. euroa. Myönnettävät avustukset ohjataan muun muassa nuorten viljelijöiden aloitustukeen sekä tuotannollisiin investointeihin eli esimerkiksi lypsy- ja lihakarjanavetoiden ja lampoloiden rakentamiseen, sikaloiden peruskorjaukseen sekä puutarha- ja porotalouden investointeihin. Tuella arvioidaan rahoitettavan noin 700 tilanpidon aloittamista. Vuoden 2007 aikana vireille tulleet maatilojen investointi- ja aloitustukihakemukset on tarkoitus rahoittaa kokonaan kansallisin varoin.

Rakennekehitykseen vaikutetaan myös maatalouden varhaiseläkejärjestelmien avulla. Niitä on toteutettu jo yli 20 vuoden ajan. Varhaiseläkejärjestelmät tarjoavat ikääntyneelle viljelijälle mahdollisuuden tilasta tai tuotannosta luopumiseen luovuttamalla tila jatkajalle tai pellot tilaansa laajentavalle viljelijälle. Varhaiseläkettä nostaa tällä hetkellä vajaat 29 000 henkilöä. Vuonna 2007 otetaan käyttöön uusi maatalousyrittäjien luopumistukijärjestelmä. Järjestelmän piiriin arvioidaan vuonna 2007 tulevan noin 800 uutta tilaa, eli noin 1 100 henkilöä.

Maa- ja elintarviketutkimus tuottaa ja välittää yhteistyössä neuvonnan kanssa tutkimukseen perustuvaa tietoa maa-, puutarha- ja elintarviketalouden sekä näihin liittyvän maaseudun yritystoiminnan kehittämiseksi. Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskukseen (MTT) on koottu maa-, puutarha- ja elintarviketalouden biologinen, taloudellinen ja teknologinen tutkimus. MTT kehittää toimintaansa jatkuvasti vastaamaan paremmin yhteiskunnan muuttuneisiin tarpeisiin. Vuoden 2007 toiminnan painopisteet ovat momentin 30.20.21 perusteluissa. Lisäksi tutkimusta rahoitetaan momentin 30.90.27 yhteistutkimusvaroin ja Maatilatalouden kehittämisrahastosta. Tutkimuksen ja neuvonnan yhteisillä toimilla vaikutetaan myös bioenergian tuotantomuodon valintaan eri tavoin suuntautuneilla maatiloilla.

Maa- ja metsätalousministeriö asettaa vuoden 2007 talousarvioesityksen valmisteluun liittyen alustavasti maatalouden politiikkasektorin toimenpiteille seuraavat vaikuttavuustavoitteet:

— tuotannon kannattavuus paranee ja viljelijöiden työmotivaatio säilyy (kirjanpitotilojen kannattavuuskerroin paranee, v. 2005 kerroin 0,46),

— tila- ja tuotantorakenne paranevat (tuotantoyksiköiden koko kasvaa ja yli 50 ha tilojen osuus kasvaa, v. 2004 yli 50 ha tilojen osuus 18 %) ja

— energiakasvien viljelyala kasvaa (8 000 ha vuonna 2005, v. 2007 tavoite 20 000 ha).

Toiminnallinen tuloksellisuus

— Tilatukijärjestelmän käyttöönotto saatetaan loppuun.

— Maatalouden tukijärjestelmien toimeenpanoa kehitetään pitäen periaatteena hyvää hallintotapaa ja palvelulähtöisyyttä.

— EU-rahoituksen täysimääräisen käytön varmistamiseksi käynnistetään uusi luonnonhaittakorvaustukijärjestelmä, maatalouden ympäristötukijärjestelmä ja ei-tuotannollisten investointien tukijärjestelmä heti ohjelmakauden alusta.

Viljelijätukien menot ja niiden EU-osuus vuosina 2005—2007, milj. euroa

	Vuodelle 2005 maksettu tuki	Arvio vuodelle 2006	Arvio vuodelle 2007
Maa- ja puutarhatalouden kansallinen tuki (mom. 30.20.40)	619,1	615,5	566,2
EU-tulotuki (mom. 30.20.41)	469,7	543,5	551,3
Ympäristötuki yhteensä (mom. 30.20.43)	290,1	327,3	332,5
— osarahoitteisen tuen valtion osuus ja kokonaan kansallinen osuus	143,9	210,0	239,6
— EU:n osuus	146,2	117,3	92,9
Luonnonhaittakorvaus yhteensä (mom. 30.20.44)	421,3	422,7	422,7
— osarahoitteisen tuen valtion osuus ja kokonaan kansallinen osuus	289,6	285,7	304,3
— EU:n osuus	131,7	137,0	118,3
Yhteensä viljelijätuet	1 800,2	1 909,0	1 872,7[1)]
— valtion osuus	1 052,6	1 111,2	1 110,1
— EU:n osuus	747,6	797,8	762,6
— EU:n osuus, %	42	42	41

[1)] Menoista rahoitetaan vuonna 2007 29,5 milj. euroa edelliseltä vuodelta siirtyvällä määrärahalla.

MAKERAsta ja talousarviosta myönnettävän rahoitustuen kehittyminen tukimuodoittain vuosina 2004—2007, milj. euroa

	2004 tilinpäätös	2005 tilinpäätös	2006 arvio	2007 arvio
MAKERA				
Käytettävissä olevat varat yhteensä	214,3	235,4	218,9	141,3
— omat tulot (mm. lainojen lyhennykset ja korot)	127,9	126,9	119,0	98,0
— lainojen ja avustusten peruutukset	0,2	13,8	4,7	4,7
— tulot EU:lta + sekalaiset tulot	13,9	7,3	16,5	15,5
— edelliseltä vuodelta siirtyvä määrä	68,3	65,0	48,0	0,6
— maitokiintiöiden myynti	4,0	2,7	7,5	7,5
— siirto talousarviosta	-	19,7	23,2	15,0

LAINAT, yhteensä	213,3	353,4	413,9	174,0
MAKERAsta (valtionlainat)	60,7	7,9	12,0	4,0
Talousarviosta (korkotukilainat, mom. 30.20.49)	152,6	345,5[1)]	401,9	170,0
AVUSTUKSET (MAKERAsta)	67,8	159,2	162,0	121,0
KORKOTUKILAINOJEN KORKOTUKI (mom. 30.20.49)	20,2	21,1	26,2	31,5

[1)] Sisältää edelliseltä vuodelta siirretyn myöntämisvaltuuden.

21. Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 31 725 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa tuloina otetaan huomioon tulot, jotka kertyvät Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskuksen suoritteista perittävistä maksuista annetun asetuksen (1141/2004) perusteella. Maksullisen toiminnan tuloista saa käyttää maksullisen toiminnan hintojen alentamiseen valiotaimituotannon osalta enintään 80 000 euroa. Määrärahaa saa käyttää myös Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskuksen toiminnasta aiheutuviin sijoitusmenoiksi luettaviin talonrakennus- sekä maa- ja vesirakennustöihin ja EU:n rakenne- ja vastaavien rahastojen tuella toteutettavien tutkimus- ja kehittämishankkeiden valtion vastinrahoituksena.

S e l v i t y s o s a : Määrärahasta on tarkoitus rahoittaa tietoyhteiskuntaohjelmaa.

Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskuksen (MTT) *tehtävänä* on tuottaa ja välittää tutkimukseen perustuvaa tietoa maa- ja elintarviketalouden sekä siihen liittyvän maaseudun yritystoiminnan kehittämiseksi. MTT edistää elintarviketeollisuuden ja sen tarvitseman raaka-ainetuotannon kilpailukykyä sekä tukee elinympäristön, maaseudun ja maatalouden kestävää kehitystä. Lisäksi MTT:llä on viranomaistehtäviä, jotka liittyvät tutkimuksen yhteydessä hankittavaan asiantuntemukseen.

MTT tukee pääluokkaperusteluissa esitettyjen maa- ja metsätalousministeriön *toimialan vaikuttavuustavoitteiden* saavuttamista seuraavasti:

— Maaseudun elinvoiman lisäämiseksi kestävällä tavalla MTT tuottaa tietoa maaseudun osaamisen ja yritystoiminnan vahvistamiseksi.

— MTT tuottaa uusia menetelmiä ja teknologisia ratkaisuja maa- ja puutarhatalouden kannattavuuden turvaamiseksi sekä maataloustuotannon jatkumiseksi koko Suomessa.

— MTT osallistuu elintarvikkeiden ja niiden tuotantoprosessien kehittämiseen sekä edistää osaamisellaan elintarvikeketjun tarvitseman laadukkaan raaka-aineen tuottamista.

— MTT tuottaa ratkaisuja maataloustuotannon ravinnekuormituksen ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi ja luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi. MTT edistää maataloudessa hyödynnettävien luonnonvarojen kestävää käyttöä.

— MTT kehittää maataloustuotantoon, sen sivuvirtoihin ja uusiokäyttöön perustuvia energiaratkaisuja uusiutuvan energiantuotannon lisäämiseksi.

— MTT tuottaa tietoa ja menetelmiä kasvien ja eläinten terveyden sekä ympäristön suojelemiseksi, kuluttajiin kohdistuvien riskien vähentämiseksi ja eläinten hyvinvoinnin parantamiseksi.

Maa- ja metsätalousministeriö asettaa vuoden 2007 talousarvioesityksen valmisteluun liittyen alustavasti MTT:lle seuraavat tulostavoitteet:

Toiminnallinen tuloksellisuus

— MTT:n tulee kehittää edelleen organisaatiotaan ja kiinnittää erityistä huomiota tutkimuksen tuloksellisuuden, vaikuttavuuden ja toiminnan tehokkuuden lisäämiseen.

— MTT:n tulee lisätä sisäistä liikkumavaraansa resurssien suuntaamisessa ja uuden tut-

kimuksen aloittamisessa valituilla painopistealueilla. MTT:n toiminnan painopisteiden valinta perustuu ennakointitutkimuksiin sekä asiakkaiden tarpeista lähtevään toimintaympäristöanalyysiin.

— MTT:n tulee panostaa yhteistyöhön EU-maissa olevien tutkimuslaitosten kanssa ja osallistumiseen EU:n tutkimusohjelmiin.

— MTT:n tulee tiivistää yhteistyötä neuvontajärjestöjen ja yritysten kanssa.

— MTT osallistuu laajasti kansallisiin ja kansainvälisiin asiantuntijatehtäviin. MTT on kansallisten kasvi- ja eläingeenivaraohjelmien toteuttaja maatalous- ja puutarhakasvien sekä tuotantoeläinten osalta. MTT vastaa maatalouden kasvihuonekaasupäästölaskemista valtioneuvoston 30.1.2003 periaatepäätöksen mukaisesti. MTT osallistuu luonnonvaratietojen hallintajärjestelmän käynnistämiseen ja kehittämiseen. MTT vastaa Suomen osalta maa-, puutarha- ja porotilojen kannattavuuskirjanpidon EU-verkostosta.

— MTT:n tulee parantaa eri asiakasryhmille suunnattuja verkkopalveluja.

Toiminnan suuntaaminen politiikkasektoreille[1)]

	Kustannukset 1 000 €			Asiakkaita palvelevat tuotokset, kpl			Htv		
	2005 TP	2006 TA	2007 TAE	2005 TP	2006 TA	2007[2)] TAE	2005 TP	2006 TA	2007 TAE
1. Maaseudun kehittäminen	4 729	4 746	5 000	20	30	35	95	96	103
— Tutkimus	4 256	4 366	4 500	10	18	20	86	88	93
— Asiantuntijatehtävät	473	380	500	10	12	15	9	8	10
2. Maatalous	24 504	24 596	23 000	195	194	185	494	496	459
— Tutkimus	21 073	19 418	18 000	95	88	80	425	392	358
— Asiantuntijatehtävät	3 431	5 178	5 000	100	106	105	69	104	101
3. Elintarvikkeiden turvallisuus ja laatu	13 757	13 808	15 000	30	32	40	278	279	303
— Tutkimus	11 693	11 430	12 500	20	25	25	239	229	251
— Asiantuntijatehtävät	2 064	2 378	2 500	10	7	15	39	50	52
Yhteensä	42 990	43 150	43 000	245	256	260	867	871	865
— Tutkimus	37 022	35 214	35 000	125	131	125	750	709	702
— Asiantuntijatehtävät	5 968	7 936	8 000	120	125	135	117	162	163

[1)] MTT:n tutkimustoiminnan ja asiantuntijatehtävien kokonaiskustannukset. Ei sisällä maksullista palvelutoimintaa (44 htv vuonna 2007).

[2)] MTT:n tuotokset (suluissa niiden määrä vuonna 2007): tuotokset asiakkaiden päätöksenteon tueksi (105 kpl), patentit ja keksintöilmoitukset (5 kpl), uudet tuotteet ja tuotereseptit (35 kpl), menetelmät ja palvelut (45 kpl), ohjeet ja suositukset (70 kpl).

Taloudellisuuden ja tuottavuuden tunnuslukuja	2005 toteutuma	2006 talousarvio	2007 esitys
1. Tutkimustoiminnan ja asiantuntijatehtävien kokonaiskustannukset/tutkija, 1 000 €	145	132	130
2. Tutkimustoiminnan ja asiantuntijatehtävien kokonaiskustannukset/asiakkaita palvelevat tuotokset, 1 000 €	175	169	165
3. Julkaisut yhteensä, kpl	1 504	1 254	1 360
— joista asiantuntijatarkastettuja tieteellisiä artikkeleita kpl/tutkija	0,5	0,6	0,6
— joista muita julkaisuja kpl/tutkija	4,6	3,2	3,5

Laadunhallinta

— Toimintajärjestelmää kehitetään EFQM-laatupalkintomallin mukaisesti. Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden arvioinnissa otetaan käyttöön yhteistyössä muiden tutkimuslaitosten kanssa kehitetty menetelmä.

— Palveluyksikön laboratorioissa käytössä olevaa ISO 17025-laatujärjestelmää laajennetaan MTT:n muihin yksiköihin.

Henkiset voimavarat ja niiden kehittäminen

— Osaamista vahvistetaan ja henkilöstörakennetta muutetaan tutkijapainotteisemmaksi tuottavuusohjelman mukaisesti.

— Osaamista vahvistetaan keskitetysti järjestettyjen koulutus- ja kehittämisohjelmien avulla. Erityistä huomiota kiinnitetään esimiestyön kehittämiseen.

— MTT parantaa palkkakilpailukykyään tuottavuusohjelman avulla.

Henkisten voimavarojen hallinnan tunnuslukuja

	2005 toteutuma	2006 talousarvio	2007 esitys
Henkilöstörakenne, htv			
— Johtajat	33	10	9
— Tutkijat	296	328	331
— Muu henkilöstö	587	578	569
— Yhteensä[1)]	916	916	909
Henkilöstömenojen % -osuus kokonaiskuluista	65	66	67
Osaaminen			
— Koulutustasoindeksi	5,2	5,2	5,3
— Tutkijankoulutuksen (lisensiaatin ja tohtorin tutkinnon) suorittaneiden osuus henkilöstöstä, %	12,9	13,5	13,8

[1)] Sisältää mom. 30.20.22 palkatun henkilöstön (13 htv).

— Nettoutetuilla tuloilla katetaan 33 % toimintamenomomentille budjetoiduista bruttomenoista. Kokonaismenoista 34 % tulee kattaa ulkopuolisilla tuloilla ja nettouttamattomilla muiden virastojen jakamattomilla määrärahoilla (yhteensä 16,7 milj. euroa).

— Kilpailun kautta yksityiseltä ja julkiselta sektorilta kotimaasta ja ulkomailta hankituilla maksullisen ja yhteisrahoitteisen toiminnan tuloilla ja jakamattomilla määrärahoilla (yhteensä 13,1 milj. euroa) tulee kattaa 27 % kokonaismenoista. Lisäksi MTT:n käytössä arvioidaan olevan EU-maataloustukia ja työministeriön rahoitusta yhteensä 1,5 milj. euroa sekä muita tuottoja 2,1 milj. euroa.

— Tavoitteena on, että yhteisrahoitteista toimintaa koskeva kokonaisrahoitus kasvaa noin 2 %.

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Yhteisrahoitteisen toiminnan tulot[1)]			
— muilta valtion virastoilta saatava rahoitus	3 986	4 300	4 350
— EU:lta saatava rahoitus	613	600	700
— muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	5 706	5 500	5 550
Tulot yhteensä	10 305	10 400	10 600

Hankkeiden kokonaiskustannukset	41 135	41 950	41 800
Kustannusvastaavuus (tulot - kustannukset)	-30 830	-31 550	-31 200
Kustannusvastaavuus, %	25	25	25

[1)] Yhteisrahoitteisen toiminnan tulot eivät sisällä EU-maataloustukia, työministeriön työllistämismäärärahoja eikä ns. läpikulkueriä. Sen sijaan tuloihin on sisällytetty yhteisrahoitteiseen toimintaan muilta valtion virastoilta saatavat jakamattomat määrärahat (0,6 milj. euroa).

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	48 739	47 469	47 525
Bruttotulot[1)]	16 336	15 540	15 800
Nettomenot	32 403	31 929	31 725
Siirtyvät erät[2)]			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	4 680		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	4 334		

[1)] Bruttotuloissa ei ole otettu huomioon työministeriön määrärahoja (n. 0,3 milj. euroa), eikä yhteisrahoitteiseen toimintaan muilta valtion virastoilta saatavia jakamattomia määrärahoja (0,6 milj. euroa), yhteensä 0,9 milj. euroa.

[2)] Siirtyvissä erissä on huomioitu v. 2005 talousarviossa tehdyt rakennemuutokset momenttien 30.20.21, 74 ja 77 yhdistämisen osalta.

Bruttomenoissa on otettu huomioon lisäyksenä 500 000 euroa yhteisrahoitteisen toiminnan kasvun johdosta sekä vähennyksenä 557 000 euroa, mistä 300 000 euroa on kertaluonteisen menon vähentämisen ja 257 000 euroa tuottavuustoimenpiteiden johdosta.

Lisäksi bruttomenoissa on otettu lisäyksenä huomioon 113 000 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena.

Bruttotuloissa on otettu huomioon lisäyksenä 500 000 euroa yhteisrahoitteisen toiminnan tulojen kasvun johdosta ja vähennyksenä organisaatiomuutoksen rakenteellisista vaikutuksista johtuen 240 000 euroa, mistä maksullisen toiminnan tulojen vähennystä on 40 000 euroa ja muiden tulojen 200 000 euroa.

Kun bruttomenot lisääntyvät 56 000 euroa ja bruttotulot lisääntyvät 260 000 euroa, nettomäärärahan vähennys on 204 000 euroa.

Tuloina otetaan huomioon muut kuin momenteille 12.30.04, 12.30.30 ja 12.30.99 tutkimuskeskuksen toiminnasta kertyvät tulot. Puutarhakasvien jalostusmaksuina vuonna 2007 kertyvät tulot 80 000 euroa on merkitty momentille 12.30.32 ja pääomaluonteiset tulot momentille 12.30.99.

Määrärahasta on tarkoitus käyttää taloustutkimuksen tuottamaa tilivuoden 2006 kannattavuuskirjanpitoa koskevien tilakohtaisten aineistojen hankintaan 850 000 euroa, mistä noin 300 000 euroa aiheutuu kustannuksina kirjanpitotietojen toimittamisesta EU:lle. EU:lta vuonna 2007 saatava korvaus koskee vuoden 2007 ennakkoerää sekä tilivuoden 2005 aineistosta saatavaa loppuerää, yhteensä noin 112 000 euroa, joka tuloutetaan momentille 12.30.04.

Maa- ja metsätalousministeriön asetus (18/2003) varmennetusta lisäys- ja taimiaineistosta edellyttää 80 000 euroa hintatukea valiotaimituotannolle.

Torjunta-aineasetuksen (515/1998) 18 §:ssä tarkoitettuun toimintaan on varattu määrärahat momentilta 30.20.22.

2007 talousarvio	31 725 000
2006 talousarvio	31 929 000
2005 tilinpäätös	32 057 000

22. Torjunta-ainetarkastukset (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 441 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää torjunta-aineasetuksen (515/1998) 18 §:ssä tarkoitetusta toiminnasta aiheutuvien Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskuksen menojen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää enintään 13 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkausmenojen maksamiseen.

Selvitysosa: Torjunta-aineiden myynnin perusteella kertyvät tarkastustoiminnan tulot on merkitty momentille 12.30.30. Torjunta-aineiden tarkastus- ja testaustoiminnalla tuotetaan tietoa valmisteiden biologisesta tehokkuudesta ja käyttökelpoisuudesta sekä torjunta-ainejäämistä EU:n pohjoisissa äärioloissa. Tietoa käytetään torjunta-aineiden rekisteröinnissä, maatalousneuvonnassa ja kuluttajille suunnattavan informaation tukemisessa. Torjunta-aineiden oikea käyttö ja sen avulla saavutettu tehokkuus parantavat viljelyn kannattavuutta ja vähentävät ympäristökuormitusta. Tarkastukseen sisällytetään mahdollisuuksien mukaan markkinoilla olevien valmisteiden käyttötutkimusta. Sen tavoitteena ovat mm. käyttömäärien pienentäminen riskien minimoimiseksi sekä torjunta-aineita kestävien kasvintuhooja- ja rikkakasvikantojen löytäminen ja ennaltaehkäisy.

Lausuntoja varten tarvittavia tarkastuskokeita tehdään vuosittain noin 100 kpl.

Lausunnot ja tutkimusraportit

	2005 toteutuma	2006 arvio	2007 arvio
Valmisteiden myyntilupaa varten annetut lausunnot, kpl	22	20	15
Maksullisen testauspalvelun luottamukselliset raportit, kpl	30	25	30

2007 talousarvio	441 000
2006 talousarvio	437 000
2005 tilinpäätös	439 000

40. Maa- ja puutarhatalouden kansallinen tuki (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 566 165 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain (1559/2001) ja tilatukijärjestelmän täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta annetun lain (618/2006) 18 b §:n mukaiseen tukeen. Määrärahaa saa käyttää myös luonnonhaittakorvauksen kansallisen lisäosan maksamiseen sekä ennen vuotta 2007 tehtyjen ympäristötuen kansallisen lisäosan sitoumuksien perusteella maksettavaan tukeen. Määrärahaa saa käyttää vuonna 2007 ja sitä aikaisempina vuosina myönnettyjen tukien maksamiseen. Lisäksi vuonna 2007 saadaan tehdä tukipäätöksiä siten, että vuonna 2007 tehtävistä, uusista luonnonhaittakorvauksen kansallisen lisäosan sitoumuksista saa aiheutua menoja vuosina 2008—2011 yhteensä enintään 500 000 000 euroa. Vuonna 2007 ja sitä aikaisemmin tehdyistä muista tukipäätöksistä saa aiheutua vuoden 2008 ja sitä seuraavien vuosien määrärahasta maksettavia menoja enintään 84 094 000 euroa.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Momentin määrärahan mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon 40 000 000 euroa siirtona momentille 30.20.43 käytettäväksi A- ja B-alueiden ympäristötukeen sekä lisäyksenä 545 000 euroa eloporotuen korotuksena porotaloudelle maksettavan polttoaineveron palautuksen johdosta. Vuonna 2007 ei tehdä uusia ympäristötuen kansallisen lisäosan sitoumuksia, mutta lisäosaa maksetaan kuitenkin aiemmin tehtyjen sitoumusten perusteella.

Momentilta rahoitettavan maa- ja puutarhatalouden kansallisen tuen tavoitteena on täydentää EU:n tukijärjestelmiä (EU-tulotuet, luonnonhaittakorvaus ja ympäristötuki) sekä osaltaan turvata maa- ja puutarhatalouden toimintaedellytykset ja tuotannon kannattavuus sekä edesauttaa maaseudun elinvoimaisuuden säilyttämisessä. Määrärahasta maksetaan maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain perusteella Etelä-Suomen kansallista tukea, pohjoista tukea ja muuta kansallista tukea kuten mm. luonnonhaittakorvauksen kansallista lisäosaa. Lähes kaikki maa- ja puutarhataloutta harjoittavat tilat ovat ainakin jonkin momentin määrärahasta maksettavan tukimuodon piirissä.

Etelä-Suomen kansallista tukea maksetaan tukialueiden A ja B kotieläintaloudelle ja puutarhataloudelle (kasvihuonetuotanto ja puutarhatuotteiden varastointituki) komission vuonna 2004 hyväksymän tukiohjelman perusteella. Etelä-Suomen kansallisen tuen maksuvaltuus supistuu vuonna 2007 komission päätöksen mukaisesti 3 milj. euroa edellisvuodesta. Keski- ja Pohjois-Suomessa (C-tukialueella) tukea maksetaan kotieläintalouden ja kasvinviljelyn (ml. puutarhatalous) kattavan pitkäaikaisen pohjoisen tuen järjestelmän perusteella. Luonnonhaittakorvauksen kansallista lisäosaa maksetaan koko maassa yhteisörahoitteisen luonnonhaittakorvauksen lisäosana. Vuonna 2007 viljelijät voivat uuden ohjelmakauden myötä tehdä uusia luonnonhaittakorvaussitoumuksia sekä samalla uusia luonnonhaittakorvauksen kansallisen lisäosan sitoumuksia. Valtuuden mitoituksessa arvioidaan, että 95 % viljelijöistä, joilla on voimassa oleva luonnonhaittakorvaussitoumus, haluaa antaa uuden sitoumuksen. Uutena kohteena tuetaan viljelijöiden osallistumista vuonna 2007 käynnistyvään tilaneuvontajärjestelmään. Edellä mainittujen tukimuotojen lisäksi momentin määrärahasta maksetaan mm. perunan- ja sokerijuurikkaantuotannon kansallinen tuki sekä viljelijöiden opintoraha.

Vuoden 2006 määrärahasta jää jakamatta ja käyttämättä noin 3,5 milj. euroa, mikä siirtyy vuodelle 2007.

Maa- ja puutarhatalouden kansallisen tuen arvioitu jakautuminen eri kohteisiin vuosina 2005—2007 sekä arvio menojen siirtymisestä seuraavien vuosien määrärahasta maksettavaksi, milj. euroa

	2005 toteutuma	2006 arvio	2007 arvio
Tuki yhteensä ao. vuoden tuotannolle[1)]	619,1	615,5	566,2
Etelä-Suomen kansallinen tuki	99,0	97,0	94,0
Pohjoinen tuki	330,2	328,7	325,0
Ympäristötuen kansallinen lisäosa	55,0	55,0	2,0
Luonnonhaittakorvauksen kansallinen lisäosa	120,1	120,1	120,1
Muu kansallinen tuki	14,7	14,7	25,1
Edellisiin vuosiin kohdistuvia tukimenoja maksetaan ao. vuoden määrärahasta	22,6	32,3	37,7
Valtuus budjetissa	84,1	84,1	84,1

[1)] Vuoden 2005 määrärahasta jäi käyttämättä 10 milj. euroa, joka käytetään vuonna 2006. Vuoden 2006 määrärahasta arvioidaan jäävän käyttämättä ja jakamatta 3,5 milj. euroa, joka siirtyy vuodelle 2007.

Ympäristötuen ja luonnonhaittakorvauksen kansallisien lisäosien vuosien 2004—2006 myöntämisvaltuuksista ja luonnonhaittakorvauksen kansallisen lisäosan 2007 myöntämisvaltuudesta aiheutuvat menot, milj. euroa

	2007	2008	2009	2010	2011
Ennen vuotta 2007 tehdyt päätökset ja sitoumukset	11	11	11	2	-
Vuonna 2007 tehtävät päätökset ja sitoumukset luonnonhaittakorvauksen kansallisesta lisäosasta	114	114	114	114	114
Yhteensä	125	125	125	116	114

2007 talousarvio	566 165 000
2006 lisätalousarvio	545 000
2006 talousarvio	608 620 000
2005 tilinpäätös	609 320 000

41. EU-tulotuki (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 551 337 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Euroopan unionin kokonaan rahoittamien suorien tukien ja niihin verrattavien muiden Euroopan unionin kokonaan rahoittamien menojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: EU-tulotukien avulla pyritään korvaamaan tuottajahintojen laskuista aiheutuvia tulonmenetyksiä. Euroopan unioni pääsi poliittiseen sopimukseen sokerin yhteisen markkinajärjestelyn laajasta uudistuksesta syksyllä 2005. Uudistuksessa sovittiin yhteisön alueella tuotetun sokerin tukihinnan asteittaisesta alentamisesta markkinointivuodesta 2006/2007 alkaen. Hinnan aleneminen korvataan osittain tulotuella. Tulonmenetysten korvaamiseksi EU-tulotukien määrä nousee.

Pääosa EU:n kokonaan rahoittamista peltokasvi- ja eläintuista (ns. CAP-tuet) sisällytetään vuonna 2006 käyttöön otettuun tilatukijärjestelmään. Pääosa tuista maksetaan tuotannosta irrotettuna tilatukena. Tuotantosidonnaisena tukena maksetaan tilatukijärjestelmän tuista edelleen enintään 24,420 milj. euroa sonni- ja härkäpalkkiota, enintään 0,800 milj. euroa uuhipalkkiota ja sen lisätukia sekä enintään 1,150 milj. euroa timotein siementuotannon EU-tukea. Edellä mainittujen tukien lisäksi voidaan maksaa neuvoston asetuksen EY 1782/2003 artiklan 69 mukaisena tuotantosidonnaisena tukena naudanlihantuotannolle enintään 10,118 milj. euroa ja eräille peltokasveille enintään 5,840 milj. euroa.

Edellä mainittujen lisäksi suorien tukien järjestelmään kuuluu muita tuotantosidonnaisia tukia, joista merkittävimpiä ovat tärkkelysperunan, valkuaiskasvien ja energiakasvien tuet.

Suorien tukien järjestelmään kuuluvia tukia alennetaan modulaatiolla eli tuen mukauttamisella viidellä prosentilla vuonna 2007. Lopulliset leikkaukset kohdistuvat tilojen 5 000 euroa ylimenevään tuen osaan. Näin leikatut varat ohjataan maaseudun kehittämistoimenpiteisiin. Leikkauksista vapaata 5 000 euron pohjaosaa vastaava lisämäärä maksetaan viljelijöille takaisin vuonna 2008. Vuonna 2007 viljelijöille maksetaan takaisin vastaava lisämäärä vuodelta 2006.

EU:n tulotuet maksetaan neuvoston asetuksen EY 1782/2003 perusteella.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon vuonna 2007 maksettavat tuet. Vastaavat tulot EU:n maataloustukirahastosta kertyvät momentille 12.30.01.

EU-tulotuen arvioitu jakautuminen käyttökohteittain vuonna 2007	€
Tilatuki yhteensä	563 613 000
— Tuotannosta irrotetut tuet	521 285 000
— Tuotantosidonnaiset tuet	42 328 000
Muut tuet	4 922 000
Tuen mukauttaminen vuodelta 2007	-28 098 000
Tuen mukauttamisesta aiheutuva lisätuki vuodelta 2006	10 900 000
EU-tulotuki yhteensä	551 337 000

EU-tulotuet muodostivat vuonna 2005 noin 13 % maatalouden kokonaislaskelman mukaisesta kokonaistuotosta. Kaikista maa- ja puu-

tarhataloudelle maksettavista tuista nämä tuet olivat noin 27 %.

2007 talousarvio	551 337 000
2006 talousarvio	543 486 000
2005 tilinpäätös	469 738 310

42. Satovahinkojen korvaaminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 3 400 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää satovahinkojen korvaamisesta annetun lain (1214/2000) mukaisten korvausten maksamiseen. Määrärahasta saa maksaa myös edellisiin vuosiin kohdistuvia korvauksia.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Korvauksia voidaan maksaa poikkeuksellisten luonnonolojen kasvavalle tai korjuuvaiheessa olevalle sadolle aiheuttamista vahingoista ja neuvontajärjestöille niiden kunnille antamasta asiantuntija-avusta.

2007 talousarvio	3 400 000
2006 talousarvio	3 400 000
2005 tilinpäätös	3 400 000

43. Maatalouden ympäristötuki (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 310 996 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää EU:n komission vuosille 1995—1999 hyväksymän maatalouden ympäristöohjelman, vuosille 2000—2006 hyväksymän horisontaalisen maaseudun kehittämisohjelman mukaisten maatalouden ympäristötukien sekä vuosille 2007—2013 hyväksymän Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman mukaisten maatalouden ympäristötukien ja ei-tuotannollisten investointitukien maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää myös kokonaan kansallisesti rahoitettavaan useiden tilojen yhteisten vesitaloudellisten toimenpiteiden hankekohtaiseen suunnitteluun enintään 84 000 euroa, luonnon monimuotoisuutta ja kosteikkoja koskevien yleissuunnitelmien laatimisesta aiheutuviin menoihin enintään 260 000 euroa sekä yhteisön vesipolitiikan puitedirektiivin toimeenpanoon liittyen maa- ja metsätalouden kuormituksen ja sen vaikutusten seurannan järjestämiseen ja hoitamiseen enintään 700 000 euroa. Määrärahaa saa käyttää myös kulutusmenoihin. Kokonaan kansallista määrärahaa saa käyttää enintään 22 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena ja kulutusmenojen osalta suoriteperusteisena.

Vuonna 2007 saa tehdä EU:n komission vuosille 2007—2013 hyväksymän maatalouden ympäristötukijärjestelmän ja ei-tuotannollisen investointitukijärjestelmän mukaisia sitoumuksia ja sopimuksia siten, että niistä aiheutuu vuosina 2008—2016 menoja yhteensä enintään 1 257 600 000 euroa.

Selvitysosa: Ympäristötukeen ja ei-tuotannollisiin investointitukiin arvioidaan vuonna 2007 tarvittavan yhteensä 332 545 000 euroa. Kun määrärahatarpeesta rahoitetaan 21 549 000 euroa edelliseltä vuodelta siirtyvällä määrärahalla, vuoden 2007 määrärahatarve on 310 996 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa on lisäyksenä otettu huomioon 40 000 000 euroa siirtona momentilta 30.20.40 käytettäväksi erityisesti A- ja B-alueen ympäristötukeen. Maatalouden ympäristötuen ja ei-tuotannollisen investointituen päämääränä on maatalous- ja puutarhatuotannon harjoittaminen kestävästi niin, että tuotanto kuormittaa ympäristöä nykyistä vähemmän, luonnon monimuotoisuuden ja maatalouden kulttuurimaisemien säilyminen turvataan ja tuotannon harjoittamisen edellytykset säilyvät hyvinä myös pitkällä aikavälillä. Haitallisten ympäristövaikutusten vähentämisen lisäksi ympäristötuen päämääränä on ohjata tuotantomenetelmien käyttöä niin, että maatalouden ympäristönsuojelulle, luonnon monimuotoisuudelle ja maatalousmaiseman hoidolle asetetut yleiset tavoitteet saavutetaan ja samalla voidaan tuottaa puhtaita ja laadullisesti korkeatasoisia tuotteita. Ympäristötuen avulla vähennetään ympäristöön ja erityisesti pinta- ja pohjavesiin sekä ilmaan kohdistuvaa kuormitusta, vähennetään torjunta-aineiden käytös-

tä aiheutuvia riskejä, huolehditaan luonnon monimuotoisuudesta ja eläin- ja kasvilajeista sekä edistetään maatalousmaiseman säilymistä.

Ympäristötukea ja ei-tuotannollista investointitukea voidaan myöntää myös Leader-toimintatavalla toteutettavien kosteikkojen ja perinnebiotooppien alkuraivaukseen ja hoitoon.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon vuosina 1995—1999 ja 2000—2006 tehdyt ympäristötukisitoumukset ja -sopimukset sekä vuonna 2007 käyttöön otettavan uuden maatalouden ympäristötukijärjestelmän mukaiset sitoumukset ja sopimukset sekä vuonna 2007 maksettava ei-tuotannollinen investointituki. Vuonna 2007 tehdään uuden ympäristötukijärjestelmän mukaisia viisivuotisia perus- ja lisätoimenpidesitoumuksia ja uusia ympäristötuen erityistukisopimuksia. Maatalouden erityistukisopimuksilla tuetaan erityisesti valtioneuvoston periaatepäätöksen "Vesiensuojelun suuntaviivat vuoteen 2015" tavoitteita. EU:n rahoitusosuus on kaikissa tukijärjestelmissä 28 % lukuun ottamatta Leader-toimintatavalla toteutettavia toimenpiteitä, joissa se on 45 %.

Ympäristötukijärjestelmään arvioidaan sitoutuvan viljelijöitä suunnilleen yhtä paljon kuin ohjelmakauden 2000—2006 viimeisinä vuosina (järjestelmän piirissä oli vuonna 2005 98 % peltoalasta ja 93 % viljelijöistä).

Ympäristötukijärjestelmän vuoden 2007 menojen arvioitu jakautuminen[1)]	€
Ympäristö- ja ei-tuotannollisten maatalousympäristöinvestointien tukijärjestelmä yhteensä, josta	332 545 000[1)]
— EU-osuus	92 908 000
— valtion osuus	238 593 000[1)]
— kokonaan kansallisesti rahoitettava maatalouden ympäristötuki (enintään)	1 044 000

[1)] Menoista rahoitetaan 21,549 milj. euroa edelliseltä vuodelta siirtyvällä määrärahalla.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon myös kokonaan kansallisesti rahoitettavat useiden tilojen yhteisten vesitaloudellisten toimenpiteiden hankekohtaisesta suunnittelusta aiheutuvat ja luonnon monimuotoisuutta ja kosteikkoja koskevien yleissuunnitelmien laatimisen aiheuttamat kulutusmenot. Lisäksi on otettu huomioon maa- ja metsätalouden päästöjen seurannan järjestämiseen ja hoitamiseen tarvittava rahoitus vesiensuojelutoimien suunnittelemiseksi. Tämä on osa yhteisön vesipolitiikan puitedirektiivin toimeenpanon seurantaa, joka liittyy pinta- ja pohjavesien tilan määrittämiseen.

Momentille 12.30.02 on arvioitu kertyväksi momentin tukijärjestelmiin liittyen 112 500 000 euroa, mistä 15 096 000 euroa suorien tukien mukauttamisen perusteella ja 19 600 000 euroa EU:lta saatavina ennakoina.

Ympäristötukijärjestelmän ja ei-tuotannollisten investointien tukijärjestelmän toteuttamisesta aiheutuvat menot, milj. euroa

	2007[1)]	2008	2009	2010	Myöh. vuod. yht.
Vuosia 2007—2013 koskeva järjestelmä ja toimenpiteet	287,9	283,4	283,4	283,4	291,4
Vuosia 2000—2006 koskeva järjestelmä	43,2	34,8	24,8	24,8	20,4
Vuosia 1995—1999 koskeva ohjelma	1,4	1,4	1,4	1,4	7,0
Yhteensä	332,5	319,6	309,6	309,6	318,8

[1)] Menoista rahoitetaan 21,549 milj. euroa edelliseltä vuodelta siirtyvällä määrärahalla.

Maatalouden ympäristötukeen, tuotantoeläinten hyvinvointitukeen ja ei-tuotannolliseen investointitukeen liittyvän teknisen avun maksamiseen käytetään momenttien 30.10.61 ja 30.10.62 teknisen avun määrärahoja. Lisäksi momentin 30.20.40 määrärahasta maksetaan Manner-Suomessa kokonaan valtion rahoittamaa ympäristötuen kansallista lisäosaa ohjelmakauden 2000—2006 sitoumusten perusteella.

2007 talousarvio	310 996 000
2006 talousarvio	264 629 000
2005 tilinpäätös	321 900 000

44. Luonnonhaittakorvaus (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 414 673 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää EU:n komission vuosille 2000—2006 hyväksymän horisontaalisen maaseudun kehittämisohjelman ja vuosille 2007—2013 hyväksymän Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman mukaisten luonnonhaittakorvausten maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Vuonna 2007 saa tehdä EU:n komission vuosille 2007—2013 hyväksymän luonnonhaittakorvausjärjestelmän mukaisia sitoumuksia siten, että niistä aiheutuu vuosina 2008—2011 menoja yhteensä enintään 1 700 000 000 euroa.

Selvitysosa: Luonnonhaittakorvauksilla korvataan maatalousyrittäjille pysyvien epäsuotuisten luonnonolojen maataloustuotannolle aiheuttamaa luonnonhaittaa. Luonnonhaittakorvauksen tavoitteena on turvata maatalouden toimintaedellytykset ja jatkuvuus sekä säilyttää maatalousmaa maatalouskäytössä. Vuonna 2007 EU:n rahoitusosuus on 28 %.

Luonnonhaittakorvaukseen arvioidaan vuonna 2007 tarvittavan 422 673 000 euroa. Kun määrärahatarpeesta rahoitetaan 8 000 000 euroa edelliseltä vuodelta siirtyvällä määrärahalla, vuoden 2007 määrärahatarve on 414 673 000 euroa.

Luonnonhaittakorvauksen menojen arvioitu jakautuminen[1)] €

Luonnonhaittakorvaukset yhteensä,	422 673 000[1)]
josta	
— EU-osuus	118 348 000
— valtion osuus	304 325 000[1)]

[1)] Menoista rahoitetaan 8,0 milj. euroa edelliseltä vuodelta siirtyvällä määrärahalla.

Luonnonhaittakorvauksiin liittyvän teknisen avun maksamiseen käytetään momenttien 30.10.61 ja 30.10.62 teknisen avun määrärahoja. Lisäksi momentin 30.20.40 määrärahasta maksetaan kokonaan valtion rahoittamaa luonnonhaittakorvauksen kansallista lisäosaa.

Momentille 12.30.02 on arvioitu kertyväksi luonnonhaittakorvauksiin liittyen 147 300 000 euroa, mistä 29 000 000 euroa on EU:lta saatavia ennakoita.

Luonnonhaittakorvausjärjestelmän toteuttamisesta aiheutuvat menot, milj. euroa

	2007[1)]	2008	2009	2010	2011
Vuonna 2007 tehtävät päätökset ja toimenpiteet	401,82	401,82	401,82	401,82	401,82
Aiempina vuosina tehdyt päätökset ja toimenpiteet	20,85	20,60	20,34	0,14	-
Yhteensä	422,67	422,42	422,16	401,96	401,82

[1)] Menoista rahoitetaan 8,0 milj. euroa edelliseltä vuodelta siirtyvällä määrärahalla.

2007 talousarvio	414 673 000
2006 talousarvio	422 673 000
2005 tilinpäätös	422 673 000

45. Luopumistuet ja -korvaukset ja pellonmetsitystuki (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 130 900 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää luopumiseläkelain (16/1974) ja luopumiskorvauslain (1330/1992) mukaisten korvausten maksamiseen ja maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain (1293/1994) sekä maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain (612/2006) mukaisten luopumistukien ja hoitokustannusten sekä vuosina 1995—1999 toteutetun maatalouden metsätoimenpideohjelman mukaisista toimenpiteistä aiheutuvien menojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Luopumistuella edistetään yksikkökoon suurentamista ja sukupolvenvaihdoksia maa- ja porotaloudessa. Tavoitteena on myös alentaa maatalousyrittäjien keski-ikää.

Vuonna 2007 otetaan käyttöön uusi kansallisesti rahoitettava luopumistukijärjestelmä, jota toteutetaan vuosina 2007—2010. Tuen piiriin arvioidaan vuonna 2007 tulevan noin 800 tilaa ja noin 1 100 luopujaa. Järjestelmästä arvioidaan aiheutuvan menoja vuonna 2007 noin 3 600 000 euroa, mihin sisältyy sopimusten hoitokulut.

Vuosina 2000—2002 toteutettuun luopumistukijärjestelmään arvioidaan vuonna 2007 tarvittavan 19 700 000 euroa ja vuosien 2003—2006 järjestelmään 40 000 000 euroa. Molemmat rahoitetaan kokonaan kansallisesti.

Vuosina 1995—1999 toteutettu luopumistukijärjestelmä on EU-osarahoitteinen. Menojen maksaminen jatkuu osana Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa, sen linjaa 1. Tukea arvioidaan maksettavan vuonna 2007 yhteensä 26 100 000 euroa. EU:n rahoitusosuus nousee uuden ohjelmakauden myötä aiemmasta 38 prosentista 45 prosenttiin, koska kullakin linjalla on noudatettava samoja osarahoitusosuuksia.

Luopumiseläkelain voimassaolo päättyi vuoden 1994 lopussa ja luopumiskorvauslain vuoden 1995 lopussa. Niiden piirissä on edelleen noin 15 500 eläkkeensaajaa. Menot alenevat asteittain ja loppuvat 2020-luvulla.

Maatalouden metsätoimenpideohjelman 1995—1999 mukaisia menoja arvioidaan vuonna 2007 maksettavan 4 000 000 euroa. Menojen maksaminen jatkuu osana Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa, sen linjaa 2. Vuonna 2005 metsitysmenoihin käytettiin yhteensä 5 168 000 euroa. Tulonmenetyskorvausta maksetaan kymmenelle vuodelle sen jälkeen, kun metsitys on todettu suoritetuksi hyväksyttävällä tavalla. Metsityksen hoitopalkkioita maksettiin viimeisen kerran vuonna 2006. EU:n rahoitusosuus muuttuu uuden ohjelmakauden johdosta 50 prosentista 28 prosenttiin.

Kun luopumistukeen ja -korvauksiin sekä pellonmetsitykseen arvioidaan tarvittavan yhteensä 145 900 000 euroa ja 15 000 000 euroa arvioidaan rahoitettavan vuodelta 2006 siirtyvällä erällä, vuoden 2007 määräraha tarve on 130 900 000 euroa.

Momentille 12.30.02 arvioidaan kertyvän vastaavasti yhteensä 12 800 000 euroa, mistä 1 200 000 euroa on EU:lta saatavia ennakoita. Tuloista kertyy 11 700 000 euroa luopumistukijärjestelmään ja 1 100 000 euroa maatalouden metsätoimenpiteisiin liittyen.

Momentin 33.19.60 perustelujen selvitysosaan viitaten määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon kansaneläkkeen tasokorotus.

Luopumistukien ja -korvauksen toteutuminen vuonna 2007

Tukimuoto	Järjestelmän piiriin tullut sen voimassaoloaikana		Eläkkeitä maksussa v. 2007 lopussa, arvio	Keskim. korvaus v. 2007, arvio
	Tiloja	Luopujia	kpl	euroa/kk
Luopumiseläke	23 877	39 904	15 541	207
Luopumiskorvaus	885	1 285	52	488
Maatalousyrittäjien luopumistuki 1995—1999	6 167	9 127	2 516	379

Maatalousyrittäjien luopumistuki 2000—2002	1 845	2 747	2 001	773
Maatalousyrittäjien luopumistuki 2003—2006	2 073	2 732	3 729	825
Maatalousyrittäjien luopumistuki 2007—2010	-	-	550	825
Yhteensä	34 847	55 795	24 389	

Määrärahan arvioitu jakautuminen, milj. euroa

	Yhteensä,	mistä EU:n osuus
Luopumiseläkkeet ja -korvaukset	37,50	-
Maatalousyrittäjien luopumistuki, vuosina 1995—1999	26,10	11,80
Maatalousyrittäjien luopumistuki, vuosina 2000—2002	19,70	-
Maatalousyrittäjien luopumistuki, vuosina 2003—2006	40,00	-
Maatalousyrittäjien luopumistuki, vuosina 2007—2010	3,60	-
Maatalouden metsätoimenpiteet, ennen vuotta 2000 tehdyt sitoumukset	4,00	1,10
Yhteensä	130,90[1)]	12,90

[1)] Lisäksi on käytettävissä 15 milj. euroa vuodelta 2006 siirtyvää määrärahaa.

Menot vuonna 2007 ja sitä aikaisempina vuosina tehdyistä luopumiseläkkeistä ja -korvauksista ja maatalousyrittäjien luopumistukia koskevista sitoumuksista ja metsätoimenpiteistä, milj. euroa

	2007	2008	2009	2010	Myöh. vuod. yht
Luopumiseläkkeet ja -korvaukset	52,5	48,0	45,8	43,5	349,0
Maatalousyrittäjien luopumistuki, vuosien 1995—1999 sopimukset	26,1	18,4	10,8	6,2	7,1
Maatalousyrittäjien luopumistuki, vuosien 2000—2002 sopimukset	19,7	18,4	16,9	14,0	18,9
Maatalousyrittäjien luopumistuki, vuosien 2003—2006 sopimukset	40,0	38,6	37,5	35,5	98,7
Maatalousyrittäjien luopumistuki, vuosien 2007—2010 sopimukset	3,6	13,4	22,1	29,1	227,4
Maatalouden metsätoimenpiteet, vuosien 1995—1999 sitoumukset	4,0	2,4	1,5	0,8	0,9
Yhteensä	145,9[1)]	139,2	134,6	129,1	702,0

[1)] Menoista rahoitetaan 15 milj. euroa vuodelta 2006 siirtyvällä määrärahalla.

2007 talousarvio	130 900 000
2006 talousarvio	147 000 000
2005 tilinpäätös	150 100 000

46. Markkinoinnin ja tuotannon kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 3 642 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädettävin perustein yhdistyksille myönnettäviin avustuksiin maa- ja puutarhataloustuotteiden markkinoinnin ja tuotannon kehittämiseen sekä hunajan tuotannon ja markkinoinnin edistämiseen. Määrärahaa saa lisäksi käyttää neuvoston asetuksen (EY 1221/1997) mukaisesti hunajan tuotannon ja markkinoinnin kehittämiseksi laaditusta ohjelmasta aiheutuviin menoihin. Määrärahaa saa käyttää myös kulutusmenoihin.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena ja kulutusmenojen osalta suoriteperusteisena.

Selvitysosa: Määrärahalla rahoitetun toiminnan tavoitteena on parantaa tuotteiden laatua ja kuluttajien tyytyväisyyttä siihen, lisä-

tä terveellisiä ruokatottumuksia sekä kuluttajien ja ruokaketjun ammattilaisten tietämystä koko elintarvikeketjusta.

Määrärahalla rahoitetaan valtakunnallisia maa- ja puutarhataloustuotteiden markkinoinnin ja tuotannon kehittämiseen tähtääviä laajoja ohjelmia, jotka painottavat tuotteiden laatua, terveellisiä ruokailutottumuksia, menekinedistämistä, ruokakulttuuria, tutkimusta ja neuvontaa sekä edellä mainittuihin kokonaisuuksiin liittyvää tiedonvälitystä. Määräraha maksetaan rekisteröidyille yleishyödyllisille yhdistyksille, joiden toiminnan kohderyhmänä ovat kuluttajat, toimittajat, opettajat, neuvojat ja viljelijät sekä kaupan ja ruoanvalmistuksen ammattilaiset. Hunajan tuotannon ja markkinoinnin edistämiseen arvioidaan tarvittavan 236 000 euroa, mistä EU:n osarahoittaman tukijärjestelmän kokonaismenoiksi arvioidaan 186 000 euroa. EU:n rahoitusosuus (50 %) on 93 000 euroa, mikä on merkitty tulona momentille 12.30.01.

Määrärahan arvioitu jakautuminen eri käyttökohteisiin, euroa

	Yhteensä,	mistä EU:n osuus
Kansalliset markkinoinnin ja tuotannon kehittämistoimet	3 406 000	-
Hunajantuotannon ja markkinoinnin edistäminen	236 000	93 000
Yhteensä	3 642 000	93 000

2007 talousarvio	3 642 000
2006 talousarvio	4 242 000
2005 tilinpäätös	4 702 000

47. Laatujärjestelmien kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 1 213 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää elintarviketalouden laatustrategian toteuttamiseen liittyvien avustusten, ostopalvelujen ja kulutusmenojen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää enintään 10 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen. Määrärahasta voidaan myöntää hankeavustuksia yhdistyksille, järjestöille, tutkimuslaitoksille, valtion viranomaisille ja yksityisille yrityksille. Määrärahaa voidaan käyttää myös julkisyhteisöjen toteuttamiin hankkeisiin.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena ja kulutusmenojen osalta suoriteperusteisena.

S e l v i t y s o s a : Määrärahasta on tarkoitus rahoittaa tietoyhteiskuntaohjelmaa.

Määrärahaa käytetään elintarviketalouden kansallisen laatustrategian täytäntöönpanoon. Tavoitteena on parantaa suomalaisen elintarvikeketjun kilpailukykyä ja kilpailuetua, vahvistaa elintarviketalouden yhteiskuntavastuullista toimintatapaa ja parantaa kuluttajien tietoisuutta kotimaisen elintarviketalouden toiminnasta. Tuettavia kohteita ovat mm. yhtenäiset tuotantotapaohjeet, omavalvonta- ja laatujärjestelmät, koulutusohjelmat, kuluttajahankkeet ja elintarviketalouden laatutietojärjestelmäverkoston rakentamiseen tähtäävät hankkeet.

2007 talousarvio	1 213 000
2006 talousarvio	1 313 000
2005 tilinpäätös	1 513 000

48. Puutarhatalouden ja sokerintuotannon erityistoimenpiteet (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 31 852 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää EU:n rahoitusosuuksien maksamiseen hedelmän- ja vihannestuottajaorganisaatioiden sellaisiin menoihin, jotka aiheutuvat hyväksyttyjen toimintaohjelmien mukaisista toimenpiteistä tai tuotteiden poistamisesta markkinoilta. Määrärahaa saa lisäksi käyttää neuvoston asetuksen (EY 320/2006) mukaisesti EU:n sokeriuudistukseen liittyvän rakenneuudistuksen toimenpiteiden menoihin.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

S e l v i t y s o s a : Tuottajaorganisaatiot ovat tuottajien muodostamia markkinointiyhteenliittymiä, joiden tavoitteena on vahvistaa hedelmä- ja vihannesalan tuottajien asemaa

markkinoilla. Hedelmien ja vihannesten yhteisestä markkinajärjestelystä annetun neuvoston asetuksen (EY 2200/1996) mukaan hyväksytyille tuottajaorganisaatioille maksetaan tukea toimintaohjelman toteuttamiseen. Ohjelman kustannuksista 50 % katetaan organisaation jäseniltä kerättävillä maksuilla ja 50 % valtion talousarviosta myönnettävällä tuella. Talousarviosta maksettava tuki rahoitetaan kokonaan EU:n maataloustukirahastosta. Tuen määräksi vuonna 2007 arvioidaan 720 000 euroa. Ohjelmat ovat hieman edellisvuotta suppeampia. Momentille 12.30.01 kertyy EU:n osuuksia 720 000 euroa EU:n maataloustukirahastosta.

EU:n sokeriuudistuksessa vuoden 2005 lopulla päätettiin hinnanalennusten lisäksi myös sokerialaa koskevista rakenneuudistuksista. Sokerin rakenneuudistustuella kannustetaan tehtaita lopettamaan tuotanto ja luopumaan sokerikiintiöistä. Vähintään 10 % tuesta osoitetaan sokerijuurikkaan viljelijöille ja koneurakoitsijoille. Lisäksi rakenneuudistusvaroja voidaan käyttää juurikkaan viljelyn ja sokerintuotannon vaihtoehtojen kehittämiseen (monipuolistamistuki) kansallisen rakenneuudistussuunnitelman nojalla ja päätoimisille puhdistamoille myönnettävään tukeen niiden toiminnan sopeuttamiseksi sokeriteollisuuden rakenneuudistukseen. Talousarviosta maksettava tuki rahoitetaan kokonaan EU:n väliaikaisesta rakenneuudistusrahastosta, joka on osa EU:n maataloustukirahastoa. Rakenneuudistustuen määräksi arvioidaan vuonna 2007 noin 20 milj. euroa, monipuolistamistuen määräksi 6,132 milj. euroa ja puhdistamotuen määräksi 5,0 milj. euroa eli yhteensä 31,132 milj. euroa. Momentille 12.30.01 arvioidaan kertyvän vastaavasti 31 132 000 euroa.

Momentin nimike on muutettu.

2007 talousarvio	31 852 000
2006 talousarvio	810 000
2005 tilinpäätös	328 945

49. Maaseutuelinkeinotoiminnan korkotuki (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 31 480 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää maaseutuelinkeinojen rahoituslain (329/1999), porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain (45/2000), maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä annetun lain (1303/1994), maaseutuelinkeinolain (1295/1990) ja maatilalain (188/1977) mukaisista korkotukilainoista, eräiden maatilatalouden luottojen vakauttamisesta annetun lain (511/1985) mukaisista lainoista sekä maaseudun pienimuotoisen elinkeinotoiminnan edistämisestä annetun lain (1031/1986) mukaisista korkotukilainoista luottolaitoksille suoritettavien korkohyvitysten maksamiseen.

Vuonna 2007 korkotukea saa hyväksyä enintään 170 000 000 euron lainapääomalle. Vuoden 2006 myöntämisvaltuuden käyttämättä jääneestä osasta saa tehdä myöntämispäätöksiä vuonna 2007.

Selvitysosa: Lainojen korkotason alentamisella tuetaan viljelijöiden mahdollisuuksia maatalouden rakenteen parantamiseen investointeja suorittamalla. Lainamuotoinen tuki maatilainvestointeihin ja nuorten viljelijöiden aloitustukeen myönnetään korkotukilainaan liittyvänä korkotukena.

Vuonna 1996 ja sen jälkeen myönnetyissä lainoissa korkotuki on enintään 4 tai 5 prosenttiyksikköä lainan myöntämisajankohdasta riippuen, kuitenkin niin, että viljelijän maksama korko on vähintään 2 prosenttiyksikköä. Ennen vuotta 1996 myönnetyistä maaseutuelinkeinolain mukaisista lainoista maksetaan luottolaitokselle korkotukea 50 % luottolaitoksen perimästä kokonaiskorosta. Maatilalain mukaisille lainoille maksettavan korkohyvityksen määrä vaihtelee lainan myöntämisvuodesta ja lainalajista riippuen. Myönnettyjen lainojen pääoma oli vuoden 2005 lopussa yhteensä 999,2 milj. euroa.

Korkotukivaltuuden 170 milj. euron mitoituksessa on otettu huomioon, että vuoden 2006 valtuudesta arvioidaan siirtyvän merkittävä määrä käytettäväksi vuonna 2007.

Korkotukilainoista valtiolle aiheutuvat menot, milj. euroa

	2007	2008	2009	2010	Myöh. vuodet yht.
Ennen vuotta 2007 myönnetyt korkotukilainat	29,98	28,28	25,10	21,10	69,60
Vuonna 2007 myönnettävät korkotukilainat	1,50	2,50	2,85	3,35	17,20
Yhteensä	31,48	30,78	27,95	24,45	86,80

2007 talousarvio	31 480 000
2006 talousarvio	26 180 000
2005 tilinpäätös	21 057 832

60. Siirto interventiorahastoon (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 2 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Maatalouden interventiorahastoon tarkoitetun siirron maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää Maatalouden interventiorahaston lainojen korkojen sekä muiden Maatalouden interventiorahastosta annetussa laissa (1206/1994), valtioneuvoston asetuksessa (843/2004) ja maa- ja metsätalousministeriön päätöksessä (1901/572/2002) tarkoitettujen menojen maksamiseen, joita ei rahoiteta EU:n maataloustukirahastosta.

Selvitysosa: Budjettisiirrolla katetaan ne Maatalouden interventiorahaston menot, joita vastaavia tuloja EU:n säädösten mukaan ei tulouteta interventiorahastolle. Näiden menojen määräksi vuonna 2007 arvioidaan 2 885 000 euroa, mistä 1 000 000 euroa aiheutuu menekinedistämisohjelmien kansallisesta osuudesta. Kun muilla tuloilla voidaan kattaa 885 000 euroa, tarvitaan siirtona rahastoon 2 000 000 euroa.

2007 talousarvio	2 000 000
2006 talousarvio	1 600 000
2005 tilinpäätös	1 000 000

61. Siirto Maatilatalouden kehittämisrahastoon (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 15 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Maatilatalouden kehittämisrahastosta annetun lain (657/1966) 2 §:ssä tarkoitetun siirron maksamiseen.

Selvitysosa: Momentin määräraha on muutettu kaksivuotiseksi siirtomäärärahaksi.

Maatilatalouden kehittämisrahaston varoista maksetaan maaseutuelinkeinojen rahoituslain (329/1999), porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain (45/2000), maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä annetun lain (1303/1994) ja maaseutuelinkeinolain (1295/1990) mukaisista avustus- ja muista tukitoimenpiteistä aiheutuvia menoja. Maatilatalouden kehittämisrahastoon osoitettava osuus on osa hallitusohjelman hyväksymisen yhteydessä maatalouden rakenteen ja muita kehittämistarpeita varten varatusta määrärahasta. Rahastosta myönnettävillä avustuksilla on tarkoitus tukea maatilojen tuotannollisia investointeja ja sukupolvenvaihdoksia.

Vuonna 2007 arvioidaan rahastosta myönnettävän avustuksia maatalouden investointeihin ja aloitustukeen noin 121 milj. euroa. Vuodelta 2006 avustustukihakemuksia arvioidaan siirtyvän vuodelle 2007 määrältään yli 100 milj. euron edestä. Rahaston käytettävissä olevista varoista maksetaan myös luottolaitoksille lainojen hoitamisesta aiheutuvat hoitopalkkiot sekä maaomaisuuden hankkimisesta ja hoitamisesta aiheutuvat menot. Varoja käytetään myös maatalouden, maaseudun, porotalouden ja luontaiselinkeinojen tutkimustoimintaan.

2007 talousarvio	15 000 000
2006 talousarvio	14 712 000
2005 tilinpäätös	14 144 000

30. (30.30, 71, 72 ja 73) Elintarvikkeiden turvallisuus ja laatu

Selvitysosa: Julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyöllä suomalaiseen elintarvikeketjuun luodaan sellaiset turvallisuus-, laatu- ja jäljitettävyysjärjestelmät, joilla varmistetaan elintarviketurvallisuusriskien ja kuluttajien taloudellisten riskien hallinta. Elinkeinon, tuottajien ja viranomaisten yhteistyöllä luotu kansallinen eläinten terveydenhuolto laajenee kattamaan maidon- ja lihakarjan tuotannon, lampaat ja vuohet sekä siipikarjatuotannon. Yhteisön elintarvikeasetuksen ja rehu- ja elintarvikevalvonta-asetuksen sekä uuden kansallisen lainsäädännön toimeenpano jatkuu erityisesti lisäämällä valvonnan suunnitelmallisuutta.

Turvallisuusriskien hallinnassa painottuvat eläinten ja ihmisten välillä tarttuvien tautien (zoonoosit) leviämisen estäminen sekä kriisinhallinnan kehittäminen. Keskeisintä kriisinhallinnassa on eläimistä ihmisiin tarttuvien tautien, kuten lintuinfluenssa, vastustaminen. Säilytetään kuluttajien mahdollisuus valita tavanomaisen, luonnonmukaisen ja muuntogeenisen maataloustuotannon tuotteiden välillä. Varmistetaan, että markkinoilla olevat elintarvikkeet ovat turvallisia eivätkä johda kuluttajia harhaan. Kuluttajien tiedonsaantia elintarvikkeista parannetaan.

Koko elintarvikeketjun kattavaa elintarvikkeiden turvallisuuteen ja laatuun liittyvää valvontaa, tutkimusta ja tarkastuksia kehitetään EU:n säädösten edellyttämällä tavalla ja siten, että ne tukevat pääluokkaperusteluissa asetettuja yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita.

Viranomaisvalvonnan kehittämisessä tavoitteena on samantasoisten palveluiden turvaaminen koko maassa sekä vaikuttavuuden ja kattavuuden parantaminen riskinarvioinnin perusteella. Valtion keskushallintoon perustettu Elintarviketurvallisuusvirasto vastaa valvonnasta sekä riskien arvioinnista ja hallinnasta koko elintarvikeketjussa yhtenäisellä tavalla. Kuntatasolla elintarvikevalvontaa kehitetään valtioneuvoston periaatepäätöksen edellyttämällä tavalla kokoamalla ympäristöterveydenhuollon yksiköitä 50—85 seutukunnalliseen yksikköön kunta- ja palvelurakenteen uudistamishankkeen tulosten mukaisesti. Vastuu eläimistä saatavien elintarvikkeiden sisämarkkinavalvonnasta siirretään kunnilta Elintarviketurvallisuusvirastolle 1.1.2008 alkaen. Elintarviketurvallisuusvirasto vastaa sille kuuluvilta osin uudistetun yhteisön maatalouspolitiikan toimeenpanosta täydentävien ehtojen valvonnan ohjauksesta ja toteuttamisesta. Elintarviketurvallisuusvirasto ohjaa lääninhallituksia täydentävien ehtojen valvonnan toteuttamisessa.

Tavoitteiden kehitystä kuvaavat avainmittarit ja tunnusluvut

Avainmittari	2005 toteutuma	2006 arvio	2007 tavoite	2011 tavoite
Vaarallisia tai helposti leviäviä eläintauteja	13	muutama	ei lainkaan	ei lainkaan
Uusia vaarallisia kasvintuhoojia pysyvästi	ei lainkaan	ei lainkaan	ei lainkaan	ei lainkaan
Todetut elintarvikevälitteiset tautitapaukset ihmisillä				
— yleisimmät tartunnanaiheuttajat	7 100 kpl	vähentyvä	-3 %	-10 %
— vakavimmat tartunnanaiheuttajat	55 kpl	vähentyvä	-3 %	-10 %
Salmonellan esiintyvyys				
— elintarviketuotantoeläimissä ja elintarvikkeissa, %	<1	<1	<1	<0,5
— elintarviketuotantoeläinten rehuissa	ei lainkaan	ei lainkaan	ei lainkaan	ei lainkaan
Eläimistä saatavien elintarvikkeiden vierasaine-valvonnassa havaitut ongelmat, %	0,1	<0,2	<0,2	<0,2
Rikkomuksia tuotantoeläinten EU-tarkastuksissa				
— merkintään liittyen, %	50	45	<30	<10
— hyvinvointiin liittyen, %	32	<30	<25	<20
Rikkomuksia				
— siemenkaupassa, %	3	<3	<2	<2

— lannoitteisiin liittyen, %	5	<5	<5	<5
— torjunta-aineisiin liittyen, %	10	<10	<10	<5
— luonnonmukaisessa elintarvikeketjussa, %	6	<6	<4	<4
— muuntogeenisiin tuotteisiin liittyen, %	5	<5	<5	<5
Eläinlääkäreiden tavoitettavuus sairaustapauksissa	<24 h	<24 h	<24 h	<24 h

21. (30.30.21, 30.28, 71.21, 72.21, 73.21) Elintarviketurvallisuusviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 39 552 000 euroa.

Maksullisen toiminnan tulot kertyvät Elintarviketurvallisuusviraston suoritteista perittävistä maksuista annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen (296/2006) perusteella.

Määrärahaa saa käyttää myös tiloilla kuolleiden muiden kuin TSE-valvontaohjelmaan kuuluvien tuotantoeläinten hävittämisestä aiheutuvien valtionapujen maksamiseen kuitenkin enintään 1 000 000 euroa.

S e l v i t y s o s a : Elintarviketurvallisuusviraston (Evira) *tehtävänä* on elintarvikkeiden ja maatalouden tuotantotarvikkeiden turvallisuuden ja laadun, eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä kasvinterveyden valvonta ja tutkimus. Evira varmistaa elintarvikkeiden ja alkutuotannon tuotteiden sekä niiden tuotantoketjun turvallisuuden, laadun ja jäljitettävyyden.

Evira tukee pääluokkaperusteluissa esitettyjen maa- ja metsätalousministeriön *toimialan vaikuttavuustavoitteiden* saavuttamista seuraavasti:

— johtaa, kehittää ja valvoo elintarviketurvallisuuden, eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä kasvinterveyden viranomaisten vastuulla olevaa riskinhallintaa alue- ja paikallistasoilla ja suorittaa valvontaa omalla toimialallaan

— rakentaa elintarviketurvallisuutta varmistavia järjestelmiä yhdessä tuottajien ja elintarviketeollisuuden ja elintarvikekaupan kanssa

— suorittaa tieteellistä tutkimusta ja riskinarviointeja sekä tekee seurantatutkimuksia

— vastaa riskiviestinnästä viranomaisten ja kuluttajien sekä elintarvikealan toimijoiden välillä.

Eviran tulosohjauksesta vastaavat yhteistoiminnassa maa- ja metsätalousministeriö, kauppa- ja teollisuusministeriö sekä sosiaali- ja terveysministeriö. Ministeriöt asettavat vuoden 2007 talousarvioesityksen valmisteluun liittyen alustavasti Eviralle seuraavat tulostavoitteet:

Toiminnallinen tuloksellisuus

Elintarviketurvallisuusvirastoon kuuluvien toimintojen menojen, tulojen ja henkilöstön jakautuminen vuosina 2005—2007[1)]

	Menot, 1 000 €			Tulot, 1 000 €			Htv		
Toiminnan painoalueet	Tot. 2005	Arvio 2006	Arvio 2007	Tot. 2005	Arvio 2006	Arvio 2007	Tot. 2005	Arvio 2006	Arvio 2007
Eläinten terveys ja hyvinvointi	12 851	13 622	13 906	2 171	2 186	2 185	180	187	188
Elintarvikkeiden turvallisuus	24 161	25 611	26 143	6 151	6 195	6 190	350	364	372
Kasvintuotannon edellytykset ja kasvinterveys	14 394	15 258	15 574	9 769	9 839	9 831	195	202	203
Yhteensä	51 406	54 491	55 623	18 091	18 220	18 206	725	753	763

[1)] Sisältää momentit 12.30.30, 12.30.31, 30.30.21 ja 30.90.21 (osa).

Toiminnallinen tehokkuus

— Vakiinnutetaan viraston yhteiskunnallista vaikuttavuutta määrittävät ydinprosessit osaksi viraston toiminnan johtamista ja ohjaamista.

— Kehitetään viraston kustannuslaskennan tietojenkeruuta ja raportointia sekä perehdytetään viraston esimiehet kustannuslaskennan tietojen hyväksikäyttöön johtamisessa.

— Toteutetaan virastolle laadittua tuottavuusohjelmaa hyödyntäen erityisesti viraston toimintojen yhdistämisestä saatavia synergiahyötyjä sekä mahdollisuuksia tilaaja-tuottajamallin soveltamiseen.

— Valmistaudutaan eläimistä saatavien elintarvikkeiden ensisaapumisvalvonnan valtiollistamiseen.

— Maksullista toimintaa kehitetään maa- ja metsätalousministeriön maksupoliittisten linjausten mukaisesti.

Tuotokset ja laadunhallinta

— Valvontaa kehitetään riskiperusteiseksi, vaatimuksenmukaiseksi ja suunnitelmalliseksi yhteisön rehu- ja elintarvikevalvonta-asetuksen edellyttämällä tavalla ja laaditaan pitkän aikavälin auditointisuunnitelmat.

— Tehostetaan viraston tarjoamaa koulutusta ulkoistamalla sitä.

— Jatketaan viraston toiminnan laadun kehittämistä vahvistetun laatupolitiikan mukaisesti.

— Viraston toimintaa arvioidaan asiakastyytyväisyystutkimuksella.

Henkiset voimavarat

— Varmistetaan henkilöstön osaaminen virastolle laaditun osaamisen kehittämissuunnitelman mukaisesti.

— Käytetään työtyytyväisyyskyselyn tuloksia hyödyksi työkykyä ja työhyvinvointia edistävän toiminnan kehittämisessä.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	45 977	48 557	49 988
Bruttotulot	2 590	8 906	10 436
Nettomenot	43 387	39 651	39 552
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	10 477		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	13 169		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2005 toteutuma[1)]	2006 varsinainen talousarvio[2)]	2007 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	9 301	9 796	9 504
— muut tuotot	2 439	2 190	2 130
Tulot yhteensä	11 740	11 986	11 634
— tästä toimintamenomomentille nettouttamattomat tuotot	10 040	3 590	2 130
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	13 150	11 884	11 660
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-1 410	102	-26
Kustannusvastaavuus, %	89	101	100

[1)] Sisältää momentit 12.30.71, 12.30.73 (osa), 30.71.21, 30.71.28, 30.72.21 ja 30.73.21

[2)] Sisältää momentit 12.30.30 (osa), 12.30.71, 30.30.21, 30.30.28, 30.71.21, 30.72.21 ja 30.73.21

Bruttomenoissa on otettu lisäyksenä huomioon 400 000 euroa kahdeksan henkilön palkkausmenojen siirtona momentilta 30.90.23, 119 000 euroa uuteen palkkausjärjestelmään siirtymisen johdosta ja 580 000 euroa siirtona momentilta 30.90.21, joka vastaa neljän kuukauden osuutta siirrettyjen henkilöiden palkkaus- ja muista menoista.

Lisäksi bruttomenoissa on otettu lisäyksenä huomioon 100 000 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena.

Bruttotuloissa on otettu lisäyksenä huomioon 130 000 euroa siirtona momentilta 30.90.21 sekä rokotteiden ja seerumien myyntituloina 1 400 000 euroa, mistä 940 000 euroa on aiemmin tuloutettu momentille 12.30.30 ja 460 000 euroa momentille 12.30.(71).

Kun bruttomenot lisääntyvät 1 431 000 euroa ja bruttotulot 1 530 000 euroa, nettomäärärahan vähennys on 99 000 euroa.

Tuloina otetaan huomioon muut kuin momenteille 12.30.01, 12.30.30 ja 12.30.31 viraston toiminnasta kertyvät tulot.

Elintarviketurvallisuusviraston tehtävänä olevan lihantarkastustoiminnan erillismenot ja tulot on budjetoitu momentille 12.30.31.

Elintarviketurvallisuusvirastolle torjunta-ainelain 7 §:n perusteella kertyvät tulot on merkitty momentille 12.30.30.

Osaan hankkeista saadaan EU:n maataloustukirahaston rahoitusta (tulot momentilla 12.30.01).

Määrärahaa on tarkoitus edelleen käyttää eläinten omistajien vastuulle jäävien hävittämiskustannusten osittaiseksi korvaamiseksi sen varmistamiseksi, että itsestään kuolleet eläimet poistetaan myös tältä osin eläinten ravintoketjusta (EY:n asetus 1774/2002, MMMA 59/2004).

2007 talousarvio	39 552 000
2006 lisätalousarvio	200 000
2006 talousarvio	39 651 000
2005 tilinpäätös	46 078 910

25. Eläinlääkintähuolto (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 1 650 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää eläintautien vastustamisesta ja ennalta ehkäisemisestä, eläinsuojelusta ja muusta eläinlääkintähuollosta, korvauksista, eräistä valtionavuista, koulutuksesta, eläinlääkäreiden erikoistumisesta ja toimituspalkkioista sekä tutkimusapurahojen myöntämisestä ja tilapäisen työvoiman palkkaamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Määrärahasta saadaan käyttää enintään 100 000 euroa valtakunnallisille eläinsuojelujärjestöille myönnettäviin valtionapuihin.

Tutkimusapurahoja saa myöntää eläinkokeille vaihtoehtoisia menetelmiä selvittävään ja kotieläinten terveydenhuoltoon ja niiden elintarviketuotantoon liittyviin tutkimuksiin. Määrärahaa voidaan käyttää myös hankkeisiin, joihin saadaan EU:n maataloustukirahaston rahoitusta.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on vähennyksenä otettu huomioon 30 000 euroa maa- ja metsätalousministeriön osuutena Helsingin yliopiston eläinsairaalan vuokrakustannuksiin, vastaava lisäys on momentin 29.50.21 määrärahassa. Määrärahaa on tarkoitus käyttää eläinlääkäreiden erikoistumiseen enintään seitsemää henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Maataloustukirahaston rahoitusosuus tuloutuu valtiolle vasta vuonna 2008.

2007 talousarvio	1 650 000
2006 talousarvio	1 680 000
2005 tilinpäätös	2 216 082

41. (30.30.41 ja 47) Eräät korvaukset (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 2 568 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kasvinterveyden suojelemisesta annetun lain (702/2003) 30 §:ssä tarkoitettujen korvausten maksamiseen sekä enintään 66 000 euroa hukkakauran torjunnasta annetun lain (185/2002) mukaisiin korvauksiin. Määrärahaa saa käyttää myös

hukkakauran torjuntasuunnitelmien laatimiseen sekä avustusten maksamiseen kasvinjalostustoiminnan edistämisestä annetun lain (896/1977) mukaisesti kasvinjalostajille jalostukseen ja kotimaisen kasvinjalostustoiminnan edistämiseen. Määrärahasta saa maksaa myös edellisiin vuosiin kohdistuvia menoja ja korvauksia.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on vähennyksenä otettu huomioon 50 000 euroa Ahvenanmaan kunnille maksettavien korvausten siirtona momentille 30.90.21.

Tavoitteena on estää Suomessa ennen esiintymättömien kasvintuhoojien leviäminen ja torjua muiden vaarallisten kasvintuhoojien leviäminen ja osaltaan ylläpitää hyvää kasvinterveyden tilaa ja parantaa elinkeinon kilpailukykyä.

Kasvinjalostustoiminnan edistämisestä annetun lain 6 §:n mukaiseksi määrärahan vähimmäismääräksi on arvioitu 673 000 euroa, mitä vastaavat tulot on merkitty momentille 12.30.32. Kasvinjalostajille suoritetaan kasvinjalostustukea jalostajan kehittämien lajikkeiden osalta. Tavoitteena on varmistaa viljelyolosuhteisiimme sopivien lajikkeiden jalostus.

Määrärahan käytön arvioitu jakautuminen	€
Kasvintuhoojien torjunta	1 809 000
Hukkakauran torjunta, enintään	66 000
Kasvinjalostustoiminnan edistäminen	673 000
Hukkakauran torjuntasuunnitelmat	20 000
Ahvenanmaan kunnille maksettava korvaus	-
Yhteensä	2 568 000

2007 talousarvio	2 568 000
2006 talousarvio	2 618 000
2005 tilinpäätös	1 490 327

40. Kala-, riista- ja porotalous

Selvitysosa:

Kalatalous

Elinkeinokalataloutta ohjataan EU:n yhteisen kalastuspolitiikan mukaisesti, jonka tavoitteena on kalavarojen kestävä hyödyntäminen. Keinoihin kuuluvat kalastuksen sääntely- ja valvontatoimenpiteet sekä elinkeinokalatalouden rakenneohjelman toteuttaminen. Toimenpiteillä pyritään kalakantojen vakauden lisäksi turvaamaan kalaraaka-aineen ympärivuotinen tarjonta jalostukseen ja kulutukseen. Suomen keskeisten kalakantojen kiintiöt pyritään asettamaan tieteellisen neuvonannon perusteella siten, että kalakantojen kestävä käyttö ja kalastuksen jatkuvuus varmistetaan. Elinkeinokalatalouden rakenteellisia puutteita vähennetään tukipolitiikan keinoin. Vuosia 2007—2013 koskeva elinkeinokalatalouden kansallinen strategiasuunnitelma ja toimintaohjelma pyritään käynnistämään viivytyksittä elinkeinokalatalouden toimintaedellytyksien, alan kannattavuuden ja kilpailukyvyn parantamiseksi.

Kalatalouden rakenneohjelmat (ohjelmakausi 2000—2006)

	2005	2006 arvio	2007 arvio
Ohjelmakehysten sidotut julkiset varat, %	76	100	100
Maksetut julkiset varat, %	59	80	90
Rahoitetut hankkeet ohjelmakaudella, kpl	2 207	2 500	2 500

Vapaa-ajan kalastuksen luonne on muuttumassa verkkokalastuksesta vapakalastukseen. Nämä muutokset edellyttävät kalakantojen hoitotoiminnan uudelleenarviointia. Hoitotoiminnassa korostuu kalastuksen järjestely, kalanistutustoiminnan suunnitelmallisuus sekä kalataloudellisten kunnostusten merkitys. Hoitotoiminnan tavoitteena on kalojen luontaisen lisääntymisen ja hyväksikäytön edistäminen.

Kalastusmatkailua tuetaan osana luonto- ja maatilamatkailua. Tavoitteena on lisäksi edistää nuorison kalastusharrastusta.

Riistatalous

Riistataloudessa panostetaan tasapainon löytämiseen eräiden riistalajien, erityisesti suurpetojen, kantojen koon, alueellisen levinneisyyden ja niiden yhteiskunnallisten vaikutusten välillä. Tavoitteena on riistakantojen säilyminen elinvoimaisina samalla kuitenkin vähentäen riistaeläinkantojen aiheuttamia vahinkoja. Keinona on riistaeläinkantojen kehittäminen muun muassa pyyntilupajärjestelmän sekä laji- ja elinympäristökohtaisten hoitosuunnitelmien avulla.

Porotalous

Porotaloudessa keskeisintä on edelleen laidunten kestävyyden turvaaminen sekä porotalouselinkeinon rakenteen ja kannattavuuden kehittäminen. Tavoitteena on mitoittaa eloporomäärät laidunten kestävyys huomioonottaen sekä porotalouden eläinkohtaisen tuen avulla edistää keskimääräisen porokarjan koon kasvamista ja siten parantaa porotalousyritysten kannattavuutta.

Luvussa budjetoitujen määrärahojen määrä on 59 milj. euroa, mitä vastaavasti valtiolle arvioidaan kertyvän tuloja noin 34 milj. euroa. Suurimmat tuloerät, joita vastaavat menot on budjetoitu tässä luvussa, ovat EU-tulot, hirvieläinten metsästysmaksu- sekä riistanhoitomaksu- ja kalastuksenhoitomaksukertymät.

21. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomääräraha 16 397 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös kalanviljelylaitosten ja tutkimusasemien sijoitusmenoiksi luettavien perusparannuksista aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen (RKTL) *tehtävänä* on tuottaa ja välittää tutkimukseen perustuvaa tietoa ja tuotteita kala-, riista- ja porotalouden sekä niihin liittyvän muun yritystoiminnan kehittämiseksi. Lisäksi tutkimuslaitoksen vesiviljelyn tehtävänä on kalaston monimuotoisuuden ylläpitäminen.

RKTL tukee pääluokkaperustelussa esitettyjen maa- ja metsätalousministeriön *toimialan vaikuttavuustavoitteiden* saavuttamista seuraavasti:

— tukee asiantuntijana kansallista ja kansainvälistä hallintoa ja päätöksentekoa,

— vahvistaa kala- ja riistavarojen kestävää ja monipuolista hyödyntämistä tukevaa tutkimusta,

— kehittää kala- ja riistavarojen runsauden ja hyödyntämisen seurantaa ottaen huomioon maa- ja metsätalousministeriön strategiset tavoitteet sekä erityisesti kalaston tilan ja riistaeläinten levinneisyyden ja runsauden aiheuttamat muutostarpeet,

— vahvistaa alan elinkeinojen kannattavuuden kehittymistä tukevaa tutkimusta ja palvelutuotantoa,

— edistää porolaidunten kestävää käyttöä mm. tuottamalla tietoa laidunten tilasta,

— edistää vesiviljelyelinkeinon kehittymistä taloudellisesti, ekologisesti ja yhteiskunnallisesti kestäväksi,

— saattaa verkkopalvelujen ja muun viestinnän avulla tutkimustulokset entistä nopeammin julkishallinnon, elinkeinojen ja ammatinharjoittajien, järjestöjen ja yhteisöjen sekä kansalaisten käyttöön, ja

— tuotteistaa tutkimus- ja vesiviljelytiedon.

Maa- ja metsätalousministeriö asettaa vuoden 2007 talousarvioesityksen valmisteluun liittyen alustavasti Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitokselle seuraavat tulostavoitteet:

Toiminnallinen tuloksellisuus

Vuonna 2007 voimavaroja suunnataan elinkeinotutkimukseen, kansainvälistymiseen sekä uusien tuotteiden ja tiedonhallinnan kehittämiseen. Kalakantojen hoitamiseksi käytetään arvokalojen sopimuskasvatukseen ja istutuksiin noin 1,1 milj. euroa.

Tunnuslukutaulukko toiminnallisesta tuloksellisuudesta v. 2005—2007

	Kustannukset, milj. euroa			Htv			Tuotot, milj. euroa		
Tulosalue	Tot. 2005	Arvio 2006	Arvio 2007	Tot. 2005	Arvio 2006	Arvio 2007	Tot. 2005	Arvio 2006	Arvio 2007
Kala- ja riistavarojen arviointi sekä tilastointi	2,23	2,23	2,20	37	37	36	0,77	0,80	0,80
Kalantutkimus	7,09	7,10	7,00	111	111	109	1,37	1,35	1,33
Elinkeino- ja yhteiskuntatutkimus	2,33	2,40	2,45	31	32	32	0,75	0,75	0,70
Riistantutkimus	3,14	3,15	3,15	43	43	43	0,32	0,20	0,20
Porontutkimus	0,59	0,60	0,60	7	8	8	0,05	0,10	0,10
Kalakantojen hoito	2,58	2,50	2,50	13	13	13	0,07	0,06	0,06
Vesiviljely	5,03	5,00	4,94	75	75	74	1,31	1,30	1,30
Muu palvelutuotanto	0,25	0,30	0,28	4	4	4	0,39	0,35	0,35
Yhteensä	23,24	23,28	23,12	321	323	319	5,03	4,91	4,84

Tutkimuslaitoksen ulkopuolisen rahoituksen osuutta lisätään, menoista katetaan 30 % ulkopuolisella rahoituksella, joka hankitaan yksityiseltä ja julkiselta sektorilta. Maksullisen toiminnan tuloja sekä yhteistyörahoituksen osuutta pyritään nostamaan mm. lisäämällä maksullista toimintaa tieto- ja asiantuntijatuotteissa. Välittömän ja välillisen EU-rahoituksen tavoitetasona pidetään yhtä miljoonaa euroa. Vesiviljelyn maksullisen toiminnan kannattavuutta parannetaan suunnitelluilla ja aloitetuilla toimenpiteillä. Toteutetaan vuonna 2005 valmisteltua tuottavuusohjelmaa, mm. valmistellaan palvelukeskuksen asiakkaaksi siirtymistä.

Taloudellisuuden ja tuottavuuden tunnuslukuja

	Työntuottavuus kpl/htv, mätilitra/htv tai poikasyksikkö/htv			Yksikkökustannukset euroa/kpl, euroa/mätilitra tai euroa/poikasyksikkö		
	k.a. 2003—2005	2006	2007	k.a. 2003—2005	2006	2007
Tutkimustoiminnan ja asiantuntijatehtävien kokonaiskustannukset/tutkijahtv, 1 000 euroa	169	168	167			
Julkaisut (liukuva ka.) yhteensä, kpl, mistä						
— asiantuntijatarkastetut tieteelliset artikkelit/ tutkijahtv, kpl	0,80	0,70	0,70			
— muut julkaisut/tutkijahtv, kpl	2,50	2,50	2,50			

Kanta-arviot	0,54	0,54	0,52	142 489	142 500	142 500
Tilastot	1,67	1,65	1,65	55 559	55 600	55 600
Mäti, litraa	383	390	390	298	270	270
Laitospoikaset, 1 000 py á 50 g/kpl	119 785	112 000	112 000	1,18	1,19	1,19
Luonnonravintopoikaset, 1 000 py á 5 g/kpl	945 532	780 000	780 000	0,14	0,14	0,14

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Tutkimus-, tilasto- ja palvelusuoritteet			
Maksullisen toiminnan tuotot	835	845	850
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	720	725	730
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	115	120	120
Kustannusvastaavuus, %	116	117	116
Vesiviljelytuotteet			
Maksullisen toiminnan tuotot	1 079	1 090	1 080
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	1 707	1 550	1 510
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-628	-460	-430
Kustannusvastaavuus, %	63	70	72

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Yhteisrahoitteisen toiminnan tulot			
— muilta valtion virastoilta saatava rahoitus	2 954	2 880	2 900
— EU:lta saatava rahoitus	185	300	300
— muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	616	400	400
— yhteistoiminnan muut tuotot	45	50	50
Tulot yhteensä	3 800	3 630	3 650
Hankkeiden kokonaiskustannukset	11 351	11 990	11 990
Kustannusvastaavuus (tulot - kustannukset)	-7 551	-8 360	-8 340
Kustannusvastaavuus, %	33	30	30

Tuotokset ja laadunhallinta

Asiantuntijatyötä lisätään. Tutkimuksen palvelukykyä päätöksenteossa parannetaan lisäämällä ongelmien käsittelyä toisiinsa liittyen ekologisessa, taloudellisessa ja sosiaalisessa ulottuvuudessa. Tieteellistä julkaisutoimintaa tehostetaan. Tutkimuslaitos verkottuu Helsingissä, Joensuussa, Jyväskylässä, Oulussa ja

Turussa yliopistojen kanssa muodostaen tutkimusyhteisöjä sekä toimii yhteistyössä kansallisten ja kansainvälisten tutkimuslaitosten kanssa. Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden arviointia kehitetään yhteistyössä muiden tutkimuslaitosten kanssa. Vesiviljelyn, kannanarvioinnin ja tilastoinnin sekä tutkimuksen toimintaa varmistetaan toimintajärjestelmillä.

Tuotannon tunnusluvut

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
(Tuotanto 2005 = ka 2003—2005)			
Tieteelliset julkaisut	80	80	80
Kanta-arvioinnit ja tilastot	18	18	19
Mäti, litraa/htv	4 955	4 200	4 250
Laitospoikaset, 1 000 py á 50 g/kpl/htv	1 494	1 150	1 225
Luonnonravintopoikaset, 1 000 py á 5 g/kpl/htv	1 773	1 750	1 130

Henkiset voimavarat

— henkilötyövuosien määrä laskee tuottavuusohjelman mukaisesti

— henkilöstön osaamiseen panostamista jatketaan ja osaamista vahvistetaan sosioekonomisessa tutkimuksessa, menetelmätieteissä, projektiosaamisessa ja esimiestyössä

— lisätään työkyvyn ylläpidon tukea sekä henkilöstön kansainvälistymistä tukevaa toimintaa ja edellytyksiä osallistua laajoihin monitieteellisiin ohjelmiin.

Henkisten voimavarojen hallinnan tunnuslukuja

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Henkilöstörakenne, htv			
— Johtajat	7	7	7
— Tutkijat	106	107	107
— Vesiviljely	66	66	65
— Muu henkilöstö	142	143	140
Yhteensä (sis. mm. työllisyysvaroin palkatun yms. henkilöstön)	321	323	319
Henkilöstömenojen %-osuus kokonaiskustannuksista	56	55	55
Osaaminen			
— Koulutustasoindeksi	5,0	5,3	5,3
— Tutkijankoulutuksen (lisensiaatin ja tohtorin tutkinnon) suorittaneiden osuus henkilöstöstä, %	16,1	17,0	17,0

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)[1)]

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	20 196	19 492	20 807
Bruttotulot	3 079	2 895	4 410
Nettomenot	17 117	16 597	16 397

Siirtyvät erät	
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	6 155
— siirtynyt seuraavalle vuodelle[2)]	5 824

[1)] Määrärahoissa huomioitu vuoden 2005 talousarviossa tehdyt rakennemuutokset eli arvokalojen sopimuskasvatustoiminnan ja kalanviljelylaitoksien ja tutkimusasemien perusparannukseen tarkoitettujen momenttien yhdistäminen toimintamenomomentille.

[2)] Sisältää sopimuskasvatuksen.

Bruttomenoissa on otettu lisäyksenä huomioon 33 000 euroa uuteen palkkausjärjestelmään siirtymisen johdosta sekä muiden valtion virastojen yhteistyöhankkeiden menoina 1 600 000 euroa ja vähennyksenä 5 000 euron kertaluonteinen meno, tuottavuustoimenpiteiden johdosta 305 000 euroa sekä muuna vähennyksenä 110 000 euroa.

Lisäksi bruttomenoissa on otettu lisäyksenä huomioon 46 000 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena.

Bruttotuloissa on otettu huomioon vähennyksenä maksullisen toiminnan tulojen ja yhteisrahoitteisen toiminnan tuottojen vähennys yhteensä 85 000 euroa. Bruttotulojen lisäyksenä on huomioitu muilta valtion virastoilta kertyvinä yhteistoiminnan tuottoina 1 600 000 euroa.

Kun bruttomenot lisääntyvät 1 315 000 euroa ja bruttotulot lisääntyvät 1 515 000 euroa, nettomäärärahan vähennys on 200 000 euroa.

2007 talousarvio	16 397 000
2006 talousarvio	16 597 000
2005 tilinpäätös	16 786 000

25. Kalakannan hoitovelvoitteet (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 2 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää vesilain (264/1961) ja ympäristönsuojelulain (86/2000) nojalla annettujen lupapäätösten lupaehtojen edellyttämien kalakannan hoitotoimenpiteiden toteuttamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen. Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Määrärahalla estetään ja kompensoidaan vesistöön rakentamisen, säännöstelyn, perkausten, jäteveden päästöjen ym. toimenpiteiden kalakannoille aiheuttamia vahinkoja sekä rahoitetaan myös kalataloudellista tarkkailua. Momentille 12.30.40 on merkitty tuloina 2 300 000 euroa. Määrärahaa on tarkoitus käyttää enintään kolmea henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

2007 talousarvio	2 300 000
2006 talousarvio	2 300 000
2005 tilinpäätös	2 100 000

41. Hirvieläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 5 400 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetun lain (616/1993) 6 §:ssä tarkoitettujen menojen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää myös kulutusmenojen ja enintään viittä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen. Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Vastaava tulo on merkitty momentille 12.30.42. Määrärahaa käytetään hirvieläinten aiheuttamien vahinkojen ehkäisemisestä ja korvaamisesta sekä hirvieläinkantojen seurannasta ja hirvieläinten tutkimuksesta aiheutuviin menoihin. Vahinkojen korvaamiseen ja niiden ehkäisemiseen sekä hirvieläinkantojen seurantaan ja hirvieläinten tutkimukseen tarvittavien varojen tarve lisääntyy.

Määrärahan arvioitu jakautuminen eri käyttötarkoituksiin	€
Vahinkojen korvaukset	4 600 000
Vahinkojen estämistoimenpiteet	200 000
Hirvikannan seuranta ja tutkimus	500 000
Metsäpeurakannan seuranta ja tutkimus	100 000
Yhteensä	5 400 000

2007 talousarvio	5 400 000
2006 lisätalousarvio	2 109 000
2006 talousarvio	4 200 000
2005 tilinpäätös	4 375 831

42. Petoeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 2 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää metsästyslain 87 §:ssä mainittujen maasuurpetojen aiheuttamien vahinkojen korvaamisesta sekä näiden ja merihylkeiden aiheuttamien vahinkojen estämisestä, kysymyksessä olevien eläinkantojen seurannasta ja suojelemisesta aiheutuvien menojen maksamiseen. Momentin määrärahaa saa käyttää myös kulutusmenojen ja enintään neljää henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen. Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Määrärahasta arvioidaan käytettäväksi 1 500 000 euroa petoeläinten aiheuttamista vahingoista maksettaviin korvauksiin ja 800 000 euroa harkinnanvaraisina avustuksina muiden määrärahan perusteluissa mainittujen menojen maksamiseen.

2007 talousarvio	2 300 000
2006 talousarvio	2 300 000
2005 tilinpäätös	2 300 000

43. Porotalouden edistäminen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 1 644 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää porotalouden edistämiseen myönnettävien valtionapujen ja valtakunnan rajoilla sijaitsevien poroesteaitojen valtion vastuulla olevista tehtävistä aiheutuvien kulutusmenojen maksamiseen. Lisäksi määrärahaa saa käyttää porotalouden kannattavuuden edistämiseen tähtäävän neuvontatyön tukemiseen. Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Valtakunnan rajoilla olevien poroesteaitojen valtion vastuulla olevat velvoitteet perustuvat valtioiden välillä solmittuihin poroaitasopimuksiin ja koskevat Suomen ja Norjan sekä Suomen ja Venäjän rajoilla olevien poroaitojen rakennus- ja kunnossapitotoimenpiteitä sekä eräitä muita tehtäviä. Porotalouden rakenteen edistämiseen maksettavat elinkeinotuet maksetaan momentilta 30.20.40 ja MAKERAsta.

Määrärahan arvioitu jakautuminen eri käyttötarkoituksiin	€
Porotalouden koetoiminta	50 500
Paliskuntain yhdistyksen tukeminen	788 800
Poroaitasopimusten mukaisten valtakunnan rajoilla sijaitsevien poroaitojen rakentaminen ja kunnossapito	804 700
Yhteensä	1 644 000

2007 talousarvio	1 644 000
2006 talousarvio	1 857 000
2005 tilinpäätös	1 674 000

50. Metsästyksen ja riistanhoidon edistäminen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 7 194 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetun lain (616/1993) 3 §:ssä tarkoitettujen menojen maksamiseen. Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon riistanhoitomaksun suorittaneiden henkilöiden keskimääräinen lukumäärä, joka oli 299 745 vuosina 2003—2005. Riistanhoitomaksun suuruus on edelleen 24 euroa. Vuonna 2007 kertyväksi arvioidut riistanhoitomaksut on merkitty momentille 12.30.45.

2007 talousarvio	7 194 000
2006 talousarvio	7 122 000
2005 tilinpäätös	7 053 000

51. Kalatalouden edistäminen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 5 799 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kalastuslain (286/1982) 91 ja 91 a §:n perusteella vesialueiden omistajille kalavesien käytöstä maksettaviin korvauksiin, kalastusaluetoiminnasta, kalastusalan järjestöjen toiminnasta, kalatalouden edistämisestä sekä valtiolle maksun kannosta ja kalastuksenhoitomaksurekisterin pidosta aiheutuvien menojen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää myös kulutusmenojen ja enintään viittä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen. Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena ja kulutusmenojen osalta suoriteperusteisena.

Selvitysosa: Kalastuslain 90 §:n mukaan valtion talousarvioon on vuosittain otettava kalatalouden edistämiseen määräraha, joka vastaa ainakin sitä määrää, mikä kolmen edellisen vuoden aikana kalastuksenhoitomaksun suorittaneiden henkilöiden keskimääräisen lukumäärän perusteella kalastuksenhoitomaksuina kertyisi. Tarkoitukseen on kuitenkin myönnettävä vähintään se määrä, mikä kalastuksenhoitomaksuina on kertynyt budjetointivuotta edeltävänä vuonna. Kalastuksenhoitomaksun suorittaneiden henkilöiden keskimääräinen lukumäärä vuosina 2003—2005 oli 282 814 kpl. Lisäksi seitsemää vuorokautta koskevia maksuja suorittaneita oli vuosina 2003—2005 keskimäärin 20 942 kpl. Kalastuksenhoitomaksu on edelleen 20 euroa ja seitsemän vuorokauden maksu 6 euroa. Tämän perusteella lain mukainen määrärahan vähimmäismäärä on 5 781 932 euroa. Määrärahan mitoituksessa on lisäksi otettu huomioon 17 000 euroa kalastuksenhoitomaksurekisterin osoite- ja nimitietojen myyntituloja vastaavina menoina. Vuonna 2007 kertyviksi arvioidut kalastuksenhoitomaksut ja kalastuksenhoitomaksurekisterin myyntituotot on merkitty momentille 12.30.44.

2007 talousarvio	5 799 000
2006 talousarvio	6 128 000
2005 tilinpäätös	6 258 000

52. Tenojoen kalastuslupamaksut ja viehekalastusmaksut (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 2 750 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Tenojoen kalastuslupatuloista vesialueen omistajille palautettavan osuuden maksamiseen sekä kalastuslain (286/1982) 89 a §:n mukaisesti viehekalastusmaksujen palautuksina vesialueiden omistajille ja vuonna 2007 kerättävien viehekalastusmaksujen kannosta aiheutuvien kulutus- ja muiden menojen maksamiseen. Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena ja kulutusmenojen osalta suoriteperusteisena.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon vuonna 2006 kertyväksi arvioidusta Tenojoen kalastuslupatulosta 500 000 eurosta yksityisille vesialueen omistajille vesialueomistuksen mukaisessa suhteessa palautettavana osuutena noin 70 % eli noin 350 000 euroa. Tenojoen kalastusluvista vuonna 2007 kertyväksi arvioitu tulo on merkitty momentille 12.30.41.

Määrärahan mitoituksessa on lisäksi otettu huomioon viehekalastusmaksuista vesialueiden omistajille vuonna 2007 jaettavana määränä 2 249 400 euroa, mikä saadaan, kun vuoden 2006 talousarvion 2 500 000 euron kertymäarviosta vähennetään 100 000 euroa viime vuosien todellisen kertymän perusteella sekä viehekalastusmaksujen kannosta valtiolle vuonna 2006 aiheutuvaksi arvioidut kulut, joiden määräksi on arvioitu vuoden 2006 talousarviossa 150 600 euroa. Valtiolle arvioidaan vuonna 2007 aiheutuvan kuluja viehekalastusmaksujen kannosta 150 600 euroa. Vuonna 2007 kertyväksi arvioidut viehekalastusmaksut on merkitty momentille 12.30.43.

Määrärahan arvioitu jakautuminen eri käyttötarkoituksiin	€
Tenojoen yksityisten vesialueiden omistajille palautettava osuus lupatuloista	350 000
Viehekalastusmaksuista vesialueen omistajille palautettava osuus	2 249 400
Viehekalastusmaksujen kannosta valtiolle aiheutuva meno	150 600
Yhteensä	2 750 000

2007 talousarvio	2 750 000
2006 talousarvio	2 867 000
2005 tilinpäätös	2 455 209

62. Elinkeinokalatalouden markkinoinnin ja rakennepolitiikan edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 14 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää elinkeinokalatalouden kansallisesti rahoitettavista edistämistoimenpiteistä aiheutuvien menojen sekä Euroopan kalatalousrahaston (EKTR) varoista rahoitettavien elinkeinokalataloutta koskevien toimenpiteiden EU:n rahoitusosuuden ja valtion rahoitusosuuden maksamiseen. Määrärahasta on varattu 7 000 000 euroa EU:n osarahoittamien hankkeiden valtion rahoitusosuutta varten. Momentin määrärahaa saa käyttää myös kulutusmenojen ja enintään 40 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Selvitysosa: Määräraha on osittain alueiden kehittämislaissa tarkoitettua alueiden kehittämisen rahoitusta.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon EU:n yhteisen kalastuspolitiikan mukaisina menoina 12 500 000 euroa, joka on vuosille 2007—2013 Euroopan kalatalousrahastosta osaksi rahoitettavien ohjelmien rahoitusosuutta, jonka EU:n ja kansalliset rahoitusosuudet vahvistetaan komission hyväksymässä toimintaohjelmassa. Määrästä EU:n rahoitusosuutta arvioidaan olevan 5 500 000 euroa ja kansallista rahoitusosuutta 7 000 000 euroa. Määrärahan EU-osuudessa on otettu huomioon myös Ahvenanmaan osuus. Ahvenanmaa osoittaa tarvittavan kansallisen julkisen rahoitusosuuden tähän omassa talousarviossaan. Momentille 12.30.03 on arvioitu kertyvän yhteensä 9 450 000 euroa, joista 7 000 000 euroa arvioidaan tulevan ohjelmakauden 2000—2006 EU:n kalatalouden ohjauksen rahoitusvälineen (KOR) rahoitusosuutena ja 2 450 000 euroa ohjelmakauden 2007—2013 Euroopan kalatalousrahaston (EKTR) osuutena kalatalouden tukemiseen. Ohjelmakauden 2000—2006 menoja rahoitetaan, mukaan lukien Kainuun hallintokokeilusta annetun lain perusteella rahoitettavat hankkeet, aiemmilta vuosilta siirtyneillä määrärahoilla.

Määrärahaa käytetään myös kalatalouden korkotukilainoista annetun lain (1/1976) ja kalastusvakuutusyhdistyksistä annetun lain (331/1958) mukaisten sekä maa- ja metsätalousministeriön määräämin perustein avustuksina kalan kuljetuksesta, kalatalouden tiedottamisesta, kalankäytön edistämisestä sekä muusta elinkeinokalatalouden edellytysten parantamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen. Vuonna 2007 näihin tarkoituksiin arvioidaan tarvittavan 1 500 000 euroa, joka jää kokonaan kansallisista varoista maksettavaksi.

Vuoden 2005 lopussa kalastajalainojen pääomakanta oli 30 600 euroa. Lainojen myöntäminen lopetettiin vuoden 1995 alusta lukien. Korkotukilainoista arvioidaan aiheutuvan valtiolle vielä vähäisiä menoja vuosina 2007 ja 2008.

Määrärahan arvioitu käyttö, milj. euroa

	Kansallinen osuus	EU:n osuus (EKTR)	Yhteensä
Elinkeinokalatalouden toimintaohjelma	7,000	5,500	12,500
Kansalliset toimenpiteet	1,500	-	1,500
Yhteensä	8,500	5,500	14,000

2007 talousarvio	14 000 000
2006 lisätalousarvio	1 168 000
2006 talousarvio	14 200 000
2005 tilinpäätös	15 200 000

77. Kalataloudelliset rakentamis- ja kunnostushankkeet (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 957 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää luonnonravintolammikoiden kunnostus- ja entistämishankkeiden, vaelluskalakantojen turvaamiseen ja elvyttämiseen tähtäävien kalataloudellisten kunnostushankkeiden sekä muiden kalataloutta edistävien rakennushankkeiden suunnittelu- ja toteuttamismenojen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää myös hankkeita koskevissa lupapäätöksissä määrättyjen velvoitteiden toteuttamiseen.

Momentin määrärahaa saa käyttää myös kulutusmenojen ja enintään 15 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahalla on tarkoitus toteuttaa hankkeita, joilla edistetään kalakantojen luontaista lisääntymistä ja monimuotoisuuden ylläpitoa. Hankkeilla vähennetään samalla kalanistutuksina toteutettavan kalavesien hoidon tarvetta.

2007 talousarvio	957 000
2006 talousarvio	757 000
2005 tilinpäätös	757 000

50. Vesitalous

Selvitysosa: Maa- ja metsätalousministeriön toimialan vesitaloustehtäviä ovat vedenhankinta ja viemäröinti, vesistöjen säännöstely, tulvasuojelu ja muu tulvavahinkojen torjunta, maankuivatus ja kastelu, patoturvallisuus ja vesistörakenteiden ylläpito, valtion velvoitteet vesilain mukaisen luvan haltijana sekä muu vesivarojen käyttö ja hoito. Pääosa näiden tehtävien hoitamiseen tarvittavista määrärahoista on budjetoitu tähän lukuun. Ympäristöhallinnossa näissä tehtävissä työskentelevän vakinaisen henkilöstön palkkausmenot ja muut yleishallintomenot sekä henkilöstön määrä on otettu huomioon ympäristöministeriön pääluokan luvuissa 35.40 ja 35.60. Vesitaloustehtäviin arvioidaan käytettävän 207 henkilötyövuotta eli noin 7 900 000 euroa alueellisten ympäristökeskusten toimintamenoista ja 35 henkilötyövuotta eli noin 2 200 000 euroa Suomen ympäristökeskuksen toimintamenoista. Nämä henkilöstövoimavarat on otettu huomioon ympäristöministeriön hallinnonalan henkilötyövuosien määrässä. Maa- ja metsätalousministeriö asettaa vesitaloustehtävissä ympäristöhallinnolle tulostavoitteet ja myöntää niiden toteuttamiseksi tarvittavan erillisrahoituksen. Tulvariskien hallintaa ja vesistöjen käytettävyyttä parantavien hankkeiden kysyntä kasvaa, kun taas uusien maatalouden tulvasuojeluhankkeiden kysyntä vähenee. Valtion tuen kysyntä jatkuu voimakkaana myös vesihuoltoinvestointeihin, jotka edistävät ylikunnallista yhteistyötä, erityistilanteisiin varautumista ja maaseudun vesihuollon parantamista.

Maa- ja metsätalousministeriö asettaa seuraavat alustavat tulostavoitteet vuodelle 2007 pääluokkaperusteluissa esitettyjen toimialan vaikuttavuustavoitteiden tukemiseksi:

Alueelliset ympäristökeskukset

— Laaditaan 20 tulvakarttaa merkittäville tulvariskikohteille yhteistyössä kuntien, pelastusviranomaisten ja muiden keskeisten tahojen kanssa.

— Kehitetään säännöstelykäytäntöjä kiinnittäen erityistä huomiota poikkeuksellisiin vesioloihin varautumiseen.

— Tuetaan haja-asutusalueiden ja kylien vesihuoltoinvestointeja siten, että 4 000 talouden vesihuolto saatetaan vesijohto- ja viemäriverkoston piiriin. Vuoden 2006 tavoite on 5 000 ja vuoden 2005 toteuma 3 700.

— Selvitetään seudulliset yhteistyötarpeet vesihuollon erityistilanteisiin varautumisen parantamiseksi.

— Parannetaan ympäristöhallinnon rakentamistoiminnan taloudellisuutta 1,5 %.

Suomen ympäristökeskus

— Selvitetään tarpeet valuma-alueiden vesitalouden monitavoitteisen hallinnan kehittämiseksi.

— Kehitetään menetelmiä vesihuollon erityistilanteisiin varautumisen parantamiseksi.

— Kehitetään tulvariskien hallintaan tarvittavia menetelmiä, havainnointia sekä ennuste- ja varoitusjärjestelmiä.

— Laaditaan ja otetaan käyttöön toimintamalli vesitalousasioiden hoitoa palvelevien kansainvälisten käytäntöjen välittämiseksi alueellisten ympäristökeskusten käyttöön.

— Järjestetään 3. kansainvälinen Ilmasto- ja vesi-konferenssi.

22. Vesivarojen käytön ja hoidon menot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 6 480 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää vesivarojen käyttöön ja hoitoon liittyviin erillismenoihin.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 6 000 euroa alueellisten ympäristökeskusten uuteen palkkausjärjestelmään siirtymisen johdosta.

Määrärahan käytön arvioitu jakautuminen eri käyttötarkoituksiin	€
Patoturvallisuus, tulvantorjunta ja vesistöjen säännöstely	1 300 000
Vesistöjen käytön ja hoidon kehittäminen	500 000
Vesihuollon kehittäminen ja pohjavesiselvitykset	1 320 000
Valtion vesistörakenteiden käyttö ja kunnossapito	1 500 000
Valtion kompensaatio-, tarkkailu- ym. velvoitteet	1 000 000
Inarijärven säännöstelystä aiheutuvat hoitotoimenpiteet	700 000
Valtiosopimuksiin perustuva rajavesistöyhteistyö	160 000
Yhteensä	6 480 000

2007 talousarvio	6 480 000
2006 talousarvio	6 459 000
2005 tilinpäätös	6 601 000

30. Vesihuoltolaitteiden rakentamisen korkotuki (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 1 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää luottolaitosten varoista myönnettävistä eräistä korkotukilainoista annetun lain (1015/1977) mukaisten vesihuoltolaitteiden rakentamiseen myönnettyjen lainojen korkohyvitysten maksamiseen.

Selvitysosa: Vuodesta 2002 alkaen ei momentille ole enää sisällytetty valtuutta uusien korkotukilainojen hyväksymiseen. Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon ennen vuotta 2002 hyväksytyistä lainoista aiheutuvat korkohyvitykset. Vuoden 2005 lopussa korkotukilainakanta oli 45 466 108 euroa. Korkotukilainoista arvioidaan valtiolle aiheutuvan korkohyvitysmenoja 700 000 euroa vuonna 2008, 500 000 euroa vuonna 2009 ja sen jälkeen yhteensä 1 500 000 euroa.

2007 talousarvio	1 000 000
2006 talousarvio	1 200 000
2005 tilinpäätös	1 284 730

31. Avustukset yhdyskuntien vesihuoltotoimenpiteisiin (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 5 927 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää vesihuollon tukemisesta annetun lain (686/2004) mukaisten avustusten maksamiseen yhdyskuntien vedenhankintaa ja viemäröintiä edistäviin toimenpiteisiin.

S e l v i t y s o s a : Määrärahalla edistetään vesihuollon parantamista erityisesti maaseutuyhdyskunnissa ja haja-asutusalueilla sekä vesihuollon erityistilanteisiin varautumista. Viitaten Kainuun hallintokokeilusta annetun lain 10 §:n 1 momenttiin Kainuun maakunnan hallintokokeilualueella päätösosan toimenpiteisiin tukea myönnetään momentin 26.98.63 määrärahasta.

2007 talousarvio	5 927 000
2006 talousarvio	5 590 000
2005 tilinpäätös	5 654 000

43. Eräät valtion maksettavaksi määrätyt korvaukset (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 420 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää ympäristölupavirastojen ja tuomioistuinten vesiasioista antamien päätösten ja lain tai valtioiden välisten sopimusten perusteella valtion maksettavaksi määrättyjen tai sovittujen korvausten sekä päätösmaksujen maksamiseen. Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

S e l v i t y s o s a : Valtio voi joutua vesilain (264/1961) mukaisten päätösten, ennen päätöksiä vahingonkärsijöiden kanssa tehtyjen sopimusten tai valtioiden välisten sopimusten perusteella maksamaan korvauksia hankkeiden varsinaisen lupakäsittelyn jälkeen. Myös mahdolliset vesistöjen poikkeusjuoksutukset saattavat vesilain nojalla aiheuttaa valtiolle korvausvelvollisuuden.

2007 talousarvio	420 000
2006 talousarvio	420 000
2005 tilinpäätös	52 453

48. Poikkeuksellisten tulvien aiheuttamien vahinkojen korvaaminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 841 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää poikkeuksellisten tulvien aiheuttamien vahinkojen korvaamisesta annetun lain (284/1983) 2 §:n mukaisten vahinkojen ja kustannusten korvaamiseen sekä metsäkeskusten asiantuntija-avusta aiheutuviin menoihin. Määrärahaa saa käyttää myös edellisiin vuosiin kohdistuvien menojen maksamiseen. Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

2007 talousarvio	841 000
2006 talousarvio	841 000
2005 tilinpäätös	4 091 000

77. Vesistö- ja vesihuoltotyöt (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 9 158 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää maaseutuelinkeinojen rahoituslain (329/1999) 15 §:n, vesistötoimenpiteiden tukemisesta annetun valtioneuvoston asetuksen (651/2001) mukaisten vesistötoimenpiteiden ja vesihuollon tukemisesta annetun lain (686/2004) mukaisten valtion työnä toteutettavien vesihuoltohankkeiden toteutuksesta, vesistörakenteiden peruskorjauksista, velvoitetöistä ja uppopuiden poistosta sekä vesistöhankkeiden suunnittelusta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan käytön arvioitu jakautuminen (1 000 euroa)

Hanke tai käyttötarkoitus	Kokonais-kustannusarvio	Valtion osuus	Myönnetty aikaisemmin	Myönnetään
1. Uudet ja keskeneräiset hankkeet				
Uudet hankkeet				
Asikkala-Padasjoki, yhdysvesijohto ja kokoojaviemäri, Asikkala ja Padasjoki	1 800	720	-	100
Uusi-Someron syöttövesijohto ja haja-asutuksen siirtoviemäri, Himanka	2 100	1 050	-	100
Kampsavaara-Jokkavaara syöttövesi-johto, Rovaniemi	2 400	1 200	-	100
Uudet hankkeet yhteensä	6 300	2 970	-	300
Keskeneräiset hankkeet yhteensä	20 275	12 015	7 095	3 100
Yhteensä	26 575	14 985	7 095	3 400
2. Perusparannukset				2 600
3. Velvoitetyöt ja uppopuiden poisto				1 600
4. Hankekohtainen suunnittelu				258
5. Pienehköt vesistö- ja vesihuoltotyöt				1 300
Yhteensä				9 158

Keskeneräisiin hankkeisiin myönnettävästä määrärahasta vesistötöiden arvioitu osuus on 800 000 euroa ja vesihuoltotöiden 2 300 000 euroa. Viitaten Kainuun hallintokokeilusta annetun lain 10 §:n 1 momenttiin Kainuun maakunnan hallintokokeilualueella päätösosan hankkeisiin ja toimenpiteisiin myönnetään rahoitusta momentin 26.98.63 määrärahasta.

Töiden valtion osuutta rahoitetaan työmäärärahojen lisäksi keskimäärin noin 5 % valtion osuuden kustannusarviosta ympäristöministeriön pääluokan lukuun 35.40 budjetoiduista alueellisten ympäristökeskusten toimintamenomäärärahoista lähinnä työmaiden työnjohdon palkkausmenoina.

2007 talousarvio	9 158 000
2006 talousarvio	13 388 000
2005 tilinpäätös	23 408 000

60. Metsätalous

Selvitysosa: Metsäpolitiikan yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteiden kehitystä kuvaavat avainmittarit ja tunnusluvut ovat seuraavat:

	Vaikuttavuustavoitteiden kehitystä kuvaavat tunnusluvut					
Vaikuttavuustavoitteet ja niiden kehitystä kuvaavat avainmittarit	2003 toteutuma	2004 toteutuma	2005 toteutuma	2006 tavoite	2007 tavoite	2010 tavoite
1) Metsien korkea puuntuotannollinen käyttöaste						
— Hakkuukertymän nostaminen hakkuumahdollisuuksien tasolle, milj. m³	61,1	61,2	58,7	60	61	63—68

2) Metsien hyvä puuntuotannollinen tila						
— Hyvän metsänhoidon suositusten mukaisten taimikoiden osuus perustetuista taimikoista, %	83	80	84	85	85	yli 90
— Nuoren metsän hoidon määrä, 1 000 ha/v	243	246	228	230	215	250
— Kunnostusojitusten määrä, 1 000 ha/v	67	78	69	75	70	110
3) Metsien monimuotoisuus						
— Arvokkaiden elinympäristöjen ominaispiirteiden säilyminen ennallaan tai lähes ennallaan, %	94	95	95	95	95	yli 95
4) Metsätalouden kannattavuus						
— Yksityismetsätalouden nettotuloksen paraneminen, euroa/ha (vuoden 2005 rahanarvossa, tukkuhintaindeksi)	100	97	88	90	yli 90	112

21. Metsäntutkimuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 39 950 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös talonrakentamisista, maa-alueiden ja rakennusten hankinnasta sekä metsien perusparannuksista aiheutuvien menojen maksamiseen.

Nettobudjetoinnissa otetaan tuloina huomioon maksullisen toiminnan tulot, EU:n osarahoittamien tutkimusten tulot, yhteishankkeina toteutettavien sopimustutkimusten tulot, muut sekalaiset tulot ja talousarvion ulkopuoliset tulot.

S e l v i t y s o s a : Määrärahasta on tarkoitus rahoittaa tietoyhteiskuntaohjelmaa.

Metsäntutkimuslaitoksen (Metla) *tehtävänä* on edistää tutkimuksen keinoin metsien taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävää hoitoa ja käyttöä. Metla tuottaa, hankkii ja välittää korkeatasoista tieteellistä tietoa metsäluonnosta, metsien eri käyttömuodoista, metsävaroista ja niiden hyödyntämisestä sekä turvaamisesta yhteiskunnallisen päätöksenteon pohjaksi ja yhteiskunnan hyvinvoinnin edistämiseksi. Soveltavan tutkimuksen lisäksi tehdään sitä tukevaa perustutkimusta, kehitetään metsäalan yhteistoimintaa ja tutkimustulosten hyväksikäyttöä sekä huolehditaan Metlalle kuuluvista viranomaistehtävistä ja sen hallinnassa olevista tutkimusmetsistä sekä luonnonsuojelualueista.

Metla tukee pääluokkaperusteluissa esitettyjen maa- ja metsätalousministeriön *toimialan vaikuttavuustavoitteiden* saavuttamista seuraavasti:

— selvittämällä Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelman (METSO) taloudellisia ja sosiaalisia vaikutuksia

— tuottamalla metsänhoidon kustannustehokkuuden ja laadun parantamiseen tarvittavaa tietoa ja osaamista

— selvittämällä bioenergian käytön lisäämisen ekologisia, taloudellisia ja sosiaalisia vaikutuksia

— tuottamalla metsävaratietojen käytön tehostamiseen ja metsäsuunnittelun kehittämiseen tarvittavaa tietoa ja osaamista.

Maa- ja metsätalousministeriö asettaa vuoden 2007 talousarvioesityksen valmisteluun liittyen alustavasti Metlalle seuraavat tulostavoitteet:

Toiminnallinen tuloksellisuus

Tutkimustoimintaa suunnataan elinkeinotoiminnan kehittämistä ja metsäpolitiikan valmistelua tukevaan suuntaan uusien tutkimusohjelmien ja erillishankkeiden avulla.

Metlan toiminnan yhteiskunnallista ja tieteellistä vaikuttavuutta ja tuottavuutta seurataan vuonna 2006 määriteltyjen mittareiden

avulla. Vuonna 2007 tuotos ja toiminnan tehokkuus säilyvät vähintään nykyisellä tasolla.

Nettobudjetoidun maksullisen toiminnan tulostavoitteeksi asetetaan 1,5 milj. euroa siten, että toiminta kattaa siitä aiheutuvat kustannukset.

Metlan vuosien 2005—2007 bruttotoimintamenojen, tulojen ja henkilötyövuosien jakautuminen (milj. euroa)

	Bruttomenot			Htv			Tulot		
Toiminta	2005 TP	2006 TA	2007 TAE	2005 TP	2006 TA	2007 TAE	2005 TP	2006 TA	2007 TAE
Tutkimustoiminta	19,5	17,8	18,0	387	355	355	3,7	2,6	2,6
Viranomaispalvelut[1)]	5,9	5,9	6,0	126	132	129	1,5	2,1	2,1
Asiakasrahoitteiset tutkimuspalvelut	0,9	0,8	0,9	18	18	18	1,6	1,5	1,5
Strateginen suunnittelu ja johtaminen	2,2	1,6	1,7	34	19	20	0	0	0
Tutkimuksen tukitoiminnot	3,8	5,8	5,9	77	123	121	0,1	0,1	0,1
Sisäiset palvelut	12,7	12,2	12,2	139	134	128	1,2	0,5	0,6
Yhteensä	45,0	44,1	44,7	781	781	771	8,1	6,8	6,9

[1)] Tuloista 2,0 milj. euroa on momentilla 12.30.60.

Tuottavuus

Vähennetään Metlan käytössä olevien toimitilojen vuokra- ja ylläpitokustannuksia ja lisätään toimitilojen yhteiskäyttöä yliopistojen ja tutkimuslaitosten kanssa.

Laboratoriotoimintoja kehitetään yhteistyössä eri toimijoiden kanssa kustannustehokkuuden parantamiseksi.

Tutkimusmetsien hallinta- ja hallintomallin uudistus valmistellaan Metsähallituksen kanssa yhteistyössä niin, että saavutetaan merkittävä kustannussäästö vuoden 2008 alusta lukien.

	2005 toteutuma	2006 tavoite	2007 esitys
1. Tutkimustoiminnan kokonaiskustannukset (1 000 €/htv)	57,3	60,0	61,0
2. Tutkimustoiminnan kokonaiskustannukset (1 000 €/tutkijahtv)	165,0	162,0	162,0
3. Julkaisut yhteensä	645	640	640
— referoidut julkaisut (kpl/tutkija)	0,7	0,7	0,7
— kaikki julkaisut (kpl/tutkija)	1,9	1,9	1,9

Tuotokset ja laadunhallinta

Metlan strategian mukaisesti johtamisjärjestelmässä panostetaan laatu- ja sidosryhmäjohtamiseen. Kenttäkoetoiminnan laatujärjestelmä otetaan käyttöön ja aloitetaan eri toimintojen itsearvioinnit. Prosessikuvausten pohjalta jatketaan eri prosessien kehittämistä ja vahvistetaan vuorovaikutteista, asiakasorientoitunutta toimintakulttuuria. Jatketaan sähköiseen asiointiin siirtymistä.

Henkiset voimavarat

Osaamista kehitetään laaditun strategisen henkilöstösuunnitelman pohjalta panostamalla erityisesti johtamisvalmiuksiin ja henkilöstörakenteen muuttamiseen tutkija- ja asiantuntijapainotteisemmaksi.

Henkisten voimavarojen hallinnan tunnuslukuja

	2005 toteutuma	2006 tavoite	2007 esitys
1. Henkilöstörakenne, htv			
— johto	14	13	13
— tutkijat	338	331	330
— muu henkilöstö	429	437	428
Yhteensä (momentin 30.60.21 määrärahalla palkattuja)	781	781	771
2. Henkilöstömenojen osuus kokonaiskustannuksista, %	70	74	73
Osaaminen			
— koulutustasoindeksi	5,4	5,4	5,5
— tutkijakoulutuksen (lis., tohtori) suorittaneiden osuus koko henkilöstöstä, %	20,6	20,7	20,8

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	45 018	44 118	44 850
Bruttotulot	6 717	4 800	4 900
Nettomenot	38 301	39 318	39 950
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	4 441		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	5 780		

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Yhteisrahoitteisen toiminnan tulot			
— muilta valtion virastoilta saatava rahoitus	2 432 579	1 700 000	2 200 000
— EU:lta saatava rahoitus	875 691	1 250 000	800 000
— muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	1 201 313	500 000	1 000 000
Tulot yhteensä	4 509 583	3 450 000	4 000 000
Hankkeiden kokonaiskustannukset	10 870 698	9 350 000	9 750 000
Kustannusvastaavuus (tulot - kustannukset)	-6 361 115	-5 900 000	-5 750 000
Kustannusvastaavuus, %	41	37	41

Bruttomenoissa on otettu huomioon lisäyksenä 608 000 euroa, mistä 402 000 euroa uuteen palkkausjärjestelmään siirtymisen johdosta, 316 000 euroa palvelujen ostoon liittyvinä menoina ja 100 000 euroa tulorahoitteisen toiminnan laajenemisen johdosta, ja vähennyksenä 470 000 euroa tuottavuustoimenpiteiden johdosta.

Lisäksi bruttomenoissa on otettu lisäyksenä huomioon 124 000 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena.

Bruttotuloissa on otettu huomioon lisäyksenä 100 000 euroa tulorahoitteisen toiminnan laajenemisen johdosta.

Kun bruttomenot lisääntyvät 732 000 eurolla ja bruttotulot 100 000 eurolla, nettomäärärahan lisäys on 632 000 euroa.

Tuloina on otettu huomioon laitoksen tulot lukuun ottamatta lähinnä tutkimusmetsien maksullisesta toiminnasta kertyviä tuloja. Nettobudjetoimattomat tulot on merkitty momentille 12.30.60.

2007 talousarvio	39 950 000
2006 lisätalousarvio	275 000
2006 talousarvio	39 318 000
2005 tilinpäätös	39 640 000

41. Metsäpuiden siemenhuolto (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 903 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää metsäpuiden siemenviljelysten perustamista ja nuoruusvaiheen hoitoa varten myönnettävien valtionavustusten maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahan mitoitus perustuu metsäpuiden siemenviljelysten perustamisohjelmaan. Metsäpuiden siemenviljelysten perustamiseen ja nuoruusvaiheen hoitoon myönnettävien valtionavustusten tavoitteena on varmistaa, että metsätalouden käyttöön on saatavissa jatkuvasti ja riittävästi alkuperältään kasvupaikan olosuhteisiin sopivaa ja hyvälaatuista metsänviljelyaineistoa.

2007 talousarvio	903 000
2006 talousarvio	843 000
2005 tilinpäätös	835 000

42. Valtionapu metsätalouden edistämis- ja valvontaorganisaatioille (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 42 789 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää metsäkeskuksille ja Metsätalouden kehittämiskeskus Tapiolle metsäkeskuksista ja metsätalouden kehittämiskeskuksesta annetun lain (1474/1995) perusteella aiheutuviin menoihin. Määrärahaa saa käyttää myös metsäkeskusten ja Metsätalouden kehittämiskeskus Tapion valtionavustustoiminnan liiketaloudellisin perustein hinnoitelluista suoritteista perittävien maksujen alentamiseen sekä muuna julkisena rahoitusosuutena EU:n rakennerahastohankkeista tai ohjelmakauden 2007—2013 muista hankkeista metsäkeskuksille ja Metsätalouden kehittämiskeskus Tapiolle aiheutuviin menoihin siltä osin kuin näihin menoihin ei voida käyttää EU:n rahasto-osuutta tai vastaavaa valtion rahoitusosuutta.

Metsätalouden kehittämiskeskus Tapion osuus määrärahasta on 3 308 000 euroa ja metsäkeskusten osuus on 39 481 000 euroa. Metsäkeskusten osuus jaetaan alueellisesti työmäärää kuvaavien tekijöiden perusteella.

Selvitysosa: Momentin määräraha on muutettu kaksivuotiseksi siirtomäärärahaksi.

Määrärahan mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon 1 390 000 euroa tuottavuustoimenpiteiden johdosta.

Kansallisen metsäohjelman mukaista metsänomistajien neuvontaa sekä metsävaratiedon keruutavoitetta supistetaan ja tilakohtaisten metsäsuunnitelmien peittoprosenttia pienennetään. Määrärahaa käytetään tuottavuutta lisäävien investointien tukemiseen metsäkeskusten toiminnan yhtenäistämis- ja kehittämishankkeissa.

Määrärahan alueellisessa jaossa käytettäviä työmäärää kuvaavia tekijöitä ovat metsäkeskuksen varsinaisten yksityismetsien pinta-ala, hakkuumäärä ja metsälöiden lukumäärä ja valtion ja teollisuuden metsien pinta-ala sekä vanhojen metsien suojelusta aiheutuvat hakkuumahdollisuuksien menetykset.

Metsäkeskukset ja Metsätalouden kehittämiskeskus Tapio hoitavat metsien kestävää hoitoa ja käyttöä, niiden monimuotoisuuden säilyttämistä sekä metsätalouden muuta edistämistä koskevia tehtäviä. Metsäkeskukset valvovat metsätaloutta koskevien lakien noudattamista ja hoitavat muut niille säädetyt viranomaistehtävät. Metsäkeskusten viranomaistehtäviä ovat muun muassa kestävän

metsätalouden rahoituksesta annetussa laissa (rahoituslaki, 1094/1996) säädetyt rahoituspäätökset (noin 50 000 vuodessa, hankkeista vähintään 4,5 % tarkastetaan myös maastossa) ja metsälain (1093/1996) valvontaan liittyvät metsänkäyttöilmoitusten tarkastukset (noin 100 000 vuodessa, joista vähintään 3 % tarkastetaan myös maastossa).

Metsäkeskusten toiminnan tärkein kohderyhmä ovat yksityismetsänomistajat, jotka omistavat 445 000 metsälöä, joiden yhteispinta-ala on 14 milj. hehtaaria.

Metsätaloudelle pääluokan selvitysosassa asetettujen ja luvun 30.60 selvitysosassa tarkennettujen yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden toteuttamiseksi maa- ja metsätalousministeriö asettaa vuoden 2007 talousarvioesityksen valmisteluun liittyen alustavasti metsäkeskusten ja Metsätalouden kehittämiskeskus Tapion valtionavustuksella rahoitettavalle toiminnalle (valtionavustustoiminta) seuraavat toiminnalliset tulostavoitteet:

Metsäkeskusten toimintaa tehostetaan metsäkeskusten strategian ja tuottavuusohjelman mukaisesti. Valvonta- ja tarkastustoiminnassa kiinnitetään erityistä huomiota metsälainsäädännön soveltamisen yhtenäisyyteen, metsänuudistusalojen valvontaan sekä nuoren metsän hoidon lainmukaisuuteen ja laatuun. Viranomaistoiminnan sertifiointia valmistellaan. Metsävaratiedon keruuta uudistetaan tavoitteena uuden suunnittelujärjestelmän käyttöönotto vuonna 2010. Edistämistoiminnassa painopiste on metsien hakkuumahdollisuuksien käytön lisäämisessä sekä metsänuudistamisen laadussa. Neuvonnan erityiskohderyhmänä ovat uudet metsänomistajat. Sähköistä asiointia lisätään.

Metsäkeskusten tulostavoitteet

	2005 toteutuma	2006 tulostavoite	2007 tulostavoite
1. Taloudellisuustavoitteet			
Metsälain valvontakustannukset metsänkäyttöilmoitusta kohden, €	69	69	65
Rahoituslain valvontakustannukset rahoituspäätöstä kohden, €	103	97	95
Alueellisen metsävaratiedon keruu- ja ylläpitokustannukset, €/ha	20	20	20
2. Tuotokset			
Alueellisen metsävaratiedon keruutavoite, ha	963 700	933 000	910 000
Henkilökohtaisen neuvonnan määrä, henkilöä	41 090	39 100	37 700
3. Laatutavoitteet			
Nuoren metsän hoidossa metsänhoidollisesti hyvien hankkeiden osuus pinta-alasta, %	89	89	89
Hyvän metsänhoidon suositusten mukaisten taimikoiden osuus perustetuista taimikoista, %	84	84	85
Tilakohtaisten metsäsuunnitelmien peittotavoite, %	69	68	65
Päätös nuoren metsän hoitohankkeista, viikkoa vireille tulosta	4	enintään 4	enintään 4

Metsätalouden kehittämiskeskus Tapion valtionavustustoiminnan tavoitteena on ennen kaikkea metsäkeskusten yhteistoiminnan kehittäminen ja yhteisten kehittämispalvelujen tuottaminen. Toimintaa tehostetaan tuottavuusohjelman mukaisesti. Tapio käyttää vähintään 2/3 valtionavustaan metsäkeskuksille tuotettaviin palveluihin.

Metsäkeskusten ja Metsätalouden kehittämiskeskus Tapion valtionavustustoiminnan kustannusten (milj. euroa) ja henkilötyövuosien (htv) jakautuminen tulosalueille

	Vuosi 2006		Vuosi 2007	
	kustannukset	htv	kustannukset	htv
Valvonta- ja tarkastustoiminta	14,2	242	13,6	238
Alueellinen metsävaratieto	16,5	308	15,9	303
Neuvonta, koulutus ja tiedotus	9,6	142	9,3	137
Muu toiminta	13,4	178	12,9	162
Yhteensä	53,7	870	51,7	840

2007 talousarvio	42 789 000	2007 talousarvio	50 000
2006 talousarvio	44 179 000	2006 talousarvio	50 000
2005 tilinpäätös	46 684 000	2005 tilinpäätös	8 240

43. Eräät korvaukset (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 50 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää metsän hyönteis- ja sienituhojen torjunnasta annetun lain (263/1991) perusteella aiheutuvien korvausten ja muiden menojen sekä laajuudeltaan ja taloudelliselta merkitykseltään huomattavien äkillisten metsätuhojen kartoituksesta aiheutuvien menojen maksamiseen. Lisäksi määrärahaa saa käyttää metsälaissa tarkoitetuista uhkasakkolain (1113/1990) mukaisista ja niihin verrattavista suorituksista aiheutuvien sellaisten menojen maksamiseen, jotka maksetaan etukäteen valtion varoista.

Selvitysosa: Määrärahasta arvioidaan käytettävän metsälaissa tarkoitetuista uhkasakkolain mukaisista ja niihin verrattavista suorituksista aiheutuvien menojen maksamiseen 30 000 euroa ja muiden menojen maksamiseen 20 000 euroa.

44. Tuki puuntuotannon kestävyyden turvaamiseen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 57 880 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain (1094/1996) mukaisen valtiontuen maksamiseen sekä kokeilu- ja selvitystoiminnan kulutusmenoihin. Vuonna 2007 saa tehdä edellä mainitun lain mukaisia tukipäätöksiä enintään 62 700 000 eurolla.

Selvitysosa: Yksityismetsien puuntuotannon kestävyyden turvaamiseksi rahoitettaviin töihin esitetään otettavaksi valtion tukea (mom. 30.60.44) ja lainaa (mom. 30.60.83) yhteensä 57,980 milj. euroa. Nuoren metsän hoitotyöt ovat merkittävin rahoituskohde. Energiapuun korjuuseen ja haketukseen arvioidaan käytettävän määrärahasta 5,5 milj. euroa (vuonna 2005 käyttö oli 5,1 milj. euroa ja vuonna 2006 käytön arvioidaan olevan 5,0 milj. euroa).

Valtion rahoituksen puuntuotannon kestävyyden turvaamistöihin (momentit 30.60.44 ja 30.60.83) arvioitu jakautuminen työlajeittain

Työlajiryhmät	2006 Arvio käytöstä milj. €	2006 Arvio työvoimasta htv	2007 Käytettävissä olevat varat milj. €	2007 Työvoima htv
Nuoren metsän hoito ja energiapuu	27,3	1 940	25,3	1 800
Metsänuudistaminen ja muut metsänhoidolliset työt	10,3	405	9,5	375
Metsäteiden tekeminen ja kunnostusojitus	9,8	315	8,7	305
Suunnittelu, toteutusselvitykset, kehittäminen yms.	15,9	315	14,8	295
Yhteensä	63,3	2 975	58,3[1)]	2 775

[1)] Sisältää 0,3 milj. euroa aikaisemmilta vuosilta siirtyneitä lainavaroja.

Myöntämisvaltuudesta (mom. 30.60.44) valtiolle aiheutuvat menot, milj. euroa

	2007	2008	2009	2010	2011—	Valtuuden käytöstä aiheutuvat kaikki menot yhteensä
Ennen vuotta 2007 tehdyt sitoumukset	20,18	11,74	4,93	2,00	0,32	39,17
Vuoden 2007 sitoumukset	37,70	13,00	7,00	4,00	1,00	62,70
Yhteensä	57,88	24,74	11,93	6,00	1,32	101,87

2007 talousarvio	57 880 000
2006 talousarvio	62 880 000
2005 tilinpäätös	62 430 561

45. Metsäluonnon hoidon edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 6 965 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain 19 §:ssä tarkoitetun ympäristötuen maksamiseen, 19 a §:ssä tarkoitetuista kokeiluhankkeista ja 20 §:ssä tarkoitetuista metsäluonnon hoitohankkeista aiheutuvien menojen maksamiseen sekä metsien ympäristönhoitoa ja biologisen monimuotoisuuden säilyttämistä tukevista valtakunnallisista ja maa- ja metsätalousministeriön erikseen määrittelemistä hankkeista ja toimenpiteistä aiheutuvien menojen maksamiseen sekä Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelman viestinnästä aiheutuvien menojen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää myös menojen maksamiseen, jotka aiheutuvat enintään yhtä henkilötyövuotta vastaavan määräaikaisen henkilöstön palkkaamisesta määräaikaisiin tehtäviin. Määräraha budjetoidaan suoriteperustetta vastaavalla perusteella.

Selvitysosa: Määräraha on alueiden kehittämislaissa tarkoitettua alueiden kehittämisen rahoitusta.

Viitaten Kainuun hallintokokeilusta annetun lain 10 §:n 1 momenttiin Kainuun maakunnan hallintokokeilualueella kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain 19 §:n mukaiseen valtiontukeen myönnetään rahoitusta momentin 26.98.63 määrärahasta.

Määrärahan arvioitu jakautuminen	€
Ympäristötuki (19 §)	3 960 000
Kokeiluhankkeet (19 a §) yhteensä	200 000
— luonnonarvokaupan pilottihanke	200 000
Metsäluonnon hoitohankkeet (20 §)	2 375 000
Valtakunnalliset hankkeet	400 000
Etelä-Suomen metsien monimuotoisuus-ohjelman viestintä	30 000
Yhteensä	6 965 000

Maa- ja metsätalousministeriö asettaa vuoden 2007 talousarvioesityksen valmisteluun liittyen metsäluonnon hoidon edistämiselle

seuraavat alustavat toiminnalliset tulostavoitteet:

Metsäluonnon monimuotoisuuden säilymistä turvataan ympäristötuella 4 500 hehtaarin alueella (vuoden 2006 tavoite 3 900—6 000 hehtaaria) ja luonnonarvokaupalla 200 hehtaarin alueella (vuoden 2006 tavoite 180—220 hehtaaria).

2007 talousarvio	6 965 000
2006 talousarvio	7 005 000
2005 tilinpäätös	5 725 000

50. Eräät metsätalouden valtionavut (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 1 576 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää avustusten maksamiseen käyttösuunnitelmassa mainituille yhdistyksille ja säätiöille.

Käyttösuunnitelma	€
Föreningen för Skogskultur rf	50 000
Työtehoseura ry	521 000
Metsämuseosäätiö	520 000
Mustilan Kotikunnas -säätiö	51 000
Suomen Metsäyhdistys ry	434 000
Euroopan Metsäinstituutti ry	-
Yhteensä	1 576 000

S e l v i t y s o s a : Määrärahan mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon 1 009 000 euroa Euroopan metsäinstituutti ry:n valtionavustuksen loppumisen johdosta. Yhdistys on lopetettu ja sen toimintaa jatkamaan on perustettu European Forest Institute -niminen kansainvälinen organisaatio, jonka toimintaa tuetaan momentin 30.90.66 (Eräät jäsenmaksut ja rahoitusosuudet) määrärahasta.

2007 talousarvio	1 576 000
2006 lisätalousarvio	-1 009 000
2006 talousarvio	2 735 000
2005 tilinpäätös	3 035 000

83. Lainat puuntuotannon kestävyyden turvaamiseen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 100 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain mukaisten lainojen maksamiseen.

S e l v i t y s o s a : Määrärahan tarpeeksi arvioidaan 400 000 euroa. Kun tähän arvioidaan olevan käytettävissä 300 000 euroa vuodelle 2007 siirtyvää määrärahaa, momentin määrärahatarve on 100 000 euroa.

2007 talousarvio	100 000
2006 talousarvio	100 000
2005 tilinpäätös	221 000

63. Metsähallitus

1. Liiketoiminnan keskeiset palvelutavoitteet ja muut toimintatavoitteet

Metsähallitus hoitaa ja käyttää hallinnassaan olevia talousmetsiä taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävällä tavalla ja ottaa huomioon sille asetetut yhteiskunnalliset velvoitteet.

Metsähallitus voi avustaa Suomen Metsäsäätiötä vuonna 2007 enintään 0,2 milj. eurolla.

2. Liiketoiminnan investointien ja investointisitoumusten enimmäismäärä

Metsähallituksen investoinneista saa aiheutua menoja vuonna 2007 enintään 30 milj. euroa. Lisäksi Metsähallitus saa tehdä vuonna 2007 investointeja koskevia sitoumuksia, joista saa aiheutua menoja seuraavina vuosina enintään 34 milj. euroa.

3. Liiketoiminnan lainanoton enimmäismäärä

Metsähallitus oikeutetaan ottamaan liiketoimintaansa varten valtion liikelaitoksista annetun lain (1185/2002) 5 §:n 1 momentissa tarkoitettua lainaa enintään 50 milj. euroa.

4. Liiketoiminnan takausvaltuudet

Metsähallitus saa myöntää takauksia samaan liikelaitoskonserniin kuuluvien osakeyhtiömuotoisten tytäryritysten lainojen vakuudeksi enintään 12,3 milj. euron arvosta.

5. Liiketoiminnan vakuuksien enimmäismäärä

Metsähallitus saa antaa toimintaansa varten tarvittavia vakuuksia ulkopuolisille enintään 0,5 milj. euron arvosta.

6. Julkisten hallintotehtävien palvelu- ja toimintatavoitteet sekä julkisten hallintotehtävien rahoitus

Metsähallituksesta annetun lain (1378/2004) 6 §:n mukaisten julkisten hallintotehtävien palvelu- ja toimintatavoitteet sekä niiden rahoitus esitetään tarkemmin maa- ja metsätalousministeriön toimialan osalta momentilla 30.63.50 ja ympäristöministeriön toimialan osalta luvussa 35.20.

S e l v i t y s o s a :

Liiketoiminta

Metsähallituksen liiketoiminnan toimialana ovat metsätalous ja muu luonnonvarojen käyttö. Liiketoimintaa harjoitetaan Metsähallituslaissa säädettyjen yhteiskunnallisten velvoitteiden asettamissa puitteissa. Yhteiskunnallisten velvoitteiden huomioon ottamisen tason arviointia varten Metsähallitus ottaa käyttöön vuoden 2007 alusta seurantajärjestelmän. Maa- ja metsätalousministeriö päättää velvoitteiden huomioon ottamisen tasosta vuoden 2007 palvelu- ja muiden toimintatavoitteiden ja tulostavoitteiden asettamisen yhteydessä.

Maa- ja metsätalousministeriö on huomioon ottaen eduskunnan asettamat palvelu- ja muut toimintatavoitteet asettanut alustavasti Metsähallituksen liiketoiminnan tulostavoitteeksi (tilikauden tulos) 62,5 milj. euroa ja liiketoimintakonsernille 61,6 milj. euroa vuodelle 2007. Alustavana tavoitteena on, että vuoden 2007 voitosta tuloutetaan vuonna 2008 valtiolle 59,4 milj. euroa, mikä vastaa 2,7 prosentin tuottoa Metsähallituksen liiketoimintaan sijoitetulle pääomalle. Tavoitteena on nostaa sijoitetulle pääomalle saatava tuotto 3 prosentin tasolle vuoteen 2010 mennessä. Vuotuisesta voitosta (verojen jälkeen) tuloutetaan valtiolle 95 prosenttia. Metsähallitus ryhtyy toimenpiteisiin luopuakseen kannattamattomasta liiketoiminnastaan.

Metsähallituksen hallituksen asettama alustava liiketoiminnan liikevaihtotavoite on 225,3 milj. euroa ja liiketoimintakonsernin 252,0 milj. euroa. Metsähallitus tekee liiketoiminnan investointeja alustavan investointisuunnitelman mukaan 18 milj. eurolla. Merkittävimmät investointikohteet ovat kiinteistörakenteen parantamiseen liittyvät maa- ja vesialuehankinnat.

Alustavan suunnitelman mukaan Metsähallitus antaa takauksen tytäryhtiönsä Forelia Oy:n 4,3 milj. euron lainojen vakuudeksi, tytäryhtiönsä Metsähallitus Holding Oy:n 5,0 milj. euron lainojen vakuudeksi ja tytäryhtiönsä Morenia Oy:n 3,0 milj. euron lainojen vakuudeksi. Mikäli Metsähallituksen takauksen kohteena olevat lainat toteutuvat pitkäaikaisina, Metsähallitus maksaa näistä takauksista takausmaksuja valtiolle 0,04 milj. euroa vuoden 2007 aikana (mom. 12.28.99). Metsähallitus voi joutua liiketoiminnassaan antamaan vakuuksia ulkopuolisille.

Metsähallituksen liiketoiminnan ja liikelaitoskonsernin tunnuslukutaulukko

	2005 toteutuma		2006 ennakoitu		2007 esitys	
	Liikelaitos	Konserni	Liikelaitos	Konserni	Liikelaitos	Konserni
Liikevaihto, milj. €	222,4	229,3	240,3	248,2	225,3	252,0
— muutos, %			8,0	7,8	-6,2	1,9
Käyttökate, %	29	27	31	27	32	28
Liikevoitto/tappio, milj. €	60,0	55,7	66,7	65,6	66,7	65,8
Tilikauden tulos, milj. €	53,1	51,6	62,3	60,9	62,5	61,6
— liikevaihdosta, %	24	23	27	23	28	24
— peruspääomasta, %	2,2	2,1	2,4	2,3	2,5	2,5

Tuloutus valtion talous-arvioon[1)], milj. €	63,0	-	51,1	-	59,2	-
Sijoitetun pääoman tuotto, %	2,4	-	2,6	-	2,7	-
Investoinnit liikevaihdosta, %	9	10	10	10	9	8
Omavaraisuusaste, %	98	98	98	98	98	98
Taseen loppusumma, milj. €	2 591	2 597	2 606	2 612	2 616	2 622
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä (htv)	1 335	1 474	1 330	1 470	1 325	1 465

[1)] Tuloutus edelliseltä vuodelta, kuluvan vuoden tuloutustavoite sekä talousarvioesityksen mukainen tuloutustavoite.

Liikelaitoksen tuloutus ja rahoitus momenteittain (milj. euroa)

	2005 toteutuma	2006 ennakoitu	2007 esitys
Liikelaitoksen tuloutus tulomomenteille			
12.28.99 Takausmaksut	0,052	0,052	0,043
13.05.01 Voiton tuloutus	63,230	51,100	59,200
Yhteensä	63,282	51,152	59,243
Julkisten hallintotehtävien määräraharahoitus			
30.63.50 Metsähallituksen eräät julkiset hallintotehtävät	5,892	5,830	5,790
MMM:n hallinnonala yhteensä	5,892	5,830	5,790
35.20.52 Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät	23,047	24,038	22,288
35.20.76 Luonnonsuojelualueiden hankkiminen	11,527	12,070	6,000
YM:n hallinnonala yhteensä	34,574	36,108	28,288
Yhteensä	40,466	41,938	34,078

Julkiset hallintotehtävät

Julkisten hallintotehtävien rahoitus ja menorakenne (1 000 euroa, sisältää koko toiminnan, myös ympäristöministeriön toimialaan liittyvän osuuden)

Rahoitus	2005 toteutuma	2006 ennakoitu	2007 esitys
Maa- ja metsätalousministeriö (mom. 30.63.50)	5 892	5 830	5 790
Ympäristöministeriö (mom. 35.20.52)	23 047	24 038	22 288
Ympäristöministeriö (mom. 35.20.76)	11 527	12 070	6 000
Työministeriön ja sisäasiainministeriön rahoitus	4 381	4 200	4 100
Muu ministeriöiden rahoitus	1 467	672	948
Euroopan unionin rahoitus	1 882	2 000	2 000
Muu ulkopuolinen rahoitus	117	150	243
Tulorahoitus	5 246	5 500	6 000
Muu rahoitus	640	640	640
Yhteensä	**54 199**	**55 100**	**48 009**

Menot			
Palkkausmenot	19 173	19 200	18 709
Muut kulutusmenot	21 304	21 830	20 500
Maa-aluehankinnat	9 857	9 270	5 000
Muut investoinnit	3 865	4 800	3 800
Yhteensä	**54 199**	**55 100**	**48 009**

Julkisten hallintotehtävien kehitystä kuvaava tunnuslukutaulukko

	2005 toteutuma	2006 ennakoitu	2007 esitys
Toiminnan tuotot (1 000 €)	13 733	13 162	13 931
Toiminnan erilliskustannukset (1 000 €)	39 622	39 830	39 267
Käyttöjäämä (1 000 €)	-25 889	-26 668	-25 336
— % tuotoista	-189	-203	-182
Osuus yhteiskustannuksista (1 000 €)	0	0	0
Ylijäämä (+) / Alijäämä (-) (1 000 €)	-25 889	-26 668	-25 336
— % tuotoista	-189	-203	-182
Tuotot erityistehtävien kokonaiskustannuksista yhteensä (1 000 €)			
Investoinnit (1 000 €)	13 722	14 070	8 800
Henkilökuntamäärä (htv)	579	580	564
— josta virkamiehiä (htv)	70	70	50

50. Metsähallituksen eräät julkiset hallintotehtävät (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 5 790 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Metsähallitusta koskevan lain 6 §:n mukaisten Metsähallituksen julkisista hallintotehtävistä maa- ja metsätalousministeriön toimialalla aiheutuvien menojen maksamiseen.

Tavoitteet Metsähallituksen julkisille hallintotehtäville maa- ja metsätalousministeriön toimialan osalta ovat:

— julkisten hallintotehtävien asiakastyytyväisyys säilyy hyvänä,

— parannetaan luontomatkailun ja virkistyskäytön kannalta tärkeiden retkeilyalueiden palveluvarustusta, opastusta ja kulutuskestävyyttä,

— tarjotaan kansalaisille metsästys- ja kalastusmahdollisuuksia ekologisesti ja sosiaalisesti kestävällä tavalla, sekä

— kehitetään kalastuksen suunnittelu- ja seurantajärjestelmää ja toteutetaan vesien omi-naisuustietoihin liittyvän paikkatietojärjestelmän tietosisällön laajentamishanke.

Selvitysosa: Metsähallitus käyttää määrärahan lisäksi näihin julkisiin hallintotehtäviin maa- ja metsätalousministeriön toimialaan kuuluvista Metsähallituksen julkisista hallintotehtävistä Metsähallitukselle kertyvät tulot, arviolta 3 550 000 euroa. Määrärahan mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon 49 000 euroa tuottavuustoimenpiteiden johdosta sekä lisäyksenä huomioon 9 000 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena.

Määrärahan käytön arvioitu jakautuminen	€
Luonnon virkistyspalvelut	4 027 000
Eräasiat	1 496 000
Muut tehtävät	267 000
Yhteensä	5 790 000

2007 talousarvio	5 790 000
2006 talousarvio	5 830 000
2005 tilinpäätös	5 892 000

70. Maanmittaus ja paikkatietojen yhteiskäyttö

S e l v i t y s o s a : Tässä luvussa on budjetoitu Maanmittauslaitoksen ja Geodeettisen laitoksen toiminnasta aiheutuvat menot.

21. Maanmittauslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 47 775 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös jäsenmaksujen maksamiseen.

S e l v i t y s o s a : Määrärahasta on tarkoitus rahoittaa tietoyhteiskuntaohjelmaa.

Maanmittauslaitoksen *tehtävänä* on maanmittaustoimitukset, kiinteistö- ja maastotietoja koskevien tietokantojen ylläpito ja niiden ajan tasalla pitäminen, ilmakuvapalvelut sekä paikkatietojen yhteiskäytöstä huolehtiminen. Lisäksi Maanmittauslaitos tuottaa edellä mainittuihin tehtäviin liittyviä muita palveluja.

Maanmittauslaitos tukee pääluokkaperusteluissa esitettyjen maa- ja metsätalousministeriön *toimialan vaikuttavuustavoitteiden* toteuttamista seuraavasti:

— Laitoksen tuottamien ja ylläpitämien aineistojen ja rekisterien kattavuutta, laatua ja ajantasaisuutta parannetaan.

— Aineistot tuotetaan yhteensopiviksi ja saatetaan mahdollisimman laajaan käyttöön.

— Kiinteistörekisteri ja siihen kuuluva kiinteistörekisterikartta ovat jatkuvasti ajan tasalla.

— Maastotiedoista ajantasaistetaan vuosittain tietiedot, muut kohteet alueesta riippuen 5—10 vuoden välein.

— Huolehditaan kiinteistö- ja maastotietojen valtakunnallisen tietopalvelun jatkuvasta toimivuudesta.

— Toteutetaan kansallisen paikkatietostrategian hankkeita.

— Jatketaan paikkatietojen yhteiskäytön kehittämistä.

Kattavuudelle asetetaan alustavat tavoitteet vuodelle 2007 seuraavasti:

Vaikuttavuus	2005 toteutuma	2006 ennakoitu	2007 tavoite
Maastotietojen kattavuus talousarviovuoden lopussa			
— A-laatua (pinta-alasta 368 400 km²), %	88	94	98
— B-laatua, %	9	5	2
— Ei ole maastotietokantaa, %	3	1	0
A-laadun kiinteistörekisterikartan kattavuus			
— Haja-asutusalueen rajapyykkien määrällä painotetusta alasta, %	80	83	87
Kiinteistörekisterin perusparannuksen kattavuusindeksi (1.1.2003 = 0), %	33	44	55

Maa- ja metsätalousministeriö asettaa vuoden 2007 talousarvioesityksen valmisteluun liittyen alustavasti Maanmittauslaitokselle seuraavat tulostavoitteet:

Toiminnallinen tuloksellisuus 2005—2007

	2005 toteutuma	2006 ennakoitu	2007 tavoite
Toiminnallinen tehokkuus			
Taloudellisuus, yksikkökustannukset			
— lohkomistoimitukset, euroa/lohkokiinteistö	752	730	710
— maastotietokannan ajantasaistus, euroa/km²	175	175	170

Tuotokset ja laadunhallinta			
Suoritteiden määrä			
— toimitustuotanto, toimituksia, kpl	21 055	24 200	24 300
— tilusjärjestelyt, kpl	8	10	8
— kiinteistörekisterikartan perusparannus, km²	22 439	22 000	27 000
— maastotietotuotanto yhteensä, km²	38 075	39 800	38 000
Laadunhallinta			
Organisaation palvelukyky			
— lohkomisten kestoaika, kk	8,9	8,2	7,7
— maastotiedon keruun täydellisyys, %	98	96	96
Henkisten voimavarojen hallinta			
Henkilöstömäärä, henkilötyövuosia, yhteensä	1 805	1 829	1 806
Henkilöstötutkimuksen tulos (asteikko 1—5)	3,7	3,7	3,7
Osaaminen			
— strateginen kehittyminen, % henkilötyövuosista	6,0	6,0	5,5

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Julkisoikeudelliset suoritteet			
Maksullisen toiminnan tuotot	38 175	40 311	40 899
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	40 618	40 327	40 962
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-2 444	-16	-63
Kustannusvastaavuus, %	94	100	100
Kiinteistötietojärjestelmän tietopalvelu			
Maksullisen toiminnan tuotot	5 774	..	6 605
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	5 759	..	6 605
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	15	..	0
Kustannusvastaavuus, %	100	..	100
Muut suoritteet			
Maksullisen toiminnan tuotot	6 552	13 170[1)]	5 516
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	6 117	13 038	5 325
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	435	132	191
Kustannusvastaavuus, %	107	101	104

[1)] Sisältää kiinteistötietojärjestelmän tietopalvelun.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	100 746[1)]	101 349	101 044
Bruttotulot	51 461	53 773	53 269
Nettomenot	49 284	47 576	47 775
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	12 059		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	10 738		

[1)] sisältää 0,059 milj. euron siirron Kansallisarkistolle

Bruttomenoissa on otettu lisäyksenä huomioon 250 000 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena sekä vähennyksenä huomioon 555 000 euroa tuottavuustoimenpiteiden johdosta.

Kun bruttomenot vähenevät 305 000 euroa ja bruttotulot 504 000 euroa volyymin muutoksen johdosta, nettomäärärahan tarve lisääntyy 199 000 euroa.

2007 talousarvio	47 775 000
2006 talousarvio	47 576 000
2005 tilinpäätös	47 962 597

22. Geodeettisen laitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 3 338 000 euroa.

Selvitysosa: Geodeettisen laitoksen *tehtävänä* on tyydyttää kartastoalan tutkimustarpeet maassamme tekemällä tutkimustyötä geodesian, geoinformatiikan, kaukokartoituksen ja navigoinnin sekä niihin liittyvien tieteiden aloilla. Laitos tekee valtakunnalliset geodeettiset perusmittaukset sekä sitoo ne vastaaviin naapurimaiden ja kansainvälisiin järjestelmiin. Laitos huolehtii paikkatietojen metrologiasta ja toimii pituuden ja putoamiskiihtyvyyden kansallisena mittanormaalilaboratoriona. Lisäksi laitos edistää geodeettisten, geoinformatiikan, kaukokartoituksen ja navigoinnin menetelmien ja laitteiden käyttöönottoa erityisesti paikkatietojen hankinnassa ja käsittelyssä. Geodeettista laitosta kehitetään kartastoalan eurooppalaisena tutkimuslaitoksena siten, että se palvelee tehokkaasti julkista hallintoa ja elinkeinoelämää.

Geodeettinen laitos tukee pääluokkaperusteluissa esitettyjen maa- ja metsätalousministeriön *toimialan vaikuttavuustavoitteiden* saavuttamista seuraavasti:

Laitos osallistuu kansallisen paikkatietostrategian (2005—2010) toteuttamiseen seuraavasti:

— ylläpitää tarkkaa ja ajantasaista valtakunnallista koordinaattijärjestelmää,

— saa valmiiksi uuden valtakunnallisen korkeusjärjestelmän, joka on sidottu sekä naapurimaiden että yleiseen eurooppalaiseen korkeusjärjestelmään, ja edistää tämän käyttöönottoa,

— tukee paikkatietojen yhteiskäytön edistämistä, ja

— aloittaa kansallisen painovoimajärjestelmän uusimisen.

Laitos ylläpitää ja kehittää Metsähovin tutkimusasemaa sekä yhdessä European Satellite Service Provideerin kanssa Virolahdelle rakennettua EGNOS/RIMS -asemaa (Ranging and Integrity Monitoring Station), jotta:

— voidaan osallistua kansainvälisiin hankkeisiin paikannus- ja kaukokartoitussatelliittien ratojen määrittämiseksi, globaalin ja kansallisen koordinaattijärjestelmän ylläpitämiseksi sekä mannerlaattojen liikkeiden määrittämiseksi,

— mahdollistetaan tulevan Galileo-paikannussatelliittijärjestelmän hyvä hyödynnettävyys koko Suomen alueella, ja

— voidaan mitata painovoiman alueelliset ja ajalliset vaihtelut geoidin ja uuden valtakunnallisen painovoimajärjestelmän määrittämiseksi.

Maa- ja metsätalousministeriö asettaa vuoden 2007 talousarvioesityksen valmisteluun liittyen alustavasti Geodeettiselle laitokselle seuraavat tulostavoitteet:

Toiminnan tuloksellisuus

Tunnuslukutaulukko toiminnallisesta tuloksellisuudesta v. 2005—2007

	Kustannukset, 1 000 €			Htv		
Tulosalue	2005 Tot.	2006 Arvio	2007 Arvio	2005 Tot.	2006 Arvio	2007 Arvio
Johto-, kirjasto- ja informaatio- ja hallintopalvelut	810	810	810	8	8	8
Geodesia ja geodynamiikka	1 110	1 100	1 079	18	17	17
Geoinformatiikka ja kartografia	440	440	440	8	8	8
Kaukokartoitus ja fotogrammetria	590	650	660	9	10	10
Navigointi ja paikannus	250	300	340	4	5	5
Yhteensä	3 200	3 300	3 329	47	48	48

Toiminnan tehokkuus

Geodeettisen laitoksen menoista katetaan noin 20 % ulkopuolisilla tuloilla, jotka hankitaan tutkimusrahoituksena sekä koti- että ulkomailta. Laitoksen menoista noin 80 % katetaan budjettirahoituksella, jolla hoidetaan valtakunnallisesti tärkeät mittaus-, kehitys- ja tutkimustehtävät, sekä ylläpidetään ja kehitetään laitoksen osaamista ja tutkimuslaitteita. Lisäksi budjettirahaa käytetään laitoksen rahoitusosuutena yhteistutkimushankkeissa.

Laitos lisää yhteistyötään sekä koti- että ulkomaisten laitosten kanssa kalliiden tutkimuslaitteiden käytössä. Tämän lisäksi tutkimuslaitteita kehitetään nykyistä automaattisemmaksi ja mittaustietojen keruumenetelmiä tehostetaan.

Tuotokset ja laadunhallinta

Laitosta kehitetään eurooppalaisena tutkimuslaitoksena lisäämällä yhteistyötä alan tutkimuslaitosten ja yliopistojen kanssa. Tämä mahdollistaa laitoksen tietotaidon sekä työn laadun kilpailukykyisen kehittymisen.

Laitos arvioi toimintaansa ja sen laatua joka neljäs vuosi toteutettavalla asiakashaastattelulla.

Henkiset voimavarat

Tutkimushenkilökunnan osaamista kehitetään jatkokoulutuksen avulla tavoitteena saada tutkimushenkilökuntaan lisää tohtorin tutkinnon suorittaneita.

Henkisten voimavarojen hallinnan tunnuslukuja

	2005 toteutuma	2006 tavoite	2007 esitys
1. Henkilöstörakenne, htv			
— johto	5	5	5
— tutkijat	35	36	36
— muu henkilöstö	7	7	7
Yhteensä	47	48	48

2. Henkilöstömenojen osuus kokonaiskustannuksista, %	64,9	65	65
Osaaminen			
— koulutustasoindeksi	6,4	6,4	6,5
— tutkijankoulutuksen suorittaneiden osuus henkilöstöstä	36,5	37,0	37,5

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	3 565	3 600	3 638
Bruttotulot	501	300	300
Nettomenot	3 064	3 300	3 338
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	408		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	544		

Bruttomenoissa on otettu lisäyksenä huomioon 10 000 euroa uuteen palkkausjärjestelmään siirtymisen johdosta ja 19 000 euroa valtakunnallisten järjestelmien menoina.

Lisäksi bruttomenoissa on otettu lisäyksenä huomioon 9 000 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena.

Kun bruttomenot lisääntyvät 38 000 eurolla ja bruttotulot säilyvät ennallaan, nettomäärärahan lisäys on 38 000 euroa.

2007 talousarvio	3 338 000
2006 talousarvio	3 300 000
2005 tilinpäätös	3 200 000

40. Kiinteistötoimitusten tukemisesta aiheutuvat menot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 4 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää uusjakotoiminnan tukemisesta annetun lain (24/1981) ja vuokra-alueiden järjestelystä kaupungeissa ja kauppaloissa annetun lain (218/1962) mukaisten menojen, kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain (603/1977) 102 §:n mukaisten lainojen ja korkotuen rahoituksesta ja eräistä vesitilusjärjestelyistä annetun lain (31/1980) 19 §:n mukaisista lunastuksista aiheutuvien menojen maksamiseen, vesistöhankkeiden johdosta suoritettavista tilusjärjestelyistä annetun lain (451/1988) 21 ja 22 §:ien mukaisten menojen maksamiseen sekä kiinteistönmuodostamislain (554/1995) 207 §:n 2 momentissa tarkoitettujen toimitusmenojen maksamiseen uusjakojen ja vesitilusjärjestelyjen osalta. Määrärahaa saa käyttää myös kulutusmenoihin ja enintään 12 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahan käytön arvioidaan jakautuvan siten, että asianosaisilta takaisin perittävä osuus on noin 1 800 000 euroa ja valtion lopulliseksi menoksi jää noin 2 200 000 euroa.

2007 talousarvio	4 000 000
2006 talousarvio	4 000 000
2005 tilinpäätös	4 589 992

(71.) Eläinlääkintä- ja elintarviketutkimuslaitos

Selvitysosa: Luku ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta ja sen momentin 30.71.21 määräraha otettavaksi huomioon momentin 30.30.21 laskelmissa.

(72.) Elintarvikevirasto

Selvitysosa: Luku ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta ja sen momentin 30.72.21 määräraha otettavaksi huomioon momentin 30.30.21 laskelmissa.

(73.) Kasvintuotannon tarkastuskeskus

Selvitysosa: Luku ehdotetaan poistettavaksi talousarvosta ja sen momentin 30.73.21 määräraha otettavaksi huomioon momentin 30.30.21 laskelmissa.

90. Hallinto

Selvitysosa: Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan pääluokkaperusteluissa on esitetty toimialan yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet. Tässä luvussa on budjetoitu maa- ja metsätalousministeriön toimialan hallinnosta maa- ja metsätalousministeriön, Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksen ja uuden Maaseutuviraston menot.

Eduskunta on hyväksynyt lait Maaseutuvirastosta ja Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksesta annetun lain muuttamisesta. Maaseutuvirasto hoitaa keskushallintotasolla EU:n yhteisen maatalouspolitiikan mukaisten toimenpiteiden, yhteisön rahoittamien maaseudun kehittämistoimien ja näitä täydentävien kansallisten toimenpiteiden toimeenpanotehtäviä. Maaseutuvirastoon siirretään tehtäviä ja voimavaroja maa- ja metsätalousministeriöstä ja Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksesta. Maaseutuviraston osa toimisi Suomessa yhteisön säädösten edellyttämänä maksajavirastona. Ministeriö voi muutosten jälkeen keskitettyä aiempaa selkeämmin strategisiin tehtäviin, hallinnonalan ohjaukseen ja kansainväliseen toimintaan.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi eräiden maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan lainojen ja saamisten siirtämisestä Valtiokonttorin hoidettavaksi ja siirrettäviä lainoja ja myyntihintasaamisia koskevien lakien muuttamisesta. Esityksen mukaan hallinnonalan lainojen hoito siirtyy asteittain Valtiokonttorin vastuulle. Tehtävien uudelleen organisointiin liittyen tarkoituksena on, että 1.5.2007 lukien Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksen lainojen hoitotehtävät siirretään Valtiokonttoriin, minkä yhteydessä myös tietopalvelukeskuksesta siirtyy henkilöstöä Valtiokonttoriin.

Organisaatiomuutoksen ja tuottavuustoimenpiteiden vaikutukset henkilötyövuosikiintiöön

	2006	1.5.2007 organisaatiomuutoksen jälkeen (vuositaso)
Maa- ja metsätalousministeriö	480	295 = -185
Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus	256 (+18) = 274	222 = -52
Maaseutuvirasto	-	215 = +215
Yhteensä	754	732 = -22[1)]

[1)] Valtiokonttoriin siirtyy kahdeksan henkilöä, muiden tuottavuustoimenpiteiden johdosta vähenee 14 henkilötyövuotta.

Maatalous- ja maaseutupolitiikan sekä kalastuspolitiikan toimeenpanotehtäviä valtion aluehallinnossa hoitavat työvoima- ja elinkeinokeskukset. Työvoima- ja elinkeinokeskusten maaseutuosastojen toimintamenot on budjetoitu kauppa- ja teollisuusministeriön pääluokkaan momentille 32.10.22. Elintarvikkeiden turvallisuuden, tuotteiden ja tuotannon laadun valvonta on lääninhallitusten vastuulla (toimintamenot momentilla 26.05.21). Tullilaitos suorittaa EU:n yhteisen maatalouspolitiikan edellyttämiä tarkastustehtäviä (toimintamenot momentilla 28.40.21).

Luvun 30.50 selvitysosassa todetaan lisäksi, että maa- ja metsätalousministeriön toimialan vesitaloustehtäviä varten on voimavaroja ympäristöministeriön pääluokassa.

21. Maa- ja metsätalousministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 26 594 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös eräiden Suomen tekemien kalastusta koskevien sopimusten valvonnasta aiheutuvien menojen sekä kalastuslain (286/1982) 14 §:n mukaisten korvausten ja kasvilajikelautakunnan menojen maksamiseen.

Määrärahasta saa maksaa myös maaseutuelinkeinojen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä annetussa laissa (1336/1992) tarkoitettuja korvauksia Ahvenanmaan maakunnalle.

Selvitysosa: Maa- ja metsätalousministeriö johtaa ja ohjaa maatalous- ja kalastuspolitiikan toimeenpanoa, varmistaa elintarvikkeiden turvallisuutta ja laatua, määrittelee metsäpolitiikan ja maaseudun kehittämisen suuntaviivat sekä huolehtii vesitalouden ja maanmittauksen ja paikkatietojen yhteiskäyttöön liittyvistä tehtävistä.

Maa- ja metsätalousministeriö asettaa toiminnalleen vuoden 2007 talousarvioesityksen valmisteluun liittyen alustavasti seuraavat tulostavoitteet:

Toiminnan tuloksellisuus

— Tuetaan Maaseutuviraston perustamista, tehtävien ja voimavarojen siirtoa ja viraston organisoitumista siten, että virasto aloittaa toimintansa häiriöttä 1.5.2007 lukien.

— Varmistetaan ministeriöön jäävien tehtävien tuloksellinen järjestäminen.

Taloudellisuus

Maa- ja metsätalousministeriön toimintamenojen ja henkilöstön arvioitu jakautuminen vuosina 2005—2007 tehtävittäin

	2005		2006		2007	
	htv	milj. €	htv	milj. €	htv	milj. €
Maaseudun kehittäminen ja maatalous	238	15,7	238	16,0	130	7,2
Elintarvikkeiden turvallisuus ja laatu	72	4,1	59	3,4	50	3,2
Kala-, riista- ja porotalous	36	3,2	41	3,2	40	3,3
Vesitalous ja maanmittaus	24	1,7	25	1,7	25	1,7
Metsätalous	32	2,3	30	2,3	28	2,2
Keskitetyt tukitehtävät	69	9,4	87	9,4	77	8,9
Yhteensä	471	36,4	480	36,0	350	26,5

Toiminnallinen tehokkuus

— Vuonna 2005 hyväksyttyä tuottavuusohjelman toimeenpanoa ja kehittämistä jatketaan. Tuottavuuden seurantaa edistetään kustannuslaskentajärjestelmällä, jonka avulla saadaan selville keskeisten toimintojen kokonaiskustannukset. Ministeriön prosesseja ja organisoitumista kehittämällä varmistetaan tehokas toiminta.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	37 951	36 346	27 214
Bruttotulot	1 495	805	620
Nettomenot	36 456	35 541	26 594
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	4 978		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	5 772		

Bruttomenot vähenevät yhteensä 9 132 000 eurolla ja bruttotulot vähenevät yhteensä 185 000 eurolla, minkä johdosta nettomäärärahan tarve vähenee 8 947 000 euroa.

Bruttomenoissa on otettu vähennyksenä huomioon 610 000 euroa tuottavuustoimenpiteiden ja toiminnan supistamisen johdosta ja 580 000 euroa menojen siirtona momentille 30.30.21 neljän kuukauden osuutena Elintarviketurvallisuusvirastolle siirrettyjä tehtäviä varten sekä lisäyksenä huomioon 58 000 euroa uuteen palkkausjärjestelmään siirtymisen johdosta ja 50 000 euroa Ahvenanmaan kunnille maksettavien korvausten siirtona momentilta 30.30.41. Lisäksi bruttomenoissa on otettu lisäyksenä huomioon 61 000 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena. Bruttotuloissa on otettu vähennyksenä huomioon 130 000 euroa siirtona momentille 30.30.21.

Määrärahan mitoituksessa on lisäksi otettu huomioon kalataloustietojen keruun ja kalastuksen valvonnan menoina edelleen yhteensä 1 378 000 euroa. Vastaavasti EU-osuuksien tuloutuksia on otettu huomioon momentilla 12.30.04. Tenojoen kalastuslupamaksutuloista vuonna 2006 valtiolle kuuluvana osuutena on otettu huomioon 150 000 euroa, missä on lisäystä 25 000 euroa. Tenojoen kalastuslupatuloista vuonna 2007 kertyväksi arvioitu tulo on merkitty momentille 12.30.41.

Pääluokan ja luvun 30.90 perusteluihin viitaten 1.5.2007 toteutuvan organisaatiomuutoksen johdosta määrärahan mitoituksessa on otettu bruttomenojen vähennyksenä huomioon

8 042 000 euroa, mistä vähennyksenä 8 915 000 euroa 153 henkilön palkkaus- ja muiden toimintamenojen siirtona momentille 30.90.25 ja 325 000 euroa peltolohkotoimintojen ostojen loppumisen johdosta sekä lisäyksenä 140 000 euroa kolmen henkilön palkkaus- ja muiden toimintamenojen siirtona momentilta 30.90.23, lisäyksenä 200 000 euroa palveluiden ostoa varten ja 586 000 euroa organisaatiomuutoksen tukemiseksi. Bruttotulot vähenevät organisaatiomuutoksen johdosta 55 000 euroa siirtona momentille 30.90.25.

2007 talousarvio	26 594 000
2006 talousarvio	35 541 000
2005 tilinpäätös	37 249 000

22. Tietojärjestelmien kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 3 172 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää maa- ja metsätalousministeriön tietojärjestelmien kehittämisestä ja ministeriön hallinnonalan yhteisistä tietohallinnon kehittämishankkeista aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan käytön arvioitu jakautuminen	€
Viljelijätukijärjestelmät (IACS ym.) ja muut maataloushallinnon järjestelmät	1 500 000
Elintarvike- ja terveyshallinnon järjestelmät	800 000
Yhteiset järjestelmät, yhteinen tekninen infrastruktuuri ja hallinnonalan yhteiset tietohallintohankkeet	872 000
Yhteensä	3 172 000

Määrärahaan sisältyy EU:n yhteisen maatalouspolitiikan uudistuksen aiheuttamia menoja 900 000 euroa. Maataloushallinnon muut kehittämistoimenpiteet liittyvät mm. markkinatukijärjestelmiin sekä tukien maksatusjärjestelmien kokonaisuudistukseen. Elintarvike- ja terveyshallinnon tarpeet kohdistuvat mm. eläinrekistereiden pakolliseen kehittämiseen. Yhteisen teknisen infrastruktuurin laajentaminen ja kehittäminen on välttämätöntä, jotta uudet tai uudistettavat tietojärjestelmät voidaan ottaa käyttöön. Yhteisiä järjestelmiä ovat mm. asiakasrekisteri, raportointijärjestelmät sekä ministeriön prosesseja tehostavat järjestelmät. Hallinnonalan yhteisillä kehittämishankkeilla toteutetaan valtion tietohallinnon uudistamistavoitteiden mukaisia toimenpiteitä maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla.

2007 talousarvio	3 172 000
2006 talousarvio	4 083 000
2005 tilinpäätös	5 000 000

23. Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomääräraha 13 380 000 euroa.

Selvitysosa: Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus (Tike) on palveluyksikkö, joka huolehtii sille laissa määrätyistä tilasto-, rekisteri- ja tietohallintotehtävistä ja tietohallinnon asiantuntijapalveluista sekä muista palveluista.

Tike tukee pääluokkaperusteluissa esitettyjen maa- ja metsätalousministeriön toimialan *vaikuttavuustavoitteiden* saavuttamista tuottamalla luotettavaa ja ajankohtaista tietoa maatalouden, maaseudun ja maaseutuympäristön tilasta ja muutoksista.

Maa- ja metsätalousministeriö asettaa vuoden 2007 talousarvioesityksen valmisteluun liittyen Tikelle alustavasti seuraavat *tulostavoitteet:*

— Tike sopii tuottamistaan palveluista palvelusopimuksissa maa- ja metsätalousministeriön sekä muiden asiakkaina olevien virastojen ja laitosten kanssa.

— Tike tukee hallittua organisaatiomuutosta ja varmistaa tehtäviensä tuloksellisen järjestämisen ja häiriöttömän toiminnan tehtävien uudelleenorganisoinnin yhteydessä.

Toiminnallinen tehokkuus	2005 toteutuma	2006 arvio	2007 tavoite
Taloudellisuus			
Yksikkökustannukset			
— tietojärjestelmien ylläpito, euroa/järjestelmä	47 089	48 000	48 000
— raportointi, euroa/raportti	138,75	135	135
— tietotuotanto, euroa/tuotettu tietoyksikkö	53,78	57	54
— tilastojulkaisut, euroa/julkaisu	28,10	28	28
Tuotokset ja laadunhallinta			
Suoritteiden määrä			
— ylläpidettävät tietojärjestelmät	54	59	65
— tuotettujen tietoyksiköiden määrä, 1 000 kpl	32 126	20 000	33 000
— raporttien kokonaismäärä	3 000	3 100	3 100
— tilastojulkaisujen levikki	9 665	9 900	9 900
Laadunhallinta			
— asiakastyytyväisyys (asteikko 1—5)	3,30	3,35	3,35
Henkisten voimavarojen hallinta			
Henkilöstömäärä, henkilötyövuosia yhteensä	282	274	232[1)]

[1)] 1.1.—30.4.2007 henkilöstön määrä 252 ja 1.5.—31.12.2007 henkilöstön määrä 222.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot		20 446	18 775
Bruttotulot		6 589	5 395
Nettomenot	14 865	13 857	13 380
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	2 040		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	1 907		

Bruttomenot vähenevät yhteensä 1 671 000 euroa ja bruttotulot vähenevät yhteensä 1 194 000 euroa, minkä johdosta nettomäärärahan tarve vähenee 477 000 euroa.

Bruttomenoissa on otettu huomioon lisäyksenä 350 000 euroa vuoden 2007 EU:n maatalouden rakennetutkimuksen ja 601 000 euroa tietojärjestelmien ylläpitoon liittyvien palvelujen ostosta aiheutuvina menoina sekä vähennyksenä 400 000 euroa kahdeksan henkilön palkkausmenojen siirtona momentille 30.30.21 ja 199 000 euroa tuottavuustoimenpiteiden johdosta.

Lisäksi bruttomenoissa on otettu lisäyksenä huomioon 35 000 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena.

Bruttotuloissa on otettu vähennyksenä huomioon 619 000 euroa lähinnä Makerasta saatavien tulojen loppumisen johdosta.

Pääluokan ja luvun 30.90 perusteluihin viitaten 1.5.2007 toteutuvan organisaatiomuutoksen johdosta bruttomenojen vähennyksenä on otettu huomioon 2 044 000 euroa 51 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaus- ja muiden toimintamenojen siirtona momentille 30.90.25 ja 140 000 euroa kolmea henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkausmenojen siirtona momentille 30.90.21. Lisäksi brut-

tomenojen vähennyksenä otetaan huomioon 252 000 euroa siirtona momentille 28.05.21 kahdeksaa henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaus- ja muiden Valtiokonttoriin siirtyvien lainojen perintätehtävien menoina. Bruttomenojen lisäyksenä on lisäksi otettu huomioon 378 000 euroa organisaatiomuutoksen tukemiseksi.

Organisaatiomuutoksen johdosta bruttotulot lisääntyvät 357 000 euroa palvelumaksujen lisäyksenä ja vähenevät 932 000 euroa, mistä 325 000 euroa peltolohkotoimitusten loppumisen johdosta ja 607 000 euroa muun tulorahoituksen vähenemisenä. Kun organisaatiouudistuksen johdosta bruttomenot vähenevät 2 058 000 euroa ja bruttotulot vähenevät 575 000 euroa, nettomenot vähenevät 1 483 000 euroa.

2007 talousarvio	13 380 000
2006 lisätalousarvio	-200 000
2006 talousarvio	13 857 000
2005 tilinpäätös	14 732 000

25. Maaseutuviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 11 593 000 euroa.

Perustetaan ylijohtajan virka 1.5.2007 lukien. Viran palkkataso määräytyy valtion ylimmän virkamiesjohdon palkkauskäytäntöjen mukaisesti.

S e l v i t y s o s a : Maaseutuviraston *tehtävänä* on EU:n yhteisen maatalouspolitiikan mukaisten toimenpiteiden, yhteisön osaksi rahoittamien maaseudun kehittämistoimien ja näitä täydentävien kansallisten toimenpiteiden hallinto- ja toimeenpanotehtävät.

Maaseutuviraston tulosohjauksesta vastaa maa- ja metsätalousministeriö. Ministeriö asettaa vuoden 2007 talousarvioesityksen valmisteluun liittyen alustavasti Maaseutuvirastolle seuraavat tulostavoitteet:

Vaikuttavuus

— Maaseutuvirasto tukee osaltaan pääluokkaperusteluissa esitettyjen maaseudun kehittämisen ja maatalouden *vaikuttavuustavoitteiden* saavuttamista suorittamalla tukijärjestelmien ja muiden toimenpiteiden suunnittelu-, ohjaus- ja toimeenpanotehtäviä.

Toiminnallinen tuloksellisuus

— Uuden viraston perustamisen yhteydessä varmistetaan tehtävien häiriötön hoito ja viraston toimivuus. Toiminnan laatua kehitetään yhtenäistämällä viraston prosesseja ja toimintatapoja.

— Toimintaa kehitetään pitäen periaatteena hyvää hallintotapaa ja palvelulähtöisyyttä. Viraston toiminnan ohjaamista ja johtamista varten kehitetään laskentajärjestelmä, joka tuottaa ydinprosessien ja niitä tukevien toimintojen kustannukset.

Varmistetaan henkilöstön osaaminen ja työhyvinvointi organisaation muutostilanteessa. Muutoksenhallintaa tukee tehokas johtaminen.

Pääluokan ja luvun 30.90 perusteluihin viitaten määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon 1.5.2007 lukien Maaseutuviraston bruttomenoina 11 648 000 euroa, mistä 8 915 000 euroa 153 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaus- ja muiden menojen siirtona momentilta 30.90.21 ja 2 044 000 euroa 51 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaus- ja muiden menojen siirtona momentilta 30.90.23, 157 000 euroa palvelujen ostoa varten, 32 000 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena sekä 500 000 euroa viraston yleishallinnon ja tietohallintoympäristön perustamiskustannuksia varten. Kun bruttotuloina siirretään momentilta 30.90.21 55 000 euroa, nettomäärärahan tarve on 11 593 000 euroa.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2007 esitys
Bruttomenot	11 648
Bruttotulot	55
Nettomenot	11 593

2007 talousarvio	11 593 000

26. Kansainvälinen yhteistyö (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 729 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää niiden kulutusmenojen maksamiseen, jotka aiheutuvat yhteistyöstä kansainvälisten järjestöjen puitteissa, solmituista kansainvälisistä ja valtioiden välisistä sopimuksista ja muusta alan kansainvälisestä yhteistyöstä. Lisäksi määrärahaa saa käyttää maa- ja metsätalousministeriön toimialan lähialueyhteistyöhankkeisiin ja niiden valmistelusta ja hallinnoinnista aiheutuviin kustannuksiin sekä kansainvälisen taloudellis-teknologisen yhteistyön edistämiseen tähtäävien soveltuvuustutkimusten yms. selvitysten hankkimiseen. Määrärahaa saa käyttää myös kansainväliseen toimintaan liittyviin valtionapuihin. Määrärahaa saa käyttää enintään kahta henkilötyövuotta vastaavan määräaikaisen henkilöstön palkkausmenojen maksamiseen. Määräraha budjetoidaan kulutusmenojen osalta suoriteperusteisena ja siirtomenojen osalta myöntöpäätösperusteisena.

2007 talousarvio	729 000
2006 talousarvio	729 000
2005 tilinpäätös	729 000

27. Yhteistutkimukset (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 3 328 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää lähinnä eri virastojen, laitosten tai muiden organisaatioiden yhteistyönä suoritettavasta, maa- ja metsätalousministeriön toimialan strategista ohjaamista sekä kehittämistä tukevasta tutkimuksesta sekä organisaatioiden arvioinnista aiheutuvien menojen maksamiseen. Määrärahaa saa lisäksi käyttää tutkimushankkeiden asiantuntija-arvioinneista ja valtion virastoihin tai laitoksiin tapahtuvista sijoitusmenoiksi luettavista laitehankinnoista aiheutuvien menojen maksamiseen. Määrärahasta saa maksaa menoja, jotka aiheutuvat määräaikaisen henkilöstön palkkaamisesta määräaikaisiin tehtäviin. Määrärahasta saa maksaa myös valtionapuja. Määräraha budjetoidaan kulutusmenojen osalta suoriteperusteisena ja siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Yhteistutkimusvaroilla maa- ja metsätalousministeriö tuottaa tutkimustietoa hallinnonalan politiikkojen ja päätöksenteon tueksi. Määrärahaa käytetään ensisijaisesti ministeriön strategiaa tukevaan ja sovelluksiin tähtäävään tutkimustoimintaan, joka palvelee hallinnon tietotarpeita ja lisää toimialan elinkeinojen kilpailukykyä. Varoilla hankitaan myös ohjaamisessa tarvittavaa tietoa toimialan organisaatioiden tuottavuudesta, taloudellisuudesta ja vaikuttavuudesta. Yhteistutkimusvarojen avulla maa- ja metsätalousministeriö osallistuu yhteistyössä muiden tutkimusrahoittajien kanssa oman sektorinsa tutkimuspolitiikan valmisteluun ja toteuttamiseen kansallisesti ja kansainvälisesti.

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

— tiedon ja osaamisen avulla tuetaan toimialan elinkeinojen kilpailukykyä, uusiutuvien luonnonvarojen kestävää, monipuolista ja tehokasta käyttöä sekä lisätään kansalaisten hyvinvointia.

Toiminnallinen tuloksellisuus

— ajankohtaisia tutkimustarpeita vastaavat, useita eri rahoittajia yhdistävät tutkimusohjelmat ja hankkeet verkottavat elinkeinoelämää, tutkimuslaitoksia ja korkeakouluja, tukevat uusien elinkeinoa edistävien ja kilpailukykyä parantavien innovaatioiden syntymistä,

— tutkimustietoon perustuvilla valtion toimenpiteillä tuetaan uusiutuvien luonnonvarojen kestävää käyttöä ja saadaan tietoa maa- ja metsätalouden kuormituksen vähentämistoimenpiteiden vaikuttavuudesta ja kustannustehokkuudesta,

— tutkimuksen avulla tuotetuilla uusilla menetelmillä varmistetaan elintarvikkeiden turvallisuutta ja korkeaa laatua, ja

— hallinnonalan organisaatioiden toiminnan ja vaikuttavuuden arvioinnit tuottavat tietoa organisaatioiden kehittämistä varten.

Määrärahalla rahoitetaan ministeriön strategiaa tukevia, sektorirajat ylittäviä tutkimuskokonaisuuksia, joista parhaillaan on käynnissä mm. maa- ja metsätalouden vesienhoidon yhteistutkimusohjelma (2006—2009), Itämeren suojeluohjelman osana toteutettava vedenalaisen meriluonnon monimuotoisuuden inventointiohjelma (VELMU), Wood material science -tutkimusohjelma, Muuttuva Venäjä

-tutkimusohjelma, Muuntogeenisten organismien ympäristö-, yhteiskunta- ja terveysvaikutukset -tutkimusohjelma (ESGEMO) ja luonnonmukaisen tuotannon tutkimusohjelma.

Vuonna 2007 rahoitusta suunnataan seuraaviin laajoihin tutkimuskokonaisuuksiin:

— ilmastomuutokseen sopeutuminen
— maa- ja metsätalouden vesienhoito
— ravitsemus, elintarvikkeet ja terveys (yhdessä Suomen Akatemian kanssa)
— bioenergian ja biomateriaalien tutkimusohjelma (yhdessä Tekesin kanssa)
— metsävaratietojärjestelmä ja metsäsuunnittelu
— metsänhoidon kustannustehokkuus ja laatu
— eurooppalaisiin yhteisrahoitteisiin toimiin osallistuminen (Forest Technology Platform, karanteenikasvintuhoojien tutkimusohjelma, luonnonmukaisen tuotannon tutkimusohjelma).

Laajempien kokonaisuuksien lisäksi tutkimusrahoitusta käytetään ministeriön sektoristrategioita tukeviin erillistutkimuksiin (esimerkiksi kansallinen paikkatietostrategia, toimialan alueiden käyttö, kala- ja riistakantojen hoito, elintarvikkeiden turvallisuus ja laatu, eläinten ja kasvien terveys).

Määrärahan mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon 2 492 000 euroa toiminnan supistamisen johdosta.

Määrärahaa arvioidaan käytettävän noin 100 henkilötyövuotta vastaavan määräaikaisen henkilöstön palkkaamiseen määräaikaisiin tehtäviin.

2007 talousarvio	3 328 000
2006 talousarvio	5 820 000
2005 tilinpäätös	7 510 000

29. (30.90.19) Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 25 000 000 euroa.

2007 talousarvio	25 000 000
2006 talousarvio	25 000 000
2005 tilinpäätös	24 011 195

66. Eräät jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 3 714 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää maa- ja metsätalousministeriön toimialaan liittyvien jäsenmaksujen ja vapaaehtoisten rahoitusosuuksien maksamiseen kansainvälisille organisaatioille sekä muihin kansainvälisistä sitoumuksista aiheutuviin ulkomaille meneviin maksuihin. Lisäksi määrärahaa saa käyttää Suomessa toimivien kansainvälisten organisaatioiden jäsenmaksuihin ja rahoitusosuuksiin.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon lisäyksenä 1 009 000 euroa European Forest Institute -organisaation vapaaehtoisena rahoitusosuutena. Vastaavasti momentilta 30.60.50 on vähennetty 1 009 000 euroa Euroopan Metsäinstituutti ry:n avustuksena. Lisäksi lisäys 15 000 euroa on siirtoa momentilta 32.10.66 kansainvälisen puuvillajärjestön (ICAC) jäsenmaksuna.

2007 talousarvio	3 714 000
2006 lisätalousarvio	1 009 000
2006 talousarvio	2 690 000
2005 tilinpäätös	2 105 683

91. Maaseutuelinkeinojen valituslautakunta ja eläinlääkintävahinkojen arviolautakunta

Selvitysosa: Maaseutuelinkeinojen valituslautakunta käsittelee muutoksenhakuviranomaisena maaseutuelinkeinohallinnon, lähinnä työvoima- ja elinkeinokeskusten maaseutuosastojen sekä riistanhoitopiirien ja kalastusalueiden päätöksistä tehtyjä valituksia ja ns. prosessuaalisia kanteluja.

Valituslautakunnan päätösten määrien kehitys: vuonna 2002 313 kpl, vuonna 2003 327 kpl, vuonna 2004 315 kpl ja vuonna 2005 410 kpl. Lähivuosiin verrattuna saapuneiden valitusten määrä (418 kpl) kasvoi vuonna 2005 noin 25 %. Vuonna 2006 valituslautakuntaan arvioidaan saapuvan runsaat 450 valitusasiaa ja vuonna 2007 valitusmäärien arvioidaan kasvavan selvästi tilatukivalitusten vuoksi. Kymmenvuosijaksolla 1996—2005 valitusasian keskimääräinen käsittelyaika valituslautakunnassa on ollut 5,1 kk. Vuonna 2005 valitusasian keskimääräinen käsittelyaika oli 5,8 kk. Tavoitteena on myös jatkossa pitää tämä käsittelyaika alle 6 kuukaudessa, vaikka EU:n maatalousoikeuden määrä, säädösten moniportaisuus ja tulkinnanvaraisuus sekä runsaat muutokset ovat edelleenkin vaikeuttaneet asioiden valmistelua ja ratkaisemista. Valituslautakunnan päätöksistä voi hakea muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta, kuitenkin tukiasioissa vain valitusluvalla.

Eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnan tehtävänä on antaa asiantuntijalausuntoja eläinlääkintään liittyvissä hoitovirhekysymyksissä. Arviolautakunta antoi vuonna 2005 yhteensä 22 lausuntoa.

21. Lautakuntien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 732 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan ja eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnan menoihin.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon 1 000 euroa uuteen palkkausjärjestelmään siirtymisen johdosta.

Määrärahan käytön arvioitu jakautuminen	€
Maaseutuelinkeinojen valituslautakunta	691 500
Eläinlääkintävahinkojen arviolautakunta	40 500
Yhteensä	732 000
2007 talousarvio	732 000
2006 talousarvio	728 000
2005 tilinpäätös	725 000

Pääluokka 31
LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

Selvitysosa: Liikenne- ja viestintäministeriö toteuttaa yhdessä hallinnonalan virastojen ja laitosten kanssa hallituksen liikenne- ja viestintäpoliittisia tavoitteita. Ministeriön ja hallinnonalan vastuulla on myös omistajapoliittisten tavoitteiden toteuttaminen liikenne- ja viestintäalalla toimivien valtion yritysten osalta. Hallinnonalan politiikkalohkoja ovat hallinto, viestintäpolitiikka, liikennepolitiikka, omistajapolitiikka sekä tutkimustoiminta.

Hallitusohjelman mukaan liikenne- ja viestintäpolitiikalla parannetaan kansalaisten hyvinvointia sekä elinkeinoelämän ja julkishallinnon tuottavuutta ja kilpailukykyä sekä Suomen ja sen eri alueiden kilpailukykyä. Viestintäpolitiikassa tämä tapahtuu edistämällä tietotekniikan ja tietoyhteiskuntapalvelujen käyttöä ja liikennepolitiikassa kehittämällä liikenteen infrastruktuuria ja palveluja. Hallinnonalan yrityksissä noudatetaan pitkäjänteistä ja ennustettavaa omistajapolitiikkaa.

Viestintäpalvelut ovat olennainen osa tietoyhteiskunnan kehittymistä, koska merkittävä osa tietoyhteiskunnan palveluista tuotetaan ja kulutetaan viestintäpalveluja ja -verkkoja hyödyntäen. Suomen talouskehityksen ja kilpailukyvyn kannalta keskeistä on pystyä muuttamaan vahva viestintäinfrastruktuuri- ja palveluosaaminen vahvuuksiksi tietoyhteiskuntapalvelujen tuotannossa ja laajassa hyväksikäytössä. Uutta teknologiaa ja uusia viestintäpalveluita kehitetään ja pyritään ottamaan käyttöön kaikilla elämänaloilla siten, että kansalaisten arki helpottuu.

Viestinnän palvelut ovat pääasiassa kaupallisia palveluja, jotka elinkeinoelämä tuottaa. Julkinen hallinto toimii teknologianeutraalin ohjauksen ja lainsäädännön avulla kilpailun ja uuden teknologian käyttöönoton edistämiseksi, viestintäalan yritysten toimintaedellytysten vahvistamiseksi, suomalaisen elinkeinoelämän kilpailukyvyn parantamiseksi sekä peruspalvelutarjonnan turvaamiseksi ja kuluttajan oikeuksien suojaamiseksi. Ministeriön ja hallinnonalan toiminnassa keskeistä on hyvän toimintaympäristön luominen palvelujen tuottajille tarjota ja käyttäjille käyttää tietoyhteiskunnan palveluja.

Kansallisen laajakaistastrategian vuoden 2005 loppuun mennessä asetetut tavoitteet ovat pääosin toteutuneet. Vuoden 2006 lopussa kaikki teknologiat huomioon ottaen Suomessa arvioidaan olevan 1,5 miljoonaa laajakaistaliittymää, joista yleisimmän yhteysnopeus on vähintään 2 Mbit/s. Suomen asema Euroopan eturivin maana nopeiden tietoliikenneyhteyksien käytössä ja saatavuudessa on vakiintunut. Strategian toimenpideohjelmaa pannaan täytäntöön aina vuoteen 2007 saakka. Tavoitteena on, että tuolloin internet-yhteyksistä yli 90 prosenttia on laajakaistaisia ja yleisimmän laajakaistapalvelun yhteysnopeus on vähintään 8 Mbit/s. Strategian lähtökohtana on, että verkkoihin syntyy hyviä palveluita ja niitä käytetään laajasti.

Televisioverkkojen digitalisointi etenee. Valtioneuvosto on tehnyt periaatepäätöksen analogisista lähetyksistä luopumisesta 31.8.2007 lähtien. Digitaalinen televisioverkko kattoi koko maan vuoden 2005 loppuun mennessä. Vuoden 2006 lopussa 70 prosentilla kotitalouksista arvioidaan olevan käytössä digitaalinen vastaanotin. Vuonna 2007 varmistetaan, että digitaaliseen televisi-

oon siirtyminen onnistuu kansalaisten näkökulmasta sekä huolehditaan Sveriges Television Ab:n (SVT) lähetysten välittämisestä siirryttäessä kokonaan digitaaliseen televisiotoimintaan.

Kansallisen tietoturvastrategian avulla Suomesta rakennetaan tietoturvallinen yhteiskunta. Strategian tavoitteena on edistää tietoturvallisuusyhteistyötä sekä kansallista kilpailukykyä ja suomalaisten tieto- ja viestintäalan yritysten toimintamahdollisuuksia. Strategian avulla parannetaan tietoturvallisuusriskien hallintaa, turvataan perusoikeuksien toteutuminen ja kansallinen tietopääoma. Tavoitteena on myös lisätä tietoturvallisuustietoisuutta ja -osaamista. Vuoden 2007 aikana arvioidaan mahdollisten päällekkäisyyksien poistamista muiden tietoyhteiskunnan normaaliajan häiriötilanteisiin suuntautuneiden toimintojen välillä.

Valtioneuvosto asettaa talousarvioesitykseen liittyen viestinnän toimialalle seuraavat tavoitteet:

— Korkealaatuiset viestintäpalvelut ovat yleisesti saatavilla, hinnaltaan kohtuullisia ja niitä tarjotaan tehokkaasti toimivilla viestintämarkkinoilla.

— Kansalaiset ja yritykset luottavat tietoyhteiskunnan palveluihin.

— Uusia innovatiivisia viestintäpalveluita syntyy ja tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään tehokkaasti hyväksi tuottavuuden, kilpailukyvyn ja kansalaisten arjen parantamiseksi.

Liikenne- ja viestintäministeriö asettaa alustavasti seuraavat tavoitteet:

— Nopeita laajakaistapalveluita tarjotaan ja käytetään kattavasti.

— Yleisradio Oy:n julkisen palvelun tarjonta ja rahoitus on turvattu sekä kaupallisen televisio- ja radiotoiminnan ja muun sisältötuotannon toimintaedellytykset kehittyvät.

— Postin yleispalvelun taso säilyy.

— Sanomalehti säilyy monipuolisena ja moniarvoisena viestintävälineenä.

— Suomi on tietoturvallinen yhteiskunta, tietoturvallisuusala on kilpailukykyinen ja tietoturvallisuuteen liittyvä osaaminen ja tietoisuus ovat korkeaa tasoa. Viestintäviraston tietoturvatoimintaa kehitetään ja suunnataan se myös yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamiseen.

— Lainsäädäntö, toimilupa- ja taajuuspolitiikka tukevat arjen tietoyhteiskunnan kehittymistä ja konvergoituvien palvelujen syntymistä ja tarjontaa.

Viestintäpolitiikkaa tukevia määrärahoja ovat Viestintäviraston määrärahat sekä sanomalehdistön tuki. Näihin esitetään yhteensä 19,5 milj. euroa. Poikkeusolojen viestintäverkkojen tukeminen on siirretty sisäasiainministeriön hallinnonalalle.

Liikenteen toimialalla ylläpidetään ja kehitetään liikenneyhteyksiä Suomen ja sen eri alueiden kilpailukyvyn turvaamiseksi ja parantamiseksi. Toimialalla tulee samalla mahdollistaa turvallinen sekä ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävä liikkuminen ja kuljettaminen. Ministeriön hallinnonalan harjoittamaa liikennepolitiikkaa toteutetaan liikenneväylien sekä liikenteen palvelujen palvelutasoa ylläpitämällä ja kehittämällä sekä vaikuttamalla muiden viranomaisten ja sidosryhmien toimiin, joilla on merkitystä liikennepolitiikalle. Eri liikennemuotojen tulee yhdessä muodostaa tehokas ja toimiva liikennejärjestelmä. Liikennepalvelujen tarjonnan tehostamiseksi palveluja pyritään suunnittelemaan ja hankkimaan laajempina kokonaisuuksina. Juna-, meri-, lento- ja linja-autoliikennepalvelujen ostoilla turvataan peruspalvelutasoiset liikkumistarpeet koko maassa sekä edesautetaan liikenteen palvelujen säilymistä. Väylänpidon kustannuksia minimoidaan hankintamuotoja ja toimintamuotoja edelleen kehittämällä.

Vuonna 2007 henkilö- ja tavaraliikenteen arvioidaan kasvavan noin 2 %. Sen jälkeen vuosikasvuksi arvioidaan edelleen noin 2 % kansantuotteen ja erityisesti kuljetusintensiivisten toimialojen kasvusta riippuen.

Lähivuosien väylänpidon ja liikenteen palvelujen tarpeisiin vaikuttavat keskeisimmät muutostekijät ovat väestön muuttoliikkeestä aiheutuva aluerakenteen muutos ja väestön ikääntyminen sekä muutokset elinkeinoelämän rakenteessa. Väestön keskittyminen lisää liikenteen kysyntää ja investointitarpeita kasvualueille. Samanaikaisesti liikenneväyläpalvelujen riittävä taso on säily-

tettävä väestöä menettävillä alueilla. Yksityisteiden pitoa tuetaan suorin avustuksin ja tukemalla niiden tienpitomenetelmien kehittämistä. Kohtuuhintainen julkisen liikenteen palvelujen saatavuus pyritään turvaamaan kansalaisille. Elinkeinoelämän globalisoituminen korostaa kansainvälisten yhteyksien kehittämisen merkitystä.

Hallitusohjelman mukaisesti asetettu liikenneinfrastruktuurin ministerityöryhmä sai vuonna 2004 valmiiksi esityksen liikenneväylien pidon linjauksista hallituskaudelle ja yleisemmällä tasolla koko seuraavalle kymmenvuotiskaudelle. Hallituskaudella aloitettavia hankkeita ovat seuraavat 18 hanketta, joiden yhteen laskettu sopimusvaltuus on 1 870 milj. euroa (2 279 milj. euroa sisältäen alv:n):

— Muurla—Lohja -moottoritien toteuttaminen elinkaarimallilla (sopimusvaltuus 700 milj. euroa, rakentamiskustannukset noin 300 milj. euroa), vuoden 2004 ensimmäinen lisätalousarvio.

— Tornion vesiväylän syventäminen (sopimusvaltuus 11 milj. euroa) ja Hakamäentien hanke (sopimusvaltuus 100 milj. euroa), vuoden 2005 talousarvio.

— Raahen meriväylä (sopimusvaltuus 30 milj. euroa), Tampereen läntisen kehätien 2. vaihe (sopimusvaltuus 57 milj. euroa), kuntien kanssa yhteishankkeena Hintta—Korvenkylä, Oulu (sopimusvaltuus 25,7 milj. euroa), Ilmalan ratapiha (sopimusvaltuus 100 milj. euroa) ja Vihti—Pori -tien parannustyöt (sopimusvaltuus 45 milj. euroa), vuoden 2006 talousarvio.

— Seinäjoki—Oulu -rataosan ensimmäinen osa (sopimusvaltuus 110 milj. euroa), vt 6 Lappeenranta—Imatra -tiehanke (sopimusvaltuus 131 milj. euroa) ja Lahti—Luumäki -ratahanke (sopimusvaltuus 185 milj. euroa), Kehä I Turunväylä—Vallikallio (sopimusvaltuus 86,3 milj. euroa), Keski-Pasilan ratapihatyöt (sopimusvaltuus 39,2 milj. euroa), vt 4 Lusi—Vaajakoski (sopimusvaltuus 75 milj. euroa), kt 51 Kirkkonummi—Kivenlahti (sopimusvaltuus 48 milj. euroa), vt 14 Savonlinnan keskusta (sopimusvaltuus 59 milj. euroa), Haminan kaupungin sopimukselle Haminan meriväylän parantaminen (sopimusvaltuus 9,8 milj. euroa) ja vt 4 Kemin kohta ja sillat (sopimusvaltuus 58 milj. euroa), vuoden 2007 talousarvioesitys.

Liikenneväylien pidossa turvataan päivittäinen liikennöitävyys ja väylien kunto sekä liikenneturvallisuus. Liikenteen aiheuttamia pohjavesiriskejä pienennetään. Ministerityöryhmän esittämiä teemahankkeita (ratojen yli-ikäisen päällysrakenteen uusiminen sekä tieverkolla satamayhteyksien parantaminen, pääteiden turvallisuuden parantaminen sekä kasvavien alueiden kehityksen tukeminen) jatketaan.

Meriliikenteen ja erityisesti öljykuljetusten jatkuvan kasvun ympäristöriskejä Suomenlahdella vähennetään kehittämällä liikenteen ohjausjärjestelmiä ja osallistumalla kansainvälisten merikuljetussääntöjen kehittämiseen.

Merenkulun aktiivisilla toimenpiteillä luodaan edellytykset varmistamaan riittävä Suomeen rekisteröity aluskanta ja siten palvelujen jatkuvuus kaikissa tilanteissa.

Valtioneuvosto asettaa talousarvioesitykseen liittyen liikenteen toimialalle seuraavat tavoitteet:

— Turvataan toimivat matka- ja kuljetusketjut.
— Parannetaan liikenneturvallisuutta.
— Vähennetään ympäristöhaittoja.

Liikenne- ja viestintäministeriö asettaa alustavasti seuraavat edellisiä täydentävät tavoitteet:

— Runkoverkon toimivuutta ja sujuvuutta parannetaan.
— Kehitetään eri liikkumis- ja kuljetusmuotojen valintamahdollisuuksia.
— Liikkumisen ja kuljetusten peruspalvelutaso turvataan.
— Edistetään liikennejärjestelmän toimivuutta kaupunkiseudulla.
— Vähennetään liikennekuolemia ja vakavia vammautumisia.
— Parannetaan liikenteen energiatehokkuutta.
— Vähennetään liikenteen hiukkaspäästöjä sekä meluhaittoja.
— Huolehditaan liikenne- ja kuljetusmarkkinoiden toimivuudesta.

— Hallinnonalan tuottavuutta parannetaan.

Liikennepolitiikkalohkolle esitetään yhteensä 1 423,1 milj. euroa. Liikennepolitiikkaa toteuttavat väylälaitokset, Ajoneuvohallintokeskus sekä ilmailun ja rautatieliikenteen alueille perustetut hallinto- ja turvallisuusvirastot. Muita liikennepolitiikkalohkon määrärahoja ovat joukkoliikenteen palvelujen ostot sekä tuet, merenkulkuelinkeinon tukeminen, ilmaliikenteen korvaukset ja tuet, tienpidon valtionavut sekä kansallinen rahoitusosuus rakennerahastohankkeisiin.

Liikenne- ja viestintäministeriö selvittää yhdessä Tiehallinnon, Ratahallintokeskuksen ja Merenkulkulaitoksen kanssa väylävirastojen yhdistämisen hyödyt ja haitat. Myös Ilmatieteenlaitoksen ja Merentutkimuslaitoksen yhteistyön kehittämistä selvitetään.

Valtion omistajaohjauksen 1.5.2007 lukien valtioneuvoston kansliaan keskittämiseen liittyen siirretään liikenne- ja viestintäministeriöstä valtionyhtiöiden omistajaohjaus VR-Yhtymää lukuun ottamatta.

Tutkimustoiminnan politiikkalohkolle esitetään yhteensä 38,8 milj. euroa. Tutkimustoimintaa harjoittavia laitoksia ovat Ilmatieteen laitos ja Merentutkimuslaitos.

Hallinnon politiikkalohkolle esitetään 18,7 milj. euroa yhteensä liikenne- ja viestintäministeriön toimintamenoihin sekä tutkimus- ja kehittämistoimintaan.

Hallinnonalalle esitetään määrärahoja 1 501,5 milj. euroa.

Lisäksi hallinnonalan arvonlisämenoihin esitetään 271,3 milj. euroa.

Hallinnonalan maksutuloista ja veronluonteisista maksuista suurimpia ovat meriväylien pidon kustannuksia kattava väylämaksu 75,2 milj. euroa sekä radanpitoon käytettävä ratamaksu (42,4 milj. euroa) ja ratavero (21,0 milj. euroa). Viestintävirasto saa veronluonteisina maksutuloina 4,2 milj. euroa ja muina maksutuloina 27,0 milj. euroa. Ajoneuvohallintokeskuksen maksutulot ovat yhteensä 69,9 milj. euroa.

Trans European Transport Network eli TEN-hankkeisiin arvioidaan saatavan EU:n varoja noin 12,0 milj. euroa. Aluekehitysrahaston tavoiteohjelmiin arvioidaan saatavan EU-varoja momentilta 26.98.61 noin 11,0 milj. euroa.

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan valtuusyhteenveto (milj. euroa)

	2007	2008	2009	2010	2011—	Valtuuden käytöstä aiheutuvat kaikki menot yhteensä
Ennen vuotta 2007 tehdyt sitoumukset	198,0	189,0	127,1	76,6	661,0	1 251,7
Vuoden 2007 sitoumukset	68,8	343,1	339,8	184,2	35,5	971,4
Valtuudet yhteensä	266,7	532,1	466,9	260,8	696,5	2 223,1

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2005—2007

		v. 2005 tilinpäätös 1000 €	v. 2006 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2007 esitys 1000 €	Muutos 2006—2007 1000 €	%
01.	**Liikenne- ja viestintäministeriö**	**21 462**	**20 640**	**18 688**	**- 1 952**	**- 9**
21.	Liikenne- ja viestintäministeriön toiminta-menot (siirtomääräraha 2 v)	21 462	20 640	18 688	- 1 952	- 9
(22.)	Tutkimus ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	—	—	—	—	—
20.	**Ajoneuvohallintokeskus**	**9 472**	**10 996**	**11 856**	**860**	**8**
21.	Ajoneuvohallintokeskuksen toiminta-menot (siirtomääräraha 2 v)	9 472	10 996	11 856	860	8
24.	**Tiehallinto**	**745 044**	**693 989**	**721 847**	**27 858**	**4**
21.	Perustienpito (siirtomääräraha 2 v)	608 946	586 243	572 027	- 14 216	- 2
76.	Tielain mukaiset maa-alueiden hankinnat ja korvaukset (arviomääräraha)	27 846	24 446	30 820	6 374	26
78.	Eräät tiehankkeet (arviomääräraha)	86 340	62 200	97 800	35 600	57
79.	Jälkirahoitus-, kokonaisrahoitus- ja elinkaarirahoitushankkeet (siirtomääräraha 3 v)	21 912	21 100	21 200	100	0
25.	**Tienpidon valtionavut**	**13 900**	**14 000**	**12 000**	**- 2 000**	**- 14**
50.	Valtionapu yksityisten teiden kunnossapitoon ja parantamiseen (siirtomääräraha 3 v)	13 900	14 000	12 000	- 2 000	- 14
26.	**Tieliikelaitos**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
30.	**Merenkulkulaitos**	**18 684**	**103 224**	**108 110**	**4 886**	**5**
21.	Merenkulkulaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	17 566	94 674	94 060	- 614	- 1
76.	Maa- ja vesialueiden hankinta (arviomääräraha)	19	50	50	—	—
77.	Väyläverkon kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	—	—	—	—	—
78.	Eräät vesiväylähankkeet (arviomääräraha)	99	8 500	14 000	5 500	65
(79.)	Saimaan kanavan vuokra-alueen tie (siirtomääräraha 3 v)	1 000	—	—	—	—
32.	**Merenkulun ja muun vesiliikenteen edistäminen**	**66 123**	**67 418**	**67 621**	**203**	**0**
(40.)	Lastialusten hankintojen tukeminen (arviomääräraha)	19	—	—	—	—
41.	Ulkomaanliikenteen kauppa-alus-luetteloon merkittyjen lastialusten ja kolmansien maiden välillä liikennöivien matkustaja-alusten kilpailuedellytysten turvaaminen (arviomääräraha)	39 292	40 985	40 985	—	—
42.	Ulkomaanliikenteen matkustaja-alusten ja -autolauttojen kilpailuedellytysten turvaaminen (arviomääräraha)	21 700	21 483	21 483	—	—

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2005—2007

		v. 2005 tilinpäätös 1000 €	v. 2006 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2007 esitys 1000 €	Muutos 2006—2007 1000 €	%
50.	Lästimaksuista suoritettavat avustukset (arviomääräraha)	858	953	953	—	—
51.	Luotsauksen hintatuki (siirtomääräraha 2 v)	4 254	3 997	4 200	203	5
33.	**Varustamoliikelaitos**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
34.	**Luotsausliikelaitos**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
40.	**Ratahallintokeskus**	**419 620**	**355 292**	**331 042**	**- 24 250**	**- 7**
21.	Perusradanpito (siirtomääräraha 2 v)	312 455	291 392	293 342	1 950	1
76.	Rataverkon maa-alueiden hankinnat ja korvaukset (arviomääräraha)	1 468	1 500	1 500	—	—
(77.)	Rataverkon kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)	11 000	6 900	—	- 6 900	- 100
78.	Eräät ratahankkeet (arviomääräraha)	94 697	49 200	36 200	- 13 000	- 26
(79.)	Radioverkon rakentaminen (siirtomääräraha 3 v)	—	6 300	—	- 6 300	- 100
41.	**Rautatievirasto**	**—**	**1 000**	**4 000**	**3 000**	**300**
21.	Rautatieviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	—	1 000	4 000	3 000	300
50.	**Ilmailulaitos**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
51.	**Ilmailuhallinto**	**—**	**6 800**	**7 600**	**800**	**12**
21.	Ilmailuhallinnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	—	6 800	7 600	800	12
52.	**Ilmaliikenteen korvaukset ja valtionavut**	**5 875**	**1 300**	**1 000**	**- 300**	**- 23**
41.	Valtionapu eräiden lentopaikkojen rakentamiseen ja ylläpitoon (kiinteä määräraha)	1 300	1 300	1 000	- 300	- 23
(43.)	Korvaus Ilmailulaitokselle valmiustehtävistä (kiinteä määräraha)	4 575	—	—	—	—
60.	**Joukkoliikenteen palvelujen ostot, korvaukset ja tuet**	**91 271**	**89 970**	**90 433**	**463**	**1**
42.	Valtionavustus koulutuksesta (kiinteä määräraha)	841	841	841	—	—
63.	Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	81 490	81 075	52 625	- 28 450	- 35
64.	Saariston yhteysalusliikennepalvelujen ostot ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	8 940	8 054	6 567	- 1 487	- 18
65.	Junien kaukoliikenteen osto (arviomääräraha)	—	—	30 400	30 400	0
70.	**Viestintävirasto**	**3 816**	**5 248**	**5 219**	**- 29**	**- 1**
21.	Viestintäviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	3 816	5 248	5 219	- 29	- 1
72.	**Viestinnän korvaukset ja avustukset**	**13 614**	**13 614**	**14 264**	**650**	**5**
42.	Sanomalehdistön tuki (kiinteä määräraha)	13 614	13 614	14 264	650	5
(43.)	Poikkeusolojen viestintäverkot (siirtomääräraha 3 v)	—	—	—	—	—

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2005—2007

		v. 2005 tilinpäätös 1000 €	v. 2006 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2007 esitys 1000 €	Muutos 2006—2007 1000 €	%
80.	**Ilmatieteen laitos**	**30 886**	**30 216**	**30 278**	**62**	**0**
21.	Ilmatieteen laitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	30 886	30 216	30 278	62	0
81.	**Merentutkimuslaitos**	**8 943**	**10 280**	**8 499**	**- 1 781**	**- 17**
21.	Merentutkimuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	8 943	10 280	8 499	- 1 781	- 17
99.	**Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan muut menot**	**370 402**	**326 171**	**340 348**	**14 177**	**4**
29.	Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	289 378	254 740	271 279	16 539	6
40.	Eräät valtionavut (kiinteä määräraha)	942	942	942	—	—
62.	EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus liikenne- ja viestintäministeriön osalta (arviomääräraha)	11 436	11 284	13 822	2 538	22
78.	Vuosaaren sataman liikenneväylien rakentaminen (arviomääräraha)	68 141	58 700	53 800	- 4 900	- 8
88.	Osakehankinnat (siirtomääräraha 3 v)	505	505	505	—	—
	Yhteensä	**1 819 112**	**1 750 158**	**1 772 805**	**22 647**	**1**
	Henkilöstön kokonaismäärä	3 300	3 350	3 250		

01. Liikenne- ja viestintäministeriö

Selvitysosa: Liikenne- ja viestintäministeriö edistää yhteiskunnan toimivuutta ja väestön hyvinvointia huolehtimalla siitä, että kansalaisten ja elinkeinoelämän käytössä ovat laadukkaat, turvalliset ja edulliset liikenne- ja viestintäyhteydet sekä alan yrityksillä kilpailukykyiset toimintamahdollisuudet.

Liikenne- ja viestintäministeriö asettaa alustavasti toiminnalleen seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2007:

Tuotokset ja laadunhallinta

— Ministeriön strategiset prosessit (lainsäädäntö, vuorovaikutus sekä hallinnonalan ja rakenteiden ohjaus) ovat laadukkaita.

— Liikenne- ja viestintäpoliittinen lainsäädäntö täyttää valtioneuvoston lainsäädännön valmistelulle asettamat tavoitteet.

— Vuorovaikutus tuottaa menettelytavat menestykselliseen yhteistyöhön ja yhteistoimintaan sekä kotimaiseen ja kansainväliseen verkostumiseen.

— Hallinnonalan virastojen ja laitosten ohjausta ja yhteistyötä kehitetään synergiaetujen saavuttamiseksi ja toiminnan tehostamiseksi.

— Liiketoiminnan ohjauksessa noudatetaan hyvälle hallintotavalle ja omistajapolitiikalle (corporate governance) asetettuja vaatimuksia.

— Valtionapupäätökset tehdään viimeistään kahden kuukauden kuluessa.

Toiminnallinen tehokkuus

— Toimintakustannukset / henkilötyövuosi ovat enintään 82 000 euroa.

— Kehitetään tuottavuuden sekä prosessien tehokkuuden mittaamista.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

— Työtyytyväisyysindeksi on vähintään 3,4 asteikolla 1—5 (2006 tav.: 3,4, 2005 tot. 3,3).

— Ministeriön strategisen johtamisen edellytyksiä parannetaan sekä osaamisstrategia toteutetaan.

— Tukiprosessit (talous, kansainväliset asiat, tutkimus ja ministeriön viestintä) tukevat ministeriön strategisia prosesseja ja ne priorisoidaan strategisten prosessien tarpeiden mukaisesti.

21. (31.01.21 ja 22) Liikenne- ja viestintäministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 18 688 000 euroa.

Nettobudjetoinnissa otetaan huomioon valtion televisio- ja radiorahastosta saatava rahoitus.

Määrärahaa saa käyttää myös EU:n hyväksymien muiden kuin rakennerahastorahastosta rahoitettavien tutkimus- ja kehittämishankkeiden maksamiseen ja niihin liittyvien tarjousten tekemiseen.

Selvitysosa: Määrärahasta on tarkoitus rahoittaa tietoyhteiskuntaohjelmaa.

Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 34 900 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena.

Määrärahan mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon 131 000 euroa kahden henkilön palkkaus- ja muiden menojen siirtona momentille 26.01.21 liittyen poikkeusolojen viestintäverkon tehtävien siirtoon sisäasiainministeriöön 1.1.2007 lukien, 65 000 euroa yhden henkilön palkkaus- ja muiden menojen siirtona momentille 23.02.21 liittyen valtion omistajaohjauksen keskittämiseen valtioneuvoston kansliaan 1.5.2007 lukien sekä 45 000 euroa tuottavuustoimenpiteiden johdosta.

Nettobudjetoinnissa otetaan huomioon valtion televisio- ja radiorahastosta televisio- ja radiotoiminnan kehittämiseen saatavat varat ja niitä vastaavat menot. Vuonna 2007 rahoituksen arvioidaan olevan ilman arvonlisäveroa 300 000 euroa.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	23 053	20 940	18 988
Bruttotulot	215	300	300
Nettomenot	22 838	20 640	18 688
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	4 725		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	3 349		

2007 talousarvio	18 688 000
2006 lisätalousarvio	427 000
2006 talousarvio	20 640 000
2005 tilinpäätös	21 462 000

(22.) Tutkimus ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Selvitysosa: Momentti ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta ja sen määräraha otettavaksi huomioon momentin 31.01.21 laskelmissa.

20. Ajoneuvohallintokeskus

Selvitysosa: Ajoneuvohallintokeskuksen keskeiset tehtävät ovat ajoneuvojen rekisteröinti, ajoneuvojen vuotuinen verotus, katsastustoiminnan valvonta, kuljettajatutkintojen järjestäminen, ajokorttien rekisteröinti sekä tieliikenteen tietopalvelu. Ajoneuvohallintokeskuksen toiminnan perustana on ajoneuvoliikennerekisteri.

Liikenne- ja viestintäministeriö asettaa alustavasti Ajoneuvohallintokeskukselle pääluokkaperusteluissa asetettuja liikenneturvallisuuteen ja ympäristöön liittyviä tavoitteita tukevat seuraavat toiminnalliset tulostavoitteet vuodelle 2007:

Tulostavoite	2005 toteutuma	2006 tavoite	2007 tavoite
TUOTOKSET JA LAADUNHALLINTA			
Katsastustoimipaikkojen hylkäysprosentit eivät perusteettomasti poikkea enemmän kuin -3 tai +7 prosenttiyksikköä maan keskiarvosta (%)	78,3	80	80
Määräaikaiskatsastuksessa katsastustoimipaikoista havaitsee testiautoissa kaksi oleellista vikaa (%)	70,4	60	70
Autokouluoppilaiden tutkintomenestys asteikolla 1—5	3,24	3,27	3,27
Autokouluopetuksen koettu hyöty asteikolla 1—5	3,83	3,84	3,84
Asiakastyytyväisyys AKEn toimintaan asteikolla 1—5	3,5	3,5	3,5
Asiakastyytyväisyys AKEn vastuulla oleviin palveluihin asteikolla 1—5	4,3	4,0	3,9
Sopimuskumppaneiden tyytyväisyys AKEn toimintaan	3,9	3,5	3,5
Liikennetietojärjestelmän (LTJ) käytettävyys	hyvä	hyvä	hyvä
ATJ:n käytettävyysaste			hyvä
PALKO-hanke (pysytään arvioiduissa kustannuksissa ja aikataulussa, sisältötavoitteet saavutetaan)	ei	onnistuu	onnistuu
TOIMINNALLINEN TEHOKKUUS			
Ajoneuvorekisteröinnin muutostietojen käsittelyaika (pv)	4,2	4,5	4,5
Luovutettujen tietoyksiköiden määrä (milj. kpl)			69,45
Työn tuottavuuden kasvu vuodessa (%)			1
Kokonaistuottavuuden kasvu keskim. vuodessa TTS-kaudella			0
Hakemusasioiden käsittelyaika (pv)	4,4	7,0	7,0
Puhelinpalvelun tavoitettavuus (%)	88	83	75
Yksikkökustannustavoitteen toteutuminen kolmessa neljästä pääsuoritteessa	2/4	3/4	3/4
Kokonaan sähköisesti käsiteltyjen lupien osuus tuoteryhmän luvista (%)	0	5	10
HENKISTEN VOIMAVAROJEN HALLINTA			
Henkilöstön työtyytyväisyys asteikolla 1—5	3,2	3,3	3,3

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Tuotot			
Julkisoikeudelliset suoritteet	49 824	56 950	64 071
— Rekisteröinti ja verotus -toimiala	29 482	33 244	38 833
— Ajoneuvotekniikka -toimiala	4 258	4 813	5 670
— Kuljettaja -toimiala	16 084	18 893	19 568
Liiketaloudelliset suoritteet (AKEtieto)	6 216	5 513	5 785
Tuotot yhteensä	56 040	62 463	69 856
Kustannukset			
Julkisoikeudelliset suoritteet	48 114	57 249	64 227
— Rekisteröinti ja verotus -toimiala	28 707	33 616	39 447
— Ajoneuvotekniikka -toimiala	5 037	6 669	6 820
— Kuljettaja -toimiala	14 370	16 964	17 960
Liiketaloudelliset suoritteet (AKEtieto)	4 217	5 253	4 963
Kustannukset yhteensä	52 331	62 502	69 190
Ylijäämä (+) / Alijäämä (-)			
Julkisoikeudelliset suoritteet	1 710	-299	-156
— Rekisteröinti ja verotus -toimiala	775	-372	-614
— Ajoneuvotekniikka -toimiala	-779	-1 856	-1 150
— Kuljettaja -toimiala	1 714	1 929	1 608
Liiketaloudelliset suoritteet (AKEtieto)	1 999	260	822
Ylijäämä / Alijäämä yhteensä	3 709	-39	666
Kustannusvastaavuus %			
Julkisoikeudelliset suoritteet	104	99	100
— Rekisteröinti ja verotus -toimiala	103	99	98
— Ajoneuvotekniikka -toimiala	85	72	83
— Kuljettaja -toimiala	112	111	109
Liiketaloudelliset suoritteet (AKEtieto)	147	105	116
Kustannusvastaavuus % yhteensä	107	100	101

21. Ajoneuvohallintokeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 11 856 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot perustuvat valtion maksuperustelain nojalla Ajoneuvohallintokeskuksen maksuista annettuun liikenne- ja viestintäministeriön asetukseen Ajoneuvohallintokeskuksen maksuista. Tuloihin sisältyy arvio muualla kuin ETA-valtioissa rekisteröityjen ajoneuvojen massa- ja mittapoikkeuslupien tuotoista 4 012 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 34 200 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena.

Määrärahan mitoituksessa on vähennyksenä otettu huomioon 60 000 euroa tuottavuustoimenpiteiden johdosta ja 60 000 euroa maksujen alennuksena.

Ajoneuvohallintokeskuksen palvelujen kokonaisuudistushankkeen (ns. PALKO-hanke) kokonaiskustannusarvio 36,3 milj. euroa. PALKO-menoja sisältyy investointeihin 3 808 000 euroa.

Ajoneuvoverotustehtävän määrärahatarve on 11 856 000 euroa, jolla rahoitetaan verotustehtävien hoidosta aiheutuvat menot.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	67 345	73 459	81 798
Bruttotulot	56 130	62 463	69 942
Nettomenot	11 216	10 996	11 856
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	9 104		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	7 361		

2007 talousarvio	11 856 000
2006 talousarvio	10 996 000
2005 tilinpäätös	9 472 000

24. Tiehallinto

Selvitysosa: Tiehallinto turvaa toimivat matka- ja kuljetusketjut ylläpitämällä ja kehittämällä tieverkon palvelutasoa, parantaa tieliikenteen turvallisuutta sekä vähentää ja ehkäisee ympäristöhaittoja. Tiehallinto vastaa valtion vastuulla olevista maanteistä osana liikennejärjestelmää. Maantieverkon pituus on 78 200 km ja sen arvo on 14,9 mrd. euroa.

Liikennepolitiikan tavoitteeksi on asetettu Suomen ja sen eri alueiden kilpailukyvyn edistäminen liikenteen infrastruktuuria ja palveluja kehittämällä. Tiehallinnon tehtävänä on tukea tienpidon toimenpitein tasapainoista aluekehitystä sekä pitää päätieverkon ohella huolta alemmanasteisen tieverkon riittävästä laajuudesta ja kunnosta.

Perustienpidossa asetetaan etusijalle tiestön jokapäiväinen liikennöitävyys, tieverkon kunnosta huolehtiminen ja liikenneturvallisuuden parantaminen. Perustienpidon määrärahasta toteutettavia pieniä, alueiden kilpailukykyä tukevia sekä työmatkaliikenteen sujuvuutta parantavia investointeja toteutetaan vain hyvin rajoitetusti. Kainuun maakunnassa tienpito perustuu maakunnan ja tiepiirin väliseen sopimukseen ja sitä koskeva rahoitus 19 983 000 euroa sisältäen arvonlisäveron on sisäasiainministeriön pääluokan momentilla 26.98.63 Kainuun kehittämisraha. Tiehallinnolle asetettavat tavoitteet kattavat myös Kainuun maakunnan tieverkon.

Nimettyjä käynnissä olevia tieverkon kehittämishankkeita toteutetaan vilkkaimmalla päätieverkolla ja kaupunkiseudulla. Uusina hankkeina ehdotetaan 131,0 milj. euron sopimusvaltuutta vt 6 Lappeenranta—Imatra toteuttamiseen, 86,3 milj. euron sopimusvaltuutta mt 101 (Kehä I) Turunväylä—Vallikallio toteuttamiseen, 75 milj. euron sopimusvaltuutta vt 4 Lusi—Vaajakoski toteuttamiseen, 48 milj. euron sopimusvaltuutta kt 51 Kirkkonummi—Kivenlahti toteuttamiseen, 59 milj. euron sopimusvaltuutta vt 14 Savonlinnan keskusta toteuttamiseen ja 58 milj. euron sopimusvaltuutta vt 4 Kemin kohta ja sillat toteuttamiseen.

Perustienpidon määräraha on 572,0 milj. euroa, jonka Tiehallinto kohdentaa sille asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Tiestön hoidon menoihin on varattu yhteensä 194,9 milj. euroa, jolla voidaan säilyttää nykyinen laatu ja palvelutaso. Päätiestöllä hoidon taso takaa hyvät ajo-olosuhteet,

seututeillä tyydyttävät ja yhdysteillä välttävät. Alimmassa hoitoluokassa on yli puolet tieverkosta.

Ylläpitoon ja korvausinvestointeihin on varattu 222,0 milj. euroa. Tällä rahoituksella teiden kunto siltoja lukuun ottamatta säilyy pääosin nykytasolla. Merkittävä osa teihin kuuluvista muista rakenteista ja laitteista on lähivuosina tulossa korjausikään ja aiheuttaa merkittävää lisärahoitustarvetta. Tavoitteena on pitemmällä aikavälillä päästä lähemmäksi tieverkon kunnon optimitilannetta, jossa tienpitäjän ja tienkäyttäjien kustannukset ovat minimissään.

Perustienpidon alueellisiin investointeihin on kohdennettu 15,6 milj. euroa. Perustienpidon investoinnit ovat pienehköjä alueellisia liikenneturvallisuusinvestointeja. Teemapaketteihin on kohdennettu 38,6 milj. euroa. Käynnissä oleviin teemapaketteihin sisältyy kohteita, jotka on priorisoitu yhtenäisin kriteerein. Satamien ja terminaalien tieyhteyksien kehittämisen teemapakeettiin sisältyy Vaalimaan rajanylityspaikan liikennejärjestelyjen rakentaminen. Uusina teemapaketteina aloitetaan joukkoliikenteen edistäminen pääkaupunkiseudun säteittäisillä pääväylillä sekä liikenteen hallinta -teema.

Liikenneturvallisuutta parannetaan valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaisesti. Tienpidon toimien lisäksi muun muassa laajennetaan automaattista nopeuden valvontaa 300 tiekilometrin osuudella. Vuoden 2007 lopussa valvontakameroin varustettuja teitä on yli 1 600 kilometriä.

Tiehallinto luopuu rakennettujen kiinteistöjen hallinnasta. Siirrettävistä noin 250 kiinteistöstä loput 100 kiinteistöä luovutetaan Senaatti-kiinteistölle vuosina 2007—2008.

Tiehallinto parantaa oman toiminnan tuottavuutta ja kehittää hankintamenettelykeinoin väylänpidon markkinoita siten, että maarakennusalan tuottavuus paranee, kilpailu markkinoilla toimii ja Tiehallinnon tuottavuus paranee.

Liikenne- ja viestintäministeriö asettaa alustavasti Tiehallinnolle vuodelle 2007 seuraavat pääluokkaperusteluja tukevat toiminnalliset tulostavoitteet, jotka on esitetty taulukossa vahvennettuna.

Tulostavoite/tunnusluku	2005 toteutuma	2006 ennuste	2007 ennuste/ **tavoite**	2011 ennuste
TUOTOKSET JA LAADUNHALLINTA				
Turvataan toimivat matka- ja kuljetusketjut				
Maanteiden pituus (km)	78 189	78 300	78 300	78 500
Päällystepituus (km)	50 633	50 655	50 655	50 800
Siltojen lkm	14 258	14 300	14 450	14 730
Kevyen liikenteen väylien pituus (km)	5 454	5 500	5 550	5 600
Liikennesuorite, tie- ja katuverkko (mrd. hlökm)	69,5	71	**72**	76
Sujuva ja turvallinen runkoverkko (%)	75	71	**69**	60
Päällyst. tiet kuntoluokissa huono ja erittäin huono (km)	3 970	3 500	**3 500**	3 500
Sillat kuntoluokissa huono ja erittäin huono (kpl)	1 086	950	**950**	950
Soratiet kuntoluokissa huono ja erittäin huono (km)	2 950	3 300	**3 300**	3 300
Huonojen ja erittäin huon. kevyen liik. väylien määrä (km)	250	250	**250**	250
Tienkäyttäjätyytyväisyys pääteiden tilaan	3,67	3,6	**3,7**	3,6
Tienkäyttäjätyytyväisyys muun tieverkon tilaan	3,05	2,7	**3,0**	3,0
Tienkäyttäjätyytyväisyys talvihoidon tasoon	3,39	3,4	**3,4**	3,4
Palvelun tuottajien tyytyväisyys (0—100)	59	62	**63**	66
Parannetaan liikenneturvallisuutta				
Henkilövahinko-onnettomuuksien vähenemätavoite	58	52	**49**	47
Vähenemä perustienpidon toimin	47	47	**44**	42
Vähenemä kehittämisinvestoinnein	11	5	**5**	5

Vähennetään ympäristöhaittoja				
Pohjavesiriskit (km)	127	120	**113**	92
TOIMINNALLINEN TEHOKKUUS				
Parannetaan tuottavuutta ja kokonaistaloudellisuutta				
Kunnossapidon yksikkömenot (euroa/km)	6 469	6 480	**6 540**	6 500
Hallintomenot (milj. euroa)	67	69,5	**69,3**	65,5
Työn tuottavuuden kasvu vuodessa (%)	3,6	3	**4**	3
Kokonaistuottavuuden kasvu keskim. vuodessa TTS-kaudella			**2**	
Palvelun tuottajien tyytyväisyys (0—100)	59	62	**63**	66
HENKISTEN VOIMAVAROJEN HALLINTA				
EFQM -arvioinnin tulos (0—1 000)	453	500	**500**	525
Työtyytyväisyys (1—5)	3,4	3,4	**3,4**	3,4
Henkilöstömäärä (htv)	932	910	**850**	774

Tienpidon tulot ja menot (milj. euroa)[1)]

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Perustienpito (21)	581,0	586,2	572,0
Tulot	19,8	13,7	7,4
— Maksullisen toiminnan tulot	2,9	2,4	2,4
— Muut tulot	16,9	11,3	5,0
Menot	600,8	599,9	579,4
— Hoito ja käyttö	187,9	190,0	194,9
— Liikenteen hallinta	11,5	13,5	14,0
— Ylläpito ja korvausinvestoinnit	233,4	220,0	222,0
— Alueelliset investoinnit[2)]	29,6	36,5	15,6
— Valtakunnalliset hankeohjelmat ja teemapaketit[3)]	34,4	38,8	38,6
— Suunnittelu	20,8	15,0	15,0
— Tutkimus- ja kehittämistoiminta	4,2	5,5	4,0
— Hallinto	76,7	78,4	73,1
— Maksullisen toiminnan menot	2,3	2,2	2,2
Kehittämisinvestoinnit (76, 78, 79)	142,8	107,7	149,8
— Tielain mukaiset maa-alueiden hankinnat ja korvaukset (76)	27,8	24,4	30,8
— Eräät tiehankkeet (78)	86,3	62,2	97,8
— Jälkirahoitus-, kokonaisrahoitus- ja elinkaari-rahoitushankkeet (79)	28,7	21,1	21,2
Luvun 31.24 nettomenot	**723,8**	**694,0**	**721,8**
Luvun 31.24 bruttomenot	**743,6**	**707,6**	**729,2**

[1)] Tiehallinnolla on käytettävissään myös sisäasiainministeriön pääluokan momentti 26.98.63 Kainuun kehittämisraha, jonka määrärahat käytetään Kainuun maakunnan tienpitoon. Vuosina 2005 ja 2006 määräraha on ollut 19 983 000 euroa.

[2)] Perustienpidon alueelliset investoinnit ovat pieniä, lähinnä liikenneturvallisuusinvestointeja, joista tiepiirit päättävät annettujen kehysten raameissa. Hankkeet toteutuvat maakuntien kehittämisstrategioita ja hankkeista sovitaan maakuntien toteuttamisohjelmien yhteydessä.

[3)] Vuonna 2007 toteutetaan seuraavia teemoja: satamien ja terminaalien tieyhteyksien parantaminen, pääteiden liikenneturvallisuus ja kasvavien alueiden kehityksen tukeminen.

21. Perustienpito (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 572 027 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää maanteiden perustienpidosta ja maanteiksi otettavien yksityisteiden kuntoonpanosta, maa-ainesalueiden hankinnoista, Tiehallinnon kiinteistönpidosta sekä muista tienpitäjän vastuulle kuuluvista tehtävistä aiheutuvien toimintamenojen maksamiseen. Momentin määrärahalla saa myös rahoittaa ns. lähialueyhteistyöhankkeita. Määrärahaa saa käyttää myös palvelussuhdeasuntojen liiketaloudellisin perustein määräytyvien vuokrien alentamiseen.

Selvitysosa: Määräraha on osittain alueiden kehittämislaissa tarkoitettua alueiden kehittämisen rahoitusta.

Määrärahan mitoituksessa on lisäyksenä otettu huomioon 2 058 000 euroa Iniön ja Hiittisten yhteysalusliikenteen muuttamisesta maantielaissa tarkoitetuksi lautta-alusliikenteeksi, mistä 1 628 000 euroa on siirtoa momentilta 31.60.64 ja 430 000 euroa yhteysalusmaksujen poistumisesta aiheutuvaa määrärahan lisäystä. Palvelutaso säilyy vuoden 2006 tasolla.

Lisäksi määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 166 900 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena.

Määrärahan mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon 1 800 000 euroa tuottavuustoimenpiteiden johdosta.

Määrärahaa on tarkoitus käyttää Vaalimaan rajanylityspaikan liikennejärjestelyjen rakentamiseen 3 milj. euroa vuonna 2007 ja 7,3 milj. euroa vuonna 2008. Hankkeen lähtökohtana on kahden aseman toimintamalli, jossa nykyinen asema ja siihen liittyvät ajoväylät jäävät henkilöliikenteen käyttöön ja tavaraliikenteelle rakennetaan uusi asemarakennus ja siihen liittyvät ajoväylät ja tarkastusalueet. Hankkeessa ovat mukana Tullilaitos, Rajavartiolaitos sekä Tiehallinto, joka rakennuttaa vt 7 parantamisena alueen liikennejärjestelyt.

Lähialueyhteistyöhankkeisiin käytetään enintään 500 000 euroa.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	600 944	599 943	579 427
Bruttotulot	19 861	13 700	7 400
Nettomenot	581 083	586 243	572 027
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	17 853		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	45 716		

2007 talousarvio	572 027 000
2006 lisätalousarvio	1 680 000
2006 talousarvio	586 243 000
2005 tilinpäätös	608 946 000

76. Tielain mukaiset maa-alueiden hankinnat ja korvaukset (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 30 820 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää maantielain (503/2005) mukaisten maa-alueiden ja korvausten lisäksi myös näihin liittyvien välttämättömien menojen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää myös kiinteistötoimitusmaksusta annetun lain (558/1995) mukaisten kiinteistötoimitusmaksujen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää tietä varten tarvittavien alueiden hankkimiseen ja korvaamiseen ennen tiesuunnitelman hyväksymistä.

2007 talousarvio	30 820 000
2006 talousarvio	24 446 000
2005 tilinpäätös	27 845 970

78. Eräät tiehankkeet (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 97 800 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää aikaisempina vuosina myönnetyistä sopimusvaltuuksista aiheutuvien menojen maksamiseen. Tiehallinto oikeutetaan solmimaan aikaisempina vuosina myönnettyjen valtuuksien mukaisia sopimuksia siltä osin kuin niitä valtuuksia ei ole käytetty.

Määrärahaa saa käyttää myös hankkeista vt 6 Lappeenranta—Imatra, mt 101 (Kehä I) Turunväylä—Vallikallio, vt 4 Lusi—Vaajakoski, kt 51 Kirkkonummi—Kivenlahti, vt 14 Savonlinnan keskusta ja vt 4 Kemin kohta ja sillat aiheutuviin menoihin. Tiehallinto oikeutetaan solmimaan sopimuksia hankkeen vt 6 Lappeenranta—Imatra toteuttamiseksi enintään 131,0 milj. euron määrästä, hankkeen mt 101 (Kehä I) Turunväylä—Vallikallio toteuttamiseksi enintään 86,3 milj. euron määrästä, hankkeen vt 4 Lusi—Vaajakoski toteuttamiseksi enintään 75,0 milj. euron määrästä, hankkeen kt 51 Kirkkonummi—Kivenlahti toteuttamiseksi enintään 48,0 milj. euron määrästä, hankkeen vt 14 Savonlinnan keskusta toteuttamiseksi enintään 59,0 milj. euron määrästä ja hankkeen vt 4 Kemin kohta ja sillat toteuttamiseksi enintään 58,0 milj. euron määrästä.

Selvitysosa:

Hanke-erittely

		Valmis liikenteelle	Sopimus-valtuus milj. €	Arvioitu käyttö milj. €	Määräraha v. 2007 milj. €	Rahoitustarve myöhemmin milj. €
Keskeneräiset tiehankkeet						
E 18	Lohja—Lohjanharju	2005	58,9	57,4	1,5	-
Vt 4	Lahti—Heinola	2005	41,0	40,6	0,4	-
Vt 13	Nuijamaan raja-aseman tieyhteys	2005	14,5	13,0	0,6	0,9
Mt 100	Hakamäentie, Helsinki	2009	100,0	15,4	33,0	51,6
Vt 3	Tampereen läntinen kehätie, 2. rakennusvaihe	2008	57,0	2,0	25,0	30,0
Vt 20	Hintta—Korvenkylä, Oulu	2008	25,7	-	-	25,7
Vt 2	Vihti—Pori	2009	45,0	5,0	20,0	20,0
Uudet tiehankkeet						
Vt 6	Lappeenranta—Imatra	2010	131,0	-	5,0	126,0
Mt 101	Kehä I, Turunväylä—Vallikallio	2010	86,3	-	3,0	83,3
Vt 4	Lusi—Vaajakoski	2011	75,0	-	4,3	70,7
Kt 51	Kirkkonummi—Kivenlahti	2009	48,0	-	2,0	46,0
Vt 14	Savonlinnan keskusta	2009	59,0	-	2,0	57,0
Vt 4	Kemin kohta ja sillat	2009	58,0	-	1,0	57,0
Tiehankkeet yhteensä			799,4	133,4	97,8	568,2

Hankkeista arvioidaan aiheutuvan valtiolle menoja vuonna 2008 noin 253,7 milj. euroa, vuonna 2009 noin 225,5 milj. euroa ja vuonna 2010 noin 87,0 milj. euroa ja vuonna 2011 noin 2 milj. euroa.

Uusien hankkeiden perusteluna esitetään seuraavaa: *Vt 6 Lappeenranta—Imatra.* Valtatie 6 on Suomen tärkeimpiä pääväyliä ja itäliikenteen kansainvälisenä yhteytenä merkittävä. Alueella on maan tärkein puuteollisuuden keskittymä. Valtatie 6 toimii alueen kuljetusten sekä kaupunkiseutujen välisten työ- ja asiointimatkojen pääväylänä. Pääosin 2-kaistaisen valtatien liikennemäärä on noin 10 000—13 000 ajoneuvoa/vrk. Raskaan liikenteen osuus on 13,5 %. Vuosittain tieosuudella tapahtuu noin 11 henkilövahinkoon johtavaa on-

nettomuutta, joissa kuolee keskimäärin 2,5 ihmistä.

Hanke käsittää nykyisen valtatien parantamisen nelikaistaiseksi noin 44 km matkalle, 15 uutta tai nykyisiä paranneltavia eritasoliittymiä, kevyen liikenteen ja joukkoliikenteen tiejärjestelyjen parannustoimia sekä meluntorjuntatoimenpiteitä noin 20 km ja pohjaveden suojauksia noin 13 km matkalle. Hankkeen hyöty-kustannussuhde (H/K) on 1,6.

Mt 101 Kehä I Turunväylä—Vallikallio. Kehä I on pääkaupunkiseudun merkittävin kehämäinen yhteys ja samalla Suomen vilkkaimmin liikennöity tie. Leppävaaran kohdalla kulkee 65 000 ajoneuvoa/vrk ja kehää risteävällä Turunväylällä (vt 1) 63 000 ajoneuvoa/vrk. Leppävaara on merkittävä joukkoliikenteen solmukohta. Kehä I:llä Turunväylän pohjoispuolella liikenne ruuhkautuu arkisin usean tunnin ajaksi aamu- ja iltapäivisin valo-ohjattujen liittymien takia. Turun moottoritien sekä kaikkien kehän valo-ohjattujen liittymien liikenneturvallisuus on huono. Vuosittain tapahtuu noin neljä henkilövahinkoon johtavaa onnettomuutta. Suuresta liikenteestä aiheutuu merkittävä meluhaitta tiheään rakennetulla alueella.

Hanke käsittää Kehä I:n parantamisen ja kolmansien kaistojen lisäämisen Turunväylältä Helsingin kaupungin rajalle noin 3,3 km matkalta sekä Turunväylän parantamisen ja kolmansien kaistojen lisäämisen Kauniaisten liittymän ja Helsingin rajan välillä noin 4 km matkalta, Kehä I:n tunneloinnin 500 metrin matkalle Turuntien pohjoispuolella, kevyen liikenteen ja joukkoliikenteen tiejärjestelyjen parannustoimia sekä meluntorjuntatoimenpiteitä. Hankkeen hyöty-kustannussuhde (H/K) on 5,7. Espoon kaupunki osallistuu hankkeen rahoitukseen 33,7 milj. eurolla (ilman alv), mikä on 39 % kustannuksista (ilman alv). Vastaavat tuloarviot tuloutetaan momentille 12.31.99.

Vt 4 Lusi—Vaajakoski. Tiejakson pituus on noin 110 km. Keskimääräinen vuorokausiliikenne osuudella on 4 800—6 800 ajoneuvoa/vrk. Kesäkaudella liikenne on vilkkaimmillaan yli 9 000 ajoneuvoa/vrk. Liikenteen ennustetaan kasvavan noin 45 % vuoteen 2030 mennessä. Tie on kaksikaistainen moniongelmainen valtatiejakso. Tiejaksolla tapahtui vuosina 2000—2005 noin 20 henkilövahinko-onnettomuutta/vuosi, joissa kuoli 2—3 ja loukkaantui noin 25 henkilöä vuosittain.

Hankkeella parannetaan kapea, mäkinen ja mutkainen valtatie Heinolan pohjoispuolelta Jyväskylään. Hankkeen hyöty-kustannussuhde (H/K) on 1,7.

Kt 51 Kirkkonummi—Kivenlahti. Kantatie 51 on pääväylä Helsingistä länteen Karjaalle ja edelleen valtatien 25 kautta Hankoon. Kirkkonummen ja Kivenlahden välillä se on pääkaupunkiseudun vilkkaimmin liikennöity kaksikaistainen tieyhteys. Kirkkonummella kantatie on kunnan alueen tärkein päätie. Helsingissä ja Espoossa kantatie on moottoritie (Länsiväylä), mutta Kirkkonummen puolella pääosin levein pientarein varustettu yksiajoratainen sekaliikennetie. Kirkkonummen ja Kivenlahden välillä kantatien liikennemäärä on Kehä III:n länsipuolella yli 20 000 ajoneuvoa/vrk ja itäpuolella noin 12 000—15 000 ajoneuvoa/vrk. Liikenne ruuhkautuu arkisin usean tunnin ajaksi aamu- ja iltapäivisin ja liittymistä on erittäin vaikea päästä tielle. Maankäyttö pahentaa tilannetta edelleen. Vuosittain tapahtuu noin 5,5 henkilövahinko-onnettomuutta, joissa kuolee keskimäärin 0,4 ihmistä.

Hanke käsittää kantatie 51:n parantamisen moottoritieksi noin 10 kilometrin matkalta, uusia tai nykyisiä parantavia eritasoliittymiä sekä melusuojauksia noin 3 km. Hankkeen hyöty-kustannussuhde (H/K) on 3,8.

Vt 14 Savonlinnan keskusta. Parannettava osuus Savonlinnan keskustan kohdalla välillä Laitaatsalmi—Miekkoniemi on 5,6 km pitkä. Pääväylien liikennemäärät ovat 12 500—23 000 ajoneuvoa/vrk. Vuodelle 2020 ennustetut liikennemäärät ovat 23 000—31 000 ajoneuvoa/vrk. Liikenneturvallisuus on erittäin huono. Osuudella tapahtuu keskimäärin 15 henkilövahinko-onnettomuutta vuodessa, josta pääosassa (2/3) kevyt liikenne on mukana. Liikennekuolemien tiheys on 5-kertainen ja henkilövahinko-onnettomuuksien tiheys 10-kertainen maan vilkkaiden pääteiden keskiarvoon verrattuna. Hanke sisältää tie-, rata- ja vesiväy-

läjärjestelyjä. Hankkeen tiejärjestelyjen hyöty-kustannussuhde (H/K) on 4,5.

Vt 14 Kemin kohta ja sillat. Valtatie 4 on Pohjois-Suomen tärkein tieyhteys, joka välittää suurimman osan Lappiin ja Pohjois-Ruotsiin sekä Norjaan suuntautuvasta liikenteestä. Valtatie 4 kuuluu yleiseurooppalaiseen TEN-tieverkkoon. Kemin kohdalla valtatie 4 toimii myös tärkeänä Kemi—Tornio -kaupunkiseudun liikenteen välittäjänä ja pääväylänä. Liikennemäärä valtatie 4:llä on 6 700—11 400 ajoneuvoa/vrk. Nykyisellä moottoriliikennetiellä on merkittäviä sujuvuus- ja turvallisuusongelmia. Vuosittain tapahtuu noin 2,5 henkilövahinko-onnettomuutta.

Hanke käsittää valtatie 4:n parantamisen moottoritieksi välillä Kemijoki—Kemin ohikulku—Marostenmäki yhteensä 18 km matkalta, sisältäen Isohaaran ja Vähähaaran sillat, uusia tai nykyisiä paranneltavia eritasoliittymiä, uuden sisääntuloyhteyden Kemin keskustaan sekä melusuojauksia noin 10 km. Hankkeen hyöty-kustannussuhde (H/K) on 2,2.

Vt 5 Lusi—Mikkeli perusparannukseen valmistaudutaan siten, että hanke on toteuttamiskelpoinen vuodesta 2008.

2007 talousarvio	97 800 000
2006 lisätalousarvio	2 889 000
2006 talousarvio	62 200 000
2005 tilinpäätös	86 340 318

79. Jälkirahoitus-, kokonaisrahoitus- ja elinkaarirahoitushankkeet (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 21 200 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää aikaisempina vuosina myönnetyistä sopimusvaltuuksista aiheutuvien menojen maksamiseen. Tiehallinto oikeutetaan solmimaan aikaisempina vuosina myönnettyjen valtuuksien mukaisia sopimuksia siltä osin kuin niitä valtuuksia ei ole käytetty. Määrärahasta saa maksaa palkkausmenoja enintään yhden henkilötyövuoden verran.

Selvitysosa:

Hanke-erittely

TIEHANKKEET	Valmis liikenteelle	Sopimus-valtuus milj. €	Budjetoitu määrärahaa aiemmin milj. €	Määräraha v. 2007 milj. €	Rahoitustarve myöhemmin milj. €
Jälkirahoitushanke					
Vt 4 Järvenpää—Lahti	1999	252,3	122,7	20,6	109,0
Elinkaarirahoitushanke					
E 18 Muurla—Lohja	2009	700,0	5,0	0,6	694,4
Yhteensä		952,3	127,7	21,2	803,4

Hankkeista arvioidaan aiheutuvan valtiolle menoja vuonna 2008 noin 24,0 milj. euroa, vuonna 2009 noin 56,8 milj. euroa, vuonna 2010 noin 61,6 milj. euroa sekä myöhempinä vuosina noin 661,0 milj. euroa.

2007 talousarvio	21 200 000
2006 talousarvio	21 100 000
2005 tilinpäätös	21 912 000

25. Tienpidon valtionavut

50. Valtionapu yksityisten teiden kunnossapitoon ja parantamiseen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 12 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää yksityisistä teistä annetun lain (358/1962) ja asetuksen (1267/2000) mukaisten valtionapujen maksamiseen,

yksityisten teiden kunnossapitoon ja parantamiseen. Määrärahaa saa käyttää myös yksityisteiden tieisännöitsijöiden kouluttamiseen ja tiekuntien opastamiseen.

Selvitysosa: Määrärahaa on tarkoitus käyttää haja-asutusalueiden teiden kunnossapidon ja parantamisen tukemiseen. Määrärahaa käytetään tasa-arvoisen liikkumisen turvaamiseen ja pysyvän asutuksen sekä perustuotantotoiminnan tarvitsemien teiden avustamiseen niiden merkityksen suhteessa. Tieisännöitsijöiden koulutus ja tiekuntien opastamisen kolmevuotista kokeiluhanketta jatketaan vuodella vuoteen 2007.

Valtionapuun oikeutettuja teitä on noin 60 000 km, avustettavia kohteita on vuosittain noin 880 ja keskimääräinen avustus on 15 673 euroa. Tuen enimmäisosuus voi olla 75 % todellisista hyväksytyistä kustannuksista. Määräraha on mahdollistanut noin 60 prosentin mukaisen tuen kuntien tuen ollessa kyseisiin kohteisiin noin 20 %. Valtion tuki kohdistuu ensisijassa teiden parantamiseen sekä lauttoihin.

2007 talousarvio	12 000 000
2006 talousarvio	14 000 000
2005 tilinpäätös	13 900 000

26. Tieliikelaitos

1. Palvelu- ja muut toimintatavoitteet

Tieliikelaitoksen tavoitteena on huolehtia toimialaansa kuuluvien palveluiden tarkoituksenmukaisesta tarjoamisesta ja niiden kehittämisestä liiketoiminnan edellytysten mukaisesti.

Tieliikelaitoksen tavoitteena on varmistaa tasapuolinen, koko maan kattavan palvelutarjonta maanteiden kunnossapidossa ja lauttaliikenteen hoidossa.

Tieliikelaitos kehittää tuotteita ja palveluita, jotka parantavat elinympäristön tilaa ja ovat ympäristöystävällisiä.

2. Investointien enimmäismäärä ja tärkeimmät kohteet

Tieliikelaitoksen investoinneista saa aiheutua menoja vuonna 2007 enintään 50 milj. euroa. Lisäksi Tieliikelaitos saa tehdä vuonna 2007 investointeja koskevia sitoumuksia, joista saa aiheutua menoja seuraavina vuosina enintään 30 milj. euroa.

3. Lainanotto

Tieliikelaitos oikeutetaan ottamaan valtion liikelaitoksista annetun lain 5 §:n 1 momentissa tarkoitettua lainaa enintään 50 milj. euroa.

4. Takaukset tytäryhtiöiden vastuista

Tieliikelaitos saa myöntää takauksia samaan liikelaitoskonserniin kuuluvien osakeyhtiömuotoisten tytäryritysten lainojen ja vastuiden vakuudeksi enintään 20 milj. euron arvosta.

Selvitysosa: Eduskunnan hyväksyttäväksi esitetyt palvelu- ja muut toimintatavoitteet huomioon ottaen liikenne- ja viestintäministeriö on alustavasti asettanut Tieliikelaitoksen tulostavoitteeksi 16,5 milj. euroa. Voitontuloutustavoite on 50 % voitosta, vähintään kuitenkin 4,6 milj. euroa.

Tulostavoitteen asettamisessa on otettu huomioon tienpidon kokonaan avoin kilpailutilanne. Liikevaihdon ennakoidaan kasvavan 29 milj. euroa edellisen vuoden suunnitelmaan verrattuna. Liikevaihdon kasvu on suunniteltu saatavan uusista palveluista ja Tiehallinnon ulkopuolisista asiakkaista.

Investointeihin on alustavan investointisuunnitelman mukaan tarkoitus käyttää korkeintaan 50 milj. euroa, joka varaudutaan rahoittamaan kokonaisuudessaan eduskunnalle esitettävin lainavaltuuksien perusteella rahalaitoksilta otettavilla lainoilla. Investoinneista noin 25 milj. euroa on tarkoitus käyttää tuotantokapasiteetin säilyttämisen laadullisesti ja määrällisesti riittävällä tasolla.

Tunnuslukutaulukko

	2005 toteutuma	2006 ennakoitu	2007 arvio
Liikevaihto, milj. €	495,2	511,3	540,0
— muutos, %	-1,1	3,3	5,6
Käyttökate, %	3,5	5,9	7,3
Liikevoitto, milj. €	7,2	15,1	18,0
Tilikauden tulos, milj. €	6,1	14,0	16,5
— liikevaihdosta, %	1,2	2,7	3,1
— peruspääomasta, %	35,2	80,8	95,3
Tuloutus valtion talousarvioon, milj. €	6,8	4,6	7,0
Sijoitetun pääoman tuotto, %	5,6	9,2	11,2
Investoinnit liikevaihdosta, %	4,6	5,4	3,7
Omavaraisuusaste, %	41,6	46,9	49,0
Taseen loppusumma, milj. €	224,7	241,6	251,1
Henkilöstö keskimäärin (htv)	2 674	2 800	2 800

Liikelaitosta koskevat tulomomentit (milj. euroa)

	2005 toteutuma	2006 ennakoitu	2007 arvio
Tuloutus tulomomenteille			
12.28.99 Takausmaksut	-	-	0,1
13.01.04 Korot	2,0	2,0	1,9
13.05.01 Voiton tuloutus (ed. vuoden)	6,8	4,6	7,0
15.01.02 Lainat	3,4	3,4	3,4
Yhteensä	12,2	10,0	12,4

30. Merenkulkulaitos

Selvitysosa: Merenkulkulaitos vastaa kauppamerenkulun ja muun vesiliikenteen toimintaedellytysten ylläpidosta ja kehittämisestä taloudellisesti, turvallisesti ja ympäristöä säästäen. Sen toiminnassa painottuvat viranomaisen ja palvelujen tilaajan tehtävät. Merenkulkulaitos vastaa valtion vastuulla olevien vesiväylien hoidosta ja kehittämisestä, merikartoituksesta sekä jäänmurtoon, väyläaluspalveluihin ja saariston yhteysalusliikenteeseen kuuluvista viranomais- ja tilaajatehtävistä sekä alusturvallisuuteen ja luotsaukseen liittyvistä viranomaistehtävistä.

Merenkulkulaitos turvaa toimivat matka- ja kuljetusketjut ylläpitämällä ja kehittämällä vesiväylien palvelutasoa siihen liittyvine toimintoineen, parantaa merenkulun turvallisuutta sekä vähentää ja ehkäisee ympäristöhaittoja.

Näiden tavoitteiden edistämiseksi liikenne- ja viestintäministeriö asettaa alustavasti Merenkulkulaitokselle vuodelle 2007 seuraavat pääluokkaperusteluja tukevat toiminnalliset tulostavoitteet, jotka on esitetty taulukossa vahvennettuna.

Tulostavoite/tunnusluku	2005 toteutuma	2006 ennuste	2007 ennuste/ **tulostavoite**	2011 ennuste
TUOTOKSET JA LAADUNHALLINTA				
Turvataan toimivat matka- ja kuljetusketjut				
Kauppamerenkulun väyläkilometrit	4 009	4 009	4 009	4 040
Muun vesiliikenteen väyläkilometrit	12 183	12 183	12 183	12 183
Talvisatamien määrä	23	23	23	23
Kauppamerenkulun huonokuntoisten väylien määrä (km)	629	600	**625**	725
Navi-kriteerit täyttävien väylien osuus, %				
— kauppamerenkulun väylät	70	78	**85**	100
— muu vesiliikenne	24	28	**32**	56
Jäänmurtajien toimintapäivät	517	749	650	650
Jäänmurtopalvelujen odotusaika, enint. tuntia	2,7	4	**4**	4
Ilman odotusta läpipäässeiden alusten osuus, %	95	90—95	**90—95**	90—95
Alusliikennepalvelujen kattavuus (meriliikennetilannekuva)				
— kauppamerenkulun väylillä, %	93	95	**95**	80
Parannetaan liikenneturvallisuutta ja vähennetään ympäristöhaittoja				
HELCOM-mittausten toteutusaste, %	26,5	40	**47**	75
Suomen sijoittuminen 5:n parhaimman maan joukkoon		5	**5**	5
Paris MOU-jäsenvaltioiden satamavaltiotarkastusten yhteydessä vähiten pysäytettyjen alusten listalla				
Suomen aluevesillä ja suomalaisille aluksille tapahtuneet onnettomuudet, enintään (neljän vuoden keskiarvo)	42	44	**43**	41
Kuolemaan johtaneet vahingot (MKL:n valvonnassa olevassa) vesiliikenteessä	0	0	**0**	0
TOIMINNALLINEN TEHOKKUUS				
Parannetaan tuottavuutta ja kokonaistaloudellisuutta				
Työn tuottavuuden kasvu vuodessa (%)			**2**	
Kokonaistuottavuuden kasvu keskim. vuodessa TTS-kaudella			**2**	
HENKISTEN VOIMAVAROJEN HALLINTA				
Henkilötyövuodet	774	770	740	690
Tutkimus- ja kehitystoiminnan osuus toimintamenoista, %	0,6	1,0	0,3	0

Merenkulkulaitoksen tuotot ja kustannukset tehtävittäin vuonna 2007

	Tuotot 1 000 €	Toiminta-kustannukset 1 000 €	Poistot [1] 1 000 €	Laskennalliset korot[1] 1 000 €	Kustannukset yhteensä 1 000 €	Ylijäämä/Alijäämä 1 000 €	Kustannusvastaavuus %
Rannikon kauppamerenkulun väylät							
Väylämaksulla katettavat tehtävät yhteensä	76 056	58 307	9 293	2 873	70 473	5 583	108
— väylänpito, VTS		25 442	9 293	2 872	37 607		
— jäänmurto		32 865		1	32 866		
Muut väylät	1 550	24 388	6 145	1 838	32 371	-30 821	5
Liiketaloudellisin perustein hinnoitellut palvelut	1 822	1 636	116	70	1 822	0	100
Muut	2 477	15 721	872	234	16 827	-14 350	15
Yhteensä	81 905	100 052	16 426	5 015	121 493	-39 588	67

[1] Poistot laskettu kirjanpidon arvoista. Käytetty korkokanta 2 %.

Väylämaksulain mukaisen toiminnan tehtävien kehitys ja väylämaksutulot (11.19.06)

	2005	2006	Muutos-%	2007	Muutos-%
Väylämaksuilla katettava toiminta					
Ulkomaan tavaraliikenne rannikolla, milj. tonnia	87,5	89,0	1,7	90,8	2,0
Matkustajaliikenne, milj. matkustajaa	16,6	16,6	0,0	16,6	0,0
Väylämaksut, milj. euroa	73,8	74,4	0,8	75,2	1,1

Merenkulkulaitoksen toimintakustannukset muodostuvat pääosin palveluostoista, henkilöstökustannuksista ja muista lyhytvaikutteisista juoksevista kustannuksista. Poistot ja laskennalliset korot muodostuvat Merenkulkulaitoksen käyttöomaisuudesta, lähinnä väylistä. Tuotot ovat tuloja lähinnä valtion maksuperustelain mukaisesti asetuksella määritellyistä maksullisista palveluista. Väylämaksulain mukaisten tehtävien kustannusvastaavuus on 108 %, kun tuloissa otetaan huomioon myös momentilla 11.19.06 arvioidut väylämaksutulot. Edelleenkin maksun tarkoituksena on kattaa kauppamerenkulun väylien rakentamisesta, hoidosta ja ylläpidosta sekä alusliikennepalvelusta ja jäänmurtajien avustustoiminnasta aiheutuvat kustannukset. Liikenne- ja viestintäministeriö ryhtyy toimenpiteisiin väylämaksun keskimääräisen kustannusvastaavuuden alentamiseksi vastaamaan väylämaksulain tavoitteita.

Merenkulkulaitoksen menot ja tulot (milj. euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Toimintamenot (21)	17,3	94,7	94,1
Tulot	81,6	6,4	6,0
Menot	98,9	101,1	100,1
Väylänpito	26,4	28,1	28,0
Talvimerenkulun avustaminen	31,8	30,1	31,1

Alusliikenteen ohjauspalvelut (VTS; Gofrep, hätäradio)	6,9	7,7	7,7
Merikartoitus[1)]	10,7	12,0	11,3
Meriturvallisuus	6,4	6,2	6,4
Hallinto	8,4	8,8	8,6
Muut tehtävät	3,3	3,7	2,9
T&K-menot	0,7	0,7	0,3
Ylläpito- ja korvausinvestoinnit	4,3	3,8	3,8
Kehittämisinvestoinnit (76, 77, 78)	1,12	8,55	14,05
— Maa- ja vesialueiden hankinta (76)	0,02	0,05	0,05
— Väyläverkon kehittäminen (77)	-	-	-
— Eräät vesiväylähankkeet (78)	0,1	8,5	14,0
— Saimaan kanavan vuokra-alueen tie (79)	1,0	-	-
Luvun 31.30 nettomenot	**18,5**	**103,3**	**108,2**
Luvun 31.30 bruttomenot	**100,0**	**109,7**	**114,2**

[1)] Myös väylänpitoa palveleva toiminta.

21. Merenkulkulaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 94 060 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös EU:n TEN-hankkeiden tutkimus- ja selvitysmenoihin sekä rakennusten, rakenteiden ja kiinteistöjen perusparannuksesta ja uudisrakentamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen silloin, kun hankkeen hankintameno tai kustannusarvio on alle 1 000 000 euroa.

Selvitysosa: Toiminnan tuloja ovat maksullisen palvelutoiminnan tulot, karttatuotannon tulot, merenkulun tarkastustoiminnan tulot, väylien maksullisen palvelutoiminnan tulot ja väyläverkon kiinteistöjen vuokratulot. Momentilta maksetaan myös Saimaan kanavan hoitokunnan menot ja momentille tuloutetaan kanavan lupamaksut.

Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 113 000 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena ja 65 000 euroa uuteen palkkausjärjestelmään siirtymisen johdosta sekä vähennyksenä huomioon 870 000 euroa tuottavuustoimenpiteiden johdosta.

Rannikon jäänmurtotoiminnan menot on mitoitettu 650 toimintapäivän mukaisesti eli nk. leudon talven mukaan, jolloin jääpeitettä on Perämerellä sekä rannikkoseuduilla.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	98 959	101 130	100 052
Bruttotulot[1)]	81 575	6 456	5 992
Nettomenot	17 384	94 674	94 060
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	3 401		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	3 583		

[1)] Väylämaksutulot olivat nettobudjetoituja toimintamenomomentille vuoteen 2005 saakka.

2007 talousarvio	94 060 000
2006 lisätalousarvio	1 100 000
2006 talousarvio	94 674 000
2005 tilinpäätös	17 566 000

76. Maa- ja vesialueiden hankinta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 50 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää väylien ja muiden maa- ja vesirakennuskohteiden rakentamista varten tarpeellisten maa- ja vesialueiden hankintamenojen sekä vesilain (246/1961) mukaisten korvausten maksamiseen.

2007 talousarvio	50 000
2006 talousarvio	50 000
2005 tilinpäätös	19 127

77. Väyläverkon kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille ei myönnetä määrärahaa.

Merenkulkulaitos oikeutetaan solmimaan aikaisempina vuosina myönnettyjen Naantalin väylän 6,5 milj. euron ja Loviisan väylän 3,3 milj. euron sopimusvaltuuksien mukaisia sopimuksia siltä osin kuin sopimusvaltuuksia ei ole käytetty.

2007 talousarvio	—
2006 lisätalousarvio	868 000
2006 talousarvio	—
2005 tilinpäätös	—

78. Eräät vesiväylähankkeet (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 14 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää aikaisempina vuosina myönnetyistä sopimusvaltuuksista aiheutuvien menojen maksamiseen. Merenkulkulaitos oikeutetaan solmimaan aikaisempina vuosina myönnettyjen valtuuksien mukaisia sopimuksia siltä osin kuin näitä valtuuksia ei ole käytetty asianomaisena myöntämisvuonna.

Määrärahaa saa käyttää myös Haminan meriväylän parantamisesta aiheutuviin menoihin. Merenkulkulaitos oikeutetaan solmimaan sopimus Haminan meriväylän parantamiseksi enintään 9,8 milj. euron kokonaiskustannusten määrästä ja sisältäen arvonlisäveron. Hankkeen toteuttamiseksi Haminan kaupungin kanssa saadaan tehdä sopimus, jonka mukaan Hamina vastaa valtiolle kuuluvan väyläosan syventämisen kustannuksista arvonlisäveroineen, jotka suoritetaan kaupungille korottomana takaisin hankkeen valmistuttua.

Selvitysosa: Uuden hankkeen perusteluna esitetään seuraavaa:

Haminan meriväylää parannetaan sataman tuloväylän osalta siten, että väylää oikaistaan Saukon kohdalta, jolloin kuljetusmatka lyhenee 5 kilometrillä ja väylää syvennetään 10 metristä 12 metriin. Tämä mahdollistaa suuremman aluskoon ja tehokkaammat kuljetukset. Hankkeen hyöty-kustannussuhde (H/K) on noin 3. Merenkulkulaitos solmii sopimuksen Haminan kaupungin kanssa, jonka mukaan kaupunki rahoittaa Merenkulkulaitoksen arvonlisäverolliset kustannukset korottomalla lainalla, jonka valtio maksaa takaisin kaupungille vuonna 2010. Hankkeen kustannukset ovat 9,8 milj. euroa (sis. alv), josta aiheutuu valtion lopulliseksi kustannukseksi 6,8 milj. euroa kaupungin ostaessa väylän parantamisesta syntynyttä maa-ainesta noin 3 milj. eurolla. Tulo tuloutetaan momentille 12.31.30 Merenkulkulaitoksen tulot vuonna 2010.

Hanke-erittely

	Valmis	Sopimus-valtuus milj. €	Arvioitu käyttö milj. €	Määräraha v. 2007 milj. €	Rahoitustarve myöhemmin milj. €
Keskeneräiset väylähankkeet					
Tornion väylä	2007	11,0	7,0	4,0	-
Raahen väylä	2008	30,0	2,0	10,0	18,0

Uudet väylähankkeet					
Haminan meriväylä	2010	9,8	-	-	9,8
Väylähankkeet yhteensä		50,8	9,0	14,0	27,8

Hankkeista arvioidaan aiheutuvan valtiolle menoja vuonna 2008 noin 18,0 milj. euroa sekä vuonna 2010 noin 9,8 milj. euroa.

2007 talousarvio	14 000 000
2006 talousarvio	8 500 000
2005 tilinpäätös	98 713

32. Merenkulun ja muun vesiliikenteen edistäminen

41. Ulkomaanliikenteen kauppa-alusluetteloon merkittyjen lastialusten ja kolmansien maiden välillä liikennöivien matkustaja-alusten kilpailuedellytysten turvaaminen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 40 985 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää ulkomaanliikenteen kauppa-alusluettelosta annetun lain (1707/1991) mukaisen tuen maksamiseen ulkomaanliikenteen kauppa-alusluetteloon merkityille lastialuksille ja kolmansien maiden välillä liikennöiville matkustaja-aluksille.

Selvitysosa: Aluksille maksettava tuki vastaa verovelvollisen merenkulkijan kauppa-alusluetteloon merkityltä edellä tarkoitetulta alukselta saamasta merityötulosta toimitettujen ennakonpidätysten, lähdeveron ja maksettujen työnantajan sosiaaliturvamaksujen määrää sekä merimieseläkevakuutus-, työttömyysvakuutus-, tapaturmavakuutus- ja ryhmähenkivakuutusmaksujen samoin kuin vapaa-ajan ryhmähenkivakuutuksen ja vapaa-ajan lisävakuutuksen työnantajaosuuden määrää. Ulkomaanliikenteen kauppa-alusluettelosta annettua lakia on muutettu (544/2005) siten, että tukea voidaan myöntää 1.7.2005 lähtien aiheutuneista kustannuksista maksettavaan tukeen myös sellaiselle varustamotoimintaa harjoittavalle Suomeen rekisteröidylle työnantajalle, joka ei ole aluksen omistaja. Lisäksi lain ja tuen piiriin määritellään Saimaan kanavan kautta tapahtuva pääasiallinen meriliikenne. Lain voimaantulo edellyttää vielä Euroopan komission hyväksymisen.

Ulkomaanliikenteen kauppa-alusluetteloon lastialustuen piiriin merkittyjen 100 aluksen bruttovetoisuus oli vuoden 2005 lopussa 978 107 tonnia eli 62,0 % varsinaisesta kauppalaivastotonnistosta maksetun tuen ollessa 39,2 milj. euroa. Tuen suuruus oli keskimäärin alusta kohden 392 917 euroa ja osuus tuen kohteena olevasta verotettavasta merityötulosta oli 41,3 %. Lainmuutos on tuonut tuen piiriin vuonna 2006 kaksi lastialusta, joiden omistaja on ulkomaalainen, mutta laivaväen varustamotyönantaja on suomalainen. Vuonna 2007 lastialusten määrän arvioidaan säilyvän vuoden 2005 tasolla. Tuen suuruuden arvioidaan vuonna 2007 olevan keskimäärin 409 850 euroa alusta kohden. Kolmivuotisen tulosopimuksen mukainen merenkulkijoiden palkankorotus (noin 2 %) 1.6.2006 lukien ja lakisääteisten vakuutusmaksujen nousu nostavat tuen osuuden verotettavasta merityötulosta noin 43 prosenttiin.

2007 talousarvio	40 985 000
2006 talousarvio	40 985 000
2005 tilinpäätös	39 291 747

42. Ulkomaanliikenteen matkustaja-alusten ja -autolauttojen kilpailuedellytysten turvaaminen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 21 483 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää ulkomaanliikenteen kauppa-alusluettelosta annetun lain (1707/1991) mukaisen tuen maksamiseen ulkomaanliikenteen kauppa-alusluetteloon merkityille

säännöllisesti suomalaisesta satamasta liikennöiville matkustaja-aluksille ja matkustaja-autolautoille.

Selvitysosa: Ulkomaanliikenteen kauppa-alusluettelosta annettua lakia muutettiin vuonna 2004 (542/2004) ja samalla säädettiin laki eräiltä matkustaja-aluksilta saadusta merityötulosta toimitetun ennakonpidätyksen väliaikaisesta maksuvapautuksesta (625/2004). Matkustaja-alusten tukijärjestelmää uudistettiin siten, että ennakonpidätyksiin kohdistuva 97 prosentin suora tuki palkkakustannusten alentamiseksi muuttui nk. epäsuoraksi tueksi, jonka mukaisesti suomalainen varustamotyönantaja saa pitää työntekijöiden merityötulosta toimitettuja ennakonpidätyksiä vastaavan määrän. Tämän momentin määrärahalla kompensoidaan työnantajan sosiaaliturva- ja merimieseläkevakuutusmaksuja sekä eräitä muita vastaavia vakuutusmaksuja. Tuki on laskennallinen ja se määräytyy siten, että se on korkeintaan 97 prosenttia yleisesti verovelvollisen merenkulkijan kauppa-alusluetteloon merkityltä ulkomaanliikenteessä toimivalta matkustaja-alukselta saamasta merityötulosta toimitetusta ennakonpidätyksestä kuitenkin enintään aiheutuneiden edellä mainittujen menojen määrä. Lakia sovelletaan vuosina 2005—2009. Ulkomaanliikenteen kauppa-alusluettelosta annettua lakia on muutettu (544/2005) siten, että tukea voidaan myöntää 1.7.2005 lähtien aiheutuneista kustannuksista maksettavaan tukeen myös sellaiselle varustamotoimintaa harjoittavalle Suomeen rekisteröidylle työnantajalle, joka ei ole aluksen omistaja.

Tuen piiriin kuuluvia aluksia ennakoidaan olevan vuonna 2007 noin 13. Suoran tuen suuruuden arvioidaan olevan keskimäärin alusta kohden 1 652 538 euroa ja osuuden verotettavasta merityötulosta pienentyvän noin 16,3 prosenttiin veroalennusten vuoksi.

2007 talousarvio	21 483 000
2006 talousarvio	21 483 000
2005 tilinpäätös	21 700 216

50. Lästimaksuista suoritettavat avustukset (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 953 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää lästimaksuista annetun lain (189/1936) mukaisten avustusten maksamiseen ammatissaan toimivien merimiesten hyväksi tapahtuvaan huoltotoimintaan ja meripelastustoiminnan edistämiseen. Avustukset myönnetään Merenkulkulaitoksen määrittelemistä toiminnoista aiheutuviin menoihin.

Selvitysosa: Vastaava tulo on merkitty momentille 11.19.02. Lästimaksuina jaettavat varat jaetaan kokonaisuudessaan edellisen vuoden kerättyjen lästimaksujen toteuman perusteella.

2007 talousarvio	953 000
2006 talousarvio	953 000
2005 tilinpäätös	857 660

51. Luotsauksen hintatuki (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 4 200 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Luotsausliikelaitokselle Saimaan alueen luotsaukseen Luotsausliikelaitoksesta annetun lain 4 §:n mukaisen hintatuen maksamiseen.

Selvitysosa: Saimaan luotsausmaksutaso on tarkoitus pitää edelleen noin 74 % alempana kuin yleinen luotsausmaksu, minkä johdosta Luotsausliikelaitokselle on tarkoitus maksaa liiketaloudellisesti kannattamattomaan toimintaan hintatukea. Hintatuen johdosta Saimaan liikenne maksaa luotsausmaksuja suhteessa kuljetettavaan määrään nähden yhtä paljon kuin meriliikenne. Luotsausmatkat ovat Saimaan alueella huomattavasti pidemmät kuin meriliikenteessä. Yleisen luotsausmaksun ja Saimaan luotsausmaksun välistä erotusta korvataan liikelaitokselle siten, että se on enintään Saimaan alueen (ml. kanava) alijäämän suuruinen.

2007 talousarvio	4 200 000
2006 talousarvio	3 997 000
2005 tilinpäätös	4 254 000

33. Varustamoliikelaitos

1. Palvelu- ja muut toimintatavoitteet

Varustamoliikelaitoksen tavoitteena on huolehtia toimialaansa kuuluvien palvelujen tarjonnasta ja kehittämisestä liiketoiminnan edellytysten mukaisesti.

Varustamoliikelaitos tarjoutuu öljyntorjuntatehtäviin ja jäänmurtopalvelujen tuottamiseen koko maassa. Liikelaitos varautuu hoitamaan tehtäviä myös poikkeusoloissa sen mukaan kuin liikenne- ja viestintäministeriö määrää.

2. Investointien enimmäismäärä ja investointivaltuudet tuleville vuosille

Varustamoliikelaitoksen investoinneista saa aiheutua menoja vuonna 2007 enintään 25 milj. euroa.

3. Lainanotto

Varustamoliikelaitos oikeutetaan ottamaan valtion liikelaitoksista annetun lain 5 §:n 1 momentissa tarkoitettua lainaa enintään 25 milj. euroa. Lisäksi liikelaitos on oikeutettu ottamaan lyhytaikaista lainaa enintään 10 milj. euroa.

S e l v i t y s o s a : Varustamoliikelaitoksen palvelutavoitteena on tarjoutua öljyntorjuntatehtäviin ja jäänmurtopalvelujen tuottamiseen koko maassa. Palvelutavoitteen toteuttamiseksi liikelaitos ylläpitää aluksia ja muita tarvittavia resursseja asiakkaiden kanssa tehtyjen kaupallisten sopimusten perusteella.

Eduskunnalle hyväksyttäväksi esitetyt palvelu- ja muut toimintatavoitteet huomioon ottaen liikenne- ja viestintäministeriö on alustavasti asettanut Varustamoliikelaitoksen tulostavoitteeksi 2,7 milj. euroa. Voitontuloutustavoite on 50 % voitosta, kuitenkin vähintään 1,0 milj. euroa.

Alustavan tulos- ja rahoitussuunnitelman mukaan liikelaitos käyttää uusinvestointeihin, alusten ylläpito- ja korvausinvestointeihin enintään 25 milj. euroa.

Liikelaitoksen pitkäaikaisen lainanoton enimmäismääräksi on alustavasti suunniteltu 25 milj. euroa ja lyhytaikaisen lainanoton enimmäismääräksi 10 milj. euroa. Pitkäaikainen laina käytetään investointien rahoittamiseen ja lyhytaikainen laina tarvittaessa kausivaihtelusta johtuvan käyttöpääoman rahoittamiseen.

Alustavan liiketoimintasuunnitelman perusteella, joka perustuu toiminta- ja taloussuunnitelmaan liikevaihdoksi vuodelle 2007 arvioidaan 57,1 milj. euroa, joka on hieman vuoden 2006 ennustetta suurempi. Suunnitelman mukaisesta liikevaihdosta 27,0 milj. euroa tulisi jäänmurtopalveluiden myynnistä, 19,5 milj. euroa offshore-palveluiden myynnistä, 6,1 milj. euroa yhteysaluspalveluiden myynnistä, 4,0 milj. euroa väyläaluspalveluiden myynnistä ja noin 0,5 milj. euroa muiden palveluiden myynnistä. Liikevaihdosta noin 60 prosenttia tulisi Merenkulkulaitoksen kanssa tehdyistä sopimuksista. Vuosi 2007 on ensimmäinen vuosi, jolloin kaikki sopimukset ovat olleet avoimessa kilpailussa.

Tunnuslukutaulukko

	2005 toteutuma	2006 ennuste	2007 arvio
Liikevaihto, milj. €	58,3	55,5	57,1
— muutos, %	9,4	-4,8	2,9
Käyttökate, %	24,0	27,6	28,8
Liikevoitto, milj. €	3,5	5,1	5,9
Tilikauden tulos, milj. €	0,3	2,0	2,7
— liikevaihdosta, %	0,5	3,6	4,7
— peruspääomasta, %	1,6	10,8	14,4
Tuloutus valtion talousarvioon, milj. €	0,5	0,0	1,0

Sijoitetun pääoman tuotto, %	2,7	3,7	3,7
Investoinnit liikevaihdosta, %	5,0	9,2	54,8
Omavaraisuusaste, %	50,1	54,9	55,2
Taseen loppusumma, milj. €	183,3	170,7	169,7
Henkilöstö keskimäärin (htv)	615	579	470

Liikelaitosta koskevat tulomomentit (milj. euroa)

	2005 toteutuma	2006 ennakoitu	2007 arvio
Tuloutus tulomomentille			
12.28.99 Takausmaksut	-	-	-
13.01.04 Korot	3,3	3,1	2,9
13.05.01 Voiton tuloutus (ed. vuoden)	0,5	0,0	1,0
15.01.02 Lainat	4,3	4,3	4,3
Yhteensä	8,1	7,4	8,2

34. Luotsausliikelaitos

1. Palvelu- ja muut toimintatavoitteet

Luotsausliikelaitoksen tavoitteena on huolehtia toimialaansa kuuluvien palvelujen tarjonnasta ja kehittämisestä liiketoiminnan edellytysten mukaisesti.

Luotsausliikelaitoksen tehtävänä on huolehtia luotsauslain mukaisten luotsauspalvelujen tarjonnasta sekä muista luotsauslaissa säädetyistä luotsaukseen liittyvistä tehtävistä ja velvollisuuksista koko maassa luotsauslaissa määritellyillä vesialueilla. Liikelaitos varautuu hoitamaan tehtäviä myös poikkeusoloissa sen mukaan kuin liikenne- ja viestintäministeriö määrää.

2. Hinnoitteluun liittyvä velvoite

Luotsauslain (940/2003) mukaisten luotsauspalvelujen hinnat määrätään Luotsausliikelaitoksesta annetun lain (938/2003) 4 §:n mukaisesti valtioneuvoston asetuksella. Luotsausliikelaitokselle myönnetään Saimaan luotsaukseen hintatukea momentin 31.32.51 määrärahasta.

3. Investointien enimmäismäärä ja investointivaltuus

Luotsausliikelaitoksen investoinneista saa aiheutua menoja vuonna 2007 enintään 4,0 milj. euroa. Lisäksi Luotsausliikelaitos saa tehdä vuonna 2007 investointeja koskevia sitoumuksia, joista saa aiheutua menoja seuraavina vuosina enintään 7,0 milj. euroa.

4. Lainanotto

Luotsausliikelaitos oikeutetaan ottamaan valtion liikelaitoksista annetun lain 5 §:n 1 momentissa tarkoitettua lainaa enintään 4,0 milj. euroa.

S e l v i t y s o s a : Toimialan kehitysnäkymät ja eduskunnan hyväksyttäväksi esitetyt palveluja muut toimintatavoitteet huomioon ottaen liikenne- ja viestintäministeriö on alustavasti asettanut Luotsausliikelaitoksen tulostavoitteeksi 2,0 milj. euroa. Tulostavoitteessa on otettu huomioon, että luotsaustulot ovat arvonlisäverottomia. Luotsausliikelaitoksen liikevaihtotavoite on 38,2 milj. euroa. Voitontuloutustavoite on 50 % voitosta, kuitenkin vähintään 1,0 milj. euroa.

Hinnoittelun suhteen Luotsausliikelaitokselle on asetettu Saimaan osalta valtion liikelaitoksista annetun lain 7 §:n mukainen liiketaloudellisesti kannattamaton velvoite. Liikelaitoksen hinnoista

määrätään valtioneuvoston asetuksella. Koska Saimaalla on edelleenkin tarkoitus säilyttää alhaisempi maksutaso, valtion talousarvioon esitetään määrärahaa hintatukeen. Saimaan luotsauskustannuksiksi arvioidaan 6,3 milj. euroa, luotsausmaksutuloiksi arvioidaan 2,1 milj. euroa ja hintatuen määräksi esitetään 4,2 milj. euroa momentille 31.32.51. Saimaan luotsauspalvelut ja niiden hinnoittelu järjestetään siten, että hintatuen tarve ei ylitä 4,2 milj. euroa.

Tuloina valtion talousarvioon otetaan valtion lainan korkona 0,1 milj. euroa sekä lainan lyhennyksenä 0,4 milj. euroa ja edellisen vuoden voitosta tuloutuksena 1,2 milj. euroa.

Investointeihin on alustavan investointisuunnitelman mukaan tarkoitus käyttää 3,1 milj. euroa. Pääosa investoinneista on alushankintoja. Investointivaltuudeksi esitetään yhteensä 4 milj. euroa. Lainanottovaltuudeksi esitetään 4 milj. euroa.

Tunnuslukutaulukko

	2005 toteutuma	2006 ennakoitu	2007 arvio
Liikevaihto, milj. €	38,1	38,1	38,2
— muutos, %	0,6	-0,1	0,3
Käyttökate, %	16,8	12,1	11,4
Liikevoitto, milj. €	3,3	2,5	2,0
Tilikauden tulos, milj. €	3,3	2,5	2,0
— liikevaihdosta, %	8,6	6,5	5,2
— peruspääomasta, %	163,3	123,5	84,8
Tuloutus valtion talousarvioon, milj. €	1,2	1,3	1,2
Sijoitetun pääoman tuotto, %	18,3	13,3	9,0
Investoinnit liikevaihdosta, %	5,1	8,5	8,1
Omavaraisuusaste, %	69,1	71,9	73,9
Taseen loppusumma, milj. €	24,6	24,4	25,6
Henkilöstö keskimäärin (htv)	384	394	400

Liikelaitosta koskevat tulomomentit (milj. euroa)

	2005 toteutuma	2006 ennakoitu	2007 arvio
Tuloutus tulomomenteille			
12.28.99 Takausmaksut	-	-	-
13.01.04 Korot	0,1	0,1	0,1
13.05.01 Voiton tuloutus (ed. vuoden)	1,2	1,6	1,2
15.01.02 Lainat	0,5	0,5	0,4
Yhteensä	1,8	2,2	1,7
Yleislain 2 §:n erityistehtävien määräraharahoitus			
31.32.51 Luotsauksen hintatuki	4,3	4,0	4,2

40. Ratahallintokeskus

Selvitysosa: Ratahallintokeskus turvaa toimivat matka- ja kuljetusketjut ylläpitämällä ja kehittämällä rataverkon palvelutasoa, parantaa rataliikenteen turvallisuutta sekä vähentää ja ehkäisee liikenteen ympäristöhaittoja.

Tavaraliikenteessä rautatieliikenteen osuus on noin neljännes koko maan kuljetussuoritteesta. Vuonna 2005 tavaraa kulki rautateitse 40,7 miljoonaa tonnia. Tavaraliikenteen lähivuosien vuosikasvuksi ennustetaan noin 2 %. Henkilöliikenteessä tehtiin vuonna 2005 63,5 miljoonaa matkaa. Kaukoliikennematkojen määrä oli 12,5 miljoonaa ja lähiliikennematkojen määrä 51,0 miljoonaa. Henkilöliikenteen lähivuosien vuosikasvuksi ennustetaan noin 2—3 %.

Koko rataverkon pituus vuonna 2007 on 5 620 km. Runkoverkko 2 709 km sisältää liikenteellisesti tärkeimmät rataosat. Runkoverkolla kunnosta johtuvien nopeusrajoitusten määrä laskee 128 km:stä 93 km:iin ja muulla rataverkolla määrä nousee 172 km:stä 510 km:iin vuonna 2007.

Perusradanpidon painopiste on edelleen 1970-luvulla perusparannettujen ja loppuun käytettyjen rataosien päällysrakenteen uusimisessa. Korvausinvestointeihin kohdistetaan noin 126 milj. euroa. Rataverkon ylläpitäminen turvallisena liikenneväylänä edellyttäisi vuosittain 170 milj. euron korvausinvestoinnit. Huonokuntoisimmille radoille ei tehdä vuonna 2007 tehostettua kunnossapitoa, jolloin liikenne näillä rataosilla on turvallisuussyistä lopetettava vuonna 2008. Liikenne joudutaan vuoteen 2011 mennessä lopettamaan 223 km:llä. Yli-ikäisen päällysrakenteen uusimisen teemahanketta jatketaan ja aloitetaan uutena teemahankkeena Rautateiden tavaraliikenteen edistäminen itäisessä Suomessa. Lisäksi perusradanpidon määrärahalla loppuunsaatetaan kulunvalvonnan ratalaitteiden rakentaminen.

Tasoristeysturvallisuus on riippuvainen tasoristeyksen ylitysten määrästä, tasoristeyksen varustuksesta ja olosuhteista sekä autoilijoista. Ratahallintokeskuksen on mahdollista vaikuttaa erityisesti tasoristeyksen varustukseen ja olosuhteisiin rakentamalla varoituslaitteita, merkkejä ja huolehtimalla näkemäalueista sekä poistamalla tasoristeyksiä.

Kustannuksia nostavat tulevaisuudessa rataverkon laajentuminen, radioverkon käyttökustannukset sekä turvalaitteiden lisääntymisestä aiheutuvat turvalaitesiirtoyhteyksien käyttökustannukset ja radanpidon sähköenergiakustannukset. Säästöä saadaan käyttökeskustoiminnan menojen pienentymisestä. Muissa hoito- ja käyttömenoissa kustannuksia nostavat rataverkon laajentuminen sekä radantarkastuksen kustannusten kasvu.

Liikenne- ja viestintäministeriö asettaa alustavasti Ratahallintokeskukselle vuodelle 2007 seuraavat pääluokkaperusteluja tukevat toiminnalliset tulostavoitteet, jotka on esitetty taulukossa vahvennettuna.

Tulostavoite/tunnusluku	2005 toteutuma	2006 ennuste	2007 ennuste/ **tulostavoite**	2011 ennuste
TUOTOKSET JA LAADUNHALLINTA				
Turvataan toimivat matka- ja kuljetusketjut				
Ratapituus, runkoverkko / muu verkko (km)	2 646/2 938	2 709/2 911	**2 709/2 911**	2 728/2 688
Nopean (>160 km) rataverkon pituus runkoverkolla / muulla verkolla (henkilöliikenne; km)	556/-	675/-	**705/-**	825/-
25 tonnin verkon pituus runkoverkolla / muulla verkolla (tavaraliikenne; km)	-/115	257/115	**304/115**	827/125
Rataverkon kuntoindeksi runkoverkolla / muulla verkolla (100 = hyvä kunto)	87/92	87/91	**87/91**	88/86

Yli-ikäinen päällysrakenne (runkoverkolla / muulla verkolla; km)				
— kiskot	326/924	304/996	**284/1 116**	286/1 116
— ratapölkyt	180/1 020	100/1 100	151/1 100	20/1 230
Radanpidosta johtuvat viivästykset (% kaukoliikenteen junista myöhässä määräas. > 5 min)	4,0	**5**	**5**	5
Radan huonosta kunnosta johtuvat liikennerajoitukset runkoverkolla / muulla verkolla (km)	106/253	128/172	93/510	83/850
Parannetaan liikenneturvallisuutta				
Tasoristeysten määrä valtion rataverkolla yhteensä (kpl)	3 760	3 709	**3 639**	3 559
— runkoverkolla	701	667	632	522
Varoituslaitteilla varustettujen tasoristeysten osuus kaikista tasoristeyksistä valtion rataverkolla (%)	20	20	20	20
Radasta aiheutuvat vahingot junaliikenteessä (kpl)	5	5	**5**	5
Junaonnettomuuksissa kuolleet matkustajat	0	0	**0**	0
Tasoristeysonnettomuuksien määrä	46	45	45	35
Vähennetään ympäristöhaittoja				
Yli 55 dBa:n junaliikenteen melulle altistuneiden määrä	46 500	44 000	43 700	42 500
Melulta suojattujen henkilöiden määrä (hlöä/vuosi)	2 000	1 000	**300**	300
Rautatiekuljetusten osuus kotimaan tavaraliikenteen suoritteesta (%)	25	25	25	< 25
Rautateiden kulkutapaosuus kotimaan henkilöliikenteen suoritteesta (%)	5	5	5	< 5
Sähköistetyn radan osuus runkoverkolla (%)	86	93	93	93
TOIMINNALLINEN TEHOKKUUS				
Parannetaan tuottavuutta ja kokonaistaloudellisuutta				
Sähkön ja telematiikan hoito- ja käyttömenot (€/raide-km)	3 880	4 900	5 000	5 200
Muut hoito- ja käyttömenot (€/raide-km)	7 534	7 000	7 000	7 100
— työn tuottavuuden kasvu vuodessa (%)[1)]	-14	1	**0**	1
— kokonaistuottavuuden kasvu keskim. vuodessa TTS-kaudella			**2**	
T&K-menojen osuus perusradanpidon menoista, %	0,6	1,5	1,9	1,3
HENKISTEN VOIMAVAROJEN HALLINTA				
Henkilötyövuodet	147	124	99	99

[1)] Luvuista on poistettu Rautatieviraston vaikutus.

Ratahallintokeskuksen tulot ja menot (milj. euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Perusradanpito (21)	317,8	291,4	293,3
Tulot	61,0	56,0	49,9
— Ratamaksu	40,6	42,5	42,4
— Kiinteistötoimi	9,9	9,2	4,3
— Muut tulot	10,5	4,3	3,2
Menot	378,8	347,4	343,2
— Hallinto	12,8	11,8	13,5
— Liikenteen hallinta	38,5	37,2	37,5
— Tutkimukset (T&K)	4,8	7,1	6,4
— Suunnittelu ja asiantuntijapalvelut	7,4	5,0	6,3
— Kiinteistötoimi	6,2	5,0	3,0
— Radan hoito ja käyttö	130,7	128,5	135,7
— Ylläpitoinvestoinnit	13,3	16,2	15,0
— Korvausinvestoinnit	165,1	136,6	125,8
Kehittämisinvestoinnit (76, 77, 78, 79)	109,3	63,9	37,7
Rataverkon maa-alueet (76)	1,5	1,5	1,5
Rataverkon kehittäminen (77)	9,6	6,9	-
Eräät ratahankkeet (78)	94,7	49,2	36,2
Radioverkko (79)	3,5	6,3	-
Luvun 31.40 nettomenot	427,1	355,3	331,0
Luvun 31.40 bruttomenot	488,1	411,3	380,9

Korvausinvestoinnilla korvataan yli-ikäinen rakenne nykytekniikan mukaisella rakenteella. Ne kohdentuvat seuraavasti:

Korvausinvestoinnit (milj. euroa)

	2005 toteutuma	2006 ennuste	2007 ennuste
Päällys- ja alusrakenne	122	127	83
Turva- ja sähkölaitteet	27	24	25
Sillat	7	7	6
Muut	8	5	12
Korvausinvestoinnit yhteensä	165	163	126

Päällysrakenteen uusimisen määrä (perusradanpito)

	2005 toteutuma	2006 ennuste	2007 ennuste
Koko päällysrakenteen uusiminen (raidekilometriä)	135	137	65
Osittainen päällysrakenteen uusiminen (raidekilometriä)	145	97	175
Uusittavat vaihteet (kpl)	61	108	90

21. Perusradanpito (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 293 342 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää radanpidon lisäksi kiinteistönpidosta aiheutuviin ylläpito- ja investointimenoihin sekä kansainvälisten jäsenmaksujen maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon nettobudjetoitavina tuloina maksullisen palvelutoiminnan tuottojen lisäksi Ratahallintokeskukselle suoritettava ratamaksun perusmaksu ja omaisuuden myyntituotot lukuun ottamatta kiinteän omaisuuden myyntituottoja.

Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 27 200 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena ja 14 000 euroa uuteen palkkausjärjestelmään siirtymisen johdosta.

Määrärahan mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon 1 081 000 euroa 15 henkilötyövuotta vastaavien palkkaus- ja muiden menojen sekä 1 919 000 euroa hallintomenojen siirtoina momentille 31.41.21. Lisäksi määrärahan mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon 30 000 euroa tuottavuustoimenpiteiden johdosta.

Ratahallintokeskus perii liikennöitsijältä ratamaksua, josta osa määrätään rautatielaissa säädetyin perustein. Rautatieliikenteen harjoittajille tarjottavista palveluista perittävän ratamaksun perusmaksu perustuu niihin radanpidon kustannuksiin, joita liikenteen harjoittaminen aiheuttaa suoraan rataverkolle ja radanpidolle. Toimintamenomomentille tuloutettavien tulojen lisäksi Ratahallintokeskus tulouttaa rataverolain perusteella momentille 11.19.03 Ratavero 21 milj. euroa, josta 17 milj. euroa on otettu huomioon toimintamenomomentin mitoituksessa. Loput 4 milj. euroa ovat Kerava—Lahti-oikoradan käytöstä kannettavaa investointiveroa.

Ratahallintokeskuksen rakennetut kiinteistöt on siirretty vuoden 2006 aikana valtiovarainministeriölle edelleen Senaatti-kiinteistöille siirrettäväksi. Ratahallintokeskuksen hallintaan on jäänyt rakennuksia, jotka ovat rautatiejärjestelmien osia tai keskeisessä merkityksessä rautatiejärjestelmän käytössä.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	378 877	347 362	343 242
Bruttotulot	60 991	55 970	49 900
Nettomenot	317 886	291 392	293 342
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	29 148		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	23 716		

2007 talousarvio	293 342 000
2006 lisätalousarvio	7 060 000
2006 talousarvio	291 392 000
2005 tilinpäätös	312 455 000

76. Rataverkon maa-alueiden hankinnat ja korvaukset (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 1 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää rautatielain (198/2003) mukaista toimintaa varten hankittavien maa-alueiden kauppahintojen ja korvausten sekä kiinteistötoimitusmaksusta annetun lain (558/1995) mukaisten kiinteistötoimitusmaksujen maksamiseen.

2007 talousarvio	1 500 000
2006 talousarvio	1 500 000
2005 tilinpäätös	1 467 564

(77.) Rataverkon kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)

Selvitysosa: Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

2006 talousarvio	6 900 000
2005 tilinpäätös	11 000 000

78. Eräät ratahankkeet (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 36 200 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää aikaisempina vuosina myönnetyistä sopimusvaltuuksista aiheutuvien menojen maksamiseen. Ratahallintokeskus oikeutetaan solmimaan myönnettyjen valtuuksien mukaisia sopimuksia siltä osin kuin valtuuksia ei ole käytetty.

Ratahallintokeskus oikeutetaan solmimaan sopimuksia Lahti—Luumäki rataosan palvelutason parantamista enintään 185 milj. euron kokonaiskustannusten määrästä ja Seinäjoki—Oulu rataosan palvelutason parantamisesta (I vaihe) enintään 110 milj. euron kokonaiskustannusten määrästä sekä Keski-Pasilan palvelutason parantamisesta 39,2 milj. euron kokonaiskustannusten määrästä.

Selvitysosa:

Hanke-erittely

	Valmis	Sopimus-valtuus milj. €	Arvioitu käyttö milj. €	Määräraha v. 2007 milj. €	Rahoitustarve myöh. milj. €
Keskeneräiset hankkeet					
Oulu—Iisalmi/Vartius, sähköistys	2006	70,6	69,6	1,0	-
Kerava—Lahti -oikorata	2006	331,0	330,8	0,2	-
Ilmalan ratapiha	2010	100,0	10,0	25,0	65,0
Uudet hankkeet					
Seinäjoki—Oulu palvelutason parantaminen, I-vaihe	2009	110,0	-	3,0	107,0
Lahti—Luumäki palvelutason parantaminen	2011	185,0	-	5,0	180,0
Keski-Pasila palvelutason parantaminen	2009	39,2	-	2,0	37,2
Yhteensä		835,8	410,4	36,2	389,2

Kerava—Lahti otetaan liikenteelle syyskuussa 2006 ja Oulu—Iisalmi/Vartius joulukuussa 2006. Näiden hankkeiden vuoden 2007 rahoitustarve jälki- ja takuutöihin on yhteensä 1,3 milj. euroa.

Hankkeista arvioidaan aiheutuvan valtiolle menoja vuonna 2008 noin 164 milj. euroa, vuonna 2009 noin 152,2 milj. euroa, vuonna 2010 noin 71,0 milj. euroa ja vuonna 2011 noin 2,0 milj. euroa.

Uusien hankkeiden perusteluina esitetään seuraavaa:

Seinäjoki—Oulu, I-vaihe kuuluu osana koko Seinäjoki—Oulu rataosan parantamiseen. Rataa käyttää valtaosa Pohjois- ja Etelä-Suomen välisestä pitkämatkaisesta rautatieliikenteestä, jonka kapasiteetti on tietyillä osuuksilla loppuun käytetty. Hankkeella lyhennetään henkilöliikenteen matka-aikoja nostamalla nopeutta nykyisestä 140 km/h:stä 160—200 km/h:iin. Tavaraliikenteen akselipainoja nostetaan 22,5 tonnista 25 tonniin.

Hanke toteutetaan kahdessa vaiheessa. Koko rataosan Seinäjoki—Oulu rataosan kehittämisen kustannukset ovat 545 milj. euroa, josta I-vaiheen osuus on 250 milj. euroa. Tässä talousarviossa aloitettavaksi ehdotettu hanke (110 milj. euroa) on osa I-vaihetta. Koko rataosan Seinäjoki—Oulu hyöty-kustannussuhde (H/K) on 2,5.

Rataosan Lahti—Luumäki kehittäminen on osa itäisen Suomen raideliikenteen kehittämis-

tä, jota edeltää Keravan ja Lahden välisen oikoradan rakentaminen vuosina 2002—2006. Rataosa kuuluu Helsingin ja Pietarin välille suunniteltuun nopeaan ratayhteyteen. Hankkeen avulla rataosan henkilöliikenteen nopeus nostetaan nykyisestä 140 km/h:stä junatyypistä riippuen Lahti—Luumäki välillä tasolle 160—200 km/h. Tavaraliikenteen akselipaino korotetaan 22,5 tonnista 25 tonniin. Hankkeen hyöty-kustannussuhde (H/K) on 2,05.

Keski-Pasila on Helsingin kaupungille kaupunkirakentamisen käyttöön vapautettava alue. Vuosaaren sataman valmistuttua alueella puretaan raiteistot ja alue puhdistetaan. Autopikajunien lastauspaikka on suunniteltu siirrettäväksi nykyiseltä paikaltaan Keski-Pasilaan.

2007 talousarvio	36 200 000
2006 lisätalousarvio	13 669 000
2006 talousarvio	49 200 000
2005 tilinpäätös	94 697 253

(79.) Radioverkon rakentaminen (siirtomääräraha 3 v)

Selvitysosa: Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

2006 talousarvio	6 300 000
2005 tilinpäätös	—

41. Rautatievirasto

Selvitysosa: Rautatievirasto aloitti toimintansa 1.9.2006.

Virasto valvoo ja kehittää rautatieturvallisuutta ja rautatiejärjestelmän yhteentoimivuutta sekä valmistelee normeja. Se myöntää rautatieyrityksille turvallisuustodistukset ja rautatiejärjestelmän osajärjestelmien käyttöönottoluvat ja ylläpitää kalustorekisteriä. Virasto toimii rautatiealan sääntelyelimenä. Lisäksi virasto hoitaa rautatiehenkilöstön kelpoisuus- ja koulutusasioita sekä junalippujen tarkastustehtävät. Virasto valvoo alan toimijoiden toimintaedellytysten tasapuolisuutta ja syrjimättömyyttä ja ratkaisee mahdolliset riidat. Virasto tekee tiivistä yhteistyötä Euroopan rautatieviraston, Euroopan komission ja EU:n muiden jäsenvaltioiden turvallisuusviranomaisten kanssa.

Viraston henkilöstön määrä on toiminnan alkaessa 1.9.2006 yhteensä 24 henkilöä. Näiden henkilöiden lisäksi viraston palveluksessa on 38 lipuntarkastajaa.

Liikenne- ja viestintäministeriö asettaa alustavasti Rautatievirastolle pääluokkaperusteluja tukevat seuraavat toiminnalliset tulostavoitteet vuodelle 2007:

Tuotokset ja laadunhallinta

— Luodaan rautatieliikenteen turvallisuuden seurantajärjestelmä.
— Laaditaan VR:n ja museoliikenteen harjoittajille uudistetut turvallisuustodistukset.
— Kaluston ja ratalaitteiden lupien myöntäminen.
  — käsittelyaika enintään 3 kk.
  — tyyppihyväksynnät viimeistään 6 kk:n kuluessa.
  — turvallisuustodistukset ja turvallisuusluvat rautatielaissa säädetyssä määräajassa.
— Erivapaudet
  — käsittelyaika enintään 3 kk.
— Kalustorekisteri pidetään ajan tasalla.

Toiminnallinen tehokkuus

Kehitetään tuottavuusmittarit vuoden 2007 aikana.

Henkisten voimavarojen hallinta

Henkilöstön työtyytyväisyysindeksi on vähintään 3,2 asteikolla 1—5.

21. Rautatieviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 4 000 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot perustuvat valtion maksuperustelain nojalla annettavaan liikenne- ja viestintäministeriön asetukseen Rautatieviraston maksuista. Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 1 081 000 euroa 15 henkilötyövuotta vastaavien palkkaus- ja muiden menojen sekä 1 919 000 euroa hallintomenojen siirtoina momentilta 31.40.21. Lisäksi määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon matkalippujen tarkastustoiminnan tulot 2 000 000 euroa, jotka vastaavat toiminnasta aiheutuneita menoja.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	1 700	6 000
Bruttotulot	700	2 000
Nettomenot	1 000	4 000

2007 talousarvio	4 000 000
2006 lisätalousarvio	300 000
2006 talousarvio	1 000 000

50. Ilmailulaitos

1. Palvelu- ja muut toimintatavoitteet

Ilmailulaitoksen tavoitteena on tarjota ilmaliikenteen tarpeisiin lentoasema- ja lennonvarmistuspalveluja mahdollisimman turvallisesti ja tehokkaasti. Ilmailulaitos tarjoaa myös puolustushallinnon ja pelastusviranomaisten sekä ilmailualan koulutustoiminnan tarvitsemia palveluja. Ilmailulaitos huolehtii ilmaliikenteen ja muiden palvelujensa tarjonnasta kannattavan liiketoiminnan edellyttämällä tavalla. Tavoitteena on, että liikenneilmailun toimintaedellytykset ovat laitoksen ylläpitämillä lentoasemilla ja Suomen ilmatilassa hyvät ja turvalliset, ja että Ilmailulaitoksen toiminnasta johtuvat lentoliikenteen viiveet ovat alle puolet eurooppalaisesta keskitasosta.

Ilmailulaitoksen lentoasemia ylläpidetään ja kehitetään yhtenä kokonaisuutena niiden palvelujen liiketaloudellista kysyntää vastaavasti. Ilmailulaitoksen tavoitteena on tuottaa hinnaltaan ja laadultaan kansainvälisesti kilpailukykyisiä lentoasema- ja lennonvarmistuspalveluita.

Turvatarkastukset tehdään niin, että lentoaseman toiminnan sujuvuudelle asetetut vaatimukset täyttyvät ja ruuhka-aikoina odotusaika turvatarkastukseen saa olla enintään 15 minuuttia.

2. Investointien enimmäismäärä sekä investointisitoumusten enimmäismäärä

Ilmailulaitoksen investoinneista saa aiheutua menoja vuonna 2007 enintään 90 milj. euroa. Lisäksi Ilmailulaitos saa tehdä vuonna 2007 investointeja koskevia sitoumuksia, joista saa aiheutua menoja seuraavina vuosina enintään 250 milj. euroa.

3. Lainanoton enimmäismäärä

Ilmailulaitos oikeutetaan ottamaan valtion liikelaitoksista annetun lain 5 §:n 1 momentissa tarkoitettua lainaa enintään 50 milj. euroa.

4. Takausvaltuudet

Valtioneuvosto saa oikeuttaa Ilmailulaitoksen antamaan vastavakuutta vaatimatta omavelkaisia takauksia lentokenttä- ja lennonvarmistuspalveluja tuottavien tytäryhtiöidensä ja kiinteistöyhtiöidensä ottamien yhteensä enintään 50 milj. euroa lainojen vakuudeksi.

Selvitysosa: Uudeksi palvelutavoitteeksi asetetaan turvatarkastusten sujuvuus siten, että odotusaika saa olla enintään 15 minuuttia ruuhka-aikoina. Turvatarkastukset tehdään siinä laajuudessa ja sillä tarkkuudella kuin EU:n asetus määrää. Tarkkuus todetaan EU:n, Ilmailuhallinnon ja Ilmailulaitoksen pitämissä tarkastuksissa, jotka lentoaseman turvatoiminnan tulee läpäistä.

Ilmailulaitoksen liiketoiminnan vuoden 2007 liikevaihdoksi arvioidaan 265,1 milj. euroa.

Rajavartiolaitos ostaa Ilmailulaitoksesta annetun lain 4 §:n 3 kohdassa tarkoitettuja aluevalvonnan ja meripelastustoiminnan palveluja ja käyttää tarkoitukseen momentin 26.90.21 määrärahaa. Puolustusvoimat ostavat Ilmailulaitoksesta annetun lain 4 §:n 4 kohdassa tarkoitettuja valmiuslainsäädännön edellyttämien erityisten valmiustehtävien palveluja ja käyttävät tarkoitukseen momentin 27.10.21 määrärahaa. Pelastushallinto ostaa Ilmailulaitoksesta annetun lain 4 §:n 5-kohdassa tarkoitettujen pelastustoimeen liittyvien erityisten tehtävien palveluja sekä poliisiviranomaisen johtaman etsintä- ja muun vastaavan virka-aputehtävään liittyvän palvelun ja käyttää tarkoitukseen momentin 26.80.22 määrärahaa.

Eräiden vähäliikenteisten lentoasemien muulle lentoasemaverkostolle lisäarvoa tuottamaton tappio on rahoitettu liiketoiminnan tuotoilla. Vuonna 2007 on tätä reittiliikenteen lentoasemien keskinäistä ristisubventiota tarkoitus verkostoperiaatteena jatkaa suunnilleen nykyisessä laajuudessa edellyttäen, että reittiliikenne näille lentoasemille jatkuu. Reittiliikenteen käyttämien lentoasemien sisäisen ristisubvention suuruus on noin 5,4 milj. euroa ja se koskee Enontekiön, Lappeenrannan, Maarianhaminan, Porin, Savonlinnan ja Varkauden lentoasemia. Malmin lentoasema palvelee yleisilmailua ja on liiketaloudellisesti alijäämäinen.

Ottaen huomioon toimialan kehitysnäkymät ja eduskunnan hyväksyttäväksi esitetyt palvelu- ja muut toimintatavoitteet liikenne- ja viestintäministeriö asettaa alustavasti Ilmailulaitoksen tulostavoitteeksi 18,5 milj. euroa vuonna 2007. Voitontuloutustavoite on 50 % voitosta, kuitenkin vähintään 5 milj. euroa.

Tulostavoite perustuu arvioon lentoliikenteen kehittymisestä siten, että kotimaan liikenteen matkustajamäärät kasvavat 1 % ja kansainvälisen liikenteen matkustajamäärät 3 %. Kuluissa ja tulostavoitteessa on otettu huomioon Ilmailulaitoksen toiminnan vakuuttaminen valtion liikelaitoksista annetun lain edellyttämällä tavalla.

Investointeihin on arvioidun tuloksen toteutuessa tarkoitus käyttää investointiohjelman mukaan noin 85 milj. euroa, jotka rahoitetaan pääosin tulorahoituksella.

Tulos- ja rahoitussuunnitelmaan perustuva alustava investointisuunnitelma vuodeksi 2007, milj. euroa

Kaluston hankinta ja muu käyttöomaisuus	18,5
Lentokenttien talonrakennukset	53,5
Lentokenttien liikennealueiden hankkeet	13,0
Yhteensä	85,0

Tunnuslukutaulukko

	2005 toteutuma	2006 ennuste	2007 esitys
Liikevaihto, milj. €	243,1	253,5	265,1
— muutos %	4,0	4,3	4,6
Käyttökate, milj. €	63,6	61,9	65,8
— käyttökate % liikevaihdosta	26,2	24,4	24,8
Voitto, milj. €	22,2	18,4	18,5
— voitto % liikevaihdosta	9,1	7,2	7,0
Sijoitetun pääoman tuotto %	3,8	3,2	3,2
Tuotto peruspääomalle, %	12,0	9,9	10,0
Tuotto koko pääomalle, %	3,1	2,5	2,3
Omavaraisuusaste %	76,4	76,1	73,4

Investoinnit % liikevaihdosta	19,8	27,4	32,1
Henkilöstömäärä	1 807	1 751	1 770
— liiketoiminta	1 707	1 751	1 770
— viranomainen	100	-	-

Liikelaitosta koskevat tulomomentit (milj. euroa)

	2005 toteutuma	2006 ennakoitu	2007 arvio
Tuloutus tulomomenteille			
12.28.99 Takausmaksut	-	-	0,3
13.05.01 Voiton tuloutus (ed. vuoden)	4,5	10,1	9,2
Yhteensä	4,5	10,1	9,5

51. Ilmailuhallinto

Selvitysosa: Ilmailuhallinnon tarkoituksena on edistää ilmailun yleistä turvallisuutta ja siviili-ilmailun turvaamista, käsitellä kaupalliseen lentoliikenteeseen ja liikenteen sujuvuuteen liittyviä asioita sekä vähentää ilmailun aiheuttamia ympäristöhaittoja. Virasto huolehtii yleisestä lentoturvallisuudesta ja ilmailun valvonnasta sekä vastaa siviili-ilmailuun liittyvistä julkisista hallintotehtävistä, jotka sille ilmailulaissa tai muualla säädetään. Virasto osallistuu myös siviili-ilmailun julkisiin hallintotehtäviin liittyvään kansainväliseen ja Euroopan unionissa tapahtuvaan yhteistyöhön.

Lentämisen turvallisuus Suomessa on korkeaa kansainvälistä tasoa. Yhteisten eurooppalaisten linjausten mukaisesti tavoitteena on vuotuisten lento-onnettomuuksien ja lento-onnettomuuksissa kuolleiden määrän jatkuva väheneminen riippumatta liikenteen määrän kasvusta tai ulkopuolisista turvallisuusuhkista. Harrasteilmailun osalta tavoitteena on hyvän turvallisuustason ylläpitäminen.

Liikenne- ja viestintäministeriö asettaa alustavasti Ilmailuhallinnolle pääluokkaperusteluja tukevat seuraavat toiminnalliset tulostavoitteet vuodelle 2007:

Tuotokset ja laadunhallinta

Palvelutaso

— 90 % lupakirja- ja kelpuutushakemuksista käsitellään 14 päivän kuluessa.

— 90 % lentokelpoisuustodistuksista käsitellään 14 päivän kuluessa.

— 90 % uusista ja väliaikaisista rekisteröimistodistuksista laaditaan 14 päivän kuluessa.

— Uusi JAR/EASA -toimilupa tai hyväksyntä laaditaan 60 päivän kuluessa.

— 90 % yksittäiseen ei-säännölliseen kaupalliseen lentoon liittyvistä luvista käsitellään 2 päivän kuluessa (mikäli lupaan ei liity poikkeamista melu- ja varustevaatimuksista).

— Asiakastyytyväisyys Ilmailuhallinnon toimintaan on vähintään 3,2 (asteikolla 1—5).

Toiminnallinen tehokkuus

Viraston bruttomenot ovat alle 1,6 euroa jokaista edellisenä kalenterivuonna lentoasemalta kaupallisessa ilmakuljetuksessa olevalla ilma-aluksella lähteneeltä, vähintään kaksivuotiaalta matkustajalta.

Virasto kehittää tuottavuusmittarit vuoden 2007 aikana.

Henkisten voimavarojen hallinta

Henkilöstön työtyytyväisyys on vähintään 3,2 asteikolla 1—5.

21. Ilmailuhallinnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 7 600 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot perustuvat valtion maksuperustelain nojalla annettavaan liikenne- ja viestintäministeriön asetukseen Ilmailuhallinnon maksuista. Maksullisten suoritteiden hinnoittelussa on otettu huomioon lisäksi vastaavanlaisista suoritteista perittävien maksujen rakenne ja taso Euroopan unionin jäsenmaissa, ilmailun edellytysten turvaaminen ja ilmailun turvallisuuden edistäminen sekä kilpailun edistäminen lentoliikenteessä. Maksullisten suoritteiden tuotot muodostuvat pääosin julkisoikeudellisista suoritteista. Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon momentille 11.19.05 budjetoitu valvontamaksujen lisääntyminen liikennemäärien ennakoidun kasvun myötä 5,8 milj. eurosta 6,6 milj. euroon.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	10 600	11 600
Bruttotulot	3 800	4 000
Nettomenot	6 800	7 600

2007 talousarvio	7 600 000
2006 talousarvio	6 800 000

52. Ilmaliikenteen korvaukset ja valtionavut

41. Valtionapu eräiden lentopaikkojen rakentamiseen ja ylläpitoon (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 1 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtionavun maksamiseen Seinäjoen (Rengonharjun) säännöllisen reittiliikenteen piirissä olevan sekä Mikkelin lentokenttien rakenteiden ja laitteiden investointeihin sekä ylläpitomenoihin. Investointiavustus saa olla enintään 90 % investointimenoista. Muiden avustusten yhteismäärä saa olla enintään 70 % nettokäyttömenoista. Avustukset myönnetään kustannuksiin ilman arvonlisäveroa.

Selvitysosa: Määräraha on alueiden kehittämislaissa tarkoitettua alueiden kehittämisen rahoitusta.

Vuonna 2007 avustuksen nettokäyttömenojen arvioidaan olevan 443 000 euroa. Nettokäyttömenoissa otetaan huomioon varsinaisen toiminnan menoja vähentävänä tekijänä toiminnasta saatavat tulot. Loppuosalla rahoitetaan investointeja.

2007 talousarvio	1 000 000
2006 talousarvio	1 300 000
2005 tilinpäätös	1 300 000

60. Joukkoliikenteen palvelujen ostot, korvaukset ja tuet

42. Valtionavustus koulutuksesta (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 841 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtionavustusten maksamiseen rautatieliikenteen ammattikoulutuksen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin.

Selvitysosa: Määräraha on tarkoitettu VR-Konsernille tai muulle rautatieliikenteen ammattikoulutusta tarjoavalle yhteisölle suoritettavaan korvaukseen. Korvaus määräytyy laskennallisena opetustuntien määrän mukaisesti. Nk. pitkäkestoisesta koulutuksesta tuetaan 80 % tuntien määrästä ja lyhytkestoisesta 50 % tuntien määrästä. Yksikköhintana käyte-

tään koulutuksesta riippuen 55,50 euroa ja 194,30 euroa. Vuonna 2005 tunteja on ollut yhteensä 53 124 ja oppilaiden määrä 584. Valtion rahoitus kattaa noin 28 % (v. 2004 37 %) koulutuskustannuksista.

2007 talousarvio	841 000
2006 talousarvio	841 000
2005 tilinpäätös	841 000

63. Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 52 625 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää luvanvaraisesta henkilöliikenteestä annetun lain (343/1991) 23 ja 23 a §:n mukaisesti. Määrärahasta saa myöntää myös joukkoliikenteen valtionavustuksista annetun liikenne- ja viestintäministeriön asetuksen (64/2002) mukaisesti kunnille ja muille yhteisöille valtionapua. Määrärahaa saa käyttää myös matkojen yhdistelystä aiheutuviin kustannuksiin.

Määrärahaa saa käyttää myös EU:n hyväksymien tutkimus- ja kehittämishankkeiden rahoitukseen.

Lisäksi määrärahaa saa käyttää valtion osuutena Merenkurkun laivaliikenteen ostomenoihin.

Lisäksi määrärahaa saa käyttää valtion osuutena Kemijärven yöjunaliikenteen ostomenoihin.

Selvitysosa: Määräraha on osittain alueiden kehittämislaissa tarkoitettua alueiden kehittämisen rahoitusta.

Määrärahasta on tarkoitus rahoittaa tietoyhteiskuntaohjelmaa.

Määrärahaa käytetään joukkoliikenteen palvelujen ostamisesta ja lipun hinnoista yritysten kanssa tehdyistä sopimuksista aiheutuvien korvausten maksamiseen sekä joukkoliikenteen kehittämis-, suunnittelu- ja tutkimushankkeiden rahoittamiseen sekä matkojen yhdistelystä aiheutuviin kustannuksiin.

Määrärahan mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon 30,4 milj. euroa junien kaukoliikenteen ostojen siirtona momentille 31.60.65.

Määrärahan käytön arvioitu jakautuminen (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Kaukoliikenteen ja junien lähiliikenteen palvelujen osto	40 082	41 000	
Junien lähiliikenteen palvelujen osto			10 900
Kemijärven yöjunaliikenteen valtion osuus			450
Lentoliikenteen palvelujen osto			1 000
Alueellisen liikenteen palvelujen osto ja paikallisen liikenteen valtionavustus	27 161	25 800	25 600
Kaupunki- ja seutulippualennusten valtionavustus	11 013	10 200	10 800
Kehittämis-, suunnittelu- ja tutkimushankkeet	6 732	3 075	2 875
Merenkurkun liikenne	1 000	500	500
Matkojen yhdistely	95	500	500
Yhteensä	86 083	81 075	52 625

Junaliikenne

Junaliikenteen ostoilla tyydytetään tarpeelliseksi arvioituja alueellisia ja valtakunnallisia matkustustarpeita siltä osin kuin näitä palveluja ei pystytä järjestämään asiakastuloin. Valtion ostoliikenteen osuus henkilöjunaliikenteen junakilometreistä on nykyään noin 40 %. Junien kaukoliikenteen vuosia 2006—2011 koskeva ostovaltuus on momentilla 31.60.65.

YTV-alueen ulkopuolisen Helsingin lähiliikenteen ostolla mahdollistetaan korkeampi palvelutaso kuin mihin suorat lipputulot anta-

vat mahdollisuuden. Liikenteen ostaa liikenne- ja viestintäministeriö. Ostojen lähtökohtana on perustarjonta, jolla tarkoitetaan liikenne- ja viestintäministeriön ja VR Osakeyhtiön välillä ajanjaksolle 3.9.2006—31.12.2006 sovitun Helsinki—Riihimäki -välin, Helsinki—Karjaa -välin ja Helsinki—Lahti -välin lähiliikenteen jatkamista vuoden 2007 loppuun. Valtion ostamassa lähiliikenteessä tehdään arviolta 10,2 miljoonaa matkaa vuonna 2007.

Lisäyksestä 450 000 euroa on tarkoitettu Kemijärven yöjunaliikenteen valtion osuuden rahoittamiseen sillä ehdolla, että Lapin liitto antaa lisärahoitusta 50 000 euroa.

Lentoliikenne

Savonlinnan ja Varkauden säännöllisen lentoliikenteen ostolla turvataan erityisesti elinkeinoelämälle tarpeellisia yhteyksiä. Myös paikalliset ja alueelliset tahot osallistuvat kyseisten liikenteiden rahoittamiseen. Valtion maksuosuus on lentoliikenteessä enintään 50 % peruspalvelutason mukaisista ostokustannuksista.

Savonlinnan ja Varkauden lentoliikenne hankitaan kansainvälisen tarjouskilpailun perusteella ja niissä arvioidaan matkustavan yhteensä noin 50 000 matkustajaa vuonna 2007.

Alueellinen liikenne

Lääninhallitukset rahoittavat maaseudun peruspalveluluonteista linja-autoilla ja takseilla harjoitettavaa runkoliikennettä, jota ei voida ylläpitää asiakastuloin ja jota kunnat omilla palveluostoillaan täydentävät. Peruspalvelutaso asetetaan tärkeysjärjestyksessä etusijalle muuhun lääninhallituksen ostoliikenteeseen nähden.

Lääninhallitusten ostamassa liikenteessä arvioidaan vuonna 2007 olevan matkustajia noin 6,5 miljoonaa.

Paikallisliikenne sekä kaupunki- ja seutuliput

Joukkoliikenteenpalvelutasoa turvataan ja joukkoliikenteen osuutta erityisesti työmatkaliikenteessä pyritään lisäämään myöntämällä kunnille valtionavustusta kaupunkimaisen paikallisliikenteen ylläpitämiseen sekä kaupunki-, seutu- ja työmatkalippujen hinnanalennuksiin. Paikallisliikennettä avustetaan noin 60 kunnassa ja lippualennuksia yli 300 kunnassa. Valtion rahoitusosuus on enintään yhtä suuri kuin kunnan. Avustukset myöntää lääninhallitus.

Matkojen yhdistely

Matkojen yhdistelyssä tavoitteena on toteuttaa koko maahan noin 20 alueellista matkapalvelukeskusta. Matkojen yhdistelyn avulla voidaan vaikuttaa myönteisesti asiakastuloperusteisen linjaliikenteen toimintaedellytyksiin, palvelutason parantumiseen ja liikennepalvelujen säilymiseen erityisesti haja-asutusalueilla. Matkojen yhdistelyllä pystytään myös hillitsemään yhteiskunnan kuljetuskustannusten kasvua. Vuonna 2006 käynnistettiin ensimmäiset kaksi matkapalvelukeskusta ja vuonna 2007 tavoitteena on käynnistää viisi matkapalvelukeskusta.

Kuntien sitouttamiseksi ja kannustamiseksi mukaan toimintaan lääninhallitus voi palvelun käynnistämisvaiheessa myöntää kunnille valtionavustusta. Avustusta voidaan myöntää kahden vuoden ajalle enintään 30 % kunnille matkojen yhdistelystä aiheutuviin kustannuksiin. Käynnistämisvaiheen jälkeen kunnat rahoittavat em. kustannukset kokonaisuudessaan itse. Omalta osaltaan lääninhallitus maksaa linjaliikenteeseen ja läänin ostoliikenteeseen ohjattujen matkojen yhdistelystä.

Meriliikenne

Merenkurkun liikenteen ostamiseen varaudutaan 500 000 eurolla vuonna 2007. Matkustajamääräarvio on noin 110 000 matkustajaa vuonna 2007.

Kehittämistoimet

Kehittämistoiminnalla turvataan joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä pitkällä aikavälillä. Matkakeskusohjelma päättyy vuonna 2007.

Osa joukkoliikenteen rahoituksesta siirrettiin vuoden 2005 talousarviossa sisäasiainministeriön pääluokkaan momentille 26.98.63 Kainuun kehittämisraha ja Kainuun maakunnan käyttöön. Liikenne- ja viestintäministeriölle ja Oulun lääninhallitukselle asetetut joukkoliikenteen tavoitteet kattavat myös Kainuun maakunnan joukkoliikenteen tavoitteet.

2007 talousarvio	52 625 000
2006 lisätalousarvio	129 000
2006 talousarvio	81 075 000
2005 tilinpäätös	81 490 000

64. Saariston yhteysalusliikennepalvelujen ostot ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 6 567 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää saariston yhteysalusliikennepalvelujen ja niihin liittyvien polttoaineiden ostoon. Määrärahasta saa myöntää myös avustuksia saariston kulkuyhteyksiä hoitaville liikenteenharjoittajille valtioneuvoston asetuksen (371/2001) mukaisin perustein.

Momentin määräraha budjetoidaan avustusten osalta maksupäätösperusteella.

Selvitysosa: Määräraha on osittain alueiden kehittämislaissa tarkoitettua alueiden kehittämisen rahoitusta.

Määrärahan mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon 1 628 000 euroa siirtona momentille 31.24.21 ja 59 000 euroa arvonlisävero-osuuden siirtona momentille 31.99.29 Iniön ja Hiittisten yhteysalusliikenteen maantielaissa tarkoitetuksi lautta-alusliikenteeksi muuttamisen johdosta.

Saariston kehityksen edistämisestä annetun lain (494/1981) mukaan valtion on pyrittävä huolehtimaan siitä, että saariston vakituisella väestöllä on käytettävissä kuljetuspalvelut. Kuljetuspalveluja pyritään jatkamaan nykyisessä laajuudessa.

Määrärahan käytön arvioitu jakautuminen	€
Yhteysalusliikennepalvelujen osto	5 981 000
Avustukset	586 000
Yhteensä	6 567 000

Yhteysalusliikenne on Merenkulkulaitoksen vastuulla olevaa liikennettä ja se kattaa Turun saariston asutut saaret, joihin ei ole tieyhteyttä. Merenkulkulaitos hankkii yhteysalusliikennepalvelut kilpailuttamalla. Yhteysalusliikenteen matkustajamäärän vuonna 2007 arvioidaan olevan noin 120 000 henkilöä. Saaristossa vakinaisesti asuville (noin 662 asukasta) palvelujen käyttö on ilmaista ja muille maksullista. Menot matkustajaa kohden ovat noin 52 euroa sekä vakinaista asukasta kohden noin 9 400 euroa vuodessa. Liikenteenharjoittajat, joilta Merenkulkulaitos ostaa yhteysaluspalveluja, saavat pitää itsellään arviolta yhteensä 450 000 euron suuruiset maksutulot. Maksujen suuruudesta ja maksuista vapautetuista säädetään liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella Merenkulkulaitoksen maksullisista suoritteista.

Avustuksilla pyritään säilyttämään kulkumahdollisuudet sellaisten saaristoalueiden asukkaille, joilla ei ole käytettävissä yhteysalusliikennettä. Avustus kohdistuu lähinnä Kotka—Pyhtään, Porvoon ja Tammisaaren saariston pysyvien asukkaiden henkilö- ja tavarakuljetusten järjestämiseen.

Saaristoliikenteen tukemiseksi myönnettävistä avustuksista annetun valtioneuvoston asetuksen mukaista liikennettä harjoittavat liikenteenharjoittajat päättävät itse kuljetusmaksujen suuruudesta ja perivät ne asiakkailtaan tilittämättä niitä Merenkulkulaitokselle. Avustuksen myöntämisen edellytyksenä kuitenkin on, että maksuista vapautettuja ovat liikenne- ja viestintäministeriön asetuksessa Merenkulkulaitoksen maksullisista suoritteista määritellyt henkilöt.

2007 talousarvio	6 567 000
2006 talousarvio	8 054 000
2005 tilinpäätös	8 940 000

65. Junien kaukoliikenteen osto (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 30 400 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää luvanvaraisesta henkilöliikenteestä annetun lain (343/1991) 23 §:n 1 kohdan mukaisesti junien kaukoliikenteen palvelujen ostamisesta tehdyistä vuotta pidemmän ajan sopimuksista aiheutuvien korvausten maksamiseen.

Liikenne- ja viestintäministeriö oikeutetaan solmimaan VR Osakeyhtiön kanssa sopimus junien kaukoliikenteen palvelujen ostamisesta vuosina 2006—2011 enintään 156 100 000 euron määräisenä.

Selvitysosa: Määräraha on siirtoa momentilta 31.60.63.

Liikenne- ja viestintäministeriön ja VR Osakeyhtiön välillä on aiesopimus kaukoliikennepalvelujen ostoista vuosille 2006—2011. Aiesopimuksella on pyritty luomaan aiempaa paremmat edellytykset ostoliikenteen jatkuvuuden turvaamiselle ja pitkäjänteiselle ostoliikennepalvelujen kehittämiselle. Sopimusvaltuuden tarve 2007—2011 on sopimukseen sisältyvä täsmällisyyskannustin huomioon ottaen 156 100 000 euroa. Sopimuksesta arvioidaan aiheutuvan valtiolle menoja vuonna 2007 enintään 30,4 milj. euroa, vuonna 2008 enintään 31,4 milj. euroa, vuonna 2009 enintään 31,4 milj. euroa, vuonna 2010 enintään 31,4 milj. euroa ja vuonna 2011 enintään 31,5 milj. euroa.

2007 talousarvio	30 400 000

70. Viestintävirasto

Selvitysosa: Viestintäviraston toiminnan tavoitteena ovat monipuoliset, toimivat ja turvalliset viestintäyhteydet kaikille Suomessa. Viraston vuoden 2007 painopisteitä ovat tietoturvallinen yhteiskunta ja viestintäverkkojen häiriötön toiminta samoin kuin toimivat ja tehokkaat viestintämarkkinat sekä kuluttajan aseman turvaaminen.

Virasto ylläpitää sähköisten viestintäverkkojen toimivuuden ja tietoturvan tilannekuvaa ja tiedottaa mahdollisista tietoturvauhista. Kansallisen tietoturvapäivän tavoitteena on kansalaisten ja yritysten tietoturvaosaamisen lisääminen. Erityisesti kriittisen infrastruktuurin toimijoille, kuten energiayrityksille, tarkoitettu tietoturvapalvelu käynnistyy vuoden 2007 alussa.

Toimiva kilpailu viestintämarkkinoilla on yhteiskunnan ja asiakkaiden etu. Viraston tavoitteena on mahdollistaa eri palveluntarjoajille viestintäverkkojen tasapuoliset käyttömahdollisuudet sekä taata viestintäverkkojen ja -palveluiden yhteentoimivuus verkkoteknologioiden kehitys huomioon ottaen. Virasto turvaa myös kuluttajan asemaa ja oikeuksia viestintäpalvelujen käyttäjänä sekä tarjoaa objektiivista tietoa viestintämarkkinoiden kehityksestä ja palveluista.

Viestintävirasto suunnittelee ja hallinnoi sähköisten viestintäyhteyksien toiminnalle välttämättömien radiotaajuuksien, viestintäverkkojen numeroiden sekä verkko-osoitteiden käyttöä. Arjen tietoyhteiskunnassa langattoman viestinnän merkitys korostuu. Radiotaajuuksien saatavuus tulevaisuuden tarpeisiin edellyttää Suomen kannalta merkittävien taajuusratkaisujen hyväksymistä maailman radioviestintäkonferenssissa (WRC-2007).

Virasto edistää toimenpiteillään myös monipuolisten sähköisten mediapalvelujen tarjontaa keräämällä julkisen palvelun ohjelmatuotannon käyttöön tv- ja toimilupamaksuja, myöntämällä lyhytaikaisia toimilupia sekä valvomalla tv- ja radio-ohjelmien sisältöä ja mainontaa. Vuoden 2007 erityisenä painopisteenä on digi-tv:n käyttöönoton edistäminen yhteistyössä muiden keskeisten toimijoiden kanssa. Viestintävirasto valvoo myös postin yleispalvelun toimivuutta ja palvelutasoa sekä hoitaa perillesaamattoman postin käsittelyä.

Viestintävirasto hoitaa *valtion televisio- ja radiorahaston* hallinnolliset tehtävät. Viestintävirasto perii tv-maksut ja toimilupamaksut rahastolle, ja valtioneuvosto päättää liikenne- ja viestintäministeriön esittelystä radiorahaston määrärahojen käytöstä. Rahaston tulot ovat noin 422,3 milj. euroa, josta osoitetaan Yleisradio Oy:n käyttöön noin 411,1 milj. euroa, Viestintävirastolle maksujen perintään, tarkastukseen ja valvontaan noin 12,3 milj. euroa, liikenne- ja viestintäministeriön käyttöön 0,4 milj. euroa ja tekijänoikeuskorvauksiin 0,4 milj. euroa. Valtioneuvosto vahvistaa televisio- ja radiorahaston käyttösuunnitelman yhteydessä rahaston toimintatavoitteet.

Liikenne- ja viestintäministeriö asettaa alustavasti Viestintävirastolle pääluokkaperusteluja tukevat seuraavat vaikuttavuustavoitteista johdetut toiminnalliset tulostavoitteet vuodelle 2007:

Tuotokset ja laadunhallinta

Tietoturvallinen yhteiskunta ja sähköisten viestintäverkkojen häiriötön toiminta

— Viestintäviraston asiakkaat antavat vähintään hyvän arvosanan eli arvosanan 3,2 asteikolla 1—5 Viestintävirastolle tietoturvallisuustehtävien hoitamisesta (toteutuma 2005: 3,49).

— Tietoturvaloukkaustilanteissa Viestintäviraston kansallinen CERT-yksikkö käynnistää toimenpiteet 18 tunnin kuluessa ongelman havaitsemisesta (toteutuma 2005: 1 vuorokausi, tavoite 2006: 1 vuorokausi).

— Merkittävää käyttäjäkuntaa koskevien viestintäverkkojen vikojen määrä on alle 10 vuodessa (toteutuma 2005: 4, tavoite 2006: alle 30).

— Merkittävien radiohäiriöiden syyt selvitetään 24 tunnissa ja häiriön syyn poisto käynnistetään välittömästi syyn selvittyä (toteutuma 2005: 100 %, tavoite 2006: 100 %).

Viestintämarkkinoiden toimivuus ja käyttäjien aseman turvaaminen

— Ennakkosääntelyn kannalta merkitykselliset nykyiset ja uudet tuotemarkkinat on analysoitu tarvittavassa laajuudessa, markkinoita koskien on tehty tarvittavat ohjauspäätökset yrityksille. Markkinakehitystieto tuotetaan vähintään neljä kertaa vuodessa.

— Viestintäviraston tavoitteena on ratkaista yritysten väliset verkko- ja viestintäpalvelujen hinta- ja laatuerimielisyydet ensisijaisesti osapuolten sovitteluun perustuen. Vireille tulleista valituksista 80 % ratkaistaan neljässä kuukaudessa.

— Tele-, posti- ja mediayritysten asiakkaiden tekemistä valituksista 80 % ratkaistaan kahden kuukauden kuluessa valituksen tekemisestä tai viimeistään yhden kuukauden kuluttua tarpeellisten selvitysten saamisesta (toteutuma 2005: 92,3 %, tavoite 2006: 80 %).

Monipuolinen sähköinen media

— Kuluttajien tyytyväisyys digi-tv:n käytettävyyteen on vähintään tyydyttävää tasoa eli vähintään 3,0 asteikolla 1—5 (toteutuma 2005: 3,55, tavoite 2006: 3,0).

— Valtion televisio- ja radiorahastoon tuloutettavat televisiomaksutulot (netto) ovat vähintään 404 milj. euroa (toteutuma 2005: 383,99 milj. euroa, tavoite 2006: 390 milj. euroa).

— Aktiivisilla toimenpiteillä (tv-maksutarkastus, suora- ja telemarkkinointi, markkinointiviestintä) hankitaan vähintään 70 000 uutta tv-maksun maksajaa (toteutuma 2005: 89 500, tavoite 2006: 65 000).

Sähköisen viestinnän edellyttämät infrastruktuuriresurssit

— Asiakaskyselyssä taajuuksien saatavuuden ja riittävyyden arvosana on vähintään 3,0 asteikolla 1—5 (toteutuma 2005: 3,18, tavoite 2006: 3,0).

— Kaikki kansallisen numerointisuunnitelman mukaiset hakemukset ratkaistaan kolmen viikon kuluessa hakemuksen vastaanottamisesta (toteutuma 2005: 100 % alle kolmen viikon, tavoite 2006: 100 % alle kolmen viikon).

— Verkko- ja itsepalveluun perustuvien suomalaisten verkkotunnusten ensirekisteröintien määrä vuonna 2007 on vähintään 21 000 (toteutuma 2005: 24 133, tavoite 2006: 30 000).

Toiminnallinen tehokkuus

— Viestintäviraston työn tuottavuuden kasvu vuonna 2007 on vähintään +1,0 %.

— Viestintäviraston kokonaistuottavuuden kasvu keskimäärin TTS-kaudella on vähintään +2,0 %.

— Teletoiminnan ja tietoturvallisuuden ohjauksen ja valvonnan kustannukset ilman CERT-toiminnan kustannuksia ja kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksuja ovat enintään 0,75 euroa/yleisen televerkon liittymä (toteutuma 2005: 0,70 euroa, tavoite 2006: enintään 0,75 euroa).

— CERT-toiminnan kustannukset ilman kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksuja ovat enintään 1,25 euroa/laajakaistaliittymä.

— Mediapalvelujen valvonnan kustannukset ovat enintään 0,25 euroa/tv-katsojatalous (toteutuma 2005: 0,21 euroa, tavoite 2006: enintään 0,25 euroa).

— Postipalvelujen valvonnan kustannukset ilman kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksuja ovat enintään 0,40 euroa/postinsaajatalous (toteutuma 2005: 0,36 euroa, tavoite 2006: enintään 0,40 euroa).

— Verkkotunnushallinnon erilliskustannukset laskevat verrattuna vuoteen 2006 (arvio 2006: 1,36 milj. euroa).

— Radiotaajuuksien käyttöoikeuksiin liittyvien maksujen kokonaiskertymä alenee vähintään 2,5 % (toteutuma 2005: taajuusmaksuja alennettu, tavoite 2006: taajuusmaksut alenevat).

— Tv-maksut-tulosalueen kustannukset suhteessa tv-katsojatalouksien lukumäärään ovat enintään 5,30 euroa (tavoite 2005: enintään 5,25 euroa, tavoite 2006: enintään 5,30 euroa).

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

— Työtyytyväisyys on vähintään 3,2 asteikolla 1—5 (toteutuma 2005: 3,5, tavoite 2006: vähintään 3,2).

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Tuotot			
Radiotaajuudet	10 874	9 963	9 261
Viestintäverkot, Internet ja tietoturva	2 654	2 607	5 466
Tv-maksut	10 143	11 732	11 758
Viestintämarkkinat ja -palvelut	3 328	2 437	559
Tuotot yhteensä	26 999	26 739	27 044
Kustannukset			
Radiotaajuudet	9 889	11 334	10 648
Viestintäverkot, Internet ja tietoturva	2 441	2 539	5 704
Tv-maksut	10 143	11 732	11 758
Viestintämarkkinat ja -palvelut	2 922	2 308	559
Kustannukset yhteensä	25 395	27 913	28 669
Ylijäämä (+) / Alijäämä (-)			
Radiotaajuudet	985	-1 371	-1 387
Viestintäverkot, Internet ja tietoturva	213	68	-238
Tv-maksut	-	-	-
Viestintämarkkinat ja -palvelut	406	129	-
Ylijäämä / Alijäämä yhteensä	1 604	-1 174	-1 625
Kustannusvastaavuus %			
Radiotaajuudet	110	88	87
Viestintäverkot, Internet ja tietoturva	109	103	96
Tv-maksut	100	100	100
Viestintämarkkinat ja -palvelut	114	105	100
Kustannusvastaavuus % yhteensä	106	96	94

Veronluonteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Tuotot			
Viestintäverkot, Internet ja tietoturva	1 547	1 475	1 102
Viestintämarkkinat ja -palvelut	2 187	3 057	3 121
Tuotot yhteensä	3 734	4 532	4 223
Kustannukset			
Viestintäverkot, Internet ja tietoturva	1 300	1 593	1 198
Viestintämarkkinat ja -palvelut	1 917	3 167	3 262
Kustannukset yhteensä	3 217	4 760	4 460
Ylijäämä (+) / Alijäämä (-)			
Viestintäverkot, Internet ja tietoturva	247	-118	-96
Viestintämarkkinat ja -palvelut	270	-110	-141
Ylijäämä / Alijäämä yhteensä	517	-228	-237
Kustannusvastaavuus %			
Viestintäverkot, Internet ja tietoturva	119	93	92
Viestintämarkkinat ja -palvelut	114	97	96
Kustannusvastaavuus % yhteensä	116	95	95

Veronluonteisen toiminnan maksukertymä on riippuvainen laskutettavien yritysten liikevaihdoista. Viestintämarkkinamaksun ja tietoturvamaksun maksuluokat on sidottu teleyritysten liikevaihtoon. Kertymä vaihtelee vuosittain taloudellisen tilanteen ja toimialalla tapahtuvien muutosten vaikutuksesta.

21. Viestintäviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 5 219 000 euroa.

Kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksut budjetoidaan maksuperusteisesti.

Selvitysosa: Tulot perustuvat valtion maksuperustelain nojalla annettuun liikenne- ja viestintäministeriön asetukseen Viestintäviraston radiohallinnollisista suoritteista perittävistä maksuista (964/2005) ja liikenne- ja viestintäministeriön asetukseen Viestintäviraston eräistä maksuista (1175/2005) sekä lakiin valtion televisio- ja radiorahastosta (745/1998), lakiin yksityisyyden suojasta televiestinnässä ja teletoiminnan tietoturvasta (565/1999), lakiin sähköisistä allekirjoituksista (14/2003), verkkotunnuslakiin (228/2003) ja viestintämarkkinalakiin (393/2003).

Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 46 500 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena.

Määrärahan mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon 30 000 euroa tuottavuustoimenpiteiden johdosta.

Viestintävirasto perii teleyrityksiltä viestintämarkkinamaksua ja teleurakoitsijoilta teleurakointimaksua viestintämarkkinalaissa säädetyin perustein ja teleyrityksiltä tietoturvamaksua sähköisen viestinnän tietosuojalaissa (516/2004) säädetyin perustein sekä postiyrityksiltä postitoiminnan valvontamaksua postipalvelulaissa säädetyin perustein. Viestintämarkkinamaksu, teleurakointimaksu, tietoturvamaksu ja postitoiminnan valvontamaksu yhteensä 4 223 000 euroa tuloutetaan verotuloihin momentille 11.19.04. Nämä tulot on otettu huomioon Viestintäviraston toimintamenomomentin määrärahan mitoituksessa.

Lisäksi määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon väistötilojen varustehankinnat.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	29 273	32 012	32 314
Bruttotulot	27 009	26 764	27 095
Nettomenot	2 264	5 248	5 219
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	2 093		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	1 552		

2007 talousarvio	5 219 000
2006 talousarvio	5 248 000
2005 tilinpäätös	3 816 000

72. Viestinnän korvaukset ja avustukset

42. Sanomalehdistön tuki (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 14 264 000 euroa.

Määrärahan tarkoituksena on edistää kotimaisen lehdistön ja tiedonvälityksen moniarvoisuutta ja monipuolisuutta.

Määrärahasta saa käyttää 8 050 000 euroa valtioneuvoston erikseen määräämin ehdoin puolueille lehdistön ja sitä vastaavan sähköisen julkaisutoiminnan tukemiseen sekä Ahvenanmaan maakunnalle tiedotustoiminnan tukemiseen samojen jakoperusteiden mukaan kuin puoluelain (10/1969) 9 §:ssä tarkoitettu avustus.

Määrärahasta saa käyttää 6 064 000 euroa valtioneuvoston erikseen määräämin ehdoin avustusten maksamiseen sanomalehtien kuljetus-, jakelu- ja muiden kustannusten alentamiseksi sekä sanomalehtien sähköisten versioiden kehittämiseksi.

Määrärahasta saa käyttää 150 000 euroa valtioneuvoston erikseen määräämin ehdoin ruotsinkielisten uutispalvelujen tuottamisen tukemiseen.

2007 talousarvio	14 264 000
2006 talousarvio	13 614 000
2005 tilinpäätös	13 614 000

(43.) Poikkeusolojen viestintäverkot (siirtomääräraha 3 v)

S e l v i t y s o s a : Momentti ehdotetaan siirrettäväksi momentiksi 26.01.43.

80. Ilmatieteen laitos

S e l v i t y s o s a : Ilmatieteen laitos tuottaa havainto- ja tutkimustietoa ilmakehästä yhdistäen osaamistaan palveluiksi, joita tuotetaan tehokkaasti ihmisten ja ympäristön hyväksi. Laitos havainnoi ilmakehän fysikaalista tilaa, kemiallista koostumusta ja sähkömagneettisia ilmiöitä sekä tuottaa tietoa ja palveluja ilmakehän entisestä, nykyisestä ja tulevasta tilasta. Laitos tekee tutki-

musta erityisesti painopistealueillaan, joita ovat sää ja turvallisuus, ilmastonmuutos ja siihen sopeutuminen, ilmakehän vaikutus ympäristöön ja ihmisiin sekä avaruus ja kaasukehät sekä osallistuu aktiivisesti kansalliseen ja kansainväliseen yhteistyöhön. Laitos jatkaa erityistoimin maan lähiavaruudessa olevien uusien ympäristösatelliittien mittaustulosten hyväksikäyttöä sekä tuottaa avaruustutkimuksen hallinnollisia ja teknisiä tukipalveluja lähinnä valtion organisaatioille. Laitos tähtää toiminnassaan kestävän kehityksen edistämiseen.

Liikenne- ja viestintäministeriö asettaa alustavasti Ilmatieteen laitokselle pääluokkaperusteluja tukevat seuraavat toiminnalliset tulostavoitteet vuodelle 2007:

Tuotokset ja laadunhallinta

— Lämpötilaennusteiden tulee olla oikein vähintään 87 prosenttisesti yhden vuorokauden ennusteiden ja vähintään 80 prosenttisesti kahden vuorokauden ennusteiden osalta.

— Sateen todennäköisyyden ennusteiden osuvuuden tulee olla yhden vuorokauden ennusteissa vähintään 85 % ja kahden vuorokauden ennusteissa vähintään 81 %.

— Kovan tuulen varoitusten osuvuuden tulee olla yhden vuorokauden ennusteissa vähintään 84 % ja kahden vuorokauden ennusteissa vähintään 80 %.

— Sääennusteiden toimitusvarmuus on vähintään 99,5 % ja varoitusten toimitusvarmuus on 99,5 %.

— Palvelujen asiakastyytyväisyysindeksi on vähintään 3,6 asteikolla 1—5.

— Liikennesektorin asiakastyytyväisyysindeksi on vähintään 3,7 asteikolla 1—5.

— Vaarallisten aineiden leviämisen ennustaminen on viranomaisasiakkaiden arvioinneissa vähintään tasolla 4,0 asteikolla 1—5.

— Tutkimustoiminnan ilmakehäosaaminen ja siitä tiedottaminen tuottaa yli 9 000 julkaisuaktiivisuusindeksipistettä.

— Tutkimustoiminnan ilmakehäosaaminen tuottaa yli 135 kansainvälisesti ennakkotarkastettua artikkelia.

— Tutkimustoiminnan ilmakehäosaaminen tuottaa yli 10 julkaistua tutkimusta liikenteen ympäristö- ja terveysvaikutusten alalta.

Tulostavoitetaulukko

	2005 toteutunut	2006 tavoite	2007 tavoite
Tuotokset ja laadunhallinta			
Lämpötilaennusteiden osuvuus 1 vrk, %	87,1	83	87
Lämpötilaennusteiden osuvuus 2 vrk, %	80,2	77	80
Sateen todennäköisyysennusteiden osuvuus 1 vrk, %	85,3	83	85
Sateen todennäköisyysennusteiden osuvuus 2 vrk, %	81,1	78	81
Kovan tuulen varoitusten osuvuus 1 vrk, %	84,0	80	84
Kovan tuulen varoitusten osuvuus 2 vrk, %	80,0	77	80
Sääennusteiden toimitusvarmuus, %	-	-	99,5
Varoitusten toimitusvarmuus, %	-	-	99,5
Kansalaisten asiakastyytyväisyysindeksi (1—5)	-	-	3,6
Viranomaisten asiakastyytyväisyysindeksi (1—5)	3,8	3,6	3,6
Liiketoiminnan asiakastyytyväisyysindeksi (1—5)	3,9	3,6	3,6
Liikennesektorin asiakastyytyväisyysindeksi (1—5)			3,7
Viranomaisten tyytyväisyys vaarallisten aineiden leviämisen ennustamiseen (1—5)	-	-	4,0
Julkaisuaktiivisuusindeksipisteet	10 384	8 000	9 000
Kansainvälisesti ennakkotarkastetut artikkelit	175	100	135
Ympäristö- ja terveysvaikutusten alan tutkimukset, kpl	-	-	10

Toiminnallinen tehokkuus

— Liiketaloudellisesti hinnoitellun maksullisen toiminnan tulot ovat 3 145 000 euroa ja toiminta tuottaa 50 000 euron ylijäämän.

— Julkisoikeudellisten suoritteiden tulot ovat 4 700 000 euroa ja tuotot vastaavat aiheutuneita kustannuksia.

— Yhteisrahoitteisten sopimustutkimusten tulot ovat 2 905 000 euroa.

— Budjettirahoituksen ulkopuolinen rahoitusosuus on vähintään 50 prosentin tasolla yhteisrahoitteisen tutkimustoiminnan kokonaiskustannuksista.

— Työn tuottavuuden kehitys vuonna 2007 on +1,0 %.

— Kokonaistuottavuuden kehitys on keskimäärin +2,0 % vuodessa TTS-kaudella.

Tulostavoitetaulukko

	2005 toteutuma	2006 tavoite	2007 tavoite
Toiminnallinen tehokkuus			
Liiketoiminnan ylijäämä, %	3,8	1,6	1,6
Yhteisrahoitteisten sopimustutkimusten tulot (1 000 euroa)	4 216	2 450	2 905
Ulkopuolisen rahoituksen osuus yhteisrahoitteisen tutkimustoiminnan kustannuksista, %	51	45	50
Työn tuottavuuden kasvu, %	-	-	1,0
Kokonaistuottavuuden kasvu, %	-	-	2,0

Henkisten voimavarojen hallinta

— Henkilöstön työtyytyväisyysindeksi on vähintään 3,4 asteikolla 1—5

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Tuotot			
Erityispalvelut maanpuolustukselle, pelastustoimelle ja ympäristönsuojeluviranomaisille	1 053	4 300	4 700
Sää- ja muut kaupalliset palvelut	8 010	3 100	3 145
Tuotot yhteensä	9 063	7 400	7 845
Kustannukset			
Erityispalvelut maanpuolustukselle, pelastustoimelle ja ympäristönsuojeluviranomaisille	1 079	4 300	4 700
Sää- ja muut kaupalliset palvelut	7 708	3 050	3 095
Kustannukset yhteensä	8 787	7 350	7 795
Ylijäämä (+) / Alijäämä (-)			
Erityispalvelut maanpuolustukselle, pelastustoimelle ja ympäristönsuojeluviranomaisille	-25	-	-
Sää- ja muut kaupalliset palvelut	302	50	50
Ylijäämä / Alijäämä yhteensä	277	50	50

Kustannusvastaavuus %			
Erityispalvelut maanpuolustukselle, pelastustoimelle ja ympäristönsuojeluviranomaisille	98	100	100
Sää- ja muut kaupalliset palvelut	104	102	102
Kustannusvastaavuus % yhteensä	103	101	101

21. Ilmatieteen laitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 30 278 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös palvelussuhdeasuntojen liiketaloudellisin perustein määräytyvien vuokrien alentamiseen.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon nettobudjetoitavina tuloina maksullisen palvelun tulot, EU:lta ja muilta yhteistyöosapuolilta saatavat yhteisrahoitteisten sopimustutkimusten tulot ja muut tulot. Toimintamenoihin budjetoitujen menojen ja tulojen lisäksi laitos arvioi saavansa muuta talousarviorahoitusta Suomen Akatemialta, TEKESiltä, työministeriöltä yms. lähteistä yhteensä 1 000 000 euroa. Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 87 800 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	47 227	40 216	41 278
Bruttotulot[1)]	14 529	10 000	11 000
Nettomenot	32 698	30 216	30 278
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	6 499		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	4 687		

[1)] Working Capital Fund -rahastosta on tuloutettu 500 000 euroa v. 2005.

2007 talousarvio	30 278 000
2006 talousarvio	30 216 000
2005 tilinpäätös	30 886 000

81. Merentutkimuslaitos

Selvitysosa: Merentutkimuslaitos on kansallinen merentutkimuksen keskus, joka tekee luonnontieteellistä perustutkimusta sekä soveltavaa tutkimusta merenkulun ja sen turvallisuuden, meriympäristön tilan seurannan ja selvitysten sekä muun käytännön elämän tarpeita varten viranomaisille, elinkeinoelämälle ja kansalaisille. Merentutkimuslaitoksella on yhteiskunnallinen vastuu korkeatasoisen, objektiivisen ja luotettavan merialueita koskevan tiedon tuottajana. Laitoksen toiminta kohdistuu ensisijaisesti Suomea ympäröivän merialueen, mutta myös yleisesti polaarimerien tutkimukseen. Tutkimuksen painopistealueita ovat merien dynamiikka ja meri-ilmakehävuorovaikutus, meren biogeokemialliset ja ekologiset prosessit, meren globaalimuutos ja pitkäaikaismuutokset. Palvelutoiminnan painopistealueita ovat merenkulkua tukevat palvelut sekä

meriympäristön seuranta ja informaatiopalvelut. Laitoksen tavoitteissa otetaan huomioon Euroopan meristrategian ja siihen liittyvän direktiiviluonnoksen vaikutukset. Merentutkimuslaitos ottaa toiminnassaan huomioon meriympäristön kestävän kehityksen periaatteet ja suuntaa toimintaansa uusille alueille ja reagoi yhteiskunnan ja tutkimuksen muuttuviin tarpeisiin. Erityisesti parannetaan kaukokartoituksen ja mallien sovelluksia sekä tiedonvälitysjärjestelmien käyttöä sekä palvelutoiminnassa että tutkimustyössä.

Liikenne- ja viestintäministeriö asettaa alustavasti Merentutkimuslaitokselle pääluokkaperusteluja tukevat seuraavat toiminnalliset tulostavoitteet vuodelle 2007:

Tuotokset ja laadunhallinta

— Aallokko- ja vedenkorkeuspalvelun toimintavarmuus on 95 %.

— Aallokkomallien osuvuustarkkuus on 85 %.

— Merenkulun ja veneilyn peruspalvelutuotteiden painotettu määrä jääpalvelussa on vähintään 100.

— Merenkulun ja veneilyn peruspalvelutuotteiden painotettu määrä aallokko- ja vedenkorkeuspalveluissa on vähintään 100.

— Merentutkimuslaitoksen verkkopalvelusivuilla käyntien määrän tavoitetaso on vuositasolla 3 500 000.

— Tutkimusjulkaisujen ja -raporttien määrä on 60, joista puolet kansainvälisissä esitarkastetuissa julkaisusarjoissa.

— Ohjattujen väitöskirjatöiden määrä on keskimäärin kolme.

— Suomenlahden aallokon ennustamista parannetaan aallokon kehittymisen tutkimuksilla yhteistyössä hollantilaisen Alkyon instituutin kanssa.

— Kulkeutumismallissa aallokon suunnan kytkentää kehitetään osuvampien kulkeutumisennusteiden tuottamiseksi.

— Jäänpaksuuden määrittelyä tutkasatelliittikuvista parannetaan.

— Itämeren seuranta toteutetaan Helcom-sopimusten mukaisesti; avomeriseurannan kattavuus on 95 %. Suomenlahden tehostettua seurantaa jatketaan Pietarin parantuneen jätevedenpuhdistuksen vaikutusten tarkkailemiseksi.

— Euroopan avaruusjärjestö ESA:n rahoittamassa MarCoast-hankkeessa kehitetään Itämeren levämäärien operatiivista seurantaa yhdessä Ilmatieteen laitoksen ja Suomen ympäristökeskuksen kanssa.

— Haitallisten levien tutkimuksissa selvitetään sinilevien talvehtimismuotojen sekä fosforilähteiden merkitystä kukinnan syntyyn, laajuuteen ja kestoon.

— Otetaan käyttöön uusi syvien vesien pohjasedimentin rakenteen tutkimusmenetelmä.

Toiminnallinen tehokkuus

— Maksullisen toiminnan tulotavoite on 250 000 euroa sekä tulostavoite 15 000 euroa.

— Merentutkimuslaitoksen kokonaistuottavuuden kasvu TTS-kaudella huomioonottaen mittareista aiheutuva vuosittainen vaihtelu on noin 1 %.

— Työn tuottavuuden kasvu on noin 2 %.

— Mittaus- ja havaintotoiminnan kustannustehokkuutta kehitetään automaation, kaukokartoituksen ja mallinnuksen avulla.

Henkisten voimavarojen hallinta

— Henkilöstön työtyytyväisyysindeksi on vähintään 3,3 asteikolla 1—5.

Tulostavoitetaulukko

	2005 toteutuma	2006 tavoite	2007 tavoite
Tuotokset ja laadunhallinta			
Aallokkopalvelun toimintavarmuus, %	98	95	95
Vedenkorkeuspalvelun toimintavarmuus, %	100	95	95
Aallokkoennusteiden osuvuustarkkuus, %	92	85	85
Merenkulun ja veneilyn palvelut, jääpalvelu, kpl	-	-	100
Merenkulun ja veneilyn palvelut, aallokko- ja vedenkorkeus, kpl	-	-	100
Verkkopalvelusivuilla käyntien määrä	-	-	3 500 000
Tutkimusjulkaisut kansainvälisissä esitarkastetuissa sarjoissa, kpl	44	30	30
Muut tutkimusraportit, kpl	16	30	30
Ohjattujen väitöskirjatöiden määrä, kpl	2	3	3
Toiminnallinen tehokkuus			
Maksullisen toiminnan tulotavoite, euroa	295 977	210 000	250 000
Maksullisen toiminnan tulostavoite, euroa	-6 970	15 000	15 000
Kokonaistuottavuuden kasvu TTS-kaudella, %	-	-	1,0
Työn tuottavuuden kasvu, %	-	-	2,0
Henkisten voimavarojen hallinta			
Henkilöstön työtyytyväisyysindeksi (1—5)	3,3	3,3	3,3
Henkilötyövuodet	107	105	104

Merentutkimuslaitoksen tulot ja menot tulosalueittain (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 tavoite	2007 tavoite
Tulot	862	800	900
Varsinaisen toiminnan menot	**8 955**	**11 162**	**8 558**
Tutkimustoiminta	3 950	4 100	3 932
Palvelutoiminta			
Merenkulkua tukevat palvelut	1 340	1 400	1 300
Meriympäristön seuranta ja analyysipalvelut	1 010	1 250	1 200
Merentutkimusalus Arandan toiminta	1 855	1 767	1 826
Investoinnit			
Arandan peruskorjaus	5	2 345	
Laite- ja kalustoinvestoinnit	795	300	300
Varsinaisen toiminnan nettomenot	**8 093**	**10 362**	**7 658**
Etelämanner-toiminnan menot	738	944	841
Luvun 31.81 nettomenot (ml. edelliseltä vuodelta siirtynyt)	**8 831**	**11 306**	**8 499**

21. Merentutkimuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 8 499 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös Etelämanner-toiminnasta aiheutuviin menoihin.

S e l v i t y s o s a : Toimintamenoihin budjetoitujen menojen ja tulojen lisäksi laitos arvioi saavansa muuta talousarviorahoitusta Suomen Akatemialta ym. lähteistä 400 000 euroa. Etelämanner -toimintaan on varattu 841 000 euroa. Suomen Etelämanner-toiminta perustuu kansainväliseen sopimukseen. Suomen toi-

minnan logistisesta toteutuksesta vastaa Merentutkimuslaitos.

Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 16 600 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena ja 17 000 euroa uuteen palkkausjärjestelmään siirtymisen johdosta.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	9 693	11 092	9 399
Bruttotulot	862	812	900
Nettomenot	8 831	10 280	8 499
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	914		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	1 026		

2007 talousarvio	8 499 000
2006 talousarvio	10 280 000
2005 tilinpäätös	8 943 000

99. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan muut menot

29. (31.99.19) Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 271 279 000 euroa.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon 59 000 euron arvonlisäveromenoja vastaava siirto momentilta 31.60.64.

2007 talousarvio	271 279 000
2006 lisätalousarvio	7 732 000
2006 talousarvio	254 740 000
2005 tilinpäätös	289 377 911

40. Eräät valtionavut (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 942 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää avustusten maksamiseen liikenne- ja viestintäalan yhteisöjen ja museotoiminnan tukemiseksi.

Selvitysosa: Määräraha on tarkoitettu käytettäväksi liikenne- ja viestintäalan museoiden tukemiseen sekä Suomen Ilmailuliitto ry:n toiminnan tukemiseen ja viranomaistehtävissä avustamisesta aiheutuvien kustannusten kattamiseen. Määrärahaa saa käyttää myös avustuksen maksamiseen viestintäyhteisöille hankkeisiin, joilla edistetään tietoyhteiskunnan palvelujen turvallista käyttöä ja itsesääntelyä sekä kansalaisten viestintävalmiuksia.

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Liikenne- ja viestintäalan museot	509 000
Mobilia-säätiö	160 000
Suomen Ilmailuliitto ry:n tuki	193 000
Liikennealan yhteisöt	30 000
Viestintäalan yhteisöt	50 000
Yhteensä	942 000

2007 talousarvio	942 000
2006 talousarvio	942 000
2005 tilinpäätös	942 000

62. EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus liikenne- ja viestintäministeriön osalta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 13 822 000 euroa.

Vuonna 2007 saa uusia myöntämispäätöksiä tehdä yhteensä 14 011 000 eurolla.

Mikäli vuoden 2006 myöntämisvaltuutta on jäänyt käyttämättä, saa käyttämättä jääneestä osasta tehdä myöntämispäätöksiä vuonna 2007.

Määrärahaa saa käyttää EU:n ohjelmakauden 2007—2013 alueellinen kilpailukyky ja työllisyys -tavoitteen toimenpideohjelmien hankkeiden sekä Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen ja Euroopan naapuruus- ja kumppanuusinstrumentin rajayhteistyöosion (ENPI CBC) valtion rahoitusosuuden maksamiseen. Määrärahaa saa lisäksi käyttää Euroopan aluekehitysrahastosta rahoitettavien ohjelmakauden 2000—2006 tavoite 1- ja 2 -ohjelmien, yhteisöaloitteiden ja innovatiivisten toimien hankkeiden valtion rahoitusosuuden maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää myös teknisen avun ja edellä mainittujen ohjelmien toteuttamiseen tarvittavan henkilöstön palkkaamiseen yhdessä momentilla 26.98.61 olevan EU-osuuden kanssa.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Selvitysosa: Määräraha on alueiden kehittämislaissa tarkoitettua alueiden kehittämisen rahoitusta.

Myöntämisvaltuuden käytöstä valtiolle aiheutuvat menot (milj. euroa)

	2007	2008	Yhteensä
Vuoden 2006 sitoumukset	2,269	-	2,269
Vuoden 2007 sitoumukset	11,553	2,458	14,011
Yhteensä	13,822	2,458	16,280

Myöntämisvaltuuden arvioitu jakautuminen ohjelmittain (milj. euroa)

	Itä-Suomi ja Pohjois-Suomi	Etelä-Suomi ja Länsi-Suomi	Alueiden välinen yhteistyö ja ENPI CBC	Yhteensä
Euroopan aluekehitysrahasto	7,004	6,229	0,777	14,011
Yhteensä	7,004	6,229	0,777	14,011

2007 talousarvio	13 822 000
2006 lisätalousarvio	470 000
2006 talousarvio	11 284 000
2005 tilinpäätös	11 436 291

78. Vuosaaren sataman liikenneväylien rakentaminen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 53 800 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää aikaisempina vuosina myönnetyn Vuosaaren sataman liikenneväylien sopimusvaltuudesta aiheutuvien menojen maksamiseen. Tiehallinto oikeutetaan solmimaan aikaisempina vuosina myönnetyn valtuuden mukaisia sopimuksia siltä osin kuin valtuutta ei ole käytetty. Lisäksi Tiehallinto oikeutetaan solmimaan Vuosaaren sataman liikenneväylien aikaisempina vuosina myönnetyn enintään 237,4 milj. euron sopimusvaltuuden sijasta enintään 273,0 milj. euron sopimusvaltuus. Määrärahasta saa maksaa palkkausmenoja enintään yhden henkilötyövuoden verran.

Selvitysosa:

Hanke-erittely

	Valmis	Sopimus-valtuus milj. €	Budjetoitu määrärahaa milj. €	Määräraha v. 2007 milj. €	Rahoitustarve myöhemmin milj. €
Vuosaaren sataman liikenneväylät	2008	273,0	180,1	53,8	39,1

Sataman tarvitsemien valtion vastuulla olevien yleisten liikenneväylien kustannusarvio on maaliskuun 2006 maanrakennuskustannusindeksin mukaan 273,0 milj. euroa. Tiehankkeen osuus on noin 80,0 milj. euroa, ratahankkeen noin 182,0 milj. euroa ja meriväylän noin 11,0 milj. euroa. Väylähankkeet toteutetaan yhtenä kokonaisuutena, jota Tiehallinto koordinoi. Hankkeen toteuttamiseen osallistuvat myös Ratahallintokeskus ja Merenkulkulaitos. Virastoille aiheutuu hankkeesta muita toimintamenotyyppisiä menoja, jotka rahoitetaan kunkin viraston toimintamenomäärärahasta.

Hankkeesta arvioidaan aiheutuvan valtiolle menoja vuonna 2008 noin 38,1 milj. euroa ja vuonna 2009 noin 1,0 milj. euroa. Rakentamisen kustannusjaoksi on sovittu valtion ja Helsingin kaupungin kesken 50/50. Vastaavat tuloarviot eli puolet edellä mainituista menoista arvonlisäveroineen tuloutetaan momentille 12.31.99.

2007 talousarvio	53 800 000
2006 lisätalousarvio	10 000 000
2006 talousarvio	58 700 000
2005 tilinpäätös	68 141 218

88. Osakehankinnat (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 505 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtionenemmistöisten osakeyhtiöiden ja valtion liikelaitosten omistusjärjestelyistä ja selvityksistä, osakkeiden hankinnasta ja myynnistä sekä yhtiöomaisuuden hoidosta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Valtion omistajaohjaus keskitetään 1.5.2007 lukien valtioneuvoston kansliaan. Tarkoituksena on, että momentin määrärahasta osoitetaan valtioneuvoston kanslian käyttöön 250 000 euroa.

2007 talousarvio	505 000
2006 talousarvio	505 000
2005 tilinpäätös	505 000

Pääluokka 32
KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Luottolaitosten varoista myönnettävien eräistä korkotukilainoista annetun lain (1015/1977) 4 §:n mukainen turvavarastointilainojen korkohyvityksen enimmäismäärä on 4 prosenttia. Uusia turvavarastointilainoja saa hyväksyä vuonna 2007 enintään 8 409 000 euroa.

Turvavarastolain (970/1982) 7 §:n mukaisia varastointiavustuksia saa myöntää vuonna 2007 enintään 34 000 euroa.

Selvityssosa: Toiminta-ajatuksensa mukaisesti kauppa- ja teollisuusministeriö vastaa elinkeinopolitiikan asiantuntijaorganisaationa yritysten toimintaedellytyksistä, kansalaisten aseman turvaamisesta markkinoilla ja valtion yritysomaisuuden hoidosta.

Ministeriön visiossa Suomi on kestävän taloudellisen kehityksen ja korkean työllisyyden maa. Menestys perustuu huippuosaamiseen, luovuuteen, yrittäjyyteen, alueiden elinvoimaan, toimiviin markkinoihin ja kansainvälisyyteen.

Toimintaympäristö

Maailmantalouden globalisoituminen, osaamispohjaisen talouskasvun merkityksen lisääntyminen ja kestävän kehityksen — erityisesti ilmastonmuutoksen hillitseminen — heijastuvat yhä selvemmin elinkeinoelämään ja yritysten toimintaympäristöön. Yritykset ovat aiempaa riippumattomampia alkuperäisen kotimaansa olosuhteista, mikä helpottaa niiden mahdollisuuksia valita sijaintipaikkansa. Tämä vähentää kansallisvaltioiden merkitystä ja niiden mahdollisuuksia ohjata yhteiskunnan kehitystä kansallisella lainsäädännöllä. Erityisesti Euroopan unionin laajentumisen myötä työvoima liikkuu aiempaa helpommin maasta toiseen. Globaalistumisen myötä korostuu myös huoli yritysten yhteiskunnallisesta vastuusta.

Innovaatioympäristön tulee tukea suomalaisen elinkeinoelämän ja yhteiskunnan mahdollisuuksia yhä paremmin sekä hyödyntää osaamisen ja teknologian tarjoamia mahdollisuuksia kilpailukyvyn kehittämiseksi ja tuottavuuden parantamiseksi. Kasvuyrittäjyys, palveluyritysten edellytysten parantaminen ja markkinaehtoisen yritystoiminnan edellytysten luominen julkisissa palveluissa ovat keskeisiä haasteita. Ilmastonmuutoksen hillitseminen sekä tuotanto- ja kulutustapojen muuttaminen kestävämmiksi edellyttävät uudenlaisia painotuksia laajasti yhteiskuntapolitiikan eri alueilla.

Rahoituksen painopisteet

Vuonna 2007 kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalan tutkimus- ja kehitysrahoitus pysyy korkealla tasolla ja kasvaa tietyssä määrin. Suomen elinkeinoelämän uudistamiseksi ja vahvistamiseksi rahoitusta suunnataan erityisesti kohteisiin, joissa luodaan uutta tietämystä ja osaamista sekä avataan innovatiivisia liiketoimintamahdollisuuksia.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

Valtioneuvosto on asettanut kauppa- ja teollisuusministeriön toimialalle seuraavat yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet vuodelle 2007:

— Elinkeinopolitiikka edistää talouskasvua ja työllisyyttä, monipuolistaa tuotantorakennetta sekä tukee vakaata aluekehitystä ja turvaa Suomen talouden kilpailukyvyn.

— Energiapolitiikka turvaa kilpailukykyisen energian saannin ja täyttää kansainvälisten ympäristösitoumusten asettamat velvoitteet.

— Yrittäjyyden politiikkaohjelma luo toimintaympäristöä, joka edistää yritysten kasvua ja kansainvälistymistä sekä yritysten perustamista ja sukupolvenvaihdoksia.

Ministeriö itse on alustavasti asettanut toimialalleen seuraavat edellisiä täydentävät yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet vuodelle 2007:

— Suomen kansainvälinen kilpailukyky pysyy maailman huipputasolla.

— Yrittäjyyden asema vahvistuu ja kasvuyritysten määrä lisääntyy.

— Alueilla on kyky hyödyntää teknologiaa, osaavaa työvoimaa ja toimivia markkinoita alueiden omien vahvuuksien pohjalta.

— Suomessa on maailman paras innovaatioympäristö.

— Kilpailu markkinoilla on avointa ja toimivaa sekä kilpailuolosuhteet ovat yhtäläiset. Julkisen palvelutuotannon vaihtoehdot lisääntyvät.

— Kuluttajat voivat toimia turvallisesti markkinoilla.

— Suomi täyttää ilmastonmuutoksen hillitsemisen kansalliset velvoitteet. Energiajärjestelmät ovat toimivia ja teollisuuden kilpailuedellytykset tasapuolisia.

— Valtion yritysomaisuuden hoito tuottaa hyvän taloudellisen ja yhteiskunnallisen kokonaistuloksen.

Kauppa- ja teollisuusministeriö toteuttaa hallituksen elinkeinopolitiikkaa yhdessä hallinnonalan yksiköiden kanssa ja yhteistyössä muiden ministeriöiden kanssa.

Talousarvioesitykseen liittyvät tasa-arvovaikutukset

Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalalla naisyrittäjyyden edistäminen on keskeisessä roolissa. Myös yrittäjyyden politiikkaohjelmaan sisältyy monia naisyrittäjyyttä edistäviä toimia. Sukupuolivaikutuksiltaan merkittävä rahoitusmuoto on naisyrittäjälainat, jotka sisältyvät Finnvera Oyj:n myöntämiin erityislainoihin. Naisyrittäjälainoja myönnetään yritykselle, jossa naiset ovat enemmistöosakkaina ja jota yksi naispuolisista osakkaista johtaa päätoimisesti. Naisyrittäjälainoja arvioidaan myönnettävän vuonna 2007 noin 25 milj. euroa. Lisäksi tietyissä avustuksissa naisyrittäjyys on yhtenä kohdennusperusteena.

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2005—2007

		v. 2005 tilinpäätös 1000 €	v. 2006 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2007 esitys 1000 €	Muutos 2006—2007 1000 €	%
10.	**Hallinto**	**154 952**	**154 294**	**158 094**	**3 800**	**2**
21.	Kauppa- ja teollisuusministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	23 369	23 401	25 001	1 600	7
22.	Työvoima- ja elinkeinokeskusten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	77 127	78 318	79 423	1 105	1
(24.)	Tutkimus- ja selvitystoiminta (siirtomääräraha 3 v)	6 264	5 458	—	- 5 458	- 100

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2005—2007

		v. 2005 tilinpäätös 1000 €	v. 2006 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2007 esitys 1000 €	Muutos 2006—2007 1000 €	%
25.	Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (siirtomääräraha 2 v)	—	—	725	725	0
29.	Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	37 650	36 000	40 000	4 000	11
66.	Kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (arviomääräraha)	6 993	7 200	7 700	500	7
92.	Korvaus valtion ydinjätehuoltorahastolle (arviomääräraha)	3 541	3 907	5 235	1 328	34
95.	Maanomistajien osuus vanhoista kaivospiirimaksuista (arviomääräraha)	8	10	10	—	—
(98.)	Vahingonkorvaukset (arviomääräraha)	—	—	—	—	—
20.	**Teknologia- ja innovaatiopolitiikka**	**517 919**	**554 999**	**569 263**	**14 264**	**3**
21.	Geologian tutkimuskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	41 410	40 315	40 450	135	0
22.	Valtion teknillisen tutkimuskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	69 790	69 732	74 016	4 284	6
23.	Turvatekniikan keskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	9 777	9 738	9 250	- 488	- 5
24.	Kuluttajatutkimuskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	1 944	1 945	1 922	- 23	- 1
25.	Mittatekniikan keskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	5 265	5 289	5 170	- 119	- 2
26.	Teknologian kehittämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	26 752	27 991	29 218	1 227	4
27.	Teknologinen tutkimustoiminta (arviomääräraha)	141 141	157 917	164 770	6 853	4
28.	Hanke- ja ohjelmatoiminnan selvitys- ja kehittämismenot (siirtomääräraha 2 v)	13 870	13 490	9 164	- 4 326	- 32
40.	Avustukset teknologiseen tutkimukseen ja kehitykseen (arviomääräraha)	140 648	158 419	161 637	3 218	2
41.	Valtionavustus eräille yhteisöille keksintö-, laatu- ja standardisointitoimintojen edistämiseksi (siirtomääräraha 3 v)	6 433	6 663	7 005	342	5
(50.)	Avustus kansainvälisen teknologiapalkinnon maksamiseen (siirtomääräraha 2 v)	—	1 000	—	- 1 000	- 100
83.	Lainat teknologiseen tutkimukseen ja kehitykseen (arviomääräraha)	60 889	62 500	66 661	4 161	7
30.	**Yrityspolitiikka**	**200 515**	**215 854**	**232 485**	**16 631**	**8**
21.	Patentti- ja rekisterihallituksen toimintamenot (siirtomääräraha 3 v)	3 362	1 189	1 270	81	7
22.	Matkailun edistämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	16 287	16 334	16 088	- 246	- 2

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2005—2007

		v. 2005 tilinpäätös 1000 €	v. 2006 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2007 esitys 1000 €	Muutos 2006—2007 1000 €	%
40.	Kansainvälistymisavustus yritysten yhteishankkeisiin (arviomääräraha)	18 231	17 156	17 000	- 156	- 1
(41.)	Toimintatuki Finnvera Oyj:lle (kiinteä määräraha)	336	—	—	—	—
42.	Finnvera Oyj:n korkotuet (arviomääräraha)	16 179	14 891	12 684	- 2 207	- 15
43.	Finnvera Oyj:n tappiokorvaukset (arviomääräraha)	15 314	18 700	21 700	3 000	16
44.	Alueellinen kuljetustuki (arviomääräraha)	3 728	3 540	3 840	300	8
45.	Yritysten investointi- ja kehittämishankkeiden tukeminen (arviomääräraha)	16 194	18 235	15 648	- 2 587	- 14
47.	Valtionavustus kehittämispalvelutoimintaan ja eräille yhteisöille (siirtomääräraha 3 v)	5 061	4 361	4 361	—	—
48.	Korkotuki julkisesti tuetuille vienti- ja alusluotoille (arviomääräraha)	2 724	12 600	35 000	22 400	178
(49.)	Korkotuki Suomen Vientiluotto Oy:n myöntämille luotoille (arviomääräraha)	—	—	—	—	—
49.	Avustus ulkomaankauppaa edistäville järjestöille ja Finpro ry:lle (kiinteä määräraha)	24 096	24 096	24 306	210	1
60.	Siirrot valtiontakuurahastoon (arviomääräraha)	10 702	20	20	—	—
62.	EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus kauppa- ja teollisuusministeriön osalta (arviomääräraha)	68 302	84 732	80 568	- 4 164	- 5
40.	**Kuluttaja- ja kilpailupolitiikka**	**18 043**	**15 890**	**16 171**	**281**	**2**
21.	Kuluttajaviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	5 865	5 849	5 854	5	0
(24.)	Kuluttajavalituslautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	1 120	—	—	—	—
26.	Kilpailuviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	5 074	5 057	5 133	76	2
31.	Korvaus talous- ja velkaneuvonnan järjestämisestä (siirtomääräraha 2 v)	5 311	4 311	4 511	200	5
50.	Valtionavustus kuluttajajärjestöille (kiinteä määräraha)	673	673	673	—	—
(50.)	**Kansainvälistymispolitiikka**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
60.	**Energiapolitiikka**	**62 092**	**31 819**	**35 756**	**3 937**	**12**
21.	Energiamarkkinaviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	830	701	706	5	1
27.	Energiansäästön ja uusiutuvan energian käytön edistäminen ja energiatiedotus (siirtomääräraha 3 v)	3 400	3 400	3 400	—	—
40.	Energiatuki (arviomääräraha)	18 212	27 318	27 600	282	1

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2005—2007

		v. 2005 tilinpäätös 1000 €	v. 2006 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2007 esitys 1000 €	Muutos 2006—2007 1000 €	%
(41.)	Avustus koelaitosten rakentamiseen (siirtomääräraha 3 v)	9 600	—	—	—	—
(42.)	Kioton mekanismien käyttö (siirtomääräraha 3 v)	30 000	350	—	- 350	- 100
43.	Kioton mekanismit (arviomääräraha)	—	—	4 000	4 000	0
50.	Eräät energiataloudelliset avustukset (siirtomääräraha 3 v)	50	50	50	—	—
70.	**Omistajapolitiikka**	**15 433**	**1 382**	**1 382**	**—**	**—**
(80.)	Lainat Airbus-yhteistyöhankkeille (siirtomääräraha 2 v)	2 551	—	—	—	—
(87.)	Pääomalaina Finnvera Oyj:lle (kiinteä määräraha)	11 500	—	—	—	—
88.	Osakehankinnat (siirtomääräraha 3 v)	1 382	1 382	1 382	—	—
	Yhteensä	**968 954**	**974 238**	**1 013 151**	**38 913**	**4**
	Henkilöstön kokonaismäärä	6 740	6 860	6 870[1)]		

[1)] Lisäys johtuu pääosin VTT:n henkilöstömäärän kasvusta.

10. Hallinto

S e l v i t y s o s a : Kauppa- ja teollisuusministeriö

Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalan pääluokkaperusteluissa on esitetty ministeriön ja hallinnonalan strategiset päämäärät ja tavoitteet. Ministeriön strategian lähtökohtana on poliittisen tason ohjaus, joka on linjattu hallitusohjelmassa ja hallituksen strategia-asiakirjassa. Toimintaa ohjaa lisäksi ministeriön strategia ja sen toimeenpanosuunnitelma. Eri säädöksissä valtioneuvostolaista lähtien ministeriölle annetut tehtävät asettavat reunaehdot strategiselle tavoitteenasettelulle.

Työvoima- ja elinkeinokeskukset

Työvoima- ja elinkeinokeskukset ovat alueensa elinkeinojen, työmarkkinoiden ja maaseudun muuttuviin tarpeisiin vastaavia valtion kehittämis- ja palvelukeskuksia. TE-keskukset toimivat itsenäisinä aluehallinnon virastoina. Kauppa- ja teollisuusministeriö vastaa TE-keskusten yleishallinnollisesta ohjauksesta. TE-keskukset toimivat eri hallinnonalojen tehtäviä hoitaessaan kauppa- ja teollisuusministeriön, maa- ja metsätalousministeriön ja työministeriön sekä Teknologian kehittämiskeskuksen ohjauksessa. Maaseutuosastojen ja työvoimaosastojen tulostavoitteita on esitetty myös maa- ja metsätalousministeriön ja työministeriön hallinnonalojen pääluokissa.

TE-keskukset tukevat ohjaavien ministeriöiden päämääriä vahvistaa yrittäjyyttä ja edistää yritystoimintaa sekä tukea alueellista kehitystä, säilyttää maaseudun elinvoimaisuus sekä parantaa työmarkkinoiden toimivuutta ja ehkäistä syrjäytymistä.

TE-keskusten yhteisessä maakuntien kehittämisvisiossa korostuvat maakunnan menestys ja vetovoimaisuus, joiden saavuttamiseksi tähdätään korkeaan työllisyysasteeseen ja toimeentuloon, monipuoliseen elinkeinorakenteeseen sekä kasvavien ja kansainvälisesti kilpailukykyisten yri-

tysten kehittämiseen. Yhteinen visio korostaa osaamisen kehittämistä ja elinkeinojen kasvua tukevaa toimintaympäristöä, osaavaa työvoimaa, huippuosaamista, yrityshenkistä ja aktiivista väestöä sekä elinvoimaista maaseutua. Visiossa korostetaan myös puhdasta ja viihtyisää ympäristöä.

21. Kauppa- ja teollisuusministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 25 001 000 euroa.

Lakkautetaan johtajan virka.

Määrärahasta saa käyttää enintään 17 000 euroa kuluttajatiedon julkistamispalkintoa varten ja enintään 2 394 000 euroa ministeriön tutkimus- ja selvitystoimintaan.

Määrärahaa saa käyttää myös EU:n hyväksymien muiden kuin rakennerahastoista rahoitettavien hankkeiden menoihin.

Lisäksi määrärahaa saa käyttää yrittäjyyden politiikkaohjelman hankkeisiin liittyviin avustuksiin.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 2 394 000 euroa siirtona momentilta 32.10.(24) tutkimus- ja selvitystoiminnan menoina ja 58 000 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena. Määrärahan mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon 515 000 euroa 11 henkilön palkkaus- ja muiden menojen siirtona momentille 23.02.21 liittyen valtion omistajaohjauksen keskittämiseen valtioneuvoston kansliaan 1.5.2007 lukien, 90 000 euroa siirtona momentille 28.52.21 tilastointiin liittyviä menoja varten ja 94 000 euroa ohjelmajohtajan ja sihteerin palkkausmenoina 1.5.2007 lukien. Lisäksi määrärahan mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon 280 000 euroa tuottavuustoimenpiteiden johdosta ja 14 000 euroa valtionhallinnon yleisenä säästötoimenpiteenä. Tutkimus- ja selvitystoiminnan määrärahasta on varattu 580 000 euroa yrittäjyyden politiikkaohjelman tarpeisiin. Lisäksi määrärahasta on tarkoitus rahoittaa tietoyhteiskuntaohjelmaa.

Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen ministeriön toiminnalle asetetaan alustavasti seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2007:

Vaikuttavuus

— Yritysten toimintaedellytykset paranevat ja kansalaisten asema markkinoilla vahvistuu (tarkemmin pääluokkaperusteluissa).

Toiminnan tuloksellisuus

— Ministeriön ja hallinnonalan tuloksellisuus paranee.

— Eduskunta saa ministeriön vastuulla olevista hallituksen esityksistä 80 prosenttia luvatun istuntokauden aikana (v. 2005: 63,2 %).

— Tutkimus- ja selvitystoiminnan resursseilla hankitaan tarvittava tutkimustieto ministeriön strategisen suunnittelun ja päätöksenteon tueksi.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

	2005 toteutuma	2006 tavoite	2007 tavoite
Henkilötyövuosien kehitys	302	303	295
Henkilöstön fyysinen hyvinvointi paranee			
— sairauspoissaolopäivät/htv	9,2	7,3	< 7,0
Organisaation osaaminen kasvaa			
— koulutuspäivät/htv	4,8	7,0	7,0
— vähintään ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden %-osuus henkilöstöstä	57,8	58,0	58,2
Organisaation työnantajakuva on houkutteleva			
— lähtövaihtuvuus, %	6,9	5,0	< 5,0
— työhakemukset/avoin työpaikka	14,6	13	> 13

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	24 470	24 001	25 501
Bruttotulot	311	600	500
Nettomenot	24 159	23 401	25 001
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	4 740		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	3 950		

2007 talousarvio	25 001 000
2006 talousarvio	23 401 000
2005 tilinpäätös	23 369 000

22. Työvoima- ja elinkeinokeskusten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 79 423 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös euroneuvontakeskuksista ja Teknologian kehittämiskeskuksen projektiluontoisista tehtävistä aiheutuvien menojen maksamiseen mukaan lukien henkilöstön osaamisen kehittäminen. Lisäksi määrärahaa saa käyttää työvoima- ja elinkeinokeskusten järjestämistä pk-yritysten osaamisen kehittämispalveluista, pk-yrityksille suunnatuista neuvonta- ja informaatiopalveluista sekä näiden palvelujen kehittämisestä aiheutuvien menojen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää myös yritysneuvonnan asiantuntijapalvelujen ostamiseen ja yritysneuvontaa suorittaville henkilöille tarkoitettujen koulutuspalvelujen ostamiseen sekä porotilalain, luontaiselinkeinolain, kolttalain ja maatilalakia edeltävän lainsäädännön mukaisesti valtion hallinnassa olevien kiinteistöjen hoitomenojen maksamiseen.

Määrärahasta on varattu 1 682 000 euroa pk-yritysten osaamisen kehittämispalveluihin. Vuonna 2007 osaamisen kehittämispalveluihin osallistuvilta peritään rahoitusosuus, joka on noin kuudesosa niistä erilliskustannuksista, joita palvelujen tuottamisesta aiheutuu. Nettobudjetoinnissa otetaan tuloina huomioon maksullisen toiminnan tulot sekä yhteisrahoitteisten hankkeiden tulot.

Selvitysosa: Määrärahasta on tarkoitus rahoittaa yrittäjyyden politiikkaohjelmaa.

Nettobudjetoitavina maksullisen toiminnan tuloina on otettu huomioon Euroopan sosiaalirahaston artiklan 6 mukaiset innovatiiviset toimet eli niin sanottuihin pilottihankkeisiin liittyvät tulot.

Määrärahan mitoituksessa on otettu hallitusohjelman mukaisena tutkimusrahoituksen lisäyksenä huomioon 350 000 euroa asiantuntijoiden palkkaamiseksi alueelliseen ja kansalliseen teknologialähtöiseen asiakastyöhön sekä kansalliseen teknologia- ja innovaatiopolitiikan toteuttamiseen. Lisäksi määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 250 000 euroa lisääntyneiden tehtävien johdosta, 300 000 euroa uuteen palkkausjärjestelmään siirtymisen johdosta, 158 000 euroa kahden henkilön palkkaus- ja muiden menojen siirtona momentilta 32.20.26 ja 256 200 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena. Määrärahan mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon 690 000 euroa tuottavuustoimenpiteiden johdosta.

Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen ohjaavat ministeriöt (kauppa- ja teollisuusministeriö, maa- ja metsätalousministeriö ja työministeriö) asettavat alustavasti työvoima- ja elinkeinokeskuksille seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2007:

Vaikuttavuus

— Työllisyysaste nousee ja työttömyys alenee jokaisen TE-keskuksen alueella.

— Osaamisen, yrittäjyyden ja muut kasvun edellytykset vahvistuvat jokaisen TE-keskuksen alueella.

— Aluerakenne on tasapainoinen ja maaseutu on elinvoimainen Suomessa ja kunkin TE-keskuksen alueella.

TE-keskusten vaikuttavuutta kuvaavia tunnuslukuja

	2005 toteutuma	2006 tavoite	2007 tavoite
Työllisyysasteen nostaminen ja työttömyyden alentaminen			
1. Rakenteellisen työttömyyden aleneminen			
— vaikeasti työllistyvien määrä, enintään henkilöä keskimäärin	161 278	142 000	125 000
2. Osaavan työvoiman saatavuuden turvaaminen			
— rekrytointiongelmia kokeneiden toimipaikkojen osuus enintään, %	27	25	25
Osaamisen, yrittäjyyden ja muiden kasvuedellytysten vahvistaminen			
3. Yrittäjyyden vahvistuminen ja yrityskannan uusiutuminen			
— aloittaneiden yritysten määrä rahoitustoimenpitein (ml. starttiraha ja maaseudun pienyritykset)	8 038	5 800	6 400
4. Alueen innovaatioympäristön vahvistuminen			
— yhteistyöprojekteissa, %	70	75	75
Tasapainoinen aluerakenne ja maaseudun elinvoimaisuus			
5. Maaseudun säilyttäminen kilpailukykyisenä ja elinvoimaisena			
— maatilakytkentäisten yritysten investointi- ja kehittämishankkeiden määrä	2 569	1 400	700
— harvaan asutulla ja ydinmaaseudulla syntyneiden uusien yritysten määrä	151	565	100
6. Maatilojen kehittämisedellytysten turvaaminen			
— investointihankkeita toteuttavien tilojen osuus kaikista tiloista, %	13	12	12

Toiminnallinen tuloksellisuus

	Taloudellisuus (kustannukset/suorite), euroa			**Tuottavuus** (suoritteiden lukumäärä/htv)		
	2005 toteutuma	2006 arvio	2007 arvio	2005 toteutuma	2006 arvio	2007 arvio
— yritystuet (KTM)	1 131	1 131	1 131	48	48	48
— teknologiahankkeet	3 080	3 080	3 080	21	21	21
— ESR-hanketyö	9	9	9	5 768	5 768	5 768
— työvoimapoliittisen aikuiskoulutuksen toimeenpano ja yhteishankintakoulutus	78	78	78	622	622	622
— palkkaturva	745	745	745	61	61	61
— maahanmuutto- ja pakolaisasiat	1 320	1 320	1 320	36	36	36
— maaseudun kehittämishankkeet	2 088	2 088	2 088	22	22	22
— maaseutuyritysten yrityshankkeet	675	675	675	67	67	67
— peltoalavalvonta	1 335	1 335	1 335	32	32	32

	2005 toteutuma	2006 tavoite/ arvio	2007 arvio
Kannattavuus			
— maksullisen toiminnan tulot (maksuperustelain mukaiset liiketaloudelliset täyskatteelliset suoritteet), euroa	59 798	44 000	44 000
— maksullisen toiminnan ylijäämä, euroa	-	-	-
— maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus, % tuloista	-	-	-
Suoritteet			
— KTM yritystukipäätökset (pl. Interreg), kpl	4 585	3 700	4 300
— teknologiahankepäätökset, kpl	1 479	1 575	1 800
— ESR-projektien henkilökoulutuspäivät	1 300 358	1 080 000	700 000
— työvoimakoulutuksen suorittaneet, lkm	62 211	55 000	50 000
— palkkaturvapäätökset, kpl	4 844	5 700	5 000
— pakolaisten neuvotellut kuntapaikat, kpl	1 471	1 850	1 850
— maaseudun kehittämishankepäätökset, kpl	2 904	2 700	800
— maaseutuyritysten yrityshankepäätökset, kpl	4 086	3 000	1 500
— koko tilan valvonnat (peltotuet), kpl	4 125	4 200	4 200
Palvelukyky ja laadunhallinta			
— palveluiden hyödyllisyys asiakkaille (1—5)	4,4	4,5	4,5
— palveluista tiedottamisen riittävyys asiakkaille (1—5)	3,4	3,8	3,8
— tunnettuus potentiaalisessa asiakaskunnassa, %	60	76	76
— asiakastyytyväisyyteen perustuva laatutaso (4—10)	8,1	8,4	8,4
— palvelumielikuva (4—10)	7,1	7,7	7,7

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

	2005 toteutuma	2006 tavoite	2007 tavoite
Henkilötyövuosien kehitys	1 484	1 515	1 505
Henkilöstön fyysinen hyvinvointi paranee			
— sairauspoissaolopäivät/htv	8,3	8,0	< 8,0
Organisaation osaaminen kasvaa			
— koulutuspäivät/htv	5,3	7,0	7,0
— vähintään ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden %-osuus henkilöstöstä	26	27	27
Organisaation työnantajakuva on houkutteleva			
— lähtövaihtuvuus (toisen työnantajan palvelukseen), %	2,1	2,0	< 2,0
Henkilöstöbarometrin työtyytyväisyysindeksi (1—5)	3,3	3,4	3,5
— johtaminen	3,1	3,3	3,3
— työn sisältö ja haasteellisuus	3,8	3,8	3,9
— työn kuormittavuus	3,7	3,7	3,8
— työilmapiiri ja yhteistyö	3,3	3,4	3,4

Pk-yritysten osaamisen kehittämispalvelut

Osaamisen kehittämispalvelutoiminnassa korostuvat palvelualojen yritysten kehittäminen ja kansainvälistäminen, erityisesti informaatio- ja viestintäteknologian (ICT) soveltamisen ja hyödyntämisen nopeuttaminen yritysten kilpailukykytekijänä, uusien luovien toimialojen ja kehittyvän palvelusektorin kilpailukyvyn parantaminen sekä innovaatioiden kaupallistaminen. Joustavien toimintamallien, osaamisen ja teknologian edistynyt soveltaminen liiketoiminnassa ml. kansainvälistyminen lisääntyy.

Kehittämispalvelujen vaikuttavuustavoitteet on esitetty yrityspolitiikan lukuperustelujen (32.30) yhteydessä. EU-osarahoitteisen toiminnan toiminnalliset tulostavoitteet on esitetty momentilla 32.30.62.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Pk-yritysten osaamisen kehittämispalvelut (puhtaasti kansallinen toiminta)

	2005 toteutuma	2006 tavoite	2007 tavoite
Osallistuneiden yritysten lukumäärä	648	550	500
Koulutus- ja konsultointipäivien lukumäärä	576	700	700
Henkilötyöpäivät	2 529	2 600	2 600

Pk-yritysten osaamisen kehittämispalveluista annetun lain (971/2004) perusteella vuonna 2007 osaamisen kehittämispalveluihin osallistuvilta peritään rahoitusosuus, joka on noin kuudesosa niistä erilliskustannuksista, joita palvelujen tuottamisesta aiheutuu. Pk-yritysten osaamisen kehittämispalveluihin osallistuvilta perittävinä rahoitusosuuksina arvioidaan momentille 12.32.10 kertyvän 300 000 euroa.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	77 326	79 938	79 473
Bruttotulot	1 591	1 620	50
Nettomenot	75 735	78 318	79 423
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	5 111		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	6 503		

2007 talousarvio	79 423 000
2006 talousarvio	78 318 000
2005 tilinpäätös	77 127 000

(24.) Tutkimus- ja selvitystoiminta (siirtomääräraha 3 v)

S e l v i t y s o s a : Momentti ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta ja sille vuoden 2006 talousarviossa myönnetystä määrärahasta siirrettäväksi 2 394 000 euroa momentille 32.10.21.

2006 talousarvio	5 458 000
2005 tilinpäätös	6 264 000

25. Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 725 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää ministeriön hallinnonalan tuottavuuden edistämiseen tähtäävien investointien, tutkimusten, selvitysten sekä koulutus- ja muiden palvelujen hankkimiseen.

Selvitysosa: Määrärahaa on tarkoitus käyttää sellaisiin hallinnon tuottavuutta edistävien hankkeiden rahoittamiseen, joista kauppa- ja teollisuusministeriö on tehnyt hallinnonalansa viraston tai virastokokonaisuuden kanssa tuottavuuden lisäämistä ja tuottavuushyötyjen toteuttamista koskevan sopimuksen.

2007 talousarvio	725 000

29. (32.10.19) Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 40 000 000 euroa.

2007 talousarvio	40 000 000
2006 talousarvio	36 000 000
2005 tilinpäätös	37 649 812

66. Kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 7 700 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksujen ja rahoitusosuuksien sekä kansainvälisestä yhteistyöstä aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan käytön arvioitu jakautuminen	€
Pohjoismainen ydin- ja säteilyturvallisuusalan tutkimusyhteistyö	310 000
YK:n teollisen kehityksen järjestön (UNIDO) jäsenmaksut	600 000
Kansainvälisen Atomienergiajärjestön (IAEA) jäsenmaksu	1 500 000
OECD:n energia-alan järjestöjen toimintaan liittyvät maksut ja rahoitusosuudet	746 000
Suomen osuus Kansainvälisen Atomienergiajärjestön (IAEA) teknisen avun ja yhteistyön rahastoon	360 000
Euroopan energiaperuskirjan sihteeristökulut	45 000
Euroopan avaruusjärjestön (ESA) jäsenmaksu	2 800 000
Muut kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksut ja OECD:n maksuosuudet	339 000
Yhteistyön maksuosuudet kansainvälisille rahoituslaitoksille, järjestöille ja yhteistyöorganisaatioille	1 000 000
Yhteensä	7 700 000

2007 talousarvio	7 700 000
2006 talousarvio	7 200 000
2005 tilinpäätös	6 993 440

92. Korvaus valtion ydinjätehuoltorahastolle (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 5 235 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää ydinenergialain (990/1987) 52 §:n mukaisen korvauksen maksamiseen valtion ydinjätehuoltorahastolle.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Selvitysosa: Ydinenergialain nojalla on valtion ydinjätehuoltorahastossa olleita varoja siirretty vuosina 1989—1996 valtiovarastoon siltä osin kuin niitä ei lainattu jätehuoltovelvollisille. Vuodesta 1997 alkaen siirtojen sijasta valtio lainaa varat rahastolta. Valtiovarastoon siirretyistä varoista on vuosittain suoritettava rahastolle korvausta, joka määrältään vastaa jätehuoltovelvollisille rahastosta annettavien lainojen korkoa.

Korko on 2,243 % ajalta 1.1.—31.3.2006 ja 3,065 % ajalta 1.4.—31.12.2006.

2007 talousarvio	5 235 000
2006 talousarvio	3 907 000
2005 tilinpäätös	3 541 113

95. Maanomistajien osuus vanhoista kaivospiirimaksuista (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 10 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kaivoslain (503/1965) perusteella maanomistajille suoritettavien puolustusmaksujen osuuksien maksamiseen.

2007 talousarvio	10 000
2006 talousarvio	10 000
2005 tilinpäätös	8 000

20. Teknologia- ja innovaatiopolitiikka

Selvitysosa: Teknologia- ja innovaatiopolitiikalla edistetään suomalaisen elinkeinoelämän kilpailukykyä ja uudistumista. Teknologian lisäksi huomiota kiinnitetään erityisesti liiketoimintaosaamisen vahvistamiseen, palveluinnovaatioiden kehittämiseen, kasvuyrittäjyyteen ja yritysten kansainvälistymisen vahvistamiseen. Tavoitteena on, että Suomi tarjoaa yrityksille kansainvälisesti korkeatasoisen innovaatioympäristön, joka houkuttelee maahamme myös ulkomaisia t&k-investointeja.

Valtioneuvoston julkisen tutkimusjärjestelmän rakenteellista kehittämistä koskevan periaatepäätöksen mukaiset toimenpiteet, erityisesti huippuosaamiskeskittymät, sektoritutkimuksen rakenteellinen uudistaminen ja strategisen ohjauksen tehostaminen sekä hallituksen tuottavuusohjelma antavat suuntaviivat lähivuosien kehitykselle. Teknologiahallinnon horisontaalista yhteistyötä ennakoinnissa ja strategisessa suunnittelussa kehitetään.

Kansainvälisesti huipputasoinen innovaatioympäristö edellyttää toimijoilta tehokasta verkottumista ja yhteistyötä. Tukiorganisaatioiden yhteistoimintaa lisätään niin, että paikallinen, alueellinen ja kansallinen innovaatiopolitiikka tukevat toisiaan. Julkisten innovaatiopalvelujen saatavuuden ja tehokkuuden parantamiseksi otetaan käyttöön organisaatioiden yhteisiä palvelumalleja. Julkiset tutkimusorganisaatiot tiivistävät keskinäistä yhteistyötään ja verkottumistaan teknologiakeskusten, yrityshautomoiden sekä paikallisten ja alueellisten kehitysyhtiöiden kanssa.

Kansainvälistymiseen ja verkottumiseen kiinnitetään erityistä huomiota. Tutkimus- ja innovaatiotoimintaa suorittavilta ja niitä tukevilta organisaatioilta odotetaan entistä aktiivisempaa hakeutumista yhteistyöhön Euroopan ja maailman parhaiden innovaatiokeskusten ja osaamiskeskittymien kanssa.

Kansainvälisesti kilpailukykyisen toimintaympäristön luomista suomalaisille yrityksille tuetaan myös kehittämällä tekniseen turvallisuuteen ja luotettavuuteen liittyvää lainsäädäntöä. Teknisten määräysten yhdenmukaistaminen mukaan lukien standardisointitoiminta eurooppalaisella ja muulla kansainvälisellä tasolla on osa innovaatioympäristön kehittämistä. Myös laatu on enenevässä määrin yritysten kilpailutekijä.

Teknologia- ja innovaatiopolitiikan alueellista vaikuttavuutta lisätään arviointien tulosten perusteella. Teknologia-alan laitosten asiantuntemusta ja palveluja tarjotaan alueellisesti entistä kattavammin, niin että yritysten ja muiden organisaatioiden kyky hyödyntää t&k-osaamista paranee.

Teknologia- ja innovaatiopolitiikan tavoitteiden toteutumista ja toiminnan tuloksellisuutta seurataan ja arvioidaan. Ministeriö myös arvioi hallinnonalansa yksiköiden toimintaa vuosittain tulosohjausmenettelyn yhteydessä ja teettämällä ulkopuolisia arviointeja. Yksiköt arvioivat myös itse toimintaansa ja sen vaikutuksia.

Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen kauppa- ja teollisuusministeriö asettaa alustavasti teknologia- ja innovaatiopolitiikan tulosalueelle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2007:

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

— Innovaatiojärjestelmän tehokas toiminta tukee taloudellisen kasvun ja yhteiskunnallisen kehityksen edellytyksiä.

— Investoinnit innovaatiotoimintaan ovat edelleen maailman kärkeä.
— Uusia, kasvuhakuisia osaamiseen ja innovaatioihin perustuvia yrityksiä syntyy nykyistä enemmän.
— Yhä useampi yritys harjoittaa tutkimus- ja kehitystoimintaa, uudistaa toimintaansa innovaatioiden avulla ja soveltaa uusia liiketoimintamalleja.
— Alueiden kilpailukyky paranee teknologioita ja innovaatioita hyödyntämällä.
— Tekninen turvallisuus ja luotettavuus säilyvät Suomessa kansainvälisesti korkealla tasolla.
— Yritysten teknologinen kilpailukyky paranee standardisoinnilla.
— Yritysten ja muiden toimijoiden laatukilpailukyky paranee.

Toiminnallinen tuloksellisuus

— Innovaatioympäristön toimijat verkottuvat sekä kansallisesti että kansainvälisesti.
— Teknologia-alan laitosten asiantuntemusta käytetään entistä tehokkaammin alueilla toteutettavissa kehittämishankkeissa.

Teknologia- ja innovaatiopolitiikan toteuttamiseen osallistuvat ministeriön lisäksi Geologian tutkimuskeskus, Valtion teknillinen tutkimuskeskus, Turvatekniikan keskus, Kuluttajatutkimuskeskus, Mittatekniikan keskus ja Teknologian kehittämiskeskus sekä valtionapuyhteisöistä Keksintösäätiö, Suomen Standardisoimisliitto ry ja Suomen Laatukeskus.

21. Geologian tutkimuskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 40 450 000 euroa.

S e l v i t y s o s a : Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 114 200 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena ja vähennyksenä 210 000 euroa tuottavuustoimenpiteiden johdosta.

Geologian tutkimuskeskuksen tehtävänä on tuottaa ja levittää geologista tietoa, jolla edistetään maankamaran hallittua ja kestävää käyttöä. Tutkimuskeskuksen toimintaa ohjaavana tavoitteena on hyödyn tuottaminen yhteiskunnalle, sidosryhmille ja ennen kaikkea elinkeinoelämälle. Tutkimuskeskusta kehitetään kansallisena geotietokeskuksena sekä eurooppalaisena huippuosaajana maankamaran luonnonvarojen ja niiden hyötykäytön tutkimuksessa.

Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen kauppa- ja teollisuusministeriö asettaa alustavasti Geologian tutkimuskeskukselle (GTK) seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2007:

Vaikuttavuus

— Yhteiskunnan ja elinkeinoelämän tarvitsemien kallio- ja maaperän raaka-ainevarojen kestävän käytön edellytykset paranevat.
— Maankäyttö on taloudellisesti ja ympäristöllisesti kestävää, ja se luo edellytyksiä alan teolliselle kehitykselle ja työllisyydelle.
— GTK:n toiminta tukee alueellista kehitystä.

Toiminnallinen tuloksellisuus

— Luonnonvarojen etsintä ja arviointi painottuvat jalo- ja perusmetalleihin, teollisuusmineraaleihin, luonnonkiviin sekä turve-, kiviaines- ja pohjavesivaroihin.
— Kiviainesten tilinpitojärjestelmä valmistuu.

Muut toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet

	2005 toteutuma	2006 tavoite	2007 tavoite
Ministeriölle raportoidut taloudellisesti merkittävät malmiaiheet	4	2—5	2—5
Turvevarojen kartoitus			
— kartoitettu suoala, km^2	308	300	300
— raportoitu teknisesti käyttökelpoinen turvemäärä, milj. m^3	102	100	100

Alueellinen kallioperäkartoitus, kattavuus (%)	72	75	78
Aerogeofysikaalinen kartoitusohjelma, kattavuus (%)	89	93	97
Maaperän yleiskartoituksen 1. versio, kattavuus (%)	35	55	75
Tieteellisesti referoidut kansainväliset julkaisut, kpl	127	60	60
Verkkopalvelujen käyttö, ulkoisten käyntien lkm (1 000 käyntiä)	754	780	800
Yhteisrahoitteinen toiminta			
— hankkeiden lukumäärä	62	65	70
— tuotot, %:ia muun toiminnan rahoituksesta	6,7	3,7	3,8
Maksullinen toiminta			
— tulot, milj. euroa	9,7	8,2	8,2
— ylijäämä, 1 000 euroa	393	543	410
— ylijäämä, %:ia tuotoista	4	7	5
Tulosalueittaiset kustannukset, %			
— geologinen kartoitus	16	22	19
— tutkimus ja kehittäminen	29	26	27
— luonnonvarojen etsintä ja arviointi	41	37	40
— tiedonhallinta	13	15	14

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

	2005 toteutuma	2006 tavoite	2007 tavoite
Henkilötyövuosien kehitys	794	795	784
Henkilöstön fyysinen hyvinvointi paranee			
— sairauspoissaolopäivät/htv	7,9	7,9	< 7,8
Organisaation osaaminen kasvaa			
— koulutuspäivät/htv	4,4	4,7	4,8
— vähintään ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden %-osuus	38,3	39,0	39,4
Organisaation työnantajakuva on houkutteleva			
— lähtövaihtuvuus, %	0,8	0,7	< 0,7
— työhakemukset/avoin työpaikka	30	32	> 34
Johtaminen (viestintä ja kannustavuus)			
— tiedon jakaminen ja hyödyntäminen (1—5)	-	3,0	3,0
— organisaation kannustavuus (1—5)	-	2,9	2,9
Henkilöstön määrä ja rakenne			
— naisia, %	33,4	34,0	35,0
— miehiä, %	66,6	66,0	65,0
— keski-ikä	48,8	48,0	47,5
— koulutustasoindeksi (1—8)	4,8	5,0	5,2
— määräaikaisten osuus, %	8,7	7,7	7,7
Työvoimakustannukset			
— työvoimakustannukset, 1 000 euroa	33 433	33 400	32 890

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	53 474	50 665	50 800
Bruttotulot	13 004	10 350	10 350
Nettomenot	40 470	40 315	40 450
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	2 808		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	3 748		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	9 726	8 200	8 200
— muut tuotot	8	-	-
Tuotot yhteensä	9 734	8 200	8 200
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	9 341	7 657	7 790
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	393	543	410
Kustannusvastaavuus, % (tuotot kustannuksista)	104	107	105

2007 talousarvio	40 450 000
2006 talousarvio	40 315 000
2005 tilinpäätös	41 410 000

22. Valtion teknillisen tutkimuskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 74 016 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös niiden tutkimushankkeiden menojen maksamiseen, jotka jokin muu valtion virasto hankkeen toimeksiantajana rahoittaa.

Määrärahasta saa käyttää enintään 1 000 000 euroa kehitysyhtiöiden, teknologian hyödyntämiseen tähtäävien osakeyhtiöiden tai muiden rajoitetun vastuun yhteisöjen sekä toimintojen ulkoistamisissa vastaanottavan yrityksen osake- tai osuuspääomien merkitsemiseen. VTT saa käyttää tähän tarkoitukseen lisäksi omistamiaan immateriaalioikeuksia kuten keksintöjä, patentteja ja oikeuksia tietokoneohjelmiin sekä tutkimuslaitteistoja ja muuta käyttöomaisuutta.

Selvitysosa: Määrärahasta on tarkoitus rahoittaa yrittäjyyden politiikkaohjelmaa ja tietoyhteiskuntaohjelmaa.

Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 3 502 000 euroa tutkimusrahoitukseen ja 462 600 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena. VTT:n liikelaitostamista valmistellaan vuoden 2007 aikana. Jatkossa VTT:n valtionrahoitukseen kohdistuu hallituksen tuottavuusohjelmassa esitetyt tuottavuusvaatimukset.

VTT tuottaa tutkimuspalveluja yrityksille, yhteiskunnalle ja muille asiakkaille innovaatioprosessin kaikissa vaiheissa ja luo siten edellytyksiä kasvulle, työllisyydelle ja hyvinvoinnille. Yhdistämällä luovasti moniteknologista sekä kumppaneidensa osaamista VTT edistää innovatiivisten ratkaisujen ja uusien lii-

ketoimintojen aikaansaamista. Oman strategisen tutkimuksen lisäksi VTT hyödyntää palvelutoiminnassaan myös yliopistojen perustutkimuksen tuloksia ja globaalia verkottumista.

Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen kauppa- ja teollisuusministeriö asettaa alustavasti VTT:lle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2007:

Vaikuttavuus

— Tieteellinen ja nouseva teknologioiden tutkimus Suomen kilpailukyvyn kannalta keskeisillä alueilla kasvaa.

— Suomen vetovoimaisuus lisääntyy tutkimuksen, tuotekehityksen ja innovaatiolähtöisen liiketoiminnan sijaintipaikkana ja investointikohteena.

— Tutkimustulokset muuttuvat teollisuutta ja yhteiskuntaa hyödyntäviksi ratkaisuiksi ja uudeksi liiketoiminnaksi entistä nopeammin.

— Suomalaisten yritysten ja tutkimusyksiköiden mahdollisuudet hyödyntää maailmanlaajuisia verkostoja ja kumppaneita vahvistuvat.

— Uudet teknologiat ja innovaatiot yrityksille lisääntyvät ja tukevat yleistä talouskehitystä sekä hyvinvointi- ja ympäristönäkökohtia.

— IPR-oikeuksien myynti ja lisensiointi tehostuvat.

Toiminnallinen tuloksellisuus

— Menoista katetaan noin 65 % ulkopuolisilla tuloilla, joiden kasvutavoite on 4 %. Maksullisen toiminnan ylijäämätavoite on 3 000 000 euroa.

— Budjettirahoitus suunnataan pääasiassa teknologioiden kehittämiseen ja osaamisen luomiseen innovaatioprosessin alkupäässä.

— Rooli asiakkaiden innovaatiotoiminnassa vahvistuu kehittämällä uusia asiakaspalveluita, teknologiasiirtoa sekä palveluiden alueellista saatavuutta.

— Rooli kansainvälisenä toimijana vahvistuu lisäämällä tuloja kansainvälisiltä teknologiayrityksiltä, vahvalla asemalla uudistuvassa eurooppalaisessa tutkimustoiminnassa muun muassa EU:n 7. tutkimuksen puiteohjelmassa. Kansainvälisissä julkisissa hankkeissa hankevolyymi kasvaa ja samalla osallistuminen määrällisesti vähenee.

— Uusia teknologiapohjaisia yrityksiä syntyy.

— Koko toiminnan kattava sertifioitu laatujärjestelmä tuottaa palvelutoiminnan kehitystavoitteet.

VTT:n toiminnan vaikuttavuutta kuvaavia tunnuslukuja

	2005 toteutuma	2006 arvio	2007 arvio
Kansainväliset tieteelliset artikkelit, % julkaisuista	45	50	50
Uudet keksintö- ja ohjelmistoilmoitukset	149	140—160	180—200
Patenttisalkun uudistumis-%	27	27	30
Syntyneet spin-off -yritykset	1	4—6	4—6
Kansainvälisten julkisten hankkeiden lukumäärä	388	410—430	370—400
— joista EU-hankkeet, %	74	77	75
Kansainvälinen tutkijavaihto, henkilömäärä	134	150	155
Tuottavuus, liikevaihto (1 000 euroa)/htv	90,7	92,2	93

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

— Henkilöstön osaaminen uudistuu strategisten valintojen mukaisesti kehittämällä teknologiavalmiuksien lisäksi henkilöstön innovaatio-, asiakas- ja liiketoimintaosaamista. Johtajuus ja strategiaa tukeva palkitseminen tehostuvat.

	2005 toteutuma	2006 tavoite	2007 tavoite
Henkilötyövuosien kehitys	2 482	2 510	2 550
Henkilöstön hyvinvointi paranee			
— hyvinvointi-indeksi (asteikko 1—5)	3,5	3,8	3,8
— yhteistyöindeksi (asteikko 1—5)	3,5	3,6	3,7
Organisaation osaaminen kasvaa			
— kehityskeskustelu/-suunnitelma, % henkilöstöstä	64	100	100
— tutkijoiden osuus henkilöstöstä, %	63	63	65
— kansainvälinen tutkijainvaihto, henkilömäärä	134	150	155
Organisaation työnantajakuva on houkutteleva			
— henkilöstön kokonaistyytyväisyysindeksi (asteikko 1—5)	3,1	3,3	3,4
Johtaminen (viestintä ja kannustavuus)			
— johtamiskulttuuri-indeksi (asteikko 1—5)	2,9	3,2	3,3
— esimiesindeksi (asteikko 1—5)	-	3,8	-

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	225 564	230 132	237 516
Bruttotulot	149 139	160 400	163 500
Nettomenot	76 424	69 732	74 016
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	22 305		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	15 671		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	72 578	76 682	79 749
— muut tuotot	357	400	416
Tuotot yhteensä	72 935	77 082	80 165
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	66 604	74 082	77 165
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	6 331	3 000	3 000
Kustannusvastaavuus, %	110	104	104

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Yhteisrahoitteisen toiminnan tulot			
— muilta valtion virastoilta saatava rahoitus	36 808	39 992	41 592
— EU:lta saatava rahoitus	17 870	20 137	20 942
— muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	17 239	16 746	17 416
Tulot yhteensä	71 917	76 875	79 950
Hankkeiden kokonaiskustannukset	113 440	118 875	121 950
Kustannusvastaavuus (tulot - kustannukset)	-41 523	-42 000	-42 000
Kustannusvastaavuus, %	63	65	66

2007 talousarvio	74 016 000
2006 lisätalousarvio	9 500 000
2006 talousarvio	69 732 000
2005 tilinpäätös	69 790 000

23. Turvatekniikan keskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 9 250 000 euroa.

Nettobudjetoinnissa otetaan huomioon yhteishankkeista muilta osapuolilta saatava rahoitus.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 19 800 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena ja vähennyksenä 500 000 euroa valtiontalouden yleisenä säästötoimenpiteenä sekä 55 000 euroa tuottavuustoimenpiteiden johdosta. Turvatekniikan keskuksen (Tukes) tehtävänä on valvoa ja edistää sähkölaitteisiin ja -laitteistoihin, painelaitteisiin, vaarallisten kemikaalien teolliseen käsittelyyn ja varastointiin, pelastustoimen laitteisiin, räjähteisiin, kaivoksiin, CE-merkittyihin rakennustuotteisiin ja vaarallisten aineiden kuljettamiseen sekä kylmälaitteiden huoltoon liittyvää turvallisuutta. Lisäksi keskus valvoo ja edistää mittaamisvälineisiin ja jalometallituotteisiin liittyvää luotettavuutta sekä laitteiden energiatehokkuutta. Toiminta kohdistuu teollisuuteen, kauppaan, julkishallintoon ja yksityisiin kansalaisiin. Toiminnalla edistetään Suomessa elinkeinoelämän korkeaa teknistä turvallisuustasoa sekä varmistetaan toiminnanharjoittajien tasapuolisia kilpailuolosuhteita.

Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen kauppa- ja teollisuusministeriö asettaa alustavasti Turvatekniikan keskukselle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2007:

Vaikuttavuus

— Turvallisuusriskien hallinnan puutteista johtuvat henkilö-, ympäristö- ja omaisuusvahingot vähenevät Tukesin toimialueilla pitkällä aikavälillä; kuolemaan johtaneiden onnettomuuksien osalta (v. 2012) 10 % (v. 2004 8,3 ja v. 2012 <7,5) ja sähköpalokuolemien osalta 25 %.

— Yritysten ja kansalaisten turvalliset toimintatavat paranevat. Erityisesti merkittävästi puutteellisten kemikaali- ja räjähdetuotantolaitosten osuus kaikista valvontakohteista vähenee.

— Tuotteiden, laitteistojen ja laitosten tekninen turvallisuus ja luotettavuus paranevat. Markkinoilla olevista sähkötuotteista löydettyjen vakavien puutteiden 5 vuoden keskiarvo vähenee alle 40 kappaleeseen vuodessa pitkällä aikavälillä (v. 2012).

Toiminnallinen tuloksellisuus

— Laitosten toiminta ja laitteistojen käyttö, tuotteet sekä asennus-, huolto- ja tarkastustoiminta ovat vaatimusten mukaisia.

— Maahantuojien valmiudet saattaa markkinoille vaatimustenmukaisia, luotettavia ja energiatehokkaita tuotteita parantuvat.

— Palvelut ovat oikein kohdennettuja ja oikea-aikaisia.

lukumäärä	2005 toteutuma	2006 arvio	2007 arvio
Valvontakäynnit	3 780	3 700	3 500
Luvat, ilmoitukset, rekisteröinnit	19 300	17 900	17 000
Kyselyt ja selvitykset	1 200	1 200	1 100
Kävijät www.tukes.fi -etusivulla/päivä	630	700	800
Tiedotteet	54	60	55
Esitteet, julkaisut yms. painotuotteet (uudet painokset)	21	15	10
Tavoiteajassa käsiteltyjen asioiden osuus (%)	90	90	90

— Kuluttajille ja laitteistojen haltijoille on informoitu näkyvällä tavalla tuotteiden sekä laitteistojen turvallisesta käytöstä ja käyttöön liittyvistä riskeistä.

— Uudet verkkopalvelut ja kemikaalilupa-rekisterin perusosat on pääosin otettu käyttöön.

Edellisten perustehtävien lisäksi toteutetaan seuraavia useampia toimialueita kattavia vaikuttavuusohjelmia:

— eurooppalaisen yhteistyön edistäminen markkinavalvonnassa

— riskienhallinnan edistäminen

— sähköpalojen vähentäminen

— laitteistojen kunnossapidon edistäminen

— viranomaisyhteistyö yhteisten turvallisuusasioiden edistämisessä

— kaavoitukseen ja lupiin liittyvien päätösprosessien kehittäminen

— verkottuneen turvallisuuden edistäminen

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

	2005 toteutuma	2006 tavoite	2007 tavoite
Henkilötyövuosien kehitys	117	124	124
Henkilöstön fyysinen hyvinvointi paranee			
— sairauspoissaolopäivät/htv	5,1	4,8	< 4,8
Organisaation osaaminen kasvaa			
— koulutuspäivät/htv	7,3	7,3	7,3
— vähintään ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden %-osuus henkilöstöstä	41,1	41,0	41,0
Organisaation työnantajakuva on houkutteleva			
— lähtövaihtuvuus, %	4,9	2	< 2,5
Johtaminen (viestintä ja kannustavuus)			
— organisaation oma indeksi (1—5)	-	3,7	3,7

Maksullisen toiminnan tulot on merkitty momentille 12.32.20.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	9 206	9 754	9 266
Bruttotulot	47	16	16
Nettomenot	9 159	9 738	9 250
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	1 115		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	1 733		

2007 talousarvio	9 250 000
2006 talousarvio	9 738 000
2005 tilinpäätös	9 777 000

24. Kuluttajatutkimuskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 1 922 000 euroa.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 6 000 euroa uuteen palkkausjärjestelmään siirtymisen johdosta ja 6 500 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena sekä vähennyksenä 53 000 euroa tuottavuustoimenpiteiden johdosta.

Kuluttajatutkimuskeskus tukee kauppa- ja teollisuusministeriön ja muiden hallinnonalojen strategioiden kehittämistä ja toteuttamista sekä muuta päätöksentekoa tuottamalla ja välittämällä kuluttajien hyvinvointia ja suomalaista innovaatiotoimintaa edistävää tutkimustietoa. Tutkimus kohdistuu kuluttajapoliittisen ohjelman (2004—2007) seuraaville aihealueille: asiakkuus ja taloudellinen turvallisuus palvelumarkkinoilla, kuluttajalähtöisyys elintarviketaloudessa, kestävä asuin- ja elinympäristö sekä käyttäjälähtöiset innovaatiot.

Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen kauppa- ja teollisuusministeriö asettaa alustavasti Kuluttajatutkimuskeskukselle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2007:

Vaikuttavuus

— Kuluttajien hyvinvointia edistävä tutkimusperustainen tieto vahvistuu kuluttaja- ja muussa yhteiskuntapoliittisessa päätöksenteossa, markkinoilla ja suomalaisessa innovaatiotoiminnassa.

Toiminnallinen tuloksellisuus

— Tutkimuskeskuksen rooli osana innovaatioympäristöä kasvaa.

— Tutkimusyhteistyö muiden toimijoiden kanssa kasvaa.

Toiminnallisen tuloksellisuuden mittarit

	2005 toteutuma	2006 arvio	2007 tavoite
Tulot, %:ia menoista	28	27	29
Maksullisen toiminnan tuotot, euroa	9 143	10 000	10 000
Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus %	48,3	48	48
Julkaisut, kpl	127	130	110
Akateemiset luottamustehtävät, lkm	31	35	30
Esitelmät eri foorumeilla, lkm	138	100	100
Www-sivuilla käynnit/pv	2 400	2 400	2 500
Lisäykset KULTU-tietokantoihin, lkm	1 350	1 300	1 300

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

	2005 toteutuma	2006 tavoite	2007 tavoite
Henkilötyövuosien kehitys	40	40	40
Henkilöstön fyysinen hyvinvointi paranee			
— sairauspoissaolopäivät/htv	9,2	8,0	< 8,0
Organisaation osaaminen kasvaa			
— koulutuspäivät/htv	4,2	4,6	5,0
— vähintään ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden %-osuus henkilöstöstä	72,5	75,0	75,0
Organisaation työnantajakuva on houkutteleva			
— lähtövaihtuvuus, %	0	4,8	< 2,4
— työhakemukset/avoin työpaikka	-	-	> 12
Tyytyväisyys johtamiseen paranee			
Tyytyväisyys avoimuuteen ja tiedotukseen (1—5)	3,1	3,5	3,5
Tyytyväisyys johtoon ja esimieheen (1—5)	3,5	3,5	3,5
Työtyytyväisyys kokonaisuutena pysyy hyvällä tasolla (1—5)	3,5	3,5	3,5

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	2 523	2 645	2 722
Bruttotulot	707	700	800
Nettomenot	1 816	1 945	1 922
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	299		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	427		

2007 talousarvio	1 922 000
2006 talousarvio	1 945 000
2005 tilinpäätös	1 944 000

25. Mittatekniikan keskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 5 170 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös EU:n hyväksymien tutkimushankkeiden rahoitukseen. Määrärahaa saa lisäksi käyttää mittayksiköistä ja mittanormaalijärjestelmästä annetun lain (1156/1993) mukaisesti kansallisen mittanormaalijärjestelmän yleisestä toteuttamisesta, kansallisten mittanormaalilaboratorioiden toiminnan ohjauksesta, kehittämisestä ja hallinnoinnista, kansallisen kalibrointipalvelun järjestämisestä sekä mittatekniikan ja akkreditoinnin edistämisestä aiheutuviin toimintamenoihin.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 12 200 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena sekä vähennyksenä 100 000 euroa valtiontalouden yleisenä säästötoimenpiteenä ja 59 000 euroa tuottavuustoimenpiteiden johdosta. Mittatekniikan keskuksen tehtävänä on kehittää ja ylläpitää kansallista mittausjärjestelmää, tuottaa testaus-, tarkastus-, sertifiointi- ja kalibrointitoi-

minnan pätevyyttä ja luotettavuutta osoittavia akkreditointipalveluja sekä osallistua mittatekniikkaan liittyviin tutkimushankkeisiin ja niiden koordinointiin.

Keskuksen toiminta on kansalliselle mittaustekniikan kehittämiselle ja pätevyyden toteamistoiminnalle vahvistettujen strategisten linjausten mukaista ja tukee yhteiskunnan palvelukyvyn kehitystä ja elinkeinoelämän kilpailukykyä.

Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen kauppa- ja teollisuusministeriö asettaa alustavasti Mittatekniikan keskukselle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2007:

Vaikuttavuus

— Mittaustekniikka- ja akkreditointipalveluja käyttävien asiakkaiden pätevyys- ja laatutaso sekä kilpailukyky paranevat.

— Tekninen luotettavuus ja turvallisuus paranevat Suomessa mittausten laadun vahvistumisen myötä.

Toiminnallinen tuloksellisuus

— Tutkimus- ja kehitystoiminta on innovatiivista ja korkeatasoista, sovellus- ja muutoshakuista.

— Palveluiden saatavuus ja laatu paranevat uuden toimintaympäristön myötä.

— Uusi toimintamalli parantaa kustannustehokkuutta ja vaikuttavuutta.

— Tutkijavaihto ja yhteistyö alan yliopistojen ja laitosten kanssa lisääntyvät.

— Maksullisen palvelutoiminnan tuloja ja muuta ulkoista rahoitusta lisätään noin 200 000 euroa edellisvuoden tasosta (2,2 milj. euroa v. 2005).

— Pätevyydenarviointitoiminnan toimitusajat lyhenevät.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

	2005 toteutuma	2006 tavoite	2007 tavoite
Henkilötyövuosien kehitys	64,4	63	62
Henkilöstön fyysinen hyvinvointi paranee			
— sairauspoissaolopäivät/htv	3,4	4,0	< 4,0
Organisaation osaaminen kasvaa			
— koulutuspäivät/htv	3,5	4,0	4,0
— vähintään ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden %-osuus henkilöstöstä	74,6	78,5	78,5
— tutkijakoulutuksen saaneitten osuus %-henkilöstöstä	34,3	36,0	37,5
Organisaation työnantajakuva on houkutteleva			
— lähtövaihtuvuus, %	4,6	< 10,0	< 10,0
— työhakemukset/avoin työpaikka	15	20	> 25

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	7 891	7 659	7 620
Bruttotulot	2 188	2 370	2 450
Nettomenot	5 703	5 289	5 170
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	2 568		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	2 131		

2007 talousarvio	5 170 000
2006 talousarvio	5 289 000
2005 tilinpäätös	5 265 000

26. Teknologian kehittämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 29 218 000 euroa.

Nettobudjetoinnissa otetaan tuloina huomioon EU:lta saatavat muut kuin momentilta 28.81.25 maksettavat matkakustannusten korvaukset ja muut tulot sekä Teknologian kehittämiskeskuksen vastuulla toteutettavista kansainvälisistä ja muista yhteishankkeista tuloina saatavat muiden hankeosapuolten maksuosuudet.

Määrärahaa saa käyttää myös EU:n hyväksymien muiden kuin rakennerahastoista rahoitettavien hankkeiden menoihin sekä ulkomaan rahaliikenteestä johtuviin kurssivaihteluihin.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 52 100 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena sekä vähennyksenä 158 000 euroa kahden henkilön palkkaus- ja muiden menojen siirtona momentille 32.10.22.

Teknologian kehittämiskeskuksen (Tekes) tehtävänä on edistää teollisuuden ja palvelujen kehittymistä teknologian ja innovaatioiden keinoin.

Tekesin toimintatapojen ja rakenteiden uudistamisessa noudatetaan hallituksen tuottavuusohjelmassa esitettyjä tuottavuusvaatimuksia.

Toimintamenomomentin määrärahoja kohdistetaan erityisesti:

— innovaatiotoiminnan aktivointiin yrityksissä ja tutkimusorganisaatioissa,

— teknologiaohjelmien valmisteluun, toteutukseen ja koordinointiin,

— valikoivan hankerahoituksen hakemusarviointiin, projektiseurantaan ja valvontaan,

— innovaatioympäristön kehittämiseen esimerkiksi sidosryhmäyhteistyön ja ministeriön määrittelemien erityistehtävien avulla sekä

— edellä mainittujen tehtävien edellyttämän oman tiedon ja osaamisen sekä toiminnan laadun ja tehokkuuden ylläpitämiseen ja kehittämiseen.

Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen kauppa- ja teollisuusministeriö asettaa alustavasti Tekesille seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2007:

Vaikuttavuus

— Korkealaatuinen tutkimus- ja kehittämistoiminta Suomessa lisääntyy ja siihen osallistuu yhä useampi yritys ja tutkimusorganisaatio.

— Suomessa toimivat yritykset ja tutkimusyksiköt kehittävät ja hyödyntävät innovaatiotoiminnassaan osaamista, yhteistyöverkostoja ja kumppanuuksia maailmanlaajuisesti.

— Teknologiaa kehittäviä ja hyödyntäviä yrityksiä syntyy nykyistä enemmän ja ne kasvavat nykyistä nopeammin.

— Yritykset ja elinkeinoelämä uusiutuvat, ja teollisuuden ja palvelujen tuottavuus paranee.

— Osaaminen, erikoistuminen ja verkottuminen tukevat alueiden kehittymistä.

— Teknologia ja innovaatiot edistävät sekä taloudellisen kehityksen kautta että suoraan yhteiskunnan hyvinvointi- ja ympäristötavoitteita.

Tekesin tulostavoitteiden saavuttamiseen osallistuvat Tekesin oman henkilöstön lisäksi TE-keskusten teknologian kehittämisosastojen henkilöstö, ja niihin käytetään myös momenttien 32.10.22 (TE-keskukset), 32.20.27 (tutkimustoiminta), 28 (hanke- ja ohjelmatoiminta), 40 (avustukset) ja 83 (lainat) määrärahoja ja valtuuksia. Valtuuksilla Tekes rahoittaa teknologiaohjelmia sekä riskipitoisia tutkimus- ja kehittämisprojekteja, jotka toteutetaan pääosin vuosina 2007—2010. Tutkimus- ja kehitystoiminnan tulokset vaikuttavat yritysten ja yhteiskunnan toimintaan täysimääräisesti useiden vuosien viiveellä.

Tekesin siirtomenojen vaikuttavuus

Tunnusluku	2005 toteutuma	2006 suunnitelma	2007 tavoite
Talousarviovuoden aikana käynnistyville projekteille:			
Projektien haastavuus, indeksi (0—100)	74,8	> 70	> 70
Verkottuneiden projektien osuus, yritysprojektit, %	78	> 80	> 80
Osallistumisten määrä teknologiaohjelmissa, kpl	2 541	2 800	2 800
Alkavien yritysten määrä asiakkaina, lkm	275	> 270	> 300
Vuositason liikevaihto-odotus pk-yritysten tuotekehitys-projekteissa/Tekesin rahoitus, €/€	15	> 20	> 20
Kansainvälisten projektien osuus, julkinen tutkimus, %	67	> 60	> 60
Kansainvälisten projektien osuus, yritysprojektit, %	46	> 40	> 40
Pääkaupunkiseudun ulkopuolisen rahoituksen osuus, %	60	55—65	55—65
Rahoituksen kohdistuminen välittömästi terveys- ja hyvinvointi- sekä ympäristö- ja energiasovelluksiin, milj. €	151	> 155	> 160
Talousarviovuoden aikana päättyville projekteille:			
Patentoitavat keksinnöt, kpl	685	> 670	> 700
Opinnäytetyöt, kpl	1 109	> 1 050	> 1 100
Uudet tai korvaavat tuotteet, kpl	487	> 470	> 500
Uudet tai korvaavat palvelut, kpl	315	> 300	> 320
Kehitetyt tuotantoprosessit, kpl	189	> 200	> 200

Tunnuslukuihin perustuvat vuositason tulostavoitteet ovat toiminnan varsinaisten päämäärien kannalta suuntaa-antavia välitavoitteita.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Tehokkuus

Tunnusluku	2005 toteutuma	2006 suunnitelma	2007 tavoite
Käyttömenot (Tekes)/teknologiarahoitus, %	6,2	6,4	6,1—6,2
Toimintamenojen sekä hanke- ja ohjelmatoiminnan menojen käyttö ydinprosesseittain, %-jakauma			
— innovaatiotoiminnan aktivointi	23	24	25
— teknologiaohjelmat	37	38	40
— hankerahoitus	40	38	35
Käynnistyvä projektivolyymi, milj. €/htv	2,4	2,4	> 2,3

Laadunhallinta

Tunnusluku	2005 toteutuma	2006 suunnitelma	2007 tavoite
Hankerahoituksen asiakaspalaute Tekesin toiminnasta, yleisarvio, indeksi (1—5)	3,66	> 3,6	> 3,7
Oikaisuvaatimukset/muutoksenhakukelpoiset päätökset, %	0,7	< 0,8	< 0,9
Valmisteluraho ituksen hakemuksen käsittelyaika, vrk	30	< 30	< 30
Tuotekehitysprojektien hakemuksen käsittelyaika, vrk	86	< 80	< 80
Maksupyynnön ja raportin käsittelyaika pk-yritykselle, vrk	21	< 30	< 30
Rahoitusta saavien yritysasiakkaiden lukumäärä	1 174	> 1 330	> 1 330
Rahoituspäätösten lukumäärä, hyväksytyt ja hylätyt	3 220	3 200—3 500	3 200—3 500

Käynnistyvien projektien lukumäärä	2 134	2 200—2 500	2 200—2 500
Maksupäätösten lukumäärä	5 572	5 500—6 000	5 500—6 000
Käsiteltyjen ja seurattavien projektien kokonaismäärä	4 681	4 500—5 000	4 500—5 000
Teknologiaohjelmien osuus rahoituksesta, %	41	50—60	50—60
Pk-yritysten osuus yritysrahoituksesta, %	53	50—60	50—60

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Tunnusluku	2005 toteutuma	2006 tavoite	2007 tavoite
Henkilötyövuosien kehitys	266	275	281
Kokonaistyöpanoksen jakauma ydinprosesseittain, %			
— innovaatiotoiminnan aktivointi	23	24	25
— teknologiaohjelmat	25	26	27
— hankerahoitus	52	50	48
Henkilöstön hyvinvointi paranee			
— sairauspoissaolopäivät/htv	8,9	< 8,0	< 8,0
— henkilöstötyytyväisyys, (1—5)	3,6	>3,7	> 3,7
Organisaation osaaminen kasvaa			
— koulutuspäivät/htv	7,8	10,0	10,0
— vähintään ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden %-osuus henkilöstöstä	63,7	65,0—75,0	65,0—75,0
Organisaation työnantajakuva on houkutteleva			
— lähtövaihtuvuus, %	5,7	< 10,0	< 10,0
— työhakemukset/avoin työpaikka	68,2	> 30	> 30
Johtaminen (viestintä ja kannustavuus)			
— organisaation oma indeksi (1—5)	3,6	> 3,7	> 3,7

Toiminnasta kertyvät maksullisen toiminnan tulot on merkitty momentille 12.32.99.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	28 000	28 664	30 108
Bruttotulot	1 281	673	890
Nettomenot	26 719	27 991	29 218
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	4 224		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	4 257		

2007 talousarvio	29 218 000
2006 talousarvio	27 991 000
2005 tilinpäätös	26 752 000

27. Teknologinen tutkimustoiminta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 164 770 000 euroa.

Vuonna 2007 uusia rahoituspäätöksiä saa tehdä enintään 175 791 000 eurolla.

Valtuutta ja määrärahaa saa käyttää sellaiseen tutkimukseen ja kehitykseen, joka edistää teknologisen, liiketoiminnallisen sekä muun elinkeinoelämän ja yhteiskunnan kehittymisen kannalta merkittävän osaamisen syntymistä, kehittymistä ja hyödyntämistä tutkimus-, kehittämis- ja koulutusorganisaatioissa. Valtuutta ja määrärahaa saa käyttää:

— Valtion budjettitalouden piiriin kuuluvien tutkimuslaitosten, yliopistojen ja korkeakoulujen kansallisiin ja kansainvälisiin ohjelmiin ja hankkeisiin, hankkeiden valmisteluun sekä osaamisen ja strategisten toimintaedellytysten kehittämiseen.

— Viranomaisten välisenä yhteistyönä toteutettaviin klusterihankkeisiin ja muuhun yhteistyöhön.

— Kansainvälisen yhteistyön ja ohjelmien sekä hankkeiden osallistumismaksuihin, laitetoimituksiin ja Tekesin puolesta tehtävistä matkoista muille kuin Tekesin henkilöstölle aiheutuviin matkakustannuksiin.

— Valtion laitosten sellaisten hankintojen suunnitteluun ja toteuttamiseen, joilla tilaaja tavoittelee toimintansa tai palveluidensa laadun ja kustannustehokkuuden merkittävää parantamista ja jotka edellyttävät tarjoajilta uuden tuotteen, tuotantomenetelmän, palvelun tai muun innovatiivisen ratkaisun kehittämistä.

— EU:n hyväksymien tutkimushankkeiden maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahasta on tarkoitus rahoittaa myös tutkimushankkeita, jotka edistävät yrittäjyyden politiikkaohjelman ja tietoyhteiskuntaohjelman toteutumista.

Momentin tavoitteet on esitetty Tekesin toimintamenomomentin (32.20.26) yhteydessä.

Valtuuden ja määrärahan käytön arvioitu jakautuminen (1 000 euroa)

	Valtuus	Määräraha
Julkisen tutkimus- ja kehitystoiminnan rahoitus	160 291	149 570
Euroopan avaruusjärjestön (ESA) ohjelmamaksut: pakolliset ja valinnaiset ohjelmat	15 500	15 200
Yhteensä	175 791	164 770

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2007	2008	2009	2010	2011—	Valtuuden käytöstä aiheutuvat kaikki menot yhteensä
Ennen vuotta 2007 tehdyt sitoumukset	83 907	23 256	4 922	3 353	3 354	118 792
Vuoden 2007 sitoumukset	80 863	63 285	21 095	3 516	7 031	175 791
Yhteensä	164 770	86 541	26 017	6 869	10 385	294 583

Vuonna 2007 myönnettävän rahoituksen kokonaiskustannukset (nykyarvo) valtiolle ovat 173,0 milj. euroa.

2007 talousarvio	164 770 000
2006 talousarvio	157 917 000
2005 tilinpäätös	141 140 779

28. Hanke- ja ohjelmatoiminnan selvitys- ja kehittämismenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 9 164 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää teknologian siirtoa, teknologian hyödyntämistä ja uusien liiketoimintojen syntymistä edistävien palvelujen ja hanke- ja ohjelmatoimintaan välittömästi liittyvien tilaustutkimusten, selvitysten sekä asiantuntija-, arviointi- ja tiedotuspalvelujen hankintaan.

Määrärahaa saa käyttää myös pienimuotoisten selvitysten ostomenoihin, joiden hyödyn saaja on perusteilla tai alkavassa vaiheessa oleva yritys.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon 5 000 000 euroa valtiontalouden yleisenä säästötoimenpiteenä.

Määrärahalla on tarkoitus ostaa myös palveluja, jotka edistävät yrittäjyyden politiikkaohjelman ja tietoyhteiskuntaohjelman toteuttamista.

Määrärahaa käytetään hanke- ja ohjelmatoiminnan tuloksellisuuden ja vaikuttavuuden parantamiseen. Menojen välittömänä vastikkeena Tekes saa palveluja oman toiminnan täydennykseksi. Tällaisia palveluja ovat:

— Tilaustutkimukset, joilla hankitaan tärkeää tietoa Tekesin omaan ja laajemmin muiden innovaatiojärjestelmän toimijoiden käyttöön.

— Selvitykset ja asiantuntijapalvelut, joita tarvitaan aktivointitoimien, teknologiaohjelmien ja hankkeiden valmisteluun, koordinointiin ja hyödyntämiseen.

— Selvitykset ja asiantuntijapalvelut, joilla edistetään uusien teknologiayritysten syntymistä, teknologian siirtoa ja muita tutkimustulosten hyödyntämiseen tähtääviä toimia.

— Arviointipalvelut, joita käytetään ohjelmien ja toiminnan arvioinnissa.

— Tiedotuspalvelut, jotka koskevat aktivointia, teknologiaohjelmia ja muuta teknologiatiedotusta palvelevia erityisprojekteja.

Momentin tavoitteet on esitetty Tekesin toimintamenomomentin (32.20.26) yhteydessä.

2007 talousarvio	9 164 000
2006 talousarvio	13 490 000
2005 tilinpäätös	13 870 000

40. Avustukset teknologiseen tutkimukseen ja kehitykseen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 161 637 000 euroa.

Vuonna 2007 uusia avustuspäätöksiä saa tehdä enintään 203 646 000 eurolla.

Avustuksia saa myöntää valtioneuvoston asetuksella (435/2004) tarkemmin säädettävin perustein ja Euroopan komission vähämerkityksistä tukea koskevan asetuksen (EY 69/2001) mukaisesti yrityksille ja yhteisöille tuotteiden, tuotantomenetelmien ja palveluiden kehittämistä koskevaan teknologiseen, liiketoiminnalliseen ja muuhun innovatiiviseen tutkimukseen ja kehitykseen. Avustuksia saa myöntää myös riskipitoisiin kehityshankkeisiin, joilla tähdätään uuden teknologian ja innovaatioiden hyödyntämiseen ja energiatalouden, ympäristö- ja hyvinvointiteknologioiden kehittämiseen, tutkimus- ja kehittämistoiminnan tulosten liiketaloudelliseen hyödyntämiseen uusina liiketoimintoina ja alkavina teknologiayrityksinä sekä näiden syntymistä edistävien toimintojen parantamiseen. Lisäksi avustuksia saa myöntää kunnallisten organisaatioiden sellaisten hankintojen suunnitteluun ja toteuttamiseen, joilla tilaaja tavoittelee toimintansa tai palveluidensa laadun ja kustannustehokkuuden merkittävää parantamista ja jotka edellyttävät tarjoajilta uuden tuotteen, tuotantomenetelmän, palvelun tai muun innovatiivisen ratkaisun kehittämistä.

Valtuutta ja määrärahaa saa käyttää ammattikorkeakoulujen ja kunnallisten organisaatioiden sekä voittoa tavoittelemattomien yritysten ja yhteisöjen sellaiseen tutkimukseen ja kehitykseen, joka edistää teknologisen, liiketoiminnallisen sekä muun elinkeinoelämän ja yhteiskunnan kehittymisen kannalta merkittävän osaamisen syntymistä, kehittymistä ja hyödyntämistä näissä organisaatioissa. Valtionavustusta voidaan toiminnan julkishyödykkeeseen verrattavan luonteen vuoksi myöntää täyttä kustannusmäärää vastaava määrä.

Selvitysosa: Määrärahasta on tarkoitus rahoittaa myös tutkimus- ja kehittämishankkeita, jotka edistävät yrittäjyyden politiikkaohjelman ja tietoyhteiskuntaohjelman toteutumista.

Avustuksilla kannustetaan yrityksiä yhteisiin teknologiahankkeisiin ja ohjelmiin, joiden avulla pyritään nopeuttamaan kehitystä ja tehostamaan resurssien käyttöä ja saamaan sekä suuret että pienet yritykset mukaan teknologian ja innovaatioiden mahdollisuuksien hyödyntämiseen. Avustuksia myönnettäessä ote-

taan huomioon hankkeiden haastavuus, uuden teknologiaan ja innovaatioihin perustuvan liiketoiminnan kehittämisen tarpeet sekä alkavien, pienten ja keskisuurten yritysten erityistarpeet. Avustuksia myönnetään ensisijassa pitkäjänteiseen tutkimukseen ja kehitykseen sekä hankkeiden valmisteluun.

Avustuksia myönnetään:

— Yritysten ja yhteisöjen tutkimus- ja kehityshankkeisiin sekä teknologiaohjelmiin.

— Pienille ja keskisuurille yrityksille teknologiahankintoihin ja teollisoikeuksien hankkimiseen tutkimus- ja tuotekehityshankkeen osana.

— Yritysten ja yhteisöjen kehityshankkeiden esiselvityksiin, asiantuntijapalveluihin sekä hankkeiden valmisteluun.

— Uusia innovatiivisia yrityksiä ja liiketoimintoja koskeviin selvityksiin ja asiantuntijapalveluihin sekä liiketoiminnan käynnistämiseen.

— Ammattikorkeakoulujen ja kunnallisten organisaatioiden tutkimus- ja kehittämishankkeisiin sekä uutuustuotteiden hankinnan tukemiseen.

— Voittoa tavoittelemattomien yritysten tai yhteisöjen tutkimushankkeisiin, erityisesti teknologian tutkimukseen.

— Palvelualoilla toimivien osaamisintensiivisten yritysten tutkimus- ja kehityshankkeisiin.

— EU:n hyväksymiin tutkimushankkeisiin.

Momentin tavoitteet on esitetty Tekesin toimintamenomomentin (32.20.26) yhteydessä.

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2007	2008	2009	2010	2011—	Valtuuden käytöstä aiheutuvat kaikki menot yhteensä
Ennen vuotta 2007 tehdyt sitoumukset	142 599	85 724	32 775	6 426	19 119	286 643
Vuoden 2007 sitoumukset	19 038	71 044	65 353	31 560	16 651	203 646
Yhteensä	161 637	156 768	98 128	37 986	35 770	490 289

Vuonna 2007 myönnettävien avustusten kokonaiskustannukset (nykyarvo) valtiolle ovat 196,6 milj. euroa.

2007 talousarvio	161 637 000
2006 talousarvio	158 419 000
2005 tilinpäätös	140 648 023

41. Valtionavustus eräille yhteisöille keksintö-, laatu- ja standardisointitoimintojen edistämiseksi (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 7 005 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kauppa- ja teollisuusministeriön toimialaan liittyvien keksintö-, laatu- ja standardisoimistoimintojen edistämiseen ja niistä aiheutuviin hallintomenoihin.

Keksintötoiminnan tukemiseen ja edistämiseen sekä sen hallintomenoista aiheutuviin kustannuksiin voidaan palvelun julkishyödykkeeseen verrattavan luonteen vuoksi myöntää valtionavustusta lähes täyttä kustannusmäärää vastaavasti.

Avustuksen käytöstä ja käytön valvonnasta määrätään ministeriön päätöksellä.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 242 000 euroa hallitusohjelman mukaisesti tutkimusrahoitukseen. Lisäys on tarkoitus kohdentaa keksintö- ja laatutoiminnan edistämiseen.

Valtionavustuksen käytön kannalta on perusteltua maksaa säätiölle avustusta ennakkona.

Keksintötoiminnan edistäminen

Keksintösäätiö edistää keksinnöllisyyttä ja tukee keksintöjen kehittämistä ja hyödyntämistä riskialttiin alkuvaiheen yli. Säätiö on ainoa julkinen rahoittaja, joka voi avustaa yksityishenkilö- tai tutkijakeksijää. Säätiön perus-

toiminnot ovat neuvonta, keksintöjen arviointi, keksintöjen suojauksen, tuotekehityksen ja markkinoinnin rahoitus sekä keksintöjen kaupallistamisen muu edistäminen. Keksintösäätiön rahoitus on riskirahoitusta. Säätiön keksintöasiamiehet (KAM) TE-keskuksissa ja innovaatioasiamiehet (IAM) eri yliopistoissa varmistavat sen, että keksijät joka puolella Suomea saavat asiantuntevaa ohjausta keksintöjen kehittämiseen ja säätiön muutkin palvelut ovat lähellä. Säätiö osallistuu myös yleistä keksinnöllisyyttä ja innovatiivisuutta edistäviin projekteihin. Koska Keksintösäätiön palvelut on tarkoitettu lähinnä yksityishenkilöille, tutkijoille ja mikroyrityksille, säätiön mahdollisuudet kehittää maksullisia palveluja ovat heikot ja tulorahoitus vähäistä. Säätiön toiminta on kuitenkin yhteiskunnan kannalta tärkeää, koska myös yksityishenkilöt ja mikroyritykset tekevät taloudellisesti merkittäviä keksintöjä.

Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen kauppa- ja teollisuusministeriö asettaa alustavasti Keksintösäätiölle seuraavat tavoitteet vuodelle 2007:

Vaikuttavuus

— Keksintöjä saadaan entistä enemmän hyödynnettyä keksijän omana liiketoimintana, muihin yrityksiin lisensioituna tai siirrettynä muualle jatkorahoitettavaksi.

	2005 toteutuma	2006 tavoite	2007 tavoite
Hyödynnettävien keksintöjen määrä	50	55	58

Toiminnallinen tuloksellisuus

— Keksintöjen suoraan tukeen suunnataan valtionavustuksesta vähintään 40 prosenttia.

— Rahoitushakemusten käsittelyajat ovat keskimäärin alle kolme kuukautta.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

	2005 toteutuma	2006 tavoite	2007 tavoite
Henkilötyövuosien kehitys	49,75	50,75	50,75
— säätiön palkkalistoilla olevat (KS/IAM/KAM)	34	33	33
— TE-keskuksen+yliopiston palkkalistoilla olevat (IAM/KAM)	15,75	17,75	17,75
Henkilöstön fyysinen hyvinvointi paranee			
— sairauspoissaolopäivät/htv (pl. IAMit, jotka eivät ole säätiön palkkalistoilla sekä KAMit)	1,4	1,3	1,2
Organisaation osaaminen kasvaa			
— vähintään ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden %-osuus henkilöstöstä (ml. IAMit ja KAMit)	66	66	66
Organisaation työnantajakuva on houkutteleva			
— lähtövaihtuvuus, % (ml. IAMit ja KAMit)	11,5	7,5	7,5
— työhakemukset/avoin työpaikka	31	30	30

Standardisointitoiminnan edistäminen

Standardisoinnilla laaditaan yhteisiä sääntöjä helpottamaan elinkeinoelämän, julkishallinnon ja kuluttajien toimintaa. Suomen Standardisoimisliitto SFS ry osallistuu yhdessä toimialajärjestöjensä kanssa kansainväliseen tekniseen standardityöhön ja edustaa Suomea kansainvälisissä järjestöissä. Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 100 000 euroa hallituksen tietoyhteiskuntaohjelman ehdotuksen perusteella standardisoinnin kehittämistä varten.

Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen kauppa- ja teollisuusministeriö asettaa alusta-

vasti Suomen Standardisoimisliitto SFS ry:lle seuraavat tavoitteet vuodelle 2007:

Vaikuttavuus

— Tuotteiden sekä toimintajärjestelmien yhteensopivuus paranee.

— Kotimaisen ja kansainvälisen kaupankäynnin tekniset esteet madaltuvat.

— Avoin kilpailu lisääntyy markkinoilla.

Toiminnallinen tuloksellisuus

— Suomessa on tarpeita vastaavat kansalliset standardit.

— SFS ylläpitää alan tietojärjestelmää ja tiedottaa standardeista.

— SFS toimii pohjoismaisen ympäristömerkintäjärjestelmän ylläpitäjänä sekä Euroopan yhteisön ympäristömerkintäjärjestelmän toimivaltaisena elimenä Suomessa.

— SFS vastaa teknisten määräysten ja standardien ilmoittamista koskevan EU-direktiivin (98/34/EY) sekä maailman kauppajärjestön WTO/TBT -sopimuksen alaisista tehtävistä.

Laatutoiminnan edistäminen

Laadun edistämistoiminnalla vaikutetaan elinkeinoelämän kilpailukykyyn ja taloudelliseen kasvuun. Ministeriön tehtävänä on teollisen laatutoiminnan edistäminen sekä laatupoliittista päätöksentekoa tukevien laatuhankkeiden valmistelu ja tukeminen. Keskeinen laadunhallinnan työväline on laatupalkintojärjestelmä, jonka ylläpitämiseen Suomen Laatukeskus Oy/Suomen Laatuyhdistys ry:lle valtion avustus kohdistetaan.

Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen kauppa- ja teollisuusministeriö asettaa alustavasti Suomen Laatukeskus Oy/Suomen Laatuyhdistys ry:lle seuraavat tavoitteet vuodelle 2007:

Vaikuttavuus

— Organisaatioiden laatukilpailukyky paranee kansainvälisesti vertailukelpoisella tavalla.

— Organisaatioiden liiketoimintaosaaminen ja toimintaprosessit paranevat.

Toiminnallinen tuloksellisuus

— Laatupalkintojärjestelmä on kansainvälisten esikuvien mukainen.

Määrärahan käytön arvioitu jakautuminen	€
Keksintötoiminta	5 045 000
Standardisointitoiminta	1 710 000
Laatutoiminta	250 000
Yhteensä	7 005 000

2007 talousarvio	7 005 000
2006 talousarvio	6 663 000
2005 tilinpäätös	6 433 000

(50.) Avustus kansainvälisen teknologiapalkinnon maksamiseen (siirtomääräraha 2 v)

S e l v i t y s o s a : Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

2006 lisätalousarvio	-1 000 000
2006 talousarvio	1 000 000

83. Lainat teknologiseen tutkimukseen ja kehitykseen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 66 661 000 euroa.

Vuonna 2007 uusia lainoja saa myöntää enintään 80 479 000 eurolla.

Lainoja saa myöntää valtion lainanannosta sekä valtion takauksesta ja valtion takuusta annetun lain (449/1988), Euroopan komission vähämerkityksistä tukea koskevan asetuksen (EY 69/2001) ja valtioneuvoston asetuksen (435/2004) mukaisesti. Lainoja saa myöntää joko vieraan pääoman ehtoisina (riskilainat) tai oman pääoman ehtoisina (pääomalainat) yrityksille ja yhteisöille tutkimus- ja kehitystyöhön, jonka tavoitteena on edistää kansainvälisesti kilpailukykyisten tuotteiden, tuotantomenetelmien ja palveluiden kehittämistä ja parantamista.

Lainoja saa myöntää myös riskipitoisiin kehityshankkeisiin, joilla tähdätään uuden teknologian ja innovaatioiden hyödyntämiseen ja energiatalouden, ympäristö- ja hyvinvointiteknologioiden kehittämiseen, tutkimus- ja kehittämistoiminnan tulosten liiketaloudelliseen hyödyntämiseen uusina liiketoimintoina ja alkavina teknologiayrityksinä sekä näiden syntymistä edistävien toimintojen parantamiseen.

Lainoja saa myöntää ensisijaisesti konkreettiseen riskipitoiseen tuotekehitykseen ja tuotteistamiseen lähinnä pk-yrityksille. Lainat voidaan myöntää vakuutta vaatimatta.

Lainoja voidaan myöntää riskiehtoisena. Mikäli kehitystyö epäonnistuu teknisesti tai ei johda taloudellisesti hyödynnettävään tulokseen, Teknologian kehittämiskeskuksella on lainansaajan hakemuksesta oikeus antaa lainansaajalle valtioneuvoston asetuksen määrittelemien ehtojen puitteissa lisää takaisinmaksuaikaa, muuttaa takautuvasti alun perin vieraan pääoman ehtoisena myönnetty, Tekesin lainakannassa oleva laina tai osa siitä oman pääoman ehtoiseksi lainaksi tai poikkeustapauksessa jättää lainan maksamaton pääoma ja korot osittain tai kokonaan takaisin perimättä. Muiden kuin pk-yritysten kohdalla näin voidaan menetellä vain erityisen painavista syistä. Suurille yrityksille lainaa voidaan myöntää riskiehtoisena vain erittäin painavista syistä erityisesti silloin, kun lainan riskiehto on oleellinen hankkeen toteuttamiselle ja se voidaan etukäteen määritellä.

Maksuvapautuksen piiriin tulevien lainojen enimmäismäärä on 20 000 000 euroa.

Osa rahoituksesta voidaan maksaa ennakkona. Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Selvitysosa: Määrärahasta on tarkoitus rahoittaa myös tutkimus- ja kehittämishankkeita, jotka edistävät yrittäjyyden politiikkaohjelman ja tietoyhteiskuntaohjelman toteutumista.

Rahoitusta myönnetään:

— Yritysten ja yhteisöjen tutkimus- ja kehityshankkeisiin sekä teknologiaohjelmiin.

— Uusien teknologiayritysten ja liiketoimintojen käynnistämiseen.

— Pienille ja keskisuurille yrityksille teknologiahankintoihin ja teollisoikeuksien hankkimiseen tutkimus- ja tuotekehityshankkeen osana.

— Innovatiivisten tuotantotekniikoiden ja -prosessien kehittämiseen ja kokeilemiseen pilottikoossa tai laitosmittakaavassa.

— Pääomalainaa myönnetään erityisesti yrityksille, jotka ovat perustamisvaiheessa tai joiden omavaraisuusaste on alhainen.

Pääomalainan ehdot määräytyvät osakeyhtiölain (145/1997) mukaisesti. Valtiokonttorin hoidossa olevien Tekesin tuoteparannus-, tuotekehitys- ja pääomaehtoisten tuotekehityslainojen lainakanta oli vuoden 2005 tilinpäätöksessä 368 milj. euroa.

Lainojen takaisinmaksuista saatavat tulot on merkitty momentille 15.01.04.

Tavoitteet on esitetty Tekesin toimintamenomomentin (32.20.26) yhteydessä.

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2007	2008	2009	2010	2011—	Valtuuden käytöstä aiheutuvat kaikki menot yhteensä
Ennen vuotta 2007 tehdyt sitoumukset	47 716	22 163	6 607	1 274	13 275	91 035
Vuoden 2007 sitoumukset	18 945	35 940	15 121	4 540	5 933	80 479
Yhteensä	66 661	58 103	21 728	5 814	19 208	171 514

Vuonna 2007 myönnettävien lainojen kokonaiskustannukset (nykyarvo) valtiolle ovat 23,8 milj. euroa.

2007 talousarvio	66 661 000
2006 talousarvio	62 500 000
2005 tilinpäätös	60 889 413

30. Yrityspolitiikka

Selvitysosa: Yrityspolitiikalla vahvistetaan yritysten kilpailukykyä ja parannetaan yritysten toimintaedellytyksiä. Siten lisätään yrittäjyyttä ja yritysten kasvua. Palvelusektori kokonaisuudessaan kasvaa nopeasti ja palveluyritysten määrä lisääntyy. Yrityspolitiikalla kehitetään uutta yritystoimintaa ja näin myös vastataan alueellisiin rakennemuutoshaasteisiin.

Yrityspolitiikan toimenpiteet ovat yritysten rahoitusta, neuvonta- ja kehittämispalveluja sekä sääntelytoimia, jotka kohdistuvat esimerkiksi teollisoikeuksien — kuten patentit ja tavaramerkit — suojaukseen.

Hallituksen yrittäjyyden politiikkaohjelma tukee osaltaan yrityspolitiikan toimenpiteitä. Ohjelmalla varmistetaan, että resurssit yrittäjyyden edistämiseen käytetään tehokkaasti hallinnonalojen välisessä yhteistyössä.

Rahoitusta suunnataan sellaisiin kohteisiin, joilla on markkinapuute eli joita yksityiset rahoitusmarkkinat eivät ole halukkaita rahoittamaan. Tällaisia kohteita ovat erityisesti aloittavat ja usein nopeasti kasvavat uuden teknologian yritykset. Rahoittajina toimivat ministeriö, TE-keskukset ja Finnvera Oyj. Rahoitusta myönnetään suorina tukina, lainoina ja takauksina.

Suoria yritystukia myönnetään laadullisesti korkeatasoisiin investointi- ja kehityshankkeisiin. Tuella on oltava merkittävä vaikutus hankkeen toteuttamiseen. Tuissa painopisteinä ovat aloittavat ja kasvunhakuiset yritykset sekä yritysten osaamisen, verkottumisen ja uuden teknologian käyttöönoton edistäminen.

Finnvera Oyj:n pk-yritysten rahoitukseen sisältyy valtiontukea elinkeino- ja aluepoliittisista syistä. Valtiontuki kotimaassa toimiville yrityksille myönnettävissä lainoissa sisältyy korkotukeen ja luottotappiokorvauksiin sekä takausten osalta takausprovisiotukeen ja takaustappiokorvauksiin. Yhtiön pk-lainoja ja takauksia rahoitetaan osittain myös Euroopan aluekehitysrahastosta. Valtio vastaa Finnvera Oyj:n myöntämien vientitakuiden ja erityistakausten tappioista valtiontakuurahaston varoilla. Finnvera Oyj:n tytäryhtiö Suomen Vientiluotto Oy hoitaa julkisesti tuettujen vienti- ja alusluottojen korontasausjärjestelmän hallinnointia.

Vuoden 2006 lopussa astuvat voimaan luottolaitosten uudet vakavaraisuussuositukset. Niiden arvioidaan vaikeuttavan erityisesti pk-yritysten rahoituksen saantia.

Vientiyritykset hakevat kasvua myös uusilta, vasta kehittyviltä markkinoilta, joiden toimintaympäristöön liittyy tavallista enemmän epävarmuutta ja riskejä. Vientitakuuvastuiden riskikeskittymä telakka- ja alusrahoituksessa kasvanee edelleen. Vienti- ja alusluottojen korontasaustoiminnan osalta korkotukimenot kasvavat korontasaussopimuskannan ja korkotason, erityisesti Yhdysvaltain dollarikoron, noususta johtuen.

Osaamisen kehittämispalveluiden avulla edistetään kilpailukykyisten pk-yritysten perustamista, laajentamista ja kehittämistä siten, että yritykset voivat toimia ja menestyä sekä kotimaisilla että kansainvälisillä markkinoilla. Kehittämispalvelut sisältävät muun muassa koulutusta, konsultointia sekä tuotteistettuja asiantuntijapalveluita, jotka ovat pk-yrityksille kehitettyjä analysointi- ja kehittämistyökaluja.

Osaamisen kehittämispalvelutoiminnassa korostuvat palvelualojen yritysten kehittäminen ja kansainvälistäminen, erityisesti informaatio- ja viestintäteknologian (ICT) soveltamisen ja hyödyntämisen nopeuttaminen, uusien luovien toimialojen ja kehittyvän palvelusektorin kilpailukyvyn parantaminen sekä innovaatioiden kaupallistaminen. Joustavien toimintamallien, osaamisen ja teknologian edistynyt soveltaminen erityisesti kansainvälistyvässä liiketoiminnassa lisääntyy.

Kansainvälistymiseen käytettävissä oleva rahoitus sekä asiantuntija- ja neuvontapalvelut kohdennetaan yritysten markkinoille pääsyn edistämiseen, markkinatuntemuksen lisäämiseen ja yritysten liiketoimintaosaamisen vahvistamiseen. Finpro ry kohdentaa ulkomaan palveluitaan uusil-

le kasvaville markkinoille. Matkailun edistämistoiminnan painopisteenä on kuluttajamarkkinointi ulkomailla suomalaisten matkailuyritysten palvelujen kulutuskysynnän kasvattamiseksi. Matkailun edistämiskeskus koordinoi Suomen matkailumarkkinointia ulkomailla ja tukee kotimaassa matkailuyritysten vientikelpoisten matkailutuotteiden kehittämistyötä.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

— Talous kasvaa ja kilpailukyky säilyy vahvana.

— Yritysten lukumäärä kasvaa (232 000 v. 2005).

— Yritysten kansainvälistyminen vahvistuu ja vienti lisääntyy.

— Ulkomainen matkailutulo ja matkailijamäärä kasvaa Suomessa.

Yrittäjyyden politiikkaohjelman yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

— Yritysten toimintaympäristö on vakaa ja sen kehitys on ennustettavissa pitkälläkin aikavälillä.

— Markkinatalous toimii parhaalla mahdollisella tavalla.

— Yritysten ja yrittäjien merkitys taloudellisen kasvun ja työllisyyden luojina kasvaa suomalaisessa yhteiskunnassa.

— Yrityskanta kehittyy ja uusiutuu jatkuvasti, minkä lisäksi yritysten kasvu ja kansainvälistyminen vauhdittuu, myös palvelusektorilla.

— Yrittäjyyttä suosivat kilpailuolosuhteet paranevat.

Toiminnallinen tuloksellisuus

— Yritysten rahoitus- ja kehittämispalvelujen tuottavuus paranee.

— Asiantuntija- ja neuvontapalveluiden käytön määrät lisääntyvät.

— Liiketoimintaosaaminen, asiakaslähtöisten palveluinnovaatioiden kehittäminen, kasvuyrittäjyys ja yritysten pääsy kansainvälisille markkinoille vahvistuvat sekä yritysten kyvyt ICT:n soveltamisessa ja hyödyntämisessä paranevat.

— Erityisesti alkavien kasvuyritysten rahoitus tehostuu.

— Viennin rahoituspalvelut ovat kansainvälisesti kilpailukykyisiä ja niiden alueellinen saatavuus on hyvä.

21. Patentti- ja rekisterihallituksen toimintamenot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 1 270 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksuihin ja teknisen ja taloudellisen kehityksen edistämiseen, kansainväliseen toimintaan liittyviin projekteihin sekä InnoSuomi-toimintaan ja -palkintoihin. Momentille budjetoidaan hakemus-, ilmoitus- ja käsittelymenettelyistä johtuen tulot pääsääntöisesti maksuperusteella.

S e l v i t y s o s a : Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 12 000 euroa uuden palkkausjärjestelmän rahoituksena yhdistysrekisterin osalta ja 69 100 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena.

Patentti- ja rekisterihallitus (PRH) edistää innovatiivisuutta, yrittäjyyttä ja yhteisöllistä toimintaa Suomessa ja kansainvälisesti. PRH vaalii henkistä pääomaa ja edistää teknistä ja taloudellista kehitystä käsittelemällä yrityksien, yhdistyksien ja säätiöiden asioita ja rekisteröimällä ne sekä myöntämällä patentit, tavaramerkit, mallioikeudet ja muut teollisoikeudelliset suojat. PRH varmistaa myös sen, että neuvonta ja tietopalvelu on luotettavaa ja nopeasti saatavissa. Virasto kehittää palvelujaan sähköistä asiointia lisäämällä. Edellisten lisäksi PRH suorittaa sille osoitettuja valvontatehtäviä.

Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen kauppa- ja teollisuusministeriö asettaa alustavasti PRH:lle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2007:

Vaikuttavuus

	Mittarit/Kriteerit (asteikko 4—10)	2005 toteutuma	2006 tavoite	2007 tavoite
PRH:n asiakkaiden toimintaedellytykset kansainvälisessä innovaatiojärjestelmässä	Asiakasarvio	8,0	8,4	8,4
Innovatiivisuuden ja yrittäjyyden edistäminen	Asiakasarvio	7,9	8,4	8,4

Vaikuttavuustavoitteissa korostetaan asiakkaiden toimintaedellytyksiä kansainvälisessä innovaatioympäristössä. Innovatiivisuutta ja yrittäjyyttä edistetään jatkamalla tietopalvelun ja neuvonnan strategioiden uudistamista, aluetoiminnalla ja InnoSuomi-toiminnalla. Verkkopalvelujen kehittämisessä pääpaino siirtyy hakemusten ja ilmoitusten sähköiseen vastaanottamiseen ja sähköiseen maksuliikenteeseen. Toiminnan tuloksellisuuden varmistamiseksi PRH jatkaa tietojärjestelmien uudistamista ja toimintojen kehittämistä prosessiorganisaation mallin mukaisesti.

Toiminnallinen tuloksellisuus

		2005 toteutuma	2006 tavoite	2007 tavoite
Asiakastyytyväisyys	Asiakasarvio (asteikko 4—10)	8,5	8,4	8,4
Työn tuottavuus	Tuottavuuden muutos, %	+5,9	+2,0	+2,0
Taloudellisuus	Yksikkökustannusten muutos, %	-2,8	+0,9	+0,9
Laatu	EFQM-laatuarviointi	-	-	400—450
Sähköinen asiointi	Sähköiset patenttihakemukset, %	25	28	32
	Sähköiset yhdistysrekisteri-ilmoitukset, %	0,5	1	35

Hakemusten ja ilmoitusten käsittelyaikoihin liittyvä tavoitteenasettelu uudistuu siten, että pelkkien keskiarvojen sijaan tarkastellaan tyypillisten käsittelyaikojen kehitystä sekä sitä, missä ajassa tulevat käsitellyksi puolet tapauksista (mediaani) ja valtaosa tapauksista (80 %). Jäljelle jäävään 20 %:n ryhmään kuuluu hakemuksia, joiden käsittely pitkittyy PRH:sta riippumattomista syistä.

Keskeisimpien palveluiden käsittelyaikatavoitteet

	Tyypillinen käsittelyaika	50 %:ssa tapauksista käsittelyaika alle	80 %:ssa tapauksista käsittelyaika alle
Kotimaiset patenttihakemukset	2,5 v	2,8 v	4,5 v
PCT- hakemukset (100 %)			16 kk
Tavaramerkkihakemukset	6 kk	6 kk	10 kk
Kaupparekisteri-ilmoitukset ml. tilinpäätökset	4 pv	1 vko	2 vkoa
Yrityskiinnityshakemukset	1 vko	1 vko	2 vkoa
Yhdistysten perustamisilmoitukset	2 kk	2 kk	6 kk

Muita käsittelyaikatavoitteita ja niiden toteutumista tarkastellaan kauppa-ja teollisuusministeriön kanssa erikseen sovittavalla tavalla tulosneuvotteluissa.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

	2005 toteutuma	2006 tavoite	2007 tavoite
(työtyytyväisyys-barometri, asteikko 1—5, jollei muuta mainita)			
Henkilötyövuosien kehitys	473	482	484
Työhyvinvointi			
— työilmapiiri ja -yhteisö	3,8	3,9	3,9
— sairauspoissaolopäivät/htv	12,3	8,7	< 8,5
Osaaminen			
— tyytyväisyys kehittymisen tukemiseen	3,3	3,6	3,6
— koulutuspäivät/htv	6,5	4,8	5,0
— vähintään ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden %-osuus henkilöstöstä	38,2	39,5	39,9
Työnantajakuva			
— työnantajakuva	3,4	3,5	3,5
— lähtövaihtuvuus, %	5,6	3,9	< 4,0
Johtaminen			
— johtaminen	3,5	3,7	3,7
— tiedon kulku	3,0	3,5	3,5
— palautteen saanti	3,3	3,6	3,6

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmat (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Omakustannusarvoon hinnoiteltavat julkisoikeudelliset suoritteet			
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	33 076	33 366	33 751
— muut tuotot	255	225	125
Tuotot yhteensä	33 331	33 591	33 876
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	33 031	34 913	36 338
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	300	-1 322	-2 462
Kustannusvastaavuus, %	101	96	93[1)]
Alle omakustannusarvon hinnoiteltavat julkisoikeudelliset suoritteet			
Yhdistys- ja säätiöasiat			
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	656	671	656
Tuotot yhteensä	656	671	656

Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	2 435	2 494	2 736
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-1 779	-1 823	-2 080
Kustannusvastaavuus, %	27	27	24
Liiketaloudelliset suoritteet			
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	1 776	1 855	1 894
Tuotot yhteensä	1 776	1 855	1 894
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	960	1 144	1 275
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	816	711	619
Kustannusvastaavuus, %	185	162	149

[1)] Alijäämä johtuu yritys- ja yhteisölinjan tietojärjestelmän uusimiseksi saadusta ylimääräisestä rahoituksesta.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon nettobudjetoitavina maksullisen toiminnan tuloina maksuperusteisena patentti-, tavaramerkki-, mallioikeus-, hyödyllisyysmallioikeus-, kaupparekisteri- ja yhdistysrekisteritulot sekä suoriteperusteisesti säätiörekisteri-, yrityskiinnitys-, kaupparekisteriote- ja tilinpäätösasiakirja- sekä liiketaloudellisesta toiminnasta aiheutuvat tulot.

Määrärahan tarve johtuu ensisijaisesti yhdistysrekisteristä, jonka maksuille ei ole asetettu yhteiskuntapoliittisista syistä omakustannustavoitetta. Myöskään säätiörekisteriltä ei ole odotettu täyttä kustannusvastaavuutta.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	35 124	37 401	37 791
Bruttotulot	35 939	36 212	36 521
Nettomenot	-815	1 189	1 270
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	1 027		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	5 204		

2007 talousarvio	1 270 000
2006 talousarvio	1 189 000
2005 tilinpäätös	3 362 259

22. (32.50.21) Matkailun edistämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 16 088 000 euroa.

S e l v i t y s o s a : Määrärahasta on tarkoitus rahoittaa yrittäjyyden politiikkaohjelmaa.

Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 11 700 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena ja vähennyksenä 300 000 euroa valtiontalouden yleisenä säästötoimenpiteenä.

Matkailun edistämiskeskus (MEK) on valtakunnallinen matkailun asiantuntija ja aktiivinen kansainvälinen toimija, joka tuottaa lisäarvoa matkailuelinkeinolle ja yhteiskunnalle. MEK tekee Suomea tunnetuksi, kehittää ja markkinoi Suomen matkailupalveluja ulkomailla, vientivalmentaa matkailun pk-yrityksiä

sekä kehittää kotimaanmatkailua. MEK toimii yhdessä Suomen matkailuelinkeinon ja muiden sidosryhmien kanssa.

Matkailun edistämiskeskus keskittyy päämarkkina-alueillaan tuoteryhmiin, joita ovat kesätuotteet, talvituotteet, ympärivuotiset tuotteet. Tuoteryhmien sisällä palvelujen laatu nousee entistä merkittävämmäksi tekijäksi, kun MEKin kampanjoihin voivat osallistua vain ne yritykset, jotka ovat mukana Laatutonnikoulutuksessa tai muissa vastaavissa laadun parantamiseen tähtäävissä ohjelmissa.

Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen kauppa- ja teollisuusministeriö asettaa alustavasti Matkailun edistämiskeskukselle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2007:

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Vaikuttavuustavoitteet kuvaavat matkailun kokonaiskehitystä, joihin Matkailun edistämiskeskuksen toimenpiteillä on vain osittainen vaikutus.

— Ulkomailta Suomeen tulevasta matkailusta saatava tulo kasvaa 5 % (v. 2005: 3,7 %)

— Rekisteröimättömät ja rekisteröidyt ulkomaiset yöpymiset kasvavat 5 % (rekisteröidyt 2,6 % v. 2005 ja rekisteröimättömien ennuste 5 % v. 2005).

Toiminnallinen tuloksellisuus

— Tuottavuutta parannetaan toiminnan keskittämisellä tulos-/panossuhteessa päämarkkinoilla päätuoteryhmiin.

— Tulos-/panossuhdetavoite laskettuna markkinoinnilla aikaansaadun vapaa-ajan matkailutulon suhteella operatiivisiin kustannuksiin on 11 (v. 2005: 8,2) ja kokonaiskustannuksiin 9 (v. 2005: 5,7).

— Suomen markkinaosuus Pohjoismaihin saapuvasta matkailusta on 14,8 % (v. 2005: 14,6 %).

Määrärahojen markkina-alueittainen jakauma (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	%	2006 arvio	%	2007 arvio	%
Suomi, infopiste/contact center	231	1,4	281	1,7	257	1,6
Pohjois-Eurooppa	2 458	14,9	2 327	14,2	2 059	12,8
Keski- ja Etelä-Eurooppa	3 910	23,7	3 801	23,3	3 958	24,6
Iso-Britannia ja kaukomaat	3 003	18,2	2 887	17,7	3 427	21,3
Uudet alueet	66	0,4	50	0,3	97	0,6
Keskusyksikkö	6 830	41,4	6 988	42,8	6 290	39,1
Yhteensä	16 498	100	16 334	100	16 088	100

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

	2005 toteutuma	2006 tavoite	2007 tavoite
Henkilötyövuosien kehitys	113	108	105
Henkilöstön fyysinen hyvinvointi paranee			
— sairauspoissaolopäivät/htv	6,4	5,0	< 5,0
Organisaation osaaminen kasvaa			
— koulutuspäivät /htv	2,0	3,0	3,0
— vähintään ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden %-osuus henkilöstöstä	25,2	26,0	26,0
Organisaation työnantajakuva on houkutteleva			
— lähtövaihtuvuus, %	0,0	3,0	< 4,0

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon nettobudjetoitavina maksullisen ja yhteisrahoitteisen toiminnan tulot ja menot.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	19 555	20 534	19 188
Bruttotulot	3 057	4 200	3 100
Nettomenot	16 498	16 334	16 088
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	1 920		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	1 709		

2007 talousarvio	16 088 000
2006 talousarvio	16 334 000
2005 tilinpäätös	16 287 000

40. (32.50.40) Kansainvälistymisavustus yritysten yhteishankkeisiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 17 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää yritysten yhteishankkeisiin myönnettävästä kansainvälistymisavustuksesta sekä yleisavustuksesta ulkomaankauppaa ja yritysten kansainvälistymistä edistäville järjestöille ja yhteisöille annetun valtioneuvoston asetuksen (1186/2005) mukaisten yritysten yhteishankkeitten maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää yritysten ulkomailla toteutettujen yhteishankkeiden toteuttamiseen. Osallistujina hankkeissa on pieniä ja keskisuuria kasvualoilla toimivia yrityksiä ja vientiään käynnistäviä yrityksiä. Määräraha suunnataan ensisijaisesti korkean teknologian aloilla toimivien yritysten yhteishankkeisiin. Määrärahaa saa käyttää myös palvelualojen yhteishankkeisiin, yrityslähtöisten kulttuurihankkeiden tukemiseen sekä matkailualan valtakunnallisiin hankkeisiin.

Avustusta voidaan myöntää enintään 75 prosenttia valtakunnallisiin ja alueellisesti merkittäviin hankkeisiin, joihin ei osallistu yrityksiä tai joiden kulut ovat vaikeasti yrityskohtaisesti kohdennettavissa tai jos hankkeen hyödyn katsotaan koituvan laajalle yritysjoukolle tai hanke on luonteeltaan poikkeava ja riskialtis. Muihin yhteishankkeisiin avustus on pk-yrityksille enintään 50 prosenttia.

Uusia avustuksia saa vuonna 2007 myöntää 15 528 000 euroa.

Selvitysosa: Määrärahasta on tarkoitus rahoittaa yrittäjyyden politiikkaohjelmaa.

Määrärahan mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon 210 000 euron valtuuden siirto momentille 32.30.49 Music Export Finlandin toiminnan menoja varten.

Yritysten yhteishankkeita toteuttavat ulkomaankauppaa edistävät järjestöt ja Finpro ry, eri yhteisöt, toimialaliitot sekä yritykset.

Määrärahalla toteutetaan osallistuvien yritysten kansainvälistymisen tueksi monipuolisia yhteishankkeita yritysten tärkeimmillä markkina-alueilla. Yritysten välinen yhteistyö ja yhteishankkeisiin osallistuminen tehostavat yritysten omia kansainvälistymisponnistuksia ja tuovat niihin lisäarvoa.

Valmistuneen arvioinnin mukaan suurin yhteisosallistumisesta yrityksille koituva hyöty on niiden kansainvälisen tunnettuuden lisääntymisessä sekä yrityksen oman markkinatuntemuksen kasvussa. Avustuksella todettiin lisäksi olevan ratkaiseva merkitys uusille markkinoille hakeutumisen tukena. Konkreettisia tuloksia viennin määrän kasvuna odotetaan saavutettavan 1—2 vuoden kuluessa, aiemman 3—5 vuoden sijaan. Liiketoiminnan sykli on siten nopeutunut ja se edellyttää yrityksiltä aiempaa ripeämpää ja hallitumpaa siirtymistä uusille markkinoille. Määrärahalla toteutetaan yritysten verkottumista edistäviä yhteishankkeita, useimmiten yhteisesiintymisiä kansainvälisissä näyttelyissä, viennin kumppanusohjelmia sekä vientirenkaita.

Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen kauppa- ja teollisuusministeriö asettaa alustavasti kansainvälistymisen tulosalueelle seuraavat tavoitteet vuodelle 2007:

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

— Pk-yritysten liiketoimintaosaaminen ja kansainvälistymisen taidot vahvistuvat.

— Kasvuyritykset kansainvälistyvät ja niiden viennin määrä kasvaa.

— Uusien vientiä harjoittavien yritysten lukumäärä kasvaa.

Toiminnallinen tuloksellisuus

— Yhteishankkeisiin osallistuvien yritysten lukumäärä kasvaa (v. 2004: 2 166 ja v. 2005: 2 644).

— Pk-yritysten ja kasvuyritysten osuus yhteishankkeisiin osallistujista on yhteensä vähintään kaksi kolmasosaa (v. 2004: 66 %).

— Pk-yrityksille suunnattujen verkottumista edistävien yhteishankkeitten lukumäärä pysyy vähintään ennallaan (v. 2004: 68 kpl ja v. 2005: 91 kpl).

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2007	2008	2009	2010	Valtuuden käytöstä aiheutuvat kaikki menot yhteensä
Ennen vuotta 2007 tehdyt sitoumukset	7 000	5 300	3 300	1 500	17 100
Vuoden 2007 sitoumukset	10 000	3 336	1 192	1 000	15 528
Yhteensä	17 000	8 636	4 492	2 500	32 628

Vuonna 2007 myönnettävien avustusten kokonaiskustannukset (nykyarvo) valtiolle ovat 15,4 milj. euroa.

2007 talousarvio	17 000 000
2006 talousarvio	17 156 000
2005 tilinpäätös	18 230 699

42. Finnvera Oyj:n korkotuet (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 12 684 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää yhtiön toiminnan rahoittamiseen myönnettävään korkotukeen valtion erityisrahoitusyhtiön luotto- ja takaustoiminnasta annetun lain (445/1998) ja sitä edeltäneen Kera Oyj:stä annetun lain (65/1971) nojalla annettujen valtioneuvoston sitoumusten mukaisesti.

Alueellisen korkotuen piiriin kuuluvia lainoja erityisrahoitusyhtiö saa myöntää vuonna 2007 enintään 120 330 000 euroa ja elinkeinopoliittisin perustein tuettavien tukiohjelmien mukaisia erityiskorkotuen piirissä olevia lainoja yhteensä enintään 114 314 000 euroa. Valtioneuvosto voi tarvittaessa kysyntätilanteen niin edellyttäessä valtuuksien yhteismäärää ylittämättä muuttaa aluepoliittisten korkotukilainojen ja erityiskorkotukilainojen välistä jakosuhdetta sekä muuttaa korkotuellista valtuutta korkotuettomaksi.

Selvitysosa: Määräraha on osittain alueiden kehittämislaissa tarkoitettua alueiden kehittämisen rahoitusta.

Määrärahasta on tarkoitus rahoittaa yrittäjyyden politiikkaohjelmaa.

Korkotuki mahdollistaa sen, että Finnvera Oyj voi myöntää ilman turvaavaa vakuutta riskilainoja kohtuuhinnalla erityisesti uuden yritystoiminnan käynnistämiseksi sekä pk-yritysten laajentamiseksi ja kehittämiseksi.

Valtion erityisrahoitusyhtiön luotto- ja takaustoiminnasta annetun lain ja sen nojalla annetun valtioneuvoston sitoumuksen mukaan valtio maksaa yhtiölle korkotukea, joka voi olla alueellista korkotukea tai erityiskorkotukea. Valtio maksaa yhtiölle siirrettäväksi edelleen luotonsaajille alueellista korkotukea, joka myönnetään suuruudeltaan alueellisesti porrastettuna. Erityiskorkotukea maksetaan yhtiölle siirrettäväksi edelleen luotonsaajille erikseen määritellyistä elinkeinopoliittisista syistä annetuista luotoista.

Vuonna 2007 korkotukea maksetaan Finnvera Oyj:n vuonna 1999 tai sen jälkeen myöntämille luotoille. Korkotukea maksetaan lisäksi Kera Oyj:n ennen vuotta 1999 myöntämille luotoille Kera Oyj:stä annetun lain nojalla annettujen voimassa olevien valtioneuvoston sitoumusten mukaisena peruskorkotukena ja lisäkorkotukena.

Alueellisen korkotuen ja erityiskorkotuen piiriin kuuluvien luottojen myöntämisvaltuudet koskevat myös sitä osaa myönnetyistä luotoista, joita rahoitetaan osana Euroopan aluekehitysrahoitusta. Näiden luottojen korkotuen kansallinen valtion rahoitusosuus on budjetoitu momentille 32.30.62 ja Euroopan aluekehitysrahaston osuus momentille 26.98.61.

Vuonna 2002 ja sen jälkeen myönnetyistä luotoista korkotuki maksetaan Finnvera Oyj:lle samana vuonna kuin yhtiö hyvittää sen asiakkaalle. Tätä aiemmin myönnettyihin luottoihin kohdistuva korkotuki maksetaan yhtiölle luotonsaajille siirtämistä seuraavana vuonna.

Vaikuttavuustavoitteet

— Rahoituksella syntyy vähintään 10 500 uutta työpaikkaa (v. 2004: 11 500, v. 2005: 10 500).

— Alkavien yritysten määrä kasvaa (v. 2004: 2 956, v. 2005: 3 638 Finnvera Oyj:n rahoitus alkaville yrityksille).

Toiminnalliset tavoitteet

— Takausten osuus suhteessa lainoihin kasvaa (v. 2005: 55 %).

— Vähintään 1 000 kasvuyritystä saa rahoitusta (v. 2005: 976).

Tulostavoitteet koskevat myös momentin 32.30.43 rahoitusta.

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2007	2008	2009	2010	2011—	Valtuuden käytöstä aiheutuvat kaikki menot yhteensä
Ennen vuotta 2007 tehdyt sitoumukset	11 742	8 523	5 401	3 027	1 559	30 252
Vuoden 2007 sitoumukset	942	2 026	1 938	1 427	888	7 221
Yhteensä	12 684	10 549	7 339	4 454	2 447	37 473

Vuoden 2007 korkotuesta kohdistamattoman korkotuen (peruskorkotuki) laskennallinen osuus on noin 1,04 milj. euroa ja kohdistetun korkotuen noin 11,644 milj. euroa.

Vuoden 2007 myöntämisestä aiheutuvat kokonaiskustannukset (nykyarvo) valtiolle ovat noin 7,0 milj. euroa.

2007 talousarvio	12 684 000
2006 talousarvio	14 891 000
2005 tilinpäätös	16 178 758

43. Finnvera Oyj:n tappiokorvaukset (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 21 700 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Finnvera Oyj:n ja Kera Oyj:n luotonanto- ja takaustoiminnassa syntyneiden tappioiden korvaamiseen valtion erityisrahoitusyhtiön luotto- ja takaustoiminnasta annetun lain (445/1998) ja sitä edeltäneen Kera Oyj:stä annetun lain (65/1971) nojalla annettujen valtioneuvoston sitoumusten mukaisesti.

Selvitysosa: Määräraha on osittain alueiden kehittämislaissa tarkoitettua alueiden kehittämisen rahoitusta.

Määrärahasta on tarkoitus rahoittaa yrittäjyyden politiikkaohjelmaa.

Luottotappiokorvaukset mahdollistavat sen, että Finnvera Oyj voi myöntää riskilainoja ja -takauksia silloinkin, kun yrityksen vakuudet ovat riittämättömiä. Kasvuyritysten ja alkavien yritysten osalta riskitasoa pidetään keskimääräistä korkeampana.

Valtioneuvosto on antanut valtion erityisrahoitusyhtiön luotto- ja takaustoiminnasta annetun lain 8 §:n nojalla sitoumuksen siitä, että

valtio korvaa Finnvera Oyj:n luottotappioita sitoumuksen ehtojen mukaisesti niistä luotoista ja takauksista, jotka yhtiö myöntää 1.1.1999 alkaen. Tätä ennen myönnetyistä luotoista ja takauksista, jotka Kera Oyj on myöntänyt, korvataan luotto- ja takaustappiot Kera Oyj:stä annetun lain mukaan annettujen valtioneuvoston sitoumusten mukaisesti.

Finnvera Oyj:n vuonna 2007 myöntämistä luotoista ja takauksista arvioidaan aiheutuvan valtiolle menoja ensimmäisen kerran vuonna 2008.

Finnvera Oyj:n myöntämien investointi- ja käyttöpääomalainoista syntyvien luottotappioiden korvaamiseen kohdistetaan myös Euroopan aluekehitysrahaston rahoitusta. Kansallinen rahoitusosuus on budjetoitu momentille 32.30.62 ja Euroopan aluekehitysrahaston osuus momentille 26.98.61.

Momentin tulostavoitteet sisältyvät momentille 32.30.42.

2007 talousarvio	21 700 000
2006 talousarvio	18 700 000
2005 tilinpäätös	15 313 775

44. Alueellinen kuljetustuki (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 3 840 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kuljetusten alueellisesta tukemisesta annetun lain (954/1981) sekä saaristokuljetusten tukemisesta annetun valtioneuvoston asetuksen (449/2002) mukaisen kuljetustuen maksamiseen pk-yrityksille.

Määrärahasta saa käyttää enintään 6 000 euroa saariston kuljetustuen maksamiseen.

Selvitysosa: Määräraha on alueiden kehittämislaissa tarkoitettua alueiden kehittämisen rahoitusta.

Määrärahasta on tarkoitus rahoittaa yrittäjyyden politiikkaohjelmaa.

Kuljetusten alueellisesta tukemisesta annettu laki (954/1981) on voimassa vuoden 2007 loppuun. Kuljetustukijärjestelmän mahdollinen jatkaminen vuoden 2007 jälkeen selvitetään erikseen vuoden 2007 aikana.

Kuljetustukea maksetaan Lapin, Pohjois-Pohjanmaan, Kainuun, Pohjois-Karjalan, Etelä-Savon ja Pohjois-Savon maakunnissa sijaitsevien pk-yritysten näiltä alueilta lähtevien kuljetusten tukemiseen. Kainuun hallintokokeilusta annetun lain (343/2003) mukaiseen hallintokokeiluun osallistuvien Kainuun kuntien osalta kuljetustuki maksetaan momentilta 26.98.63.

Kuljetustukijärjestelmän tavoitteena on alentaa kehitysalueiden yritystoiminnalle keskimääräistä pidemmistä kuljetusmatkoista aiheutuvia lisäkustannuksia**.**

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

— Tuotannon määrä ja uusi tuotantotoiminta lisääntyvät sekä tuotannon jalostusaste kohoaa.

Toiminnalliset tulostavoitteet

— Tuella edistetään noin 300 yrityksen tuotannon kehittymistä. Kuljetustuki on yritystä kohden keskimäärin noin 15 000 euroa ja 7—29 % tuen perusteena olevasta kuljetusmaksusta.

2007 talousarvio	3 840 000
2006 talousarvio	3 540 000
2005 tilinpäätös	3 727 513

45. Yritysten investointi- ja kehittämishankkeiden tukeminen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 15 648 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää yritystoiminnan tukemisesta annetun lain (1068/2000) mukaisten tukien maksamiseen.

Momentin mukaista yritystukea saa vuonna 2007 myöntää yhteensä 21 678 000 euroa.

Valtuudesta varataan 12 000 000 euroa käytettäväksi valtioneuvoston päätöksellä talouden rakennemuutosten työllisyydelle ja tuotantotoiminnalle aiheuttamien ennalta arvaamattomien häiriöiden lieventämisen edellyttämiin avustuksiin.

Mikäli vuoden 2006 myöntämisvaltuutta on jäänyt käyttämättä, saadaan käyttämättä jääneestä osasta tehdä myöntämispäätöksiä vielä vuonna 2007.

Määrärahaa saa käyttää yritysten investointi- ja kehittämishankkeisiin sekä yritysten toimintaympäristöä parantaviin hankkeisiin myönnettäviin avustuksiin.

Määrärahaa saa käyttää myös julkisten yhteisöjen hankkeiden tukemiseen.

Selvitysosa: Määrärahasta on tarkoitus rahoittaa yrittäjyyden politiikkaohjelmaa ja tietoyhteiskuntaohjelmaa.

Momentin määrärahassa ja valtuuden mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon 841 000 euroa siirtona momentille 30.10.62 maataloustuotteiden jalostuksen ja markkinoinnin investointi- ja kehittämistukena.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvät esitykset laiksi valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi sekä yritystoiminnan tukemisesta annetun lain 41 §:n muuttamisesta.

Tukea yritysten kehittämis- ja investointihankkeisiin suunnataan hyvät kasvuedellytykset omaaville käynnistys- ja kasvuvaiheen pienille ja keskisuurille yrityksille. Tukia suunnataan myös hankkeisiin, joilla edistetään pk-yritysten verkottumista ja osaamista sekä uuden teknologian käyttöönottoa pk-yritysten toiminnassa. Tuen myöntäminen edellyttää, että tuella voidaan arvioida olevan merkittävä vaikutus hankkeen toteuttamiseen.

Tukea yritysten toimintaympäristön kehittämiseen myönnetään hankkeisiin, jotka edistävät uuden yritystoiminnan käynnistymistä alueella, luovat edellytyksiä pk-yritysten kehittymiselle ja kilpailukyvyn parantumiselle alueella sekä edistävät innovaatiotoimintaa tai teknologian siirtoa. Tukea yritysten toimintaympäristön parantamiseen myönnetään pääsääntöisesti muille kuin yksittäisille yrityksille eli lähinnä julkisille yhteisöille kuten oppilaitoksille, tutkimuslaitoksille sekä kunnille.

Valtuudesta varatun 12 000 000 euron osuuden käytössä on tarkoitus korostaa suuria työpaikkamenetyksiä ja muita haittoja korvaavia toimenpiteitä rakennemuutoksista kärsivillä paikkakunnilla.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

Vuoden 2007 myöntämisvaltuuden arvioidut vaikutukset (toteutuma vuonna 2005 suluissa)

	Euroa	Arvio tuensaajista	Uudet työpaikat	Uudet yritykset
Yritystuet yhteensä	21 678 000	950	2 600	350
	(16 519 000)	(684)	(1 967)	(221)

Toiminnalliset tulostavoitteet

— Rahoituksesta 60 % kohdistetaan yritysten kansainvälistymistä ja tuotannon teknistä tasoa parantaviin hankkeisiin (toteutuma v. 2005 59 % ja v. 2004 50 %)

— Yritystukea suunnataan nykyistä enemmän pk-yritysten kehittämis- ja yritysten toimintaympäristöä parantaviin hankkeisiin (v. 2005 toteutuma 55 %)

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2007	2008	2009	2010	2011—	Valtuuden käytöstä aiheutuvat kaikki menot yhteensä
Ennen vuotta 2007 tehdyt sitoumukset	13 111	7 833	3 124	603	-	24 671
Vuoden 2007 sitoumukset	2 537	7 900	6 755	3 380	1 106	21 678
Yhteensä	15 648	15 733	9 879	3 983	1 106	46 349

Vuonna 2007 myönnettävien tukien aiheuttamat kokonaiskustannukset (nykyarvo) valtiolle ovat 21 milj. euroa.

2007 talousarvio	15 648 000
2006 talousarvio	18 235 000
2005 tilinpäätös	16 193 791

47. Valtionavustus kehittämispalvelutoimintaan ja eräille yhteisöille (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 4 361 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kauppa- ja teollisuusministeriön toimialaan liittyvien järjestöjen valtionapuun ja lähinnä pk-yritysten kehittämispalvelujen tuottamiseen sekä ulkomaisten investointien edistämiseen. Lisäksi määrärahaa saa käyttää valtionavustusten maksamiseen pk-yritystoiminnan edistämisyhteisöille, pk-yrityksille tarkoitettujen palvelujen kehittämiseen sekä alueellisiin elinkeinojen kehittämishankkeisiin.

Momentin käyttötarkoituksessa mainittuihin ulkomaisten investointien edistämisestä aiheutuviin kustannuksiin voidaan palvelun julkishyödykkeeseen verrattavan luonteen johdosta myöntää valtionavustusta täyttä kustannusmäärää vastaavasti. Myös pk-yrityksille tarkoitettujen palvelujen kehittämiseen, yritysten eettisen vastuun edistämiseen sekä alueellisiin elinkeinojen kehittämishankkeisiin voidaan erityisissä tapauksissa niiden yhteiskunnallisen vaikuttavuuden ja tuloksellisuuden perusteella myöntää valtionapua kustannusten täyttä määrää vastaavasti.

Avustukset myönnetään valtioneuvoston tarkemmin päättämien perusteiden mukaisesti. Määrärahaa saa käyttää myös julkisten yhteisöjen hankkeiden rahoittamiseen.

Selvitysosa: Määrärahasta on tarkoitus rahoittaa yrittäjyyden politiikkaohjelmaa ja tietoyhteiskuntaohjelmaa.

Määrärahan käytön arvioitu jakautuminen	€
Ulkomaisten investointien lisääminen Suomessa	2 398 000
Muotoilun hyödyntämisen tehostaminen elinkeinotoiminnassa	685 000
Liikkeenjohdollisen asiantuntija-osaamisen vahvistaminen	505 000
Kehittämispalvelujen monipuolistaminen, luovan talouden edistäminen, naisyrittäjyys ja muu avustustoiminta	773 000
Yhteensä	4 361 000

Momentin määrärahaa käytetään ulkomaisten investointien edistämiseen liittyvien palvelujen tuottamiseen sekä pk-yrityksille tarkoitettujen asiantuntijapalvelujen käytön edistämiseen. Määrärahaa käytetään myös elinkeino- ja pk-yritystoiminnan edellytysten parantamiseen, pk-yritysten kilpailukykyä edistäviin hankkeisiin erityisesti nopeasti kehittyvillä aloilla kuten luovassa taloudessa, kehittämispalvelujen tarjonnan monipuolistamiseen sekä teollisen muotoilun hyödyntämisen edistämiseen. Lisäksi määrärahaa käytetään alueellisen elinkeinotoiminnan ja naisyrittäjyyden edistämiseen sekä pk-yritysten verkostoitumisen edistämiseen.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

— Suomeen kohdistuvien ulkomaisten investointien määrä kasvaa.

— Yritysten liikkeenjohdollinen osaaminen ja kilpailukyky lisääntyvät.

— Tieto- ja viestintäteknologian kehityksen mahdollistamat liiketoimintamallit uusiutuvat erityisesti palvelualoilla.

Toiminnalliset tulostavoitteet

— Invest in Finlandin uusi verkostomaiseen toimintaan perustuva toimintamalli otetaan käyttöön ja yhteistyö Finpron kanssa tiivistyy.

— Kehittämispalvelujen laatu paranee, pk-yritysten osaamispääoma monipuolistuu ja kilpailukyky vahvistuu.

2007 talousarvio	4 361 000
2006 talousarvio	4 361 000
2005 tilinpäätös	5 061 000

48. Korkotuki julkisesti tuetuille vienti- ja alusluotoille (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 35 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää julkisesti tuettujen vienti- ja alusluottojen korontasauksesta annetun lain (1137/1996) mukaisen korkotuen maksamiseen. Määrärahaa voidaan lisäksi käyttää julkisesti tuettujen vienti- ja alusluottojen korontasausyhtiöstä annetun lain (1136/1996) tarkoittamalle yhtiölle, Suomen Vientiluotto Oy:lle, maksettavan hallinnointipalkkion suorittamiseen sekä Valtiokonttorille ko-

rontasaussopimuksista aiheutuvien korko- ja valuuttariskien suojaukseen tarvittavien toimenpiteiden ja kustannusten maksamiseen.

Selvitysosa: Julkisesti tuettujen vienti- ja alusluottojen korontasauksesta annetun lain (1137/1996) nojalla kauppa- ja teollisuusministeriöllä on oikeus antaa korontasausyhtiölle sitoumuksia siitä, että yhtiö voi tehdä korontasaussopimuksia vuosina 1997—2010 enintään 5 000 milj. euron pääoma-arvosta. Enimmäispääoma-arvoa laskettaessa otetaan huomioon voimaan tulleiden korontasaussopimusten erääntymätön pääoma ja sitovien korontasaustarjousten pääomasta 30 prosenttia. Korontasaustoiminnan osalta limiitistä oli vuoden 2005 lopussa sidottu 3 276,5 milj. euroa, josta korontasaussopimusten osuus oli 977,5 milj. euroa. Korontasaustarjous- ja korontasaussopimuskanta uusiutuu ja muuttuu jatkuvasti lain asettaman enimmäismäärän puitteissa ja ainoastaan osa tarjouskannasta etenee sopimusvaiheeseen.

Vuonna 2007 vientiluottojen korontasaussopimuksista johtuvan määrärahatarpeen arvioidaan olevan 20 000 000 euroa ja alusluottojen korontasaussopimusten osalta 15 000 000 euroa. Vuonna 2007 arvioidaan uusia vientiluottoja koskevia korontasaussopimuksia tehtävän 530 milj. euron arvosta sekä alusluottoja koskevia korontasaussopimuksia 830 milj. euron arvosta. Vuoden 2007 jälkeen vientiluottojen korontasaussopimuksia arvioidaan tehtävän vuosittain 300 milj. euron arvosta. Alusluottojen korontasaussopimuksia arvioidaan tehtävän vuonna 2008 1 070 milj. euron arvosta, vuonna 2009 1 310 milj. euron arvosta ja vuoden 2009 jälkeen vuosittain 300 milj. euron arvosta.

Vuonna 2005 momentilta maksettiin korkotukea yhteensä 2,2 milj. euroa. Korontasausyhtiölle maksettiin hallinnointipalkkiota yhteensä 0,4 milj. euroa. Suojaustoimenpiteistä aiheutuneita kustannuksia maksettiin momentilta yhteensä 0,1 milj. euroa. Korontasaussopimuksista sekä korko- ja valuuttariskien suojaamisesta voi aiheutua menojen lisäksi korkohyvityksinä myös tuloja. Vuonna 2005 valtiolle maksettiin korkohyvitystä yhteensä 4,0 milj. euroa ja suojaustoimenpiteistä kertyi tuloja yhteensä 0,1 milj. euroa.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

— Suomalaisella viennin ja alushankintojen rahoituksella on kansainvälisesti kilpailukykyiset ehdot.

Korontasaussopimuksista valtiolle aiheutuvat menot (1 000 euroa)

	2007	2008	2009	2010	2011	Yhteensä
Vientiluottojen korkotuki	20 000	24 100	22 900	21 400	19 700	108 100
Alusluottojen korkotuki	15 000	20 600	27 700	37 300	36 700	137 300
Yhteensä	35 000	44 700	50 600	58 700	56 400	245 400

2007 talousarvio	35 000 000
2006 talousarvio	12 600 000
2005 tilinpäätös	2 724 086

49. (32.50.41) Avustus ulkomaankauppaa edistäville järjestöille ja Finpro ry:lle (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 24 306 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää ulkomaankauppaa edistävien järjestöjen ja Finpro ry:n tarjoaman perusneuvonnan ja asiantuntijapalveluiden tuottamiseen.

Yleisavustusta myönnetään yritysten yhteishankkeisiin myönnettävästä kansainvälistymisavustuksesta sekä yleisavustuksesta ulkomaankauppaa ja yritysten kansainvälistymistä edistäville järjestöille ja yhteisöille annetun valtioneuvoston asetuksen (1186/2005) mukaisesti. Yleisavustusta voidaan myöntää yhteensä enintään 75 prosenttia avustettavaksi hyväksyttävistä kustannuksista.

Selvitysosa: Määrärahasta on tarkoitus rahoittaa yrittäjyyden politiikkaohjelmaa.

Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 210 000 euron valtuuden siirto

momentilta 32.30.40 Music Export Finlandin toiminnan menoja varten.

Ulkomaankauppaa edistävät järjestöt ja Finpro ry tarjoavat kansainvälistyville kasvuyrityksille, uusille yrityksille ja pk-yrityksille monipuolisia asiantuntija-, neuvonta- ja koulutuspalveluita niin kotimaassa kuin ulkomailla. Pk-yrityksille tarjottavat peruspalvelut ovat pääosin maksuttomia, laajemmat asiantuntijapalvelut ja konsulttiselvitykset ovat maksullisia.

Finpro on siirtänyt ulkomaisia yksiköitään uusille kasvaville markkinoille Venäjällä, Kiinassa, Intiassa ja Keskisessä Itä-Euroopassa sekä tehostanut toimiaan näillä markkinoilla. Finpro osallistuu edelleen Tekesin uusien teknologiaohjelmien valmistelutyöhön.

Ulkomaankauppaa edistävien järjestöjen ja yhteisöjen toiminnassa huomioidaan sekä ministeriön että viennin ja kansainvälistymisen edistämistä koskevan VKE-strategian tavoitteet.

Määrärahan käytön arvioitu jakautuminen	€
Kansainvälisen kaupan koulutuskeskus Fintra	2 200 000
Suomalais-ruotsalainen kauppakamari	430 000
Suomalais-venäläinen kauppakamari	433 000
Osuuskunta Viexpo	270 000
Finland Convention Bureau	233 000
Music Export Finland	210 000
Finpro ry	20 530 000
Yhteensä	24 306 000

Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen kauppa- ja teollisuusministeriö asettaa alustavasti tehtäväalueelle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2007:

Vaikuttavuus

— Pk-yritysten ja kasvuyritysten liiketoimintaosaaminen vahvistuu ja uusille markkinoille pääsy nopeutuu.

— Viennin määrä kasvaa.

Toiminnallinen tuloksellisuus

— Maksuttomista ja osin maksullisista asiantuntijapalveluista vähintään kaksi kolmasosaa kohdistuu pk-yrityksille (68 % v. 2004 ja 66 % v. 2005).

— Finpron asiantuntija- ja neuvontapalveluiden käyttäjien määrät kasvavat (v. 2004: 3 800, v. 2005: 3 109 yritysasiakasta).

— Viennin määrä kasvaa.

2007 talousarvio	24 306 000
2006 talousarvio	24 096 000
2005 tilinpäätös	24 096 000

60. Siirrot valtiontakuurahastoon (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 20 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtiontakuurahastosta annetun lain (444/1998), vientitakuulain (479/1962) ja valtion vientitakuista annetun lain (422/2001) perusteella myönnettyjen takuiden aiheuttamiin korvausmenoihin. Määrärahaa saa käyttää myös valtiontakaustoimintaa koskevien lakien (375/1963, 573/1972 ja 609/1973) nojalla valtiontakaustoiminnasta annettujen takaussitoumusten ja perusraaka-ainehuollon turvaamiseksi annetun lain (651/1985), valtion vakauttamistakauksista annetun lain (529/1993) perusteella myönnettyjen takuiden ja takausten sekä valtion pääomatakuista annetun lain (594/1992) nojalla ennen vuotta 1999 myönnettyjen takuiden aiheuttamien korvausmenojen maksamiseen.

2007 talousarvio	20 000
2006 lisätalousarvio	2 200 000
2006 talousarvio	20 000
2005 tilinpäätös	10 702 296

62. EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus kauppa- ja teollisuusministeriön osalta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 80 568 000 euroa.

Vuonna 2007 saa tehdä uusia myöntämispäätöksiä yhteensä 62 663 000 eurolla.

Mikäli vuoden 2006 myöntämisvaltuutta on jäänyt käyttämättä, saadaan käyttämättä jääneestä osasta tehdä myöntämispäätöksiä vuonna 2007.

Määrärahaa saa käyttää Euroopan aluekehitysrahastosta ja Euroopan sosiaalirahastosta rahoitettavien EU:n rakennerahastokauden 2007—2013 alueellinen kilpailukyky ja työllisyys -tavoitetta toteuttavien toimenpideohjelmien hankkeiden sekä Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen ja Euroopan naapuruus- ja kumppanuusinstrumentin rajayhteistyöosion (ENPI CBC) valtion rahoitusosuuden maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää lisäksi EU:n rakennerahastokauden 2000—2006 Euroopan aluekehitysrahastosta ja Euroopan sosiaalirahastosta rahoitettavien, tavoite 1, 2 ja 3 -ohjelmien sekä yhteisöaloitteiden hankkeiden valtion rahoitusosuuden maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää myös teknisen avun ja edellä mainittujen ohjelmien toteuttamiseen tarvittavan henkilöstön palkkaamiseen yhdessä momenteilla 26.98.61 ja 34.05.61 olevien EU:n osuuksien kanssa sekä EU:n ohjelmakauden 1995—1999 sitoumusten maksamiseen. Lisäksi määrärahaa saa käyttää neuvoston asetuksen (EY 1260/1999) artiklan 39 (varainhoitoa koskevat oikaisut) ja neuvoston asetuksen (ETY 2082/1993) artiklan 24 (tuen vähentäminen, pidättäminen ja peruuttaminen) mukaisten Suomen velvoitteiden maksamiseen. Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Vuonna 2007 osaamisen kehittämispalveluihin osallistuvilta peritään rahoitusosuus, joka on noin kuudesosa niistä erilliskustannuksista, joita palvelujen tuottamisesta aiheutuu.

Määrärahaa saa käyttää lopulliselle edunsaajalle aiheutuvien arvonlisäverojen maksamiseen.

Selvitysosa: Määräraha on osittain alueiden kehittämislaissa tarkoitettua alueiden kehittämisen rahoitusta.

Määrärahasta on tarkoitus rahoittaa yrittäjyyden politiikkaohjelmaa ja tietoyhteiskuntaohjelmaa.

Rakennerahasto-ohjelmissa käytettävästä kansallisesta rahoituksesta säädetään muun muassa laissa yritystoiminnan tukemisesta (1068/2000). Lisäksi tuista säädetään energiatuen myöntämisen yleisistä ehdoista annetuissa säädöksissä (VNp 45/1996, 29/1999 ja VNA 625/2002), Tekesin tutkimus- ja kehittämistoiminnan ja teknisen tutkimuksen hankerahoitusta koskevissa säädöksissä (VNp 461/1998, VNA 435/2004) sekä laissa valtion erityisrahoitusyhtiön luotto- ja takaustoiminnasta (445/1998). Tuista säädetään myös Euroopan yhteisöjen komission hyväksymien yrittäjäkoulutuksen ja alueellisten kehittämisprojektien tukiohjelmia (EU 548 ja 549/11.10.1996) koskevissa säädöksissä, valtionavustuslaissa (688/2001) sekä laissa pk-yritysten osaamisen kehittämispalveluista (971/2004). Lisäksi kaikkien rakennerahasto-ohjelmien hallinnoinnista säädetään laissa rakennerahasto-ohjelmien kansallisesta hallinnoinnista (1353/1999) ja asetuksessa rakennerahasto-ohjelmien kansallisesta hallinnoinnista (1354/1999).

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvät esitykset laiksi valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi, yritystoiminnan tukemisesta annetun lain 41 §:n muuttamisesta sekä rakennerahastolaista.

Kauppa- ja teollisuusministeriö päättää valtion vastinrahoituksen käytöstä kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalan sisällä EU-ohjelmien rahoituskehysten mukaisesti.

Rahoituksella toteutetaan pk-yritysten koulutus- ja kehittämispalveluja, joihin osallistuvilta perittävinä rahoitusosuuksina arvioidaan momentille 12.32.10 kertyvän 3 000 000 euroa.

Määrärahasta palkattavien henkilötyövuosien määrä on noin 50, josta noin puolet maksetaan EU:n osuudesta momenteilta 26.98.61 ja 34.05.61.

Määrärahasta arvioidaan käytettävän rakennerahastokauden 2007—2013 maksatuksiin 6,713 milj. euroa ja rakennerahastokauden 2000—2006 maksatuksiin 73,855 milj. euroa.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

— Alueiden elinkeinorakenne monipuolistuu ja vahvistuu.

— Keskeiset toimialat vahvistuvat sekä uutta yritystoimintaa syntyy erityisesti kasvaville toimialoille.

— Yritysten toimintaedellytykset ja kilpailukyky sekä yrittäjyyttä tukeva innovaatioympäristö vahvistuvat.

— Pk-yritysten henkilöstön liikkeenjohto-, markkinointi- ja kansainvälistymisvalmiudet paranevat.

Rakennerahastokauden 2007—2013 vuoden 2007 EU-myöntämisvaltuuden ja valtuuden kansallisen rahoitusosuuden yhteismäärällä arvioidaan vaikutettavan työpaikkojen ja uusien yritysten määrään sekä koulutustoimenpiteisiin osallistuvien määrään seuraavasti (vuoden 2005 toteutuma suluissa):

	Milj. euroa	Uusia työpaikkoja	Uudistettuja työpaikkoja	Projektin aikaisia työpaikkoja	Uusia yrityksiä
Euroopan aluekehitysrahasto	119 (145)	5 200 (6 395)	2 800 (3 392)	1 100 (1 296)	230 (288)

	Milj. euroa	Osallistuvat yritykset	Henkilöstökoulutuspäiviä
Euroopan sosiaalirahasto	13 (30)	2 200 (5 129)	28 900 (66 631)

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (milj. euroa)

Myöntämisvaltuusvuosi	2007	2008	2009	2010	2011	Valtuuden käytöstä aiheutuvat kaikki menot yhteensä
Vuosien 2000—2006 sitoumukset	73,855	61,913	-	-	-	135,768
Vuoden 2007 sitoumukset	6,713	9,133	23,475	20,121	3,221	62,663
Yhteensä	80,568	71,046	23,475	20,121	3,221	198,431

Vuonna 2007 myönnettävän rahoituksen kokonaiskustannukset (nykyarvo) valtiolle ovat 60,2 milj. euroa.

Myöntämisvaltuuden arvioitu jakautuminen rahastoittain ja ohjelmittain (milj. euroa)

	Itä	Pohjoinen	Länsi	Etelä	Valtakunnallinen ESR	Tavoite 3 ja ENPI	Yhteensä[1)]
Euroopan aluekehitysrahasto	15,884	18,208	11,187	8,077	-	0,292	53,648
Euroopan sosiaalirahasto	1,300	0,526	0,911	0,789	2,489	-	6,015
Yhteensä	17,184	18,734	12,098	8,866	2,489	0,292	59,663

[1)] Vuoden 2007 myöntämisvaltuudesta puuttuu palautumakorotus 3 milj. euroa

Myöntämisvaltuuden ja määrärahan käyttö eri ohjelmiin (milj. euroa)

Ohjelma	Ohjelmakauden rahoituskehys valtuutena[1)]	Myöntämis-valtuus v. 2007[2)]	Määräraha v. 2007[3)]
Ohjelmakausi 2000—2006			
Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR)			
Tavoite 1	-	-	31,238
Tavoite 2	-	-	25,542
Interreg	-	-	3,456
Yhteensä	-	-	60,236
Euroopan sosiaalirahasto (ESR)			
Tavoite 1	-	-	1,596
Tavoite 2	-	-	1,594
Tavoite 3	-	-	8,067
Yhteensä	-	-	11,257
EAKR+ESR yhteensä	-	-	71,493
Ohjelmakausi 2007—2013			
Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR)			
Itä-Suomi	198,678	15,884	2,501
Pohjois-Suomi	149,945	18,208	1,725
Länsi-Suomi	58,067	11,187	0,669
Etelä-Suomi	40,723	8,077	0,480
Tavoite 3 ja ENPI CBC	1,503	0,292	0,019
Yhteensä	448,916	53,648	5,394
Euroopan sosiaalirahasto (ESR)			
Itä-Suomi	11,580	1,300	0,206
Pohjois-Suomi	5,335	0,526	0,066
Länsi-Suomi	4,532	0,911	0,056
Etelä-Suomi	4,503	0,789	0,056
Valtakunnallinen ESR	14,853	2,489	0,185
Yhteensä	40,803	6,015	0,569
EAKR+ESR yhteensä	489,719	59,663	5,963
EAKR+ESR YHTEENSÄ	489,719	59,663	77,456

[1)] Kauden 2007—2013 rahoituskehyksessä mukana arvio palautumakorotuksesta 21 milj. euroa

[2)] Vuoden 2007 myöntämisvaltuudesta puuttuu palautumakorotus 3 milj. euroa

[3)] Vuoden 2007 arviomäärärahaluvusta puuttuu palautumakorotus 3,112 milj. euroa (josta 0,75 milj. euroa kaudelle 2007—2013)

2007 talousarvio	80 568 000
2006 lisätalousarvio	—
2006 talousarvio	84 732 000
2005 tilinpäätös	68 301 990

40. Kuluttaja- ja kilpailupolitiikka

Selvitysosa: Kuluttaja- ja kilpailupolitiikan päämääränä on hyvin toimivat markkinat, joilla kansalaisten asema on turvallinen. Toimivat markkinat kannustavat yrityksiä innovaatioihin, panostamaan uusiin, kuluttajien tarpeet huomioon ottaviin liiketoiminta-aloihin ja kehittämään joustavia toimintatapoja. Tuotteet ja palvelut ovat tällaisilla markkinoilla laadukkaita ja edullisia, ja osaavat ja aktiiviset kuluttajat voivat toimia niillä luottavaisesti.

Talouden globalisaatio ja verkottuminen, viestintä- ja muun teknologian kehittyminen ja julkisen sektorin monet rakenteelliset muutokset tuovat kuluttaja- ja kilpailupolitiikalle uusia haasteita. Kansalaisen ja kuluttajan näkökulma korostuu myös monissa muissa talous-, sosiaali- ja elinkeinopolitiikan piiriin kuuluvissa kysymyksissä.

Teknologian ja innovaatioiden nopea kehittyminen muuttaa tuotteiden ja palvelujen sisältöjä ja kauppatapoja. Markkinoilla on tarjolla erilaisia komponentteja sisältäviä uusia tuotekokonaisuuksia. Talouden muuntautumiskyky vahvistuu koko ajan.

Esteetön ja tasapuolinen markkinoille pääsy on keskeisenä edellytyksenä kilpailukykyisen elinkeinotoiminnan harjoittamiselle. Yritysten kilpailuedun perustuessa asiakkaiden tarpeita ja mieltymyksiä vastaaviin tuotteisiin ja kuluttajien turvallisuudesta huolehtimiseen, voivat osaavat ja aktiiviset kuluttajat tehdä hankintapäätöksensä luottavaisesti.

Kilpailupolitiikka tähtää siihen, että markkinat toimivat tehokkaasti ja myös kuluttajat voivat hyötyä tehokkaasti toimivista markkinoista. Samoja tavoitteita toteutetaan EY:n valtiontukisäännöllä, julkisia hankintoja koskevalla lainsäädännöllä ja kuluttajalainsäädännöllä. Laadukas sisämarkkinalainsäädäntö ja sen tehokas kansallinen täytäntöönpano on sisämarkkinoiden tehokkaan toiminnan edellytys. Erityisen tärkeitä alueen kilpailukyvyn kehittämisen kannalta ovat palvelumarkkinoiden avaamiseen tähtäävät toimet. Kilpailullisten olosuhteiden aikaansaaminen ja ylläpitäminen on keskeinen haaste sääntelymenettelyjen muuttamiselle.

Kilpailunrajoitukset ovat aiempaa laaja-alaisempia ja vaikeammin analysoitavia. Niiden käsittelyä on EU:n kilpailusääntöjen täytäntöönpanoasetuksella hajautettu komissiosta kansallisille kilpailuviranomaisille. Yhtenäisen ja tehokkaan kilpailuvalvonnan toteuttaminen edellyttää yhteistyötä, jossa kansalliset kilpailuviranomaiset ja komissio avustavat toisiaan. Myös valtiontukisääntöjen soveltamista ja valvontaa on siirretty asteittain kansallisille viranomaisille. On tärkeää varmistaa, että suomalaiset elinkeinonharjoittajat ovat hyvin informoituja jatkuvasti kehittyvistä EY:n valtiontukisääntelyn periaatteista ja velvoitteista.

Kuluttajat tarvitsevat riittävän tietopohjan ja osaamisen, jotta he voivat toimia turvallisesti muuttuvilla markkinoilla ja vaikuttaa kuluttajina yhteiskunnassa. Tämä edellyttää ennalta ehkäisevää valistusta ja tarvittaessa neuvontapalveluja. Kuluttajapolitiikalla edistetään myös kestäviä tuotanto- ja kulutustapoja. Kuluttajanäkökulma otetaan huomioon yhteiskuntapolitiikan eri lohkoilla. Toimiva kuluttajapolitiikka edellyttää aktiivista yhteistyötä viranomaisten, elinkeinoelämän sekä kuluttaja- ja kansalaisjärjestöjen kesken.

Toimintaympäristön muuttuminen korostaa kuluttajien oman osaamisen ja vastuun merkitystä. Kuluttajakasvatuksella ja -valistuksella edistetään kuluttajien toimintavalmiuksia markkinoilla.

Elintarviketurvallisuutta ja elintarvikkeiden jäljitettävyysjärjestelmiä kehitetään edelleen yhteisötasolla. Tämä koskee erityisesti pakkausmerkintöjä, ravitsemus- ja terveysväitteitä, elintarvikkeiden täydentämistä ravintoaineilla, erityisruokavaliovalmisteita, pakkausmateriaaleja sekä valmisteilla olevaa uutta entsyymejä koskevaa lainsäädäntöä. Uusi kansallinen elintarvikelaki edellyttää runsaasti jatkotyötä, jota viedään eteenpäin. Elintarvikevalvontaa ja sen ohjausta kehitetään EU:ssa hyväksyttyjen suuntaviivojen mukaisesti.

Valtioneuvoston vahvistaman kuluttajapoliittisen ohjelman strategiset linjaukset ovat kuluttaja-asioiden painoarvon ja näkyvyyden lisääminen, kuluttajansuojan ja turvallisten markkinoiden ylläpitäminen ja kehittäminen, kuluttajien omien valmiuksien sekä vastuullisten ja kestävien kulutustapojen edistäminen sekä yhteistyön ja vuorovaikutuksen vahvistaminen kuluttaja-asioissa.

Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen kauppa- ja teollisuusministeriö asettaa alustavasti kuluttaja- ja kilpailupolitiikan politiikkalohkolle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2007:

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

— Markkinat ovat avoimet ja turvalliset.

— Kuluttaja- ja kilpailunäkökulma vahvistuu yhteiskunnallisessa päätöksenteossa.

— Kuluttajien asema markkinoilla on turvallinen ja kuluttajat saavat tarvitsemansa neuvontapalvelut.

— Julkiset hankinnat on avattu kilpailulle.

Toiminnallinen tuloksellisuus

— Sisämarkkinasäädökset toimeenpannaan tehokkaasti kansallisesti.

— Elinkeinoelämän tiedonsaanti on turvattu.

— Elintarvikelainsäädäntö on selkeää ja helposti ymmärrettävää.

— Ostajien kilpailuttamisosaamisen ja myyjien tarjontamahdollisuuksien tuntemus julkisissa hankinnoissa parantuvat.

21. Kuluttajaviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 5 854 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Kuluttaja-lehden hinnan alentamiseen enintään 100 000 euroa.

Nettobudjetoitavina tuloina otetaan huomioon myös EU:lta saatavat tulot.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 58 000 euroa uuteen palkkausjärjestelmään siirtymisen johdosta ja 14 500 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena. Määrärahan mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon 106 000 euroa tuottavuustoimenpiteiden johdosta.

Kuluttajaviraston tehtävänä on kuluttajan aseman turvaaminen ja vahvistaminen yhteiskunnassa. Kuluttajaviraston ylijohtaja toimii kuluttaja-asiamiehenä.

Kuluttajavirasto toteuttaa osaltaan valtioneuvoston vahvistamaa kuluttajapoliittista ohjelmaa. Siitä johdettuja teemoja vuosiksi 2006—2007 ovat julkisten palvelujen kuluttajansuoja, viestintäpalvelut, digitelevisio, kulutusluotot ja talousneuvonta.

Kuluttajaviraston yhteydessä toimii myös Euroopan Kuluttajakeskus, jonka toiminnasta puolet rahoitetaan viraston budjetista ja puolet rahoittaa Euroopan komissio.

Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen kauppa- ja teollisuusministeriö asettaa alustavasti Kuluttajavirastolle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2007:

Vaikuttavuus

— Tuoteturvallisuus tulee otetuksi huomioon yritysten ja toiminnanharjoittajien toiminnassa ja vakavaa vaaraa aiheuttavat kulutustavarat ja kuluttajapalvelut saadaan poistetuksi.

— Kuluttajaoikeuden periaatteet näkyvät yritysten toiminnassa ja julkisia palveluja kehitettäessä.

— Kuluttajat ja elinkeinonharjoittajat pystyvät toimimaan markkinoilla tehokkaasti hyödyntämällä Kuluttajaviraston verkkopalveluja.

— Vakuudet kattavat kuluttajien saatavat valmismatkaliikkeen konkurssitilanteessa.

Toiminnallinen tuloksellisuus

— Tuoteturvallisuusvalvonta kohdentuu oikein riskinarvioinnin avulla.

— Yritysten mahdollisuudet soveltaa kuluttajaoikeuden periaatteita parantuvat ala- ja aihekohtaisen valvonnan ja vaikuttamisen avulla.

— Verkkopalvelujen asiakastyytyväisyys paranee.

— Kuluttaja-lehden levikki kasvaa 24 000 kappaleeseen ja lehden kustannusvastaavuus hintatuen jälkeen on 94 % (levikki 2005: 23 294, kustannusvastaavuus 2005 94 %)

— Valmismatkaliikkeiden vakuuksien riittävyys ja muutostarpeet tarkistetaan säännöllisesti riskinarviointiin perustuvan suunnitelman mukaisesti.

— Alue- ja paikallishallinto toteuttaa osaltaan kuluttajapoliittista ohjelmaa ja henkilöstön ammattitaito kehittyy Kuluttajaviraston koulutuksen avulla.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

	2005 toteutuma	2006 tavoite	2007 tavoite
Henkilötyövuosien kehitys	94,5	96	94
Henkilöstön fyysinen hyvinvointi paranee			
— sairauspoissaolopäivät/htv	12,6	11,5	< 11,0
Organisaation osaaminen kasvaa			
— koulutuspäivät/htv	4,5	6,0	6,0
— vähintään ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden %-osuus henkilöstöstä	53,5	53,0	55,0
Organisaation työnantajakuva on houkutteleva			
— lähtövaihtuvuus, %	4,4	6,5	< 4,5
— työhakemukset/avoin työpaikka		80	> 30
Johtaminen (viestintä ja kannustavuus)			
— organisaation oma indeksi (1—5)	3,3	3,4	3,4

Mittarina käytetään myös työtyytyväisyyskyselyn tuloksia.

Määrärahan arvioitu jakautuminen tulosalueittain (1 000 euroa)

	2006 arvio	%	2007 arvio	%
Viraston yleiset tehtävät	877	15	878	15
Tuoteturvallisuus	468	8	468	8
Valmismatkaliikkeiden valvonta	175	3	176	3
Kuluttajaoikeus	819	14	819	14
Valistus ja viestintä	1 287	22	1 288	22
Alue- ja paikallishallinnon ohjaus ja koulutus	292	5	293	5
Asiointi-, hallinto ja muut palvelut	1 755	30	1 756	30
Euroopan kuluttajakeskus	175	3	176	3
Yhteensä	5 849	100	5 854	100

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	6 452	6 699	6 694
Bruttotulot	832	850	840
Nettomenot	5 621	5 849	5 854

Siirtyvät erät

— siirtynyt edelliseltä vuodelta	812
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	1 056

2007 talousarvio	5 854 000
2006 lisätalousarvio	33 000
2006 talousarvio	5 849 000
2005 tilinpäätös	5 865 000

26. Kilpailuviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 5 133 000 euroa.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 34 000 euroa uuteen palkkausjärjestelmään siirtymisen johdosta ja 11 700 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena.

Kilpailuviraston toiminta-ajatuksena on terveen ja toimivan taloudellisen kilpailun turvaaminen sekä talouden tehokkuuden lisääminen kilpailua edistämällä ja sen esteitä poistamalla. Kilpailua turvataan puuttumalla kilpailunrajoituksiin kilpailunrajoituslain ja EU:n kilpailusääntöjen mukaisesti sekä edistämällä kilpailua neuvonnan ja asiantuntijapalveluiden avulla. Lisäksi virasto valvoo yrityskauppoja ja hoitaa sen vastuualueelle kuuluvat kansainväliset tehtävät.

Viraston toiminta tähtää hyvinvoinnin lisäämiseen yhteiskunnassa. Viraston toiminnan tuloksena asiakkaat ja kuluttajat hyötyvät toimivista markkinoista halvempina hintoina, valintamahdollisuuksien lisääntymisenä, innovaatioina ja hyödykkeiden parempana laatuna. Toimivat markkinat edistävät yritystoimintaa.

Toiminnassaan virasto on avoin, ammattitaitoinen ja ripeä. Sen toiminta ja ratkaisut ovat tasapuolisia, oikeudenmukaisia ja ennakoitavia.

Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen kauppa- ja teollisuusministeriö asettaa alustavasti Kilpailuvirastolle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2007:

Vaikuttavuus

— Markkinoilla toimivat ja markkinoiden toimintaan vaikuttavat tahot tuntevat kilpailusäännöt ja niiden merkityksen sekä sitoutuvat edistämään toimivaa kilpailua.

— Kilpailunrajoituskieltojen toimeenpano luo edellytyksiä uusille liiketoimintaratkaisuille ja lieventää markkinavoiman hyväksikäytöstä johtuvia hyvinvointitappioita.

— Markkinoiden toimivuus paranee, kun virasto puuttuu tehokkaasti yhteistyössä EU:n jäsenvaltioiden kilpailuviranomaisten ja komission kanssa rajoituksiin, joilla on rajat ylittäviä vaikutuksia.

Toiminnallinen tuloksellisuus

— Toiminta keskittyy kansantalouden kannalta olennaisten kilpailunrajoitusten sekä institutionaalisten kilpailunesteiden ja rajoitusten selvittämiseen.

— Kartellivalvonnassa painopiste suuntautuu oma-aloitteiseen kartellinvastaiseen toimintaan.

— Kansainvälisen yhteistyön kilpailupolitiikkaa ja talouden analyysiä koskevan benchmarking-vertailun esiintuomat kehittämistarpeet otetaan huomioon viraston toiminnan suuntaamisessa.

— Alueellisilla ja paikallisilla markkinoilla ilmenevien kilpailunrajoitusten selvittämistä sekä kilpailun edistämistehtäviä siirretään lääninhallituksille.

— Viestinnässä ja vaikuttamisessa korostuu asiakkaiden ja kuluttajien kilpailusta saamat hyödyt sekä kilpailun yleistä hyvinvointia lisäävä vaikutus.

— Toimenpidepyyntöjen käsittelyajat lyhenevät (v. 2005 päätökset 577 päivää ja kirjeratkaisut 32 päivää).

Määrärahan arvioitu jakautuminen tulosalueittain (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	%	2006 arvio	%	2007 arvio	%
Monopolivalvonta	1 585	34	1 972	39	2 002	39
Kartellivalvonta	1 585	34	1 719	34	1 745	34
Kilpailunedistäminen	699	15	708	14	719	14
Kansainväliset asiat	793	17	658	13	667	13
Yhteensä	4 662	100	5 057	100	5 133	100

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

	2005 toteutuma	2006 tavoite	2007 tavoite
Henkilötyövuosien kehitys	64,8	70	69
Henkilöstön fyysinen hyvinvointi paranee			
— sairauspoissaolopäivät/htv	9,2	8,0	< 8,0
Organisaation osaaminen kasvaa			
— koulutuspäivät/htv	9,8	12,0	12,0
— vähintään ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden %-osuus henkilöstöstä	65,2	66,0	66,0
Organisaation työnantajakuva on houkutteleva			
— lähtövaihtuvuus, %	9,0	15,0[1)]	< 5,0
— työhakemukset/avoin työpaikka	44	50	> 50

[1)] arvio

2007 talousarvio	5 133 000
2006 lisätalousarvio	17 000
2006 talousarvio	5 057 000
2005 tilinpäätös	5 074 000

31. Korvaus talous- ja velkaneuvonnan järjestämisestä (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 4 511 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää talous- ja velkaneuvonnasta annetun lain (713/2000) mukaisen korvauksen maksamiseen talous- ja velkaneuvontapalvelujen tuottajille.

Määrärahaa saa käyttää myös projektihenkilöstön palkkaukseen Kuluttajavirastoon sekä talous- ja velkaneuvojien koulutukseen ja materiaalin tuottamiseen.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 200 000 euroa neuvonnan toimintaedellytysten turvaamiseksi.

Talous- ja velkaneuvontapalveluiden järjestämisestä maksettava korvaus määrätään kauppa- ja teollisuusministeriön vahvistamien perusteiden mukaan siten, että se vastaa palvelun tuottamisesta aiheutuvia tarkoituksenmukaisia menoja. Korvaus maksetaan lääninhallituksen kanssa sopimuksen tehneelle kunnalle tai muulle palveluntuottajalle. Korvauksen maksatuksesta kunnille huolehtii Kuluttajavirasto ja muulle palveluntuottajalle lääninhallitus.

Talous- ja velkaneuvojilla on vuositasolla noin 31 000 asiakastapaamista. Ylivelkaongelman syntymisen ennaltaehkäisyyn kiinnitetään entistä enemmän huomiota luomalla paikkakuntakohtaisia talousneuvontaverkostoja. Ennaltaehkäisevä valistus ja talousneuvonta ovat tärkeitä ylivelkaongelman ratkaisussa ja velallisten kuntouttamisessa takaisin työelämään. Tähän mennessä on hoidettu pääsääntöisesti vain velkojen järjestelyä. Vuoden 2005 aikana talous- ja velkaneuvontayksiköt aloittivat alu-

eellaan talousneuvonnan systemaattisen suunnittelun ja osittain myös toteutuksen.

Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen kauppa- ja teollisuusministeriö asettaa alustavasti toiminnalle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2007:

Vaikuttavuus

— Talous- ja velkaneuvonta helpottaa velallisten asemaa luottojen järjestelyissä sekä ehkäisee ennalta ylivelkaantumistilanteiden syntymistä.

Toiminnallinen tuloksellisuus

— Asiakkaiden keskimääräinen jonotusaika on korkeintaan 60 päivää (v. 2005: 47).

2007 talousarvio	4 511 000
2006 talousarvio	4 311 000
2005 tilinpäätös	5 311 000

50. Valtionavustus kuluttajajärjestöille (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 673 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää avustuksena kuluttajajärjestöjen ja Työtehoseura ry:n kotitalousosaston tukemiseen Kuluttajaviraston määrittelemistä toiminnoista aiheutuviin kuluihin.

Selvitysosa: Kuluttajajärjestöt ovat kuluttajien etujärjestöjä, missä ominaisuudessa ne neuvovat kuluttajia sekä jakavat ja välittävät niille kuluttajatietoa.

Vaikuttavuus

— Kotitalouksien toimivuus ja tehokkuus sekä kuluttajien omat toimintaedellytykset paranevat järjestöjen myötävaikutuksella.

Määrärahan käytön arvioitu jakautuminen	€
Suomen Kuluttajaliitto ry	479 000
Kuluttajat-Konsumenterna ry	25 000
Työtehoseura ry:n kotitalousosasto	169 000
Yhteensä	673 000

2007 talousarvio	673 000
2006 talousarvio	673 000
2005 tilinpäätös	673 000

(50.) Kansainvälistymispolitiikka

Selvitysosa: Luku ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta ja sen momentti 21 siirrettäväksi luvun 32.30 momentiksi 22, momentti 40 luvun 32.30 vastaavaksi momentiksi ja momentti 41 luvun 32.30 momentiksi 49.

60. Energiapolitiikka

Selvitysosa: Osana elinkeinopolitiikkaa energiapolitiikka nivoutuu yhä enemmän myös talous- ja ympäristöpolitiikkaan. Kansallisessa toimintaympäristössä energiapolitiikalle asettavat reunaehtoja finanssipolitiikan tavoitteet, työllisyystavoitteet ja ympäristövaatimukset. Kansainvälisessä toimintaympäristössä korostuvat polttoaineiden maailmanmarkkinahintojen nousu sekä ilmastonmuutoksen hillitseminen, johon liittyvät Kioton pöytäkirjan toimeenpano ja kasvihuonekaasujen päästökauppa EU:ssa.

Hallituksen energiapolitiikkaa koskevat linjaukset ja tavoitteet sisältyvät marraskuussa 2005 eduskunnalle annettuun energia- ja ilmastopoliittiseen selontekoon ”Lähiajan energia- ja ilmastopolitiikan linjauksia - kansallinen strategia Kioton pöytäkirjan toimeenpanemiseksi”. Selonteko sisältää toimenpiteet, joiden avulla täytetään Suomea koskevat kansainväliset velvoitteet kasvihuonekaasujen rajoittamiseksi niin sanotulla Kioton sitoumuskaudella vuosina 2008—2012. Energiapolitiikan tavoitteena on myös tukea kansantalouden tasapainoista kasvua ja työllisyyden

kehitystä, ylläpitää energiahuollon varmuutta ja monipuolista energian hankinnan rakennetta sekä vaikuttaa osaltaan kansantalouden kilpailukyvyn kehitykseen. Tavoitteiden saavuttamiseksi panostetaan voimakkaasti energian tuotannon ja käytön tehostamiseen, uusiutuvien energialähteiden ja biopolttoaineiden voimaperäiseen hyödyntämiseen sekä sähkön hintarakenteen kehittämiseen. Tämän lisäksi valtio hankkii Kioton pöytäkirjan mukaisia päästöyksiköitä Kioton joustomekanismeilla.

Uusilla energiansäästötoimilla tavoitellaan 5 prosentin lisäsäästöä energiankulutuksessa vuonna 2015 verrattuna tilanteeseen ilman uusia toimenpiteitä. Energiansäästötoimien pitkän aikavälin tavoitteena on primäärienergian kokonaiskulutuksen kasvun pysäyttäminen ja kääntäminen laskuun.

Strategian tavoitteena on, että uusiutuvan energian kokonaiskäyttö kasvaisi ainakin neljänneksellä vuoteen 2015 mennessä ja vähintään 40 prosentilla vuoteen 2025 mennessä verrattuna vuoden 2003 tilanteeseen. Uusiutuvan energian osuus voisi tällöin nousta lähes kolmannekseen primäärienergiasta.

Uusiutuvalla energialla tuotetun sähkön osuus, keskimääräisen vesivuoden tilanteessa, on ollut noin 27 prosenttia sähkön kokonaiskulutuksesta. Suomi pitää kiinni uusiutuvista energialähteistä tuotetun sähkön edistämisestä annetun direktiivin yhteydessä asetetusta ohjeellisesta tavoitteesta, jonka mukaan uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön osuuden tulisi Suomessa olla 31,5 prosenttia sähkön kokonaiskulutuksesta vuonna 2010.

Kotimaisilla energialähteillä on merkittävä asema energiahuollon toimitusvarmuudessa. Uusiutuvien energialähteiden ja biopolttoaineiden osuus primäärienergian kokonaiskulutuksesta oli vuonna 2003 noin 30 prosenttia. Osuutta pyritään lisäämään merkittävästi tulevien 10—15 vuoden aikana. Tavoitteena on, että kotimaisten energialähteiden kokonaiskulutus nousee samalla ajanjaksolla vähintään neljänneksen. Liikenteen biopolttonesteiden käyttöä lisätään järjestelmällisesti.

Kioton pöytäkirjan ja EU:n taakanjaon mukainen kasvihuonekaasujen päästötavoite on Suomelle 71,1 miljoonaa tonnia hiilidioksidiekvivalenttia vuodessa kaudelle 2008—2012. Tämä merkitsee noin 12 miljoonan tonnin päästöjen vähennystarvetta keskimäärin vuodessa. Valtio hankkii Kioton joustomekanismeilla päästövähenemiä runsaat kaksi miljoonaa tonnia vuodessa.

Energiamarkkinavirasto toimii sähkö- ja kaasumarkkinoita sekä päästökauppajärjestelmää valvovana viranomaisena sekä hoitaa Kioton mekanismien ja päästökauppadirektiivin toimeenpanon tarvitsemat rekisterit. Virastolla on tehtäviä myös uusiutuvan energian alkuperätakuita koskevassa järjestelmässä ja sähköntuotantokapasiteetin seurannassa.

Energia- ja ilmastopolitiikan valmistelun tueksi tehtäviä tutkimuksia, selvityksiä ja arviointeja rahoitetaan momentilta 32.10.21.

Kauppa- ja teollisuusministeriö asettaa alustavasti energiapolitiikan tulosalueelle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2007:

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

— Energiasektori ja muu päästökauppasektori täyttää kasvihuonekaasujen kansainväliset päästösitoumukset.

— Suomen energiatalous pysyy monipuolisena ja energian toimitusvarmuus säilyy korkeana.

— Energiamarkkinat toimivat hyvin ja toimintasäännöt ovat selkeitä.

— Sähkön hinta pysyy kohtuullisena ja samalla halukkuus investoida kapasiteettiin säilyy.

— Turve pysyy kilpailukykyisenä polttoaineena.

— Energian käyttö on entistä tehokkaampaa. Uusilla energiansäästötoimilla tavoitellaan 5 %:n lisäsäästöä energiankulutuksessa vuonna 2015 verrattuna tilanteeseen ilman uusia toimenpiteitä.

— Uusiutuvan energian käyttö kasvaa.

— Liikenteen biopolttoaineiden käyttö lisääntyy tuntuvasti.

— Ydinenergian käyttö ja ydinjätehuolto ovat turvallisia.

— Energia- ja ilmastopoliittisilla ohjauskeinoilla on mahdollisimman vähän kielteisiä vaikutuksia kilpailukykyyn tai energiamarkkinoiden toimivuuteen.

Toiminnallinen tuloksellisuus

— Energia- ja ilmastostrategian toteutus on käynnistetty tehokkaasti.

— Päästökaupalle on luotu kaudelle 2008—2012 elinkeinoelämän ja viranomaisten kannalta hyvin toimiva järjestelmä.

— Energia- ja elinkeinopoliittiset tavoitteet tulevat riittävästi otetuiksi huomioon kansainvälisten ilmastoneuvottelujen ja EU:n ilmastopolitiikan valmistelussa.

21. Energiamarkkinaviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 706 000 euroa.

Energiamarkkinaviraston johtajan virka muutetaan ylijohtajan viraksi.

S e l v i t y s o s a : Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 5 500 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena.

Energiamarkkinaviraston toiminta-ajatuksena on valvoa ja edistää sähkö- ja maakaasumarkkinoiden toimintaa ja luoda edellytykset päästökaupalle.

Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen kauppa- ja teollisuusministeriö asettaa alustavasti Energiamarkkinavirastolle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2007:

Vaikuttavuus

— Sähkö- ja maakaasuverkkotoiminta on tehokasta ja hinnoittelu kohtuullista.

— Sähkön ja maakaasun siirto ja jakelu ovat riittävän häiriöttömiä ja keskeytyksettömiä.

— Eurooppalaisessa ja pohjoismaisessa sähkö- ja maakaasumarkkinakehityksessä sekä päästökauppajärjestelmän kehityksessä turvataan Suomen edut.

Toiminnallinen tuloksellisuus

— Vuonna 2007 sähköisten järjestelmien kautta saapuu virastoon 70 % sähköisesti kerättävistä tiedoista.

— 80 % työajasta ja 90 % ulkopuolisista asiantuntijapalveluista kohdistetaan strategisille painopistealueille, joita ovat sähkö- ja maakaasuverkkotoiminnan valvonta, sähkömarkkinoiden edistäminen, toimitusvarmuuden seuranta ja päästökauppa.

— Suomen päästökaupparekisteri toimii osana ns. Kioto-maiden rekisterijärjestelmää.

Vaikuttavuutta kuvaavia tunnuslukuja

	2004 toteutuma	2005 toteutuma	2006 tavoite	2007 tavoite
Sähkön jakelun siirtohintojen reaalinen kehitys (%)	0,0	-3,3	0,0	0,0
Sähkön jakeluverkkotoiminnan operatiiviset kustannukset (milj. euroa)	341	338	334	329
Asiakkaan kokema keskimääräinen sähkön jakelun keskeytysaika (min)	140[1)]	120	120	120
Asiakkaan kokema keskimääräinen sähkön jakelun keskeytysmäärä (kpl)	4,6[1)]	4,5	4,5	4,5

[1)] Vuosien 1996—2004 keskiarvo

Resurssien arvioitu jakautuminen tulosalueittain (ryhmittäin, 1 000 euroa)

	2005 toteutuma	%	2006 arvio	%	2007 arvio	%
Määrärahat						
Sähkömarkkinavalvonta	261	20	105	15	106	15
Maakaasumarkkinavalvonta	130	10	69	10	71	10
Päästökauppa	911	70	527	75	529	75
Yhteensä	1 302	100	701	100	706	100
Maksullinen toiminta (Tulot)						
Sähkömarkkinavalvonta	1 553	76	1 335	71	1 600	80
Maakaasumarkkinavalvonta	303	15	310	16	300	15
Päästökauppa	129	6	235	13	100	5
Muut tulot	46	3	-	-	-	-
Yhteensä	2 031	100	1 880	100	2 000	100

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

	2005 toteutuma	2006 tavoite	2007 tavoite
Henkilötyövuosien kehitys	33	29	29
Henkilöstön fyysinen hyvinvointi paranee			
— sairauspoissaolopäivät/htv	3,7	3,5	< 3,5
Organisaation osaaminen kasvaa			
— koulutuspäivät/htv	1,0	3,0	3,0
— vähintään ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden %-osuus henkilöstöstä	72,7	72,0	72,0
Organisaation työnantajakuva on houkutteleva			
— lähtövaihtuvuus varsinaisesta henkilöstöstä, %	0,0	3,0	< 3,0

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	3 333	2 581	2 586
Bruttotulot	2 031	1 880	1 880
Nettomenot	1 302	701	706
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	737		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	265		

2007 talousarvio	706 000
2006 talousarvio	701 000
2005 tilinpäätös	830 000

27. Energiansäästön ja uusiutuvan energian käytön edistäminen ja energiatiedotus (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 3 400 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää energiansäästöön, energian tehokkaaseen käyttöön sekä uusiutuvan energian käyttöön ja tuotantoon liittyvästä informaatiotoiminnasta ja selvityksistä aiheutuvien menojen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää myös uuden säästöteknologian markkinoiden edistämisestä, muusta energia-alan tiedottamisesta ja tietohuollon järjestämisestä sekä kansallisen energia- ja ilmastostrategian toteuttamiseen liittyvästä tiedottamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen. Lisäksi määrärahaa saa käyttää EU:n hyväksymien muiden kuin rakennerahastoista rahoitettavien hankkeiden osarahoitukseen.

Selvitysosa: Energian säästön ja uusiutuvien energialähteiden käytön edistämistä toteutetaan energia- ja ilmastostrategian tavoitteiden mukaisesti. Energiapalveluita ja energian loppukäytön tehokkuutta koskeva EY:n direktiivi tuli voimaan toukokuun alussa 2006. Jäsenvaltioilla on jaksolla 2008—2016 yhdeksän prosentin indikatiivinen säästötavoite ja direktiivi edellyttää myös, että energian loppukäytön tehokkuutta edistetään entistä painokkaammin. Myös uusiutuvaa energiaa sähkön tuotannossa koskevan direktiivin yhteydessä on Suomelle asetettu haastava ohjeellinen tavoite: 31,5 % sähkön kokonaiskulutuksesta vuonna 2010. Liikenteen biopolttoaineita koskeva ohjeellinen tavoite on 5,75 % vuodelle 2010.

Direktiivien kansalliseen toimeenpanoon sisältyy lukuisia keinoja, joista esimerkkeinä energiansäästösopimusten toimeenpano ja kehittäminen, uuden energiateknologian ja bioenergian käyttöönoton vauhdittaminen sekä asenteisiin, käyttötottumuksiin ja valintoihin vaikuttaminen. Toiminnalla kootaan, jalostetaan ja jaetaan tietoa sekä kehitetään menetelmiä ja vauhditetaan uuden teknologian käyttöönottoa. Laajoille käyttäjäryhmille suunnatussa energiansäästöön ja uusiutuvien energialähteiden käyttöön liittyvässä opastus- ja tiedotustoiminnassa tehdään tiivistä yhteistyötä asiantuntijaorganisaatioiden sekä alueellisten ja paikallisten toimijoiden kanssa.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

— Energian käyttö on entistä tehokkaampaa ja uusiutuvien energialähteiden käyttö lisääntyy.

2007 talousarvio	3 400 000
2006 talousarvio	3 400 000
2005 tilinpäätös	3 400 000

40. Energiatuki (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 27 600 000 euroa.

Vuonna 2007 tukea saa myöntää enintään 30 228 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää energiatalouden kehittämiseen ilmasto- ja ympäristömyönteisemmäksi, uuden teknologian käyttöönoton edistämiseksi sekä energiahuollon varmuuden ja monipuolisuuden edistämiseksi. Tukea voidaan myöntää energiansäästöä, energian tuotannon tai käytön ympäristöhaittoja vähentävien sekä energiahuollon varmuutta ja monipuolisuutta muutoin edistävien investointi- ja selvityshankkeiden tukemiseen. Etusija annetaan uuden teknologian kaupallistamista edistäville hankkeille. Energiatukea ei myönnetä valtionosuutta saaviin perustamishankkeisiin.

Energiatukea voidaan myöntää yrityksille, kunnille ja muille yhteisöille. Tuen enimmäismäärää harkittaessa ei oteta huomioon kunnan tai muun yhteisön rakentamissa ja omistamissa energiahankkeissa kyseisten tahojen oman rahoituksen osuutta, jos se ei sisällä sellaista taloudellista etuutta, joka olisi katsottava EY:n lainsäädännössä tarkoitetuksi valtiontueksi. Sama koskee kunnan tai muun yhteisön omistamien kiinteistöjen katselmustoiminnan tukemista. Rahoituksella, jonka ei katsota olevan valtiontukea tai muuta julkista tukea, tarkoitetaan esimerkiksi markkinaehdoin myönnettävää rahoitusta tai omarahoitusta.

Avustukset myönnetään valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädettävin perustein. Kauppa- ja teollisuusministeriö voi antaa erikseen päätöksen muiden kuin valtioneuvoston asetuksessa mainittujen hankkeiden tai ohjelmien tukemisesta ja myönnettävän tuen enimmäismäärästä saatuaan valtioneuvoston raha-

asiainvaliokunnan lausunnon asiasta. Määrärahaa saa käyttää lisäksi energiatuen myöntämisen yleisistä ehdoista annettujen valtioneuvoston päätösten (29/1999), (45/1996) ja energiaavustuksista annetun lain (1607/1991) nojalla aiemmin myönnettyjen tukien maksamiseen.

Selvitysosa: Energiatuki on osa taloudellista ohjausta, jolla energiajärjestelmää pyritään ohjaamaan tehokkaimpiin sekä ilmaston ja ympäristön kannalta parhaisiin ratkaisuihin. Samalla lisätään energiahuollon varmuutta ja monipuolisuutta. Energia- ja ilmastostrategiassa uusiutuvilla energialähteillä ja energiansäästöllä nähdään olevan tärkeä merkitys hiilidioksidipäästöjen vähentämisessä. Strategia linjaa myös energiatuen käyttöä siten, että päästökauppasektorille myönnetään investointitukia vain uuden teknologian hankkeisiin. Päästökauppasektorin ulkopuolella sitä vastoin voidaan edelleen tukea myös tavanomaisen tekniikan investointihankkeita. Tuulivoimainvestoinneille voidaan jatkossa myöntää tukea ainoastaan uuden teknologian hankkeisiin.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

— Uusiutuvan energian tuotanto ja käyttö kasvavat sekä energian käyttö tehostuu energia- ja ilmastostrategian tavoitteiden mukaisesti.

— Uuden teknologian käyttöönotto lisääntyy energiataloudessa.

— Energiahuollon varmuus ja monipuolisuus säilyvät hyvinä.

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2007	2008	2009	2010	2011—	Valtuuden käytöstä aiheutuvat kaikki menot yhteensä
Ennen vuotta 2007 tehdyt sitoumukset	25 600	14 500	4 800	1 100	5 128	51 128
Vuoden 2007 sitoumukset	2 000	12 000	8 500	2 500	5 228	30 228
Yhteensä	27 600	26 500	13 300	3 600	10 356	81 356

Vuonna 2007 myönnettävien avustusten kokonaiskustannukset (nykyarvo) valtiolle ovat 29,1 milj. euroa.

2007 talousarvio	27 600 000
2006 talousarvio	27 318 000
2005 tilinpäätös	18 211 637

(42.) Kioton mekanismien käyttö (siirtomääräraha 3 v)

Selvitysosa: Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

2006 talousarvio	350 000
2005 tilinpäätös	30 000 000

43. Kioton mekanismit (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 4 000 000 euroa.

Vuonna 2007 saa tehdä sitoumuksia enintään 30 000 000 euron arvosta.

Määrärahaa saa käyttää päästöyksiköiden hankkimiseen Kioton pöytäkirjan joustomekanismien avulla enintään 10 miljoonaa tonnia sopimuskaudelle 2008—2012. Määrärahaa saa käyttää myös joustomekanismien hallinnoinnin kustannuksiin sekä päästöyksiköiden hankinnan edellytysten tukemiseen.

Selvitysosa: Samaan tarkoitukseen arvioidaan olevan käytettävissä vuonna 2007 vuodelta 2006 siirtyvää määrärahaa momentilla 32.60.(42). Suomi on sitoutunut osana Euroopan unionia täyttämään Kioton pöytäkirjan mukaiset velvoitteensa. EY:n komission teettämien laskelmien mukaan kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiskustannukset ovat Suomessa kolmanneksi korkeimmat yhteisössä. Tämän vuoksi ja ottaen huomioon päästövähennysten aiheuttaman kansantaloudellisen rasituksen valtio osallistuu energia- ja ilmastostrategian mukaisesti päästöjen vähentämiseen käyttämällä Kioton mekanismeja. Näitä ovat yhteistoteutus (JI, Joint Implementation), puh-

taan kehityksen mekanismi (CDM, Clean Development Mechanism) ja valtioiden välinen päästökauppa. JI-hankkeet ovat teollisuusmaiden ja CDM-hankkeet teollisuus- ja kehitysmaiden välisiä. Mekanismeja on mahdollista hyödyntää myös kansainvälisten hiilirahastojen tai muiden rahoitusinstrumenttien sekä kansainvälisen päästökaupan tai sen sovellusten kautta.

Päästöyksiköiden hankinnassa otetaan huomioon eri joustomekanismien keskinäinen kustannustehokkuus sekä hankintaan liittyvien riskien hallinta. Tämä edellyttää, että määrärahaa voidaan käyttää ja päästöyksiköiden hankintasitoumuksia voidaan tehdä jo vuonna 2007, vaikka suuri osa Kioton sitoumuskaudelle hankittavista päästöyksiköiden kustannuksista realisoituu vasta vuosina 2008—2013.

Päästöyksiköiden hintaa on vaikea arvioida, sillä mekanismeilla hankittavien päästöyksiköiden markkinat ovat vasta muotoutumassa. Yksiköiden hintaan vaikuttaa olennaisesti myös vaikeasti arvioitavissa oleva EY:n päästökauppajärjestelmän päästöoikeuksien hintataso. Päästöyksiköiden hankinnan edellytysten tukeminen, ts. tietotaidon kehittäminen kohdemaissa, sekä mekanismien hallinnon kansainvälinen kehitystyö, edistävät päästömarkkinoiden toimivuutta ja kustannustehokasta päästöyksiköiden hankintaa.

Mekanismipolitiikan koordinointivastuu on kauppa- ja teollisuusministeriöllä. Päästöyksiköiden hankinta edellyttää konsultin tuottamia tukipalveluita. Kauppa- ja teollisuusministeriö on solminut Suomen ympäristökeskuksen kanssa sopimuksen näiden palveluiden tuottamisesta. Mekanismien käytöstä tehdyn hallinnollisen työnjaon mukaisesti momentilta rahoitetaan ulkoasiainministeriön CDM-projekteista syntyvien päästöyksiköiden hankintaa sekä ympäristöministeriön JI-projekteista ja kansainvälisestä päästökaupasta hankkimia päästöyksiköitä.

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2007	2008	2009	2010	2011—	Valtuuden käytöstä aiheutuvat kaikki menot yhteensä
Vuoden 2007 sitoumukset	4 000	5 000	5 000	5 000	11 000	30 000

Vuonna 2007 myönnettävien hankintojen kokonaiskustannukset (nykyarvo) valtiolle ovat 28,6 milj. euroa.

2007 talousarvio	4 000 000
2006 lisätalousarvio	2 000 000

50. Eräät energiataloudelliset avustukset (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 50 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää avustusten maksamiseen järjestöille ja yhteisöille energiapolitiikan tavoitteita tukevaan toimintaan. Tällä tarkoitetaan erityisesti sellaista toimintaa, jolla edistetään energian säästöä ja uusiutuvien energialähteiden hyödyntämistä sekä kotimaisten polttoaineiden tuotantoa. Avustus on tarkoitettu ensisijaisesti pienet taloudelliset resurssit omaaville järjestöille ja muille yhteisöille. Avustusta voidaan myöntää joko yleisavustuksena järjestön sääntömääräisen toiminnan tukemiseen tai erityisavustuksena tiettyyn hankkeeseen.

Avustukset myönnetään valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädettävin perustein.

Selvitysosa: Avustuksilla edistetään hallituksen energia- ja ilmastopolitiikan tavoitteita tukevien yleishyödyllisten yhteisöjen toimintaa. Avustusten käytön painopiste on taloudellisilta resursseiltaan pienten yhteisöjen toiminnan tukemisessa.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

— Tuulivoiman ja muiden kotimaisten uusiutuvien energialähteiden käyttö sekä bioenergian ja muiden kotimaisten polttoaineiden tuotanto ja käyttö lisääntyvät.

— Energian käyttö on entistä tehokkaampaa.

2007 talousarvio	50 000
2006 talousarvio	50 000
2005 tilinpäätös	50 000

70. Omistajapolitiikka

Selvitysosa: Omistajapolitiikan päämääränä on valtion yritysomaisuuden hyvä hoito. Omistajapolitiikkaa kehitetään hallitusohjelman mukaisesti ja valtioneuvoston vuonna 2004 vahvistamien periaatteiden pohjalta. Valtionyhtiöiden ja soveltuvin osin myös valtion osakkuusyhtiöiden omistus- ja toimialajärjestelyissä noudatetaan valtioneuvoston päättämiä ja hallitusohjelman mukaisia menettelytapoja. Valtion omistajapoliittiset toimenpiteet harkitaan edelleen aina yhtiökohtaisesti yhtiöiden asema ja tilanne sekä markkinaolosuhteet huomioon ottaen.

Valtion omistajapolitiikkaa harjoitetaan markkinaympäristössä, johon vaikuttaa yleinen taloudellinen kehitys. Omistajana valtio pyrkii myötävaikuttamaan siihen, että markkinoilla toimivat valtion omistamat yhtiöt ovat mahdollisimman kilpailukykyisiä ja kannattavia. Siten ne pystyvät saavuttamaan mahdollisimman hyvän tuloskehityksen ja osinkotuoton. Toisaalta omistusten mahdollisimman suotuisaan arvonnousuun vaikuttaa myös yhtiöiden houkuttavuus sijoituskohteena.

Suomen yritys- ja toimialarakenteen kilpailukykyä vahvistetaan mahdollisilla yritysjärjestelyillä. Yhtiöiden varsin tyydyttävä kannattavuus viime vuosina on taannut yhtiöiden kohtuullisen hyvän rahoitusaseman ja mahdollistanut yhtiöiden investointi- ja kehittymisedellytykset. Valtionyhtiöiden ja valtion osakkuusyhtiöiden pääomahuoltoa koskeviin osakeanteihin ei näyttäisi siten olevan lähivuosina kasvavia tarpeita.

Valtio on pitänyt tärkeänä, että luottamus osakemarkkinoilla on sijoittajien keskuudessa mahdollisimman hyvä, mistä syystä valtio-omistaja on pyrkinyt aktiivisesti kehittämään corporate governance -käytäntöjä erityisesti pörssinoteeratuissa yhtiöissä. Mitä houkuttelevampia valtion omistamat yhtiöt ovat sijoituskohteina sitä suotuisammat ovat edellytykset yhtiöiden omistuspohjan laajennuksille.

Valtion omistajaohjauksen yhdenmukaistaminen on aloitettu omistajaohjauksen johtoryhmässä, jossa on kauppa- ja teollisuusministeriön, valtiovarainministeriön ja liikenne- ja viestintäministeriön edustus. Omistajaohjaus keskitetään 1.5.2007 valtioneuvoston kansliaan yhdenmukaisen valtion omistajaohjauksen takaamiseksi kaikissa markkinaehtoisesti toimivissa valtionyhtiöissä ja valtion osakkuusyhtiöissä. Kauppa- ja teollisuusministeriöstä siirretään 11 henkilöä valtioneuvoston kansliaan näihin tehtäviin.

Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen kauppa- ja teollisuusministeriö asettaa alustavasti omistajapolitiikan politiikkalohkolle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2007:

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

— Valtion omistamien pörssiyhtiöiden osakkeiden arvonnousu ja osinkotuotto ovat vertailukelpoisella ja kilpailukykyisellä tasolla.

Toiminnallinen tuloksellisuus

— Valtion omistamien yhtiöiden omistuspohja laajentuu yhtiökohtaiset tekijät ja markkinatilanne huomioon ottaen.

— Valtion omistajaohjaus on yhdenmukaista.

— Valtion omistajaohjauksen keskittäminen tapahtuu hyvin ja joustavasti.

88. Osakehankinnat (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 1 382 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää niiden osakkeiden merkintähinnan maksamiseen, joita valtio merkitsee valtionyhtiöiden tai valtion osakkuusyhtiöiden osakeannissa. Määrärahaa saa käyttää myös muista tarpeellisista osakejärjestelyistä aiheutuvien menojen maksamiseen sekä valtionyhtiöiden yksityistämiseen ja omistajaohjaukseen liittyvien menojen maksamiseen. Yksityistämiseen liittyviä menoja ovat järjestelyistä aiheutuneiden kustannusten lisäksi sellaiset kauppahinnan osittaiset palautukset, jotka perustuvat kauppakirjassa oleviin hinnantarkistusta tai myyjän maksettavaksi tulevia korvauksia koskeviin sopimusehtoihin. Lisäksi määrärahaa saa käyttää vaihtovelkakirjalainojen merkintähinnan maksamiseen. Vaihtovelkakirjalaina saadaan merkitä vakuutta vaatimatta.

Selvitysosa: Valtionyhtiöiden omistajaohjaus keskitetään valtioneuvoston kansliaan 1.5.2007. Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalan yhtiöitä ja ministeriön hallinnonalalta valtioneuvoston kanslialle siirtyneitä yhtiöitä koskevat mahdolliset järjestelyt edellyttävät määrärahaa järjestelyistä sekä niihin liittyvistä hallinnointi- ja hoitotoimenpiteistä johtuvien menojan maksamiseen.

2007 talousarvio	1 382 000
2006 talousarvio	1 382 000
2005 tilinpäätös	1 382 000

Pääluokka 33
SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Selvitysosa:

Toimintaympäristö

Sosiaaliturvan lähivuosien kehitykseen vaikuttavia tekijöitä ovat väestön ikääntyminen ja toimintakyky, kansantalouden yleinen kehitys, Euroopan integraatio, työllisyys ja pitkäaikaistyöttömyyden taso, köyhyys ja syrjäytyminen, uuden teknologian käyttöönotto, alueellinen kehitys sekä sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön muutokset. Sosiaaliturvan kestävän rahoituksen kannalta työssä jatkaminen sekä väestön työ- ja toimintakyvyn ylläpito korostuvat lähivuosina. Euroopan unionin maita yhdistävät samantyyppiset sosiaaliturvan haasteet. Yhteisötason toiminta, kuten tavoitteiden asettelu, eri alueiden toimintaohjelmat sekä politiikan tuloksia kuvaavat indikaattorit, on tiivistynyt sosiaaliturvan alueella.

Talousarvioesityksen lähtökohdat

Hallituksen keskeinen tavoite on kehittää hyvinvointiyhteiskuntaa parantamalla työllisyyttä ja vähentämällä työttömyyttä, ylläpitämällä työkykyä, vahvistamalla peruspalveluja ja toimeentuloturvaa sekä tasapainottamalla alueellista kehitystä.

Ministeriö osallistuu hallitusohjelmassa sovituista politiikkaohjelmista työllisyysohjelmaan, yrittäjyyden politiikkaohjelmaan ja tietoyhteiskuntaohjelmaan sekä kansalaisvaikuttamisen politiikkaohjelmaan.

Sosiaalimenoista rahoitetaan valtion talousarvion kautta noin kolmannes. Kaksi kolmannesta sosiaalimenoista rahoitetaan työnantajien ja työntekijöiden sosiaaliturvamaksuin, kuntien verovaroin sekä asiakasmaksuin. Sosiaali- ja terveysministeriön pääluokan osuus sosiaalimenoista on lähes neljännes, koska sosiaalimenoihin kuuluvia eriä rahoitetaan muidenkin pääluokkien kautta. Pääluokan suurimmat menoerät ovat siirtomenot kotitalouksille, kunnille ja kuntayhtymille.

Sosiaalimenojen arvioidaan kasvavan vuosina 2003—2007 reaalisesti keskimäärin 2,8 prosenttia vuosittain. Eläketurvan ja sosiaali- ja terveyspalvelujen kysynnän kasvusta huolimatta sosiaalimenojen kasvu jatkunee maltillisena vuosina 2007—2011. Sosiaalimenot bruttokansantuotteeseen suhteutettuina sekä henkeä kohden lasketut ostovoimakorjatut sosiaalimenot ovat Suomessa hieman alle EU-maiden keskitason. Sosiaalimenojen ennakoidaan kohoavan vuonna 2007 hieman suhteessa bruttokansantuotteeseen ja olevan noin 27,2 prosenttia.

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan strategiset tavoitteet

Tavoitteet ovat:

— Terveyden ja toimintakyvyn edistäminen
— Työelämän vetovoiman lisääminen
— Syrjäytymisen ehkäisy ja hoito
— Toimivat palvelut ja kohtuullinen toimeentuloturva.

Lisäksi hallitusohjelman painotuksena on
— Lapsiperheiden hyvinvointi
— Sukupuolten välinen tasa-arvo.

Sosiaali- ja terveysministeriön kaikissa strategisissa tavoitteissa pyritään toteuttamaan sukupuolivaikutusten arviointi.

Sosiaali- ja terveysministeriö toteuttaa soveltuvin osin alueiden kehittämislain (602/2002) 1.1.2007 voimaan tulevan muutoksen periaatteita. Euroopan unionin rakennerahastovarojen (EAKR- ja ESR-ohjelmat) alueellisessa kohdentamisessa neuvotellaan aluekohtaiset sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan hankkeisiin tulevat voimavarat vastuuministeriöiden (sisäasiainministeriö ja työministeriö) kanssa. Voimavarojen tarkoituksenmukainen hyödyntäminen varmistetaan käyttösuunnitelmalla.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet strategioittain

Terveyden ja toimintakyvyn edistäminen

Keskeisenä painopisteenä on väestöryhmien välisten terveyserojen supistaminen. Tämä on mahdollista vähentämällä alkoholin ja tupakan kulutusta, alentamalla nuorten aikuisten miesten tapaturmaista ja väkivaltaista kuolleisuutta, kohentamalla työikäisten työkykyä ja ikääntyneiden toimintakykyä. Väestön ja erityisesti nuorten lihomiseen voidaan vaikuttaa terveellisillä ruokatottumuksilla sekä riittävällä liikunnalla. Tavoitetta tuetaan erityisesti lukujen 33.07, 33.08, 33.32 ja 33.53 kautta. Tavoitteena on, että
— ylipainoisten osuus laskee
— alkoholin haittavaikutukset vähenevät
— tupakointi vähenee
— uusien työkyvyttömyyseläkkeiden määrä laskee.

Terveyden ja toimintakyvyn tunnusluvut

	2000 toteutunut	2003 toteutunut	2005 arvio	2007 arvio
Ylipainoisten (BMI 25 tai yli) osuus 15—64-vuotiaista, %				
— miehet	53	54	60	60
— naiset	37	38	40	40
Alkoholin aiheuttamat kuolemat, yhteensä	1 477	1 560	1 800	1 700
Humalahakuinen juominen (15—64-vuotiaista), %				
— miehet	24	23	27	26
— naiset	15	15	17	16
Päivittäin tupakoivat 15—64-vuotiaat, %				
— miehet	28	26	26	25
— naiset	20	19	22	20
Uusien työkyvyttömyyseläkkeiden lukumäärä	24 695	28 056	28 000	29 000

Työelämän vetovoiman lisääminen

Keskeisenä painopisteenä on kannustaa kansalaisia täysipainoiseen osallistumiseen työelämään ja tehdä työ houkuttelevaksi vaihtoehdoksi kaikissa tilanteissa. Tämä edellyttää työolojen kehittämistä, laadukasta työterveyshuoltoa ja kannustavaa eläkejärjestelmää, joka tukee työelämässä jatkamista. Keskeistä on saada pidennettyä työuria ja myöhennettyä eläkkeelle jäämistä. Tavoitetta tuetaan poikkihallinnollisesti useiden momenttien ja pääluokkien kautta sekä erityisesti vuoden 2005 eläkeuudistuksella ja Veto-ohjelmalla. Tavoitteena on, että
— vuonna 2010 työelämässä pysytään 2—3 vuotta kauemmin kuin vuonna 2002

— työtapaturmien taajuus ja ammattitautien syntyminen vähenevät 40 prosenttia ja niiden vakavuusaste vähenee aikavälillä 2002—2010

— sairauksien aiheuttamat poissaolot vähenevät 15 prosenttia aikavälillä 2002—2007.

Työelämän vetovoiman lisäämisen tunnusluvut

	2000 toteutunut	2003 toteutunut	2005 arvio	2007 arvio
50-vuotiaan eläkkeelle siirtymisiän odote				
— miehet	60,6	60,9	61,1	61,5
— naiset	60,6	60,9	61,1	61,5
Korvatut työtapaturmat ja ammattitaudit yhteensä	121 000	118 000	118 000	118 000
— miehet	84 500	79 500	79 500	79 500
— naiset	36 500	38 500	38 500	38 500
Korvatut työtapaturmat (vähintään 4 päivän työkyvyttömyyden aiheuttaneet)	65 000	62 000	62 000	61 000
Sairauspoissaolopäivien osuus työpäivistä, %				
— miehet	3,9	3,9	4,0	3,9
— naiset	3,9	3,9	4,0	3,9
Sairauspäiviä/työllinen	8,5	8,4	8,6	8,5

Syrjäytymisen ehkäisy ja hoito

Syrjäytymistä voidaan ehkäistä alentamalla pitkäaikaista työttömyyttä, takaamalla erityisryhmien palveluiden toimivuus sekä huolehtimalla vähimmäisetuuksien riittävästä tasosta. Syrjäytymisessä on useimmiten kyse moniongelmaisista ja heidän ongelmiensa pitkittymisestä. Tavoitetta tuetaan poikkihallinnollisesti useiden momenttien ja pääluokkien kautta. Tavoitteena on, että

— pitkäaikaistyöttömyys ja rakennetyöttömyys alenevat

— toimeentulotuen pitkäaikainen tarve vähenee.

Sukupuolivaikutusten arviointi toteutetaan toimeentulotukilain uudistamiseen liittyvässä hallituksen esityksessä, joka koskee toimeentulotuen viivytyksetöntä käsittelyä sekä etuoikeutetun tulon vakinaistamista.

Syrjäytymisen ehkäisyn ja hoidon tunnusluvut

	2000 toteutunut	2003 toteutunut	2005 arvio	2007 arvio
Yli vuoden työttömänä	86 800	71 000	70 900	68 000
— miehet	47 500	40 700	39 700	38 000
— naiset	39 300	30 300	31 200	30 000
Pitkittyneesti pienituloisia	304 000	376 900	394 500	395 000
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saavien osuus toimeentulotuen saajista, %	24,4	24,2	23,5	23,0

Toimivat palvelut ja kohtuullinen toimeentuloturva

Tavoitteena on turvata väestön tarpeiden mukaisten kunnallisten sosiaali- ja terveyspalvelujen tasa-arvoinen saatavuus, laatu ja määrä kohtuullisin kustannuksin. Palveluiden tuottamisessa ja kehittämisessä tulee käyttää apuna tietoteknologiaa, seudullista yhteistyötä sekä toimivia työnjako- ja hoitoketjukäytäntöjä. Palveluiden tulee tukea ikääntyneiden kotona asumista ja mahdollistaa vammaisten osallistuminen yhteiskuntaan. Henkilöstön riittävyyteen vaikutetaan lisäämällä alan houkuttelevuutta työpaikkana. Eri elämäntilanteissa kansalaisilla tulee olla kohtuullinen toimeentuloturva, mutta järjestelmän tulee myös kannustaa työntekoon. Tavoitteita tuetaan erityi-

sesti lukujen 33.17, 33.18, 33.19 ja 33.32 kautta. Tavoitteena on, että

— parannetaan sosiaali- ja terveyspalvelujen saatavuutta ja laatua
— turvataan henkilöstön riittävyys
— varmistetaan palvelujen kestävää rahoitusta
— taataan riittävä vähimmäisturva ja kohtuullinen ansioturva.

Kansallisen terveydenhuollon hankkeen toteutumisen arvioinnin yhteydessä tarkastellaan myös hankkeen sukupuolivaikutuksia.

Sosiaalipalvelujen saatavuuden ja laadun kehittämisessä otetaan huomioon sukupuolten välinen tasa-arvo. Sosiaalialan henkilöstörakenteessa, henkilöstön rekrytoinnissa ja alan koulutuksessa pyritään entistä tietoisemmin kiinnittämään huomiota miesten ja naisten väliseen tasa-arvoon. Sukupuolivaikutusten arviointi toteutetaan vammaislain ja lastensuojelulain uudistamiseen liittyvissä hallituksen esityksissä.

Sukupuolten välistä tasa-arvoa edistetään myös Yrittäjien sosiaaliturva 2004 -työryhmän esityksen mukaisilla muutoksilla yrittäjien perheenjäsenten työttömyysturvaoikeuteen.

Toimivien palveluiden ja kohtuullisen toimeentuloturvan tunnusluvut

	2000 toteutunut	2003 toteutunut	2005 arvio	2007 arvio
Sosiaali- ja terveyspalvelut				
Hoitotakuun toteutuminen (erikoissairaanhoito)				
— yli 6 kk jonottaneita	..	66 000	21 200	2 000
Vanhusten palveluja saavat 75-vuotta täyttäneistä, %				
— kodinhoitoapu	19,7	18,7	17,5	17,5
— palveluasuminen	5,1	5,5	5,6	5,7
— vanhainkodeissa	5,3	4,7	4,4	4,2
— terveyskeskusten pitkäaikaishoidossa	3,1	2,6	2,4	2,2
— omaishoidontuella hoidetut	3,0	3,5	3,8	4,0
Täyttämättömät terveyskeskuslääkärin virat, %	6,8	12,1	15,3	13,0
Valtionosuusprosentti	24,2	28,06	32,99	33,86
Sosiaali- ja terveystoimen menojen osuus kuntien kokonaismenoista, %	50,9	52,1	52,7	53,0
Eläkkeensaajat				
Vanhuuseläke	869 700	901 900	940 000	975 000
— miehet	338 400	360 800	380 700	397 800
— naiset	531 300	541 100	559 300	577 200
Osa-aikaeläke	24 600	41 200	32 500	28 000
— miehet	11 200	19 400	15 300	13 200
— naiset	13 400	21 800	17 200	14 800
Työkyvyttömyyseläke	276 300	267 200	269 400	275 000
— miehet	147 000	142 800	143 900	146 900
— naiset	129 300	124 400	125 500	128 100
Työttömyyseläke	54 300	55 700	50 900	45 000
— miehet	25 900	26 100	23 900	21 000
— naiset	28 400	29 600	27 000	24 000
Leskeneläke	252 800	259 000	261 000	263 000
— miehet	26 300	30 900	32 900	35 200
— naiset	226 500	228 100	228 100	227 800

Keskimääräiset etuudet (euroa/kk)				
Vanhuuseläke				
— miehet	1 178	1 338	1 409	1 470
— naiset	718	840	900	950
Työkyvyttömyyseläke				
— miehet	1 012	1 078	1 098	1 120
— naiset	807	880	905	930
Työttömien ansiopäiväraha				
— miehet	916	1 084	1 137	1 219
— naiset	719	824	861	923
Sairauspäiväraha				
— miehet	1 037	1 132	1 180	1 285
— naiset	897	977	1 033	1 138
Vanhempainpäiväraha				
— miehet	1 230	1 425	1 482	1 737
— naiset	765	905	995	1 177
Minimietuudet ja toimeentulotuki (euroa/kk)				
Sairausvakuutuksen ja äitiys-/vanhempainpäiväraha	252	286	380	380
Työttömän peruspäiväraha	441	495	500	514
Kansaneläke (täysi, I kuntaryhmä)	447	493	498[1)]	524
Toimeentulotukea saaneet				
— kotitaloudet	271 690	261 430	238 000	236 000
— henkilöt	454 350	424 130	380 000	375 000

[1)] Tasokorotukset 7 €/kk 1.3.2005 ja 5 €/kk 1.9.2006 lukien

Lapsiperheiden hyvinvointi

Tavoitteena on taata korkea syntyvyys ja laskea ensisynnyttäjien keski-ikää sekä tasata lapsista aiheutuvia kustannuksia. Syntyvyyteen voidaan vaikuttaa mahdollistamalla työ- ja perhe-elämän yhteensovittaminen. Lapsiperheitä tulee tukea, jotta lapset ja nuoret voivat kasvaa turvallisessa ympäristössä. Tavoitetta tuetaan useiden momenttien kautta, erityisesti luvuissa 33.15 ja 33.32. Tavoitteena on, että

— tuetaan vanhemmuutta ja perheiden yhtenäisyyttä
— tasataan lapsista aiheutuvia kustannuksia
— vahvistetaan lasten turvallisia kasvu- ja kehitysympäristöjä.

Lapsiperheiden hyvinvointia tuetaan luomalla molemmille vanhemmille yhdenvertainen mahdollisuus osallistua työelämään sekä samanaikaisesti huolehtia perheen hyvinvoinnista. Näin vahvistetaan myös lasten kasvamista arvostamaan tasa-arvoa perheen hyvinvoinnin perustana.

Sukupuolten välistä tasa-arvoa edistetään muun muassa korottamalla äitiyspäivärahaa ja isien vanhempainrahaa sekä joustavoittamalla isien perhevapaiden käyttöä.

Lapsiperheiden hyvinvoinnin tunnusluvut

	2000 toteutunut	2003 toteutunut	2005 arvio	2007 arvio
Ensisynnyttäjien keski-ikä	27,6	27,8	27,9	28,0
Kokonaishedelmällisyys	1,73	1,76	1,80	1,80
Päivähoidossa olevien osuus ikäryhmästä, %				
— 1—2-vuotiaat	35,3	35,7	36,7	37,0
— 3—5-vuotiaat	66,4	67,9	68,0	68,2

Lapsia avohoidon tukitoimissa	49 351	56 379	58 000	59 000
Kodin ulkopuolelle sijoitetut lapset ja nuoret	12 835	14 392	15 000	15 000
Vanhempainpäivärahapäivistä maksettu isille, %	4,2	5,2	5,5	6,0
Isyysrahaa käyttäneiden isien osuus, %	63,1	68,4	69,8	71,0

Sukupuolten välinen tasa-arvo

Tavoitteena on edistää sukupuolten välistä tasa-arvoa. Tavoitetta tuetaan poikkihallinnollisesti koko valtioneuvoston toimin eikä siihen ole kohdennettavissa erillisiä talousarvion lukuja tai momentteja. Tavoitteena on, että

— kukin hallinnonala valtavirtaistaa toimintansa muun muassa arvioimalla tarpeen mukaan hallituksen esitystensä sukupuolivaikutukset

— naisten ja miesten väliset keskimääräiset palkkaerot kaventuvat vähintään viidellä prosenttiyksiköllä vuoteen 2015 mennessä

— uudistetun tasa-arvolain mukaiset tasa-arvosuunnitelmat laaditaan viipymättä ja niiden taso on vuoteen 2008 mennessä vähintään tyydyttävä

— naisten osuus taloudellisessa ja poliittisessa päätöksenteossa kasvaa

— tasa-arvopoliittiset kysymykset arvioidaan myös miesnäkökulmasta.

Tavoitteisiin pyritään muun muassa toteuttamalla hallituksen kaikkia hallinnonaloja koskevan tasa-arvo-ohjelman kirjaukset samoin kuin hallituksen ja työmarkkinaosapuolten yhteisen samapalkkaisuusohjelman kirjaukset. Miehet ja tasa-arvo -aiheesta laaditaan strategia-asiakirja.

Sukupuolten välisen tasa-arvon tunnusluvut

	2000 toteutunut	2003 toteutunut	2005 arvio	2007 arvio
Naisten säännöllisen työajan ansioiden osuus miesten vastaavista ansioista, %	80,6	80,2	80,7	82,0
Määräaikaisten työsuhteiden osuus työsuhteista, %				
— miehet	12,9	12,6	12,9	12,0
— naiset	19,7	19,9	19,9	18,0

Tuottavuus

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan tuottavuustoimenpiteiden kautta vähennettävä henkilötyömäärä on 340 henkilötyövuotta vuosina 2007—2011. Tuottavuustoimenpiteet kohdistuvat Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen, Kansanterveyslaitoksen ja Työterveyslaitoksen tutkimustoiminnan tehostamiseen ja liikelaitostamiseen, minkä tulee olla valmis vuoden 2008 loppuun mennessä. Toisaalta toimenpiteet kohdistuvat valvonta-, muutoksenhaku- ja lupaviranomaisten henkilöstötarpeen vähentämiseen vaikuttamalla esille tulevien asioiden määrään. Talous- ja henkilöstöhallinnon palvelujen siirtäminen palvelukeskuksiin toteutetaan vuoteen 2008 mennessä. Lisäksi ministeriön johto- ja asiantuntijatehtäviä kehitetään, suurten hankkeiden hallinnointia tehostetaan, sähköistä asianhallintaa jatketaan, toimintamuotoja tehostetaan sekä selvitetään ministeriön tehtävä, rooli ja koko.

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2005—2007

		v. 2005 tilinpäätös 1000 €	v. 2006 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2007 esitys 1000 €	Muutos 2006—2007 1000 €	%
01.	**Sosiaali- ja terveysministeriö**	**70 136**	**68 301**	**69 248**	**947**	**1**
21.	Sosiaali- ja terveysministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	35 119	34 934	36 022	1 088	3
28.	Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän edistäminen tietoteknologian avulla sekä siihen tarvittavan infrastruktuurin rakentaminen (siirtomääräraha 2 v)	3 685	2 200	1 840	- 360	- 16
29.	Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	15 279	15 000	15 000	—	—
62.	EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus sosiaali- ja terveysministeriön osalta (arviomääräraha)	4 641	5 457	5 976	519	10
63.	Eräät erityishankkeet (siirtomääräraha 3 v)	7 935	6 500	6 200	- 300	- 5
67.	Kansainväliset jäsenmaksut ja maksuosuudet (arviomääräraha)	3 477	4 210	4 210	—	—
02.	**Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus**	**22 920**	**22 740**	**23 327**	**587**	**3**
21.	Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	22 920	22 740	23 327	587	3
03.	**Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunta**	**1 829**	**1 837**	**1 951**	**114**	**6**
21.	Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	1 829	1 837	1 951	114	6
04.	**Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunta**	**2 054**	**1 964**	**2 989**	**1 025**	**52**
21.	Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	2 054	1 964	2 989	1 025	52
05.	**Vakuutusvalvontavirasto**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
06.	**Terveydenhuollon oikeusturvakeskus**	**4 911**	**5 426**	**6 549**	**1 123**	**21**
21.	Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	2 715	3 226	4 349	1 123	35
26.	Mielentilatutkimustoiminnan menot (arviomääräraha)	2 196	2 200	2 200	—	—
07.	**Työterveyslaitos**	**38 897**	**40 600**	**40 900**	**300**	**1**
50.	Valtionapu Työterveyslaitoksen menoihin (siirtomääräraha 2 v)	37 697	37 900	38 200	300	1

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2005—2007

		v. 2005 tilinpäätös 1000 €	v. 2006 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2007 esitys 1000 €	Muutos 2006—2007 1000 €	%
51.	Valtion korvaus työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin (siirtomääräraha 2 v)	1 200	2 700	2 700	—	—
08.	**Kansanterveyslaitos**	**64 473**	**44 125**	**44 946**	**821**	**2**
21.	Kansanterveyslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	34 273	34 403	34 346	- 57	- 0
26.	Rokotteiden hankinta (siirtomääräraha 3 v)	30 200	9 722	10 600	878	9
09.	**Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus**	**5 035**	**5 055**	**4 915**	**- 140**	**- 3**
21.	Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	5 035	5 055	4 915	- 140	- 3
10.	**Säteilyturvakeskus**	**12 016**	**11 562**	**11 772**	**210**	**2**
21.	Säteilyturvakeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	12 016	11 562	11 772	210	2
11.	**Lääkelaitos ja Lääkehoidon kehittämiskeskus**	**401**	**2 664**	**2 696**	**32**	**1**
21.	Lääkelaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	-924	1 331	1 363	32	2
22.	Lääkehoidon kehittämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	1 325	1 333	1 333	—	—
12.	**Valtion koulukodit**	**588**	**588**	**603**	**15**	**3**
21.	Valtion koulukotien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	588	588	603	15	3
13.	**Työsuojelun piirihallinto**	**23 863**	**24 310**	**25 513**	**1 203**	**5**
21.	Työsuojelupiirien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	23 863	24 310	25 513	1 203	5
14.	**Valtion mielisairaalat**	**607**	**607**	**718**	**111**	**18**
21.	Valtion mielisairaaloiden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	607	607	718	111	18
15.	**Perhekustannusten tasaus**	**1 428 813**	**1 422 600**	**1 415 900**	**- 6 700**	**- 0**
51.	Äitiysavustus ja valtion tuki kansainväliseen lapseksiottamiseen (arviomääräraha)	11 250	11 200	11 300	100	1
52.	Lapsilisät (arviomääräraha)	1 416 800	1 410 400	1 403 600	- 6 800	- 0
53.	Eräät valtion korvattavat perhe-etuudet (arviomääräraha)	763	1 000	1 000	—	—
16.	**Yleinen perhe-eläke**	**38 354**	**38 000**	**38 200**	**200**	**1**
60.	Yleinen perhe-eläke (arviomääräraha)	38 354	38 000	38 200	200	1
17.	**Työttömyysturva**	**700 829**	**667 500**	**660 250**	**- 7 250**	**- 1**
50.	Valtionosuus työttömyyskassoille (arviomääräraha)	570 999	542 000	536 500	- 5 500	- 1
51.	Työttömyysturvalain mukainen perusturva (arviomääräraha)	74 000	59 000	52 750	- 6 250	- 11
53.	Valtionosuus koulutuspäivärahasta (arviomääräraha)	10 330	11 500	12 000	500	4

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2005—2007

		v. 2005 tilinpäätös 1000 €	v. 2006 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2007 esitys 1000 €	Muutos 2006—2007 1000 €	%
54.	Valtionosuus aikuiskoulutustuesta (arviomääräraha)	16 700	22 000	26 000	4 000	18
55.	Valtionosuus vuorottelukorvauksesta (arviomääräraha)	28 800	33 000	33 000	—	—
18.	**Sairausvakuutus**	**950 545**	**1 107 900**	**1 162 000**	**54 100**	**5**
60.	Valtion osuus sairausvakuutuslaista johtuvista menoista (arviomääräraha)	950 545	1 107 900	1 162 000	54 100	5
19.	**Eläkevakuutus**	**1 599 065**	**2 380 400**	**2 447 600**	**67 200**	**3**
50.	Valtion osuus merimieseläkekassan menoista (arviomääräraha)	36 800	39 000	42 000	3 000	8
51.	Valtion osuus maatalousyrittäjän eläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha)	416 300	435 000	447 000	12 000	3
52.	Valtion osuus yrittäjän eläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha)	51 900	73 000	68 000	- 5 000	- 7
53.	Valtion korvaus lapsen hoidon ja opiskelun ajalta kertyvästä eläkkeestä (arviomääräraha)	—	400	100	- 300	- 75
60.	Valtion osuus kansaneläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha)	1 094 065	1 833 000	1 890 500	57 500	3
20.	**Tapaturmavakuutus**	**13 300**	**14 500**	**14 500**	**—**	**—**
53.	Valtion osuus maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen kustannuksista (arviomääräraha)	13 300	14 500	14 500	—	—
21.	**Rintamaveteraanieläkkeet**	**87 676**	**80 000**	**74 000**	**- 6 000**	**- 7**
52.	Rintamalisät (arviomääräraha)	87 676	80 000	74 000	- 6 000	- 7
22.	**Sotilasvammakorvaukset ja eräät kuntoutustoiminnan menot**	**246 402**	**233 798**	**226 678**	**- 7 120**	**- 3**
50.	Sotilasvammakorvaukset (arviomääräraha)	243 294	230 900	223 600	- 7 300	- 3
(51.)	Valtion korvaus partisaanien uhreille (siirtomääräraha 3 v)	200	—	—	—	—
56.	Valtionapu sotainvalidien puolisoiden kuntoutustoimintaan (siirtomääräraha 2 v)	2 760	2 760	2 960	200	7
57.	Rintama-avustus eräille ulkomaalaisille vapaaehtoisille rintamasotilaille (siirtomääräraha 2 v)	140	130	110	- 20	- 15
59.	Valtionapu rintamaveteraanien kuntoutustoimintaan (siirtomääräraha 2 v)	8	8	8	—	—
23.	**Muu sodista kärsineiden turva**	**2 406**	**2 400**	**2 350**	**- 50**	**- 2**
30.	Valtion korvaus sodista kärsineiden huoltoon (arviomääräraha)	2 406	2 400	2 350	- 50	- 2
28.	**Muu toimeentuloturva**	**48 182**	**68 600**	**62 100**	**- 6 500**	**- 9**
50.	Sotilasavustus (arviomääräraha)	15 200	16 400	18 500	2 100	13
51.	Maahanmuuttajan erityistuki (arviomääräraha)	16 790	18 700	21 100	2 400	13

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2005—2007

		v. 2005 tilinpäätös 1000 €	v. 2006 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2007 esitys 1000 €	Muutos 2006—2007 1000 €	%
60.	Pitkäaikaisesti työttömien henkilöiden eläketuki (arviomääräraha)	16 192	33 500	22 500	- 11 000	- 33
32.	**Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto**	**3 922 516**	**4 449 417**	**4 723 987**	**274 570**	**6**
30.	Valtionosuus kunnille sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	3 728 342	4 021 700	4 302 900	281 200	7
(31.)	Valtionosuus kunnille sosiaali- ja terveyspalvelujen perustamis-kustannuksiin (arviomääräraha)	428	—	—	—	—
32.	Valtion korvaus terveydenhuollon yksiköille erikoissairaanhoitolain mukaiseen tutkimustoimintaan (kiinteä määräraha)	40 741	48 747	48 747	—	—
33.	Valtion korvaus terveydenhuollon yksiköille lääkäri- ja hammaslääkäri-koulutuksesta aiheutuviin kustan-nuksiin (arviomääräraha)	87 172	87 170	87 170	—	—
34.	Valtion korvaus kunnille mielentila-tutkimuspotilaista sekä potilassiirroista aiheutuviin kustannuksiin (arviomäärä-raha)	3 004	2 370	2 370	—	—
36.	Valtionavustus kunnille sosiaali- ja terveydenhuollon hankkeisiin (siirto-määräraha 3 v)	54 430	55 230	39 800	- 15 430	- 28
(37.)	Valtionavustus sairaanhoitopiirien kuntayhtymille lasten ja nuorten psyki-atrisesta hoidosta ja kuntoutuksesta sekä kuntien mielenterveyspalveluiden kehittämisestä aiheutuviin kustannuksiin (kiinteä määräraha)	5 000	4 000	—	- 4 000	- 100
38.	Valtionosuus kunnille perustoimeen-tulotuen kustannuksiin (arviomäärä-raha)	—	227 700	240 500	12 800	6
39.	Valtionavustus sosiaalialan osaamiskeskusten toimintaan (kiinteä määräraha)	3 400	2 500	2 500	—	—
33.	**Eräät sosiaali- ja terveydenhuollon menot**	**7 841**	**12 050**	**13 100**	**1 050**	**9**
23.	Oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen menot (arviomääräraha)	7 241	6 200	6 200	—	—
31.	Valtionavustus saamenkielisten sosiaali- ja terveyspalvelujen turvaamiseksi (kiinteä määräraha)	600	600	600	—	—
32.	Valtion korvaus rikosasioiden sovittelun järjestämisen kustannuksiin (kiinteä määräraha)	—	5 250	6 300	1 050	20

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2005—2007

		v. 2005 tilinpäätös 1000 €	v. 2006 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2007 esitys 1000 €	Muutos 2006—2007 1000 €	%
53.	**Terveyden edistäminen ja terveysvalvonta**	**9 860**	**9 660**	**9 960**	**300**	**3**
23.	Terveysvalvonta (siirtomääräraha 2 v)	950	800	800	—	—
24.	Tartuntatautien valvonta (siirtomääräraha 2 v)	1 360	1 360	1 360	—	—
50.	Terveyden edistäminen (siirtomääräraha 2 v)	7 550	7 500	7 800	300	4
57.	**Maatalousyrittäjien lomitustoiminta**	**201 749**	**207 700**	**207 739**	**39**	**0**
40.	Valtion korvaus maatalousyrittäjien lomituspalvelujen kustannuksiin (arviomääräraha)	187 000	192 500	192 500	—	—
50.	Valtion korvaus maatalousyrittäjien lomituspalvelujen hallintomenoihin (kiinteä määräraha)	14 749	15 200	15 239	39	0
92.	**Raha-automaattiyhdistyksen tuoton käyttö**	**415 445**	**400 445**	**409 495**	**9 050**	**2**
50.	Avustukset yhteisöille ja säätiöille terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen (arviomääräraha)	305 000	295 500	306 000	10 500	4
55.	Valtion korvaus sotainvalidien laitosten käyttökustannuksiin (siirtomääräraha 2 v)	59 707	59 707	61 707	2 000	3
58.	Eräät kuntoutustoiminnan menot (siirtomääräraha 2 v)	2 950	2 950	3 500	550	19
59.	Rintamaveteraanien kuntoutustoiminnan menot (siirtomääräraha 2 v)	47 788	42 288	38 288	- 4 000	- 9
	Yhteensä	**9 920 711**	**11 324 749**	**11 703 986**	**379 237**	**3**
	Henkilöstön kokonaismäärä	4 145	4 190	4 190[1)]		

[1)] Tästä maksullisen toiminnan osuus on 1 520 henkilötyövuotta.

01. Sosiaali- ja terveysministeriö

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveysministeriö johtaa ja ohjaa sosiaaliturvan sekä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen kehittämistä ja toimintapolitiikkaa. Se määrittelee sosiaali- ja terveyspolitiikan suuntaviivat, valmistelee keskeiset uudistukset ja ohjaa niiden toteuttamista ja yhteensovittamista.

Sosiaali- ja terveysministeriölle on alustavasti asetettu seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2007:

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

— Toteutetaan yhteiskunnallista vaikuttavuutta hallitusohjelman ja hallituksen strategia-asiakirjan mukaisesti ja käytetään siinä apuna virastojen ja laitosten asiantuntemusta tulossopimuksissa sovittujen tavoitteiden mukaisesti.

— Toteutetaan ja seurataan ministeriön vastuulla olevia merkittäviä ohjelmia ja muita hankkeita ja suoritetaan niitä koskevat vaikutusarvioinnit.
— Valmistellaan kunta- ja palvelurakenneuudistushanketta sosiaali- ja terveyspalvelujen osalta.
— Otetaan huomioon alueellinen ja kuntien tasa-arvoinen kehittäminen.

Prosessit ja rakenteet

— Käydään läpi ydinprosessit, arvioidaan prosessien laadunhallinnan tila ja kehitetään prosesseja.
— Selvitetään tukitoimintojen vaihtoehtoiset toteuttamismallit.
— Lisätään tutkimus- ja kehittämislaitosten yhteistyötä alueellinen näkökulma huomioituna.
— Jatketaan tasa-arvon valtavirtaistamista.
— Jatketaan talousarvion rakenneuudistusta.
— Arvioidaan EU-puheenjohtajuuskauden toteutuminen.

Henkilöstön uudistuminen ja työkyky

— Vakiinnutetaan uusi palkkausjärjestelmä.
— Kehitetään rekrytointimenettelyä.
— Toimeenpannaan hallinnonalan henkilöstöstrategiaa.
— Edistetään työhyvinvointia.

Resurssit ja talous

— Suunnitellaan ja varmistetaan tehokas resurssien käyttö strategian suuntaisesti.
— Toteutetaan hallinnonalan tuottavuusohjelmaa ja valmistellaan sen edellyttämiä toimenpiteitä.
— Kehitetään ja hyödynnetään tuloksellisuuden laskentatointa, muuta seurantajärjestelmää ja johdon laskentatointa.

Bruttobudjetoidun toiminnan tulosalueittaiset menot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 talousarvio	2007 esitys
Johto ja erillisyksiköt	4 230	5 399	5 770
Johdon tuki			
— Hallinto-osasto	9 477	9 852	10 125
— Talous- ja suunnitteluosasto	4 704	5 258	5 290
Vakuutusosasto	2 696	2 850	2 980
Perhe- ja sosiaaliosasto	3 069	3 658	3 686
Terveysosasto	4 142	4 592	5 150
Työsuojeluosasto	4 602	4 953	4 990
Muita			
— Työterveyshuollon koulutus	80	270	270
— *e*STM-hanke	276	250	170
Yhteensä	33 276	37 082	38 431

Sosiaali- ja terveysministeriön talousarvio perustuu maksullisen toiminnan osalta osittain nettobudjetointiin. Toimintamenomomentille tuloutettavat tulot ovat valtion maksuperustelain (150/1992) nojalla sosiaali- ja terveysministeriön määräämien perusteiden mukaisia tuloja lääkkeiden hintalautakunnan maksullisista suoritteista ja tuloja työsuojeluhallinnon maksullisista suoritteista sekä raha-automaattiavustuksista annetun lain (1056/2001) 45 §:n mukaisia korvauksia Raha-automaattiyhdistyksen valvonnasta ja ohjauksesta sekä sosiaali- ja terveysministeriön peliriippuvuuden seurannan ja tutkimuksen kustannusten korvaamisesta antaman asetuksen (381/2002) no-

jalla rahapeliyhteisöiltä perittäviä korvauksia arpajaisiin osallistumisesta aiheutuvien ongelmien seuraamisesta ja tutkimisesta.

Maksullisen toiminnan, joka on suhteellisen vähäistä, tavoitteena on julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus ja liiketaloudellisten suoritteiden osalta kannattavuus.

21. Sosiaali- ja terveysministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 36 022 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös kansallisen veteraanipäivän pääjuhlan järjestämiseen, lääkinnällisen pelastustoimen ja poikkeusolojen valmiudesta sekä näihin liittyvien laitteiden ja kalusteiden hankkimisesta aiheutuvien menojen maksamiseen sekä sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymien tutkimus- ja kehittämishankkeiden rahoittamiseen.

Määrärahasta saa käyttää enintään 270 000 euroa työterveydenhuollon koulutuksesta ja työterveyshenkilöstön kehittämiseen liittyvien hankkeiden toteuttamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: EU-projektien tuloja sekä muilta kansainvälisiltä tahoilta saatavia tuloja arvioidaan kertyvän 5 000 euroa ja näitä vastaavien bruttomenojen arvioidaan olevan 5 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon 30 000 euroa siirtona momentille 33.06.21.

Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 50 000 euroa yhden henkilön palkkaus- ja muiden menojen siirtona momentilta 33.09.21. Edelleen määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 35 000 euroa siirtona momentilta 33.08.21.

Edelleen määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon yhteensä 300 000 euroa tavanomaista laajempien perhevapaauudistuksen ja samapalkkaohjelman toteuttamiseen liittyvien tiedotuskampanjoiden järjestämiseen.

Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon myös 100 000 euroa uuteen palkkausjärjestelmään siirtymisen johdosta.

Lisäksi määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 82 800 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena.

Edelleen määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon yhteensä 430 000 euroa sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisen arkistopalvelun tietohallinnon valtakunnallisen ohjauksen edellyttämän viiden viran palkkaus- ja muina vastaavina menoina sekä sosiaali- ja terveydenhuollon sähköisen arkistopalvelun tietohallinnon neuvottelukunnan menoina. Vastaava vähennys on tehty momentilla 33.32.36. Viroista kolme on perustettu vuonna 2006.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	36 196	36 517	38 431
Bruttotulot	2 914	1 583	2 409
Nettomenot	33 282	34 934	36 022
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	8 813		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	10 650		

2007 talousarvio	36 022 000
2006 lisätalousarvio	123 000
2006 talousarvio	34 934 000
2005 tilinpäätös	35 119 000

28. (33.01.29) Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän edistäminen tietoteknologian avulla sekä siihen tarvittavan infrastruktuurin rakentaminen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 1 840 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän kehittämiseen tietoteknologian avulla ja tietoteknologian hyödyntämisen edellyttämän infrastruktuurin rakentamiseen sekä hankkeen läpiviemisen edellyttämään koulutus- ja kehittämistoimintaan sosiaali- ja terveysministeriön erikseen määräämin perustein.

Määrärahaa saa käyttää enintään yhtä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen ja siitä aiheutuvien muiden menojen maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää myös rahoitusavustusten maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää myös terveydenhuollon kansallisen sähköisen arkiston tietojärjestelmäarkkitehtuurin määrittelyyn ja perustamiseen liittyviin menoihin ja sähköisen arkistopalvelun valtakunnallisen toimijan toiminnasta aiheutuviin menoihin.

Selvitysosa: Määrärahasta on tarkoitus rahoittaa tietoyhteiskuntaohjelmaa.

Määrärahalla tuetaan sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköiden verkottumista ja yhteentoimivien tietojärjestelmien kehittämistä ennen muuta toteuttamalla kansallisen tason palveluja, jotka tukevat hallinnonalan tietohallintopalvelujen yhdenmukaista kehitystä. Tavoitteena on tietoteknologian hyväksikäyttöä tehostamalla parantaa myös palvelujen tasavertaista saatavuutta ja laatua sekä tukea omatoimisuutta, kotona asumista ja itsenäistä suoriutumista. Tavoitteena on myös varmistaa, että uuden tietoteknologian käyttöönotto toteutuu tasapuolisesti koko maassa muun muassa toteuttamalla kansalaisten terveysverkkopalvelu.

Määrärahan mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon 160 000 euroa siirtona momentille 33.06.21.

2007 talousarvio	1 840 000
2006 talousarvio	2 200 000
2005 tilinpäätös	3 685 000

29. (33.01.19) Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 15 000 000 euroa.

2007 talousarvio	15 000 000
2006 talousarvio	15 000 000
2005 tilinpäätös	15 278 540

62. EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus sosiaali- ja terveysministeriön osalta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 5 976 000 euroa.

Vuonna 2007 saa uusia myöntämispäätöksiä tehdä yhteensä 3 129 000 eurolla.

Määrärahaa saa käyttää EU:n ohjelmakauden 2007—2013 alueellinen kilpailukyky ja työllisyys -tavoitetta koskevien toimenpideohjelmien sekä Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen ja Euroopan naapuruus- ja kumppanuusinstrumentin (ENPI CBC) valtion rahoitusosuuden maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää lisäksi Euroopan aluekehitysrahastosta ja Euroopan sosiaalirahastosta rahoitettavien tavoite 1-, 2- ja 3 -ohjelmien sekä yhteisöaloitteiden Equal, Interreg ja Urban sekä innovatiivisten toimien hankkeiden valtion rahoitusosuuden maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää myös teknisen avun ja edellä mainittujen ohjelmien toteuttamiseen tarvittavan henkilöstön palkkaamiseen yhdessä momenteilla 26.98.61 ja 34.05.61 olevien EU-osuuksien kanssa. Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Selvitysosa: Määräraha on osittain alueiden kehittämislaissa tarkoitettua alueiden kehittämisen rahoitusta.

Määrärahasta on tarkoitus rahoittaa työllisyysohjelmaa.

Määrärahasta arvioidaan käytettävän 1 400 000 euroa Euroopan aluekehitysrahaston hankkeiden valtion rahoitusosuutena ja 4 576 000 euroa Euroopan sosiaalirahaston hankkeiden valtion rahoitusosuutena.

Myöntämisvaltuuden käytöstä valtiolle aiheutuvat menot (milj. euroa)

Myöntämisvaltuusvuosi	2007	2008	2009	Yhteensä
Vuoden 2004—2006 sitoumukset	5,780	4,900	-	10,680
Vuoden 2007 sitoumukset	0,196	1,480	1,453	3,129
Yhteensä	5,976	6,380	1,453	13,809

Momentin myöntämisvaltuuden arvioitu jakautuminen rahastoittain ja ohjelmittain (milj. euroa)

	Itä-Suomi ja Pohjois-Suomi	Etelä-Suomi ja Länsi-Suomi	ESR-ohjelman valtak. osio	Yhteisö-aloite	Yhteensä
Euroopan aluekehitysrahasto	0,573	-	-	0,097	0,670
Euroopan sosiaalirahasto	0,747	0,694	1,018	-	2,459
Yhteensä	1,320	0,694	1,018	0,097	3,129

2007 talousarvio	5 976 000
2006 lisätalousarvio	—
2006 talousarvio	5 457 000
2005 tilinpäätös	4 641 227

63. Eräät erityishankkeet (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 6 200 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää sosiaali- ja terveysministeriön strategista suunnittelua ja päätöksentekoa tukevien tutkimus- ja kehittämishankkeiden rahoittamiseen sekä ministeriön toimialaan liittyvien ohjelmien ja kokeilujen toimeenpanosta aiheutuvien toimintamenojen ja rahoitusavustusten maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää myös EU:n hyväksymien puite- ja aihealueittaisten ohjelmien mukaisten hankkeiden rahoittamiseen.

Määrärahaa saa käyttää enintään 18 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen.

Selvitysosa: Määrärahasta on tarkoitus rahoittaa tietoyhteiskuntaohjelmaa ja työllisyysohjelmaa.

Määrärahan mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon 300 000 euroa siirtona momentille 33.53.50.

Määrärahan arvioitu jakautuminen eri hankkeisiin

Käynnissä olevien hankkeiden jatkaminen ja tehostaminen

Kansallinen hanke terveydenhuollon turvaamiseksi -toimeenpano
Sosiaalialan kehittämishankkeen toimeenpano
Terveys 2015 -kansanterveysohjelma
Kansallinen toimintaohjelma lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisemiseksi
Veto-ohjelma (työllisyysohjelma)
Kansallisen elektronisen sairauskertomuksen kehittäminen (tietoyhteiskuntaohjelma)
Alkoholiohjelman toimeenpano
Palvelulainsäädäntöhanke
Työterveys 2015 -toimeenpanosuunnitelman toteuttaminen
Vakuutustoiminnan kehittämishanke
Pitkäaikaistyöttömien työkykyä ylläpitäviä terveystarkastuksia koskevan kokeiluhankkeen jatkaminen

EU:n puite- ja aihealueittaiset ohjelmat
DAPHNE-ohjelman kansallinen rahoitusosuus
EU:n tasa-arvo-ohjelman kansallinen rahoitusosuus

2007 talousarvio	6 200 000
2006 talousarvio	6 500 000
2005 tilinpäätös	7 935 000

67. Kansainväliset jäsenmaksut ja maksuosuudet (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 4 210 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kansainvälisten järjestöjen ja laitosten jäsenmaksujen, maksuosuuksien ja erityisohjelmien tukemisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

2007 talousarvio	4 210 000
2006 talousarvio	4 210 000
2005 tilinpäätös	3 477 106

02. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus

S e l v i t y s o s a :

Laitoksen perustehtävä

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus (Stakes) seuraa ja arvioi sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaa ja kehitystä, tuottaa, hankkii ja välittää alan kotimaista ja kansainvälistä tietoa ja osaamista, ylläpitää alan virallisia ja muita tilastoja, tiedostoja ja rekistereitä, harjoittaa alan tutkimus- ja kehittämistoimintaa sekä edistää ja toteuttaa alan koulutusta.

Stakesin Ulkomaanavun yksikkö (Hedec) tuottaa sosiaali-, terveys- ja väestöalan kehitysyhteistyöhön ja muuhun ulkomaanapuun liittyviä asiantuntijapalveluita sekä toteuttaa alan hankkeita. Hallinnollisesti itsenäinen Alkoholitutkimussäätiö edistää ja tukee alkoholi- ja muuta päihdetutkimusta jakamalla apurahoja ja tekemällä tai teettämällä tutkimusta sekä harjoittamalla tutkimukseen liittyvää julkaisutoimintaa.

Toimintaympäristön muutokset

Suomessa asuvan väestön keskimääräisen hyvinvoinnin ja eliniän odotetaan jatkossakin kehittyvän myönteisesti. Valoisan yleiskuvan taakse kätkeytyy kuitenkin kielteisiäkin kehityskulkuja. Osin 1990-luvun vaikean taloustilanteen aiheuttamana sosiaalinen syrjäytyminen on saamassa yhä pitkäkestoisempia, jopa yli sukupolvien jatkuvia muotoja. Hyvinvoinnin ja terveyden alueellinen ja väestöryhmittäinen jakautuminen on edelleen epätasaista. Syrjäytymiskehityksen kannalta erityisiä huolenaiheita ovat lasten ja nuorten psykososiaaliset ongelmat sekä ikääntyvien pitkäaikaistyöttömien suuri määrä. Mielenterveyden häiriöt eräänä kaikkein suurimmista kansanterveysongelmista korostuvat entisestään. Muuttuva maailmantalous ja muu globaali kehitys tuovat heijastusvaikutuksia suomalaiseen hyvinvointiin. EU-työvoiman vapaa liikkuvuus ja muu maahanmuutto vaikuttavat maan sosiaaliseen ja kulttuuriseen kehitykseen ja sosiaali- ja terveysalan palvelutarpeisiin. Kansantalouden ja erityisesti kuntatalouden heilahtelut vaikeuttavat lakisääteisten peruspalvelujen järjestämistä. Maan väestön sisäinen muuttoliike horjuttaa palvelujen tasapuolista saatavuutta sekä alueellisesti että paikallisesti. Terveydenhuollon teknologia tuottaa uusia laitteita, hoitomenetelmiä ja lääkkeitä, joilla kaikilla on taipumus lisätä terveydenhuollon kustannuksia. Informaatio- ja kommunikaatioteknologia uusine sovelluksineen kehittyy voimakkaasti ja helpottaa muun muassa palvelujärjestelmien ja kansalaisten keskinäistä vuorovaikutusta. Työelämän ja työympäristöjen nopeat muutokset heijastuvat voimakkaasti myös sosiaali- ja terveysalalle, jonka työntekijöiden lähivuosien runsas eläköityminen ja työn rasittavuus johtavat työvoimapulaan, ellei ammatillisen henkilöstön saantia ryhdytä turvaamaan.

Strategiset linjaukset

Stakes edistää hyvinvointia ja terveyttä sekä sosiaalipalvelujen toimivuutta. Stakes arvioi hyvinvointiin ja terveyteen vaikuttavia muutoksia ja hyvinvointipolitiikan seurauksia sekä esittää uusia vaihtoehtoja. Stakes vahvistaa hyvinvointiosaamista kansallisten ja kansainvälisten kumppaneiden kanssa. Stakes on sosiaali- ja terveysministeriön alainen sektoritutkimuslaitos, jonka ydintoimintoja ovat tutkimus, kehittäminen ja tietotuotanto. Lisäksi Stakes tukee ministeriötä hallinnonalan strategian toimeenpanossa.

Stakes toteuttaa sosiaali- ja terveysministeriön kaikkia strategioita suuntaamalla tutkimus- ja kehittämistyötä, tietotuotantoa sekä tiedonvälitystä tukemaan erityisesti seuraavia sosiaali- ja terveysalan tavoitteita:

— hyvinvointipolitiikan kestävyys
— hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä palvelujen vaikuttavuus
— väestörakenteen muutosten vaikutusten hallinta
— eriarvoistumisen vähentäminen
— ohjaava tietoperusta
— innovaatiokyky.

Tavoitteet on tarkemmin määritelty Stakesin uudessa strategia-asiakirjassa.

Keskeiset tulostavoitteet vuodelle 2007

Vuonna 2007 Stakesin toimintaa suuntaavat erityisesti hallitusohjelman, valtakunnallisten sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämishankkeiden, Terveys 2015 -kansanterveysohjelman sekä uuden tavoite- ja toimintaohjelman toteuttaminen ja toimeenpano. Sosiaali- ja terveysministeriö on alustavasti asettanut Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskukselle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2007. Tulostavoitteet täsmennetään ministeriön ja laitoksen välisessä tulossopimuksessa.

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Stakes suuntaa tutkimus- ja kehittämistyötä, tietotuotantoa sekä tiedonvälitystä siten, että ne tukevat sosiaali- ja terveysministeriön määrittelemiä strategisia linjauksia:

— terveyden ja toimintakyvyn edistämistä,
— työelämän vetovoiman lisäämistä,
— syrjäytymisen ehkäisyä ja hoitoa,
— toimivia palveluja ja kohtuullista toimeentuloturvaa ja
— lapsiperheiden hyvinvointia.

Stakes kohdentaa toimintaansa erityisesti tieto-ohjauksen ja tieto-tilastojärjestelmien kehittämiseen, alueellisen ja seudullisen yhteistyön vahvistamiseen sosiaali- ja terveydenhuollossa sekä laatusuositusten ja muiden ohjausvälineiden toimeenpanon ja vaikuttavuuden seurantaan ja arviointiin.

Prosessit ja rakenteet

Stakesin ydintoiminnot toimivat tehokkaasti, taloudellisesti ja asiakassuuntautuneesti ja niiden laatu ja kustannusvaikuttavuus paranee. Stakes parantaa tilasto- ja tutkimustiedon hyödyntämismahdollisuuksia kunta-, seutu- ja aluetasolla uudistamalla sekä maksutonta että maksullista palvelutoimintaansa. Stakesin organisaatio toimii kokonaisuutena ja uusi organisaatiorakenne tukee Stakesin uuden strategian linjauksia. Stakesin hallinto- ja toimintatavat edistävät sukupuolten tasa-arvon toteutumista valtavirtaistamissuunnitelman mukaisesti.

Henkilöstön uudistuminen ja työkyky

Stakesin henkilöstöllä on riittävät kyvyt ja taidot toteuttaa ministeriön ja Stakesin tavoitteet. Stakesin henkilöstön toimintavalmiutta ja osaamista kehitetään laitoksen toimintastrategian mukaisesti. Johtaminen on osaavaa ja kannustavaa ja henkilöstön kokema työhyvinvointi kasvaa ja työnantajakuva paranee.

Resurssit ja talous

Stakesin rahoitusrakenne

	2005 toteutuma		2006 arvio		2007 arvio	
	1 000 €	htv	1 000 €	htv	1 000 €	htv
Toimintamenomääräraha	25 084	332	22 740	330	23 327	325
Liiketaloudelliset suoritteet	3 247	23	5 100	22	5 500	22
Yhteisrahoitteinen rahoitus yhteensä	9 574	119	10 150	120	10 000	115
— Muut valtion virastot	7 507		8 000		7 850	
— EU	549		650		650	
— Muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	1 518		1 500		1 500	
Yhteensä	37 905	474	37 990	472	38 827	462

Stakesin rahoitusrakenne on hallinnassa. Taloudelliset ja henkilöstövoimavarat kohdennetaan strategisten linjausten mukaisesti. Henkilöstösuunnittelu on pitkäjänteistä ja henkilöstömäärä ja -rakenne vastaavat strategisia linjauksia. Stakes toimii taloudellisesti ja tuottavasti.

Maksuttoman toiminnan budjettimäärärahojen käyttö tulosalueittain 2005—2007

	2005 toteutuma		2006 arvio		2007 arvio	
Tulosalue	1 000 €	htv	1 000 €	htv	1 000 €	htv
Sosiaali- ja terveyspalvelut [1)]	5 547	165	6 161	165	5 590	165
Hyvinvointi	3 283	91	3 521	91	3 290	91
Stakes Tieto[1)]	5 494	118	5 723	118	5 500	118
Hallintopalvelut	7 498	65	8 645	63	7 427	53
Ulkomaanavun yksikkö	39	22	40	22	39	22
Alue- ja kuntapalvelut	394	13	395	13	939	13
Säätiö	542	-	542	-	542	-
Erilliskustannukset yhteensä	22 797	474	25 027	472	23 327	462
Talousarviosta	22 840		22 740		-	
Siirtomääräraha ed. vuodelta	1 655		2 287		-	
Maksullisen toiminnan siirtomääräraha	589		-		-	
Käytettävissä yhteensä	**25 084**		**25 027**		**23 327**	
Siirto seuraavalle vuodelle	**2 287**		-		-	

[1)] Vuonna 2006 toteutetussa organisaatiouudistuksessa Sosiaali- ja terveyspalvelut ja Stakes Tieto jakautuivat kahdeksi tulosalueeksi.

Henkilötyövuodet sisältävät myös yhteisrahoitteisen ja maksullisen toiminnan.

Maksullinen toiminta

Maksullisen toiminnan tavoitteena on kustannusvastaavuus.

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (liiketaloudelliset suoritteet, 1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot, suoritteiden myyntituotot	3 247	5 100	5 500
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	3 199	4 900	5 100
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	48	200	400
Kustannusvastaavuus, %	101,5	104,1	107,8

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Yhteisrahoitteisen toiminnan tulot			
— muilta valtion virastoilta saatava rahoitus	7 507	8 000	7 850
— EU:lta saatava rahoitus	549	650	650
— muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	1 518	1 500	1 500
Tulot yhteensä	9 574	10 150	10 000
Hankkeiden kokonaiskustannukset	12 143	12 750	12 700
Kustannusvastaavuus (tulot - kustannukset)	-2 569	-2 600	-2 700
Kustannusvastaavuus, %	79	80	79

21. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 23 327 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös jäsenmaksujen maksamiseen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon tilastotietokannan käytöstä ja Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen ulkopuolella toimeksiannosta tai yhteishankkeena toteutettavasta tutkimus- ja kehittämistoiminnasta aiheutuvien menojen maksamiseen. Lisäksi määrärahaa saa käyttää Alkoholitutkimussäätiölle suoritettavan valtionavustuksen maksamiseen ja Alkoholitutkimussäätiön toiminnasta Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskukselle aiheutuvien menojen maksamiseen sekä täydennyskoulutuksen avustuksen ja ulkomailla toteutettavien projektien menojen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää myös koulutusneuvolatoiminnasta kunnille maksettavien korvausten sekä äitiysavustuksen opaskirjojen toimittamisesta Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskukselle aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahasta on varattu 542 480 euroa Alkoholitutkimussäätiölle suoritettavan valtionavustuksen maksamiseen.

Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 500 000 euroa terveydenhuollon arviointiyksikön toiminnan laajentamisen johdosta. Määrärahan mitoituksessa on niin ikään lisäyksenä otettu huomioon 49 000 euroa uuteen palkkausjärjestelmään siirtymisen johdosta. Lisäksi määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 74 600 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena.

Määrärahan mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon 153 000 euroa siirtona momentille 33.06.21. Määrärahan mitoituksessa on lisäksi otettu vähennyksenä huomioon 148 000 euroa tuottavuustoimenpiteiden johdosta.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	28 200	37 990	38 827
Bruttotulot	5 323	15 250	15 500
Nettomenot	22 877	22 740	23 327
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	2 244		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	2 287		

2007 talousarvio	23 327 000
2006 lisätalousarvio	-58 000
2006 talousarvio	22 740 000
2005 tilinpäätös	22 920 000

03. Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunta

S e l v i t y s o s a :

Viraston perustehtävä

Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunta toimii ensimmäisenä muutoksenhakuasteena työttömyyspäivärahaa, työmarkkinatukea, työttömyyskassan jäsenyyttä, työvoimapoliittisen aikuiskoulutuksen opintososiaalisia etuuksia, vuorottelukorvausta, koulutusrahaston myöntämiä etuuksia ja kotoutumistukea koskevissa asioissa sekä eräissä palkkaturva-asioissa.

Toimintaympäristön muutokset

Vuonna 2005 vireille tuli 7 127 valitusasiaa. Vuonna 2006 vireille arvioidaan tulevan noin 8 500 ja vuonna 2007 noin 8 500 valitusasiaa. Vireille tulevien asioiden määrää lisää muutokset työttömyysturvalainsäädännössä. Vuosina 2005 ja 2006 toteutuneiden lainsäädäntöuudistusten, ns. muutosturvahanke ja työttömien aktivointia lisäävä työmarkkinatukiuudistus, arvioidaan nostavan vireille tulevien asioiden lukumäärää ja samalla nostavan valitusten käsittelyajan viiteen kuukauteen. Lisäksi työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnalle siirretään vakuutusoikeudelle kuuluvia lainvoimaisten päätösten poistamista koskevia tehtäviä. Muutosten vaikutukset on otettu huomioon arvioissa.

Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan suoritteet eli valitusten johdosta annetut päätökset ovat maksuttomia.

Sosiaali- ja terveysministeriö on alustavasti asettanut työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnalle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2007. Tulostavoitteet täsmennetään ministeriön ja viraston välisessä tulossopimuksessa.

Vaikuttavuustavoitteet

Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunta edistää kansalaisten oikeusturvaa yhdenmukaisilla ja oikeudenmukaisilla päätöksillä. Tavoitteena on pitää ratkaisujen laatu sellaisella tasolla,

että työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan tekemien valitusratkaisujen muutosaste vakuutusoikeudessa pysyy ennallaan, noin 12 prosentissa.

	2005 toteutuma	2006 ennakoitu	2007 arvio
Palvelutavoitteet			
Valitusten käsittelyaika (kk)	4	5	5
Muutosaste vakuutusoikeudessa (%)	14	12	12
Tuottavuus ja taloudellisuus			
Päätösten hinta (euroa/ratkaisu)	228	216	233
Työn tuottavuus (ratkaisut/htv)	233	265	265

Henkilöstön uudistuminen ja työkyky

Uuden palkkausjärjestelmän käyttö vakiinnutetaan ja sen vaikutuksia seurataan. Henkilöstön työtä kehitetään tehtävien vaativuustason sekä työn haasteellisuuden lisäämiseksi. Valmistellaan vuosittain työkyvyn ylläpitoa tukeva sopimus yhteistyössä työterveyshuollon kanssa.

Luvun nimike on muutettu.

21. Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 1 951 000 euroa.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon päätösten poistamistehtävien siirto vakuutusoikeudesta työttömyysturvan muutoksenhakulautakuntaan. Lisäksi määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 8 000 euroa uuteen palkkausjärjestelmään siirtymisen johdosta ja 5 000 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena.

Momentin nimike on muutettu.

2007 talousarvio	1 951 000
2006 talousarvio	1 837 000
2005 tilinpäätös	1 829 000

04. Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunta

Selvitysosa:

Viraston perustehtävä

Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunta on sosiaalivakuutuksen erikoistuomioistuimeen rinnastettava lautakuntatyyppinen muutoksenhakuelin, joka toimii ensimmäisenä muutoksenhakuasteena kansaneläkeasioissa ja Kansaneläkelaitoksen käsittelemissä kuntoutusasioissa ja yleistä asumistukea, eläkkeensaajien asumistukea, maahanmuuttajan erityistukea ja pitkäaikaistyöttömien eläketukea koskevissa asioissa sekä sairausvakuutusasioissa, lapsilisiä, lasten kotihoidon tukea ja yksityisen hoidon tukea, sotilasavustusta ja äitiysavustusta koskevissa asioissa.

Toimintaympäristön muutokset

Vuonna 2005 tarkastuslautakuntaan saapui 13 686 valitusta. Valituksista 7 791 koski Kansaneläkelaitoksen ratkaisemia eläke-, hoitotuki- ja vammaistukiasioita, kuntoutusasioita 1 111, sairausvakuutusasioita 892 ja yleistä asumistukea koskevia asioita 3 080 ja muita pienempiä asiaryhmiä koskevia asioita 802. Vuonna 2005 ratkaistiin 10 978 valitusta.

Sosiaali- ja terveysministeriö on alustavasti asettanut sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnalle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2007. Tulostavoitteet täsmennetään ministeriön ja viraston välisessä tulossopimuksessa.

Vaikuttavuustavoitteet

Kansalaisten oikeusturvaa edistetään toimeentuloa koskevissa asioissa tuottamalla mahdollisimman nopeasti oikeita, yhdenmukaisia ja oikeudenmukaisia päätöksiä. Tavoitteena on, että valitusratkaisuissa nykyinen oikeusturva säilyy ennallaan ja ettei kantelujen määrä kasva.

	2005 toteutuma	2006 ennakoitu	2007 arvio
Palvelutavoitteet ja laatu			
Valitusten käsittelyaika (kk)	9,3	10	7
Muutosaste vakuutusoikeudessa (%)	16,8	17	17
Tuottavuus ja taloudellisuus			
Päätösten hinta (euroa/ratkaisu)	169	148	157
Työn tuottavuus (ratkaisut/htv)	356	416	404

Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnalle tehdyistä valituksista annetut päätökset ovat maksuttomia.

Henkilöstön uudistuminen ja työkyky

Organisaation muutoksen johdosta esittelijöiden ja notaarien työtehtäviä kehitetään sekä uudistetaan henkilöstörakenne vastaamaan uusia tehtäviä.

Luvun nimike on muutettu.

21. Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 2 989 000 euroa.

Selvitysosa: Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnasta ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi 1.1.2007 lukien siten, että viisi alueellista sosiaalivakuutuslautakuntaa lakkautetaan ja niiden asiat tulevat ensi asteena tarkastuslautakuntaan, jonka nimi muutetaan sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnaksi. Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 1 089 000 euroa uudistuksen johdosta. Lisäksi määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 9 000 euroa uuteen palkkausjärjestelmään siirtymisen johdosta ja 5 200 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena.

Momentin nimike on muutettu.

2007 talousarvio	2 989 000
2006 talousarvio	1 964 000
2005 tilinpäätös	2 054 000

05. Vakuutusvalvontavirasto

Selvitysosa:

Viraston perustehtävä

Vakuutusvalvontaviraston toiminnan tavoitteena on vakuutus- ja eläkelaitosten vakaa toiminta sekä luottamuksen säilyminen vakuutustoimintaan.

Toimintaympäristön muutokset

Työeläkelaitosten toiminnan sääntelyyn liittyen on meneillään useita uudistushankkeita. Ehdotetut muutokset tulevat antamaan eläkelaitoksille aiempaa suuremman vapauden päättää itsenäisesti sijoitusalkkunsa koostumuksesta ja riskitasosta. Vapaampi sijoitusympäristö ja sijoitusten luokittelumahdollisuus korostavat eläkelaitoksen hallituksen valvontavastuuta ja asiantuntemusta laitosten sijoitustoiminnassa ja riskienhallinnassa. Vakuutusvalvontavirastolle muutokset aset-

tavat lisääntyviä vaatimuksia erityisesti eläkelaitosten sijoitustoiminnan sisäisen valvonnan ja riskienhallintajärjestelmien valvonnassa.

Hallituksen esitys eläkesäätiölain, vakuutuskassalain ja ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain sopeuttamiseksi ammatillisia lisäeläkkeitä tarjoavien laitosten toiminnasta ja valvonnasta annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin on eduskunnan käsiteltävänä. Sosiaali- ja terveysministeriön tarkoituksena on jatkaa työtä eläkesäätiölain ja vakuutuskassalain kokonaisuudistuksen valmistelemiseksi.

Sosiaali- ja terveysministeriön asettaman vakuutusyhtiölain uudistamista selvittävän työryhmän tavoitteena on vakuutusyhtiölainsäädännön uudistaminen siten, että siinä on tarpeellisin osin otettu huomioon osakeyhtiölain kokonaisuudistus. Lisäksi työryhmän tavoitteena on tehdä tarvittavat ehdotukset muutoksiksi, jotka johtuvat nykyisen lain voimassaoloaikana ilmenneistä muutostarpeista. Työryhmän tavoitteena on vakuutusyhtiöitä koskevan lainsäädännön selkeyttäminen ja ajanmukaistaminen.

EU:n henki- ja vahinkovakuutusyhtiöitä koskevien vakavaraisuus- ja muiden valvontasäännösten perusteelliseksi uudistamiseksi komission tarkoituksena on antaa direktiiviehdotus vuoden 2007 puolivälissä sekä implementoida uusi järjestelmä alemman asteisine säädöksineen vuoteen 2010 mennessä.

Vakuutus- ja rahoitusmarkkinoiden kotimaisen ja kansainvälisen integroitumisen myötä Suomessa toimii kotimaisiin ja pohjoismaisiin finanssiryhmittymiin kuuluvia vakuutusyhtiöitä, joiden valvonta edellyttää entistä tiiviimpää yhteistyötä Rahoitustarkastuksen sekä muiden maiden vakuutus- ja rahoitusalan yritysten valvojien kanssa. Laajenevaa valvojien kansainvälistä yhteistyötä edellyttää myös vasta implementoidun direktiivin mahdollistama vakuutusmeklarien ja -asiamiesten toiminta ETA-alueella yhdessä maassa tehdyn rekisteröitymisen perusteella. Myös ammatillisia lisäeläkkeitä tarjoavien laitosten rajat ylittävä toiminta ETA-alueella tulee mahdolliseksi heti, kun ammatillisia lisäeläkkeitä tarjoavien laitosten toiminnasta ja valvonnasta annettu direktiivi on implementoitu.

Keskeiset tulostavoitteet vuodelle 2007

Sosiaali- ja terveysministeriö on alustavasti asettanut Vakuutusvalvontavirastolle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2007. Tulostavoitteet täsmennetään ministeriön ja viraston välisessä tulossopimuksessa.

Vaikuttavuus

Vakuutusvalvontavirasto hoitaa vakuutus- ja eläkelaitosten sekä muiden vakuutusalalla toimivien valvontaa ja tarkastusta lainsäädännön edellyttämällä tavalla viraston johtokunnan hyväksymää strategiaa noudattaen.

Virasto osallistuu valvontaa koskevan kotimaisen ja EY-lainsäädännön kehittämiseen. Kotimaisen sääntelyn osalta viraston tavoitteena on, että tulevia maksuperusteisia lisäeläkejärjestelmiä koskevat säännökset ovat selkeät ja johdonmukaiset.

Vakuutusyhtiölain kokonaisuudistus edellyttää viraston määräys- ja ohjekokoelman vastaavaa kokonaisuudistusta, joka valmistellaan siten, että uudistetut määräykset ja ohjeet voidaan antaa heti uuden vakuutusyhtiölain tullessa voimaan.

Vakuutus- ja eläkelaitosten vakavaraisuutta, hallintoa, sisäistä valvontaa, riskienhallintaa sekä lain ja hyvän vakuutustavan mukaisten menettelyjen noudattamista asiakassuhteissa valvotaan riskiperusteisesti.

Viestinnän tehostamiseksi virasto uudistaa internet-sivustonsa.

Prosessit ja rakenteet (palvelutavoitteet, laatu, suoritteet)

Vakuutusvalvontaviraston valvottavissa laitoksissa tekemistä tarkastuksista laaditaan tarkastuskertomus, joka annetaan tiedoksi myös valvottavalle. Tarkastuskertomukset, samoin kuin viraston vastaukset valvottavien lausuntopyyntöihin ja kansalaiskirjeisiin annetaan asetetussa ta-

voiteaikataulussa. Rekisteröintiä koskevat hakemukset sekä valvottavien hakemukset muihin viraston suostumusta edellyttäviin asioihin käsitellään kohtuullisessa ajassa.

Resurssit ja talous (tuottavuus, taloudellisuus ja kannattavuus)

Virasto mitoittaa ja kohdentaa resurssit tehtäviä vastaavasti. Resursseja kohdennetaan valvonnan painopistealueille toimintatapoja ja henkilöstön asiantuntemusta kehittämällä sekä seuraamalla työajan käytön jakaantumista.

Viraston toimintakustannukset pidetään hallinnassa lisäämällä henkilöstön kustannustietoisuutta vastuualueittain ja valvottavaryhmittäin.

Vakuutusvalvontaviraston talousarvio perustuu nettobudjetointiin ja sen bruttomenot ja -tulot on budjetoitu momentilla 12.33.05. Nettobudjetoidusta maksullisesta toiminnasta ei synny ylijäämää.

Kokonaiskustannukset valvottavaryhmittäin (1 000 euroa)

Valvottavaryhmä		2005 toteutuma 1 000 €	%-osuus	2006 arvio 1 000 €	%-osuus	2007 arvio 1 000 €	%-osuus
1.	Henkivakuutusyhtiöt	1 019	18,8	1 155	17,9	1 238	17,8
2.	Vahinkovakuutusyhtiöt	1 008	18,6	1 218	18,8	1 307	18,8
3.	Työeläkevakuutusyhtiöt	1 272	23,4	1 553	24,0	1 665	24,0
4.	Eläkesäätiöt ja eläkekassat	625	11,5	686	10,6	736	10,6
5.	Muut vakuutuskassat	160	3,0	223	3,5	239	3,4
6.	Lailla perust. eläkelaitokset	36	0,7	26	0,4	28	0,4
6.a.	Kuntien eläkevak., Valtion eläkerah. ja Kirkon eläkerah.	104	1,9	142	2,2	152	2,2
7.	Eläketurvakeskus	14	0,3	20	0,3	21	0,3
8.	Vakuutusyhdistykset	149	2,7	200	3,1	215	3,1
9.	Vakuutuksenvälittäjät	171	3,2	175	2,7	188	2,7
9.a.	Työttömyyskassat	817	15,0	1 043	16,1	1 118	16,1
9.b.	Tyött.vak.rahasto ja Koulutusrahasto	25	0,5	11	0,2	11	0,2
10.	Muut valvottavat	30	0,6	20	0,3	21	0,3
	Valvottavaryhmät yhteensä	5 430	100,0	6 471	100,0	6 940	100,0

Kokonaismenot ja henkilötyövuodet osastoittain

	2005 toteutuma 1 000 €	htv	2006 arvio 1 000 €	htv	2007 arvio 1 000 €	htv
Vakuutusvalvontavirasto	1 504	18,7	977	9	1 209	11
Hallinto ja sisäiset palvelut	1 753	14,1	2 121	15	2 124	15
Vakavaraisuusvalvonta	1 186	17,3	2 166	32	2 312	32
Menettelytapavalvonta	994	17,5	1 206	20	1 296	20
Yhteensä	5 437	67,6	6 470	76	6 940	78

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	5 437	6 471	6 940
— muut tuotot	1	-	-
Tuotot yhteensä	5 437	6 471	6 940
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	5 552	6 621	7 120
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-115	-150	-180
Kustannusvastaavuus, %	97,9	97,7	97,5
Maksullisen toiminnan kokonaismenot	5 437	6 471	6 940
Ylijäämä (+) / Alijäämä (-)	-	-	-
Tuotot % kokonaismenoista	100	100	100

Henkilöstön uudistuminen ja työkyky

Henkilöstöä koulutetaan sekä keskitetysti että henkilökohtaisesti sovittavan suunnitelman mukaisesti. KAIKU-kehittäjäkoulutukseen liittyvänä erillishankkeena henkilöstö osallistuu työyhteisön toimivuuden kehittämiseen. Varmistaakseen kilpailukykynsä työnantajana virasto kehittää myös kannustamisen ja palkitsemisen muotoja.

06. Terveydenhuollon oikeusturvakeskus

S e l v i t y s o s a :

Viraston perustehtävä

Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen tehtävänä on valvomalla terveydenhuollon ammattihenkilöitä osaltaan huolehtia kansalaisille annettavien terveyspalvelujen laadusta ja potilasturvallisuudesta. Lisäksi Terveydenhuollon oikeusturvakeskus huolehtii raskauden keskeyttämistä, steriloimista, oikeuspsykiatriaa, ihmisten elimien ja kudoksien lääketieteellistä käyttöä, lääketieteellistä tutkimusta sekä kuolemansyyn selvittämistä koskevassa tai muussa lainsäädännössä sille säädetyistä tai määrätyistä tehtävistä sekä muista terveydenhuoltoon liittyvistä tehtävistä, jotka sosiaali- ja terveysministeriö sille määrää.

Toimintaympäristön muutos

Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen käsiteltäväksi saapuvien asioiden määrä

	2005 toteutuma	2006 ennuste	2007 ennuste	2006/2007 muutos %
Terveydenhuollon ammattihenkilöiden laillistaminen	6 887	7 000	7 000	0
Terveydenhuollon ammattihenkilöiden rekisteröiminen	6 941	7 000	7 000	0
Kanteluiden määrä	223	300	310	3,3
Hoitovirhe-epäilylausunnot	142	170	170	0
Muut valvonta-asiat	220	250	250	0

Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen toimintaan vaikuttavat terveydenhuoltojärjestelmän toimivuus ja julkisuuskuva, väestön odotukset sekä terveyspalvelujen järjestämiseen, tarjontaan ja käyttöön vaikuttavat muutokset. Erityisesti valvontaviranomaisen tehtäviin vaikuttavat muun muassa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän muutokset, hoitomuotojen ja teknologian jatkuva kehittyminen sekä ikääntymisen ja koulutustason nousun vaikutus väestön käyttäytymiseen ja palveluihin kohdistuvaan vaatimustasoon.

Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen toimivallan laajentaminen koskemaan osittain myös sosiaalihuollon valvontaa sekä sen vaatimat lisävoimavarat valmistellaan erikseen.

Strategiset linjaukset

Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen tärkeimmät strategiset tavoitteet terveydenhuollon ammattihenkilöiden ja toimintayksiköiden valvonnassa ovat osallistuminen sosiaali- ja terveyspalvelujen ohjauksen ja valvonnan kehittämiseen toimien tiiviissä yhteistyössä erityisesti sosiaali- ja terveysministeriön, opetusministeriön, lääninhallitusten, muiden valvontaviranomaisten, palvelujen tuottajien ja oppilaitosten kanssa todettujen epäkohtien korjaamiseksi ja epäasianmukaisten menettelyjen ennalta ehkäisemiseksi sekä valvonnassa saadun tiedon hyödyntämiseksi. Oikeusturvakeskuksen omia toimintatapoja ja prosesseja kehitetään vastaamaan toimintaympäristön muutosten valvonnalle asettamia haasteita. Osallistutaan aktiivisesti kansainväliseen valvontaa ja ammattihenkilöiden liikkuvuutta koskevien asioiden käsittelyyn.

Oikeuslääkintä- ja lupa-asioissa tärkeimpiä strategisia tavoitteita ovat mielentilatutkimusten ja -lausuntojen korkean laatutason ylläpitäminen sekä oikeusturvakeskuksen tehtäviin kuuluvien lupa-asioiden käsitteleminen asiantuntemuksella ja viivytyksettä.

Sosiaali- ja terveysministeriö on alustavasti asettanut Terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2007. Tulostavoitteet määritellään ministeriön ja viraston välisessä tulossopimuksessa.

Vaikuttavuustavoitteet

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus edistää kansalaisten oikeusturvaa varmistamalla kanteluiden ja muiden terveydenhuollon valvonta-asioiden asiantuntevan ja hyvän hallintotavan mukaisen käsittelyn oikeusturvakeskuksessa.

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus edistää kansalaisten oikeusturvaa varmistamalla oikeuslääkinnällisten asioiden asiantuntevan ja nopean käsittelyn oikeusturvakeskuksessa.

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus tehostaa informaatio-ohjausta valvonnan vaikuttavuuden parantamiseksi.

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus tukee lääninhallituksia kantelujen käsittelyn ja lupahallinnon yhdenmukaistamiseksi.

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus jatkaa yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa yksityisten palvelun tuottajien rekisterin kehittämistä sen toimivuuden varmistamiseksi.

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus osallistuu sosiaali- ja terveysministeriön potilasturvallisuusverkoston työhön ja tehostaa ennaltaehkäisevää ohjausta ja valvontaa tavoitteena potilasturvallisuuden edistäminen.

Prosessit ja rakenteet
Palvelutavoitteet

Terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle saapuvien lupa- ja valvonta-asioiden käsittelyajat (keskimäärin)

	2005 toteutuma	2006 tavoite	2007 tavoite
1. Luvat			
— Suomessa tutkinnon suorittaneiden ammattihenkilöiden laillistaminen	3 pv	3 pv	3 pv
— raskauden keskeyttämistä koskevat hakemukset	5 pv	5 pv	5 pv
2. Ammatinharjoittamista koskevat lupa-asiat			
— ilman lisäselvityksiä ratkaistavat lupa-asiat	14 pv	14 pv	14 pv
— lausuntoja ja lisäselvityksiä vaativat lupa-asiat, enintään	90 pv	90 pv	90 pv
3. Mielentilaa koskevat lausuntoasiat (sisältää tutkimusjakson)	4 kk	4 kk	4 kk
4. Valvonta			
— kanteluasiat, joissa potilas on kuollut	20 kk	18 kk	18 kk
— muut kanteluasiat	20 kk	18 kk	18 kk
— muut valvonta-asiat	26 kk	24 kk	24 kk

Henkilöstön uudistuminen ja työkyky

Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen kilpailukykyä työnantajana parannetaan kehittämällä henkilöstörakennetta ja voimavaroja toiminnan tarpeita vastaaviksi.

Resurssit ja talous
Tuottavuus ja taloudellisuus

Viraston rahoitusrakenne ja henkilötyövuodet

	2005 toteutuma		2006 tavoite		2007 tavoite	
	1 000 €	htv	1 000 €	htv	1 000 €	htv
Bruttobudjetoitu toiminta	2 715	34,5	3 226	39,6	4 349	49,1
Maksullinen toiminta	706	10,6	920	12,1	980	12,8
— julkisoikeudelliset suoritteet	686	10,5	718	11,0	770	11,7
— liiketaloudelliset suoritteet	20	0,1	31	0,1	40	0,1
— muut tuotot	-	-	170	1,0	170	1,0
Yhteensä	3 421	45,1	4 146	51,7	5 329	61,9
Edelliseltä vuodelta siirtynyt	581	-	524	-	-	-

Kannattavuus

Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen vuoden 2007 talousarvio perustuu maksullisen toiminnan osalta nettobudjetointiin. Toimintamenomomentille nettoutettavat tulot ovat valtion maksuperustelain (150/1992) nojalla sosiaali- ja terveysministeriön määräämien perusteiden mukaisia Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksesta annetun lain (1074/1992) ja asetuksen (1121/1992) tarkoittamia lupa- ja valvontamaksuja. Lisäksi Terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle yksityisten palvelunantajien rekisteristä aiheutuvia ylläpitokustannuksia vastaavasti lääninhallitukset suorittavat osan saamistaan lupa-, rekisteröinti- ja vuosimaksuista oikeusturvakeskukselle.

Maksullisen toiminnan tavoitteena on kustannusvastaavuus.

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	810	718	770
— muut tuotot	35	202	210
Tuotot yhteensä	845	920	980
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	706	870	920
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	139	50	60
Kustannusvastaavuus, %	120	106	107

21. Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 4 349 000 euroa.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon yhteensä 694 000 euroa toimialan laajentamiseen liittyvistä hallinnonalan sisäisin järjestelyin toteutetuista voimavaralisäyksistä siirtona momenteilta 33.01.21, 33.02.21, 33.07.50, 33.08.21 ja 33.09.21. Edelleen määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 160 000 euroa varmennepalvelun toteuttamisesta ja siihen liittyvästä yhden uuden viran perustamisesta aiheutuvina menoina siirtona momentilta 33.01.28. Lisäksi määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 28 000 euroa uuteen palkkausjärjestelmään siirtymisen johdosta ja 9 300 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	3 618	3 944	5 119
Bruttotulot	846	718	770
Nettomenot	2 772	3 226	4 349
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	582		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	525		

2007 talousarvio	4 349 000
2006 lisätalousarvio	287 000
2006 talousarvio	3 226 000
2005 tilinpäätös	2 715 000

26. Mielentilatutkimustoiminnan menot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 2 200 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää mielenterveyslain (1116/1990) 32 §:n mukaisten valtion korvausten maksamiseen valtion mielisairaaloille ja vankeinhoitolaitoksen sairaalayksiköille. Määrärahaa saa käyttää myös Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen tilaamista mielentilalausunnoista maksettavien korvausten maksamiseen.

Selvitysosa: Toiminnan tavoitteena on rikoksesta syytettyjen henkilöiden oikeusturvan varmistaminen ja mielentilatutkimuslausuntojen korkean laadun ylläpitäminen.

Toiminnan laajuus 2005—2007

	2005 toteutuma	2006 arvio	2007 arvio
Menot, euroa	2 195 962	2 200 000	2 200 000
Mielentilatutkimusten lukumäärä	95	100	100
Euroa/tutkimus (laskennallinen keskimäärin)	23 115	22 000	22 000

2007 talousarvio	2 200 000
2006 talousarvio	2 200 000
2005 tilinpäätös	2 195 962

07. Työterveyslaitos

Selvitysosa:

Laitoksen perustehtävä

Työterveyslaitos (TTL) on itsenäinen, sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla toimiva julkisoikeudellinen yhteisö. TTL on tutkimus- ja asiantuntijalaitos, joka edistää työn terveellisyyttä ja turvallisuutta sekä ihmisten tasapainoista osallistumista työelämään.

Toimintaympäristön muutokset

Talouden globaalistuminen ja siihen liittyvä jatkuva muutos sekä väestön ikääntyminen ovat lähivuosien keskeisiä haasteita työelämässä. Globalisaatio avaa uusia laajoja markkinoita ja tuo mukanaan mahdollisuuden hyödyntää uudenlaista työnjakoa. Samalla syntyy kansainvälistä kilpailua siitä, missä mitäkin tuotetaan. Työvoimassa ikääntyneiden osuus kasvaa ja työelämästä poistuu vuosittain noin 10 000 henkilöä enemmän kuin nuorista ikäluokista tulee tilalle. Tämä merkitsee lisääntyvää kilpailua osaavasta työvoimasta. Vajeen täyttämiseksi Suomi saattaa tarvita työvoimaa ulkomailta. Toisaalta vanhuusiässä olevien määrä kasvaa ja lisäksi työelämän kiihtyvä muutostahti ja kasvavat tulospaineet pudottavat osan työikäisistä työelämän ulkopuolelle jo ennen vanhuuseläkeikää. Vastaavasti lisääntyvät sosiaali- ja terveyspalvelujen kysyntä ja rahoitustarve. Niukan julkisen talouden oloissa tarvitaan uusia keinoja hyvinvoinnin turvaamiseksi.

Tässä tilanteessa työelämän ja työterveyden kehittäminen korostuu. On kehitettävä toimintatapojen muutoksia, joiden avulla entistä suurempi osa työikäisestä väestöstä pysyy aktiivisena ja työkykyisenä. Yritykset tarvitsevat keinoja aktiiviseen uudistumiseen ja muutosten hallintaan. Työkyvyttömyyden yleisimpiä syitä ovat mielenterveyden häiriöt sekä tuki- ja liikuntaelinsairaudet: niiden varhaiseen tunnistamiseen ja niistä toipumiseen on panostettava. Työuran pidentäminen ei voi jäädä yksittäisten toimenpiteiden varaan. Pidentäminen on kestävällä pohjalla sitten, kun työ on terveellistä koko työuran ajan, kun työssä voi oppia uusia asioita ja saada myönteistä palautetta aikaansaannoksistaan ja kun työelämässä otetaan huomioon eri elämänvaiheisiin liittyvät tarpeet. Työelämän ja työterveyden kehittämisen hyödyt näkyvät työvoiman paremman riittävyyden ja yritysten paremman tuottavuuden kautta koko yhteiskunnan kilpailukyvyssä ja myös välittömät säästöt sosiaaliturvan rahoituksessa ovat merkittäviä.

Strategiset linjaukset

TTL:lla on seitsemän strategista painoaluetta vuosille 2006—2010:

— työpaikan terveysvaarojen hallinta osaksi johtamista ja yrityksen riskinhallintaa
— työpaikalle innovatiivinen, aktiivisesti muutoksia toteuttava työyhteisö
— kansalaiselle valmiudet huolehtia omasta työterveydestään ja hyvinvoinnistaan

— julkiselle vallalle tietopohja edistää tehokkaasti työterveyttä
— uusia keinoja työelämään osallistumisen lisäämiseksi
— työprosessit, työmenetelmät ja työvälineet turvallisemmiksi ja käytettävimmiksi
— uudet työelämän riskit hallintaan, uudet mahdollisuudet käyttöön.

Painoalueet tukevat sosiaali- ja terveysministeriön strategioita terveyden ja toimintakyvyn edistämiseksi sekä työelämän vetovoiman lisäämiseksi.

Sosiaali- ja terveysministeriö on alustavasti asettanut Työterveyslaitokselle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2007. Tulostavoitteet määritellään ministeriön ja laitoksen välisessä tulossopimuksessa.

Vaikuttavuustavoitteet

Terveyden ja toimintakyvyn edistämiseksi TTL

— tutkii ja arvioi työolojen terveysvaaroja ja hyvinvointivaikutuksia
— tuottaa uutta tietoa ammattitautien ja työhön liittyvien sairauksien syistä ja syntymekanismeista sekä siitä, miten nämä sairaudet vaikuttavat työelämässä selviytymiseen; painopisteinä ovat allergiat, tulehdukselliset sairaudet sekä tuki- ja liikuntaelinsairaudet sekä mielenterveyden häiriöt
— tutkii ammattitautipotilaat valtakunnallisten ja alueellisten vastuidensa mukaisesti
— tuottaa ratkaisuja työpaikkojen sisäympäristön suunnitteluun
— kehittää työterveyshuoltoon näyttöön perustuvia hyviä käytäntöjä
— kehittää työsuojeluviranomaisille ja työpaikoille menetelmiä toteuttaa työsuojelulainsäädäntöä
— tuottaa valtakunnallista ja alueellista seurantatietoa työterveyden ja työturvallisuuden kehityksestä
— kouluttaa työterveyshuollon, työsuojelun ja työturvallisuuden sekä henkilöstöhallinnon ammatti- ja asiantuntijahenkilöstöä; osallistuu työterveyshuoltoon erikoistuvien lääkärien ja muiden ammattihenkilöiden erikoistumiskoulutuksen kehittämiseen ja toteuttamiseen.

Työelämän vetovoiman lisäämiseksi TTL

— toteuttaa kansallisen Veto-ohjelman hankkeita
— tuottaa ja levittää toimintatapoja työelämään osallistumisen edistämiseksi työuran eri vaiheissa
— kehittää menetelmiä, joiden avulla työympäristöt ja työprosessit voidaan suunnitella terveyden kannalta optimaalisiksi
— tuottaa tutkimustietoa työelämän ja työpaikkojen rakennemuutosten, teknologisten muutosten ja joustojen vaikutuksesta työn organisointiin, kuormittumiseen, hyvinvointiin ja tasa-arvoon
— kehittää menetelmiä työyhteisöjen toimivuuden, muutoksen hallinnan ja oppimisen parantamiseksi
— edistää työn ja muun elämän tarpeiden yhteensovittamista eri elämän vaiheissa
— tarjoaa työpaikoille työympäristön ja työyhteisöjen kehittämisen palveluja.

Prosessit ja rakenteet

Asiakkuuksienhallinnan prosessia ja laboratoriotoimintaa tehostetaan. Johtamisen ja toiminnanohjauksen tietojärjestelmähankkeella parannetaan tuottavuutta. Laitostason laatukäsikirja valmistuu.

Työterveyslaitoksen määrälliset suoritetavoitteet vuodelle 2007

	2005 toteutuma	2006 tavoite	2007 tavoite
Tieteelliset julkaisut	595	550	550
Yleistajuiset julkaisut	458	400	400
Asiantuntijapalvelutyö (päiviä)	65 221	60 000	60 000
Työympäristön mittaukset ja analyysit	42 786	40 000	40 000
Ammattitauti- ja työkyvyn arviointitutkimukset	2 283	2 100	2 000
Koulutettavapäivät	18 819	20 000	20 000

Uudistuminen ja työkyky

Johtamisen kehittämistä jatketaan painotuksena innovaatioiden ja osaamisen johtaminen. Henkilöstösuunnittelua ja rekrytointia kehitetään ottamaan huomioon sukupolven vaihtumisen ja laitoksen uudistumisen tarpeet.

Resurssit ja talous

TTL:n kokonaismenoihin, joiden arvioidaan olevan 65 400 000 euroa, myönnetään valtionapua 38 200 000 euroa. Valtionavun kasvu johtuu kustannustason noususta sekä edellä mainituista kehittämissuunnitelmista. TTL:n toiminnan laajuus tulosalueittain arvioidaan vuonna 2007 seuraavaksi:

TTL:n toiminnan laajuus tulosalueittain vuosina 2005—2007

	Menot (milj. euroa)			Tulot (milj. euroa)			Valtionapu (milj. euroa)		
Tulosalue	2005 tot.	2006 arvio	2007 arvio	2005 tot.	2006 arvio	2007 arvio	2005 tot.	2006 arvio	2007 arvio
Työterveys	32,9	32,9	32,7	13,6	13,6	13,6	19,3	19,3	19,1
Työympäristö	22,2	22,2	22,9	9,0	9,0	9,5	13,2	13,2	13,4
Työyhteisöt	9,1	9,2	9,8	3,8	3,8	4,1	5,3	5,4	5,7
Yhteensä	64,2	64,3	65,4	26,4	26,4	27,2	37,8	37,9	38,2
Rahoitusosuus %				41	41	42	59	59	58
Henkilötyövuodet	604	604	604						

Arvioidaan, että noin 604 henkilötyövuoden palkkauksiin käytetään 4/5 valtionosuutta ja enintään 220 henkilötyövuotta rahoitetaan kokonaan oman toiminnan tuotoilla. Henkilötyövuosien kokonaismääräksi arvioidaan siten enintään 824.

50. Valtionapu Työterveyslaitoksen menoihin (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 38 200 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Työterveyslaitoksen toiminnasta ja rahoituksesta annetun lain (159/1978) 3 §:n nojalla Työterveyslaitoksen toiminnasta aiheutuviin menoihin suoritettavan valtionavun maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää myös EU:n hyväksymien tutkimushankkeiden rahoittamiseen.

Selvitysosa: Työterveyslaitokselle suoritetaan sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamiin menoihin valtionapua 80 % kustannuksista kuitenkin siten, että Senaatti-kiinteistölle maksettavan toimitilan vuokraa ja arvonlisäveroa vastaava osuus myönnetään edellä mainitun lain 3 §:n 2 momentin nojalla lisättynä valtionapuna.

Määrärahan mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon 228 000 euroa siirtona momentille 33.06.21.

Valtionavusta arvioidaan kohdistuvan palkkausmenoihin 24 200 000 euroa ja muihin menoihin 14 000 000 euroa.

2007 talousarvio	38 200 000
2006 lisätalousarvio	-86 000
2006 talousarvio	37 900 000
2005 tilinpäätös	37 697 000

51. Valtion korvaus työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 2 700 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Työterveyslaitoksen toiminnasta ja rahoituksesta annetun lain (159/1978) 3 a §:n mukaiseen työterveyshuollon erikoislääkärin koulutuksesta aiheutuvien kustannusten korvaamiseen.

Selvitysosa: Työterveyslaitokselle maksetaan valtion varoista korvausta työterveyshuoltoon erikoistuvien lääkäreiden koulutuksesta aiheutuneisiin kustannuksiin. Työterveyslaitos käyttää varoja oman ja yliopistojen koulutuksen kehittämiseen sekä maksaa korvausta työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksesta aiheutuneisiin kustannuksiin yksityisestä terveydenhuollosta annetun lain (152/1990) tarkoittamille palvelujen tuottajille sekä työnantajan ylläpitämille työterveyshuoltoasemille.

Toiminnan tavoitteena on turvata työterveyslääkärien eläkkeelle siirtymisestä johtuva koulutuksen määrällinen tarve ja nostaa työterveyslääkärien koulutustaso vastaamaan työelämän tarpeita siten, että työterveyshuollon toimenpitein tuetaan työntekijöiden työssä jaksamista ja jatkamista sekä turvataan työterveyshuoltolain toimeenpano.

Toiminnan laajuus 2004—2007

	2004 toteutunut	2005 toteutunut	2006 arvio	2007 arvio
Työterveyshuollon erikoislääkäritutkintojen lukumäärä	39	54	57	57

2007 talousarvio	2 700 000
2006 talousarvio	2 700 000
2005 tilinpäätös	1 200 000

08. Kansanterveyslaitos

Selvitysosa:

Laitoksen perustehtävät

Kansanterveyslaitoksen tehtävänä on väestön terveyden edistäminen sekä sairauksien ehkäisy. Kansanterveyslaitos seuraa, valvoo ja tutkii väestön terveyttä ja sairauksien yleisyyttä sekä osallistuu väestön terveyden edistämiseksi tarvittavaan selvitys- ja kokeilutoimintaan. Laitos huolehtii väestön rokotehuollon edellyttämien rokotteiden hankinnasta, laadunvalvonnasta ja jakelusta sekä ministeriön määräämistä seulontatehtävistä ja oikeuslääketieteellisistä laboratoriomäärityksistä.

Toimintaympäristön muutokset

Kansanterveyslaitoksen toimintaympäristö muuttuu nopeasti. Suuret ikäluokat ovat tulossa ikään, jossa sairastavuus kasvaa. Sairauksien yleisyydessä tapahtuu muutoksia. Sepelvaltimotauti ja syöpä ovat väestön terveyden kannalta keskeisiä sairauksia, vaikka niistä johtuva kuolleisuus on pienentynyt. Allergiat, diabetes ja päihdesairaudet ovat lisääntymässä. Infektiotaudit aiheuttavat runsaasti sairastavuutta ja palvelujen käyttöä. Elintavat ovat muuttuneet terveellisemmäksi, mutta myös kielteistä kehitystä tapahtuu. Alkoholin kulutus kasvaa. Arkiliikunta vähenee. Ruokavaliossa on myönteisten muutosten ohella uusia haasteita. Lihavuuden lisääntyminen seuraus-

vaikutuksineen on huolestuttava ilmiö. Terveyskäyttäytymisessä ja terveydessä on suuria väestöryhmittäisiä eroja. Pääosa terveyden edistämistä koskevista päätöksistä on siirtynyt kunnille. Kunnat tarvitsevat tietoa terveyteen vaikuttavista tekijöistä ja tukea ehkäisytoimien toteuttamisessa. Kansainvälisestä tilanteesta aiheutuu arvaamattomia uhkia.

Strategiset linjaukset

Kansanterveyslaitos tekee tartuntatautien, kroonisten kansantautien ja ympäristöterveysvaarojen torjuntatyötä ja tukee muiden toimijoiden työtä tuottamalla ja välittämällä tietoa näiden tautien ehkäisemiseksi. Laitos tekee tutkimus- ja kehittämistyötä myös väestöryhmittäisten terveyserojen vähentämiseksi, syrjäytymiskehityksen ehkäisemiseksi sekä työssä jatkamisen ja jaksamisen edistämiseksi. Laitos osallistuu terveyspalvelujen kehittämiseen sairauksia ehkäisevien ja toimintakykyä ylläpitävien toimien osalta.

Sosiaali- ja terveysministeriö on alustavasti asettanut Kansanterveyslaitokselle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2007. Tulostavoitteet määritellään ministeriön ja laitoksen välisessä tulossopimuksessa.

Vaikuttavuustavoitteet

Kansanterveyslaitos vaikuttaa päättäjien, eri alojen toimijoiden ja kansalaisten terveyttä koskeviin valintoihin saattamalla heidän käytettäväkseen parhaan mahdollisen näissä valinnoissa tarvittavan tiedon. Laitos tukee kuntien kansanterveystyötä eri tehtäväalueillaan.

Kansanterveyslaitos seuraa ja varmistaa rokotusohjelman uudistuksen toteutumista ja toimii rokotuskattavuuden ylläpitämiseksi ja nostamiseksi. Laitos parantaa rokotusten vaikuttavuuden ja turvallisuuden seurantaa.

Kansanterveyslaitos ylläpitää ja kehittää tartuntatautien seurantajärjestelmää ja kehittää laitoksen valmiutta reagoida ilmeneviin uhkiin.

Kansanterveyslaitos selvittää kroonisten tautien riskitekijöiden kehitystä eri väestöryhmissä sekä muodostaa uutta tietoa, jota tarvitaan erityisesti sydän- ja verisuonisairauksien, allergian, diabeteksen ja mielenterveyden häiriöiden sekä alkoholista ja tupakasta aiheutuvien terveyshaittojen ehkäisyssä. Kansanterveyslaitos etsii keinoja väestöryhmien välisten terveyserojen kaventamiseksi sekä ikääntyneiden terveyden ja toimintakyvyn edistämiseksi. Laitos kehittää koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ehkäisytyötä yhteistyössä alan muiden toimijoiden kanssa.

Kansanterveyslaitos selvittää ilmansaasteiden ja rakennusten mikrobikontaminaation ja juomaveden ja ravinnon epäpuhtauksien aiheuttamia terveyshaittoja ja niiden kehitystä sekä kehittää menetelmiä ympäristöperäisten terveysriskien arviointiin.

Prosessit ja rakenteet

Kansanterveyslaitos selvittää kansanterveyden keskeisillä aloilla tarvittavat vaikuttamisprosessit ja kehittää viestintää erityisesti verkkopalveluidensa osalta.

Kansanterveyslaitos kehittää johtamisjärjestelmäänsä erityisesti laatujärjestelmän ja sisäisen valvonnan kehittämiseksi.

Kehittämiskohteita ovat myös tietojärjestelmät, suunnittelu-, seuranta- ja raportointijärjestelmät sekä tutkimusprosessit.

Henkilöstön uudistuminen ja työkyky

Kansanterveyslaitos pitää huolta kilpailukyvystään työnantajana kehittämällä suunnitelmallisesti palkitsemisjärjestelmäänsä sekä varmistamalla oikeudenmukaisuuden toteutumisen henkilöstöpolitiikassa.

Laitos huolehtii henkilöstön osaamisesta ja uudistumisesta kehittämällä strategialähtöisesti henkilöstön ammattitaitoa ja esimiesten johtamistaitoja ja luomalla järjestelmän käyttämiensä menetelmien ja prosessien oikea-aikaiseen uudistamiseen.

Resurssit ja talous

Kansanterveyslaitoksen rahoitusrakenne

	2005 toteutuma		2006 arvio		2007 arvio	
	1 000 €	htv	1 000 €	htv	1 000 €	htv
Toimintamenomääräraha	34 967	504	34 403	504	34 346	495
Liiketaloudelliset suoritteet	4 643	36	4 650	36	4 650	36
Yhteisrahoitteinen rahoitus yhteensä	14 416	305	14 650	304	14 650	299
— EU	2 397	75	2 400	75	2 400	75
— Suomen Akatemia	3 195	82	3 400	82	3 400	82
— Muut valtion virastot	4 350	72	4 350	72	4 350	70
— Muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	4 474	76	4 500	75	4 500	72
Yhteensä	54 026	845	53 703	844	53 646	830

Kansanterveyslaitoksen kokonaiskustannukset ja henkilötyövuodet

	2005 tilinpäätös			2006 tavoite			2007 tavoite		
Tulosalue	1 000 €	%-osuus	htv	1 000 €	%-osuus	htv	1 000 €	%-osuus	htv
Infektiotautien tulosalue	13 532	25	259	13 900	26	260	13 880	26	258
Terveyden ja kroonisten kansantautien tulosalue	20 482	38	372	20 500	37	371	20 500	38	368
Ympäristöterveyden tulosalue	5 190	10	104	5 200	10	104	5 200	10	102
Sisäiset palvelut ja johto	14 614	27	110	14 600	27	109	14 066	26	102
Yhteensä	53 818	100	845	54 200	100	844	53 646	100	830

Kokonaiskustannukset eivät sisällä rokotemomentin (33.08.26) menoja, jotka ovat luonteeltaan menoja, eivät kustannuksia.

Kansanterveyslaitos suorittaa tehtävänsä tekemällä budjettirahoituksella tutkimus- ja kehittämistyötä ja asiantuntijatehtäviä, huolehtimalla yleisen rokotusohjelman toimeenpanosta sekä

1) tekemällä tutkimustyötä yhteisrahoitteisina sopimustutkimuksina EU:n ja muiden tutkimusrahoittajien kanssa sovittavalla tavalla,

2) tekemällä maksulliset asiakkaiden tilaamat laboratoriomääritykset,

3) osallistumalla tartuntatautilaissa (583/1986) säädettyyn viranomaisvalvontaan,

4) toteuttamalla viranomaisille erillisten sopimusten mukaan maksuttomia ja yhteisrahoitteisia määritys-, valvonta- ja asiantuntijapalveluja,

5) toteuttamalla erilliseen sopimukseen perustuvat maksulliset tilaustutkimukset ja huolehtimalla tarvittaessa tutkimustulosten kaupallisesta hyödyntämisestä sekä

6) huolehtimalla harvinaisten rokotteiden myynnistä ja välitystoiminnasta.

Kansanterveyslaitoksen talousarvio perustuu osittaiseen nettobudjetointiin, jossa on nettoutettu edellä kohdissa 1), 2), 4), 5) sekä 6) oleva toiminta.

Kannattavuus

Maksullisen palvelutoiminnan kannattavuustavoitteena on, että tulot kattavat kustannukset sekä syntyy ylijäämä, joka käytetään seuraavana vuonna tuotekehitykseen ja investointeihin. Yhteisrahoitteisen ulkopuolisen rahoituksen osalta tavoitteena on saada hankittua budjetoitu määrä yleishyödyllistä tutkimusrahoitusta laitoksen keskeisille tutkimusalueille. Yhteisrahoitteisen (ml.

EU-rahoitus) tutkimusrahoituksen osuuden arvioidaan olevan 25 prosenttia koko toimintamenorahoituksesta.

Kansanterveyslaitos varmistaa riittävät voimavarat toimintaansa suuntaamalla voimavaransa strategian mukaisesti, hankkimalla ulkopuolista lisärahoitusta ja huolehtimalla toimintansa taloudellisuudesta ja tehokkuudesta muun muassa kehittämällä henkilöstön kustannustietoisuutta ja hankintajärjestelmiä. Kustannuksista kohdistuu arviolta 25 prosenttia infektiotautien ehkäisyyn, 40 prosenttia terveyskäyttäytymisen edistämiseen ja kroonisten kansantautien ehkäisyyn ja 10 prosenttia ympäristöterveyden ongelmien ehkäisyyn.

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	4 625	4 000	4 000
— muut tuotot	18	-	-
Tuotot yhteensä	4 643	4 000	4 000
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	4 649	3 800	3 800
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-6	200	200
Kustannusvastaavuus, %	99,9	105,3	105,3

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Yhteisrahoitteisen toiminnan tulot			
— muilta valtion virastoilta saatava rahoitus	7 546	7 500	7 500
— EU:lta saatava rahoitus	2 397	2 400	2 400
— muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	1 817	1 800	1 800
— yhteisrahoitteisen toiminnan muut tulot	2 608	2 600	2 600
Tulot yhteensä	14 368	14 300	14 300
Hankkeiden kokonaiskustannukset	16 360	16 255	16 255
Kustannusvastaavuus (tulot - kustannukset)	-1 992	-1 955	-1 955
Kustannusvastaavuus, %	88	88	88

21. Kansanterveyslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 34 346 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös EU:n hyväksymien tutkimushankkeiden rahoitukseen.

Määrärahaa saa käyttää myös nettobudjetoidun yhteisrahoitteisen toiminnan tuloihin välittömästi liittyvien apurahojen maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon nettobudjetoituina tuloina yhteisrahoitteisten sopimustutkimusten ja muiden yhteishankkeiden maksuosuudet, maksullisen palvelutoiminnan ja erillisiin so-

pimuksiin perustuvien tilaustutkimusten tulot, muut maksullisen toiminnan myyntitulot kuten rojaltit ja vastaavat sekä saadut lahjoitusvarat ja sponsoritulot.

Määrärahan mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon 247 000 euroa siirtona momentille 33.06.21 ja 35 000 euroa siirtona momentille 33.01.21. Lisäksi määrärahan mitoituksessa on otettu väehnnyksenä huomioon 165 000 euroa tuottavuustoimenpiteiden johdosta.

Määrärahan mitoituksessa on otettu vuoden 2006 lisätalousarvion mukaisena lisäyksenä huomioon 210 000 euroa influenssaepidemian ja muiden yllättävien uhkien valmiuksien parantamiseen. Lisäksi määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 113 400 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena.

Tulot harvinaisten rokotteiden myynnistä ja välitystoiminnasta on merkitty momentille 12.33.08.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	50 362	47 788	47 731
Bruttotulot	15 395	13 385	13 385
Nettomenot	34 967	34 403	34 346
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	6 900		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	6 206		

2007 talousarvio	34 346 000
2006 lisätalousarvio	876 000
2006 talousarvio	34 403 000
2005 tilinpäätös	34 273 000

26. Rokotteiden hankinta (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 10 600 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää tartuntatautilain (583/1986) 25 §:n perusteella maksutta toimitettavien rokotustilaisuuksissa tarvittavien rokotteiden hankkimisesta ja edelleen toimittamisesta ja käytön ohjeistamisesta molemmilla kotimaisilla kielillä, velvoitevarastoinnista sekä muiden yleisen rokotusohjelman toteuttamisesta aiheutuvien menojen ja korvausten maksamiseen sekä Suomen lääkevahinkokorvausosuuskunnan jäsenmaksuun. Määrärahaa saa käyttää myös rokotteiden hankkimisesta ja edelleen toimittamisesta välitystoimintaan aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Rokotusohjelman toteuttamisesta arvioidaan aiheutuvan menoja yhteensä 9 900 000 euroa. Summa on arvioitu tulevien tilausten mukaan. Rokotteiden välitystoiminnan ja muuhun rokotteiden hankintaan, huoltoon ja välitykseen on arvioitu käytettävän 700 000 euroa.

Rokotteiden välitystoiminnan muut menot on merkitty momentille 33.08.21. Tulot rokotteiden myynnistä ja välitystoiminnasta on merkitty momentille 12.33.08.

2007 talousarvio	10 600 000
2006 lisätalousarvio	1 040 000
2006 talousarvio	9 722 000
2005 tilinpäätös	30 200 000

09. Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus

S e l v i t y s o s a :

Viraston perustehtävä

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen toiminta-ajatuksena on ehkäistä alkoholipitoisista aineista, tupakasta ja kemikaaleista aiheutuvia haittoja sekä edistää elinympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta.

Toimintaympäristön muutokset

Alkoholiveron alentamisen sekä matkustajatuonnin vapautumisen seurauksena kasvanut alkoholijuomien kulutus lisää alkoholipitoisista aineista aiheutuvia yhteiskunnallisia, sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja. Alkoholiohjelman mukaisesti alkoholihallinnon on yhdessä alkoholielinkeinojen kanssa tehostettava lainsäädännön täytäntöönpanoa ja vahvistettava alkoholivalvontaa.

Komission suunnitelman mukaan EU:n kemikaaliasetus (REACH) sekä maailmanlaajuinen kemikaalien luokitus- ja merkintäjärjestelmä (GHS) tulevat voimaan keväällä 2007. REACH-asetuksen seurauksena muutetaan kemikaalilakia ja saatetaan voimaan uusi kansallinen kemikaalien valvonta-asetus. Vuonna 2007 toteutetaan myös ensimmäiset ympäristöterveydenhuollon valvontaohjelmat. Erityisen haastavaksi tilanteen tekee se, että samanaikaisesti toteutetaan kansallisia valvontahankkeita ja REACH:n mukaisia EU:n valvontahankkeita. Tuotevalvontakeskus on myös nimetty EY:n pesuaineasetuksen toiseksi toimivaltaiseksi viranomaiseksi. REACH- ja GHS-asetusten toimeenpanon lisäksi hallitusohjelman mukaista kemikaaliohjelmaa aletaan toteuttaa yhteistyössä muiden viranomaisten ja teollisuuden kanssa.

Torjunta-ainelaki muutetaan kasvinsuojeluainelaiksi vuonna 2007. Tuotevalvontakeskukselle jää edelleenkin rooli kasvinsuojeluaineiden terveysriskejä koskevana lausunnon antajana ja asiantuntijaviranomaisena. Samassa yhteydessä Tuotevalvontakeskuksen hallinnoitaviksi siirretään kuitenkin ns. muut (biosidiset) torjunta-aineet.

Tupakkalain kunnallinen valvonta ja sen ohjaus toteutetaan pääasiassa osana ympäristöterveydenhuollon kokonaisuutta, johon tupakkalaki kuuluu myös vuonna 2006 voimaan tulleen kansanterveyslain muutoksen mukaan. Tupakkalain valvonnan ohjausta tehostetaan ja kehitetään myös ravintolatupakointia koskevan lain muutoksen edellyttämällä tavalla.

Tuotevalvontakeskuksen kunnallisen terveydensuojelulain valvonnan sekä kunnallisen tupakkalain valvonnan ohjaustoimintaa lisäävät merkittävästi ympäristöterveydenhuollon lainsäädännön muutokset, joilla varmistetaan entistä suunnitelmallisempi ja tehokkaampi paikallisen valvonnan ohjaus sekä valvonnan maksullisuus. Valvontaohjelmiin perustuva kunnallisen valvonnan toteuttaminen ja sen seuranta on jatkuva prosessi, joka lisää säännöllisen ohjaustoiminnan työtehtäviä myös pysyvästi. Hallinnonalat ylittävän valtioneuvoston elintarvikevalvontaa koskevan periaatepäätöksen toimeenpano vaikuttaa kunnallisen valvonnan rakenteisiin ja valvonnan ohjaukseen. Valvonnan suunnitelmallisuus ja ympäristöterveydenhuollon kuntayhteistyö merkitsevät kokonaan uuden toimintakulttuurin alkamista keskusvirastojen kuntaohjauksessa. Geenitekniikan valvonta vakiintuu suunnitelmalliseksi toiminnaksi.

Strategiset linjaukset

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus toteuttaa sosiaali- ja terveysministeriön terveyden ja toimintakyvyn edistämiseen tähtäävää strategiaa lupahallinnon, valvonnan ja vaikuttamisen sekä alue- ja paikallishallinnon ohjauksen kautta. Viraston toiminnassa on myös keskeisessä asemassa elinkeinotoimintaan kohdistuvan ohjauksen ja valvonnan tehostaminen. Virasto vaikuttaa elin- ja työympäristöön sekä kansalaisten terveydelle haitallisiin elämäntapoihin seuraamalla ja arvioimalla riskitekijöitä sekä tiedottamalla näistä.

Keskeiset tulostavoitteet

Sosiaali- ja terveysministeriö on alustavasti asettanut sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskukselle tulosalueittain seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2007. Tulostavoitteet täsmennetään ministeriön ja viraston välisessä tulossopimuksessa.

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Alkoholin aiheuttamien haittojen ehkäisy: Tuotevalvontakeskus toteuttaa Alkoholiohjelmaa 2004—2007, jonka keskeinen väline on alkoholijuomien tuotannon, kaupan ja kulutuksen säätely. Virasto koordinoi alkoholisidonnaisten elinkeinojen kumppanuussopimuksien täytäntöönpanoa ja tuottaa tietoa alkoholin kulutuksesta. Keskusvirasto ohjaa alkoholihallinnon valtakunnallisella toimintasuunnitelmalla alueellisia lupaviranomaisia alkoholilainsäädännön järjestelmälliseen ja yhdenmukaiseen täytäntöönpanoon sekä vakiinnuttaa parhaita käytäntöjä alkoholihallinnon prosesseihin ja rakenteisiin. Nuorille ja päihtyneille myyntiä ja anniskelua koskevien säännösten noudattamisen valvontaa seurataan tehostetusti. Elinkeinon omavalvonnassa korostetaan alkoholilain ikärajojen ja myyntikieltojen noudattamista. Tuotevalvonnan keinoin rajoitetaan nuorille suunnattujen tuotteiden markkinoille tuloa ja mainonnan valvonnassa painopiste on nuoriin ja lapsiin kohdistuvassa markkinoinnissa. Hallituksen alkoholipoliittisten linjausten mukaisesti alkoholilakiin valmistellaan säädöksiä varoitusmerkinnöistä alkoholin terveysvaaroista, alkoholin hinnoittelusta sekä muutoksia tv- ja elokuvateatterimainontaan ja alkoholiasetuksen myyntiaikaa koskevaan säännökseen. Tuotevalvontakeskus ohjeistaa elinkeinonharjoittajia säännösten noudattamiseen ja viranomaisia muutosten täytäntöönpanoon. Virasto valvoo alkoholijuomien tuoteturvallisuutta sekä polttoaineena käytettävän bioetanolin tuontia ja tuotantoa. Tuotevalvontakeskus hyväksyy myös uudistetun elintarvikelain nojalla alkoholijuomien valmistukseen ja jakeluun käytettävät tilat elintarvikehuoneistoiksi, ohjeistaa ja hyväksyy toimijoitten omavalvontasuunnitelmat sekä valvoo omavalvonnan toteutumista.

Tupakan aiheuttamien haittojen ehkäisy: Tuotevalvontakeskus ohjaa ja tukee valvontaviranomaisia tupakkalain tavoitteiden toteuttamisessa. Keskeisiä tavoitteita ovat ravintoloiden savuttomien tilojen varmistaminen ja tupakan alaikäisille myyntiä koskevan kiellon noudattaminen.

Kemikaalien aiheuttamien haittojen ehkäisy: Viraston erilaisten lakisääteisten kemikaalivalvonnan lupa-, ilmoitus-, riskinarviointi- ja lausuntotehtävien lisäksi virasto valmistautuu EY:n REACH- ja GHS-asetusten toimeenpanoon. Tämä tarkoittaa siirtymävaiheen järjestelyjä, kansallisen valvontajärjestelmän suunnittelua ja toteutusta, mahdollista uudelleen organisointia, kouluttautumista, toiminnanharjoittajien sekä viranomaisten kouluttamista ja informointia sekä ns. help desk -palvelun pystyttämistä. Hallitusohjelman mukainen kemikaaliohjelma valmistui vuonna 2006. Tuotevalvontakeskuksen tavoitteena ohjelmassa ja sen toteuttamisessa on terveyden suojelun ja kemikaalien turvallisen käytön huomioiminen. Vuonna 2007 jatketaan yhdessä muiden tahojen kanssa lukuisia ohjelman suosittelemia hankkeita, joista osa liittyy keskeisesti REACH-asetukseen. Tuotevalvontakeskuksen tehtävä EY:n pesuaineasetuksen mukaisena toimivaltaisena viranomaisena vakiinnutetaan vuoden 2007 aikana. Myös ns. muille (biosidisille) torjunta-aineille luodaan menettelyt myyntilupien myöntämiseksi.

Elinympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden edistäminen: Tuotevalvontakeskus on elinympäristöstä ihmisen terveydelle aiheutuvien riskien hallinnan asiantuntijavirasto. Virasto ohjaa yhteistyössä muiden ympäristöterveydenhuollon viranomaisten kanssa kunnallista valvontatoimintaa. Turvallisen jätehuollon varmistamiseksi osallistutaan kansallisen biojätestrategian ja EU:n sivutuoteasetuksen toimeenpanoon sekä talousvettä ja uimavettä koskevan kansallisen ja EU-lainsäädännön täytäntöönpanoon. Geenitekniikkalain edellyttämässä kotimaisen tutkimustyön valvonnassa virastolla on keskeinen asema. Virasto ylläpitää ja kehittää valvontaviranomaisten ja geenitekniikan lautakunnan yhteiskäytössä olevaa geenitekniikan rekisteriä.

Prosessit ja rakenteet

Virasto varmistaa oman hallinnon ja muiden viranomaisten valvontayhteistyön, ohjauksen ja riskinarvioinnin toimivuuden korostamalla yhteistyön tavoiteasettelua, tulossopimusten yhteensovittamista ja selkeää työnjakoa eri hallinnonalojen välillä. Mallinnetuilla toimintaprosesseilla ja sähköisellä asioinnilla tehostetaan viranomaisten välistä ja viranomaisorganisaation sisällä tapahtuvaa tietojenvaihtoa ja ratkaisutoiminnan edellyttämän tiedon käsittelyä. Palvelutavoitteina seurataan käsittelyaikoja sekä keskeisten tietojärjestelmien käytettävyyttä.

Resurssit ja talous

Maksullisen toiminnan tavoitteena on kustannusvastaavuus. Taloudellisuutta seurataan keskeisten järjestelmien, kuten alkoholielinkeinorekisterin, kokonaiskustannusten kautta. Lupasuoritteiden ja kemikaalilausuntojen sekä kemikaali-ilmoitusten käsittelyn tuottavuutta seurataan.

Viraston kokonaiskustannukset ja henkilötyövuodet jakautuvat tulosalueittain seuraavasti:

Viraston kokonaiskustannuksien ja henkilötyövuosien jakautuminen tulosalueittain

	2005 tilinpäätös		2006 tavoite		2007 tavoite	
	1 000 €	htv	1 000 €	htv	1 000 €	htv
Tulosalue						
Alkoholin aiheuttamien haittojen ehkäisy	2 456	26	2 301	25	2 290	24
Tupakan aiheuttamien haittojen ehkäisy	206	3	153	2	160	2
Kemikaalien aiheuttamien haittojen ehkäisy	2 061	24	2 005	24	2 045	24
Elinympäristön terveellisyyden edistäminen	575	8	620	7	668	7
Talous-, henkilöstö- ja tietohallinto, ylin johto	-[1)]	17	-[1)]	17	-[1)]	17
Yhteensä	5 298	78	5 079	75	5 163	74
Nettobudjetoitu toiminta						
Kemikaalien tuoterekisteri	692	12	730	12	780	12
Henkilöstö yhteensä		90		87		86

[1)] Kohdistettu muille tulosalueille.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen talousarvio perustuu osittaiseen nettobudjetointiin.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen bruttotulot on budjetoitu momentille 12.33.09. Tampereella sijaitsevan nettobudjetoidun kemikaalirekisterin menot katetaan ilmoitusten käsittelystä saatavilla maksuilla.

Henkilöstön uudistuminen ja työkyky

Henkilöstön motivoituminen, osaaminen ja jaksaminen varmistetaan muun muassa kannustavan palkkausjärjestelmän, henkilöstön koulutuksen, ergonomian, työsuojelun ja TYKY-toiminnan keinoin. Tavoitteiden toteutumista seurataan vuosittain työtyytyväisyyskyselyn avulla sekä seuraamalla koulutuksen ja sairauspoissaolojen tunnuslukuja.

21. Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 4 915 000 euroa.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon nettobudjetoitavina maksullisen toiminnan tuloina kemikaalirekisterin rekisterimaksut.

Määrärahan mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon 35 000 euroa siirtona momentille 33.06.21. Lisäksi määrärahan mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon 50 000 euroa yhden henkilön palkkaus- ja muiden menojen siirtona momentille 33.01.21.

Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 28 000 euroa uuteen palkkausjärjestelmään siirtymisen johdosta ja 14 600 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	5 931	5 785	5 695
Bruttotulot	781	730	780
Nettomenot	5 150	5 055	4 915
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	1 424		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	1 309		

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen bruttobudjetoidut tulot on budjetoitu momentille 12.33.09.

2007 talousarvio	4 915 000
2006 lisätalousarvio	-14 000
2006 talousarvio	5 055 000
2005 tilinpäätös	5 035 000

10. Säteilyturvakeskus

S e l v i t y s o s a : Säteilyturvakeskuksen toiminta-ajatuksena on ihmisten, yhteiskunnan, ympäristön ja tulevien sukupolvien suojelu säteilyn haitallisilta vaikutuksilta.

Toimintaympäristön muutokset

Kansainvälisiä säteilyturvallisuusperiaatteita ollaan uudistamassa. Ympäristön säteilysuojelu on tarkoitus sisällyttää niihin ihmisten suojelun rinnalle. Myös jo julkaistut ja valmistelun alla olevat säteilysuojelua koskevat EU-direktiivit ja -suositukset aiheuttavat muutoksia toimintaympäristöön.

Ionisoivan säteilyn käyttöön perustuvien lääketieteellisten tutkimus- ja hoitomenetelmien kehittyminen ja sähkömagneettisia kenttiä synnyttävien laitteiden lisääntyminen aiheuttavat muutoksia valvontatoimintaan. Lisäksi on todettu tarve parantaa säteilyn käyttäjien toiminnan laatua ja osaamista.

Uuden ydinvoimalaitosyksikön rakentaminen vaatii huomattavia resursseja valvontaan. Huomiota suunnataan myös käytössä olevilla ydinvoimalaitoksilla toteutettaviin suuriin muutostöihin. Käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoitusta koskevat tutkimukset ja suunnittelutyö edellyttävät kiinteää arviointia.

Säteily- ja ydinturvallisuuden parantaminen Itä- ja Keski-Euroopassa edellyttää huomattavaa työpanosta, samoin hankkeet saada aikaan EU-maissa yhdenmukaiset ydinturvallisuusvaatimukset ja valvontakäytäntö. Kansainvälinen terrorismi otetaan huomioon säteily- ja ydinturvallisuuden varmistamisessa.

Strategiset linjaukset

Säteilyturvakeskuksen strategian mukaisia painoalueita ovat uuden ydinvoimalaitoksen suunnittelun ja rakentamisen valvonta, käytössä olevien ydinvoimalaitosten ikääntymisen johdosta tehtävät perusparannukset, käytetyn polttoaineen loppusijoituslaitoksen suunnittelun valvonta ja sijoituspaikalla tehtävien tutkimusten arviointi, säteilyn lääketieteellisestä käytöstä aiheutuvan

altistuksen hallinta, luonnonsäteilystä (radon) aiheutuvan altistuksen pienentäminen, sähkö- ja magneettikenttien aiheuttama altistus ja terveysvaikutukset sekä kansainvälinen yhteistyö ydin- ja säteilyturvallisuutta koskevien turvallisuusperiaatteiden kehittämisessä.

Toiminnan kehittämisessä painoalueita ovat henkilöstön osaamisen ja tiedonhallinnan menetelmien kehittäminen sekä toimintakulttuurin vahvistaminen: arvot, toimintatavat ja prosessit sekä johtaminen.

Keskeiset tulostavoitteet vuodelle 2007

Sosiaali- ja terveysministeriö on alustavasti asettanut Säteilyturvakeskukselle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2007. Tulostavoitteet määritellään ministeriön ja laitoksen välisessä tulossopimuksessa.

Vaikuttavuus

Tavoitteena on, että säteilylähteiden käytössä ei satu onnettomuuksia tai turvallisuutta vaarantavia tapahtumia, säteilyn käyttö on säteilylain 2 §:ssä säädettyjen oikeutus- ja optimointiperiaatteiden mukaista ja työntekijöiden säteilyannokset pysyvät säädettyjen annosrajojen alapuolella.

Ydinlaitosten valvonnassa tavoitteena on, että laitoksilla ei satu vakavia turvallisuutta vaarantavia tapahtumia, radioaktiivisten aineiden päästöt laitoksilta ovat pieniä ja niistä lasketut vuotuiset säteilyannokset ovat alle yksi prosentti valtioneuvoston päätöksessä (395/1991) asetetusta raja-arvosta ja ydinjätteiden käsittely, varastointi ja loppusijoitus suunnitellaan ja toteutetaan siten, että jätteiden määrä pysyy mahdollisimman pienenä eikä toiminnasta aiheudu käytännöllisesti katsoen lainkaan päästöjä.

Ympäristön säteilyvalvonnan tavoitteena on, että Säteilyturvakeskus on jatkuvasti tietoinen siitä säteilytasosta, jolle väestö altistuu. Tavoitteena on, että onnettomuustilanteissa valmiustoiminta käynnistyy 15 minuutissa ensitiedon saamisesta. Viestinnässä tavoitteena on, että säteily- ja ydinturvallisuuteen liittyvistä tapahtumista tiedotetaan oma-aloitteisesti, objektiivisesti, avoimesti ja viivytyksettä.

Prosessit ja rakenteet

Tavoitteena on, että toimintatavat ovat linjakkaita, kustannustietoisia ja hyvin määriteltyjä ja että olennaisia poikkeamia määritellyistä toimintatavoista ei tapahdu. Toimintatapoja arvioidaan laatupalkintokriteeristön ja sisäisten auditointien avulla. Arviointien ja auditointien perusteella valitut kehityshankkeet toteutetaan suunnitellulla tavalla.

Henkilöstön uudistuminen ja työkyky

Henkilöstön osaamista kehitetään laadittavan suunnitelman mukaisesti. Tavoitteena on, että henkilöstön koulutukseen käyttämä aika on 3—4 prosenttia kokonaistyöajasta, opinnäytteitä valmistuu muutamia ja henkilöstön poissaolopäivien kokonaismäärä on alle 7,5 henkilötyövuotta kohden ja omasta sairaudesta ja työtapaturmasta johtuvien poissaolopäivien määrä alle 6,5 henkilötyövuotta kohden.

Resurssit ja talous

Tavoitteena on, että ydinenergian käytön valvonnan ja säteilytoiminnan valvonnan tuotot kattavat omakustannusperiaatteen mukaisesti valvonnasta aiheutuvat kustannukset, muusta maksullisesta toiminnasta saatavat tuotot kattavat vähintään toiminnasta aiheutuvat kustannukset ja omakustannushinta ei kasva palkkojen noususta ja inflaatiosta aiheutuvaa kasvua nopeammin. Tavoitteena on, että omakustannushinta pysyy selvästi pienempänä kuin vastaavia suoritteita tuottavien yritysten laskutushinta.

Tuottavuus ja taloudellisuus

Tulosaluekohtaiset kustannukset ja henkilötyövuodet

	2005		2006		2007	
	1 000 €	htv[1)]	1 000 €	htv[1)]	1 000 €	htv[1)]
Ydinturvallisuus	10 571	79	12 500	84	13 000	85
Säteilyn käytön turvallisuus	2 647	26	2 650	26	2 750	27
Ympäristön säteilyvalvonta	1 090	10	1 100	10	1 100	10
Tutkimus	6 686	61	6 800	62	6 800	62
Valmiustoiminta	1 681	15	1 600	14	1 600	14
Palvelut	4 251	25	4 000	24	4 000	24
Viestintä	952	10	950	10	900	9
Hallinto[2)]	-	46	-	46	-	46
Yhteensä	27 878	272	29 600	276	30 150	277

[1)] Taulukko ei sisällä lomia. Vuoden 2007 lomien osuudeksi arvioidaan 58 htv.

[2)] Hallinnon kustannukset on vyörytetty muille momenteille.

Siirtyvät erät on pääosin sidottu tilauksiin.

Kannattavuus

Julkisoikeudellisen ja muun maksullisen toiminnan tavoitteena on kustannusvastaavuus ja liiketaloudellisen toiminnan tavoitteena on lisäksi kannattavuus.

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (julkisoikeudelliset, liiketaloudelliset ja erityislakien mukaiset suoritteet yhteensä, 1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot	15 651	17 270	17 530
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	15 013	16 920	17 430
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	638	350	100
Kustannusvastaavuus, %	104,3	102,1	100,6

21. Säteilyturvakeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 11 772 000 euroa.

S e l v i t y s o s a : Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 59 600 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	28 099	29 692	30 162
Bruttotulot	16 573	18 130	18 390
Nettomenot	11 526	11 562	11 772

Siirtyvät erät	
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	2 340
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	2 830

2007 talousarvio	11 772 000
2006 talousarvio	11 562 000
2005 tilinpäätös	12 016 000

11. Lääkelaitos ja Lääkehoidon kehittämiskeskus

S e l v i t y s o s a : Lääkelaitos edistää väestön terveyttä ja turvallisuutta valvomalla lääkkeitä, terveydenhuollon laitteita ja tarvikkeita sekä verivalmisteita.

Toimintaympäristön muutokset

Lääkkeitä ja terveydenhuollon laitteita tarvitaan ja kulutetaan nykyistä enemmän. Uusia, erityisesti biotieteiden avulla kehitettyjä lääkkeitä, laitteita ja niiden yhdistelmiä tulee nopeasti markkinoille. Yhteiskunnan lääkekustannukset lisääntyvät. Kuluttajilla, potilailla ja terveydenhuollon ammattilaisilla on lisääntyvä tarve saada ajantasaista ja puolueetonta tietoa uusista lääkkeistä ja terveydenhuollon laitteista. Lääkepolitiikan lähtökohtana on lääkkeiden hyvän alueellisen saatavuuden turvaaminen ja lääketurvallisuuden ylläpitäminen.

Lääke- ja laitealan teollisuuden globalisaatiokehitys jatkuu. Tuotantoa siirtyy Euroopasta halvempien tuotantokustannusten maihin. Toisaalta Euroopan houkuttelevuus on vahvistumassa tutkimus- ja innovaatiotoiminnassa. Tieteellinen toimintaympäristö voi muuttua merkittävästi uusien teknologioiden ja hoitojen kuten geeniterapian ja kudosmuokkauksen johdosta.

Innovatiivisten lääkkeiden hyväksymis- ja valvontamenettelyt keskittyvät edelleen. Valvontaprosesseista kehitetään entistä laadukkaampia ja nopeampia, jotta uudet innovaatiot tulisivat potilaiden käyttöön ilman viiveitä.

Euroopan lääkeviranomaisten toiminnan laadulliset vertailut (benchmarking) ja tieteelliset vertaisarvioinnit lisääntyvät. Uudet lääkevalvonnan menettelyt johtavat kansallisten päätösten ja linjausten entistä haasteellisempaan yhteensovittamiseen EU:n kannoista päätettäessä.

Strategiset linjaukset

Kansallisen ja EU-toiminnan strategiset ponnistukset suunnataan valittuihin kohteisiin. Lääke- ja laitevalvonnan perustehtävät hoidetaan kuten lainsäädäntö ja eurooppalainen toimintajärjestelmä edellyttävät. Tämä tarkoittaa priorisointia ja keskittymistä erityisesti EU-yhteistoiminnassa, jossa asioiden moninaisuus ja määrä ylittävät voimavarojen antamat vaikuttamismahdollisuudet. Toiminta toteuttaa sosiaali- ja terveysministeriön strategian terveyden ja toimintakyvyn edistämisen ja toimivien palvelujen linjauksia.

Sosiaali- ja terveysministeriö on alustavasti asettanut Lääkelaitokselle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2007. Tulostavoitteet määritellään ministeriön ja viraston välisessä tulossopimuksessa.

Vaikuttavuustavoitteet

Apteekkien valvontaa tehostetaan lisäämällä tarkastustiheyttä ja kiinnittämällä erityistä huomiota lääkeneuvonnan laatuun ja menettelytapoihin.

Uuden kudosturvallisuuslainsäädännön edellyttämät valvontatoimet toteutetaan muun muassa järjestämällä toimilupa- ja tarkastusmenettely sekä kudosturvatoiminta. Uudistuneen huumausainelainsäädännön edellyttämät uudet valvontamenettelyt toimeenpannaan.

Tieteellisesti korkeatasoista ja ammatillisesti toteutettua kliinistä lääketutkimusta Suomessa tuetaan Lääkelaitoksen neuvonta- ja valvontapalveluin.

Lääkelaitos on lastenlääkkeiden ja biologisten valmisteiden EU-toiminnassa kuuden merkittävimmän kansallisen viraston joukossa.

Lääkekulutuksen seurantavalmiuksia ja lääke-epidemiologisia tutkimusedellytyksiä parannetaan aloittamalla lääkkeiden myyntitietojen kerääminen myös apteekeista.

Lääkelaitos toteuttaa verkkopalvelun, jolla välitetään ajantasaista laiteturvallisuustietoa terveydenhuollon henkilöstölle.

Lääkelaitos laatii selvityksen siitä, miten lääkeyritykset ja apteekit ovat noudattaneet lääkelain 37 a §:ssä säännöstä, joka edellyttää, että lääkkeen tukkuhinnat ovat samat kaikille apteekeille ja sivuapteekeille ja että tukkuhinnassa on otettu huomioon kaikki alennukset, ostohyvitykset ja muut apteekeille ja sivuapteekeille myönnetyt etuudet.

Prosessit ja rakenteet

Sähköisen asioinnin ja asianhallinnan menettelyt suunnitellaan, tavoitteena asiakirjojen sähköisen vastaanoton ja käsittelyn aloittaminen vuonna 2008.

EU:n vertaisarvioinnissa tunnistetut kehittämistoimet toteutetaan.

Lääkelaitoksen laboratoriotoiminnassa kehitetään valmiuksia EU-vaikuttavuuden painoalueiden mukaisiin tutkimuksiin.

Hakemuskäsittelyissä noudatetaan määräaikoja.

Henkilöstön uudistuminen ja työkyky

Esimiesvalmennusta jatketaan. Lääkelaitoksen henkilöstön osaamista ja työkykyä ylläpidetään ja kehitetään.

Resurssit ja talous

Tuottavuus ja taloudellisuus

Viraston kokonaiskustannukset/toimintamenojen jakautuminen

	2005 tilinpäätös		2006 arvio		2007 arvio	
Tulosalue	1 000 €	htv[1)]	1 000 €	htv	1 000 €	htv[1)]
Myyntilupaosasto	6 430	66	6 246	66	6 482	66
Valvontaosasto	3 272	39	3 441	39	3 384	39
Lääketurvaosasto	1 877	17	1 934	17	1 962	17
Terveydenhuollon laitteet osasto	1 408	12	1 350	12	1 436	12
Yleinen osasto ja johto	2 456	35	3 573	35	3 176	35
Yhteensä	15 443	169	16 544	169	16 440	169

[1)] Henkilötyövuodet on arvioitu. Htv-tarpeeseen vaikuttaa maksullisen toiminnan palveluiden kysyntä ja toimintaympäristön muutoksista seuraavat uudet tehtävät. Henkilöstövoimavarojen lisäykset toteutetaan tulorahoituksen ja nettomäärärahan puitteissa.

Kannattavuus

Lääkelaitoksen talousarvio perustuu nettobudjetointiin. Lääkelaitoksen menot katetaan pääasiassa valvonta- ja palvelutoiminnasta perittävillä maksuilla. Maksullisen toiminnan palvelut tuotetaan omakustannushintaan. Suoritteista perittävät maksut ovat maksuperustelain mukaisia. Lääkkeiden laadunvalvonnan kustannukset katetaan lääkelaitoksesta annetun lain (35/1993) 4 §:n mukaisella maksulla.

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

Maksuperustelain mukaiset suoritteet

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	14 489	13 553	13 647
— muut tuotot	37	12	12
Tuotot yhteensä	14 526	13 565	13 659
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	12 271	13 565	13 659
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	2 255	-	-
Kustannusvastaavuus, %	118	100	100

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

Erillislakien mukaiset suoritteet

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot, suoritteiden myyntituotot	1 656	1 620	1 700
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	1 354	1 620	1 700
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	302	-	-
Kustannusvastaavuus, %	122	100	100

Työajanseurantaraportit tuottavat tietoa johtamisen tueksi ja kustannusvastaavuuden mittaamiseen.

Lääkehoidon kehittämiskeskus

Lääkehoidon kehittämiskeskus on asiantuntijayksikkö, joka edistää väestön terveyden ylläpitoa ja parantamista kokoamalla ja välittämällä rationaalista lääkehoitoa edistävää tietoa ja saattamalla sitä käytännön toiminnaksi.

Asiakkuus

Lääkehoidon kehittämisessä keskeisin kohderyhmä ovat lääkärit erityisesti perusterveydenhuollossa.

Toimintaympäristön muutokset

Kansanterveyden kehitys ja terveyspalvelujen tarve

Väestön ikääntyminen ja sairauskirjon muutokset vaikuttavat lääkkeiden tarpeeseen ja lääkäreiden lääkemääräyskäytäntöihin. Terveyskäyttäytymisen muutokset tuovat mukanaan uusia haasteita: väestön ja erityisesti keski-ikäisten miesten ylipaino, alkoholinkäyttö ja nuorten tupakointi johtavat yhä lisääntyvään sairastavuuteen, jollei niihin pystytä vaikuttamaan.

Teknologian kehitys

Osa markkinoille tulevista lääkkeistä kohentaa kansanterveyttä ja vähentää muun hoidon tarvetta, mutta eräissä tapauksissa uusien lääkkeiden hoidollinen arvo on vain vähän tai ei lainkaan parempi kuin markkinoilla olevien lääkkeiden ja kustannukset ovat huomattavasti korkeammat.

Uusia lääkkeitä voidaan siirtyä käyttämään silloinkin, kun vanhemmat valmisteet olisivat rationaalisempi valinta. Tietoteknologian kehitys voi tukea rationaalisen lääkehoidon apuvälineiden kehitystä. Näitä ovat muun muassa erilaiset työasemiin tuotetut reseptinkirjoitusohjelmat, muistutteet ja palautejärjestelmät.

Työympäristön ja toimintatapojen muutokset terveydenhuollossa

Alueellinen ja erikoisalakohtainen lääkärivaje vaikuttaa lääkekäytäntöihin ja vaikeuttaa muun muassa täydennyskoulutusta erityisesti perusterveydenhuollossa. Ammattiryhmien työnkuvien tarkistukset ja moniammatillisuus lisäävät tarvetta yhteiselle lähestymistavalle myös rationaalisen lääkehoidon edistämisessä.

Julkinen talous ja rahoituksen edellytykset

Jatkuva lääkekustannusten kasvu johtaa taloudellisesti kestämättömään tilanteeseen. Lähivuosina väestön ikääntyminen ja lisääntyvät elintapasairaudet sekä erityisesti uudet lääkkeet johtavat jatkuvaan väistämättä kohoaviin lääkekustannuksiin. Tässä tilanteessa on erityisen tärkeää edistää lääkäreiden ja potilaiden rationaalisia lääkekäytäntöjä. Suuria haasteita ovat kroonisten sairauksien ja ikääntyvien lääkehoito sekä uusien lääkkeiden rationaalinen käyttö.

Strategiset linjaukset

Lääkkeitä määräävien lääkäreiden rationaalisen lääkemääräyskäytännön edistäminen ja lääkkeiden asianmukaisen käytön ohjauksen edistäminen.

Keskus toimii kolmella alueella:

— Keskus tukee erityisesti perusterveydenhuollon lääkäreiden rationaalisia lääkekäytäntöjä sairaanhoitopiireihin palkattujen aluevastaavien ja terveyskeskuksissa toimivien paikallisvastaavien Rohto-verkoston avulla, joka järjestää erityisesti terveyskeskuksissa rationaalista lääkehoitoa edistävää koulutus- ja kehittämistoimintaa.

— Keskus tuottaa ja välittää tietoa erityisesti vähän aikaa markkinoilla olleista tai muuten merkittävistä lääkkeistä, niiden hoidollisesta arvosta sekä kokonaistaloudellisesta merkityksestä ammattilehtien, keskuksen kotisivujen ja muiden kanavien kautta sekä osallistuu muuhun lääkehoidon välitykseen.

— Keskus analysoi lääkerekisterien tietoa lääkkeiden määräämisestä, korvaamisesta ja myynnistä ja muokkaa tietoa alueellisiin ja paikallisiin tarpeisiin sekä kehittää hyvän lääkehoidon osoittimia. Keskus osallistuu lääkemääräyskäytäntöjen ja lääkkeiden käytön tutkimukseen voimavarojensa puitteissa.

Keskeiset tulostavoitteet

Sosiaali- ja terveysministeriö on alustavasti asettanut Lääkehoidon kehittämiskeskukselle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2007. Tulostavoitteet määritellään ministeriön ja viraston välisessä tulossopimuksessa.

Vaikuttavuustavoitteet

Lääkehoidon kehittämiskeskus toimii sosiaali- ja terveysministeriön vuoteen 2010 strategian mukaisesti. Lisäksi toimintaa linjaavat Lääkepolitiikka-asiakirja.

— Rohto-verkoston järjestämän rationaalista lääkehoitoa edistävän koulutus- ja kehittämistoiminnan kattavuus ja vaikuttavuus lisääntyy siten, että koulutus- ja kehittämistoiminta suunnataan tarkoituksenmukaisella tavalla.

— Yksittäiset toimijat ja organisaatiot arvioivat ja kehittävät lääkekäytäntöjään entistä rationaalisempaan suuntaan ottaen huomioon taloudellisuus ja kustannusvaikuttavuus.

— Arvioidaan toiminnan piirissä olevien terveyskeskusten lääkekäytäntöjen muutoksia ja niihin liittyviä tekijöitä.

Prosessit ja rakenteet

Koulutus- ja kehittämistoiminnassa yhteistyökumppaneina ovat terveyskeskukset ja sairaanhoitopiirit. Käypä hoito-organisaatio on keskeinen yhteistyökumppani näyttöön perustuvan lääkehoidon tiedontuotannossa ja toimeenpanossa.

— Keskuksen tuki Rohto-verkostolle vastaa toiminnan tarpeita.

— Keskus tuottaa kriittisiä, kustannustietoisuutta lisääviä julkaisuja.

Henkilöstön uudistuminen ja työkyky

Henkilöstön osaamista ja työkykyä kehitetään.

Resurssit ja talous

Budjettirahoitus vastaa tehtäviä.

Kehittämiskeskuksen rahoitusrakenne ja henkilötyövuodet (1 000 euroa)

	2005 toteutunut		2006 tavoite		2007 tavoite	
Tulosalue	1 000 €	htv	1 000 €	htv	1 000 €	htv
Toimintamenomääräraha	1 325	7	1 333	9	1 333	9
Edelliseltä vuodelta siirtynyt	1 022	-	828	-	..	..

21. Lääkelaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 1 363 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös Lääkelaitoksen hyväksymien, laitoksen ulkopuolella toteutettavien tutkimus- ja kehittämishankkeiden rahoittamiseen.

Selvitysosa: Määrärahasta on tarkoitettu 50 000 euroa tutkimushankkeiden rahoittamiseen. Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon nettobudjetoitavina maksullisen toiminnan tuloina maksuperustelain mukaisista julkisoikeudellisista suoritteista saadut tulot ja Lääkelaitoksesta annetun lain (35/1993) 4 §:ssä tarkoitetut tulot.

Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 32 200 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	15 258	16 516	16 722
Bruttotulot	16 182	15 185	15 359
Nettomenot	-924	1 331	1 363
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	1 249		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	1 249		

2007 talousarvio	1 363 000
2006 talousarvio	1 331 000
2005 tilinpäätös	-923 598

22. Lääkehoidon kehittämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 1 333 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös Lääkehoidon kehittämiskeskuksen hyväksymien, sen ulkopuolella toteutettavien koulutus- ja kehittämishankkeiden rahoittamiseen.

2007 talousarvio	1 333 000
2006 talousarvio	1 333 000
2005 tilinpäätös	1 325 000

12. Valtion koulukodit

S e l v i t y s o s a :

Laitosten perustehtävä

Valtion koulukotien tehtävänä on lastensuojelulain mukainen avo-, sijais- ja jälkihuolto, johon kuuluu myös peruskouluopetus ja ammatillinen koulutus tai sen tukeminen. Koulukodit voivat lisäksi järjestää mielenterveyslaissa tarkoitettuja mielenterveyspalveluja lukuun ottamatta tahdosta riippumatonta hoitoa.

Toimintaympäristön muutokset

Koulukotien toiminta on pääosin kunnille tarjottavaa maksullista palvelutoimintaa. Koulukotien toimintaedellytysten kehittymisessä merkittävässä roolissa onkin kuntatalouden kehittyminen. Kuntien rahoitustilanne on tiukentumassa ja tämä heijastuu lasten sijoittamiseen valtion koulukoteihin. Kunnat ovat enenevässä määrin myös käynnistämässä lastensuojelun sijaishuoltopalveluiden kilpailuttamisen, mikä edellyttää koulukodeilta jatkuvaa toiminnan kehittämistä ja panostamista erityisesti toiminnan tehokkuuden ja laadun kehittämiseen ja arviointiin. Maahanmuuttajalapsien koulukotihoidon tarpeen lisääntyminen asettaa uudenlaisia haasteita kansainväliselle yhteistyölle ja koulukotitoiminnan kehittämiselle.

Lastensuojelulaissa tarkoitettua erityistä huolenpitoa vaativien lasten ja nuorten hoidon tarpeen lisääntyminen edellyttää koulukodeilta erityisen huolenpidon yksiköiden toiminnan kehittämistä ja laajentamista.

Strategiset linjaukset

Koulukodit edistävät toiminnallaan sosiaalisin, terapeuttisin ja kasvatuksellisin keinoin nuoren ja hänen perheensä omiin voimavaroihin perustuvaa selviytymiskykyä. Koulukodit mahdollistavat ja edistävät lasten ja nuorten iänmukaista kehitystä siten, että he saavuttavat mahdollisimman hyvän elämänhallinnan. Koulukodit ovat seudullisesti ja valtakunnallisesti merkittäviä lastensuojelun toimintayksiköitä. Ne kehittävät toimintaansa tavoitteellisesti ja toimivat tuloksellisesti ottaen huomioon palvelutarpeiden muutokset.

Keskeiset tulostavoitteet vuodelle 2007

Valtion koulukodeille asetetaan alustavasti seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2007. Tulostavoitteet täsmennetään Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen ja laitosten välisissä tulossopimuksissa.

Vaikuttavuus

Huume-, lääke- ja alkoholiongelmista sekä mielenterveyshäiriöistä kärsivien lasten ja nuorten auttamiseen kiinnitetään koulukotitoiminnan kehittämisessä huomiota. Voimavaroja suunnataan koulukotityön sisältöä, laatua, asiakaslähtöisyyttä ja tuloksellisuutta koskevaan tutkimus- ja kehittämistyöhön. Toiminnan laatua ja laatuajattelua kehitetään jatkamalla koulukotien yhteistä laatuhanketta. Lasten ja nuorten psykiatristen toimipisteiden kanssa kehitetään psykososiaalista hoitoa. Palvelujen ostajien muuttuviin tarpeisiin vastataan joustavasti.

Prosessit ja rakenteet

Koulukodit toimivat tehokkaasti, taloudellisesti ja asiakassuuntautuneesti ja niiden laatu ja kustannusvaikuttavuus paranee.

Henkilöstön uudistuminen ja työkyky

Henkilöstön jaksamista vahvistetaan säännöllisellä työnohjauksella ja tukemalla koulutukseen hakeutumista.

Resurssit ja talous

Koulukotien maksullisen toiminnan tuotoilla katetaan 99 prosenttia sen kustannuksista. Koulukotien arvioidaan tuottavan maksullisina palveluina muun muassa seuraavat palvelut asiakkailleen:

Eräitä koulukotien maksullisen toiminnan asiakassuoritteita

	2005 toteutuma	2006 arvio	2007 arvio
Hoitovuorokausi	52 325	51 990	52 090
Kriisihoitovuorokausi	10 949	10 953	11 683
Koulupaikka	28 563	28 501	28 541
Jälkihoitopäiviä	4 155	6 335	6 225

Valtion koulukotien rahoitusrakenne

	2005 toteutuma		2006 arvio		2007 arvio	
	1 000 €	htv	1 000 €	htv	1 000 €	htv
Toimintamenomääräraha	588	4,6	588	6,4	603	6,5
Liiketaloudelliset suoritteet[1)]	16 531	296	16 549	298	17 271	303
Ulkopuolinen rahoitus yhteensä	-	0,4	-	-	-	-
Yhteensä	17 119	301	17 137	304,4	17 874	309,5

[1)] Liiketaloudelliset suoritteet sisältävät opetushallituksen rahoitusosuuden.

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (liiketaloudelliset suoritteet, 1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	16 352	16 370	17 092
— muut tuotot	179	179	179
Tuotot yhteensä	16 531	16 549	17 271
— tästä toimintamenomomentille nettouttamattomat tuotot	2 118	2 000	2 000
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	16 624	16 670	17 392
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-93	-121	-121
Kustannusvastaavuus, %	99	99	99
Hintatuki	-	300	300
Kustannusvastaavuus hintatuen jälkeen	-	102	101
Henkilötyövuodet	296	298	303

21. Valtion koulukotien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 603 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös koulukotien sisällölliseen kehittämiseen, toiminnan tukemiseen ja kysynnän vuosittaisen vaihtelun tasaamiseen sekä koulukotitoimintaan erikoistuvaan nuorisopsykiatriaan. Määrärahasta saa käyttää koulukotien maksullisen toiminnan hintojen alentamiseen enintään 300 000 euroa. Lisäksi määrärahaa saa käyttää alueelliseen lastensuojelutyöhön, perhetoiminnasta aiheutuvien palkkioiden ja muiden menojen maksamiseen, koulukotien maatila- ja metsätaloudesta aiheutuvien menojen maksamiseen sekä kansainväliseen ja lähialueyhteistyöhön. Lisäksi määrärahaa saa käyttää maatalousavustuksia vastaavien menojen maksamiseen sekä koulukotien yleishallinnosta ja ohjauksesta Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskukselle aiheutuviin kustannuksiin.

S e l v i t y s o s a : Valtion koulukotien menot katetaan pääasiassa kuntien maksamilla korvauksilla. Koulukodeissa annettavan perusopetuksen ja muun opetustoimen piiriin kuuluvan toiminnan rahoitukseen sovelletaan opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (635/1998) säädöksiä. Rahoitusjärjestelmä perustuu laskennallisiin yksikköhintoihin, jotka opetusministeriö määrää ja valtioneuvosto vahvistaa ennalta seuraavaa vuotta varten.

Kunnilta perittävät korvaukset hinnoitellaan valtion maksuperustelain (150/1992) nojalla sosiaali- ja terveysministeriön määräämin liiketaloudellisin perustein. Koulukotien maksulliseen toimintaan annettava hintatuki on välttämätöntä koulukodeista riippumattomien äkillisten kysynnän vaihteluiden tasaamiseksi.

Nettomäärärahan mitoituksessa on myös otettu huomioon ulkopuolisena rahoituksena saatavat maatalousavustukset.

Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 15 000 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	15 316	14 938	14 953
Bruttotulot	14 732	14 350	14 350
Nettomenot	584	588	603
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	580		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	583		

2007 talousarvio	603 000
2006 lisätalousarvio	27 000
2006 talousarvio	588 000
2005 tilinpäätös	588 000

13. Työsuojelun piirihallinto

S e l v i t y s o s a :

Perustehtävä

Työsuojelun piirihallinto koostuu työsuojelupiireistä, jotka valvovat työsuojelua koskevien säädösten noudattamista ja edistävät turvallisuutta ja terveyttä työssä sekä työpaikan omaa työsuojelutoimintaa yhteistyössä työelämän osapuolten ja asiantuntijoiden kanssa. Työsuojelupiirit ehkäisevät ja vähentävät työolojen aiheuttamia terveydellisiä haittoja vaikuttamalla välillisesti työolosuhteisiin.

Viranomaisaloitteinen valvonta kohdistetaan strategian mukaisesti työntekijöiden terveyden ja työkyvyn kannalta tärkeimmille toimialoille ja työpaikoille. Työsuojelun piirihallinto tekee asiakkaiden pyynnöstä työsuojelutarkastuksia, antaa ohjeita ja neuvoja työolosuhde- ja työsuhdeasioissa sekä tutkii vakavat ammattitaudit ja työtapaturmat. Työsuojelun piirihallinto jatkaa toimintansa tehostamista keskittämällä entistä suuremman osan resursseistaan painoalueilla tapahtuvaan valvontaan.

Toimintaympäristön muutokset

Työolojen pitkän aikavälin muutostrendi on ollut myönteinen, mikä näkyy ammattitautien ja työtapaturmien taajuuden vähentymisenä.

Palkansaajien koulutus- ja kehittymismahdollisuudet työssä ovat jatkuvasti kasvaneet ja vaikutusmahdollisuudet työhön ovat parantuneet. Toisaalta työelämään liittyvät erilaiset epävarmuustekijät ja vaatimukset ovat lisääntyneet.

Työkykyä ylläpitävä toiminta on kehittynyt myönteisesti erityisesti julkisella sektorilla ja toiminta on kohdistunut työntekijöiden ammattitaidon ja työturvallisuuden kehittämiseen. Tuki- ja liikuntaelinsairaudet ovat edelleen merkittävä sairauspoissaolojen ja työkyvyttömyyseläkkeiden aiheuttaja.

Keskeiset työelämää koskevat lait on uusittu ja muutosten perusteella on hallinnon toimintatapaa sekä osaamista parannettu. Työpaikan turvallisuuden hallintaa tukevia valvontamenetelmiä on otettu käyttöön. Työtapaturmien ja ammattitautien edelleen vähentyessä sekä fyysisen työympäristön parantuessa on hallinnon osaamista lisätty erityisesti työhön liittyvän henkisen hyvinvoinnin alueella.

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä laajentaa työsuojelupiirien tehtäviä huomattavasti, koska piirit valvovat ehdotettua lakia ja vastaavat myös selvitysvelvollisuuden laiminlyöntitapauksissa seuraamusjärjestelmän toteutumisesta määräämillään päätöksillä.

Eräiden työoloja kuvaavien tunnuslukujen kehitys

	1996	2002	2003	2004[1)]
Korvatut työtapaturmat ja ammattitaudit, 1 000 kpl	110	121	118	117
Korvatut työpaikkatapaturmat milj. työtuntia kohden, kaikki toimialat	30	30	29	28
— rakentaminen	73	81	74	73
— teollisuus	47	41	41	39
— kuljetus, varastointi ja tietoliikenne	38	40	39	41

Työpaikalla ja työliikenteessä sattuneet kuolemat	47	35	41	40
Työmatkakuolemat kodin ja työpaikan välisessä liikenteessä	24	28	22	20
Korvatut ammattitaudit	6 444	4 852	4 816	4 826

Lähde: Tapaturmavakuutuslaitosten liitto: Työtapaturma- ja ammattitautitilasto.

[1)] Arvio

Strategiset linjaukset

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan vuoteen 2010 suuntaavien strategioiden mukaisesti työsuojelupiirit vaikuttavat työoloihin tavoitteena työntekijöiden terveyden, turvallisuuden ja työkyvyn ylläpito sekä työtapaturmien, ammattitautien ja muiden työperäisten terveyden menetysten ehkäisy. Toiminta tukee työelämän vetovoimaisuuden lisäämistä ja väestön terveyden ja toimintakyvyn edistämistä.

Keskeiset tulostavoitteet

Sosiaali- ja terveysministeriö on alustavasti asettanut työsuojelun piirihallinnolle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2007. Piirikohtaiset tulostavoitteet määritellään ministeriön ja työsuojelun piirihallinnon välisissä tulossopimuksissa.

Vaikuttavuus

Viranomaisaloitteinen toiminta: Työsuojelun piirihallinto kohdistaa pääosan toiminnasta kolmelle painoalueelle: henkinen hyvinvointi työssä, tuki- ja liikuntaelinsairauksien ehkäisy sekä työtapaturmien torjunta.

Henkisen hyvinvoinnin lisäämiseksi huolehditaan, että valvonnan kohteena olevilla työpaikoilla on asiakasväkivallan uhan tunnistamiseksi ja hallitsemiseksi toimivat järjestelmät. Varmistetaan, että riskitoimialojen työpaikoilla on toimintajärjestelmät haitallisen häirinnän ja epäasiallisen kohtelun sekä työn aiheuttamien henkisten kuormitustekijöiden hallitsemiseksi. Työaikavalvonnan kohteina olevilla työpaikoilla varmistetaan, että niillä on lainsäädännön vaatimukset täyttävä työaikakirjanpito.

Ulkomaalaisen työvoiman työnteko-oikeuden ja työsuhteen ehtojen valvontaa toteutetaan kohteeksi valituilla toimialoilla. Valvontaa tuetaan tehokkaan tiedotuksen ja sidosryhmäyhteistyön avulla.

Työperäisten tuki- ja liikuntaelinsairauksien ehkäisemiseksi valvontaa kohdistetaan työpaikoille, joissa näyttöpäätetyö, käsin suoritettavat nostot sekä toistotyö on yleistä. Varmistetaan, että näitä riskejä sisältävillä työpaikoilla on toimivat hallintajärjestelmät ja työoloja seurataan.

Työtapaturmien torjumiseksi varmistetaan, että turvallisuuden hallintamenetelmiä ja työolojen seurantamenetelmiä käytetään erityisesti tapaturmavaarallisilla toimialoilla sekä usean työnantajan yhteisillä työpaikoilla.

Asiakasaloitteinen toiminta: Tavoitteena on, että asiakaskysyntään vastataan sovittuja määräaikoja noudattaen. Asiakasaloitteisen toiminnan sisältö ja laatu pyritään yhtenäistämään työsuojelupiireissä. Sähköistä asiointia ja asiakasaloitteista toimintaa sekä valvontaa tukevaa viestintää kehitetään.

Prosessit ja rakenteet

Työsuojelupiirit toimivat kiinteässä yhteistyössä työpaikkojen, työmarkkinajärjestöjen sekä muiden sidosryhmien kanssa. Työterveyslaitosten asiantuntemusta käytetään joustavasti työsuojelupiirien valvontatoiminnan tukena.

Työsuojelupiirien toiminnan suunnittelun ja kohdentamisen menetelmiä kehitetään ja niiden toimivuutta seurataan. Toiminnan laatua parannetaan, valvontamenetelmiä kehitetään ja toiminnan eri osa-alueiden arviointia jatketaan.

Voimavarojen käytön tehostamiseksi suppeahkoa erityisasiantuntemusta vaativien työpaikkojen ja toimialojen valvontaa tai sen koordinointia keskitetään yhden tai muutaman työsuojelupiirin tehtäväksi.

Uudistuminen ja työkyky

Henkilöstön kehittämissuunnitelmien perusteella virkarakennetta monipuolistetaan ja koulutustasoa nostetaan vahvistamalla asiantuntemusta ja osaamista erityisesti keskeisillä painoalueilla. Työn vaativuuteen ja työssä suoriutumiseen perustuvan palkkausjärjestelmän sisäänajoa jatketaan. Henkilöstön keski-ikä on valtionhallinnon muita yksiköitä korkeampi, minkä takia erityisesti huolehditaan työkyvyn ylläpitämisestä ja työtyytyväisyyttä seurataan joka toinen vuosi tehtävällä selvityksellä.

Resurssit ja talous

Työsuojelun piirihallinnon voimavarojen käyttö

Voimavarojen suuntaamista ja käyttöä toiminnan painoalueilla seurataan. Toimintojen tuottavuuden parantamiseksi toimintatapoja tehostetaan. Voimavarojen käytölle asetetaan seuraavat tavoitteet:

Työsuojelun piirihallinnon kokonaiskustannukset ja henkilötyövuodet

	2005 tilinpäätös			2006 arvio			2007 arvio		
Tulosalue	1 000 €	%-osuus	htv	1 000 €	%-osuus	htv	1 000 €	%-osuus	htv
Viranomaisaloitteinen toiminta	13 840	58	257	14 343	59	267	15 307	60	276
Asiakasaloitteinen toiminta	5 250	22	97	5 105	21	95	5 103	20	92
Hallinto- ja tukitoiminnot	4 773	20	88	4 862	20	90	5 103	20	92
Yhteensä	23 863	100	442	24 310	100	452	25 513	100	460

Maksullinen toiminta

Maksullisen toiminnan tavoitteena on, että julkisoikeudellisten suoritteiden maksut vastaavat kokonaiskustannuksia ja suoritteet ovat tarkoituksenmukaista laatutasoa. Liiketaloudellisen suoritetuotannon tavoitteena on kokonaiskannattavuus, jossa otetaan huomioon valtakunnalliselle työsuhdeasiain palvelupuhelimelle talousarviossa myönnetty hintatuki.

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot, suoritteiden myyntituotot	169 470	162 300	175 000
Maksullisen toiminnan kustannukset	284 087	313 540	317 718
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-114 617	-151 240	-142 718
Kustannusvastaavuus, %	59,7	51,8	55,1
Hintatuki	69 000	90 000	93 000
Kustannusvastaavuus hintatuen jälkeen	-45 617	-61 240	-49 718

Työsuhdeasiain palvelupuhelimen toiminnasta vuonna 2007 kertyvien tulojen arvioidaan olevan 38 000 euroa ja erillismenojen 131 000 euroa, minkä johdosta hintatuen tarve on 93 000 euroa.

21. Työsuojelupiirien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 25 513 000 euroa.

Määrärahasta saa käyttää maksullisen palvelupuhelintoiminnan hintojen tukemiseen enintään 93 000 euroa. Määrärahaa saa käyttää myös ulkomailla olevien suomalaisten alusten tarkastustoiminnan ja työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain (44/2006) 15 ja 20 §:n mukaisista toimenpiteistä aiheutuvien menojen maksamiseen.

S e l v i t y s o s a : Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon nettobudjetoitavina maksullisen toiminnan tuloina 175 000 euroa sekä maksullisen palvelupuhelintoiminnan hintatuen lisäyksenä 3 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 348 000 euroa uuteen palkkausjärjestelmään siirtymisen johdosta ja 61 700 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena sekä 700 000 euroa tilaajavastuulain uusista valvontatehtävistä johtuvina henkilöstön palkkaus- ja muina menoina.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	22 946	24 472	25 688
Bruttotulot	153	162	175
Nettomenot	22 793	24 310	25 513
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	3 557		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	4 627		

2007 talousarvio	25 513 000
2006 talousarvio	24 310 000
2005 tilinpäätös	23 863 000

14. Valtion mielisairaalat

S e l v i t y s o s a :

Laitosten perustehtävä

Valtion mielisairaaloiden tehtävänä on tuottaa valtakunnallisia oikeuspsykiatrian erikoisalan hoito- ja tutkimuspalveluja. Valtion mielisairaaloissa suoritetaan mielentilatutkimuksia, hoidetaan mielentilansa vuoksi rangaistukseen tuomitsematta jätettyjä henkilöitä ja muita mielenterveyden häiriöitä potevia, joiden hoitaminen on erityisen vaarallista tai vaikeaa. Niuvanniemen sairaalan alaikäisten potilaiden hoitoyksikössä hoidetaan vaarallisia ja vaikeahoitoisia alle 18-vuotiaita potilaita sekä suoritetaan alaikäisten mielentilatutkimuksia ja hoidetaan alaikäisiä mielentilan vuoksi rangaistukseen tuomitsematta jätettyjä. Valtion mielisairaalat huolehtivat oikeuspsykiatrian perus-, jatko- ja täydennyskoulutuksesta sekä terveystieteellisestä tutkimuksesta. Niuvanniemen sairaala toimii Kuopion yliopiston oikeuspsykiatrian klinikkana, jonka tehtävänä on vastata alan yliopistollisesta koulutuksesta ja tutkimuksesta.

Toimintaympäristön muutokset

Oikeuspsykiatrisen hoidon kysyntä ja ns. vaarallisten ja vaikeahoitoisten potilaiden hoidon kysyntä on viime vuosina jatkuvasti lisääntynyt. Erityisesti kysyntää on ollut aikaisempaa vaikea-

hoitoisempien potilaiden hoitopaikoista. Väkivalta ja huumausaineiden käyttö ovat lisääntyneet viime vuosina myös mielisairaiden keskuudessa. Sekä hoitoon määrätyt että mielentilatutkimuksessa olevat potilaat ovat yhä useammin huumeiden käyttäjiä. Sairaaloiden potilasvaihto on vilkastunut, mikä merkitsee sitä, että sairaaloissa hoidetaan entistä suuremmalla paikkaosuudella akuutteja potilaita. Erityisesti nämä seikat aiheuttavat tarvetta järjestää osastoille suljetumpia ja valvotumpia olosuhteita.

Valtiotyönantajan siirtyminen uuteen palkkausjärjestelmään asettaa haasteita mielisairaaloiden toiminnalle työnantajana.

Strategiset linjaukset

Valtion mielisairaalat ovat kilpailukykyisiä omaan erityisosaamiseensa keskittyviä hoito- ja tutkimusyksiköitä. Sairaaloiden tutkimustoiminta on kansainvälisesti arvioiden huipputasoa. Sairaalat osallistuvat aktiivisesti oikeuspsykiatrian kehittämiseen. Sairaalat toimivat laadukkaasti ja tuloksellisesti ja huolehtivat henkilöstön työhyvinvoinnista.

Keskeiset tulostavoitteet vuodelle 2007

Valtion mielisairaaloille on alustavasti asetettu seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2007. Tulostavoitteet täsmennetään Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen ja laitosten välisissä tulossopimuksissa vuodelle 2007.

Vaikuttavuus

Sairaaloiden toiminnassa painottuu oikeuspsykiatrinen erityisosaaminen ja hoitotoimintaa tukevan tieteellisen tutkimustyön merkitys kasvaa. Hoidon laatuun ja hoidon tulosten seurantaan kiinnitetään edelleen huomiota terapeuttisia valmiuksia lisäämällä. Lisäksi parannetaan toiminnan mittausmenetelmiä ja seurantajärjestelmiä. Toiminnan vaikuttavuutta tehostetaan täydennyskouluttamalla henkilöstöä. Tavoitteena on lisätä sisäisen erityistason täsmäkoulutusta, jossa hyödynnetään myös sairaaloiden omaa tutkimus- ja kehittämistyötä.

Prosessit ja rakenteet

Valtion mielisairaalat toimivat tehokkaasti ja taloudellisesti huolehtien samalla toimintansa laadun kehittämisestä.

Mielisairaaloiden arvioidaan tuottavan asiakkailleen mm. seuraavat suoritteet

	2005 toteutuma	2006 arvio	2007 arvio
Hoitopotilaiden hoitovuorokausi	140 045	144 182	143 928
Mielentilatutkimushoitovuorokausi	5 270	4 880	4 965
Mielentilatutkimus	92	95	95
Alaikäisten hoitoyksikön hoitopäiviä	4 061	3 911	3 905
Alaikäisten hoitoyksikön mielentilatutkimusvuorokausi	271	106	106
Alaikäisten hoitoyksikön mielentilatutkimus	-	2	2

Henkilöstön uudistuminen ja työkyky

Henkilöstön uudistumista ja työkykyä tuetaan kehittämällä muun muassa erityistason psykiatrisen sairaanhoidon vaatimuksiin entistä paremmin sopivaa hoitotyötä sekä tehostamalla työnohjausjärjestelmää ja työhyvinvointiohjelmia tavoitteena vähentää sairauspäiviä ja parantaa työterveysindeksiä. Henkilöstön täydennyskoulutusta tuetaan.

Resurssit ja talous

Tuottavuus

Toiminnan tuottavuutta parannetaan kehittämällä muun muassa erityistason psykiatrisen sairaanhoidon vaatimuksiin entistä paremmin sopivaa hoitotyötä sekä tehostamalla työnohjausjärjestelmää ja työhyvinvointiohjelmia tavoitteena vähentää sairauspäiviä ja parantaa työterveysin-

deksiä. Valtion mielisairaaloiden tuottavuuden (laskutettujen hoito- ja mielentilatutkimuspäivien määrä/henkilötyövuodet) arvioidaan kehittyvän seuraavasti:

	2005 toteutuma	2006 arvio	2007 arvio
Niuvanniemen aikuisosastot	162,85	184,60	183,78
Niuvanniemen nuoriso-osasto	74,37	72,34	68,43
Vanhan Vaasan aikuisosastot	210,18	214,63	212,50

Taloudellisuus

Valtion mielisairaaloiden taloudellisuuden (kokonaiskustannukset/laskutetut hoito- ja mielentilatutkimuspäivät) arvioidaan kehittyvän seuraavasti:

	2005 toteutuma	2006 arvio	2007 arvio
Niuvanniemen aikuisosastot	274,62	284,48	293,98
Niuvanniemen nuoriso-osasto	714,34	730,51	763,79
Vanhan Vaasan aikuisosastot	253,10	265,07	283,98

Valtion mielisairaaloiden rahoitusrakenne

	2005 toteutuma		2006 arvio		2007 arvio	
	1 000 €	htv	1 000 €	htv	1 000 €	htv
Toimintamenomääräraha	607	3	607	3	718	3
Liiketaloudelliset suoritteet	40 888	826	44 605	825	46 431	833
Ulkopuolinen rahoitus yhteensä	270	3	199	2	222	3
— muut valtion virastot	270	3	199	2	222	3
Yhteensä	41 765	832	45 411	830	47 371	839

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (liiketaloudelliset suoritteet, 1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	40 888	44 605	46 431
— muut tuotot	962	199	222
Tuotot yhteensä	41 850	44 804	46 653
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	41 773	44 385	46 344
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	77	419	309
Kustannusvastaavuus, %	100	101	101
Henkilötyövuodet	829	828	833

21. Valtion mielisairaaloiden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 718 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää tieteellisestä tutkimustyöstä ja yliopisto-opetuksesta aiheutuneiden menojen sekä muiden toimintamenojen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää myös vaarallisten ja vaikeahoitoisten lasten ja nuorten psykiatrisen hoitoyksikön palvelujen kysynnän vaihtelusta aiheutuvien menojen maksamiseen. Lisäksi määrärahaa saa käyttää maatalousavustuksia vastaavien menojen maksamiseen sekä sairaaloiden yleishallinnosta ja ohjauksesta Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskukselle aiheutuviin kustannuksiin.

Selvitysosa: Valtion mielisairaaloiden menot katetaan pääasiassa kuntien maksamilla korvauksilla. Kunnilta perittävät korvaukset hinnoitellaan valtion maksuperustelain (150/1992) nojalla sosiaali- ja terveysministeriön määräämien liiketaloudellisten perusteiden mukaisesti. Asiakasmaksut peritään sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (743/1992) annetun lain mukaisesti.

Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 111 000 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	42 536	45 411	47 371
Bruttotulot	41 837	44 804	46 653
Nettomenot	698	607	718
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	607		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	516		

2007 talousarvio	718 000
2006 talousarvio	607 000
2005 tilinpäätös	607 000

15. Perhekustannusten tasaus

Selvitysosa: Luvun menot aiheutuvat lähinnä äitiysavustuksesta ja lapsilisistä. Näiden perhepoliittisten tukimuotojen tarkoituksena on tasata lasten syntymästä ja elatuksesta, ottolapseksi ottamisesta sekä kansainvälisistä adoptioista aiheutuvia kustannuksia lapsiperheiden ja muiden kotitalouksien välillä. Kyseiset verovapaat etuudet suoritetaan lapsiperheille lapsikohtaisina perheen tuloista tai varallisuudesta riippumatta. Etuudet maksetaan kokonaisuudessaan valtion varoista.

Äitiysavustus voidaan suorittaa joko rahana tai äitiyspakkauksena ja se maksetaan korotettuna perheelle, johon syntyy tai otetaan ottolapseksi samanaikaisesti useampi lapsi. Äitiysavustuksen suuruudesta päättää valtioneuvosto. Avustuksen määrää on viimeksi tarkistettu 1.3.2001 lukien.

Lapsilisiä maksetaan alle 17-vuotiaista lapsista. Lapsilisän suuruudesta säädetään lapsilisälaissa. Lapsilisät on porrastettu siten, että niiden määrä lasta kohti suurenee perheen lapsiluvun kas-

vaessa. Yksinhuoltajalle lapsilisä maksetaan korotettuna. Lapsilisiä on viimeksi tarkistettu 1.1.2004 lukien.

Toiminnan laajuus 2004—2007

	2004 toteutunut	2005 toteutunut	2006 arvio	2007 arvio
Äitiysavustus				
Äitiysavustusten (lasten) lukumäärä	57 447	57 841	56 900	58 200
Äitiysavustuksen määrä euroa	140	140	140	140
Kansainvälinen lapseksiottaminen				
Adoptiokorvausten (lasten) lukumäärä	301	289	320	320
Korvauksen määrä lapsen lähtömaasta riippuen euroa				
— Virosta	1 900	1 900	1 900	1 900
— Kiinasta ja Kolumbiasta	4 500	4 500	4 500	4 500
— Muista maista	3 000	3 000	3 000	3 000
Lapsilisät				
Lapsia keskimäärin	1 035 167	1 030 892	1 026 500	1 021 100
Yksinhuoltajien lapsia keskimäärin	156 698	156 866	157 500	157 000
Lapsilisää saavia perheitä keskimäärin	567 384	564 346	562 800	560 100
Lapsilisien määrät euroa/kk				
1. lapsi	100,00	100,00	100,00	100,00
2. lapsi	110,50	110,50	110,50	110,50
3. lapsi	131,00	131,00	131,00	131,00
4. lapsi	151,50	151,50	151,50	151,50
5. jne. lapsi	172,00	172,00	172,00	172,00
Yksinhuoltajille maksettava korotus euroa/kk	36,60	36,60	36,60	36,60
Valtion korvattava lasten kotihoidon tuki				
Ulkomailla tukea saavia perheitä keskimäärin kuukausittain	113	147	130	170

51. Äitiysavustus ja valtion tuki kansainväliseen lapseksiottamiseen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 11 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää äitiysavustuslain (477/1993) mukaisten äitiysavustusten suorittamiseen, äitiyspakkauksiin liittyvien arvonlisäverojen ja yleiskulujen maksamiseen sekä tuen maksamiseen kansainvälisestä lapseksiottamisesta aiheutuviin kustannuksiin.

Selvitysosa: Äitiysavustuksen määrä on 140 euroa vuonna 2007. Äitiysavustus maksetaan korotettuna perheelle, johon syntyy tai otetaan ottolapseksi samanaikaisesti useampi lapsi.

Äitiysavustus suoritetaan vuonna 2007 arviolta 58 200 lapsesta. Äitiysavustuksen ottaa noin 70 % siihen oikeutetuista äideistä äitiyspakkauksena ja osin rahana muiden nostaessa avustuksen rahana.

Kansainvälisestä lapseksiottamisesta aiheutuvista kustannuksista osa korvataan ottovanhemmalle tai lapseksiottajalle valtion varoista. Tuen suuruus on 1 900, 3 000 tai 4 500 euroa lapsen lähtömaan mukaan. Jos samalla kertaa nimetään tai sijoitetaan useampia lapsia samaan perheeseen, toisesta tai sitä useammasta lapsesta maksetaan kustakin 30 % edellä mainituista tuista. Vuonna 2007 tuen saajia arvioidaan olevan 320.

Määrärahasta arvioidaan käytettävän 10 100 000 euroa äitiysavustusten ja 1 200 000 euroa kansainvälisestä lapseksiottamisesta aiheutuvien kustannusten maksamiseen.

2007 talousarvio	11 300 000
2006 talousarvio	11 200 000
2005 tilinpäätös	11 250 000

52. Lapsilisät (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 1 403 600 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää lapsilisälain (796/1992) mukaisten lapsilisien maksamiseen.

Selvitysosa: Momentilta arvioidaan maksettavan lapsilisiä vuonna 2007 keskimäärin 1 021 100 alle 17-vuotiaasta lapsesta. Yksinhuoltajien lapsia näistä on noin 157 000. Yksinhuoltajalle lapsilisä maksetaan korotettuna.

Lapsilisien määrät vuonna 2007

	lasten arvioitu lkm	lapsilisä euroa/kk
1. lapsi	560 100	100,00
2. lapsi	313 500	110,50
3. lapsi	100 500	131,00
4. lapsi	25 700	151,50
5. jne. lapsi	17 100	172,00

2007 talousarvio	1 403 600 000
2006 talousarvio	1 410 400 000
2005 tilinpäätös	1 416 800 000

53. Eräät valtion korvattavat perhe-etuudet (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 1 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain (1128/1996) 9 §:n sekä elatusturvalain (671/1998) 4 a §:n mukaisten valtion korvausten maksamiseen.

Selvitysosa: Lasten kotihoidon tukea arvioidaan maksettavan ulkomaille vuonna 2007 kuukausittain keskimäärin 170 perheelle. Elatustuen osalta kyse on yksittäisistä tapauksista.

Tavoitteena on estää työntekijän ja hänen perheensä jääminen sosiaaliturvan ulkopuolelle liikkumisvapauden käyttämisen seurauksena.

2007 talousarvio	1 000 000
2006 talousarvio	1 000 000
2005 tilinpäätös	762 914

16. Yleinen perhe-eläke

60. Yleinen perhe-eläke (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 38 200 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää perhe-eläkelain (38/1969) sekä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) mukaisten eläkkeiden maksamiseen.

Selvitysosa: Yleisen perhe-eläkkeen tavoitteena on turvata omaisten vähimmäistoimeentulo perhehuoltajan kuoltua. Perhe-eläkettä maksetaan leskelle ja alaikäiselle lapselle.

Toiminnan laajuus 2004—2007

	2004 toteutunut	2005 toteutunut	2006 arvio	2007 arvio
Lapseneläkkeen saajia	24 500	24 100	24 100	23 600
Leskeneläkkeen saajia	9 300	8 900	8 750	8 650
Keskimääräinen leskeneläke (€/kk)	161	164	164	166

2007 talousarvio	38 200 000
2006 talousarvio	38 000 000
2005 tilinpäätös	38 354 103

17. Työttömyysturva

Selvitysosa: Työttömäksi jääneen toimeentulon turvaavat työttömyysturvalain perusteella maksettava työttömyyspäiväraha sekä työmarkkinatuki (mom. 34.06.52). Työttömyyspäivärahaa maksetaan joko peruspäivärahana tai ansiopäivärahana. Päivärahan edellytyksenä on työssäoloehdon täyttäminen. Myös Suomesta toiseen EU- tai ETA-maahan työnhakijaksi lähtevä työtön voi saada työttömyyspäivärahaa kolmen kuukauden ajan. Työmarkkinatuki turvaa niiden Suomessa asuvien työttömien toimeentulon, jotka eivät työssäoloehdon puuttumisen vuoksi ole oikeutettuja päivärahaan tai joiden oikeus päivärahaan on päättynyt.

Pitkään työelämässä olleille työttömille maksetaan omaehtoisen, ammatillisen opiskelun ajalta koulutuspäivärahaa sekä työelämässä oleville aikuiskoulutustukea. Työvuorottelukorvausta maksetaan työntekijälle, joka siirtyy vuorotteluvapaalle työnantajan palkatessa työttömän henkilön vastaavaksi ajaksi.

Työttömyysturvan tavoitteena on kohtuullisen taloudellisen toimeentulon takaaminen kaikille työttömille. Kohtuullinen toimeentulo määritellään vähimmäistoimeentulona ja suhteessa aikaisempiin tuloihin.

Työllisyysasteen kohottaminen ja työttömyyden aiheuttaman syrjäytymisen ehkäiseminen on hallituksen keskeisiä tavoitteita. Työllisyysohjelman tavoitteena on erityisesti alentaa rakenteellista työttömyyttä ja edistää työvoiman tarjontaa. Työmarkkinatuen uudistamisella pyritään katkaisemaan pitkään jatkunutta työttömyyttä. Työttömyysturvajärjestelmää, mukaan lukien aikuiskoulutustukea, pyritään kehittämään erityisesti työllistymistä tukevaan suuntaan.

Irtisanottujen henkilöiden työllistymisen tukemiseksi työnhakijalle maksetaan korotettua työttömyysturvaa. Ansiopäivärahan ja peruspäivärahan työllistymisohjelmalisää maksetaan muun muassa työvoimapoliittisen aikuiskoulutuksen ja työpaikan haun ajalta.

Osana eläkejärjestelmän uudistamista työssä pysymisen, työkyvyn ja työllistymisen edistämiseksi myös työttömyysturvajärjestelmää on uudistettu vuodesta 2003 lukien. Työttömyyseläkkeen lakkauttamisen johdosta 59—65-vuotiaille työttömille on myönnetty oikeus saada lisäpäivärahaa. Lisäpäivärahaa korotetaan pitkän työhistorian omaavien henkilöiden osalta. Uudistus koskee 1.1.1950 jälkeen syntyneitä ja vaikuttaa pääosin vuoden 2009 jälkeen. Lisäksi lisäpäivien rahoitusta uudistettiin siten, että työnantajien rahoitusvastuu säilyy vastaavana kuin työttömyyseläkkeissä.

Toiminnan laajuus 2004—2007

	2004 toteutunut	2005 toteutunut	2006 arvio	2007 arvio
Työttömyysaste (%)	8,8	8,4	7,7	7,4
Ansiopäiväraha				
Korvatut ansiopäivärahapäivät (milj. kpl)	32,5	31,7	30,6	29,3
Keskimääräinen päiväraha (€/pv)	45,2	46,0	47,3	48,1
Peruspäiväraha				
Korvatut peruspäivärahapäivät (milj. kpl)	5,5	5,3	4,9	4,7
Keskimääräinen päiväraha (€/pv)	22,7	22,8	23,1	23,5

Koulutuspäiväraha				
Työttömyyskassojen jäsenille korvatut päivät	306 000	294 000	300 000	330 000
Työttömyyskassaan kuulumattomille korvatut päivät	140 000	144 000	148 000	144 000
Kassan jäsenelle maksettu keskimääräinen päiväraha (€/pv)	50,0	51,2	52,4	54,2
Kassaan kuulumattomalle maksettu keskimääräinen päiväraha (€/pv)	26,1	25,6	25,8	26,2
Aikuiskoulutustuki				
Saajia keskimäärin kuukaudessa	2 600	3 000	3 700	4 200
Keskimäärin maksettu etuus (€/kk)	857	878	905	920
Vuorottelukorvaus				
Kassan jäsenille korvatut päivät	1 606 000	1 580 000	1 800 000	1 800 000
Kassaan kuulumattomille korvatut päivät	16 000	11 000	13 000	13 000
Kassan jäsenelle maksettu keskimääräinen korvaus (€/pv)	39,9	40,9	42,1	42,9
Kassaan kuulumattomalle maksettu keskimääräinen korvaus (€/pv)	16,2	17,0	17,2	17,4

50. Valtionosuus työttömyyskassoille (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 536 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää työttömyysturvalain (1290/2002) mukaisten ansiosidonnaisten etuuksien rahoittamiseen siten kuin työttömyysetuuksien rahoituksesta annetussa laissa (555/1998) ja työttömyyskassalaissa (603/1984) on säädetty valtion osuudesta.

Selvitysosa: Määrärahasta on tarkoitus rahoittaa yrittäjyyden politiikkaohjelmaa.

Ansioon suhteutettu päiväraha rahoitetaan siten, että työttömyyskassojen osuus on 5,5 %, ja valtio vastaa peruspäivärahaa vastaavasta osuudesta. Valtio ei kuitenkaan osallistu lomautusajalta ja ns. lisäpäiviltä maksettavien päivärahojen eikä myöskään lapsikorotusten rahoitukseen.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi työntekijäin eläkemaksun ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun huomioon ottamisesta eräissä päivärahoissa 1.1.2007 lukien siten, että eläkemaksun ja työttömyysvakuutusmaksun vaikutus otetaan huomioon työttömyyspäivärahaan vaikuttavien ansiotulojen määrittelyssä.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen työttömyysturvalain muuttamisesta 1.10.2007 lukien siten, että yrittäjien perheenjäsenten työttömyysturvaoikeutta muutetaan. Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 500 000 euroa.

2007 talousarvio	536 500 000
2006 talousarvio	542 000 000
2005 tilinpäätös	570 998 711

51. Työttömyysturvalain mukainen perusturva (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 52 750 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää työttömyysturvalain mukaisen peruspäivärahan ja siihen liittyvän lapsikorotuksen maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahasta on tarkoitus rahoittaa yrittäjyyden politiikkaohjelmaa.

Työttömyysvakuutusmaksu, joka peritään työttömyyskassoihin kuulumattomilta henkilöiltä tilitetään Kansaneläkelaitokselle. Tämä alentaa määrärahan tarvetta 58 000 000 euroa.

Vuonna 2007 peruspäivärahan määrää tarkistetaan elinkustannusten muutosta vastaavasti. Arvion mukaan täysimääräinen peruspäiväraha nousee 0,39 eurolla 23,89 euroon vuonna 2007. Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 1 800 000 euroa.

Viitaten momentin 33.17.50 selvitysosaan määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 750 000 euroa yrittäjien perheenjäsenten työttömyysturvaoikeuden muuttamisesta.

2007 talousarvio	52 750 000
2006 talousarvio	59 000 000
2005 tilinpäätös	74 000 000

53. Valtionosuus koulutuspäivärahasta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 12 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää työttömyysturvalain mukaisen koulutuspäivärahana maksettavan peruspäivärahan, työmarkkinatuen ja näihin liittyvien lapsikorotusten maksamiseen. Lisäksi määrärahaa saa käyttää työttömyysturvalain mukaisen koulutuspäivärahana maksettavan ansiopäivärahan rahoitukseen siten kuin työttömyysetuuksien rahoituksesta annetussa laissa ja työttömyyskassalaissa on säädetty valtion osuudesta.

Selvitysosa: Määrärahasta on tarkoitus rahoittaa työllisyysohjelmaa.

Työttömän koulutuspäiväraha rahoitetaan samoin kuten vastaavat työttömyysetuudet. Tällöin valtio kustantaa kokonaan peruspäivärahaa vastaavan osuuden.

Keskimäärin koulutuspäivärahan saajia arvioidaan vuonna 2007 olevan 1 920, joista ansioturvan piirissä 1 360 ja peruspäivärahan piirissä 560 henkilöä.

2007 talousarvio	12 000 000
2006 talousarvio	11 500 000
2005 tilinpäätös	10 330 140

54. Valtionosuus aikuiskoulutustuesta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 26 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää aikuiskoulutustuesta annetun lain (1276/2000) mukaisen valtionosuuden maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahasta on tarkoitus rahoittaa työllisyysohjelmaa.

Valtio rahoittaa aikuiskoulutustuen perusosan ja työttömyysvakuutusrahasto ansio-osan.

Aikuiskoulutustukea on maksettu 1.8.2001 lukien ja sitä arvioidaan maksettavan vuonna 2007 keskimäärin 4 200 saajalle.

2007 talousarvio	26 000 000
2006 talousarvio	22 000 000
2005 tilinpäätös	16 700 000

55. Valtionosuus vuorottelukorvauksesta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 33 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää vuorotteluvapaalain (1305/2002) mukaisen valtion osuuden maksamiseen. Lisäksi määrärahaa saa käyttää myös vuorotteluvapaakokeilusta annetun lain (1663/1995) mukaisten vuosien 1995—2002 valtion tuen maksatuksen oikaisuun.

Selvitysosa: Vuorottelukorvausmenot rahoitetaan samoin kuin vastaavat työttömyysetuudet. Valtionosuus kassan jäsenille maksettavista korvauksista vastaa peruspäivärahan osuutta täydestä ansiopäivärahasta. Kassaan kuulumattomien henkilöiden vuorottelukorvaukset valtio rahoittaa kokonaan.

2007 talousarvio	33 000 000
2006 talousarvio	33 000 000
2005 tilinpäätös	28 800 000

18. Sairausvakuutus

Selvitysosa: Sairausvakuutus täydentää julkista terveydenhuoltoa korvaamalla väestölle osan avohoidon lääke- ja matkakustannuksista sekä turvaamalla väestölle mahdollisuuden hankkia terveyspalveluja yksityiseltä sektorilta kohtuullisin kustannuksin. Lisäksi turvataan riittävä toimeentulo tasaamalla lyhytaikaisesta sairaudesta sekä vanhempainvapaasta aiheutuvaa työtulojen menetystä.

Sairausvakuutuksen rahoitus on jaettu sairaanhoitovakuutukseen ja työtulovakuutukseen. Sairaanhoitovakuutuksesta korvataan osa avohoidon lääkemenoista, matkakuluista, ylioppilaiden työterveyshuollon kustannuksista sekä Kansaneläkelaitoksen järjestämän kuntoutuksen kustannuksia. Sairaanhoitovakuutuksesta korvataan myös osa yksityisen terveydenhuollon lääkärin- ja hammaslääkäripalkkioista sekä lääkärin määräämistä tutkimuksista ja hoidoista.

Sairausvakuutuksen työtulovakuutuksesta maksetaan sairauspäivärahaa, kuntoutusrahaa, erityishoitorahaa sekä äitiys-, isyys-, vanhempain- ja erityisäitiysrahaa. Lisäksi työtulovakuutuksesta korvataan osa työnantajien ja yrittäjien järjestämän työterveyshuollon kustannuksista sekä vanhempainloma-ajalta kertyvistä vuosilomakustannuksista.

Toiminnan laajuus 2004—2007

	2004 toteutunut	2005 toteutunut	2006 arvio	2007 arvio
Päivärahat				
Sairauspäivärahan saajat	335 500	345 300	339 000	349 600
Vanhempainpäivärahan saajat	145 350	146 620	143 400	149 000
Keskimääräinen sairauspäiväraha (€/pv)	43,3	44,1	47,1	48,4
Keskimääräinen vanhempainpäiväraha (€/pv)	39,2	40,9	42,7	48,4[1)]
Sairaus- ja vanhempainpäivärahan vähimmäistaso (€/pv)	11,45	15,20	15,20	15,20
Lääkkeet				
Lääkkeiden omavastuukerrat (1 000 kpl)	20 600	20 600	22 100	22 700
Sairausvakuutuksen korvaama osuus peruskorvatuista lääkkeistä (%)	42,0	42,0	42,0	42,0
Lääkkeiden lisäkorvausraja (€)	604,72	606,95	616,72	625,00
Lääkkeiden lisäkorvausta saaneet henkilöt	158 400	168 000	182 000	196 000
Sairaanhoitokorvaukset				
Vuonna 2005 sairausvakuutus korvasi kustannuksista lääkärinpalkkioiden osalta 29 %, hammaslääkärinpalkkioista 35 %, tutkimuksen ja hoidon osalta 32 % sekä matkojen osalta 88 %.				

[1)] Äitiyspäivärahan ja isän vanhempainrahan korotuksia 1.1.2007 alkaen ei ole huomioitu.

60. Valtion osuus sairausvakuutuslaista johtuvista menoista (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 1 162 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää sairausvakuutuslain (1224/2004) sekä Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain (566/2005) mukaisten valtion osuuksien maksamiseen. Määrärahaa saa myös käyttää maatalousyrittäjien työterveyshuollon eräiden kustannusten korvaamisesta valtion varoista annetun lain (859/1984) mukaisen valtion osuuden maksamiseen. Kansaneläkelaitos saa käyttää Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain mukaiseen harkinnanvaraiseen yksilökohtaiseen kuntoutukseen enintään 87 300 000 euroa ja saman lain mukaisen yksilökohtaisen kuntoutuksen kehittämishankkeisiin, kuntoutuslaitosten perusparannuksiin ja käyttöavustuksiin, sairauksien ehkäisemiseen sekä kuntoutusta, sairauksien ehkäisyä ja sairausvakuutusta koskeviin tutkimus- ja kehittämishankkeisiin enintään 12 800 000 euroa.

Määrärahan mitoitus perustuu harkinnanvaraisen kuntoutuksen yksilökohtaisen kuntoutuksen osalta suoriteperusteeseen.

Selvitysosa: Määrärahasta on tarkoitus rahoittaa yrittäjyyden politiikkaohjelmaa.

Sairausvakuutus on jaettu sairaanhoitovakuutukseen ja työtulovakuutukseen. Valtio rahoittaa EU-maihin maksettavat sairaanhoitokorvaukset sekä puolet sairaanhoitomenoista sekä niistä aiheutuvat toimintakulut. Sairaanhoitovakuutus rahoitetaan vakuutettujen ja valtion yhtä suurella osuudella. Työtulovakuutus rahoitetaan työnantajien, palkansaajien, yrittäjien ja valtion osuuksilla. Valtio korvaa työtulovakuutuksen osalta vähimmäismääräiset sairaus- ja vanhempainpäivärahat sekä 0,1 % vanhempainpäivärahamenoista sekä osuuden yrittäjien ja maatalousyrittäjien työterveyshuollon menoista ja vähimmäismääräiset kuntoutusrahat. Lisäksi valtio turvaa sairausvakuutusrahaston maksuvalmiuden.

Kansaneläkelaitoksen harkinnanvarainen kuntoutus jakaantuu yksilökohtaiseen kuntoutukseen, yksilökohtaisen kuntoutuksen kehittämishankkeisiin, kuntoutuslaitosten perusparannuksiin ja käyttöavustuksiin, sairauksien ehkäisemiseen sekä kuntoutusta, sairauksien ehkäisyä ja sairausvakuutusta koskeviin tutkimus- ja kehittämishankkeisiin.

Vuonna 2007 sairaanhoitovakuutuksen rahoittamiseksi sairaanhoitomaksuina kaikilta vakuutetuilta peritään 1,30 % eläke- ja etuustulojen osalta kuitenkin 1,47 %. Työtulovakuutuksen rahoittamiseksi palkansaajilta peritään sairausvakuutuksen päivärahamaksua 0,76 %, yrittäjiltä sairausvakuutuksen päivärahamaksua 1,01 % ja työnantajilta sairausvakuutusmaksua 2,06 %.

Lapin alueen ja saaristokuntien työnantajan sosiaaliturvamaksun alennuskokeilua on jatkettu vuosille 2006—2009 ja laajennettu koskemaan kunta- ja seurakuntatyönantajia. Kainuun hallintokokeilualueen työnantajat (yksityiset, kunta- ja seurakuntatyönantajat) ovat vapautettuja työnantajan sosiaaliturvamaksusta vuosina 2005—2009. Lisäksi sosiaaliturvamaksun alennuskokeilua laajennetaan koskemaan Pielisen Karjalan sekä Ilomantsin ja Rautavaaran kuntien yksityisiä, kunta- ja seurankuntatyönantajia vuosina 2007—2009.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen työntekijäin eläkemaksun ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun huomioon ottamisesta eräissä päivärahoissa 1.1.2007 lukien siten, että maksujen vaikutus otetaan huomioon kuntoutus-, sairaus- ja vanhempainpäivärahaan vaikuttavien ansiotulojen määrittelyssä. Esitys ei vaikuta valtion osuuden mitoitukseen.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laeiksi maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain ja maatalousyrittäjien eläkelain muuttamisesta siten, että maatalousyrittäjien työterveyshuoltoa tehostetaan 1.1.2007. Määrärahan mitoituksessa on lisäyksenä otettu huomioon 300 000 euroa.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen vanhempainpäivärahoja ja työnantajakustannusten korvaamista koskevan lainsäädännön muuttamiseksi 1.1.2007 lukien siten, että vanhempainpäivärahoja korotetaan osittain, työnantajalle maksettavaa vuosilomakorvausta korotetaan sekä ns. isäkuukauden käyttöä joustavoitetaan. Lisäksi pidennetään adoptiovanhempien vanhempainrahakautta. Määrärahan mitoituksessa on lisäyksenä otettu huomioon 800 000 euroa. Lisäksi uudistus rahoitetaan korottamalla palkansaajien ja yrittäjien päivärahamaksua 0,04 %-yksikköä ja työnantajan sairausvakuutusmaksua 0,05 %-yksikköä. Korotus on huomioitu vakuutusmaksuissa.

Viitaten momentin 33.04.21 selvitysosaan Kansaneläkelaitoksen yhteydessä toimineet sosiaalivakuutuslautakunnat lakkautetaan 1.1.2007 lukien ja toiminta siirtyy sosiaaliturvan muutoksenhakulautakuntaan. Määrärahan mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon 300 000 euroa.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetun lain ja työnantajan sosiaaliturvamaksun suorittamisesta urheilemisesta saaduista palkkioista annetun lain muuttamisesta siten, että urheiluseurat maksavat työnantajan sosiaaliturvamaksua 1.1.2007 lukien. Vakuutusmaksujen tuottolisäyksenä on

otettu huomioon 300 000 euroa, joka otetaan huomioon vakuutusmaksuja määrättäessä.

Hallitus lähtee siitä, että erityiskorvattavien lääkkeiden luetteloon tehtävistä muutoksista aiheutuva kustannuslisäys on vuositasolla enintään 8 400 000 euroa.

Kun hallituksen esitykset on otettu huomioon sairausvakuutuksen menot ja valtionosuudet vuonna 2007 ovat arviolta seuraavat (milj. euroa)[1)]

Menot	
Työtulovakuutus	
Sairauspäivärahat	801
Vanhempainpäivärahat	830
Kuntoutusrahat	63
Työterveyshuolto	200
Toimintakulut	47
Yrittäjien lisäpäivät	8
Yhteensä	1 949
Sairaanhoitovakuutus	
Lääkekorvaukset	1 214
Matkat	186
Sairaanhoitokorvaukset EU-maihin	10
Muut sairaanhoitokorvaukset	251
Kuntoutuspalvelut	251
Toimintakulut	167
Valtion osuus v. 2006 alijäämä	1
Yhteensä	2 080
Menot yhteensä	4 029
Tulot	
Työtulovakuutuksen tuotot	
Vakuutettujen maksut	521
Työnantajamaksut	1 338
Valtion rahoitusosuus	90
Yhteensä	1 949
Sairaanhoitovakuutuksen tuotot	
Palkansaajien ja yrittäjien maksut	744
Etuudensaajien maksut	264
Valtion rahoitusosuus	1 072
Yhteensä	2 080
Tulot yhteensä	4 029
Valtion osuudet yhteensä	1 162
Työtulovakuutus	
Vanhempainrahat	1
Vähimmäispäivärahat	85
Osuus yrittäjien ja maatalousyrittäjien työterveyshuollosta	4
Sairaanhoitovakuutus	
Osuus sairaanhoidosta	959
Osuus toimintamenoista	105
Sairaanhoitokorvaukset EU-maihin	7
Edellisen vuoden alijäämä	1

[1)] Luvuissa on otettu huomioon hallituksen esitykset.

2007 talousarvio	1 162 000 000
2006 talousarvio	1 107 900 000
2005 tilinpäätös	950 544 550

19. Eläkevakuutus

Selvitysosa: Eläketurva muodostuu työeläkkeestä sekä sitä täydentävästä kansaneläkkeestä. Työeläkkeen tehtävänä on turvata kohtuullinen toimeentulo ja kansaneläkkeen tehtävänä on turvata vähimmäistoimeentulo vanhuuden, työkyvyttömyyden, työttömyyden ja perheenhuoltajan kuoleman varalta. Eläkkeensaajia oli vuonna 2004 yhteensä 1 356 000[1)], joista vanhuuseläkkeellä 940 000, työttömyyseläkkeellä 50 900, työkyvyttömyyseläkkeellä 269 400, osa-aikaeläkkeellä 32 500, muilla eläkkeillä 32 400 sekä perhe-eläkkeellä 287 500.

Työssä pysymisen, työkyvyn ja työllistymisen edistämiseksi eläkejärjestelmää on uudistettu asteittain vuodesta 2005 lukien. Työttömyyseläkkeestä ja yksilöllisestä varhaiseläkkeestä luovutaan, mutta samalla vanhuuseläkkeen alkamisajankohtaa on muutettu siten, että eläkkeelle voi

[1)] Henkilön on mahdollista saada samanaikaisesti usean lajin mukaista eläkettä.

jäädä joustavasti 62—68-vuotiaana. Ikääntyvillä ja pitkän työuran omaavilla henkilöillä huomioidaan työkyvyttömyyden ammatillinen luonne työkyvyttömyyseläkkeen saannin perusteena. Lisäksi ammatillisen kuntoutuksen toimenpiteitä on tehostettu ja parannettu kuntoutujan toimeentuloturvaa.

Vuosina 2003—2005 maksetut eläkkeet (milj. euroa)

	2003	2004	2005
Yksityinen sektori	8 139	8 484	8 737
Kunnalliset eläkkeet	2 170	2 295	2 354
Valtion eläkkeet	2 769	2 870	2 960
Muut julkiset yhteensä	165	174	182
Työeläkkeet yhteensä	*13 242*	*13 822*	*14 233*
Solita-eläkkeet	512	514	517
Kelan eläkkeet	2 766	2 738	2 761
Lakisääteiset eläkkeet yhteensä	*16 520*	*17 074*	*17 511*
Keskimääräinen kokonaiseläke (oma eläke) euroa/kk	1 007	1 035	1 081

Työeläkkeet rahoitetaan työnantajien ja vakuutettujen vakuutusmaksuilla. Työeläkkeet ovat talousarvion ulkopuolella lukuun ottamatta valtion eläkkeitä, joiden rahoitus kuuluu valtiovarainministeriön pääluokkaan. Valtio osallistuu merimieseläkkeiden, yrittäjäeläkkeiden ja maatalousyrittäjäeläkkeiden rahoitukseen. Kansaneläkkeet, joiden osuus on noin neljännes kokonaiseläkemenoista rahoitetaan työnantajan vakuutusmaksuilla ja valtion varoista.

Toiminnan laajuus 2004—2007[1)]

	2004 toteutunut	2005 toteutunut	2006 arvio	2007 arvio
Merimieseläkkeen saajia	8 700	8 600	9 200	9 600
Maatalousyrittäjäeläkkeen saajia	208 000	204 000	199 000	193 000
Yrittäjäeläkkeen saajia	149 000	161 000	168 000	173 000
Kansaneläkkeen saajia	770 400	759 000	754 400	751 700

[1)] Henkilön on mahdollista saada samanaikaisesti usean lajin mukaista eläkettä.

Yksityisen työnantajan työsuhteessa olevat merimiehet on vakuutettu merimiesten eläkelain (MEL) mukaisesti. Itsenäisten liikkeen- ja ammatinharjoittajien sekä osan yrityksen omistajista on vakuutettava ansiotoimintansa yrittäjän eläkelain (YEL) mukaisesti ja maanviljelijöiden, kalastajien ja poronhoitajien maatalousyrittäjän eläkelain (MYEL) mukaisesti. Valtio osallistuu näiden rahoitukseen.

Kansaneläkkeen tavoitteena on turvata vähimmäistoimeentulo niille eläkkeensaajille, jotka eivät saa muuta eläkettä tai joiden muu eläketurva on vähäinen. Kansaneläkkeen määrä pienenee muiden eläketulojen kasvaessa, eikä kansaneläkettä jää maksettavaksi muiden eläkkeiden ylitettyä tietyn määrän. Eläkkeeseen voi kuulua myös hoitotuki, asumistuki ja lapsikorotus. Kansaneläkejärjestelmästä maksetaan myös työkyvyttömyyseläkettä, kuntoutustukea ja yksilöllistä varhaiseläkettä.

50. Valtion osuus merimieseläkekassan menoista (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 42 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää merimieseläkelain 153 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen.

Selvitysosa: Valtion osuus merimieseläkemenoista on 1/3.

Eläkkeiden saajia arvioidaan vuoden 2007 lopussa olevan noin 9 600.

2007 talousarvio	42 000 000
2006 talousarvio	39 000 000
2005 tilinpäätös	36 800 000

51. Valtion osuus maatalousyrittäjän eläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 447 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää maatalousyrittäjän eläkelain 125 §:n ja sukupolvenvaihdoseläkkeestä annetun lain (1317/1990) 41 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen.

Selvitysosa: Valtio korvaa maatalousyrittäjien eläkkeiden aiheuttamat kustannukset siltä osin kuin vakuutusmaksut ja sijoitusten tuotto eivät niihin riitä, ryhmähenkivakuutuksen korvausmenoista valtion osuus on kuitenkin 1/3. Valtion osuuden etuusmenoista arvioidaan vuonna 2007 olevan 77 %.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen 1.1.2007 voimaan tulevaksi maatalousyrittäjän eläkelaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi. Määrärahan mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon 600 000 euroa.

Maksettavia eläkkeitä arvioidaan vuoden 2007 lopussa olevan noin 193 000 ja vakuutettuja noin 86 000.

Momentin nimike on muutettu.

2007 talousarvio	447 000 000
2006 talousarvio	435 000 000
2005 tilinpäätös	416 300 000

52. Valtion osuus yrittäjän eläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 68 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää yrittäjän eläkelain 145 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen.

Selvitysosa: Valtio korvaa yrittäjäeläkkeiden aiheuttamat kustannukset siltä osin kuin vakuutusmaksurahasto ei niihin riitä.

Yrittäjien maksuprosentin on vuonna 2007 oletettu olevan 21,0 % alle 53-vuotiaiden osalta ja 22,2 % 53-vuotiaiden ja sitä vanhempien osalta, jolloin vakuutusmaksutulo olisi 633 000 000 euroa. Kokonaiseläkemenoksi arvioidaan 651 000 000 euroa. Valtion osuuteen vaikuttavat lisäksi YEL 10 §:n 2 momentissa tarkoitetut avoimet maksut, joiden määräksi on arvioitu 108 000 000 euroa.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän 1.1.2007 voimaan tulevan esityksen yrittäjän eläkelaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi. Määrärahan mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon 9 800 000 euroa.

Yrittäjän eläkelain mukaisia eläkkeitä arvioidaan vuoden 2007 lopussa olevan noin 173 000 ja vakuutettuja 202 000.

Momentin nimike on muutettu.

2007 talousarvio	68 000 000
2006 talousarvio	73 000 000
2005 tilinpäätös	51 900 000

53. Valtion korvaus lapsen hoidon ja opiskelun ajalta kertyvästä eläkkeestä (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 100 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain (644/2003) mukaiseen valtion korvaukseen.

Selvitysosa: Alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta myönnetyn eläkkeen aiheuttamat kustannukset korvataan kokonaan valtion varoista.

Maksettavia eläkkeitä ei vielä arvioida olevan vuonna 2007.

2007 talousarvio	100 000
2006 lisätalousarvio	1 250 000
2006 talousarvio	400 000
2005 tilinpäätös	—

60. Valtion osuus kansaneläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 1 890 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kansaneläkelain (347/1956) 59 §:n ja 62 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen ja lapsen hoitotuesta annetun lain (444/1969), vammaistuesta annetun lain (124/1988) sekä eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain (591/1978) mukaisten etuuksien maksamiseen. Lisäksi määrärahaa saa käyttää maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) 16 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen.

Selvitysosa: Kansaneläkelaitos rahoittaa kansaneläkkeiden kustannuksista 60 % ja valtio vastaa kustannuksista muilta osin. Lisäksi valtio rahoittaa eläkkeensaajien asumistuet, lapsen hoitotuet ja vammaistuet kokonaisuudessaan.

Valtion on myös suoritettava ns. takuusuorituksena kansaneläkerahastoon sellainen määrä, että kansaneläkerahaston rahoitusomaisuus on kalenterivuoden päättyessä vähintään 4 % kansaneläkevakuutuksen vuotuisista maksetuista kokonaismenoista. Lisäksi valtio turvaa kansaneläkerahaston maksuvalmiuden.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen vuoden 2007 työnantajan kansaneläkemaksujen suuruudesta. Yksityisen työnantajan ja valtion liikelaitoksen kansaneläkemaksu on 0,901, 3,101 tai 4,001 % palkoista riippuen poistojen määrästä ja suhteesta maksettaviin palkkoihin. Valtion ja sen laitoksen, kunnan ja kuntayhtymän sekä kunnallisen liikelaitoksen, Ahvenanmaan maakunnan sekä kirkkotyönantajien kansaneläkemaksu on 1,951 % palkoista.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen vammaisetuuksien määrän sekä eläkkeensaajien asumistuessa hyväksyttävien asumiskustannusten enimmäismäärien tarkistamisesta. Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon eläkkeensaajan ja lapsen erityishoitotuen sekä erityisvammaistuen korotuksesta 15 eurolla kuukaudessa 5 900 000 euroa ja asumistuen korotuksesta 4 600 000 euroa.

Viitaten momentin 33.04.21 selvitysosaan Kansaneläkelaitoksen yhteydessä toimineet sosiaalivakuutuslautakunnat lakkautetaan 1.1.2007 lukien ja toiminta siirtyy tarkastuslautakuntaan. Määrärahan mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon 400 000 euroa.

Lapin alueen ja saaristokuntien työnantajamaksukokeilua on jatkettu vuosille 2006—2009 ja laajennettu koskemaan kunta- ja seurakuntatyönantajia. Kainuun hallintokokeilualueen työnantajat (yksityiset, kunta- ja seurakuntatyönantajat) ovat vapautettuja työnantajan sosiaaliturvamaksusta vuosina 2005—2009. Kainuun maksuvapautuksen rahoittamiseksi muiden työnantajien kansaneläkemaksua on korotettu 0,008 %-yksikköä. Lisäksi sosiaaliturvamaksujen alentamiskokeilua laajennetaan koskemaan Pielisen Karjalan sekä Ilomantsin ja Rautavaaran yksityisiä, kunta- ja seurakuntatyönantajia vuosina 2007—2009. Maksuvapautuksen rahoittamiseksi muiden työnantajien kansaneläkemaksua korotetaan 0,003 %-yksikköä.

Kun hallituksen esitykset on otettu huomioon kansaneläkevakuutuksen menot ja valtionosuudet vuonna 2007 ovat arviolta seuraavat (milj. euroa)

Menot	
Kansaneläkemenot	2 736
Muut etuusmenot	119
Toimintamenot	153
Yhteensä	3 008
Tulot	
Työnantajamaksut	1 092
Muut tulot	26

Valtion osuudet		1 890
Valtion osuus kansaneläkkeestä (40 %)	841	
Valtion osuus lapsen hoitotuista, vammaistuista ja eläkkeensaajien asumistuista (100 %)	449	
Valtion osuus kokonaismenoista (KEL 59 §), ns. takuusuoritus	600	
Yhteensä		3 008

Kansaneläkkeensaajia arvioidaan vuoden 2007 lopussa olevan 751 700, joista 472 000 on vanhuuseläkkeensaajia, 159 500 työkyvyttömyyseläkkeensaajia, 19 700 työttömyyseläkkeensaajia ja muiden eläkkeiden saajia 100 500.

2007 talousarvio	1 890 500 000
2006 talousarvio	1 833 000 000
2005 tilinpäätös	1 094 064 718

20. Tapaturmavakuutus

53. Valtion osuus maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen kustannuksista (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 14 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) 15 §:n ja sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan korvaamisesta maatalousyrittäjille annetun lain (118/1991) 10 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen.

Selvitysosa: Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen kustannukset jakaantuvat perusturva- ja lisäturvaosuuteen. Valtion välitön osuus kokonaiskustannuksista on 27,8 % ja maatalousyrittäjien osuus on 31,8 %. Perusturvaosuus rahoitetaan Kansaneläkelaitoksen ja Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen kautta. Kansaneläkelaitoksen osuus on kokonaiskustannuksista 30,8 % ja Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen 9,60 %.

Sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan korvaamisesta maatalousyrittäjille aiheutuvat kustannukset maksetaan kokonaan valtion varoista.

Toiminnan laajuus 2004—2007

	2004 toteutunut	2005 toteutunut	2006 arvio	2007 arvio
Tapaturmavakuutettuja	108 300	105 700	102 400	100 800
Tapaturmavakuutustapahtumia	6 300	7 250	7 000	6 800
Keskimääräinen tapaturmaeläke (€/kk)	483	488	502	512
Sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan päivärahatapauksia	15 400	14 900	14 600	14 200

2007 talousarvio	14 500 000
2006 talousarvio	14 500 000
2005 tilinpäätös	13 300 000

21. Rintamaveteraanieläkkeet

Selvitysosa: Rintamaveteraanien ja heidän omaistensa toimeentuloturvaa ja terveydenhuoltoa käsitellään luvuissa 33.21 ja 22. Luvun 33.21 momenteilta maksetaan toimeentuloturvaetuudet ja luvun 33.22 momenteilta maksetaan muun muassa sotainvalideille ja heidän omaisil-

leen korvauksia sekä korvataan ja maksetaan rintamaveteraanien ja heidän puolisoidensa kuntoutuksesta aiheutuvia menoja ja rahoitetaan sotainvalidien sairaskotien ja kuntoutus- ja hoitolaitosten ylläpitoa.

52. Rintamalisät (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 74 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää rintamasotilaseläkelain (119/1977) sekä ulkomaille maksettavasta rintamalisästä annetun lain (988/1988) mukaisen rintamalisän maksamiseen.

Selvitysosa:

Toiminnan laajuus 2004—2007

	2004 toteutunut	2005 toteutunut	2006 arvio	2007 arvio
Rintamalisän saajat	104 700	95 200	86 300	78 100
Ylimääräisen rintamalisän saajat	53 200	47 600	42 600	38 100

Momentin nimike on muutettu.

2007 talousarvio	74 000 000
2006 talousarvio	80 000 000
2005 tilinpäätös	87 676 029

22. Sotilasvammakorvaukset ja eräät kuntoutustoiminnan menot

Selvitysosa: Luvun menot muodostuvat lähinnä sotainvalideille, sotilasinvalideille ja heidän puolisoilleen sekä rintamaveteraaneille maksettavista etuuksista ja kuntoutuksesta. Lisäksi sairaskodeissa toteutettavaan kuntoutukseen ja laitoshuoltoon käytetään Raha-automaattiyhdistyksen tuottovaroja (luku 33.92).

Oikeus valtion korvaamaan jaksottaiseen laitoshuoltoon laajennetaan koskemaan 20 prosentin haitta-asteen omaavia sotainvalideja. Sotainvalidien puolisoiden kuntoutustoimintaan osoitetaan lisäystä.

Sotilasvammakorvausten tavoitteena on korvata sodassa tai asepalveluksessa saatujen vammojen ja sairauksien aiheuttama haitta sekä turvata mahdollisuus itsenäiseen selviytymiseen. Tavoitteena on myös turvata toimeentulo niille sotainvalideille, jotka eivät muutoin saa riittävää toimeentuloa. Kuntoutustoiminnan tavoitteena on tukea itsenäistä selviytymistä ja siten lisätä sotainvalidien ja heidän puolisoiden mahdollisuuksia asua kotona mahdollisimman pitkään.

Eräitä sotainvalideja ja rintamaveteraaneja koskevia laajuustietoja

	2004 toteutunut	2005 toteutunut	2006 arvio	2007 arvio
Sotainvalidien määrä vuoden lopussa	16 276	14 639	12 600	10 900
Sotilasinvalidien määrä vuoden lopussa	3 157	3 107	3 000	2 900
Rintamaveteraanien määrä	88 785	79 356	71 400	63 300
Sotainvalidien omaisten määrä (= huoltoeläkkeensaajat)	14 614	13 908	13 800	13 600
Rintama-avustusta saavien määrä	364	338	280	240
Eräissä sotiin liittyvissä tehtävissä palvelleiden määrä	6 600	8 100	9 600	9 000

Kuntoutukseen oikeutettujen puolisoiden ja leskien määrä	7 300	7 300	7 000	6 600
Sotainvalidien puolisoiden kuntoutustoiminta				
— annettujen maksusitoumuspäätösten määrä	1 488	1 428	1 630	1 630
— kuntoutusjakson kustannukset keskimäärin euroa	1 855	1 933	1 693	1 810

50. Sotilasvammakorvaukset (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 223 600 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää sotilasvammalain (404/1948) ja muiden siihen liittyvien lakien nojalla suoritettavien korvausten maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää myös sotainvalidien kuntoutus- ja hoitolaitosten käyttökustannuksiin suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen. Lisäksi määrärahaa saa käyttää kuntoutuskustannuksiin ja sairaanhoitokuluihin liittyvien asiantuntijapalkkioiden maksamiseen.

Selvitysosa: Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi sotilasvammalain muuttamisesta siten, että 20 prosentin haitta-asteen omaaville sotainvalideille myönnetään oikeus valtion korvaamaan jaksottaiseen laitoshuoltoon 1.1.2007 lukien. Lainmuutos on otettu huomioon momentin 33.92.55 määrärahan mitoituksessa.

Pääosa sotilasvammakorvauksista muodostuu elinkoroista ja täydennyskoroista, sotainvalidien leskille ja lapsille maksettavista huoltoeläkkeistä sekä sairaanhoito- ja kuntoutuskustannuksista.

Elinkoron ja huoltoeläkkeiden saajia arvioidaan vuoden 2007 lopussa olevan noin 27 400, joista elinkoron saajia on 13 800.

Kilpailutuksella sekä laadunkehittämis- ja auditointitoimin hillitään laitosten hoitopäivä- ja hoitokäyntikertahintojen nousua sekä huolehditaan kuntoutus- ja laitoshuoltopalvelujen laatuun liittyvistä tavoitteista.

2007 talousarvio	223 600 000
2006 lisätalousarvio	—
2006 talousarvio	230 900 000
2005 tilinpäätös	243 294 031

56. Valtionapu sotainvalidien puolisoiden kuntoutustoimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 2 960 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää sotainvalidien puolisoiden ja vaikeavammaista sotainvalidia hoitaneiden leskien sekä sotaleskien kuntoutustoimintamenojen maksamiseen valtioneuvoston vahvistamien perusteiden mukaan. Määrärahaa saa käyttää myös kuntoutuskustannuksiin liittyvien asiantuntijapalkkioiden maksamiseen.

Selvitysosa: Kuntoutettavien määrän arvioidaan vuonna 2007 olevan 1 630, josta sotaleskien osuus on 160. Kuntoutusjakson pituus on 2 viikkoa kuntoutettavaa kohti.

Kilpailutuksella sekä laadunkehittämis- ja auditointitoimin hillitään kuntoutus- ja hoitolaitosten hoitopäivähintojen kustannusten nousua sekä huolehditaan kuntoutuspalvelujen laatuun liittyvistä tavoitteista.

2007 talousarvio	2 960 000
2006 lisätalousarvio	—
2006 talousarvio	2 760 000
2005 tilinpäätös	2 760 000

57. Rintama-avustus eräille ulkomaalaisille vapaaehtoisille rintamasotilaille (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 110 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtioneuvoston vahvistamien perusteiden mukaan rintama-avustuksen maksamiseen eräille vaikeissa olosuhteissa Virossa ja muualla entisen Neuvostoliiton alueella eläville, Suomen puolustusvoimissa vuosien 1939—1945 sotiin osallistuneille ulkomaalaisille vapaaehtoisille rintamasotilaille. Rintama-avustusta voidaan myöntää myös Suomessa pysyvästi asuville vapaaehtoisille rintamasotilaille.

S e l v i t y s o s a : Rintama-avustusta saavien määrän arvioidaan vuonna 2007 olevan 240. Avustuksen määrä on 455 euroa saajaa kohden.

Tavoitteena on tukea vaatimattomissa taloudellisissa oloissa elävien veteraanien toimeentuloa.

2007 talousarvio	110 000
2006 talousarvio	130 000
2005 tilinpäätös	140 000

59. Valtionapu rintamaveteraanien kuntoutustoimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 8 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää rintamaveteraanien kuntoutuksesta annetun lain (1184/1988) nojalla rintamaveteraanien kuntoutuksesta aiheutuvien menojen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää myös rintamaveteraanikuntoutuksen tutkimus- ja kehittämismenojen maksamiseen. Lisäksi määrärahaa saa käyttää myös kuntoutushoitokustannuksiin liittyvien asiantuntijapalkkioiden maksamiseen.

S e l v i t y s o s a : Määrärahan mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon 38 288 000 euroa, joka rahoitetaan Raha-automaattiyhdistyksen tuottovaroista momentilta 33.92.59.

Kilpailutuksella sekä laadunkehittämis- ja auditointitoimin hillitään kuntoutus- ja hoitolaitosten hoitopäivähintojen kustannusten nousua sekä huolehditaan kuntoutuspalvelujen laatuun liittyvistä kysymyksistä.

Kuntoutettavien määrän arvioidaan vuonna 2007 olevan 46 000.

2007 talousarvio	8 000
2006 lisätalousarvio	—
2006 talousarvio	8 000
2005 tilinpäätös	8 000

23. Muu sodista kärsineiden turva

30. Valtion korvaus sodista kärsineiden huoltoon (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 2 350 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää sotasiirtolaisten yhteiskunnallisesta huollosta annetun lain (423/1940) 6 §:n nojalla kunnille suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen.

S e l v i t y s o s a : Sosiaali- ja terveydenhuollon laitoksiin sijoitettujen sotasiirtolaisten määrän arvioidaan vuonna 2007 olevan 53.

2007 talousarvio	2 350 000
2006 talousarvio	2 400 000
2005 tilinpäätös	2 405 505

28. Muu toimeentuloturva

S e l v i t y s o s a : Muu toimeentuloturva muodostuu sotilasavustuksesta, maahanmuuttajan erityistuesta, asevelvollisen kotiuttamisrahasta ja pitkäaikaisesti työttömien henkilöiden eläketuesta.

Sotilasavustusta maksetaan asevelvollisuuslain tai siviilipalveluslain nojalla palveluksessa olevan asevelvollisen omaiselle edellyttäen, että palvelus on heikentänyt omaisen toimeentulon mahdollisuuksia sekä, että hän on avustuksen tarpeessa. Asevelvollisen omaiselle suoritettava avustus koostuu perusavustuksesta, asumisavustuksesta sekä erityisavustuksesta. Asevelvolliselle itselleen sotilasavustuksena maksetaan opintolainojen korot, jotka erääntyvät maksettaviksi

palvelusaikana sekä erityisestä syystä asumisavustus hänen käytössään olevasta asunnosta aiheutuviin kohtuullisiin menoihin.

Maahanmuuttajan erityistuen tavoitteena on turvata riittävä toimeentulo vanhuuden ja työkyvyttömyyden ajalta sellaiselle Suomessa asuvalle 65 vuotta täyttäneelle tai työkyvyttömälle maahanmuuttajalle, joka muutoin olisi pitkäaikaisesti toimeentulotuen tarpeessa.

Eräiden pitkäaikaisesti työttömien henkilöiden eläketuen tavoitteena on turvata riittävä ja pysyvä toimeentulo 65 ikävuoteen saakka vuosina 1941—1947 syntyneelle pitkäaikaistyöttömälle henkilölle, jolle on maksettu työttömyysturvalain mukaista päivärahaa tai työmarkkinatukea yli 10 vuotta.

Sotilasavustus ja maahanmuuttajan erityistuki ovat saajalleen verovapaita. Pitkäaikaisesti työttömien henkilöiden eläketuesta voidaan tehdä eläketulovähennys. Luvun menot maksetaan kokonaisuudessaan valtion varoista.

Toiminnan laajuus 2004—2007

	2004 toteutunut	2005 toteutunut	2006 arvio	2007 arvio
Sotilasavustus				
Avustuksen piirissä olevien henkilöiden lukumäärä	13 040	12 886	13 100	13 500
Avustusta saavien kotitalouksien lukumäärä	12 343	12 242	12 300	12 700
Avustuksen määrä keskimäärin euroa/kk/saaja (kotitalous)	282	295	305	315
Maahanmuuttajan erityistuki				
Erityistukea saavia keskimäärin	3 320	3 879	4 280	4 700
Erityistuen määrä keskimäärin euroa/kk	377	365	372	374
Pitkäaikaisesti työttömien eläketuki[1)]				
Eläketukea saavia keskimäärin		2 500	2 800	2 500

[1)] Laki eräiden pitkäaikaisesti työttömien henkilöiden eläketuesta tuli voimaan 1.5.2005.

50. Sotilasavustus (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 18 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää sotilasavustuslain (781/1993) mukaisten sotilasavustusten maksamiseen.

Selvitysosa: Sotilasavustuksen piirissä arvioidaan vuonna 2007 olevan 13 500 henkilöä.

2007 talousarvio	18 500 000
2006 talousarvio	16 400 000
2005 tilinpäätös	15 200 000

51. Maahanmuuttajan erityistuki (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 21 100 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää maahanmuuttajan erityistuesta annetun lain (1192/2002) mukaisen tuen maksamiseen.

Selvitysosa: Erityistuen saajia arvioidaan vuonna 2007 olevan keskimäärin 4 700 henkilöä.

2007 talousarvio	21 100 000
2006 talousarvio	18 700 000
2005 tilinpäätös	16 790 000

60. Pitkäaikaisesti työttömien henkilöiden eläketuki (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 22 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää eräiden pitkäaikaisesti työttömien henkilöiden eläketuesta anne-

tun lain (39/2005) mukaisen tuen maksamiseen.

Selvitysosa: Eläketukea maksetaan 1.5.2005 lukien vuosina 1941—1947 syntyneille pitkäaikaistyöttömille. Eläketuen saajia arvioidaan vuonna 2007 olevan keskimäärin 2 500 henkilöä.

Momentilta rahoitetaan 58—61-vuotiaiden eläketuki. Yli 62-vuotiaiden osalta menot maksetaan kansaneläkemomentilta 33.19.60. Pitkäaikaisesti työttömien henkilöiden eläketuen seurauksena työmarkkinatukimenot alenevat momentilla 34.06.52.

2007 talousarvio	22 500 000
2006 lisätalousarvio	-8 500 000
2006 talousarvio	33 500 000
2005 tilinpäätös	16 191 588

32. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto

Selvitysosa: Luvun menot aiheutuvat pääosin sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannusten valtionosuudesta sekä muista peruspalvelubudjettitarkastelun (yleisperustelujen luku 6) piiriin kuuluvista valtionavuista. Tavoitteena on valtionavuilla turvata kuntien mahdollisuudet pitää yllä riittävä sosiaali- ja terveydenhuolto eri osissa maata.

Keskeiset uudistukset:

Sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannusten valtionosuuden korottamisella tuetaan Kansallisen terveydenhuollon hankkeen ja Sosiaalialan kehittämishankkeen tavoitteiden toteuttamista. Korotus liittyy muun muassa yhdenmukaisin perustein suoritettavan hoidon tarpeen arviointiin ja hoitoon pääsyn turvaamiseen, erikoissairaanhoidon työnjako- ja yhteistyösuunnitelmien toimeenpanoon ja perusterveydenhuollon aseman vahvistamiseen terveydenhuollon palvelujärjestelmässä ja tietojärjestelmien kehittämiseen.

Lasten päivähoitoa kehitetään vahvistamalla erityislastentarhanopettajien palvelujen saatavuutta. Perhehoitajien saatavuutta parannetaan korottamalla hoitopalkkioiden ja kulukorvausten vähimmäismääriä. Vammaisten palveluja parannetaan lisäämällä tulkkipalveluja ja laajentamalla päivätoiminta koskemaan kaikkia vaikeimmin vammaisia. Omaishoitajien jaksamista tuetaan lisäämällä omaishoitajille järjestettävää vapaata. Elatustuen määrää korotetaan. Lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tukeen tehdään tarkistuksia.

Vaikuttavuustavoitteet:

Ehkäisevän toiminnan tavoitteena on terveyttä, sosiaalista turvallisuutta, elämänhallintaa ja itsenäistä selviytymistä tukevien olosuhteiden ja ympäristön luominen, ihmisten työ- ja toimintakyvyn edistäminen, elämänlaadun parantaminen, syrjäytymisen ehkäisy, väestöryhmien välisten terveyserojen vähentäminen sekä ympäristöterveydenhuollon toimintaedellytysten parantaminen. Tavoitteisiin pyritään johtamista ja rakenteita kehittämällä sekä tuottamalla ja levittämällä työvälineitä ja hyvän toiminnan malleja kuntien käyttöön. Laaditaan hyvinvointipoliittisia ohjelmia ja hyödynnetään sosiaalisten ja terveydellisten vaikutusten arviointia sekä jatketaan ympäristöterveydenhuollon alueellisen yhteistoiminnan edistämistä valtioneuvoston periaatepäätöksen edellyttämälle tasolle.

Sosiaali- ja terveyspalvelujen tavoitteena on julkisen vallan järjestämisvastuulla olevien, pääosin verovaroin kustannettavien sosiaali- ja terveyspalvelujen toimivuuden, saatavuuden ja kattavuuden sekä perustoimeentulon turvaaminen koko maassa.

Sosiaali- ja terveysministeriö on käynnistänyt seuraavat kehittämishankkeet, jotka tukevat osaltaan kuntia tuottamaan asetettujen tavoitteiden mukaiset sosiaali- ja terveydenhuollon ehkäisevän toiminnan toimenpiteet ja sosiaali- ja terveyspalvelut asukkailleen:

— Terveys 2015 -kansanterveysohjelma linjaa kansallista terveyspolitiikkaa pitkällä tähtäimellä.

— Kansallinen terveydenhuollon hanke 2003—2007, jonka keskeiset kehittämisalueet koskevat terveyden edistämistä ja ehkäisevää työtä, hoitoon pääsyn turvaamista, henkilöstön osaamisen ja saatavuuden parantamista, terveydenhuollon toimintojen ja rakenteiden uudistamista sekä terveydenhuollon rahoituksen vahvistamista.

— Sosiaalialan kehittämishankkeen 2003—2007 tavoitteena on sosiaalipalvelujen saatavuuden ja laadun turvaaminen kaikkialla Suomessa. Tähän tavoitteeseen pyritään uudistamalla lainsäädäntöä, palvelurakenteita ja toimintakäytäntöjä sekä turvaamalla henkilöstön osaaminen ja riittävyys ja vahvistamalla kuntien rahoitusta. Sosiaalialan tulevien vuosien laajoja tavoitteita linjataan Hyvinvointi 2015 -ohjelmassa.

— Sosiaali- ja terveydenhuollon tavoite- ja toimintaohjelma vuosille 2004—2007, jossa annetaan toimenpidesuosituksia kunnallisen sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämiseksi.

— Alkoholiohjelma 2004—2007, jossa tavoitteena on alkoholin käytöstä aiheutuvien haittojen, erityisesti alkoholin lasten ja perheiden hyvinvointia heikentävien ja alkoholin riskikäyttöön liittyvien haittojen vähentäminen.

— Huumausainepoliittinen toimenpideohjelma vuosille 2004—2007, jossa esitetään toimenpiteet huumausainehaittojen vähentämiseksi.

Toimeentulotuen, joka on viimesijainen toimeentuloturvan muoto, tavoitteena on turvata henkilön ja perheen välttämätön toimeentulo ja edistää itsenäistä selviytymistä.

Terveydenhuollon toimintayksiköille maksettavan terveystieteellisen tutkimustoiminnan korvausten tavoitteena on turvata mahdollisuus tehdä terveystieteellistä tutkimusta kliinisessä ympäristössä sekä uusien terveyshyötyjä tuottavien tutkimus- ja hoitomenetelmien kehittäminen ja käyttöönotto.

Terveydenhuollon toimintayksiköille maksettavan lääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksen korvausten tavoitteena on turvata lääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksessa tarpeellinen kliininen perehdyttäminen, hoitomenetelmien ja koulutuksen säilyttäminen korkealla tasolla sekä laadun varmistaminen.

Järjestelmäkuvaukset:

Kuntien tehtäväksi säädetty sosiaali- ja terveydenhuolto rahoitetaan pääosin kuntien keräämillä veroilla, sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuudella ja asiakasmaksuilla. Sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain (STVOL) mukaan kunnan tulee osoittaa voimavaroja valtionosuuden perusteena olevaan sosiaali- ja terveydenhuoltoon.

Sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuusjärjestelmä muodostuu käyttökustannusten valtionosuudesta (33.32.30) sekä kehittämis- ja perustamishankkeiden valtionavustuksesta (33.32.36). Kunnille vuosittain suoritettava sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannusten valtionosuus määräytyy laskennallisten, palvelujen kustannuksiin vaikuttavia tekijöitä kuvaavien perusteiden mukaan. Kunnan valtionosuus lasketaan sosiaali- ja terveydenhuollon laskennallisten kustannusten ja kunnan omarahoitusosuuden erotuksena.

Toimeentulotuki muodostuu perustoimeentulotuesta, täydentävästä toimeentulotuesta, ehkäisevästä toimeentulotuesta sekä kuntouttavan työtoiminnan toimintarahasta ja matkakorvauksista. Perustoimeentulotuki sisältää perusosan ja muut perusmenot, joihin kuuluu asumistukilain 6 §:ssä tarkoitetut asumismenot, taloussähköstä aiheutuvat menot, kotivakuutusmaksu sekä vähäistä suuremmat terveydenhuoltomenot. Perustoimeentulotukeen momentilta 33.32.38 maksettava valtionosuus määräytyy kustannusperusteisesti ja on määrältään 50 prosenttia nettokustan-

nuksista. Muun toimeentulotuen valtionosuus sisältyy momentilta 33.32.30 maksettavaan laskennallisesti määräytyvään sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannusten valtionosuuteen.

Terveydenhuollon toimintayksiköille maksetaan erikoissairaanhoitolain perusteella valtion korvausta niihin kustannuksiin, jotka aiheutuvat yliopistotasoisesta terveystieteellisestä tutkimustoiminnasta (33.32.32) ja lääkärin- ja hammaslääkärin koulutuksesta (33.32.33). Tutkimustoiminnan korvaus perustuu tieteellisten julkaisujen lukumääriin, niiden pisteytykseen ja pisteelle määrättyyn hintaan. Koulutustoiminnan korvaus perustuu yliopistosairaaloiden osalta tutkintojen ja aloittaneiden uusien opiskelijoiden lukumääriin ja tutkinnolle määrättyyn korvaukseen ja muiden terveydenhuollon toimintayksiköiden osalta kuukausikorvaukseen. Lääkäri- ja hammaslääkärikoulutukseen suoritettavan korvauksen suuruudesta sekä tieteellisten julkaisujen painoarvoista ja yksikköhinnoista säädetään vuosittain sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

Kuntien ja kuntayhtymien sosiaali- ja terveydenhuollon hankkeisiin käytettävissä olevaa valtionavustusta (33.32.36) suunnataan ministeriön ja lääninhallitusten päätöksillä Kansallisen terveydenhuollon hankkeen, Sosiaalialan kehittämishankkeen ja Alkoholiohjelman tavoitteiden toteuttamista edistäviin toiminnan kehittämistä ja tehostamista sekä toimintatapojen uudistamista tukevien alueellisesti tai valtakunnallisesti merkittävien tai muutoin laajalti hyödynnettävien hankkeiden toteuttamiseen. Lääninhallitusten päätösten piiriin kuuluvien hankkeiden painoalueet on määritelty laajoiksi, millä halutaan turvata hyvinkin erilaisten, vahvasti kuntien tarpeista lähtevien hankkeiden aikaansaaminen. Ministeriön päätettävissä olevalla määrärahalla on tarkoitus saada koko maan laajuisesti keskushallinnon tasolla päätetyt rakenteelliset muutokset käyntiin. Ministeriön päätösten piiriin tulevat hankkeet koskevat erityisesti palvelujen tuottamista ja kehittämistä nykyistä suuremmalla väestöpohjalla joko seudullisesti tai muulla alueellisella väestöpohjalla. Kehittämishankkeiden painoalueista ja myöntämisperusteista säädetään asetuksella (804/2005). Valtaosa Suomen kunnista on mukana hankkeiden toteuttamisessa.

Kuntien järjestämän sosiaali- ja terveydenhuollon eräitä laajuustietoja

	2004 toteutunut	2005 arvio	2006 arvio	2007 arvio
Kunnallinen toimeentuloturva				
Toimeentulotuki, kotitalouksia vuoden aikana	251 017	238 000		
Perustoimeentulotuki, kotitalouksia vuoden aikana[1)]			238 000	238 000
Täydentävä toimeentulotuki, kotitalouksia vuoden aikana			30 000	30 000
Toimeentulotuki, saajia vuoden aikana	401 031	380 000		
Perustoimeentulotuki, saajia vuoden aikana[1)]			380 000	380 000
Täydentävä toimeentulotuki, saajia vuoden aikana			60 000	60 000
Ehkäisevä toimeentulotuki, kotitalouksia vuoden aikana	20 000	22 000	22 000	22 000
Elatustuki, saajia 31.12.	104 495	104 000	103 500	103 500
Sosiaalipalvelut				
Lasten päivähoito, lasten määrä 31.12.	185 781	186 000	186 000	186 300
Lasten kotihoidon tuki, saajia 31.12.	67 966	67 900	68 000	68 200
Lasten yksityisen hoidon tuki, saajia 31.12.	11 522	11 900	12 200	12 300
Kodinhoitoapu, kotitalouksia vuoden aikana	115 000	117 000	119 000	121 000
Tukipalvelut, 65 vuotta täyttäneitä saajia vuoden aikana	108 263	111 000	113 000	116 000
Vanhainkodit, asukkaiden määrä 31.12.	20 052	19 500	19 000	19 000
Omaishoidontuki, saajia vuoden aikana	28 700	30 000	31 000	33 000
Vanhusten palveluasuminen, asukkaiden määrä 31.12.	26 142	27 000	28 000	29 000

Kehitysvammaisten palveluasuminen, asiakkaita keskimäärin	8 551	9 000	9 400	9 900
Kehitysvammaisten laitoshuolto, asukkaiden määrä 31.12.	2 629	2 500	2 400	2 300
Vaikeavammaisten kuljetuspalvelut, saajia vuoden aikana	80 015	83 000	86 000	86 000
Kansanterveystyö				
Hoitopäivät (milj.)	7,3	7,2	7,1	6,9
Avohoitokäynnit (milj.)				
— Lääkärin luona	9,2	9,4	9,4	9,3
— Muun ammattihenkilön luona	15,8	16,0	16,2	16,5
— Hammashuollon käynnit	5,0	5,0	5,1	5,1
— Kotisairaanhoidon käynnit	3,5	3,6	3,6	3,6
Erikoissairaanhoito				
Hoitopäivät (milj.)	6,0	5,9	5,8	5,7
Päättyneet hoitojaksot	988 000	973 000	958 000	944 000
Keskimääräinen hoitoaika (päiviä)	6,7	6,6	6,6	6,6
Avohoitokäynnit (milj.)	6,9	7,0	7,2	7,4

[1)] Menojen rahoitus momentilta 33.32.38.

Lääkäri- ja hammaslääkärikoulutus ja terveystieteellinen tutkimustoiminta

	2004 toteutunut	2005 toteutunut	2006 arvio	2007 arvio
Julkaisupisteiden määrä (3 v. keskiarvo)	8 241,4	8 135,6	8 297,8	..
Julkaisupisteiden hinta, euroa	5 915	5 008	5 875	..
Lääkäri- ja hammaslääkäritutkinnot ja uudet opiskelijat (3 v. keskiarvo)	908,3	1 035,7	1 059,3	1 093,9
Tutkintokorvaus, euroa	63 860	63 860	57 800	61 200
Erikoislääkärin 8 vuoden tutkintokorvaus, euroa	30 823	30 823	20 000	23 000
Koulutuksen kuukausikorvaus, euroa	1 298	1 350	1 300	1 300

Kuntien järjestämän sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannusten valtionosuuden laskennassa käytettäviä tietoja

	2004 toteutunut	2005 toteutunut	2006 toteutunut	2007 arvio
Sosiaalihuollon laskennalliset kustannukset				
0—6-vuotiaat euroa/asukas	4 290,02	4 565,92	4 719,40	4 916,22
7—64-vuotiaat euroa/asukas	307,91	322,70	223,44	240,79
65—74-vuotiaat euroa/asukas	571,75	596,87	621,25	652,71
75—84-vuotiaat euroa/asukas	3 492,29	3 646,02	3 776,58	3 935,40
85 vuotta täyttäneet euroa/asukas	9 757,32	10 186,49	10 545,74	10 965,83
Työttömien lukumäärän mukaan euroa/työtön	391,28	406,81	423,33	438,50
Työttömyysasteen mukaan euroa/asukas	35,72	37,14	38,65	40,04
Vaikeasti vammaisten lukumäärän mukaan euroa/asukas			11,52	11,93
Lasten huostaanottojen määrän mukaan euroa/asukas			32,53	33,70

Terveydenhuollon laskennalliset kustannukset				
0—6-vuotiaat euroa/asukas	538,40	559,76	581,26	602,10
7—64-vuotiaat euroa/asukas	612,39	636,69	661,89	685,62
65—74-vuotiaat euroa/asukas	1 451,12	1 508,69	1 566,63	1 622,79
75—84-vuotiaat euroa/asukas	2 798,77	2 909,80	3 021,55	3 129,86
85 vuotta täyttäneet euroa/asukas	4 858,85	5 051,62	5 245,63	5 433,66
Sairastavuuden mukaan euroa/asukas	264,80	275,31	286,49	296,76
Kunnan omarahoitusosuus euroa/asukas	1 491,42	1 525,44	1 539,35	1 602,33
Valtionosuusprosentti	31,82	32,99	33,32	33,88

30. Valtionosuus kunnille sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 4 302 900 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää eräiden sosiaali- ja terveydenhuollon lakien sekä sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain (733/1992) ja sen nojalla annetussa asetuksessa hyväksyttyjen käyttökustannusten valtionosuuksien maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää myös kuntien valtionosuuslain mukaisten tasausten maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 63 000 000 euroa valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon tarkistuksen kolmantena eränä.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta 1.1.2007 lukien siten, että sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannusten valtionosuutta korotetaan 0,56 prosenttiyksiköllä, jolloin sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannusten valtionosuus on 33,88 prosenttia vuonna 2007. Valtionosuuden korotuksesta 0,10 prosenttiyksikköä aiheutuu 1.9.2006 toteutetun toimeentulotuen asumismenojen omavastuun poistamiseen liittyvästä kompensaatiosta ja 0,46 prosenttiyksikköä Kansallisen terveydenhuollon hankkeen ja Sosiaalialan kehittämishankkeen tavoitteiden toteuttamisesta. Pääosin valtionosuuden korotus liittyy Kansallisen terveydenhuollon hankkeen tavoitteiden toteuttamiseen muun muassa yhdenmukaisin perustein suoritettavan hoidon tarpeen arviointiin ja hoitoon pääsyn turvaamiseen, erikoissairaanhoidon työnjako- ja yhteistyösuunnitelmien toimeenpanoon ja perusterveydenhuollon aseman vahvistamiseen terveydenhuollon palvelujärjestelmässä sekä tietojärjestelmien kehittämiseen. Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 70 690 000 euroa lainmuutoksen johdosta, mistä 12 800 000 euroa liittyy toimeentulotuen asumismenojen omavastuun poistamisen kompensaatioon sekä 50 000 000 euroa Kansallisen terveydenhuollon hankkeen ja 7 890 000 euroa Sosiaalialan kehittämishankkeen toteuttamiseen.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi lasten päivähoidosta annetun lain (36/1973) muuttamisesta 1.8.2007 lukien. Lakiin kirjataan säännös siitä, että kunnan käytössä tulee olla tarvetta vastaavasti erityislastentarhanopettajan palveluja. Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 982 000 euroa lainmuutoksen johdosta.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi perhehoitajalain (312/1992) muuttamisesta siten, että perhehoitajalle maksettavan hoitopalkkion vähimmäismäärää korotetaan 1.1.2007 lukien nykyisestä 242 eurosta 300 euroon kuukaudessa perhehoidossa olevaa henkilöä kohti ja hoitopalkkion enimmäismäärää koskeva raja poistetaan. Samalla perhehoitajalle maksettavan kulukorvauksen vähimmäismäärää korotetaan 1.1.2007 lukien nykyisestä 305 eurosta 350 euroon kuukaudessa perhehoidossa olevaa henkilöä kohti ja kulukorvauksen enimmäis-

määrää koskeva raja poistetaan. Kulukorvausta koskevat muutokset edellyttävät perhehoitajalle maksettavasta palkkiosta ja korvauksesta annetun asetuksen (420/1992) muuttamista. Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 542 000 euroa.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain (380/1987) sekä laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain (734/1992) 4 §:n muuttamisesta siten, että 1.1.2007 lukien päivätoiminta laajennetaan koskemaan kaikkia vaikeimmin vammaisia ja tulkkipalvelujen vähimmäismääriä lisätään. Kuulo- ja puhevammaisten tulkkipalvelujen minimituntimäärä nostetaan 120 tunnista 180 tuntiin vuodessa ja kuulonäkövammaisten 240 tunnista 360 tuntiin vuodessa. Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 7 827 000 euroa lainmuutoksen johdosta, mistä 5 997 000 euroa aiheutuu päivätoiminnan laajentamisesta ja 1 830 000 euroa tulkkipalvelujen lisäämisestä.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi omaishoidon tuesta annetun lain (937/2005) muuttamisesta siten, että omaishoitajille järjestettävää vapaata lisätään nykyisestä kahdesta vuorokaudesta kolmeen vuorokauteen sellaista kalenterikuukautta kohti, jonka aikana omaishoitaja on yhtäjaksoisesti tai vähäisin keskeytyksin sidottu hoitoon ympärivuorokautisesti tai jatkuvasti päivittäin. Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 7 759 000 euroa lainmuutoksen johdosta.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi elatusturvalain (671/1998) muuttamisesta siten, että elatustuen määrää korotetaan 1.1.2007 lukien nykyisestä 118,15 eurosta 124 euroon kuukaudessa. Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 2 500 000 euroa lainmuutoksen johdosta.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain (1128/1996) muuttamisesta 1.1.2007 lukien siten, että perheen toisesta ja sitä seuraavasta alle kolmevuotiaasta lapsesta sekä kustakin muusta lapsesta maksettavaa hoitorahaa korotetaan 10 eurolla kuukaudessa. Lisäksi lakia muutetaan 1.1.2007 lukien siten, että perheellä on mahdollisuus hoitaa samanaikaisesti osaa lapsista kotihoidon tuella ja osaa yksityisen hoidon tuella. Edelleen lakia muutetaan siten, että kotihoidon tukea ryhdytään maksamaan 1.1.2007 lukien yli kolmevuotiaan lapsen ottovanhemmille hoitovapaan ajalta. Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 1 800 000 euroa lainmuutosten johdosta, mistä 1 400 000 euroa aiheutuu hoitorahan korottamisesta, 200 000 euroa mahdollisuudesta käyttää kotihoidon tukea ja yksityisen hoidon tukea samanaikaisesti ja 200 000 euroa ottovanhemmille maksettavasta kotihoidon tuesta.

Valtionosuuden perusteena oleviin laskennallisiin kustannuksiin on tehty 2,0 prosentin suuruinen kustannustason tarkistus. Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 82 362 000 euroa kustannustason nousun johdosta.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon 1.1.2006 toteutettuun kuntien valtionosuuslainsäädännön uudistamiseen liittyvät siirtymätasauslisät ja -vähennykset. Vuoteen 2006 verrattuna määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 3 356 000 euroa.

Luvun 26.97 perusteluihin viitaten määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon verotuloihin perustuvat valtionosuuksien tasauslisät ja -vähennykset. Vuoteen 2006 verrattuna määrärahan mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon 8 612 000 euroa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannusten valtionosuus lasketaan sosiaalihuollon ja terveydenhuollon laskennallisten kustannusten ja kunnan omarahoitusosuuden perusteella. Valtionosuus suoritetaan yhtenä kokonaisuutena. Kunnalle maksettavassa valtionosuudessa otetaan huomioon sosiaali- ja terveysministeriön osuus kuntien valtionosuuslain mukaisista tasauksista.

Sosiaalihuollon laskennalliset kustannukset määritellään kunnan asukasluvun, ikärakenteen, palvelu- ja jalostusaloilla työskentelevien

osuuden, työttömyysasteen ja työttömien lukumäärän, vaikeasti vammaisten lukumäärän ja lasten huostaanottojen määrän mukaan. Kunnan valtionosuutta laskettaessa ovat sosiaalihuollon ikäryhmittäiset laskennalliset kustannukset kunnan asukasta kohti vuonna 2007 seuraavat:

	€
0—6-vuotiaat	4 916,22
7—64-vuotiaat	240,79
65—74-vuotiaat	652,71
75—84-vuotiaat	3 935,40
85 vuotta täyttäneet	10 965,83

Työttömien lukumäärän mukaan määräytyvät laskennalliset kustannukset kunnan työtöntä kohden ovat 438,50 euroa ja työttömyysasteen mukaan määräytyvät laskennalliset kustannukset kunnan asukasta kohden 40,04 euroa vuonna 2007.

Vaikeasti vammaisten lukumäärän mukaan määräytyvät laskennalliset kustannukset kunnan asukasta kohden ovat 11,93 euroa vuonna 2007.

Lasten huostaanottojen määrän mukaan määräytyvät laskennalliset kustannukset kunnan asukasta kohden ovat 33,70 euroa vuonna 2007.

Terveydenhuollon laskennalliset kustannukset määritellään kunnan asukasluvun, ikärakenteen ja asukkaiden sairastavuuden mukaan. Kunnan valtionosuutta laskettaessa ovat terveydenhuollon ikäryhmittäiset laskennalliset kustannukset kunnan asukasta kohti vuonna 2007 seuraavat:

	€
0—6-vuotiaat	602,10
7—64-vuotiaat	685,62
65—74-vuotiaat	1 622,79
75—84-vuotiaat	3 129,86
85 vuotta täyttäneet	5 433,66

Sairastavuuden mukaan määräytyvät laskennalliset kustannukset kunnan asukasta kohden ovat 296,76 euroa vuonna 2007.

Lisäksi eräiden kuntien laskennallisiin kustannuksiin vaikuttaa syrjäisyyskerroin.

Kunnan omarahoitusosuus on 1 602,33 euroa kunnan asukasta kohden vuonna 2007.

Määrärahasta on tarkoitus rahoittaa työllisyysohjelmaa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset	€
Kustannustenjaon tarkistuksen kolmas erä	+63 000 000
Valtionosuusprosentin korottaminen 0,56 %-yksiköllä	+70 690 000
— toimeentulotuen asumismenojen omavastuun poistamiseen 1.9.2006 liityvä kompensaatio	
— sosiaali- ja terveyspalvelujärjestelmän toimivuuden turvaaminen ja kehittäminen	
Erityislastentarhanopettajan palvelujen saatavuutta koskevan säännöksen kirjaaminen lakiin	+982 000
Perhehoitajalle maksettavan hoitopalkkion ja kulukorvauksen vähimmäismäärän korottaminen sekä enimmäismäärää koskevien rajojen poistaminen	+542 000
Kehitysvammaisille järjestetyn päivätoiminnan laajentaminen koskemaan kaikkia vaikeimmin vammaisia sekä tulkkipalvelujen vähimmäismäärän lisääminen	+7 827 000
Omaishoitajille järjestettävän vapaa lisääminen	+7 759 000
Elatustuen määrän korottaminen	+2 500 000
Lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tukeen tehtävät muutokset	+1 800 000
Kustannustason tarkistus 2,0 %	+82 362 000
Vuonna 2006 toteutettuun valtionosuuslainsäädännön uudistamiseen liittyvien siirtymätasausten muutos	+3 356 000
Verotulotasausten muutos	-8 612 000
Yhteensä	+232 206 000

2007 talousarvio	4 302 900 000
2006 lisätalousarvio	600 000
2006 talousarvio	4 021 700 000
2005 tilinpäätös	3 728 341 586

32. Valtion korvaus terveydenhuollon yksiköille erikoissairaanhoitolain mukaiseen tutkimustoimintaan (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 48 747 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää erikoissairaanhoitolain (1062/1989) 47 ja 47 b §:n mukaisen tutkimustoiminnan valtion korvauksen maksamiseen.

2007 talousarvio	48 747 000
2006 talousarvio	48 747 000
2005 tilinpäätös	40 740 654

33. Valtion korvaus terveydenhuollon yksiköille lääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 87 170 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää erikoissairaanhoitolain (1062/1989) 47—47 b §:n mukaisen valtion korvauksen maksamiseen lääkäri- ja hammaslääkärikoulutukseen.

Selvitysosa: Määrärahasta on tarkoitus käyttää 64 950 000 euroa lääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksen korvausten maksamiseen yliopistollista sairaalaa ylläpitäville kuntayhtymille ja 22 220 000 euroa muille terveydenhuollon toimintayksiköille.

2007 talousarvio	87 170 000
2006 lisätalousarvio	—
2006 talousarvio	87 170 000
2005 tilinpäätös	87 172 267

34. Valtion korvaus kunnille mielentilatutkimuspotilaista sekä potilassiirroista aiheutuviin kustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 2 370 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää mielenterveyslain (1116/1990) 32 §:n mukaisten valtion korvausten maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää myös Suomen ja Ruotsin välillä solmitun sopimuksen mukaisista potilassiirroista kunnille ja kuntayhtymille sekä Ruotsin valtiolle aiheutuviin kustannuksiin suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen. Lisäksi määrärahaa saa käyttää pohjoismaisen sosiaalipalvelusopimuksen mukaisten potilassiirtojen tukemiseen kertaluonteisena 20 000 euroa siirrettyä potilasta kohden maksettavana korvauksena kunnille ja kuntayhtymille.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on mielentilatutkimuksista aiheutuviin kustannuksiin maksettavina korvauksina otettu huomioon 2 224 000 euroa ja potilassiirroista aiheutuvien kustannusten korvauksina 146 000 euroa, josta 80 000 euroa on kertaluonteisia korvauksia potilassiirtojen tukemiseksi.

Mielentilatutkimustoiminnan tavoitteena on rikoksesta syytettyjen henkilöiden oikeusturvan varmistaminen ja mielentilatutkimuslausuntojen korkean laadun ylläpitäminen.

Toiminnan laajuus 2004—2007

	2004 toteutunut	2005 toteutunut	2006 arvio	2007 arvio
Mielentilatutkimustoiminnan menot, euroa	2 121 431	2 915 620	2 203 000	2 224 000
Mielentilatutkimukset, lukumäärä	90	102	98	98
Euroa/tutkimus (laskennallinen keskimäärin)	23 600	28 585	22 500	22 670

2007 talousarvio	2 370 000
2006 talousarvio	2 370 000
2005 tilinpäätös	3 003 505

36. Valtionavustus kunnille sosiaali- ja terveydenhuollon hankkeisiin (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 39 800 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää eräiden sosiaali- ja terveydenhuollon lakien sekä sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain (733/1992) ja sen nojalla annettujen asetusten mukaisiin sosiaali- ja terveydenhuollon perustamis- ja kehittämishankkeisiin suoritettavan valtionavustuksen maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää myös tartuntatautilain (583/1986) mukaisten tartuntatautien torjuntatyön tehostamisesta ja pandemiavarautumisesta aiheutuviin kustannuksiin suoritettavan valtionavustuksen maksamiseen sairaanhoitopiireille enintään 2 000 000 euroa.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon 15 430 000 euroa, josta 430 000 euroa on otettu lisäyksenä huomioon momentilla 33.01.21. Määrärahasta on tarkoitus käyttää 12 570 000 euroa terveydenhuollon palvelujärjestelmän rakenteellisten ja toiminnallisten kehittämishankkeiden tukemiseen, 2 000 000 euroa tartuntatautien torjuntatyön tehostamiseen ja pandemiavarautumiseen liittyvän valtionavustuksen maksamiseen sairaanhoitopiireille ja 25 230 000 euroa Sosiaalialan kehittämishankkeen ja Alkoholiohjelman toimeenpanoa tukeviin hankkeisiin. Valtionavustuksella tuettavien hankkeiden kriteerit ja painoalueet on määritelty valtioneuvoston asetuksella (804/2005).

Määrärahasta on tarkoitus rahoittaa tietoyhteiskuntaohjelmaa.

2007 talousarvio	39 800 000
2006 lisätalousarvio	-1 000 000
2006 talousarvio	55 230 000
2005 tilinpäätös	54 430 000

(37.) Valtionavustus sairaanhoitopiirien kuntayhtymille lasten ja nuorten psykiatrisesta hoidosta ja kuntoutuksesta sekä kuntien mielenterveyspalveluiden kehittämisestä aiheutuviin kustannuksiin (kiinteä määräraha)

Selvitysosa: Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

2006 talousarvio	4 000 000
2005 tilinpäätös	4 999 999

38. Valtionosuus kunnille perustoimeentulotuen kustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 240 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997) mukaisen valtionosuuden maksamiseen perustoimeentulotuen kustannuksiin.

Selvitysosa: Perustoimeentulotukea saavia kotitalouksia arvioidaan vuonna 2007 olevan noin 238 000.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi toimeentulotukilain määräaikaisesta muuttamisesta 1.1.2007 lukien siten, että jatketaan vuoden 2008 loppuun määräaikaisella lainmuutoksella nelivuotisena kokeiluna toteutettua uudistusta, jolla vähintään 20 prosenttia tuen hakijan ansiotulosta jätetään ottamatta huomioon tukea myönnettäessä. Tämän niin sanotun etuoikeutetun tulon määrä voi olla kuitenkin enintään 150 euroa kuukaudessa. Kokeilun vaikutukset selvitetään. Lainmuutoksella ei ole vaikutusta momentin määrärahaan.

Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 12 800 000 euroa 1.9.2006 toteutetun asumismenojen seitsemän prosentin omavastuun toimeentulotuesta poistamisen johdosta.

2007 talousarvio	240 500 000
2006 talousarvio	227 700 000

39. Valtionavustus sosiaalialan osaamiskeskusten toimintaan (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 2 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää sosiaalialan osaamiskeskustoiminnasta annetun lain (1230/2001) mukaisen valtionavustuksen maksamiseen sosiaalialan osaamiskeskuksille.

Selvitysosa: Koko maan kattavat alueelliset osaamiskeskukset ovat Etelä-Suomen, Häme-Satakunnan, Itä-Suomen, Kaakkois-Suomen, Keski-Suomen, Pohjanmaan maakuntien, Pohjois-Suomen ja Varsinais-Suomen sosiaalialan osaamiskeskukset. Lisäksi erityisesti ruotsinkielisten kuntien tarpeista lähtien on muodostettu Det finlandssvenska kompe-

tenscentret inom det sociala området, jonka toimialue käsittää koko maan. Kullekin osaamiskeskukselle kohdentuvan valtionavustuksen perusteet on määritelty valtioneuvoston asetuksessa sosiaalialan osaamiskeskustoiminnasta (1411/2001).

Toiminnan tavoitteena on laadukkaiden sosiaalipalvelujen turvaaminen alueellisesti yhteistyössä järjestetyn tutkimus-, kehittämis- ja koulutustoiminnan avulla.

2007 talousarvio	2 500 000
2006 talousarvio	2 500 000
2005 tilinpäätös	3 400 000

33. Eräät sosiaali- ja terveydenhuollon menot

23. Oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen menot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 6 200 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kuolemansyyn selvittämisestä annetun lain (459/1973) 12 §:n mukaisen oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen menojen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää oikeuslääkeopillisista tutkimuksista suoritettavista korvauksista annetun asetuksen (862/2004) mukaisten palkkioiden ja korvausten maksamiseen.

Selvitysosa: Lääninhallitus huolehtii oikeuslääketieteellisten ruumiinavausten suorittamisesta alueellaan. Lääninhallitus maksaa toiminnasta aiheutuvat menot tältä momentilta. Oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen tavoitteena on kansalaisen oikeusturvan ja kuolinsyyn oikeellisuuden varmistaminen. Tavoitteena on, että oikeuslääketieteellisten ruumiinavausten määrä lähivuosina on enintään 20 prosenttia kaikista vainajista. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää yhteistyön lisäämistä läänin alueella terveydenhuollon, oikeuslääkäreiden ja poliisitoimen välillä oikeuslääketieteellisessä kuolemansyyn selvittämistoiminnassa.

Toiminnan laajuus 2004—2007

	2004 toteutunut	2005 toteutunut	2006 arvio	2007 arvio
Menot, euroa	6 440 162	7 240 573	6 200 000	6 200 000
Avausten määrä, kpl	11 357	11 822	11 275	10 500
Avausten osuus kaikista vainajista, %	23,8	24,2	..	..
Euroa/avaus keskimäärin	567	612	550	590

2007 talousarvio	6 200 000
2006 talousarvio	6 200 000
2005 tilinpäätös	7 240 574

31. Valtionavustus saamenkielisten sosiaali- ja terveyspalvelujen turvaamiseksi (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 600 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtionavustuksen maksamiseksi saamelaiskäräjien kautta saamelaiskäräjistä annetun lain (974/1995) 4 §:ssä tarkoitetuille saamelaisten kotiseutualueen kunnille saamenkielisten sosiaali- ja terveyspalvelujen turvaamiseksi.

Selvitysosa: Toiminnan tavoitteena on turvata saamenkielisten sosiaali- ja terveyspalvelujen saatavuus.

2007 talousarvio	600 000
2006 talousarvio	600 000
2005 tilinpäätös	600 000

32. Valtion korvaus rikosasioiden sovittelun järjestämisen kustannuksiin (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 6 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta annetun lain (1015/2005) mukaisen valtion korvauksen maksamiseen sovittelun järjestämisestä aiheutuvien kustannusten korvaamiseksi.

Selvitysosa: Valtion korvauksen arvioidaan kattavan noin 80 työntekijän palkkaamisesta aiheutuvat sekä muut toiminnan kannalta tarpeelliset menot. Korvaus maksetaan lääninhallituksen kanssa sopimuksen tehneelle kunnalle tai muulle palvelun tuottajalle ja sen maksatuksesta huolehtii lääninhallitus. Korvauksen perusteet on määritelty valtioneuvoston asetuksella rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta (267/2006).

Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 1 050 000 euroa vuonna 2006 käynnistyneen lakisääteisen sovittelutoiminnan vuositason toiminnasta johtuen.

Toiminnan tavoitteena on erityisesti nuorten rikosketjun varhainen katkaiseminen.

Momentin määräraha on muutettu kiinteäksi määrärahaksi.

2007 talousarvio	6 300 000
2006 talousarvio	5 250 000

53. Terveyden edistäminen ja terveysvalvonta

Selvitysosa: Momentin 33.53.23 määrärahaa käytetään terveydensuojelulain, elintarvikelain, geenitekniikkalain, kemikaalilain ja säteilylain edellyttämien terveysvalvontatehtävien, terveysvalvontatutkimusten ja henkilöstön jatko- ja täydennyskoulutuksen sekä ionisoimattoman säteilyn valvonnan hoitamiseen. Terveysvalvonnan vaikuttavuuden tavoitteena on elinympäristöstä ihmisille aiheutuvien terveyshaittojen ehkäisy ja poistaminen. Vuonna 2007 määrärahaa käytetään erityisesti asuntojen home- yms. vaurioiden tutkimiseen, ympäristöterveydenhuollon tietojärjestelmien kehittämiseen, sähkö- ja magneettikenttien terveysvaikutusten tutkimiseen sekä EU:n uuden kemikaalilainsäädännön (REACH-asetus) toimeenpanon ja kansallisen kemikaaliohjelman toimeenpanon valmisteluun.

Momentin 33.53.24 määrärahaa käytetään tartuntatautilain mukaiseen torjuntatyön kehittämiseen, valvontaan ja valistukseen. Vaikuttavuuden arvioinnin perusteena on tartuntatautien leviämisen ehkäisy ja epidemioiden selvittäminen. Vuoden 2007 painopisteinä ovat rokotusohjelman toteutumisen seuranta, sairaalainfektioiden torjunta, HIV-infektioiden leviämisen ehkäiseminen, varautuminen vakaviin epidemioihin ja kansainvälisenä yhteistyönä toteutettavan torjuntatyön vahvistaminen.

Momentin 33.53.50 määrärahaa käytetään toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi annetun lain tarkoittamaan tupakoinnin vähentämiseen ja terveyskasvatukseen sekä raittiustyölain tarkoittamaan päihteiden käytöstä aiheutuvien haittojen ehkäisemiseen. Lisäksi määrärahaa käytetään myös alkoholitiedotukseen ja valistukseen, huumeiden käytön ja niiden aiheuttamien haittojen ehkäisyyn sekä terveysliikunnan edistämiseen. Terveyden edistämisen vaikuttavuuden tavoitteet on esitetty momentin selvitysosassa.

23. Terveysvalvonta (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 800 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää terveydensuojelulain (763/1994), elintarvikelain (361/1995), geenitekniikkalain (377/1995), kemikaalilain (744/1989) ja säteilylain (592/1991) edellyttämästä terveysvalvonnasta, terveysvalvontatutkimuksesta ja henkilöstön jatko- ja täydennyskoulutuksesta sekä ionisoimattoman säteilyn valvonnasta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää enintään yhtä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen ja siitä aiheutuvien muiden menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon terveydensuojelulain edellyttämät asuntojen ja muiden oleskelutilojen terveysvalvonnasta, elintarvikehygienian valvonnasta sekä EU:n alueella tapahtuvasta kemikaalivalvonnan (REACH-asetus) ja geenitekniikan valvonnan lisääntymisestä aiheutuvat kulut.

Määrärahaa käytetään erityisesti terveydensuojelun valvonnan helpottamiseksi tarvittavien ohjeiden ja oppaiden laatimiseen.

Toiminnan vaikuttavuuden tavoitteena on

— turvata edellä mainittujen lakien edellyttämien ympäristön terveydellisten laatuvaatimusten toteutuminen, valvontamenettelyjen toimivuus, ajanmukaisuus, tuloksellisuus sekä valvonnan johdon tehokkuus

— talous- ja uimavesien laatuvaatimusten täyttyminen

— EU:n uuden kemikaalistrategian (REACH ja GHS) sekä kansallisen kemikaalistrategian toimeenpano

— ihmisten käyttöön tarkoitettujen tilojen laatua kuvaavien, muiden kuin asuntojen, terveysperusteisten ohjeiden valmistelu ja jätteenkäsittelyn terveyshaittojen selvittäminen

— vähentää talousvesistä ja elintarvikkeiden käsittelystä aiheutuvia epidemioita.

2007 talousarvio	800 000
2006 talousarvio	800 000
2005 tilinpäätös	950 000

24. Tartuntatautien valvonta (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 1 360 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää tartuntatautilain (583/1986) edellyttämän ehkäisyn ja valistustoiminnan, yllättävien epidemioiden selvittämisen ja seurannan sekä näiden edellyttämän kansainvälisen yhteistyön aiheuttamien menojen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää myös edellä mainittuihin tarkoituksiin myönnettävien harkinnanvaraisten valtionavustusten maksamiseen. Määrärahaa saa myös käyttää enintään yhtä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen ja siitä aiheutuvien muiden menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahan käytössä on tarkoitus ottaa huomioon tartuntatautien ehkäisytyön tärkeimmät ajankohtaiset vaatimukset, erityisesti kansalliseen influenssapandemiaan varautuminen ja kansainvälisen yhteistyön lisääntyneet toimet. EU:n kasvava panostus tartuntatautien ja bioterrorismin torjuntaan ja seurantaan vaatii myös kansallisen seurantajärjestelmän kehittämistä ja laaja-alaisempaa tautien torjuntaan varautumista.

Toiminnan vaikuttavuuden tavoitteena on

— säilyttää Suomen kansainvälisesti verrattuna hyvä tartuntatautitilanne

— kehittää WHO- ja EU-järjestelmiin yhteensopiva nopeasti reagoiva seuranta- ja torjuntajärjestelmä sekä

— estää erityisesti HIV-infektion leviämisen aiheuttama terveyspalvelujen tarpeen voimakas kasvu.

2007 talousarvio	1 360 000
2006 talousarvio	1 360 000
2005 tilinpäätös	1 360 000

50. Terveyden edistäminen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 7 800 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää terveyden edistämisestä sekä toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi annetun lain (693/1976) 27 §:ssä tarkoitetusta toiminnasta ja raittiustyölain (828/1982) 10 §:n 1 kohdan nojalla päihteiden käytöstä aiheutuvien haittojen ehkäisemistä tarkoittavasta toiminnasta aiheutuvien menojen maksamiseen. Lisäksi määrärahaa saa käyttää alkoholitiedotuksesta ja -valistuksesta aiheutuviin menoihin sekä huumausaineiden käytön ehkäisystä ja huumausaineiden käyttäjien hoidon kehittämisestä aiheutuvien menojen maksamiseen sekä terveysliikunnan edistämiseen liittyvien menojen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää enintään neljää henkilötyövuotta

vastaavan henkilöstötyömäärän palkkaamiseen sekä sosiaali- ja terveysministeriölle aiheutuvien muiden toimintamenojen maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 300 000 euroa siirtona momentilta 33.01.63.

Sosiaali- ja terveysministeriö on alustavasti asettanut terveyden edistämiselle ja tupakoinnin ja päihteiden käytön vähentämiselle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2007:

Terveyden edistämisen rakenteiden, tietopohjan ja toimien vahvistaminen

Tavoitteena on voimavarojen käytön tehostaminen ja toimintojen kehittäminen. Tähän pyritään lisäämällä terveyden edistämisen peruslähtökohtien tuntemusta, kehittämällä ohjausta, suunnittelua, toteutusta, arviointia ja laatua. Lisäksi kehitetään työvälineitä toimijoiden käyttöön ja tuetaan niiden käyttöönottoa. Erityistavoitteena on väestöryhmien välisten terveyserojen vähentäminen. Terveyden edistämisen välitavoitteita ovat muutokset terveyden taustatekijöissä, esimerkiksi fyysisessä ja sosiaalisessa elinympäristössä sekä elintavoissa. Koska taustatekijöissä tapahtuneet muutokset heijastuvat terveydentilaan vasta pitkällä aikavälillä, kehitetään taustatekijöiden johdonmukaista seurantaa terveydentilan seurannan rinnalle.

Tupakoimattomuus

Tavoitteena on aikaansaada tupakoinnin vieroituspalvelut ja tukiverkot sekä aikuisille että nuorille. Toisena tavoitteena on saada nuorten elinympäristöt ja nuorten kanssa toimivat tahot toiminnallaan tukemaan nuorten tupakoimattomuutta. Ravintoloiden savuttomuuden toimeenpanoa tuetaan viestinnällä. Tavoitteena on myös lisätä eri toimijoiden välistä yhteistyötä ja saada aikaan toimivia valtakunnallisia hankekokonaisuuksia.

Päihdehaittojen ehkäisy ja vähentäminen

Tavoitteena on lasten ja nuorten alkoholin ja huumausaineiden kokeilun ja käytön ehkäisy ja vähentäminen. Aikuisten osalta tavoitteena on alkoholin riskikäytön ja huumausaineiden käytön sekä niistä aiheutuvien haittojen vähentäminen. Tuettavien hankkeiden tulee edistää alkoholiohjelman ja huumausainepoliittisen toimenpideohjelman toimeenpanoa.

Terveellisen ravitsemuksen edistäminen

Tavoitteena on väestön ravitsemuksen kohentuminen siten, että liikapainoisten väestöosuuden lisääntyminen pysähtyy, suolan käyttö edelleen vähenee, ravintokuitujen käyttö lisääntyy ja rasvan laatu kehittyy terveyttä edistävään suuntaan. Väestön tietoisuutta terveellisestä ravitsemuksesta lisätään. Painoalueina ovat joukkoruokailun seurannan ja arvioinnin kehittäminen sekä ravitsemuksellisen riskin arvioinnin ja painonhallintaohjelmien kehittäminen. Erityisenä painoalueena on lasten ravitsemuksen seuranta ja siihen liittyvä riskinarviointi. Lisäksi edistetään rintaruokintaa.

Terveysliikunta

Tavoitteena on lisätä sekä arkiliikuntaa että säännöllistä liikunnan harrastamista kaikissa ikäryhmissä. Erityisesti pyritään aktivoimaan terveytensä kannalta liian vähän liikkuvia ihmisiä.

Tapaturmien ehkäisy

Tavoitteena on vahvistaa koti- ja vapaa-ajan tapaturmien torjuntatyötä. Alalla toimivien osaamista ja väestön tietoisuutta lisätään. Tilastointi- ja seurantajärjestelmää kehitetään.

Mielenterveyden edistäminen

Tavoitteena on kehittää sekä koko väestöön että riskiryhmiin kohdistuvia toimia osana mielenterveyspolitiikkaa. Tärkeimpänä kohderyhmänä ovat lapset ja nuoret, joiden psykososiaalista kehitystä, mielenterveyttä ja sosiaalista osallisuutta edistetään.

Seksuaaliterveyden edistäminen

Tavoitteena on kehittää seksuaaliterveyden edellytyksiä kuten yhteistoimintarakenteita, hyviä käytäntöjä, tiedon levittämistä ja seurantaa; tehostaa nuorten seksuaalikasvatusta ja väestön seksuaalineuvontaa; parantaa terveydenhuoltohenkilöstön ammatillista osaamista sekä kehittää ehkäiseviä palveluja sosiaali- ja terveydenhuollossa siten, että aborttien ja sukupuoliteitse tarttuvien tautien määrä vähenee ja väestön seksuaaliterveys paranee.

Toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi annetun lain 27 §:n 1 momentin mukaisesti

valtion tulo- ja menoarvioon on otettava määräraha, joka vastaa vähintään 0,45 % tupakkaveron arvioidusta tuotosta. Raittiustyölain mukainen määräraha on vähintään 0,07 euroa asukasta kohti.

Vuoden 2007 talousarvioesityksen määrärahasta tupakoinnin vähentämiseksi annetun lain mukainen osuus on 4 454 442 euroa, mikä vastaa 0,72 % tupakkaveron arvioidusta tuotosta. Raittiustyölain mukainen osuus on 525 558 euroa, mikä vastaa 0,10 euroa asukasta kohden laskettuna. Alkoholitiedotuksen osuus on 1 510 000 euroa ja huumausaineiden käytön ehkäisyn ja huumausaineiden käyttäjien hoidon kehittämisen osuus on 1 010 000 euroa. Terveyttä edistävän liikunnan osuus määrärahasta on 300 000 euroa.

2007 talousarvio	7 800 000
2006 talousarvio	7 500 000
2005 tilinpäätös	7 550 000

57. Maatalousyrittäjien lomitustoiminta

Selvitysosa: Maatalousyrittäjien lomitustoiminta käsittää lomituspalvelut ja niiden hallinnon. Lomitustoiminnan tavoitteena on edistää maatalousyrittäjien työssä jaksamista, terveyttä ja toimintakykyä. Lomituspalvelujen järjestämisestä aiheutuneet kustannukset korvataan kunnille kokonaisuudessaan valtion varoista.

Maatalousyrittäjillä on oikeus vuosilomaan ja sijaisapuun. Vuosiloma kuuluu vain karjataloutta harjoittaville maatalousyrittäjille. Sijaisapua voi saada myös kasvinviljelyn harjoittaja. Sijaisapua annetaan maatalousyrittäjälle, joka on sairauden tai muun tilapäisen syyn vuoksi estynyt huolehtimasta maatalousyrityksen hoitoon kuuluvista välttämättömistä tehtävistä. Vuosiloma on maksuton, mutta sijaisavusta peritään maksu. Maatalousyrittäjä voi lisäksi tietyin edellytyksin ostaa lomittaja-apua tuettuun hintaan enintään 120 tuntia vuodessa.

Lomituspalvelujen yleinen johto, ohjaus ja valvonta kuuluu sosiaali- ja terveysministeriölle. Vastuu lomituspalvelujen toimeenpanosta kuuluu Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle. Palvelujen paikallishallinnosta vastaavina paikallisyksikköinä toimivat kunnat eläkelaitoksen kanssa tekemiensä toimeksiantosopimusten perusteella. Nämä huolehtivat paikallishallinnosta ja lomituspalvelujen järjestämisestä. Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle ja paikallisyksiköille suoritetaan valtion varoista laskennallinen korvaus lomituspalvelujen hallintokustannuksiin.

Toiminnan laajuus 2004—2007

	2004 toteutunut	2005 toteutunut	2006 arvio	2007 arvio
Maatalousyrittäjät:				
1. Vuosilomatoiminta				
Palvelujen käyttäjien lukumäärä	37 059	34 917	33 400	32 000
Lomituspäivien lukumäärä	877 313	818 667	791 580	766 000
Lomituspäiviä/käyttäjä	23,67	23,45	23,70	23,94
Lomitustuntien lukumäärä	5 683 544	5 337 386	5 184 849	5 040 000
Lomituspäivien keskim. kesto tunteina	6,48	6,52	6,55	6,58
2. Sijaisaputoiminta				
Palvelujen käyttäjien lukumäärä	14 278	14 046	13 890	13 730
Lomituspäivien lukumäärä	572 873	564 546	560 000	558 700

Lomituspäiviä/käyttäjä	40,12	40,19	40,32	40,69
Lomitustuntien lukumäärä	3 821 324	3 751 048	3 716 297	3 709 800
Lomituspäivän keskim. kesto tunteina	6,67	6,64	6,64	6,64
3. Tuettu maksullinen lomittaja-apu				
Palvelujen käyttäjien lukumäärä	13 330	13 521	13 720	13 930
Lomituspäivien lukumäärä	94 089	96 723	98 000	99 000
Lomituspäiviä/käyttäjä	7,06	7,15	7,14	7,11
Lomitustuntien lukumäärä	614 469	632 310	645 800	654 400
Lomituspäivien keskim. kesto tunteina	6,53	6,54	6,59	6,61
Maatalousyrittäjien lomituspalvelun hallinto				
Koko- ja osapäiväisiä toimihenkilöitä				
— Maatalousyrittäjien eläkelaitoksessa	7	7	6	6
— Paikallisyksiköissä	415	405	332	315
Vakinaisten lomittajien lukumäärä	6 160	6 160	5 700	5 740
Paikallisyksikköjen lukumäärä	116	112	102	95

40. Valtion korvaus maatalousyrittäjien lomituspalvelujen kustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 192 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää maatalousyrittäjien lomituspalvelulain (1231/1996) 35 §:ssä tarkoitettuihin lomituspalvelujen käyttökustannuksiin lain 37 §:n nojalla kunnille suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen. Määrärahasta saa käyttää enintään 182 000 euroa maatalouslomittajien oppisopimuskoulutuksesta paikallisyksiköille aiheutuneiden nettokustannusten korvaamiseen.

Selvitysosa: Maatalousyrittäjän vuosiloma on 24 päivää.

Määrärahan mitoitus perustuu vuotta 2004 koskeviin toiminnan laajuutta ja kustannuksia kuvaaviin toteutumatietoihin ja niiden perusteella tehtyihin arvioihin toiminnan laajuuden ja kustannusten kehityksestä vuosina 2006—2007.

Määrärahasta arvioidaan käytettävän vuosilomatoimintaan 117 000 000 euroa, sijaisaputoimintaan 66 500 000 euroa ja maksulliseen lomittaja-apuun 9 000 000 euroa.

2007 talousarvio	192 500 000
2006 talousarvio	192 500 000
2005 tilinpäätös	186 999 999

50. Valtion korvaus maatalousyrittäjien lomituspalvelujen hallintomenoihin (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 15 239 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää maatalousyrittäjien lomituspalvelulain (1231/1996) 31 ja 32 §:n nojalla Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle ja kunnille lomituspalvelujen hallinnon järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen. Määrärahasta saa käyttää enintään 94 000 euroa maatalousyrittäjien lomituspalvelulain 12 §:n 3 momentin mukaisen harkinnanvaraisen lisäkorvauksen maksamiseen paikallisyksiköille.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 39 000 euroa harkinnanvaraisen lisäkorvauksen korottamisen johdosta.

Määrärahasta arvioidaan käytettävän 14 145 000 euroa kuntien lomituspalvelujen ja 1 094 000 euroa Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen hallinnon kustannuksiin sisältäen harkinnanvaraisen lisäkorvauksen maksamisen paikallisyksiköille.

Momentin nimike on muutettu.

2007 talousarvio	15 239 000
2006 talousarvio	15 200 000
2005 tilinpäätös	14 748 638

92. Raha-automaattiyhdistyksen tuoton käyttö

S e l v i t y s o s a : Valtioneuvosto on antanut arpajaislain (1047/2001) nojalla Raha-automaattiyhdistykselle rahapeliluvan yksinoikeudella raha-automaattien käytettävänä pitämiseen, kasinopelien toimeenpanemiseen sekä pelikasinotoimintaan. Rahapelilupaan perustuvalla toiminnalla Raha-automaattiyhdistys hankkii varoja oikeuskelpoisille yleishyödyllisille yhteisöille ja säätiöille terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen. Varat jaetaan harkinnanvaraisina avustuksina hakemusten perusteella.

Raha-automaattiyhdistys käsittelee avustushakemukset, laatii avustusten jakoehdotuksen ja hallinnoi avustusten maksatusta ja käytön valvontaa raha-automaattiavustuksista säädetyn lain (1056/2001) ja eräistä raha-automaattiavustuksiin sovellettavista määräajoista säädetyn valtioneuvoston asetuksen (1170/2001) mukaisesti. Avustukset myöntää Raha-automaattiyhdistyksen hallituksen ehdotuksen pohjalta valtioneuvosto sosiaali- ja terveysministeriön esittelystä pääsääntöisesti kerran vuodessa.

Raha-automaattiyhdistyksen tuotosta myönnettiin vuonna 2006 avustuksia 292 milj. euroa yleishyödyllisille yhteisöille ja säätiöille terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen. Kun lisäksi arpajaislain 22 §:n 2 momentin nojalla osoitettiin Valtiokonttorin käytettäväksi 59,7 milj. euroa sotainvalidien laitosten käyttökustannuksiin, 42,3 milj. euroa rintamaveteraanien kuntoutukseen sekä 2,95 milj. euroa eräissä Suomen sotiin liittyneissä tehtävissä palvelleiden kuntoutukseen, oli Raha-automaattiyhdistyksen tuoton käyttö yhteensä 397 milj. euroa. Vuoden 2005 tuotosta jätettiin jakamatta 3,5 milj. euroa.

Raha-automaattiyhdistyksen tuottoa on tarkoitus käyttää vuonna 2007 yhteensä 409,5 milj. euroa. Tästä määrästä jaettaisiin avustuksina 306,0 milj. euroa momentilta 33.92.50. Lisäksi osoitetaan Valtiokonttorin käyttöön 61,7 milj. euroa sotainvalidien sairaskotien käyttökustannuksiin, 38,3 milj. euroa rintamaveteraanien kuntoutukseen ja 3,5 milj. euroa eräiden Suomen sotiin liittyneissä tehtävissä palvelleiden kuntoutukseen. Vastaava tulo 409 495 000 euroa on merkitty momentille 12.33.92. Vuoden 2006 tuottoa jäisi myöhemmin käytettäväksi 3,0 milj. euroa.

50. Avustukset yhteisöille ja säätiöille terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 306 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää arpajaislain (1047/2001) 17 §:n 2 momentissa ja 22 §:n 1 ja 3 momentissa mainittuihin tarkoituksiin.

S e l v i t y s o s a : Määrärahasta on tarkoitus rahoittaa tietoyhteiskuntaohjelmaa.

Sosiaali- ja terveysministeriö on alustavasti sopinut Raha-automaattiyhdistyksen kanssa seuraavista tulostavoitteista avustustoiminnalle yleisesti ja tulosalueittain vuodelle 2007:

Selvitetään avustusten kohdentumista toimintoihin, joilla ei ole kilpailuvaikutuksia, kilpailuvaikutteisiin toimintoihin ja viranomaistehtävän luonteisiin toimintoihin. Avustuslinjauksia tarkennetaan suhteessa yritysmuotoiseen palvelutoimintaan ja julkiseen palvelujärjestelmään.

Avustustoiminnalla on kaksi päälinjaa: 1. avustusten suuntaaminen ongelmia ehkäisevään toimintaan ja 2. heikoimmassa asemassa olevien tuen ja palveluiden turvaaminen ja omaehtoisen aktiivisuuden edistäminen.

Ehkäisevän toiminnan painopiste on suurten kansanterveysongelmien ehkäisemisessä ja syrjäytymiskehityksen katkaisemisessa. Avustuksia suunnataan terveyttä edistävään toimintaan, työ- ja toimintakyvyn edistämiseen sekä toimintoihin, joilla luodaan edellytyksiä huono-osaisuuden havaitsemiselle, syrjäytymisen ehkäisyyn ja jo passivoituneiden kansalaisten ja perheiden saamiselle palvelujen ja tukijärjestelmien piiriin.

Heikoimmassa asemassa olevien väestöryhmien tuen ja palveluiden turvaamisessa keskei-

siä kohderyhmiä ovat ne, joiden osalle sosiaaliset ja taloudelliset vaikeudet, pitkäaikainen työttömyys, päihde- tai mielenterveysongelmat, köyhyys ja ylivelkaantuminen, vammaisuus tai vaikeat pitkäaikaissairaudet kasaantuvat. Kohderyhmiin kuuluvat myös paljon apua ja tukea tarvitsevat ikääntyvät kansalaiset. Lasten ja nuorten elinoloihin ja turvallisuuteen sekä perheiden selviytymisen edistämiseen kiinnitetään lisääntyvää huomiota. Avustuksilla edistetään toimintamallien kehittämistä sellaisiksi, että ne entistä paremmin vastaavat moniongelmaisten kansalaisten ja perheiden tarpeisiin, auttavat estämään tai katkaisemaan syrjäytymiseen johtavien ongelmien kasaantumisen ja luovat edellytyksiä perheiden itsenäiselle selviytymiselle ja elämänhallinnalle.

Palveluihin liittyvien avustusten harkinnassa otetaan huomioon julkisen palvelujärjestelmän ensisijainen vastuu palvelujen järjestämisessä. Avustuksia suunnataan erityisesti alueille, joilla muuttoliike, väestörakenne tai muut paikalliset olosuhteet ovat erityisen vaikeat. Avustuksilla tuetaan maan eri osissa sosiaali- ja terveyspalveluiden paikallisen ja alueellisen koordinoinnin ja erityisosaamisen tehostamiseen tähtääviä hankkeita. Järjestöjen ja kuntien yhteistyötä edistetään riittävän kattavien ja yhtenäisten palvelu- ja tukiverkostokokonaisuuksien aikaansaamiseksi. Palvelujen laatu, saatavuus ja joustavat palveluketjut ovat tärkeä kehittämisalue. Palvelujen yksityisen tarjonnan kehittymiseen liittyvät seikat otetaan avustuksia kohdennettaessa huomioon eri palvelusektoreissa.

Kansalaisjärjestötoiminta

Kansalaisjärjestötoiminnan toimintaedellytysten turvaaminen on Raha-automaattiyhdistyksen avustustoiminnan ensisijainen tehtävä. Avustuksilla turvataan järjestöjen keskeiset toimintaedellytykset edunvalvonnan, kehittämistoiminnan, asiantuntijoiden ja muun vaikuttamistoiminnan sekä palvelu-, tukihenkilö- ja vapaaehtoistoiminnan alueilla. Alueellista ja paikallista yhteistoimintaa edistetään sekä järjestöjen kesken että järjestöjen ja muiden toimijoiden välillä.

— Tuetaan erityisesti kansanterveyttä edistäviä sekä suurten kansansairauksien, elämäntapoihin liittyvien ongelmien ja syrjäytymisen ehkäisyyn liittyviä toimintoja ja kehittämishankkeita.

— Tuetaan heikoimmassa asemassa olevien perheiden suoriutumista edistäviä toimintoja ja hankkeita.

— Edistetään informaatioteknologiaa hyödyntäviä kehittämishankkeita ikäihmisten, vammaisten ja vajaakuntoisten tai syrjäseuduilla asuvien tiedonsaannin ja viestintätaitojen parantamiseksi.

Erityisryhmien asuminen

Avustuksilla edistetään erityisryhmien asumista turvaavia hankkeita ja toimintamallien kehittämistä. Avustukset kohdennetaan ryhmiin, joiden asuminen ja itsenäinen suoriutuminen joko asunnon puuttumisen tai asumisvalmiuksien puutteellisuuden vuoksi edellyttää erityisiä investointi- ja toimintamalliratkaisuja. Avustusten suuntaamisessa otetaan huomioon hallituksen asuntopoliittiseen ohjelmaan liittyvät erityisryhmien asuntojen rahoitusjärjestelmän muutokset.

— Erityisryhmien tukiasumiseen panostetaan sekä asuntojen hankintaa että asumisen tukitoiminnan kehittämistä avustamalla. Kohderyhmiä ovat erityisesti päihde- ja mielenterveysongelmaiset sekä vammaiset ja pitkäaikaissairaat.

— Asunnottomuuden vähentämiseen osallistutaan palvelu- että tukiasuntojen hankintaa ja rakentamista avustamalla. Avustuksia kohdennetaan asumiseen liittyviä palveluita kehittäviin toiminnallisiin hankkeisiin.

Kuntoutus

Avustuksilla tuetaan erityisesti sellaisten väliinputoajaryhmien kuntoutumismahdollisuuksia, joiden tarpeita lakisääteisessä kuntoutusjärjestelmässä ei oteta riittävästi huomioon. Toimintakykyä parantavia toimintoja lisätään myös erityisryhmille, joiden tarvitsemia kuntoutuspalveluita on määrällisesti saatavissa liian vähän. Näitä ryhmiä ovat mielenterveysongelmaiset, mielenterveys- ja päihdeongelmista kärsivät perheet ja pienten lasten äidit, moniongelmaiset perheet sekä pitkäaikaisen työttö-

myyden seurauksena toimintakykyään menettäneet.

— Ikääntyvän väestön toimintakyvyn ylläpitämistä ja lapsiperheiden sosiaalista kuntoutusta kehitetään.

— Avokuntoutuksen toimintamallien ja palvelukokonaisuuksien kehittämistä tuetaan.

— Avustuksia lisätään kuntoutuksen vaikuttavuuden ja tuloksellisuuden tutkimus- ja kehittämishankkeisiin.

Kotona selviytymisen ja omaisten tukeminen

Vanhusta, vammaista tai pitkäaikaissairasta hoitavan omaisen tai perheen omaehtoista suoriutumista tuetaan. Itsenäistä asumista tukevassa toiminnassa painotetaan järjestöjen erityisosaamista sekä vapaaehtoistyön tukihenkilötoiminnan koordinoimista joustavien ja kattavien palvelukokonaisuuksien aikaansaamiseksi. Järjestöjen tukihenkilö- ja vapaaehtoistoimintaa lisätään erityisesti, kun se kohdistuu omaishoitajiin, moniongelmaisiin perheisiin, syrjäytymisvaarassa oleviin nuoriin, mielenterveys- ja päihdeongelmaisiin, huumeongelmaisiin, yksinäisiin vanhuksiin ja vammaisiin tai maahanmuuttajaperheisiin.

— Tuetaan runsaasti apua tarvitsevien perheiden ja vanhusten tukimuotojen kehittämistä, syrjäseutujen kyläavustajatoimintaa ja palveluntuottajien yhteistyötä edistävää yöpartiotoimintaa.

— Tuetaan omaishoitajien toimintakykyä ja jaksamista edistävää ryhmätoimintaa, työnohjausta ja koulutusta.

— Tuetaan moniongelmaperheille kotiin annettavan lastensuojelullisen perhetyön kehittämistä.

Päivä- ja työtoiminnat

Mielenterveys- ja päihdeongelmaisten sekä vammaisten ja vanhusten mielekästä päivätoimintaa tuetaan. Päivätoimintoja kehitetään asiakkaiden toimintakyvyn parantamista edistävään suuntaan. Vajaakuntoisten ja muiden työmarkkinoilta helposti syrjäytyvien kohderyhmien työllistymistä edistäviä toimintoja ja hankkeita edistetään. Helposti saavutettavia matalan kynnyksen auttamis- ja kohtaamispaikkoja tuetaan erityisesti alueilla, joissa on paljon apua tarvitsevia lapsiperheitä ja maahanmuuttaja- tai pakolaisperheitä.

— Toimintakykyä edistävää päivä- ja työtoimintaa kehitetään.

— Lasten syrjäytymistä ehkäisevää ja perheiden suoriutumista vahvistavaa päivätoimintaa tuetaan.

— Vajaakuntoisten, nuorten ja pitkään työmarkkinoiden ulkopuolella olleiden työtoimintoja, toimintakeskuksia, työpajoja ja työllistymishankkeita tuetaan.

Kurssi-, leiri- ja lomatoiminta

Lasten ja nuorten kasvatusta edistävien järjestöjen leiritoiminnan sekä vammais- ja potilasjärjestöjen toteuttaman loma- ja kurssitoiminnan lisäksi valtakunnalliset lomajärjestöt järjestävät tuettuja lomajaksoja kansalaisille ja perheille, joilla taloudellisista, sosiaalisista tai muista syistä ei muutoin ole mahdollisuutta ohjattuun lomaan. Kurssi-, leiri- ja lomatoimintaa eri sektoreissa kehitetään entistä tavoitteellisempaan ja perheiden elämänhallintaa lisäävään suuntaan.

— Kurssi-, leiri- ja lomajaksojen niveltämistä itsenäistä suoriutumista edistävien muiden toimintojen kokonaisuuksiin tehostetaan.

— Sosiaalista lomatoimintaa kohdennetaan erityisesti heikoimmassa asemassa oleviin väestöryhmiin.

Kriisipalvelut

Edistetään kriisipalvelujen saavutettavuutta ja valmiuksia reagoida monenlaisiin akuutteihin ongelmatilanteisiin, kuten perhekriiseihin, päihteiden tai lääkkeiden liikakäyttöön, mielenterveyshäiriöihin, äkillisiin sairastumisiin tai läheisen kuolemaan, yksinäisyyteen, onnettomuuksiin, rikoksen uhriksi joutumiseen ja väkivaltaan tai sen uhkaan. Itsemurhia ehkäisevän ja pahoinpitelyihin liittyvien kriisien ehkäisemiseen ja hoitamiseen liittyvän kriisityön kehittämistä edistetään.

— Tuetaan nykyaikaista tietotekniikkaa hyödyntävien auttamisjärjestelmien kehittämistä.

— Kriisipalvelujen kehittämisessä korostetaan sosiaali- ja terveystyön hallinnolliset rajat ylittävän moniammatillisen yhteistyön lisäämistä.

— Tuetaan lääkäri- ja pelastushelikopteritoimintaa.

Avustusmäärärahan käyttö vuosina 2003—2007 (milj. euroa)

	2003	2004	2005	2006	2007
Kansalaisjärjestötoiminta	94,2	105,9	112,0	112,5	119,0
Palvelu- ja tuettu asuminen	64,4	60,2	53,6	40,0	38,0
Kuntoutus	53,0	45,5	41,9	38,0	40,0
Kotona selviytymisen ja omaisten tukeminen	26,4	29,1	29,0	32,0	33,0
Päivä- ja työtoiminta	23,7	25,1	23,7	20,0	22,0
Kurssi-, leiri- ja lomatoiminta	19,8	19,8	20,2	20,0	21,0
Kriisipalvelut	21,3	22,4	24,6	29,5	33,0
Yhteensä	302,8	308,0	305,0	292,0	306,0

2007 talousarvio	306 000 000
2006 talousarvio	295 500 000
2005 tilinpäätös	305 000 000

55. Valtion korvaus sotainvalidien laitosten käyttökustannuksiin (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 61 707 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää arpajaislain (1047/2001) 22 §:n 2 momentin ja sotilasvammalain (404/1948) 6 d §:n nojalla sotainvalidien kuntoutus- ja hoitolaitosten käyttökustannuksiin suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää myös neuvontapalvelutoimintaan suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen.

Selvitysosa: Momentin 33.22.50 perusteluihin viitaten määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 2 000 000 euroa lainmuutoksen johdosta.

Sotainvalidien laitosten perustamiskustannukset sekä niistä vuonna 2007 aiheutuvat lainojen lyhennykset ja korot rahoitetaan ylläpitäjäyhteisöjen pääsääntöisesti 10 prosentin omavastuuta lukuun ottamatta Raha-automaattiyhdistyksen tuotosta myönnettävillä avustuksilla.

Sotainvalidien laitosten hoitopaikkoja arvioidaan olevan vuonna 2007 yhteensä 1 720 ja sotainvalidien ja heidän aviopuolisoiden kesken jaettuja hoitopäiviä yhteensä 421 700. Kilpailutuksella sekä laadunkehittämis- ja auditointitoimin hillitään laitosten hoitopäivä- ja hoitokäyntikertahintojen nousua sekä huolehditaan kuntoutus- ja laitoshuoltopalvelujen laatuun liittyvistä tavoitteista. Korvaus käyttökustannuksiin suoritetaan hoitopäivä- ja hoitokäyntikertahinnoista tehtävän sopimuksen perusteella.

Toiminnan laajuus 2004—2007

	2004 toteutunut	2005 toteutunut	2006 arvio	2007 arvio
Sotainvalidien laitosten, hoitopaikkojen ja -päivien lukumäärä				
— hoitopaikkoja	1 563	1 679	1 679	1 720
— laitoshoitopäiviä	261 380	260 493	259 650	258 800
— intervallihoitopäiviä (30 % sotainvalidit)	31 507	33 730	36 000	38 300
— intervallihoitopäiviä (25 % sotainvalidit)[1)]			10 800	10 800
— intervallihoitopäiviä (20 % sotainvalidit)				14 000
— laitoskuntoutuspäiviä	113 266	103 455	94 550	85 650

[1)] Määräraha sisältyy momentille 33.22.50.

2007 talousarvio	61 707 000
2006 talousarvio	59 707 000
2005 tilinpäätös	59 707 000

58. Eräät kuntoutustoiminnan menot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 3 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää arpajaislain (1047/2001) 22 §:n 2 momentin ja eräissä Suomen sotiin liittyneissä tehtävissä palvelleiden kuntoutuksesta annetun lain (1039/1997) nojalla kuntoutuksesta aiheutuvien menojen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää myös kuntoutuskustannuksiin liittyvien asiantuntijapalkkioiden maksamiseen.

Selvitysosa: Kuntoutusta järjestetään laitos- ja avokuntoutuksena pääsääntöisesti samoissa kuntoutus- ja hoitolaitoksissa kuin veteraanikuntoutustakin. Kuntoutuksen laatu ja kustannukset ovat samaa tasoa veteraanikuntoutuksen kanssa. Kuntoutettavien määrän arvioidaan olevan 3 200 henkilöä vuonna 2007. Kilpailutuksella sekä laadunkehittämis- ja auditointitoimin hillitään laitosten hoito- ja hoitokäyntikertahintojen nousua sekä huolehditaan kuntoutus- ja laitoshuoltopalvelujen laatuun liittyvistä tavoitteista.

2007 talousarvio	3 500 000
2006 lisätalousarvio	—
2006 talousarvio	2 950 000
2005 tilinpäätös	2 950 000

59. Rintamaveteraanien kuntoutustoiminnan menot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 38 288 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää arpajaislain (1047/2001) 22 §:n 2 momentin ja rintamaveteraanien kuntoutuksesta annetun lain (1184/1988) nojalla rintamaveteraanien kuntoutuksesta aiheutuvien menojen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää myös rintamaveteraanikuntoutuksen tutkimus- ja matkakulumenojen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää myös kuntoutushoitokustannuksiin liittyvien asiantuntijapalkkioiden maksamiseen.

Selvitysosa: Määräraha vähentää vastaavasti määrärahan tarvetta momentilta 33.22.59.

2007 talousarvio	38 288 000
2006 lisätalousarvio	—
2006 talousarvio	42 288 000
2005 tilinpäätös	47 788 000

Pääluokka 34
TYÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

S e l v i t y s o s a : Työhallinnon toiminta-ajatuksena on edistää työmarkkinoiden toimivuutta ja työorganisaatioiden kehittymistä, työllisyyttä sekä maahanmuuttajien kotoutumista.

Työllisyyden ja talouden kehitysarvio

Työllisyys alkoi kohentua vuoden 2004 kesällä ja työllisyyden paraneminen kiihtyi vuoden 2006 alkua kohden. Vuonna 2006 työllisyys edelleen kohenee. Kansainvälisen talouden nopea kasvu tukee hyvää kehitystä, mutta sen tasapainottomuudet varjostavat siten, että työllisyyden paraneminen alkaa hidastua vuotta 2007 kohden. Rakenteelliset ongelmat hidastavat työttömyyden alenemista. Vuonna 2007 arvioidaan työttömiä työnhakijoita olevan keskimäärin 245 000 henkilöä. Hallitusohjelman työllistävä painotus edesauttaa työllisyyden elpymistä ja pitkäaikaistyöttömyyden alentamista.

Työpolitiikan strategiset tavoitteet

Hallitus on ohjelmassaan asettanut tavoitteekseen työllisyyden lisäämisen vähintään 100 000 hengellä vaalikauden loppuun mennessä. Tavoitteena on sellainen talouden ja työllisyyden kasvun ura, joka mahdollistaisi 75 prosentin työllisyysasteen saavuttamisen seuraavan vaalikauden loppuun mennessä. Samalla hallituksen tavoitteena on, että työllisyysaste nousee ja työttömyys alenee jokaisen TE-keskuksen alueella.

Hallituksen työllisyystavoitteet on vahvistettu työhallinnon toiminnan lähtökohdiksi työpolitiikan strategiassa vuosille 2003—2007—2010. Lisäksi työpolitiikan strategian tavoitteena on, että työttömyysaste laskee noin 6—7 prosenttiin vuonna 2007 ja 5 prosenttiin vuonna 2010, työelämästä poistutaan 2—3 vuotta nykyistä myöhemmin ja ikääntyneiden (55—64-vuotiaiden) työllisyysaste nostetaan yli 50 prosenttiin vuoteen 2010 mennessä. Tavoitteina on, että rakenteellinen työttömyys alenee ja rekrytointiongelmat vähenevät. Työpolitiikan strategian päälinjaukset ovat:

— alennetaan rakenteellista työttömyyttä ja ehkäistään syrjäytymistä,
— varmistetaan osaavan työvoiman saatavuus,
— parannetaan työn tuottavuutta laadullisesti kestävällä tavalla,
— luodaan edellytyksiä aktiiviselle työperusteiselle maahanmuuttopolitiikalle sekä
— lisätään yrittäjyyttä ja itsensä työllistämistä.

Työministeriön toimialan yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

	2005 toteutuma	2006 arvio/ tavoite	2007 arvio/ tavoite
Osaavan työvoiman saatavuuden varmistaminen			
Rekrytointiongelmia kokeneiden toimipaikkojen osuus, enintään %	27	25	25
Rakennetyöttömyyden alentaminen			
Vaikeasti työllistyvien määrä, enintään henkilöä keskimäärin	161 900	142 000	125 000
Työurien pidentäminen 2—3 vuodella			
Työllisen ajan odote 50-vuotiaille (vuotta)	9,0	9,2	9,5
Sairauspäivien osuus, enintään %	3,9	3,9	3,9
Ulkomaalaisten työllisyysasteen nostaminen			
Ulkomaalaisten työllisyysasteen ero Suomen kansalaisiin, enintään %-yksikköä	-20,9[1)]	-19	-17

[1)] Tieto vuodelta 2004

Yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden lisäksi työhallinto seuraa strategisten toimintalinjausten toteutumista luvuissa 01, 06 ja 07 esitettyjen tavoitteiden ja tunnuslukujen avulla.

Työllisyyden politiikkaohjelma

Työllisyysasteen nostaminen ja työttömyyden vähentäminen edellyttävät vahvaa yhteistyötä sekä ministeriö- että alue- ja paikallistasoilla. Osa työllisyysasteen nostoon ja työttömyyden laskuun tähtäävistä toimenpiteistä on toteutettu kuluvalla hallituskaudella poikkihallinnollisessa työllisyysohjelmassa. Sen painopiste on rakenteellisen työttömyyden alentamisessa ja työvoiman tarjonnan edistämisessä. Työllisyysohjelmassa toteutetaan myös osaavan työvoiman saatavuuteen, työurien pidentämiseen ja työelämän kehittämiseen liittyviä toimenpiteitä. Ohjelmakauden lopulla työllisyysohjelmassa korostetaan eri osahankkeiden tehokasta toimeenpanoa ja säännöllistä seurantaa eri hallinnonalojen ja työmarkkinajärjestöjen kesken. Työllisyysohjelman osahankkeet ovat:

1) julkisen työvoimapalvelun palvelurakenteen uudistaminen,
2) työmarkkinatuen aktivointi,
3) työvoimapoliittiset aktiiviohjelmat ja koulutus sekä
4) työurien pidentäminen.

EU:n työllisyyssuuntaviivat

Jäsenmaat ottavat työllisyyspolitiikassaan huomioon kevään 2006 Eurooppa-neuvoston vahvistamat EU:n työllisyyssuuntaviivat osana EU:n yhdennettyjä suuntaviivoja vuosille 2005—2008. Niillä tavoitellaan korkeaa työllisyyttä, edistetään työn laatua ja tuottavuutta sekä vahvistetaan sosiaalista ja alueellista koheesiota. Työllisyyssuuntaviivoilla vahvistetaan osaltaan Lissabonin strategian painottamaa näkökulmaa kasvun ja työllisyyden edistämisestä. Työllisyyssuuntaviivojen ensisijaiset toimintatavoitteet ovat:

1) työelämään siirtymisen ja työelämässä jatkamisen kannustaminen, työvoiman tarjonnan lisääminen ja sosiaaliturvajärjestelmien uudistaminen,
2) työntekijöiden ja yritysten sopeutumiskyvyn parantaminen ja
3) henkiseen pääomaan tehtävien investointien lisääminen koulutusta ja ammattitaitoa parantamalla.

Suomi on kansallisessa Lissabonin toimenpideohjelmassaan asettanut painopisteet vuosille 2005—2008, joiden toimeenpanosta raportoidaan EU:lle. Kansalliset painopisteet ovat:

1) työurien pidentäminen,

2) vero- ja etuusjärjestelmien sekä palkanmuodostuksen kannustinvaikutusten parantaminen sekä

3) työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaannon parantaminen.

Julkisen työvoimapalvelun organisoinnin ja ohjauksen uudistaminen

Työministeriö on käynnistänyt vuonna 2006 julkisen työvoimapalvelun organisointi- ja ohjausuudistuksen, jossa vahvistetaan työvoimatoimistojen ohjausta hallituksen ja ministeriön asettamien tulos- ja toiminnallisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Uudistuksen tavoitteena on parantaa tuloksellisuutta ja asiakasvaikuttavuutta, varmistaa asiakkaiden tarpeiden mukainen, oikea-aikainen ja yhdenmukainen palvelu sekä seudulliset erot huomioon ottava työllisyyspolitiikka. Työvoimatoimistoverkon hallinnollista tiivistämistä jatketaan ja toiminta-aluerajoja tarkistetaan työssäkäyntialueet huomioon ottaen niin, että toimistojen kokonaismäärä voi olla aiempaa 105 toimiston tavoitetta pienempikin. Työvoimatoimistojen toimintaa ja tuloksellisuutta ryhdytään mittaamaan nykyistä laajemmalla mittaristolla ja ohjaustoiminnassa otetaan vahvemmin käyttöön vuorovaikutteiset ohjausmenettelyt.

Toiminnan tehostaminen edellyttää, että TE-keskuksissa on riittävät voimavarat kohdennettuna työvoimatoimistojen kehittävään ohjaamiseen sekä julkisen työvoimapalvelun kehittämiseen. Työministeriö uudistaa omaa organisaatiotaan tehostaakseen toimistojen ohjausta ja palvelujen kehittämistä.

Sukupuolivaikutukset

Työnvälityksen työttömistä työnhakijoista naisia on 2000-luvulla ollut keskimäärin 47—50 prosenttia (48 % vuonna 2005). Koko 2000-luvun ajan työvoimakoulutuksen aloittaneista henkilöistä keskimäärin 51—52 prosenttia on ollut naisia (vuonna 2005 osuus oli 52 %). Naisten osuus työvoimakoulutuksen aloittaneista on ollut hieman suurempi kuin heidän osuutensa työttömistä työnhakijoista. Yleisenä periaatteena työvoimakoulutuksessa on pyrkimys segregaation vähentämiseen.

Koko 2000-luvun ajan työllistämistuella olleista henkilöistä keskimäärin 60—63 prosenttia on ollut naisia (vuonna 2005 osuus oli 60 %). Naisten osuus on ollut erityisen korkea kuntien työllistämistuessa, osa-aikalisässä ja työelämävalmennuksessa. Työmarkkinatuen työharjoittelussa/työelämävalmennuksessa naisten osuus on ollut 2000-luvulla 62—64 prosenttia (vuonna 2005 osuus oli 62 %).

Vuonna 2005 työmarkkinatuen saajista 47 prosenttia oli naisia. Samana vuonna kielteisen päätöksen puolison tulojen perusteella saaneista 86 prosenttia oli naisia.

Työttömien määrän ja työvoimapolitiikan resurssien kehitys

	2005 toteutuma/ tilinpäätös[1)]	2006 arvio/ varsinainen talousarvio[2)]	2007 arvio/ esitys[3)]
Työttömät työnhakijat (keskimäärin kk:ssa)	275 300	255 000	245 000
Työvoimapolitiikan resurssit (ml. ESR), milj. euroa	1 917	1 813	1 774
Työvoimapolitiikan resurssit (ml. ESR) suhteessa työttömien lukumäärään, euroa	6 965	7 111	7 241

[1)] Resurssit sisältävät 19,979 milj. euroa Kainuun itsehallintokokeilun piiriin kuuluvia määrärahoja.

[2)] Resurssit sisältävät 20,298 milj. euroa Kainuun itsehallintokokeilun piiriin kuuluvia määrärahoja. Resurssit eivät sisällä kuntien 240,443 milj. euron osuutta passiivisen työmarkkinatuen rahoituksesta.

[3)] Resurssit sisältävät 21,078 milj. euroa Kainuun itsehallintokokeilun piiriin kuuluvia määrärahoja. Resurssit eivät sisällä kuntien 202 milj. euron osuutta passiivisen työmarkkinatuen rahoituksesta.

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2005—2007

		v. 2005 tilinpäätös 1000 €	v. 2006 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2007 esitys 1000 €	Muutos 2006—2007 1000 €	%
01.	**Työhallinto**	**58 292**	**59 791**	**59 933**	**142**	**0**
21.	Työministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	22 617	22 494	24 031	1 537	7
22.	Työvoimaopiston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	767	767	772	5	1
23.	Työelämäohjelmat (siirtomääräraha 3 v)	5 124	4 700	3 300	- 1 400	- 30
29.	Työministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	19 405	22 000	22 000	—	—
63.	Valtionavustus työelämäohjelma-hankkeisiin (siirtomääräraha 3 v)	8 980	8 300	8 300	—	—
67.	Kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksut ja maksuosuudet (arviomääräraha)	1 399	1 530	1 530	—	—
05.	**Euroopan rakennerahastojen ohjelmien toteutus**	**199 790**	**224 427**	**221 390**	**- 3 037**	**- 1**
61.	Euroopan sosiaalirahaston osallistuminen EU:n rakennerahasto-ohjelmiin (arviomääräraha)	123 253	137 242	135 623	- 1 619	- 1
62.	EU:n rakennerahastojen valtion rahoitus-osuus työministeriön osalta (arviomääräraha)	76 536	87 185	85 767	- 1 418	- 2
06.	**Työvoimapolitiikan toimeenpano**	**1 714 018**	**1 568 404**	**1 552 500**	**- 15 904**	**- 1**
21.	Työvoima-asiain paikallishallinnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	137 712	142 826	144 617	1 791	1
31.	Valtion korvaus kunnille kuntouttavan työ-toiminnan järjestämisestä (arviomääräraha)	4 126	6 500	6 500	—	—

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2005—2007

		v. 2005 tilinpäätös 1000 €	v. 2006 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2007 esitys 1000 €	Muutos 2006—2007 1000 €	%
50.	Työvoimapoliittiseen aikuiskoulutukseen osallistuvien opintososiaaliset edut (arviomääräraha)	129 679	149 234	137 854	- 11 380	- 8
51.	Työllistämis-, koulutus- ja erityistoimet (kiinteä määräraha)	455 573	506 502	516 711	10 209	2
52.	Työmarkkinatuki (arviomääräraha)	961 227	735 971	716 100	- 19 871	- 3
64.	Työllisyysperusteiset siirtomenot investointeihin (arviomääräraha)	25 702	27 371	30 718	3 347	12
07.	**Pakolais- ja siirtolaisuusasiat**	**81 775**	**85 978**	**77 266**	**- 8 712**	**- 10**
21.	Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanottotoiminta valtion osalta (arviomääräraha)	8 265	8 826	7 739	- 1 087	- 12
28.	Paluumuuttajien muuttovalmennus (arviomääräraha)	563	900	900	—	—
30.	Valtion korvaus kunnille eräiden Suomeen muuttavien henkilöiden toimeentulotuen sekä heille annetun sosiaali- ja terveydenhuollon erityiskustannuksiin (arviomääräraha)	6 180	9 300	9 300	—	—
(31.)	Syrjinnän vastainen toiminta (siirtomääräraha 3 v)	100	100	—	- 100	- 100
63.	Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanotto (arviomääräraha)	66 668	66 852	59 327	- 7 525	- 11
99.	**Työministeriön hallinnonalan muut menot**	**25 599**	**26 618**	**26 693**	**75**	**0**
23.	Siviilipalvelus (arviomääräraha)	3 857	3 818	3 893	75	2
50.	Palkkaturva (arviomääräraha)	21 161	22 000	22 000	—	—
51.	Eräät merimiespalvelut (arviomääräraha)	581	800	800	—	—
	Yhteensä	**2 079 474**	**1 965 218**	**1 937 782**	**- 27 436**	**- 1**
	Henkilöstön kokonaismäärä	3 858	3 960	3 910		

01. Työhallinto

Selvitysosa: Työministeriö on aloittanut vuonna 2006 uuden työpolitiikan ja työhallinnon strategian laadinnan. Ministeriö käynnistää julkisen työvoimapalvelun organisointi- ja ohjausuudistuksen, jossa tavoitteena on työvoimatoimistojen ohjauksen vahvistaminen tulostavoitteiden saavuttamiseksi sekä työvoimatoimistojen asiakkaiden yhdenmukaisen palvelun varmistaminen. Vuoden 2006 alussa voimaan tulleiden työmarkkinatuen ja työllistämistukijärjestelmän uudistusten onnistunut toimeenpano varmistetaan ja seurataan uudistusten toteutumista. Julkisen työvoimapalvelun rakenteellisen uudistuksen toimeenpano varmistetaan ja seurataan uudistuksen onnistuneisuutta. Ministeriön tavoiteasettelu on osana työministeriön pääluokassa esitettyjä tavoitteita. Ministeriön tehtävänä on vaikuttaa omilla toimillaan siihen, että tavoitteet saavutetaan.

Sisäinen tarkastus pyrkii osaltaan varmistamaan toiminnan tuloksellisuuden ja tehokkuuden, säädösten noudattamisen ja raportointijärjestelmien luotettavuuden. Tarkastustoiminnassa painottuvat erityisesti työhallinnon sisäisen valvonnan ja palveluprosessien arviointi sekä Euroopan sosiaalirahastovarojen tarkastukset tarkastussuunnitelmassa esitettävien painotusten mukaisesti.

Työelämä ja työlainsäädäntö

Työelämän kaksi keskeisintä haastetta lähivuosina ovat tuottavuuden parantaminen ja yksilötasolla työntekijöiden työurien pidentäminen 2—3 vuodella. Työn tuottavuuden parantaminen globaalissa maailmantaloudessa edellyttää osaamisen ylläpitämisen ohella uusia työelämäkäytäntöjä, joiden avulla työpaikat itse kehittävät toimintatapojaan siten, että henkilöstö käyttää luovuuttaan ja innovatiivisuuttaan entistä enemmän työpaikkojensa hyväksi. Toisaalta tutkimusten mukaan yli 45-vuotiaiden työssä jaksamista tukevat tärkeysjärjestyksessä seuraavat seikat: varmuus työsuhteen jatkumisesta, kuntoutusmahdollisuudet, hyvä palkka, työympäristön parantaminen, joustavat työajat mukaan lukien osa-aikaeläke ja vuorotteluvapaa, johtamistavat ja koulutusmahdollisuudet. Siksi tuottavuutta ja työn vetovoimaa on kehitettävä samanaikaisesti, mikä edellyttää työorganisaatioiden kehittämistä mahdollisimman laajasti.

Työministeriö pyrkii vaikuttamaan omilla toimenpiteillään siihen, että toisaalta työelämän turvallisuutta ja toisaalta joustavuutta kehitetään siten, että samalla tuottavuus paranee laadullisesti kestävällä tavalla. Näitä tavoitteita toteutetaan yhteistyössä työmarkkinajärjestöjen ja työelämän kehittämiseen vaikuttavien muiden viranomaistahojen kanssa. Keskeisinä keinoina ovat työlainsäädännön kehittäminen, työelämän kehittämistä tukeva tutkimus ja työelämän ohjelmallinen kehittäminen. Työelämän kehittymistä mitataan muun ohella vuosittain toteuttavalla työolobarometrilla. Näille mittaustuloksille voidaan kuitenkin asettaa vain yleisluontoisia tavoitteita, koska yhden toteutettavan toimenpiteen syy-seuraussuhdetta ei useinkaan ole selvästi osoitettavissa.

Yleisiksi työelämän kehittämistavoitteiksi asetetaan 50-vuotiaiden työllisen ajan odotteen kasvu ja työllisten sairauspäivien osuuden kehitys. Eläkkeelle on siirrytty viime vuosina aikaisempaa myöhemmin, minkä vuoksi 55—64-vuotiaiden työllisyysaste on noussut 2000-luvulla yli 10 prosenttiyksikköä. Sairauspäivien osalta tavoitteena on pitää niiden osuus samalla tasolla kuin edellisinäkin vuosina siitä huolimatta, että työntekijät ikääntyvät ja tästä syystä voivat saada pitempiaikaisia sairauslomia. Tavoite pitää sisällään sen, että alle 45-vuotiaiden poissaolot sairauden johdosta vähenisivät. Edellä mainittujen yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden lisäksi seurattavia tunnuslukuja ovat:

Työurien pidentäminen 2—3 vuodella

	2005 toteutuma	2006 arvio	2007 arvio
Palkansaajien työpaikoilleen antama arvosana	7,9	7,9	8,0
Mahdollisuus kehittyä työssä (hyvät mahdollisuudet), %	-	41	42

Työelämän lainsäädännön painopisteet vuonna 2007 ovat yhteistoimintalain kokonaisuudistuksen loppuunsaattamisessa, vuorotteluvapaalain jatkamisessa, määräaikaisten ja vuokratyöntekijöiden aseman parantamiseen tähtäävän lainsäädännön uudelleen tarkastelussa.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Henkilöstöpolitiikan toiminnallisena painopistealueena on uuden henkilöstöstrategian sekä sen mukaisten henkilöstösuunnitelmien toteuttaminen ja seuranta. Tuottavuusohjelma asettaa henkilöstöpolitiikalle merkittäviä haasteita henkilöstömäärien vähennystavoitteiden saavuttamiseksi. Uuden palkkausjärjestelmän ja sen edellyttämien toimintatapojen toimivuutta arvioidaan ja kehitetään. Toiminnan kannalta tarkoituksenmukainen henkilöstörakenne varmistetaan ennakoivalla henkilöstöhallinnolla. Henkilöstöpolitiikkaa hoidetaan suunnitelmallisesti tavoitteena henkilös-

törakenteen muuttaminen siten, että se parhaimmalla mahdollisella tavalla tukee työvoimapolitiikan uusien toimintarakenteiden ja toimintamallien käyttöönottoa ja vakiinnuttamista. Työhallinnon henkilöstön keski-ikä nousee lähivuosina. Erityistä huomiota kiinnitetään työkykyä ylläpitävän ja työhyvinvointia edistävien hankkeiden toteuttamiseen.

Työhallinnon henkilöstön osaamisen kehittäminen perustuu vahvistettuun osaamisstrategiaan. Hallinnossa toteutetaan merkittävänä koulutusohjelmakokonaisuutena edelleen asiakaspalveluhenkilöstön, hallintohenkilöstön ja työpolitiikan asiantuntijoiden PD-koulutusohjelmia. Ohjelmien tavoitteena on osallistujien ammatillisen osaamisen syventäminen ja oman työn sekä työyhteisön kehittämisvalmiuksien lisääminen. Hallinnon johtamisen erikoisammattitutkinnolla syvennetään johdon tuki- ja koulutusprosesseja. Verkko-oppimisen käyttöä yhtenä monimuotoopiskelun menetelmänä laajennetaan. Asiakaspalveluhenkilöstön peruskoulutusta toteutetaan uudistetulla koulutusohjelmalla. Työvoimaopisto suunnittelee ja toteuttaa osaltaan hallinnonalan henkilöstökoulutusta sekä osallistuu TE-keskusten työvoimaosastojen ja työvoimatoimistojen kehittämistoimintaan.

Pätevyysinvestoinnit kuvaavat organisaation panostusta henkilöstön koulutukseen (koulutusajan palkat ja muut koulutuskustannukset €/htv). Pätevyysinvestointien vaikutuksista voidaan esittää välillisiä arvioita esim. työolobarometrin työtyytyväisyysindeksillä. Pätevyysinvestoinneilla voidaan arvioida olevan olennainen merkitys työtyytyväisyysindeksiin, joskin sen tasoon vaikuttavat erittäin moninaiset tekijät. Työtyytyväisyysindeksiä kuvataan arvosanoin 1—5 (1 = erittäin tyytymätön, 5 = erittäin tyytyväinen). Hyväksyttävänä tasona pidetään vähintään arvosanaa kolme.

	2005 toteutuma	2006 arvio	2007 tavoite
Pätevyysinvestoinnit (pl. työllistetyt), €/htv			
Koko työhallinto	1 163	1 190	1 280
Työtyytyväisyys (asteikolla 1—5)			
Työministeriö	3,4	3,4	3,5
Työvoimatoimistot	3,3	3,5	3,5

Työorganisaatioiden toiminnan onnistumisen keskeiset edellytykset liittyvät johtamisen ja johtamisjärjestelmien toimivuuteen. Johtamisen kehittäminen on työhallinnossa keskeinen painopistealue. Henkilöstön käsitystä onnistuneesta johtamisesta kuvaavat työolobarometrin johtamista koskevat kysymykset, joista muodostetaan yhteinen tunnusluku.

Johtaminen (asteikolla 1—5)

	2005 toteutuma	2006 arvio	2007 tavoite
Työministeriö	3,2	3,2	3,3
Työvoimatoimistot	3,2	3,2	3,3

Henkilöstön koulutustasoa kuvataan indeksiluvulla, joka voi vaihdella välillä 1,5 (kaikilla perustason koulutus) ja 8,0 (kaikilla tutkijakoulutus). Työministeriön henkilöstön koulutustaso on korkea. Työvoimatoimistojen asiakaspalveluhenkilöstöstä valtaosa kuuluu alimpaan korkea-asteeseen. Rekrytoinneilla pyritään tutkinnon suorittaneiden osuutta kasvattamaan korvaamalla alemman koulutusasteen poistumaa tutkinnon suorittaneella henkilöstöllä. Tehtäviin nähden riittävän korkea koulutusaste lisää töistä suoriutuvuutta, työssä viihtyvyyttä ja työmotivaatiota, jolloin työn tuottavuus ja tehokkuus kasvavat.

Koulutustaso, pl. työllistetyt (asteikolla 1,5—8)

	2005 toteutuma	2006 arvio	2007 tavoite
Työministeriö	5,7	5,7	5,8
Työvoimatoimistot	5,0	5,0	5,1

Panostamalla ennaltaehkäisevään työterveyshuoltoon, työympäristöön ja välineisiin sekä työmotivaatiota lisääviin toimenpiteisiin voidaan sairauspoissaolojen määrää vähentää. Työvoimatoimistojen sairauspoissaolojen määrän nousu johtuu pääosin pitkien, yli kolme päivää kestäneiden poissaolojen määrän kasvusta. Henkilöstön ikääntyessä ja työpaineiden kasvaessa sairauspoissaolojen määrä yleensä kasvaa. Työvoimatoimistoissa keski-ikä on edelleen nousussa. Vuoden 2006 arvio ja vuoden 2007 tavoite työvoimatoimistojen sairauspoissaolojen määrästä perustuvat suunnitelmallisen henkilöstöpolitiikan arvioituihin vaikutuksiin. Työministeriössä henkilöstön keski-ikä on vuonna 2005 kääntynyt laskuun. Sairauspoissaolojen määrän voidaan arvioida laskevan.

Sairauspoissaolot, päivää/htv (pl. työllistetyt)

	2005 toteutuma	2006 arvio	2007 tavoite
Työministeriö	8,5	7,5	7,0
Työvoimatoimistot	11,6	9,6	9,6

21. (34.01.21 ja 23, osa) Työministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 24 031 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös EU:n hyväksymiin ja muihin yksittäisiin yhteishankkeisiin. Määrärahaa saa käyttää myös arvonlisäveroosuuksien maksamiseen, jos ulkopuolisilta saataviin tuloihin sisältyy korvaus arvonlisäverosta. Määrärahaa saa käyttää myös tutkimus- ja kehittämishankkeiden rahoittamiseen.

Selvitysosa: Ministeriön tuottavuustavoite on osana koko toimialalle luvussa 34.06 esitettyjä tavoitteita.

Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 100 000 euroa EU:n työllisyyttä ja sosiaalista yhteisvastuuta koskevaan Progress -ohjelmaan sisältyvän syrjinnän torjuminen ja monimuotoisuus erityistoimintaohjelman kansalliseen rahoitusosuuteen ja 150 000 euroa Euroopan yhdenvertaiset mahdollisuudet kaikille -teemavuoden 2007 kansalliseen rahoitukseen. Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 87 000 euroa uuteen palkkausjärjestelmään siirtymisen johdosta, 84 000 euroa yhden henkilötyövuoden palkkaus- ja muina menoina ja 57 900 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena sekä vähennyksenä 75 000 euroa tuottavuustoimenpiteiden johdosta. Lisäksi määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 1 200 000 euroa työpoliittisen tutkimuksen menojen siirtona momentilta 34.01.23.

Määrärahan mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon 94 000 euroa ohjelmajohtajan ja sihteerin palkkaus- ja muina menoina 1.5.2007 lukien.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	22 110	23 767	25 781
Bruttotulot	1 121	1 273	1 750
Nettomenot	20 989	22 494	24 031
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	4 533		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	6 162		

2007 talousarvio	24 031 000
2006 talousarvio	22 494 000
2005 tilinpäätös	22 617 000

22. Työvoimaopiston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 772 000 euroa.

Selvitysosa: Määrärahan mitoitusperusteena on käytetty 7 500 opiskelijatyöpäivää, jonka puitteissa Työvoimaopisto tuottaa hallinnonalan valtakunnallisen koulutuksen lyhytkurssi- ja monimuotokoulutusta sekä muuta asiantuntijatyötä. Opiskelijatyöpäivän keskimääräinen hinta on 102,40 euroa. Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 2 000 euroa uuteen palkkausjärjestelmään siirtymisen johdosta sekä 1 000 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena.

Työvoimaopiston toiminnan tunnusluvut

	2005 toteutuma	2006 tavoite	2007 tavoite
Maksullisen palvelutoiminnan voitto, %	7,0	7,0	7,0
Opiskelijapalautteen arvosana (asteikko 1—5)	4,4	4,6	4,5
Työtyytyväisyysindeksi (asteikko 1—5)	3,7	3,9	3,9

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	862	862	867
Bruttotulot	94	95	95
Nettomenot	768	767	772
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	229		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	228		

2007 talousarvio	772 000
2006 talousarvio	767 000
2005 tilinpäätös	767 000

23. Työelämäohjelmat (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 3 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Työelämän tuottavuuden ja laadun kehittämisohjelman (Tykes)

eri kokeilu-, kehittämis- ja tutkimushankkeiden käynnistämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista aiheutuvien menojen maksamiseen.

Lisäksi määrärahaa saa käyttää Tykesiin liittyen ohjelmien julkaisuista ja niihin liittyvästä tiedottamisesta, erillisselvityksistä, asiantuntijapalkkioista, seminaarien järjestämisestä, koti- ja ulkomaisten yhteistyöverkostojen luomisesta sekä enintään 12 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkauksesta ja ohjelmien hallinnointiin osallistuvan väliaikaisen henkilöstön palkkauksesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää myös EU:n hyväksymiin ja muihin yksittäisiin yhteishankkeisiin.

Selvitysosa: Momentin nimike on muutettu.

Määrärahasta on tarkoitus rahoittaa työllisyysohjelmaa.

Määrärahan mitoituksessa on vähennyksenä otettu huomioon 1 200 000 euroa työpoliittisen tutkimuksen menojen siirtona momentille 34.01.21.

Tykes-ohjelman tavoitteena on auttaa työpaikkoja löytämään uudenlaisia keinoja, joilla ne kykenevät pitämään kiinni osaavista työntekijöistä, hankkimaan uusia voimia ja kehittämään kilpailukykyään. Ohjelman vaikutukset kohdistuvat työpaikkatason kehittämistoiminnan aktivoitumiseen, henkilöstön keskinäisen yhteistyön paranemiseen, toiminnan ja tuotteiden laadun parantumiseen, työn tuottavuuden lisääntymiseen ja henkilöstön parempiin mahdollisuuksiin käyttää ja kehittää ammattitaitoaan. Ohjelmalle on asetettu seuraavat tavoitteet:

	2005 toteutuma	2006 arvio	2007 tavoite
Käynnistyvien projektien lukumäärä	157	140	140
Pk-yritysten osuus kehittämisprojektirahoituksesta, %	36	40	40
Käynnistyviin kehittämisprojekteihin osallistuvien työntekijöiden määrä	35 000	30 000	30 000
Korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten osuus projektirahoituksesta, %	37	45	47
Ohjelman www-sivujen kävijämäärä	94 000	95 000	100 000
Päättyneiden kehittämisprojektien osuus, joissa parannusta, %			
— työn tuottavuudessa		70	76
— tuotteiden/palvelujen laadussa		65	81
— johdon ja henkilöstön välisessä yhteistoiminnassa		74	78
— henkilöstön mahdollisuudessa kehittää ammattitaitoaan työssä		67	72
— henkisessä hyvinvoinnissa työpaikalla		57	70

Tavoitteet koskevat Tykes-ohjelman toimintaa kokonaisuutena kattaen momentin 34.01.23 ja 34.01.63.

Lisäksi ohjelmalla on tulos- ja panostavoitteita sekä seurantaindikaattoreita yhteiskuntapoliittisella, hyvien käytäntöjen edistämisen sekä ohjelma- ja työpaikkatasolla. Yhteiskuntapoliittisella tasolla tuottavuutta seurataan Tilastokeskuksen tilastojen ja työelämän laadun kehittymistä kysely- ja haastattelututkimusten avulla ja ohjelmatasoa projektitoimintaan osallistuneiden työpaikkojen johdon ja henkilöstön itsearviointikyselyinä. Ohjelman piirissä olevien kehittämishankkeiden ja -projektien määrän arvioidaan olevan yhteensä 850 koko ohjelmakaudella 2004—2009 ja niihin arvioidaan osallistuvan noin 200 000 henkilöä, joista puolet on naisia (ml. momentti 34.01.63). Ohjelmien hyödyntämisessä avustavat myös työvoima- ja elinkeinokeskukset.

2007 talousarvio	3 300 000
2006 talousarvio	4 700 000
2005 tilinpäätös	5 124 000

29. (34.01.19) Työministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 22 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös momentin 34.06.51 menoihin liittyvien arvonlisävero-osuuksien maksamiseen ja momentilta 34.06.64 rahoitettavien valtion investointihankkeisiin liittyvien arvonlisävero-osuuksien maksamiseen.

2007 talousarvio	22 000 000
2006 talousarvio	22 000 000
2005 tilinpäätös	19 404 953

63. Valtionavustus työelämäohjelmahankkeisiin (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 8 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää avustusten maksamiseen Työelämän tuottavuuden ja laadun kehittämisohjelman eri kokeilu- ja kehittämishankkeisiin sekä tällaisista hankkeista aiheutuvien menojen maksamiseen valtion virastoille ja laitoksille.

Selvitysosa: Määrärahasta on tarkoitus rahoittaa työllisyysohjelmaa.

Momentilla on se osa Työelämän tuottavuuden ja laadun kehittämisohjelman määrärahasta, joka käytetään valtionavustuslain (688/2001) soveltamisen piiriin kuuluviin hankkeisiin tai vastaaviin hankkeisiin valtion virastoille ja laitoksille. Myös valtion virastojen ja laitosten hankkeisiin kohdistuva arvonlisävero maksetaan tältä momentilta.

2007 talousarvio	8 300 000
2006 talousarvio	8 300 000
2005 tilinpäätös	8 980 000

67. Kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksut ja maksuosuudet (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 1 530 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksujen, maksuosuuksien ja velvoitteiden suorittamisesta sekä erityisohjelmien tukemisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahasta arvioidaan käytettävän ILO:n jäsenmaksuun noin 1 350 000 euroa sekä IOM:n ja muihin jäsenmaksuihin noin 179 000 euroa.

2007 talousarvio	1 530 000
2006 talousarvio	1 530 000
2005 tilinpäätös	1 399 120

05. Euroopan rakennerahastojen ohjelmien toteutus

Selvitysosa: EU:n ohjelmakauden 2000—2006 sekä ohjelmakauden 2007—2013 rakennerahasto-ohjelmia rahoittavan Euroopan sosiaalirahaston toimenpiteillä edistetään työllisyyden kasvua ja alennetaan työttömyyttä. Toimenpiteillä pyritään rakenteellisen työttömyyden alentamiseen, työvoiman saatavuuden parantamiseen, työvoiman osaamisen ja työssä pysymisen edistämiseen, yrittäjyyden lisäämiseen sekä syrjäytymisen ehkäisemiseen ja tasa-arvon lisäämiseen työmarkkinoilla.

Sosiaalirahaston määrärahat on budjetoitu kokonaisuudessaan työministeriön pääluokkaan momentille 34.05.61 ja EU:lta tulevat tulot momentille 12.34.40. Hankkeisiin käytettävä valtion rahoitusosuus on budjetoitu kunkin sosiaalirahaston toimeenpanoon osallistuvan ministeriön pääluokkaan yhdelle momentille. Kyseisten momenttien myöntämisvaltuus on mitoitettu siten, että ne yhteen laskettuina vastaavat rakennerahasto-ohjelmien vuotuisia kansallisen julkisen rahoituksen kehyksiä valtion osalta.

Sosiaalirahasto osallistuu ohjelmakauden 2000—2006 tavoiteohjelmien 1, 2 ja 3 sekä yhteisöaloite Equalin ja ohjelmakauden 2007—2013 Manner-Suomen ESR-ohjelman hankkeiden rahoittamiseen. Varoja käytetään hyväksytyissä ohjelma-asiakirjoissa ja niiden täydennysosissa määriteltyyn toimintaan rakennerahasto-ohjelmien kansallisesta hallinnoinnista annetun lain

(1353/1999) ja asetuksen (1354/1999), annettavan uuden rakennerahastolain ja -asetuksen (HE) sekä kunkin viranomaisen omien kansallisten tukijärjestelmien mukaisesti.

Ohjelmakauden 2007—2013 Manner-Suomen ESR-ohjelma jakaantuu valtakunnalliseen osioon ja alueelliseen osioon. Itä-Suomelle varatusta siirtymäkauden rahoituskehyksestä Euroopan sosiaalirahaston ja valtion vastinrahoituksen suuruus on vuonna 2007 yhteensä 59,5 milj. euroa. Etelä-, Länsi- ja Pohjois-Suomessa valtakunnalliseen osioon ohjautuu vuonna 2007 arviolta 50 % ja alueelliseen osioon arviolta 50 % Euroopan sosiaalirahaston ja valtion vastinrahoituksen varoista.

Ohjelmakauden 2007—2013 ESR-ohjelmaa toteuttaviin työvoimapoliittisiin toimenpiteisiin osallistuvien edut, jotka Kansaneläkelaitos tai työttömyyskassat maksavat, rahoitetaan kokonaisuudessaan kansallisin varoin momenteilta 34.06.50 ja 52.

ESR-toiminnan vaikuttavuus on osana koko toimialalle pääluokan ja luvun 06 perusteluissa esitettyjä vaikuttavuustavoitteita. Vuonna 2007 arvioidaan Euroopan sosiaalirahaston toimenpiteissä aloittavien määräksi 56 000 henkilöä, joista työhallinnon rahoittamissa toimenpiteissä 29 000 henkilöä. Euroopan sosiaalirahaston toimenpitein työhallinnon osalta tuetaan 1 700 uuden työpaikan ja 700 uuden yrityksen muodostumista.

Työhallinnon rahoittamien rakennerahasto-ohjelmien toimenpiteiden piirissä keskimäärin olevien määrät esitetään luvun 34.06 perustelujen selvitysosassa.

61. Euroopan sosiaalirahaston osallistuminen EU:n rakennerahasto-ohjelmiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 135 623 000 euroa.

Vuonna 2007 saa uusia myöntämispäätöksiä tehdä yhteensä 99 005 000 eurolla.

Mikäli vuoden 2006 myöntämisvaltuutta on jäänyt käyttämättä, saa käyttämättä jääneestä osasta tehdä myöntämispäätöksiä vuonna 2007.

Määrärahaa saa käyttää EU:n ohjelmakauden 2000—2006 tavoiteohjelmia 1, 2 ja 3 sekä yhteisöaloiteohjelma Equalia ja ohjelmakauden 2007—2013 Manner-Suomen ESR-ohjelmaa toteuttavien hankkeiden EU-rahoitusosuuden maksamiseen sekä ohjelmien toteutukseen liittyvään tekniseen apuun Euroopan sosiaalirahastosta maksettavan EU-rahoitusosuuden maksamiseen.

Määrärahaa saa yhdessä hallinnonalojen vastinrahoitusmomenttien määrärahojen kanssa käyttää myös Euroopan sosiaalirahaston rahoittamien ohjelmien toteuttamiseen tarvittavan enintään 365 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen. Henkilötyövuosimäärän mitoituksessa on otettu teknisen avun varoin palkatun henkilöstön lisäksi huomioon arvio Euroopan sosiaalirahaston rahoittamissa oman toiminnan hankkeissa palvelevasta henkilöstöstä.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Kainuun hallintokokeilusta annetun lain mukaisesti kohdistuu momentin myöntämisvaltuudesta 5 252 000 euroa ja määrärahasta 2 336 000 euroa Kainuun maakuntaan.

Rakennerahasto-ohjelmien toteuttamisen edellyttämiä myöntämisvaltuutta ja määrärahaa koskevia päätöksiä voidaan tehdä jo ennen ohjelman lopullista hyväksymistä komissiossa.

Selvitysosa: Määräraha on osittain alueiden kehittämislaissa tarkoitettua alueiden kehittämisen rahoitusta.

Määrärahasta on tarkoitus rahoittaa työllisyysohjelmaa ja yrittäjyyden politiikkaohjelmaa.

Määrärahasta arvioidaan käytettävän 125 722 000 euroa ohjelmakauden 2000—2006 ESR-hankkeisiin ja 9 901 000 euroa ohjelmakauden 2007—2013 ESR-hankkeisiin.

Myöntämisvaltuuksien käytöstä valtiolle aiheutuvat menot (milj. euroa)

Myöntämisvaltuusvuosi	2007	2008	2009	2010	Yhteensä
Vuosien 2000—2006 sitoumukset	123,911	105,571	-	-	229,482
Vuoden 2007 sitoumukset	9,376	14,063	42,189	28,125	93,753
Yhteensä	133,287	119,634	42,189	28,125	323,235
Kainuu	2,336	2,331	2,363	1,576	8,606
— vuosien 2000—2006 sitoumukset	1,811	1,543	-	-	3,354
— vuoden 2007 sitoumukset	0,525	0,788	2,363	1,576	5,252
Valtuudet yhteensä	135,623	121,965	44,552	29,701	331,841

Myöntämisvaltuuden ja määrärahan käyttö ohjelmakaudella eri ohjelmiin (milj. euroa)

Ohjelma Euroopan Sosiaalirahasto	Ohjelmakauden rahoituskehys valtuutena	Myöntämis-valtuus v. 2007	Määräraha v. 2007
Ohjelmakausi 2000—2006			
Tavoite 1, Itä-Suomi	189,102	-	26,412
— josta Kainuu	-	-	1,811
Tavoite 1, Pohjois-Suomi	90,733	-	12,354
Tavoite 2, Länsi-Suomi	69,657	-	9,462
Tavoite 2, Etelä-Suomi	48,177	-	6,520
Tavoite 3	433,854	-	59,402
Equal	73,577	-	11,572
Yhteensä	905,100	-	125,722
Ohjelmakausi 2007—2013			
Manner-Suomi			
— Valtakunnallinen osio	217,826	29,300	2,930
— Alueellinen osio	397,613	69,705	6,971
— Etelä-Suomi	69,032	9,286	0,929
— Länsi-Suomi	79,688	10,719	1,072
— Pohjois-Suomi	69,106	9,296	0,930
— Itä-Suomi	179,787	40,404	4,040
— josta Kainuu	23,372	5,252	0,525
Yhteensä	615,439	99,005	9,901
Kaikki yhteensä	1 520,539	99,005	135,623

Vuoden 2007 ESR-myöntämisvaltuuden arvioitu jakautuminen hallinnonaloittain Manner-Suomen ESR-ohjelmassa (milj. euroa)

	Valtakunnallinen osio	Etelä-Suomi	Länsi-Suomi	Pohjois-Suomi	Itä-Suomi	Yhteensä
SM	0,720	0,228	0,263	0,229	0,864	2,304
OPM	10,015	3,174	3,664	3,177	12,014	32,044
KTM	2,289	0,726	0,837	0,726	2,747	7,325
STM	0,936	0,296	0,343	0,297	1,123	2,995
TM	15,340	4,862	5,612	4,867	18,404	49,085
Kainuu	-	-	-	-	5,252	5,252
Yhteensä	29,300	9,286	10,719	9,296	40,404	99,005

Vuoden 2007 valtion myöntämisvaltuuden arvioitu jakautuminen hallinnonaloittain Manner-Suomen ESR-ohjelmassa (milj. euroa)

	Valtakunnallinen osio	Etelä-Suomi	Länsi-Suomi	Pohjois-Suomi	Itä-Suomi	Yhteensä
SM	0,783	0,248	0,287	0,165	0,409	1,892
OPM	10,889	3,451	3,983	2,303	5,688	26,314
KTM	2,489	0,789	0,911	0,526	1,300	6,015
STM	1,018	0,322	0,372	0,215	0,532	2,459
TM	16,679	5,287	6,102	3,528	8,713	40,309
Kainuu	-	-	-	-	2,479	2,479
Yhteensä	31,858	10,097	11,655	6,737	19,121	79,468

Myöntämisvaltuuden ja määrärahan hallinnonaloittainen jakauma täsmentyy komission hyväksyttyä Manner-Suomen ESR-ohjelman.

Euroopan sosiaalirahastosta saatavat tulot on merkitty momentille 12.34.40 ja valtion rahoitusosuudet momenteille 26.98.62, 29.01.62, 32.30.62, 33.01.62 ja 34.05.62.

2007 talousarvio	135 623 000
2006 lisätalousarvio	—
2006 talousarvio	137 242 000
2005 tilinpäätös	123 253 466

62. EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus työministeriön osalta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 85 767 000 euroa.

Vuonna 2007 saa uusia myöntämispäätöksiä tehdä yhteensä 49 463 000 eurolla.

Mikäli vuoden 2006 myöntämisvaltuutta on jäänyt käyttämättä, saa käyttämättä jääneestä osasta tehdä myöntämispäätöksiä vuonna 2007.

Määrärahaa saa käyttää neuvoston asetuksen (EY 1260/1999) artiklan 39 (varainhoitoa koskevat oikaisut) ja neuvoston asetuksen (ETY 2082/1993) artiklan 24 (tuen vähentäminen, pidättäminen ja peruuttaminen) mukaisten Suomen velvoitteiden maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää Euroopan sosiaalirahastosta ja Euroopan aluekehitysrahastosta rahoitettavien ohjelmakauden 2000—2006 tavoiteohjelmien 1, 2 ja 3 sekä Equal-, Interreg- ja Urban -yhteisöaloitteiden ja innovatiivisten toimien hankkeiden sekä ohjelmakauden 2007—2013 alueellinen kilpailukyky ja työllisyys -tavoitetta toteuttavien toimenpideohjelmien Euroopan sosiaalirahastosta ja Euroopan aluekehitysrahastosta rahoitettavien hankkeiden sekä Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen ja Euroopan naapuruus- ja kumppanuusinstrumentin rajayhteistyöosion (ENPI CBC) valtion rahoitusosuuden maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää myös teknisen avun ja edellä mainittujen ohjelmien toteuttamiseen tarvittavan henkilöstön palkkaamiseen yhdessä momenteilla 34.05.61 ja 26.98.61 olevien EU-osuuksien kanssa sekä EU:n ohjelmakauden 1995—1999 mukaisten sitoumusten maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Kainuun hallintokokeilusta annetun lain mukaisesti kohdistuu momentin myöntämisvaltuudesta 2 669 000 euroa ja määrärahasta 1 726 000 euroa Kainuun maakuntaan.

Selvitysosa: Määräraha on osittain alueiden kehittämislaissa tarkoitettua alueiden kehittämisrahaa.

Määrärahasta on tarkoitus rahoittaa työllisyysohjelmaa ja yrittäjyyden politiikkaohjelmaa.

Määrärahasta arvioidaan käytettävän 74 853 000 euroa Euroopan sosiaalirahaston hankkeiden valtion rahoitusosuutena ja 10 914 000 euroa Euroopan aluekehitysrahaston hankkeiden valtion rahoitusosuutena.

Myöntämisvaltuuden mitoituksessa on otettu Kainuussa toteutettavien yritysten henkilöstön kehittämis- ja koulutushankkeiden tulo-osuuk-

sien budjetoinnista aiheutuvana lisäyksenä (ns. palautumakorotus) huomioon 190 000 euroa ja vastaavasti määrärahan mitoituksessa 150 000 euroa. Määrärahan lisäystä vastaavat osallistujilta perittävinä maksuina kertyvät tulot on merkitty momentille 12.34.99.

Myöntämisvaltuuksien käytöstä valtiolle aiheutuvat menot (milj. euroa)

Myöntämisvaltuusvuosi	2007	2008	2009	2010	Yhteensä
Vuosien 2000—2006 sitoumukset	78,830	43,300	-	-	122,130
Vuosien 2007 sitoumukset	5,211	7,019	21,057	13,507	46,794
Yhteensä	84,041	50,319	21,057	13,507	168,924
Kainuu	1,576	1,110	1,116	0,743	4,545
— vuosien 2000—2006 sitoumukset	1,328	0,738	-	-	2,066
— vuoden 2007 sitoumukset[1)]	0,248	0,372	1,116	0,743	2,479
Valtuudet yhteensä	85,617	51,429	22,173	14,250	173,469

[1)] Myöntämisvaltuudesta puuttuu Kainuun hallintokokeiluun liittyvä kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalan palautumakorotus 190 000 euroa ja arviomäärärahasta 150 000 euroa.

Momentin myöntämisvaltuuden arvioitu jakautuminen rahastoittain (milj. euroa)

	ESR-ohjelman valtak. osio	Etelä-Suomi	Länsi-Suomi	Pohjois-Suomi	Itä-Suomi	ENPI	Yhteensä[1)]
Euroopan sosiaalirahasto	16,679	5,287	6,102	3,528	11,192	-	42,788
Euroopan aluekehitysrahasto	-	1,211	2,097	1,517	1,077	0,583	6,485
Yhteensä	16,679	6,498	8,199	5,045	12,269	0,583	49,273

[1)] Myöntämisvaltuudesta puuttuu Kainuun hallintokokeiluun liittyvä kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalan palautumakorotus, joka on 190 000 euroa.

Myöntämisvaltuuden ja määrärahan käyttö eri ohjelmiin (milj. euroa)

	Ohjelmakauden rahoituskehys valtuutena	Myöntämisvaltuus v. 2007	Määräraha v. 2007
Euroopan sosiaalirahasto (ESR)			
Ohjelmakausi 2000—2006			
Tavoite 1, Itä-Suomi	149,536	-	9,515
— josta Kainuu	-	-	1,328
Tavoite 1, Pohjois-Suomi	78,091	-	5,288
Tavoite 2, Länsi-Suomi	84,173	-	5,269
Tavoite 2, Etelä-Suomi	58,979	-	3,813
Tavoite 3	557,473	-	40,130
Yhteisöaloite Equal ja Innovatiiviset toimet	68,354	-	5,936
Yhteensä	996,606	-	69,951

Ohjelmakausi 2007—2013			
Manner-Suomi			
— Valtakunnallinen osio	245,054	16,679	2,141
— Alueellinen osio	353,980	26,109	2,611
— Etelä-Suomi	77,661	5,287	0,529
— Länsi-Suomi	89,649	6,102	0,610
— Pohjois-Suomi	51,830	3,528	0,353
— Itä-Suomi,	134,840	11,192	1,119
— josta Kainuu	17,529	2,479	0,248
Yhteensä	599,304	42,788	4,752
ESR yhteensä	1 595,640	42,788[1)]	74,703[1)]
Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR)			
Ohjelmakausi 2000—2006			
Tavoite 1, Itä-Suomi	278,905	-	2,500
Tavoite 1, Pohjois-Suomi	143,781	-	1,477
Tavoite 2, Länsi-Suomi	234,496	-	2,532
Tavoite 2, Etelä-Suomi	182,258	-	2,100
Yhteisöaloite Interreg	120,700	-	1,412
Yhteisöaloite Urban	6,728	-	0,185
Yhteensä	966,868	-	10,206
Ohjelmakausi 2007—2013			
Itä-Suomi	274,173	1,077	0,108
Pohjois-Suomi	233,455	1,517	0,152
Etelä-Suomi	155,321	1,211	0,121
Länsi-Suomi	179,298	2,097	0,269
ENPI	74,729	0,583	0,058
Yhteensä	916,976	6,485	0,708
EAKR yhteensä	1 883,844	6,485	10,914
ESR + EAKR YHTEENSÄ	**3 479,484**	**49,273**[1)]	**85,617**[1)]

[1)] Myöntämisvaltuudesta puuttuu Kainuun hallintokokeiluun liittyvä kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalan palautumakorotus 190 000 euroa ja arviomäärärahasta 150 000 euroa.

2007 talousarvio	85 767 000
2006 lisätalousarvio	—
2006 talousarvio	87 185 000
2005 tilinpäätös	76 536 425

06. Työvoimapolitiikan toimeenpano

Selvitysosa: Julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain (1295/2002) mukaan julkisen työvoimapalvelun ydintehtävä on työmarkkinoiden toimivuuden edistäminen. Tavoitteena on ylläpitää ja edistää työvoiman kysynnän ja tarjonnan välistä tasapainoa työmarkkinoilla, turvata työvoiman saatavuutta, torjua työttömyyttä sekä järjestää työtä hakeville mahdollisuuksia tehdä työtä.

Työvoimaviranomaisen järjestämiä tai hankkimia keskeisiä julkisia työvoimapalveluja ovat työnvälitys, työmarkkinatoimenpiteet, työvoimapoliittinen aikuiskoulutus ja ammatillisen kehittymisen palvelut, joita ovat ammatinvalinta- ja urasuunnittelupalvelut, koulutus- ja ammattitietopalvelut sekä ammatillinen kuntoutus. Työttömien työllistymistä edistäviä tukia ovat palkkatuki, työllisyyspoliittinen projektituki ja omatoimisuusavustus. Työmarkkinatukimomentilta rahoitetaan osa työttömyysturvasta ja lisäksi myös aktiivisia työmarkkinatoimenpiteitä.

Julkisella työvoimapalvelulla edistetään työllistymistä ensisijaisesti avoimille työmarkkinoille joko suoraan tai koulutuksen avulla. Toissijaisesti työllistymistä tuetaan käyttämällä työllisyysmäärärahoja. Työllisyysmäärärahojen avulla tuetaan erityisesti pitkäaikaistyöttömien, nuorten ja vajaakuntoisten työllistymistä sekä ehkäistään työttömyyden pitkittymistä ja tasoitetaan työttömyyden alueellisia eroja. Työttömän työnhakijan kanssa laaditaan yksilöity työnhakusuunnitelma viimeistään hänen työttömyytensä kestettyä viisi kuukautta.

Julkisen työvoimapalvelun rakenneuudistus

Hallituksen työllisyysohjelman keskeinen hanke on työvoiman saatavuuden turvaamiseksi ja rakenteellisen työttömyyden alentamiseksi toteutettava julkisen työvoimapalvelun rakenneuudistus. Uudistuksessa vaikeasti työllistyvien palvelut ja resurssit kootaan työvoiman palvelukeskuksiin. Samanaikaisesti työvoimatoimistojen toiminnassa painotetaan työnvälityksen sekä työnhaku- ja ammatillisen kehittymisen palvelujen tarjoamista työvoiman saatavuuden varmistamiseksi.

Työvoiman palvelukeskukset ovat asiantuntijaverkostoja, jossa samaan toimipisteeseen on koottu vaikeimmin työllistyvien julkiset työvoimapalvelut ja kunnan, erityisesti sosiaali- ja terveystoimen ja Kansaneläkelaitoksen palvelut. Palvelukeskusten tarjoamat palvelut koostuvat elämänhallinnan ja työnhaun tuesta monipuolisiin aktivoiviin toimenpiteisiin. Vuonna 2007 toiminnassa on arviolta 38 työvoiman palvelukeskusta. Vuonna 2007 kehitetään palvelukeskusten toimintaa ja asiakkaille tarjottavia palveluita sekä seurataan palvelukeskusten toiminnan onnistuneisuutta.

Työvoimatoimiston palvelumallia kehitetään työvoiman kohtaanto- ja saatavuusongelmien ratkaisemiseksi. Uudistettu palvelumalli on otettu käyttöön kaikissa työvoimatoimistoissa ja toimeenpanon varmistamista jatketaan vuonna 2007. Uudistuksessa painotetaan työnhakijoiden nopeaa työllistymistä avoimille työmarkkinoille ja työvoiman saatavuuden turvaamista. Työvoimatoimistoihin perustetuissa työnhakukeskuksissa panostetaan työnhakijoiden omatoimisen työnhaun tukemiseen ja työnhakijoiden opastamiseen työnhaussa. Työnantajille työnhakukeskukset tarjoavat mahdollisuuden yritysten ja työpaikkojen esittelyyn sekä työnhakijoiden tapaamiseen. Työnhakijapalveluissa tehostetaan erityisesti työnhakijoiden palvelun alkua ja työn tarjoamista. Vahvan alkupalvelun tueksi otetaan käyttöön ns. profilointijärjestelmä, kehitetään työnhakusuunnitelmaa ja uudistetaan palvelutarvearviointia tavoitteena työnhakijan työmarkkinatilanteen ja palvelutarpeen osuvuuden parantaminen asiakastyössä. Työvoimatoimiston työnantajapalvelut tuotetaan yhä enemmän yhteistyössä muiden yrityspalvelujen ja elinkeinoelämän kanssa. Työnantajapalvelut uudistetaan palvelumalliuudistuksessa esitettyjen linjausten mukaisesti. Monipuolisen ja kattavan palvelun varmistamiseksi työnantajapalvelua kehitetään verkostomallin suuntaan. Työnantajapalvelussa painotetaan erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten työvoimatarpeita. Alueellisia työmarkkinoita koskevan informaation haltuun ottamisessa hyödynnetään paikallista analyysi- ja ennakointitoimintaa.

Työvoimatoimiston asiakaspalvelussa lisätään verkkopalveluja, mikä edellyttää uusien asiakaspalvelun toimintamallien käyttöönottoa ja asiakkaiden opastamista sähköisiin palveluihin. Työvoimatoimiston tiedottavat palvelut tuotetaan entistä enemmän verkkopalveluina, jotka tarjoavat tietoa työ- ja koulutusmahdollisuuksista, työelämästä ja työmarkkinoista. Verkkopalvelu-

jen avulla tehostetaan asiakaspalvelua, parannetaan palvelujen saavutettavuutta sekä mahdollistetaan virkailijoiden työpanoksen uudelleen kohdentaminen.

Työttömyyden pitkittymisen ehkäisy ja rakennetyöttömyyden alentaminen

Työmarkkinoilla heikossa asemassa ovat etenkin pitkäaikaistyöttömät, ikääntyneet, vajaakuntoiset ja maahanmuuttajat. Näiden henkilöiden työelämään osallistumisen lisäämiseksi kehitetään eriytyneitä asiakaslähtöisiä palveluja ja toimenpidekokonaisuuksia yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Maahanmuuttajien työllistymistä edistetään maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta annetussa laissa säädetyin toimenpitein. Niille henkilöille, jotka eivät ole työvoimapolitiikan keinoin autettavissa, etsitään yhteistyökumppaneiden kanssa esim. eläkeratkaisuja.

Poikkihallinnollisen työllisyysohjelman keskeisiä tavoitteita ovat rakennetyöttömyyden alentaminen ja työmarkkinatuen aktiivikäytön lisääminen. Vuoden 2006 alussa voimaan tulleen työmarkkinatuen aktivointiuudistuksen tavoitteena on nykyistä tehokkaampi, kannustavampi ja tasapainoisempi toimeentuloetuuksien ja aktiiviohjelmien kokonaisuus.

Työmarkkinatuen uudistuksella ehkäistään työttömyyden pitkittymistä, toteutetaan pitkäaikaistyöttömän yhteiskuntatakuu ja vahvistetaan työmarkkinatuen vastikkeellisuutta. Yli 500 päivää työmarkkinatukea passiivitukena saaneiden työttömien aktivointia lisätään asteittain vuoden 2006 alusta lähtien 20 000 keskimääräiseltä tasolta 30 000:een vuoden 2008 loppuun mennessä. Vuonna 2007 aktivoinnin lisäys on 4 000 henkilöä, jolloin volyymitaso on noin 27 000 henkilöä keskimäärin.

Pitkäaikaistyöttömien yhteiskuntatakuu toteutetaan tarjoamalla kaikille ko. kohderyhmään kuuluville työttömille työtä tai aktiivitoimenpiteitä. Kieltäytyminen tarjotusta soveltuvasta työstä tai työllistymistä edistävästä toimenpiteestä johtaa työmarkkinatukioikeuden lakkauttamiseen toistaiseksi. Aktiivitoimenpiteitä järjestetään valtion ja kuntien, työvoiman palvelukeskusten ja muiden toimijoiden yhteistyönä. Uudistuksen kannalta on tärkeää, että pitkittyvän työttömyyden riski tunnistetaan riittävän varhain, ja virtaa pitkäaikaistyöttömyyteen alennetaan. Tätä varten työvoimatoimistoissa otetaan käyttöön menetelmä työnhakijoiden profiloimiseksi.

Tavoitteena on, että työvoimatoimistossa tai työvoiman palvelukeskuksessa laaditaan jokaiselle pitkäaikaistyöttömälle yksilöllinen aktivointiohjelma. Alle 25-vuotiaille työttömille tarjotaan koulutus-, työharjoittelu- tai työpajapaikka viimeistään kolmen kuukauden yhtäjaksoisen työttömyyden jälkeen.

Työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaanto

Työllistymistä sekä työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaantoa helpotetaan kolmikantaisesti sovituilla työvoimapalvelujen ja työvoimapoliittisen tukijärjestelmän uudistuksilla. Työnhakijan aktiivista työnhakua tuetaan ja huolehditaan siitä, että työttömyysturvan säännöt, työn tarjoaminen ja työnhakijan velvollisuus vastaanottaa tarjottua työtä toteutuvat siten kuin ne on lainsäädäntöön kirjattu. Palkkatuen käyttöä yrityksissä joustavoitetaan siten, että yrityksille voidaan myöntää tukea määräaikaisen työsuhteen perusteella jo kuuden työttömyyskuukauden jälkeen. Työhallinto ja yksityiset henkilöstöpalveluyritykset toteuttavat yhteistyötä, jolla nopeutetaan työllistymistä ja helpotetaan avoimien työpaikkojen täyttymistä. Vaikeimmin työllistyvien välityömarkkinoita kehitetään vahvistamalla työvoiman palvelukeskusten toimintaedellytyksiä työllisyyspoliittisen projektituen avulla. Muutosten seurauksena aktiivisiin toimenpiteisiin osallistuvien työttömien määrä lisääntyy asteittain vuosina 2007—2008 keskimäärin noin 10 000:lla. Määrärahan lisäys momentilla 34.06.51 on 14 220 000 euroa vuonna 2007.

Osaavan työvoiman saatavuuden turvaaminen

Osaavan työvoiman saatavuuden turvaamiseksi työvoimapoliittisella aikuiskoulutuksella osaltaan vaikutetaan siihen, että työmarkkinoille tuotetaan riittävästi ammattitaitoista työvoimaa ja toisaalta huolehditaan työelämässä jo mukana olevien osaamisen kehittämisestä.

Koulutuksen osuvuuden varmistamiseksi perustetaan alueelliset yhteistyöverkostot keskeisten toimialojen järjestöjen ja yritysten kanssa. Työvoimakoulutusta kohdennetaan erityisesti rekrytoiville aloille. Työnhakijoita kannustetaan ammatilliseen ja alueelliseen liikkuvuuteen. Maahanmuuttajien osallistumismahdollisuuksia ammatilliseen työvoimakoulutukseen lisätään.

Työttömien työnhakijoiden koulutustason nostamiseksi (noin 47 % työttömistä on vailla ammatillista tutkintoa) lisätään edelleen tutkintotavoitteisen työvoima-koulutuksen osuutta. Yksilöllisten koulutusratkaisujen turvaamiseksi tehostetaan aikuisille soveltuvien opetusmenetelmien käyttöä.

Koulutuksen työelämälähtöisyyden parantamiseksi ammatilliseen työvoimakoulutukseen sisällytetään aina ohjattua ja valvottua työssäoppimista. Työnantajien kanssa yhdessä suunnitellun ja rahoitetun yhteishankintakoulutuksen osuutta lisätään edelleen.

Muutosturvan toimintamalliin liittyvät koulutustarpeet turvataan ja uusia toimintamalleja kehitetään prosessien tehostamiseksi ja nopeuttamiseksi.

Työssä olevan työvoiman proaktiivisia koulutus- ja kehittämishankkeita toteutetaan erityisesti sosiaalirahaston rahoituksella.

Yrittäjyyden edistäminen

Neuvonnan, koulutuksen, asiantuntijapalvelun ja starttirahan avulla kannustetaan yrittäjyyteen ja itsensä työllistämiseen. Vuoden 2005 alusta voimaan tulleessa kaksi vuotta kestäneessä starttirahauudistuksen kokeilussa starttirahaa ovat työttömien lisäksi voineet saada palkka- ja kotityöstä yrittäjäksi ryhtyvät sekä opintonsa päättäneet. Kokeilua on tarkoitus jatkaa vielä vuodella.

Resurssien käytön painopisteet, toimenpiteiden volyymit ja yksikköhinnat

Aktiivisten työvoimapoliittisten toimenpiteiden määrärahojen käytön painopisteitä ovat rakenteellisen työttömyyden alentaminen, työvoiman saatavuuden turvaaminen ja nuorten yhteiskuntatakuun toteuttaminen. Työvoimapolitiikan toimeenpanon ja Euroopan sosiaalirahaston tavoite 3 -ohjelman määrärahojen jaossa otetaan huomioon eri alueiden työmarkkinoiden erityispiirteet. Investointimäärärahojen alueellisen jaon perusteena käytetään hankkeella syntyvien pysyväisluonteisten työpaikkojen määrää, minkä lisäksi otetaan huomioon myös alueelliset työllisyysnäkökohdat.

Julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain 7 luvun 6 §:n 1 momentti edellyttää huolehdittavan siitä, ettei minkään työmarkkina-alueen työttömyys olennaisesti ylitä maan keskimääräistä työttömyyden tasoa. Työministeriön määritelmän mukaisesti tämä tarkoittaa vuositasolla työmarkkina-alueen työttömyyden ylittymistä 80 prosentilla maan keskimääräistä tasosta. Määrärahojen käyttö voidaan kuitenkin aloittaa työttömyyden tason ylittymisen estämiseksi, kun työmarkkina-alueen työttömyys ylittää vuositasolla vähintään 60 prosentilla maan keskimääräisen tason.

Työttömiä[1] työvoimapoliittisten toimenpiteiden piirissä keskimäärin vuoden aikana[2]

	2005 toteutuma	2006 budjetoitu	2007 esitys
Palkkaperusteinen työllistäminen	21 300	-	-
— valtio	1 880	1 400	1 300
— kunta	6 430	-	-
— yksityinen sektori	12 990	-	-
Yhdistelmätuki sisältäen palkkaperust. työllistämistuen	11 740	-	-
Yhdistelmätuki ilman palkkaperust. työllistämistukea[3]	4 330	-	-
Palkkatuki	-	32 720	39 890
Starttiraha, työelämävalmennus, osa-aikalisä	-	5 250	5 250
Työvoimapoliittinen aikuiskoulutus	25 880	27 330	25 310
Työharjoittelu/työelämävalmennus työmarkkinatuella	11 770	12 500	13 000

Vuorotteluvapaa	6 200	6 000	6 000
Työttömiin kohdistuvat ESR-hankkeet	4 880	6 000	4 500
Työllisyysperusteiset investoinnit	900	900	950
EAKR:n työllisyysperusteiset investoinnit	350	400	300
Yhteensä	87 350	92 500	96 500
Pääasiassa muihin kuin työttömiin kohdistuvat toimenpiteet			
Työllisyyspoliittiset ESR-hankkeet	6 000	6 000	4 500
Kaikki yhteensä	93 350	98 500	101 000

[1)] Pääasiassa muutosturvan toimintamallin toimeenpanosta johtuen muiden kuin työttömien työnhakijoiden osuus työvoimapoliittisessa aikuiskoulutuksessa lisääntyy (sisältyy lukuihin).

[2)] Vuodesta 2005 lähtien työllistämisen, työvoimakoulutuksen ja investointien luvuissa ei ole mukana Kainuun itsehallintokokeilun piiriin kuuluvia, joita arvioidaan vuonna 2006 olevan 2 500 henkilöä keskimäärin ja vuoden 2007 arvio on 2 750 henkilöä keskimäärin.

[3)] Luvut sisältävät 500 päivää työttöminä olleet työmarkkinatukea saaneet, jotka ovat työllistettyinä yhdistelmätuella pelkällä työmarkkinatuella.

Työttömille työnhakijoille suunnattujen työvoimapoliittisten toimenpiteiden piirissä on keskimäärin 96 500 henkilöä, noin 3,8 prosenttia työvoimasta. Mikäli työvoimapoliittisten toimenpiteiden lisäksi myös työssä oleviin kohdistuvat ESR-hankkeet voidaan täysimääräisesti hyödyntää, on työvoimapoliittisten toimenpiteiden piirissä vuoden 2007 aikana keskimäärin noin 101 000 henkilöä. Pääosaa toimenpiteiden määristä voidaan seurata tilastotietoihin perustuen, mutta osa seurannasta on arvionvaraista.

Työministeriö arvioi työvoimapoliittisten toimenpiteiden valtion rahoituksen yksikköhintojen muodostuvan vuonna 2007 jäljempänä esitetyn taulukon mukaisesti. Taulukon toisessa sarakkeessa on arvioitu, kuinka paljon valtiolle aiheutuu lisämenoja siitä, että henkilö on sijoitettuna työvoimapoliittiseen toimenpiteeseen työttömänä olon sijasta. Tarkastelussa ei ole otettu huomioon valtiolle ja kunnille aiheutuvia verohyötyjä tai mahdollisia säästöjä toimeentulotuki- ja asumistukimenoissa eikä mahdollisesti aikaansaatua tuotannon lisäystä. Vertailun vuoksi taulukossa on arvioitu myös työttömyysajan työttömyysturvaa.

Työvoimapoliittisten toimenpiteiden ja työttömyysajan työttömyysturvan yksikköhintoja, valtion rahoitus

	Yksikköhinta €/htv	Yksikköhinta €/htv (pl. työttömyysturva)
Kysyntävaikutus		
Työllistäminen valtionhallintoon	22 700	
— ansioturvalla oleva		17 980
— työmarkkinatuella oleva		16 536
Palkkatuki (kunta, kuntayhtymä, yksityinen sektori) keskiarvo	9 123	
— ansioturvalla oleva	7 397	2 677
— työmarkkinatuella oleva	9 862	3 698
Investointiavustus	21 400	
Työllisyystyöohjelma	85 500	

Tarjontavaikutus		
Työvoimapoliittinen aikuiskoulutus	16 136	10 116
— työvoimakoulutuksen hankinta	7 932	7 932
— opiskelijoiden koulutusaikaiset etuudet	8 204	2 184
Työttömyysajan työttömyysturva		
Työttömyyspäiväraha		
— ansiopäiväraha	4 720	
Työmarkkinatuki	6 164	

Keskeisiä volyymitietoja

	2005 toteutuma	2006 arvio	2007 arvio
Organisaatio ja henkilöstöresurssit			
Työvoimatoimistoja	135	119	100
Palvelupisteitä ja sivutoimistoja	135	151	170
Yhteispalvelupisteiden ja palvelukeskusten määrä	35	38	38
Työvoimatoimistojen henkilöstö	3 433	3 533	3 510
— näistä asiakaspalvelutehtävissä	2 817	2 917	2 917
Asiakkaat/toimeksiannot			
Työnvälityksen työnhakija-asiakkaat	783 000	765 000	755 000
— joista vajaakuntoiset	89 000	90 000	90 000
Työnvälitykseen ilmoitetut avoimet työpaikat	414 000	460 000	490 000
Koulutus- ja ammattitietopalvelun neuvontatapahtumiin osallistujat	370 000	350 000	290 000
Kansallisella rahoituksella järjestettyyn työvoimakoulutukseen hakeneet (pl. Kainuun itsehallintokokeilun piiriin kuuluvat)	154 314	159 000	143 000
Ammatinvalinnanohjauksen asiakkaat	35 500	37 700	38 000
Suoritetut toimenpiteet			
Annetut työvoimapoliittiset lausunnot	1 810 379	1 830 000	1 850 000
Laadittujen työnhakusuunnitelmien määrä (työnhaku- ja aktivointi- ja kotoutumissuunnitelmat)	254 059	276 000	297 100
Toimenpiteissä aloittaneet	239 366	236 000	220 000

Toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet

Toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet ja muut seurattavat tunnusluvut ovat seuraavat (tavoiteluvut lihavoituna):

	2005 toteutuma	2006 arvio/**tavoite**	2007 arvio/**tavoite**
Työmarkkinoiden toimivuuden parantaminen			
Täyttyneiden työpaikkojen lukumäärä vähintään	376 200	**365 000**	**450 000**
Työhön osoituksesta täyttyneiden työpaikkojen lukumäärä	40 500	52 000	63 000
Työnvälityksen markkinaosuus, %	65	65	65
Täyttyneiden työpaikkojen avoinna olon kesto, keskimäärin vrk	19	17	16
Avoimien työpaikkojen osuus kaikista työpaikoista, %	1,7	1,8	1,9
Työvoimakoulutuksen yhteishankintakoulutuksen opiskelijatyöpäivien lukumäärä, vähintään	315 500	**540 300**	**700 000**

Varhainen puuttuminen			
Virta yli 6 kk:n työttömyyteen enintään, henkilöä	135 600	**116 600**	100 000
— osuus vuoden aikana alkaneista työttömyyksistä enintään, %	15,5	13	**11**
Nuorten virta yli 3 kk:n työttömyyteen, henkilöä	37 100	33 000	28 000
Syrjäytymisen ehkäisy			
Nuorten yhteiskuntatakuun toteutuminen: henkilöt, joille laadittu yksilöity työnhakusuunnitelma, vähintään % yli 3 kk yhdenjaksoisesti työttömänä olleista	28,1	**90**	**100**
Pitkäaikaistyöttömien lukumäärä keskimäärin	72 400	66 000	57 000
Yli 500 päivää passiivista työmarkkinatukea saaneiden lukumäärä keskimäärin	75 100	70 000	65 000
Yli 50-vuotiaiden työttömien työnhakijoiden osuus, %	38	38	38
Työvoimapalvelujen tehostaminen			
Asiakastyytyväisyys: hyvien ja erittäin hyvien palvelukokemusten osuus vähintään, %			
— työnhakija-asiakkaat	-	**57,2**	**59**
— työnantaja-asiakkaat	-	**63**	**65**
Työvoimakoulutuksen opiskelijapalautteen hyvien ja erinomaisten arvosanojen osuus vähintään, %	74,1	**73**	**75**
Työvoimatoimiston hakijalla täyttyneet työpaikat, %	43	45	45
Työpaikkakäyntien lukumäärä	23 800	25 000	25 000
Työnhaun päättyminen avoimille työmarkkinoille, henkilöä	623 000	640 000	650 000
Aktiiviohjelmat			
Työvoimapoliittisten toimenpiteiden vaikuttavuus:[1)]			
— työttömänä 3 kuukautta tukityön/palkkatuen jälkeen enintään, %	47,1	45,5	**44**
— työttömänä 3 kuukautta ammatillisen työvoimapoliittisen aikuiskoulutuksen jälkeen enintään, %	37,4	**38,2**	**36**
Koulutus lisännyt osaamista hyvin tai erinomaisesti, % (OPAL)	72,2	73,0	73,8
Työttömien aktivointiaste laajasta työttömyydestä vähintään, %	23,5	**26,7**	**28**
Pitkäaikaistyöttömien aktivointiaste, %	25	28	30
Työmarkkinatuen aktivointi			
Työmarkkina- tai kotoutumistuella aktiivitoimiin osallistuneiden osuus ko. tuilla keskimäärin olevista vähintään, %	27,1	**31,6**	**38**

[1)] Työvoimapoliittisten vaikuttavuustavoitteiden arvioinnissa on huomattava, että osa toimenpiteistä sisältyy suunniteltuihin pidempikestoisiin toimenpidekokonaisuuksiin, jolloin positiivinen vaikuttavuus ei konkretisoidu yksittäisen toimenpiteen jälkeen.

Tuottavuuden (suoritteet/henkilötyövuosi) tulee kasvaa vuonna 2007 vuodesta 2006 vähintään seuraavasti:

	2005 toteutuma	2006 tavoite	2007 tavoite	Muutos 2006/2007, %
Asiakkuuden kirjaaminen ja ylläpito	1 202	1 280	1 370	5
Työnvälitys ja informaatio	641	686	726	5
Yksilölliset palvelut	297	302	320	4
Aktiivinen työvoimapolitiikka[1)]	282	280	254	-5
Passiivinen työvoimapolitiikka	4 058	4 189	4 496	5

[1)] Tuottavuuden heikkeneminen johtuu ESR-toimenpiteissä aloittavien määrän vähenemisestä ohjelmakausien vaihtuessa.

21. Työvoima-asiain paikallishallinnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 144 617 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös julkisen työvoimapalvelun kokeilu- ja kehittämishankkeiden menojen maksamiseen, lukuun ottamatta työvoimapoliittisen aikuiskoulutuksen hankkeita, jotka rahoitetaan momentilta 34.06.51. Lisäksi määrärahaa saa käyttää lähialueiden työhallintojen kehittämiseen.

Yhteispalvelupisteiden ja palvelukeskusten toimintaan tarkoitetun määrärahan käyttö edellyttää, että kunnat sijoittavat yhteisiin toimipisteisiin suunnilleen saman määrän virkailijoita kuin työvoimatoimisto. Työhallinto ja kunta vastaavat yhdessä toiminnasta aiheutuvista kustannuksista työministeriön tarkemmin määrittelemällä tavalla.

S e l v i t y s o s a : Määrärahasta on tarkoitus rahoittaa työllisyysohjelmaa.

Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 583 000 euroa uuteen palkkausjärjestelmään siirtymisen johdosta ja 460 000 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena sekä vähennyksenä 242 000 euroa tuottavuustoimenpiteiden johdosta.

Määrärahan käytön arvioitu jakautuminen	€
Työvoima-asiain paikallishallinnon toimintamenot	128 305 600
Työvoimapalvelujen kokeilu- ja kehittämishankkeet	151 400
Lähialueyhteistyö	100 000
Yhteispalvelupisteiden ja palvelukeskusten toimintamenot	16 060 000
Yhteensä	144 617 000

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	154 497	152 832	156 117
Bruttotulot	13 341	10 006	11 500
Nettomenot	141 156	142 826	144 617
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	26 021		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	22 395		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (Henkilöstöratkaisut ja työvoiman vuokraus, 50 htv, 1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot, suoritteiden myyntituotot	11 805	9 600	10 000
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	11 159	9 200	9 500
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	646	400	500
Kustannusvastaavuus, %	106	104	105

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (Kuntoutus, 10 htv, 1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot, suoritteiden myyntituotot	712	1 000	1 100
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	567	1 000	1 100
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	145	-	-
Kustannusvastaavuus, %	126	100	100

2007 talousarvio	144 617 000
2006 talousarvio	142 826 000
2005 tilinpäätös	137 712 000

31. Valtion korvaus kunnille kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 6 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain (189/2001) mukaisten valtion korvausten maksamiseen kunnille kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä. Määräraha budjetoidaan suoriteperusteisena.

Selvitysosa: Määrärahasta on tarkoitus rahoittaa työllisyysohjelmaa.

Toiminnan piirissä ovat pitkään työttömänä olleet työmarkkinatukea tai toimeentulotukea saavat henkilöt, joille kunta järjestää työllistymisen edistämiseksi kuntouttavaa työtoimintaa. Kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvia arvioidaan olevan keskimäärin 2 500 henkilöä, joista 900 alle 25-vuotiaita. Valtion korvauksena maksetaan kunnalle 10,09 euroa jokaisesta kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvasta niiltä päiviltä, joina henkilö osallistuu kuntouttavaan työtoimintaan, kuitenkin enintään viideltä päivältä viikossa.

2007 talousarvio	6 500 000
2006 talousarvio	6 500 000
2005 tilinpäätös	4 125 583

50. Työvoimapoliittiseen aikuiskoulutukseen osallistuvien opintososiaaliset edut (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 137 854 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain (1295/2002) mukaisten koulutustukien ja ylläpitokorvausten maksamiseen työvoimapoliittisessa aikuiskoulutuksessa opiskeleville, ei kuitenkaan momenteilta 34.05.61 ja 62 rahoitettaviin ohjelmakauden 2000—2006 ESR-ohjelmaa toteuttaviin koulutushankkeisiin osallistuvien osalta. Määrärahaa saa käyttää työttömyyskassojen hallintokulujen maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahasta on tarkoitus rahoittaa työllisyysohjelmaa.

Koulutusaikaiset opintososiaaliset etuudet koostuvat koulutustuesta, ylläpitokorvauksesta ja korotetusta ylläpitokorvauksesta. Koulutustuki myönnetään joko perustukena tai ansiotukena. Perustuki ja ansiotuen perusosa ovat työttömyysturvalain 6 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitetun peruspäivärahan suuruisia. Momentin määrärahasta maksetaan korottamaton perustuki, ansiotuen perusosa sekä ylläpitokorvaukset. Korottamattoman peruspäivärahan suuruudeksi vuonna 2007 arvioidaan 23,89 euroa. Ylläpitokorvauksen suuruus on 8 euroa päivässä ja korotetun ylläpitokorvauksen suuruus 16 euroa päivässä.

Vuoden 2007 alusta lähtien momentilta maksetaan myös momenteilta 34.05.61 ja 62 rahoitettaviin ohjelmakauden 2007—2013 ESR-ohjelmaa toteuttaviin työvoimakoulutushankkeisiin osallistuvien opintososiaaliset edut. Määrärahan mitoituksessa on tämän johdosta

otettu lisäyksenä huomioon 230 000 euroa. Ohjelmakauden käynnistyttyä ESR-hankkeisiin liittyvien opintososiaalisten etuuksien määrärahatarpeen arvioidaan kasvavan vuositasolla noin 4 600 000 euroon. Vastaavasti on tarkoitus lisätä ESR:n rahoituksen kohdentamista mm. työperäisen maahanmuuton ja työvoimapoliittisten toimenpiteiden tukemiseen.

Muu määräraha on mitoitettu vastaamaan momenteilta 34.06.51 ja 26.98.63 rahoitettavia noin 6 516 000 opiskelijatyöpäivän hankintoja. Määrärahalla arvioidaan maksettavan koulutustukea 3 487 000 päivältä. Momentilta 34.06.52 arvioidaan maksettavan koulutusaikaista työmarkkinatukea 2 899 000 päivältä. Ylläpitokorvauksia arvioidaan maksettavan 5 801 000 päivältä ja korotettua ylläpitokorvausta 457 000 päivältä.

Määrärahan käytön arvioitu jakautuminen	€
Momentilta 34.06.51 ja 26.98.63 rahoitettavaan koulutukseen osallistuvien	
— Koulutustuki	83 304 000
— Ylläpitokorvaus	46 410 000
— Korotettu ylläpitokorvaus	7 310 000
Yhteensä	137 024 000
Momenteilta 34.05.61 ja 62 rahoitettavaan koulutukseen osallistuvien opintososiaaliset edut	230 000
Työttömyyskassojen hallintokulut	600 000
Yhteensä	137 854 000
2007 talousarvio	137 854 000
2006 talousarvio	149 234 000
2005 tilinpäätös	129 678 908

51. Työllistämis-, koulutus- ja erityistoimet (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 516 711 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain (1295/2002) mukaisista julkisista työvoimapalveluista ja niitä täydentävistä palveluista aiheutuviin kustannuksiin, ei kuitenkaan työvoima-asiain paikallishallinnon toimintamenomomentilta 34.06.21 rahoitettaviin kustannuksiin, työmarkkinatukimomentilta 34.06.52 rahoitettaviin palkkatuen perustuen sekä starttirahan perustukea vastaavan osuuden kustannuksiin, 4 luvun 6 §:n kustannuksiin, 6 luvun 14 §:n työelämävalmennusta ja työharjoittelua koskevan vakuutusturvan kustannuksiin, 7 luvun 13 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohtien, 9 luvun eikä 10 luvun 3—5 §:n ja 6 §:n 1 momentin 2 kohdan kustannuksiin. Määrärahaa saa käyttää eräiden työllisyysmäärärahojen käytöstä annetun valtioneuvoston asetuksen (1345/2002) mukaisiin kustannuksiin, ei kuitenkaan 1 ja 2 luvun kustannuksiin. Määrärahaa saa käyttää julkisesta työvoimapalvelusta annetun valtioneuvoston asetuksen (1344/2002) mukaisiin kustannuksiin, ei kuitenkaan 4 luvun kustannuksiin. Määrärahaa saa käyttää julkiseen työvoimapalveluun kuuluvista etuuksista annetun valtioneuvoston asetuksen (1346/2002) mukaisiin kustannuksiin, ei kuitenkaan 8 §:n kustannuksiin. Määrärahaa saa käyttää ennen työllisyyslain (275/1987) voimaantuloa palkattujen ja edelleen samassa työsuhteessa olevien vajaakuntoisten henkilöiden palkkaamisesta aiheutuviin menoihin.

Yllä esitetty momentin määrärahan käyttötarkoitus ei sisällä kuitenkaan Kainuun hallintokokeilun piiriin kuuluvia määrärahoja, eli määrärahoja julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain (1295/2002) 6 luvun 1 §:n mukaiseen työvoimapoliittisen aikuiskoulutuksen hankintaan, määrärahoja 7 luvun mukaiseen työllistämistukeen ja lisätukeen, määrärahoja eräiden työllisyysmäärärahojen käytöstä annetun valtioneuvoston asetuksen (1345/2002) 3 ja 4 luvun mukaiseen työllisyyspoliittiseen projektitukeen ja omatoimisuusavustukseen eikä määrärahoja ennen työllisyyslain (275/1987) voimaantuloa palkattujen ja edelleen samassa työsuhteessa olevien vajaakuntoisten henkilöiden palkkaamisesta aiheutuviin menoihin.

Määrärahaa saa käyttää työvoimakoulutuksesta tiedottamiseen, tarjouspyyntö- ja hankintailmoitteluun sekä työvoimakoulutuksen suunnittelua ja hankintatoimintaa tukevasta

kehittämis-, kokeilu- ja selvitystyöstä aiheutuvien menojen maksamiseen, koulutus- ja konsulttipalvelujen hankkimisesta aiheutuvien menojen maksamiseen sekä enintään yhtä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen. Määrärahaa saa käyttää koulutuksen ja majoituksen hankkimiseen Pohjoiskalotin koulutussäätiöltä.

Lisäksi määrärahaa saa käyttää enintään 437 000 euroa Venäjän lähialueiden työvoiman ammatillisesta kehittämisestä aiheutuvien menojen maksamiseen työministeriön tarkemmin päättämällä tavalla. Vuonna 2007 saa tehdä hankintasopimuksia siten, että niistä saa aiheutua valtiolle menoja vuoden 2007 jälkeen enintään 100 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös kulutusmenoihin. Siirtomenoista työvoimapoliittisen aikuiskoulutuksen hankintamenot, Pohjoiskalotin koulutussäätiöltä hankittavan koulutuksen ja majoituksen menot, Venäjän lähialueiden työvoiman ammatillisen kehittämisen menot, työllistämistukimenot kunnille ja kuntayhtymille sekä yksityiselle sektorille työllistämisen määrärahat budjetoidaan suoriteperusteisina.

Valtion virastoille ja laitoksille voidaan Kainuun hallintokokeilua lukuun ottamatta osoittaa julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain 7 luvun 4 §:n mukaiseen työttömien työllistämiseen määrärahoja enintään 1 700 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen enintään 2 200 euron suuruisen kuukausipalkan mukaisesti.

Julkisten työvoimapalvelujen ja niitä täydentävien palvelujen hankinnasta saa aiheutua valtiolle Kainuun hallintokokeilun piiriin kuuluvia työvoimapoliittisen aikuiskoulutuksen hankintoja lukuun ottamatta menoja vuoden 2007 jälkeen enintään 110 200 000 euroa.

Määrärahasta varataan 8 000 000 euroa käytettäväksi valtioneuvoston päätöksellä talouden rakennemuutosten työllisyydelle ja tuotantotoiminnalle aiheuttamien ennalta arvaamattomien häiriöiden lieventämisen edellyttämiin menoihin.

Selvitysosa: Määrärahasta on tarkoitus rahoittaa tietoyhteiskuntaohjelmaa, työllisyysohjelmaa ja yrittäjyyden politiikkaohjelmaa.

Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon työllistymistä helpottavia toimenpiteitä selvittämään asetetun kolmikantaisen työryhmän esitysten toimeenpanoon 14 220 000 euroa. Tästä summasta arvioidaan käytettävän 11 376 000 euroa keskimäärin 4 750 henkilön lisätukiin yksityiselle sektorille työllistämiseen. Vastaavat perustuet maksetaan momentilta 34.06.52. Työllisyyspoliittiseen projektitukeen arvioidaan käytettävän 2 844 000 euroa. Työryhmän esitysten toimeenpanoa varten on myös momentille 26.98.63 budjetoitu määrärahaa.

Momentin määrärahaan sisältyy 16 100 000 euroa muutosturvan toimintamallin mukaiseen työvoimakoulutukseen, muuttoavustukseen ja starttirahaan. Jos näihin toimenpiteisiin tarvitaan arvioitua vähemmän määrärahaa, jätetään yli menevä osuus määrärahasta käyttämättä. Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 2 400 000 euroa työvoiman liikkuvuuden edistämistä koskevien toimenpiteiden lisääntymisestä johtuen.

Määrärahasta varatun 8 000 000 euron osuuden käytössä on tarkoitus korostaa suuria työpaikkamenetyksiä ja muita haittoja korvaavia toimenpiteitä rakennemuutoksista kärsivillä paikkakunnilla.

Momentin määrärahoilla koulutettavien ja työllistettävien lukumäärät, vaikuttavuustavoitteet sekä koulutuksen ja työllistämisen keskihinnat on esitetty luvun 34.06 perustelujen selvitysosassa.

Työvoimapoliittinen aikuiskoulutus

Momentin määrärahoilla arvioidaan hankittavan työvoimakoulutusta vuonna 2007 yhteensä 6 353 000 opiskelijatyöpäivää. Ammatillisen koulutuksen määräksi arvioidaan 4 660 000 opiskelijatyöpäivää, josta muutosturvan toimintamallin mukaista koulutusta arviolta 450 000 opiskelijatyöpäivää. Valmentavaan koulutuksen määräksi arvioidaan 1 693 000 opiskelijatyöpäivää.

Koulutuksen pääasiallisena kohderyhmänä ovat työttömät. Ammatillisen koulutuksen järjestämisen tarkoituksena on edistää ja ylläpitää työvoiman kysynnän ja tarjonnan tasapainoa sekä torjua työttömyyttä ja poistaa työvoima-

pulaa. Valmentavan koulutuksen järjestämisen tarkoituksena on antaa valmiuksia työhön ja koulutukseen hakeutumiseen sekä ammatinvalintaan ja urasuunnitteluun. Valmentavana koulutuksena hankitaan myös maahanmuuttajakoulutusta osana kotoutumissuunnitelmaa. Pohjoiskalotin koulutussäätiöstä arvioidaan hankittavan lisäksi noin 70 vuotuista koulutuspaikkaa.

Palkkatuki sekä työllistäminen valtionhallinnolle

Palkkatuen sekä valtionhallinnolle työllistämisen tarkoituksena on parantaa työttömän työnhakijan ammattitaitoa, osaamista ja työmarkkina-asemaa sekä edistää pitkään työttömänä olleen pääsemistä avoimille työmarkkinoille.

Valtiolle työllistämistä lukuun ottamatta työnantajille maksettava työllistämistuki on palkkatukea, joka koostuu perustuesta ja lisäosasta. Perustuen yksikköhinta on työttömyysturvalain 6 luvun 1 §:n 1 momentin mukaisen korottamattoman peruspäivärahan suuruinen (23,89 euroa päivässä vuonna 2007). Perustuki voidaan maksaa momentilta 34.06.52 ko. momentilla luetelluissa tapauksissa. Muutoin perustuki maksetaan tältä momentilta. Lisäosa maksetaan aina tältä momentilta.

Lisäosan suuruus on tukijakson ensimmäisenä vuotena perustuki enintään 90 prosentilla korotettuna 500 päivää työttömyysturvaa saaneiden osalta (työttömät, jotka ovat saaneet 500 päivää työmarkkinatukea työttömyyden perusteella tai 500 päivää työttömyysturvaa, ja jotka ovat työllistettäessä työmarkkinatukeen oikeutettuja). Muiden kuin 500 päivää työttömyysturvaa saaneiden osalta lisäosan suuruus on perustuki enintään 60 prosentilla korotettuna.

Palkkatuen enimmäiskesto on 500 päivää työttömyysturvaa saaneiden, vajaakuntoisten, työnsuunnittelijoiden ja sosiaalisiin yrityksiin palkattavien pitkäaikaistyöttömien osalta kaksi vuotta. Oppisopimuskoulutuksessa tukijakso voi olla koko oppisopimuskauden pituinen. Muiden kuin edellä mainittujen työttömien osalta tukijakso on enintään 10 kuukautta.

Kuntien työllistämismahdollisuuksia edistetään siten, että kunnan työllistäessä vähintään 0,5 % alueen työvoimasta korotettu lisätuki olisi 10 %, työllistäessä vähintään 1,0 % alueen työvoimasta korotettu lisätuki olisi 20 % ja työllistäessä vähintään 2,0 % alueen työvoimasta korotettu lisätuki olisi 30 %.

Työvoiman liikkuvuuden edistäminen

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain muuttamiseksi siten, että työvoimatoimisto voi myöntää harkinnanvaraista muuttoavustusta enintään 700 euroa. Liikkuvuusavustuksen kilometrikorvausta korotetaan 0,15 eurosta 0,21 euroon kilometriltä.

Työllisyyspoliittinen projektituki

Työllisyyspoliittista projektitukea käytetään erityisesti ns. kolmannella sektorilla toteutettavien työllistämishankkeiden rahoittamiseen. Projektitukea maksetaan hankkeen hallinnointiin muun muassa maksamalla projekteissa vetäjien ja muiden vastuuhenkilöiden palkkauskustannukset ja muita hallintomenoja. Projektitukimäärärahasta tuetaan myös sosiaalisten yritysten perustamista ja toiminnan vakiinnuttamista.

Julkisen työvoimapalvelun erityistoimet

Työhönsijoittumisen ja ammatinvalinta- ja urasuunnittelun erityismenoihin osoitetulla määrärahalla voidaan järjestää henkilöasiakkaille terveydentilaa ja soveltuvuutta selvittäviä tutkimuksia, asiantuntijakonsultaatioita, työ- ja koulutuskokeiluja ammattioppilaitoksissa, työkokeiluja työpaikalla ja työklinikoissa, tutustumiskäyntejä ammattioppilaitoksiin, työhönvalmennusta sekä maksaa työnantajalle työolosuhteiden järjestelytukea vajaakuntoisen henkilön työllistämiseksi. Työhönsijoittumisen ja ammatinvalinta- ja urasuunnittelun tukitoimenpiteitä arvioidaan järjestettävän vuonna 2007 noin 21 000, joista arviolta noin 10 000 on työpaikalla tapahtuvia työkokeiluja.

Julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain mukaisina palveluina ja 3 luvun 1 §:n mukaisina täydentävinä palveluina hankitaan pääasiassa ryhmäpalveluja työnhakijoille, erityisesti työnhakuvalmennusta, sekä muita asiantunti-

japalveluja, kuten työnetsijä-, ohjaaja- ja tukihenkilöpalveluja ja osaamis- ja ammattitaitokartoituksia.

Pitkäaikaistyöttömien eläke-edellytysten selvittämiseksi arvioidaan järjestettävän 6 000 työkunnon tutkimusta. Vuonna 2007 arvioidaan maksettavan yhteensä 30 000 liikkuvuusavustusta työttömille tai työttömyysuhan alaisille työnhakijoille, jotka hakeutuvat työhön työssäkäyntialueensa ulkopuolelle.

Venäjän lähialueiden työvoiman ammatillinen kehittäminen on pääasiassa koulutusta.

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2007	2008	2009	2010	Valtuuden käytöstä aiheutuvat kaikki menot yhteensä
Työvoimakoulutus					
Ennen vuotta 2007 tehdyt sitoumukset	76 316	32 806	6 000	-	115 122
Vuoden 2007 sitoumukset	-	72 000	32 000	6 000	110 000
Valtuus yhteensä	76 316	104 806	38 000	6 000	225 122
Ryhmä- ja muut palvelut					
Ennen vuotta 2007 tehdyt sitoumukset	50	20	-	-	70
Vuoden 2007 sitoumukset	-	100	100	-	200
Valtuus yhteensä	50	120	100	-	270
Venäjän lähialueiden työvoiman ammatillinen kehittäminen					
Ennen vuotta 2007 tehdyt sitoumukset	100	-	-	-	100
Vuoden 2007 sitoumukset	-	100	-	-	100
Valtuus yhteensä	100	100	-	-	200
Valtuudet yhteensä	76 466	105 026	38 100	6 000	225 592

Määrärahan käytön arvioitu jakautuminen	€
Ammatillisen työvoimakoulutuksen hankinta	156 480 000
Valmentavan työvoimakoulutuksen hankinta	44 270 000
Opiskelijavalinta sekä kehittämis-, tiedotus- ja ilmoitustoiminta	2 200 000
Etuudet ennen työvoimakoulutuksen alkua	440 000
Pohjoiskalotin koulutussäätiöstä hankittava koulutus	1 280 000
Työvoimakoulutus yhteensä	204 670 000
Työllistäminen valtionhallintoon	29 500 000
Työllistäminen kunnille ja kuntayhtymille	68 764 000
Työllistäminen yksityiselle sektorille yhteensä	177 399 000
— starttiraha	22 000 000
— työllisyyspoliittinen projektituki	24 844 000
— omatoimisuusavustus	3 300 000
— starttiselvitykset	1 500 000
— muu työllistäminen	125 755 000
Työllistäminen yhteensä	275 663 000

Työhönsijoittumisen ja ammatinvalinnanohjauksen erityismenot	8 730 000
Ryhmä- ja muiden palvelujen hankinta sekä työnhakuvalmennukseen osallistuvien ylläpitokorvaukset	18 631 000
Pitkäaikaistyöttömien eläke-edellytysten selvittäminen	3 300 000
Liikkuvuusavustus	3 880 000
Muuttoavustus	1 400 000
Venäjän lähialueiden työvoiman ammatillinen kehittäminen (enintään)	437 000
Erityistoimet yhteensä	36 378 000
Yhteensä	516 711 000

2007 talousarvio	516 711 000
2006 talousarvio	506 502 000
2005 tilinpäätös	455 572 533

52. Työmarkkinatuki (arviomääräraha)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 716 100 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää työttömyysturvalain (1290/2002) sekä maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta annetun lain (493/1999) perusteella maksettavan työmarkkinatuen ja ylläpitokorvausten maksamiseen, ei kuitenkaan momenteilta 34.05.61 ja 62 rahoitettaviin ohjelmakauden 2000—2006 ESR-ohjelmaa toteuttaviin työvoimapoliittisen hankkeisiin osallistuville maksettavien etujen osalta. Määrärahaa saa käyttää julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain (1295/2002) perusteella työnantajalle maksettavan palkkatuen perustukiosuuden maksamiseen niiden työmarkkinatukeen oikeutettujen osalta, jotka ovat saaneet työmarkkinatukea vähintään 130 päivältä työttömyyden perusteella tai 500 päivää työttömyysturvaa. 130 päivää työmarkkinatukea saaneilta edellytetään lisäksi, että he eivät ole olleet palkkatuen käyttöön oikeuttavan työttömyytensä aikana lainkaan työssä tai työssäolo avoimilla työmarkkinoilla on ollut vähäistä tai satunnaista. Määrärahaa saa käyttää julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain perusteella työmarkkinatukeen oikeutetulle myönnetyn starttirahan perustukea vastaavan osuuden maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää lisäksi julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain 10 luvun 3 §:n mukaisesti työelämävalmennuksessa ja työharjoittelussa olevien henkilöiden ylläpitokorvausten maksamiseen, ei kuitenkaan momenteilta 34.05.61 ja 62 rahoitettaviin ohjelmakauden 2000—2006 ESR-ohjelmaa toteuttaviin työvoimapoliittisiin hankkeisiin osallistuville maksettavien ylläpitokorvausten maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain 6 luvun 14 §:n mukaisen työelämävalmennusta ja työharjoittelua koskevan vakuutusturvan kustannuksiin.

Nettobudjetoinnissa otetaan valtion talousarviosta annetun lain 3 a §:n 1 momentin 5 kohdan nojalla huomioon Kansaneläkelaitokselle maksettavat maksuvalmiussuoritukset vähennettynä Kansaneläkelaitoksen suorittamilla palautuksilla.

Selvitysosa: Määrärahasta on tarkoitus rahoittaa työllisyysohjelmaa.

Kunnat ja valtio rahoittavat puoliksi sellaisten henkilöiden työmarkkinatuen, joille on maksettu työmarkkinatukea työttömyyden perusteella vähintään 500 päivää. Tämän arvioidaan vähentävän määrärahan tarvetta 201 900 000 eurolla. Muun työmarkkinatuen valtio rahoittaa kokonaan. Valtion tulee sen lisäksi, mitä valtion osuudesta työmarkkinatukimenoihin säädetään, suorittaa Kansaneläkelaitokselle sellainen määrä varoja, että Kansaneläkelaitoksen maksuvalmius on kunakin ajankohtana riittävästi turvattu (maksuvalmiussuoritus). Maksuvalmiussuoritus tulee palauttaa, kun sitä ei enää tarvita.

Työmarkkinatuen saajia arvioidaan vuonna 2007 olevan keskimäärin 145 000 henkilöä, joista kuntien rahoitusvastuun piiriin kuuluvan osuuden arvioidaan olevan keskimäärin 33 000 henkilöä. Täysimääräinen työmarkki-

natuki on työttömyysturvalain 6 luvun 1 §:n 1 momentin mukaisen korottamattoman peruspäivärahan suuruinen. Vuonna 2007 sen suuruudeksi arvioidaan 23,89 euroa päivässä.

Työmarkkinatukea arvioidaan maksettavan aktiivisiin työvoimapoliittisiin toimenpiteisiin osallistuville yhteensä 396 375 000 euroa, mikä on 55 prosenttia momentin loppusummasta. Henkilömäärän osalta tavoitteena on, että työmarkkinatuella aktiivitoimiin osallistuvien osuus ko. tuella keskimäärin olevista on vähintään 38 prosenttia.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen työttömyysturvalain muuttamiseksi siten, että harkinnanvaraisen matka-avustuksen enimmäiskestoa pidennetään kahdesta kuukaudesta neljään kuukauteen.

Vuoden 2007 alusta lähtien momentilta maksetaan myös sellaiset momenteilta 34.05.61 ja 62 rahoitettaviin ohjelmakauden 2007—2013 ESR-ohjelmaa toteuttaviin työvoimapoliittisiin hankkeisiin osallistuvien edut, joiden maksajana on Kansaneläkelaitos. Määrärahan mitoituksessa on tämän johdosta otettu lisäyksenä huomioon 200 000 euroa.

Momenttien 33.17.50 ja 51 perustelujen selvitysosiin viitaten määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 200 000 euroa johtuen työttömyysturvan laajentamisesta yrittäjän perheenjäseniin.

Aktiivisiin työvoimapoliittisiin toimenpiteisiin arvioidun määrärahan käytön jakautuminen €

Työharjoittelu ja työelämävalmennus työmarkkinatuella	84 180 000
Työvoimakoulutuksen aikana maksettava työmarkkinatuki	76 150 000
Työvoimakoulutukseen rinnastettava koulutus kotoutujille	11 840 000
Kuntouttavan työtoiminnan aikana maksettava työmarkkinatuki	16 480 000
Ylläpitokorvaukset	24 485 000
Työmarkkinatuen saajalle maksettavan palkkatuen perustuki[1)]	176 960 000
Starttiraha työmarkkinatukeen oikeutetuille	4 930 000
Matka-avustuksena maksettava työmarkkinatuki	1 350 000
Yhteensä	396 375 000

[1)] Sisältää myös ennen 1.1.2006 tehtyjen päätösten perusteella työnantajalle maksettavan työmarkkinatuen (yhdistelmätuki).

2007 talousarvio	716 100 000
2006 talousarvio	735 971 000
2005 tilinpäätös	961 226 893

64. Työllisyysperusteiset siirtomenot investointeihin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 30 718 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain perusteella eräiden työllisyysmäärärahojen käytöstä annetun valtioneuvoston asetuksen 1 luvun mukaisiin investointiavustuksiin sekä 2 luvun mukaiseen työllisyystyöohjelmaan. Määrärahaa saa käyttää myös investoinneiksi katsottavista valtion hankinnoista aiheutuvien menojen maksamiseen. Momentin määrärahan käyttötarkoitus ei sisällä kuitenkaan Kainuun hallintokokeilun piiriin kuuluvia määrärahoja.

Vuonna 2007 saa tehdä enintään 34 718 000 euron arvosta uusia sitoumuksia työllisyysperusteisiin investointeihin Kainuun hallintokokeilun piiriin kuuluvia investointeja lukuun ottamatta. Vuoden 2006 valtuuden käyttämättä jäävästä osasta saa tehdä sitoumuksia vuonna 2007.

Valtuudesta varataan 8 000 000 euroa käytettäväksi valtioneuvoston päätöksellä talouden rakennemuutosten työllisyydelle ja tuotantotoiminnalle aiheuttamien ennalta arvaamattomien häiriöiden lieventämisen edellyttämiin sitoumuksiin.

Momentilta saa maksaa myös sijoitusmenoja, jotka budjetoidaan maksatuspäätösperusteisina.

Selvitysosa: Määräraha on osittain alueiden kehittämislaissa tarkoitettua alueiden kehittämisen rahoitusta.

Valtuudesta varatun 8 000 000 euron osuuden käytössä on tarkoitus korostaa suuria työpaikkamenetyksiä ja muita haittoja korvaavia toimenpiteitä rakennemuutoksista kärsivillä paikkakunnilla.

Määrärahaa osoitetaan osarahoituksena kuntien, kuntayhtymien ja muiden yhteisöjen työllisyysperusteisiin investointeihin (investointiavustus) ja valtion rakennuttaville virastoille (työllisyystyöohjelma). Investointiavustuksilla pyritään edistämään uusien työpaikkojen syntymistä. Määrärahalla pyritään myös lieventämään äkillisten rakennemuutosten aiheuttamia ongelmia. Työllisyystyöohjelmaa käytetään virastojen ja laitosten investointihankkeiden osarahoitukseen ja sillä pyritään aientamaan työllisyyden hoidon kannalta merkittäviä hankkeita.

Päätettäessä rahoitettavista hankkeista käytetään apuna työllisyysvaikutusarviointia. Lisäksi rahoitettavista hankkeista päätettäessä kiinnitetään huomiota muun muassa mahdollisuuksiin luoda edellytyksiä ja edistää elinkeinoelämän kehitystä sekä investointipaikkakunnan työllisyystilanteeseen. Investointimäärärahalla arvioidaan syntyneen uusia työpaikkoja vuonna 2004 yhteensä 850.

Momentilta rahoitettavien investointien rakennusaikaiset työllisyysvaikutukset ovat arviolta 950 henkilötyövuotta. Työllistämisen keskihinta on esitetty luvun 34.06 perustelujen selvitysosassa.

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2007	2008	2009	Valtuuden käytöstä aiheutuvat kaikki menot yhteensä
Työllisyysperusteiset investoinnit				
Ennen vuotta 2007 tehdyt sitoumukset	17 368	4 518	-	21 886
Vuoden 2007 sitoumukset	13 350	15 810	5 558	34 718
Yhteensä	30 718	20 328	5 558	56 604

Määrärahan käytön arvioitu jakautuminen	€
Investointiavustus	18 718 000
Työllisyystyöohjelma	12 000 000
Yhteensä	30 718 000

2007 talousarvio	30 718 000
2006 talousarvio	27 371 000
2005 tilinpäätös	25 701 961

07. Pakolais- ja siirtolaisuusasiat

Selvitysosa: Maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta (493/1999) annetun lain mukaan maahanmuuttajien kotouttamisen sekä turvapaikanhakijoiden ja tilapäistä suojelua saavien vastaanoton yleinen kehittäminen, suunnittelu, ohjaus ja seuranta sekä yhteensovittaminen kuuluu työministeriölle. Työministeriön hallinnonalalla voi olla vastaanottokeskuksia ja järjestelykeskuksia. Työministeriö vastaa myös ulkomaalaislain (301/2004) 121 §:n perusteella säilöön otettujen ulkomaalaisten majoituksen ja huolenpidon järjestämisestä sekä ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmän kehittämisestä ja koordinoinnista. Lisäksi työministeriö valmistelee yhdessä ulkoasiainministeriön ja sisäasiainministeriön kanssa hallitukselle ulkomaalaislain 91 §:n mukaisen esityksen pakolaiskiintiön alueellisesta kohdentamisesta. Työministeriö vastaa myös ulkomaalaislain 48 §:ssä tarkoitetun paluumuuttovalmennuksen ja kielitutkinnon

järjestämisestä sekä maahanmuuttoon liittyvästä tiedotus- ja julkaisutoiminnasta. Työministeriölle kuuluu yhdessä opetusministeriön kanssa rasismin ehkäisy sekä hyvien etnisten suhteiden edistäminen. Työministeriö on Euroopan pakolaisrahaston (ERF) ja uuden Euroopan kotouttamisrahaston hallinnointi- ja vastuuviranomainen Suomessa. Kotouttamisrahaston tarkoituksena on tukea sellaisia kolmansien maiden kansalaisten ensi vaiheen kotouttamiseen liittyviä toimenpiteitä, jotka eivät kuulu Euroopan sosiaalirahaston soveltamisalaan. Kansallisten hankkeiden toteutukseen rahastosta osoitetaan kullekin jäsenmaalle vähintään 300 000 euroa ja lisäsumma maahanmuuttajien määrän ja muiden päätöksessä määriteltyjen kriteereiden perusteella. Hankkeiden toteuttaminen edellyttää toimenpiteiden luonteesta riippuen 50—60 prosentin kansallista rahoitusta.

Työvoima- ja elinkeinokeskuksen tehtävänä on maahanmuuttajien yhteiskuntaan ja työelämään kotouttamisen, turvapaikanhakijoiden vastaanoton ja tilapäistä suojelua saavien vastaanoton suunnittelu, ohjaus, seuranta sekä muut erikseen määrättävät tehtävät alueellaan. Työvoima- ja elinkeinokeskus osoittaa pakolaiset kuntaan ja tekee kunnan kanssa sopimuksen palvelujen järjestämisestä aiheutuvien kustannusten korvaamisesta. Kunnalla on yleis- ja yhteensovittamisvastuu maahanmuuttajien kotouttamisessa ja sopimuksen mukaan vastuu kiintiöpakolaisten ja Suomessa pakolaisuuden tai ihmiskaupan vuoksi tai niihin rinnastettavista syistä oleskeluluvan saaneiden vastaanoton järjestämisestä ja kotouttamisesta. Työvoimatoimisto yhdessä työvoima- ja elinkeinokeskuksen kanssa huolehtii maahanmuuttajien kotouttamisessa ja ihmiskaupan uhrien auttamisessa tarvittavien työvoimapoliittisten toimenpiteiden sekä työvoimapalvelujen järjestämisestä.

Kunnalle maksetaan kolmen vuoden ajan valtion varoista korvausta valtioneuvoston päättämin perustein (512/1999) pakolaisten ja oleskeluluvan saaneiden ihmiskaupan uhrien toimeentulotuen, palvelujen järjestämisen ja vastaanoton yleishallinnon kustannuksiin. Kunnalle korvataan tulkkipalvelun, alaikäisenä ilman huoltajaa Suomeen saapuneen henkilön huollon ja hoidon järjestämisestä aiheutuvat kustannukset kunnes alaikäinen täyttää 18 vuotta sekä enintään kymmeneltä vuodelta pitkäaikaista hoitoa vaativan vamman tai sairauden edellyttämät huomattavat kustannukset. Lisäksi voidaan korvata erityisistä syistä muita kunnalle aiheutuneita kustannuksia enintään kymmeneltä vuodelta.

Valtio korvaa kuuden kuukauden ajan eräiden entisen Neuvostoliiton alueelta Suomeen muuttaneiden henkilöiden toimeentulotuen antamisesta aiheutuneet kulut, enintään viideltä vuodelta eläkkeen tai muun sosiaaliturvaetuuden sijasta annetun toimeentulotuen antamisesta aiheutuvat kustannukset, enintään viideltä vuodelta henkilön sairaudesta tai vammasta aiheutuvat huomattavat kustannukset ja Suomen sodissa vuosina 1939—1945 vapaaehtoisina palvelleiden entisen Neuvostoliiton alueelta olevien henkilöiden ja heidän aviopuolisoidensa toimeentulon ja huolenpidon järjestämisestä aiheutuvat kustannukset ilman määräaikaa.

Turvapaikanhakijoiden vastaanoton järjestää ja rahoittaa valtio.

Korvausten piirissä olevat pakolaiset, turvapaikanhakijat ja paluumuuttajat

	2005	2006	2007
Pakolaiskiintiö	750	750	750
	toteutuma	arvio	arvio
Maahan saapuneet pakolaiset	1 501	1 700	1 750
— Kiintiöpakolaiset	766	700	750
— Perheenyhdistämiset	367	400	400
— Oleskeluluvan saaneet turvapaikanhakijat	368	600	600
Pakolaisia laskennallisten kuntakorvausten piirissä	4 385	4 900	4 900

Uudet turvapaikanhakijat	3 574	3 000	3 600
Turvapaikanhakijoita rekisteröitynä keskim. vuodessa	2 592	2 200	1 700
Ent. Neuvostoliiton alueelta olevat paluumuuttajat	687	1 400	1 400

Vuonna 2007 varaudutaan noin 750 kiintiöpakolaisen vastaanottoon. Kiintiössä vastaanotettavat pakolaiset voidaan valita vuosina 2007—2009. Joustoa tarvitaan UNHCR:n (YK:n pakolaisvirasto) kanssa käytävien valmistelujen ja pakolaisten Suomeen tuloa viivästyttävien lähtölupien ja kauttakulkuviisumien saamisen vaikeuden vuoksi. Koko kaudella vastaanotettavien kiintiöpakolaisten kokonaismäärä on 2 250. Korvausten piirissä olevien henkilöiden määrä arvioidaan kolmen edellisen vuoden aikana maahan saapuneiden lukumäärän ja talousarviovuodelle esitetyn arvion perusteella.

Turvapaikanhakijoista noin viidesosan arvioidaan saavan turvapaikan tai oleskeluluvan suojelun tarpeen vuoksi tai sen vuoksi, että hänen palauttamisensa olisi ilmeisen kohtuutonta. Majoitusaika vastaanottokeskuksissa tai yksityismajoituksessa on riippuvainen turvapaikkahakemusten käsittelyajoista ja siihen mahdollisesti liittyvän valitusprosessin kestosta, sekä kuntaan sijoittamiseen tai maasta poistumiseen kuluvasta ajasta.

Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanoton tavoitteet

Sijoittamalla oleskeluluvan saaneet henkilöt mahdollisimman nopeasti vastaanottokeskuksista kuntaan työhallinto voi omalla toiminnallaan vaikuttaa turvapaikanhakijoista aiheutuviin kustannuksiin. Turvapaikanhakijoiden vastaanottokeskusten paikkamäärän tulee olla mahdollisimman lähellä vastaanottokeskuksiin majoitettujen määrää, mutta samalla joustaa maahan saapuvien turvapaikanhakijoiden määrän ja hakemusten käsittelyaikojen sekä turvapaikkamenettelyn mukaan.

Turvapaikanhakijoiden vastaanoton taloudellisuutta ja tehokkuutta kuvaavien tunnuslukujen lisäksi työhallinnossa kehitetään kotouttamisohjelmille ja kotoutumissuunnitelmille laatukriteerit. Työn taustalla ovat erillisselvitykset maahanmuuttajien palvelutarpeista ja niiden kustannuksista sekä valtion ja kuntien välisestä kustannusten jaosta.

Vastaanottokeskusmajoituksen taloudellisuutta kuvaavat tavoitteet ja muut seurattavat tunnusluvut (tavoite lihavoituna)

	2005 toteutuma	2006 arvio	2007 arvio
Keskimääräinen kustannus, €/vuosi/paikka	14 085	13 750	14 160
Käytössä olevat majoituspaikat keskimäärin/vuosi	2 425	1 560	1 350
Käyttöaste, vähintään %	75	**70**	**70**

Kuntaan sijoittamisen tavoitteet ja muut seurattavat tunnusluvut (tavoite lihavoituna)

	2005 toteutuma	2006 arvio	2007 arvio
Positiivisen päätöksen saaneet, hlöä	368	600	600
Sijoituksen odotusaika vastaanottokeskuksissa, kk	-	**2**	**2**
Odotusajan keskimääräinen kustannus, €/sijoitettu	-	2 290	2 360

Käyttöastetta ja kustannuksia tarkastellaan ainoastaan tavallisissa vastaanottokeskuksissa. Perhe- ja perheryhmäkodeissa asuu myös niihin pitkäaikaisesti sijoitettuja ja jo luvan saaneita. Säilöönottokeskuksesta taas ei sijoituta kuntaan, vaan pois maasta tai vastaanottokeskuksiin. Ihmis-

kaupan uhrien majoittumisajat voivat tutkinnan vuoksi perustellusti pitkittyä, joten niitä ei myöskään sisällytetä tunnuslukuarviointiin.

Pakolaisiin, turvapaikanhakijoihin ja paluumuuttajiin liittyvät korvaukset (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 budjetoitu	2007 arvio
Pakolaisten vastaanotto	41 143	43 450	41 202
— Laskennalliset korvaukset kunnille	11 657	13 400	13 200
— Muut korvaukset kunnille	29 486	30 050	28 002
Turvapaikanhakijoiden vastaanotto	31 397	24 842	23 529
Muut pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden menot	2 423	2 526	2 526
Korvaukset kunnille ent. Neuvostoliiton alueelta tulevien paluumuuttajien menoihin	6 180	9 300	9 300

21. Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanottotoiminta valtion osalta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 7 739 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta (493/1999) annettuun lakiin perustuen valtion vastaanottokeskusten toimintamenojen maksamiseen, pakolaisten maahantulomatkojen järjestämisestä, lähtömaassa suoritettavista terveystarkastuksista ja koulutuksesta sekä vastaanottoa edistävän koulutuksen ja tiedotustoiminnan järjestämisestä aiheutuvien menojen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää vastaanoton toteuttamiseksi erityistilanteissa tarpeellisten palvelujen hankkimisesta aiheutuvien menojen maksamiseen, kotouttamisen ja turvapaikanhakijoiden vastaanoton neuvottelukunnan kustannuksiin sekä vastaanottokeskusten järjestämissä toimenpiteissä olevien tapaturmakorvausten ja ryhmävastuuvakuutuksen maksamiseen ja Valtiokonttorin näistä perimien hoitokulujen maksamiseen.

Määrärahasta saa käyttää enintään 505 000 euroa turvapaikanhakijoiden ja pakolaisten oikeusapupalvelujen hankkimiseen. Määrärahaa saa lisäksi käyttää rasismin ja etnisen syrjinnän ehkäisemiseen, seurantaan ja syrjinnän vastaiseen koulutukseen sekä enintään 200 000 euroa kotoutumista edistävien hankkeiden toteuttamiseen. Määrärahaa saa käyttää enintään 103 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 44 000 euroa uuteen palkkausjärjestelmään siirtymisen johdosta ja 9 100 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena sekä vähennyksenä 961 000 euroa vastaanottokeskuskapasiteetin sopeuttamisen johdosta.

2007 talousarvio	7 739 000
2006 lisätalousarvio	149 000
2006 talousarvio	8 826 000
2005 tilinpäätös	8 264 731

28. (34.07.29) Paluumuuttajien muuttovalmennus (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 900 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää ulkomaalaislain (301/2004) 48 §:n perusteella järjestettävästä paluumuuttovalmennuksesta sekä suomen tai ruotsin kielen taidon testaamiseksi laaditun kielitutkinnon järjestämisestä aiheutuvien asiantuntijapalkkioiden ja muiden menojen maksamiseen. Määrärahasta saa käyttää enintään 5 000 euroa asiantuntijapalkkioiden maksamiseen. Määräraha budjetoidaan suoriteperusteisena.

Selvitysosa: Entisen Neuvostoliiton alueelta peräisin olevan kansallisuudeltaan suomalaissyntyisen henkilön, joka hakee lain 48 §:n perusteella oleskelulupaa Suomeen on esitettävä todistus Suomen viranomaisen järjestämän kielitutkinnon hyväksytystä suorittamisesta, jollei paluumuuttovalmennukseen tai

kielitutkintoon osallistumista ole pidettävä hakijan olosuhteet huomioon ottaen kohtuuttomana. Oleskelulupa myönnetään myös varsinaisen hakijan perheenjäsenelle sekä hänen huollettavanaan olevalle lapselle, joka ei ole täyttänyt 18 vuotta ennen oleskeluluvan myöntämistä hakijalle. Muuttovalmennusta annetaan myös varsinaisen hakijan perheenjäsenille. Suomen tai ruotsin kielen taidon on vastattava Euroopan neuvoston yhteisen eurooppalaisen viitekehyksen mukaisen kielitaidon arviointiasteikon taitotasoa A 2.

Määrärahan käytön arvioitu jakautuminen	€
Muuttovalmennus	400 000
Kielikokeen järjestäminen	500 000
Yhteensä	900 000

2007 talousarvio	900 000
2006 talousarvio	900 000
2005 tilinpäätös	562 509

30. Valtion korvaus kunnille eräiden Suomeen muuttavien henkilöiden toimeentulotuen sekä heille annetun sosiaali- ja terveydenhuollon erityiskustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 9 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtioneuvoston määräämin perustein (512/1999) entisen Neuvostoliiton alueelta Suomeen muuttavien henkilöiden toimeentulotuen kustannusten sekä heille annetun sosiaali- ja terveydenhuollon erityiskustannusten korvaamiseen kunnille.

Selvitysosa: Suomeen muuttaneiden henkilöiden toimeentulotuesta puolen vuoden ajalta maahan saapumisesta aiheutuneita kustannuksia korvataan arviolta 2 000 000 euroa, ja toimeentulotukimenoja sen vuoksi ettei henkilö maahanmuuttoon liittyvän asemansa vuoksi voi saada eläkettä tai muuta sosiaaliturvaetuutta korvataan arviolta 4 800 000 euroa. Lisäksi maksetaan kunnille arviolta 2 500 000 euroa noin 170 henkilön pitkäaikaisesta hoidosta ja huollosta aiheutuneita kustannuksia. Korvaukset maksetaan kunnille jälkikäteen.

Korvausten piirissä olevat ja määrärahan käytön arvioitu jakautuminen

	Henkilöä	€
Toimeentulotuki 6 kk	1 140	2 000 000
Toimeentulotuki 5 v	1 120	4 800 000
Erityiskustannukset	140	1 600 000
Heimoveteraanit	34	900 000
Yhteensä	2 434	9 300 000

2007 talousarvio	9 300 000
2006 talousarvio	9 300 000
2005 tilinpäätös	6 180 306

(31.) Syrjinnän vastainen toiminta (siirtomääräraha 3 v)

Selvitysosa: Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

2006 talousarvio	100 000
2005 tilinpäätös	100 000

63. Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanotto (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 59 327 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtioneuvoston määräämin perustein (512/1999) pakolaisten kotoutumista tukevan toiminnan järjestämisestä, sosiaali- ja terveydenhuollosta kunnille aiheutuvien kustannusten laskennallisiin korvauksiin sekä toimeentulotuen, tulkkipalvelujen ja erityiskustannusten korvaamiseen, paluumuutosta aiheutuviin menoihin sekä kunnille, kuntayhtymille ja yhteisöille niiden ylläpitämien turvapaikanhakijoiden vastaanottokeskusten, ryhmä- ja perheryhmäkotien, tulkkikeskusten sekä muihin tarvittaviin menoihin ja myös vastaanottokeskusten järjestämissä toimenpiteissä olevien tapaturmakorvausten ja ryhmävastuuvakuutuksen maksamiseen sekä Valtiokonttorin näistä perimien hoitokulujen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää toimeentulon ja huolenpidon järjestämiseen ulkomaalaisille, jotka on otettu säilöön ulkomaalaislain (301/2004) 121—123 §:n perusteella. Määrärahaa saa käyttää myös kulutusmenoihin. Vuoden 2007 pakolaiskiintiö on 750 henkilöä.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon 3 000 000 euroa turvapaikanhakijoiden määrän vähenemisen johdosta ja 2 075 000 euroa vastaanottokeskuskapasiteetin sopeuttamisen johdosta.

Määrärahan käytön arvioitu jakautuminen	€
Laskennalliset korvaukset pakolaisten kotoutumista tukeviin ja sosiaali- ja terveyspalvelujen kustannuksiin	13 200 000
Muut kuntakorvaukset	28 002 000
Turvapaikanhakijoiden vastaanotto	18 125 000
Yhteensä	59 327 000

2007 talousarvio	59 327 000
2006 talousarvio	66 852 000
2005 tilinpäätös	66 667 595

99. Työministeriön hallinnonalan muut menot

23. Siviilipalvelus (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 3 893 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää siviilipalveluksen ja täydennyspalveluksen toimeenpanosta siviilipalveluslain (1723/1991) nojalla aiheutuviin kustannuksiin sekä työhallinnossa palvelevien siviilipalvelusmiesten ylläpito- ja päivärahakustannuksiin.

Selvitysosa: Momentin määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 54 150 euroa matkojen lisäyksestä ja matkakustannusten noususta johtuen sekä 20 600 euroa päivärahojen korotuksesta johtuen.

Siviilipalvelukseen hakeutuvien määrä on edellisvuosien tasolla eli noin 2 400 hakijaa vuodessa. Palvelukseen kutsuttavien ja siviilipalveluskeskuksessa koulutettavien miesten määrä säilyy myös nykyisellä tasolla eli noin 1 700—1 750 miestä vuodessa.

Koulutusjakson jälkeen ilman palveluspaikkaa jäävistä miehistä aiheutuneet ylläpitokustannukset vuonna 2004 olivat 408 309 euroa. Vuonna 2005 kustannukset olivat 399 443 euroa. Tavoitteena on ilman palveluspaikkaa jäävien miesten määrän vähentäminen tehostamalla palvelupaikan hakua ja pyrkimällä edistämään tarjolla olevien siviilipalveluspaikkojen määrän kasvua.

	2005 toteutuma	2006 arvio	2007 arvio
Siviilipalvelukseen hakeneet	2 421	2 400	2 400
Koulutetut	1 694	1 750	1 750
Koulutusjakson jälkeen ilman palveluspaikkaa	268	260	255

Pisimpään palvelevien asevelvollisten lomamatkojen määrää on vuoden 2006 alusta lukien lisätty kahdella matkalla. Lisäykset koskevat uusia palvelusvelvollisia ja korotusvaikutukset kohdistuvat täysimääräisesti vuodesta 2007 lukien. Korotukset tulevat yhdenvertaisuussyistä voimaan sellaisenaan myös siviilipalvelusmiehille. Asevelvollisten päivärahojen tasoa nostetaan vuoden 2007 alusta lukien keskimäärin 10 %.

2007 talousarvio	3 893 000
2006 talousarvio	3 818 000
2005 tilinpäätös	3 856 769

50. Palkkaturva (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 22 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää palkkaturvalain (866/1998) ja merimiesten palkkaturvalain (1108/2000) mukaisten menojen maksamiseen. Momentin määrärahaa saa käyttää myös kulutusmenoihin. Määrärahasta saa käyttää enintään 673 000 euroa palkkaturvamenettelyyn liittyviin viranomaismaksuihin ja oikeudenkäyntikuluihin sekä konkurssikustannusten maksamiseen.

Selvitysosa: Palkkaturvajärjestelmä turvaa työntekijän työsuhteesta johtuvien saatavien maksamisen työnantajan konkurssin ja muiden maksukyvyttömyystilanteiden varalta. Palkkaturvana voidaan maksaa sellaiset työsuhteesta johtuvat saatavat, jotka työnantaja olisi ollut velvollinen työntekijälle maksamaan. Palkkaturvahakemus on tehtävä kolmen kuukauden kuluessa saatavan erääntymisestä. Palkkaturvan enimmäismäärä yhtä työntekijää kohden samalle työnantajalle tehdyn työn perusteella on 15 200 euroa. Merimiesten palkkaturvalle ei ole säädetty enimmäismäärää. Palkkaturvasta huolehtivat työministeriö ja työvoima- ja elinkeinokeskusten työvoimaosastot.

Hallitus tulee syksyllä 2006 antamaan eduskunnalle esityksen palkkaturvalain ja merimiesten palkkaturvalain muuttamiseksi siten, että niissä säädettäisiin palkkaturvana maksettavaksi tulevien työaikapankkisaatavien edellytyksistä sekä enimmäismäärästä. Lainmuutos tulisi lisäämään palkkaturvamomentin käyttöä, mutta ei merkittävästi vielä vuoden 2007 aikana.

Palkkaturvamenoja vastaavat tulot 21 327 000 euroa on merkitty momentille 12.34.70. Työttömyysvakuutusrahasto korvaa valtiolle vuosittain jälkikäteen palkkaturvana maksettujen ja työnantajilta tai niiden konkurssipesiltä takaisinperittyjen pääomamäärien erotuksen.

Palkkaturvapalautusten arvioidut 1 000 000 euron korot, jotka on budjetoitu momentille 12.34.99, jäävät valtiolle palkkaturvajärjestelmästä aiheutuvien hallintomenojen kattamiseen.

Tämänhetkisten talousnäkymien valossa on odotettavissa, että palkkaturvamäärät tulisivat lähivuosina pysyttelemään nykyisellä tasolla.

	2005 toteutuma	2006 budjetoitu/ arvio	2007 esitys
Palkkaturvaa maksettu (milj. euroa)	21,10	22,00	22,00
Palkkaturvaa peritty takaisin työnantajilta (milj. euroa)	3,94	4,00	4,00
Palkkaturvaa saaneiden työntekijöiden lukumäärä	7 058	6 500	6 500
Palkkaturvapäätöksen saaneiden työnantajien lukumäärä	2 279	2 600	2 500
Hakemusten keskimääräinen käsittelyaika (pv)	43	42	42
Hakemuksista käsitelty alle 2 kuukaudessa (%)	77	75	75

2007 talousarvio	22 000 000
2006 talousarvio	22 000 000
2005 tilinpäätös	21 161 161

51. Eräät merimiespalvelut (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 800 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää merimiesten palvelu- ja opintotoiminnasta annetun lain (452/1972) nojalla merimiesten huoltotoimintaan suoritettavan valtion osuuden maksamiseen sekä merimieslaissa tarkoitetun työsopimuksen tekemisestä annetun asetuksen (783/1995) mukaisiin palveluihin, merimieslain (423/1978) ja merimiesten vuosilomalain (433/1984) nojalla merimiesten vuosiloma- ja vanhempainvapaamatkakustannuksiin sekä työsuhteen alkamiseen ja päättymiseen liittyviin matkakustannuksiin suoritettavan valtion osuuden maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää myös kulutusmenoihin.

Selvitysosa: Vuonna 2005 korvattiin merimiehille 255 matkaa. Merimiespalvelutoiminnan tavoitteena on, että merenkulkijat voivat mahdollisimman yhdenvertaisina käyttää yhteiskunnallisia palveluja ja palvelutoiminnan tehtävänä on tukea merenkulkijoiden aikuisopiskelua ja harrastuksia sekä järjestää heille opinto-, tiedotus- ja vapaa-ajanpalveluja. Toiminnan rahoittamiseksi merenkulkija maksaa yhden tuhannesosan ansioistaan ja saman määrän varustaja. Valtion osuus on yhtä suuri kuin edellä mainitut maksut yhteensä. Merimiesten palvelutoimisto saa suuren osan tuloistaan niin sanottuina lästimaksuina, joita peritään Suomen satamissa käyviltä koti- ja ulkomaisilta aluksilta. Näin kerätyillä varoilla tarjotaan palveluja myös ulkomaalaisille merenkulkijoille.

Merimiespalvelutoiminnan rahoitus	€
Valtion osuus merimiespalvelutoimiston menoista	580 000
Työnantajien osuus	290 000
Työntekijöiden osuus	290 000
Lästimaksut (31.32.50)	470 000
Yhteensä	1 630 000

Määrärahan käytön arvioitu jakautuminen	€
Valtion osuus merimiespalvelutoimiston menoista	580 000
Valtion osuus työnantajille eräisiin merimiesten matkakustannuksiin	215 000
Merimiesten työsuhdesuojelun lomakehuolto	5 000
Yhteensä	800 000

2007 talousarvio	800 000
2006 talousarvio	800 000
2005 tilinpäätös	581 001

Pääluokka 35
YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

Selvitysosa: Ympäristöongelmat maapallolla ovat lisääntymässä ilmastonmuutoksen, luonnon monimuotoisuuden köyhtymisen ja luonnonvarojen pilaantumisen vuoksi. Yhteiskunnan ekotehokkuuden lisääminen edellyttää uudenlaista yhteistyötä ja vaikuttamista ympäristöpolitiikan ja ohjauskeinojen monipuolistamiseksi. Ympäristöasioiden globaali ja valtiorajat ylittävä luonne on kasvava haaste myös kansainväliselle yhteistyölle. Ilmastonmuutoksen torjunta ja muutokseen sopeutuminen vaativat teknologian ja osaamisen nopeaa parantamista.

Ympäristöriskit ovat kasvussa myös merellä lisääntyvien öljy- ja kemikaalikuljetusten vuoksi. Maatalouden ravinnekuormitus rehevöittää vesiä edelleen. Vaikka tietomme ympäristön tilasta Suomessa ovat verrattain hyvät, monista merkittävistä vaikutussuhteista on liian vähän tietoa.

Haitalliset päästöt maahan, vesiin ja ilmaan ovat Suomessa vähentyneet lupajärjestelmän sekä teollisuuden ja yhdyskuntien omaehtoisten toimien ansiosta. Kaatopaikoille joutuvan jätteen määrä on jatkuvasti vähentynyt. Tuotannon ja kulutuksen kasvu lisää kuitenkin luonnonvarojen ja energian käyttöä sekä osaltaan jätteiden määrää ja päästöjä ympäristöön. Ilmasto- ja energiapoliittisten tavoitteiden saavuttaminen edellyttää lisääntyvän huomion kiinnittämistä yhdyskuntarakenteen kehitykseen erityisesti kasvavilla kaupunkiseuduilla.

EU:n tavoite pysäyttää luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen vuoteen 2010 mennessä vaatii tehostettuja toimia ja voimavaroja.

Talouden tila, etenkin työllisyyden, muuttoliikkeen ja korkotason kehitys vaikuttavat ratkaisevasti asuntorakentamiseen. Matala korkotaso ja kotitalouksien kasvavat tulot ylläpitävät edelleen vilkasta asuntolainojen ja omistusasuntojen kysyntää koko maassa. Aiempaa suuremmat asuntolainat lisäävät kotitalouksien riskejä. Kasvukeskusten riittävä asuntotuotanto on tärkeää asuntomarkkinoiden vakauden ylläpitämisessä. Toisaalta monessa osassa maata väestö vähenee ja asuntojen jääminen tyhjiksi edellyttää toimia yhdyskuntien elinvoimaisuuden ylläpitämiseksi. Väestön ikääntyessä on varauduttava erilaisiin asumisen ja yhdyskuntien tarjoamien palvelujen kysynnän muutoksiin. Rakentamisen laatuun ja turvallisuuteen liittyvät kysymykset ovat keskeisiä rakennusalalla.

Lisääntyvät tehtävät, tuottavuustavoitteet ja palvelujen laadun säilyttäminen edellyttävät tehtävien ja henkilöstövoimavarojen uudelleenarviointia sekä hallinnon rakenteiden ja toimintatapojen kehittämistä.

Valtioneuvosto asettaa seuraavat tavoitteet ympäristöministeriön toimialan yhteiskunnalliselle vaikuttavuudelle:

— Ilmastomuutosta torjutaan laajalla kansainvälisellä yhteistyöllä.

— Tonttien tarjonta asuntorakentamiseen kasvaa ja vahvistaa Helsingin seudun kilpailukykyä.

— Itämeren ravinnekuormitus erityisesti Suomen rannikolla vähenee ja ympäristöriskien hallinta paranee.

— Luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen hidastuu.

Ympäristöministeriö asettaa seuraavat alustavat tulostavoitteet toimialan yhteiskunnallisen vaikuttavuuden kehittymiselle:

Ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen

— Vaarallisimpien aineiden ja pienhiukkasten esiintyminen ympäristössä sekä niille altistuminen vähenevät asteittain.

— Itämereen ja sisävesiin kohdistuva ravinnekuormitus vähenee ja tärkeiden pohjavesien pilaantumisriski pienenee.

— Kaatopaikoille viedyn biojätteen määrä vähenee ja jätteiden hyödyntäminen lisääntyy.

— Suomella on tiedollinen ja yhteiskunnallinen valmius vaikuttaa ilmastosopimuksen uuden sitoumuskauden tavoitteisiin.

— Korkeimmille eli yli 60 desibelin melutasoille altistuminen vähenee.

Luonnon monimuotoisuuden suojelu

— Natura 2000 -verkoston suojelutoimet ja verkoston alueiden luonnontilan seuranta tukevat EU:n laajuisen suojeluverkoston toimeenpanoa.

— Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelman jatkopäätöksillä edistetään metsien suojelutilannetta.

— Mahdollisuudet luonnon virkistyskäyttöön paranevat eniten käytetyillä alueilla.

— Luonnon- ja maisema-arvojen huomioon ottaminen luonnonvarojen käytössä vahvistuu.

Kestävä yhdyskuntakehitys, rakentaminen ja elinympäristön laatu

— Yhdyskuntien toimivuus, elinympäristön laatu ja taloudellisuus paranevat.

— Alueidenkäytön suunnittelun vuorovaikutteinen ja vaikutuksia ennalta arvioiva toimintatapa vahvistuu.

— Rakentamisen ohjaus tukee rakentamisen laatua sekä rakennuskannan taloudellista ja joustavaa käyttöä.

— Lisätään rakennusten rakenteellista turvallisuutta aiempien vaaratilanteiden ja sortumien perusteella.

— Kiinteistöjen omistajat ovat nykyistä paremmin varautuneet korjaustoimenpiteisiin ja asunto-osakeyhtiötalojen ylläpito- ja korjaustoiminta kehittyy.

Asuntomarkkinoiden toiminta

— Heikoimmassa asemassa olevien asuntotilannetta turvataan ja asunnottomuus vähenee.

— Ikääntyvien kotona asumisen edellytykset helpottuvat.

— Vuokra-asuntojen vähentyneestä kysynnästä aiheutuvat sosiaalisten vuokratalojen taloudelliset ongelmat ja valtion tukeman asuntorahoituksen riskit ja menetykset vähenevät.

Palvelujen, toiminnan ja henkisten voimavarojen kehittäminen

— Ympäristöministeriön tuottavuusohjelman hankkeiden valmistelu etenee asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

— Ympäristölupajärjestelmän ja -hallinnon tehostamista ja lupakäytäntöjen yhdenmukaistamista valmistelevan hankkeen esitykset valmistuvat vuoden 2007 lopulla.

— Luonnonsuojelutehtäviä hoitavien virastojen tehtäväjakoa kehitetään selvitysmiehen ehdotusten pohjalta.

— Alueellisten ympäristökeskusten yhteistoiminta ja erikoistuminen vahvistuu.

— Toimenpiteet Valtion asuntorahaston siirtymiseksi Lahteen vuoden 2008 alkupuolella on toteutettu.

— Mikkelissä sijaitsevan ympäristöhallinnon palveluyksikön ja virastojen välinen työnjako ja yhdenmukaiset toimintatavat vakiintuvat.

— Ympäristöhallinnon palvelujen laatu ja tuottavuus paranevat sähköisiä palveluja ja tietotekniikan hyväksikäyttöä ja asianhallintaa kehittämällä.

— Tehokas henkilöstösuunnittelu ja muutosvalmennus tukevat kehittämishankkeiden toimeenpanoa.

— Viestinnän ennakoivuutta ja vaikuttavuutta vahvistetaan.

— Maatalouden hajakuormituksen vähentämiseksi sekä ympäristö- ja vesistönhuoltotoimenpiteiden tehokkuuden parantamiseksi sekä niihin liittyvän hallinnon tuottavuuden nostamiseksi kehitetään ympäristöministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön yhteistoimintaa.

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2005—2007

		v. 2005 tilinpäätös 1000 €	v. 2006 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2007 esitys 1000 €	Muutos 2006—2007 1000 €	%
01.	**Ympäristöministeriö**	**36 387**	**36 542**	**34 045**	**- 2 497**	**- 7**
21.	Ympäristöministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	36 387	36 542	34 045	- 2 497	- 7
10.	**Ympäristön suojelu**	**24 708**	**21 081**	**28 167**	**7 086**	**34**
27.	Ympäristövahinkojen torjunta (arviomääräraha)	3 467	2 467	2 667	200	8
60.	Siirto öljysuojarahastoon (siirtomääräraha 3 v)	1 736	2 000	2 300	300	15
63.	Ympäristönsuojelun edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	2 750	1 750	1 100	- 650	- 37
65.	Öljyjätemaksulla rahoitettava öljyjätehuolto (siirtomääräraha 3 v)	1 364	1 364	2 300	936	69
(66.)	Romuajoneuvojen jätehuoltoavustus	—	—	—	—	—
67.	Ympäristöyhteistyön edistäminen Suomen lähialueen maissa (siirtomääräraha 3 v)	2 441	1 600	800	- 800	- 50
70.	Ympäristövahinkojen torjunta-aluksen hankinta (siirtomääräraha 3 v)	—	—	10 000	10 000	0
77.	Ympäristötyöt (siirtomääräraha 3 v)	12 950	11 900	9 000	- 2 900	- 24
20.	**Yhdyskunnat, alueidenkäyttö ja luonnonsuojelu**	**70 124**	**68 413**	**63 090**	**- 5 323**	**- 8**
22.	Eräät luonnonsuojelun menot (siirtomääräraha 3 v)	2 102	2 100	2 112	12	1
37.	Avustukset kuntien kaavoitukseen ja maankäytön ohjaukseen (siirtomääräraha 3 v)	925	925	850	- 75	- 8
52.	Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät (siirtomääräraha 3 v)	23 047	24 038	23 778	- 260	- 1
63.	Eräät luonnonsuojeluun liittyvät korvaukset (siirtomääräraha 3 v)	16 600	14 000	14 000	—	—
64.	Avustukset rakennusperinnön hoitoon (siirtomääräraha 3 v)	850	2 350	2 350	—	—
76.	Luonnonsuojelualueiden hankkiminen (siirtomääräraha 3 v)	26 600	25 000	20 000	- 5 000	- 20
30.	**Asumisen edistäminen**	**434 500**	**503 500**	**490 500**	**- 13 000**	**- 3**
54.	Asumistuki (arviomääräraha)	434 500	433 500	440 500	7 000	2
55.	Avustukset korjaustoimintaan (siirtomääräraha 3 v)	—	70 000	50 000	- 20 000	- 29
60.	Siirto valtion asuntorahastoon	—	—	—	—	—

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2005—2007

		v. 2005 tilinpäätös 1000 €	v. 2006 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2007 esitys 1000 €	Muutos 2006—2007 1000 €	%
40.	**Alueelliset ympäristökeskukset**	**65 746**	**65 426**	**65 463**	**37**	**0**
21.	Alueellisten ympäristökeskusten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	65 746	65 426	65 463	37	0
50.	**Ympäristölupavirastot**	**4 652**	**4 622**	**4 679**	**57**	**1**
21.	Ympäristölupavirastojen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	4 652	4 622	4 679	57	1
60.	**Suomen ympäristökeskus**	**24 647**	**24 606**	**25 062**	**456**	**2**
21.	Suomen ympäristökeskuksen toiminta-menot (siirtomääräraha 2 v)	24 647	24 606	25 062	456	2
70.	**Valtion asuntorahasto**	**4 655**	**4 650**	**4 639**	**- 11**	**- 0**
21.	Asuntorahaston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	4 655	4 650	4 639	- 11	- 0
99.	**Ympäristöministeriön hallinnonalan muut menot**	**20 963**	**24 905**	**27 081**	**2 176**	**9**
26.	Eräät korvaukset (siirtomääräraha 2 v)	270	270	440	170	63
29.	Ympäristöministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	8 026	9 000	9 000	—	—
62.	EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus ympäristöministeriön osalta (arviomääräraha)	7 586	10 135	12 641	2 506	25
63.	EU:n ympäristörahaston osallistuminen ympäristö- ja luonnonsuojeluhankkeisiin (siirtomääräraha 3 v)	2 000	2 000	1 500	- 500	- 25
65.	Eräät avustukset (siirtomääräraha 3 v)	1 587	2 000	2 000	—	—
66.	Kansainvälisen yhteistyön jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (arviomääräraha)	1 494	1 500	1 500	—	—
	Yhteensä	**686 382**	**753 745**	**742 726**	**- 11 019**	**- 1**
	Henkilöstön kokonaismäärä[1)]	2 453	2 460	2 420		

[1)] Toimintamenomomenteilta palkatut

01. Ympäristöministeriö

Selvitysosa: Ympäristöministeriön tavoitteena on ekotehokas yhteiskunta ja hyvinvointia edistävä elinympäristö. Ministeriö toimii kansallisesti ja kansainvälisessä yhteistyössä ympäristövastuullisuuden lisäämiseksi. Ministeriön toiminta on yhteistyöhakuista sekä perustuu osaamiseen ja avoimuuteen.

Ministeriön alustavat toiminnalliset tulostavoitteet vuonna 2007 ovat:

Ympäristön suojelu

— Määritellään merkittävimmät ympäristölle haitalliset aineet Suomessa sekä EU:n kemikaaliasetuksen toimeenpanon prioriteetit.

— Valmistellaan toimenpiteet pienhiukkasten vähentämiseksi Suomessa ja arvioidaan happamoittavien päästöjen edelleen vähentämisen tarvetta EU:n päästökattodirektiivin valmistelun yhteydessä.

— Arvioidaan yhdessä muiden toimijoiden kanssa pitkän aikavälin strategiat, joilla Suomessa voidaan saavuttaa kasvihuonekaasujen päästövähennykset. Hankitaan hiilidioksidin päästöoikeuksia ns. Kioton mekanismeja käyttäen.

— Valmistellaan materiaalitehokkuuden palvelukeskuksen perustamista tuottamaan palveluja tuotannon ja kulutuksen ekotehokkuuden edistämiseksi.

— Jätteiden määrän vähentämiseksi ja hyödyntämisen lisäämiseksi viimeistellään ehdotus uudeksi valtakunnalliseksi jätesuunnitelmaksi.

Luonnon monimuotoisuuden suojelu ja luonnonvarojen kestävä käyttö

— Biologisen monimuotoisuuden säilyttämistä koskevan uuden kansallisen toimintaohjelman toimeenpano aloitetaan.

— Biodiversiteetin seurantajärjestelmä kehitetään yhteistyöverkostona. Puutteellisesti tunnettujen eliölajien tutkimusohjelmalla ja luontotyyppien uhanalaisuusarvioinnilla tuotetaan tietoa luonnon monimuotoisuuden tilasta.

— Luonnonsuojeluohjelmia ja Natura 2000 -verkostoa toteutetaan vuonna 2005 tarkistetun rahoitusohjelman mukaisesti. Valtion omistamien, suojeluun varattujen alueiden perustamista suojelualueiksi tehostetaan.

— Valmistellaan valtioneuvoston jatkopäätökset Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden turvaamiseksi.

Kestävä yhdyskuntakehitys ja elinympäristön laatu

— Ennakoidaan ja kehitetään ilmastonmuutokseen sopeutumiseen vaadittavia yhdyskuntien toimintavarmuuden turvaavia ratkaisuja.

— Toteutetaan yhdyskuntarakenteen ja elinympäristön kehittämisohjelmia.

— Tarkistetaan valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita.

— Tuetaan kulttuuriympäristön säilymistä.

Asumisen ja rakentamisen edistäminen

— Tuetaan uusien toimintatapojen käyttöönottoa rakennusalan energiatehokkuuden parantamiseksi.

— Puun käyttöä ja puurakentamista edistetään rakentamismääräyksiä koskevalla opasmateriaalilla.

— Annetaan tarvittavat rakennustuotteiden tuotehyväksyntäasetukset tyyppihyväksyntätehtävien siirtämiseksi pois ministeriöstä.

— Valtion asuntorahaston asiantuntijaroolia vahvistetaan erityisesti ikääntyvien asumiskysymyksissä, korjausrakentamisessa ja lähiöiden uudistamisessa.

— Keskitetään voimavaroja asuntopolitiikan kannalta tärkeisiin tukijärjestelmiin ja samalla kehitetään niitä.

Kansainväliset asiat

— Vahvistetaan ilmasto- ja biodiversiteettiyhteistyötä sekä EU:n kemikaaliviraston ja kemikaalisopimusten välistä yhteyttä.

— Toimitaan aloitteellisesti EU:n ja YK:n kestävän kulutuksen ja tuotannon ohjelmien kehittämiseksi.

— Vaikutetaan uudistetun EU:n Pohjoisen ulottuvuuden ja siihen liittyvän ympäristökumppanuuden ja sekä EU:n ja Venäjän yhteistyön toteuttamiseen.

Henkisten voimavarojen kehittäminen

— Työtyytyväisyysindeksi on korkeampi kuin ministeriöiden keskimäärin.

— Osaamista kehitetään esimiestaitojen ja tietoteknisten perusvalmiuksien parantamiseksi.

Työajan jakautuminen tulosalueille (htv)

Tulosalue	2005 toteutuma	2006 ennakoitu	2007 arvio
Ympäristönsuojelu	105	109	100
Alueidenkäyttö ja luonnonsuojelu	81	83	80
Asuminen ja rakentaminen	59	59	57
Johto, viestintä ja sisäinen hallinto	74	75	73
Yhteensä	319	326	310

21. (35.01.21 ja 35.99.22) Ympäristöministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 34 045 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää EU:n Life+ -rahoitusvälineen kansallisen yksikön perustamisen kansalliseen rahoitusosuuteen.

Määrärahasta varataan 150 000 euroa valtion rahoitusosuutena Suur-Helsingin metropolialueen visio 2050 -kansainvälisen suunnittelukilpailun toteuttamiseen.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon 10 004 000 euroa aiemmin momentille 35.99.22 budjetoituina kehittämis- ja suunnittelumenoina. Kehittämis- ja suunnittelumäärärahaa tehostetaan ympäristöpolitiikan eri toiminta-alueiden yhteiskunnallista vaikuttavuutta vahvistamalla päätöksenteon, suunnittelun ja kehittämisen tietopohjaa, tuetaan lainsäädännön ja politiikkaohjelmien valmistelua ja toimeenpanoa, toteutetaan ympäristöklusterin tutkimusohjelmaa sekä kehitetään ympäristötiedon hallintaa.

Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 58 000 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena ja 100 000 euroa uuteen palkkausjärjestelmään siirtymisen johdosta. Määrärahan mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon 60 000 euroa yhden henkilön palkkausmenojen siirtona momentille 35.40.21 ja 40 000 euroa siirtona keskitetysti hoidettaviin IT-palveluihin momentille 35.60.21 sekä lisäyksenä keskitettyjen puhelinpalvelujen maksuihin 60 000 euroa siirtona momentilta 35.40.21 ja 25 000 euroa momentilta 35.60.21.

Helsingin seudun yhdyskuntarakenteen ja asumisen kehittämiseksi järjestetään kansainvälinen ideakilpailu, jonka arvioidut kokonaiskustannukset ovat 750 000 euroa. Kustannukset jaetaan seudun 14 kunnan ja valtion kesken siten, että valtion rahoitusosuus on 150 000 euroa.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	35 686	36 692	34 195
Bruttotulot	131	150	150
Nettomenot	35 555	36 542	34 045
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	11 671		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	12 503		

2007 talousarvio	34 045 000
2006 talousarvio	36 542 000
2005 tilinpäätös	36 387 000

10. Ympäristön suojelu

Selvitysosa: Ympäristön tilaa parannetaan ympäristönsuojelu- ja -hoitotöillä. Toteutetaan vesiensuojelua edistäviä siirtoviemärihankkeita ja vesistöjen kunnostushankkeita. Kunnostetaan pilaantuneita maa-alueita.

Tuetaan valtakunnallisesti kattavan öljyjätehuoltojärjestelmän ylläpitoa.

Valmistellaan öljyntorjuntakeskuksen perustamista yhdessä tutkimuslaitosten ja rannikkoalueen kuntien sekä muiden mahdollisten yhteistyötahojen kanssa. Parannetaan ympäristövahinkojen torjuntavalmiutta ja huolehditaan öljyntorjunta-alusten valmiuksista toimia vahinkotilanteissa.

Toteutetaan Suomen Itämeren suojeluohjelmaa, Itämeren suojelukomission toimintaohjelmaa sekä alueellisia ympäristönsuojelun toimintaohjelmia.

Toteutetaan hankkeita, joiden tavoitteena on vähentää päästöjä sekä lisätä ympäristötietoa ja -osaamista Venäjällä.

27. Ympäristövahinkojen torjunta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 2 667 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää öljy- ja muiden ympäristövahinkojen torjunnan järjestämisestä, torjuntakaluston hankinnoista ja torjuntatoimenpiteistä sekä ympäristövahinkojen torjuntaan välittömästi liittyvistä tutkimuksista aiheutuvien menojen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää myös alan kansainvälisestä yhteistyöstä, koulutus- ja kehittämistoiminnasta sekä oikeudenkäynneistä aiheutuvien menojen ja sivutoimisten varastonhoitajien ja torjuntatöihin osallistuvien palkkioiden maksamiseen. Torjuntakaluston hankintamenot budjetoidaan sitoumusperusteisina.

Määrärahaa saa käyttää myös niiden menojen maksamiseen, jotka aiheutuvat toimivaltaiselle viranomaiselle siitä, että laittomasti tehtyjä kansainvälisiä jätesiirtoja joudutaan palauttamaan, eikä kaikkia kustannuksia aina saada heti perityksi aiheuttajalta.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 200 000 euroa öljyntorjunta-alusten lisääntyneiden käyttömenojen johdosta.

Menoja vastaavia korvauksia öljysuojarahastosta ja vahinkojen aiheuttajilta arvioidaan olevan 4 650 000 euroa vuonna 2007. Korvaukset tuloutetaan momentille 12.35.60.

2007 talousarvio	2 667 000
2006 talousarvio	2 467 000
2005 tilinpäätös	3 467 000

60. Siirto öljysuojarahastoon (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 2 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää öljyjätemaksusta annetun lain (894/1986) 7 §:n nojalla öljysuojarahastoon tehtävän siirron maksamiseen.

Selvitysosa: Öljyjätemaksuina kertyvistä varoista voidaan valtion talousarviossa siirtää osa öljysuojarahastoon käytettäväksi öljyn pilaamien maa-alueiden puhdistuskustannusten korvaamiseen.

Öljyjätemaksua esitetään nostettavaksi vuoden 2007 alusta lähtien nykyisestä 4,2 sentistä 5,75 senttiin voiteluöljykilolta. Määräraha yhdessä momentin 35.10.65 määrärahan kanssa vastaa öljyjätemaksujen kertymää momentille 11.19.08.

2007 talousarvio	2 300 000
2006 talousarvio	2 000 000
2005 tilinpäätös	1 736 000

63. Ympäristönsuojelun edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 1 100 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää vesihuollon tukemisesta annetun lain (686/2004) mukaisten avus-

tusten maksamiseen yhdyskuntien ja haja-asutuksen vesiensuojelua edistäviin investointeihin.

Määrärahaa saa käyttää myös luottolaitosten varoista myönnettävistä eräistä korkotukilainoista annetun lain (1015/1977) mukaisiin yhdyskuntien vesiensuojeluinvestointeihin ennen vuotta 1995 myönnettyjen lainojen korkohyvitysten maksamiseen.

Yhdyskuntien vesiensuojelulainoille maksettavan korkohyvityksen määrä on kahdeksan ensimmäisen lainavuoden aikana neljä prosenttiyksikköä ja lainavuosina 9—16 kaksi prosenttiyksikköä. Kuudennentoista lainavuoden jälkeen korkohyvitystä ei makseta. Korkohyvitys on kaikissa lainoissa aina enintään luottolaitoksen perimän koron suuruinen.

Selvitysosa: Määräraha on osittain alueiden kehittämislaissa tarkoitettua alueiden kehittämisen rahoitusta.

Yhdyskuntien vesiensuojelua edistävillä investoinneilla toteutetaan Suomen Itämeren suojeluohjelmaa ja muita vesiensuojelulle määriteltyjä tavoitteita. Avustuksilla edistetään erityisesti ravinteiden poistoa yhdyskuntajätevesistä sekä haja-asutuksen talousjätevesien käsittelystä annetun valtioneuvoston asetuksen (542/2003) toimeenpanoa.

Aikaisempien vuosien korkotukilainoista arvioidaan valtiolle aiheutuvan menoja 25 000 euroa vuonna 2008, 15 000 euroa vuonna 2009, 6 000 euroa vuonna 2010 ja 2 000 euroa vuonna 2011, jolloin korkotuen maksatus päättyy.

2007 talousarvio	1 100 000
2006 talousarvio	1 750 000
2005 tilinpäätös	2 750 000

65. Öljyjätemaksulla rahoitettava öljyjätehuolto (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 2 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää öljyjätemaksusta annetun lain 7 §:n nojalla öljyjätteistä ja niiden keräilystä, kuljetuksesta, varastoinnista ja käsittelystä aiheutuvien menojen maksamiseen öljyjätemaksuina kertyvien varojen käytöstä öljyjätehuoltoon annetussa valtioneuvoston päätöksessä (1191/1997) tarkemmin säädetyin perustein.

Selvitysosa: Öljyjätemaksua esitetään nostettavaksi vuoden 2007 alusta lähtien nykyisestä 4,2 sentistä 5,75 senttiin voiteluöljykilolta. Määräraha yhdessä momentin 35.10.60 määrärahan kanssa vastaa öljyjätemaksujen kertymää momentille 11.19.08.

2007 talousarvio	2 300 000
2006 talousarvio	1 364 000
2005 tilinpäätös	1 364 000

67. Ympäristöyhteistyön edistäminen Suomen lähialueen maissa (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 800 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Suomen lähialueilla, erityisesti Luoteis-Venäjällä, toteutettavien ympäristönsuojelun teknisen avun yhteistyöhankkeiden tukemiseen. Lisäksi määrärahasta voidaan maksaa avustuksia yrityksille ja yhteisöille suunnittelu- ja toimeenpanokustannuksiin Luoteis-Venäjällä toteutettavissa pienehköissä ympäristönsuojelun investointihankkeissa.

Määrärahaa saa käyttää myös enintään viittä henkilötyövuotta vastaavan henkilömäärän palkkaamiseen ympäristöhallintoon lähialueyhteistyön hankkeiden valmisteluun, toteuttamiseen ja valvontaan liittyviin tehtäviin.

Määrärahan käyttöä säätelee valtioneuvoston asetus avustusten myöntämisestä ympäristöhankkeisiin Suomen lähialueilla Itä- ja Keski-Euroopassa (1197/2002).

Selvitysosa: Luoteis-Venäjällä toteutettaviin investointihankkeisiin sekä suurehkoihin teknisen avun hankekokonaisuuksiin käytetään momentin 24.50.66 määrärahaa. Teknisen avun pienimuotoisilla kehittämishankkeilla myötävaikutetaan ympäristönsuojelun korkean tason saavuttamiseen ja ympäristöhallinnon vahvistumiseen Venäjällä sekä edistetään Itämeren tilan parantamiseen tähtäävien investointien ja kansainvälisten yhteisesti toimeenpantavien ympäristöohjelmien toteutumista.

2007 talousarvio	800 000
2006 talousarvio	1 600 000
2005 tilinpäätös	2 441 000

70. Ympäristövahinkojen torjunta-aluksen hankinta (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 10 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää öljy- ja kemikaalivahinkojen torjuntaan varustetun monitoimialuksen hankinnan aiheuttamiin menoihin.

Selvitysosa: Ympäristövahinkojen torjuntakyvyn parantamiseksi hankitaan merivoimien kanssa yhteistyössä öljy- ja kemikaalivahinkojen torjuntaan varustettu monitoimialus. Tarkoituksena on parantaa erityisesti Suomenlahden öljy- ja kemikaalivahinkojen torjuntavalmiutta kansainvälisen liikenteen kasvun aiheuttamien ympäristövahinkojen riskin lisääntyessä. Uusi alus parantaa torjuntavalmiutta myös huonoissa sääolosuhteissa. Sillä korvataan merivoimien käytössä täällä hetkellä oleva öljyntorjunta-alus Hylje ja kaapelialus Putsaari. Hankinnan kokonaiskustannukset ovat noin 35 milj. euroa. Hankinnasta arvioidaan aiheutuvan menoja 23 000 000 euroa vuonna 2008.

Öljyntorjuntavalmiuteen liittyviä menoja on tarkoitus korvata myös öljysuojarahastosta.

2007 talousarvio	10 000 000
2006 lisätalousarvio	2 000 000

77. Ympäristötyöt (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 9 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää ympäristötöiden suunnittelusta ja rakentamisesta, peruskorjauksista ja rakentamisvelvoitteista aiheutuvien menojen maksamiseen sekä vesihuollon tukemisesta annetun lain (686/2004) mukaisten valtion vesihuoltotöiden ja jätelaissa (1072/1993) säädettyjen valtion jätehuoltotöiden toteuttamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen. Valmistunut työ saadaan sopia luovutettavaksi kunnan tai muun yhteistyökumppanin omistukseen. Samalla on sovittava niistä ehdoista, joita työn vastaanottajan on luovutuksen jälkeen noudatettava. Uusia hankkeita koskevia sitoumuksia saa tehdä siten, että niistä vuoden 2007 jälkeen aiheutuva määrärahan tarve on enintään 1 000 000 euroa.

Selvitysosa: Määräraha on alueiden kehittämislaissa tarkoitettua alueiden kehittämisen rahoitusta.

Määrärahalla rahoitetaan yhteisrahoitteisia ja valtion töinä toteutettavia siirtoviemäreitä ja yhdysvesijohtoja, pilaantuneiden alueiden kunnostuksia, vesistökunnostuksia ja muita ympäristötöitä.

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2008	2009	Valtuuden käytöstä aiheutuvat kaikki menot yhteensä
Ennen vuotta 2007 tehdyt sitoumukset	2 150	600	2 750
Vuoden 2007 sitoumukset	500	500	1 000
Yhteensä	2 650	1 100	3 750

Määrärahan käytön arvioitu jakautuminen

Työkohde	Työn kokonais-kustannusarvio 1 000 €	Valtion osuus edellisestä 1 000 €	Myönnetty 1 000 €	Myönnetään €
1. Uudet kohteet				
Essonmäen vanhan kaatopaikan kunnostus, II vaihe, Loviisa	1 000	500	-	100 000
Kokkilan—Vartsalan—Salon siirtoviemäri, Halikko	650	300	-	100 000
Oloksen—Muonion siirtoviemäri, Muonio	800	400		100 000
Uudet hankkeet yhteensä	2 450	1 200	-	300 000
2. Keskeneräiset hankkeet	28 230	13 500	6 100	4 600 000
3. Pilaantuneiden alueiden kunnostus				2 200 000
4. Vesistöjen kunnostus ja muut ympäristötyöt				1 900 000
Yhteensä				9 000 000

2007 talousarvio	9 000 000
2006 talousarvio	11 900 000
2005 tilinpäätös	12 950 000

20. Yhdyskunnat, alueidenkäyttö ja luonnonsuojelu

Selvitysosa: Valtio jatkaa yksityisomistuksessa olevien luonnonsuojeluun varattujen alueiden toteuttamista vuonna 2005 tarkistetun rahoitusohjelman tavoitteiden mukaisesti. Rahoitusohjelmaa on jatkettu vuosille 2008—2009. Korvaus- ja maanhankintamäärärahoilla toteutettavia, luonnonsuojeluohjelmiin ja Natura 2000 -verkostoon kuuluvia yksityismaita oli vuoden 2006 alussa vielä noin 90 000 hehtaaria. Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelmaan kuuluvia kokeiluhankkeita jatketaan siihen erikseen kohdennettujen määrärahojen puitteissa.

Luonnonsuojelualueilla metsien ja soiden ennallistamista, perinnebiotooppien kunnostusta ja hoitoa sekä luontotyyppien inventointia jatketaan tehtyjen tarveselvitysten pohjalta. Metsähallitus hallinnoi pääosaa Suomen luonnonsuojelualueverkostosta. Sillä on hallinnassaan yhteensä noin 1 575 000 hehtaaria luonnonsuojelualueita, 1 490 000 hehtaaria erämaa-alueita ja lähes miljoona hehtaaria erilaisia luonnonsuojelualueiksi varattuja tai muulla tavalla säilytettäviä alueita. Nämä alueet sisältyvät suurelta osin myös Suomen Natura 2000 -verkostoon.

Maailman luonnonsuojeluliiton (IUCN) arviointikäytännön mukaisesti tehty kansainvälinen arviointi Metsähallituksen suojelualueiden hoidon tehokkuudesta valmistui vuonna 2005. Suojelualueiden hoidon nykyinen taso on arvioinnin mukaan hyvä ja rahoitustaso kansainvälisesti arvioiden riittävä. Arviointiryhmän mukaan luonnonsuojelualueiden palveluvarustusta ja luontomatkailua edistettäessä tulee samalla varmistaa luonnon monimuotoisuuden säilyminen niin, että nämä suojelualueiden kaksi perustehtävää pysyvät tasapainossa.

Aluearkkitehtitoimintaa, valtakunnallisesti merkittävien alueiden yleiskaavojen laatimista ja seudullisten virkistysalueiden hankintaa tuetaan avustuksin. Kulttuuriympäristön säilymistä tuetaan rakennusperinnön hoitoavustuksilla.

22. Eräät luonnonsuojelun menot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 2 112 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää muiden kuin Metsähallituksen hallinnassa olevien luonnonsuojelualueiden hoidon ja opastustoiminnan menoihin. Määrärahaa saa käyttää lisäksi näillä luonnonsuojelualueilla uudisrakentamiseen sekä olemassa olevien rakennusten ja rakennelmien, teiden ja tieosuuksien perusparantamis-, korjaus-, kunnossapito- ja purkumenojen maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää lisäksi yksityismaiden luonnonsuojelualueiden inventointiin, merkintään ja hoitomenoihin, suurten petolintujen pesäpuiden merkitsemiseen, uhanalaisten eliölajien ja maisema-alueiden hoitoon sekä luonnonsuojelusuunnitteluun ja maa-aineslain soveltamiseen liittyvän suunnittelun menoihin. Määrärahaa saa käyttää myös ennen maa-aineslain voimaantuloa syntyneiden ainestenottopaikkojen kunnostamiseen.

Määrärahaa saa käyttää myös vahingoittuneiden luonnonvaraisten eläinten sekä EU:n CITES-asetuksen edellyttämän eläinten hoidon järjestämiseen.

Selvitysosa: Suomessa oli vuoden 2005 lopussa runsas 4 000 yksityismaiden luonnonsuojelualuetta, joiden merkintä vaatii jatkuvaa ylläpitoa. Lisäksi Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelman mukaan yksityisten suojelualueiden inventointi, hoito ja ennallistaminen vaativat lisäresursseja. Määrärahalla valmistellaan ja toteutetaan uhanalaisten lajien luonnonsuojelulain mukaisia suojeluohjelmia sekä inventoidaan luonnonsuojelulain mukaisia luontotyyppejä. Maa-ainesten kestävään käyttöön ja pohjavesien suojeluun liittyviä hankkeita jatketaan. Valtakunnallisesti arvokkaille maisema-alueille ja arvokkaille perinnemaisemille laaditaan hoitosuunnitelmia.

2007 talousarvio	2 112 000
2006 talousarvio	2 100 000
2005 tilinpäätös	2 102 000

37. Avustukset kuntien kaavoitukseen ja maankäytön ohjaukseen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 850 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää avustusten maksamiseen aluearkkitehtitoiminnan menoihin sekä yhdyskuntakehityksen, luonnonsuojelun, maiseman, rakennetun kulttuuriympäristön ja virkistyskäytön kannalta valtakunnallisesti merkittävien alueiden yleiskaavojen laatimista varten. Lisäksi määrärahaa saa käyttää avustusten maksamiseen kunnille ja kuntien virkistysalueiden hankintaa varten perustamille yhteisöille seudullisten virkistysalueiden hankintaan.

Selvitysosa: Määräraha on osittain alueiden kehittämislaissa tarkoitettua alueiden kehittämisen rahoitusta.

Aluearkkitehtitoiminta edistää maankäyttö- ja rakennuslain toteuttamista pienissä kunnissa. Aluearkkitehtitoiminnan piirissä on 105 avustusta saavaa kuntaa.

2007 talousarvio	850 000
2006 talousarvio	925 000
2005 tilinpäätös	925 000

52. Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 23 778 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää ympäristöministeriön ohjauksessa toteutettaviin Metsähallituksen julkisiin hallintotehtäviin. Määrärahaa saa käyttää Metsähallituksen hallinnassa olevien kansallispuistojen, muiden luonnonsuojelualueiden sekä erämaa-alueiden hoidon ja opastustoiminnan menoihin. Määrärahaa saa käyttää lisäksi luonnonsuojelualueilla niiden suojelutarkoitusta palvelevaan rakentamiseen sekä olemassa olevien rakennusten, rakennelmien, teiden ja tieosuuksien perusparantamis-, korjaus-, kunnossapito- ja purkumenojen maksamiseen samoin kuin luonnonsuojelualueilla sijaitsevien tai niitä varten tarvittavien rakennusten ostamiseen.

Toiminnan tavoitteet ympäristöministeriön toimialan osalta ovat:

— Metsähallitus jatkaa Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelman (METSO) toteuttamista.

— Metsähallitus huolehtii hallinnassaan olevien Natura 2000 -verkostoon kuuluvien alueiden suojelutavoitteiden toteuttamisesta hoidon, ennallistamisen ja käytön suunnittelussa asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

— Metsähallitus edistää sen vastuulle osoitettujen uhanalaisten eläin- ja kasvilajien valtakunnallista suojelua ja seurantaa.

— Metsähallitus osallistuu Itämeren suojeluohjelman mukaiseen vedenalaisen meriluonnon inventointiohjelmaan.

— Metsähallitus parantaa luontomatkailun ja virkistyskäytön kannalta tärkeiden luonnonsuojelualueiden palveluvarustusta, opastusta ja kulutuskestävyyttä.

Selvitysosa: Ympäristöministeriö asettaa Metsähallituksen toiminnalliselle tuloksellisuudelle seuraavat alustavat tulostavoitteet:

	2005 toteutuma	2006 arvio	2007 tavoite
Metsien ja soiden ennallistaminen METSO-alueella (ha)	4 508	3 000	3 300
Perinnebiotooppien hoito ja kunnostus (ha)	1 372	1 200	1 400
Luontotyyppien inventointi Metso-alueella (ha)	92 500	90 000	10 000
Luontotyyppien inventointi Metso-alueen pohjoispuolella (ha)	118 500	80 000	80 000
Vedenalaisten luontotyyppien inventointi (ha)	1 700	3 000	4 500
Opastettujen asiakkaiden määrä ryhmissä (asiakkaiden lkm)	60 415	55 000	60 000
Natura-alueiden määrä, joille valmistuu hoito- ja käyttösuunnitelma	11	15	30
Kansallispuistojen käynnit (kpl)	1 410 000	1 300 000	1 450 000
Luontokeskusten ja muiden asiakaspisteiden käynnit (kpl)	787 400	760 000	810 000
Luontoon.fi -verkkopalvelun käynnit	983 000	750 000	1 400 000
Matkailuyritysten kanssa voimassaolevat yhteistyösopimukset (kpl)	53	70	120

Metsähallitus

— arvioi ja seuraa ennallistamisen ja hoidon vaikuttavuutta,

— ottaa huomioon kansainvälisen arvioinnin suositukset Suomen luonnonsuojelualueiden hoidon tehokkuudesta Metsähallituksen toimintaa kehitettäessä,

— seuraa asiakastyytyväisyyttä kansallispuistoissa, asiakaspalvelupisteissä ja Luontoon.fi verkkopalvelussa. Kaikissa näissä palveluissa asiakastyytyväisyyden tavoitearvo on vähintään 4 (asteikko 1—5).

— aloittaa luonnonsuojelualueiden säädösvalmisteluohjelman yhteistyössä ympäristöministeriön kanssa,

— osallistuu luonnonsuojelun kansainvälisiin tehtäviin ja etenkin suojelualueiden hoitoon liittyvään yhteistyöhön Suomen lähialueilla ja

— parantaa tuottavuutta kesällä 2006 valmistuvan luonnonsuojeluhallinnon tuottavuushankkeen esiselvityksen ehdotusten ja syksyllä 2006 tarkistettavan luontopalvelujen tuottavuusohjelman pohjalta.

Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 40 000 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena ja 1 450 000 euroa luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun edellytysten parantamiseen ja työllisyyttä edistävään investointiohjelmaan. Määräraha kohdennetaan erityisesti Pohjois-Suomen alueen palveluvarustuksen ja opastuksen parantamiseen.

Määrärahan keskeisiä käyttökohteita vuosina 2005—2007

	2005	2006	2007
Kansallispuistojen hoito (kpl)	34	34	34
Muiden luonnonsuojelualueiden hoito (kpl)	460	470	480
Kansallispuistojen hoito (ha)	879 000	885 000	885 000
Muiden luonnonsuojelualueiden hoito (ha)	689 000	690 000	691 000
Suojeluohjelmiin kuuluvien ja muiden alueiden hoito (ha)	965 000	971 000	981 000
Erämaa-alueiden (14 kpl) hoito (ha)	1 490 000	1 490 000	1 490 000
Saimaannorpan pesäpaikkojen seuranta (kpl)	450	446	454
Maakotkan reviirien seuranta (kpl)	415	425	435
Valkoselkätikkakohteiden tarkastus (lkm)	178	170	180
Muiden erityisesti suojeltavien lajien esiintymien suojelu (kpl)	1 730	1 850	1 900
Muiden uhanalaisten ja luontodirektiivilajien esiintymien suojelu (kpl)	10 450	11 500	11 800
Luontokeskukset ja muut asiakaspisteet (kpl)	26	26	28
Huollettavat opastus- ja muut rakennelmat (lkm)		4 650	4 650
Huollettavat reitit, polut ja urat (km)		4 200	4 200

2007 talousarvio	23 778 000
2006 talousarvio	24 038 000
2005 tilinpäätös	23 047 000

63. Eräät luonnonsuojeluun liittyvät korvaukset (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 14 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää korvausten maksamiseen maanomistajille tai erityisen oikeuden haltijoille luonnonsuojelulain 24, 25, 29 ja 47 §:n mukaisten päätösten tai sopimusten aiheuttamista taloudellisista menetyksistä. Määrärahaa saa käyttää Natura 2000 -verkoston toteuttamisesta aiheutuviin luonnonsuojelulain 53 §:n, maankäyttö- ja rakennuslain 197 §:n sekä yksityistielain 7 a §:n mukaan valtiolle määrättyjen korvausten maksamiseen samoin kuin maa-aineslain 8 ja 26 §:n mukaisten suojelusta aiheutuvien korvausten maksamiseen. Tämän lisäksi määrärahaa saa käyttää luonnonsuojelulain 55 §:n 2 momentin mukaisiin haitankorvauksiin sekä metsien suojeluun liittyvään luonnonarvokaupan kokeiluhankkeen toteuttamiseen. Mahdollisten korvaustoimitusten kulut katetaan myös määrärahasta.

Määrärahaa saa käyttää myös alueellisten ympäristökeskusten maksamiin korvauksiin rauhoitettujen harvinaisten eläinten aiheuttamista vahingoista sekä vahinkojen estämisestä ja rauhoitettujen harvinaisten eläinkantojen suojelemiseksi tarvittavista toimenpiteistä aiheutuvien menojen maksamiseen. Lisäksi määrärahaa saa käyttää koron maksamiseen jaksotetuille korvausten maksuerille. Koron suuruus määräytyy kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain 95 §:n 1 momentin mukaisesti.

Valtioneuvoston vahvistamien luonnonsuojeluohjelmien toteuttamiseksi saa tehdä vuonna 2007 sopimuksia ja antaa sitoumuksia, joista aiheutuu menoja vuoden 2007 jälkeisille vuosille yhteensä enintään 16 000 000 euroa. Valtuudesta saa aiheutua menoja vuoden 2008 loppuun mennessä enintään 7 000 000 euroa, vuoden 2009 loppuun mennessä enintään 12 000 000 euroa ja vuoden 2010 loppuun mennessä yhteensä enintään 16 000 000 euroa.

Selvitysosa: Korvausmenettelyllä perustetaan suojelualueita pääasiassa valtioneuvoston vahvistamiin luonnonsuojeluohjelmiin kuuluville yksityismaille.

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2008	2009	2010	Valtuuden käytöstä aiheutuvat kaikki menot yhteensä
Ennen vuotta 2007 tehdyt sitoumukset	4 000	3 000	-	7 000
Vuoden 2007 sitoumukset	7 000	5 000	4 000	16 000
Yhteensä	11 000	8 000	4 000	23 000

2007 talousarvio	14 000 000
2006 lisätalousarvio	1 000 000
2006 talousarvio	14 000 000
2005 tilinpäätös	16 600 000

64. Avustukset rakennusperinnön hoitoon (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 2 350 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää rakennussuojelulain (60/1985) 11 ja 13 §:n nojalla suoritettavien korvausten ja suojelun toteuttamisesta valtiolle aiheutuvien menojen maksamiseen sekä maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 57 §:n 3 momentin mukaisten avustusten maksamiseen kunnille.

Määrärahaa saa lisäksi käyttää avustusten maksamiseen yksityisille omistajille, rakennusperinnön hoitoa edistäville yhteisöille, kunnille ja kuntayhtymille kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden kohteiden ja niiden välittömän ympäristön kunnossapitoon, suojeluun ja parantamiseen sekä säilyttämisen edellyttämiin selvityksiin ja tietopalveluun. Määrärahaa saa käyttää myös avustusten maksamiseen merkittäviin maisema-alueisiin ja kansallisiin kaupunkipuistoihin kuuluvan rakennetun ympäristön hoitoon ja kunnostukseen.

Kunnille ja kuntayhtymille voidaan myöntää avustusta myös kulttuurihistoriallisesti arvokkaan kohteen hankkimiseksi, jos hankinnasta aiheutuvat kustannukset muodostuvat kunnan tai kuntayhtymän taloudelliseen asemaan nähden kohtuuttomiksi.

Avustusta rakennusperinnön hoitoon saa myöntää enintään 50 prosenttia toimenpiteiden kustannuksista. Erittäin arvokkaaseen, rakennustavaltaan tyypilliseen tai ainutlaatuiseen kohteeseen, johon uusi käyttötapa on vaikeasti sovitettavissa tai jolla on valtakunnallista merkitystä, voidaan avustusta myöntää tätä enemmän, kuitenkin enintään 80 prosenttia toimenpiteiden kustannuksista.

Selvitysosa: Määrärahaa käytetään pääasiassa yksityisten omistajien avustamiseen arvokkaan rakennusperinnön säilymisen turvaamiseksi suojeluarvojen mukaisella tavalla. Ennen vuotta 2006 myönnetyt tai varauspäätöksen saaneet avustukset maksetaan valtion asuntorahaston varoista.

2007 talousarvio	2 350 000
2006 talousarvio	2 350 000
2005 tilinpäätös	850 000

76. Luonnonsuojelualueiden hankkiminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 20 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää maa- ja vesialueiden sekä rakennusten ostamiseen ja lunastamiseen luonnonsuojelutarkoituksia varten sekä erämaa-alueisiin liitettävien alueiden ostamiseen. Määrärahaa saa käyttää myös valtiolle luonnonsuojelutarkoituksiin hankittavien alueiden arvioinnista, maanmittaustoimituksista ja hankintatehtävistä aiheutuvien menojen maksamiseen sekä ympäristöministeriön hallinnassa olevien alueiden kiinteistönhoidon kustannuksiin. Lisäksi määrärahaa saa käyttää koron maksamiseen jaksotetuille kauppahinnan maksuerille. Koron suuruus määräytyy kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain 95 §:n 1 momentin mukaisesti.

Valtioneuvoston vahvistamien luonnonsuojeluohjelmien toimeenpanoa varten saa tehdä vuonna 2007 sopimuksia ja antaa sitoumuksia, joista aiheutuu menoja vuoden 2007 jälkeisille

vuosille yhteensä enintään 15 800 000 euroa. Valtuudesta saa aiheutua menoja vuoden 2008 loppuun mennessä enintään 5 000 000 euroa, vuoden 2009 loppuun mennessä enintään 10 000 000 euroa sekä vuoden 2010 loppuun mennessä yhteensä enintään 15 800 000 euroa.

Selvitysosa: Hankkimalla maata valtiolle luonnonsuojelutarkoituksiin pannaan täytäntöön valtioneuvoston vahvistamia luonnonsuojeluohjelmia, uhanalaisten eliölajien suojelusuunnitelmia ja vahvistettujen kaavojen suojelualuevarauksia. Alueellisten ympäristökeskusten ohella Metsähallitus jatkaa luonnonsuojeluohjelmien toteuttamista ja Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelman mukaisia maan hankintoja. Vuoden 2005 loppuun mennessä valtiolle oli hankittu alueita yhteensä noin 340 000 ha.

Määrärahasta osoitetaan 6 000 000 euroa Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien käyttöön. Vastaava määrä on budjetoitu Metsähallituksen voiton tuloutukseen momentille 13.05.01. Varoilla Metsähallitus toteuttaa Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelmaa hankkimalla arvokkaita metsäalueita. Hankintoihin liittyvien kulujen osuus on enintään 1 000 000 euroa.

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2008	2009	2010	Valtuuden käytöstä aiheutuvat kaikki menot yhteensä
Ennen vuotta 2007 tehdyt sitoumukset	5 000	4 000	-	9 000
Vuoden 2007 sitoumukset	5 000	5 000	5 800	15 800
Yhteensä	10 000	9 000	5 800	24 800

2007 talousarvio	20 000 000
2006 lisätalousarvio	-1 200 000
2006 talousarvio	25 000 000
2005 tilinpäätös	26 600 000

30. Asumisen edistäminen

Selvitysosa: Asuntokysyntä näyttää säilyvän voimakkaana lähivuosina matalan korkotason, laina-aikojen pidentymisen sekä kotitalouksien hyvän talouskehityksen ansiosta. Nuorten ja keski-ikäisten kotitalouksien velkaantuminen on kasvanut nopeasti, mutta lainanhoitomenojen osuus tuloista ei keskimäärin ole noussut. Kasvavat lainakoot ja pidentyneet laina-ajat lisäävät velkaisten kotitalouksien riskejä.

Omistusasuntoihin siirtyminen on parantanut vuokra-asuntojen saatavuutta, joskin pieniin, kokonaisvuokraltaan edullisiin asuntoihin on edelleen runsaasti hakijoita. Vahva talouskehitys on lisännyt työpaikkoja ja nettomuuttoa esimerkiksi Helsingin seudulla, ja keskipitkällä aikavälillä riittävä vuokra-asuntojen tarjonta kasvukeskusseuduilla on tärkeää työvoiman tarjonnan ja liikkuvuuden turvaamiseksi.

Asuntojen uudisrakentaminen on korkealla tasolla, joskin lisäys on painottunut kasvukeskusten ulkopuolelle, ja pääkaupunkiseudulla asuntorakentaminen on tonttipulan vuoksi jopa vähentynyt. Asuntorakentamisen näköalat koko maassa ovat hyvät lähivuosina. Keskeistä on kasvukeskusten asuntotuotannon riittävyys suhteessa kysyntään. Liian vähäinen tonttitarjonta, korkeat tonttihinnat ja ammattityövoiman puute ovat keskeisimmät rakentamisen esteet. Etenkin omakotitonttien hintojen nousu, 13 % koko maassa vuonna 2005, on ollut poikkeuksellisen nopeaa.

Valtio on edistänyt kasvukeskusten asuntotuotantoa tukemalla kunnallistekniikan rakentamista, tehostamalla kaavoitusprosessia ja ottamalla käyttöön korotetun kiinteistöveron Helsingin seudun rakentamattomilla tonteilla. Avainasemassa on kuitenkin kuntien oma kaavoitustoiminta.

Valtion tukema asuntotuotanto on kysynnän ja tarpeen supistuttua vähentynyt ja keskittyy entistä enemmän erityisryhmien asuntotarjonnan lisäämiseen. Valtion tukeman tuotannon lähtökohtana on asuntojen pitkäaikainen käyttötarve ja hankkeiden taloudellinen kestävyys. Uustuotannon lainoituksesta pääosa suunnataan edelleen suurimpiin kasvukeskuksiin, erityisesti Helsingin seudulle. ARA-tuotantoa alkoi vuonna 2005 noin 4 070 asuntoa, ja vuonna 2006 käynnistynee alkuvuoden toteuman valossa noin 3 000 asuntoa. Vuonna 2007 varaudutaan noin 6 500 asunnon aloitukseen. Korkotukilainoituksen osuutta lisätään ja aravalainoituksen osuutta vähennetään.

Väestöltään vähenevillä alueilla asuntojen heikkenevä kysyntä laskee omistusasuntojen hintoja ja aiheuttaa taloudellisia ongelmia vuokratalojen omistajille. Asuntopoliittisin toimenpitein ei väestön vähenemiseen voida juurikaan vaikuttaa. Asuntopolitiikalla pyritään ylläpitämään asuntoalueita viihtyisinä ja elinvoimaisina. Vuokrataloyhteisöjen toiminnan kehittäminen tähtää niiden taloudellisuuden ja tehokkuuden parantamiseen.

Valtion taloudelliset riskit asuntosektorilla ovat pääomaltaan noin 10 mrd. euron aravalainoissa, vuokra- ja asumisoikeustalolainojen valtiontakausten 3,5 mrd. euron takausvastuissa ja omistusasuntolainojen valtiontakausten 2 mrd. euron takausvastuissa. Luotto- ja takaustoimintaan liittyviä taloudellisia menetyksiä valtiolle on vuoden 2005 loppuun mennessä syntynyt yhteensä 27,2 milj. euroa, josta henkilökohtaisista omistusaravalainoista 23,8 milj. euroa, vuokra- ja asumisoikeustalojen aravalainoista 3,0 milj. euroa sekä valtion takaamista asuntolainoista 0,4 milj. euroa. Aravalainojen suurimmat riskit ovat väestöltään vähenevillä seuduilla, joissa asuntoja on tyhjillään ja asuntojen myynti konkurssitilanteessa vaikeaa. Valtaosa valtion lainoittamista ja takaamista asunnoista sijaitsee väestöltään kasvavilla alueilla, mikä vähentää tappioiden todennäköisyyttä. Viime aikoina aravalainojen maksuviiveet ovat lyhentyneet aravakorkojen alentamisen ja ongelmakohteiden aravarajoituksista vapautusten seurauksena.

Korjausavustukset kohdennetaan ensisijaisesti asumisen esteettömyyden parantamiseen tukemalla hissien rakentamista sekä ikääntyvien ja vammaisten kotona asumisen edellytysten parantamiseen. Määräaikaisilla energia-avustuksilla tuetaan pientalojen lämmitystapamuutoksia muun muassa kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi. Muut energia-avustukset lopetetaan. Energiataloudellisia korjauksia tuetaan useamman asunnon asuinrakennuksissa jatkossa korjauslainoin, kun omistusasunto-osakeyhtiötalojen 40 prosentin korjauslaina ulotetaan koskemaan energiataloudellisia korjauksia.

Yleisen asumistuen ehtoja parannetaan muuttamalla lasten perhe-eläkkeet ns. etuoikeutetuksi tuloksi. Perusteet säilytetään muutoin vuoden 2006 tasolla. Tuensaajien lukumäärän arvioidaan alenevan työllisyyden parantuessa ja keskimääräisen asumistuen nousevan asumismenojen nousun myötä.

Asuntomarkkinoiden tilaa kuvaavia tietoja

	2003	2004	2005	2006 (arvio)	2007 (arvio)
Asunnottomien määrä: Yhden henkilön taloudet	8 190	7 650	7 430	7 200	7 000
Vanhojen asuntojen hintojen muutos, %	6,4	7,3	9	0—5,0	0—5,0
Vapaarahoitteinen asuntotuotanto (aloitettuja asuntoja):					
Helsingin seutu	9 100	7 400	7 450	7 600	5 800
Muut kasvukeskukset	5 900	7 800	8 650	9 200	7 600
Muu maa	10 600	11 700	14 100	15 200	13 100

ARA-tuotanto (aloitettuja asuntoja):					
Helsingin seutu	2 700	2 700	1 700	1 400	2 900
Muut kasvukeskukset	2 200	1 400	1 400	1 000	2 200
Muu maa	1 000	1 000	1 000	600	1 400
Kotitalouksien uusien asuntolainojen keskikorko, %	3,48	3,16	3,02	3,75	4,5
Vuokrakorkotukilainan uustuotannon korko, % (1. vuosi)	2,94	2,59	2,37	3,5	3,5
Aravalainakannan keskikorko, % (maksetut korot)	4,42	3,57	2,77	3	3,2
Aravalainakanta (milj. euroa, tilanne 31.3)	10 216	10 134	10 121	9 993	9 700
Pienten (max. 2h+kk) asuntojen osuus ARA-tuotannossa (varsinaiset vuokratalot), %	43	42	40	45	45
Erityisryhmille tarkoitetut asunnot ARA-tuotannossa (uustuotanto, hankinta, peruskorjaus)	1 184	2 062	2 200	4 000	4 000
Hissien rakentaminen nykyisiin kerrostaloihin (kpl)	168	203	247	250	250
Arava-asuntojen keskivuokra (euroa/m^2/kk)	7,16	7,41	7,54	7,7	7,9
Vapaarahoitteisten asuntojen keskivuokra (euroa/m^2/kk)	8,5	8,67	8,81	9	9,2
Yleisen asumistuen saajien määrä (ruokakuntia)	158 935	159 298	154 814	149 000	146 500
Vuokra-asunnossa asuvien asumistuensaajien asumismeno-osuus asumistukituloista %					
— ilman asumistukea	56,1	57,8	60,2	62,0	63,0
— asumistuen jälkeen	27,5	28,4	29,2	30,0	30,5
Asumistuen osuus keskimääräisestä vuokrasta, %	51,0	50,8	51,5	52,0	52,5
Asumistukea saavat ruokakunnat, joissa ainakin toinen puoliso on työtön (lkm)	101 500	103 100	100 000	97 000	95 000

Valtion tukema asuntojen uustuotanto, perusparantaminen ja asuntojen hankinta sekä muu asuntotuotanto vuonna 2005 ja arvio vuosista 2006—2007

	2005 toteutuma asuntoja	2006 arvio asuntoja	2007 arvio asuntoja
Aloitetut uudet asunnot yhteensä	(n. 34 275)	(n. 35 000)	(n. 33 000)
Arava-, korkotuki- ja takauslainoitetut	4 065	3 000	6 500
— vuokra-asunnot	3 364		
— asumisoikeusasunnot	415		
— as. oy. talot ja -asunnot	0		
— omakotitalot	137		
— osaomistusasunnot	149		
Muut asunnot (vapaarahoitteinen tuotanto)	30 210	32 000	26 500
Korjauslainoitus	14 077	14 000	14 000
Asuntojen hankinta			
— asuntosäästöpalkkiojärjestelmä	1 056	1 500	1 500
— (arava- ja korkotukilainoitus)	287	500	700
— kotitalouksien asuntolainojen valtiontakaus	34 989	38 900	39 000

Asumisen tukitoimenpiteiden kehitys vuosina 2005—2007 (milj. euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Asumistuet	**963,5**	**1 004,5**	**1 029,5**
— Yleinen asumistuki	434,5	433,5	440,5
— Eläkkeensaajien asumistuki	297,0	315,0	330,0
— Opiskelijoiden asumislisä	232,0	256,0	259,0
Asuntolainojen korkojen verovähennysoikeudesta saatava tuki	400,0	460,0	500,0
Arava-, korkotuki- ja takauslainojen valtuus	536	450[1)]	825
Takausvaltuus omistusasuntolainoille	277	250[1)]	250
Avustukset			
— asuntojen korjaus- ja energia-avustukset	51,1	70,0	50,0
— avustukset erityisryhmille	13,7	45,0	45,0
— tervehdyttämisavustukset vuokra- ja asumisoikeustaloille	1,0	2,6	2,6
— purkuavustukset	-	2,0	2,0
— avustus kunnallistekniikan rakentamiseen	3,8	10,0	13,0
— aluekohtainen avustus pääkaupunkiseudun kunnille	-	1,0	1,0
— aluekohtainen avustus väestöltään väheneville kunnille	-	0,4	0,6
— lainojen anteeksianto purettavien talojen osalta	-	3,5	3,5
— lainojen anteeksianto luottotappioiden vähentämiseksi	-	3,0	3,0

[1)] Arvioitu käyttö

54. Asumistuki (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 440 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää asumistukilain (408/1975) mukaisten asumistukien maksamiseen.

Selvitysosa: Asumistukiasetuksen (949/1993) 1 §:ä muutetaan 1.1.2007 alkaen siten, että lasten perhe-eläkkeitä ei enää lueta yleistä asumistukea myönnettäessä huomioon otettavien pysyvien kuukausitulojen määrään. Tukiperusteet on tarkoitus säilyttää muutoin vuoden 2006 tasolla siten, että tukiperusteita tarkistetaan yleistä kustannuskehitystä ja tuensaajien asumismenojen muutosta vastaavasti. Tuensaajien määrän ennakoidaan työllisyyden parantuessa vähenevän ja keskimääräisen tuen kasvavan asumiskustannusten nousun myötä.

2007 talousarvio	440 500 000
2006 talousarvio	433 500 000
2005 tilinpäätös	434 500 000

55. Avustukset korjaustoimintaan (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 50 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää asuntojen korjaus-, energia- ja terveyshaitta-avustuksista annetun lain (1184/2005) mukaisiin avustuksiin. Vuonna 2007 ei myönnetä avustuksia kuntoarvioihin eikä huoltokirjan laatimiseen, ja energia-avustukset keskitetään asuntojen korjaus-, energia- ja terveyshaitta-avustuksista annetun asetuksen (128/2006) 7a luvun perusteella pientaloille sekä asuinkiinteistöalan energiansäästösopimukseen liittyneiden kiinteistöjen energiakatselmuksiin.

Ennen vuotta 2006 korjaus- ja energia-avustuksista annetun lain (1021/2002) ja asuntojen korjausavustuksista annetun lain (1031/1998) nojalla myönnetyt avustukset maksetaan valtion asuntorahaston varoista.

Selvitysosa: Määrärahalla tuetaan erityisesti ikääntyvien ja vammaisväestön kotona asumista. Painopisteinä ovat hissien rakentaminen, vanhusten ja vammaisten asuntojen

korjaaminen sekä pientalojen lämmitysjärjestelmien uusiminen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi.

2007 talousarvio	50 000 000
2006 talousarvio	70 000 000

60. Siirto valtion asuntorahastoon

Momentille ei myönnetä määrärahaa.

Aravalainat, korkotukilainat ja valtiontakaukset

Vuonna 2007 saa valtion asuntorahaston varoista myöntää aravalain (1189/1993) mukaisia lainoja sekä hyväksyä vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain (604/2001) ja omistusasuntolainojen korkotuesta annetun lain (1204/1993) mukaisia lainoja samoin kuin asunto-osakeyhtiötalolainojen korkotuesta annetun lain (205/1996) mukaisia lainoja korkotukilainoiksi yhteensä enintään 790 000 000 euroa. Tästä määrästä saa aravalain mukaisia lainoja olla enintään 90 000 000 euroa. Vuonna 2007 ei myönnetä rakennusaikaisia lainoja, aravaperusparannuslainoja eikä omistusaravalainoja.

Vuonna 2007 saa asumisoikeus- ja vuokratalotuotannon valtion ja kuntien takauslainoista annetun lain (126/2003) mukaisia lainoja hyväksyä takauslainoiksi siten, että niistä valtiolle aiheutuvien takausvastuiden määrä on yhteensä enintään 35 000 000 euroa.

Omistusasuntolainojen valtiontakauksista annetun lain (204/1996) mukaisten valtionvastuiden kokonaismäärä saa vapaarahoitteisissa ja asp-lainoissa olla yhteensä enintään 2 600 000 000 euroa vuoden 2007 lopussa. Lisäksi vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain sekä omistusasuntolainojen korkotuesta annetun lain mukaisiin lainoihin tulee lainojen hyväksymisvaltuuden mukainen valtionvastuu.

Henkilökohtaisen aravalainan saajasta itsestään riippumattomista syistä aiheutuvien vaikeuksien lieventämiseksi voidaan vuonna 2007 aravalain 46 §:n ja arava-asetuksen (1587/1993) 28 §:n nojalla myöntää yhteensä enintään 300 000 euroa lykkäystä lainan korkojen, lyhennysten tai molempien maksamisesta.

Valtiokonttorilla on oikeus yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain (57/1993) 78 §:ssä tarkoitetun vapaaehtoisen velkajärjestelyn yhteydessä luopua osasta valtion asuntorahaston varoista myönnetyn asuntorahastoon takaisin maksettavan henkilökohtaisen asuntolainan pääomaa ja korkoa.

Purettaessa pysyvästi tyhjilleen jääneitä aravavuokrataloja väestöltään vähenevillä alueilla saadaan vuonna 2007 valtion vastuulle aravarajoituslain (1190/1993) 17 a §:n mukaisesti jättää enintään 3 500 000 euroa. Lisäksi saadaan, jos se on välttämätöntä suurempien luottotappioiden estämiseksi asuntotarpeeltaan supistuvilla alueilla, valtion vastuulle aravarajoituslain 16 a §:n nojalla jättää aravalainapääomia yhteensä enintään 3 000 000 euroa vuonna 2007.

Valtion asuntorahaston varoista maksetaan vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain, vuokra-asuntolainojen korkotuesta annetun lain (867/1980), asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain (1205/1993), omistusasuntolainojen korkotuesta annetun lain, asunto-osakeyhtiötalolainojen korkotuesta annetun lain ja oman asunnon hankintaan myönnettävien lainojen korkotuesta annetun lain (639/1982) mukaiset korkotuet, korkohyvitykset ja luottovarauskorvaukset. Lisäksi asuntorahaston varoista katetaan vuokra-asuntolainojen korkotuesta annetun lain 9 ja 9 a §:ssä, asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain 10 §:ssä, vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetussa laissa, asumisoikeus- ja vuokratalotuotannon valtion ja kuntien takauslainoista annetussa laissa sekä omistusasuntolainojen valtiontakauksista annetussa laissa tarkoitetut valtionvastuut. Asuntorahaston varoista maksetaan myös asuntosäästöpalkkiolain (862/1980) mukaiset asuntosäästöpalkkiot.

Avustukset

Vuonna 2007 saa valtion asuntorahaston varoista myöntää avustuksista erityisryhmien

asunto-olojen parantamiseksi annetun lain (1281/2004) mukaisia avustuksia yhteensä enintään 45 000 000 euroa.

Vuonna 2007 saa valtion asuntorahaston varoista myöntää vuokratalojen ja asumisoikeustalojen tervehdyttämisavustuksista annetun lain (657/2000) mukaisia avustuksia yhteensä enintään 2 600 000 euroa, josta Valtiokonttori saa käyttää enintään 110 000 euroa taloudellisissa vaikeuksissa olevien asuntoyhteisöjen talouden tervehdyttämistä ja kunnossapidon suunnittelua edistävistä selvityksistä ja toimenpiteistä aiheutuviin kustannuksiin.

Vuonna 2007 saa valtion asuntorahaston varoista valtionavustuslain nojalla (688/2001) myöntää asuntojen purkuavustuksia yhteensä enintään 2 000 000 euroa siten kuin aravavuokratalojen purkamiskustannuksiin myönnettävistä avustuksista annetulla valtioneuvoston asetuksella (79/2006) on tarkemmin säädetty.

Vuonna 2007 saa valtion asuntorahaston varoista valtionavustuslain nojalla myöntää määräaikaisia hankekohtaisia avustuksia yhteensä enintään 13 000 000 euroa siten kuin uusien asuntoalueiden kunnallistekniikan rakentamiseen vuosina 2005—2009 myönnettävistä valtionavustuksista annetulla valtioneuvoston asetuksella (1279/2004) on tarkemmin säädetty.

Vuonna 2007 saa valtion asuntorahaston varoista valtionavustuslain nojalla myöntää pääkaupunkiseudun kunnille (Helsinki, Espoo ja Vantaa) määräaikaisia asuntoaluekohtaisia avustuksia lähiöiden kehittämiseen erityisesti täydennysrakentamiseen liittyen yhteensä enintään 1 000 000 euroa. Avustettavan hankkeen kustannukset hyväksyy ja avustuksen myöntää Valtion asuntorahasto. Myöntämisen edellytyksenä on, että asuntoalueen kehittämisestä laaditaan kokonaisvaltainen suunnitelma. Avustusta voidaan myöntää asuinympäristön viihtyisyyden ja laadun kehittämiseen sekä turvallisuuden parantamiseen. Lisäksi avustusta voidaan myöntää edellä tarkoitettujen hankkeiden suunnitteluun ja organisointiin sekä asukkaiden yhteistilojen toteuttamiseen. Avustuksen määrä on enintään 10 prosenttia kustannuksista. Avustusta ei voida myöntää, jos avustuksen saajalle on myönnetty muuta avustusta samoihin kustannuksiin.

Vuonna 2007 saa valtion asuntorahastosta myöntää valtionavustuslain nojalla yhteensä enintään 600 000 euroa määräaikaisia hankekohtaisia avustuksia aravavuokra-asuntojen vähentyneestä kysynnästä kärsivien kerrostalovaltaisten alueiden kehittämiseksi. Alueiden tulee sijaita valtioneuvoston nimeämillä äkillisillä rakennemuutosalueilla tai Käyttöaste-projektiin kuuluvissa kunnissa, joissa on runsaasti ylitarjontaa aravavuokra-asunnoista. Valtion asuntorahasto nimeää hankealueet ja myöntää avustukset. Avustuksen myöntämisen edellytyksenä on, että alueen kehittämisestä laaditaan kokonaissuunnitelma, joka kytkeytyy kunnan asunto-olojen kehittämiseen. Avustusta voidaan myöntää kunnille kehittämis- ja suunnittelukustannuksiin sekä niihin liittyviin hankekustannuksiin. Avustuksen määrä on enintään 35 prosenttia kustannuksista. Avustusta ei voida myöntää, jos avustuksen saajalle on myönnetty muuta avustusta samoihin kustannuksiin. Lisäksi saadaan tehdä ehdollisia ennakkopäätöksiä vuosina 2008—2010 mainittuun tarkoitukseen myönnettävistä avustuksista siten, että vuodesta 2006 lukien myönnettyjen avustusten ja ehdollisten ennakkopäätösten yhteismäärä on enintään 2 000 000 euroa.

Varainhankintavaltuudet

Asuntorahastolla saa olla kerrallaan lyhytaikaista lainaa enintään 2 300 000 000 euroa.

Selvitysosa: Asunto-osakeyhtiötalojen perusparannuksen korkotukilainoitusta laajennetaan kohdistamalla korkotukilainat taloteknisten ja talon ylläpidon kannalta keskeisten korjaustoimenpiteiden kuten putkisto- ja ulkovaippakorjausten lisäksi myös energiataloudellisiin korjaustoimiin. Korkotukilainoja on tarkoitus myöntää asuntojen perusparantamisen tukemiseen alueilla, joilla asuntojen arvioidaan säilyvän asuntokäytössä myös pitkällä aikavälillä. Kohtuuhintaisen omistusasuntotarjonnan lisäämiseksi asunto-osakeyhtiötalojen korkotukilainoitusta jatketaan myös asuntojen uustuotannossa suurimmilla kasvukeskusalueilla.

Kasvukeskusalueille kohdentuva kunnallistekniikka-avustusjärjestelmä on voimassa vuodesta 2005 vuoden 2009 loppuun asti ja siihen osoitetaan näinä vuosina yhteensä 50 milj. euroa. Vuonna 2007 myönnettävistä avustuksista on tehty ehdollisia ennakkopäätöksiä yhteensä 13 milj. euron arvosta.

Helsingin seudun kunnille on luotu vuosia 2006—2010 koskeva asuntoaluekohtainen avustusjärjestelmä, johon on osoitetaan yhteensä 5 milj. euroa. Avustuksen tarkoituksena on lähiöiden asuinympäristön kehittäminen ja niiden täydennysrakentamisen edistäminen. Avustusta voidaan myöntää esimerkiksi viherrakentamiseen sekä valaistuksen ja autopaikoituksen järjestämiseen.

Vähentyvän asuntokysynnän aiheuttamien ongelmien helpottamiseksi on käynnistetty vuosia 2006—2010 koskeva avustusjärjestelmä, johon osoitetaan yhteensä 2 milj. euroa. Tavoitteena on sosiaalisten vuokra-asuntojen vähentyneestä kysynnästä kärsivien kerrostalovaltaisten asuntoalueiden laadun kehittäminen sekä asuntokannan sopeuttaminen kysyntää vastaavaksi.

Vuonna 2007 valtion asuntorahastolla ei ole tarvetta nettomääräiseen pitkäaikaiseen varainhankintaan. Arvopaperistettuja lainoja erääntyy lunastettavaksi 335 milj. euroa, minkä lisäksi erääntyy asuntorahastolle otettu 1 616 milj. euron suuruinen laina. Lyhytaikaisella lainanottovaltuudella varaudutaan jälleenrahoitustarpeeseen siten, että mahdollistetaan edullinen varainhankinta myös lyhytaikaisten markkinahäiriöiden aikana. Varainhankinta toteutetaan kustannustehokkaasti osana valtion lainanottoa siten, että se mahdollistaa asuntorahaston joustavan kassanhallinnan.

Arvio asuntorahaston rahoitusrakenteesta vuonna 2007	milj. €
Arvioitu saldo 1.1.2007	130
Tulot	
— Tulot asuntolainoista	630
— Tulot takausmaksuista	15
— Bruttovarainhankinta	2 170
Menot	
— Luotonanto	80
— Korkotuki- ja avustusmenot	140
— Rahaston pitkäaikaisten velkojen menot	
— korot	100
— kuoletukset	2 380
— Siirto talousarvioon	116,5
Arvioitu saldo 31.12.2007	128,5
2007 talousarvio	—
2006 talousarvio	—
2005 tilinpäätös	—

40. Alueelliset ympäristökeskukset

Selvitysosa: Ympäristökeskuksille kuuluvat ympäristöministeriön hallinnonalan tehtävinä ympäristönsuojelua, alueidenkäyttöä, rakentamisen ohjausta, luonnonsuojelua, kulttuuriympäristön hoitoa, ympäristötutkimusta ja seurantaa koskevat asiat.

Ympäristökeskukset hoitavat myös maa- ja metsätalousministeriön toimialaan kuuluvat vesivarojen käytön ja hoidon tehtävät, joiden erillismenot rahoitetaan luvusta 30.50. Näiden tehtävien hoitoa ohjaa maa- ja metsätalousministeriö. Maa- ja metsätalousministeriön tehtäväalueelle arvioidaan alueellisissa ympäristökeskuksissa käytettävän vuositasolla 207 henkilötyövuotta.

Alueellisten ympäristökeskusten toiminta tukee alueellista kehitystä, hyvää elinympäristöä sekä ympäristön ja luonnon suojelua alueellaan.

Ympäristökeskusten toiminnan painopisteet vuonna 2007 ovat ympäristölupien laadukas ja joutuisa käsittely sekä valvonta, luonnonsuojelualueohjelmien toteutuksen saattaminen pääosin loppuun sekä vesienhoidon järjestäminen vesienhoitoalueilla.

Ympäristöministeriö asettaa alueellisten ympäristökeskusten toiminnalliselle tuloksellisuudelle seuraavat alustavat tulostavoitteet vuonna 2007:

Ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen

— Ympäristöluvat käsitellään laadukkaasti ja joutuisasti. Tavoitteena on, että uutta toimintaa koskevat hakemukset käsitellään alle kahdeksassa kuukaudessa ja että vireillä olevien hakemusten määrä vähenee.

— Tehostetaan ympäristönsuojelulain mukaisten lupien valvontaa ja valvonnan tulosten raportointia.

Ympäristölupien käsittely sekä valvontatoiminta

	2005 toteutuma	2006 tavoite	2007 tavoite
Vireille tulevat asiat, arvio (kpl)	653	500	450
Tehdyt lupapäätökset (kpl)	717	640	650
Käsittelyaika keskimäärin (kk)	11,0	10,4	9,0
Tarkastukset (kpl)	2 900	2 700	2 900

Lupakäsittelyn taloudellisuus ja tuottavuus

	2005 toteutuma	2006 tavoite	2007 tavoite
Taloudellisuus (kustannukset/ratkaisu)	7 469	8 000	7 800
Tuottavuus (ratkaisua/htv)	11	10	11

— Vesiensuojelussa painopisteenä on vähentää yhdyskuntien typpipäästöjä, maatalouden ja muuta hajakuormitusta sekä haja-asutuksen jätevesipäästöjä rehevöitymisen ehkäisemiseksi.

— Vesiensuojelun uuden tavoiteohjelman toteutus aloitetaan.

— Pilaantuneiden alueiden kunnostushankkeita toteutetaan kiireellisyysjärjestyksessä.

— Ilmanlaadun seurantaa tehostetaan erityisesti hiukkas- ja metallipäästöjen vähentämiseksi.

Kestävä yhdyskuntakehitys ja elinympäristön laatu

— Kaavoituksen ohjauksessa korostetaan yhdyskuntarakenteen ja elinympäristön merkitystä yhdyskuntien kehittämisessä, kysyntää nykyistä paremmin vastaavaa riittävää tonttituotantoa, maapolitiikan välineiden tehokasta käyttöä erityisesti kasvavilla kaupunkiseuduilla ja kuntien yhteistyötä. Erityistä huomiota kiinnitetään myös kaavoitusta palvelevien selvitysten ja vuorovaikutuksen riittävyyteen ja oikeaan kohdentamiseen.

— Kaavoituksen yhteistyössä ja ohjauksessa otetaan huomioon kansallisen rannikkostrategian suositukset.

— Ohjataan rantojen suunnittelua kunnissa niin, että kaavoitetun alueen osuus rantarakentamisesta kasvaa ja poikkeamismenettelyn tarve vähenee.

— Vuonna 2005 ympäristökeskuksissa tehtiin 2 930 poikkeamispäätöstä. Vuonna 2006 arvioidaan tehtävän noin 2 800 ja vuonna 2007 noin 2 600 poikkeamispäätöstä. Poikkeamishakemuksista käsitellään kaikissa ympäristökeskuksissa vähintään 80 % alle 6 kuukaudessa.

— Rakennusperinnön vaalimista edistetään kulttuuriympäristöohjelmien laadinnan ja inventointien sekä kaavojen ajantasaisuuden seurannan avulla.

Luonnon monimuotoisuuden suojelu

— Luonnonsuojelulain mukaisten luontotyyppien ja erityisesti suojeltavien lajien esiintymispaikkojen inventointeja ja rajauspäätösten tekoa jatketaan.

Luontotyypit ja erityisesti suojeltavien lajien esiintymispaikat

	2005 toteutuma	2006 arvio	2007 tavoite
Rajauspäätökset (kpl)	156	143	250

— Luonnonsuojeluohjelmia ja Natura 2000 -verkostoa toteutetaan tarkistetun rahoitusohjelman mukaisesti.

Luonnonsuojeluohjelmat ja Natura 2000 -verkosto

	2005 toteutuma	2006 arvio	2007 tavoite
Toteuttaminen (ha)	22 000	25 000	25 000

— Natura 2000 -verkoston hoitoa ja käyttöä suunnitellaan ja toteutetaan alueellisten yleissuunnitelmien perusteella.

— Jatketaan arvokkaiden metsäalueiden hankintaa ja yksityisten luonnonsuojelualueiden perustiedon keruuta yhdessä Metsähallituksen kanssa.

Luonnonvarojen kestävä käyttö

— Tarkistetaan alueelliset jätesuunnitelmat tavoitteena erityisesti ehkäistä jätteen syntyä ja lisätä hyödyntämistä sekä vähentää kaatopaikalle loppusijoitettavan biohajoavan jätteen määrää. Huolehditaan jätteitä koskevien seurantatietojen oikeellisuudesta ja ajantasaisuudesta.

— Parannetaan luonnon monimuotoisuuden huomioon ottamista luonnonvarojen käytössä ja luonnonvarojen käytön ympäristövaikutusten seurantaa.

— Valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden maisemanhoidon suunnittelua edistetään yhteistyössä kuntien kanssa.

Muu toiminta

— Alueen ympäristön tilaa ja sen muutosta seurataan valtakunnallisen seurantaohjelman 2006—2008 ja alueellisten tarpeiden mukaisesti.

— Jatketaan vesienhoitosuunnitelmien valmistelua yhteistyössä alueellisten toimijoiden kanssa.

— Varmistetaan yhdenmukaiset käytännöt YVA-lain muutoksessa ympäristökeskuksille siirtyneiden tehtävien hoidossa.

— Huolehditaan siitä, että EU:n rakennerahastojen kauden 2007—2013 ohjelmiin on sisällytetty asianmukaiset ympäristöosiot, ja aloitetaan uusien ohjelmien toteutus.

— Toteutetaan ympäristötöitä ja kehitetään edelleen ympäristöhallinnon rakentamistoiminnan alueellista työnjakoa ja keskitetään osaamista alueittaisten selvitysten pohjalta.

— Henkisten voimavarojen kehittämisen painopisteinä ovat työhyvinvointi, osaaminen ja johtaminen. Henkilöstösuunnittelua tehostetaan ja työantajavastuuta korostetaan valtionhallinnon henkilöstöpoliittisten periaatteiden mukaisesti.

— Toimintaa kehitetään ja tuottavuutta parannetaan siten, että henkilöstön määrää voidaan vähentää 20 htv.

Ympäristökeskusten toimintamenomäärärahalla palkatun henkilöstön työajan jakaantuminen tulosalueittain (htv)

Tulosalue	2005 toteutuma	2006 arvio	2007 tavoite
Ympäristönsuojelu	319	318	316
Luonnonsuojelu	135	136	136
Alueidenkäyttö	168	167	166
Vesivarojen käyttö ja hoito	199	198	195
Tutkimus, seuranta ja ympäristötietoisuus	232	224	217
Yleiset ympäristötehtävät	69	70	71
Tilauspalvelut	7	7	7
Sisäiset palvelut	257	255	247
Yhteensä	1 386	1 375	1 355

21. Alueellisten ympäristökeskusten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 65 463 000 euroa.

Selvitysosa:

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	75 815	72 726	74 063
Bruttotulot	9 331	7 300	8 600
Nettomenot	66 484	65 426	65 463
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	6 005		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	5 267		

Maksullinen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	5 288	5 050	4 900
Tuotot yhteensä	5 288	5 050	4 900
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	9 902	7 800	8 596
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	- 4 614	- 2 750	- 3 696
Kustannusvastaavuus, %	53	65	57

Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 250 000 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena, 19 000 euroa uuteen palkkausjärjestelmään siirtymisen johdosta, 60 000 euroa yhden henkilön palkkausmenojen siirtona momentilta 35.01.21 ja 50 000 euroa yhden

henkilön palkkausmenojen siirtona momentilta 35.50.21. Määrärahan mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon 180 000 euroa siirtona keskitetysti hoidettaviin IT-palveluihin momentille 35.60.21, 60 000 euroa siirtona keskitettyjen puhelinpalveluiden maksuihin momentille 35.01.21 sekä 600 000 euroa tuottavuustoimenpiteiden johdosta.

Määrärahaan sisältyy 170 000 euroa menoja, jotka vastaavat momentille 12.35.40 tuloutettuja vesiensuojelumaksuja. Bruttotuloina on otettu huomioon myös tiliviraston sisäiset, muilta momenteilta nettoutettavat määrärahat.

2007 talousarvio	65 463 000
2006 lisätalousarvio	200 000
2006 talousarvio	65 426 000
2005 tilinpäätös	65 746 000

50. Ympäristölupavirastot

Selvitysosa: Ympäristölupavirastot toimivat vesilain ja ympäristönsuojelulain mukaisina alueellisina lupaviranomaisina. Ympäristölupavirastot ratkaisevat ympäristövaikutuksiltaan merkittävimmät ympäristöluvat ja vesilakiin perustuvat luvat eli ns. vesitalousasiat sekä korvausasioita.

Lupahakemuksia arvioidaan tulevan vireille vuonna 2007 hieman vähemmän kuin vuonna 2006. Ympäristönsuojelulainsäädännön voimaanpanovaihe, joka alkoi vuonna 2000, saadaan päätökseen, kun vuonna 2007 käsitellään viimeiset, lähinnä suurten teollisuuslaitosten olemassa olevia toimintoja koskevat lupahakemukset.

Ympäristöministeriö asettaa ympäristölupavirastojen toiminnalliselle tuloksellisuudelle seuraavat alustavat tulostavoitteet vuonna 2007:

— Ympäristöluvat käsitellään laadukkaasti ja joutuisasti. Tavoitteena on käsitellä uutta toimintaa koskevat lupahakemukset alle 10 kuukaudessa.

— Vireillä olevien asioiden määrä vähenee.

— Ympäristölupavirastojen asioiden käsittelymenettelyjä kehitetään ja sähköistä asiointia lisätään tuottavuuden parantamiseksi ja ympäristölupahallinnon uudistukseen varautumiseksi.

Asioiden käsittely

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Vireille tulevat asiat, arvio	862	770	760
Ratkaistut asiat	880	825	850
Uutta toimintaa koskevien hakemusten keskimääräinen käsittelyaika, kk	11	10	10

Taloudellisuus ja tuottavuus sekä henkilötyövuodet

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Taloudellisuus (kustannukset/ratkaisu)	6 878	7 700	7 500
Tuottavuus (ratkaisua/htv)	9,5	8,7	9,5
Henkilöstö, htv	93	94	90

21. Ympäristölupavirastojen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 4 679 000 euroa.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 18 000 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena ja 79 000 euroa uuteen palkkausjärjestelmään siirtymisen perusteella sekä vähennyksenä huomioon 50 000 euroa yhden henkilötyövuoden palkkausmenojen siirtona momentille 35.40.21 sekä 30 000 euroa tuottavuustoimenpiteiden johdosta.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	6 146	6 022	5 979
Bruttotulot	1 468	1 400	1 300
Nettomenot	4 678	4 622	4 679
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	822		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	796		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (julkisoikeudelliset suoritteet, 1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinanen talousarvio	2007 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot	1 419	1 400	1 300
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	5 554	6 300	5 400
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-4 134	-4 900	-4 100
Kustannusvastaavuus %	26	22	24

2007 talousarvio	4 679 000
2006 lisätalousarvio	63 000
2006 talousarvio	4 622 000
2005 tilinpäätös	4 652 000

60. Suomen ympäristökeskus

Selvitysosa: Suomen ympäristökeskus (SYKE) tuottaa tietoa ympäristöstä, sen tilan kehityksestä ja siihen vaikuttavista tekijöistä, arvioi vaihtoehtoisia kehityssuuntia sekä kehittää ratkaisuja kestävän kehityksen edistämiseksi. Tutkimus- ja kehittämistehtävien sekä asiantuntijapalveluiden lisäksi SYKE huolehtii myös useista EY-lainsäädännön ja kansainvälisten sopimusten edellyttämistä raportoinneista sekä eräistä ympäristövalvonnan ja muistakin viranomaistehtävistä.

SYKE hoitaa myös maa- ja metsätalousministeriön toimialaan kuuluvia vesivarojen käytön ja hoidon tehtäviä. Toimintamäärärahoilla palkattua henkilöstöä arvioidaan käytettävän näihin tehtäviin 35 henkilötyövuotta vastaavasti. Lisäksi muulla rahoituksella palkatun henkilöstön työpanoksesta noin 20 henkilötyövuotta arvioidaan kohdistuvan maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan tehtäviin.

Vaikuttavuustavoitteet

SYKEn tavoitteena on tuottaa tietoa ympäristön tilaan vaikuttavista ekologisista ja yhteiskunnallisista tekijöistä ja prosesseista sekä niiden vuorovaikutuksista. Luotettavaan tietoon perustuvat palvelut ja uusien tarpeiden ennakointi tukevat ympäristöä koskevaa suunnittelua, päätöksentekoa sekä lainsäädännön valmistelua ja toimeenpanoa erityisesti seuraavilla osa-alueilla:

— Ilmaston muutos, muutokseen sopeutuminen ja kansallisten ilmastostrategioiden merkitys.

— Luonnon monimuotoisuuden suojelu erityisesti suhteessa maankäyttöön.

— Tuotannon ja kulutuksen ekotehokkuuden parantaminen ja tuotteiden elinkaaren aikaisen ympäristökuormituksen vähentäminen.

— Haitallisten aineiden ja pilaantuneiden maiden aiheuttamien riskien hallinta ja haittojen vähentäminen.

— Vesien- ja vesiluonnon suojelu, erityisesti Itämeren suojeluohjelman toimeenpano ja merellisen monimuotoisuuden säilyttäminen.

— Ympäristölupajärjestelmien vaikuttavuus ja ympäristönäkökulman integroiminen muihin politiikka-alueisiin.

— Käyttökelpoisen ympäristötiedon tuottaminen kansalaisille ja päätöksentekijöille.

Toiminnalliset tulokset ja laadunhallinta

Ympäristöministeriö asettaa Suomen ympäristökeskuksen toiminnalliselle tuloksellisuudelle seuraavat alustavat tulostavoitteet vuonna 2007:

— Osallistutaan kansallisen ilmastonmuutoksen sopeutumistutkimusohjelman (2006—2010) toteuttamiseen.

— Tuotetaan tietoa ja asiantuntijapalveluja "Puhdasta ilmaa Euroopalle"-strategian toimeenpanemiseksi ja ECE-kaukokulkeutumissopimuksen kehittämiseksi sekä kansallisen ilmansuojeluohjelman 2010 uudistustarpeen arviointiin.

— Tuotetaan tietoa ja asiantuntijapalveluja maatalouden ympäristötuen monimuotoisuusvaikutuksista ja biodiversiteetin suojelun uusien keinojen toimivuudesta sekä osallistutaan kansallisen biodiversiteettitoimintaohjelman toimeenpanoon ja Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelman jatkovalmisteluun.

— Tuotetaan tietoa ympäristöinnovaatioiden taustatekijöistä ja yhdennetystä tuotepolitiikasta. Osallistutaan valtakunnallisen jätesuunnitelman viimeistelyyn ja jätelainsäädännön kokonaisuudistuksen valmisteluun.

— Osallistutaan uuden kemikaali- ja torjunta-ainelainsäädännön valmisteluun sekä EU:n uudistuneen kemikaalilainsäädännön sekä kansallisen kemikaaliohjelman toimeenpanoon.

— Tuotetaan tietoa ja asiantuntijapalveluja vesienhoidon järjestämisestä annetun lain toimeenpanemiseksi sekä maatalouden, haja-asutuksen ja yhdyskuntien vesiensuojelun tehostamiseksi.

— Kehitetään menetelmiä vesien tilan ja vesivaroja koskevan tutkimuksen, paikkatietojärjestelmien sekä mallien kytkemiseksi toisiinsa.

— Laaditaan arviointi kustannustehokkaista vaihtoehdoista Itämeren suojelemiseksi ottaen huomioon pitkään jatkuneen ravinnekuormituksen kumulatiiviset vaikutukset.

— Osallistutaan Suomen Itämerisuojeluohjelman mukaisen vedenalaisen meriluonnon monimuotoisuuden inventointiohjelman koordinointiin ja toteuttamiseen.

— Oulussa, Jyväskylässä ja Joensuussa vahvistetaan SYKEn tutkimustoimintaa yhdessä alueen yliopistojen ja muiden tutkimuslaitosten kanssa.

— Toteutetaan uudistettua ympäristönseurantaohjelmaa, joka entistä paremmin yhdistää eri laitoksissa tehtävän ympäristöseurannan yhdeksi ohjelmaksi.

— Ympäristötiedon käytettävyyttä parannetaan toteuttamalla ja ottamalla käyttöön kaikille avoin maksuton ympäristötiedon www-käyttöliittymä sekä raportoinnin tuki- ja jakelujärjestelmä.

SYKE ylläpitää ja kehittää ympäristöhallinnon tietoteknistä infrastruktuuria ja tuottaa sovittuja hallinnonalaa palvelevia tutkimus-, laboratorio-, koulutus- ja muita asiantuntijapalveluja.

SYKEä kehitetään tutkimus- ja kehittämiskeskuksena vahvistamalla monitieteisyyttä ja erityisesti yhteiskunnallisten näkökulmien kytkemistä ympäristökysymysten tarkasteluun. Monitieteisyys varmistetaan aktiivisella verkostoitumisella kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. SYKEä kehitetään myös ajankohtaisiin ja tuleviin tarpeisiin joustavasti ja tehokkaasti vastaavana organisaationa.

Toiminnallinen tehokkuus

Taloudellisuus

Suomen ympäristökeskuksen henkilötyövuosien ja toiminnan kustannusten arvioitu jakautuminen tehtäväalueittain vuosina 2006 ja 2007

	Henkilötyövuodet		Kustannukset milj. euroa	
Tehtäväalue	2006	2007	2006	2007
Tutkimus	193	193	12,0	12,0
Asiantuntijapalvelut ja viranomaistoiminta	223	222	17,0	17,0
Ympäristönseuranta ja tietojärjestelmät	80	79	5,2	5,2
Johto, sisäinen hallinto ja viestintä	65	64	5,0	5,0
Hallinnonalan tukipalvelutehtävät	35	35	3,8	4,0
Yhteensä	596	593	43,0	43,2

Maksuperustelain mukaisen maksullisen toiminnan tuloja arvioidaan kertyvän 4 milj. euroa, josta vientitoiminnan osuudeksi arvioidaan noin 2,5 milj. euroa. Lisäksi hallinnonalan sisäisestä palvelutoiminnasta arvioidaan kertyvän tuloja 0,5 milj. euroa.

Tuottavuus

Tuottavuutta parannetaan kehittämällä verkostoyhteistyötä ja toimintaprosesseja, uusimalla ja parantamalla tietojärjestelmiä, laajentamalla sähköisiä verkkopalveluja sekä kehittämällä palvelutuotantoa asiakaspalautteiden pohjalta. Sähköposti-, kalenteri- ja etäpalveluiden sekä puhelinpalveluiden ulkoistaminen tietoturvapalveluineen lisää ympäristöhallinnon tuottavuutta ja mahdollistaa omien IT-henkilövoimavarojen kohdentamisen nykyistä enemmän ympäristöhallinnon ydintoimintojen IT-palveluihin. Myös ympäristötutkimuksen alueellistamisella ja tukipalvelujen keskittämisellä pyritään tehostamaan toimintaa.

Kannattavuus

SYKElle talousarviossa budjetoidun toiminnallisen rahoituksen lisäksi muilta valtion virastoilta ja laitoksilta arvioidaan saatavan rahoitusta noin 8 milj. euroa ja talousarvion ulkopuolista rahoitusta noin 2,5 milj. euroa, josta EU:n osuus on noin puolet.

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Yhteisrahoitteisen toiminnan tulot			
— muilta valtion virastoilta saatavat rahoitus	7 658	7 500	8 000
— EU:lta saatava rahoitus	1 595	1 500	1 300
— muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	1 398	1 500	1 200
Tulot yhteensä	10 651	10 500	10 500
Hankkeiden kokonaiskustannukset	20 492	20 300	20 300
Kustannusvastaavuus (tulot - kustannukset)	-9 841	-9 800	-9 800
Kustannusvastaavuus, %	52	52	52

Yhteisrahoitteisten hankkeiden kustannusvastaavuus vaihtelee hanketyypeittäin ja määräytyy eri rahoittajatahojen rahoitusehtojen mukaan.

Maksuperustelain mukaisen maksullisen toiminnan tuloja arvioidaan kertyvän 4,5 milj. euroa, josta vientitoiminnan osuudeksi arvioidaan noin 2,5 milj. euroa. Lisäksi hallinnonalan sisäisestä palvelutoiminnasta arvioidaan kertyvän tuloja 0,4 milj. euroa.

Henkiset voimavarat

SYKEn kokonaishenkilöstömäärän arvioidaan olevan 593 htv. Tavoitteena on, että määräaikaisten henkilöiden osuus on korkeintaan 20 % henkilöstöstä.

Henkilöstövoimavaroja kohdennetaan strategisten tavoitteiden mukaisesti ottaen huomioon tuottavuushankkeiden toteuttamisen vaikutukset. Tutkimus- ja asiantuntijatehtävien alueellistamista Ouluun, Jyväskylään ja Joensuuhun jatketaan.

Suunnitelmallista kouluttautumista, tehtäväkiertoa ja mentorointia lisätään henkilöstön kannustamiseksi uuden oppimiseen ja uusiin tehtäviin siirtymiseen. Kehittämisessä painottuvat erityisesti menetelmä- ja tietotekniikkaosaaminen sekä esimiesvalmennus.

21. Suomen ympäristökeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 25 062 000 euroa.

Selvitysosa: Määrärahasta on tarkoitus käyttää 2 680 000 euroa ympäristöhallinnon keskitetysti hoidettavien IT-palveluiden käyttömenoista ja uusimisesta aiheutuviin kustannuksiin. Tähän liittyen määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 40 000 euroa siirtona momentilta 35.01.21 ja 180 000 euroa siirtona momentilta 35.40.21. Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 96 000 euroa uuteen palkkausjärjestelmään siirtymisen johdosta ja 94 300 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena. Keskitetysti hoidettavia palveluja ovat valtakunnallinen tietoverkko, palvelinkoneet ja järjestelmät, yhteiset työkaluohjelmistot sekä yhteiset paikkatieto- ja kaukokartoituspalvelut. Määrärahan mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon 25 000 euroa siirtona keskitettyjen puhelinpalvelujen maksuihin momentille 35.01.21 ja 90 000 euroa tuottavuustoimenpiteiden johdosta.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 varsinainen talousarvio	2007 esitys
Bruttomenot	39 789	36 206	37 062
Bruttotulot	15 297	11 600	12 000
Nettomenot	24 492	24 606	25 062
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	2 558		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	2 713		

2007 talousarvio	25 062 000
2006 talousarvio	24 606 000
2005 tilinpäätös	24 647 000

70. Valtion asuntorahasto

Selvitysosa: Valtion asuntorahasto hoitaa valtion asuntorahastosta ja valtion talousarviosta rahoitettavia aravalainoitukseen, asuntojen korkotukilainoitukseen sekä valtion takauksiin ja avustuksiin liittyviä tehtäviä. Lisäksi se ohjaa kuntien asuntotointa ja valvoo yleishyödyllisten asuntoyhteisöjen toimintaa sekä osallistuu lainoihin liittyvään riskienhallintaan. Valtion asuntorahaston roolia vahvistetaan erityisryhmien asumisen sekä korjausrakentamisen edistämisessä ottaen huomioon erityisesti vanhenevan väestön asumistarpeet ja lähiöiden kehittäminen. Valtion asuntorahaston toiminnassa painottuvat myös aiempaa enemmän erilaiset asumiseen ja asuntomarkkinoihin liittyvät informaatiopalvelut.

Ympäristöministeriö asettaa Valtion asuntorahaston toiminnalliselle tuloksellisuudelle seuraavat alustavat tulostavoitteet vuonna 2007:

Valtion asuntorahasto

— varmistaa, että hankkeiden suunnitelmat ovat laadultaan kustannustehokkaita, elinkaaritekijät huomioonottavia ja paikallisten asuntomarkkinoiden hintatasoon sopeutuvia,

— huolehtii siitä, että ARA-kohteissa rakennuskustannusten hyväksytty nousu ei ylitä oleellisesti rakennuskustannusindeksin kehitystä, ja tonttikustannukset ovat kohtuulliset,

— varmistaa valtion tukeman uustuotannon suuntaamisen pitkäaikaista käyttötarvetta vastaavasti ja taloudellisesti kestävällä pohjalla oleviin hankkeisiin sekä kiinnittää erityistä huomiota erityisryhmille tarkoitettuun asuntotuotantoon,

— etsii yhdessä kuntien kanssa kestäviä ratkaisuja tyhjilleen jäävien valtion tukemien vuokra-asuntojen ongelmaan,

— parantaa tuottavuutta kehittämällä yhteistyössä Valtiokonttorin kanssa muun muassa sähköistä tiedonsiirtoa,

— kehittää osaamistaan ja eri osapuolten välistä yhteistyötä erityisryhmien asumisessa,

— valmistelee yhteistyössä ympäristöministeriön kanssa lähiöuudistus -ohjelman ja kehittää asuminen.fi -palvelua muun muassa asuntojen hintatietojen läpinäkyvyyden parantamiseksi ja

— toimii yhteistyössä Valtiokonttorin kanssa lainoihin liittyvien riskien minimoimiseksi.

Eräiden toiminnan suoritteiden kehitys

	2004 toteutuma	2005 toteutuma	2006 arvio	2007 arvio
Lainapäätöksiä, kpl	325	384	400	400
ARAn myöntämät avustukset, maksatuksia kpl	493	562	600	600
Kuntien ja ympäristökeskusten myöntämät avustukset, maksatuksia kpl	3 569	3 735	3 700	3 500
Rajoituksista vapauttamisia, asuntoa kpl	4 689	4 120	4 500	4 500
Purkulupien myöntämisiä, asuntoa kpl	126	169	300	500
Tarkastuskäynnit (kuntien vuokrataloyhtiöt ja yleishyödylliset yhteisöt), kpl	32	29	20	20
Ohjauskäynnit, kuntien asuntotoimi (kunnat), kpl	15	13	10	10
Korjaus- ja energia-avustusten myöntämisen tarkastuskäynnit (kunnat), kpl	18	11	10—15	10—15

Kustannusten jakautuminen toiminnoittain (1 000 euroa)

	2005 toteutuma	2006 arvio	2007 arvio
Lainoitustoiminta	1 663	1 600	1 600
Avustustoiminta	769	800	800
Takaustoiminta	75	75	75
Valvontatoiminta	777	800	800
Asuntoalan kirjasto	225	200	200
Asuntokannan kehittäminen	504	600	600
Muu kehittämis- ja yhteistyötoiminta	693	893	925
Yhteensä	4 706	4 968	5 000

21. Asuntorahaston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 4 639 000 euroa.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 10 000 euroa uuteen palkkausjärjestelmään siirtymisen johdosta ja 11 800 euroa VEL-maksun hoitokuluosuutena.

2007 talousarvio	4 639 000
2006 talousarvio	4 650 000
2005 tilinpäätös	4 655 000

99. Ympäristöministeriön hallinnonalan muut menot

Selvitysosa: Euroopan aluekehitysrahaston määrärahalla ja vastaavalla kansallisella osarahoituksella tuetaan ympäristönsuojelua ja -hoitoa, ympäristöteknologian ja osaamisen kehittämistä, kuntien maankäytön ohjausta ja kulttuuriperinnön ja maiseman hoitoa sekä edistetään luonnonsuojeluohjelmien toimeenpanoa.

26. Eräät korvaukset (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 440 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää CE-merkittyjen rakennustuotteiden markkinavalvonnasta ja sähkö- ja elektroniikkalaitteissa käytettävien vaa-

rallisten aineiden käytön rajoittamisen valvonnasta Turvatekniikan keskukselle aiheutuviin menoihin sekä Euroopan unionin ympäristömerkin myöntämisjärjestelmän mukaisten tehtävien hoitamisesta Suomen Standardisoimisliitto SFS ry:lle aiheutuviin menoihin.

Selvitysosa: Rakennustuotedirektiivin (89/106/ETY) 15 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on huolehdittava, että rakennustuotteiden CE-merkintää käytetään oikein. Direktiivin voimaansaattaminen sisältyy maankäyttöja rakennuslain 17 ja 181 §:iin. Markkinoilla olevien CE-merkittyjen rakennustuotteiden on oltava direktiivin vaatimusten mukaisia. Turvatekniikan keskus hoitaa CE-merkittyjen rakennustuotteiden markkinavalvontaa ympäristöministeriön toimeksiannosta. CE-merkittyjen tuotteiden määrä kasvaa asteittain eurooppalaisen harmonisoinnin edistyessä.

Vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta sähkö- ja elektroniikkalaitteissa annetun valtioneuvoston asetuksen (853/2004) mukaan markkinoille saatettavat uudet sähkö- ja elektroniikkalaitteet eivät 1.7.2006 alkaen saa sisältää lyijyä, elohopeaa, kadmiumia, kuuden arvoista kromia, polybromibifenyyliä (PBB) tai polybromidifenyylieetteriä (PBDE).

Turvatekniikan keskus suorittaa markkinavalvontaa ympäristöministeriön toimeksiannosta käyttäen hyväksi kaupallisilta testauslaboratorioilta tilattavia laitetestauksia.

Euroopan yhteisön ympäristömerkin myöntämisjärjestelmästä annetun asetuksen (2000/1980/EY) 14 artiklan toimeen panemiseksi on Suomen Standardisoimisliitto SFS ry lailla Euroopan yhteisön ympäristömerkin myöntämisjärjestelmästä (958/1997) nimetty kansalliseksi toimivaltaiseksi elimeksi. Se osallistuu yhteisötasolla ympäristömerkin myöntämisperusteluiden valmisteluun ja käsittelee kansallisella tasolla yhteisön ympäristömerkin käyttöä koskevat hakemukset sekä valvoo merkin käyttöä.

2007 talousarvio	440 000
2006 talousarvio	270 000
2005 tilinpäätös	270 000

29. (35.99.19) Ympäristöministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 9 000 000 euroa.

2007 talousarvio	9 000 000
2006 talousarvio	9 000 000
2005 tilinpäätös	8 025 940

62. EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus ympäristöministeriön osalta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 12 641 000 euroa.

Vuonna 2007 saa tehdä uusia myöntämispäätöksiä yhteensä 6 851 000 eurolla.

Mikäli vuoden 2006 myöntämisvaltuutta on jäänyt käyttämättä, saa käyttämättä jääneestä osasta tehdä myöntämispäätöksiä vuonna 2007.

Määrärahaa saa käyttää EU:n ohjelmakauden 2007—2013 alueellinen kilpailukyky ja työllisyys -tavoitetta toteuttavien toimenpideohjelmien Euroopan aluekehitysrahastosta rahoitettavien hankkeiden sekä Euroopan naapuruus- ja kumppanuusinstrumentin rajayhteistyöosion (ENPI CBC) valtion rahoitusosuuden maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää lisäksi EU:n ohjelmakauden 2000—2006 Euroopan aluekehitysrahastosta rahoitettavien tavoite 1- ja 2-ohjelmien sekä yhteisöaloitteiden ja innovatiivisten toimien hankkeiden valtion rahoitusosuuden maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää myös teknisen avun ja edellä mainittujen ohjelmien toteuttamiseen tarvittavan henkilöstön palkkaamiseen ja muuhun tekniseen apuun yhdessä momentilla 26.98.61 olevien EU-osuuksien kanssa. Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Selvitysosa: Määräraha on alueiden kehittämislaissa tarkoitettua alueiden kehittämisen rahoitusta.

Määrärahasta arvioidaan käytettävän ohjelmakauden 2000—2006 maksatuksiin 12 039 000 euroa ja ohjelmakauden 2007—2013 maksatuksiin 602 000 euroa.

Myöntämisvaltuuksien käytöstä valtiolle aiheutuvat menot (milj. euroa)

	2007	2008	2009	2010	Yhteensä
Vuosien 2000—2006 sitoumukset	12,039	6,484	-	-	18,523
Vuoden 2007 sitoumukset	0,602	2,000	2,100	2,149	6,851
Yhteensä	12,641	8,484	2,100	2,149	25,374

Myöntämisvaltuuden ja määrärahan käyttö eri ohjelmiin (milj. euroa)

Ohjelma Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR)	Ohjelmakauden rahoituskehys valtuutena	Myöntämis-valtuus v. 2007	Määräraha v. 2007
Ohjelmakausi 2000—2006			
Tavoite 1	16,211	-	2,235
Tavoite 2	26,781	-	4,252
Yhteisöaloitteet	17,915	-	5,552
Yhteensä	60,907	**-**	12,039
Ohjelmakausi 2007—2013			
Itä-Suomi	7,214	0,808	0,100
Pohjois-Suomi	9,893	1,214	0,120
Länsi-Suomi	4,378	1,165	0,110
Etelä-Suomi	7,591	1,818	0,172
Tavoite 3 ja ENPI CBC	8,819	1,846	0,100
Yhteensä	37,895	6,851	0,602
Kaikki yhteensä	**98,802**	**6,851**	**12,641**

2007 talousarvio	12 641 000
2006 lisätalousarvio	—
2006 talousarvio	10 135 000
2005 tilinpäätös	7 586 055

63. EU:n ympäristörahaston osallistuminen ympäristö- ja luonnonsuojeluhankkeisiin (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 1 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää EU:n komission hyväksymien LIFE-ympäristörahastosta osarahoitettavien hankkeiden, muiden pilottihankkeiden EU-rahoitusosuuksien maksamiseen sekä Life+ -rahoitusvälineen hallintoa hoitavan kansallisen yksikön (National Agency) henkilöstön palkkausmenoihin.

Määrärahaa saa käyttää noin 50 henkilötyövuotta vastaavan henkilömäärän palkkaamiseen projektitehtäviin. Momentille nettoutetaan työnantajalle maksettavat sairaus- ja äitiyspäivärahat.

Selvitysosa: EU-osarahoitus LIFE-hankkeisiin ja pilottihankkeisiin tuloutetaan momentille 12.35.99.

2007 talousarvio	1 500 000
2006 talousarvio	2 000 000
2005 tilinpäätös	2 000 000

65. Eräät avustukset (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 2 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää avustusten maksamiseen valtakunnallisille luonnonsuojelu- ja ympäristöjärjestöille, valtakunnallisille asunto- ja rakennusalan järjestöille valistus- ja neuvontatoimintaan, saariston kehityksen edistämisestä annetun lain (494/1981) 12 §:n mukaisten avustusten maksamiseen saariston ympäristönhoitoa edistäviin hankkeisiin sekä avustusten

maksamiseen saaristoalueiden ja tunturialueiden jätehuoltoa edistävään toimintaan. Määrärahaa saa käyttää myös kestävää kehitystä, kulttuuriympäristön vaalimista sekä muuta ympäristökasvatusta ja -valistusta edistävien valtakunnallisesti merkittävien projektiluonteisten hankkeiden tukemiseen sekä luonnontieteellisille seuroille luonnon monimuotoisuuden valtakunnallista seurantajärjestelmää tukevien selvitysten ja raporttien laatimiseksi.

Selvitysosa: Määräraha on osittain alueiden kehittämislaissa tarkoitettua alueiden kehittämisen rahoitusta.

2007 talousarvio	2 000 000
2006 talousarvio	2 000 000
2005 tilinpäätös	1 587 000

66. Kansainvälisen yhteistyön jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 1 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää ympäristöministeriön toimialaan liittyvien kansainvälisten järjestöjen ja sopimusten jäsenmaksujen ja rahoitusosuuksien maksamiseen sekä muihin kansainvälisten sitoumusten aiheuttamiin maksuihin ulkomaille.

Selvitysosa:

Määrärahan käytön arvioitu jakautuminen (euroa)

	2005 toteutuma	2006 arvio	2007 esitys
Ilmasto ja ilmakehä	156 990	230 000	240 000
Kemikaalit ja jätteet	98 275	110 000	125 000
Kasviston, eläimistön ja niiden elinympäristön suojelu	333 626	270 000	300 000
Meriympäristö	623 189	550 000	560 000
Muut menot	281 923	340 000	275 000
Yhteensä	1 494 003	1 500 000	1 500 000

2007 talousarvio	1 500 000
2006 talousarvio	1 500 000
2005 tilinpäätös	1 494 003

Pääluokka 36
VALTIONVELAN KOROT

Selvitysosa: Valtion velanhoidossa tavoitteena on velasta aiheutuvien kustannusten minimointi kuitenkin niin, että siitä aiheutuvat riskit kuten luottoriski, korkoriski, valuuttakurssiriski ja jälleenrahoitusriski pidetään hyväksyttävällä tasolla.

Lainanotto toteutetaan pääasiassa pitkäaikaisia euromääräisiä kiinteäkorkoisia sarjaobligaatioita hyväksi käyttäen. Tämä turvaa vallitsevissa rahoitusmarkkinaolosuhteissa rahoituksen saatavuuden ja valtion maksuvalmiuden mahdollisimman edullisin kustannuksin.

Markkinoilla tyypillisesti vallitsevasta korkorakenteesta seuraa, että pitkäaikainen kiinteäkorkoinen varainhankinta on lyhytaikaisiin korkoihin sidottua velanottoa kalliimpaa. Korkoriskin hallinnan tarkoituksena on muuttaa velan korkokustannusten herkkyyttä yleisen korkotason muutoksille siten, että korkokustannukset olisivat pitkällä aikavälillä mahdollisimman matalat mutta kuitenkin niin, että korkotason mahdollinen odottamaton nousu ei lisää korkomenoja kestämättömällä tavalla. Euroalueen yleisen korkotason nousu yhdellä prosenttiyksiköllä lisäisi velan korkokustannuksia noin 210 miljoonalla eurolla vuonna 2007.

Valtiovarainministeriö on määritellyt budjettivelan tavoitteellisen korkoriskiaseman ns. vertailusalkun avulla. Vertailusalkku määrittää tilastolliseen analyysiin perustuvan velan optimaalisen korkorakenteen, joka valitulla riskitasolla minimoi kustannukset pitkällä aikavälillä. Budjettivelan korkoriskiasemaa suhteessa valittuun vertailusalkkuun säädellään valtiovarainministeriön asettamien riskirajojen puitteissa pääsääntöisesti johdannaissopimuksilla.

Valuuttakurssiriskiä sisältävää velkaa oli maaliskuun 2006 lopussa noin 44 miljoonaa euroa eli 0,1 % budjettitalouden velasta. Tämä velka erääntyy helmikuussa 2007.

Velanhoidon toimenpiteet toteutetaan pääosin markkinaolosuhteiden mukaisesti ja siten toteuma saattaa poiketa käytetyistä laskentaolettamuksista markkinaolosuhteiden niin edellyttäessä.

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2005—2007

		v. 2005 tilinpäätös 1000 €	v. 2006 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2007 esitys 1000 €	Muutos 2006—2007 1000 €	%
01.	**Euromääräisen velan korko**	**2 238 228**	**2 214 000**	**2 284 000**	**70 000**	**3**
90.	Euromääräisen velan korko (arviomääräraha)	2 238 228	2 214 000	2 284 000	70 000	3
03.	**Valuuttamääräisen velan korko**	**4 380**	**4 500**	**700**	**- 3 800**	**- 84**
90.	Valuuttamääräisen velan korko (arviomääräraha)	4 380	4 500	700	- 3 800	- 84

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2005—2007

		v. 2005 tilinpäätös 1000 €	v. 2006 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2007 esitys 1000 €	Muutos 2006—2007 1000 €	%
09.	**Muut menot valtionvelasta**	**20 123**	**19 500**	**19 000**	**- 500**	**- 3**
21.	Palkkiot ja muut menot valtionvelasta (arviomääräraha)	20 123	19 500	19 000	- 500	- 3
	Yhteensä	**2 262 731**	**2 238 000**	**2 303 700**	**65 700**	**3**

01. Euromääräisen velan korko

90. Euromääräisen velan korko (arviomääräraha)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 2 284 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää euromääräisen velan korkojen, vanhentuneiden korkojen ja myös lyhytaikaisesta tilapäisrahoituksesta aiheutuvien korkojen sekä velkasalkun riskiaseman säätelemiseksi tehtyjen johdannaissopimusten euromääräisten menojen maksamiseen.

Nettobudjetoinnissa otetaan tuloina huomioon valtionlainoista saatavat korkotulot sekä valtionlainojen koronmaksua suojaavista johdannaisista kertyvät tulot.

Selvitysosa: Euromääräinen velka 31.12.2005 oli 58 032 milj. euroa ja sen keskimääräinen nimelliskorko 3,9 %.

Määrärahan käytön arvioitu jakautuminen	€
Tuotto-obligaatiolainat	5 000 000
Sarjaobligaatiolainat	1 892 000 000
Muut obligaatiolainat	196 000 000
Muut joukkovelkakirjalainat	21 000 000
Velkasitoumuslainat	95 000 000
Velkakirjalainat	73 000 000
Muut lainat	2 000 000
Yhteensä	2 284 000 000

2007 talousarvio	2 284 000 000
2006 lisätalousarvio	50 000 000
2006 talousarvio	2 214 000 000
2005 tilinpäätös	2 238 228 096

03. Valuuttamääräisen velan korko

90. Valuuttamääräisen velan korko (arviomääräraha)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 700 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valuuttamääräisen velan korkojen, vanhentuneiden korkojen ja myös lyhytaikaisesta tilapäisrahoituksesta aiheutuvien korkojen sekä velkasalkun riskiaseman säätelemiseksi tehtyjen johdannaissopimusten valuuttamääräisten menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Valtio on vähentänyt valuuttamääräistä velkaa lainojen erääntymisen myötä. Valuuttakurssiriskiä on lisäksi vähennetty valuutanvaihtosopimuksilla. Valuuttakurssiriskiä sisältävää velkaa oli 31.12.2005 jäljellä enää 44 milj. euroa 9,7 prosentin keskimääräisellä nimelliskorolla.

Määrärahan käytön arvioitu jakautuminen	€
Puntalainat	500 000
Muut valuuttamääräiset lainat	200 000
Yhteensä	700 000

2007 talousarvio	700 000
2006 talousarvio	4 500 000
2005 tilinpäätös	4 380 012

09. Muut menot valtionvelasta

21. Palkkiot ja muut menot valtionvelasta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 19 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtion lainanoton ja velanhallinnan valmistelusta, lainojen ottamisesta ja liikkeeseenlaskusta, lainojen takaisinmaksusta ja johdannaissopimuksista aiheutuvien menojen, asiantuntija- ym. palkkioiden sekä muiden lainanoton ja velanhallinnan toteuttamiseen liittyvien menojen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää myös selvitys- ja maksujärjestelmien käyttökustannuksiin sekä lyhytaikaisen tilapäisrahoituksen hankkimisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon olemassa olevasta velkakannasta sekä vuosien 2006—2007 lainanotosta ja velanhoidollisista toimenpiteistä aiheutuvat kustannukset.

Määrärahan käytön arvioitu jakautuminen	€
Liikkeeseenlasku- ja myyntikustannukset	5 300 000
Lunastus- ja asiamiespalkkiot	2 000 000
Saatujen käteisvakuuksien menot	10 500 000
Muut menot	1 200 000
Yhteensä	19 000 000

2007 talousarvio	19 000 000
2006 talousarvio	19 500 000
2005 tilinpäätös	20 123 090

Pääluokka 37
VALTIONVELAN VÄHENTÄMINEN

S e l v i t y s o s a : Pääluokan määrärahoihin sisältyvät sellaiset erät, jotka johtuvat velan koon tai rakenteen muutoksista. Pääluokan määrärahat on tarkoitettu velan takaisinmaksusta aiheutuviin menoihin vähennettynä uusista lainoista saatavilla tuloilla. Lisäksi määrärahaan sisällytetään nettomääräisesti lainan ottamista tai takaisinmaksuhintaa suojaavista johdannaissopimuksista aiheutuvat erät.

Budjettitalouden velan nimellisarvon ja markkina-arvon kehitys vuosina 2004—2007 (mrd. euroa)

	2004 tilinpäätös	2005 tilinpäätös	2006 talousarvio	2007 esitys
Budjettitalouden velka, nimellisarvo	61,8	58,1	58,6	57,7
Budjettitalouden velka, markkina-arvo	66,0	61,8		

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2005—2007

		v. 2005 tilinpäätös 1000 €	v. 2006 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2007 esitys 1000 €	Muutos 2006—2007 1000 €	%
01.	**Valtionvelan nettokuoletukset ja velanhallinta**	**3 780 205**	**-**	**163 169**	**163 169**	**0**
94.	Nettokuoletukset ja velanhallinta (arviomääräraha)	3 780 205	-	163 169	163 169	0
	Yhteensä	**3 780 205**	**-**	**163 169**	**163 169**	**0**

01. Valtionvelan nettokuoletukset ja velanhallinta

94. Nettokuoletukset ja velanhallinta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 163 169 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtionvelan kuoletusten ja takaisinostojen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää myös valtion lainanotossa esiintyvien emissiotappioiden ja velan takaisinostoissa esiintyvien pääomatappioiden sekä valtionlainojen ottamista ja takaisinmaksua suojaavista johdannaisista aiheutuvien menojen maksamiseen.

Nettobudjetoinnissa otetaan tuloina huomioon uusien lainojen nimellisarvot, emissiovoitot, pääomavoitot ja velan riskiaseman säätelemiseksi tehdyistä johdannaissopimuksista saatavat tulot.

Selvitysosa: Budjettitalouden velan pitkäaikaisten lainojen kuoletuksia arvioidaan maksettavan 7,7 mrd. euroa vuonna 2007. Tämän lisäksi arvioidaan erääntyvän velkasitoumuksia ja lyhytaikaista luottoa 6,5 mrd. euroa. Uusista lainoista saatavan määrän, ml. emissiotappiot, arvioidaan olevan 14 025 831 000 euroa ja lainojen kuoletuksiin ja takaisinmaksuun, ml. pääomatappiot, käytettävän määrän 14 189 000 000 euroa, jolloin velkaa vähennetään yhteensä 163 169 000 euroa.

Määrärahan käytön arvioitu jakautuminen	€
Nimellisarvoiset nettokuoletukset (netto)	115 169 000
Emissiotappiot (netto)	25 000 000
Pääomatappiot (netto)	23 000 000
Yhteensä	163 169 000

2007 talousarvio	163 169 000
2006 lisätalousarvio	345 934 000
2005 tilinpäätös	3 780 204 511

Liite 1 Hallituksen esitykseen Eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2007[1)]

TALOUDELLINEN KATSAUS

[1)] Hallitus ei ole käsitellyt liitettä. Se on tarkoitettu talousarvioesityksen tausta-aineistoksi.

Sisällys

1 Yleiskatsaus 3
Suhdannekuva 3
Keskipitkän aikavälin talousnäkymät 8
2 Kansainvälinen talous 13
3 Ulkomaankauppa 19
Vienti 19
Tuonti 22
Vaihtotase 24
4 Tuotanto 27
Alkutuotanto 27
Jalostus 29
Palvelut 34
Kokonaistuotanto 37
5 Työvoima 41
6 Kustannukset ja hinnat 45
7 Tulot 49
8 Kulutus 51
Yksityinen kulutus 51
Julkinen kulutus 52
9 Investoinnit 55
10 Julkinen talous 59
Valtionhallinto 59
Paikallishallinto 63
Sosiaaliturvarahastot 68
Julkisyhteisöt yhteensä 72
11 Rahoitustasapaino ja rahoitusmarkkinat 81
Taloudellisia tapahtumia helmikuussa-elokuussa 2006 85
Liitetaulut 93

Toteutunutta kehitystä koskevien tietojen lähde:
Suomi: Tilastokeskus ellei muuta mainittu. Kansainvälinen talous: Eurostat, IMF, OECD

Taulukoissa käytetyt symbolit

-	Ei mitään ilmoitettavana
0	Suure pienempi kuin puolet käytetystä yksiköstä
..	Tietoa ei ole saatu
.	Loogisesti mahdoton esitettäväksi
*	Ennakkotieto
**	Ennuste

Kukin taulukoiden luvuista on pyöristetty erikseen, mistä aiheutuu, etteivät summat aina täsmää.

1 YLEISKATSAUS

Suhdannekuva

Talouden toimeliaisuus vahvistui ja laajeni tuntuvasti vuoden 2006 alkupuoliskolla, jolloin BKT ylitti noin 5 prosentilla vuotta aiemman tasonsa. Korkeasuhdanne jatkuu, ja tämän vuoden BKT:n kasvu nousee keskimäärin 4,5 prosenttiin, josta se tasaantuu ensi vuonna 3 prosentin tuntumaan. Työllisyyden lisäys jatkuu kuluvana ja ensi vuonna, joskin viime vuodesta hidastuvana, joten tavoitteena oleva 100 000 työpaikan lisäys hallituskauden aikana on jäämässä hieman vajaaksi. Julkisen talouden rahoitusasema on vahvistumassa ja valtiontalous säilyy ylijäämäisenä. Kokonaisuutena korkeasuhdanne näyttää pysyvän hallittuna, mutta paineet resurssirajoihin työmarkkinoilla ja rakentamisessa voimistuvat.

Kansainvälisen kysynnän kasvu jatkui vilkkaana kuluvan vuoden alkupuoliskolla huolimatta korkeasta öljyn hinnasta ja muiden tuotantotarvikkeiden nopeasta kallistumisesta. Merkkejä vauhdin hidastumisesta on kuitenkin alkanut ilmaantua. Euroalueen yritysten ja kuluttajien luottamus vahvistui vuoden 2006 alkupuoliskolla ja talouden toimeliaisuus voimistui kotimaisen kysynnän piristymisen myötä samalla kun teollisuustuotanto jatkoi hyvää 3½ prosentin kasvua koko alkuvuoden. Vuoden toisella neljänneksellä euroalueen BKT ylitti vuotta aiemman tasonsa 2,6 prosentilla ja koko vuoden kasvuksi arvioidaan 2,2 %. Koko EU:n alueella tuotanto lisääntyy euroaluetta ripeämmin sillä euroalueen ulkopuolisissa sekä vanhoissa että uusissa jäsenmaissa kasvu on jatkunut ripeänä. Vahvistuvan tuotannon mukana työllisyys kasvaa vajaan prosentin vauhtia ja työttömyys on alentumassa, joskin hitaasti.

Suurista euromaista tulevaisuususko on vahvistunut etenkin Saksassa, jossa kotimainen kysyntä on voimistunut investoinneista myös kulutukseen samalla kun viennin veto on säilynyt vahvana. Euroalueen kokonaistuotannon kasvu hidastunee ensi vuonna 2 prosentin alapuolelle, kun kulutuksen kasvu Saksassa hidastuu ja asuntomarkkinat viilenevät muissa euromaissa. Kuluttajahintojen nousu ylittää lievästi 2 %. Työpaikkojen lisäys jää hieman alle 1 prosentin ja työttömyysaste painuu niukasti al-

le 8½ prosentin. Euroalueen ulkopuolisissa EU-maissa talouskasvu on jatkunut suotuisana, mutta Yhdysvaltojen talouden odotetaan viilenevän asuntomarkkinoilla jo alkaneen käänteen perässä. Yhdysvaltain rahapolitiikkaa on vuoden 2006 puoliväliin saakka kiristetty, eikä finanssipolitiikkakaan enää tue kasvua edellisvuosien tapaan. Lisäksi Yhdysvaltain vaihtotaseen vajeen jatkuva kasvu sekä kotitalouksien negatiivinen säästäminen alkavat vähitellen rajoittaa kotimaisen kysynnän kasvumahdollisuuksia. Kiinassa ja Venäjällä vahva kasvu jatkuu.

Suomessa kokonaistuotannon viimevuotinen 2,9 prosentin kasvu nopeutui tuntuvasti vuoden 2006 alkupuoliskolla; vastaavaan 5 prosentin vauhtiin yllettiin viimeksi vuosituhannen vaihteessa. Alkuvuoden suuriin lukuihin tosin vaikuttivat osaksi satunnaistekijät, kuten viime vuoden metsäseisokki, mutta myös peruskasvu oli vahvaa ja laaja-alaista. Ulkomaankauppa jatkui vilkkaana, samoin kotitalouksien kulutus ja asuntoinvestoinnit. Myös yritysten investoinnit olivat kasvussa.

Sekä kotitalouksien että yritysten näkymät ovat kesän aikana säilyneet hyvinä ja korkeasuhdanne jatkuu aiemmin arvioitua pidempään. Koko vuoden 2006 BKT:n kasvuennustetta on vastaavasti nostettu ½ prosenttiyksiköllä 4½ prosenttiin. Sinänsä korkeana jatkuvasta työttömyydestä huolimatta kansantalouden tuotantomahdollisuudet alkavat olla ylärajoillaan, sillä huolimatta hyödykkeiden lisääntyneestä tuonnista ja kasvaneesta ulkomaisen työvoiman käytöstä resurssirajoitteet ovat lisääntyneet ja paineet hintoihin kasvaneet. Ensi vuonna BKT:n kasvu hidastuu mutta säilyy silti vielä 3 prosentin tuntumassa.

Kotitalouksien kulutus- ja investointimenoihin nähden niiden käytettävissä olevien reaalitulojen kasvu jäi viime vuonna perin vähäiseksi, ainoastaan yhteen prosenttiin. Kotitalouksien vahvistunut luottamus, työllisyyden ripeä koheneminen ja palkansaajien ostovoiman kohtuullinen kasvu yhdessä voimakkaasti lisääntyneen velanoton kanssa pitivät kuitenkin yllä vahvaa, lähes 4 prosentin kulutuksen kasvua. Tänä vuonna kehitys jatkuu samansuuntaisena, mutta jo 100 prosentin tuntumaan kohoava velka suhteessa käytettävissä oleviin tuloihin yhdessä kolmatta vuotta jatkuvan negatiivisen säästämisen kanssa alkavat rajoittaa kulutuksen ja asuntoinvestointien kasvua v. 2007 ja muodostavat vähitellen kasvavan riskitekijän talouden kasvulle.

Rakentaminen on jatkunut vilkkaana jo neljättä vuotta. Teollisuuden kiinteistä investoinneista merkittävä osa suuntautuu ulkomaille, mutta vahvan kysynnän ja hyvän kannattavuuden tukemana myös kotimaista kapasiteettia rakennetaan ja uusitaan. Kiinteiden investointien osuus BKT:sta kohoaa mutta jää vielä niukasti alle 20 prosentin. Kansainvälisesti korkealla tasolla jo pitempään olleet tutkimus- ja tuotekehitysmenot, jotka eivät näy läheskään koko painollaan pääomakantatilastoissa, nostavat kuitenkin tuntuvasti tuotantomahdollisuuksia etenkin teknologiateollisuudessa.

Korkea kustannustaso on lisännyt matalan kustannustason maissa valmistettujen tavaroiden osuutta kotimaisessa kysynnässä ja tuotannossa jo useiden vuosien ajan.

Sekä viennin että tuonnin kasvu onkin jatkunut vahvana. Tavaraviennin ohella palveluiden vienti on kohonnut aiempia arvioita suuremmaksi, eikä Suomea enää voi lukea palveluviennin osalta alikehittyneeksi euromaaksi. Ulkomaankaupan vaihtosuhde heikkenee edelleen jonkin verran, mutta vaihtotase pysyy sekä tänä että ensi vuonna tuntuvasti ylijäämäisenä.

Työllisyyden kasvu on viime kuukausina jossain määrin hidastunut; 36 000 työpaikan, eli 1,5 prosentin, lisäys v. 2006 nostaa työllisyysasteen 68,8 prosenttiin. Tämä, yhdessä viime vuoden aikana syntyneiden työpaikkojen kanssa nostaa hallituskauden aikaisen työpaikkalisäyksen tämän vuoden lopulla noin 70 000 työpaikkaan. Työllisyyden kasvu jatkuu hidastuvana ensi vuonna, mutta 100 000 työpaikkatavoitetta ei kevääseen mennessä täysin saavuteta. Työpaikkojen poistuma on tänä vuonna suurentunut, mutta uusia työpaikkoja syntyy vielä enemmän. Uusien työpaikkojen täyttämistä rajoittavat kuitenkin usein alueelliset ja ammatilliset kohtaanto-ongelmat.

Työttömien määrä vähenee kuluvana vuonna keskimäärin 17 000 hengellä ja työttömyysaste painuu ensi vuonna jo 7½ prosenttiin. Kuluttajahintojen keskimääräinen vuosinousu nopeutuu tänä vuonna 1½ prosenttiin. Inflaatio nopeutuu vuoden loppua kohti mm. öljytuotteiden kohonneiden hintojen johdosta, mutta tasaantuu ensi vuonna jälleen 1½ prosentin tuntumaan.

Lähiaikojen kotimaisista riskeistä työmarkkinoiden paikoitellen kireähkö tila, etenkin tarjontakapeikot, yhdessä kalliiden asuntojen ja kotitalouksien suuren velan kanssa ovat keskeisimpiä. Työvoiman kysynnän ja tarjonnan joustavampi kohtaaminen on myös yhä suurempi haaste vahvan työllisyys- ja talouskehityksen jatkumiselle.

Viime vuonna palkansaajien keskimääräinen verotus ei keventynyt, koska keskimääräinen kunnallisveroprosentti ja palkansaajien työttömyysvakuutusmaksu sekä yli 53-vuotiaiden työeläkemaksu kohosivat. Vuosina 2006 ja 2007 valtion tuloverotuksen keveneminen tukee kuitenkin jälleen ostovoimaa tuntuvasti. Myös uudet toimenpiteet, esim. vuoden 2006 alusta tilapäisesti käyttöön otettu työnantajan matalapalkkatuki 54 vuotta täyttäneestä kokoaikaisesta 900-2 000 euroa kuukaudessa ansaitsevasta työntekijästä sekä vuoden 2007 valtion tulo- ja menoarvioon sisältyvät toimet työmarkkinoiden toimivuuden parantamiseksi lisäävät työllistymismahdollisuuksia.

Finanssipolitiikka on tänä ja ensi vuonna vaikutukseltaan liki neutraalia mittavista palkkatuloverotuksen kevennyksistä huolimatta. Julkisyhteisöjen keräämien verojen ja sosiaaliturvamaksujen suhde bruttokansantuotteeseen oli viime vuonna 43,8 % ja velkasuhde 40,5 %. Tänä vuonna veroaste alenee vajaalla prosenttiyksiköllä ja velka-aste tätäkin enemmän, 38,4 prosenttiin. Julkisten menojen BKT-suhde on pysytellyt runsaana 50 prosenttina, mutta sen arvioidaan alentuvan tänä vuonna 49 prosenttiin. Julkisen sektorin rahoitusylijäämä suhteessa kansantuotteeseen asettui viime vuonna 2,5 prosentin tasolle, mistä sen arvioidaan nousevan vajaaseen 3 prosenttiin tänä ja ensi vuonna.

1 Yleiskatsaus

Vuonna 2006 valtiontalous on ylijäämäinen, ja valtiontalous pysyy ylijäämäisenä koko hallituskauden ajan. Kuntatalous kohenee selvästi tänä ja ensi vuonna verotulojen ennakoitua nopeamman kasvun seurauksena. Silti kuntatalous pysyy lievästi alijäämäisenä kuntien menojen kasvun pienestä hidastumisesta huolimatta. Sosiaaliturvarahastojen ylijäämä säilyy liki ennallaan ja lähinnä näiden ylijäämien turvin koko julkinen talous pysyy ylijäämäisenä. Työeläkerahastojen kasvussa oleva sijoituskanta oli viime vuoden lopussa 66 % suhteessa kokonaistuotantoon.

Keskipitkän aikavälin talouskasvua rajoittavat etupäässä muutokset väestön ikärakenteessa ja viime vuosina hitaasti kasvanut tuotantokapasiteetti. Kansainvälisen tuotannon uusjako edellyttää myös kotimaisen tuotannon sopeuttamista uusiin olosuhteisiin. Talouskasvu on hidastumassa keskipitkällä aikavälillä nykyisestä kolmen prosentin potentiaalisen tuotannon kasvusta 2 prosentin tuntumaan vuosikymmenen vaihteessa, jolloin työikäisen väestön määrä alkaa jo vähetä.

Keskeiset ennusteluvut[1)]

	2005* mrd. euroa	2003	2004*	2005*	2006**	2007**
		määrän muutos, prosenttia				
Bruttokansantuote markkinahintaan	157	1,8	3,5	2,9	4,5	3,0
Tavaroiden ja palvelujen tuonti	57	3,3	7,4	12,3	6,9	4,7
Kokonaistarjonta	214	2,1	4,4	5,2	5,2	3,4
Tavaroiden ja palvelujen vienti	66	-1,7	7,5	7,3	10,4	5,2
Kulutus	116	3,8	2,8	3,2	2,8	2,1
yksityinen	81	4,8	3,2	3,8	3,6	2,7
julkinen	35	1,5	1,7	1,6	1,0	0,7
Investoinnit	30	4,0	4,9	3,3	5,3	3,7
yksityiset	25	3,2	4,9	5,9	5,7	4,0
julkiset	4	8,4	4,5	-10,4	2,9	1,6
Kokonaiskysyntä	214	2,1	4,4	5,2	5,2	3,4
kotimainen kysyntä	148	3,8	3,1	4,2	2,8	2,6

[1)] Luvut perustuvat uudistettuun kansantalouden tilinpidon laskentamenetelmään.

	2003	2004*	2005*	2006**	2007**
Palvelut, määrän muutos, %	0,4	3,2	2,6	3,4	3,0
Koko teollisuus, määrän muutos, %	2,6	4,4	3,9	7,4	3,4
Työn tuottavuus, muutos, %	1,2	2,8	2,1	2,7	2,6
Työllisyysaste, %	67,3	67,2	68,0	68,8	69,1
Työttömyysaste, %	9,0	8,8	8,4	7,7	7,4
Kuluttajahintaindeksi, muutos, %	0,9	0,2	0,9	1,5	1,3
Ansiotasoindeksi, muutos, %	4,0	3,8	3,9	2,9	2,5
Vaihtotase, mrd. euroa	8,7	11,6	7,2	8,9	8,1
Vaihtotase, % BKT:sta	5,9	7,6	4,6	5,4	4,7
Lyhyet korot (Euribor 3 kk), %	2,3	2,1	2,2	3,0	3,6
Pitkät korot (valtion obligaatiot, 10 v), %	4,1	4,1	3,4	3,8	4,1
Julkisyhteisöjen menot, % BKT:sta	50,0	50,3	50,1	49,0	48,7
Veroaste, % BKT:sta	43,8	43,5	43,8	43,0	42,7
Julkisyhteisöjen rahoitusjäämä, % BKT:sta	2,3	2,1	2,5	2,9	2,8
Valtion rahoitusjäämä, % BKT:sta	0,5	0,4	0,4	0,6	0,3
Julkisyhteisöjen bruttovelka (EMU), % BKT:sta	44,3	44,3	40,5	38,4	37,0
Valtionvelka, % BKT:sta	43,4	42,0	38,2	35,8	34,4

Keskipitkän aikavälin talousnäkymät

Viime vuosien ripeästä talouskasvusta huolimatta kasvun edellytykset ovat keskipitkällä aikavälillä, eli vuoteen 2011 mennessä, heikentymässä. 2010-luvun alussa vuotuinen talouskasvu painunee jo alle 2 prosentin. Kasvumahdollisuuksia heikentää erityisesti väestön ikääntyminen ja siitä johtuva työvoiman tarjonnan väheneminen mutta myös tuotantokapasiteetin kasvun heikkous kuluvalla vuosikymmenellä. Kansainvälisen tuotannon uusjako edellyttää myös kotimaisen tuotannon sopeuttamista uusiin olosuhteisiin. Kotitalouksien velkaantuminen ja työllisyyden kasvun hidastuminen alkavat puolestaan rajoittaa kotitaloussektorin kulutusmahdollisuuksia keskipitkällä aikavälillä. Työ- ja pääomapanoksen kehittyessä vaisusti talouskasvu tulee lähivuosina nojautumaan lähes yksinomaan tuottavuuden kasvuun.

Potentiaalinen ja toteutunut talouskasvu
muutos edellisestä vuodesta, %

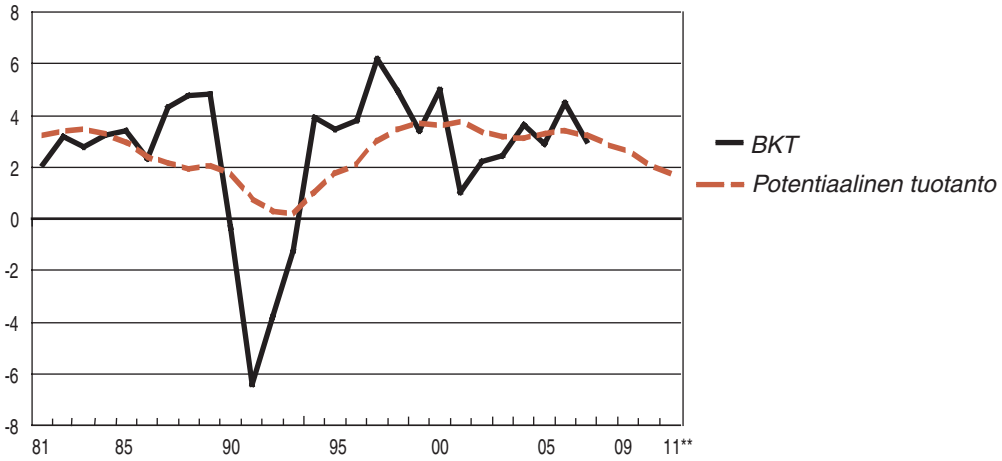

Kansainvälisessä taloudessa on saavutettu suhdannehuippu, mutta kasvun odotetaan jatkuvan voimakkaana useilla Suomelle tärkeillä alueilla, kuten Venäjällä. Euroalueella kasvu on piristynyt, mutta kansainvälisesti kasvu jää myös keskipitkällä aikavälillä varsin vaatimattomaksi. EU:n talouskasvu painottuu jatkossakin uusiin jäsenmaihin. Euroopan talouskasvua rajoittavat talouksien rakenteelliset jäykkyydet sekä väestön ikääntyminen. Maailmantalouden kehityksen kannalta keskeisimpiä kysymyksiä ovat Kiinan talouskasvun kestävyys, Yhdysvaltain velkaantuminen sekä öljyn hintakehitys. Öljyn hintakehityksen ennakoimista vaikeuttaa sen tiivis kytkeytyminen maailmanpolitiikkaan ja raakaöljyn tarjontahäiriöihin. Hinta voi pysytellä pitkäänkin kor-

kealla tasolla, mikä rajoittaisi talouskasvua maailmanlaajuisesti. Mikäli Yhdysvaltain ulkoisen tasapainon korjaantuminen tapahtuu äkillisesti, ovat vaikutukset myös dollarin vaihtokurssiin ja maailmantalouteen merkittävämpiä.

Viennin vuotuiseksi kasvuksi arvioidaan reilut 4 %, mikä on vähemmän kuin mihin 1990-luvun puolivälin jälkeen on totuttu. Taustalla on oletus siitä, että suomalaisten vientiyritysten, etenkin elektroniikkateollisuudessa, arvioidaan lisäävän tuotantoaan enemmän Suomen ulkopuolella, lähempänä lopputuotemarkkinoita. Lisäksi vientiteollisuuden kannattavuutta heikentävät osaltaan vahvana pysynyt euron vaihtokurssi sekä nousseet raaka-aineiden hinnat. Vaihtosuhteen odotetaan heikkenevän jatkossakin, kun vientihinnat laskevat, erityisesti matkapuhelinviennissä, tuontihintojen samanaikaisesti noustessa. Vaihtosuhteen heikkeneminen rajoittaa suomalaista tulokehitystä ja purkaa osaltaan myös suurena ollutta vaihtotaseen ylijäämää.

Yksityinen kulutus on ollut vilkasta, mikä on johtanut velkaantuneisuuden selvään nousuun. Velkaantumisaste on jo ylittänyt 1990-luvun alun tason, mutta kotitalouksien korkomenojen suhde käytettävissä oleviin tuloihin on silloista selvästi alhaisempi. Rahaliiton jäsenyys on myötävaikuttanut rahoitusmarkkinoiden vakauden lisääntymiseen, jolloin velkaantuneisuuden rajallinen kasvu ilman talouden tasapainon häiriintymistä on mahdollista. Korkojen nousu ja velkaantuneisuus rajoittavat kuitenkin yksityisen kulutuksen kasvua jo lähivuosina. Yksityisen kulutuksen odotetaan kasvavan lähivuosina hieman kokonaistuotantoa hitaammin, keskimäärin vajaat 2 %.

Yksityisten investointien kasvun odotetaan jälleen hidastuvan viime vuosina koetun lievän piristymisen jälkeen. Investoimista kotimaahan rajoittavat vaisut talouden pidemmän aikavälin kasvunäkymät sekä vilkas investoiminen ulkomaille halvempien tuotantokustannusten maihin sekä lähelle nopeasti kasvavia markkina-alueita. Lisäksi asuinrakentamisen kasvu hidastuu kotitalouksien velkaantumisen myötä. Myös julkisten investointien odotetaan kasvavan vaatimattomasti, jolloin kansantalouden investointiaste pysyy keskipitkällä aikavälillä vakaana, vajaassa 20 prosentissa.

Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan työikäinen väestö alkaa vähentyä vuosikymmenen vaihteen paikkeilla. Työvoiman tarjonnan kasvun voi odottaa alkavan vähentyä jo sitä ennen, ellei keskimääräistä eläkkeellesiirtymisikää saada merkittävästi nousemaan nykyisestä. Vuoden 2005 alussa voimaan tulleen eläkeuudistuksen arvioidaan kuitenkin osaltaan rajoittavan työvoiman tarjonnan supistumista.

Työllisyyskehitys on ollut kokonaisuudessaan suotuisaa viime vuosina. Uusia työpaikkoja on syntynyt etenkin palvelualoille ja rakentamiseen. Ennakoitu talouden keskipitkän aikavälin kasvuvauhti ei kuitenkaan luo edellytyksiä voimakkaalle työllisyyden kasvun jatkumiselle. Oletetulla talouskasvulla ja tuottavuuskehityksellä työllisyys paranee vuosikymmenen vaihteeseen mennessä noin 20 000 hengellä. Työttömyys alenee hieman tätä enemmän olettaen, että työvoiman tarjonta heikkenee ennakoidulla tavalla. Työttömyysaste on vuosikymmenen vaihteessa 7 prosentissa, mikä on linjassa

rakenteellisesta työttömyydestä tehtyjen arvioiden kanssa. Ilman uusia talouspoliittisia toimenpiteitä työllisyysaste vakiintuu 69 prosentin tietämille. Tuottavuuden kasvun odotetaan hidastuvan noin 2 prosenttiin työpaikkojen vähentyessä korkeamman tuottavuuden teollisuudesta ja lisääntyessä matalamman tuottavuuden palvelualoilla.

Ansiotason ennakoidaan nousevan keskipitkällä aikavälillä noin 3 % vuodessa. Työmarkkinoiden kohtaanto-ongelmat voivat aiheuttaa paineita palkkojen nopeammallekin nousulle, jonka seurauksena teollisuuden kustannuskilpailukyky voi kärsiä ja julkisen sektorin palkkamenot kasvaa. Pula ammattitaitoisesta työvoimasta rajoittaa talouskasvua, mikäli kasvuun ei saada lisävauhtia tuottavuuden parantumisen kautta.

Julkinen talous

Julkistalouden tasapaino suhteessa kokonaistuotantoon on kuluvana vuonna vahvistumassa vuoden 2005 2½ prosentista noin 3 prosenttiin pitkälti suotuisan suhdannekehityksen ansiosta. Työllisyyden kohentuminen sekä vilkas yksityinen kulutus ovat kasvattaneet verokertymiä aiemmin ennakoitua enemmän. Tuotannon kasvumahdollisuuksien heikkeneminen kuitenkin huonontaa mahdollisuuksia rahoittaa ikääntymisestä aiheutuvia kasvavia julkisia menoja. Julkistalouden pidemmän aikavälin kestävyyden kannalta onkin ensisijaisen tärkeää, että tuottavuuden kasvua pystytään nopeuttamaan, työllisyyttä kohentamaan sekä julkistalouden ylijäämää edelleen kasvattamaan.

Valtiontalouden rahoitustasapainosuhde on asettumassa menokehysten ja tuloarvioiden perusteella lievästi ylijäämäiseksi, noin ½ prosenttiin, koko tarkasteluajanjaksolla. Talouskasvun ennakoitu hidastuminen keskipitkällä aikavälillä näkyy myös tulopohjien kasvun vaimentumisena. Loppuhallituskautta koskevat veropäätökset on huomioitu arvioissa. Vuodesta 2008 alkaen on oletettu tehtävän vuosittain tekninen tuloveroasteikon tarkistus siten, että verotus ei kiristy tulojen kasvun myötä valtionverotuksen osalta. Menojen kasvua rajoittaa lähivuosina tuottavuusohjelma, joka osaltaan vähentää henkilöstökuluja.

Kuluvana ja ensi vuonna kuntatalous kohenee arvioitua nopeammin verotulojen ja valtionosuuksien nopeutuneen kasvun vuoksi. Kohentuneen lähtötilanteen ja toimintamenojen kasvun oletetun hidastumisen seurauksena kuntatalouden arvioidaan tasapainottuvan keskipitkällä aikavälillä. Kuntatalouden näkymät vastaavat peruspalveluohjelman mukaisia arvioita. Verotulojen sekä valtionosuuksien odotetaan tarkasteluajanjaksolla kasvavan noin 3½ % vuodessa. Menojen kasvu on kuluvana vuonna jatkunut lähes viime vuosien vauhtia, mutta kasvun ennakoidaan hidastuvan lähivuosina noin 4 prosenttiin. Maltillista menokehitystä uhkaa kuitenkin palkkamenojen ja

ostopalvelujen ennakoitua nopeampi kasvu palvelutarpeiden ja työvoiman saantivaikeuksien lisääntyessä.

Julkisen talouden ylijäämä perustuu valtaosaltaan työeläkerahastoihin, joita kartutetaan varauduttaessa väestön ikääntymiseen. Rahastojen ylijäämä alkaa kuitenkin jo pienentyä keskipitkällä aikavälillä johtuen juuri eläkemenojen kasvun nopeutumisesta. Kasvavien menojen johdosta sekä työntekijöiden että työnantajien sotu-maksuihin kohdistuu keskipitkällä aikavälillä nostopaineita.

Koko julkisen talouden ylijäämän BKT-suhteen ennakoidaan pysyttelevän vuosikymmenen loppuun asti noin 3 prosentissa. Valtionvelan suhde kokonaistuotantoon alenee samalla aikavälillä kohti 30 %. Valtionvelka pienenee euromääräisestikin, kun puolestaan kuntien velkamäärä pysyy jokseenkin ennallaan. Suomi täyttää EU-maita koskevan vakaus- ja kasvusopimuksen velvoitteet julkisen talouden tasapainon ja velkaantuneisuuden osalta myös keskipitkällä aikavälillä.

2 KANSAINVÄLINEN TALOUS

Kansainvälisen kysynnän kasvu jatkui vilkkaana kuluvan vuoden alkukuukausina huolimatta korkeasta öljyn hinnasta ja muiden tuotantotarvikkeiden nopeasta kallistumisesta. Viime aikoina on kuitenkin alkanut näkyä merkkejä kasvuvauhdin hidastumisesta. Rahapolitiikka on yleisesti muuttunut kireämmäksi nopeutuneen inflaation hillitsemiseksi. Yritysten kustannukset ovat nousseet ja kun kaikkia paineita ei voi siirtää hintoihin niiden kannattavuus saattaa alkaa heiketä. Lieneekin syytä olettaa maailmantalouden ja –kaupan kasvuvauhdin lakipisteen olevan ohitetun ja kasvun hidastuvan tästä eteenpäin tänä ja ensi vuonna. Muutos on kuitenkin lievä ja maailmankauppa kasvanee v. 2006 vielä 6½ % ja -tuotanto 4½ %. Öljyn hinta pysyy jatkossakin korkeana mm. Lähi-idän jännitteiden, tiukan markkinatilanteen ja jalostuskapasiteetin puutteen vuoksi. Tuotantokapasiteetin lisäys ja hitaampi kysynnän kasvu kääntänevät muiden tuotantotarvikkeiden hintakehityksen alaspäin.

Talouskehityksen uhat liittyvät öljyn ohella vaihtotaseiden paisuviin yli- ja alijäämiin ja kevyen rahapolitiikan seurauksena korkeiksi nousseisiin asuntojen hintoihin. Inflaatiopaineet ovat kasvaneet ja talous- ja hintakehitykseen liittyvä epävarmuus vaikeuttaa keskuspankkien päätöksentekoa.

Yhdysvaltain tuotanto lisääntyi 3,2 % viime vuonna. Yksityinen kulutus kasvoi edellisvuotista tahtia, mutta investoinnit ja vienti sitä hitaammin. Heikon vuoden 2005 lopun jälkeen tuotannon kasvuvauhti ylti 5,6 prosenttiin kuluvan vuoden alussa, mutta hidastui toisella vuosineljänneksellä 2,9 prosenttiin, mikä ainakin osittain heijastelee korkean öljyn hinnan ja kireämmän rahapolitiikan vaikutuksia. Myös asuntomarkkinat ovat alkaneet viiletä.

Työllisyystilanne on hieman heikentynyt. Työpaikkojen määrän kasvu on hidastunut ja työttömyys on noussut 4,8 prosenttiin. Työllisyysaste on 66 %, eli liki sama kuin vuotta aiemmin. Palkankorotukset ovat olleet maltillisia ja tuottavuus kasvanut siinä määrin, ettei palkoista aiheudu inflaatiopaineita.

Maan ulkoinen tasapainottomuus on entisestään kärjistynyt. Vaihtotaseen alijäämä nousi viime vuonna 6,4 prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteeseen. Tämän vuo-

den alussa alijäämäsuhde koheni, mutta vaarana on, että 7 % ylittyy tänä vuonna ja epäsuhta voi paheta entisestään ensi vuonna. Alijäämän rahoittaminen ei toistaiseksi ole ollut vaikeaa, mutta rahoitustarpeen kasvu lisää riippuvuutta ulkomaisista sijoittajista. Muutos näiden käyttäytymisessä saattaisi johtaa dollarin heikkenemiseen ja pitkien korkojen nousuun.

Rahapolitiikkaa on asteittain kiristetty ja ohjauskorko on noussut 5¼ prosenttiin. Politiikan tehoa on kuitenkin vaimentanut pitkien korkojen pysyminen matalina. Päättäessään tulevista toimistaan keskuspankki joutuu toisaalta punnitsemaan sitä, kuinka nopeasti kysyntä taloudessa vaimenee ja toisaalta sitä miten inflaatiopaineet kehittyvät.

Julkisen talouden alijäämä supistui viime vuonna. Tänä vuonna se jälleen kasvaa mm. hitaamman tulojen kasvun, suurien sotilasmenojen ja Meksikonlahden jälleenrakennustöiden takia. Hallitus tavoittelee alijäämän puolittamista vuoteen 2009 mennessä. Ikääntyminen ja muut tekijät huomioon ottaen tiukempaakin tavoitetta voisi pitää perusteltuna.

Yhdysvaltain talous kasvaa tänä vuonna vajaan 3 %. Ensi vuonna kasvuvauhti hidastuu vielä hieman.

Euroalueen talous kasvoi viime vuoden lopulla odotettua hitaammin. Viennin kasvu hidastui ja yksityinen kulutus väheni. Tuotannon kasvu v. 2005 jäi 1,3 prosenttiin. Tämän vuoden puolella alueen aktiviteetti on uudelleen piristynyt ja ensimmäisellä neljänneksellä tuotanto kasvoi 2 %. Kasvu perustuu edelleenkin paljolti vientiin, jota vahva kansainvälinen kysyntä on vauhdittanut. Elpyminen näkyy erityisesti teollisuuden tuotannossa ja yritysten odotuksissa. Yritysten odotukset ovat nyt paremmat kuin viiteen vuoteen ja myös kotitaloudet ovat alkanee luottaa aiempaa enemmän tulevaan. Kotitalouksien luottamusta vahvistaa myös paraneva työllisyystilanne. Kesäkuussa kausitasoitettu työttömyysaste oli 7,8 % eli liki prosenttiyksikön alempi kuin vuotta aiemmin.

Yritysten kannattavuus on hyvä ja investointien odotetaan tänä vuonna piristyvän. Kotitaloudet käyttäytyvät yhä varovaisesti. Niiden säästäminen on pysynyt korkeana ja halu kuluttaa suhteellisen vaisuna. Saksassa ensi vuonna tapahtuvan arvonlisäveron korotuksen on ennakoitu siirtävän kulutusta vuodelle 2006, mutta toistaiseksi merkkejä tästä ei juurikaan ole näkynyt. Onkin mahdollista, että kulutus jatkuu laimeana aina siihen asti, kunnes korkeamman öljyn hinnan vaikutukset käytettävissä oleviin tuloihin lakkaavat näkymästä. Euroalueen kehitysnäkymät riippuvat siten jatkossakin paljon kansainvälisen kysynnän ja öljyn hinnan kehityksestä. Paheneva Yhdysvaltain vaihtotaseongelma voi johtaa myös euron vahvistumiseen. Useiden maiden huolena ovat lisäksi korkeiksi nousseet asuntojen hinnat.

Euroalueen tuotannon ennakoidaan kasvavan tänä vuonna 2,2 % ja ensi vuonna 1,8 %.

Bruttokansantuote

	2003	2004	2005*	2006**	2007**
			määrän muutos, prosenttia		
Yhdysvallat	2,5	3,9	3,2	2,9	2,3
Japani	1,8	2,3	2,6	2,5	2,3
EU-25	1,3	2,4	1,6	2,3	2,0
Saksa	-0,2	1,6	1,0	1,7	1,6
Ranska	1,1	2,3	1,2	2,1	1,8
Italia	0,1	0,9	0,1	1,5	1,1
Iso-Britannia	2,7	3,3	1,9	2,4	2,0
Espanja	3,0	3,1	3,4	3,4	2,9
Ruotsi	1,7	3,7	2,7	3,6	2,8
Tanska	0,7	1,9	3,2	2,4	2,1
Suomi	**1,8**	**3,5**	**2,9**	**4,5**	**3,0**
OECD	2,0	3,3	2,8	2,9	2,6
Kiina	9,5	10,1	10,2	9,6	9,1
Venäjä	7,3	7,2	6,4	5,5	5,0
Maailma	4,0	5,4	4,9	4,7	4,2

Työttömyysaste eräissä OECD-maissa

	2003	2004	2005*	2006**	2007**
			prosenttia		
Yhdysvallat	6,0	5,5	5,1	4,8	4,9
Japani	5,3	4,7	4,4	4,0	4,1
Iso-Britannia	5,0	4,7	4,8	5,2	5,3
Italia	8,6	8,1	7,8	7,8	8,0
Ranska	9,8	10,0	9,9	8,9	8,8
Saksa	8,7	9,2	9,1	8,3	8,1
Ruotsi	4,9	5,5	5,8	4,8	4,4
Suomi	**9,0**	**8,8**	**8,4**	**7,7**	**7,4**
Tanska	5,3	5,5	4,8	4,3	4,1
EU-25	9,0	9,1	8,7	8,8	8,7
OECD	6,9	6,7	6,5	6,2	6,3

Energian hintojen nousu on nostanut inflaation 2,5 prosenttiin, mutta pohjainflaatio on pysynyt paremmin kurissa kuin muualla matalien palkankorotusten ja vaisumman kysynnän ansiosta. Hintapaineet ovat kuitenkin kasvaneet ja kuluttajahintojen nousun arvioidaan pysyvän yli 2 prosenttina myös ensi vuonna. Hintanäkymien muuttuminen on näkynyt myös keskuspankin toimissa, joka on nostanut ohjauskoron 3 prosenttiin.

Julkisen talouden tila koheni euroalueella merkittävästi v. 2005. Alijäämä suhteessa bruttokansantuotteeseen aleni 0,4 prosenttiyksikköä 2,4 prosenttiin. Silti liiallisen alijäämän menettelyn piirissä on viisi euromaata. Tänä vuonna julkisen alijäämän ei oleteta supistuvan, mutta v. 2007 suhteellinen alijäämä hieman pienenee. Ottaen huomioon väestön ikääntymisen julkisen talouden kestävyys pysyy rakenteellisten uudistusten ohella talouspolitiikan keskeisenä haasteena.

Japanin talous on jatkanut elpymistä. Tuotannon kasvuksi v. 2005 saatiin 2,8 %. Tämän vuoden alussa vauhti hieman nopeutui yksityisten investointien piristyessä. Muutenkin talouskasvu näyttää entistä selvemmin olevan kotimaisen kysynnän varassa. Maa näyttää olevan pääsemässä eroon sitä vaivanneesta pitkäaikaisesta deflaatiosta. Kuluttajahinnat ovat kääntyneet nousuun. Yritysten odotukset ovat kohentuneet ja näyttää siltä, että toteutetut rakenteelliset uudistukset ovat tuottamassa hyvää satoa. Kotitalouksien luottamusta ja kulutusta vahvistavat tulojen kasvu ja aleneva työttömyys.

Myös julkisen talouden asema on kohentunut ja sen alijäämä suhteessa bruttokansantuotteeseen oli viime vuonna 5,8 %. Tänä vuonna tilanne paranee vain vähän ja talouden haasteena onkin turvata julkisen talouden kestävyys, kun väestö nopeas-

Euroalueen talouskehitys

	2003	2004	2005*	2006**	2007**
	määrän muutos, prosenttia				
Yksityinen kulutus	1,0	1,5	1,3	1,7	1,4
Julkinen kulutus	1,7	1,1	1,3	1,8	1,1
Kiinteän pääoman bruttomuodostus	0,9	2,3	2,2	3,5	1,8
Tavaroiden ja palvelujen vienti	1,1	6,5	3,9	5,1	4,9
Tavaroiden ja palvelujen tuonti	3,0	6,7	4,8	5,3	4,7
Bruttokansantuote markkinahintaan	0,8	2,1	1,3	2,2	1,8
Yksityisen kulutuksen deflaattori	2,0	2,0	1,9	2,2	2,1
Työttömyysaste, %	8,7	8,9	8,6	8,4	8,3
Julkisyhteisöjen rahoitusjäämä, % bruttokansantuotteesta	-3,0	-2,8	-2,4	-2,4	-2,2
Vaihtotase, % bruttokansantuotteesta	0,4	0,5	0,2	-0,3	-0,3

ti ikääntyy. Rahapolitiikassa ollaan siirtymässä positiivisen koron aikaan, mutta varovaisuus ja maltti ovat tarpeen, jottei käynnissä oleva elpyminen taittuisi.

Tuotannon arvioidaan tänä vuonna kasvavan 2,5 % ja ensi vuonna 2,3 %.

Kiinan talous jatkaa erittäin nopeaa kasvua. Vauhti kohosi ensimmäisellä vuosineljänneksellä 11 prosenttiin. Kasvun odotetaan tänä vuonna ja edelleen ensi vuonna hidastuvan marginaalisesti viime vuoden 9,9 prosentista. Oletus perustuu arvioon vaisummasta ulkoisesta kysynnästä ja hallituksen pyrkimyksistä rajoittaa investointeja aloilla, joita uhkaa tuleva ylikapasiteetti. Hintapaineita ei juuri ole. Elintarvikkeiden hinnan nousu on hidastunut ja joillain toimialoilla on ylikapasiteetista johtuvia hinnan alennuspaineita. Rahapolitiikassa suurempi joustavuus voisi olla tarpeen.

Venäjän talous kasvoi viime vuonna 6,4 %. Tänä vuonna kasvuvauhti hieman hidastuu sillä energiasektorin vientikapasiteetti on täyskäytössä. Investointitahti on laimeaa ja saattaa lisätä kapasiteettiongelmia tuotannossa. Kotitalouksien tulot ja kulutus kasvavat nopeasti, mikä näkyy mm. paisuvana tuontina. Suurien palkankorotusten vastapainona inflaatio laukkaa liki 10 prosentin vauhtia. Keskuspankin 8,5 prosentin inflaatiotavoitteen saavuttaminen näyttää vaikealta. Talouskasvun arvioidaan v. 2006 olevan 5,5 % ja v. 2007 puoli prosenttiyksikköä vähemmän.

3 ULKOMAANKAUPPA

Vienti

Viennin määrä lisääntyi viime vuonna 7½%. Tavaravienti lisääntyi 6 %. Metsäteollisuuden tuotteiden vienti väheni runsaan kymmeneksen, mutta metalliteollisuuden tuotteiden vienti vilkastui tuntuvasti. Tilastollista kasvua nosti myös vahvasti lisääntynyt kauttakulkuvienti Suomen kautta Venäjälle ja Baltian maihin[1]. Vienti Venäjälle lisääntyi lähes kolmanneksen, mikä nosti Venäjän suurimmaksi vientikohdemaaksi. Venäjän osuus tavaraviennistä oli 11 % eli niukasti enemmän kuin toiseksi ja kolmanneksi suurimpien Ruotsin ja Saksan osuudet. Öljytuotteiden ja metallien vientihintojen nousun johdosta vientihinnat kohosivat vajaan prosentin.

Kuluvan vuoden alkupuolella hyvä vientimenestys jatkui. Tammi-kesäkuussa viennin arvo nousi lähes viidenneksen edellisestä vuodesta; kasvulukua nosti se, että paperiteollisuuden pitkä työkiista alensi vertailupohjaa touko-kesäkuussa. Ostovoiman kasvu Venäjällä ja uusissa EU-jäsenmaissa tukee suomalaista vientiä samoin kuin Saksan talouskasvun lievä piristyminen. Yritysten suhdannetilanne oli kesällä hyvä ja odotukset vuoden lopulle pysyivät myönteisinä. Vienti lisääntyy tänä vuonna 10½ %; tavaravienti peräti 12 %. Tilastokeskuksen vientihintaindeksin mukaan vientihinnat nousivat vuoden alkupuolella melko tasaisesti: hinnat ovat kohonneet tuntuvasti mm. metalleissa, kemianteollisuuden tuotteissa, puutavaroissa ja turkiksissa. Vientihintojen oletetaan tänä vuonna nousevan 2 %.

1) Suomen kautta kulkeva transitoliikenne on vahvassa kasvussa, mutta se ei sisälly vienti- eikä tuontilukuihin. Transiton lisäksi Suomen kautta vietiin ulkomaille kasvava määrä kolmansista maista tuotuja matkapuhelimia, kodinkoneita ja autoja ja muita tuotteita, jotka ensin tuotiin Suomeen välivarastoon ja kirjattiin tullissa sekä tuontina että vientinä, ja jotka siten nostavat ulkomaankaupan kasvulukuja

Viennin kasvu jatkuu teollisuuden hyvän kilpailukyvyn ansiosta varsin hyvänä ensi vuonnakin, mutta ensi vuodelle ei ole tiedossa erityisiä teknisiä kasvun kiihdyttäjiä kuten kuluvalle vuodelle ja myös kauttakulkuviennin nopein kasvuvauhti hidastuu, joten viennin kasvu asettuu tavanomaisemmalle viiden prosentin tasolle. Vientihinnat kääntyvät ensi vuonna jälleen laskuun.

Metalliteollisuuden tuotteiden viennin määrä lisääntyi viime vuonna elektroniikka- ja sähköteollisen viennin siivittämänä 17 %. Kulkuneuvojen ja elektroniikan osalta kasvu selittyi pitkälti lisääntyneellä kauttakulkuviennillä. Esimerkiksi matkapuhelimien kappalemääräinen vienti nousi vain kahdella ja puolella miljoonalla kappaleella vajaaseen 35 milj. puhelimeen, mutta niiden tuonti lisääntyi 8 milj. kappaletta 19 milj. puhelimeen, joista valtaosa vietiin edelleen.

Kuluvan vuoden alkupuolella metalliteollisuuden tuotteiden vienti on kehittynyt erittäin suotuisasti ja viennin kasvusta viimevuotista suurempi osa on kotimaassa valmistettujen tuotteiden viennin kasvua. Matkapuhelimien maailmanmarkkinakysyntä on vilkasta ja Suomessa tehtyjen korkealaatuisten matkapuhelimien vientinäkymät ovat lupaavat. Kuluvan vuoden alkupuolella tuontimatkapuhelimien määrä lisääntyi edellisvuodesta vain hieman. Osa viime vuonna tuoduista puhelimista lienee jäänyt Suomessa varastoon, mutta silti välitettyjen matkapuhelimien viennistä tuskin tulee viime vuoden kaltaista kasvusysäystä elektroniikkateollisuuden vientiin, vaan viennin kasvu syntyy kotimaisen tuotannon vilkastumisesta. Sen sijaan autojen transitoluonteinen vienti näyttää jatkavan vahvaa kasvuaan ja tänä vuonna myös laivatoimitukset

Keskeiset vientimaat

osuus viennistä

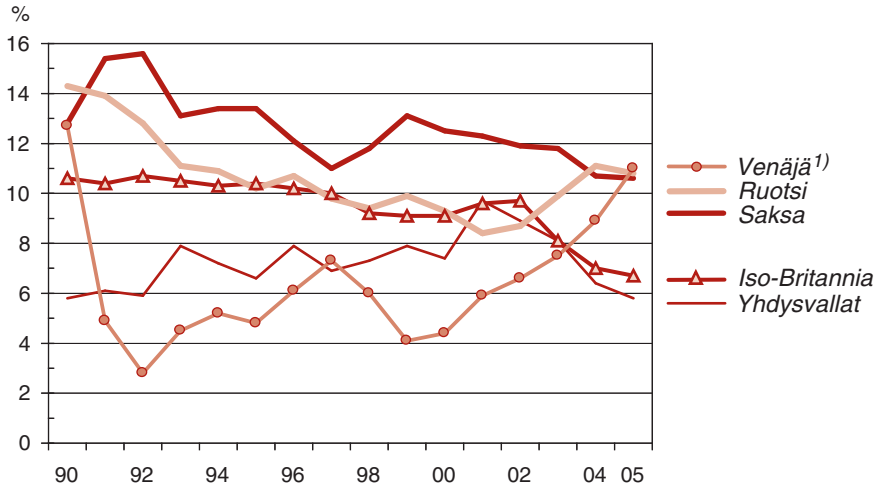

1) Ennen v. 1992 Neuvostoliitto.

lisääntyvät. Koneiden ja metallituotteiden vientitilauskanta on noussut poikkeuksellisen suureksi. Metallien maailmanmarkkinakysyntä on jatkunut vahvana, hintataso on korkea ja viennin määrä kasvussa.

Ensi vuonna metalliteollisuuden vienti jatkuu vilkkaana, mutta kansainvälisen talouskasvun vähittäinen hidastuminen vaimentaa viennin kasvumahdollisuuksia, minkä lisäksi tuotannon kapasiteettirajat ja ammattityövoiman saatavuusongelmat alkavat hidastaa kasvumahdollisuuksia. Laivatoimitukset eivät tämänvuotisesta juurikaan lisäänny, mutta autojen kauttakulkuviennin kasvu pitänee kulkuneuvoviennin vahvassa kasvussa ensi vuonnakin.

Metsäteollisuuden tuotteiden viennin määrä jäi viime vuonna lakkojen ja työsulun takia 11½ % edellisvuotta pienemmäksi: paperiteollisuuden tuotteiden vienti väheni 12 % ja puutavarapuolella vähennystä kertyi 6 %. Paperiteollisuudessa vienti ei vauhdittunut pitkän työsulun jälkeenkään, kun alkuvuoden lupaava hintanousu vaihtui syksyllä loivaksi laskuksi. Puutavaran vientihinnat kohosivat viime vuonna 2½ %; vuoden loppua kohden vienti vilkastui.

Kuluvana vuonna metsäteollisuuden kasvuprosentti nousee viime vuoden kuopan johdosta teknisesti korkeaksi. Puutavarateollisuuden vientihinnat ovat jatkaneet kohoamista Keski-Euroopan hyvän kysynnän ansiosta, kun kilpaileva tarjonta Venäjältä ja Ruotsista on vähentynyt. Myös paperiteollisuudessa kysyntänäkymät ovat alkuvuoden aikana kohentuneet.

Ensi vuonna metsäteollisuuden tuotteiden viennin kasvu painuu jälleen prosentin tuntumaan. Paperiteollisuuden piirissä tehty päätös kapasiteetin purkamisesta Suomessa kuluvan vuoden lopulla taittaa tuotannon ja viennin kasvumahdollisuuden. Rakentamisen vilkkaus Keski-Euroopassa antanee ensi vuonnakin tilaa puutavaran viennin kasvulle. Hintojen nousu jatkuu maltillisena.

Myös **muiden teollisuustuotteiden** viennin nopein kasvuvaihe koetaan tänä vuonna. Kemianteollisuuden tuotteiden vienti kasvaa sekä viimevuotisen öljynjalostamon huoltoseisokin aiheuttaman matalan vertailupohjan takia että vahvan kansainvälisen kysynnän ansiosta. Elintarvikkeista mm. meijerituotteiden vienti lisääntyy.

Palveluviennin arvo v. 2005 lähes kaksinkertaistui seitsemästä ja puolesta miljardista eurosta yli kolmeentoista miljardiin euroon, kun Tilastokeskus teki kuluneena keväänä palveluviennin tilastoinnissa taannehtivan korjauksen sisällyttäen siihen tiedot suurten kansainvälisten yritysten sisäisestä palveluviennistä. Uudistuksen jälkeen palveluviennin osuus koko viennistä kasvoi viidennekseen eli palveluvienti kohosi merkittävämmäksi kuin koko metsäteollisuuden vienti. Viime vuonna palveluvienti kasvoi 12½ %. Koska suurten yritysten sisäiset laskutukset muuttuvat nopeasti, niiden ennakointi on erittäin ongelmallista. Siksi tässä ennusteessa on päädytty ennustamaan palveluvientiin tasaista maltillista kasvua, joten se hillitsee koko viennin kasvuarviota.

Tavaroiden ja palvelujen vienti

	2005	2003	2004	2005*	2006**	2007**	2003	2004	2005*	2006**	2007**
	osuus, %	määrän muutos, prosenttia					hinnan muutos, prosenttia				
Metsäteollisuus	20,3	1½	3	-11½	13	1	-5½	-1½	1½	1	1
Puutavara	4,8	1	0	-6	3	3	-1	½	2½	3	2
Massa ja paperi	15,5	2	4	-12	16	½	-7	-2	½	½	1
Metalliteollisuus	59,1	3	8	17	15	8	-5	-½	-½	½	-3
Metallien jalostus	10,7	17	23	-1	4	3	-1	11	7	16	-2
Koneet, metallituotteet, kulkuneuvot	20,4	-3	2	12	19	8	0	½	2	1	1
Elektroniikka- ja sähkötuotteet	28,0	4	6	27	16	10	-9	-8	-5	-5	-6
Muut	20,7	2	3	1	3	2	0	4½	5	7	2
Maa- ja metsätalous	0,8	13	-6	3	3	2	-26	15	-1	25	4
Elintarvikkeet	1,8	2	3	4	3	2	-3	-1	0	-½	-½
Tekstiili-, vaate- ja nahkatuotteet	1,2	0	-1	-3	-3	-2	0	-½	2	3	2
Kemianteollisuus	13,3	-2	2	3	4	2	4	11	10	9	3
Tavaravienti[1)]	100,0	0,2	5,0	6,1	12,1	5,4	-2,0	0,4	1,1	1,8	-1,1
Tavaroiden ja palvelujen vienti[1)]		-1,7	7,5	7,3	10,4	5,2	-1,4	0,5	0,9	1,9	-0,7

[1)] Summarivien toteutuneet hinta- ja määrämuutokset vuosilta 2003-2005 ovat kansantalouden tilinpidon mukaisia. Tuotekohtaisesti toimialaluokittain hinta- ja määrämuutokset on arvioitu Tilastokeskuksen vientihintaindeksin ja Tullihallituksen viennin arvotietojen perusteella.

Tuonti

Tuonnin määrä lisääntyi viime vuonna poikkeuksellisen nopeasti, 12½ %. Tavaratuonnin määrä lisääntyi 9½ %, mutta palvelutuonnin määrä kasvoi Tilastokeskuksen uusimpien tietojen mukaan peräti 23 %. Tavaratuonnin nopeaa kasvua selitti viime vuonna merkittävästi lisääntynyt kulutustavaroiden ja investointitavaroiden tuonti Suomeen välivarastoon pääosin Venäjälle suuntautuvaa jälleenvientiä varten. Tuonti lisääntyikin nopeasti maista, joista näitä kauttakulkutuotteita Suomeen tuodaan, niin mm. autojen keskusjakelupisteenä toimivasta Saksasta kuin matkapuhelimia toimittavista Euroopan ja Aasian maista. Tuontihinnat kohosivat viime vuonna 4½ % energian ja raaka-aineiden hinnan kohoamisen takia.

Kuluvan vuoden alkupuolella tuonnin kasvu jatkui yhä rivakkana. Tammi-kesäkuussa tuonnin arvo lisääntyi 16 %, mikä osittain selittyi vahvalla hintojen nousulla; tuontihintaindeksin mukaan tuontihinnat olivat tammi-kesäkuussa 9 % edellisvuotta korkeammalla tasolla. Tuontitarvetta nostaa sekä teollisuuden korkeasuhdanne että kotitalouksien vilkas kulutuskysyntä. Myös transiton kaltainen tuonti näyttää jatku-

van, mutta hieman hidastuen, mikä painaa tuonnin määrän kasvun tänä vuonna seitsemän prosentin tuntumaan. Ensi vuonna tuonnin kasvu hidastuu.

Teollisuuden tuonti on alkuvuoden aikana ollut vilkasta, mikä pitää kasvussa niin raaka-aineiden ja tuotantohyödykkeiden kuin energiankin tuonnin. Korkeasuhdanteen ohittuminen ensi vuonna johtaa teollisuuden tuonnin kasvun vähittäiseen hidastumiseen.

Investointitavaroiden tuonti lisääntyi viime vuonna 22 %, koska siihen sisältyi runsaasti kauttakulkutuontia. Tänä vuonna tuonnin kasvu näyttää hidastuvan, vaikka kotimaiset kone- ja laiteinvestoinnit ovat kasvussa, sillä matkapuhelimien kauttakulkutuonnin viimevuotinen erittäin nopea kasvu on hidastumassa[1)].

Kestokulutustavaroiden tuonnin kasvu hidastuu tänä vuonna viime vuoden erittäin nopeasta vauhdista, mutta silti autojen ja kodinkoneiden kauttakulkutuonti nostaa edelleen kestokulutustavaroiden tuonnin kasvun huomattavasti kotimaisen kulutuksen kasvua nopeammaksi. Kuluvan vuoden alkupuolella muiden kulutustavaroiden tuonnin kasvu on vauhdittunut yli kotimaisen kulutuksen kasvun, mikä viittaa transiton kaltaisen tuonnin kasvuun myös tässä ryhmässä

Palvelutuonnin, kuten palveluvienninkin, kasvulukuja heiluttaa se, että Tilastokeskus on saanut tarkennettua tilastointiaan niin, että palvelutuontiin sisältyy nyt myös kansainvälisten yritysten sisäisten palvelujen tuonti, josta Tilastokeskus ei ennen saanut tietoja. Uudistus nosti palvelutuonnin tason parilla miljardilla eurolla 12 mrd. euroon. Palveluviennin tavoin palvelutuonninkin kasvun ennakoiminen on uu-

1) Tulli luokittelee matkapuhelimet Euroopan unionin tilastoviraston käytännön mukaisesti investointitavaroihin.

Tavaroiden ja palvelujen tuonti

	2005	2003	2004	2005*	2006**	2007**	2003	2004	2005*	2006**	2007**
	osuus, %	määrän muutos, prosenttia					hinnan muutos, prosenttia				
Raaka-aineet ja tuotantohyödykkeet	36,6	1	7	4	4	2	-1	6	5	5	2
Energiatuotteet	13,8	6	-1	-3	7	3	4	12	34	20	5
Investointitavarat	22,5	2	7	22	11	8	-1	0	2	1	1
Kestokulutustavarat	12,5	14	15	22	14	10	-1	-1	-3	-1	-1
Muut kulutustavarat	14,6	5	9	8	10	6	-1	-1	-2	2	1
Tavaratuonti[1)]	100,0	4,1	7,8	9,5	7,9	5,1	-0,4	2,4	5,6	5,0	1,7
Tavaroiden ja palvelujen tuonti[1)]		3,3	7,4	12,3	6,9	4,7	0,0	2,2	4,5	4,0	1,4

1) Summarivien toteutuneet hinta- ja määrämuutokset vuosilta 2003-2005 ovat kansantalouden tilinpidon mukaisia. Käyttötarkoitusluokittain hinta- ja määrämuutokset on arvioitu Tilastokeskuksen tuontihintaindeksin ja Tullihallituksen tuonnin arvotietojen perusteella.

distuksen jälkeen erittäin epävarmaa, joten ennusteeseen on sisällytetty palvelutuonnin osalta tasaista hidasta kasvua. Riskit ennustevirheestä ovat sen osalta suuret kumpaankin suuntaan.

Vaihtotase

Vaihtotaseen ylijäämä suureni tuntuvasti, kun Tilastokeskus korjasi kuluneena keväänä taannehtivasti palveluviennin ja –tuonnin lukuja. Samalla kauppa- ja vaihtotaseen ylijäämät lähenivät toisiaan. Viime vuonna kauppataseen ylijäämä oli 7,7 mrd. euroa ja vaihtotaseen ylijäämä 7,2 mrd. euroa eli 4,6 % bruttokansantuotteesta.

Kauppataseen ylijäämä pieneni viime vuonna edellisvuodesta toisaalta metsäteollisuuden työkiistan aiheuttamien vientitulojen menetysten takia ja toisaalta siksi, että vaihtosuhde heikkeni tuontihintojen jyrkän nousun johdosta. Tänä vuonna viennin hyvä veto kohentaa jälleen kauppataseen ylijäämää, vaikka vaihtosuhde huononee edelleen. Ensi vuonna maailmankaupan kasvun hidastuminen heikentää vientiä ja kauppatase jää kuluvaa vuotta pienemmäksi.

Tilastokeskus on lisännyt palvelujen ulkomaankaupan tietoihin kansainvälisten yritysten sisäisen palveluviennin ja –tuonnin. Palveluviennin luvut kasvoivat palvelutuonnin lukuja enemmän niin, että palvelutase muuttui ylijäämäiseksi. Samalla palvelutaseen erät muuttuivat erittäin epävakaiksi. Viime vuonna palvelutaseen ylijäämä supistui, kun palvelutuonti lisääntyi tuntuvasti. Palveluvienti on kuitenkin keskimäärin kasvanut palvelutuontia nopeammin, ja näin odotetaan käyvän tänä ja ensi vuonnakin.

Tuotannontekijäkorvausten ja tulonsiirtojen taseen alijäämä syveni viime vuonna. Sama suuntaus jatkuu niiden osalta myös tänä ja ensi vuonna mm. koska Suomen maksut Euroopan unionille kasvavat. Alijäämää kasvattavat myös suomalaisten yritysten runsaat osinkomenot ulkomaille.

Suomen korollinen ulkomainen nettosaatava on viime vuosina kehittynyt suotuisasti. Viime vuoden lopussa se oli 10,3 mrd. euroa. Kuluvan vuoden alkupuolella saatava on kuitenkin supistunut ja kesäkuun lopussa se oli enää 4,2 mrd. euroa. Laskennallisen ennusteen mukaan nettosaatava nousee kuluvan vuoden loppuun mennessä takaisin runsaan kymmenen miljardin euron tasolle, 6 prosenttiin bruttokansantuotteesta. Teknisessä laskelmassa nettosaamiseen lisätään ennustettu vaihtotaseen ylijäämä, eikä siinä ennusteta valtion tai yritysten tulevaa uutta velanottoa.

Vaihtotase

	2003	2004	2005*	2006**	2007**	2006/2005	2007/2006
			mrd. euroa			muutos, prosenttia	
Tavaravienti[1] (+)	46,6	49,1	52,7	60,1	62,7	14,1	4,3
Tavaratuonti[1] (-)	35,2	38,9	45,0	50,9	54,5	13,3	6,9
Kauppatase	11,4	10,2	7,7	9,2	8,2		
Palvelujen vienti (+)	9,7	11,7	13,2	14,0	14,7	6,1	5,0
Palvelujen tuonti (-)	9,0	9,6	11,9	12,3	12,6	3,0	3,0
Palvelujen tase	0,7	2,1	1,3	1,7	2,0		
Tavaroiden ja palvelujen tase	12,1	12,3	9,0	10,9	10,3		
Tuotannontekijäkorvaukset ja tulonsiirrot, netto	-3,5	-0,8	-1,7	-1,9	-2,2	12,1	12,0
Vaihtotase	8,7	11,6	7,2	8,9	8,1		
Vaihtotase, % bruttokansantuotteesta	5,9	7,6	4,6	5,4	4,7		

[1] Sisältää tavarakaupan korjauserät.

Vaihtotase ja ulkomainen nettovelka /-saatava

suhteessa bruttokansantuotteeseen

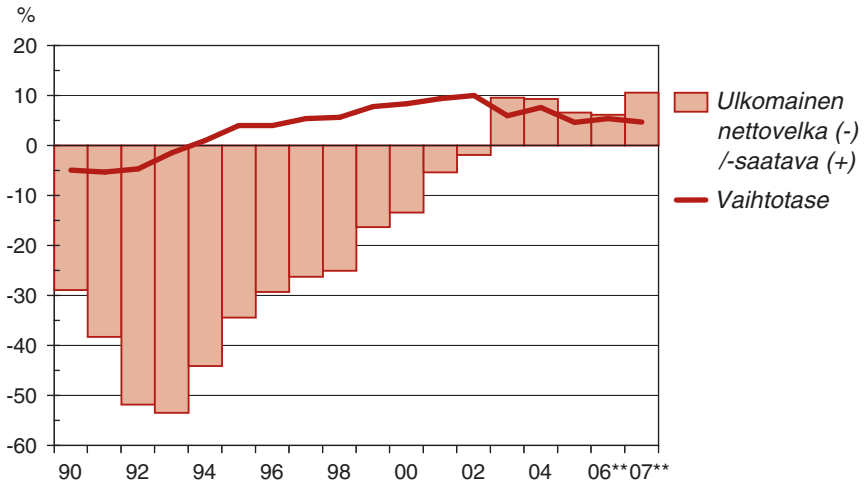

4 TUOTANTO

Alkutuotanto

Maatalous

Vuonna 2005 maatalouden tuotanto kääntyi tuntuvaan, kymmenen prosentin kasvuun kahden heikomman vuoden jälkeen. Vaikka viljakasvien viljelyala supistui viime vuonna kolme prosenttia, nousi viljasato suosiollisten sääolosuhteiden ansiosta yli 4 mrd. kiloon. Siitä huolimatta maatalouden yrittäjätulo laski runsaat kahdeksan prosenttia, 869 milj. euroon.

Viime vuoden voimakkaan kasvun jälkeen tuotannon odotetaan supistuvan tuntuvasti kuluvana vuonna. Tuotannon supistumiseen vaikuttaa viime vuoden korkean vertailutason lisäksi kuivuus, joka leikkaa tämän vuoden satoa merkittävästi. Ennakollisten satoarvioiden mukaan viljasato saattaa jäädä jopa viidenneksen viime vuotta niukemmaksi. Lisäksi viljelyalan arvioidaan supistuneen hieman viime vuodesta. Lihamarkkinoilla puolestaan naudanlihan ja siipikarjan tuotanto on alkuvuonna säilynyt lähes viime vuoden takaisilla tasoilla, kun taas sianlihan kysyntä on ollut vilkasta. Ensi vuonna maataloustuotannon odotetaan kääntyvän hienoiseen kasvuun.

Metsätalous

Metsätalouden tuotanto supistui viime vuonna lähes viisi prosenttia edellisvuoteen verrattuna paperiteollisuuden työmarkkinahäiriöiden seurauksena. Markkinahakkuut jäivät 53 milj. kuutiometriin ja edellisvuotta pienemmiksi.

Kuluvan vuoden ensimmäisen kolmanneksen aikana markkinahakkuut supistuivat edelleen lähes kymmenen prosenttia. Alkuvuoden verkkainen yksityisomistuksessa olevan markkinapuun hakkuu onkin johtanut metsäyhtiöiden omien metsien ripeään hakkuuseen. Tilanne on kuitenkin muuttumassa ja viime kuukausina yksityisomistuksessa olevien metsien hakkuut ovat lisääntyneet, sillä kysyntää on riittävästi ja myyntihinnat ovat nousseet. Tämän seurauksena koko vuonna metsätalouden tuotannon arvioidaan nousevan hieman viime vuotta korkeammalle tasolle heikosta alkuvuodesta huolimatta. Ensi vuonna tuotanto lisääntynee verkkaisesti metsäteollisuutta seuraten. Metsätalouden tuotantoa ja hintojen nousua hidastaa korkealla tasolla pysyttelevä puun tuonti.

Alkutuotanto

	2003	2004*	2005*	2006**	2007**	Keskimäärin 2005/1996
			määrän muutos, prosenttia			
Maatalous, metsästys ja kalastus	-15,5	-1,6	9,0	-9	1½	-1,8
Työllisyys[1)]	-3,5	-2,1	-2,2	-1½	-2½	-3,6
Metsätalous	0,8	3,8	-4,7	2	2	2,1
Työllisyys[1)]	-2,5	-1,0	-0,8	0	½	-1,4

[1)] Työtunteina.

Jalostus

Teollisuus

Tehdasteollisuuden tuotanto lisääntyi viime vuonna 5 %[1)], vaikka paperiteollisuuden lakot ja pitkä työsulku johtivat merkittäviin tuotannon menetyksiin metsäteollisuudessa ja tehdasteollisuuden kapasiteetin käyttöaste supistui 2½ prosenttiyksikköä. Käyttökateprosentti laski elintarviketeollisuutta lukuun ottamatta kaikilla tehdasteollisuuden päätoimialoilla ja oli keskimäärin 10,4 % eli 0,7 prosenttiyksikköä edellisvuotta pienempi.

Kuluvan vuoden ensimmäisellä neljänneksellä teollisuuden tuotannon kasvu vahvistui metalliteollisuuden vetämänä edelleen. Toisella neljänneksellä kasvulukuja kohotti myös paperiteollisuuden vuodentakainen kuoppa. Suhdannenäkymät pysyivät kesällä edelleen hyvinä. Korkeasuhdanteen huippu ajoittuu Suomessa kuluvalle vuodelle, sillä maailmantalouden epävarmuustekijät, kuten poliittisen tilanteen luomat jännitteet ja korkea öljyn hinta alkavat vähitellen hidastaa kasvua. Tänä vuonna tehdasteollisuuden tuotanto lisääntyy viime vuodesta 7½ %.

Ensi vuonna ei ole kuluvan vuoden kaltaista, vertailupohjan mataluudesta johtuvaa kasvusysäystä ja maailman talouskasvun hidastuessa tuotannon kasvu painuukin ”normaaliin” kolmen ja puolen prosentin tuntumaan.

Metalliteollisuuden tuotanto lisääntyi viime vuonna 11 %, kun vahva vientikysyntä nosti tuotantoa sekä elektroniikkateollisuudessa että kulkuneuvoteollisuudessa. Kuluvan vuoden alussa kasvu on ollut rivakkaa kaikilla metalliteollisuuden toimialoilla ja paisuneet tilauskirjat lupaavat hyvän kehityksen jatkuvan myös lähitulevaisuudessa.

[1)] Tilastokeskuksen laatiman teollisuustuotannon volyymi-indeksin mukaan tehdasteollisuuden tuotanto väheni viime vuonna 1½ % eli sen antama kuva poikkeaa melkoisesti kansantalouden tilinpidon viiden prosentin kasvusta.

Tilastokeskus on laajentanut toimialoittaista tarkastelua kansantalouden tilipidon uudistuksen yhteydessä siten, että tuotannossa eritellään kokonaistuotos, arvonlisäys ja välituotekäyttö. Uudistuksen jälkeen muutosluvuissa teollisuustuotannon volyymi-indeksin ja kansantalouden tilinpidon teollisuuden kiinteähintaista arvonlisäystä kuvaavan aikasarjan välillä on huomattavia eroja kahdesta syystä: Volyymi-indeksi kuvaa lähinnä kokonaistuotoksen kehitystä eikä volyymi-indeksi saa kiinni laadunmuutosta samalla lailla kuin kansantalouden tilinpidon arvonlisäystä kuvaavat sarjat. Toimialoittaisen arvonlisäyksen ennakoiminen on tähän asti pitkälti perustunut teollisuustuotannon volyymi-indeksin antamaan kuvaan reaaliaikaisesta kehityksestä. Nyt kun tätä työkalua ei entisessä laajuudessa voida käyttää kansantalouden tilinpidon kuvaaman kehityksen ennakoimiseen, on ennusteissa päätetty siirtyä käyttämään aikaisempaa suppeampaa toimialatasoa.

Näkymät ovat viime vuoden tapaan lupaavimmat sähkö- ja elektroniikkateollisuudessa, sillä Suomessa valmistuvat matkapuhelintyypit näyttävät saavan markkinoilla suopean vastaanoton. Myös kulkuneuvoteollisuudessa kasvu jatkuu ripeänä, kun laivatilauksia on saatu runsaasti ja autojen tuotanto on kasvussa. Metallien kysyntä maailmanmarkkinoilla on jatkunut vilkkaana. Euroopan talouskasvun vahvistuminen lisää konetilauksia Keski-Euroopasta. Kaikkiaan metalliteollisuuden tuotannon kasvu jatkuu tänä vuonna lähes viime vuoden tahtiin.

Ensi vuonna metalliteollisuuden tuotannon kasvuvauhti hidastuu pysyen kuitenkin yhä hyvänä. Erityisesti elektroniikkateollisuudessa tuotannon mahdollinen siirtyminen osittain pois kotimaasta muodostaa kuitenkin pysyvän riskin kotimaisen tuotannon kasvulle. Myös kapasiteetin ja ammattityövoiman puute alkaa vähitellen rajoittaa tuotannon kasvumahdollisuuksia metalliteollisuudessa.

Metsäteollisuuden tuotanto väheni viime vuonna paperiteollisuuden lakkojen ja työsulun takia 7½ %. Paperiteollisuudessa tuotanto supistui 10½ %, mutta puutavarateollisuudessa tuotanto lisääntyi kansantalouden tilinpidon mukaan 2 %, vaikka paperiteollisuuden tuotannon pysähtyminen vaikeutti myös sahojen toimintaa. Tuotannon kasvun odotettiin vauhdittuvan vuoden jälkipuoliskolla työsulun loputtua, mutta paperien heikko kysyntä piti tuotannon vaisuna vuoden loppuun asti.

Odotuksia vaimeampi vientikysyntä hillitsi paperiteollisuuden tuotannon kasvua myös kuluneen vuoden alkupuolella, vaikka kasvuprosentti nousi kevätkesällä matalan vertailupohjan takia suureksi. Kysynnän virkistyminen antoi kesän myötä katetta hintojen nousutoiveille. Puutavarapuolella kysyntä sekä kotimaassa että viennissä on vahvaa ja vuoden alkupuolella uhannut raakapuun saantiongelma helpottui kesällä. Metsäteollisuuden tuotanto lisääntyy tänä vuonna 12 %.

Ensi vuonna paperiteollisuuden tuotannon kasvu jää hyvin niukaksi tuotantokapasiteetin supistamisen takia. Puutavarateollisuudessa sen sijaan tuotannon kasvu jatkuu sekä kotimaisen että ulkomaisen kysynnän turvin.

Muun tehdasteollisuuden tuotanto lisääntyi kansantalouden tilinpidon mukaan rakennusaineiden ja kemikaalien tuotannon vahvan kasvun johdosta viime vuonna 2½ %. Rakentamisen hyvä vauhti pitää rakennusaineteollisuuden hyvässä kasvussa myös tänä ja ensi vuonna. Kemianteollisuuden tuotteiden kysyntää nostaa yleinen korkeasuhdanne. Mutta elintarviketeollisuudessa tuotanto supistuu vahvan tuontikilpailun takia ja tekstiili- ja vaatetusteollisuus vähenee, kun tuotantoa jatkuvasti siirtyy kotimaasta pois. Kaikkiaan muun tehdasteollisuuden tuotanto lisääntyy vain niukasti sekä tänä että ensi vuonna.

Teollisuuden tuotanto[1] ja työllisyys

	2005* osuus, %	2003	2004	2005* määrän muutos, prosenttia	2006**	2007**	Keskimäärin 2005/1996
Tehdasteollisuus	91,0	2,8	4,8	4,8	7½	3½	6,7
metsäteollisuus	14,5	1,1	4,9	-7,6	12	1½	3,1
metalliteollisuus	46,5	7,0	5,2	10,9	10	6	10,4
muu tehdasteollisuus	30,0	-2,7	4,1	2,4	1	1	3,5
Mineraalien kaivu	1,2	6,8	-1,1	2,8	2	-2	2,1
Sähkö-, kaasu- ja vesihuolto	7,8	-0,5	1,2	-5,5	9	3	1,9
Koko teollisuustuotanto	100,0	2,6	4,4	3,9	7½	3½	6,3
Teollisuuden työllisyys[2]		-2,9	-1,7	0,0	2½	0	0,2

[1] Kansantalouden tilinpidon mukaan.
[2] Työtunteina.

Teollisuustuotanto
1990 = 100

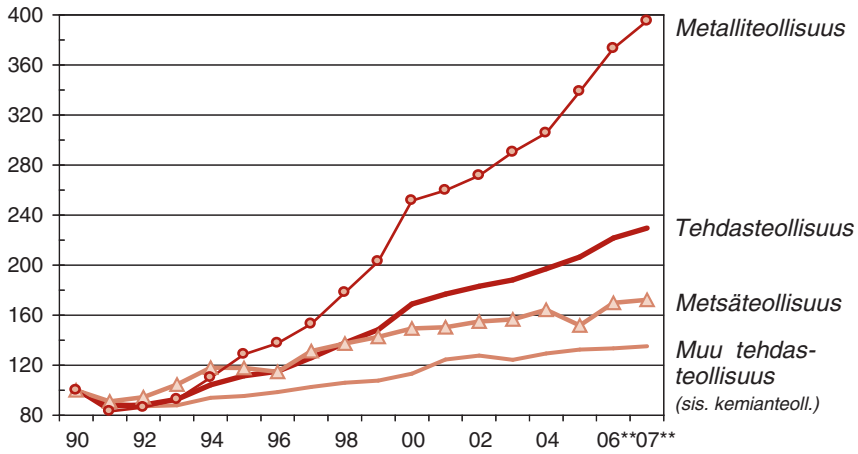

Rakentaminen

Talonrakentamisen määrä kasvoi viime vuonna 3 %. Vapaarahoitteinen asuin- ja korjausrakentaminen lisääntyivät vieläkin varsin matalana pysyneen korkotason, laina-aikojen pitenemisen sekä kuluttajien vahvan tulevaisuudenuskon takia yhä selvästi. Kysyntä painottui pientaloasuntoihin, ja kaikkiaan asuntoja aloitettiin 34 300, joista

4 000 valtion tukemina. Teollisuusrakentaminen lisääntyi toisena vuonna peräkkäin tuntuvasti, kun Olkiluodon ydinvoimalan talonrakennustyöt käynnistyivät. Liikerakentaminen oli jo kolmatta vuotta vilkasta, sillä erityisesti kaupan koventunut kilpailu ja liiketilojen niukkuus ovat johtaneet suuriin investointeihin strategisesti tärkeillä liikealueilla. Toimistorakennusten aloituksissa ohitettiin syvä aallonpohja; esim. pääkaupunkiseudulla vuokrat olivat pitkästä aikaa kääntymässä nousuun ja vajaakäyttöaste alenemassa. Julkinen palvelurakentaminen väheni merkittävästi. Ammattitaitoisesta rakennusalan työvoimasta oli etenkin Helsingin seudulla niukkuutta, jota paikattiin joko muualta maasta saatavalla tai ulkomaisella työvoimalla.

Kuluvana vuonna talonrakentaminen lisääntyy nopeammin kuin v. 2005, ja kasvun ennakoidaan jatkuvan – joskin hidastuen – myös ensi vuonna. Rakentamisen painopiste siirtyy vähitellen uustuotannossa muuhun kuin asuinrakentamiseen. Asuntoja aloitetaan tänä vuonna yhteensä suunnilleen viimevuotinen määrä ja ensi vuonnakin vielä runsas 30 000, joista kumpanakin vuonna suunnilleen 3 000 valtion tukemina. Aloituksista noin puolet on omakotitaloja, vaikka tonttipula ja kohonneet tonttihinnat[1)] rajoittavat osaltaan kasvukeskusten pientalorakentamista. Asuntojen korjaamista vauhdittaa osaltaan kotitalousvähennyksen lisääntynyt hyödyntäminen, rahoituksen edullisuus sekä ennaltaehkäisevän ja pienimuotoisen korjaustoiminnan yleistyminen. Toisaalta alan paheneva työvoimapula kohdistuu nimenomaan pientalojen korjauksiin. Teollisuusrakentaminen kasvaa molempina vuosina, sillä teollisuuden suhdannenäkymät ovat hyvät ja kapasiteetin lisäystarve ilmeinen; suurimman yksittäisen hankkeen, Olkiluodon ydinvoimalan mittavat talonrakennustyöt jatkuvat vuoden 2009 puolelle saakka. Liikerakentaminen lisääntyy tänä vuonna edelleen ja pysyy vielä ensi vuonnakin tavanomaista suurempana. Toimistorakentamisessa rakennuttajat ovat olleet pitkään varovaisia, mutta suhdannenousun jatkuminen, toimistotilojen vajaakäyttöasteen pieneneminen, ulkomaisten sijoittajien lisääntynyt kiinnostus suomalaisia kiinteistöjä kohtaan sekä toimistotiloilta edellytettyjen sijainti- ja laatuvaateiden lisääntyminen ovat tekijöitä, jotka vilkastuttavat toimistorakentamista tuntuvasti jo kuluvan vuoden, mutta myös ensi vuoden aikana. Julkinen rakentaminen pysyy tänä ja ensi vuonna melko vähäisenä.

Maa- ja vesirakentamisen määrä lisääntyi viime vuonna prosentin. Peruskunnossapidon ja ylläpidon ohella alaa vahvisti etenkin paikallisesti muutama suuri kotimainen investointihanke (mm. Vuosaaren satama liikennejärjestelyineen sekä E18-hank-

[1)] On toivottavaa, että vuoden 2005 alusta käyttöön otetut laajennetut kunnallistekniikan avustukset sekä hallituksen viimesyksyisessä budjettiriihessä päätetyt toimenpiteet (Helsingin seudun korotettu kiinteistövero, Helsingin hallinto-oikeuden resurssilisäys sekä valtion maaomaisuuden nopeutettu osoittaminen asuntotuotantoon) ja muiden esille otettujen uudistusten jatkovalmistelu johtavat merkittäviin avauksiin, jotka täydentävät kuntien kaavoitus- ja maapoliittisia toimia kotitalouksien kohtuuhintaisen tonttimaan saannin turvaamiseksi.

Rakennustoiminta

1990 = 100

Talonrakentaminen ja rakennuspalvelutoiminta

	2003	2004*	2005*	2006**	2007**	Keskimäärin 2005/1996
	määrän muutos, prosenttia					
Talonrakentamisen määrä	2,7	2,7	2,9	4½	3	1,4
Työllisyys[1)]	-0,5	2,0	4,1	3	½	2,7
Aloitetut rakennukset[2)]	2,5	5,0	13,3	1	-2	4,2
asuinrakennukset	14,2	6,7	10,9	1½	-2	6,0
teollisuusrakennukset	-17,8	-28,6	22,4	-10	-5	-0,5
liike- ja toimistorakennukset[3)]	22,7	-8,1	5,7	2	4	7,4
julkiset palvelurakennukset[4)]	-28,9	14,3	-23,7	0	0	4,4
Valmistuneet rakennukset[2)]	-3,2	1,2	9,8	6	4	4,2

[1)] Työtunteina.
[2)] Kuutiometriä.
[3)] Liikerakennukset, toimistorakennukset, liikenteen rakennukset.
[4)] Hoitoalan, opetus- ja kokoontumisrakennukset.

keet sekä Olkiluodon ydinvoimalan infrarakentaminen). Sekä tie- että ratainvestoinnit lisääntyivät ja energiahuollon investoinnit olivat etenkin ydinvoimalahankkeen ansiosta mittavat. Sen sijaan ilmailuliikenteen investoinnit olivat vähäiset.

Maa- ja vesirakentaminen lisääntyy tänä vuonna jossain määrin ja pysynee korkealla tasollaan myös ensi vuonna. Osa suurista tiehankkeista on päättynyt, mutta uusina hankkeina ovat käynnistyneet suurhanke E18 Muurla-Lohja ja Hakamäentien uudistus

Helsingissä. Lisäksi Tampereen läntinen kehätie työllistää kuluvana vuonna edelleen merkittävästi. Vuosaaren satamaan johtavien valtion rata-, tie- ja vesiväylähankkeiden työt jatkuvat vuoteen 2008. Helsingin omat satamarakennustyöt etenevät samanaikaisesti ja kaikkiaan tämän suuren maa- ja vesirakennusalan hankkeen kustannusarvio on puoli miljardia euroa. Ratainvestoinnit säilyvät kohtuullisella tasollaan. Vesirakentamisessa on aluillaan Tornion sataman tuloväylän syventäminen. Infra-alan urakoitsijoiden työkantaan vaikuttaa myönteisesti myös vilkas talonrakentaminen.

Vuoden 2007 talousarvioesityksessä liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla valtion väyliin osoitetaan noin 1 065 milj. euron määräraha, jolla turvataan perustienpidon ja –radanpidon rahoitus sekä käynnistetään kymmenen uutta, yhteensä 800 milj. euron hintaista, väylähanketta: Seinäjoki-Oulu -radan perusparannuksen ensimmäinen vaihe, Lahti-Luumäki -radan perusparannus, Keski-Pasilan ratapihatyöt sekä Lappeenranta-Imatra -tien, Kehä I Turunväylä-Vallikallio -tien, Lusi-Vaajakoski -tien, Kirkkonummi-Kivenlahti -tien ja Savonlinnan keskustan tien ja Kemin tien ja siltojen perusparannukset sekä Haminan meriväylän parannus. Näillä panostuksilla arvioidaan olevan myös huomattava paikallinen työllisyysvaikutus.

Maa- ja vesirakentaminen

	2002	2003	2004*	2005**	2006**	Keskimäärin 2005/1996
			määrän muutos, prosenttia			
Maa- ja vesirakentamisen määrä	1,9	2,4	1,1	3	1	2,4
Työllisyys[1)]	1,3	2,2	3,0	3	0	2,2

[1)] Työtunteina.

Palvelut

Palvelujen tuotanto lisääntyi viime vuonna runsaat 2½ % yksityisten palvelujen vetämänä. Yksityiset palvelut laajenivat jälleen BKT:n kasvuvauhtia nopeammin. Kuluvana vuonna palvelualan tuotannon kehitys on suhdannekierron nopeimmassa vaiheessa ja tuotannon odotetaan lisääntyvän viime vuotta ripeämmin. Korkeasuhdanteesta johtuen palveluyritysten suurimmaksi kasvun esteeksi onkin viime aikoina noussut pula ammattitaitoisesta työvoimasta – ei niinkään riittämätön kysyntä. Ennakoivat suhdanneindikaattorit kuitenkin viittaavat kasvuvauhdin lievään hidastumiseen. Ensi vuonna kasvu taittuu kolmen prosentin tuntumaan.

Viime vuonna kotimaan **kauppa** kasvoi lähes kolme prosenttia ja kasvuvauhti jäi 2000-luvun hitaimmaksi. Toimialaa hidasti verkkaisesti kasvanut tukkukauppa, kun taas moottoriajoneuvojen ja vähittäiskaupan kasvu oli tuntuvasti ripeämpää. Kuluvana vuonna kaupan tuotanto lisääntyy viime vuotta nopeammin niin tukku-, vähittäis- kuin moottoriajoneuvojen kaupan osalta. Vähittäiskaupan kasvua tukee kuluttajien ostohalukkuus, joka on näkynyt voimakkaasti kasvaneena kodinkoneiden, viihde-elektroniikan sekä tietokoneiden ja tietoliikennevälineiden myyntinä. Lisäksi päivittäistavarakauppa on käynyt vilkkaasti alkuvuonna. Myös moottoriajoneuvojen kaupassa ensimmäinen vuosipuolisko on ollut suotuisa: henkilöautojen ensirekisteröinnit ovat viime vuoden korkealla tasolla ja kiinnostus dieselkäyttöisiä autoja kohtaan on lisääntynyt polttoaineen kalleuden johdosta. Hyvä rahoitustilanne ja kuluttajien vakaana säilyneet ostoaikomukset viittaavat myynnin jatkuvan myönteisenä myös loppuvuonna. Kuluvana vuonna kaupan alan tuottavuuden ripeän kasvun mahdollistaa aiemmat investoinnit sekä viime vuonna tuntuvasti lisääntynyt alan työllisyys. Ensi vuonna koko kaupan kasvuvauhdin odotetaan hieman hidastuvan, kun kotitalouksien kulutuksen kasvu vaimenee.

Majoitus- ja ravitsemusalan tuotanto lisääntyi v. 2005 runsaan prosentin verran. Yöpymiset kasvoivat kolme prosenttia. Yöpymisten lisääntyessä myös hotellien käyttöaste nousi hieman. Alan liikevaihto kääntyi viime vuoden alussa reippaaseen kasvuun pitkän, vaimean kauden jälkeen. Kuluvan vuoden ensimmäisen kolmanneksen aikana toimialan liikevaihto on kasvanut erittäin ripeästi siitäkin huolimatta, että tuottajahinnat laskivat alkuvuonna. Ensimmäisen vuosipuoliskon aikana ulkomailta Suomeen suuntautuvien yöpymisten määrä onkin kasvanut runsaasti, 11 %. Erityisesti Venäjän vahvan talouskehityksen siivittämänä venäläisten yöpymiset lisääntyivät tuntuvasti Suomessa: kasvua edellisvuoden vastaavasta ajasta yli 30 %. Lisäksi vuoden 2006 jälkipuoliskolla majoitus- ja ravitsemusalan kasvua tukee Suomen EU-puheenjohtajuuskausi. Myös v. 2007 voidaan odottaa lievää kasvua yleisen taloustilanteen säilyessä vielä suotuisana.

Vuoden 2005 jälkipuoliskolla **kuljetuksen, varastoinnin ja tietoliikenteen** tuotannon kasvuvauhti kiihtyi, mikä nosti koko vuoden kasvun viiteen prosenttiin. Paperiteollisuuden työmarkkinahäiriöistä huolimatta myös maaliikenteen tuotanto ylsi lähes 3½ prosentin lisäykseen. Kuluvana vuonna koko alan kasvuvauhdin odotetaan säilyvän vakaana, joskin alatoimialojen kehitys on epäyhtenäistä. Teleliikenteessä volyymin kasvua vauhdittavat 3G-puhelimien sekä voimakkaana jatkuva laajakaistojen yleistyminen. Viestinnässä hintojen jyrkkä laskuvauhti on vuoden ensimmäisellä puoliskolla hidastunut, mikä tulee nostamaan viime aikoina vaimeasti kehittynyttä posti- ja telealan liikevaihtoa. Maaliikenteen liikevaihdon tuntuvasta kasvusta huolimatta volyymin lisäyksen odotetaan jäävän verkkaiseksi, sillä alan kustannusten nou-

Palveluelinkeinojen tuotanto

1990 = 100

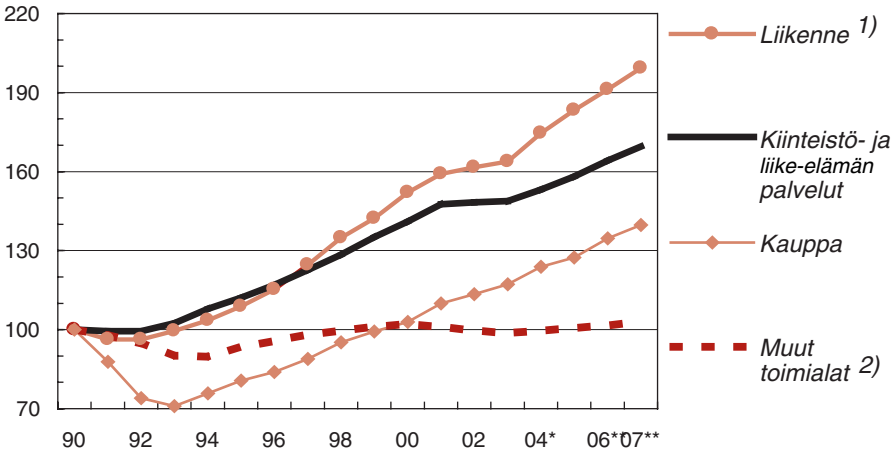

1) Kuljetus, varastointi ja teleliikenne.
2) Majoitus- ja ravitsemustoiminta, rahoitus- ja vakuutustoiminta, hallinto sekä yhteiskunnalliset ja henkilökohtaiset palvelukset.

Palveluelinkeinojen tuotanto ja työllisyys

	2005* osuus, %	2003	2004*	2005*	2006**	2007**	Keskimäärin 2005/1996
		määrän muutos, prosenttia					
Kauppa	16,1	3,2	5,7	2,8	5½	4	4,8
Majoitus- ja ravitsemistoiminta	2,2	-5,1	7,8	1,2	2½	2	3,2
Liikenne	15,8	1,4	6,6	5,0	4½	4	5,2
Rahoitus- ja vakuutustoiminta	3,7	-5,5	2,7	4,8	5½	5	-3,0
Kiinteistö- ja liike-elämän palvelut	28,2	0,3	3,0	3,2	4	3	3,5
Hallinto, pakollinen sosiaalivakuutus	7,6	0,7	-1,2	-0,4	½	½	0,9
Yhteiskunnalliset ja henkilökohtaiset palvelut	26,4	-0,1	0,8	0,8	1	½	1,7
Yhteensä	100,0	0,4	3,2	2,6	3½	3	1,7
Työllisyys[1)]		0,8	1,4	0,9	2	1	1,9

[1)] Työtunteina.

su on yhä ripeää. Ensi vuonna koko toimialan odotetaan jatkavan vakaata kasvua tele- ja ilmaliikenteen tukemana.

Rahoitus- ja vakuutustoiminnan kasvu vauhdittui viime vuonna lähes viiteen prosenttiin vakuutusalan vahvan kasvun ansiosta. Viime vuoden lopulla alkanut lyhyiden markkinakorkojen nousu on näkynyt asuntolainakannan kasvuvauhdin hidastumisena. Siitä huolimatta asuntolainakanta lisääntyi kesällä kuitenkin yhä 15 % edellisvuodesta. Kuluvana vuonna rahoitus- ja vakuutusalan tuotannon kasvuvauhdin odotetaan säilyvän vakaana, sillä markkinakorkojen nousu on kasvattanut – pitkästä aikaa – pankkien korkomarginaalia. Lisäksi kotitalouksien kiinnostus pörssiosakkeita ja sijoitusrahastoja kohtaan on lisääntynyt viime vuodesta. Ensi vuonna kasvun odotetaan suhdanneluontoisesti hieman hidastuvan, joskaan ei merkittävästi.

Viime vuonna **kiinteistö- ja liike-elämän palveluiden** kasvuvauhti pysyi yhä kolmen prosentin tuntumassa. Liike-elämän palveluissa tuotanto lisääntyi edelleen ripeästi, kun taas kiinteistöalan palveluissa tuotannon lisäys jäi kahteen prosenttiin. Kiinteistö- ja liike-elämän palveluiden liikevaihdon kasvu on jatkunut vuoden ensimmäisellä kolmanneksella erittäin voimakkaana: lisäystä edellisvuoden vastaavasta ajasta kymmenen prosenttia. Alan noususuhdanne on vastaavasti näkynyt työtuntien kasvuna. Kuluvana vuonna tuotannon kasvuvauhti kiihtyykin viime vuodesta teollisuuden ja vireän yleisen talouskehityksen lisätessä liike-elämän palveluiden kysyntää. V. 2007 kasvu hidastuu hieman, mutta ala kasvaa yhä kansantaloutta nopeammin, mikä lisää entisestään toimialan merkitystä.

Kokonaistuotanto

Kokonaistuotanto lisääntyi v. 2005 metsäteollisuuden seisokeista johtuen hieman edellisvuotta hitaammin, vajaat 3 %, mutta kuitenkin selvästi nopeammin kuin 2000-luvun alussa keskimäärin. Tuotannon kasvu voimistui kevään työmarkkinahäiriöiden jälkeen, mutta hidastui uudestaan loppuvuonna. Kasvu perustui edelleen vahvasti kotimaiseen kysyntään, vaikka julkiset investoinnit supistuivatkin. Vahva alustilauskanta lisäsi teollisuuden varastoja. Ulkomaankaupan vilkkaudesta huolimatta ulkomaisen nettokysynnän kasvuvaikutus vaimeni, kun tuonti lisääntyi selvästi vientiä nopeammin.

Alkuvuonna 2006 talouskasvu kiihtyi uudestaan viime vuodesta, sillä sekä kotimainen että kansainvälinen kysyntä on nyt vahvaa. BKT lisääntyi viiden prosentin verran vuodentakaisesta ja sitä lisäsivät kaikki kysyntäerät. Yksityiset ja julkiset kulutusmenot lisääntyivät hieman kokonaistuotantoa hitaammin, sillä kotitalouksien palvelujen kysyntä vaimentui. Sen sijaan sekä investoinnit että vienti lisääntyivät selvästi kokonaistuotantoa vilkkaammin, eikä tuontikaan kasvanut vientiä nopeammin kuten

viime vuonna. Kotimaassa investointitoiminta oli vilkasta, erityisesti asuinrakentamisessa sekä kone- ja laiteinvestoinneissa. Vientiä lisäsivät paitsi alustoimitukset, myös muiden metalliteollisuuden tuotteiden hyvä kysyntä. Lisäksi metsäteollisuuden matala vertailutaso näkyi sen tuotteiden lisääntyneenä vientinä kevään aikana.

Kotitalouksien kulutuksen painopiste on siirtymässä asunnonvaihdon vähitellen hiipuessa kestokulutuksesta muihin tavaroihin ja palveluihin, mutta kasvu on vielä tänä vuonna nopeaa. Julkisen kulutuksen kasvua rajoittavat tuottavuusohjelman mukaiset linjaukset ja kasvuvauhti hidastuukin selvästi viimevuodesta. Asuinrakennusinvestoinnit lisääntyvät kuluvana vuonna nopeasti, sillä rahapolitiikka säilyy korkojen noususta huolimatta talouskasvua tukevana ja kuluttajien luottamus on vahvaa. Jatkossa talonrakennusinvestoinnit lisääntyvät enenevässä määrin muiden talonrakennusten voimin. Tuotannollisten rakennusinvestointien vilkastuminen lisää kone- ja laiteinvestointeja. Taloudellinen aktiviteetti vientimarkkinoillamme on nyt erityisen vahvaa, joten ulkomainen kysyntä kasvattaa kokonaistuotantoa tänä vuonna runsaasti. Kokonaistuotanto saavuttaa meneillään olevan suhdannejakson kovimman kasvuvauhdin tänä vuonna, kun vielä metsäteollisuuden tuotannon supistuminen viime vuonna pienentää vertailupohjaa. Kokonaisuutena tuotanto lisääntyy laaja-alaisesti kotimaisen ja ulkomaisen kysynnän tukemana 4½ %, tahtia, joka viimeksi ylitettiin v. 2000.

Ensi vuonna tuotannon kasvu jatkuu vakaana, mutta hidastuen. Koko vuonna tuotanto lisääntyy keskimäärin kolme prosenttia; lähes tuotantomahdollisuuksiensa verran. Kotitalouksien kulutuskysyntä säilyttää asemansa talouskasvun peruskalliona, mutta senkään kasvu ei enää kiihdytä taloudellista aktiviteettia. Investointien kasvu hidastuu, sillä asuinrakentamisessa uusinvestoinnit vaimenevat ja korjausrakentaminen vilkastuu. Jo aiemmin päätetyt sekä hallituksen esittämät lisäinvestoinnit korvaavat maa- ja vesirakentamisessa tänä vuonna valmistuvia kohteita. Viennin kasvu jatkuu teollisuuden hyvän kustannuskilpailukyvyn tukemana vahvana ensi vuonnakin, mutta vientikysynnän ja laivatoimitusten kasvun hidastuessa sekä kauttakulkuviennin vaimentuessa viennin määrällinen kasvuvauhti hidastuu.

Tuotanto
1990 = 100

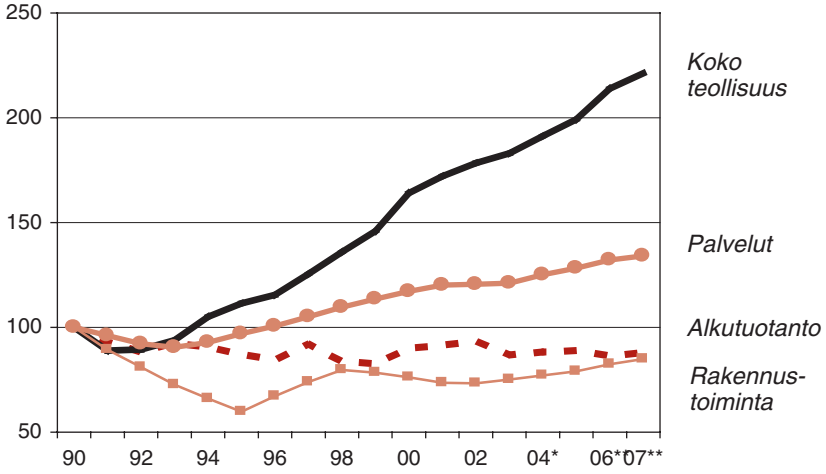

Tuotanto toimialoittain

	2005* osuus, %	2003	2004*	2005*	2006**	2007**	Keskimäärin 2005/1996
		määrän muutos, prosenttia					
Maatalous, metsästys ja kalastus	1,2	-15,5	-1,6	9,0	-9	1½	-1,8
Metsätalous	1,7	-0,8	3,8	-4,7	2	2	2,1
Mineraalien kaivu	0,3	6,8	-1,1	2,8	2	-2	2,1
Tehdasteollisuus	23,2	2,8	4,8	4,8	7½	3½	6,7
Sähkö-, kaasu- ja vesihuolto	2,0	-0,5	1,2	-5,5	9	3	1,9
Rakentaminen	5,9	2,6	2,6	2,5	4½	3	1,6
Kauppa jne.	10,6	3,2	5,7	2,8	5½	4	4,8
Majoitus- ja ravitsemistoiminta	1,5	-5,1	7,8	1,2	2½	2	3,2
Liikenne	10,4	1,4	6,6	5,0	4½	4	5,2
Rahoitus- ja vakuutustoiminta	2,5	-5,5	2,7	4,8	5½	5	-3,0
Kiinteistö- ja liike-elämää palveleva toiminta	18,6	0,3	3,0	3,2	4	3	3,5
Hallinto, pakollinen sosiaalivakuutus	5,0	0,7	-1,2	-0,4	½	½	0,9
Yhteiskunnalliset ja henkilökohtaiset palvelut	17,4	-0,1	0,8	0,8	1	½	1,7
Alkutuotanto	2,9	-7,0	1,6	0,7	-3	2	0,4
Jalostus	31,3	2,6	4,1	3,6	7	3½	5,5
Yksityiset palvelut	47,6	0,6	4,5	3,5	4½	4	3,7
Julkisyhteisöjen palvelut	18,2	-0,1	-0,3	-0,1	½	½	0,2
Tuotanto yhteensä perushintaan	100,0	0,9	3,5	2,8	4,6	3,1	3,6
Bruttokansantuote markkinahintaan		1,8	3,5	2,9	4,5	3,0	3,6
Kansantalouden työllisyys[1)]		-0,4	0,6	0,8	2	½	1,1

[1)] Työtunteina.

Tuottavuus

Työn tuottavuus parani viime vuonna koko taloudessa niukasti yli 2 %; selvästi hitaammin kuin edeltäneenä kymmenvuotiskautena keskimäärin. Rakentamisessa tuottavuus jopa heikkeni. Teollisuudessa kasvuvauhti oli lähes 5 %, sillä tehtyjen työtuntien määrä ei lisääntynyt edellisvuodesta. Viime vuonna kemiallisessa teollisuudessa koettiin jälleen merkittävä tuottavuuden paraneminen, joten tuottavuuden kasvua ei totutusti johtanut elektroniikkateollisuus, jossa sielläkin työn tuottavuus parani 14 %. Yksityisissä palveluissa tuottavuuden keskimääräinen koheneminen sen sijaan jäi runsaaseen kahteen prosenttiin, mutta toimialoittaiset erot palvelujen tuottavuuskehityksessä olivat suuria.

Tänä vuonna työn tuottavuuden kasvuvauhdin oletetaan nopeutuvan, sillä tuotannon kasvu on työpanosta ripeämpää. Kasvua johtaa totutusti teollisuuden vahva tuottavuuskehitys, joka tänä vuonna perustunee jälleen elektroniikkateollisuuden tuottavuuden nopeaan paranemiseen. Rakennustoiminnan tuottavuuden ei sitä vastoin odotetakaan juuri paranevan, eikä alkutoiminnan tuottavuuskaan näyttäisi maataloustuotannon supistumisen seurauksena kohenevan. Ensi vuonna tuottavuus lisääntynee tämänvuotista, runsasta 2½ prosentin vauhtia.

***Työn tuottavuus*[1)]**

	2003	2004*	2005*	2006**	2007**	Keskimäärin 2005/1996
	muutos, prosenttia					
Alkutuotanto	-2,7	3,4	2,7	-1½	4	3,3
Koko teollisuus	5,7	5,9	3,6	4½	3½	5,7
Rakennustoiminta	2,7	0,6	-1,3	½	2½	-0,1
Yksityiset palvelut	-0,3	2,5	2,0	2½	3	1,4
Koko kansantalous	1,2	2,8	2,1	2½	2½	2,4

[1)] Bruttokansantuote perushintaan jaettuna tehdyillä työtunneilla.

5 TYÖVOIMA

Vuoden 2004 loppupuolelta alkanut työvoiman kysynnän vilkastuminen voimistui entisestään v. 2005, ja paperialan työsulkujen kielteiset työllisyysvaikutuksetkin jäivät vähäisiksi. Työpaikat lisääntyivät erityisesti rakennusalalla, kaupassa, liike-elämää palvelevissa toiminnoissa, lasten päivähoidossa sekä sosiaalipalveluissa. Teollisuuden työvoiman kysyntä kääntyi myös lievään nousuun. Ikäryhmittäisesti työllisten määrä kasvoi pääosin yli 55-vuotiaissa ja jossain määrin myös alle 25-vuotiaissa, kun taas 25-54-vuotiaiden työvoiman kysyntä pysyi liki muuttumattomana. Työllisyysaste nousi 68 prosenttiin. Vaikka työvoiman tarjonta kasvoi merkittävästi, työvoiman saatavuus heikkeni. Rakennetyöttömyys pysyi yli 150 000 hengessä, ja kaikkiaan työttömiä oli keskimäärin 220 000 eli 8,4 % työvoimasta.

Työllisten määrä lisääntyy tänä vuonnakin yli 35 000 henkeä, sillä niin vienti- kuin kotimainenkin kysyntä jatkuvat vahvoina. Uusien työpaikkojen syntyä rajoittaa osaltaan paheneva työvoimapula, sillä avoimien työpaikkojen määrä on erittäin suuri sekä niiden täyttöajat ovat pidentyneet. Työpaikat lisääntyvät pelkästään yksityisellä sektorilla ja ovat enenevästi kokoaikaisia työsuhteita. Sen sijaan julkisen sektorin työpaikat pysyvät korkeintaan ennallaan ja ovat aiempaa enemmän osa- ja määräaikaisia. Uusia työpaikkoja syntyy etenkin liike-elämää palvelevissa toiminnoissa, sosiaalipalveluissa, rakennusalalla ja myös joillakin teollisuuden toimialoilla. Hallituksen toimikaudelleen (huhtikuu 2003 – maaliskuu 2007) asettamasta 100 000 uuden työpaikan tavoitteesta saavutetaan kuluvan vuoden loppuun mennessä vajaa 70 000. Työllisyysaste nousee lähelle 69 prosenttia. Työvoiman tarjontakin lisääntyy vielä nopeasti, sillä ikääntyneet pysyvät työmarkkinoilla yhä pitempään, nuoret hakeutuvat työnsaantimahdollisuuksien parannuttua entistä aktiivisemmin työmarkkinoille ja myös Suomen työmarkkinoille tulevan ulkomaisen työvoiman määrä kasvaa.

Työttömien määrä vähenee tänä vuonna keskimäärin 17 000 hengellä ja työttömyysaste alenee 7,7 prosenttiin. Rakennetyöttömyys pysyy työvoimapalvelujen te-

hostumisesta sekä työmarkkinatukeen liittyvästä uudistuksesta[1)] huolimatta yhä suurena. Työvoimahallinnon koulutus- ja tukityöllistämistoimenpiteiden piirissä olevien määrä on runsas 3 % työvoimasta. Työvoimahallinnon palkkaperusteisin toimenpitein työllistyy keskimäärin noin 37 000 henkeä, yli 1 000 vähemmän kuin v. 2005. Työministeriön tilastoimassa työvoimakoulutuksessa on keskimäärin 28 500 henkeä, 700 henkeä vähemmän kuin vuosi sitten. Työmarkkinatuen työharjoittelussa, työelämävalmennuksessa sekä vuorottelupaikkaan työllistettyinä on keskimäärin noin 18 000 henkeä.

Vuonna 2007 työllisten määrä lisääntyy vielä runsas 15 000, vaikka talouskasvun ennakoidaan hieman hidastuvan. Uusia työpaikkoja syntyy eniten sosiaali- ja terveyspalveluissa sekä liike-elämää palvelevissa toiminnoissa. Teollisuuden, rakennusalan sekä kaupan työvoiman kysynnän ennakoidaan pysyvän suunnilleen ennallaan. Työllisyysaste nousee runsaaseen 69 prosenttiin. Työvoiman tarjonta kasvaa edelleen, vaikka työvoiman ulkopuoliset resurssit alkavat olla vähitellen täyskäytössä. Työvoiman saatavuuden turvaamiseksi tarvitaankin monilla toimialoilla osaavaa ulkomaista työvoimaa, sillä suuri osa pitkäaikais- ja toistuvaistyöttömistämme ei työvoimapoliittisista toimista huolimatta omaa vieläkään riittäviä valmiuksia avoimille työmarkkinoille. Työttömyysaste alenee myös ensi vuonna vain vähän, arviolta 7,4 prosenttiin. Alueelliset työttömyyserot saattavat hieman lisääntyä.

[1)] Vuoden 2006 loppuun mennessä saatetaan loppuun julkisen työvoimapalvelun rakenneuudistus, jossa vaikeasti työllistyvien palvelut ja resurssit kootaan työvoiman palvelukeskuksiin (noin 40). Työmarkkinatuen uudistuksella jaetaan vastuuta pitkäaikaistyöttömien työllistymisestä aiempaa paremmin valtion ja kuntien kesken sekä asetetaan tuen saajille velvoitteita osallistua aktiivitoimiin tuen epäämisen uhalla.

Työllisyys

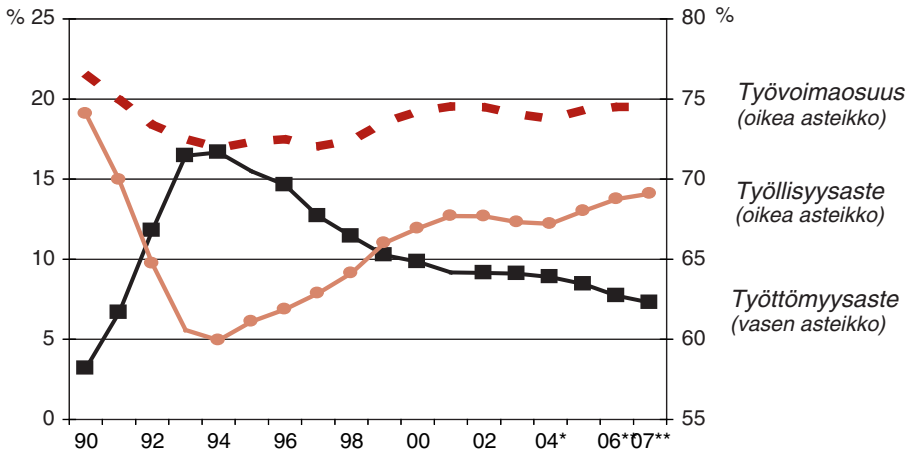

Työvoimaosuus = työvoima / työikäinen väestö (15-64-vuotiaat)
Työllisyysaste = työlliset / työikäinen väestö (15-64-vuotiaat)

Työvoimatase

	2003	2004	2005*	2006**	2007**
	1 000 henkeä keskimäärin vuodessa				
Työikäinen väestö[1)]	3 926	3 935	3 948	3 962	3 970
Työvoima	2 600	2 594	2 621	2 640	2 649
Työtön työvoima	235	229	220	203	195
Työllinen työvoima	2 365	2 365	2 401	2 437	2 454
maa- ja metsätalous	120	116	115	115	114
teollisuus	470	458	460	466	466
rakennustoiminta	151	148	158	162	163
palveluelinkeinot	1 616	1 635	1 662	1 690	1 707
kauppa, majoitus- ja ravitsemistoiminta	363	367	378	378	377
liikenne	173	172	172	177	177
rahoitus-, vakuutus- ja kiinteistötoiminta sekä liike-elämää palveleva toiminta	313	315	322	335	342
yhteiskunnalliset ja henkilökohtaiset palvelut	767	781	790	800	811
toimiala tuntematon	8	7	5	4	4
			prosenttia		
Työvoimaosuus	66,2	65,9	66,4	66,6	66,7
Työllisyysaste (15-64-vuotiaat)	67,3	67,2	68,0	68,8	69,1
Työttömyysaste	9,0	8,8	8,4	7,7	7,4
alle 25-vuotiaat	21,8	20,7	20,1	18,7	17,7
			1 000 henkeä vuoden aikana		
Maahanmuutto, netto	5,8	6,7	8,5	10	10

[1)] 15-74-vuotiaat.

Työllisyys[1)]

	2005*	2003	2004*	2005*	2006**	2007**	Keskimäärin 2005/1996
	osuus, %	työtuntien muutos, prosenttia					
Yrittäjät	16,5	-2,4	0,4	-0,3	2	-1½	-0,8
Palkansaajat	83,5	0,1	0,7	1,0	2	1	1,6
julkisyhteisöt	22,7	0,7	0,4	-0,2	-½	-1	0,7
Yhteensä	100,0	-0,4	0,6	0,8	2	½	1,2
alkutuotanto	7,1	-4,3	-1,8	-1,9	-1½	-2	-3,4
teollisuus	17,9	-2,9	-1,7	0,0	2½	0	0,2
rakentaminen	8,5	-0,1	2,0	3,9	4	½	2,6
kauppa, majoitus- ja ravitsemistoiminta sekä liikenne	23,8	-0,6	1,4	0,3	1½	½	1,3
rahoitus-, vakuutus- ja kiinteistötoiminta sekä liike-elämää palveleva toiminta	11,9	2,1	1,5	2,7	3½	1½	3,8
muu toiminta	30,8	1,5	1,4	0,6	1½	1	1,8

[1)] Työtunteina.

6 KUSTANNUKSET JA HINNAT

Inflaatio nopeutui v. 2005 hieman, mutta pysyi kuitenkin edelleen selvästi hitaampana kuin euroalueella keskimäärin. Raakaöljyn maailmanmarkkinahinnat kohosivat tuntuvasti edellisvuotista korkeammalle, ja asuntohintojen nousu jatkui vahvana. Inflaatiopaineita toisaalta vähensi kireä kilpailutilanne, joka laski erityisesti viestinnän sekä tietotekniikan hintoja ja maksuja. Myös korot alenivat alkusyksyyn asti. Palkansaajien ansiotaso kohosi nimellisesti 3,9 % ja reaalisesti 3,0 %. Palkkaliukuman osuus ansioiden kokonaisnoususta oli 1,4 prosenttiyksikköä eli sama kuin vuotta aiemmin. Liukumaan sisältyvät julkisella sektorilla palkkausjärjestelmien kehittämiseen liittyneet korotukset ja yksityisellä sektorilla tulospalkkioiden kasvu.

Kuluttajahintaindeksi kohosi vuoden aikana 1,0 % ja v. 2005 keskimäärin 0,9 %. Yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi, jossa eivät näy korkojen eivätkä asuntojen hintojen muutokset, kohosi vuoden aikana 1,1 %. Euroalueella keskimäärin indeksin nousu oli vastaavana aikana 2,2 %.

Kuluvan vuoden aikana inflaatio on edelleen kiihtynyt. Raakaöljyn maailmanmarkkinahinnat ovat jatkaneet nousuaan; Pohjanmeren Brent kohosi elokuun alkupuolella korkeimmillaan lähes 79 dollariin tynnyriltä, mutta on sen jälkeen laskenut. Myös muiden raaka-aineiden maailmanmarkkinahinnat ovat kohonneet jyrkästi. Asuntohintojen vahva nousu on jatkunut ja korot ovat kohonneet. Lisäksi taloudellisen kilpailun inflaatiopaineita pienentävä vaikutus on jäänyt viimevuotista vähäisemmäksi. Tuontihintojen kohoamista on jossain määrin hillinnyt euron vahvistuminen. Tulosopimuksen mukaiset palkankorotukset jäivät hieman viimevuotista pienemmiksi, ja ne toteutettiin vasta kesäkuun alussa. Palkansaajien ansiotasoindeksin arvioidaan kohoavan tänä vuonna nimellisesti keskimäärin 3 % ja reaalisesti 1½ %.

Palkansaajien ansiotasoindeksi ja työkustannukset tuoteyksikköä kohti

	2003	2004*	2005*	2006**	2007**	Keskimäärin 2005/1996
			muutos, prosenttia			
Sopimuspalkkaindeksi	2,9	2,4	2,5	1½	1½	2,5
Palkkojen liukuminen yms. tekijät	1,1	1,4	1,4	1	1	1,1
Ansiotasoindeksi	4,0	3,8	3,9	3	2½	3,6
Reaalinen ansiotaso[1)]	3,1	3,6	3,0	1½	1	2,0
Keskiansiot[2)]	3,6	3,3	3,9	3	2½	3,6
Työkustannukset tuoteyksikköä kohti[3)]						
koko kansantaloudessa	2,0	0,5	2,2	0	½	1,4
tehdasteollisuudessa	-2,5	-2,3	-1,1	-1½	-½	-2,4

1) Ansiotasoindeksi jaettuna kuluttajahintaindeksillä.
2) Laskettu jakamalla koko kansantalouden palkkasumma palkansaajien tehdyillä työtunneilla. Lukuihin vaikuttavat kansantalouden rakennemuutokset.
3) Palkkojen ja työnantajan sosiaalivakuutusmaksujen indeksi jaettuna tuotannon volyymi-indeksillä.

Kuluttajahintaindeksin vuosinousu kiihtyi kuluvan vuoden heinäkuussa 1,9 prosenttiin. Öljytuotteiden hinnat nostivat indeksiä 0,5 % ja asuntolainojen sekä kulutusluottojen korot yhteensä 0,3 %. Mikäli raakaöljyn maailmanmarkkinahinnat pysyvät yli 70 dollarissa tynnyriltä, inflaatiovauhti saattaa edelleen kiihtyä. Polttoaineiden hintojen nousun vuoksi talouteen on kumuloitunut kustannuspaineita, jotka purkautunevat hintatasoon suurelta osin loppuvuoden aikana. Kustannuksia ovat lisänneet myös kesäkuun palkankorotukset. Lisäksi pitkään jatkunut kuivuus on tuonut korotuspaineita erityisesti sähkön hintaan, kun vesivoimaa on jouduttu korvaamaan kalliimmalla hiilivoimalla. Vuonna 2006 keskimäärin kuluttajahintaindeksi kohoaa 1½ % viimevuotista korkeammalle. Yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi kohoaa lähes saman verran. Euroalueen inflaatio pysynee yli 2 prosentissa.

Vuoden 2007 hinta-arvio perustuu oletukseen, että raakaöljyn euromääräiset hankintahinnat ovat keskimäärin suunnilleen tämänvuotisella tasolla. Kun muiden raaka-aineiden maailmanmarkkinahintojen odotetaan kääntyvän vuoden aikana laskuun eikä kansainvälisessä inflaatiokehityksessä ole nähtävissä muita merkittäviä muutoksia, tuontihinnoista johtuva kustannuspaine jäisi tämänvuotista pienemmäksi. Työkustannusten nousu hidastuu edelleen, sillä vuoden 2007 syyskuun loppuun asti voimassa olevan sopimuskauden aikana ei enää toteuteta uusia palkankorotuksia. Palkansaajien ansiotasoindeksin arvioidaan kohoava v. 2007 nimellisesti keskimäärin 2½ % ja reaalisesti noin prosentin. Kuluttajahintaindeksin nousu hidastuu vuoden aikana; v. 2007 keskimäärin indeksi kohonnee kuitenkin edelleen noin 1½ %.

Suhteellisilla yksikkötyökustannuksilla mitattu tehdasteollisuuden kustannuskilpailukyky näyttää uudistetun kansantalouden tilinpidon mukaan olleen viime vuosina parempi kuin aikaisemmin on arvioitu. Toisaalta kehityksen kaksijakoisuus on uusien

tilastotietojen mukaan ollut entistäkin selkeämpi. Koko tehdasteollisuuden keskimääräinen kustannuskilpailukyky on sähköteknisen teollisuuden nopean tuottavuuskehityksen vuoksi pysytellyt lähes kolmanneksen pitkän aikavälin keskiarvoa parempana. Muussa kuin sähköteknisessä teollisuudessa kilpailukyvyn kehitys on ollut selvästi keskimääräistä heikompaa, ja v. 2005 sen arvioidaan painuneen jo varsin lähelle pitkän aikavälin keskiarvoa. Kun tuottavuuden nousu on kuluvana vuonna nopeutunut ja toisaalta työkustannusten nousu on hidastuvalla uralla, kustannuskilpailukyvyn arvioidaan tehdasteollisuudessa keskimäärin v. 2006 paranevan. Muussa kuin sähköteknisessä teollisuudessa kilpailukyky pysynee likimain ennallaan. Kehityskuvan arvioidaan säilyvän suunnilleen samanlaisena myös ensi vuonna.

Hintaindeksejä

	2003	2004*	2005*	2006**	2007**	Keskimäärin 2005/1996
			muutos, prosenttia			
Vientihinnat (tavaravienti)[1)]	-2,0	0,4	1,1	2	-1	-1,5
Tuontihinnat (tavaratuonti)[1)]	-0,4	2,4	5,6	5	1½	-0,7
Kuluttajahintaindeksi	0,9	0,2	0,9	1½	1½	1,6
Kotimarkkinoiden perushintaindeksi	-0,1	1,6	3,6	5½	2	1,1
Rakennuskustannusindeksi	1,9	2,4	3,6	3½	2	2,1

[1)] Kansantalouden tilinpidon mukaan

Kuluttajahintaindeksi ja teollisuuden tuottajahintaindeksi
1990=100

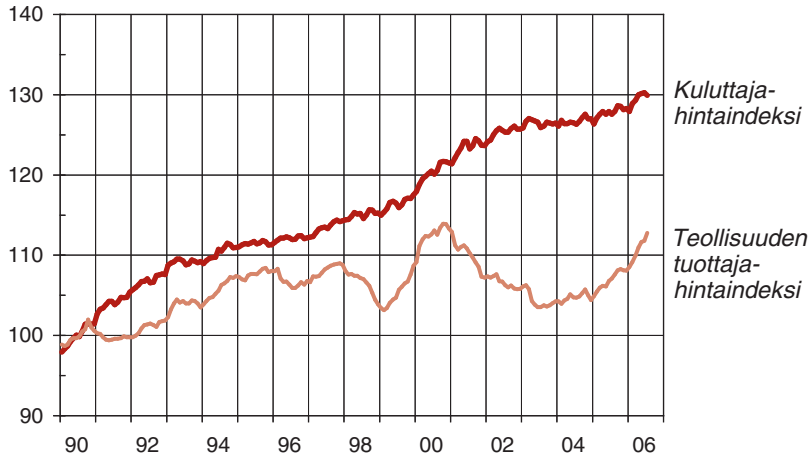

7 TULOT

Kansantulon kasvu hidastui 2½ prosenttiin v. 2005. Palkkasumma kasvoi 5 %; keskiansiot kohosivat 4 % ja työtunnit lisääntyivät prosentin. Työttömyysvakuutusmaksun kohoamisen vuoksi työnantajien sosiaalivakuutusmaksut lisääntyivät palkkasummaa enemmän ja työtulojen osuus kansantulosta nousi 1½ prosenttiyksikköä eli lähes 58 prosenttiin. Kustannusten nousun ja tuottajahintojen alenemisen vuoksi kotitalouksien yrittäjätulot maataloudesta supistuivat hyvästä sadosta huolimatta yli 8 %. Myös kotitalouksien yrittäjätulot metsätaloudesta pienenivät, sillä hakkuut vähenivät ja keskimääräinen kantohintataso aleni.

Kuluvana vuonna palkkasumma kasvaa runsas 4½ % eli lähes viimevuotista vauhtia. Ansioiden nousu hidastuu, mutta palkansaajien työtunnit lisääntyvät 2 %. Työeläkemaksujen sekä valtion kansaneläkemaksun alentamisen vuoksi työnantajien sosiaalivakuutusmaksut kasvavat hieman palkkasummaa vähemmän, ja työtulojen osuus kansantulosta alenee. Kotitalouksien maataloudesta saamien yrittäjätulojen arvioidaan edelleen selvästi alenevan, koska tuotanto supistuu pitkään jatkuneen kuivuuden vuoksi viimevuotisesta. Kotitalouksien yrittäjätulot metsätaloudesta sen sijaan kääntyvät nousuun, sillä hakkuut ovat kohonneiden kantohintojen myötä vaisun alkuvuoden jälkeen selvästi vilkastuneet. Kaikkiaan kansantulon arvioidaan lisääntyvän 6 %.

Vuonna 2007 palkkasumma kasvaa 3½ %. Edellä esitettyjen arvioiden mukaan ansiotaso kohoaa 2½ % ja palkansaajien työtunnit lisääntyvät lähes prosentin. Työnantajien sosiaalivakuutusmaksut lisääntyvät työeläkemaksujen oletetun kohoamisen vuoksi hieman palkkasummaa enemmän. Mikäli sato palautuu normaaliksi, kotitalouksien yrittäjätulot maataloudesta saattavat hieman kasvaa. Myös kotitalouksien metsätaloudesta saamien yrittäjätulojen arvioidaan edelleen lisääntyvän, kun sekä hakkuumäärät että keskimääräinen kantohintataso kohonnevat hieman tämänvuotisesta. Kaikkiaan kansantulo kasvaa 3½ %.

Käytettävissä oleva tulo

	2005* osuus, %	2003	2004*	2005*	2006**	2007**	Keskimäärin 2005/1996
				muutos, prosenttia			
Palkat ja palkkiot	46,2	3,6	4,0	4,9	4½	3½	5,3
Työnantajan sosiaaliturvamaksut	11,6	0,0	4,0	6,1	4	4	4,1
Kotitalouksien yrittäjätulot	7,1	5,3	3,6	-2,1	6	7½	5,9
yrittäjätulot maataloudesta	0,6	-13,6	-0,9	-8,2	-7	1½	-2,1
yrittäjätulot metsätaloudesta	0,8	-0,7	-1,8	-6,2	3	2½	3,7
muut yrittäjätulot	5,6	9,5	5,1	-0,7	8	8½	8,2
Omaisuustulot ja muut yrittäjätulot	20,4	-14,4	18,2	-3,2	11½	1	9,0
Tuotannon ja tuonnin verot miinus tukipalkkiot	14,8	6,1	3,5	4,2	4	3½	6,2
Kansantulo	100,0	-0,4	6,6	2,7	6	3½	6,0
Käytettävissä oleva tulo		-0,6	6,7	2,6	6	3	6,0
Bruttokansantulo, mrd. euroa		143,9	152,6	157,3	167	174	

Käytettävissä oleva tulo sektoreittain

	2002	2003	2004*	2005*	2006**	2007**
				mrd euroa		
Yksityinen sektori	84,8	85,1	91,6	93,0	99½	90½
kotitaloudet ja voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	72,1	75,9	79,7	81,0	84½	88½
yritykset,asuntoyhteisöt ja rahoituslaitokset	12,7	9,2	11,8	12,1	14½	14½
Julkisyhteisöt	36,9	35,9	37,5	39,3	41½	42½
valtionhallinto	12,1	11,2	11,5	12,1	12	11½
paikallishallinto	19,0	19,4	20,3	21,3	23	24
sosiaaliturvarahastot	5,8	5,3	5,7	5,9	7	7½
Yhteensä	121,7	121,0	129,1	132,4	141	145½

8 KULUTUS

Yksityinen kulutus

Kotitalouksien käytettävissä olevien reaalitulojen lisäys, 1 %, jäi v. 2005 vajaaseen kolmasosaan edeltävän viisivuotiskauden keskimääräisestä. Tämä johtui ennen kaikkea omaisuus- ja yrittäjätulojen supistumisesta samalla kun omaisuusmenot lisääntyivät nopeasti. Myös tuloveronkevennykset jäivät niukoiksi. Kulutuksen kasvu kuitenkin nopeutui, sillä kotitaloudet intoutuivat hankkimaan sekä tavaroita että palveluita edellisvuotta vilkkaammin. Lainakannan kasvu kiihtyi samalla kun asuntoinvestoinnitkin nopeutuivat. Tämän seurauksena säästämisaste painui negatiiviseksi, eli kotitaloudet kuluttivat enenevässä määrin velaksi.

Kuluvana vuonna tulojen arvioidaan lisääntyvän viime vuotta nopeammin, sillä palkkatulot lisääntyvät edelleen työllisyyden kasvusta johtuen nopeasti. Lisäksi omaisuus- ja yrittäjätulojen ennakoidaan jälleen lisääntyvän. Valtion tuloveronkevennykset olivat myös selvästi viimevuotista runsaammat, eivätkä kunnatkaan kiristäneet tuloverotusta yhtä paljon kuin edellisvuonna. Alkuvuonna kulutuksen kasvu olikin nopeaa. Kotitaloudet lisäsivät sekä tavaroiden että myös palveluiden ostojaan. Erityisesti kodintekniikka, mutta myös päivittäistavarat olivat suosittuja hankintoja. Sen sijaan autojen uusrekisteröinnit eivät enää lisääntyneet, eivätkä palvelutkaan olleet enää yhtä ripeässä kasvussa kuin viime vuonna. Kotitalouksien luottamus sekä omaan että Suomen talouteen on säilynyt vahvana. Lisäksi kodin vaihtointo on edelleen laajaa, ja kestokulutustavaroiden hankinta-aikomukset ovat yleisiä. Kulutuksen volyymi kasvaakin tänä vuonna suurin piirtein viimevuotista tahtia, 3½ %, mutta tulojen lisääntyessä edelleen kulutusta hitaammin, kotitaloudet rahoittavat kulutustaan myös lainanotolla. Lisäksi asuntoinvestoinnit säilyvät vilkkaina. Korkomenojen mataluudesta huolimatta kotitalouksien keskimääräiset lainanhoitokustannukset nousevatkin jo historiallisesti korkeiksi suhteessa tuloihin. Kuvaavaa onkin, että kesän aikana eräiden suurten kaupunkien velkaneuvonnan ongelma-asiat ovat lisääntyneet nopeasti.

Kotitalouksien säästämis- ja velkaantumisaste

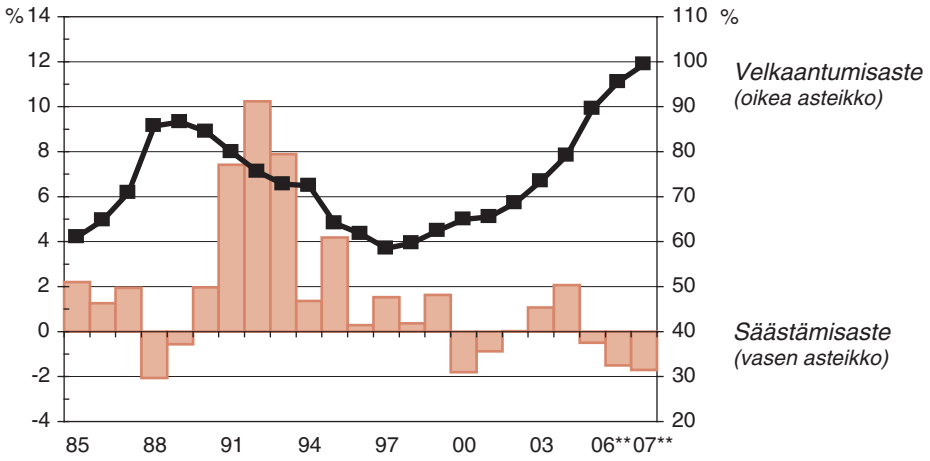

Tulojen kasvu jatkunee ensi vuonna hyvänä, sillä vaikka ansiotuloja kertyy tätä vuotta hitaammin, lisääntyvät omaisuus- ja yrittäjätulot vastaavasti vilkkaammin. Lisäksi valtion tuloverotus kevenee edelleen. Kun luottamus tulevaisuuteen on vahvaa, ei kulutuksen kasvu merkittävästi hidastu. Asuntoinvestointien tasaantuminen supistanee kuitenkin vilkkainta kestokulutuksen kasvua, joten keskimäärin kulutuksen volyymi lisääntyy hieman tätä vuotta vähemmän, vajaat 3 %. Luotonnostot kulutuksen rahoituksen lähteenä ovat edelleen ensi vuonna yleisiä, joten kotitalouksien lainakannan ennakoidaan vuoden lopussa lähestyvän keskimääräisten käytettävissä olevien vuositulojen määrää, 100 prosenttia. Tällöin velkaantumisaste olisi jo yli 10 prosenttiyksikköä yli edellisen ennätystason v. 1989, vaikkakin vielä kansainvälisessä vertailussa keskimääräistä alhaisempi.

Julkinen kulutus

Julkinen kulutus lisääntyi v. 2005 reaalisesti 1½ %. Kuntien kulutuksen volyymi kasvoi runsaan prosentin ja nimelliset kulutusmenot 5½ %. Kuntien kulutusta lisäsivät erityisesti hoitotakuun toteuttaminen ja muut sosiaali- ja terveystoimen kehittämishankkeet. Valtion kulutuksen kasvu oli vähäistä, kun taas sosiaaliturvarahastoissa nopeaa.

Kuluvana vuonna julkinen kulutus kasvaa edellisvuotta hitaammin. Valtion kulutuksen volyymi pysyy viime vuoden tasolla ja sosiaaliturvarahastoissa kasvu hidas-

Kulutus

	2005* osuus, %	2003	2004*	2005*	2006**	2007**	Keskimäärin 2005/1996
			määrän muutos, prosenttia				
Yksityinen kulutus	100,0	4,8	3,2	3,8	3½	2½	3,2
kotitaloudet	95,6	4,7	3,2	4,0	3½	3	3,2
kestokulutustavarat	10,2	17,8	5,2	10,1	9½	4	8,0
puolikestävät kulutustavarat	8,7	6,0	4,9	5,6	6	3½	4,6
lyhytikäiset tavarat	27,0	3,1	2,4	2,9	3	2½	2,1
palvelukset	50,0	2,9	2,8	3,1	2½	2½	2,7
kotitalouksien kulutusmenot ulkomailla	1,9	-1,7	3,4	0,9	2½	3	0,9
miinus ulkomaalaisten kulutusmenot Suomessa	2,2	-2,8	0,6	3,9	5	5½	1,9
voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen kulutus	4,4	6,0	3,9	1,5	1½	1½	4,4
Julkinen kulutus	100,0	1,5	1,7	1,6	1	1	1,6
valtionhallinto	29,6	2,4	1,0	1,2	0	-1½	1,0
paikallishallinto	62,9	0,6	1,6	1,2	1½	1½	1,6
sosiaaliturvarahastot	7,5	6,1	5,8	6,8	2½	2½	5,1
Yhteensä		3,8	2,8	3,2	3	2	2,8
Julkisyhteisöjen yksilölliset kulutusmenot		1,6	2,3	1,8	1½	1½	1,9
Yksilölliset kulutusmenot yhteensä		4,1	3,0	3,4	3	2½	3,0
Kotitalouksien käytettävissä oleva reaalitulo		5,9	4,2	1,0	2½	2½	3,0
				prosenttia			
Kulutuksen osuus bruttokansan tuotteesta (käypiin hintoihin)		73,2	73,3	73,9	73	73½	72,2
Kotitalouksien säästämisaste		1,1	2,1	-0,5	-1½	-1½	0,4
Kotitalouksien velkaantumisaste[1)]		73,4	79,2	89,6	95½	99½	67,8

[1)] Kotitalouksien velat vuoden lopussa suhteessa käytettävissä oleviin tuloihin.

tuu. Sen sijaan kuntien kulutuksen arvioidaan lisääntyvän 1½ % ja nimellisesti 4½ %. Kuntien palkkasumma kasvaa runsaat 3½ % ja valtion 2½ %. Kunnissa ostopalvelujen kasvu jatkuu runsaan 6 prosentin vauhdilla kuluvanakin vuonna.

Vuonna 2007 julkisen kulutuksen kasvun arvioidaan hidastuvan hieman. Hidastuminen perustuu valtion reaalikulutuksen supistumiseen, mikä sisältää oletuksen henkilöstön määrän vähenemisestä tuottavuusohjelman ja kehyspäätöksen mukaisesti. Julkisen kulutuksen kasvu perustuu aiempaa enemmän kuntasektorin kulutukseen, jonka arvioidaan lisääntyvän reaalisesti 1½ % ja nimellisesti 4 %.

9 INVESTOINNIT

Investoinnit lisääntyivät viime vuonna vajaa 3½ %. Asuinrakennusinvestointien kasvu jatkui nopeana niin uudisrakentamisessa kuin korjaustoiminnassakin, sillä asuntojen kysyntä vahvistui entisestään. Samoin teollisuus- ja liikerakennusten investoinnit lisääntyivät. Sen sijaan toimistorakennuksiin ja julkisiin palvelurakennuksiin investoitiin yhä melko vähän. Kone- ja laiteinvestoinnit lisääntyivät vain lievästi, sillä vilkastuneet tuotannolliset rakennusinvestoinnit olivat huomattavassa määrin perus- ja runkotyövaiheessa, jolloin koneisiin ei vielä investoida. Maa- ja vesirakennusinvestoinnit vähenivät poikkeuksellisen korkealta tasoltaan, vaikka käynnissä oli useita suuria julkisia tie- ja ratahankkeita kuten E18, Lahden oikorata sekä Vuosaaren satama liikenneväylineen.

Tänä vuonna investointien ennakoidaan lisääntyvän runsas 5 % ja ensi vuonna arviolta vajaa 4 %. Asuinrakennusinvestointien määrä kasvaa vielä kuluvana vuonna nopeasti ja jossain määrin myös ensi vuonna, sillä asuntolainakorot pysyvät yhä varsin matalina ja kuluttajien luottamus omiin talousnäkymiinsä on melko vahva. Talonrakennusinvestointien painopiste on kuitenkin vähitellen siirtymässä muuhun kuin asuinrakentamiseen sekä korjaustoimintaan. Tuotannollisten rakennusinvestointien jo pari vuotta jatkunut vilkastuminen lisää myös kone- ja laiteinvestointeja, joita lisäksi vahvistaa laaja korvausinvestointien tarve. Maa- ja vesirakennusinvestoinnit kasvavat tänä vuonna jonkin verran ja pysyvät ensi vuonna suunnilleen ennallaan; uutena suurhankkeena on käynnistynyt E18 Muurla-Lohja ja lisäksi alkuvaiheessa on monia muitakin mittavia hankkeita. Osaltaan maa- ja vesirakennusalan investointeja lisää myös vilkas talonrakentaminen.

Tehdasteollisuudessa kiinteät investoinnit lisääntyivät viime vuonna runsas 4 %. Metsäteollisuudessa investoinnit kasvoivat vain lievästi, mutta kemianteollisuudessa ja teknologiateollisuudessa varsin nopeasti. Teollisuuden investointiaste oli runsas 11 %. Merkittävä osa teollisuuden investointimenoista, yli 40 % suuntautui ulkomaille,

lähinnä EU-maihin; toimialoittain tarkasteltuna ulkomaisia investointeja tekevät pääosin metsä-, teknologia- sekä kemianteollisuuden yritykset. Tänä vuonna teollisuuden kiinteiden investointien määrä lisääntyy joitakin prosentteja, mihin keskeisesti vaikuttavat hyvät suhdanneodotukset sekä kapasiteetin uusinta- ja lisäystarve. Investoinnit kasvavat erityisesti teknologiateollisuudessa ja rakennusaineteollisuudessa, mutta vähenevät metsäteollisuudessa yli 5 % ja elintarviketeollisuudessa 10 % sekä kemianteollisuudessakin jossain määrin. Teollisuuden tutkimus- ja kehitysmenot, joita voidaan pitää investointiluonteisina, lisääntyvät kotimaassa ja etenkin ulkomailla edelleen. Tutkimus- ja kehitysmenoista suuntautuu kotimaahan runsas 60 % ja ne ovat vain vajaan viidenneksen pienemmät kuin teollisuuden kiinteät investoinnit.

Teollisuuden investointiaste
osuus jalostusarvosta, %

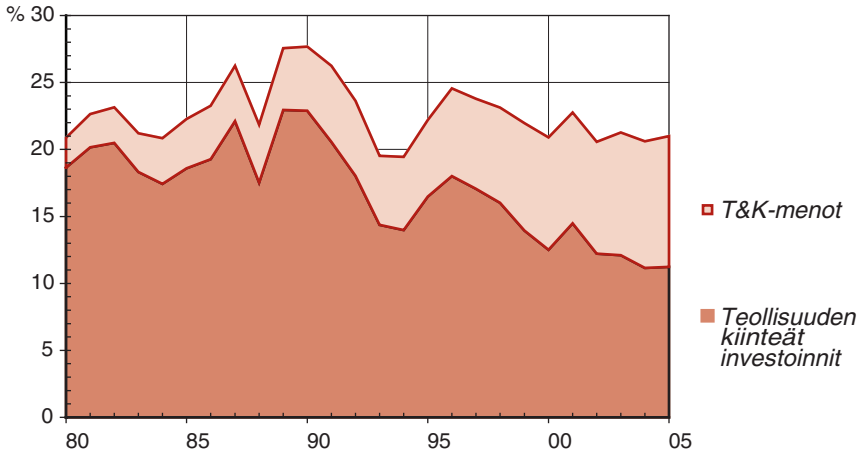

Lähteet: Tilastokeskus, Elinkeinoelämän keskusliitto, VM

Julkisten investointien määrä v. 2005 supistui selvästi, mutta tälle ja ensi vuodelle arvioidaan lievää kasvua. Kuntien investoinnit piristyvät jo kuluvana vuonna, valtion investoinnit vasta v. 2007.

Kiinteät investoinnit pääomatavaratyypeittäin

	2005* osuus, %	2003	2004*	2005*	2006**	2007**	Keskimäärin 2005/1996
				määrän muutos, prosenttia			
Talorakennukset	52,2	0,8	3,8	6,3	6½	3½	5,6
asuinrakennukset	30,0	9,9	7,5	5,6	5½	1½	5,4
muut talorakennukset	22,2	-8,6	-0,7	7,4	8	6	5,8
Maa- ja vesirakennukset	10,7	3,7	10,0	-4,9	2	0	2,1
Koneet yms.	27,1	6,6	6,1	0,3	5	6	4,6
Muut investoinnit	10,0	13,0	1,1	6,2	2½	2½	6,4
Yhteensä	100,0	4,0	4,9	3,3	5½	3½	4,9
yksityiset	86,0	3,2	4,9	5,9	5½	4	5,1
julkiset	14,0	8,4	4,5	-10,4	3	1½	3,5
					prosenttia		
Investointien osuus bruttokansan-tuotteesta (käypiin hintoihin)							
Kiinteät investoinnit		18,1	18,3	18,8	19	19½	18,5
yksityiset		15,2	15,4	16,1	16½	17	15,8
julkiset		2,9	2,9	2,6	2½	2½	2,8

Kiinteät investoinnit toimialoittain

	2005* osuus, %	2003	2004*	2005*	2006**	2007**	Keskimäärin 2005/1996
				määrän muutos, prosenttia			
Maa- ja metsätalous	4,9	0,6	-3,9	5,7	0	-2	2,4
Teollisuus[1)]	12,5	3,2	-3,5	4,5	5	4	2,1
Sähkö-, kaasu- ja vesihuolto	4,5	-3,3	34,8	4,7	10	7	4,9
Kauppa, majoitus- ja ravitsemistoiminta	4,9	15,2	-2,8	2,7	5	3	4,6
Asuntojen omistus ja vuokraus	30,9	9,9	7,7	5,8	5½	1½	5,4
Muut	42,1	0,5	5,6	0,9	5	4½	6,1
Yhteensä	100,0	4,0	4,9	3,3	5½	3½	4,9

[1)] Ml. mineraalien kaivu.

9 Investoinnit

Vuonna 2005 varastojen arvo ja arvoesineiden hankinnat lisääntyivät huomattavasti, tilinpidon tietojen mukaan runsaat 2 mrd. euroa. Tilastokeskuksen varastojen arvotilaston mukaan kasvu tuli yhtälailla teollisuuden kuin kaupankin varastojen arvon noususta. Teollisuudessa varsinkin metsä- mutta myös kemian teollisuuden raaka-aine- ja etenkin valmistuotevarastot lisääntyivät. Kaupan kasvu tuli ennen kaikkea tukkukaupan varastojen lisääntymisestä. Kuluvan vuoden alussa kaupan ja teollisuuden varastotasot kohosivat edelleen viime vuoden lopusta, mutta nousuvauhti hidastui huomattavasti viime vuoteen verrattuna. Lisäksi teollisuuden kyselyt viittaavat varastojen kääntyneen hienoiseen laskuun. Etenkin alustoimitukset keväällä supistivat osaltaan teollisuuden varastoja huomattavasti. Kun alustoimitusten kasvu hidastuu ensi vuonna, mutta -tilauskanta on vielä vahva, lisääntynee teollisuuden varastojen arvo jälleen hienoisesti.

10 JULKINEN TALOUS

Valtionhallinto

Työllisyyden parantamiseksi ja vakaan talouskasvun turvaamiseksi verotusta on uudistettu merkittävästi nykyisen hallituskauden aikana. Yritys- ja pääomaverotus on uudistettu ja sekä ansiotuloverotusta että hyödykeverotusta on kevennetty. Hallitus jatkaa kevennyksiä siten, että työhön kohdistuvat verokevennykset ml. inflaatiotarkistukset nousevat kaikkiaan 3,2 mrd. euroon vuoden 2007 loppuun mennessä. Työllisyyden ja kilpailukyvyn kohentamiseksi on toisaalta lisätty valtion menoja hallitusohjelman mukaisesti. Tästä huolimatta valtiontalous on ollut lievästi ylijäämäinen ja pysyy sellaisena vielä ennustejaksollakin. Tähän on osaltaan myötävaikuttanut suotuisa suhdannetilanne. Tasapainoisen valtiontalouden tavoite vaalikauden lopulla saavutettaneen. Suotuisan talouskasvun ja työllisyyskehityksen jatkuminen sekä onnistuminen tiukassa menopolitiikassa luovat edellytyksiä tasapainoiselle valtiontalouden kehitykselle. Valtion velkaantuneisuus on tavoitellulla vakaasti alenevalla uralla.

Vuonna 2006 valtion verotulot lisääntyvät 2 %. Valtion saamien välittömien verojen tuottoa alentavat aiemmin tulopoliittisen kokonaisratkaisun yhteydessä päätetyt verokevennykset. Valtion ansiotuloihin kohdistuvaa verotusta kevennetään tänä vuonna yhteensä miljardilla eurolla ml. veroasteikon inflaatiotarkistus. Verokevennyksestä noin 200 milj. eurolla kompensoidaan sairausvakuutusjärjestelmän rahoitusuudistuksen yhteydessä lisääntyvää vakuutettujen maksurasitusta. Lisäksi varallisuusverosta luopuminen pienentää valtion verotuloja 130 milj. eurolla. Välittömien verojen tuottoa vahvistaa se, että yritysten tuloskehityksestä muodostuu tänä vuonna ennätyksellisen hyvä. Yhteisöveron tuoton arvioidaankin lisääntyvän jopa 8 %. Verotukseen liittyvien ajoituksellisten tekijöiden vuoksi osa myönteisen tuloskehityksen vaikutuksista yritysten maksamiin veroihin näkyy vasta ensi vuonna. Toteutettujen verokevennysten seurauksena v. 2006 valtion saamat välittömät verot supistuvat prosentin.

30. Valtionhallinto[1)]

	2004	2005*	2006**	2007**	2006/05	2007/06
			muutos, %			
Välittömät verot	12,9	13,3	13,2	13,3	-0,9	0,9
Tuotannon ja tuonnin verot	21,0	21,8	22,7	23,4	4,0	3,1
Sosiaaliturvamaksut	1,4	1,5	1,5	1,6	3,4	2,5
Verot ja sosiaaliturvamaksut yhteensä[2)]	35,8	37,1	37,9	38,8	2,3	2,4
Muut tulot[3)]	3,9	3,9	4,4	4,0	12,2	-8,2
siitä korkotulot	0,7	0,7	0,7	0,7	-2,3	0,5
Tulot yhteensä	**39,7**	**41,0**	**42,1**	**42,3**	**2,8**	**0,5**
Kulutusmenot	10,0	10,3	10,5	10,5	1,6	0,4
Sosiaalietuudet ja -avustukset	3,2	3,3	3,4	3,6	2,9	3,4
Tukipalkkiot ja muut tulonsiirrot	20,2	21,0	22,6	23,3	7,4	3,2
siitä muille julkisyhteisöille	15,1	15,5	16,7	17,2	7,7	2,9
Korkomenot	2,7	2,6	2,6	2,6	-2,2	2,0
Pääomamenot[4)]	2,9	3,1	2,3	2,4	-26,2	3,9
Menot yhteensä	**39,1**	**40,4**	**41,3**	**42,3**	**2,3**	**2,5**
Nettoluotonanto (+) / nettoluotonotto (-)	0,6	0,6	1,0	0,5		
Perusjäämä[5)]	2,6	2,5	2,9	2,4		

[1)] Kansantalouden tilinpidon mukaan.
[2)] Sisältää pääomaverot
[3)] Ml. saadut pääomansiirrot ilman pääomaveroja ja kiinteän pääoman kuluminen
[4)] Pääoman bruttomuodostus ja maksetut pääomansiirrot.
[5)] Nettoluotonanto ilman nettokorkomenoja.

Kotimaisen kysynnän vahva kasvu näkyy tuotannon ja tuonnin verojen lisääntymisenä 4 prosentilla edelliseen vuoteen verrattuna. Kansantalouden tilinpidon mukainen arvonlisäveron tuotto lisääntyy lähes 5 %. Talousarviokirjanpidon mukaisesti valtiolle tilitetään arvonlisäveroa tänä vuonna 15 % viime vuotta enemmän, josta noin 9 prosenttiyksikköä selittyy sillä, että aiemmin Kelalle suunnatusta miljardin euron suuruisesta ALV-tuloutuksesta luovuttiin vuoden alusta lukien. Samassa yhteydessä valtion tulonsiirrot Kelalle lisääntyivät aiempaa arvonlisäveron tuloutusta vastaavalla määrällä, joten veron tilityksessä tapahtuvalla muutoksella ei ole vaikutusta valtion rahoitustasapainoon.

Valtion saamat omaisuustulot nousevat tänä vuonna ennätyksellisen korkealle tasolle. Valtion omaisuustulot lisääntyvät neljänneksellä viime vuoteen verrattuna. Erityisesti valtion saamat osinkotulot ovat kasvaneet voimakkaasti. Suurin osa kasvusta selittyy Fortumin ja TeliaSoneran tänä vuonna jakamilla kertaluonteisiksi tulkittavissa olevilla ylimääräisillä osingoilla.

Kansantalouden tilinpidon mukaiset valtion kokonaismenot kasvavat kuluvana vuonna arviolta 2½ %. Valtion menojen kasvu painottuu erityyppisiin siirtomenoihin

kuten kuntien valtionosuuksiin ja sosiaaliturvarahastojen rahoitukseen. Valtion siirtoja kunnille lisää mm. työmarkkinatuen rahoitusuudistus sekä valtionosuusindeksin korotus. Rakenteellista työttömyyttä pyritään vähentämään ja työllisyyttä parantamaan useilla toimenpiteillä: matalapalkkaisen työvoiman kysyntää tuetaan työnantajille annettavalla matalapalkkatuella, nuorten työllistymistä tuetaan ja lisäksi kotitalousvähennyksen enimmäismäärää on korotettu.

Valtion kulutusmenojen kasvu jää vaatimattomaksi. Investoinnit supistunevat kun Kerava-Lahti oikorata on valmistunut. Muurla-Lohja moottoritie on suurin meneillään oleva väyläinvestointi. Korkomenot alenevat, mutta selvästi vähemmän kuin edeltävinä vuosina. Tasoltaan valtion korkomenot ovat puolta pienemmät kuin 1990-luvun lopulla.

Kuten kolmena vuotena aiemmin, valtiontalous on tänäkin vuonna noin ½ prosentin verran ylijäämäinen suhteessa kokonaistuotantoon. Valtion velka suhteessa kansantuotteeseen alenee 36 prosenttiin.

Vuonna 2007 kansantalouden kokonaistuotannon kasvu hidastuu selvästi, minkä seurauksena myös veropohjien kasvu on aiempaa vaimeampaa. Verotulojen kasvuvauhti säilyy kuitenkin edellisen vuoden mukaisena koska verotuksessa tehtävät perustemuutokset ovat edellisvuotista pienempiä. Päätetyt ansiotuloverotusta koskevat kevennykset vähentävät välittömien verojen tuottoa 590 milj. eurolla. Verokevennys toteutetaan poistamalla tuloveroasteikosta yksi tuloluokka. Lisäksi veroasteikkoihin toteutettava inflaatiotarkistus vähentää tuloja 150 milj. eurolla.

Verojärjestelmän kautta toteutettava valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon tarkistus pienentää valtion tuloveron tuottoa noin 200 milj. eurolla. Tarkistus toteutetaan siten, että kunnallisverotuksen ansiotulovähennystä pienennetään ja valtionverotuksen ansiotulovähennystä korotetaan niin, että verovelvollisten asema ei merkittävästi muutu.

Välillisten verojen osalta perustemuutokset ovat vähäisiä. Ensi vuoden alusta lukien Suomi osallistuu EU:ssa käynnissä olevaan kokeiluun, jossa pyritään edistämään työllisyyttä alentamalla eräiden työvoimavaltaisten palvelualojen arvonlisäverotus-

Keskeisten perustemuutosten verotuottovaikutuksia verolajeittain vuositasolla, milj. euroa

	2003	2004	2005	2006	2007*
Ansiotulot (ml. inflaatiotarkistus)	-746	-845	-506	-990	-770
Yhteisövero	0	0	-555	0	0
Varallisuusvero	0	0	-49	-130	-
Kansaneläke- ja sairasvakuutusmaksut	-50	0	0	230	0
Eläke- ja työttömyysvakuutusmaksut	-20	80	440	-285	130

ta. Verokevennykset koskevat parturi- ja kampaamopalveluita sekä pieniä korjauspalveluita. Verokannan alentaminen 22 prosentista 8 prosenttiin vähentää valtion arvonlisäverotuloja 43 milj. eurolla. Kokeilusta aiheutuvien työllisyys- ja hintavaikutusten arvioidaan jäävän vähäisiksi. Teollisuuden ja ammattimaisen kasvihuoneviljelyn sähköveron alentaminen pienentää puolestaan verotuloja 70 milj. eurolla. Vuonna 2007 verotulojen kasvuvauhti säilyy edellisen vuoden mukaisena. Muiden kuin verotulojen arvioidaan sitä vastoin supistuvan.

Ensi vuonna valtion kansantalouden tilinpidon mukaiset kokonaismenot kasvavat suunnilleen saman verran kuin tänä vuonna. Hallitus pyrkii nostamaan työllisyysastetta ja edistämään työvoiman liikkuvuutta lisäämällä määrärahoja, rakenteellisin uudistuksin sekä veroperustemuutoksilla. Työllistämistä helpottaviin ja työvoiman liikkuvuutta edistäviin toimenpiteisiin määrärahoja lisätään 17 milj. euroa. Matkakuluvähennyksen enimmäismäärää korotetaan ja rakennemuutoksista kärsiville paikkakunnille suunnataan määrärahoja. EU:n uuden rahoituskauden maaseutuvarojen alentuma kompensoidaan kansallisesti.

Valtion kulutusmenojen oletetaan kasvavan määrältään vain vähän, kun mm. henkilöstön määrän kehitys on tuottavuustavoitteiden mukaisesti kääntymässä laskuun. Tuottavuusohjelman mukaisesti budjettitalouden henkilömäärä supistuu yhteensä noin

Valtion budjettitalouden tasapaino

	2004 Tilinpäätös	2005 Tilinpäätös	2006 Talousarvio[1)]	2007 Talousarvio-esitys
			milj. euroa	
Verot ja veronluonteiset tulot	31 191	32 311	33 704	35 092
Muut tulot	7 303	6 713	6 423	5 390
Yhteensä	**38 494**	**39 023**	**40 127**	**40 482**
Kehykseen luettavat menot	27 539	28 490	29 798	30 213
Kehyksen ulkopuoliset menot	8 781	8 977	9 983	10 106
-siitä korkomenot	2 381	2 263	2 283	2 304
Yhteensä	**36 320**	**37 467**	**39 782**	**40 320**
Ylijäämä (+)/alijäämä (-)	**2 173**	**1 556**	**346**	**163**
Velanhallintamenot (-)	-42	-44	-46	-48
Nettorahoitustarve (-)	**2 131**	**1 511**	**300**	**115**
Nettolainanotto (+)/nettokuoletukset (-)	74	-3 736	300	115

[1)] Ml. vuoden 2006 lisätalousarvio.

1 200 tänä ja ensi vuonna. Vuonna 2007 käynnistetään useita suurehkoja liikenneväylähankkeita, jotka kuitenkin lisäävät valtion investointimenoja tuntuvammin vasta v. 2008. Korkomenot lisääntyvät hieman, sillä korkotason nousu lisää valtion velan korkomenoja enemmän kuin korkomenoja kyetään säästämään velkaa lyhentämällä. Valtion velasta maksettava keskimääräinen korko oli 3,9 % v. 2005. Korkotason nousu näkyy velanhoitomenoissa viiveellä, koska koronmuutos välittyy lainakantaan sitä mukaa kun olemassa olevaa velkaa joudutaan uusimaan vanhojen lainojen erääntyessä.

Valtiontalouden ylijäämä suhteessa bruttokansantuotteeseen alenee hieman. Valtion velan suhde kokonaistuotantoon alenee vajaaseen 34 ½ prosenttiin.

Paikallishallinto

Vuonna 2006 kuntatalous kohenee ennakoitua nopeammin, mikä johtuu pääosin verotulojen ja valtionosuuksien yhteensä lähes 8 prosentin kasvusta. Silti kuntatalous pysyy alijäämäisenä, kun kuntien menojen kasvu jatkuu edelleen voimakkaana.

Kulutusmenojen ennakoidaan lisääntyvän nimellisesti 4½ % ja reaalisesti 1½ %. Kuntatyönantajan välillisiä työvoimakustannuksia nostavat työeläkemaksuihin ja työttömyysvakuutusmaksuihin tehdyt korotukset. Menojen kasvua hidastaa sopimuspalkkojen kasvun hidastuminen sekä hoitoon pääsyn turvaamiseksi vuodelle 2005 ajoittuvien lisämenojen oletettu aleneminen. Kuntien henkilöstömääräksi arvioidaan noin 450 000, mikä on runsaat 2 000 enemmän kuin v. 2005. Kuntien investointien odotetaan hieman lisääntyvän edellisvuodesta. Valtion toimenpiteet lisäävät kuntatalouden menoja noin 350 milj. eurolla, josta 258 milj. euroa aiheutuu työmarkkinatuen rahoitusuudistuksesta. Lisäpanostukset kansalliseen terveyshankkeeseen ja sosiaalialan kehittämishankkeeseen lisäävät menoja 72 milj. eurolla.

Verotuloja arvioidaan kertyvän v. 2006 noin 15,3 mrd. euroa, missä on kasvua yli 7 %. Tuloveroprosentti nousi 140 kunnassa, mikä nosti kunnallisverotuksessa verotettavilla tuloilla painotettua keskiarvoa vuoden 2005 18,3 prosentista 18,4 prosenttiin. Nopean talouskasvun ansiosta yhteisöveroa kertyy lähes 100 milj. euroa edellisvuotta enemmän. Kiinteistöveroa kertyy noin 770 milj. euroa.

Kansantalouden tilinpidon mukaiset käyttötalouden valtionosuudet kohoavat 9,0 mrd. euroon, jossa on lisäystä 714 milj. euroa edelliseen vuoteen. Valtionosuuksiin tehdään 2,4 prosentin indeksikorotus, joka sisältää 0,4 prosenttiyksikön suuruisen indeksin korjauksen vuodelta 2004. Indeksikorotus on 75 % täysimääräisestä kustannustason noususta ja se lisää kuntien ja kuntayhtymien saamia valtionosuuksia 154 milj. eurolla. Valtionosuuslain mukaisesta, neljälle vuodelle jaksotetusta valtion ja kunti-

en välisestä kustannustenjaon tarkistuksesta maksetaan kuluvana vuonna 81 milj. euroa.

Sairausvakuutuksen rahoitusuudistukseen liittyvän sairausvakuutuksen uuden päivärahamaksun verovähennyskelpoisuus aiheuttaa kunnille arviolta 90 milj. euron verotulomenetykset. Sekä sairausvakuutuksen tulomenetys että työmarkkinatuen ja kansallisen terveyshankkeen sekä sosiaalialan kehittämishankkeen aiheuttamat menolisäykset kompensoidaan kunnille valtionosuusjärjestelmän kautta täysimääräisesti. Kuntien yhdistymistä tuetaan 25 milj. eurolla. Harkinnanvaraiseen rahoitusavustukseen varataan 27 milj. euroa. Kaikkiaan valtion toimet, indeksikorotukset mukaan lukien, vahvistavat kuntataloutta nettomääräisesti 221 milj. eurolla.

Vuonna 2007 kuntatalous lähenee tasapainoa, mutta jäänee niukasti alijäämäiseksi. Rahoitustilanteen ennakoitu koheneminen perustuu verotulojen ja valtionosuuksien yhteensä lähes 5 prosentin kasvuun sekä kokonaismenojen kasvun hidastumiseen alle 4 prosenttiin. Kuntien velan määrä kasvaa vain hieman. Lainakannan vuoden 2007 lopussa arvioidaan olevan 8,3 mrd. euroa, mikä on noin 5 % suhteessa kokonaistuotantoon.

Kuntien ja kuntayhtymien kulutusmenojen arvioidaan lisääntyvän nimellisesti noin 4 %. Tämä on merkittävästi vähemmän kuin vuosina 2002–2005, jolloin kulutusmenot kasvoivat keskimäärin 5½ % vuodessa. Menojen kasvun hidastuminen johtuu henkilöstömenojen ja maksettujen avustusten edellisvuotta hitaammasta kasvusta. Kuntien ansiotason arvioidaan kohoavan 2½ % eli ½ prosenttiyksikköä vähemmän kuin v. 2006. Vaikka kuntatyönantajan eläkemaksua korotetaan ja henkilöstön määrän ennakoidaan lisääntyvän 3 000 henkilöllä, palkkausmenojen kasvun ennakoidaan hidastuvan 3½ prosenttiin. Työvoiman saantivaikeuksien lisääntyminen uhkaa kuitenkin lisätä paineita liukumiin. Ostojen kasvu jatkuu edelleen varsin nopeana, joskin edellisvuosia hitaampana. Henkilöstön määrän ennakoidaan olevan vuoden 2007 lopussa 453 000.

Verotuloja arvioidaan kertyvän v. 2007 noin 16,1 mrd. euroa, missä on kasvua noin 5 %. Kunnallisverotuoton arvioidaan kasvavan noin 5 %. Tämä sisältää kuntien ja valtion välisen kustannustenjaon tarkistuksen viimeisen erän aikaistamisen vuodelle 2007, mikä lisää kuntien tuloja 185 milj. euroa. Keskimääräisen painotetun veroprosentin on oletettu pysyvän vuoden 2006 tasolla 18,4 prosentissa. Yhteisöveroa arvioidaan kertyvän noin 7 % kuluvaa vuotta enemmän. Kiinteistöveroa ennakoidaan kertyvän runsaat 790 milj. euroa.

Kansantalouden tilinpidon mukaiset käyttötalouden valtionosuudet kohoavat 9,4 mrd. euroon, jossa on lisäystä 365 milj. euroa edelliseen vuoteen. Viimeisen erän aikaistamisen lisäksi valtion ja kuntien välisestä kustannustenjaon tarkistuksesta maksetaan vuodelle 2007 kuuluva 81 milj. euroa. Valtionosuuksiin tehdään 2,0 prosentin indeksikorotus, joka sisältää 0,2 prosenttiyksikön suuruisen indeksin korjauksen

vuodelta 2005. Indeksikorotus on 75 % täysimääräisestä kustannustason noususta ja se lisää kuntien ja kuntayhtymien saamia valtionosuuksia 133 milj. eurolla. Kansallisen terveyshankkeen sekä sosiaalialan kehittämishankkeen valtionosuuksia lisätään 73 milj. eurolla. Kuntien yhdistymistä tuetaan 55 milj. eurolla. Harkinnanvaraiseen rahoitusavustukseen varataan 12 milj. euroa. Kaikkiaan valtion toimet, indeksikorotukset mukaan lukien, vahvistavat kuntataloutta nettomääräisesti 424 milj. eurolla.

Kuntien tulojen kasvu on nopeutunut vuodesta 2005 lähtien. Verotulot ja valtionosuudet lisääntyivät 5 % v. 2005 ja noin 7 % v. 2006. Tämän jälkeenkin tulokehityksen arvioidaan jatkuvan nopeampana kuin 2000-luvun alkuvuosina. Lisäksi kuntien rahoitusnäkymiä parantavat kustannustenjaon tarkistuksen aikaistaminen ja kuntatyönantajamaksurasituksen helpottuminen lähivuosina. Tämä antaa kunnille hyvän tilaisuuden taseiden kohentamiseen ja palvelurakenteen uudistuksiin.

Kuntien menokehitykseen liittyy kuitenkin merkittäviä epävarmuustekijöitä. Palvelujen ostot ovat kasvaneet viime vuosina voimakkaasti, ja kasvupaineet ovat suuret lähitulevaisuudessakin, kun väestön ikääntymisen myötä etenkin hoivapalvelujen kysynnän kasvu nopeutuu. Kuntien palkkakustannusten kehitykseen liittyvät riskit koskevat sekä henkilöstön määrän että ansiotason kehitystä. Vuosituhannen vaihteen jälkeen kunnat ovat lisänneet henkilöstönsä määrää lähes 30 000 henkilöllä, vaikka väestörakenteen muutoksen aiheuttamat paineet ovat olleet vielä melko vähäisiä. Kuntien ansiotaso on vuodesta 2004 lähtien kohonnut muuta taloutta nopeammin. Tätä ennen tilanne oli päinvastainen, kun kuntien palkkakehitys oli selvästi muuta taloutta hitaampaa. Lisäksi työvoiman saantivaikeudet uhkaavat lisätä palkkapaineita, kun kunta-alan vuosittainen eläkepoistuma alkaa kiihtyä ja työvoiman tarjonnan ennakoidaan jo lähitulevaisuudessa alkavan supistua. Mikäli kuntien menot kasvaisivat jatkossakin yli 5 % vuodessa, kuntatalouden tila alkaisi jälleen heikentyä ja velan määrä kasvaa. Menojen maltillinen kehitys edellyttää kunnilta toimintatapojen muutoksia, joilla henkilöstömäärän kasvupaineita voidaan hillitä ja toimintoja pysyvästi tehostaa.

Paikallishallinto[1)]

	2004	2005*	2006**	2007**	2006/05	2007/06
				muutos, %		
Verot ja sosiaaliturvamaksut yhteensä	13,8	14,3	15,3	16,1	7,1	5,0
Muut tulot[2)]	10,7	11,4	12,2	12,7	7,2	3,8
siitä korkotulot	0,2	0,2	0,2	0,2	7,4	2,9
siitä tulonsiirrot valtiolta	7,9	8,5	9,2	9,5	8,5	4,0
Tulot yhteensä	**24,5**	**25,7**	**27,6**	**28,8**	**8,5**	**4,5**
Kulutusmenot	20,8	21,9	22,9	23,8	4,4	4,0
Sosiaalietuudet ja -avustukset	0,9	0,9	0,9	0,9	-1,0	0,4
Tukipalkkiot ja muut tulonsiirrot	1,1	1,2	1,4	1,4	17,8	-0,9
siitä muille julkisyhteisöille	0,5	0,6	0,8	0,8	45,1	-1,6
Korkomenot	0,2	0,2	0,2	0,2	7,1	2,4
Pääomamenot[3)]	2,7	2,5	2,7	2,7	6,2	1,2
Menot yhteensä	**25,6**	**26,8**	**28,1**	**29,0**	**5,0**	**3,3**
Nettoluotonanto (+) / nettoluotonotto (-)	-1,2	-1,0	-0,5	-0,2		
Perusjäämä[4)]	-1,2	-1,0	-0,5	-0,2		

[1)] Kansantalouden tilinpidon mukaan
[2)] Ml. saadut pääomansiirrot ja kiinteän pääoman kuluminen
[3)] Pääoman bruttomuodostus ja maksetut pääomansiirrot.
[4)] Nettoluotonanto ilman nettokorkomenoja.

Paikallishallinnon henkilökunnan määrä
1 000 henkeä

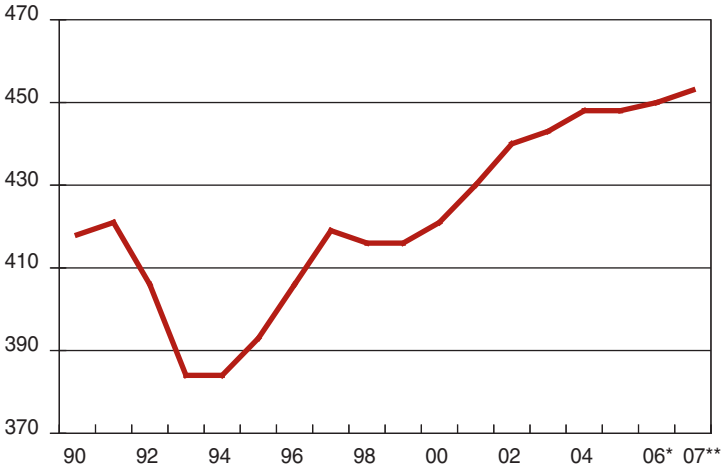

Paikallishallinnon toimintakulut
euroa/asukas

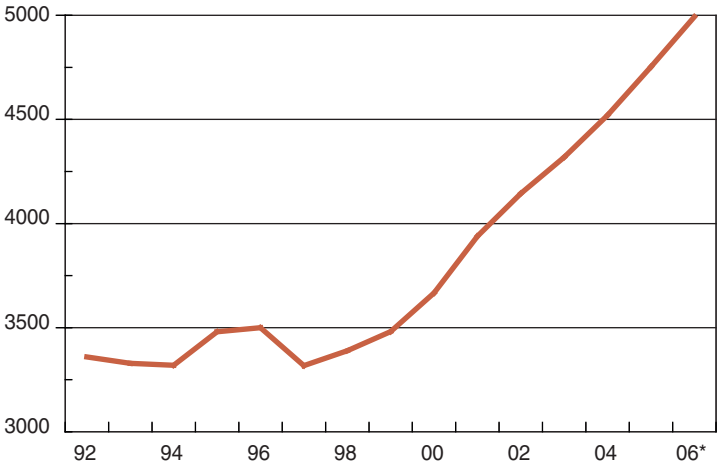

Sosiaaliturvarahastot

Työeläkelaitokset

Työeläkelaitokset vastaavat ansiosidonnaisen eläketurvan hoitamisesta. Eläkkeiden rahoitus perustuu osittaiseen rahastointiin. Eläkkeet rahoitetaan työnantajien ja -tekijöiden vakuutusmaksuilla sekä rahastojen sijoitustuloilla. Valtio osallistuu merimiesten, yrittäjien ja maatalousyrittäjien työeläkkeiden rahoitukseen. Valtion omien työntekijöiden ansioeläkkeet maksetaan valtion budjetista. Ansiosidonnaista työttömyysturvaa hoitava työttömyysvakuutusrahasto maksaa työeläkejärjestelmälle vuosittain työeläkelisän muodossa työntekijöiden työttömyysajalta syntyvää eläkeoikeutta vastaavan rahamäärän.

Vuonna 2006 työeläkemenot kasvavat runsas 5 %; eläkkeensaajien lukumäärä lisääntyy parilla prosentilla ja indeksikorotus on 1,7 %. Loppuosa eläkemenojen kasvusta aiheutuu siitä, että uudet alkavat eläkkeet ovat suurempia kuin poistuvat vanhat eläkkeet. Työkyvyttömyyseläkkeiden määrä kasvaa sen takia, että sodan jälkeen syntyneiden suurten ikäluokkien työkyvyttömyysriski on suurimmillaan. Lakisääteiset työeläkemenot (mukaan lukien valtion työeläkkeet, jotka maksetaan valtion budjetista) ovat yhteensä 14,7 mrd. euroa (8,8 % BKT:sta).

Työeläkemaksutulot kasvavat maksuprosenttien alennusten takia vain 2½ % eli selvästi hitaammin kuin etuusmenot. Laskuperustekorko, jolla hyvitetään työeläkevaroja, nostettiin työeläkelaitosten hyvän vakavaraisuuden takia 0,5 prosenttiyksiköllä 6,5 prosenttiin 1.7.2006. Työeläkevarojen markkina-arvo oli kesäkuun lopussa 104½ mrd. euroa. Varoista oli sijoitettu joukkovelkakirjalainoihin 43 % ja osakkeisiin 40 %. Loput varoista oli sijoitettu kiinteistöihin ja lyhyen rahan markkinoille. Työeläkerahastojen ylijäämä suhteessa kokonaistuotantoon alenee 2,5 prosenttiin.

Vuonna 2007 työeläkemenojen kasvu nopeutuu lähes 6 prosenttiin. Työeläkkeiden indeksikorotuksen arvioidaan olevan runsas 2 %, mikä on puolisen prosenttiyksikköä edellisvuotista suurempi. Kahden edellisen vuoden tapaan uusien alkavien vanhuuseläkkeiden tasoa nostavat 63 vuotta täyttäneiden työntekijöiden korotetut karttumat sekä 60 prosentin eläkekaton poistuminen eläkeuudistuksen yhteydessä. Eläkeuudistus nostaa siten alkavien vanhuuseläkkeiden tasoa, kun työntekijät lykkäävät eläkkeelle lähtöä. Vuoden 2009 jälkeen elinaikakerroin alkaa alentaa alkavien eläkkeiden tasoa, jos elinajan odote nousee ja eläkkeelle siirtymistä ei vastaavasti myöhennetä.

Työeläkemaksutulojen arvioidaan lisääntyvän 4½ %. Arvio perustuu oletukseen, että sekä työnantajien että –tekijöiden maksuprosentteja nostetaan 0,1 yksiköllä. Kuntien kokonaiseläkemaksu (työnantajien ja –tekijöiden yhteenlaskettu maksu) saavuttaa 28,5 prosentin tason suhteessa palkkaan, minkä on arvioitu riittävän kuntien työeläk-

keiden rahoittamiseksi pitkällä aikavälillä. Jos palkansaajien eläkemaksu tulevaisuudessa nousee, kuntatyönantajien eläkemaksu vastaavasti alenee. Työeläkelaitosten arvioidaan saavan maksutuloja yhteensä 13,2 mrd. euroa, mikä ylittää 0,8 mrd. eurolla työeläkemenot. Valtio rahoittaa yrittäjien, maatalousyrittäjien ja merimiesten ansioeläkkeitä 0,7 mrd. eurolla ja työttömyysvakuutusrahasto työttömyysajalta syntyvää eläkeoikeutta 0,4 mrd. eurolla.

Työeläkerahastojen ylijäämän arvioidaan olevan 2,4 % suhteessa kokonaistuotantoon.

Sosiaalivakuutusmaksut ja eläkeindeksit

	2003	2004	2005	2006*	2007**
Sosiaalivakuutusmaksut[1]					
Työnantajat					
Kansaneläkevakuutus[2]	2,37	2,32	2,30	1,69	1,68
Sairausvakuutus[2]	1,71	1,71	1,69	2,06	2,07
Työttömyysvakuutus[2][3]	1,90	1,94	2,17	2,29	2,29
Työeläkevakuutus (TEL)	16,8	16,8	16,8	16,5	16,6
Kuntien eläkevakuutus	22,73	23,07	23,41	23,73	23,83
Työntekijät	**6,30**	**6,35**	**6,80**	**7,18**	**7,29**
sairausvakuutus	1,50	1,50	1,50	2,10[b]	2,11
työttömyysvakuutus	0,20	0,25	0,50	0,58	0,58
työeläkevakuutus	4,60	4,60	4.8[a]	4,5[a]	4,6[a]
Eläkeläiset					
sairausvakuutus	1,5	1,5	1,5	1,5[c]	1,5[c]
Eläkeindeksit					
Työeläkeindeksi (yli 65 v)	2 002	2 028	2 047	2 081	2 124
Kansaneläkeindeksi	1 349	1 357	1 362	1 377	1 400

1) Vuosikeskiarvoina. Työnantajien maksut sekä vakuutettujen työttömyys- ja työeläkemaksut prosentteina palkoista. Vakuutettujen sairausvakuutusmaksut prosentteina verotettavasta tulosta.

2) Eri maksuluokkien palkkasummilla painotettu keskiarvo.

3) Porrastettu maksu:
Vuonna 2003 palkkasumman 840 940 ensimmäisen euron osalta 0,6 %, muuten 2,45 %.
Vuonna 2004 palkkasumman 840 940 ensimmäisen euron osalta 0,6 %, muuten 2,50 %.
Vuonna 2005 palkkasumman 840 940 ensimmäisen euron osalta 0,7%, muuten 2,8 %.
Vuosina 2006-2007 palkkasumman 840 940 ensimmäisen euron osalta 0,75 %, muuten 2,95 %.

a) Vuonna 2005 alle 53-vuotiaiden maksu 4,6 % ja yli 53-vuotiaiden maksu 5,8 %.
Vuonna 2006 alle 53-vuotiaiden maksu 4,3 % ja yli 53-vuotiaiden maksu 5,4 %.
Vuonna 2007 alle 53-vuotiaiden maksu 4,4 % ja yli 53-vuotiaiden maksu 5,6 %.

b) Sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksu 1,33 % ja päivärahamaksu 0,77 %.

c) Eläkeläisten sairaanhoitomaksu

Sosiaalietuudet,- avustukset ja sairaanhoitokorvaukset
prosenttia bruttokansantuotteesta

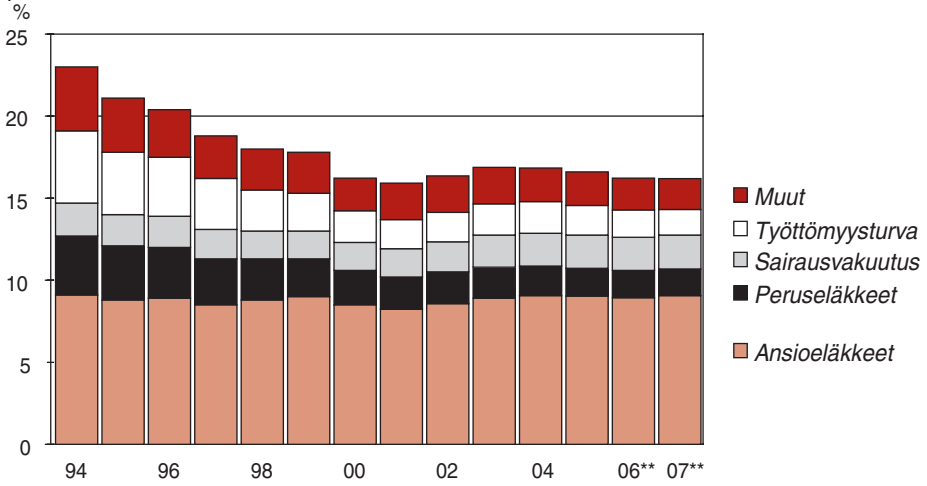

Muut sosiaaliturvarahastot

Muihin sosiaaliturvarahastoihin, joista jatkossa käytetään lyhennettä sotu-rahastot, luetaan Kansaneläkelaitos ja työttömyysturvarahastot. Kansaeläkelaitos vastaa perusturvasta ja työttömyysturvarahastot ansiosidonnaisesta työttömyysturvasta.

Kansaneläkelaitoksen menot rahoitetaan vakuutusmaksuilla sekä valtion ja pieneltä osin myös kuntien rahoitusosuuksilla. Valtio rahoittaa menoista noin 60 %. Kansaneläkelaitoksen menojen rahoitus tapahtuu ns. jakoperiaatteella ilman etukäteisrahastointia. Myös ansiosidonnaisen työttömyysturvan rahoitus perustuu jakoperiaatteelle. Menot rahoitetaan työnantajien ja -tekijöiden vakuutusmaksuilla, valtion rahoitusosuudella ja pieneltä osin myös työttömyyskassojen jäsenmaksuilla. Työttömyysvakuutusrahaston maksuvalmiuden turvaamiseksi ja työttömyysvakuutusmaksujen heilahtelujen tasaamiseksi työttömyysvakuutusrahastossa on suhdannepuskuri.

Vuonna 2006 sotu-rahastojen arvioidaan maksavan kotitalouksille etuuksia ja avustuksia yhteensä 10,4 mrd. euroa, noin prosentin edellisvuotista enemmän. Nopeimmin – noin 6 prosentin vauhtia - kasvavat sairausvakuutuksen menot. Kansaneläkemenot lisääntyvät runsaalla prosentilla. Kansaneläkkeiden indeksikorotus oli 1,1 %. Tämän lisäksi kansaneläkkeitä korotetaan 5 eurolla kuukaudessa syyskuun alusta lähtien. Työttömyysmenot supistuvat työttömyyden alentumisen takia.

Sotu-rahastojen maksutulot kasvavat lähes 12 prosentilla sairausvakuutusuudistuksen ja työttömyysvakuutusmaksuprosenttien tuntuvan nousun takia. Työttömyysvakuutusrahaston alijäämä kääntyy vakuutusmaksujen korotusten ja työttömyysmenojen

supistumisen takia ylijäämäksi, jolla kasvatetaan suhdannepuskuria. Sotu-rahastojen ylijäämän arvioidaan olevan 0,1 % suhteessa kokonaistuotantoon.

Vuoden 2006 alusta uudistettiin sairausvakuutuksen rahoitus jakamalla se sairaanhoitovakuutukseen ja työtulovakuutukseen. Sairausvakuutusuudistuksen takia sekä työnantajien että työntekijöiden sairausvakuutusmaksut nousivat. Työnantajille maksun korotus korvattiin alentamalla vastaavasti kansaeläkevakuutusmaksua. Palkansaajien maksujen korotusta vastaavalla rahamärällä pienennettiin valtion rahoitusta Kelalle. Palkansaajille sairausvakuutusmaksujen korotus kompensoitiin ansiotuloverotusta keventämällä.

Vuoden 2006 alusta uudistettiin myös passiivisen työmarkkinatuen rahoitus siten, että yli 500 päivää passiivista työmarkkinatukea saaneiden rahoitusvastuu jaettiin puoliksi valtion ja kuntien kesken. Uudistuksen takia valtion rahoitus Kelalle väheni noin 260 milj. euroa vuodessa ja vastaavasti kuntien siirrot Kelalle kasvoivat. Kunnille tästä aiheutuva menojen lisäys korvattiin valtionosuuksia kasvattamalla.

Vuonna 2007 sotu-rahastojen kotitalouksille maksamat etuudet ja avustukset lisääntyvät vajaalla prosentilla. Edellisvuoden tapaan sairausvakuutuksen menot kasvat voimakkaasti ja työttömyysturvan menot supistuvat. Sairausvakuutuksen menoja lisää väestön ikääntyminen. Kansaneläkemenot kasvavat 1½ %. Kansaneläkkeiden indeksikorotuksen arvioidaan olevan 1,7 %. Kansaneläkemenoja pienentää trendimäisesti työeläkkeiden tason jatkuva nousu. Kansaneläkkeen saajien lukumäärä vähenee koko ajan ja yhä useammin kansaneläke myönnetään vähennettynä tai sitä ei makseta työeläkkeen lisäksi lainkaan. Tällä hetkellä vielä noin 60 prosentille työeläkkeen saajista maksetaan myös kansaneläkettä. Tulevaisuudessa entistä suurempi osa eläkkeensaajista saa pelkästään työeläkettä.

Vuonna 2007 sotu-rahastojen maksutulot kasvavat 3½ %, eli samaa vauhtia kuin palkkasumma. Maksuprosenttien on oletettu pysyvän ennallaan. Soturahastojen ylijäämä kasvaa hieman edellisvuodesta ja on 0,2 % suhteessa kokonaistuotantoon. Ylijäämä kertyy pääosin työttömyysvakuutusrahaston suhdannepuskuriin.

Vuonna 2007 työeläkelaitokset ja muut sosiaaliturvarahastot maksavat kotitalouksille sosiaalietuuksia, -avustuksia ja erilaisia korvauksia yhteensä 28 mrd. euroa, mikä on runsas 16 % suhteessa kokonaistuotantoon.

Sosiaaliturvarahastojen talous[1)]

	2004	2005*	2006**	2007**	2006/05	2007/06
			muutos, %			
Sijoitustulot	2,7	2,6	2,8	2,9	4,8	5,2
siitä korkotulot	2,0	1,8	1,9	1,9	1,6	4,0
Sosiaaliturvamaksut	16,5	17,5	18,4	19,2	5,1	4,1
siitä työnantajien maksut	12,3	12,9	13,4	13,9	3,5	3,9
vakuutettujen maksut	4,2	4,6	5,0	5,3	9,6	4,8
Muut tulot	9,1	9,3	9,1	9,2	-1,4	1,1
tulon- ja pääomansiirrot julkisyhteisöiltä	8,9	9,1	8,9	9,2	-1,6	1,1
muut tulot	0,2	0,3	0,2	0,2	7,9	2,4
Tulot yhteensä	**28,4**	**29,4**	**30,3**	**31,3**	**3,0**	**3,3**
Kulutusmenot	2,5	2,6	2,7	2,9	5,0	5,3
Sosiaalietuudet ja -avustukset	21,1	21,5	22,2	22,9	3,0	3,4
siitä sosiaalietuudet	16,5	17,0	17,6	18,4	3,8	4,5
sosiaaliavustukset	4,6	4,6	4,5	4,5	-0,2	-0,8
Muut menot	1,0	1,0	1,0	1,0	1,4	-0,8
Menot yhteensä	**24,6**	**25,1**	**25,9**	**26,8**	**3,1**	**3,5**
Nettoluotonanto (+) / nettoluotonotto (-)	**3,8**	**4,3**	**4,4**	**4,5**		
Perusjäämä[2)]	1,8	2,5	2,4	2,6		

[1)] Kansantalouden tilinpidon mukaan.
[2)] Nettoluotonanto ilman nettokorkomenoja.

Julkisyhteisöt yhteensä

Talouskasvun nopeutuminen ja työllisyystilanteen paraneminen ovat kohentaneet julkisen talouden rahoitusasemaa ja Suomen julkisyhteisöjen ennestäänkin vahva rahoitusylijäämä nousee tänä vuonna lähes kolmeen prosenttiin. Ylijäämä on Tanskan jälkeen EU-maiden korkein. Ylijäämä on kuitenkin lähes kokonaan työeläkelaitosten varassa, vaikka valtion ja kuntien yhteenlaskettu rahoitusasema kääntyykin tänä vuonna hieman ylijäämäiseksi kolmen alijäämäisen vuoden jälkeen.

Julkisyhteisöjen kokonaismenot suhteessa kansantuotteeseen olivat Suomessa viime vuonna 50 %. Menoasteen arvioidaan laskevan selvästi ennustejaksolla, kun kokonaistuotanto kasvaa julkisia menoja nopeammin. Suomen menoaste on melko korkea, noin 2 prosenttiyksikköä korkeampi kuin EU-maissa keskimäärin, mutta alempi kuin esim. Ruotsissa tai Ranskassa. Vastaavasti kokonaisveroaste on veronalennuksista huolimatta meillä suhteellisen korkea.

Veroaste kohosi viime vuonna, kun BKT:n arvon kasvu jäi vähäiseksi ja sosiaaliturvamaksuja nostettiin. Koko hallituskauden aikana verojen ja sosiaaliturvamaksu-

jen suhde kokonaistuotantoon alenee prosenttiyksiköllä. Samanaikaisesti kun valtio on keventänyt verotusta, kunnallisverotuksen kiristyminen ja sosiaaliturvamaksujen nousu ovat hidastaneet veroasteen alenemista.

Julkisyhteisöjen kokonaismenot lisääntyvät tänä ja ensi vuonna runsas 3 % eli suunnilleen yhtä paljon kuin v. 2005. Maksetut sosiaalietuudet sekä tulonsiirrot kasvavat yli 4 %. Tulojen kasvu nopeutuu tänä vuonna yli 4 prosenttiin, mutta hidastuu ensi vuonna 3 prosenttiin.

Myös Suomen julkisen talouden tase on EU-maiden vahvimpia, vaikka valtio on vielä huomattavan velkainen ja kuntien velkakin on pikemminkin kasvamassa. Julkinen velka oli viime vuonna 64 mrd. euroa ja se säilyy samansuuruisena tänä ja ensi vuonna. Julkinen bruttovelkaantuneisuus eli velan suhde kansantuotteeseen on kuitenkin alenemassa verrattain nopeasti.

Julkisyhteisöjen nettorahoitusvarallisuus, joka kuvaa rahoitusvarojen ja velkojen erotusta, oli viime vuoden lopussa yli 90 mrd. euroa. Tästä suurin osa on työeläkelaitosten sijoituksia. Nettorahoitusvarallisuus on muutamassa vuodessa kaksinkertaistunut. Rahoitustilinpidon mukaan myös valtion nettorahoitusvarallisuus kääntyi tämän vuoden ensimmäisellä neljänneksellä positiiviseksi, kun se vielä vuoden 1998 lopussa oli 40 mrd. euroa negatiivinen.

Julkistalouden suhdannekorjattu rahoitusjäämä pienentyi vuosina 2001–2004, ja päätösperäisen finanssipolitiikan voidaan luonnehtia olleen talouskasvua tukevaa. Vuosikymmenen alkupuolella verotusta onkin vuosittain kevennetty. Vuosina 2002–2005 tuotantokuilun eli todellisen ja potentiaalisen tuotannon tason eron on arvioitu olleen negatiivinen, mikä viittaa siihen, että tuotanto olisi jäänyt tuotantopotentiaalia pienemmäksi. Tällöin suhdannekorjattu tasapaino oli toteutunutta julkistalouden tasapainoa vahvempi. Tuotantokuilu on estimoitu EU-komission ja jäsenmaiden kehittämällä ns. tuotantofunktiomenetelmällä. Julkistalouden suhdanneherkkyyden osalta on käytetty OECD:n tulo- ja menojoustoestimaatteja.

Vuonna 2005 suhdannekorjattu jäämä vahvistui edellisvuoteen verrattuna. Tämä selittyi osaltaan paperialan työnseisauksella, joka kasvatti negatiivista tuotantokuilua ja sitä kautta vahvisti suhdannekorjattua tasapainoa. Lisäksi yhteisöverokertymä kehittyi poikkeuksellisen suotuisasti, joten suhdannekorjatun jäämän vahvistumista v. 2005 ei voida tässä tapauksessa perustella päätösperäisen finanssipolitiikan kiristämisellä. Kuluvan vuoden kasvu on ylittämässä selvästi potentiaalisen kasvun ja negatiivinen tuotantokuilu on umpeutumassa. Tuotannon tason ollessa tuotannon kasvupotentiaalin mukaisella tasolla julkistalouden tasapaino ja suhdannekorjattu rahoitusjäämä ovat samansuuruisia, kuten v. 2006. Vuonna 2007 talouden odotetaan kasvavan lähellä potentiaalista kasvuvauhtia, joten tuotantokuilu on pysymässä lähellä nollaa. Suhdannekorjattu jäämä pysyy vuosina 2005–2007 käytännössä muuttumattomana, mikä viittaa neutraaliin päätösperäiseen finanssipolitiikkaan. Finanssi-

politiikan kurinalaisuus perustuu valtiontalouden menokehyksiin, joihin hallitus on sitoutunut ja joissa se on onnistunut pysymään.

Julkisyhteisöjen nettoluotonanto
suhteessa bruttokansantuotteeseen

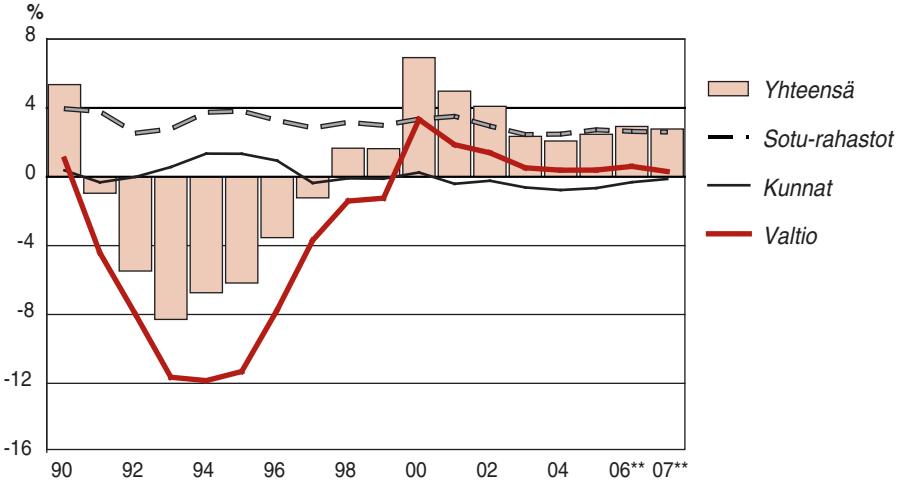

Julkisyhteisöjen verot, menot ja bruttovelka
suhteessa bruttokansantuotteeseen

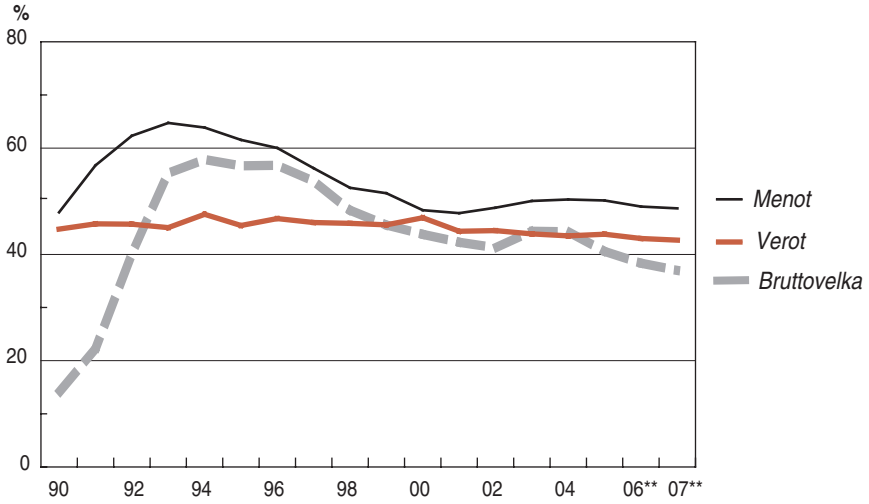

Julkinen talouden keskeisiä tunnuslukuja

	2003	2004	2005*	2006**	2007**
Verot ja sosiaaliturvamaksut	43,8	43,5	43,8	43,0	42,7
Julkisyhteisöjen menot[1)]	50,0	50,3	50,1	49,0	48,7
Nettoluotonanto	2,3	2,1	2,5	2,9	2,8
Valtionhallinto	0,5	0,4	0,4	0,6	0,3
Paikallishallinto	-0,6	-0,8	-0,7	-0,3	-0,1
Työeläkelaitokset	2,7	2,7	2,8	2,5	2,4
Muut sosiaaliturvarahastot	-0,2	-0,2	-0,1	0,1	0,2
Perusjäämä[2)]	2,4	2,1	2,5	2,9	2,8
Julkisyhteisöjen velka	44,3	44,3	40,5	38,4	37,0
Valtionvelka	43,4	42,0	38,2	35,8	34,4
			1 000 henkeä		
Julkisyhteisöjen työllisyys, 1000 henkeä	603	605	604	606	608
Valtio	149	147	146	146	146
Paikallishallinto	444	448	448	450	453
Sosiaaliturvarahastot	10	10	10	10	10

[1)] EU-harmonisoitu.
[2)] Nettoluotonanto ilman nettokorkomenoja.

Maksetut välittömät verot
suhteessa bruttokansantuotteeseen

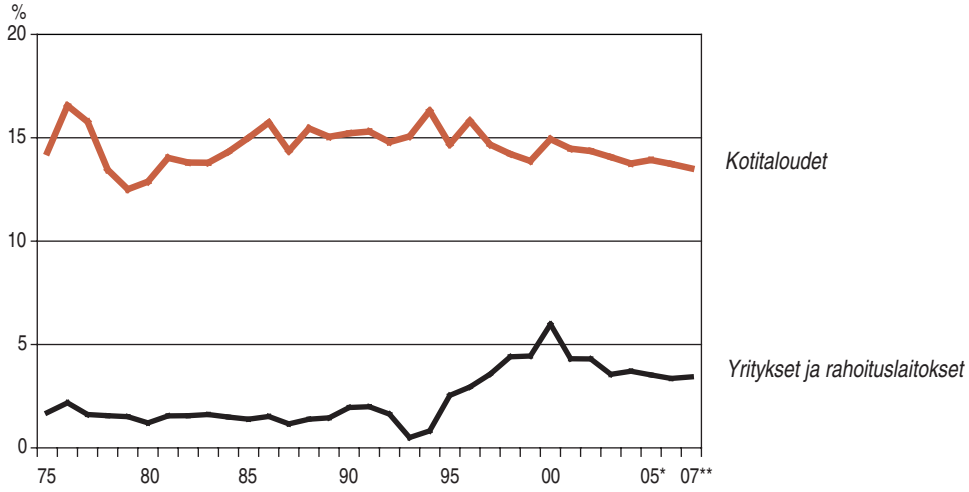

Eräiden EU-maiden veroasteet vuonna 2006

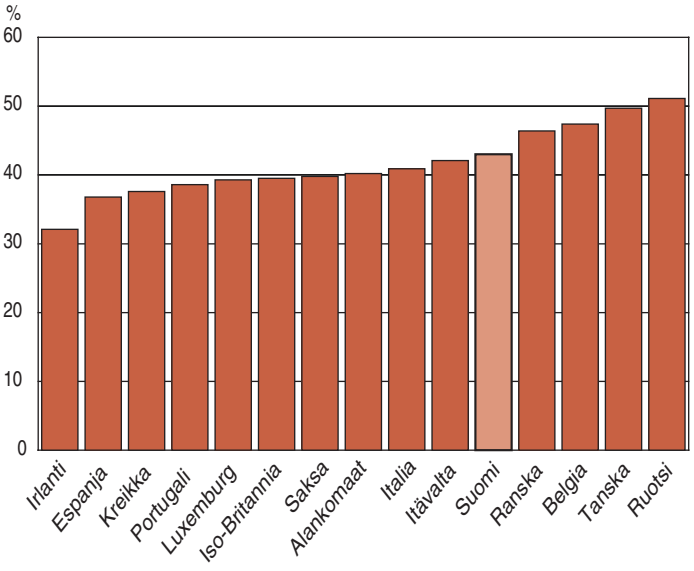

Lähde: Komissio, Suomi VM

Julkisyhteisöjen talous[1)]

	2004	2005*	2006**	2007**	2006/05	2007/06
			mrd.euroa		muutos, %	
Toimintaylijäämä ja omaisuustulot	5,3	5,2	5,8	5,6	12,7	-3,5
korkotulot	2,6	2,5	2,5	2,6	1,0	3,3
Välittömät verot	26,7	27,6	28,5	29,4	3,3	3,1
Tuotannon ja tuonnin verot	21,0	21,8	22,7	23,4	4,0	3,1
Sosiaalivakuutusmaksut	18,0	19,0	20,0	20,8	4,9	4,0
Saadut muut tulonsiirrot	0,6	0,6	0,5	0,5	-5,8	0,0
muilta kotimaisilta sektoreilta	0,3	0,3	0,3	0,3	3,4	0,0
ulkomailta	0,3	0,3	0,3	0,3	-14,1	0,0
Tulot	**71,5**	**74,2**	**77,5**	**79,7**	**4,5**	**2,8**
Kulutusmenot	33,2	34,8	36,1	37,2	3,6	3,0
Tukipalkkiot	1,9	2,0	2,1	2,1	5,7	1,9
Sosiaalietuudet	19,5	20,0	20,8	21,7	3,8	4,5
Sosiaaliavustukset	5,8	5,8	5,8	5,7	-0,6	-0,7
Maksetut muut tulonsiirrot	4,0	4,3	4,5	4,7	4,7	4,3
muille kotimaisille sektoreille	2,4	2,5	2,6	2,6	1,5	2,2
ulkomaille	1,6	1,8	2,0	2,1	9,3	7,1
Korkomenot	2,7	2,6	2,6	2,6	-1,8	2,2
Muut menot	0,1	0,1	0,1	0,1	-3,5	0,0
Menot	**67,2**	**69,7**	**71,9**	**74,2**	**3,2**	**3,2**
Säästö	4,2	4,5	5,6	5,5		
Pääomansiirrot, netto	0,2	0,0	0,0	0,1		
Kiinteän pääoman kuluminen	3,2	3,4	3,5	3,6	3,0	3,0
Pääoman bruttomuodostus[2)]	4,4	3,9	4,2	4,3	6,1	3,4
Nettoluotonanto (+)/nettoluoton-otto (-)	**3,2**	**3,9**	**4,9**	**4,8**		
Perusjäämä[3)]	3,3	4,0	5,0	4,9		

[1)] Kansantalouden tilinpidon mukaan.
[2)] Kiinteän pääoman bruttomuodostus ml. varastojen muutos sekä maan ja muiden varojen nettohankinnat.
[3)] Nettoluotonanto ilman nettokorkomenoja.

Julkisyhteisöjen rahoitustasapaino ja suhdannekorjattu jäämä
suhteessa bruttokansantuotteeseen

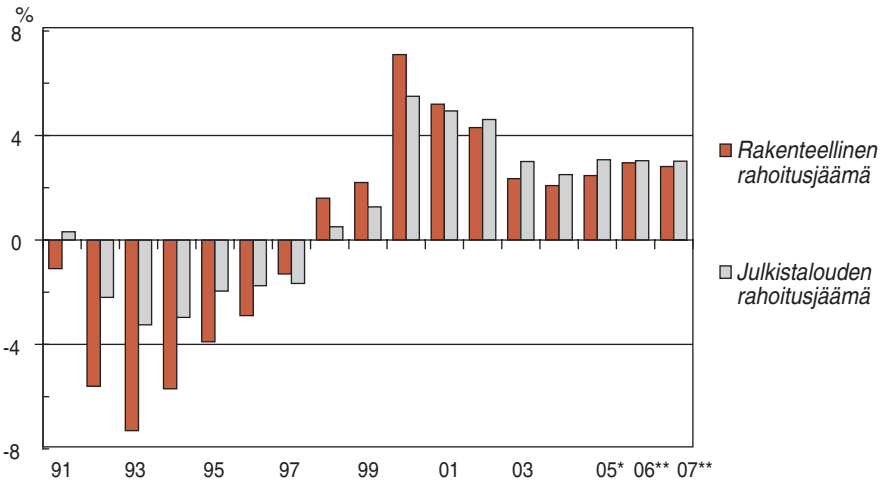

Julkisen talouden tuottavuus

Julkisten palvelujen kysynnän kasvun ja lisääntyvien menopaineiden hallinta on tärkeää sekä koko talouden kasvumahdollisuuksien että julkisen talouden rahoituksen kestävyyden turvaamisen kannalta. Väestön ikääntyminen ja sen aiheuttama palvelujen lisätarve sekä työvoiman tarjonnan pieneneminen johtavat keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä julkisen talouden merkittävään alijäämään ja velkaantumiseen, ellei julkisten palvelujen kustannuskehitys pysy hallinnassa. Työllisyysasteen paraneminenkaan ei poista tätä uhkaa. Ikärakenteen muutoksen vaikutukset palvelujen kysyntään ja tarpeeseen sekä työvoiman tarjontaan ovat tuntuvia jo tällä hetkellä ja erityisesti seuraavan viiden vuoden aikana. Etenkin terveydenhuollon menojen kasvu on nopeutunut merkittävästi 2000-luvun alkuvuosina.

Käytettävissä olevien tilastotietojen ja tutkimustulosten mukaan julkisten palvelujen tuottavuus on 2000-luvun alussa ollut heikkoa. Voimavarojen lisääminen ei siis näytä viime vuosina johtaneen palvelumäärän vastaavaan kasvuun, vaan yksikkökustannusten kohoamiseen. Kunnissa tämä on johtunut ensisijassa kuntien henkilöstön määrän voimakkaasta lisäyksestä. Kuntien työllisten määrä on lisääntynyt vuodesta 2000 lähtien lähes 30 000 henkilöllä. Kasvu on johtunut pääosin uusista tehtävistä, palvelujen laatutason kehittämisestä ja erilaisista kehittämishankkeista. On mahdollista, että osa palvelujen tuottavuuden alenemisesta johtuu henkilöstön lisäämisellä aikaansaadusta laadun paranemisesta.

Tuottavuuskehityksen ohella erityistä huomiota kannattaa kiinnittää tuottavuus- ja tehokkuuseroihin, jotka viittaavat mahdollisuuksiin lisätä tuottavuutta. Palveluja tuottavien yksiköiden ja myös kuntien väliset tehokkuuserot ovat huomattavia.

Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen tutkimusten mukaan terveyskeskusten väliset tehokkuuserot ovat huomattavan suuria. Tehottomimman viidenneksen keskimääräinen tehokkuus oli 0,63 v. 2004. Käytännössä tämä tarkoittaa, että nämä terveyskeskukset käyttävät keskimäärin 37 % enemmän voimavaroja saman tuotosmäärän aikaan saamiseen kuin tuotannollisesti tehokkaat yksiköt. Kunnallisen päivähoidon keskimääräinen tehokkuus oli 0,83 eli keskimääräinen toiminnallinen tehottomuus oli 17 % olosuhdetekijöiden huomioon ottamisen jälkeen. Tehottomia ja tehokkaita kuntia on melko tasaisesti ympäri maata kaikissa kokoluokissa. Perusopetuksen keskimääräinen tehokkuus on korkeampi ja kuntien väliset tehokkuuserot selvästi pienempiä kuin terveyskeskuksissa ja lasten päivähoidossa.

Julkisen palvelutuotannon tuottavuuden parantamiseksi hallitus käynnisti v. 2003 tuottavuusohjelman, jonka kautta tehostetaan koko julkisen sektorin toimintaa. Valtionhallinnossa ministeriöt ovat valmistelleet tuottavuusohjelmat. Ne sisältävät hallinnonaloilla vuoteen 2011 mennessä toteutettavat tuottavuutta lisäävät toiminnan, rakenteiden ja tietotekniikan käytön uudistamishankkeet. Ohjelmat sisältyvät vuosia 2007–2011 koskevaan valtiontalouden kehyspäätökseen siten, että niiden toteuttaminen vähentää valtion henkilöstötarvetta vuoteen 2011 mennessä noin 9 600 henkilötyövuodella. Tämä on noin 8 % valtion nykyisestä henkilöstömäärästä.

Kuntasektorin vastuulla olevien peruspalveluiden tuotantoa pyritään tehostamaan ensisijaisesti kunta- ja palvelurakennehankkeella, jonka tuloksena määritellään kuntapalvelujen tarkoituksenmukaiset järjestämis- sekä tuottamistavat. Kuntien edelly-

Valtion ja kuntayhteisöjen palvelujen tuottavuuskehitys

	Menot[1)] 2005 mrd. euroa	2001	2002	2003 muutos, %	2004	2005
Valtio:						
Kokonaistuottavuus	10,3	2,8	-1,4	-2,1	0,0	1,0
Kuntayhteisöt:						
Yhteensä	20,6	-3,1	-2,0	-1,4	-1,2	..
Koulutuspalvelut	6,2	-1,3	-1,1	-1,4	-0,8	-0,4
Terveydenhuoltopalvelut	7,0	-3,2	-2,8	-1,8	-1,5	..
Sosiaalipalvelut	7,4	-5,3	-1,9	-0,5	-1,3	-0,3

Lähde TK

[1)] Valtion kulutusmenot kansantalouden tilinpidon mukaan, kuntien toimintamenot kuntien tilinpidon mukaan.

tykset selvitä kasvavista menopaineista paranevat oleellisesti, jos uudistuksilla kyetään nostamaan tuottavuutta. Tuottavuuskehityksen kääntämiseksi olisi tärkeää, että tehokkuudeltaan heikoimmat kunnat omaksuisivat hyvin toimivien kuntien parhaimpia toimintatapoja ja siten tuottaisivat palveluja tehokkaammin. Kunnissa tulisi erityisesti arvioida syitä, jotka aiheuttavat tehottomuutta.

11 RAHOITUSTASAPAINO JA RAHOITUSMARKKINAT

Euroopan Keskuspankki nosti ohjauskorkoaan elokuun alussa prosenttiyksikön neljänneksellä 3 prosenttiin. Tämä oli kolmas korotus viime vuoden joulukuussa päättyneen erittäin keveän rahapolitiikan kauden jälkeen. Yhdysvaltojen keskuspankki jätti elokuun kokouksessaan ohjauskoron ennalleen 5,25 prosenttiin, minkä arvioidaan merkitsevän runsaat kaksi vuotta kestäneen koronnostojen sarjan lopun lähestymistä.

Korot euroalueella alkoivat nousta viime vuoden syyskuussa, kun odotukset ohjauskoron nostamisesta alkoivat viritä. Suomessa lainojen viitekorkona yleisesti käytetty 12 kuukauden Euribor on noussut lähes puolellatoista prosenttiyksiköllä nykyiselle runsaan kolmen ja puolen prosentin tasolleen. Suomen valtion 10 vuoden viitelainan korko on pysytellyt viime kuukaudet noin neljässä prosentissa heijastellen markkinoiden uskoa siihen, että inflaatio euroalueella pysyy kurissa.

Euron arvo suhteessa dollariin nousi vuoden 2001 aallonpohjasta yli 40 % vuoden 2004 loppuun mennessä. Vuonna 2005 euron arvo suhteessa dollariin heikentyi ja kuluvan vuoden alkukuukausina euro vahvistui jälleen. Viime kuukausina kurssitaso on pysynyt suhteellisen vakaana.

Pörssikurssit nousivat voimakkaasti aina kuluvan vuoden huhtikuuhun saakka. Touko- ja kesäkuussa tapahtui melko voimakas liike alaspäin. Kesän aikana kurssitaso vakiintui, mutta kurssien päivittäinen vaihtelu on ollut suurta. Silti viimeksi kuluneen 12 kuukauden aikana Euroalueen keskimääräistä kurssikehitystä mittaava DJ STOXX50 – indeksi on noussut lähes kuudenneksen. Suomessa kurssinousu on ollut tätäkin vahvempaa. Yhdysvalloissa osakekurssien nousu on jäänyt Eurooppaa selvästi vaatimattomammaksi johtuen lähinnä sikäläisten korkojen noususta.

Koko kansantalouden rahoitusasema suhteessa ulkomaailmaan on vahva ja edelleen vahvistuva. Vaihtotase näyttää pysyvän ylijäämäisenä koko ennustejakson ja kan-

Säästäminen sektoreittain

	2002	2003	2004*	2005*	2006**	2007**
	prosenttia bruttokansantuotteesta					
Nettosäästäminen	13,5	9,7	11,6	10,2	11½	10½
kotitaloudet ja voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	0,3	0,7	1,3	0,0	- ½	- ½
yritykset,asuntoyhteisöt ja rahoituslaitokset	8,5	6,1	7,6	7,4	8½	8
julkisyhteisöt	4,6	2,9	2,8	2,9	3½	3
Kiinteän pääoman kuluminen	14,8	14,7	14,5	14,8	15	15½
Bruttosäästäminen	28,4	24,5	26,3	25,1	26	25½

santalouden ulkomaisten korollisten saatavien enemmyys verrattuna korollisiin ulkomaisiin velkoihin jatkaa kasvuaan.

Yritysten rahoitusrakenteet ovat vahvat johtuen jo useita vuosia jatkuneesta hyvästä tuloskehityksestä. Pörssiyhtiöiden kuluvana vuonna julkaistut osavuosikatsaukset enteilevät tämän kehityksen jatkuvan.

Kotitaloussektorin rahoitusasema, eli säästämisen ja investointien erotus, on ollut koko tämän vuosikymmenen negatiivinen ja alijäämä näyttää edelleen syvenevän. Kotitalouksien usko oman taloutensa suhteellisen myönteiseen kehitykseen on pitänyt yllä varsin vahvaa kulutusta ja asuntoinvestointeja. Sektorin velkaantumisasteen eli velkojen suhteen käytettävissä oleviin tuloihin arvioidaan nousevan ensi vuonna noin sataan prosenttiin. Velkojen jakaantuminen on sangen vino, sillä asuntovelkaa on vain noin joka kolmannella kotitaloudella. Suuret velat keskittyvät voimakkaasti alle 35 -vuotiaisiin ikäluokkiin.

Julkisen sektorin arvioidaan pysyvän ylijäämäisenä lähivuosina. Tänä vuonna ylijäämä tulisi olemaan noin 3 % bruttokansantuotteesta. Ylijäämää kertyy erityisesti sosiaaliturvarahastoihin. Työeläkejärjestelmän rahastot ovat kasvaneet voimakkaasti viime vuosina pörssikurssien nousun mukana. Varoja on rahastoituna yli sata miljardia euroa, mikä vastaa noin 63 prosenttia bruttokansantuotteesta.

Pankkien antolainauksen kasvu on ollut viime vuosina voimakasta. Hidastumisen oireita on kuitenkin jo nähtävissä. Luotonannon vuosikasvu on tänä vuonna taittunut alle 12 prosentin. Euroalueella luotonannon kasvuvauhti on kiihtynyt Suomen lukemiin. Asuntojen hankinta on jatkunut vilkkaana vaikka uusien asuntolainojen keskikorko on noussut viime vuoden alimmalta tasoltaan prosenttiyksiköllä. Rahalaitosten asuntolainakannan kasvu kiihtyi viime vuonna yli 16 prosentin, mutta nousuvauhti on tänä vuonna alkanut hienokseltaan hidastua. Vanhojen kerrostaloasuntojen hinnat nousivat kesäkuun lopussa päättyneellä 12 kuukauden jaksolla 9,8 % pääkaupunkiseudulla ja 8,8 % muualla Suomessa. Vanhojen kerrostaloasuntojen reaalihinta elinkustannusindeksin mukaan on pääkaupunkiseudulla yhtä korkealla kuin edellisen huipun aikana vuonna 1989. Nykyisiin suuriin asuntolainoihin sisältyy riski erityisesti tilanteissa, joissa perheen tulot syystä tai toisesta alenevat.

Euroalueen ja Suomen rahalaitosten yksityiselle sektorille myöntämät lainat
(muutos edellisen vuoden vastaavasta kuukaudesta, %)

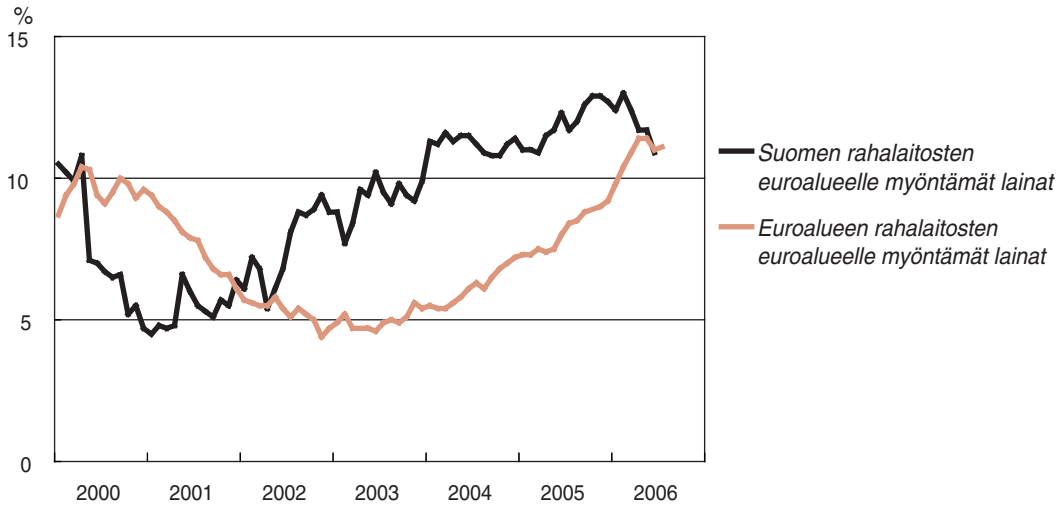

Lähde:Euroopan keskuspankki, Suomen Pankki

TALOUDELLISIA TAPAHTUMIA HELMIKUUSSA – ELOKUUSSA 2006

23.2.

Valtioneuvosto päätti **valtiontalouden kehyksistä vuosille 2007-2011**. Päätöksellä tarkistetaan vaalikaudelle toukokuussa 2003 annettu kokonaiskehys teknisesti vastaamaan vuoden 2007 hinta- ja kustannustasoa ja talousarvion rakenteessa tapahtuvia muutoksia sekä annetaan valtiontalouden kehykset vuosille 2007-2011 noudatettavaksi vuoden 2007 talousarvioesityksen valmistelussa sekä ministeriöille perusteeksi hallinnonalojensa toimintapolitiikan sekä talouden ja toiminnan ohjaukseen. Vaalikauden kehyksen suuruus on 30 350 milj. euroa vuodelle 2007. Seuraavalle vaalikaudelle kuuluvien vuosien 2008-2011 kehykset ovat 30 313 milj. euroa (2008), 31 280 milj. euroa (2009), 31 303 milj. euroa (2010) ja 31 320 milj. euroa (2011). Kehyksen ulkopuolisten määrärahojen suuruudeksi arvioidaan 10 002 milj. euroa vuodelle 2007, 9 913 milj. euroa vuodelle 2008, 9 821 milj. euroa vuodelle 2009, 9 840 milj. euroa vuodelle 2010 ja 9 565 milj. euroa vuodelle 2011.

Valtioneuvosto päätti antaa **eduskunnalle selonteon valtiontalouden kehyksistä vuosille 2007-2011**.

29.3.

Valtioneuvoston raha-asiainvaliokunta päätti puoltaa **omistusasuntolainojen valtiontakausten jakautumisesta** lainanmyöntäjien kesken. Lainanmyöntäjille osoitetaan valtuutta yhteensä 104 500 000 euroa.

30.3.

Valtioneuvosto päätti, että **energia-avustusta** voidaan myöntää pientalojen lämmitystapamuutosten yhteydessä tehtäville laiteinvestoinneille sekä kaukolämmön liittymismaksuun. Avustettavia lämmitystapamuutoksia ovat siirtyminen pelletti- tai muuhun puulämmitykseen, siirtyminen maalämpölämmitykseen, liittyminen kauko- tai aluelämpöön taikka öljylämmityksen uusiminen aurinkokerääjän sisältävällä järjestelmällä. Asetus on voimassa 5.4.2006-31.12.2008.

31.3.

Tasavallan presidentti vahvisti **eläkelaitosten** toimintaan liittyvät lait. Siirtyvän toimintapääoman tasoksi määritellään lakisääteistä eläkevakuutustoimintaa harjoittavien eläkelaitosten vakavaraisuusrajojen mediaani kaksinkertaisena. Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa asetuksella siirtyvän toimintapääoman tason kaksi kertaa vuodessa Vakuutusvalvontaviraston esityksestä. Lait tulevat voimaan 15.4.2006.

Tasavallan presidentti vahvisti **omistusasuntolainojen valtiontakauksesta** annetun lain muutoksen. Omistusasuntolainalle säädetään 25 vuoden enimmäislaina-aika. Lainanmyöntäjä voi myöhemmin laina-aikana lainansaajan pyynnöstä pidentää laina-aikaa enintään 27 vuodeksi, jos lainansaajan lainanhoitokyky on oleellisesti heikentynyt sairauden, työttömyyden tai muun näihin rinnastettavan syyn vuoksi. Laki tulee voimaan 1.5.2006.

Tasavallan presidentti päätti antaa eduskunnalle **hallituksen toimenpidekertomuksen vuodelta 2005**. Toimenpidekertomuksen tarkoituksena on antaa yleiskatsaus kunkin ministeriön toiminnasta, hallituksen ulko- ja turvallisuuspolitiikasta sekä eduskunnalle mahdollisuus kontrolloida toimenpiteitä, joihin hallitus on eduskunnan päätösten johdosta ryhtynyt.

6.4.

Valtioneuvosto teki päätöksen ryhtyä eduskunnan kirjelmän valtioneuvoston **keskus-, alue- ja paikallishallinnon toimivuudesta ja kehittämistarpeista** antaman selonteon johdosta, kirjelmään sisältyvistä lausumista aiheutuviin toimenpiteisiin. Eduskunnan lausumat: 1. Eduskunta edellyttää hallituksen huolehtivan siitä, että hallintovaliokunnalle annetaan vuoden 2008 loppuun mennessä selvitys maamme keskus-, alue- ja paikallishallinnon sekä julkisen sektorin henkilöstöpolitiikan tilasta, tehdyistä toimenpiteistä, saavutetuista tuloksista sekä kehittämistarpeista. 2. Eduskunta edellyttää hallituksen huolehtivan siitä, että muun muassa valtiontalouden kehysmenettelyssä valtion henkilöstömäärä arvioidaan kaavamaisen matemaattisen laskentamallin sijasta

ottaen huomioon valtion tehtävät sekä tuottavuutta tehostavien hankkeiden ja prosessien hyödyt. 3. Eduskunta edellyttää hallituksen huolehtivan siitä, että hallintovaliokunnalle annetaan vuosittain selvitys alue- ja paikallishallinnolle asetetuista palvelutavoitteista ja niiden toteutumisesta, lääninhallitusten arvioinnin piiriin kuuluvien julkisten peruspalvelujen tilasta sekä peruspalveluohjelmasta.

20.4.

Valtioneuvosto teki periaatepäätöksen **hallituksen strategia-asiakirjasta 2006**. Sen kohteena ovat pääministeri Matti Vanhasen hallituksen ohjelmaan sisältyvät politiikkaohjelmat, joita ovat työllisyysohjelma, yrittäjyyden politiikkaohjelma, tietoyhteiskuntaohjelma ja kansalaisvaikuttamisen politiikkaohjelma. Politiikkaohjelmien lisäksi periaatepäätös sisältää hallituksen erityisseurannassa olevat muut poikkihallinnolliset, hallitusohjelmaa toteuttavat politiikat. Strategia-asiakirja palvelee hallitusohjelman toimeenpanoa ja seurantaa. Periaatepäätös korvaa valtioneuvoston periaatepäätöksen hallituksen strategia-asiakirjasta 2005.

18.5.
Valtioneuvosto teki **Yritys-Suomi -palvelujärjestelmästä** periaatepäätöksen, jolla käynnistetään valtakunnallisen Yritys-Suomi -palvelujärjestelmän toimeenpano vuosina 2006-2008. Periaatepäätös sisältää linjaukset siitä, miten julkisen hallinnon kokonaan tai pääosin rahoittamien organisaatioiden yrityspalvelut tuotetaan yhteistyössä.

19.5.

Tasavallan presidentti antoi eduskunnalle **esityksen vuoden 2006 lisätalousarvioksi**. Tuloarvioiden nettolisäys on 992 milj. euroa, josta 684 milj. euroa on lisäystä toteutuneista osinkotulokertymistä. Eläkerahaston varoja kartutetaan aiempaa enemmän valtiontalouden suotuisan kehityksen vuoksi, mikä pienentää tuloutusta budjettitalouteen 170 milj. eurolla. Verotuloarviota korotetaan 294 milj. eurolla. Määrärahojen lisäykset ovat nettomääräisesti yhteensä 200 milj. euroa. Valtion velkaa lyhennetään 346 milj. eurolla.

Tasavallan presidentti antoi asetuksen ilmastonmuutosta koskevan Yhdistyneiden Kansakuntien puitesopimuksen **Kioton pöytäkirjan voimaansaattamisesta**. Asetuksella saatetaan voimaan Montrealissa 9.12.2005 hyväksytyt Kioton pöytäkirjan toimeenpanoa koskevat osapuolten konferenssin päätökset. Asetus tulee voimaan 24.5.2006.

Tasavallan presidentti vahvisti **opintotukilakiin** tehtävät muutokset. Opintotukea myönnettäessä sovellettavia vanhempien tulorajoja ja kansanopiston ja liikunnan koulutuskeskuksen maksullisella linjalla opiskelevien, oppilaitoksen asuntolassa asuvien opiskelijoiden asumislisää korotetaan kustannustason muutosten perusteella. Laki tulee voimaan 1.11.2006.

24.5.

EU-ministerivaliokunta hyväksyi asialista-arvion Suomen 1. heinäkuuta alkavasta **EU-puheenjohtajakaudesta**. Asialistassa tarkennetaan niitä teemoja ja tavoitteita, jotka esitettiin EU-ministerivaliokunnan marraskuussa 2005 hyväksymässä arviossa EU-puheenjohtajakauden asialistasta. Suomi keskittyy EU-puheenjohtajakaudellaan keskeisiin ajankohtaisiin haasteisiin, kuten globalisaatioon, kilpailukyvyn parantamiseen, väestön ikääntymiseen, ilmastonmuutoksen hallintaan ja Euroopan turvallisuuteen. Lisäksi Suomi edistää unionin toiminnan avoimuutta, päätöksenteon tehokkuutta ja unionin lainsäädännön laatua.

31.5.

Valtioneuvosto päätti ryhtyä eduskunnan kirjelmästä aiheutuviin toimenpiteisiin liittyen valtioneuvoston **valtiontalouden kehyksistä vuosille 2007-2011** antamaan selontekoon.

Valtioneuvosto päätti ryhtyä eduskunnan **siirtymäaikalain** vaikutuksista lähettämän kirjelmän ja tähän sisältyvän kannanoton sekä valtioneuvoston **työvoiman ja palvelujen vapaan liikkuvuuden** vaikutuksista työmarkkinatilanteeseen eri aloilla annetun selonteon aiheuttamiin toimenpiteisiin.

Valtioneuvosto lähetti eduskunnalle kirjelmän **komission alustavasta EU:n talousarvioesityksestä vuodelle 2007**. Komission esittämä maksumäärärahojen taso 116,4 mrd. euroa on 3,9 % vuoden 2006 tasoa suurempi. Sitoumusten määrä nousee 126,8 mrd. euroon eli kasvua on 4,6 %. Komission esityksen mukaan maksumäärärahojen tarve tulee jäämään selvästi alle ennakoidusta. Kun vielä huhtikuussa maksatusten tasoksi arvioitiin 1,06 % EU:n BKTL:stä, komission 3.5.2006 esitys on 0,99 prosentin tasolla. Suomen maksujen kokonaismäärä tarkentuu komission lisäbudjettiesityksen jälkeen ja otetaan huomioon kansallisessa budjettivalmistelussa.

2.6.

Kunnallista eläkelakia muutetaan siten, että sellaiset kuntien ja kuntayhtymien määräysvallassa olevat osakeyhtiöt ja säätiöt, joiden avulla tuotetaan kuntien lakiin pe-

rustuvien tehtävien hoidon edellyttämiä palveluja sekä näitä välittömästi palvelevia toimintoja, voivat halutessaan järjestää henkilöstölleen eläketurvan kunnallisen eläkejärjestelmän piirissä. Laki tulee voimaan 1.1.2007.

5.6.

Valtiovarainministeriö vahvisti **peruskoroksi 3,25 %** 1.7.2006 alkaen vuoden 2006 joulukuun loppuun asti. Peruskorko on 1.1.2006 alkaen ollut 2,50 %.

8.6.

Valtion talousarviosta annettuun lakiin tehdään lisäys **valtionhallinnon hankintojen keskittämisestä**. Siinä säädetään mahdollisuudesta toteuttaa tietynlaisten tavanomaisten tavaroiden ja palvelujen sekä laajasti käytettävien tavanomaisten tietoteknisten laitteiden ja niiden ohjelmistojen sekä hallinnon yhteisten tietojärjestelmien hankintoja yhteishankintoina. Valtiovarainministeriö voi päätöksellään määrätä yhteishankinnan valmisteluun ja toteuttamiseen ryhtymisestä. Laki tulee voimaan 1.9.2006.

Valtioneuvosto päätti myöntää **laitoskohtaiset päästöoikeudet uusille osallistujille** päästökauppakaudelle 2005–2007. Uutena osallistujana pidetään sellaista laitosta tai laitosten muutosta, joka ei sisälly 19.8.2004 annettuun kansalliseen jakosuunnitelmaesitykseen ja joka otetaan kaupalliseen käyttöön ennen päästökauppakauden 2005–2007 loppua. Valtioneuvoston 21.12.2004 antamaan päästöoikeuksien myöntämispäätökseen sisältyvästä, kaikkiaan 136,5 milj. hiilidioksiditonnista (t CO_2) on 2,5 milj. t CO_2 varattu uusille osallistujille. Varauksesta käytetään nyt annettavien myöntämispäätösten yhteydessä yhteensä 875 989 t CO_2 päästöoikeuksia, mikä vastaa 35 prosenttia uusille osallistujille varatusta 2,5 milj. t CO_2 päästöoikeusmäärästä. Uusien osallistujien varauksesta on nyt annettavien päätösten jälkeen käyttämättä 12,6 % kokonaispäästöoikeusmäärästä. Päästöoikeudet jaetaan toiminnanharjoittajille maksutta. Mahdollisia käyttämättä jääviä päästöoikeuksia ei voida siirtää päästökauppakaudelle 2008–2012. Laitoskohtaiset päätösesitykset koskevat kaikkiaan 27 laitosta.

20.6.

Eduskunta päätti hallituksen esityksestä **vuoden 2006 lisätalousarvioksi**. Tuloarvioiden nettolisäys on 992 milj. euroa, josta 684 milj. euroa on lisäystä toteutuneista osinkotulokertymistä. Eläkerahaston varoja kartutetaan aiempaa enemmän valtiontalouden suotuisan kehityksen vuoksi, mikä pienentää tuloutusta budjettitalouteen 170 milj. eurolla. Verotuloarviota korotetaan 294 milj. eurolla. Määrärahojen lisäykset ovat nettomääräisesti yhteensä 200 milj. euroa. Valtion velkaa lyhennetään 346 milj. eurolla. Vuotta 2006 koskevaa lisätalousarviota sovelletaan 1.7.2006 alkaen.

21.6.

Valtioneuvoston raha-asiainvaliokunta päätti puoltaa **työntekijäin eläkelain (TEL) mukaisen laskuperustekoron muuttamista** nykyisestä 6,0 prosentista **6,5 prosenttiin** 1.7.2006 alkaen.

29.6.

Tasavallan presidentti vahvisti **kuntalakiin** tehtävät muutokset. Talousarvio ja taloussuunnitelma on laadittava säädösten mukaisena ensimmäisen kerran v. 2006, kun laaditaan kunnan talousarvio vuodelle 2007 sekä taloussuunnitelma. Tilinpäätös ja toimintakertomus on lisäksi laadittava säädösten mukaisena ensimmäisen kerran tilikaudelta 2006, jolloin myös tarkastuslautakunnan on arvioitava talouden tasapainotusta. Lait tulevat voimaan 1.8.2006.

Valtion eläkerahaston ohjausta ja valvontaa vahvistetaan vuoden 2004 alusta voimaan tulleen valtion tilivelvollisuusuudistuksen edellyttämällä tavalla. Valtion eläkerahaston johtokunta muutetaan hallitukseksi, jonka tehtävät ja vastuut määritellään voimassa olevaa lakia täsmällisemmin. Lakiin otetaan myös nykyistä täsmällisemmät säännökset eläkerahaston hallinnosta, tilinpäätöksen käsittelystä ja tilintarkastuksesta. Valtiovarainministeriöllä on oikeus antaa eläkerahastolle yleisiä määräyksiä rahaston hallinnon järjestämisestä, talouden hoidosta ja varojen sijoittamisesta. Määräysten avulla ministeriö voi toteuttaa valvontavastuutaan ja varmistua, että eläkerahasto ja sen hallitus toimivat valtion talouden kokonaisuuden kannalta järkevällä ja hyväksyttävällä tavalla. Valtion eläkerahastosta siirretään valtion talousarvioon v. 2006 vähemmän kuin laissa säädetyt 40 % valtion saman vuoden eläkemenosta. Laki tulee voimaan 1.7.2006.

Tasavallan presidentti antoi eduskunnalle **valtion tilinpäätöskertomuksen vuodelta 2005**.

23.8.

Hallitus sopi valtion **vuoden 2007 talousarvoesityksen** sisällöstä. Talousarvion määrärahoiksi hallitus esittää 40,5 mrd. euroa. Määrärahat kasvavat vuoden 2006 varsinaiseen talousarvioon verrattuna 2,3 %. Talousarvioesityksen kehykseen kuuluvat menot ovat 30,2 mrd. euroa, ns. jakamaton varaus on noin 110 milj. euroa. Talousarvioesitys on arvioilta 163 milj. euroa ylijäämäinen. Ylijäämä käytetään velan lyhentämiseen. Kansantalouden tilinpidon käsittein valtiontalouden ylijäämäksi arvioidaan ½ % suhteessa bruttokansantuotteeseen. Valtion velka supistuu sekä euromääräisesti että suhteessa bruttokansantuotteeseen. Ensi vuonna valtion velka suhteessa bruttokan-

santuotteeseen alenee 34½ prosenttiin ja sen arvioidaan olevan vuoden 2007 lopussa vajaa 60 mrd. euroa. Budjettitalouden velan korkomenoiksi arvioidaan 2,3 mrd. euroa eli noin 66 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2006 varsinaisessa talousarviossa. Korkotason nousu lisää euromääräisen valtion velan korkomenoja enemmän kuin korkomenoja kyetään säästämään velkaa lyhentämällä.

Varsinaisiksi tuloiksi arvioidaan 40,5 mrd. euroa. Tämä on 3,4 % enemmän kuin vuoden 2006 varsinaisessa talousarviossa. Valtion verotuloiksi arvioidaan 35,1 mrd. euroa. Verotulot kasvavat 5 % vuoden 2006 varsinaiseen talousarvioon verrattuna. Tulopoliittisen sopimuksen neuvottelutulosta koskevan hallituksen linjauksen mukaiset tuloveron kevennykset alentavat v. 2007 valtion tuloveron tuottoa 740 milj. eurolla inflaatiotarkistus mukaan lukien. Valtionverotuksen ansiotulovähennystä korotetaan. Valtion tuloveroasteikosta poistetaan yksi tuloluokka, jolloin asteikosta tulee neliportainen.

Työllisyysasteen nostamiseksi ja työvoiman ammatillisen ja alueellisen liikkuvuuden lisäämiseksi hallitus esittää 100 milj. euron toimenpidekokonaisuutta, joka sisältää sekä rakenteellisia uudistuksia, määrärahalisäyksiä että veroperustemuutoksia. Ns. Tupo 2 –työryhmän esitysten pohjalta työllistymistä helpottaviin toimenpiteisiin esitetään 15 milj. euron määrärahalisäystä. Valtiolle arvioidaan kertyvän vuosina 2006 ja 2007 tuloja omaisuuden myynnistä siten, että näitä tuloja voidaan käyttää liikenneinfrastruktuurin kehittämiseen ja ylläpitämiseen sekä tutkimus- ja kehitystoimintaan noin 115 milj. euroa. Vuonna 2007 käynnistetään väylähankkeita, joiden kustannukset ovat yhteensä noin 800 milj. euroa, kustannukset v. 2007 ovat 27 milj. euroa.

Kuntien yhdistymisavustuksiin ehdotetaan 55 milj. euroa ja kansallisen terveyshankkeen ja sosiaalialan kehittämishankkeen toteuttamiseen 75 milj. euroa. Vuosille 2005-2008 ajoittuvan valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon tarkistuksen viimeisen erän, 185 milj. euroa, suorittamista kunnille aikaistetaan vuodelle 2007. Kunta- ja palvelurakenneuudistus alkaa v. 2007.

Kehitysyhteistyöhön käytettäviä varoja lisätään 75 milj. euroa, joten kokonaissumma on siten 746 milj. euroa. Kehitysyhteistyömäärärahat ovat ensi vuonna 0,43 % suhteessa bruttokansantuloon. Suomen myöntämiin kriisinhallintamenoihin esitetään 119 milj. euroa, josta siviilikriisinhallinnan osuus on runsaat 14 milj. euroa. EU:n uuden rahoituskauden maaseutuvarojen alentumaa kompensoidaan kansallisesti 50 milj. eurolla. Maaseudun kehittämisohjelman rahoitus jatkuu nykytasoisena.

Vankeinhoitoon esitetään 3,5 milj. euron lisäystä. Perhevapaauudistus toteutetaan vuoden 2007 alusta lukien. Äitiyspäivärahaa ja isille maksettavaa vanhempainrahaa korotetaan, työnantajalle maksettavaa vuosilomakorvausta korotetaan, ns. isäkuukauden käyttöä joustavoitetaan sekä adoptiovanhempien vanhempainrahakautta pidennetään ja hoitovapaan ajalta ryhdytään maksamaan tukea. Aravavuokra-asuntojen hakijoiden tulorajoja lievennetään 15 prosentilla. Lisäksi jatketaan valmistelu-

ja vuokra-asuntotuotannon lisäämiseksi. Erityisryhmien asuntotuotantoa tuetaan 45 milj. eurolla. Eläkkeensaajien asumistukea ja erityishoitotukea nostetaan. Kouluhyvinvointiin kohdennetaan yhteensä 8 milj. euroa. Lasten aamu- ja iltapäivätoiminnan määrärahoja nostetaan 8,5 milj. eurolla.

Liitetaulut:

1. Kysynnän ja tarjonnan tase

2. Kansantalouden rahoitustasapaino

3. Valtion budjettitalouden tulot tilinpäätöksen sekä talousarvion mukaan

4. Valtion budjettitalouden menot tilinpäätöksen sekä talousarvion mukaan

5. Valtion budjettitalouden menot hallinnonaloittain tilinpäätöksen sekä talousarvion mukaan

6. Valtion ja kuntien velka

7. Julkinen bruttovelka (EMU)

8. Kansaneläkelain, perhe-eläkelain ja rintamasotilaseläkelain mukaiset tuotot ja kulut

9. Sairausvakuutuslain mukaiset tuotot ja kulut

10. Yksityisen sektorin työeläkelaitosten vakuutusmaksutulot, eläkemenot ja vastuuvelka (rahastot)

1. Kysynnän ja tarjonnan tase, miljoonaa euroa

	Käypiin hintoihin				
	2003	2004*	2005*	2006**	2007**
Bruttokansantuote markkinahintaan	145 938	151 935	157 377	166 786	173 423
Tavaroiden ja palvelusten tuonti	44 168	48 470	56 876	63 209	67 100
Kokonaistarjonta	190 106	200 405	214 253	229 995	240 523
Tavaroiden ja palvelusten vienti	56 300	60 819	65 830	74 067	77 353
Kulutus	106 831	111 369	116 321	122 167	127 429
yksityinen	75 158	78 122	81 477	86 066	90 238
julkinen	31 373	33 247	34 844	36 101	37 190
Investoinnit	26 432	27 831	29 533	31 856	33 613
yksityiset	22 224	23 367	25 388	27 519	29 133
julkiset	4 208	4 464	4 145	4 337	4 480
Tilastollinen ero	0	-584	434	434	434
Kokonaiskysyntä	190 106	200 405	214 253	229 995	240 523

	Viitevuoden 2000 hintoihin; ei summautuvia				
	2003	2004	2005*	2006**	2007**
Bruttokansantuote markkinahintaan	140 437	145 363	149 616	156 409	161 023
Tavaroiden ja palvelusten tuonti	47 083	50 574	56 773	60 686	63 547
Kokonaistarjonta	187 450	195 725	205 870	216 502	223 939
Tavaroiden ja palvelusten vienti	59 374	63 821	68 497	75 654	79 563
Kulutus	100 322	103 119	106 392	109 393	111 716
yksityinen	71 968	74 294	77 150	79 927	82 085
julkinen	28 373	28 866	29 327	29 620	29 842
Investoinnit	26 930	28 242	29 178	30 712	31 842
yksityiset	22 766	23 891	25 307	26 737	27 808
julkiset	4 156	4 344	3 893	4 004	4 068
Kokonaiskysyntä	187 450	195 725	205 870	216 502	223 939

2. Kansantalouden rahoitustasapaino

	2001	2002	2003	2004*	2005**
	prosenttia bruttokansantuotteesta				
Bruttoinvestoinni[1)]	19,7	18,3	18,5	18,6	20,3
kotitaloudet ja voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	5,0	5,0	5,3	5,7	6,2
yritykset,asuntoyhteisöt ja rahoituslaitokset	12,1	10,6	10,4	10,4	11,4
julkisyhteisöt	2,6	2,7	2,8	2,9	2,5
Bruttosäästäminen[2)]	29,2	28,4	24,5	26,3	25,1
kotitaloudet ja voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	4,0	4,1	4,6	5,1	3,9
yritykset,asuntoyhteisöt ja rahoituslaitokset	17,6	17,5	14,8	16,2	16,2
julkisyhteisöt	7,6	6,8	5,1	5,0	5,0
Rahoitusylijäämä = vaihtotaseen ylijäämä	9,4	10,1	6,0	7,3	5,0
kotitaloudet ja voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	-1,0	-0,9	-0,7	-0,6	-2,3
yritykset,asuntoyhteisöt ja rahoituslaitokset	5,5	6,9	4,4	5,8	4,8
julkisyhteisöt	5,0	4,1	2,3	2,1	2,5
Tilastollinen ero[3)]	0,0	0,0	0,0	-0,4	0,3

[1)] Kiinteän pääoman bruttomuodostus ja varastojen lisäys sekä maanostot, netto.
[2)] Ml. pääomansiirrot, netto.
[3)] Kysynnän ja tarjonnan taseeseen sisältyvä tilastollinen ero, sisältyy bruttoinvestointeihin.

3. Valtion budjettitalouden tulot tilinpäätöksen sekä talousarvion mukaan, miljoonaa euroa

	Tilinpäätös			Talousarvio		
	2003	2004	2005	2005	2006	2007 (esitys)
Tulo- ja varallisuusvero	11 812	12 300	12 715	11 973	12 153	12 721
Arvonlisävero	10 264	10 605	11 281	11 008	12 590	13 558
Valmisteverot	4 858	4 612	4 522	4 597	4 636	4 649
tupakkavero	592	600	607	570	608	617
alkoholijuomavero	1 364	1 071	973	968	991	1 008
energiaverot	2 865	2 901	2 885	3 010	2 979	2 957
muut valmisteverot	37	39	57	49	58	67
Autovero	1 207	1 234	1 277	1 200	1 400	1 350
Muut verot ja veronluonteiset tulot	2 122	2 440	2 515	2 287	2 631	2 814
Verot ja veronluonteiset tulot yhteensä	**30 263**	**31 191**	**32 311**	**31 065**	**33 410**	**35 092**
Sekalaiset tulot	3 920	5 966	5 373	4 569	4 491	3 817
Korkotulot ja voiton tuloutukset	994	1 197	1 099	929	1 006	1 338
Tulot ilman rahoitustalous-toimia	**35 177**	**38 354**	**38 783**	**36 563**	**38 907**	**40 247**
Valtiolle takaisin maksettavat lainat	162	139	241	352	229	235
Tulot ilman lainanottoa	**35 340**	**38 493**	**39 023**	**36 916**	**39 136**	**40 482**
Nettolainanotto ja velanhallinta	1 073	32	-	940	446	-
TULOT YHTEENSÄ	36 413	38 525	39 023	37 855	39 582	40 482

4. Valtion budjettitalouden menot tilinpäätöksen sekä talousarvion mukaan, miljoonaa euroa

	Tilinpäätös			Talousarvio		
	2003	2004	2005	2005	2006	2007 (esitys)
Eläkkeet	2 795	2 901	2 983	3 014	3 121	3 257
Puolustusvoimien kalusto-hankinnat	519	572	586	577	643	581
Muut kulutusmenot	8 683	8 497	8 771	8 560	8 853	8 920
Kulutusmenot yhteensä	11 997	11 970	12 340	12 151	12 617	12 758
Valtionavut kunnille ym.	6 304	6 857	7 356	7 396	8 126	8 437
Valtionavut elinkeinoille	2 691	2 733	2 768	2 819	2 897	3 041
Valtionavut kotitalouksille yms.	6 405	7 124	7 044	7 151	7 011	6 977
Siirrot budjetin ulkopuolisille rahastoille ja Kela:lle	1 745	1 911	2 113	2 203	3 016	3 118
Muut siirtomenot	2 615	2 743	2 955	3 129	3 263	3 251
Siirtomenot yhteensä	19 760	21 369	22 237	22 698	24 313	24 824
Koneiden, laitteiden ja kaluston hankkiminen	41	20	27	7	2	13
Talonrakennukset	47	20	15	15	14	17
Maa- ja vesirakennukset	324	457	379	362	292	294
Reaalisijoitukset yhteensä	413	497	421	384	308	324
Valtionvelan korot	4 639	2 370	2 246	2 433	2 222	2 290
Erittelemättömät menot	1	50	94	120	55	54
Muut menot yhteensä	4 640	2 420	2 340	2 553	2 278	2 344
Menot ilman rahoitustalous-toimia	**36 810**	**36 256**	**37 337**	**37 786**	**39 515**	**40 250**
Lainananto	77	62	114	67	63	67
Muut finanssisijoitukset	10	3	14	3	3	3
Finanssisijoitukset yhteensä	87	65	128	70	65	69
Menot ilman kuoletuksia	**36 897**	**36 320**	**37 467**	**37 855**	**39 582**	**40 320**
Nettokuoletukset ja velanhallinta	-	-	3 780	-	-	163
MENOT YHTEENSÄ	36 897	36 320	41 247	37 855	39 582	40 482

5. Valtion budjettitalouden menot hallinnonaloittain tilinpäätöksen sekä talousarvion mukaan, miljoonaa euroa

	Tilinpäätös			Talousarvio		
	2003	2004	2005	2005	2006	2007 (esitys)
21. Eduskunta	111	94	93	97	104	112
22. Tasavallan Presidentti	7	9	8	9	12	10
23. Valtioneuvosto	45	49	49	49	75	52
24. Ulkoasiainministeriön hallinnonala	709	778	833	826	895	974
25. Oikeusministeriön hallinnonala	641	671	683	662	696	706
26. Sisäasiainministeriön hallinnonala	1 419	1 425	1 538	1 507	1 553	1 584
27. Puolustusministeriön hallinnonala	2 006	2 131	2 206	2 149	2 274	2 225
28. Valtiovarainministeriön hallinnonala	4 987	5 113	5 521	5 553	5 792	5 995
29. Opetusministeriön hallinnonala	5 786	5 970	6 129	6 197	6 470	6 552
30. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala	2 544	2 645	2 671	2 725	2 703	2 633
31. Liikenneministeriön hallinnonala	1 755	1 889	1 819	1 774	1 750	1 773
32. Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonala	914	941	969	976	974	1 013
33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala	8 571	9 363	9 921	10 028	11 325	11 704
34. Työministeriön hallinnonala	2 092	2 183	2 079	2 164	1 965	1 938
35. Ympäristöministeriön hallinnonala	657	680	686	691	754	743
36. Valtionvelan korot	4 653	2 381	2 263	2 447	2 238	2 304
37. Valtionvelan vähentäminen	-	-	3 780	-	-	163
MENOT YHTEENSÄ	36 897	36 320	41 247	37 855	39 582	40 482

6. Valtion ja kuntien velka, miljardia euroa

	2001	2002	2003	2004*	2005*	2006**
Euromääräinen velka	52,7	51,5	62,1	63,7	60,0	59,7
Valuuttamääräinen velka	9,1	7,8	1,2	0,1	0	0
Yhteensä	61,8	59,3	63,3	63,8	60,0	59,7
% BKT:sta	44,2	41,2	43,4	42,0	38,2	35,8
Kuntien velka[1)]	4,3	4,8	5,6	6,6	7,7	8,2

[1)] Kunnat ja kuntayhtymät, vieras pääoma ilman saatuja ennakoita, lyhytaikaisen vieraan pääoman osto- ja siirtovelkoja ja keskinäisiä siirtoja.

7. Julkinen bruttovelka (EMU), miljardia euroa

	2001	2002	2003	2004*	2005*	2006**
Valtio	55,6	55,3	59,7	61,3	57,3	57,0
Kunnat	3,6	4,1	5,0	5,9	6,5	7,1
Sosiaaliturvarahastot	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
Yhteensä	59,1	59,4	64,7	67,3	63,8	64,0
%/BKT	42,3	41,3	44,3	44,3	40,5	38,4

8. Kansaneläkelain, perhe-eläkelain ja rintamasotilaseläkelain mukaiset tuotot ja kulut, miljoonaa euroa

	2001	2002	2003	2004	2005	2006[a)]
Tuotot						
Työnantajain vakuutusmaksut	1 550	1 347	1 309	1 336	1 381	1 090
Valtion rahoitusosuudet	1 130	1 145	1 135	1 127	1 135	1 373
kansaneläkkeisiin	614	624	614	603	604	830
perhe-eläkkeisiin	41	41	40	39	38	38
rintamasotilaseläkkeisiin	123	116	106	96	88	80
lapsen hoitotukeen	79	76	74	74	73	74
vammaistukeen	30	32	35	36	35	36
eläkkeensaajien asumis-tukeen	243	255	267	280	297	314
Erityistuotot	404	500	700	400	400	-
osuus alv-tuotoista	404	500	700	400	400	-
Valtion takuusuoritus	0	24	0	102	83	574
Omaisuuden tuotot	41	9	39	22	18	38
Yhteensä	**3 125**	**3 025**	**3 182**	**2 988**	**3 017**	**3 074**
Kulut						
Eläkkeet	2 849	2 900	2 876	2 848	2 869	2 905
kansaneläkkeet	2 576	2 636	2 621	2 603	2 635	2 677
varsinainen kansaneläke	2 117	2 151	2 115	2 074	2 079	2 084
eläkkeensaajien asumistuki	243	255	267	281	297	315
eläkkeensaajien hoitotuki	214	225	234	243	254	273
muut	2	4	5	5	5	5
perhe-eläkkeet	41	41	40	39	38	38
rintamasotilaseläkkeet	123	116	106	96	88	80
Lapsen hoitotuet	79	76	74	74	73	74
Vammaistuet	30	32	35	36	35	36
Muut etuudet	2	3	3	4	4	5
Toimintakulut	118	126	132	137	132	155
Yhteensä	**2 969**	**3 029**	**3 010**	**2 989**	**3 006**	**3 065**

[a)] Kansaneläkelaitoksen arvio.

9. Sairausvakuutuslain mukaiset tuotot ja kulut, miljoonaa euroa

	2001	2002	2003	2004	2005	2006[a]
Tuotot						
Vakuutusmaksut	1 963	2 007	1 945	1 972	2 034	2 718
vakuutettujen maksut	1 082	1 082	1 000	988	1 012	1 453
työnantajain maksut	881	918	945	984	1 022	1 265
Takautumissuoritukset	13	8	9	10	3	3
Erityistuotot	52	252	352	652	600	_
osuus alv-tuotoista	-	200	300	600	600	_
maksu vakuutuslaitoksilta	52	52	52	52	_	_
Omaisuuden tuotot	14	11	15[b]	18	10	9
Valtion rahoitusosuus	41	35	43	39	59	1100
Valtion takuusuoritus	472	625	677	711	863	0
Yhteensä	**2 555**	**2 938**	**3 040**	**3 401**	**3 569**	**3 830**
Kulut						
Suoritukset vakuutetuille[1]	2 097	2 306	2 497	2 676	2 825	3 017
päivärahat	523	604	634	670	706	763
äitiys-, isyys- ja vanhempain-rahat	516	536	599	635	669	728
lääkekorvaukset	768	859	918	1 014	1 076	1 129
lääkärinpalkkiokorvaukset	120	130	159	160	154	160
tutkimus- ja hoitokorvaukset	56	55	56	56	56	58
matkakorvaukset	114	122	131	141	164	180
Työterveyshuolto	142	154	173	185	200	229
Muut etuudet	246	271	292	296	300	321
Suoritukset Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle	6	6	6	9	8	10
Toimintakulut	177	188	198	206	198	211
Yhteensä	**2 668**	**2 926**	**3 166**	**3 372**	**3 532**	**3 788**

[1] Sisältää myös työpaikkakassojen kautta maksetut korvaukset.
[a] Kansaneläkelaitoksen arvio.
[b] Tuottoihin sisältyy 6 milj. euroa arvonkorotuksia.

10. Yksityisen sektorin työeläkelaitosten vakuutusmaksutulot, eläkemenot ja vastuuvelka (rahastot), miljoonaa euroa

	2000	2001	2002	2003	2004	2005[a)]	2006[a)]
Vakuutusmaksut							
palkoista[1)]	6 508	7 352	7 742	7 805	8 077	8 799	8 985
yrittäjätuloista[2)]	564	600	636	672	694	730	739
yhteensä	7 072	7 952	8 378	8 477	8 771	9 529	9 724
Eläkkeet							
palkansaajat[1)]	5 474	5 907	6 352	6 714	7 015	7 342	7 767
yrittäjät[2)]	1 067	1 138	1 204	1 264	1 315	1 373	1 434
- siitä valtion rahoitus	359	383	447	416	433	433	480
yhteensä	6 541	7 045	7 556	7 978	8 330	8 715	9 201
Vastuuvelka 31.12.[3)] (rahastot)	46 001	49 391	51 244	55 756	59 924	64 509	69 782
Vakuutusmaksut, % BKT:sta	5,4	5,9	5,5	5,9	5,8	6,1	5,8
Eläkkeet, % BKT:sta	5,0	5,2	5,4	5,6	5,5	5,5	5,5
Keskimääräinen TEL-maksu, % palkasta	21,5	21,1	21,1	21,4	21,4	21,6	21,0
Laskuperustekorko, % (keskim. vuodessa)	5,4	5,8	5,3	4,1	4,78	5,1	6,25

Lähde: Eläketurvakeskus.
[a)] Eläketurvakeskuksen arvio.
[1)] TEL, LEL, TaEL ja MEL.
[2)] MYEL ja YEL.
[3)] Palkansaajien eläkelakien mukainen vastuuvelka.

Liite 2 Hallituksen esitykseen Eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2007 [1]

TALOUSARVIOESITYKSEN ALUEPOLIITTISET VAIKUTUKSET

[1] Hallitus ei ole käsitellyt liitettä. Se on tarkoitettu talousarvioesityksen tausta-aineistoksi. Liitteen kokoamisesta ja sisällöstä vastaa sisäasiainministeriö.

Muistion tarkoitus

Valtioneuvoston 15.1.2004 päätöksessä todetaan, että alueelliseen kehittämiseen eri hallinnonaloilla kohdennettavien valtion määrärahojen seurantaa, vaikuttavuuden arviointia ja ennakointia tehostetaan muun muassa arvioimalla vuosittain valtion talousarvioesityksessä sen aluepoliittiset vaikutukset.

Tässä muistiossa tarkastellaan vuoden 2007 valtion talousarvioesityksen aluepoliittisia vaikutuksia. Arvioinnin oman pääluokkansa osalta ovat tehneet ne 10 ministeriötä, joiden toimenpiteillä on merkitystä alueiden kehittämisen kannalta ja jotka on valtioneuvoston päätöksellä velvoitettu suunnittelemaan hallinnonalansa toimintaa alueellisesti.

Muistio on koottu sisäasiainministeriössä erilliseksi liitteeksi talousarvioesitykseen. Muistiossa on erityisesti pyritty konkretisoimaan varsinaisen talousarvioesityksen aluepoliittisia vaikutuksia.

Arviointi on kunkin hallinnonalan osalta laadittu siten, että siinä
- tarkastellaan hallinnonalan roolia ja erityispiirteitä alueiden kehittämisessä,
- kuvataan alueiden kehittämiseen liittyviä hallinnonalan konkreettisia tavoitteita ja talousarvio esityksen vaikutuksia sekä
- käydään läpi alueiden kehittämisen kannalta hallinnonalan keskeiset momentit ja määrärahat.

Arviointi on tehty talousarvioesityksen menoista. Vaikka kuntien valtionosuus- ja avustusjärjestelmällä ja sen muutoksilla on merkittävä aluepoliittinen vaikutus, joka näkyy ennen kaikkea julkisten palvelujen tarjonnassa kullakin alueella, ei aihetta ole tässä yhteydessä laajemmin käsitelty, koska se on kattavammin esillä erillisessä peruspalvelubudjettitarkastelussa. Tämän johdosta sisäasiainministeriön, opetusministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön pääluokkien tarkasteluun ei ole sisällytetty kuntien valtionosuus- ja avustusjärjestelmään liittyviä keskeisiä momentteja. Myös tulot on jätetty tarkastelun ulkopuolelle.

Tutkimusprojekti julkisen talouden alueellisten vaikutusten arvioimiseksi

Sisäasianministeriö ja valtiovarainministeriö ovat rahoittaneet Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen tutkimushanketta, jossa on kehitetty alueellinen yleisen tasapainon malli julkisen talouden alueellisten vaikutusten arvioimiseksi. Mallista on kehitetty sekä ns. top-down versio (kokonaistaloudelliset vaikutukset kohdennetaan alueille) että ns. bottom-up-malli (jokaisen maakunnan täydellisen kuvauksen sisältävä malli).

Mallien avulla voidaan analysoida talouspolitiikan vaikutuksia, jolloin niitä verrataan suhteessa talouden perusuraan (trendikehitys). Vaikutusten tarkastelu on mahdollista sekä pitkän että lyhyen tähtäimen näkökulmista. Malleja voidaan soveltaa aluekehitykseen vaikuttavien toimien arviointiin, kuten julkisten menoerien ja veroinstrumenttien muutokset. Malli soveltuu myös konkreettisten aluepoliittisten toimenpiteiden vaikutusarviointiin kuten alueellistaminen ja kehittämisohjelmat. Malli valmistuu syksyllä 2006 ja sillä on tarkoitus tarkastella mm. valtion toimintojen alueellistamisen ja tuottavuusohjelman vaikutuksia ja väestön ikääntymisestä johtuvien menojen alueellisia vaikutuksia.

Alueiden kehittämisen tavoitteet

Alueiden kehittämisen yleiset tavoitteet perustuvat alueiden kehittämislakiin (602/2002). Lain mukaan tavoitteena on luoda edellytyksiä alueiden kilpailukyvyn ja hyvinvoinnin takaavalle osaamiseen ja kestävään kehitykseen perustuvalle taloudelliselle kasvulle, elinkeinotoiminnan kehitykselle ja työllisyyden parantamiselle. Lisäksi tavoitteena on vähentää alueiden kehittyneisyyseroja ja parantaa väestön elinoloja sekä edistää alueiden tasapainoista kehittämistä.

Alueiden kehittämisestä vastaavat valtio, kunnat ja alueilla aluekehitysviranomaisina toimivat maakunnan liitot. Alueiden kehittämislain tavoitteena on tehostaa alueiden kehittämiseen liittyviä toimenpiteitä ja ohjata alueiden kehittämistä maakuntien ja valta-

kunnan tasolla siten, että kehittämistyö muodostaa alue- ja keskushallinnon kehittämistoimista vuorovaikutteisen kokonaisuuden.

Hallitusohjelman mukaan hallitus harjoittaa sosiaaliseen ja alueelliseen tasapainoon tähtäävää politiikkaa. Eroja alueiden kehittämisedellytyksissä kavennetaan. Tavoitteena on muuttoliikkeen ja väestörakenteen tasapainottaminen, palvelurakenteen turvaaminen sekä työllisyyskehityksen parantaminen koko maassa.

Valtioneuvosto päätti 15.1.2004 valtakunnallisista alueiden kehittämisen tavoitteista. Päätöksellä tarkennetaan alueiden kehittämislain tavoitteita ja osoitetaan alueiden kehittämistoimenpiteiden painopisteet valtakunnan tasolla hallituskauden 2003–2007 ajaksi. Päätös suuntaa ja sovittaa yhteen maakuntaohjelmia ja eri hallinnonalojen alueiden kehittämisen tavoitteita ja toimenpiteitä.

Valtioneuvoston päätöksessä alueiden kehittämisen yleiset tavoitteet ovat:

1. Alueiden kilpailukyvyn vahvistaminen
2. Palvelurakenteen turvaaminen koko maassa
3. Tasapainoisen aluerakenteen kehittäminen

Tavoitteena on alueiden kansallisen ja kansainvälisen kilpailukyvyn ja taloudellisen kasvun vahvistaminen, mikä turvaa niiden menestyksen avoimessa taloudessa. Tähän päästään parantamalla alueiden osaamista sekä voimistamalla alueiden omia vahvuuksia ja omaehtoista erikoistumiseen perustuvaa kehittämistä. Tavoite sisältää myös alueiden perusinfrastruktuurin ja palveluiden tason turvaamisen. Hallitus kehittää monikeskuksista, kilpailukykyiseen pääkaupunkiseutuun ja aluekeskusten verkostoon perustuvaa aluerakennetta, joka pitää kaikki maakunnat elinvoimaisena ja mahdollistaa nykyistä tasaisemman taloudellisen kasvun koko maassa.

Vuoden 2007 aikana valmistellaan seuraavaa hallituskautta koskeva valtioneuvoston päätös valtakunnallisiksi alueiden kehittämisen tavoitteiksi.

Alueiden kehittämisen järjestelmä

Hallituksen alueiden kehittämisen strategiaa täsmentävät ministeriöiden suunnitelmat hallinnonalansa alueellisesta toiminnasta. Ministeriöiden aluestrategioissa vastataan esimerkiksi seuraaviin kysymyksiin: Miten edistetään uusien yrityksien perustamista syrjäisillä alueilla? Miten turvataan osaaville nuorille työpaikka? Miten turvataan valtion palveluiden saanti kansalaisille alueesta riippumatta?

Vuoden 2007 alusta voimaan tuleva alueiden kehittämislain muutos (954/2005) vahvistaa maakunnan liittojen asemaa aluekehitysviranomaisena sekä parantaa alue- ja keskushallinnon toimenpiteiden yhteensovittamista lisäämällä sektoriviranomaisten yhteistyötä ja koordinaatiota.

Lain mukaan keskeiset alueiden kehittämiseen vaikuttavat määrärahat valtion talousarviossa kootaan. Koottavien määrärahojen keskeisyys tarkoittaa, että niiden merkitys alueiden kehittämiseen on suuri. Tavoitteena on, että valtioneuvosto päättäisi koottujen määrärahojen alueellisesta jaosta ao. ministeriön esittelystä mahdollisimman samanaikaisesti vuoden alussa. Valtioneuvosto voisi myös jättää osan jakamastaan määrärahasta kohdentamatta momentin eri käyttötarkoituksiin. Tämän osuuden kohdentamisesta käyttötarkoituksiin päättäisi alueella maakunnan liitto. Määrärahoja käyttäisivät alueilla edelleen samat viranomaiset kuin nytkin.

Alueiden kehittämiseen liittyvän koordinaation parantamiseksi on tarkoitus perustaa alueiden kehittämisen yhteistyöelin, joka mm. sovittaisi yhteen em. määrärahojen valmistelua ja seurantaa keskushallinnossa, laatisi yhteenvedon suunnitellusta määrärahojen alueellisesta jakamisesta, järjestäisi yhteistyöneuvottelut maakuntien ja keskushallinnon välillä sekä hoitaisi muita alueiden kehittämiseen liittyviä yhteensovittamistehtäviä.

Aluetasolla alueiden kehittämisen tavoitteet määritellään maakuntaohjelmassa, jossa esitetään maakunnan lähivuosien kehittämisen tavoitteet, keskeisimmät hankkeet ja toimen-

piteet tavoitteiden saavuttamiseksi sekä suunnitelma ohjelman rahoituksesta. Maakuntaohjelma ja sen toteuttamissuunnitelma ovat merkittäviä strategisten linjausten ja rahoituksen kanavoimisen välineitä aluetasolla. Maakuntaohjelma valmistellaan joka neljäs vuosi maakunnan liiton johdolla laajassa yhteistyössä alueella toimivien valtion viranomaisten, kuntien, alueiden kehittämiseen osallistuvien yhteisöjen sekä järjestöjen ja muiden vastaavien tahojen kanssa. Maakuntaohjelma kattaa kaikki alueella toteutettavat ohjelmat ja siitä saa kokonaiskuvan eri ohjelmien asemasta maakunnan tavoitteiden toteuttamisessa. Maakuntaohjelman rahoitussuunnitelmalla ja sen vuosittaisella toteuttamissuunnitelmalla pyritään vaikuttamaan hallinnonalojen menokehyksiin, talousarvioesityksiin sekä määrärahojen alueelliseen jakaantumiseen ja käyttöön.

Vuoden 2007 alusta voimaan tuleva alueiden kehittämislain muutos vahvistaa maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelman vaikutusta valtion talousarvioon. Lain mukaan maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelman valtion rahoitusta koskevasta osasta tehdään maakunnan valtion rahoitusesitys, jonka hyväksyy maakunnan liitto. Ministeriöt valmistelevat koottavia määrärahoja koskevat talousarvioehdotuksensa maakuntien esitysten pohjalta. Ministeriöiden tulee myös neuvotella maakuntien kanssa koottujen määrärahojen valmistelusta ja kohdentamisesta.

Tavoitteena on prosessi, jossa maakunnat tekevät ehdotukset niiden kehittämiseen vaikuttavista valtion talousarvion määrärahoista, ehdotusten käsittely perustuu keskinäiseen neuvotteluun ja myös keskushallinnon päätöksenteko näiden määrärahojen osalta on koordinoitua ja läpinäkyvää.

Alueiden kehittämisen rahoitus

Alueiden kehittämiseen liittyvä rahoitus määritellään vuosittain kehys- ja budjettiprosessin yhteydessä. Valtion talousarvioesityksessä vuodelle 2007 on kaikkiaan 26 momenttia, joilla oleva määräraha on merkitty kokonaan tai osittain alueiden kehittämislaissa tarkoitetuksi alueiden kehittämisen rahoitukseksi. Määrärahaa näillä momenteilla on yhteensä runsaat 0,9 mrd. euroa. Vuoden 2006 talousarviossa näitä momentteja on 31 kappaletta ja määrärahaa runsaat 1,6[2] mrd. euroa. Tämä merkintä ei tarkoita aluekehityslain muutoksen myötä tullutta 10 a §:ssä tarkoitettua kokoamista ja käsittelyä.

Sisäasiainministeriö on koonnut ministeriöiltä saamiensa tietojen perusteella tilannekatsauksen alueiden kehittämislain muutoksen 10 a §:n toteutumisesta vuoden 2007 valtion talousarvioesityksessä. Sen mukaan suurin osa alueellisen kehityksen kannalta keskeisistä ministeriöistä ei ole varaamassa laissa edellytettyä koottua määrärahaa. Hallinnon ja alueiden kehittämisen ministerityöryhmä on katsonut, ettei nykyinen valmistelutilanne täytä riittävästi alueiden kehittämislain 10 a §:n tarkoitettua sisältöä ja pyytänyt valtiovarainministeriöltä selvitystä talousarvioehdotuksen laadintamääräyksen alueiden kehittämislain 10 a §:ää koskevan kohdan toteutumisesta.

Alueiden kehittämisen toimenpiteet

Alueellista kehittämistyötä toteutetaan sekä kansallisilla ohjelmilla ja toimenpiteillä että EU:n osittain rahoittamilla ohjelmilla. Kansallinen alueiden kehittäminen ja sen tavoitteet ovat ensisijaisia. EU:n alue- ja rakennepolitiikka täydentää ja tukee kansallista politiikkaa. Kansalliset erityisohjelmat (aluekeskusohjelma, osaamiskeskusohjelma, maaseutupoliittinen erityisohjelma ja saaristoohjelma) jatkavat uusilla ohjelmilla vuoden 2007 alusta alkavalla uudella ohjelmakaudella. (Rakennerahasto-ohjelmista on kerrottu TAE:n yleisperusteluissa ja kansallisista erityisohjelmissa TAE:n luvussa 26.98.).

Valtioneuvoston 20.4.2006 hallituksen strategia-asiakirjasta 2006 tekemän periaatepäätöksen mukaan seuraavien tavoitepäätöksen toimenpiteiden toteutumista tehostetaan loppuhallituskaudella: alueellisen innovaa-

---

[2] Sisältää perustienpidon momentin määrärahan kokonaisuudessaan 586,2 milj. euroa, josta alueellisten investointien osuus on vain 36,5 milj. euroa.

tiopolitiikan tehostaminen, suurten kaupunkien politiikkakokonaisuuden vahvistaminen, yrittäjyyden edistäminen alueilla, liikennepolitiikan linjauksia esittäneen ministerityöryhmän ehdotusten pohjalta liikenneinfrastruktuurihankkeiden ja teemapakettien toteuttaminen, valtioneuvoston hyväksymän laajakaistastrategian toteuttaminen, maaseudun kehittäminen ja palvelujen turvaaminen erityisesti syrjäisellä maaseudulla, osaamisen vahvistaminen alueilla, äkillisten rakennemuutosalueiden tukeminen ja valtioneuvoston hyväksymän luonnon virkistyskäyttöä sekä luontomatkailua koskevan periaatepäätöksen toteuttaminen.

OIKEUSMINISTERIÖ

Hallinnonalan rooli ja erityispiirteet alueiden kehittämisessä

Oikeusviranomaisten ja rangaistusten täytäntöönpanoviranomaisten keskeinen merkitys aluekehityksen kannalta on alueiden väestölle ja yrityksille suotuisan palvelutarjonnan ja -verkoston ylläpito ja kehittäminen. Hallinnonalan menoista noin kolmasosa kohdistuu Uudellemaalle. Suurimpia määrärahoja ovat tuomioistuimiin ja vankeinhoitoon liittyvät menot. Vankeinhoidon menojen alueellisessa jakautumisessa korostuvat suurten vankiloiden sijaintimaakunnat. Oikeusministeriö tukee saamelaisten kulttuuri-itsehallintoa avustamalla saamelaiskäräjien ja saamen kieltä käyttävien kuntien ja eräiden muiden yhteisöjen toimintaa. Määräraha saamelaisten kulttuuri-itsehallinnon tukemiseen vuoden 2007 talousarvioesityksessä on 1,3 milj. euroa.

Alueiden kehittämisen tavoitteet

Keskeinen tavoite aluekehityksen kannalta on turvata korkealaatuisten oikeudellisten palvelujen tasapuolinen saatavuus koko maassa ja pitää jatkossakin näitä palveluja tuottavien viranomaisten verkosto koko maan kattavana. Tämä pätee yhtä lailla tuomioistuimiin, julkisiin oikeusapupalveluihin, ulosottotoimeen ja syyttäjäntoimeen kuin vankeinhoitolaitokseen ja kriminaalihuoltolaitokseen. Pitkän aikavälin kehityslinjana on toisaalta – johtuen ennen muuta tarpeesta tehostaa toimintaa ja parantaa palvelujen laatua – palvelujen ja viranomaisverkoston keskittäminen vahvempiin ja paremman toimintakyvyn omaaviin yksiköihin. Tämän vuoksi hallinnonalan viranomaisverkosto keskittyy alueiden sisällä yhä selvemmin aluekeskuksiin. Kolmas pitkän aikavälin kehittämislinja on hallituksen aluepoliittisten tavoitteiden mukaisesti mahdollisuuksien mukaan siirtää viranomaistoimintoja pääkaupunkiseudulta muille alueille.

Vuoden 2007 talousarvioesityksen alueelliset vaikutukset

Nykyisin Suomessa toimii 59 käräjäoikeutta ja kuusi hovioikeutta eri puolilla maata. Käräjäoikeuksien yhdistämistä jatketaan. Vuonna 2007 on tarkoitus yhdistää käräjäoikeuksia niin, että niiden lukumäärä olisi 55. Käynnistetään Kotkan oikeustalohanke liittyen äkillisistä rakennemuutoksesta kärsivien alueiden erityisrahoitukseen. Ulosottopiirien määrä on tällä hetkellä 51 ja tavoitteena on kehittää organisaatiota siten, että niiden määrä olisi vuoden 2008 alussa 22.

Syyttäjäntoimessa kehitetään paikallisorganisaatiota niin, että 64 syyttäjäyksiköstä muodostetaan nykyisen yhteistoiminta-aluejaon pohjalta vuoden 2007 alusta lukien 15–18 syyttäjänvirastoa. Kuhunkin virastoon kuuluu toiminnan kattavuuden turvaamiseksi riittävä määrä palvelutoimistoja.

Vankeinhoitolaitoksen organisaatiomuutoksen yhteydessä 1.10.2006 perustettavissa viidessä aluevankilassa jatketaan yksiköiden työnjakoon sekä organisaatio- ja henkilöstörakenteen uudistamiseen liittyviä toimenpiteitä. Rikosseuraamusvirastosta siirretään

tehtäviä aluevankiloille. Muutokset eivät vaikuta vankeinhoitolaitokseen kuuluvien yksiköiden ja vankipaikkojen alueelliseen jakaumaan.

Vuonna 2007 otetaan käyttöön uusi Lounais-Suomen vankila. Vuonna 2007 on tarkoitus aloittaa Kuopion vankilan peruskorjaus- ja lisärakennustyöt. Lisäksi jatketaan Mikkelin vankilan perusparannus- ja lisärakennushankkeen suunnittelua. Käynnistetään Kylmäkosken vankilan laajennushanke liittyen äkillisistä rakennemuutoksista kärsivien alueiden erityisrahoitukseen.

Oikeusministeriön hallinnonalan talous- ja henkilöstöhallinnon tukipalveluja varten on perustettu Oikeushallinnon palvelukeskus, jonka päätoimipaikka sijaitsee Hämeenlinnassa ja pysyvät sivutoimipaikat Turussa ja Kuopiossa. Kuopion sivutoimipaikan toiminta käynnistyy vuonna 2007.

SISÄASIAINMINISTERIÖ

Hallinnonalan rooli ja erityispiirteet alueiden kehittämisessä

Sisäasiainministeriö on alue- ja paikallishallinnon, aluekehityksen sekä sisäisen turvallisuuden ministeriö. Aluehallinnon ja valtion yleisen paikallishallinnon kehittämisen vastuualueella haasteena on erityisesti hallinnon palvelurakenteiden kehittäminen. Alueellisen kehittämisen osalta ministeriö vastaa valtakunnallisten tavoitteiden valmistelusta ja koordinoi kehittämisohjelmien toimeenpanoa, seurantaa ja arviointia. Ministeriö ylläpitää kunnallisen itsehallinnon järjestelmää sekä vastaa kuntahallinnon lainsäädännön ja kunnallistalouden kehittämisestä. Kunnallistalouden kehittämiseen tarkoitetut valtion talousarvion määrärahat sisältyvät pääosiltaan peruspalvelubudjettitarkasteluun, eivätkä sen vuoksi ole mukana tässä muistiossa.

Seuraavassa on käsitelty alueiden kehittämisen tavoitteita ja vuoden 2007 talousarvioesityksen alueellisia vaikutuksia sisäasiainministeriön hallinnonalan eri toimialoilla.

Aluekehitys ja siihen liittyvät määrärahat

Alueiden kehittämisen yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet ovat tasapainoinen alueellinen kehittäminen sekä kansallisen ja alueellisen kilpailukyvyn vahvistaminen. Tavoitteeseen pyritään alueiden osaamista, innovatiivisuutta, yrittäjyyttä ja työllisyyttä sekä hyvinvointiyhteiskunnan perusrakenteita kehittämällä. Lisäksi määrärahoilla tuetaan toimivan, luotettavan ja yhteistyökykyisen palveluhallinnon turvaamista. Määrärahat ovat siirtomenoja, jotka jaetaan pääasiassa maakunnan liitoille tai muiden ministeriöiden kautta valtion alueviranomaisille, jotka puolestaan jakavat varoja eteenpäin valtionavustuksina.

Sisäasiainministeriön pääluokassa on luokka 26.98. alueiden kehittäminen, jonka kaikkien neljän momentin (26.98.43, 26.98.61, 26.98.62 ja 26.98.63) selvitysosassa on maininta ”Määräraha on alueiden kehittämislaissa tarkoitettua alueiden kehittämisen rahoitusta”. Yhteensä em. momenteilla on määrärahaa runsaat 242 milj. euroa. Määrärahojen määrällisiä vaikuttavuustavoitteita on kuvattu talousarvioesityksen lukuperusteluissa.

Maakunnan kehittämisraha 31,4 milj. euroa (26.98.43)

Maakunnan kehittämisraha on harkinnanvaraista valtionavustusta, joka jaetaan lähes kokonaan maakunnan liittojen käyttöön. Säädöksissä ei ole määräyksiä sen jakoperusteista. Momentin määrärahan alueellisen jakauman arviointia vuodelle 2007 vaikeuttaa ohjelmakausien vaihtuminen. Vuonna 2007 alkavan uuden ohjelmakauden valmistelu on kansallisten erityisohjelmien osalta parhaillaan käynnissä ja haku osaamiskeskusohjelmaan ja aluekeskusohjelmaan päättyi toukokuun lopussa. Sen jälkeen kun valtioneuvosto on hyväksynyt hakemukset ohjelmiin syksyl-

lä 2006, ohjelmiin nimetyt tahot voivat toimittaa sisäasiainministeriölle toiminta- ja taloussuunnitelmansa sekä niihin liittyvät perusrahoitushakemuksensa, joiden perusteella vuoden 2007 määrärahajaot tullaan valmistelemaan.

Erityisohjelmiin sitomattoman määrärahan alueellisessa jaossa käytetään jakoperusteina osittain alueen taloudellista tilannetta mitattuna keskeisillä tunnusluvuilla, osittain alueen ilmaisemaa tarvetta. Lisäksi huomioidaan aikaisempien vuosien määrärahan käyttö.

Vuoden 2006 määrärahasta kohdentui 12 % Uudellemaalle. Muiden maakuntien osuudet vaihtelivat kahden ja kymmenen prosentin välillä. Vuosien 2000–2006 määrärahoilla on toukokuun 2006 loppuun mennessä osallistuttu yhteensä noin 1 700 alueellisen hankkeen rahoitukseen.

Euroopan aluekehitysrahaston osallistuminen EU:n rakennerahasto-ohjelmiin (26.98.61) ja valtion rahoitusosuus sisäasiainministeriön osalta (26.98.62)

Sisäasiainministeriön pääluokkaan on budjetoitu alueellinen kilpailukyky ja työllisyys -tavoiteohjelmiin käytettävät Euroopan aluekehitysrahaston varat yhteensä 147,3 milj. euroa myöntämisvaltuutta, joita vastaavat valtion rahoitusosuudet, yhteensä 104,8 milj. euroa, on budjetoitu jokaisen näitä ohjelmia toteuttavan hallinnonalan omalle rakennerahastojen valtion rahoitusosuusmomentille (62.)[3]. Alueellinen kilpailukyky ja työllisyys -tavoiteohjelman varojen hallinnonaloittainen budjetointi perustuu suuralueittain (Itä, Pohjoinen, Etelä ja Länsi) laadittuun arvioon.

Valtion vastinrahoitusta SM:n momentilla on vuonna 2007 yhteensä 20,6 milj. euroa myöntämisvaltuutta, jota saa käyttää alueellinen kilpailukyky ja työllisyys -tavoiteohjelmaan sekä Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen (tavoite 3) ja Euroopan naapuruus- ja kumppanuusinstrumentin rajayhteistyöosion (ENPI CBC) hankkeiden valtion rahoitusosuutena.

Kainuun kehittämisraha 45 milj. euroa (26.98.63)

Kainuun hallintokokeilua jatketaan tehtyjen päätösten mukaisesti. Hallintokokeilu kestää vuoden 2012 loppuun. Kokeilun tarkoituksena on saada kokemusta maakunnallisen itsehallinnon vahvistamisen vaikutuksista maakunnan kehittämiseen, peruspalvelujen järjestämiseen, kansalaisten osallistumiseen, maakunnan ja valtion keskushallinnon suhteeseen sekä kuntien ja valtion aluehallinnon toimintaan.

Kainuun kehittämisrahalla alennetaan alueen työttömyyttä lähemmäs valtakunnan tasoa, turvataan tienpidon taso kokeilualueella, pidetään yllä julkisen liikenteen palvelukykyä, toteutetaan metsä- ja muun ympäristön hoitoa sekä turvataan ja kehitetään elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä aluekehitystoimenpitein ja yritystukien kautta. Kainuun maakuntavaltuusto päättää määrärahan käyttöön liittyvistä tulostavoitteista ja miten määräraha jaetaan eri hallinnonalojen käyttöön kokeilualueella sekä seuraa sen käyttöä alueella.

Alue- ja paikallishallinto (26.05, 26.06 ja 26.07)

Hallituksen linjausten mukaisesti valtion paikallishallinnon toimipaikkaverkko säilytetään riittävän kattavana. Valtion palvelujen saatavuuden turvaamiseksi siirretään kihlakuntien toimipaikoista päättäminen ministeriöiden tehtäväksi ja asetetaan valtion paikallishallinnolle palvelujen saatavuutta koskevat konkreettiset tavoitteet. Yhteispalveluja ja sähköistä asiointia käytetään tehokkaasti hyväksi ja lisätään.

Valtion paikallishallinnossa turvallisuus-, oikeushallinto- ja yleishallintotehtävät on järjestetty kihlakunnittain. Kihlakunta on alue, jossa toimii joko kihlakunnanvirasto (yhtenäisvirasto) tai erillisvirastoja. Kihlakunnanvirasto tuottaa lähinnä hallinnolliset tukipalvelut eri toimialoille, jotka puolestaan huo-

---

[3] Budjetointimallista keskustellaan uuden ohjelmakauden hallintomallia pohtivassa työryhmässä.

lehtivat varsinaisista palveluista (poliisi-, syyttäjä-, ulosotto- ja rekisteritoimi sekä yleishallintotehtävät). Kihlakunnanvirastot ovat hallinnollisesti lääninhallituksen ja sisäasiainministeriön alaisia. Kihlakuntajärjestelmän toimivuus arvioidaan vuoteen 2008 mennessä. Siihen saakka nykyinen kihlakuntamalli ja kihlakuntajako säilytetään.

Aluepoliittisesti hallituksen linjaukset merkitsevät valtion alue- ja paikallishallinnon rakenteiden toimivuuden ja palvelukyvyn turvaamista, joita talousarvioesitys osaltaan vahvistaa. Valtion aluehallintoa on koottu voimakkaasti lääninhallinnon ja elinkeinohallinnon osalta. Hallitusten linjausten mukaan tehtäviä voidaan vieläkin keskittää mm. lääninhallituksiin. Lääniuudistuksessa lääninhallituksia rationalisoitiin tehokkaasti ja ne ovat nyt valmiita ottamaan vastaan uusia tehtäviä. Ministeriöt osoittavatkin lääninhallituksille yksittäisiä uusia tehtäviä, jotka lähinnä siirtyvät keskushallinnosta aluehallintoon. Lääninhallitusten henkilöstömäärä on vuonna 2007 noin 980 htv. Lääninhallituksista siirtyy tehtäviä ja henkilökuntaa sisäasiainhallinnon palvelukeskukseen, mutta muilta osin henkilöstömäärä on ennallaan tai niukasti kasvava. Lääninhallitus on alueellinen yleishallinto-, valvonta ja turvallisuusviranomainen, joka takaa kansalaisten yhdenvertaisuuden ja perusoikeuksien toteutumista sekä arvioi ja seuraa palvelujen saatavuutta.

Väestökirjanpidon keskusviranomaisena on Väestörekisterikeskus. Väestökirjanpidon paikalliset palvelut annetaan maistraateissa, joita on tällä hetkellä 34, mutta 1.1.2007 maistraattien määrä vähenee 25:een ja 1.5.2007 lukien maistraatteja on 24 + Ahvenanmaa. Lisäksi maistraateilla on palveluyksiköitä. Maistraatit ovat paikallisia yleishallintoviranomaisia, jotka tarjoavat myös kauppa- ja teollisuusministeriön ja oikeusministeriön alaan kuuluvia rekisterihallinnon palveluja. Maistraattien välistä erikoistumista tuetaan. Kemijärvelle on jo pääosin keskitetty valtakunnallinen muuttoilmoituspuhelujen vastaanotto. Rovaniemen maistraatin alaisen Kemijärven yksikön vahvuus on tällä hetkellä 12 henkilöä. Väestörekisterikeskuksen toimintoja on alueellistettu Kokkolaan. Kokkolan toimintayksikkö on aloittanut 1.9.2005 kymmenen hengen vahvuisena. Vuonna 2006 palkataan kaksi henkilöä lisää.

Poliisitoimi (26.75.21)

Poliisitoimessa yleisenä tavoitteena on hyvän turvallisuustilanteen ja myönteisen turvallisuuskulttuurin vahvistaminen koko maassa. Sitä edesauttaa toimiva, luotettava ja yhteistyökykyinen palveluhallinto, jonka aluepoliittisena yhteiskunnallisena vaikuttavuustavoitteena on valtion alue- ja paikallishallinnon palvelujen saatavuuden turvaaminen ja niiden tehokas tuottaminen. Poliisipiirit muodostuisivat jatkossa yhdestä tai useammasta kihlakunnasta. Vastaava muutos toteutetaan ulosoton ja syyttäjien organisaation osalta.

Rahoituksen alueellinen jakautuminen (574,2 milj. euroa)

Poliisitoimen menojen ja tulojen arvioitu jakautuminen lääneittäin vuonna 2007 esitetään seuraavassa kuvassa[4]. Laskelmissa ei ole mukana siirtyviä eriä.

---

[4] Vuoden 2007 talousarvioehdotuksen jakautuminen lääneittäin on laskettu vuoden 2005 tilinpäätöstietojen perusteella.

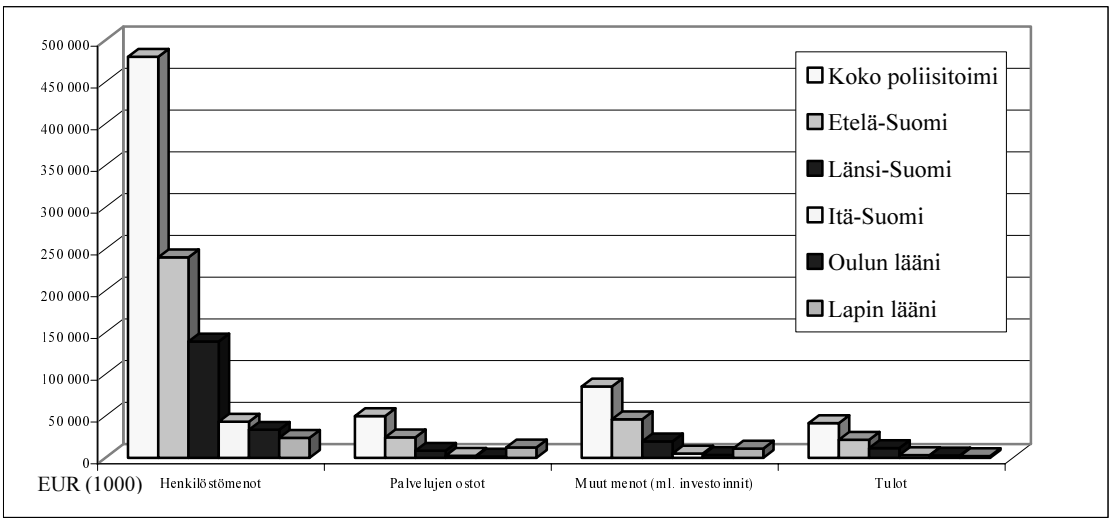

Poliisin menojen alueellinen arvio on laadittu lääneittäin ja eriteltynä henkilöstökuluihin, palveluiden ostoon ja muihin menoihin. Etelä-Suomen läänin menoissa on Helsingin poliisilaitos ja Etelä-Suomen lääni, poliisin ylijohto ja Poliisiammattikorkeakoulu. Länsi-Suomen läänin menoihin on sisällytetty Poliisikoulu, Lapin läänin menoihin Poliisin tietohallintokeskus ja Itä-Suomen läänin menoihin Turvallisuusalan valvontayksikkö. Poliisin valtakunnalliset yksiköt ovat laskeneet omien kulujensa jakautumisen eri lääneihin.

Hälytystoimi, valvonta ja rikostorjunta

Hälytyspalvelujen saatavuus ja poliisin toimintaedellytykset turvataan hätäkeskusalueilla. Poliisin kenttäjohtojärjestelmä toimii yhdenmukaisesti koko maassa. Valtakunnallisena tavoitteena vuonna 2007 on, että poliisin toimintavalmiusaika A-kiireellisyysluokan tehtävissä on keskimäärin enintään 12 minuuttia ja A- ja B-luokan tehtävissä 21 minuuttia. Vuonna 2005 hälytyspalvelujen saatavuus AB-tehtävissä vaihteli Kainuun 18,9 minuutista Pirkanmaan 24,6 minuuttiin[5]. Poliisin lääninjohdot asettavat tarkempia poliisilaitoskohtaisia tavoitteita toimintavalmiuden turvaamiseksi. Poliisilaitosten välistä yhteistyötä hälytystehtävien hoitamisessa lisätään. Liikkuva poliisi osallistuu hälytystehtävien hoitamiseen lähimmän partion periaatteella hallinnollisista rajoista riippumatta. Hätäkeskuksiin pyritään saamaan riittävä määrä asiantuntevaa poliisin henkilöstöä.

Valvonnassa tavoitteena on turvallisuuden tason pitäminen vuoden 2003 tasolla. Poliisi osallistuu seudullisen ja paikallisen turvallisuussuunnittelun kehittämiseen sisäisen turvallisuuden ohjelman linjausten mukaisesti yhteistyössä muiden viranomaisten ja sidosryhmien kanssa. Väkivaltarikollisuuden vähentämiseen tähtäävää rikoksentorjuntaohjelmaa toteutetaan osana alueellista ja paikallista turvallisuussuunnittelua.

Lupapalvelut

Poliisilla on koko maan kattava lupapalveluverkosto, jonka läheisyydessä (10 km etäisyydellä) asuu lähes 90 % koko maan aikuisväestöstä. Lupapalveluverkosto on pysynyt laajuudeltaan useita vuosia lähes ennallaan. Vuonna 2005 poliisin palveluja oli saatavilla 258 toimipisteessä. Maakunnittaiset erot olivat myös suhteellisen pienet. Keskeisten lupien (passit, henkilökortit, aseluvat, ajokortit ja ulkomaalaisluvat) määrät vaihtelevat vuo-

[5] Lääninhallitusten keskeiset arviot peruspalveluiden tilasta 2005, SM 7/2006

sittain suuresti. Myös lupien kysyntä maan eri osissa vaihtelee voimakkaasti, jolloin kustannukset lupapalvelujen järjestämisestä maan eri osissa muodostuvat hyvin erilaisiksi. Poliisin tavoitteena on turvata lupapalvelujen saatavuus taloudellisesti ja toiminnallisesti tarkoituksenmukaisella tavalla lisäämällä vaihtoehtoisia palvelumuotoja erityisesti harvaan asutuilla alueilla, joissa poliisin lupasuoritteiden kysyntä on vähäistä.

Alueellistamispäätösten toimeenpano poliisitoimessa

Poliisihallinnon tukitoimien henkilöstö- ja taloushallinnon tukitehtäviä keskitettäessä huomioidaan tehtävien alueellistamismahdollisuudet. Poliisitoimen toimintamenomäärärahasta esitetään 2,661 milj. euroa SM:n palvelukeskuksen perustamiseen ja 1,124 milj. euroa palvelukeskuksen puhelujenvälityskeskuksen perustamiseen.

Poliisiammattikorkeakoulu sijoitetaan Tampereelle Poliisikoulun yhteyteen viimeistään vuoden 2008 alusta lukien, jolloin yhdistetty oppilaitos voi aloittaa toimintansa asianmukaisissa toimitiloissa Tampereella. Toimitilakokonaisuus valmistuu vaiheittain. Poliisiammattikorkeakoulun alueellistamisesta arvioidaan aiheutuvan vuodelle 2007 kustannuksia 2,035 milj. euroa.

Poliisin tekniikkakeskus on alueellistettu Kuusankoskelle ja tarvittavien tilojen hankesuunnittelu on käynnistetty. Alueellistamisesta arvioidaan aiheutuvan vuodelle 2007 kustannuksia 1,945 milj. euroa. Rovaniemelle alueellistettu Poliisin tietohallintokeskus toimii vielä vuonna 2007 väliaikaisissa vuokratiloissa.

Pelastustoimi (luku 26.80)

Pelastustoimen tehtävänä on tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäiseminen, pelastustoiminta onnettomuustilanteissa sekä poikkeusolojen väestönsuojelutehtävien hoitaminen sekä niihin varautuminen. Pelastustoimen yleisenä tavoitteena on myönteisen turvallisuuskulttuurin sekä tehokkaan pelastustoimen järjestelmän vahvistaminen.

Pelastustoimen vuoden 2007 talousarvioehdotuksessa on asetettu tavoitteita koko pelastustoimen hallinnonalalle riippumatta siitä hoidetaanko palvelut valtion vai kuntien toimesta. Kunnat vastaavat alueellisten pelastuslaitosten kustannuksista. Valtio osallistuu pelastustoimen alueiden toiminnan rahoitukseen hyvin pieneltä osin. Valtion talousarviosta rahoitetaan Hätäkeskuslaitoksen ja Pelastusopiston toimintamenot sekä tuetaan valtionavustusten avulla pelastuslaitosten kehittämishankkeita ja suurempia hankintoja.

Pelastustoimen toimintamenot 61,1 milj. euroa (netto) (26.80.21)

Kuopiossa sijaitsevan Pelastusopiston osuus momentin määrärahoista on 11 milj. euroa (netto). Määrärahan vaikutukset Pohjois-Savon maakunnalle ovat melko huomattavat. Määrärahan turvin opisto työllistää 100 henkilöä ja sen tarvitsemat palvelut, mm. kiinteistö-, ravitsemus- ja siivouspalvelut, työllistävät Kuopion talousalueelta useita kymmeniä henkilöitä. Pelastusopiston yhteyteen perustetaan vuonna 2007 siviilikriisinhallintakeskus, jonka toimintaa pyritään asteittain laajentamaan. Pelastusopiston harjoitusalueelle rakennetaan vuoden 2007 aikana ns. palotalo.

Hätäkeskuslaitoksen toimintamenojen osuus on 48,1 milj. euroa (netto). Hätäkeskuslaitoksen keskusyksikkö sijaitsee Porissa ja 15 valtion hätäkeskusta sijaitsevat Lohjalla, Keravalla, Helsingissä, Jyväskylässä, Joensuussa, Rovaniemellä, Vaasassa, Porissa, Mikkelissä, Kouvolassa, Hämeenlinnassa, Turussa, Tampereella, Kuopiossa ja Oulussa. Hätäkeskuslaitos työllistää n. 750 henkilöä, joten sen vaikutuksia eri alueille voidaan pitää melko huomattavina. Hätäkeskuslaitos työllistää myös välillisesti, erityisesti rakennus-, tietotekniikka-, kiinteistö- ja siivouspalvelualojen henkilöstöä.

Hätäkeskusten palvelukyky on oltava koko maassa (pl. Ahvenanmaa) tavoitteiden edellyttämällä tasolla. Erityisesti pääkaupunkiseudun hätäkeskukset ovat kärsineet henkilöstöpulasta ja alueella hätäpuheluun vastaa-

misajat ovat venyneet. Palvelukyky saatetaan tavoitteiden edellyttämälle tasolle mm. hätäkeskuspäivystäjien koulutusmääriä lisäämällä.

Pelastustoimen erityismenot 2,1 milj. euroa (26.80.22) ja valtionavustukset 3,5 milj. euroa (26.80.31)

Erityistoimien määrärahalla on jonkin verran alueellisia vaikutuksia, sillä tuetaan mm. pelastuskopterien toimintaa Turussa, Helsingissä, Oulussa, Varkaudessa ja Vaasassa sekä rahoitetaan metsäpalojen tähystyslentotoimintaa koko maassa. Lisäksi momentin määrärahasta voidaan korvata pelastustoimen alueille pelastustehtävästä aiheutuneita poikkeuksellisen suuria pelastustoiminnan kustannuksia harkinnanvaraisesti.

Valtionavustuksilla tuetaan pelastuslaitosten kalusto-, varuste- ja kehittämishankkeita. Määrärahalla voidaan katsoa olevan vähäisiä alueellisia vaikutuksia. Määräraha jakautuu melko tasaisesti eri maakuntien alueelle.

Rajavartiolaitos (luku 26.90)

Rajavartiolaitoksessa osana sisäasiainministeriön tuottavuushankkeita jatketaan hallinto- ja tukipalvelujen keskittämistä, sotilaallisen maanpuolustuksen tukipalveluiden kehittämistä sekä kustannustehokkaan rajavartiomallin valmistelua. Varusmieskoulutus päättyy Kajaanissa, jonka seurauksena Kajaanissa olevat työpaikat vähenevät noin 40:llä, josta tukipalveluiden osuus on puolet. Rajavartiomiehet sijoitetaan rajaturvallisuustehtäviin itärajalle ja tukihenkilöstön vähentäminen hoidetaan pitkällä aikavälillä luonnollisen poistuman avulla. Tuottavuushankkeiden aluepoliittisina vaikutuksina rajavartiolaitoksen palkatun henkilöstön määrä vähenee hieman myös Lapissa ja Pohjois-Karjalassa.

Rajavartiolaitoksen toimintamenot vuoden 2007 talousarvioesityksessä ovat 199 605 000 euroa. Rajavartiolaitoksessa työskentelee noin 3 100 henkilöä. Rajavartiolaitos on tehtäviensä johdosta hajasijoitettu ympäri valtakuntaa. Rajavartiolaitos hoitaa tehtäviään kaikissa Suomen rajaan rajoittuvissa kunnissa niin meri- kuin maarajoillakin. Alueellisesti määräraha jakautuu seuraavasti: pääkaupunkiseutu 20 %, maarajat 63 % sekä saaristo- ja rannikkoalueet 17 %. Maarajojen osuudesta 97 % sijoittuu syrjäisiin itärajan kuntiin ja vain 3 % Ruotsin ja Norjan vastaiselle rajalle Lapissa.

Palvelukeskukset

Sisäasiainhallinnon tuottavuutta parannetaan keskittämällä yhteisiä toimintoja palvelukeskuksiin. Talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus (n. 100 htv.) aloitti toimintansa Joensuussa vuoden 2006 alusta. Puhelinvälityspalvelut keskitetään Kajaanin toimipisteeseen vuodesta 2007 alkaen. Rovaniemellä toimivasta poliisin tietohallintokeskuksesta kehitetään palvelukeskus, joka tuottaa nykyistä laajemmin palveluita myös muille viranomaisille. Samalla selvitetään, mitkä nykyisin virastoissa tehtävistä tietohallintotehtävistä voitaisiin keskittää palvelukeskukselle. Poliisin tekniikkakeskuksen toimintaa Kuusankoskella laajennetaan siten, että se tuottaa palveluita myös muille turvallisuusviranomaisille.

PUOLUSTUSMINISTERIÖ

Hallinnonalan rooli ja erityispiirteet alueiden kehittämisessä

Puolustushallinnon päämääränä on kaikissa tilanteissa taata maan itsenäisyys sekä turvata kansalaisten elinmahdollisuudet ja valtionjohdon toimintavapaus. Tämä edellyttää uskottavan kansallisen puolustuksen ylläpitämistä ja kehittämistä niin, että se vastaa muuttuvan turvallisuusympäristön haasteisiin ja vaatimuksiin.

Puolustusvoimien johtamis- ja hallintojärjestelmän kehittämisessä otetaan huomioon kriisiajan tarpeiden mukaiset operatiiviset perusteet kuten rakennetut suojatilat ja kiintei-

den viestiyhteyksien solmukohdat. Puolustusvoimien toimintojen sijaintia arvioitaessa otetaan lisäksi huomioon taloudelliset tekijät sekä henkilöstöpoliittiset näkökulmat.

Suomen puolustusratkaisu perustuu alueelliseen puolustusjärjestelmään ja yleiseen asevelvollisuuteen, jota tukee kansalaisten vahva maanpuolustustahto. Varusmiesten koulutuksesta vastaavat joukko-osastot, jotka sijaitsevat maan eri osissa. Sotilaallisen puolustukseen varaudutaan valtakunnan koko alueella.

Puolustusvoimien on kyettävä toimimaan yhteistoiminnassa muiden viranomaisten kanssa kaikissa valmiustiloissa. Yhteistoiminta edellyttää puolustusvoimien organisaation alueellista kattavuutta. Myös vapaaehtoisessa maanpuolustuksessa puolustusvoimien alueellinen läsnäolo on välttämätön osa sodan ajan joukkojen suorituskyvyn rakentamista.

Alueiden kehittämisen kannalta keskeiset momentit ja määrärahat

Puolustusvoimien toimintamenot 1,36 mrd. euroa (27.10.21.)

Puolustusvoimien toimintamenot -määräraha käytetään valtaosaltaan puolustusvoimien henkilöstön palkkausmenoihin, kiinteistömenoihin, asevelvollisten koulutus- ja ylläpitomenoihin sekä muihin puolustusvoimien normaalin toiminnan edellyttämiin menoihin. Nämä menot jakaantuvat pääsääntöisesti samassa suhteessa henkilöstömäärän kanssa koko valtakunnan alueelle. Sotilaslääneittäin tarkasteltuna työpaikoista sijaitsee Pohjois-Suomessa noin 13 %, Itä-Suomessa noin 19 %, Länsi-Suomessa noin 55 % ja Helsingissä noin 13 %. Maksetut palkat vaikuttavat välillisesti talousalueeseen.

Varuskuntien välillisiä alueellisia vaikutuksia on tutkittu kahdessa Turun kauppakorkeakoulun tutkimuksessa vuonna 2001 ja 2002.

Tutkimusten mukaan varuskunnan toiminta synnyttää välillisesti kansantalouteen noin 0,6-0,8 työpaikkaa yhtä puolustusvoimien työtekijää kohden. Varuskuntien taloudellinen vaikutus sijaintialueeseen muodostuu palkatun henkilökunnan maksamista verotuloista, palkatun henkilökunnan ja varusmiesten kulutuskysynnästä sekä varuskunnan kulutuskysynnästä, joka kohdistuu alueella tuotettuihin hyödykkeisiin ja palveluihin.

Varuskunnat on muodostettu puolustusvoimien tehtävien ylläpitämisen ja kehittämisen toiminnallisista lähtökohdista. Varuskuntia ei ole muodostettu aluepoliittisin perustein. Varuskunta tuottaa yhteisiä palveluja varuskuntaan kuuluville sotilaskohteille ja esikunnille, joukko-osastoille ja sotilaslaitoksille. Varuskunnat sijaitsevat ympäri maata siten, että lähes kaikissa maakunnissa on vähintään yksi varuskunta. Maakunnista vain Keski-Pohjanmaalla ja Itä-Uudellamaalla ei sijaitse varuskuntaa.

Puolustusvoimien kumppanuus ja palvelujen ostojen lisääminen mahdollistavat yritystoiminnan syntymisen ja kehittymisen sijaintialueella. Kumppanuus mahdollistaa osaamisen kehittämisen ja palvelujen saatavuuden parantamisen kaikissa olosuhteissa.

Puolustusmateriaalihankinnat 0,58 mrd. euroa (27.10.16)

Puolustusmateriaalihankinnat -määräraha käytetään pääosin puolustusmateriaalin hankkimisesta aiheutuviin menoihin. Suomi on mukana 1.7.2006 voimaantulevissa eurooppalaisessa puolustustarvikehankintojen käytännesäännöissä, joiden mukaan Euroopan alueen puolustusmateriaalihankinnat tulee kilpailuttaa Euroopan sisällä. Tämän takia ei voida enää asettaa tulostavoitetta, jonka mukaan vähintään puolet puolustusmateriaalihankintoihin käytettävästä määrärahasta kohdistetaan kotimaahan ottaen huomioon vastakaupat ja materiaalin elinjaksokustannukset.

Vuoden 2007 talousarvioesityksen alueelliset vaikutukset

Puolustusministeriön hallinnonalan toimintojen alueellistaminen jatkuu vuonna 2007.

Vuoden 2007 aikana puolustusvoimien työpaikoissa tapahtuu merkittäviä alueellisia muutoksia seuraavasti (mom. 27.10.21):

- Puolustusvoimien Johtamisjärjestelmäkeskus perustetaan 1.1.2007 alkaen, lisäystä n. 100 htv hajautetusti koko maan alueella.
- Hallinnollinen tietopalvelukeskus perustetaan Mikkeliin ja Tampereelle, lisäystä n. 50 htv Etelä-Savossa ja n. 30 htv Pirkanmaalla. Johtamisjärjestelmäkeskuksen uudelleen järjestelyt toteutetaan 2010 mennessä.
- Pääesikunnan uudelleenorganisointi, vähennys pääkaupunkiseudulla n. 60–90 htv.
- Merivoimien esikunnan siirtäminen Helsingistä Turkuun, vaikutukset n. 140 htv.
- Hämeenlinnassa sijaitseva Palkkahallinnon palvelukeskus laajenee puolustusvoimien talous- ja palkkahallinnon palvelukeskukseksi, lisäys Kanta-Hämeessä n. 60 htv.
- Savon Prikaati Mikkelissä lakkautetaan, vähennystä n. 100 htv Etelä-Savossa (Maavoimien esikunta perustetaan Mikkeliin 1.1.2008 lukien ja sen henkilöstövaikutus on n. 250 htv).
- Kotkan Rannikkoalue Kotkassa ja Haminassa lakkautetaan, vähennystä n. 10 htv Kymenlaaksossa.
- Helsingin ilmatorjuntarykmentti Tuusulassa lakkautetaan, vähennystä n. 90 htv Uudellamaalla.
- Turun Rannikkopatteristo lakkautetaan, vähennystä n. 24 htv Varsinais-Suomessa.

Puolustusministeriön hallinnonalan omat aluekehitysstrategiat

Puolustusvoimien organisaation ja henkilöstöjärjestelmän kehittämisen tavoitteena on luoda tasapaino puolustusvoimien tehtävien, resurssien, osaamisen ja henkilöstön välille. Henkilöstörakennetta kehitetään suorituskykyiseksi ja mahdollisimman kustannustehokkaaksi. Kustannustehokas henkilöstöjärjestelmä edellyttää puolustusvoimissa joidenkin toimintojen keskitettyä palvelutuotantoa tai joidenkin toimintojen luovuttamista ulkopuolisille palveluntuottajille kumppanuuden periaatteiden mukaisesti.

OPETUSMINISTERIÖ

Opetusministeriön hallinnonalan rooli ja erityispiirteet alueiden kehittämisessä

Osaamisen, kulttuuri-, sivistys- ja hyvinvointipalvelujen sekä kansainvälistymisen kehittäminen on keskeinen keino vaikuttaa alueiden kehitykseen. Kansallinen innovaatiojärjestelmä sekä alueelliset innovaatiojärjestelmät ja niiden kehittäminen luovat edellytyksiä kestävälle taloudelliselle, sosiaaliselle ja kulttuuriselle kehitykselle. Innovaatiojärjestelmän keskeiset osa-alueet ovat koulutusjärjestelmä, joka ulottuu perusopetuksesta korkea-asteen koulutukseen, sekä monipuolinen kulttuurin toimijakenttä.

Opetusministeriön keskeisenä tehtävänä on turvata riittävät toimintaedellytykset hallinnonalansa toiminnoille ja niiden kehittämiselle maan eri alueilla. Hallinnonalan toimijaverkko on alueellisesti hajautettu ja sen vaikuttavuus alueilla on vahva. Maakuntaohjelmia ja toteuttamissuunnitelmia koskevat ratkaisut tehdään rakennerahastopäätöksissä, korkeakoulujen ja lääninhallitusten kanssa käytävissä tulosneuvotteluissa sekä maakunnan liittojen kanssa käytyjen keskustelujen perusteella. Lääninhallitusten tehtävänä on edustaa opetusministeriön hallinnonalaa alueellisessa ohjelma- ja hanketyössä sekä huolehtia tässä tehtävässään valtakunnallisten tavoitteiden huomioon ottamisesta. Opetusministeriö ohjaa lääninhallitusten sivistysosastoja maakuntaohjelmien ja toteuttamissuunnitelmien valmistelussa ja toteuttamisessa.

Suomalaista koulutusta kehitetään alueellisen tasa-arvon, kansainvälisesti korkean laadun ja elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta. Alueellisesti hajautettu yleissivistävä ja ammatillinen koulutus ovat osaamisen perusta, jonka varaan voidaan rakentaa korkeam-

paa osaamista. Aikuiskoulutuksella tuetaan osaamisen uudistamista ja vahvistamista. Alueellisesti kattavalla koulutusverkostolla ja koulutustarpeiden ennakoinnilla turvataan työvoiman riittävyys maan eri osissa. Opetusministeriön hallinnonalan aikuiskoulutusta kehitetään siten, että omaehtoinen aikuiskoulutus, työvoimapoliittinen aikuiskoulutus ja henkilöstökoulutus muodostavat toimivan kokonaisuuden.

Korkeakoulujen ja toisen asteen ammatillisen koulutuksen rooli on keskeinen alueellisia innovaatiojärjestelmiä, osaamispohjaista taloutta ja työelämää kehitettäessä. Oppilaitosten yhteistyötä työelämän ja muiden alueellisten toimijoiden kanssa vahvistetaan. Korkeakouluissa korostuu tutkimus- ja kehittämistoiminnan alueellinen vaikuttavuus. Ammatillisen koulutuksen osalta kehitetään työelämälähtöisiä koulutuksen järjestämismuotoja ja oppimisympäristöjä.

Hyvin järjestetty, hajautettu kulttuuri-, liikunta- ja nuorisotoiminta on merkittävä alueellisen identiteetin perusta. Nämä palvelut ovat vetovoimatekijöitä asukkaiden ja yritystoiminnan houkuttelemiseksi alueille. Myös toimialojen työllistävä vaikutus on merkittävä.

Alueiden kehittämisen tavoitteet vuoden 2007 talousarvioesityksessä

Koulutuksellista ja kulttuurista tasa-arvoa edistetään turvaamalla eri väestöryhmien ja alueiden tasavertaiset ja monipuoliset mahdollisuudet koulutus- ja kulttuuripalveluihin. Tutkimus- ja kehittämistoimintaa vahvistamalla tuetaan alueiden kilpailukykyä.

Kulttuuri-, taide- ja liikuntapalvelujen saatavuutta, tarjontaa ja saavutettavuutta vahvistetaan kattavasti koko maassa. Ilman perusasteen jälkeistä tutkintoa olevien ja syrjäytymisuhan alaisten aikuisten osallistumista koulutukseen pyritään kasvattamaan maan kaikilla alueilla.

Opetusministeriö osallistuu kunta- ja palvelurakennehankkeeseen sekä siihen liittyvään rahoitusjärjestelmän kehittämiseen. Tavoitteena on turvata koko maassa tasapuoliset lakisääteiset opetus- ja kulttuuripalvelut.

Korkeakoulujen tutkimustoiminnan kehittämistä ohjaa valtioneuvoston 7.4.2005 tekemä periaatepäätös julkisen tutkimusjärjestelmän kehittämisestä. Periaatepäätöksen mukaisesti tuetaan korkeakoulujen profiloitumista ja painoaloja, kansainvälistymistä, rakenteellista kehittämistä sekä yhteistyötä korkeakoulujen ja muiden toimijoiden kesken. Opetusministeriön keskeiset kehittämislinjaukset on esitetty 8.3.2006 julkaistussa muistiossa "korkeakoulujen rakenteellisen kehittämisen periaatteet".

Korkeakoulujen uusi tutkintojärjestelmä on otettu käyttöön. Yliopistojen maisteriohjelmien avulla voidaan palvella myös alueellisia tarpeita. Ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot vakinaistettiin vuonna 2006, ja ne vahvistavat osaltaan alueellisia korkeakoulupalveluja.

Vuonna 2007 jatketaan yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen yhteisten aluestrategioiden hankkeiden toteutusta (mm. maakuntakorkeakoulukokeilut). Strategiat tarkistettiin tulossopimuskaudelle 2007–2009. Korkeakoulujen alueellista vaikuttavuutta vahvistetaan jatkamalla yliopistokeskusten kehittämistä. Yliopistot ovat myös käyttämässä lainsäädännön suomia mahdollisuuksia perustaa yhtiöitä tai tehdä osakemerkintöjä yhtiöistä, jotka edistävät osaamisen siirron tehostamista ja koulutus- ja tutkimuspalvelujen kaupallista hyödyntämistä.

Ammattikorkeakoulujen roolia innovaatiojärjestelmässä vahvistetaan tehostamalla niiden opetusta palvelevaa ja työelämää sekä aluekehitystä tukevaa soveltavaa tutkimus- ja kehitystyötä. Ammattikorkeakouluverkon toimintakykyä tehostetaan vähentämällä toimipisteiden määrää ja suurentamalla koulutusohjelmien aloituspaikkakokoa.

Ammattikorkeakoulujen hankerahoituksesta osa suunnataan erillisrahoituksena hankkeille, jotka edistävät alueellista innovaatiotoimintaa. Ammattikorkeakoulujen tuloksellisuusrahoituksen myöntämisen kriteereinä

käytetään joka toinen vuosi yleisten tuloksellisuusrahoituskriteerien lisäksi aluekehityksen huippuyksikkökriteereitä. Lisäksi aluevaikuttavuus on yksi yleisistä tuloksellisuuden palkitsemiskriteereistä.

Yleissivistävän koulutuksen osalta keskeisin alueiden kehittämiseen liittyvä tavoite on koulutuksen perusturvan takaaminen ja vahvistaminen kaikille asuinpaikasta, kielestä ja taloudellisesta asemasta riippumatta.

Ammatillisen koulutuksen tarjontaa suunnataan työvoiman kysynnän mukaisesti pitäen samanaikaisesti tavoitteena tasavertaisia koulutusmahdollisuuksia maan eri osissa. Ammatillisen koulutuksen järjestäjäverkon kokoamista jatketaan alueellisen kehittämistyön ja voimavarojen tehokkaan ja tarkoituksenmukaisen käytön edellytysten parantamiseksi. Tavoitteena on muodostaa alueellisia tai muuten vahvoja ammattiopistoja, jotka käsittävät koulutuksen järjestäjän kaikki koulutustoiminnot ja opetusyksiköt. Ammattiopistojen muodostumista edistetään vuoteen 2008 ulottuvalla opetusministeriön ja koulutuksen järjestäjien välisellä vuorovaikutteisella vauhdittamishankkeella.

Ammatillisen aikuiskoulutuksen osalta talousarvion yksi yleistavoite on alueellisen vaikuttavuuden lisääminen. Vuonna 2005 laadittiin aikuiskoulutuksen vaikuttavuutta koskevat alueelliset toimenpideohjelmat. Lääninhallitukset laativat ne yhteistyössä alueen TE-keskusten ja julkisesti rahoitetun aikuiskoulutuksen järjestäjien kanssa. Toimenpideohjelmiin sisältyy arvio alueen elinkeinoelämän ja aikuisväestön koulutustarpeista, koulutustarjonnasta ja sen kehittämistarpeista. Tavoitteena on turvata koulutustarjonta ja saavutettavuus myös harvaan asutuilla alueilla

Valtakunnallisia kulttuuritapahtumia tuetaan vuosittain yli 100 eri puolella Suomea järjestettävää kulttuuritapahtumaa. Jatketaan Suomen merimuseon toimintojen kehittämistä uudessa toimipaikassa. Alueellisten audiovisuaalista tuotanto- ja kulttuuritoimintaa harjoittavien yhteisöjen toimintaedellytyksiä kehitetään ja vahvistetaan elokuva- ja audiovisuaalisen kulttuurin saatavuutta ja saavutettavuutta lisäämällä niille kohdennettavia määrärahoja. Monipuolisten ja korkealaatuisten kirjastopalvelujen järjestämistä ja saavutettavuutta edistetään tukemalla kirjastohenkilöstön täydennyskoulutusta ja kuntien yhteistyöhankkeita sekä seudullisella että maakunnallisella tasolla.

Liikuntatoimen tavoitteena on väestön hyvinvoinnin sekä tasa-arvoisten osallistumismahdollisuuksien edistäminen. Määrärahoja ohjataan mm. valtakunnallisille ja alueellisille liikuntajärjestöille, joiden toiminta kattaa koko maan. Myös liikunnan koulutuskeskuksille ja liikuntapaikkarakentamiseen osoitetut määrärahat lisääntyvät.

Nuorisotoimen aluepoliittisesti keskeisenä tavoitteena on uuden nuorisolain (72/2006) tavoitteellisten peruspalvelujen saattaminen aikaisempaa tasa-arvoisemmin kaikkien nuorten ulottuville. Lain mukaisella nuorisopoliittisella kehittämisohjelmalla linjataan alueellisten ja paikallisten lapsi- ja nuorisopoliittisten ohjelmien valmistelua. Nuorisotoimen alueellisina viranomaisina toimiville lääninhallituksille ohjataan resursseja nuorten työpajatoiminnan tukemiseen, koululaisten iltapäivätoimintaan sekä nuorisotyön alueelliseen kehittämistoimintaan. Nuorisolain mukaisesti kiinnitetään huomiota alueelliseen tasa-arvoon sekä nuorten kansalaistoiminnan edellytysten kehittämiseen vastaamaan nuorten uudistuneita tarpeita. Nuorten tieto- ja neuvontapalvelujen sekä kuulemis- ja vaikuttamisjärjestelmien kehittäminen on keskeinen painoalue nuorten ympäristökasvatuksen ohella.

Hallinnonalan aluekehitysraha

Opetusministeriön hallinnonalan määrärahat ovat yhteensä noin 6,6 miljardia euroa. Valtaosa määrärahoista suunnataan lainsäädännön ja talousarvion perusteella maan eri alueille. Varsinaista aluekehitysrahaa on kuitenkin vain rakennerahastojen valtionrahoitusosuus. Vuonna 2007 uusia myöntöpäätöksiä saa mainitun määrärahan perustelujen mukaan tehdä yhteensä 38,7 milj. eurolla. Maksettavan määrärahan tarpeeksi vuonna 2007 arvioidaan 68,3 milj. euroa.

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖ

Hallinnonalan rooli ja yleiset tavoitteet alueiden kehittämisessä

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan vuoden 2007 talousarvioehdotuksen menojen loppusumma on 2 633 milj. euroa. Seuraavassa taulukossa on hallinnonalan menojen kohdentuminen maakunnittain vuonna 2004. Kun vuoden 2004 tilinpäätöksen menot vastasivat suunnilleen vuoden 2007 menoja, voidaan karkeasti arvioida, että määrärahojen jakautuminen ei oleellisesti muutu vuodesta 2004.

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan menojen kohdentuminen maakunnittain (v. 2004)

	Vuoden 2004 menot		
Maakunta	1 000 €	%	euroa / asukas
Muu Uusimaa	301 645	12	224
Itä-Uusimaa	52 795	2	571
Varsinais-Suomi	258 495	10	570
Satakunta	135 978	5	581
Kanta-Häme	139 184	5	830
Pirkanmaa	137 956	5	299
Päijät-Häme	49 066	2	247
Kymenlaakso	75 618	3	408
Etelä-Karjala	48 164	2	355
Etelä-Savo	86 141	3	534
Pohjois-Savo	172 737	7	688
Pohjois-Karjala	124 570	5	739
Keski-Suomi	111 595	4	418
Etelä-Pohjanmaa	238 414	9	1 228
Pohjanmaa	164 774	6	950
Keski-Pohjanmaa	79 910	3	1 134
Pohjois-Pohjanmaa	234 445	9	625
Kainuu	67 062	3	780
Lappi	105 482	4	566
Ahvenanmaa	11 769	<1	444
Ulkomaat	0	0	
Erittelemätön	6 421	<1	
	2 602 222	100	497

Muu Uusimaa sisältää pääkaupunkiseudun 187 763 000 € ja muun Uudenmaan 113 883 000 €.

Maa- ja metsätalousministeriön aluekehitysstrategian mukaan tavoitteena on hidastaa muuttoliikettä ja tasapainottaa väestörakennetta, parantaa luonnonvarojen hyödyntämiseen perustuvien elinkeinojen kannattavuutta, turvata palvelurakenne sekä luoda työtilaisuuksia koko maassa ja erityisesti maaseutualueilla. Tavoitteet vaativat erityistoimia varsinkin harvaanasutulla maaseudulla ja ydinmaaseudulla. Maaseudun kehittämisohjelmien ja toimenpiteiden hallinto on korostuneen alueellistettua ja niiden antamat mahdollisuudet on tuotu lähelle asukkaita, yrittäjiä ja maaseudun toimijoita. Maaseudun kehittämisen tavoitteiden saavuttamisessa erityisen tärkeää on sekä valtakunnallisen, alueellisen ja paikallisen tason yhteistyö ja verkostoitu-

minen että hallinnon toimialojen rajat ylittävä ongelmien käsittely ja yhteistyö.

Ohjelmakautta 2007—2013 varten on laadittu kansallinen maaseudun kehittämisstrategia, joka toteutetaan Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmassa. Strategialla ja ohjelmalla edistetään maaseutualueiden kasvua, työllisyyttä ja kestävää kehitystä vaikuttamalla maaseudun peruselinkeinojen säilymiseen ja niiden monipuolistamiseen, muun yritystoiminnan kehittämiseen ja paikallisen omaehtoisen toiminnan vahvistamiseen maaseudun elinvoiman ja elämänlaadun lisäämiseksi.

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla noin 90 % määrärahoista on siirtomenoja, joista suurin osa on maatalouteen ja maaseudun kehittämiseen liittyviä määrärahoja. Maa- ja metsätalouden elinkeinojen tuet ja rakennekehitystoimet sekä vesitalouteen kohdistuvat menot painottuvat ydin- ja harvaan asutulle maaseudulle. Väestömäärään suhteutettuna hallinnonalan menot painottuvat voimakkaasti Pohjanmaan, Pohjois- ja Itä-Suomen maaseutuvaltaisille alueille. Yleiseen menojen alueelliseen kohdentumiseen verrattuna hallinnonalan toimenpiteet toimivat siten merkittävänä alueellisena tasapainottavana tekijänä.

Hallinnonalan kaikista menoista merkittävä osuus on maatalouteen kohdistuvilla tukimenoilla, joista runsas 40 % katetaan EU-varoin. Maatalouden tukien merkitys on luonnollisesti suurin siellä, missä myös maatilojen määrä on suurin; Varsinais-Suomessa ja Pohjanmaalla. Metsätalouteen kohdistuvilla tuilla on tärkeä merkitys Itä- ja Pohjois-Suomen metsätalouden työllisyydelle.

Keskeisten toiminta-alueiden tavoitteet ja alueelliset vaikutukset

Maaseudun kehittäminen

Hallitusohjelman mukaan tavoitteena on turvata maaseudun elinvoiman säilyminen kestävällä tavalla. Maaseudun kehittämistoimilla pyritään erityisesti syrjäisen ja ydinmaaseudun kehityksen parantamiseen. Tässä tarkoituksessa on vahvistettu myös kylien kehitystyötä ja laajennettu toimintaryhmätyö koko maahan.

Maa- ja metsätalousministeriö osallistuu varsinaisilla aluekehitysvaroilla (ns. A-momentit) alueellisiin maaseudun kehitystoimiin, joiden tavoitteena on luonnonvarojen uudistumiskykyyn liittyvien elinkeinojen, maaseudun muiden elinkeinojen ja yritysten kehittäminen sekä maaseudun vetovoimaisuuden ja asukkaiden hyvinvoinnin kehittäminen. Tuloksekkaan kehittämistyön lähtökohtana ovat alueiden ja maaseudun väestön omat tavoitteet, tarpeet ja hyvinvointi. Toimenpiteiden rahoitus tapahtuu käytännössä EU:n osarahoittamien ja kansallisten alueellisten kehittämisohjelmien kautta.

Vuosi 2007 on uuden ohjelmakauden ensimmäinen vuosi. Maaseudun kehittämiseen ohjataan rahoitusta uuden, koko Manner-Suomen kattavan maaseudun kehittämisohjelman mukaisesti. Sitä rahoittaa uusi Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto (maaseuturahasto), joka ei ole rakennerahasto. Samalla jatkuu Pohjois- ja Itä-Suomen tavoite 1 -ohjelmien toimeenpano, mutta uutta rahoitusta niihin ei enää myönnetä. Etelä- ja Länsi-Suomen kansallista ELMA-ohjelmaa toteutettiin vain vuonna 2006. Sillä korvattiin ohjelmakauden taitteessa EU-osarahoitteista ALMA-ohjelmaa. Vuonna 2007 alueellisten ohjelmien mukaisia toimenpiteitä ja hankkeita voidaan rahoittaa myöntämisvaltuutena yhteensä 108 milj. eurolla. Ohjelmien tavoitteena on alueellisten kehittyneisyyserojen tasapainottaminen erityisesti harvaanasutun ja ydinmaaseudun kehitystä tukemalla.

Vuosille 2007–2013 valmistellun maaseudun kehittämisohjelman toimenpiteet kohdistuvat sekä maaseudun peruselinkeinojen, maatalouden, metsätalouden kehittämiseen ja niiden tuottamien raaka-aineiden jalostukseen, että maaseudun muun pienimittakaavaisen yritystoiminnan monipuolistamiseen ja kehittämiseen. Erityistä huomiota saavat osaamiseen ja innovaatioiden käyttöönottoon liittyvä toiminta sekä bioenergian lisääntyvä

tuotanto myös maatalouden yhteydessä. Ohjelmaan sisältyy myös voimakas panostus mm. paikallisten toimintaryhmien ja paikallisten ohjelmien toteuttamiseen, maaseudun palveluiden, aktiivisten kylien ja kulttuuriperinnön säilyttämiseen sekä yhteistyön ja verkottumisen lisääminen. Kansainvälinen toiminta on osa käynnistyvää ohjelmaa.

Uuden maaseudun kehittämisohjelman rahoitus painottuu harvaan asutulle ja ydinmaaseudulle.

Talousarvioon sisältyvien varojen osalta vaikutuksia maaseudun kehitykseen mitataan numeerisesti mm. vaikutuksina syntyneisiin uusiin yrityksiin, uusiin tai säilytettyihin työpaikkoihin sekä maaseudun muuttoliikkeen hidastumiseen. Kaudella 2000–2006 arvioidaan syntyvän yli 4 000 uutta yritystä, n. 17 000 uutta ja noin 35 000 säilytettyä työpaikkaa. Kauden 2000–2006 tavoitteet ylitetään täten osin.

Kansallisen maaseutupolitiikan painopisteet määritellään vuonna 2006 neljännen maaseutupoliittisen kokonaisohjelman pohjalta laadittavassa valtioneuvoston maaseutupoliittisessa erityisohjelmassa vuosille 2007–2010. Maaseutupoliittisen erityisohjelman laadinnassa käytetään apuna myös maakuntien ja muun aluehallinnon korostamia asioita ja lähteenä ovat myös maakuntien maaseutustrategiat ja uutta ohjelmakautta varten laaditut alueelliset ohjelmat ja toimintaryhmien paikalliset ohjelmat.

Maatalous

Maatalous muodostaa maaseudun elinvoiman keskeisen perustan. Maatalouteen liittyviä toimenpiteitä ja resurssien käyttöä ohjaavat pääosin EU:n tai koko valtakunnan tasolla tehdyt päätökset, mutta niillä on merkitystä myös alueiden kehittämisen näkökulmasta. Maataloustuella on ratkaiseva merkitys ydinmaaseudun kuntien tulonmuodostukseen ja kerrannaisvaikutusten kautta työllisyyteen koko elintarvikeklusterissa. Maatilojen investointi- ja muut rakennetuet kohdistuvat maaseutualueille ja ovat maatalouden tuottavuuden kasvun ja maataloustuotannon säilymisen perusedellytyksiä. Maataloustuen alueellisia vaikutuksia mitataan mm. maatalouden tulokehityksellä eri osissa maata. Vuonna 2007 maatalouden tukimenojen määrään vaikuttavat muun muassa maaseudun kehittämisasetuksen mukaisen EU- ja kansallisen rahoituksen määrä sekä maaseudun kehittämisohjelman sisältö.

Kala-, riista- ja porotalous

Kala-, riista- ja porotaloutta kehitetään kunkin sektorin omien tarpeiden ja tavoitteiden mukaisesti. Kyseessä olevien luonnonvarojen reunaehdot ja kansainväliset velvoitteet edellyttävät tietyiltä osin valtakunnallista kehittämistä. Vuosia 2007–2013 koskeva elinkeinokalatalouden kansallinen strategiasuunnitelma ja EU:n osarahoittama toimintaohjelma käynnistetään vuonna 2007. Kala- ja riista- ja porotalouteen liittyvien toimintojen alueellisen sijoittumisen vuoksi niiden kehittäminen tukee omalta osaltaan samanaikaisesti myös aluekehittämisen tavoitteita.

Vesitalous

Vesitalouden määrärahojen kohdentaminen alueellisille ympäristökeskuksille määräytyy vesistöjen käytön ja vesihuollon tarpeiden perusteella. Keskeisenä tavoitteena on huolehtia tulvasuojelusta sekä valtiolle vesirakenteiden omistajana ja vesilain mukaisten lupien haltijana kuuluvista investoinneista sekä edistää vesihuollon turvaamista erityistilanteissa. Toimenpiteet tukevat välillisesti myös aluekehityksen tavoitteita.

Metsätalous

Kestävän metsätalouden rahoituksesta annetussa laissa (1094/1996) säädetään valtion varojen suuntaamisesta puuntuotannon kestävyyden turvaamiseen ja luonnonhoitoon. Maa- ja metsätalousministeriö ottaa varojen alueellisessa kohdentamisessa huomioon maan eri osien olosuhteet ja työllisyysnäkökohdat sekä metsälain (1093/1996) 4 §:ssä tarkoitetuissa metsätalouden alueellisissa tavoiteohjelmissa esitetyt alueelliset erityispiirteet ja -tarpeet. Maa on jaettu kolmeen rahoitusvyöhykkeeseen metsien kasvuolosuhtei-

den perusteella. Valtion tuen taso on eteläisessä Suomessa alhaisempi ja Pohjois-Suomessa korkeampi kuin keskisessä Suomessa.

Valtion metsät sijaitsevat pääosin Itä- ja Pohjois-Suomessa. Metsähallitus tarjoaa työmahdollisuuksia sellaisilla alueilla, missä muutoin syntyy vähän uusia työpaikkoja.

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ

Hallinnonalan rooli ja erityispiirteet alueiden kehittämisessä

Hallitusohjelman mukaan liikennepolitiikan tavoitteena on edistää Suomen ja sen eri alueiden kilpailukykyä kehittämällä liikenteen infrastruktuuria ja palveluja. Hallituksen harjoittaman tietoyhteiskuntapolitiikan tavoitteena on lisätä tuottavuutta ja kilpailukykyä sekä sosiaalista ja alueellista tasa-arvoa hyödyntämällä tieto- ja viestintäteknologiaa kaikilla yhteiskunnan osa-alueilla. Korkeatasoinen liikenne- ja viestintäinfrastruktuuri sekä liikenteen ja viestinnän palvelujen saatavuus, kattavuus ja kohtuuhintaisuus ovat tärkeitä kilpailukykytekijöitä ja tasapainoisen aluekehityksen perusedellytyksiä. Saavutettavuus on osoittautunut useissa alueiden kilpailukykyä tarkastelevissa tutkimuksissa tärkeäksi tekijäksi. Hallinnonalan määrärahoilla huolehditaan kansainvälisten, valtakunnallisten, ja seudullisten ja paikallisten yhteyksien ylläpidosta ja kehittämisestä siten, että tietty palvelutaso voidaan taata koko maassa.

Keskeiset toiminta-alat ja vuoden 2007 talousarvioesityksen alueiden kehittämisen tavoitteet ja alueelliset vaikutukset

Viestintä- ja tietoyhteiskuntapolitiikan toteuttamisessa ei pääsääntöisesti käytetä valtion rahoitusta, vaan verkkoja ja palveluja tarjotaan kilpailluilla markkinoilla. Nopeat, alueellisesti kattavat ja käyttäjilleen kohtuuhintaiset tietoliikenneyhteydet ovat kaikkien kansalaisten saatavilla. Tavoitteena on, että yleisimmän laajakaistapalvelun nopeus on vähintään 8 Mbit/s ja että Suomi nousee maailman eturivin maaksi nopeiden tietoliikenneyhteyksien käytössä vuoden 2007 loppuun mennessä.

Liikenteen toimialalla ylläpidetään ja kehitetään liikenneyhteyksiä Suomen ja sen eri alueiden kilpailukyvyn turvaamiseksi ja kehittämiseksi. Liikenneinfrastruktuurilla on varsinaisia myönteisiä aluekehitysvaikutuksia silloin, kun palvelutaso nousee, yhteydet kehittyvät tai kokonaan uusia yhteyksiä rakennetaan. Peruspalvelutason turvaaminen vähäliikenteisillä ja harvaanasutuilla seuduilla on myös liikennehallinnon aluepolitiikkaa, koska se on perusteltavissa yhteiskunnallisen tasaisuus-periaatteen mukaisesti, ei toiminnan tehokkuudella esimerkiksi liikennemäärien kautta. Määrärahojen käytön ensisijainen tavoite on tasapuolinen palvelujen saatavuus eri puolilla maata.

Tienpidossa Tiehallinnon tehtävänä on tukea tienpidon toimenpitein tasapainoista aluekehitystä sekä pitää päätieverkon ohella huolta alemmanasteisen tieverkon riittävästä laajuudesta ja kunnosta. Tieverkon ylläpidon ja hoidon tasolla on selvä vaikutus alueiden kehittymisedellytyksille.

Perustienpidon määrärahat ovat 572 milj. euroa, missä on vähennystä 14 milj. euroa. Rahoituksesta osa käytetään edelleen ns. teemahankkeisiin sekä alueellisiin pieniin investointeihin. Määrärahan vähenemisen vuoksi alueellisiin pieniin investointeihin suunnattava raha laskee edellisvuoden 36,5 miljoonasta eurosta 15,6 miljoonaan euroon. Teemahankkeisiin käytetään 38,6 milj. euroa. Hoidon ja kunnossapidon tason pysyminen ennallaan merkitsee perusverkon hoidon tason pysymistä nykytasolla ja siten esimerkiksi alkutuotannon kuljetusten olosuhteiden säilymistä ja pääteiden liikenneturvallisuuden painottamista.

Talousarvioesitykseen sisältyvän satama- ja terminaaliyhteyksien kehittämisen teemapaketilla parannetaan elinkeinoelämän kuljetusten sujuvuutta ja vähennetään kuljetusten aiheuttamaa kuormitusta kaupunkiverkolla. Li-

säksi toteutetaan pääteiden turvallisuushankkeita eri puolilla maata sekä jatketaan kasvavien alueiden kehityksen tukemisen teemapakettia. Uusina teemahankkeina aloitetaan joukkoliikenteen edistäminen pääkaupunkiseudun säteittäisillä pääväylillä sekä liikenteen hallinta.

Vuonna 2007 jatkuu seitsemän tiehanketta eli E 18 Lohja Lohjanharju, vt 4 Lahti-Heinola, vt 13 Nuijamaan raja-aseman tieyhteys, Hakamäen tien parantaminen Helsingissä, vt 3 Tampereen läntisen kehätien 2. rakennusvaihe, vt 20 Hintta-Korvenkylä Oulussa sekä vt 2 Vihti-Pori. Uusina hankkeina aloitetaan vt 6 Lappeenranta-Imatra –hanke, mt 101, Kehä I, Turunväylä-Vallikallio, vt 4Lusi-Vaajakoski, kt 51 Kirkkonummi-Kivenlahti, vt 14 Savonlinnan keskusta sekä vt 14 Kemin kohta ja sillat. Käynnissä olevilla ja uusilla hankkeilla parannetaan alueiden välisiä yhteyksiä sekä kaupunkiseutujen työmatkaliikenteen ja elinkeinoelämän kuljetusten sujuvuutta maan eri osissa.

Yksityisteiden valtionavun määrärahaa käytetään tasa-arvoisen liikkumisen turvaamiseen sekä pysyvän asutuksen ja perustuotantotoiminnan tarvitsemien teiden avustamiseen. Yksityisteiden valtionapu on 12,0 milj. euroa, missä on vähennystä 2 milj. euroa.

Rataverkolla panostetaan erityisesti korvausinvestointeihin rataverkon palvelutason turvaamiseksi. Yli-ikäisiä päällysrakenteita korjataan useilla osuuksilla eri puolilla maata. Vuonna 2006 valmistuva Kerava – Lahti -oikorata parantaa itäisen Suomen sekä Venäjän yhteyksiä ja luo edellytyksiä elinkeinojen kehittymiseen itäisessä Suomessa. Vuonna 2006 valmistuu myös Oulu-Iisalmi/Vartius rataosien sähköistäminen. Tämä alentaa tavaraliikenteen kuljetuskustannuksia ja parantaa alueen teollisuuden toimintaedellytyksiä. Vuonna 2007 jatkuu Ilmalan ratapihan rakentaminen. Vuonna 2007 uusina ratahankkeina aloitetaan Lahti – Luumäki rataosan palvelutason parantaminen, Seinäjoki – Oulu rataosan palvelutason parantamisen I vaihe sekä Keski-Pasilan järjestelyt. Seinäjoki – Oulu rataosan parantaminen vähentää Pohjois- ja Etelä-Suomen välisiä matka-aikoja sekä sallii suuremmat akselipainot tavarajunille. Lahti – Luumäki on osa itäisen Suomen raideliikenteen kehittämistä ja kuuluu Helsingin ja Pietarin välille suunniteltuun nopeaan ratayhteyteen.

Merenkulussa vuonna 2007 valmistuva Tornion meriväylän syventäminen mahdollistaa nykyistä suuremman aluskoon ja tehokkaammat kuljetukset ja parantaa siten selvästi pohjoisen Suomen kuljetusten edellytyksiä. Vuonna 2007 jatkuu Raahen meriväylän kunnostus. Uutena hankkeena aloitetaan Haminan meriväylän parantaminen.

Kaakkois-Suomen vaikeaa tilannetta helpottavat Vaalimaan rajanylityspaikan liikennejärjestelyjen rakentaminen, mikä aloitetaan satama- ja terminaaliyhteyksien parantamisen tie-teeman alla; yllä mainittu Haminan meriväylä sekä Imatran ratapihan parantaminen, mikä puolestaan aloitetaan rautateiden tavaraliikenteen edellytysten parantaminen itäisessä Suomessa teeman alla.

Liikelaitoksille on myös asetettu tiettyjä alueiden kehitysedellytyksiä turvaavia tavoitteita. Tieliikelaitoksen tulee varmistaa tasapuolinen koko maan kattava palvelutarjonta maanteiden ja lossiliikenteen hoidossa. Varustamoliikelaitos on velvollinen tarjoutumaan öljyntorjuntatehtäviin ja jäänmurtopalvelujen tuottamiseen koko maassa. Luotsausliikelaitoksen tehtävänä on huolehtia luotsauspalvelujen tarjonnasta koko maassa luotsauslaissa määritellyillä vesialueilla. Ilmailulaitos hoitaa 25 lentoasemaansa verkostoperiaatteella, jolloin yksittäisten lentoasemien taloutta arvioidaan kokonaisuutena ottaen huomioon myös lentoaseman tuottama verkostohyöty.

EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus.

Vuonna 2007 saa tehdä uusia myöntämispäätöksiä yhteensä 14 milj. eurolla ja momentille myönnetään 14,1 milj. euroa. Tämänhetkisten suunnitelmien mukaan valtuuden käyttö jakautuu seuraavasti: Itä-Suomen ohjelma 4,6 milj. euroa, Pohjois-Suomen 2,4

milj. euroa, Etelä-Suomen ohjelma 3,4 milj. euroa, Länsi-Suomen 2,8 milj. euroa ja lisäksi Euroopan lähialue- ja kumppanuusvälineeseen (ENPI) liittyviä menoja noin 0,8 milj euroa.

Joukkoliikenteen palvelujen ostojen sekä junien kaukoliikenteen ostojen määrärahoilla edesautetaan liikenteen palvelujen säilymistä ja siten tasapainoista aluekehitystä. Määräraha on 82,1 milj. euroa, missä on lisäystä 1,9 milj. euroa.

Junaliikenteen ostoilla turvataan tarpeellisiksi arvioituja alueellisia ja valtakunnallisia matkustustarpeita niiltä osin kuin palveluja ei pystytä järjestämään asiakastuloilla.

Savonlinnan ja Varkauden lentoliikenteen ostoihin tullaan käyttämään valtion rahoitusta ja siten tukemaan näiden yhteyksien säilymistä. Lisäksi varaudutaan Merenkurkun liikenteen ostojen jatkamiseen vuonna 2007.

Lääninhallitukset ostavat noin 3 600 alueellista runkoliikennevuoroa. Paikallisliikennettä avustetaan noin 60 kunnassa ja lippualennuksia yli 300 kunnassa. Näissä valtion osuus on enintään yhtä suuri kuin kunnan.

Saariston yhteysalusliikennepalveluilla on merkittävä asema sekä saariston pysyvälle asutukselle että muun toiminnan kehittämiselle. Yhteysalusliikenne kattaa Turun saariston asutut saaret, joihin ei ole tieyhteyttä. Avustuksilla pyritään säilyttämään kulkumahdollisuudet sellaisten saaristoalueiden asukkaille, joilla ei ole käytettävissään yhteysalusliikennettä. Avustus kohdistuu lähinnä Kotka-Pyhtään, Porvoon ja Tammisaaren saariston pysyvien asukkaiden henkilö- ja tavarakuljetusten järjestämiseen. Liikenne- ja viestintäministeriön työryhmä selvittää yhteysaluspalvelujen laajuutta ja rahoitusta. Määräraha on 6,567 milj. euroa. Määräraha kasvaa edellisvuodesta 150 000 euroa, mikä takaa palvelutason säilymisen nykytasolla.

KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖ

Hallinnonalan rooli ja erityispiirteet alueiden kehittämisessä

Alueellinen elinkeinopolitiikka

Alueellisella elinkeinopolitiikalla on keskeinen rooli alueiden elinvoimaisuuden ja kehittymisen kannalta. Tavoitteena on alueellisen kilpailukyvyn parantaminen kehittämällä yritystoiminnan edellytyksiä alueellisia vahvuuksia hyödyntäen. Tässä on keskeistä osaamisen ja teknologian hyödyntämiskyvyn parantaminen sekä yritysten kilpailukyvyn ja kasvun parantaminen muilta osin. Myös yrittäjyyden ja palveluelinkeinojen kehittäminen on tärkeää.

Yritysten toimintaympäristöä alueilla parannetaan vahvistamalla siellä olevaa osaamista ja voimavaroja. Samalla alueista pyritään tekemään houkuttelevia sijoittautumiskohteita yrityksille ja viihtyisiä elinympäristöjä asukkaille. Yritysten liiketoimintosaamista vahvistetaan ja yrityksiä aktivoidaan verkottumaan muiden yritysten, tutkimuslaitosten, yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen kanssa.

Yrittäjyyden politiikkaohjelman mukaisesti luodaan toimintaympäristö, joka edistää yritysten kasvua ja kansainvälistymistä sekä yritysten perustamista ja sukupolvenvaihdoksia koko maassa. Ohjelman toteutuksessa toimitaan läheisessä yhteistyössä alueellisten toimijoiden kanssa. Alueilla toimivien yritysten kilpailukykyä vahvistetaan niihin kohdistuvalla tehokkaalla ja vaikuttavalla julkisella yritys- ja teknologiarahoituksella.

Alueiden innovatiivisuutta tuetaan kehittämällä alueiden innovaatioympäristöä osana kansallista innovaatiojärjestelmää ja kohdentamalla resursseja alueiden kehittämisessä laadittujen teknologiastrategioiden pohjalta. Yrityksiä aktivoidaan kehittämistoimintaan ja hyödyntämään uutta teknologiaa liiketoiminnassaan. Tavoitteena on yritysten tutkimus- ja kehittämistoiminnan kasvu ja t&k-toimintaa harjoittavien yritysten lisääminen ja siten niiden kilpailukyvyn parantaminen.

Keskeisenä tehtävänä on rahoitusvälineiden ja kehittämispalveluiden avulla parantaa yritysten perustamisaktiviteettia ja kasvun edellytyksiä. Tämä edellyttää työvoima- ja elinkeinokeskusten palveluiden ulottamista entistä enemmän seutukuntiin ja siten mahdollisuuksia ottaa huomioon alueiden omat tarpeet.

Valtion yritystuet kohdistetaan alueiden tarpeista lähtien ottaen samalla huomioon elinkeinopoliittiset tavoitteet osaamisen parantamiseen ja teknologian hyödyntämiseen.

Ministeriön muut politiikkalohkot

Talousarvioehdotuksessa ministeriön teknologia- ja innovaatiopolitiikan määrärahoja ei ole suunnattu aluelähtöisesti, vaan kehittämistoimintaa toteutetaan kansallisesti kilpailuperustein ottaen huomioon myös alueelliset näkökohdat. Teknologia-alan laitosten asiantuntemusta ja palveluja tarjotaan alueellisesti entistä kattavammin, niin että yritysten ja muiden organisaatioiden kyky hyödyntää t&k-osaamista paranee. Uutena toimintamuotona ovat TE-keskusten teknologian kehittämisosastot, jotka edistävät Tekesin alueellista vaikuttavuutta. Teknologia- ja innovaatiopolitiikan alueellista vaikuttavuutta lisätään arviointien tulosten perusteella. Myöskään kuluttaja- ja kilpailupolitiikan, kansainvälistymispolitiikan, energiapolitiikan ja omistajapolitiikan määrärahoja ei ole kohdennettu alueellisin perustein.

Alueiden kehittämiseen liittyviä konkreettisia tavoitteita ja talousarvioesityksen vaikutuksia

Työvoima- ja elinkeinokeskukset

TE-keskusten yhteisessä maakuntien kehittämisvisiossa korostuvat maakunnan menestys ja vetovoimaisuus, joiden saavuttamiseksi tähdätään korkeaan työllisyysasteeseen ja toimeentuloon, monipuoliseen elinkeinorakenteeseen sekä kasvavien ja kansainvälisesti kilpailukykyisten yritysten kehittämiseen. Yhteinen visio korostaa elinvoimaista maaseutua, osaavaa työvoimaa, huippuosaamista, yrityshenkistä ja aktiivista väestöä sekä osaamisen kehittämistä ja elinkeinojen kasvua tukevaa toimintaympäristöä. Yhteisessä visiossa korostetaan puhdasta ja viihtyisää ympäristöä.

TE-keskuksille on asetettu seuraavat vaikuttavuustavoitteet hallituskauden ajalle:
- Työllisyysasteen nostaminen ja työttömyyden alentaminen jokaisen TE-keskuksen alueella.
- Osaamisen, yrittäjyyden ja muiden kasvun edellytysten vahvistaminen jokaisen TE-keskuksen alueella.
- Tasapainoinen aluerakenne ja maaseudun elinvoimaisuus Suomessa ja kunkin TE-keskuksen alueella.

Tavoitteiden toteuttamisessa käytetään kansallisia varoja ja toteutetaan täysimääräisesti EU-ohjelmia. Tavoitteet voidaan saavuttaa vain aktiivisella yhteistyöllä alueiden eri toimijoiden kesken. Hallituskauden aikaisille vaikuttavuustavoitteille on asetettu TE-keskusten toimintaa suuntaavia välitavoitteita:
- rakenteellisen työttömyyden aleneminen,
- osaavan työvoiman saatavuuden turvaaminen,
- yrittäjyyden vahvistuminen ja yrityskannan uusiutuminen,
- alueen innovaatioympäristön vahvistuminen,
- maaseudun säilyminen kilpailukykyisenä ja elinvoimaisena,
- maatilojen kehittämisedellytysten turvaaminen.

Osaamisen kehittämispalvelujen painopisteissä korostuvat pk-yritysten liiketoiminta-osaamisen vahvistaminen, sukupolven- ja omistajavaihdosten edistäminen sekä uuden informaatio- ja viestintäteknologian (ICT) hyväksikäytön tehostaminen. Toiminnassa korostuvat myös uuden yritystoiminnan edistäminen sekä kasvukykyisten ja -haluisten pk-yritysten toimintaedellytysten parantaminen. Lisäksi pyritään madaltamaan pk-yritysten kansainvälistymiskynnystä. Kehittämispalvelujen seutukunnallista ja alueellista palvelutarjontaa tehostetaan. Erityisesti kiinnitetään huomiota julkisesta rahoituksesta riippumattoman yritysneuvonnan aseman vahvistamiseen eri alueilla.

Alueiden kehittämisen kannalta KTM:n hallinnonalan keskeiset momentit ja määrärahat (TA-ehdotus 2007, milj. euroa)

Momentin nimi	Numero	Määräraha	Valtuus
Finnvera Oyj:n korkotuet	32.30.42	12,684	234,644*
Finnvera Oyj:n tappiokorvaukset	32.30.43	21,700	
Alueellinen kuljetustuki	32.30.44	3,840	
EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus KTM:n osalta	32.30.62	80,568	62,663

* korkotukilainavaltuus

Momentti 32.30.44 on kokonaan ja muut momentit osittain alueiden kehittämislaissa tarkoitettua alueiden kehittämisen rahoitusta.

Yrityspolitiikka (32.30)

Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalalla alueelliseen kehitykseen vaikutetaan yrityspolitiikalla. Työllisyysvaikutuksia on kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalalla arvioitu vuoden 2004 alusta saakka yhteneväisesti työllisyysvaikutustyöryhmän (1.1.2004) antamien ohjeiden mukaisesti.

EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus KTM:n osalta (32.30.62) on ministeriön hallinnonalan momenteista aluepoliittisesti merkittävin. EU-myöntämisvaltuus ja valtuuden kansallinen rahoitusosuus jakautuvat TE-keskuksittain seuraavasti (ei sisällä Interreg III -ohjelmaa):

EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus kauppa- ja teollisuusministeriön osalta v. 2007 (arvio):

TE-keskus	EAKR + valtio € 2007	Uudet yritykset 2007	Uudet työpaikat 2007
Etelä-Pohjanmaa	2,817	3	143
Etelä-Savo	12,948	22	431
Häme	6,340	18	704
Kaakkois-Suomi	3,730	8	123
Keski-Suomi	6,840	17	241
Lappi	18,046	49	457
Pirkanmaa	3,219	10	220
Pohjanmaa	4,729	14	528
Pohjois-Karjala	15,106	17	420
Pohjois-Pohjanmaa	14,907	75	766
Pohjois-Savo	23,738	12	642
Satakunta	4,828	3	120
Varsinais-Suomi	2,237	9	175
Kaikki yhteensä	**119,484**	**257**	**4 970**

Momentin Finnvera Oyj:n korkotuki (32.30.42) lainavaltuuksilla Finnvera saa talousarvioehdotuksen mukaan myöntää alueellisen korkotuen piiriin kuuluvia luottoja ja elinkeinopoliittisin perustein tuettavien tukiohjelmien mukaisia erityiskorkotuen piirissä olevia lainoja yhteensä enintään 234,6 milj. euroa. Kokonaisvaltuuden arvioidaan jakautuvan siten, että aluepoliittisen korkotuen piiriin kuuluvia lainoja myönnettäisiin noin 120,330 milj. euroa ja erityiskorkotuen noin 114,3 milj. euroa. Arviomääräraha on 12,7 milj. euroa.

Korkotuen tavoitteena on antaa Finnveralle mahdollisuudet ilman turvaavaa vakuutta myönnettävien riskilainojen kohtuuhintaiseen myöntämiseen erityisesti pk-yritysten toiminnan aloittamiseen, laajentamiseen ja kehittämiseen. Korkotukien arvioidaan jakautuvan alueittain ja vaikutuksiltaan seuraavasti:

Finnvera Oyj:n korkotuki (2007 arvio):

	Korkotuki milj. euroa*	Uudet työpaikat kpl	Aloittavat yritykset kpl
Helsinki	1,02	1 340	310
Joensuu	0,70	432	107
Jyväskylä	0,51	408	170
Kajaani	0,46	484	113
Kuopio	0,94	766	145
Lahti	0,78	399	178
Lappeenranta	0,68	477	163
Mikkeli	0,29	420	102
Oulu	1,13	875	230
Pori	0,73	715	234
Rovaniemi	0,95	458	167
Seinäjoki	0,60	518	110
Tampere	1,39	1 002	321
Turku	0,75	1 054	342
Uusimaa	0,57	596	245
Vaasa	1,17	555	164
Yhteensä	12,68	10 500	3 100

Momentin Finnvera Oyj:n tappiokorvaukset (32.30.43) määrärahalla (luotto- ja takaustappiokorvaukset) edistetään erityisesti pk-yritysten rahoituksen saantia parantamalla Finnveran mahdollisuuksia riskilainojen ja –takausten myöntämiseen ilman turvaavaa vakuutta. Luotto- ja takaustappiokorvaus on rahoitustuki, joka osoitetaan jo toteutuneiden luotto- ja takaustappioiden korvaamiseen. Valtion Finnveralle maksama korvausosuus on erityislainoja lukuun ottamatta alueellisesti porrastettu.

Alueellista kuljetustukea (32.30.44) maksetaan Lapin, Pohjois-Pohjanmaan, Kainuun, Pohjois-Karjalan, Etelä-Savon ja Pohjois-Savon maakunnissa sijaitsevien pk-yritysten kuljetusten tukemiseen yhteensä 3,84 milj. euroa (Kainuun määräraha, lukuun ottamatta Vaalan kuntaa, osana hallintokokeilua). Tuen kohteena arvioidaan olevan noin 310 pk-yritystä.

Alueellinen kuljetustuki:

TE-keskus	Arvio määrärahan jakautumisesta milj. euroa	Arvio tukea saavista yrityksistä kpl
Etelä-Savo	0,23	25
Lappi	0,55	55
Pohjois-Karjala	0,73	70
Pohjois-Pohjanmaa	1,70	95
Pohjois-Savo	0,48	45
Kainuu	0,15	20
Kaikki yhteensä	3,84	310

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ

Hallinnonalan rooli ja erityispiirteet alueiden kehittämisessä

Hallituksen tavoitteena on kehittää hyvinvointiyhteiskuntaa muun muassa tasapainottamalla alueellista kehitystä sekä vahvistamalla peruspalveluja. Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteena on varmistaa sosiaali- ja terveyspalvelujen toimivuus, saatavuus ja kattavuus, perustoimentulon turvaaminen sekä alueiden ja kuntien tasa-arvoinen kehittäminen. Tavoitteisiin pyritään esimerkiksi uudistamalla palveluiden järjestämisen rakenteita, vahvistamalla seudullista yhteistyötä sekä varmistamalla palveluiden kestävä rahoitus. Tavoitteiden saavuttamista tuetaan muun muassa kansallisen terveydenhuollon hankkeen ja sosiaalialan kehittämishankkeen avulla. Alueellisten näkökulmien entistä kokonaisvaltaisempi käsittely on pyritty ottamaan huomioon myös poikkihallinnollisessa peruspalveluohjelma- ja peruspalvelubudjettitarkastelussa.

Valtaosa sosiaali- ja terveysministeriön tavoitteista ja toimenpiteistä ei liity suoranaisesti alueelliseen kehittämiseen, mutta toimenpiteillä on kuitenkin suuri aluepoliittinen merkitys. Kotitalouksien väliset tulonsiirrot ja peruspalveluista huolehtiminen valtionosuuksien kautta käsitetään yleensä ns. laajan aluepolitiikan piiriin laskettavaksi toiminnaksi. Lähtökohtana on tällöin yleensä yksilöiden hyvinvoinnin edistäminen ja keskinäisen tasa-arvon turvaaminen. Samalla tuetaan julkisten palvelujen järjestämistä ja tuottamista alueiden palvelutarpeet ja taloudelliset erot huomioon ottaen.

Alueiden kehittämisen määrärahat

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän edistäminen tietoteknologian avulla sekä siihen tarvittavan infrastruktuurin rakentaminen -momentilta (33.01.28) osoitetaan voimavaroja alueellisten ratkaisujen toteuttamiseksi. Avustusta maksetaan kunnille, kuntayhtymille ja palvelujen tuottajille. Tavoitteena on tietoteknologiaa hyväksi käyttämällä parantaa palveluiden tasavertaista saatavuutta koko maassa. Samalla tavoitteena on varmistaa, että uuden tietoteknologian käyttöönotto toteutuu tasapuolisesti koko maassa muun muassa toteuttamalla kansalaisten terveysverkkopalvelu. Määrärahaehdotus on vuoden 2007 osalta 1,84 miljoonaa euroa, ja sillä on tarkoitus rahoittaa tietoyhteiskuntaohjelmaa.

EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus sosiaali- ja terveysministeriön osalta (33.01.62) -momentilta rahoitettavat hankkeet liittyvät ensisijaisesti alueiden ja kansalaisten hyvinvoinnin parantamiseen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteen kehittämiseen. Määrärahaehdotus on vuoden 2007 osalta noin 6 miljoonaa euroa. Määräraha on osittain alueiden kehittämislaissa tarkoitettua alueiden kehittämisen rahoitusta.

Eräät erityishankkeet -momentin (33.01.63) määrärahoista pieni osa suuntautuu alueellisten kehittämishankkeiden toteuttamiseen. Määrärahaehdotus on vuoden 2007 osalta 6,2 miljoonaa euroa. Määrärahasta on tarkoitus rahoittaa tietoyhteiskuntaohjelmaa ja työllisyysohjelmaa.

Valtionavustuksella sosiaalialan osaamiskeskusten toimintaan (33.32.39) -momentilla ei ole suoranaista aluepoliittista vaikutusta, sillä laskennallisin perustein myönnettävällä avustuksella katetaan yhdeksän osaamiskeskuksen toimintamenoja. Määrärahaehdotus on vuoden 2007 osalta 3,1 miljoonaa euroa, ja se jaetaan kullekin osaamiskeskukselle niiden toimialueen asukasluvun ja pinta-alan mukaan. Osaamiskeskusten tehtävänä on kuitenkin laatia vuosittain alueelliset toimintaohjelmat yhdessä alueen kuntien kanssa. Toisin sanoen, yksittäisten kuntien toteuttamista irrallisista hankkeista on siirrytty kohti yhteen koottua ja sovitettua alueen kuntien kehittämisohjelmaa.

Valtionavustus saamenkielisten sosiaali- ja terveyspalvelujen turvaamiseksi (33.33.31) on selkeästi aluepoliittinen määräraha. Määrärahalla turvataan saamenkielisten sosiaali- ja terveyspalveluiden saatavuus saamelaisalueen kunnissa. Määrärahaehdotus on vuoden 2007 talousarviossa 0,6 miljoonaa euroa.

Terveyden edistämisen (33.53.50) määrärahasta osa kohdentuu erilaisiin alueellisesti toteutettaviin hankekokonaisuuksiin. Määrärahojen avulla tuetaan muun muassa terveyden edistämisen ohjausta, suunnittelua, toteutusta ja arviointia sekä toimijoiden yhteistyötä erityisesti yhteishankkeissa. Määrärahaehdotus on vuoden 2007 osalta 7,8 miljoonaa euroa.

Raha-automaattiyhdistyksen tuoton käytöllä on jossain määrin merkitystä alueellisen kehittämisen kannalta. Selkeimmin alueellisia painotuksia löytyy avustuksista yhteisöille ja säätiöille terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen -momentilta (33.92.50). Vuoden 2007 tulostavoitteissa on sovittu, että avustustoimintaa suunnataan ongelmia ehkäisevään toimintaan (syrjäytyminen) ja heikoimmassa asemassa olevien tuen ja palveluiden turvaamiseen. Määrärahaehdotus on vuodelle 2007 yhteensä 306 miljoonaa euroa. Palveluihin liittyvien avustusten harkinnassa otetaan huomioon julkisen palvelujärjestelmän ensisijainen vastuu palveluiden järjestämisestä. Avustuksia suunnataan erityisesti alueille, joilla muuttoliike, väestörakenne tai muut paikalliset olosuhteet ovat erityisen vaikeat. Avustuksilla tuetaan maan eri osissa sosiaali- ja terveyspalveluiden paikallisen ja alueellisen koordinoinnin ja erityisosaamisen tehostamiseen tähtääviä hankkeita. Järjestöjen ja kuntien yhteistyötä tuetaan riittävän kattavien ja yhtenäisten palvelu- ja tukiverkostojen aikaansaamiseksi.

Liittyen Kainuun hallintokokeiluun yksityisen työnantajat sekä kunta- ja kirkkotyönantajat Kainuun maakunnan alueella on vapautettu työnantajan sosiaaliturvamaksusta vuosina 2005-2009. Maksuvapautuksesta aiheutuva vuosittainen maksutuottojen vajaus Kansaneläkelaitokselle katetaan korottamalla muiden työnantajien kansaneläkemaksua vastaavana aikana 0,008 prosenttiyksikköä. Myös Lapin alueen ja saaristokuntien työnantajamaksukokeilua on jatkettu vuosille 2006–2009 ja laajennettu koskemaan kunta- ja seurakuntatyönantajia. Tämä lisää määrärahan tarvetta kansaneläkemomentilla 3 miljoonaa euroa. Lisäksi sosiaaliturvamaksujen alentamiskokeilua laajennetaan koskemaan Pielisen-Karjalan sekä Ilomantsin ja Rautavaaran yksityisiä, kunta- ja seurakuntatyönantajia vuosina 2007–2009. Maksuvapautuksen rahoittamiseksi muiden työnantajien kansaneläkemaksua korotetaan 0,003 prosenttiyksikköä. Myös kuntien kalleusluokitusjärjestelmästä on tarkoitus luopua 1.1.2008 lukien siten, että toisessa kalleusluokassa asuvien eläkkeet ja muut etuudet nostetaan ensimmäisen kalleusluokituksen tasolle. Järjestelyt on toteutettu momentilla valtion osuus kansaneläkelaista johtuvista menoista (33.19.60).

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalaa koskevia alueellistamistoimenpiteitä

STAKES perustaa alueyksiköt Jyväskylään ja Vaasaan vuoteen 2010 mennessä.

TYÖMINISTERIÖ

Työhallinnon rooli ja erityispiirteet alueiden kehittämisessä

Hallitus on ohjelmassaan asettanut tavoitteekseen työllisyyden lisäämisen vähintään 100 000 hengellä vaalikauden loppuun mennessä. Vahva työllisyyskehitys on edellytys 75 prosentin työllisyysasteen saavuttamiselle. Hallituksen tavoitteena on, että työllisyysaste nousee ja työttömyys alenee jokaisen TE-keskuksen alueella. Hallituksen työllisyystavoitteet on vahvistettu työhallinnon toiminnan lähtökohdiksi työpolitiikan strategiassa vuosille 2003-2007-2010.

Päätösvaltaa eri toimenpiteiden suuntaamisessa on työhallinnossa siirretty entistä enemmän alueille. Vuoden 2004 talousarviosta lähtien työhallinnon keskeiset työvoimakoulutuksen ja työllistämistuen määrärahat on koottu yhdelle momentille, mikä on lisännyt joustavuutta toimenpiteiden kohdentamisessa alueellisiin erityistarpeisiin. Työhallinnossa aluenäkökulma korostuu 15 TE-keskuksen työvoimaosaston ja noin 125 työvoimatoimiston muodostaman kenttähallinnon kautta.

Työvoimapolitiikka kytkeytyy aluekehittämiseen myös palvelutuotteiden kautta. Työttömien työllistämiseen ja kouluttamiseen suunnatut määrärahat ovat kokonaan alueneutraaleja tukimuotoja, koska yksilöjä koskevissa etuuksissa ei voi olla aluenäkökulmaa. Työhallinnossa seurataan kuitenkin tarkasti kaikilla määrärahoilla tapahtuvaa aktivointitoimintaa eri alueilla sekä paikallistasolla. Työmarkkinatuen uudistamisella pyritään kasvattamaan työmarkkinatuen aktivointia ja pienentämään alueiden välisiä eroja aktivointitoiminnassa.

Alueiden kehittämislaissa tarkoitettua alueiden kehittämisen rahoitusta ovat Euroopan rakennerahastojen ohjelmien rahoitus ja työllisyysperusteinen investointirahoitus, molemmat osittain.

Työhallinto on mukana laajemmissa aluekehitysohjelmissa, muun muassa aluekeskus- ja osaamiskeskusohjelmissa. Seutukuntatasolla yhteistyö sidosryhmiin on vahvistunut muun muassa työvoimapalvelujen kytkemisenä alueellisiin yrityspalveluihin. Eräillä alueilla työvoimatoimistot koordinoivat seutukunnallisten alue- ja elinkeino-ohjelmien laatimista.

Alueiden kehittämiseen liittyvät konkreettiset tavoitteet ja talousarvioehdotuksen vaikutukset

Kuluvan vuosikymmenen keskeiset haasteet Suomen työmarkkinoilla ovat väestön ikääntymisestä johtuva työvoiman tarjonnan väheneminen ja samanaikainen korkea rakenteellinen työttömyys. Lähivuosien työmarkkinatilanne poikkeaa aikaisemmasta siten, että samanaikaisesti on lisättävä työllisyyttä ja työvoimaa sekä saatava rakenteellinen työttömyys alenemaan. Työministeriö on konkretisoinut em. asioihin liittyvää toimintaa talousarvioesityksen vaikuttavuustavoitteissaan.

Työministeriö on esittänyt talousarvioesityksessään neljä yhteiskunnallista vaikuttavuustavoitetta:

- Osaavan työvoiman saatavuuden varmistaminen (indikaattori: rekrytointiongelmat)
- Rakennetyöttömyyden alentaminen (indikaattori: vaikeasti työllistyvien määrä)
- Työurien pidentäminen 2–3 vuodella (indikaattorit: työllisen ajan odote 50-vuotiaille, sairauspäivät)
- Ulkomaalaisten työllisyysasteen nostaminen (indikaattori: työllisyysastero).

Lisäksi talousarvioesityksessä esitetään toiminnallisia tulostavoitteita, joita seurataan mm. seuraavien indikaattorien pohjalta:

1. Täyttyneiden työpaikkojen määrä.
2. Uusien yli 6 kk pituiseksi venyneiden työttömyyksien määrä.
3. Nuorille tehdyt yksilöidyt työnhakusuunnitelmat ennen 3 kk:n työttömyyttä.

4. Työnantajien ja työnhakijoiden laatupalaute palveluista.
5. Tukityön ja ammatillisen työvoimakoulutuksen jälkeen työttömäksi jääneiden osuus.
6. Yhteishankintojen määrä.
7. Työttömien aktivointiaste.
8. Työmarkkinatuella / kotoutumistuella aktiivitoimiin osallistuneiden osuus.

Työministeriö käy TE -keskusten ja työvoimaosastojen kanssa tulosneuvottelut, joissa budjetissa esitetyt tavoitteet alueellistetaan. Osaavan työvoiman saatavuuden arvioimiseksi työhallinto edellyttää alueilta omaa, paikallisista työmarkkinoiden ominaispiirteistä johdettua indikaattoria.

Hallituksen työllisyysohjelman keskeinen hanke on työvoiman saatavuuden turvaamiseksi ja rakenteellisen työttömyyden alentamiseksi toteutettava julkisen työvoimapalvelun rakenneuudistus. Vuoden 2006 loppuun mennessä on perustettu 38 alueellista työvoiman palvelukeskusta. Palvelukeskukset tarjoavat työmarkkinavalmiuksia parantavia palvelukokonaisuuksia niille työnhakijoille, joiden auttaminen työmarkkinoille edellyttää tehostettuja palveluja.

Työvoimatoimiston palvelumallia on kehitetty työvoiman kohtaanto- ja saatavuusongelmien ratkaisemiseksi työnhakukeskus -tyyppiseksi, erityisesti suurilla työmarkkina-alueilla ja suurissa työvoimatoimistoissa. Toimintamalli on otettu käyttöön kaikissa työvoimatoimistoissa vuoden 2006 loppuun mennessä.

Työmarkkinoiden toimivuuden ja laajentuneiden todellisten työssäkäyntialueiden kannalta itsenäisten työvoimatoimistojen toimistoverkko on ollut liian hajanainen ja epäyhtenäinen. Vuonna 2001 itsenäisten työvoimatoimistojen lukumäärä oli 176 ja 125 vuoden 2006 alussa. Työvoimatoimistoverkkoa kehitetään seutukuntapohjaiseksi niin, että itsenäisten toimistojen määrä vähenee 70–100 toimistoon.

Työvoimapoliittisten toimenpiteiden volyymiksi vuodelle 2007 on ehdotettu keskimäärin 96 500 henkilöä. Lisäksi Kainuun itsehallintokokeilun vastaavaksi volyymiksi arvioidaan 2 750 henkilöä. Vuoden 2007 talousarvion perusteluissa kiinnitetään huomiota myös työvoimapolitiikan alueellisiin vaikutuksiin. Perusteluissa todetaan, että työllisyysmäärärahojen avulla tuetaan erityisesti pitkäaikaistyöttömien, nuorten ja vajaakuntoisten työllistymistä sekä ehkäistään työttömyyden pitkittymistä ja tasoitetaan työttömyyden alueellisia eroja.

Vuoden 2007 talousarvioesityksessä työvoimapoliittisiin toimenpiteisiin tarkoitetut määrärahat, 516,7 milj. euroa, ovat työvoimapolitiikan luvun 34.06 (Työvoimapolitiikan toimeenpano) momentilla 34.06.51 (Työllistämis-, koulutus- ja erityistoimet). Määrärahasta varataan 8 000 000 euroa käytettäväksi valtioneuvoston päätöksellä talouden rakennemuutosten työllisyydelle ja tuotantotoiminnalle aiheuttamien ennalta arvaamattomien häiriöiden lieventämisen edellyttämiin sitoumuksiin. Lisäksi Kainuun hallintokokeiluun on varattu erilliset määrärahat sisäasiainministeriön pääluokkaan. Työvoimapolitiikan toimeenpanomäärärahojen jakoperusteissa on viime vuosina otettu painotetuimmin huomioon alueiden työttömyystilanne, työttömien määrä ja työttömyysaste. Tämän vuoksi määrärahat kohdistuvat suhteellisesti enemmän vaikeille työttömyysalueille. Vuoden 2007 osalta jakokriteerit määritellään myöhemmin syyskesällä TE-keskusten alustavasta määrärahajaosta päätettäessä.

Julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain 7 luvun 6 §:n 1 momentti edellyttää huolehdittavan siitä, ettei minkään työmarkkina-alueen työttömyys olennaisesti ylitä maan keskimääräistä työttömyyden tasoa. Työministeriön määritelmän mukaisesti tämä tarkoittaa vuositasolla työmarkkina-alueen työttömyyden ylittymistä 80 prosentilla maan keskimääräisestä tasosta. Määrärahojen käyttö voidaan kuitenkin aloittaa työttömyyden tason ylittymisen estämiseksi, kun työmarkkina-alueen työttömyys ylittää vuositasolla vähintään 60 prosentilla maan keskimääräisen tason.

Alueiden kehittämisen kannalta keskeiset momentit ja määrärahat

Vuoden 2007 talousarvioesityksessä luvun 34.06 (Työvoimapolitiikan toimeenpano) momentti 34.06.64 (Työllisyysperusteiset siirtomenot investointeihin) on osittain alueiden kehittämislaissa tarkoitettua alueiden kehittämisen rahoitusta. Momentin määräraha on yhteensä 30,7 milj. euroa. Vuonna 2007 saa tehdä enintään 34,7 milj. euron arvosta uusia sitoumuksia työllisyysperusteisiin investointeihin. Valtuudesta varataan 8 000 000 euroa käytettäväksi valtioneuvoston päätöksellä talouden rakennemuutosten työllisyydelle ja tuotantotoiminnalle aiheuttamien ennalta arvaamattomien häiriöiden lieventämisen edellyttämiin sitoumuksiin. Edellä mainitut luvut eivät sisällä Kainuun hallintokokeilun määrärahoja.

Määrärahaa osoitetaan osarahoituksena kuntien, kuntayhtymien ja muiden yhteisöjen työllisyysperusteisiin investointeihin (investointiavustus) ja valtion rakennuttaville virastoille (työllisyystyöohjelma). Investointiavustuksilla pyritään edistämään uusien työpaikkojen syntymistä. Määrärahalla pyritään myös lieventämään äkillisten rakennemuutosten aiheuttamia ongelmia. Työllisyystyöohjelmaa käytetään virastojen ja laitosten investointihankkeiden osarahoitukseen ja sillä pyritään aientamaan työllisyyden hoidon kannalta merkittäviä hankkeita. Päätettäessä rahoitettavista hankkeista käytetään apuna työllisyysvaikutusarviointia. Lisäksi rahoitettavista hankkeista päätettäessä kiinnitetään huomiota muun muassa mahdollisuuksiin luoda edellytyksiä ja edistää elinkeinoelämän kehitystä sekä investointipaikkakunnan työllisyystilanteeseen. Päätökset investointiavustusten myöntämisestä tehdään pääosin TE –keskuksissa.

Luvun 34.05 (Euroopan rakennerahastojen ohjelmien toteutus) momentit 34.05.61 (Euroopan sosiaalirahaston osallistuminen EU:n rakennerahasto-ohjelmiin) ja 34.05.62 (EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus työministeriön osalta) ovat osittain alueiden kehittämislaissa tarkoitettua alueiden kehittämisen rahoitusta. ESR –hankkeiden toimenpiteet liittyvät laajempiin alueellisiin kehittämishankkeisiin, ja niiden rahoittamisessa ja toteuttamisessa lähtökohtana on alueen eri toimijoiden välinen verkostoyhteistyö. Vuonna 2007 Euroopan sosiaalirahaston ja valtion rahoitusosuuden myöntämisvaltuuden arvioidaan olevan kaikki ohjelmat ja ohjelmien toteuttamiseen osallistuvat hallinnonalat yhteen laskien 148 milj. euroa.

Vuonna 2007 arvioidaan Euroopan sosiaalirahaston toimenpiteissä aloittavien määräksi 56 000 henkilöä, joista työhallinnon rahoittamissa toimenpiteissä 29 000 henkilöä.

YMPÄRISTÖMINISTERIÖ

Hallinnonalan rooli ja erityispiirteet alueiden kehittämisessä

Ympäristöministeriön hallinnonalalla alueelliset ympäristökeskukset toimivat alueellaan kiinteässä yhteistyössä muiden aluekehitysviranomaisten ja kuntien kanssa. Ne edistävät ympäristön- ja luonnonsuojelua, maiseman ja ympäristönhoitoa ja luonnon virkistyskäyttöä sekä rakennussuojelua ja kulttuuriympäristön hoitoa. Ne myös ohjaavat kuntien maankäytön suunnittelua ja rakentamista. Ympäristökeskukset suunnittelevat ja toteuttavat ympäristönhoito-, vesistö- ja vesihuoltotöitä sekä ympäristön ja kulttuurimaiseman kunnostustöitä. Ne osallistuvat alueillaan kansalliseen aluekehitystyöhön ja EU:n rakennerahastojen ohjelmatyöhön. Asuntosektorilla keskeisiä alueellisia toimijoita ovat kunnat ja yleishyödylliset yhteisöt.

Talousarvion rahoituksesta yli puolet muodostaa yleinen asumistuki, joka kohdentuu huomattavassa määrin pääkaupunkiseudulle ja kasvukeskuksiin, joissa asumiskustannukset ovat korkeimmat. Talousarvion ulkopuolisesta valtion asuntorahastosta rahoitetusta, vuonna 2005 aloitetusta arava- ja korkotu-

kiasuntojen tuotannosta runsas kolmannes suuntautui Helsingin seudulle ja sen lähialueille sekä 40 prosenttia muihin kasvukeskuksiin. Helsingin seudun poikkeuksellisen alhaiseen osuuteen oli syynä rakennuttajien vähäinen kiinnostus ARA-tuotantoon, joten seudulle tuotettiin pääasiassa vain erityisryhmille tarkoitettuja vuokra-asuntoja.

Alueiden kehittämisen tavoitteet, keskeiset toiminta-alat ja alueelliset vaikutukset

Asuminen, rakentaminen ja alueidenkäyttö

Kohtuuhintainen asuminen on keskeinen edellytys työvoiman joustavalle liikkumiselle ja alueiden kehittämiselle. Ympäristöministeriö toteuttaa hallituksen asuntopoliittisen ohjelman mukaisia toimenpiteitä, joilla pyritään takaamaan kaikille väestöryhmille laadukas asuminen kohtuullisin asumismenoin. Asuntopolitiikassa on keskeistä ottaa huomioon niin kasvukeskusten kuin vähenevän väestökehityksen alueiden erityispiirteet.

Asuntojen uustuotantoa pyritään suuntaamaan entistä paremmin kysyntää vastaavasti. Vaikein tilanne on kasvukeskuksissa ja etenkin pääkaupunkiseudulla, jossa kerrostaloasunnon neliöhinta on noin kaksinkertainen muun maan keskiarvoon verrattuna. Korkeiden rakennuskustannusten lisäksi pula tonttimaasta vaikeuttaa tuotannon aloittamista ja nostaa hintoja. Maapolitiikan välineiden monipuolista käyttöä edistetään hallituksen hyväksymällä maapoliittisella toimenpideohjelmalla ja siihen liittyneen nk. Tarastin työryhmän ehdotuksilla kaavoituksen ja rakentamisen sujuvoittamiseksi. Kasvavien kaupunkiseutujen kehittymiseen ja kilpailukykyyn vaikutetaan suunnitelmallista maankäyttöä ja maapolitiikan keinojen käyttöä edistävillä kehittämishankkeilla, joilla pyritään turvaamaan osaltaan kohtuuhintaisen asuntotuotannon mahdollisuuksia ja elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä.

Valtion, arava-, korkotuki- sekä takauslainoilla, joiden valtuus on yhteensä 825 milj. euroa, varaudutaan vuonna 2007 noin 6 500 asunnon tuotannon aloittamiseen. Uustuotannon lainoituksesta pääosa suunnataan edelleen suurimpiin kasvukeskuksiin, erityisesti Helsingin seudulle.

Kunnallistekniikan rakentamiseen tarkoitettuja avustuksia uusien asuinalueiden rakentamiseen myönnetään vuosina 2005–2009 myös muiden kasvukeskusten kuin pääkaupunkiseudun hankkeille. Pääkaupunkiseudun kunnille (Helsinki, Espoo ja Vantaa) on käynnistynyt uusi viisivuotinen asuntoaluekohtainen avustusjärjestelmä lähiöiden kehittämiseksi erityisesti täydennysrakentamiseen liittyen.

Alueilla, joissa asuntokannan arvioidaan säilyvän pitkään asuinkäytössä, on mahdollista saada korkotukilainaa asuntojen perusparannukseen. Tällä lainamuodolla tuetaan olemassa olevan asuntokannan suunnitelmallista ylläpitoa ja vähennetään uudisrakentamisen tarvetta. Lainoitusvaltuuksilla on arvioitu tuettavan noin 14 000 asunnon korjaamista. Väestöltään vähenevien ja aravavuokra-asuntojen vähentyneestä kysynnästä kärsivien kerrostalovaltaisten alueiden kehittämiseksi on myös luotu uusi avustusjärjestelmä.

Osa kuntien kaavoitukseen ja maankäytön ohjaukseen (momentti 35.20.37) osoitettavista avustuksista käytetään aluearkkitehtitoiminnan tukemiseen. Avustuksilla tuetaan pieniä, pääsääntöisesti alle 6 000 asukkaan kuntia maankäyttö- ja rakennuslain edellyttämän riittävän asiantuntemuksen turvaamisessa kaavoituksen ja rakentamisen ohjauksen tehtäviin.

Rantojen lisääntyvän suunnittelun avulla voidaan osaltaan vähentää poikkeamismenettelyn tarvetta rantarakentamisessa ja edistää etenkin saaristoalueiden sekä Itä- ja Pohjois-Suomen kuntien kehitystä.

Ympäristön ja luonnonsuojelu

Valtion ympäristötyöt ovat osoittautuneet aluekehittämisen kannalta tulokselliseksi tukimuodoksi jo vuosikymmenien ajan ja ne on koettu maakunnissa varsin tärkeiksi. Ympäristökeskusten toteuttamat hankkeet ovat edistäneet merkittävästi paitsi ympäristön suojelua ja virkistyskäyttöä myös asumisen

ja elinkeinotoiminnan edellytyksiä sekä työllisyyttä. Vuosittain on toteutettu 5–10 erikseen nimettyä hanketta sekä lukuisa joukko pienehköjä vesistöjen, pilaantuneiden alueiden ja muun ympäristön kunnostushankkeita. Hankkeet ovat yleensä yhteisiä kuntien ja muiden osapuolten kanssa. Merkittävimpiä ovat olleet alueellista vesiensuojelua ja usein samalla myös vedenhankintaa palvelevat valtion vesihuoltotyöt, jotka jakautuvat melko tasaisesti maan eri puolille.

Ympäristönsuojelun talousarviorahoituksen alueelliset vaikutukset keskittyvät näin ollen ympäristö-työhankkeisiin momentille ympäristötyöt (35.10.77) ja yhdyskuntien ja hajaasutuksen vesiensuojelua edistävien investointien tukemiseen momentilla ympäristönsuojelun edistäminen (35.10.63). Avustuksia on myönnetty vuosittain 50–60 hankkeelle.

Alueellista merkitystä Pohjois-, Keski- ja Itä-Suomessa on ollut myös ympäristökeskusten organisoimilla pienimuotoisilla ympäristön hoitoa ja suojelua edistävillä työllisyystöillä, joita rahoitetaan työministeriön palkkaperusteiseen työllistämiseen tarkoitetuilla määrärahoilla (momentti 34.06.02) tai EU:n sosiaalirahaston rahoituksella. Työkohteet liittyvät muun muassa maiseman ja kulttuuriympäristön hoitoon, vesistöjen kunnostukseen, ulkoiluun ja luonnon virkistyskäyttöön, jätehuoltoon ja luonnonsuojeluun. Varsinkin syrjäisillä alueilla erilaiset ympäristötyöt ovat usein käytännössä lähes ainoita vaikeasti työllistettävien työkohteita. Vuonna 2005 näillä töillä työllistettiin keskimäärin kuukaudessa yli 250 henkilöä, joista lähes kaksi kolmasosaa Lapin ja Kainuun ympäristökeskusten alueella.

Luonnonsuojelun rahoitus valtion talousarviossa momenteilla eräät luonnonsuojeluun liittyvät korvaukset (35.20.63) ja luonnonsuojelualueiden hankkiminen (35.20.76) jakaantuu luonnonsuojeluohjelmien ja Natura 2000 -verkoston toteuttamiseen. Määrärahoja ei ensisijaisesti kohdenneta aluepoliittisista lähtökohdista, mutta niillä on aluetaloudellisia vaikutuksia.

Metsähallituksen julkisiin hallintotehtäviin (momentti 35.20.52) tarkoitetut varat osoitetaan Metsähallitukselle sen hallinnassa olevien luonnonsuojelualueiden hoitoon. Luonnonsuojelualueiden hoidon rahoitus kohdentuu Pohjois- ja Itä-Suomea suosivasti, koska luonnonsuojelualueista suurin osa painottuu niille alueille. Sillä ylläpidetään luonnonsuojelualueiden käyttöön ja yleisön palveluun liittyvää infrastruktuuria, joka samalla tukee luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun mahdollisuuksia. Luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun edellytysten parantamiseen tähtäävä ja työllisyyttä edistävä investointiohjelma (ns. Vilmat-ohjelma) aloitettiin vuonna 2006. Lisäpanostus 2,9 milj. euroa vuosina 2006–2007 kohdistetaan erityisesti Pallas-Ylläs-kansallispuiston ja muiden pohjoisen alueiden luonto- ja virkistyskohteiden palveluvarustuksen parantamiseen. Metsäntutkimuslaitokselle luonnonsuojelualueiden hoitoon ja kunnossapitoon osoitettava määräraha momentilla 35.20.22 käytetään lähinnä Kolin kansallispuiston hoitoon.

Ympäristöministeriön hallinnonalaa koskevia alueellistamistoimenpiteitä

Ympäristöhallinnon talous- ja henkilöstöhallinnon tukipalveluja kootaan (noin 20 htv) hallinnonalan palveluyksikköön Mikkeliin. Oulussa, Jyväskylässä ja Joensuussa vahvistetaan Suomen ympäristökeskuksen tutkimustoimintaa yhdessä alueen yliopistojen ja muiden tutkimuslaitosten kanssa. Valtion asuntorahaston (65 htv) siirtymistä Lahteen vuonna 2008 valmistellaan.